

LAC 2019
RUTS
RAJAMANGKLA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

หนังสือประมวลผลการประชุมวิชาการ (Proceedings)

การประชุมวิชาการระดับชาติด้านศิลปศาสตร์ ครั้งที่ 4
ศาสตร์บูรณาการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

4th Liberal Arts National Conference
Integrated Disciplines and Research
for Sustainable Development

1 - 2 เมษายน 2562

ณ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

สารจากเลขาธิการคณะกรรมการอุดมศึกษา

จากการที่รัฐบาลเห็นนโยบายในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวไปสู่อุตสาหกรรม 4.0 นั้น ถือเป็นภารกิจที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ต้องให้การสนับสนุนมหาวิทยาลัยอย่างเต็มที่เพื่อให้สามารถผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นนวัตกรรมรองรับโอกาสและความท้าทายในอนาคต เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่อไป

มหาวิทยาลัยทางด้านเทคโนโลยีควรมีวิสัยทัศน์ในการมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางเทคโนโลยีและการวิจัย โดยเฉพาะการดำเนินพันธกิจในการสนับสนุนงานวิจัยของคณะอย่างเต็มที่ นำผลการวิจัยที่ได้รับไปสร้างองค์ความรู้หรือวิจัยต่อยอด เพื่อให้เกิดประโยชน์ในทุกมิติทั้งทางวิชาการ สังคม เศรษฐกิจ หรือแม้แต่ประโยชน์สาธารณะ อันเป็นการสร้างสังคมการเรียนรู้ควบคู่กับการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยเป็นหน่วยงานระดับอุดมศึกษาอีกหน่วยงานหนึ่งที่ตระหนักถึงความสำคัญของงานวิจัยและสนับสนุนผลงานสร้างสรรค์ของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2562 ฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เปิดโอกาสให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก และบุคคลทั่วไป ได้มีเวทีในการนำเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ โครงการงานหรือการศึกษาอิสระ โดยจัดโครงการการประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านศิลปศาสตร์ ครั้งที่ 4 : “ศาสตร์บูรณาการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” 4th Liberal Arts National Conference Integrated Disciplines and Research for Sustainable Development (LAC 2019) ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์กับคณาจารย์และนักวิชาการซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานวิทยานิพนธ์และการศึกษาอิสระ

ในนามของ สกอ. ขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ที่ได้จัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ยิ่งในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการทั้งในศาสตร์เดียวกันและบูรณาการระหว่างศาสตร์ พัฒนาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน บุคลากร และยังเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของคณะและมหาวิทยาลัยให้เป็นที่รู้จักในเวทีนานาชาติต่อไป

(ศาสตราจารย์สัมพันธ์ ฤทธิเดช)

เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สารจากรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

การพัฒนาด้านวิชาการและงานวิจัย เป็นพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ในการสร้างงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมสู่การผลิต การบริการที่สามารถถ่ายทอดและสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในเชิงวิชาการ เผยแพร่ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ รวมถึงการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากผลงานอันมีคุณค่าสู่การนำไปใช้ประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการและสาธารณะชนอย่างกว้างขวาง

ในนามของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่คณะศิลปศาสตร์เล็งเห็นความสำคัญในการจัดงานประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านศิลปศาสตร์ ครั้งที่ 4 ซึ่งนับเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ และแสดงถึงศักยภาพทางการวิจัยและงานสร้างสรรค์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นิสิต นักศึกษาทั้งภายในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านจะได้รับประโยชน์และพร้อมนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนางานวิจัยเพื่อให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าสืบไป

๖๖ สุภรณ์ทิพย์

(ดร.จเร สุวรรณชาติ)

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

สารจากผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มีพันธกิจด้านการสอน วิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบูรณาการความรู้ทางวิชาการ งานวิจัยเพื่อร่วมผลักดันยุทธศาสตร์งานวิจัยและนวัตกรรม ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยของประเทศ เป็นองค์กรที่มีจุดมุ่งหมายนำความรู้ตอบโจทย์ให้กับพื้นที่ ขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อรับใช้สังคม สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนก่อเกิดรายได้ และนำไปสู่การพัฒนาประเทศบนเป้าหมาย Thailand 4.0

ทั้งนี้ การประชุมวิชาการระดับชาติด้านศิลปศาสตร์ครั้งที่ 4 “ศาสตร์บูรณาการงานวิจัย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นครั้งที่ 4 แล้ว ถือเป็นอีกเวทีการเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยทางด้านศิลปศาสตร์ ซึ่งเป็นความร่วมมือของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ร่วมกับมหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ โดยได้รับการสนับสนุนการจัดประชุมวิชาการจากคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

ในนามของสถาบันวิจัยและพัฒนา ขอแสดงความชื่นชมที่คณะศิลปศาสตร์ ได้ริเริ่มการจัดประชุมวิชาการระดับชาติด้านศิลปศาสตร์ดังกล่าว ซึ่งนอกจากจะเป็นเวทีการประชุมวิชาการให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้นำเสนอผลงานวิจัยและเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ยังเป็นการยืนยันให้เห็นถึงความเป็นมหาวิทยาลัยนักปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ สงรักษ์
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

สารจากคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา รู้สึกเป็นเกียรติและภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง ในการร่วมเป็นเจ้าภาพโครงการประชุมวิชาการระดับชาติด้านศิลปศาสตร์ ครั้งที่ 4 “ศาสตร์บูรณาการงานวิจัย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ณ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยในครั้งนี้

การจัดโครงการในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อนิสิตนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการและนักวิจัยจาก สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชน ให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ สามารถนำ ผลงานวิจัยและความรู้ที่ได้จากการประชุมวิชาการไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการเป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดประชุมจะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยได้ ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการจัดโครงการประชุมวิชาการในครั้งนี้จะเป็นอีกก้าวหนึ่งที่สำคัญในการร่วมกันเพื่อเป็นเครือข่ายการสร้างสรรค ผลงาน และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริงต่อสังคม และประเทศชาติในอนาคตต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นาถนเรศ อากาศสุวรรณ
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

สารจากคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

โครงการประชุมวิชาการระดับชาติด้านศิลปศาสตร์ ครั้งที่ ๔ : ศาสตร์บูรณาการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นโครงการความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และมหาวิทยาลัยที่ผลิตบัณฑิตด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์ อันประกอบด้วย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ และคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อสร้างพื้นที่ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการวิจัยผ่านการนำเสนอผลงานวิชาการ งานวิจัย โครงการ การศึกษาอิสระ ตลอดจนการสร้างชุมชนวิชาการ และการ “ปฏิบัติการ” ที่ตั้งอยู่บนฐานองค์ความรู้ที่เข้มแข็งของศาสตร์ในด้านนี้

และที่สำคัญไปกว่านั้นคือการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการสร้างความรู้ด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์ มีการเชื่อมโยงเข้ากับสถานการณ์และความจริงทางสังคมในมิติและแง่มุมต่าง ๆ การผสมผสานและการบูรณาการความรู้ที่สามารถหนุนนำสู่การแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกระแส แนวคิด และกระบวนทัศน์ใหม่ ๆ ของการพัฒนาที่เรียกว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ได้บางแง่มุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่หลายฝ่ายให้ความสำคัญกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เรียกว่า “Sustainable Development Goals” หรือ “SDG” ที่เชื่อมโยงการพัฒนาให้สามารถจัดความยากจน อดอยาก ความหิวโหย ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ผสมกลมกลืนสมดุลกับโลกธรรมชาติ การปกป้องดูแลโลก-ทรัพยากร และระบบนิเวศ ภูมิอากาศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ขณะที่ในพื้นที่ภาคใต้ที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่เรียกว่า “สังคมเสี่ยงภัย” และการกลายเป็น “พื้นที่เสี่ยงภัย” เข้มข้นหนักหน่วง และรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ในอาณาบริเวณเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ได้มีการเรียกร้องผลักดันวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เรียกว่า “ภาคใต้แห่งความสุขอย่างยั่งยืน” อันหมายถึง ความสุขและความยั่งยืนที่เกิดขึ้นจากความต้องการในการกำหนดอนาคตการพัฒนาของผู้คนร่วมสังคมมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่นเดียวกัน

คาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการจัดโครงการประชุมวิชาการฯ ในครั้งนี้นอกจากจะสามารถบรรลุเป้าหมายดังที่กล่าวมาในข้างต้นแล้ว ยังจะเป็นแรงส่งหนึ่งที่ทำให้มหาวิทยาลัยเชื่อมต่อแนบแน่นกับสังคม-ชุมชน ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

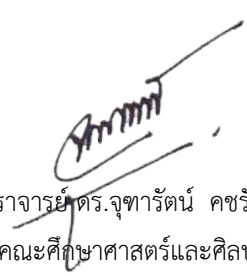

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

สารจากคณบดีคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาดไทย

การที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ได้เป็นผู้นำให้มีการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 เพื่อเน้นการนำเสนอผลงานวิจัยและผลงานทางด้านวิชาการลักษณะอื่น ๆ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และได้เชิญชวนสถาบันการศึกษาอีก 3 แห่ง ได้แก่ 1. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ 3. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ยิ่งชี้ให้เห็นได้ว่า คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เป็นผู้นำทางวิชาการอย่างแท้จริง

ขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ ที่สนับสนุนการจัดการประชุมในครั้งนี้ เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้อันได้มาจากกระบวนการวิจัยของนักศึกษา อีกทั้งเป็นการสนับสนุนให้นักศึกษาผลิตผลงานวิจัยเพื่อนำมาแก้ไขปัญหา และพัฒนาหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนสังคมและประเทศชาติ ให้ขับเคลื่อนไปได้อย่างมีศักยภาพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฑารัตน์ คชรัตน์

รักษาการคณบดีคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาดไทย

สารจากคณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รู้สึกเป็นเกียรติที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านศิลปศาสตร์ ครั้งที่ 4 ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือของคณะ มหาวิทยาลัยและหน่วยงานภาคีที่ผลิตบัณฑิตและการวิจัยด้านศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นเวทีสำคัญที่นักศึกษาและนักวิชาการได้มีโอกาสในการนำเสนอผลงานทางวิชาการ จากงานวิจัย โครงการ การศึกษาอิสระ อีกทั้งการจัดให้มีเวทีสำหรับการนำเสนอผลงานทางวิชาการในเวทีวิชาการระดับชาติยังถือเป็นโอกาสสำคัญที่นอกจากการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการแล้ว ยังเป็นโอกาสสำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับฟังข้อคิดเห็นจากนักศึกษา นักวิชาการ คณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันต่าง ๆ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาผลงานให้เกิดคุณค่ามากยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่สนับสนุนการจัดประชุมในครั้งนี้ และขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยเจ้าภาพในการจัดการประชุมวิชาการในครั้งนี้ รวมทั้งการเป็นผู้ริเริ่มในการสร้างและขยายเครือข่ายความร่วมมือกับคณะ มหาวิทยาลัย และภาคีเครือข่ายในภูมิภาคเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กานดา จันทร์แยม)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สารจากคณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

กลยุทธ์สำคัญของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย คือการส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานงานวิจัยของอาจารย์และนักศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การจัดประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านศิลปศาสตร์ ครั้งที่ 4 : “ศาสตร์บูรณาการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” 4th Liberal Arts National Conference Integrated Disciplines and Research for Sustainable Development (LAC 2019) ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 1 – 2 เมษายน 2562 จึงเป็นความมุ่งมั่นตั้งใจของคณะศิลปศาสตร์ ในการเปิดเวทีนำเสนอผลงานวิจัยให้นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัยทั่วไป ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ และนักศึกษาจากต่างสถาบัน เพื่อให้ นักศึกษามีประสบการณ์และฝึกการนำเสนอผลงาน เป็นเวทีนำเสนองานวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการกับหน่วยงานต่าง ๆ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ขอขอบคุณเจ้าภาพร่วม ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ และสถาบันการศึกษาอีก 4 แห่ง ได้แก่ 1) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 2) คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ 3) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และ 4) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา รวมทั้งสถาบันอื่น ๆ ที่ส่งบทความวิจัยเข้าร่วมทั้งสิ้น จำนวน 92 บทความ ครอบคลุมศาสตร์ด้านภาษาต่างประเทศ ด้านการโรงแรม และการท่องเที่ยว ด้านคหกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์การอาหาร ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

ในนามของประธานคณะกรรมการการจัดประชุมวิชาการระดับชาติด้านศิลปศาสตร์ ครั้งที่ 4 ขอขอบคุณทุกท่าน ทุกฝ่าย ที่มีส่วนร่วมและสนับสนุนให้การจัดประชุมวิชาการครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี หวังว่าเวทีประชุมวิชาการคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยแห่งนี้ จะเป็นเวทีแห่งความประทับใจของทุกท่าน และพบกันในอนาคตต่อไป

(ดร.นุชลี ทิพย์มณฑา)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

ประธานคณะกรรมการโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านศิลปศาสตร์ ครั้งที่ 4

การนำเสนอผลงานภาคบรรยาย (Oral Presentation) วันที่ 1 เมษายน 2562

	ห้อง 58201 การท่องเที่ยวและ โรงแรม	ห้อง 58202 คหกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์การอาหาร	ห้อง 58203 ภาษาต่างประเทศ	ห้อง 58204 วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม	ห้อง 58304 มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	ห้อง 58305 มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์
13.15-13.30 น.	TH-O-02 ส่วนประสมการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างสรรค์ กรณีศึกษาเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง อมวาสุ เข็มฉ่อง	HE-O-02 การใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีในผลิตภัณฑ์บราวนี่แบบเจ เอกรินทร์ วรินทร์เวช	FL-O-02 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ กชวรรณ พรหมสุวรรณ	ST-O-02 การวิเคราะห์สารไซบูทรามินโดยอาศัยการวัดค่าสีของอนุภาคนาโนทองด้วยสมาร์ตโฟน ชกิระาะห์ ละใบแด	HS-O-02 รูปแบบการสอนเกมพลศึกษาและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ตามอัตลักษณ์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ปิยนุช ขุนสวัสดิ์	HS-O-10 ความต้องการใช้บริการการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง นิธิวดี สมิตินทร์
13.30-13.45 น.	TH-O-03 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง มลิวลัย สมพงศ์	HE-O-03 ผลการทดแทนแป้งกล้วยจากกล้วยพื้นเมืองภาคใต้ต่อคุณภาพทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์ขนมกล้วยฟู สุนิดา อรัญดร	FL-O-03 การวิเคราะห์คำกริยาวลีที่พบในละครชุดเรื่อง 13 Reasons Why สุวิชาติ บุญลัดดี	ST-O-03 อุปกรณ์ปฏิบัติการบนกระดาษสำหรับตรวจวิเคราะห์สารโปรเมทาซินในเครื่องดื่มยาโปร ภาวินี ช่วยยก	HS-O-03 การพัฒนารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน สมเกียรติ จิระวงศ์เสถียร	HS-O-11 ความต้องการและโอกาสการเข้าถึงคลินิกการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง นุรีชัน ทิไล

13.45-14.00 น.

TH-O-04 การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน กรณีศึกษาบ้านเกาะเคียม ตำบลกันตัง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง <i>ปาริสา กานต์ฎีกานนท์</i>	FL-O-04 ประสิทธิภาพการใช้คู่มือเพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย <i>นันทน์ภัท ขาตรี</i>	ST-O-04 การใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่มีโอกาสเกิดอันตรายกับยาที่ใช้ในผู้ป่วยโรคเรื้อรังในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ่อทราย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง <i>ไอลดา รำเพยพัค</i>	HS-O-04 นิทานชาธิรณ : การส่งเสริมการประพันธ์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว <i>กริกมล หนูแก้ว</i>	HS-O-12 การรับรู้ของประชาชนต่อบทบาทการให้บริการด้านการจัดเก็บภาษีอากรของเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา <i>ชาลิสา เหมสนิท</i>
--	--	--	---	---

การนำเสนอผลงานภาคบรรยาย (Oral Presentation) วันที่ 1 เมษายน 2562

ห้อง 58201 การท่องเที่ยวและ โรงแรม	ห้อง 58202 คหกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์การอาหาร	ห้อง 58203 ภาษาต่างประเทศ	ห้อง 58204 วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม	ห้อง 58304 มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	ห้อง 58305 มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์
14.00-14.15 น. TH-O-05 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: ถ้าเขาช้างหาย ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง <i>สุวิมล พลอินทร์</i>	พิธีมอบรางวัลการนำเสนอผลงานภาคบรรยาย สาขา คหกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์การอาหาร	FL-O-05 การส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านการใช้กิจกรรมการเล่นเกมของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 (วังปริงเพชรไพศาล) <i>ณิยากร แก้วสุวรรณ</i>	ST-O-05 การพัฒนาระบบคัดแยกขนาดผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ด้วยเทคนิคประมวลภาพ <i>ธวัชชัย ประหยัดวงศ์</i>	HS-O-05 การเปรียบเทียบตัวละครเอกในวรรณกรรมชุดหัวขโมยแห่งบราวมอสของแรรีบิท กับ แฮร์รี่ พอตเตอร์ของเจ.เค.โรว์ลิง <i>วารภรณ์ ศรสุนทร</i>	HS-O-13 ทักษะของประชาชนต่อการให้บริการรับเรื่องราวีร้องทุกข์ผ่านศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดภูเก็ต กรณีศึกษาประชาชนเขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต <i>ฉัตรชนก นูน้อย</i>

14.15-14.30 น.

FL-O-06

การพัฒนาคู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจ
การบิน
ณิชา หนูแก้ว

ST-O-06

แอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนู
สุธาวลัย จันทร์พูล

HS-O-06

การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ตะ
เมืองบาดิก อำเภอกันตัง จังหวัด
ตรัง
หัตทยา เพชรสุทธิ

HS-O-14

การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม
ร่วมในเขตชลประทาน โครงการ
ส่งน้ำและบำรุงรักษาปากพ่อง
ล่างบุรีรัมย์ สงค์สมุทร

14.30-14.45 น.

พิธีมอบรางวัลการนำเสนอ
ผลงานภาคบรรยาย
สาขาท่องเที่ยวและโรงแรม

FL-O-07

การใช้ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษและ
ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันในต้นฉบับ
บทภาพยนตร์ Fantastic Beasts
and Where to Find Them
อรพรรณ ลิโพศาลสกุล

ST-O-07

แอนิเมชัน 2 มิติ เรื่องยุงลายตัวป่วน
ณัฐทิกา เกิดทรัพย์

HS-O-07

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อ
พฤติกรรมการดูแลตนเองของ
หญิงหลังคลอดในคลินิกแพทย์
แผนกไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ
วราพรรณ อินทมน

HS-O-15

ภาพลักษณ์การปฏิบัติงานของ
สำนักงานคณะกรรมการการ
เลือกตั้งประจำจังหวัดสงขลาตาม
ความคิดเห็นของประชาชน
กรณีศึกษาประชาชนเขตอำเภอ
เมือง จังหวัดสงขลา
จุฑามาศ แซ่ลิ้ม

การนำเสนอผลงานภาคบรรยาย (Oral Presentation)

	ห้อง 58201 การท่องเที่ยวและ โรงแรม	ห้อง 58202 คหกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์การอาหาร	ห้อง 58203 ภาษาต่างประเทศ	ห้อง 58204 วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม	ห้อง 58304 มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	ห้อง 58305 มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์
14.45-15.00 น.			FL-O-08 ความพึงพอใจของพนักงานร้านสเวน เช่นส์ในอำเภอเมืองสงขลาที่มีต่อ คู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการ บริการในร้านสเวนเช่นส์ <i>ธัญรัตน์ ชูปัญญา</i>	พิธีมอบรางวัลการนำเสนอผลงาน ภาคบรรยายสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม	HS-O-08 ผลของการอยู่ไฟหลังคลอดต่อ การเข้าอุ้งของมดลูก ขนาดรอบเอว และน้ำหนักของหญิงหลังคลอด <i>วริศรา สาระวารี</i>	HS-O-16 การสร้างแรงบันดาลใจในการ เรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้แบบเรียนมากกว่า เรียน สำหรับนักเรียนห้องเรียน คู่ขนาน SMA ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา <i>วิริยพร รุ่งมี</i>
15.00-16.00 น.	พักรับประทานอาหารว่าง และการนำเสนอผลงานแบบโปสเตอร์ ณ ลานโถงชั้น 1 อาคาร 58 คณะศิลปศาสตร์					

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติด้านศิลปศาสตร์ ครั้งที่ 4 : “ศาสตร์บูรณาการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

4th Liberal Arts National Conference: Integrated Disciplines and Research for Sustainable Development (LAC 2019)

ณ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย 1-2 เมษายน 2562

วันจันทร์ ที่ 1 เมษายน 2562

การนำเสนอผลงานภาคโปสเตอร์ (Poster Presentation) ลานโลง ชั้น 1 อาคาร 58

	การท่องเที่ยวและโรงแรม	คหกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์การอาหาร	วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม		มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
15.00-16.00 น.	TH-P-01 อิทธิพลของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงานโรงแรมฟรายเดย์ จังหวัดอุดรดิตต์ ศิริกานดา แหยมคง	HE-P-01 การใช้ข้าวสังข์หยดในผลิตภัณฑ์ข้าวเกรียบข้าว อภิวัน สมบูรณ์ดำรงกุล	ST-P-01 การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา เชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตร นินนาท พรหมจินดา	ST-P-02 ความหลากหลายของพืชสมุนไพรและการใช้ประโยชน์ ในพื้นที่ คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง กานต์ชวีต สงขวัญ	HS-P-01 ความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษานัดซ้าย สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เดโช แขน้ำแก้ว	HS-P-02 พฤติกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยของนิสิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ทรงภพ ชุมนมธูรส
	TH-P-02 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเลือกใช้บริการที่พักประเภทโรงแรม ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา ภัทรรกร เม่งช่วย	HE-P-02 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการจัดตกแต่งงาน อภิสิทธิ์ หลังโเส้	ST-P-03 การศึกษาความหลากหลายของพืชสมุนไพรพื้นบ้าน บริเวณสระมรกต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ชรินทร์ อินทผลา	ST-P-04 ความหลากหลายของพืชสมุนไพรบริเวณอาคารบริหารและสำนักงานกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ยามีละห์ มูตอเลาะ	HS-P-03 คุณค่าของโขนสงขลานครินทร์ที่มีต่อผู้สืบทอด สุภาพร วุกถ้อง	HS-P-04 การศึกษาพฤติกรรม และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง วิไลวรรณ ศรีหาคา

วันจันทร์ ที่ 1 เมษายน 2562

การนำเสนอผลงานภาคโปสเตอร์ (Poster Presentation) ลานโถง ชั้น 1 อาคาร 58

15.00-16.00 น.	วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
ST-P-05	พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน บริเวณสวนราชวดี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง (<i>ณัฐกุล อาจชอบการ</i>)
ST-P-06	การรีดนม ค่าเซลล์โซมาติก และสุขศาสตร์การรีดนมของฟาร์มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ต.หัวสัตว์ใหญ่ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ (<i>อัจฉรินทร์ สุวรรณภักดี</i>)
ST-P-07	แอนิเมชันให้ความรู้โรคความดันโลหิตสูง (<i>พรศิลป์ บัวงาม</i>)
ST-P-08	พฤติกรรมตามธรรมชาติของห่านจีนที่เลี้ยงแบบปล่อยในครัวเรือน (<i>อรรธรรม ศรีวิเชียรอำไพ</i>)
ST-P-09	พฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้านของประชาชนบ้านหน้าป่า ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (<i>ซีลีน ก๊อก</i>)
ST-P-10	พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของชาวนา ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (<i>พรศิริ บัวศรี</i>)
ST-P-11	พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดแมลงในครัวเรือนในพื้นที่ หมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (<i>สรรเสริญ ค่อยยศยุ</i>)
ST-P-12	การศึกษาปริมาณคลอรีนตกค้างในน้ำดื่มหอพักนิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง (<i>ปิยธิดา อ่อนน้อม</i>)
ST-P-13	การประเมินคุณสมบัติของดินตามลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในบริเวณมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง (<i>อรญา จิโสะ</i>)
ST-P-14	การกักเก็บคาร์บอนของต้นสัก ภายในมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง (<i>จันทกานต์ นาคทอง</i>)
ST-P-15	การศึกษาคุณภาพน้ำบริเวณสถานประกอบการล่องแก่ง ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (<i>อาทิตย์ยา ฐานะพันธ์</i>)
ST-P-16	การตรวจสอบคุณภาพน้ำในสถานประกอบการล่องแก่ง ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (<i>จุฑารัตน์ ทองนวล</i>)
ST-P-17	คุณภาพน้ำที่เหมาะสมต่อการทำกิจกรรมนันทนาการในสถานประกอบการล่องแก่ง ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (<i>ศุภณัฐ เกษตริกะ</i>)
ST-P-18	ปริมาณแอมโมเนียและฟอสฟอรัสของการเลี้ยงปลาในบ่อดิน ตำบลป่าพะยอม อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (<i>ศิริวัชร จำปางาม</i>)
ST-P-19	การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของแมลงก้นดอในพื้นที่บริเวณสถานประกอบการล่องแก่งในพื้นที่ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (<i>ปัฐวีภรณ์ มวยดี</i>)
ST-P-20	การเปรียบเทียบปริมาณร้อยละของสารต้านอนุมูลอิสระในน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นที่มีระยะเวลาในการเก็บรักษาต่างกัน (<i>เอกภาพ อย่างดี</i>)
ST-P-21	เกมจับคู่ 2 มิติ (<i>กัมธธิกา จันทร์พูล</i>)
16.00-16.30 น.	พิธีมอบรางวัลการนำเสนอผลงานภาคโปสเตอร์ ณ ห้อง 58203 อาคาร 58 คณะศิลปศาสตร์

หมายเหตุ กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติด้านศิลปศาสตร์ ครั้งที่ 4 : “ศาสตร์บูรณาการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

4th Liberal Arts National Conference: Integrated Disciplines and Research for Sustainable Development (LAC 2019)

ณ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย 1-2 เมษายน 2562

วันอังคารที่ 2 เมษายน 2562

ห้อง 58304 อาคาร 58 คณะศิลปศาสตร์

08.00-09.15 น. ลงทะเบียนผู้เข้าร่วมโครงการ

09.15-12.00 น. การบรรยายโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์สุธรรม มัควัลย์ (คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย) เรื่อง จากนักวิจัยสู่ผู้ประกอบการรายใหม่ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้ผ้าทอพื้นเมืองภาคใต้

12.00-13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

การนำเสนอผลงานภาคบรรยาย (Oral Presentation) วันที่ 2 เมษายน 2562

	ห้อง 58203 ภาษาต่างประเทศ	ห้อง 58304 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	ห้อง 58305 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
13.00-13.15 น.	FL-O-09 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย <i>ชาลินี ปิ่นเพชร</i>	HS-O-17 ประสิทธิภาพของสื่อสารคดีที่มีผลต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา <i>นพดล แซ่อึ้ง</i>	HS-O-25 โศกนาฏกรรมในสังคมสมัยใหม่ : ภาพสะท้อนจากนวนิยายเรื่อง จนตรอกและคำพิพากษา ของชาติ กอบจิตติ <i>ภูริณัฐ พฤกษ์เนรมิตร</i>
13.15-13.30 น.	FL-O-10 ประสิทธิภาพการใช้คู่มือหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนเพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาจีนของนักเรียนระดับชั้น ปวช. ปีที่ 2 วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพาณิชย์การ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา <i>อันดา ประเสริฐ</i>	HS-O-18 การพิทักษ์สิทธิแรงงานต่างด้าวในสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย <i>มณีนรัตน์ ยูโซ๊ะ</i>	HS-O-26 การตั้งชื่อตอนในรายการฟ้ามีตา <i>สุนิสา ก้องตระกูล</i>
13.30-13.45 น.	FL-O-11 การใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนพินอินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาวิทราชูร จังหวัดสงขลา <i>ชนนิกานต์ ขวดทอง</i>	HS-O-19 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาวิทราชูรวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี <i>บุรีชัยร์ เจงเฮง</i>	HS-O-27 สังเคราะห์ห้วงความรู้ “คำเรียกญาติ” ของกลุ่มคนในขอบเขตประเทศไทยในรอบกึ่งศตวรรษ (พ.ศ. 2511 – พ.ศ. 2561) <i>จักรินทร์ แดงเสละ</i>

การนำเสนอผลงานภาคบรรยาย (Oral Presentation) วันที่ 2 เมษายน 2562

	ห้อง 58203 ภาษาต่างประเทศ	ห้อง 58304 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	ห้อง 58305 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
13.45-14.00 น.	<p>FL-O-12</p> <p>ศึกษาแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ <i>กรรณิการ์ ธีราวุฒิ</i></p>	<p>HS-O-20</p> <p>เสียงแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวในคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตาม ปัจจัยสังคมด้านอายุในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอคลองท่อม จังหวัดพัทลุง <i>วิภาวี รัตนานุกูล</i></p>	<p>HS-O-28</p> <p>ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนใน วรรณกรรมเยาวชน เรื่อง อาม่าบนคอนโด ของ ชมัยภร แสงกระจ่าง <i>ปาริชาติ แก้วนวน</i></p>
14.00-14.15 น.	<p>FL-O-13</p> <p>ความสามารถการฟังสัทอักษรจีน(พินอิน)ของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่4 แผนการเรียนศิลป์จีน โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ จังหวัดสงขลา โดยใช้เสียงจากเจ้าของภาษาเป็นเครื่องมือ <i>กันตภณ ดำน้อย</i></p>	<p>HS-O-21</p> <p>ระบบกึ่งสัทอักษรแบบอักษรย่อจีนภาคใต้ <i>อุมา สินธุเศรษฐ์</i></p>	<p>HS-O-29</p> <p>ลักษณะคำยืมภาษามลายูในภาษาไทยที่ใช้ใน ชีวิตประจำวัน : กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนชาวไทยมุสลิม บ้านน้ำเค็ม ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา <i>สุไพลลา สันทลี</i></p>
14.15-14.30 น.	<p>FL-O-14</p> <p>ปัญหาและความต้องการการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารของผู้ประกอบการ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ตำนอก อ.สะเดา จ.สงขลา <i>จิรวดี สโมธานทวี</i></p>	<p>HS-O-22</p> <p>ตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานพื้นบ้านกลุ่มทะเลสาบสงขลา <i>วรรณธัช ชุนกลางวัง</i></p>	<p>HS-O-30</p> <p>ภาพสะท้อนสังคมจากรวมเรื่องสั้น “สามัญสามัญ” ของ อุทิศ เหมะมูล <i>ปวีณสุตา เหนือคลอง</i></p>
14.30-14.45 น.	<p>FL-O-15</p> <p>การวิเคราะห์ข้อสอบ TOEIC ตอนที่ 5 Incomplete Sentence แบบใหม่ <i>มนัสวี คงรักษ์</i></p>	<p>HS-O-23</p> <p>การใช้ภาษาในการตั้งชื่อตอนในรายการซิตคอม บ้านสรายุแลนด์ <i>นริรัตน์ อ่อนมาก</i></p>	<p>HS-O-31</p> <p>การพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ระดับช่วงชั้น ที่ 4 ด้วยบทเรียนท้องถิ่น เรื่อง คณิตศาสตร์ใน พิพิธภัณฑ์ กรณีศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้าน เก่า <i>วลีพร ตะพัง</i></p>
14.45-15.00 น.	<p>พิธีมอบรางวัลการนำเสนอผลงานภาคบรรยายสาขาภาษาต่างประเทศ</p>		

การนำเสนอผลงานภาคบรรยาย (Oral Presentation) วันที่ 2 เมษายน 2562		
ห้อง 58304 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์		ห้อง 58305 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
14.45-15.00 น.	HS-O-24 ที่มาและกลวิธีการตั้งชื่ออาหารของเชฟในรายการเชฟกระทะเหล็กประเทศไทย (IRON CHEF THAILAND) ปี 2559 – 2560 นฤมล รัตนมณี	HS-O-32 อนุภาคและวัฒนธรรมในตำนานปรัมปราในชุดนิทานนานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ของ ส.พลายน้อย นาชอุษา วาฮะ
15.00-15.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
15.15-15.30 น.	พิธีมอบรางวัลการนำเสนอผลงานภาคบรรยายสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
15.30-16.00 น.	พิธีปิดโดยคณบดีคณะศิลปศาสตร์	

หมายเหตุ กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

สารบัญ

สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.....	ก
สารจากเลขาธิการคณะกรรมการอุดมศึกษา	ข
สารจากรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.....	ค
สารจากผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	ง
สารจากคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	จ
สารจากคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ	ฉ
สารจากคณบดีคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	ช
สารจากคณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.....	ซ
สารจากคณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	ฅ
กำหนดการ	ฎ
สารบัญ.....	ธ
ผลงานวิชาการภาคบรรยาย	1
สาขาการท่องเที่ยวและโรงแรม.....	2
TH-O-01 การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อสรรสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี.....	3
TH-O-02 การจัดการส่วนประสมการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษาเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง	13
TH-O-03 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	26
TH-O-04 การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน กรณีศึกษากันตังเคี่ยม ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	38
TH-O-05 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: ถ้ำเขาช้างหาย ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง.....	48

สาขาคหกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์การอาหาร	58
HE-O-01 กรรมวิธีที่เหมาะสมในการผลิตสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง.....	59
HE-O-02 การใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีในผลิตภัณฑ์บราวนี่แบบเจ	70
HE-O-03 ผลการทดแทนแป้งกล้วยจากกล้วยพื้นเมืองภาคใต้ต่อคุณภาพทางประสาทสัมผัส ของผลิตภัณฑ์ขนมกล้วยฟู	77
สาขาภาษาต่างประเทศ.....	87
FL-O-01 การพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์.....	89
FL-O-02 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ	101
FL-O-03 การวิเคราะห์คำกริยาลีที่พบในละครชุดเรื่อง 13 Reasons Why.....	114
FL-O-04 ประสิทธิภาพการใช้คู่มือเพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.....	120
FL-O-05 การส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านการใช้กิจกรรมการเล่นเกม ของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 (วังปรีงเพชรไพศาล).....	130
FL-O-06 การพัฒนาคู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน.....	140
FL-O-07 การใช้ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษและภาษาอังกฤษแบบอเมริกันในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them	150
FL-O-08 ความพึงพอใจของพนักงานร้านสเวนเซ่นส์ที่มีต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษ เพื่อการบริหารในร้านสเวนเซ่นส์ อำเภอเมืองสงขลา	160
FL-O-09 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา.....	173
FL-O-10 ประสิทธิภาพการใช้คู่มือหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนเพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาจีนของ นักเรียน ระดับชั้น ปวช. ปีที่2 วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพาณิชย์การ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.....	183
FL-O-11 ประสิทธิภาพของการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมความสามารถในฟังและการอ่านวรรณยุกต์พินอิน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวรุจ จังหวัดสงขลา	195

FL-O-12 แรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ.....	204
FL-O-13 ความสามารถการฟังสัทอักษรจีน (พินอิน) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่4 แผนการเรียนศิลป์จีน โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ จังหวัดสงขลา โดยใช้เสียงจากเจ้าของภาษาเป็นเครื่องมือ.....	221
FL-O-14 ปัญหาและความต้องการการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารของผู้ประกอบการ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด่านนอก อ.สะเดา จ.สงขลา	229
FL-O-15 การวิเคราะห์ข้อสอบ TOEIC ตอนที่ 5 (Incomplete Sentences)	243
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	255
HS-O-01 ความขัดแย้งในรวมเรื่องสั้นชุดกลางฝูงแพะหลังหักของอุมมีสาลาม อุมาร.....	257
HS-O-02 รูปแบบการสอนเกมพลศึกษาและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามอัตลักษณ์และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21	269
HS-O-03 รูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.....	280
HS-O-04 นิทานวชิรญาณ : บทบาทในการส่งเสริมการประพันธ์ในสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	303
HS-O-05 การเปรียบเทียบตัวละครเอกในวรรณกรรมชุดหัวขโมยแห่งบารามอสของแร็บบิท กับ แฮร์รี่ พอตเตอร์ของเจ.เค.โรว์ลิง.....	312
HS-O-06 การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์โต๊ะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	322
HS-O-07 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงหลังคลอด ในคลินิกแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ.....	335
HS-O-08 ผลของการอยู่ไฟหลังคลอดต่อการเข้าอุ้งของมดลูก ขนาดรอบเอว และน้ำหนักของหญิงหลังคลอด ในอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง	348
HS-O-09 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของ นิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง.....	356
HS-O-10 ความต้องการใช้บริการการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง	369
HS-O-11 ความต้องการและโอกาสของประชาชนในอำเภอป่าพะยอมต่อการเข้าถึงคลินิกการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง	383

HS-O-17 ปัจจัยของสื่อสารคดีที่มีผลต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชน ในพื้นที่อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา	397
HS-O-20 เสียงแปรของพญานาคต้นเดียวในคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตามปัจจัยสังคมด้านอายุ ในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง	409
HS-O-21 ระบบกงสีกับสมาคมลับฮี้จีนภาคใต้	419
HS-O-22 ตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลา.....	431
HE-O-23 ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อตอนในละครซีทีคอมบ้านสราญแลนด์	439
HS-O-24 ที่มาและกลวิธีการตั้งชื่ออาหารของเชฟในรายการเชฟกระทะเหล็กประเทศไทย (IRON CHEF THAILAND) ปี 2559 – 2560.....	449
HS-O-25 โศกนาฏกรรมของสังคมสมัยใหม่ : ภาพสะท้อนจากนวนิยายเรื่อง จันตรอกและคำพิพากษา ของ ชาติ กอบจิตติ	460
HS-O-26 โครงสร้างภาษาและบริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับการตั้งชื่อตอนในรายการฟ้ามีตา.....	470
HS-O-27 สังเคราะห์องค์ความรู้ “คำเรียกญาติ” ของกลุ่มคนในขอบเขตประเทศไทย ในรอบกึ่งศตวรรษ (พ.ศ. 2511 – พ.ศ. 2561).....	482
HS-O-28 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนในวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง อาม่าบนคอนโด ของ ชมัยภร แสงกระจ่าง.....	495
HS-O-29 ลักษณะคำยืมภาษามลายูในภาษาไทยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน : กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนชาวไทยมุสลิม บ้านน้ำเค็ม ตำบลบ้านนา อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา	506
HS-O-30 ภาพสะท้อนสังคมจากรวมเรื่องสั้น “สามานย์สามัญ” ของ อุทิศ เหมะมูล.....	515
HS-O-31 การพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ระดับช่วงชั้นที่ 4 ด้วยบทเรียนท้องถิ่น เรื่อง คณิตศาสตร์ ในพิพิธภัณฑ์ ภูมิศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี	525
HS-O-32 อนุภาคและลักษณะทางวัฒนธรรมในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานนานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ของ ส.พลายน้อย.....	535
สาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.....	547
ST-O-04 การใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่มีโอกาสเกิดอันตรกริยากับยาที่ใช้ในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ในพื้นที่ตำบลบ่อทราย อำเภอบ้านนา จังหวัดพัทลุง.....	549

ST-O-05 การพัฒนาระบบคัดแยกขนาดผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ด้วยเทคนิคประมวลภาพ.....	559
ST-O-06 แอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนู.....	569
ST-O-07 แอนิเมชัน 2 มิติ เรื่อง “ยุ่งลายตัวร้าย”.....	577
ผลงานวิชาการภาคโปสเตอร์.....	585
สาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว.....	587
TH-P-01 อิทธิพลของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิต และความสุขในการทำงานของพนักงานโรงแรมพรายเดย์ จังหวัดอุดรธานี.....	589
TH-P-02 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเลือกใช้บริการ ที่พักประเภทโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.....	601
สาขาคหกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์การอาหาร.....	609
HE-P-01 การใช้ข้าวสังข์หยดทดแทนในผลิตภัณฑ์ข้าวเกรียบข้าว.....	611
HE-P-02 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการจัดตกแต่งงาน.....	624
HE-P-03 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาม้า.....	633
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	641
HS-P-01 ความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์.....	643
HS-P-02 พฤติกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยของนิสิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.....	653
HS-P-03 คุณค่าของโขนสงขลานครินทร์ที่มีต่อผู้สืบทอด.....	662
HS-P-04 การศึกษาพฤติกรรม และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธุรกิจโรงแรมของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง.....	671
สาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.....	685
ST-P-01 การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษาเชื้อเพลิงขยะอัดแท่ง จากวัสดุชีวมวลทางการเกษตร.....	686
ST-P-02 พฤกษศาสตร์พื้นบ้านในพื้นที่คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง.....	695

ST-P-03 การศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน บริเวณสระมรกต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง.....	705
ST-P-04 พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน บริเวณอาคารบริหารและสำนักงานกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ..	718
ST-P-05 พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน บริเวณสวนราชาวดี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง	732
ST-P-06 การรีดนม ค่าเซลล์โซมาติก และสุขศาสตร์การรีดนมของฟาร์มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ต.ห้วยสัตว์ใหญ่ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์.....	744
ST-P-07 แอนิเมชันให้ความรู้โรคความดันโลหิตสูงแก่ชุมชนตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช	752
ST-P-08 พฤติกรรมตามธรรมชาติของห่านจีน (<i>Anser cygnoides</i>) ที่เลี้ยงแบบปล่อยในครัวเรือน	762
ST-P-09 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้านของประชาชนบ้านหน้าป่า หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง	770
ST-P-10 พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของชาวนา ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง	783
ST-P-11 พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดแมลงในบ้านเรือน ในเขตบ้านไผ่รอบ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง	795
ST-P-19 ความหลากหลายทางชีวภาพของแพลงก์ตอนพืชบริเวณสถานประกอบการล่องแก่ง ในพื้นที่ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง.....	806
ภาคผนวก	813
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ (Peer Review).....	815

สาขาการท่องเที่ยวและโรงแรม

TH-O-01

การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจ
 ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี

The Competency Development of Creating Value-Added of Tourism Products for Eco-
 Tourism and Local Adventure Tourism Entrepreneurs in Kanchanaburi.

ภูชิต ภูขำ¹ รัฐทิติยา หิรัญยหาต² และสุนิษา ละวรรณวงษ์¹

¹สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

²สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel: 0860301269, E-mail address: superchedi@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาสถานการณ์ด้านตลาดการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย ของผู้ประกอบการท้องถิ่น 2.ศึกษาความคิดเห็นและมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย 3.พัฒนาขีดความสามารถเพื่อสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยท้องถิ่น พื้นที่ศึกษา คือโซนอนุรักษ์ของจังหวัดกาญจนบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว มีจำนวน 75 คน และการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ประชากร คือนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในพื้นที่ศึกษาระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกรกฎาคม ปี 2561 มีกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ การวิจัยมี 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ด้านตลาด ความคิดเห็นและมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย จังหวัดกาญจนบุรี ระยะที่ 2 พัฒนาขีดความสามารถเพื่อสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1.นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันในหมวดค่าอาหารและเครื่องดื่มสูงสุด 489.99 บาท มีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย 2.33 วัน 2.อุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานท่องเที่ยวประเด็นหลักคือขาดการวางแผนจัดการทรัพยากร ขาดการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การตลาดและบริการนำเที่ยว การเชื่อมโยงโครงข่ายยังไม่ต่อเนื่อง จุดเด่นคือทรัพยากรท่องเที่ยว 3. ผลการวิจัยได้นวัตกรรมการเชื่อมโยงและขยายเครือข่ายการตลาดในการสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย

คำสำคัญ : สร้างมูลค่าเพิ่ม,ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ,ท่องเที่ยวผจญภัย,ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

Abstract

This research aims to 1. study the situation of eco-tourism and local adventure tourism marketing for local entrepreneurs, 2. study the opinion and viewpoint for persons who involved with eco-tourism and adventure tourism, 3. develop the competency of creating value-added of tourism products for eco-tourism and local adventure tourism entrepreneurs. The site selection is conservative zone in Kanchanaburi that is classified into 2 types which are qualitative data collection and quantitative data collection. The population of the research for qualitative data collection is the leader of community, official government, tourism entrepreneurs who are the sample group about 75 people and the sample group about 400 people of tourists who traveled to Kanchanaburi during January to July, 2018 for quantitative data collection. The qualitative data collection is used for data analysis and the quantitative data collection is used mean, percentage. The research has 2 phases that are phase 1. studying the marketing, opinion and viewpoint for people who involved with eco-tourism and adventure tourism in Kanchanaburi, phase 2. developing the competency of creating value-added of tourism products for eco-tourism and local adventure tourism entrepreneurs in Kanchanaburi. The results of research found that 1. the tourists paid for food and drink topics about 489.99 baht in each which stayed for 2.33 days, 2. the obstacles for tourism planning were lacked of resources management, supporting to public relation in marketing and service, discontinuous networks, but the advantage was tourism resource, 3. the entrepreneurs of eco-tourism and local adventure tourism had the new innovation for creating value-added of tourism products for eco-tourism and local adventure tourism.

Keyword: Value-Added, Eco-tourism, Adventure Tourism, Tourism Entrepreneur

บทนำ

การเติบโตทางการท่องเที่ยวของจังหวัดในภาคตะวันตก จากข้อมูลของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558) พบว่ากาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่ได้รับความนิยมเดินทางท่องเที่ยวอยู่ในลำดับที่ 19 เพราะเต็มไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างหลากหลาย ประกอบด้วย ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุสถาน และทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวสูงสุดในภาคตะวันตกและสูงเป็นอันดับสองของประเทศรองจากกรุงเทพฯ มีอัตราเข้าพักอยู่ในอันดับ 2 ของภาคตะวันตก มีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับ 3 ของภาค จากสถิติตั้งแต่ปี 2550 สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยในปี 2558 ภาพรวมของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศ มีจำนวน 7,574,278 คน มีรายได้ 18,945.11 ล้านบาท นับเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นทางทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่า ก่อให้เกิดน้ำตกที่มีความงดงามและหลากหลายเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว อีกทั้งมีแม่น้ำสายหลัก ได้แก่ แม่น้ำแควน้อยและแม่น้ำศรีสวัสดิ์ (แควใหญ่) ซึ่งไหลคดเคี้ยวผ่าน

ภูเขาและผืนป่า ทั้งยังมีเขื่อนกักเก็บน้ำ ก่อให้เกิดทัศนียภาพงามที่แปลกตา ถือเป็นจุดเด่นที่มีความแตกต่างกันทางการท่องเที่ยว ด้วยความหลากหลายของธรรมชาติทำให้เกิดการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย นอกจากนี้ยังเป็นเมืองที่มีความเกี่ยวเนื่องทั้งยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสงครามเก้าทัพและสงครามโลกครั้งที่สอง กาญจนบุรีจึงจัดได้ว่ามีความหลากหลายทางธรรมชาติและถือเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ จึงเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง จากภาพลักษณ์ของจังหวัดที่เต็มไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ประกอบด้วย ป่า ภูเขา ถ้ำ แม่น้ำและน้ำตก ทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ เช่น การล่องแก่ง ล่องแพ ดำน้ำ ตกปลา เดินป่า

จากความได้เปรียบทางการท่องเที่ยวจากสิ่งที่มีอยู่ของจังหวัดกาญจนบุรีคือความหลากหลายของธรรมชาติ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เมื่อผนวกรวมความเจริญที่กำลังก้าวเข้ามาโดยพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มเชื่อมโยงการตลาดเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวมและในแต่ละกลุ่มพื้นที่ให้สูงขึ้น ด้วยโครงการวิจัย “การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี ” จะส่งผลโดยตรงต่อระยะเวลาการวันพักผ่อนของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยที่จะเพิ่มเพิ่มขึ้น ใช้แนวคิดสร้างชุมชนให้มีความสุข มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางการท่องเที่ยว ส่งเสริมความภาคภูมิใจของตนเอง ยกย่องคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน มีความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม รักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรมเคารพในความแตกต่าง ส่งผลต่อความประทับใจและการสร้างแรงบันดาลใจ จากนักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ตรง มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เกิดการเรียนรู้ และนำสิ่งเหล่านั้นนักท่องเที่ยวไปบอกต่อ สามารถช่วยทำการตลาดกับชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวที่มาแล้วรู้สึกว่าได้แค่ภาพถ่ายกลับไป แต่ได้ความรู้ว่ากาญจนบุรีเป็นเมืองที่มีชีวิต มีความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ธรรมชาติ จะเป็นการพบกันครึ่งทางระหว่างความเจริญและชุมชน โดยได้ประโยชน์ร่วมกัน โดยไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะได้เปรียบและอีกฝ่ายหนึ่งเสียเปรียบหรือหากจะมี ก็มีการกระทบแบบน้อยที่สุด

วิธีดำเนินการ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงความรู้ และความจริงในการสรุสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยท้องถิ่น เพื่อการได้มาของข้อมูลเชิงลึกซึ่งครอบคลุมและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัยเป็นหลัก ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการดำเนินการจึงมีลักษณะที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์การเก็บข้อมูลออกเป็น 2 แบบ คือ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ประชากร คือนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในพื้นที่ศึกษาระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกรกฎาคม ปี 2561 ใช้กลุ่มตัวอย่าง 400 คนจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อแสดงค่าความถี่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (Mean) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 75 คน โดยการติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ที่เน้นเฉพาะบุคคลที่เป็นผู้รู้และรู้

จริงในสิ่งที่อยากจะรู้ตามประเด็นที่ต้องการศึกษา เนื่องจากทราบที่อยู่หรือที่ทำการของผู้ให้ข้อมูลหลัก และดำเนินการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) โดยถามเป็นรายข้อ และผู้วิจัยจัดบันทึก ทำการบันทึกภาพและเสียงขณะสัมภาษณ์ เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลหลักการวิจัยมี 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ด้านตลาด ความคิดเห็นและมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย จังหวัดกาญจนบุรี ระยะที่ 2 พัฒนาขีดความสามารถเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี

ผลการวิจัย

สถานการณ์ปัจจุบันจังหวัดกาญจนบุรีได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ในปี พ.ศ. 2559 และได้รับอนุมัติให้มีการก่อสร้างมอเตอร์เวย์ ทางหลวงหมายเลข 81 (บางใหญ่) นนทบุรี – (หนองขาว) กาญจนบุรี ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการคมนาคมของนักท่องเที่ยวและระบบโลจิสติกส์ของการขนส่งสินค้าของจังหวัดกาญจนบุรี ก่อให้เกิดการลงทุนในด้านต่างๆ มีทรัพยากรการท่องเที่ยวแหล่งกิจกรรมและบริการ ที่หลากหลายทั้งทางธรรมชาติ (มีพื้นที่ป่า 70% ของพื้นที่) และเป็นฐานรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวความสนใจพิเศษที่หลากหลาย เช่น การเดินป่า เขาช้างเผือก สันหนอกวัว ล่องแก่งตามลำน้ำและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ทั้งยุคก่อนประวัติศาสตร์ ยุคทวารวดี อยุธยา รัตนโกสินทร์ตอนต้น และสงครามโลก ครั้งที่ 2 และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อย และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา

จากการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยว 64 แห่งกระจายตัวอยู่ในอุทยานแห่งชาติ 7 แห่ง และ 2 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ส่วนใหญ่ได้รับคะแนนศักยภาพมากถึงมากที่สุดเกินกว่าครึ่งหนึ่งทั้งสิ้น การศึกษานี้ยังชี้ให้เห็นอีกว่าสถานที่บางแห่งมีศักยภาพสูงโดยตัวของแหล่งท่องเที่ยวเองอยู่แล้ว เช่น น้ำตกเอราวัณ น้ำตกไทรโยคใหญ่(พุน้ำใจใหญ่) น้ำตกไทรโยคน้อย ถ้ำธารลอด ถ้ำดาวดึงส์ ทางรถไฟสายมรณะช่วงถ้ำกระแซ ถ้ำละว้า สถานการณ์ที่น่าสนใจของตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยของจังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 1 อัตราการเข้าพัก จำนวนผู้เยี่ยมชมและรายได้จากผู้เยี่ยมชม

เดือน	อัตราการเข้าพัก	จำนวนผู้เยี่ยมชม (คน)	รายได้จากผู้เยี่ยมชม (ล้านบาท)
	ร้อยละ	จำนวน	มูลค่า
มกราคม	75.12	599,320	1,972.47
กุมภาพันธ์	65.52	563,159	1,865.80
มีนาคม	61.37	531,128	1,765.84
เมษายน	58.15	700,081	1,616.67
พฤษภาคม	54.98	679,686	1,569.29
มิถุนายน	52.71	546,852	1,264.23
กรกฎาคม	59.67	709,587	1,707.49
สิงหาคม	58.79	699,555	1,680.63
กันยายน	58.42	696,888	1,680.21
ตุลาคม	64.33	688,976	1,777.98
พฤศจิกายน	76.48	826,172	2,009.90

เดือน	อัตราการเข้าพัก	จำนวนผู้เยี่ยมเยือน (คน)	รายได้จากผู้เยี่ยมเยือน (ล้านบาท)
	ร้อยละ	จำนวน	มูลค่า
ธันวาคม	79.17	811,361	2,062.42
รวม		8,052,765	146,131.70

หมายเหตุ: เป็นข้อมูลเบื้องต้น ใช้ฐาน ปี2559

ข้อมูล: วันที่ 5 มกราคม 2560 กลุ่มสถิติและเศรษฐกิจการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว

จากตารางที่ 1 พบว่าอัตราการเข้าพักในเดือนธันวาคมมีอัตราการเข้าพักสูงสุดประมาณร้อยละ 79.17 รองลงมาเป็นเดือนมกราคมประมาณร้อยละ ประมาณร้อยละ 75.12 ในเดือนมิถุนายนมีอัตราการเข้าพักน้อยที่สุดประมาณร้อยละ 52.71 จำนวนผู้เยี่ยมเยือนในเดือนพฤศจิกายนมีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนสูงสุดจำนวน 826,172คน รองลงมาเป็นเดือนธันวาคมมีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนจำนวน 811,361คน ในเดือนมีนาคมมีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนน้อยที่สุดจำนวน 531,128 คน และรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนในเดือนธันวาคมมีรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนสูงสุดประมาณ 2,062.42 ล้านบาท รองลงมาเป็นเดือนพฤศจิกายนมีรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนประมาณ 2,009.90 ล้านบาท ในเดือนพฤษภาคม มีรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนน้อยที่สุดประมาณ 1,569.29 ล้านบาท ตลอดทั้งปีมีนักท่องเที่ยว 8,052,765 คน มีรายได้ 146,131.70 ล้านบาทมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันในหมวดค่าอาหารและเครื่องดื่มสูงสุด 489.99 บาท มีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย 2.33 วัน

ความคิดเห็นและมุมมองของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย พบว่าไม่มี การวางแผนจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมตามขีดความสามารถรองรับได้ของพื้นที่ ศักยภาพของบุคลากรในการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยยังไม่มีความพร้อม ขาดเครื่องมือและกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยให้แก่นักท่องเที่ยว ผู้มาใช้บริการในพื้นที่และผู้ประกอบการธุรกิจ ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจกำหนดแนวทางในการพัฒนา ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ขาดการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาดและบริการนำเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยไม่มีการจัดระบบการเดินทางและการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่นักท่องเที่ยวยังมองว่ามองว่ามีปัญหาอุปสรรคแต่ไม่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงผจญภัยของจังหวัดกาญจนบุรี เช่นการกำหนดขนาด ขอบเขต พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยไม่เหมาะสม การจัดระบบข้อมูลข่าวสารในการเดินทางมีความบกพร่องหรือไม่เพียงพอร้อยละ มาตรการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ยังไม่มีประสิทธิภาพร้อยละ ระบบสื่อความหมายธรรมชาติไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการส่งเสริมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การจัดบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในพื้นที่ที่ขาดประสิทธิภาพ มีการจัดการบริการของที่ระลึกและอาหารแต่ไม่มีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยได้แผนการจัดการความรู้ เรื่อง สร้างและขยายเครือข่ายการตลาด เป็นนวัตกรรมการเชื่อมโยงและขยายเครือข่ายการตลาดในการสรรสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย ส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยงรวมตัวเป็นกลุ่มเครือข่ายท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยและสามารถขยายเครือข่าย มีการจับคู่ทางธุรกิจในการสรรสร้างมูลค่าเพิ่มใน

ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย สร้างโอกาสทางการขายใหม่ ๆ โดยเสียค่าใช้จ่ายไม่มาก และยังเพิ่มโอกาสในการพบกับคู่ค้ารายใหม่ๆ ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มสมาชิกให้สามารถ เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน อันเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี ส่งผลและช่วยให้เกิดโอกาสในการขยายการค้าและการลงทุนในอนาคต

ภาพที่ 1 เส้นทางเดินเขาช้างเผือก

ภาพที่ 2 เส้นทางเดินสันคมมีด

ภาพที่ 3 เส้นทางเดินสันหนอกวัว

ภาพที่ 4 สันหนอกวัว

ภาพที่ 5 เส้นทางเดินป่า

ภาพที่ 6 จุดแวะพัก

ภาพที่ 7 ต้นไม้ยักษ์หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ฯ ที่ ทภ.2

ภาพที่ 8 ลำห้วยปากคอก

ภาพที่ 9 ล่องห่วงยางตามลำน้ำ

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1.นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันในหมวดค่าอาหารและเครื่องดื่มสูงสุด 489.99 บาท มีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย 2.33 วัน 2.อุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานท่องเที่ยวประเด็นหลักคือขาดการวางแผนจัดการทรัพยากร ขาดการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การตลาดและบริการนำเที่ยว การเชื่อมโยงโครงข่ายยังไม่ต่อเนื่อง 3.ผลการวิจัยได้เน้นวัดกรรมการเชื่อมโยงและขยายเครือข่ายการตลาดในการสรรสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและ

ผจญภัย จุดที่ควรส่งเสริมคือการสร้างจิตสำนึก และความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับนักท่องเที่ยว จุดเด่นคือทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุสถาน และทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม เป็นจุดขายที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวกลุ่มโซโลโม (So Lo Mo) ซึ่งมาจากคำว่า Social Local หรือ Location และ Mobile เป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ใช้เทคโนโลยีสืบค้นสถานที่ท่องเที่ยวด้วยตนเอง ประกอบด้วยชาวไทยและชาวต่างประเทศ นิยมวางแผนการท่องเที่ยวด้วยตนเองแบบอิสระ (DIT- Domestic Independent Tourism) และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกลุ่มที่มาเที่ยวด้วยตนเองแบบอิสระ (FIT- Foreign Independent Tourism) มีการจัดการวางแผนด้วยตนเองทุกอย่าง ทำให้เกิดการตลาดท่องเที่ยว ที่มีลักษณะคล้ายการท่องเที่ยวตามรอยเส้นทางละครภาพยนตร์ (Pop culture Tourism) ส่วนที่แตกต่างกันสำหรับการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่เน้นสังคมออนไลน์ (Social Media) จากนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยที่เดินทางเข้ามาয়พื้นที่เป้าหมาย โดยการใช้ Facebook หรือบล็อกเกอร์ในการรีวิวเล่าเรื่องประสบการณ์การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ส่งผลให้เกิดการอยากรู้ อยากเห็น อยากไป ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างชัดเจน ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า จุดหมายปลายทางและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะเดินทาง สอดคล้องกับ Dickman (1996) กำหนดองค์ประกอบของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Tourist Destination and Tourism Product) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวกที่รองรับการท่องเที่ยว (Amenity) ที่พักแรม (Accommodation) และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activity) การท่องเที่ยวสามารถสร้างอาชีพและเกิดการกระจายรายได้สู่ประชาชนในท้องถิ่น เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมของคนในสังคมและระหว่างสังคม การท่องเที่ยวจึงเปรียบเสมือนปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของคนจากที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งซึ่งมีความแตกต่างไปจากสิ่งแวดล้อมเดิม กิจกรรมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวส่งผลถึงค่าใช้จ่าย จึงมีผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์และบริการของท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว เห็นได้อย่างชัดเจนจากงานวิจัยครั้งนี้ถึงรายได้เสริมที่มาจากความเป็นลูกหาบ ในการเดินทางตามฤดูกาลท่องเที่ยว ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ควรพิจารณาจากที่ตั้ง กิจกรรม ความพร้อมและความต้องการของชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบคณะกรรมการ องค์กรต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับสมชัย เบญจขย (2549) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีองค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณาอยู่ 3 ประการ คือ การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและระบบนิเวศ หากปัจจัยข้างต้นได้รับผลกระทบกระเทือนจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตามโอกาสที่จะเกิดความเสื่อมโทรมหรือถูกทำลายจนด้อยคุณค่าไปก็มีอยู่สูง

เอกสารอ้างอิง

- นภลัย มีลา. (2552). การศึกษาคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษานักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอ้อมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ปิยวรรณ คงประเสริฐ. (2551). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เกาะ พะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปัญญา เทียนนาวา. (2554). การจัดการท่องเที่ยวผจญภัยด้วยจักรยานเสือภูเขาโดยชุมชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- แผ่นดิน อุ้นจะนา. (2552). การส่งเสริมอัตลักษณ์พื้นที่ถิ่นของภาควิวควายทุ่งฟ้าบด เชียงใหม่เพื่อการท่องเที่ยวชุมชน. วิทยานิพนธ์ สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิมพ์ภัทรา สุพานิชย์. (2558). โครงการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแอดเวนเจอร์ จังหวัดระยอง เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (บริษัท พาราไดซ์ทราเวล จำกัด). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุประภา สมนึกพงษ์. (2560) แนวโน้มและตลาดการท่องเที่ยว 4.0 ประเทศไทย. Veridian E-Journal, Silpakorn University มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สมชัย เบลูจชัย. (2549). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. [Online]. วันที่สืบค้น 12 ธันวาคม 2561จาก <http://www.dnp.go.th>
- LERTAD.(2556) มหาเทรนด์เทคโนโลยีถัดจากอินเทอร์เน็ต.นิตยสาร S+M Magazine ฉบับ พฤศจิกายน
- Dickman, S. (1996). Tourism: An Introductory Text. (2nd ed). Sydney: Hodder Education.

TH-O-02

การจัดการส่วนประสมการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษาเกาะสุกร
อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

Marketing Mix Management for Creative Community-Based Tourism:
A Case Study of Koh Sukorn, Palian District, Trang Province

อมวาสุ เข้าอ่อง^{1*} กัญญาภรณ์ ปล้องใหม่¹ ศิริประภา อันตรรัตน์¹ ธนะวิทย์ เพียรดี¹ และ ชารินี ใจเอื้อ²

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

² หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และวิถีชุมชนของเกาะสุกร 2. เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ของเกาะสุกร และ 3. เพื่อศึกษาส่วนประสมการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ของเกาะสุกร ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งเครื่องมือวิจัย ได้แก่ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้างจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยตรงซึ่งเป็นบุคคลในพื้นที่และมีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งมาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่พัฒนาการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสุกร ตัวแทนผู้ประกอบการขับรถโดยสารสามล้อ เรือหางยาว ร้านอาหารที่ระลึก ร้านอาหารทะเลสด ร้านอาหารและเครื่องดื่ม และที่พักโฮมสเตย์ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบพรรณนา โดยบรรยายสภาพแวดล้อมและลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษา ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ด้านสภาพบริบทพื้นที่ของเกาะสุกร 2) การวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการ และด้านการเรียนรู้ 3) การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมการตลาดการท่องเที่ยว (16Ps) คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านการวางตำแหน่งทางการตลาด ด้านจิตวิทยา ด้านหุ้นส่วนทางธุรกิจ ด้านการรับรู้ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านบรรจุภัณฑ์ ด้านระยะเวลา ด้านการเมือง ด้านความคิดเห็นสาธารณะ และด้านกระบวนการให้บริการ ปัจจัยที่สำคัญทางด้านการจัดการส่วนประสมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชน คือ ผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด การมีส่วนร่วม และลักษณะทางกายภาพ ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 นี้ความเกี่ยวข้องโดยตรงกับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนของเกาะสุกร และมีกิจกรรมที่ส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวได้ชัดเจนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน

คำสำคัญ: ส่วนประสมการตลาด, การท่องเที่ยวโดยชุมชน, การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, เกาะสุกร

Abstract

The objective of this research is as follows: 1. To study the area context and community way of Koh Sukorn 2. To study creative community-based tourism management of the of Koh Sukorn and 3. To study tourism marketing mix for the creative community-based tourism of Koh Sukorn. This research is a qualitative research by collecting data from secondary sources and primary sources, which research tools are by observation non-participation and non-structured in-depth interviews from direct informant groups, with purposive sampling groups, which are local people in the area and stakeholder of 10 people, such as, community leaders, tourism development officials of Ko Sukon sub-district administration organization, representative of motor tricycle driver, long tail boat, souvenir shop, fresh seafood shop, food and beverage restaurant, and homestay accommodation. Data analysis is descriptive by environment and the characteristics of things that need to be studied, which consist of 1) analysis of the area context and community way of Koh Sukorn 2) analysis of creative community-based tourism management of the of Koh Sukorn, including natural and cultural resources, community organization, management, and learning. 3) Analysis of tourism marketing mix for (16Ps); product, price, place, promotion, people, physical evidence, positioning of marketing, psychology, partnership, perception, participation, packaging, period, politics, public opinion, and process of service. An important factor of marketing mix management of creative community-based tourism is product, promotion, participation and physical evidence, which these 4 factors are directly related to community destination of Koh Sukorn, and there are activities that promote the tourism image as clearly from the government sector, the private sector and the community.

Keywords: Marketing mix, Community-Based Tourism, Creative Tourism, Koh Sukorn

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยการท่องเที่ยวแต่ละรูปแบบมีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน อีกทั้งในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มที่จะเติบโตเป็นเครือข่ายมากขึ้น อีกทั้งประเทศไทยเองยังเป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ดังจะเห็นได้จากภูมิภาคต่างๆที่อาศัยอยู่ร่วมกันบนรากฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่ม และมีทุนวัฒนธรรมที่เป็นสิ่งยอมรับต่อสากลของสังคมไทย ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว การที่จะให้ชุมชนดำเนินการท่องเที่ยวตามหลักการดังกล่าวข้างต้น มีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันก็ต้องรณรงค์กับคนในสังคมให้เห็นความแตกต่างของการท่องเที่ยว โดยชุมชนกับการท่องเที่ยวทั่วไป กระตุ้นให้

คนในสังคมเห็นความสำคัญและเป็นนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่สนใจการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างเจ้าของบ้านกับผู้มาเยือน นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มการรับรู้และความเข้าใจในบทบาทของชุมชนท้องถิ่นต่อ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเป็นการกำลังใจหรือสนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องในการทำงานอนุรักษ์ทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม (ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยว โดยชุมชน, 2555)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งของกลุ่มนักท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังกับกิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยว อีกทั้งยังได้ร่วมพัฒนาศักยภาพการสร้างสรรค์ของตนไปพร้อมกับชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรม ประสบการณ์ในลักษณะดังกล่าวนี้จะก่อให้เกิดความจดจำและประทับใจ นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการรักษาสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างยั่งยืนอีกด้วย (สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ, 2554)

เกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง เป็นเกาะหนึ่งที่มีทัศนียภาพ ตั้งอยู่ไม่ไกลจากฝั่งมากนัก มีความหลากหลายของธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ผู้คนส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ อยู่แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อาชีพส่วนใหญ่คือทำประมงและทำการเกษตร พื้นที่ของเกาะสุกรมีทั้งที่เป็นชายหาด ภูเขา และเป็นเกาะเดียวที่มีการปลูกข้าว และมีสวนแตงโมริมทะเลกว่าสิบไร่ นอกจากนี้ยังมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ บ่อน้ำจืดและสันหลังมังกรที่สวยงาม 2 แห่ง คือ สันหลังมังกรหยก และสันหลังมังกรทับทิมสยาม ทำให้มีสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยเฉพาะการท่องเที่ยวชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพราะมีกิจกรรมที่หลากหลายไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติเพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์และสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างแท้จริง อีกทั้งกิจกรรมทางการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย เช่น กิจกรรมการปลูกข้าว ปลูกแตงโม และเก็บเกี่ยวผลผลิต การจับปู การผลิตของที่ระลึก การร่วมกันทำอาหารท้องถิ่น การขับซัดซาเล้งชมธรรมชาติรอบเกาะ การกรีดยาง เหยียบยาง การทำยางแผ่น ฯ ซึ่งกิจกรรมต่างๆเหล่านี้ นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมและเก็บเกี่ยวประสบการณ์ได้จากเกาะแห่งนี้ และยังมีอาหารท้องถิ่นที่ขึ้นชื่อเป็นตำนานคือ แกงไก่ตายาย ขนมคลั่งใจ และขนมตาหยาบ ฯ และที่พลาดไม่ได้นั่นคือแตงโมเกาะสุกร ซึ่งมีชื่อเสียงติด 1 ใน 10 แตงโมที่อร่อยที่สุดในประเทศ (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสุกร, 2561)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดที่จะสามารถนำมาพัฒนาและต่อยอดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง โดยเน้นการนำเอาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ โดยเฉพาะวัฒนธรรมอาหารมาเป็นบทบาทสำคัญในการสร้างจุดขายและเป็นช่องทางส่งเสริมการสร้างและกระจายรายได้แก่ประชาชนบนเกาะสุกร ทั้งยังเป็นการช่วยสืบสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญาอาหารและวิถีชีวิตให้ยังคงอยู่ และสามารถพัฒนาให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามัคคีในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มั่นคงและเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และวิถีชุมชนของเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษาเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง
3. เพื่อศึกษาส่วนประสมการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์กรณีศึกษาเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ส่วนประสมทางการตลาด (16Ps) และบริบทพื้นที่ของเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้เป็นผลการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ให้ข้อมูลโดยตรงซึ่งเป็นบุคคลในพื้นที่และมีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 10 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเกาะสุกร เจ้าหน้าที่พัฒนาการท่องเที่ยวองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสุกร เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสุกร ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชาวบ้าน ตัวแทนผู้ประกอบการรถสามล้อรับจ้าง ตัวแทนผู้ประกอบการเรือหางยาวโดยสาร ตัวแทนผู้ประกอบการร้านอาหารและเครื่องดื่ม ตัวแทนผู้ประกอบการที่พักโฮมสเตย์ และตัวแทนผู้ประกอบการร้านค้า

2. เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ผู้วิจัยกำหนดให้มีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลทั้ง 10 ท่าน และแบบสังเกตไม่มีส่วนร่วมเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกโดยกำหนดประเด็นในกรณีศึกษาดังนี้

- 2.1 องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการ และด้านการเรียนรู้

- 2.2 องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (5As) ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม มีกระบวนการที่นำไปสู่ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ท่องเที่ยว และไม่ทำลายคุณค่าของชุมชนและนำไปสู่สมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

- 2.3 วิเคราะห์ส่วนประสมการตลาด (16Ps) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) การวางตำแหน่งทางการตลาด (Positioning) จิตวิทยา (Psychology) หุ้นส่วนทางธุรกิจ (Partnership) การมีส่วนร่วม (Participation) การรับรู้ (Perception) บรรจุภัณฑ์ (Packaging) บุคลากร

(People) ระยะเวลา (Period) การเมือง (Politics) ความคิดเห็นสาธารณะ (Public Opinion) กระบวนการบริการ (Process of service) และลักษณะทางกายภาพ (Physical evidence)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ 1. ศึกษาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) 2. ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่โดยใช้แบบสังเกตไม่มีส่วนร่วม 3. รูปถ่ายสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆในเกาะสุกร 4. สื่อประชาสัมพันธ์จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตรัง และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสุกร และทุติยภูมิโดยแบ่งตามลักษณะ (Secondary Data) ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากแหล่งต่างๆ ดังนี้ 1. ข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ต และ 2. หนังสือทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสำรวจโดยใช้แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บริบทพื้นที่ของเกาะสุกร การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และส่วนประสมการตลาด

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และวิถีชุมชนของเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

เกาะสุกรมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 14 ตารางกิโลเมตร ประกอบไปด้วย 4 หมู่บ้านได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเสียมไหม หมู่ที่ 2 บ้านแหลมหมู่ที่ 3 บ้านกลางนา หมู่ที่ 4 บ้านหาดทรายทอง มีจำนวนประชากรทั้งหมด 2,366 คน สภาพภูมิประเทศราบสลับเนินเขามีชายหาดเป็นแนวยาวเลียบริมชายฝั่ง การตั้งถิ่นฐานของราษฎรตั้งบ้านเรือนอยู่กระจัดกระจายไปตามแนวทางคมนาคมและแนวชายฝั่งทะเลเป็นส่วนใหญ่และสภาพอากาศอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ช่วงกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนพฤษภาคม สิ่งดึงดูดใจที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติประกอบด้วย ภูเขา ป่าโกงกาง ป่าชายเลน สวนยางพารา สวนผลไม้ ทุ่งนา และทะเล ซึ่งเป็นเสน่ห์ของเกาะแห่งนี้ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติสำคัญได้แก่ หาดแดงโม บ่อน้ำมหัศจรรย์ นาข้าว จุดชมวิวเกาะสุกร สันหลังมังกรหยกและสันหลังมังกรทับทิมสยาม ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นบนเกาะสุกร การจัดงานประจำปี เทศกาลงานประเพณีต่างๆ ในด้านการอำนวยความสะดวกจะมีเรือและรถคอยให้บริการในราคามาตรฐาน มีระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้ ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเดินทางจากท่าเรือตะเสะไปถึงท่าเรือเกาะสุกร มีระยะเวลาในการเดินทางเพียง 15 นาที และยังมีบริการเสริม เช่น สปา จุดบริการน้ำมัน ร้านขายของที่ระลึก เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

พื้นที่ของเกาะสุกรมีทั้งที่เป็นชายหาด ภูเขา และเป็นเกาะเดียวที่มีการปลูกข้าว และมีสวนแตงโมริมทะเลกว่าสิบไร่ นอกจากนี้ยังมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ บ่อน้ำจืดและสันหลังมังกรที่สวยงาม 2 แห่ง คือ สันหลังมังกรหยก และสันหลังมังกรทับทิมสยาม ทำให้มีสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เครื่องแกงตำมือ กลุ่มจักสานเสื่อใบเตย กลุ่มเกาะสุกรบาติก กลุ่มท่องเที่ยวเกาะสุกร กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มรถโดยสารสามล้อ และกลุ่มเรือหางยาวโดยสาร และการท่องเที่ยว ซึ่งเกาะสุกรเป็น 1 ใน 12 ชุมชนสีเขียวเที่ยวได้ทั้งปี มีความโดดเด่นและมีความเป็นเอกลักษณ์ โดยเป็นชุมชนที่มีความเป็นวิถีไทยครบวงจร ทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ความสวยงามกับวิถีนา และไร่แดงโมบเกาะ รวมทั้งวิถีเลของชาวประมงพื้นบ้าน และเป็นเกาะในฝันของนักปั่นจักรยาน รวมถึงความอร่อยของแตงโมหวานกรอบที่ขึ้นชื่อ

2.2 ด้านองค์กรชุมชน เกาะสุกรมีการรวมกลุ่มเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งจะมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือในการสร้างสรรค์กิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งมีกิจกรรมมากมายและให้นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ 1. กลุ่มเรือหางยาวโดยสาร โดยการใช้บริการของเรือหางยาวโดยสารระหว่างท่าเรือตาเสาไปยังท่าเรือเกาะสุกร ทำให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางโดยสารทางเรือที่เป็นเอกลักษณ์ของเกาะสุกร 2. กลุ่มการใช้บริการรถซาเล้งสามล้อ ซึ่งท่ารถรับส่งอยู่ที่บริเวณท่าเรือเกาะสุกร การนั่งรถซาเล้งสามล้อเป็นเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของเกาะสุกรทำให้ได้เที่ยวชมวิถีชีวิตคนเกาะสุกร 3. กลุ่มท่องเที่ยวเกาะสุกร มีการแนะนำนักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เช่น การชมควายทะเลที่มีมากกว่า 300 ตัว จุดชมวิวกะสุกร วิวดาดแตงโม 4. กลุ่มโฮมสเตย์มีการสร้างที่พักภายในหมู่บ้านที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตคนเกาะสุกร 5. กลุ่มสุกรบาติก มีการให้นักท่องเที่ยวร่วมทำและเลือกซื้อผ้าบาติก 6. กลุ่มจักสานเสื่อใบเตย มีการให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ 7. กลุ่มผลิตเครื่องแกง มีการให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำเครื่องแกงและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และ 8. กลุ่มขนมพื้นบ้านเกาะสุกร มีการให้นักท่องเที่ยวลงมือทำขนมพื้นบ้านและชิมเป็นขนมยามเช้าหรือยามบ่าย

2.3 ด้านการจัดการ เกาะสุกรมีหน่วยงานต่างๆ บริหารจัดการทั้งทางด้านการท่องเที่ยวและสาธารณสุขปโภค เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสุกร ที่จะจัดสร้างสาธารณูปโภคด้านต่างๆ ให้กับชาวบ้านในชุมชนต่างๆ สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตรัง ร่วมกับทางจังหวัดตรัง มีการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การจัดสร้างจุดชมวิวกการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์บ่อน้ำจืดกลางทะเล การก่อสร้างถนนรอบเกาะ และการก่อสร้างถนนสำหรับเป็นเส้นทางปั่นจักรยาน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตรัง มีการสนับสนุนทางด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง รวมทั้งการขยายฐานนักท่องเที่ยว โดยจัดสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์และออฟไลน์ และการพัฒนาบุคลากร โดยมีการอบรมชาวบ้านและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ประกอบการร้านค้า ที่พัก และการขนส่ง เพื่อให้มีองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

2.4 ด้านการเรียนรู้ เนื่องจากเกาะสุกรเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีประวัติความเป็นมา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่น่าสนใจทำให้มีการสร้างการเรียนรู้ผ่านการวิจัย โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเข้ามาสร้างฐานการเรียนรู้ผ่านการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำอาหารและเรียนรู้ส่วนประกอบผ่านเรื่องเล่าของชาวบ้าน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีทรัพยากรธรรมชาติ คือ แตงโม ที่มีการจัดงานเบิกฟ้าอันดามัน โดยมีการนำแตงโมมาเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรท้องถิ่นที่สร้างชื่อเสียงให้เกาะสุกร และการท่องเที่ยวทางทะเล ผ่านการท่องเที่ยวทางเรือและการเรียนรู้การจับสัตว์ทะเลมาประกอบอาหารและการใช้เครื่องมือประมงที่ถูกวิธีไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

3. เพื่อศึกษาส่วนประสมการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์กรณีศึกษาเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

3.1 ผลิตภัณฑ์ (Product) เกาะสุกรนั้นมีผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น จุดชมวิว บ่อน้ำจืดมหัศจรรย์ สันหลังมังกร หาดแดงโม่ ทุ่งนาบนเกาะ และชมความทะเล รวมทั้งผลิตภัณฑ์ของฝากที่มีความหลากหลายซึ่งเป็นสินค้าชุมชน ได้แก่ แดงโม่เกาะสุกร ผลิตภัณฑ์จากผ้าบาติก มะม่วงหิมพานต์ อาหารทะเล ผลิตภัณฑ์จากกลุ่มทำเครื่องแกง ผลิตภัณฑ์จากกลุ่มจักสานเสื่อใบเตย

3.2 ราคา (Price) ราคาเรือโดยสารและรถเช่าเที่ยวรอบเกาะที่มีมาตรฐาน มีป้ายบอกราคาที่ชัดเจน อัตราค่าที่พักแรมมีความหลายเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ราคาจึงอยู่ที่เริ่มต้น 800 - 4,000 บาท อัตราในการเข้าร่วมกิจกรรมจะมีราคาตั้งแต่ 80 บาทต่อคนขึ้นไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมของนักท่องเที่ยว ค่าอาหารและเครื่องดื่มจะมีราคาที่ค่อนข้างถูกตั้งแต่ 15 บาทขึ้นไป และของฝากที่ระลึกจะมีด้วยกันหลายราคาทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสินค้าแต่ละประเภท

3.3 ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ผลิตภัณฑ์สินค้าของเกาะสุกรมีการให้บริการผ่านร้านค้าทั้งภายในเกาะสุกร โดยมีร้านค้าในชุมชนต่างๆ และภายนอกเกาะสุกร โดยมีสินค้าไปวางขายในห้างสรรพสินค้าหรือออกร้านตามงานเทศกาลต่างๆ เพื่อจำหน่ายสินค้าขึ้นชื่อของเกาะสุกร และช่องทางการขายผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Line, Youtube, รายการโทรทัศน์ และการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

3.4 การส่งเสริมการตลาด (Promotion) มีการประชาสัมพันธ์และโฆษณาหลากหลายช่องทาง ได้แก่ การสื่อสารผ่านบุคคล การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ การสื่อสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ การประชาสัมพันธ์ผ่านกิจกรรม เช่น กิจกรรมชมแดงโม่ ตามสโลแกน “กินแดง แผลงใต้ แลควายเล แซ่ซาเล้ง”

3.5 การวางตำแหน่งทางการตลาด (Positioning) จากความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์ และวัฒนธรรม วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี และสภาพแวดล้อมที่ยังคงความเป็นวิถีชุมชนของเกาะสุกร ทำให้มีนักท่องเที่ยวสนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ก่อให้เกิดรายได้และทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวชุมชนขยายตัวและก้าวหน้าขึ้น

3.6 จิตวิทยา (Psychology) วัตถุประสงค์ของการเดินทางส่วนใหญ่จะคล้ายกันคือต้องการเดินทางมาเพื่อผ่อนคลายหรือเพื่อสัมผัสวิถีชุมชน ลิมลองของอร่อยหรือร่วมทำกิจกรรมในวันหยุด เนื่องจากเกาะสุกรมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการพักผ่อนเพราะมีความเป็นส่วนตัว ไม่วุ่นวาย ชาวบ้านบนเกาะมีอัธยาศัยดี เป็นมิตรและรู้สึกถึงความจริงใจ มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ทำให้เป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยว

3.7 หุ้นส่วนทางธุรกิจ (Partnership) มีการจัดการบริหารที่ดีทั้งหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสุกร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตรัง สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตรัง สถาบันการศึกษา และสำนักงานจังหวัดตรัง และหน่วยงานภาคเอกชน เช่น ผู้ประกอบการร้านค้า ร้านอาหาร ที่พัก บริษัทท่องเที่ยว บริษัทขนส่ง ทำให้เกิดการสร้างรายได้ที่ยั่งยืนและสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งทางนโยบายและธุรกิจ

3.8 การมีส่วนร่วม (Participation) การประชาสัมพันธ์และการสร้างสรรค์แหล่งท่องเที่ยวของทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนและนักท่องเที่ยว และเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

3.9 การรับรู้ (Perception) การรับรู้เป็นการกล่าวถึงสิ่งขึ้นชื่อและมีชื่อเสียงทั้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความสงบและสวยงาม เช่น ทุ่งนาบนเกาะ หาดแดงโม้ ควายทะเล สันหลังมังกร และบ่อน้ำจืดมหัศจรรย์ ทั้งนี้รวมถึงรสชาติอาหารที่มีความอร่อยและหาทานได้ยากถ้าไม่ได้มาที่เกาะสุกร เช่น ขนมพื้นบ้านต่างๆ แดงโม้เกาะสุกร และอาหารทะเล

3.10 บรรจุภัณฑ์ (Packaging) รูปลักษณ์ภายนอกของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมีการสื่อถึงวิถีชีวิตชาวเกาะที่มีเสน่ห์ผ่านกิจกรรมการเกษตร เช่น แดงโม้เกาะสุกร ทุ่งนาง และควายทะเล รวมทั้งการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจ และการรูปลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์ที่ดีให้กับของฝากที่ระลึก

3.11 บุคลากร (People) เจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีความจริงใจและอัธยาศัยไมตรีที่ดีและพร้อมที่จะพัฒนาระบบการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้มีการอบรมและพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การบริการและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

3.12 ระยะเวลา (Period) ฤดูกาลท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวทางทะเล ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนเมษายน แต่นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากมีความแตกต่างกันไปในแต่ละฤดูกาล เพราะเกาะสุกรมีทรัพยากรท่องเที่ยวด้านอื่นๆ ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปมีส่วนร่วม เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวโดยชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

3.13 การเมือง (Politics) ด้านการเมืองในองค์กร มีบทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและสนับสนุนงบประมาณเพื่อภาพลักษณ์ที่ดี โดยเฉพาะหน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสุกร และหน่วยงานภายนอกที่สำคัญ คือ สำนักงานจังหวัดตรัง สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตรัง และสถาบันการศึกษา

3.14 ความคิดเห็นสาธารณะ (Public Opinion) ด้านความคิดเห็นและทัศนคติ การปลูกฝังให้รู้จักรักธรรมชาติและ ความภูมิใจในวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนทำให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และการยึดถือปฏิบัติตามหลักศาสนกิจของศาสนาอิสลามของชาวบ้านในชุมชนมุสลิม

3.15 กระบวนการบริการ (Process of service) กระบวนการให้บริการ มีความหลากหลายในการให้บริการ เช่น ที่พัก มีทั้งโฮมสเตย์ รีสอร์ท หรือบ้านพัก รถสามล้อซาเล้ง มีทั้งให้บริการคนขับรถนำทางและการเช่ารถเพื่อท่องเที่ยวด้วยตนเอง รถจักรยานยนต์และรถจักรยาน มีให้บริการเช่าเพื่อท่องเที่ยวรอบเกาะ การค้าขาย มีการให้บริการร้านค้าชุมชน เช่น ร้านอาหารเช้า ร้านอาหารยามเย็น ร้านเครื่องดื่ม ร้านขายของชำ ร้านขายอาหารทะเล (แปปลา) และการบริการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มอาชีพต่าง เช่น กลุ่มขนมพื้นบ้านเกาะสุกร กลุ่มผลิตเครื่องแกงตำมือ กลุ่มจักสานเสื่อใบเตย กลุ่มเกาะสุกรবাদิก

3.16 ลักษณะทางกายภาพ (Physical evidence) ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น สวนแตงโมขนาดใหญ่ริมชายหาดที่ให้ผลผลิตที่มีคุณภาพและสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร ฝูงควายกว่า 300 ตัว ที่เมื่อชาวบ้านปล่อยให้ไปหากิน และจะพากันลงไปเล่นน้ำในทะเล ชายหาดของบ้านทรายทองที่มีความสวยงาม และวิถีชีวิตชาวประมง ผ่านเรือหางยาวที่จอดทอดสมอริมชายหาด การเก็บอวนและถักอวนของชาวบ้าน และร้านค้าขายอาหารพื้นเมืองของชาวบ้านริมถนนที่มีเสน่ห์ของเกาะสุกร

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และวิถีชุมชนของเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง สรุปได้ดังนี้

เกาะสุกรถือเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ในท้องทะเลตรัง และอยู่ห่างฝั่งเพียง 3 กิโลเมตร จึงสามารถนั่งเรือข้ามฟากไปมาได้อย่างสะดวก หรือใช้เวลาประมาณ 15-20 นาทีเท่านั้น โดยมีจุดเด่นต่างๆ มากมายที่นักท่องเที่ยวอยากเดินทางไปสัมผัส เช่น แปลงนาข้าวที่ปลูกเพื่อบริโภคและขายในเกาะ แปลงปลูกแตงโม ซึ่งแตงโมที่เกาะสุกรมีเอกลักษณ์โดดเด่น และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีในจังหวัดตรัง ฝูงควายที่มีอยู่ประมาณ 300 ตัว จนกลายเป็นสัญลักษณ์ประจำเกาะ และแหล่งศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตแบบเรียบง่าย พอเพียง ท่ามกลางทรัพยากรที่ยังคงอุดมสมบูรณ์และสวยงาม สอดคล้องกับ นิรติทองพลัด (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพเพื่อจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง พบว่าเกาะสุกรเป็นแหล่งท่องเที่ยวกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งของจังหวัดตรัง มีการพัฒนาหลากหลายด้านส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน จึงหาวิธีเปลี่ยนแปลงให้ช้าลง เพื่อจะได้รักษาสิ่งดีงามที่มีอยู่ในเกาะสุกรไว้ให้นานที่สุด สิ่งหนึ่งที่มองเห็นคือการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ และหาวิธีจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น

2. เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษาเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง สรุปได้ดังนี้

เกาะสุกรมีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมีการคำนึงถึงด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่บ่งบอกความเป็นชุมชนและดำรงไว้ซึ่งความสวยงามของธรรมชาติและวิถีชีวิตผ่านวัฒนธรรมมุสลิม ด้านองค์กรชุมชนที่มีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ ด้านการจัดการที่มีการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ ทำให้มีความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตและส่งผลการท่องเที่ยว และด้านการเรียนรู้ ที่มีการพัฒนาของชาวบ้านและชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน สอดคล้องกับพิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา พบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่ให้บริการนำเที่ยวเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่น ได้แก่ สปาโคลนร้อนและทรายร้อน การชมปุมตแดง การเก็บหอยตลับ การพายเรือคายัค ทั้งนี้ กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา มุ่งเน้นการส่งเสริมและขับเคลื่อนการเติบโตอย่างยั่งยืนของชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว โดยกลุ่ม

การท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกโครมศึกษภาพทางการจัดการใน 4 ด้าน ได้แก่ ศึกษภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ศึกษภาพทางด้านบริการและการให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว ศึกษภาพทางด้านบริหารจัดการการท่องเที่ยว และ ศึกษภาพทางด้านมีส่วนร่วมของชุมชน

3. เพื่อศึกษาส่วนประสมการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์กรณีศึกษาเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง สรุปได้ดังนี้

ส่วนประสมการตลาดทั้ง 16 ด้าน หรือ 16 Ps ทำให้สามารถเรียนรู้การสื่อสารการตลาดของการท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างสรรค์ของเกาะสุกรทั้ง 16 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านการวางตำแหน่งทางการตลาด ด้านจิตวิทยา ด้านหุ้นส่วนทางธุรกิจ ด้านการรับรู้ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านบรรจุภัณฑ์ ด้านระยะเวลา ด้านการเมือง ด้านความคิดเห็นสาธารณะ และด้านกระบวนการให้บริการ สอดคล้องกับ เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกล่าวถึง กลยุทธ์ทางการตลาดการท่องเที่ยวเป็นการนำกลยุทธ์ทางการตลาดหรือ Marketing (16 Ps) มาปฏิบัติ และสรุปเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบันต้องเน้นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมากกว่าการเน้นที่ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น เพราะจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเท่ากับมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งมีปัญหาดรามามากมายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจึงไม่ได้รับประกันว่าจะก่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสียที่จะตามมา หากแต่การมีนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเข้ามาในจำนวนที่เหมาะสม มีการพำนักนานขึ้นและเกิดการใช้จ่ายมากขึ้น เหล่านี้จึงเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืนเพราะนั่นหมายถึงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ น้อยลง

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตรัง. (2561). สถานที่ท่องเที่ยว เกาะสุกร. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2562. เข้าถึงได้จาก <https://thai.tourismthailand.org/%-6008>
- กลุ่มตรัง Positive. (2560). โปสต์พาเที่ยว ชวนลงเล เที่ยวเกาะสุกร จ.ตรัง สัมผัสชุมชนพื้นถิ่น กินอาหารทะเล เรียนรู้ วัฒนธรรม - ธรรมชาติ. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2562. เข้าถึงได้จาก <https://www.ryt9.com/s/prg/2900870>
- ดุสิตพร ฮกทา, เสรี วงษ์มณฑา, ชุษณะ เตชคณา และณัฐพล ประดิษฐ์ผลเลิศ. (2560). แนวทางการพัฒนาศึกษภาพการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย 9(2) : 251-268 (2560).
- ณัฐพัชร มณีโรจน์. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. วารสารการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (2560).
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. เอกสารวิชาการสถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2555). องค์ประกอบด้านการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA).

- นิรัตติ ทองพลัด . (2558). ศึกษาศักยภาพเพื่อจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง.
 กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- นุชนาถ สันต์พานิชกิจ. (2561). เรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้าน ชมสปาควาย ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง. ตรัง: สำนักงาน
 การท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดตรัง.
- บ้านและสวน. (2560). ตื่นต่ากับธรรมชาติ เต็มเต็มความสุขให้ชีวิต ที่ “เกาะสุกร” จ.ตรัง. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2562.
 เข้าถึงได้จาก <http://www.baanlaesuan.com/57880/dontmiss/thailand-ep30>
- ประชาชาติธุรกิจ. (2560). งานเบิกฟ้า “เกาะสุกร” สวรรค์อันดามัน กินแดง-เหลืองได้-แลควายเล-เช่าช้างเล็ก. สืบค้นเมื่อ 31
 มกราคม 2562. เข้าถึงได้จาก <https://www.prachachat.net/facebook-instant-article/news-93441>
- ปิรันธ ชิดโชติ และ ชีระวัฒน์ จันทิก. (2559). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง. Veridian E-
 Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 เดือน
 มกราคม – เมษายน 2559.
- พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์. (2557). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคกโคกร จังหวัดพังงา. Veridian
 E-Journal ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม 2557.
- ภัษมณี แก้วสง่า และ นิศาชล จำนงศร. (2554). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยวไทย. Suranaree
 J. Soc. Sci. Vol. 6 No. 1; June 2012 (91-109).
- ลักษณะวดี บุญยะศิรินันท์. (2557). แนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนารัฐกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนใน
 ประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- วีระพล ทองมา. 2559. การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) สำหรับการพัฒนาคูณภาพชีวิตของคน
 ในชุมชนในเขตที่ดินป่าไม้. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2562. เข้าถึงได้จาก
www.dnp.go.th/fca16/file/i49xy4ghqzsh3j1.doc
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์และคณะ. (2554). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism). กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการ
 พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ร่วมกับ คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2555). การท่องเที่ยวโดยชุมชน. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2562. เข้าถึงได้
 จาก <https://thaicomunitybasedtourismnetwork.wordpress.com/cbt/>
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2561). CBT Integrated หลักสูตรการ
 ท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อชุมชน. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2562. เข้าถึงได้จาก
<file:///C:/Users/HP/Downloads/CBT-Integrated.pdf>
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2561). หัวใจหลักของการท่องเที่ยวเชิง
 สร้างสรรค์. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2562. เข้าถึงได้จาก <file:///C:/Users/HP/Downloads/creative-tourism.pdf>
- องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสุกร. (2561) สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2562. เข้าถึงได้จาก
<http://www.kohsukom.go.th/general1.php>

Kotler Philip. (2003). Marketing Management. Eleventh Edition: International edition, Englewood Cliffs, NJ:
The Prentice- Hall.

Lovelock, C. H. & Wright, L. K. (2003). Principles of service marketing and Management. Upper Saddle River,
NL: Prentice-Hall.

TH-O-03

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

กรณีศึกษา วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

The Guidelines for Health Tourism Development: A Case Study of Kantang Hot Spring Forest Park, Bonamron Sub-district, Kantang District, Trang Province”

มลิวลีย์ สมพงษ์^{1*} ปิยธิดา เสียงหลวง¹ จตุรงค์ บุญจันทร์¹ และ ธนะวิทย์ เพียรดี¹

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งการวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสาน ดังนี้ 1. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 9 ท่าน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 3 ท่าน เจ้าหน้าที่ในวนอุทยานบ่อน้ำร้อน 3 ท่าน และตัวแทนนักท่องเที่ยวประจำ 3 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินแหล่งท่องเที่ยวประเภทบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมิน 2. การวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ คือนักท่องเที่ยวในวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตังจำนวน 390 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ในงานวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า 1. วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตังเป็นบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติมีอุณหภูมิเฉลี่ย 40-70 องศา เหมาะสำหรับการแช่ตัวเพื่อการพักผ่อนและสุขภาพ บริเวณโดยรอบพื้นที่บ่อน้ำร้อนและพื้นที่ป่าดงดิบได้พัฒนาปรับปรุงเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติ 2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (5As) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.71 อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นอันดับแรก 3. การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ พบว่ามีมาตรฐานอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย คือ 106.25 คะแนน 4. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พบว่า (1) แหล่งท่องเที่ยวยังคงต้องได้รับพัฒนา (2) ควรติดตั้งเสาไฟฟ้าสาธารณะเพิ่มเติม (3) ควรรักษาความสะอาดพื้นที่ (4) ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยว (5) ควรประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก (6) ควรพัฒนาและจัดอบรมให้บุคลากรที่ให้บริการที่มีมาตรฐาน

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนา, แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ, วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง

Abstract

The objectives of this research are as follows: 1. To study the context of health tourism area 2. To study the components of health tourism source 3. To present the guidelines for health tourism development. This research is a mix method which are as follows: 1. Qualitative research with key informant with purposive sampling groups is 9 person, such as: 3 government sector involved, 3 staff in Hot Spring Forest Parks, and 3 representative of regular tourists. Research tools is semi-structured interview form and for natural hot springs destination assessment form by 3 professionals, and using content analysis methods from semi-structured interview form and assessment form. 2. Quantitative research is by accidental sampling selection with 390 tourists in Kantang Hot Spring Forest Park. Research tools are questionnaire. Statistics of research analysis are percentage, mean and standard deviation. This study found that 1. Kantang Hot Spring Forest Park is a natural hot spring with an average temperature of 40-70 degrees, suitable for immersion, relaxation and health. The area around the hot swamp area and the rainforest area has been developed to be a natural study route. 2. The results of the health tourism component analysis (5As), the overall is at a high level, and considering each aspect ordered, Attraction component with an average of 3.71, that is the highest level. 3. Standard assessment of natural hot spring health tourism destinations found that, there is a high standard with an average score of 106.25 points. 4. the guidelines for health tourism development found that, 1. Tourist attractions still need to be developed. 2. It should install additional public electricity towers. 3. It should keep the area clean. 4. It should encourage tourism activities. 5. It should promote tourist attractions to be known. And 6. It should develop and organize the personnel service standard.

Keywords: Guidelines, Health Tourism, Development, Kantang Hot Spring Forest Park

บทนำ

การพัฒนาและส่งเสริมประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยว สุขภาพเพื่อยุทธศาสตร์การพัฒนาไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ 10 ปี (พ.ศ. 2559-2568) และมุ่งสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวสุขภาพ (Medical & Wellness) กำลังเดินทางอย่างได้ผล ตลาดท่องเที่ยวสุขภาพทั่วโลกมีมูลค่า 1.6 ล้านล้านบาท ขยายตัวปีละเกือบ 10 เปอร์เซ็นต์ ช่วยสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้ประกอบการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 ซึ่งการท่องเที่ยวสุขภาพ (Medical & Health Tourism) คือ การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีจิตสำนึกต่อการส่งเสริมและรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวสุขภาพ มีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมตั้งแต่การเดินทางเข้ามาใช้บริการ ไปจนถึงการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมทางการแพทย์และการแพทย์ทางเลือก จึงยากที่จะกำหนดขนาดของตลาดโดยรวมได้ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ตลาดในส่วนที่ใช้บริการทางการแพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนสามารถประเมินขนาด

ของตลาดได้จากสถิติการเข้ามาใช้บริการ ร้อยละ 60 จะเป็นชาวต่างชาติที่ทำงานในประเทศไทย และร้อยละ 40 เป็นชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาใช้บริการทางการแพทย์ (สำนักข่าวศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน กรมประชาสัมพันธ์ , 2560)

ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือการเดินทางไปท่องเที่ยว เยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยสดงดงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจโดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และ/หรือรับบริการรักษาพยาบาล และฟื้นฟูสุขภาพ โดยทั่วไปจะมีการจัดรายการท่องเที่ยวพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติ เพื่อเรียนรู้วิถีใช้พลังงานจากธรรมชาติมาบำบัดรักษา และเสริมสร้างสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้สดชื่นผ่อนคลาย เป็นการเพิ่มพูนพลังกำลังให้สมบูรณ์แข็งแรง ปรับสภาพจิตใจและร่างกายให้สมดุล และสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ บ่อน้ำร้อนก็เป็นอีกหนึ่งสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่มีอยู่เพียงไม่กี่แห่งในประเทศไทย และสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่น่าสนใจมากขึ้นได้ในอนาคต กล่าวได้ว่าบ่อน้ำพุร้อนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพราะการแช่น้ำพุร้อนจะช่วยรักษาอาการปวดเมื่อยปวดและเจ็บป่วยรวมทั้งโรคผิวหนังเรื้อรัง, โรคเบาหวาน, ประจำเดือนมาไม่ปกติ และอื่นๆอีกมากมาย นอกจากนี้การแช่บ่อน้ำพุร้อนยังมีผลดีต่อสุขภาพความงามสำหรับคนทุกวัย ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ และยังมีผู้คนที่เลือกใช้แช่บ่อน้ำพุร้อนเป็นหนึ่งในทางเลือกของการดูแลสุขภาพ ไปจนถึงการมาเที่ยวชมบ่อน้ำร้อนเพื่อความเพลิดเพลิน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2559) ซึ่งน้ำพุร้อน เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีน้ำร้อนไหลขึ้นมาจากใต้ดิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภายในโลกยังคงมีความร้อนอยู่ ปัจจุบัน พบแหล่งน้ำพุร้อน 112 แหล่ง กระจายอยู่ทั่วไป ตั้งแต่ทางภาคเหนือ ภาคตะวันตก ภาคกลาง และภาคใต้ วัดอุณภูมิมีน้ำร้อนที่ผิวดินอยู่ในช่วง 40 100 องศาเซลเซียส โดยทั่วไป เรารู้จักน้ำพุร้อนเนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นำมาหัตถกรรม แต่น้ำพุร้อนยังสามารถนำมาพัฒนาใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เช่น การผลิตกระแสไฟฟ้า ด้านอุตสาหกรรม และการเกษตรกรรมอีกด้วย (กรมทรัพยากรธรณี, 2561)

ดังนั้นคณะผู้วิจัยได้เลือกศึกษาและทำการวิจัยในพื้นที่วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง จังหวัดตรัง ซึ่งเป็นบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติที่เหมาะสมสำหรับการแช่ตัวเพื่อการพักผ่อนและสุขภาพ บริเวณโดยรอบของวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตังมีสภาพป่าเป็นดงดิบชื้นบางส่วนเป็นป่าพรุ มีน้ำท่วมขังตลอดปี และมีพื้นที่บางส่วนเป็นพรุน้ำร้อนมีน้ำไหลผุดจากใต้ดินตลอดเวลาที่มีสภาพป่าที่สมบูรณ์ปานกลาง บริเวณพื้นที่พรุน้ำร้อนและพื้นที่ป่าดงดิบได้พัฒนาปรับปรุงเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติ จึงทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมเพื่อศึกษาและนำไปสู่การศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ภูมิศึกษา วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว (5 As) (Tourism Western Australia, 2009 และ ราณี อีสัยกุล, 2557) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและผู้ใช้บริการ การศึกษาความพึงพอใจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และบริบทพื้นที่ของวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งได้ดังนี้

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การหาจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากจำนวนประชากรไม่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสถิติอย่างเป็นทางการของวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง จึงไม่สามารถทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2549) จึงใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญกับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการและท่องเที่ยวในวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง และทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 390 คน

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ มีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 9 ท่าน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 3 ท่าน คือ ตัวแทนเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อน้ำร้อน และตัวแทนเจ้าหน้าที่ของสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตรัง เจ้าหน้าที่ในวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง จำนวน 3 ท่าน และตัวแทนนักท่องเที่ยวประจำ 3 ท่าน

2. เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยคณะผู้วิจัยกำหนดสร้างเครื่องมือแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ซึ่งมีทั้งคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด โดยใช้ประเด็น ดังนี้

2.1.1 ส่วนที่หนึ่ง ด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ

2.1.2 ส่วนที่สอง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตังเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (5A) โดยใช้หลักการองค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A) ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) กิจกรรมท่องเที่ยว (Activity) และบริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary)

2.1.3 ส่วนที่สาม ข้อเสนอแนะการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยกำหนดให้มีการสัมภาษณ์เจาะลึกกับกลุ่มตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อน้ำร้อน ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตรัง เจ้าหน้าที่ในวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง และตัวแทนนักท่องเที่ยวประจำ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกโดยกำหนดประเด็นในกรณีศึกษา โดยนำข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (5A) กรณีศึกษาวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) กิจกรรมท่องเที่ยว (Activity) และบริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary)

2.3 แบบประเมินแหล่งท่องเที่ยวประเภทบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยใช้คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2557) ซึ่งประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ 1. เจ้าหน้าที่วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง 2. นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว และ 3. ตัวแทนนักท่องเที่ยวประจำ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิโดยแบ่งตามลักษณะดังนี้

3.1 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ 1. ศึกษาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2. ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการแจกสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 3. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแบบประเมินแหล่งท่องเที่ยวประเภทบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ

3.2 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากแหล่งต่างๆ ดังนี้ 1. ข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ จากอินเทอร์เน็ต และ 2. หนังสือทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลคณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย ดังนี้

4.1 คณะผู้ศึกษาวิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window (Statistical for Social Science) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ วิเคราะห์ผลค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.3 การวิเคราะห์จากคู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2557)

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง พบว่า วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง เป็นบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติมีอุณหภูมิเฉลี่ย 40-70 องศา เหมาะสำหรับ

การแช่ตัวเพื่อการพักผ่อนและสุขภาพ บริเวณโดยรอบของวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง มีสภาพป่าเป็นดงดิบชื้นบางส่วนเป็นป่าพรุ มีน้ำท่วมขังตลอดทั้งปี และพื้นที่บางส่วนเป็นพุน้ำร้อนมีน้ำไหลผุดจากใต้ดินตลอดเวลา มีสภาพป่าที่สมบูรณ์ปานกลาง บริเวณพื้นที่พุน้ำร้อนและพื้นที่ป่าดงดิบได้พัฒนาปรับปรุงเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติ จำนวน 3 เส้นทาง ระยะทาง 500 เมตร 750 เมตร และ 2,000 เมตร ตามลำดับ ใช้ประโยชน์ด้านการศึกษาวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ สันทนาการและการท่องเที่ยว บริเวณพื้นที่พุน้ำร้อน ได้พัฒนาปรับปรุงเป็นบ่อน้ำร้อน จำนวน 3 บ่อ มีอุณหภูมิของน้ำประมาณ 70 องศา / 40 องศา / 20 องศา ตามลำดับ ใช้ประโยชน์ด้านสันทนาการและการท่องเที่ยว ซึ่งวนอุทยานได้เปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปได้แช่เท้าและอาบน้ำร้อนเพื่อสุขภาพ โดยมีห้องอาบน้ำและห้องแช่น้ำร้อนให้บริการเพื่อความสะดวก เป็นส่วนตัว จำนวน 9 ห้อง บ่อแช่เท้ารวม 1 บ่อ บ่ออาบน้ำรวม 1 บ่อ นอกจากนี้ทางวนอุทยานบ่อน้ำร้อนยังมีบริการนวดฝ่าเท้าและนวดแผนไทย พร้อมจำหน่ายผลิตภัณฑ์นวดแผนไทยและสปา ที่ใช้น้ำจากบ่อน้ำร้อนควนแคงเป็นส่วนผสมหลักให้นักท่องเที่ยวได้ใช้บริการและเลือกซื้อสินค้าได้อีกด้วย ที่ตั้งของวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตั้งอยู่ในท้องที่บ้านควนแคง หมู่ที่ 7 ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเขาหวาง ป่าควนแคง และป่าน้ำราบ ตามแผนที่ท้ายกฎกระทรวง ฉบับที่ 247 (พ.ศ. 2510) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มีเนื้อที่ประมาณ 500 ไร่

จากการสำรวจพื้นที่โดยรอบของวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 แหล่งท่องเที่ยว คือ แหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ และมีสิ่งดึงดูดใจ คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติแห่งเดียวในจังหวัดตรัง และภายในแหล่งท่องเที่ยวยังมีบ่อน้ำร้อนให้นักท่องเที่ยวสามารถลงไปแช่เท้าแช่ตัวได้ บ่อน้ำร้อนมีจำนวนทั้งหมด 3 จุดด้วยกัน และในการแช่ตัวนั้นนักท่องเที่ยวบางคนที่มา ก็เพื่อที่จะรักษาโรคต่าง หรือมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ แล้วแต่ความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละท่าน

2.2 สิ่งอำนวยความสะดวก คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างครบครัน ไม่ว่าจะเป็นลาดจอดรถที่สามารถรองรับรถได้มากถึง 200 คัน มีสำนักงานให้นักท่องเที่ยวได้ติดต่อ สอบถามในเรื่องต่างๆได้ มีห้องน้ำ ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้าแบ่งแยก ชาย/หญิง เพื่อความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยว มีจุดบริการที่จะแช่น้ำเพียงพอบต่อจำนวนนักท่องเที่ยว และนอกจากนี้ยังมีห้องแช่น้ำร้อนส่วนตัวอีกด้วย โดยจะมีจำนวนทั้งหมด 9 ห้องด้วยกัน และบอกเหนื่อจากการแช่น้ำแล้วเจ้าหน้าที่จะมีการทำป้ายเพื่อบอกจุด หรือลักษณะต่างๆของบ่อน้ำร้อนอีกด้วย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทำความเข้าใจและอ่านกฎระเบียบก่อนลงแช่น้ำได้อย่างปลอดภัย และไม่เป็นอันตรายต่อตนเองอีกด้วย

2.3 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว คือ สามารถเดินทางได้โดยรถส่วนตัว โคนจะมีป้ายบอกทางอย่างต่อเนื่องและชัดเจน โดยทางเข้าวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตังนั้นจะมีทางเข้าได้ถึง 2 ทางด้วยกัน แต่ละทางก็จะมีป้ายบอกทางอย่างชัดเจน แต่ในบางส่วนที่นักท่องเที่ยวที่มาในตอนค่ำ ก็อาจจะไม่ได้มีไฟฟ้าส่องตลอดทาง จึงทำให้ไม่เหมาะกับการมาท่องเที่ยวในตอนค่ำเท่าไร

2.4 กิจกรรม คือ กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวก็จะมีการแข่งขันน้ำร้อนเป็นกิจกรรมหลักของแหล่งท่องเที่ยวอยู่แล้ว นอกจากการแข่งขันน้ำร้อนแล้ว ทางวนอุทยานยังมีกิจกรรมอีกหลายอย่างที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้ เช่น การนวดแผนไทย โดยจะใช้สมุนไพรหรือวัสดุที่หาได้จากแหล่งท่องเที่ยว หรือชุมชนอย่างเช่นน้ำแร่ นำมานวดเพื่อความผ่อนคลายให้แก่นักท่องเที่ยวได้ และยังมี เส้นทางศึกษาธรรมชาติ มีจำนวนทั้งหมด 3 เส้นทาง ระยะทาง 500 เมตร, 750 เมตร, และ 2,000 เมตร ตามลำดับ ใช้ประโยชน์ด้านการศึกษาวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพให้นักท่องเที่ยวได้เดินชมความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวได้

2.5 บริการเบ็ดเตล็ด คือ บริการเสริมจากทางแหล่งท่องเที่ยว นอกเหนือจากการนวดแผนไทย บริการห้องแช่น้ำส่วนตัว หรืออื่นๆแล้ว วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ก็ยังมีบริการเสริมอื่นๆอีก เช่น มีบริการพิตเนสหรือพื้นที่ออกกำลังกายให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้ แต่ส่วนใหญ่ที่เข้ามาใช้บริการก็จะเป็นประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง มีร้านค้าที่สามารถเลือกซื้อเครื่องดื่ม หรืออาหารต่างๆได้

2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

การวิเคราะห์องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (5As) จากแบบสอบถาม สามารถจัดแบ่งเป็นรายด้านที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างใน วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง อำเภอบ่อน้ำร้อน ตำบลกันตัง จังหวัดตรัง โดยจะแสดงเป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาภาพรวมจากองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (5As)

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว (5As)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	3.71	0.65	มาก
2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	3.66	0.69	มาก
3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)	3.62	0.73	มาก
4. กิจกรรม (Activity)	3.69	0.69	มาก
5. บริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary)	3.35	0.87	ปานกลาง
รวม	3.59	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา : วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ในองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (5As) โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 คิดเป็นร้อยละของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 71.91 และด้านที่มีค่ามากอันดับแรก คือ แหล่ง

ท่องเที่ยว (Attraction) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 คิดเป็นร้อยละ 74.21

การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (5As) จากแบบสัมภาษณ์ โดยจัดแบ่งเป็นรายด้านที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างใน วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างไร พบว่า วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง เป็นแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ที่มีคุณภาพของน้ำค่อนข้างดี เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้วิจัย และมีคุณค่าทางด้านสุขภาพเหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ บรรยากาศบริเวณแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างดี มีหน้าที่คอยให้การต้อนรับ และบริการเป็นอย่างดี และยังมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติอีกด้วย และนอกจากนี้ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติที่เดียวในจังหวัดตรังอีกด้วย

2. แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างไรบ้าง พบว่า ภายในแหล่งท่องเที่ยว มีห้องสำหรับแช่น้ำร้อนส่วนตัว มีบริการการนวดแผนไทย มีตลาดสำหรับคนพิการ ตลาดจอร์จสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมาก ภายในยังมีศูนย์จำหน่ายสินค้า หรือผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ มีห้องน้ำ/อาบน้ำ หรือเปลี่ยนเสื้อผ้าให้บริการ และนอกเหนือจากนี้ก็ยังมีส่วนที่สำหรับการออกกำลังกาย หรือฟิตเนส เพื่อให้นักท่องเที่ยวมาใช้บริการในได้อีกด้วย

3. สามารถเข้าถึงได้สะดวกหรือไม่ อย่างไร พบว่า การเดินทางก็สามารถเดินทางได้สะดวก เส้นทางคมนาคมที่ความสะดวก มีป้ายบอกทางอย่างชัดเจน โดยทางเข้าก็จะมี 2 ทางด้วยกัน และมีป้ายบอกทางอย่างชัดเจนทั้ง 2 ทาง

4. มีกิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสมกับสถานที่ท่องเที่ยวอย่างไร พบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมคือ มีการแช่น้ำร้อนเป็นกิจกรรมหลัก เพื่อรักษาโรค หรือเพื่อความผ่อนคลายกล้ามเนื้อต่างๆ มีบริการนวดแผนไทย โดยจะเก็บค่าบริการคือ นวดเท้า 150 บาท นวดตัว 200 บาท นวดน้ำมัน 250 บาท นวดอโรมา 1 ชั่วโมง 300 บาท นอกจากนี้ยังมีสะพานเดินชมป่ารุ เส้นทางประมาณ 750 เมตร ก็คือการเดินศึกษาเส้นทางธรรมชาตินั่นเอง

5. มีบริการเสริมจากองค์กรอื่นๆ หรือไม่ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลบ่อน้ำร้อน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างห้างร้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ พบว่า ทางกลุ่มองค์กรมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพบ่อน้ำร้อนกันตัง มีบริการนวดแผนไทย นวดสปา และนวดฝ่าเท้า ตลอดจนน้ำแร่ธรรมชาติมาทำผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพออกจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเสริมรายได้ให้แก่ชุมชนและจังหวัดอีกด้วย และนอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการออกบูธในงานจัดแสดงสินค้าต่างๆ ทั้งในอำเภอกันตัง และนอกสถานที่

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ตารางที่ 2 แสดงผลประเมินแบบประเมินมาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ (คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)

แบบประเมินมาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย
ส่วนที่ 1 มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ	100	40.00
ส่วนที่ 2 ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ		
เกณฑ์ที่ 1 แหล่งน้ำพุร้อนมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยว	50	24.5
เกณฑ์ที่ 2 ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว	25	8.25
เกณฑ์ที่ 3 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน	50	33.5
สรุปผลการประเมิน	125	106.25

จากตารางที่ 2 พบว่าจากประเมินมาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ ได้คะแนนเฉลี่ย 40.00 และ ส่วนที่ 2 การประเมินศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยเกณฑ์ที่ 1 แหล่งน้ำพุร้อนมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยว ได้คะแนนเฉลี่ย 24.5 เกณฑ์ที่ 2 ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้คะแนนเฉลี่ย 8.25 และเกณฑ์ที่ 3 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ได้คะแนนเฉลี่ย 33.5 สามารถสรุปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยววนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ได้คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด 106.25 คะแนน ซึ่งจัดว่ามีมาตรฐานในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (5As) จากผลการวิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จะเห็นได้ว่าวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ต้องมีการพัฒนาในด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (5As) ดังนี้

1. ควรประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยววนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตังให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น
2. ควรติดตั้งเสาไฟส่องสว่างระหว่างทางเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในเวลากลางคืน
3. ควรรักษาความสะอาดในบริเวณรอบๆวนอุทยานบ่อน้ำร้อนและบริเวณห้องสุขา
4. ควรมิกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูฝนหรือมีมรสุม

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง พบว่า วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง จังหวัดตรัง เป็นบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติมีอุณหภูมิเฉลี่ย 40-70 องศาเซลเซียสเหมาะสำหรับการแช่ตัวเพื่อการพักผ่อนและสุขภาพ บริเวณโดยรอบของวนอุทยานฯ มีสภาพป่าเป็นดงดิบชื้นบางส่วนเป็นป่าพรุ มีน้ำท่วมขังตลอดปี และมีพื้นที่บางส่วนเป็นพรมน้ำร้อนมีน้ำไหลผุดจากใต้ดินตลอดเวลาที่มีสภาพป่า ที่สมบูรณ์ปานกลาง

บริเวณพื้นที่พุน้ำร้อนและพื้นที่ป่าดงดิบได้พัฒนาปรับปรุงเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติ อยู่ในท้องที่บ้านควนแดง หมู่ที่ 7 ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตังจังหวัดตรัง อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเขาหวาง ป่าควนแดง และป่าน้ำราบ ตามแผนที่ท้ายกฎกระทรวง ฉบับที่ 247 (พ.ศ. 2510) มีเนื้อที่ประมาณ 500 ไร่ สอดคล้องกับ สุนิษา เพ็ญทรัพย์ และปวันรัตน์ แสงสิริโรจน์ (2555) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา บ่อน้ำพุร้อน รักชะวาริน อำเภอมะนัง จังหวัดระนอง ผลการวิจัยพบว่า ควรจัดให้มีที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจที่ใ้หมากกว่านี้ในบริเวณโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งควรมีการรักษาความสะอาดของบริเวณโดยรอบ ด้านการอำนวยความสะดวก ควรจัดให้มีห้องสำหรับอาบน้ำแร่ส่วนตัว เพื่อสะดวกในการอาบน้ำ ของนักท่องเที่ยวในบริเวณบ่อน้ำพุร้อน ควรมีการบำรุงรักษา และทำความสะอาดบริเวณบ่อน้ำพุร้อน ให้ความสมบูรณ์มากกว่านี้

2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ในองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (5As) โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 คิดเป็นร้อยละ 71.91 และอันดับแรกคือแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 คิดเป็นร้อยละ 74.21 ทั้งนี้สามารถสรุปองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวได้ดังนี้ 1. แหล่งท่องเที่ยวของวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง เป็นแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติ ที่มีคุณภาพของน้ำค่อนข้างดี เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้วิจัย และมีคุณค่าทางด้านสุขภาพเหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ 2. สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว มีห้องสำหรับแช่น้ำร้อนส่วนตัว มีบริการการนวดแผนไทย มีทางลาดสำหรับคนพิการ มีศูนย์จำหน่ายสินค้า หรือผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ 3. การเดินทางก็สามารถเดินทางได้สะดวก เส้นทางคมนาคมที่ความสะดวก มีป้ายบอกทางอย่างชัดเจน โดยทางเข้าก็จะมี 2 ทางด้วยกัน 4. มีกิจกรรม คือ มีการแช่น้ำร้อนเป็นกิจกรรมหลักเพื่อรักษาโรค หรือเพื่อความผ่อนคลายกล้ามเนื้อต่างๆ มีบริการนวดแผนไทย และมีสะพานเดินชมป่าพุ เพื่อเดินศึกษาเส้นทางธรรมชาติ และ 5. มีบริการเสริมจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อน้ำร้อน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพบ่อน้ำร้อนกันตัง มีบริการนวดแผนไทย นวดสปา และนวดฝ่าเท้า ตลอดจนน้ำแร่ธรรมชาติมาทำผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพออกจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ ประทีป พิษทองกลาง และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของบ้านไร่กองขิง อำเภอกงหรา จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์ของงานวิจัยแบบผสมวิธีนี้เพื่อ 1) ศึกษาบริบทและกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว เชิงสุขภาพของบ้านไร่กองขิง และ 2) ศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของบ้านไร่กองขิง อำเภอกงหรา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) บ้านไร่กองขิง มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ ปั่นจักรยานชมธรรมชาติ นวดยาฆ่าง ศูนย์บริการเพื่อสุขภาพ เกษตรยามว่าง การรับประทานอาหารค่ำแบบขันโตล้านนา การแสดงพื้นบ้าน บ้านพักโฮมสเตย์ และการเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน 2) การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของบ้านไร่กองขิงทั้ง 6 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (มีบริการห้องพักผ่อนที่สะอาด และร้านขายของที่ระลึก) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ (มีการประชาสัมพันธ์และดูแลรักษาความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว)ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (มีผู้นำชมและมีแผนพับแนะนำแหล่งท่องเที่ยว)

และด้านกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว (มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมตามเทศกาลต่างๆ) อยู่ในระดับมาก ด้านที่อยู่ในระดับน้อยได้แก่ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว

3. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพพวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง จากการศึกษาจะพบว่า แหล่งท่องเที่ยวยังคงต้องได้รับพัฒนาอีกในหลายด้าน ต้องมีการจัดการดูแลของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นสถานที่ที่มีความประทับใจพร้อมดึงดูดบุคคลภายนอกมาเที่ยวหรือ เยี่ยมชมในแหล่งท่องเที่ยว ควรติดตั้งเสาไฟฟ้าเพื่อความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการของวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง สอดคล้องกับ อริศรา ห่องทรัพย์ และกุลพิชญ์ โภโคยอุดม (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อน ในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย พบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาการจัดการ ความต้องการการพัฒนา และพัฒนาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรมมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กรมทรัพยากรธรณี. (2561). น้ำพุร้อนในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2561. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :http://www.dmr.go.th/n_more_news.php?filename=hotthai
- กรมประชาสัมพันธ์. (2560). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2561. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=7812&filename=index.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2559). สถานที่ท่องเที่ยวน้ำพุร้อน. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2561. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :https://thai.tourismthailand.org/cat_id=36
- ประทีป พิษทองกลาง และคณะ. (2561). การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของบ้านไร่กองขิง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา. ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2561.
- โพสต์ทูเดย์. (2559). บ่อน้ำร้อนกันตังเปิดนวดไทย สปา รับนักท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2561. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :<https://www.posttoday.com>.
- ยิ่งยศ โชคชัยวรรธน์. (2554). การบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการของน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2561. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก www.ba.cmu.ac.th.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2510). กฎกระทรวง ฉบับที่ 247 (พ.ศ. 2510) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507.

ราณี อลิชัยกุล. (2557). การจัดการการท่องเที่ยวเฉพาะทาง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.

สุนิษา เพ็ญทรัพย์ และปวันรัตน์ แสงสิริโรจน์. (2555). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา บ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สำนักงานอุทยานแห่งชาติ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 5 (นครศรีธรรมราช). (2560). วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2561. [ออนไลน์]. เข้าได้จาก : <http://www.dnp.go.th/kantang/>.

สำนักข่าวศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน กรมประชาสัมพันธ์ (2560). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2561. [ออนไลน์]. เข้าได้จาก http://www.aseanhai.net/ewt_news.php?nid=7812&filename=index

อรชา สกุลสิงห์, ศรีณยา เลิศพุทธรักษ์ และ ยิ่งยศ โชคชัยวรรตน์. (2554). การศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการของน้ำพุร้อน สวนสาธารณะรักษะวารินอำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง. วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์, ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (2554): มกราคม 2554.

อริศรา ห่องทรัพย์ และ กุลพิชญ์ โภไคยอุดม.(2558). แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย. วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ, ปีที่: 16 ฉบับที่: 3 หน้า: 76-90.

Tourism Western Australia. (2009). Five A's of tourism. Australia: Tourism Western Australia.

TH-O-04

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน กรณีศึกษาบ้านเกาะเคียม

ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ปาริสา กานต์ภูิกานนท์^{1*} กรรณิการ์ หลีเหม¹ ธนะวิทย์ เพียรดี¹ และ เบนจาวรณ ชุนฤทธิ์¹

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (5As) 3. เพื่อเสนอแนวทางแก้ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน การวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสาน คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ คือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ 3 ท่าน ผู้ประกอบการภาคเอกชน 3 ท่าน และตัวแทนชาวบ้านในพื้นที่ 6 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง และการสำรวจพื้นที่โดยรอบหมู่บ้านด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การวิเคราะห์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างมาจากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 350 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษามีดังนี้ 1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวพบว่า แบ่งได้ 3 ด้าน คือ ธรรมชาติ วัฒนธรรม และที่มนุษย์สร้างขึ้น 2. องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนพบว่า มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.37 โดยแต่ละด้านเรียงลำดับ ดังนี้ สิ่งอำนวยความสะดวก (\bar{X} = 4.54) กิจกรรมการท่องเที่ยว (\bar{X} = 4.50) สิ่งดึงดูดใจ (\bar{X} = 4.47) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (\bar{X} = 4.43) และการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (\bar{X} = 3.83) 3. แนวทางแก้ปัญหาพบว่า (1) ต้องมีการจัดการดูแลของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนในการพัฒนาชุมชนให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว (2) ควรมีการจัดการในการปลูกป่าชายเลนให้ดีมากยิ่งขึ้นและการส่งเสริมชุมชนให้เป็นชุมชนสีเขียว (3) ทำป้ายสัญลักษณ์บอกทางเข้าหมู่บ้านให้ชัดเจนกว่านี้ (4) ส่งเสริมการทำกิจกรรมในชุมชนให้มีความยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (5) เพิ่มสื่อที่ใช้บริการในการเรียนการสอนและด้านต่างๆให้เพียงพอกับชุมชนยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน, การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน, บ้านเกาะเคียม

Abstract

The objectives of this research are as follows: 1. To study ecotourism resources 2. To study the components of community-based ecotourism (5As) 3. To propose the ways to problems solving of community-based ecotourism management. This research is a mix method as follows: Qualitative research, key informant as follows: 3 governments sectors, 3 private entrepreneurs, and 6 representatives of villagers in the area. Research tools are a semi-structured in-depth interview form and exploring the area around the village with non-participant observation form. Analysis used content analysis techniques. Quantitative research, the population and the sample group came from accidental sampling selection with

350 people. Research tools were questionnaires. Statistics used in the research are percentage, mean and standard deviation. The results of the study are as follows: 1. Tourism resources are divided into 3 areas: nature, culture and man-made. 2. Components of community-based ecotourism found that level of opinion is the highest with an average of 4.37, each side arranged in the following order, Amenities ($\bar{X} = 4.54$) Tourism Activities ($\bar{X} = 4.50$) Attraction ($\bar{X} = 4.47$) Accessibility ($\bar{X} = 4.43$) and Ancillary service ($\bar{X} = 3.83$). 3. The ways to problems solving found that (1) It must be managed by government sector and the private sector in community's development to be tourist attractions. (2) There should be better management of mangrove planting and community promotion to be a green community. (3) It should make signs clearly indicate the entrance to the village. (4) It should promote activities in the community to have durability and being friendly to the environment (5) It increase the media that uses services in teaching and various aspects to be more adequate for the community.

Keywords Community-Based Ecotourism, Community-Based Ecotourism Management, Ban Ko Kiam

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นในด้านการเรียนรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต คือ พืช สัตว์ และมนุษย์ ซึ่งเป็นวิธีการท่องเที่ยวที่จะทำให้เราเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมที่เป็นมรดกตกทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งและเราควรจะต้องรักษามรดกนั้นไว้ให้คงอยู่ต่อไปนาน ๆ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำได้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเดินป่า การขี่รถจักรยานลัดเลาะไปตามไร่นาและชนบท การดูถ้ำ น้ำตก พุน้ำร้อน การไต่เขาและปีนหน้าผา การนั่งเรือหรือล่องแพไปตามลำน้ำ การพายเรือล่องแก่ง การดำน้ำดูปะการัง และปลาสวยงามใต้ทะเล การเยี่ยมชมสวนผลไม้ การดูวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น การพักแรมกับชุมชนในหมู่บ้าน วิธีการต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้เรามีโอกาสได้สัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริงได้เรียนรู้และเห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และพร้อมที่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี (Plookpedia, 2560)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นนิยามคือ การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community – Based Tourism – CBT) เป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็ต้องรณรงค์กับคนในสังคมให้เห็นความแตกต่างของการท่องเที่ยว โดยชุมชนกับการท่องเที่ยวทั่วไป กระตุ้นให้คนในสังคมเห็นความสำคัญและเป็นนักท่องเที่ยวที่สนใจการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าของบ้านกับผู้มาเยือน นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มการรับรู้และความเข้าใจในบทบาทของชุมชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเป็นการปลุกใจหรือสนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องในการทำงานอนุรักษ์ทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม (ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2557)

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าบ้านเกาะเคียมเป็นชุมชนที่มีระบบนิเวศ มีทรัพยากรที่สมบูรณ์และสวยงาม เหมาะกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในบ้านเกาะเคียม ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นไปอย่างเหมาะสมโดยไม่สร้างความเสียหายให้กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันนี้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจัดการการท่องเที่ยวไปในแนวทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยการนำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาใช้ร่วมกับการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อนำผลวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนกรณีศึกษาบ้านเกาะเคียม ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาบ้านเกาะเคียม ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (5As) กรณีศึกษาบ้านเกาะเคียม ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
3. เพื่อเสนอแนวทางแก้ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน กรณีศึกษาบ้านเกาะเคียม ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยว (5As) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวโดยชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และบริบทพื้นที่ของบ้านเกาะเคียม ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งได้ดังนี้
 - 1.1 การวิจัยเชิงปริมาณมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญกับประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ ผู้ที่มีภูมิลำเนาในบ้านเกาะเคียม จำนวน 2,320 คน และทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 350 คน โดยใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) อ้างอิงในศิริพงษ์ พงุทธิพันธ์, 2553)
 - 1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 10 ท่าน ได้แก่ ตัวแทนภาครัฐ 3 ท่าน คือตัวแทนจากองค์การบริหารตำบลกันตังใต้ และผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 4 บ้านเกาะเคียม และผู้นำชาวบ้านเกาะเคียม และตัวแทนภาคเอกชน 3 ท่าน คือผู้ประกอบการในพื้นที่บ้านเกาะเคียม และตัวแทนชาวบ้าน 6 ท่าน
2. เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
 - 2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมี 3 ตอน คือ
 - 2.1.1 ด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ

2.1.2 ความคิดเห็นของประชาชนในบ้านเกาะเคียมเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (5As) คือ 1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 4. กิจกรรม (Activity) 5. บริการเสริมที่คนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดหาขึ้นมาเอง (Ancillary services) (ดัดแปลงข้อมูลจาก บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548; พยอม ธรรมบุตร, 2549; Pike, Steven D., 2008)

2.1.3 ข้อเสนอแนะการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน บ้านเกาะเคียม ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured in-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มตัวแทนจากองค์การบริหารตำบลกันตังใต้ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชาวบ้าน ผู้ประกอบการในพื้นที่ และตัวแทนชาวบ้านในพื้นที่

2.3 แบบสังเกตไม่มีส่วนร่วมโดยทำการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่บ้านเกาะเคียม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิโดยแบ่งตามลักษณะดังนี้

3.1 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ 1. ศึกษาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) 2. ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากแหล่งต่างๆ ดังนี้ 1. ข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ จากอินเทอร์เน็ต และ 2. หนังสือทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลคณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ จึงวิเคราะห์ผลค่าเป็นร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสำรวจโดยใช้แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมมาสังเคราะห์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่บ้านเกาะเคียมโดยนำเสนอในรูปแบบตาราง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาบ้านเกาะเคียม ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ตารางที่ 1 ตารางการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านเกาะเคียม

ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว	ทรัพยากรทางธรรมชาติ	ทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม	ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น
เชิงนิเวศ			
สะพานเกาะเคียม-แตะหรั			✓
ท่าเรือบ้านเกาะเคียม			✓
ป่าชายเลน	✓		
การทำประมงพื้นบ้าน		✓	✓
มัสยิดบ้านเกาะเคียม		✓	✓
การทำขนมลาเคาะ		✓	✓

ดัดแปลงจาก : องค์การบริหารส่วนตำบลกันตังใต้ (2561), ตรีศักดิ์ เกาะสมัน (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4) (สัมภาษณ์, 2561), ประชาชนในบ้านเกาะเคียม (สัมภาษณ์, 2561)

จากตารางแสดงทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านเกาะเคียมจะแบ่งได้ทั้งหมด 3 ด้าน ประกอบด้วย 1. ทรัพยากรทางธรรมชาติ ได้แก่ ป่าชายเลนบ้านเกาะเคียม ที่มีลักษณะทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ซึ่งเป็นบริเวณที่น้ำทะเลท่วมถึงของประเทศ ในแถบภูมิภาคเขตร้อนส่วนเขตเหนือหรือใต้เขตร้อน 2. ทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ 2.1 การทำประมงพื้นบ้าน การประมงเพื่อยังชีพหรือประมงขนาดเล็ก โดยทั่วไปใช้เรือขนาดเล็ก เช่น เรือพื้นบ้าน แต่ปัจจุบันส่วนใหญ่จะติดเครื่องยนต์เข้าไปด้วย และการใช้เครื่องมือประมง เช่น แหหรือเบ็ดแบบง่ายๆ 2.2 มัสยิดบ้านเกาะเคียม เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญของศาสนาอิสลาม ใช้สำหรับการปฏิบัติภารกิจทางศาสนา มัสยิดบ้านเกาะเคียม มีทั้งหมด 3 หลังด้วยกัน โดยจะมีมัสยิดที่จดทะเบียนทั้งหมด 2 หลัง 2.3 การทำขนมลาเคาะ เป็นวิถีชุมชนของบ้านเกาะเคียม ที่มีจัดจำหน่ายอยู่ในชุมชนจำนวน 2 ร้าน จึงถือเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่ต้องอนุรักษ์ไว้ และมีกรรมวิธีในการทำไม่เหมือนกับสถานที่อื่นๆ เพราะการเคาะจะใช้กะลาเป็นส่วนประกอบ 3. ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ 3.1 สะพานเกาะเคียม-แตะหรั โดยสะพานบ้านเกาะเคียมเป็นสะพานที่เชื่อมต่อ 2 หมู่บ้านคือ บ้านเกาะเคียมและบ้านแตะหรั 3.2 ท่าเรือบ้านเคียม ปัจจุบันใช้เฉพาะการประมงทางทะเลเท่านั้น 3.3 การทำประมงพื้นบ้าน 3.4 มัสยิดบ้านเกาะเคียม และ 3.5 การทำขนมลาเคาะ

2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (5As) กรณีศึกษาบ้านเกาะเคียม ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษารวมจากองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (5As)

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (5As)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)	4.47	0.43	มากที่สุด
2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	4.54	0.41	มากที่สุด
3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)	4.43	0.38	มากที่สุด
4. กิจกรรม (Activity)	4.50	0.34	มากที่สุด
5. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services)	3.83	0.61	มาก
รวม	4.37	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในเรื่ององค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (5As) จากภาพรวมทั้งหมด พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.37 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.20 คิดเป็นร้อยละ 87.40 ด้านที่มีค่ามากอันดับแรก คือ สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) โดยมีค่าเฉลี่ย 4.54 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 คิดเป็นร้อยละ 90.80 และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรม (Activity) โดยมีค่าเฉลี่ย 4.50 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.34 คิดเป็นร้อยละ 90.00 และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับสุดท้าย คือ 5. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) โดยมีค่าเฉลี่ย 3.83 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 คิดเป็นร้อยละ 76.60 และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์ พบว่า บ้านเกาะเคียมมีบริการเสริมที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดขึ้นโดยชุมชน ได้แก่ การบริการในด้านค้าขาย เช่น ร้านค้าต่างๆ เช่น ร้านขายของชำ ร้านอาหารตามสั่ง และร้านขายเครื่องดื่ม บริการตู้จำหน่ายน้ำดื่มในชุมชน และมีบริการเติมเงินผ่านตู้ออนไลน์ในชุมชน และข้อเสนอแนะ คือ อยากให้มีอาชีพในการทำรถเช่าในชุมชนเกิดขึ้น ควรนำมาไว้ทางเข้าด้านหน้าของหมู่บ้านเกาะเคียม อยากมีกิจกรรมที่เน้นความรัก ความสามัคคีในชุมชน ควรมีการดูแลเรื่องของไฟฟ้าให้ทั่วถึง

3. เพื่อเสนอแนวทางแก้ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน กรณีศึกษาบ้านเกาะเคียม ตำบลกันตังได้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

3.1 แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (5As) จากผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า บ้านเกาะเคียม ต้องมีการพัฒนาในด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (5As) ดังนี้

3.1.1 ด้านสิ่งดึงดูดใจ ต้องพัฒนาสถานที่ในชุมชนให้มีสิ่งที่น่าสนใจให้มากยิ่งขึ้น เช่น ทำเรือบ้านเกาะเคียม เพื่อใช้ในการคมนาคม

3.1.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรเพิ่มการบริการสำหรับผู้ให้บริการให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น

3.1.3 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรทำป้ายสัญลักษณ์บอกทางเข้าหมู่บ้านให้ชัดเจนกว่านี้

3.1.4 ด้านกิจกรรม ควรส่งเสริมการทำกิจกรรมในชุมชนให้มีความยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3.1.5 ด้านบริการเสริมที่คนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดหาขึ้นมาเอง ควรส่งเสริมให้มีการบริการเสริมจากคนในชุมชน เช่น มีบริการรถให้เช่า เป็นต้น

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านเกาะเคียม ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง สรุปว่าการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านเกาะเคียม พบว่า จะแบ่งได้ทั้งหมด 3 ด้านด้วยกัน ประกอบด้วยดังนี้ทรัพยากรทางธรรมชาติ ได้แก่ ป่าชายเลนบ้านเกาะเคียม ทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ การทำประมงพื้นบ้าน มัสยิดบ้านเกาะเคียม ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สะพานเกาะเคียม-ตะหว้า ท่าเรือบ้านเกาะเคียม การทำประมงพื้นบ้าน มัสยิดบ้านเกาะเคียม สอดคล้องกับ อรรถยา ปฐมสกุล วิศาล ศรีมหาวโร และสมคิด รัตนพันธุ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน : กรณีศึกษา ตำบลท่าชนะ อำเภوتاชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า บริบทชุมชนตำบลท่าชนะ เป็นประจูดูจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีลักษณะเป็นสังคมชนบท มีวิถีชีวิตผูกพันกับธรรมชาติ ประกอบชีพเกษตรกรรม ทำสวนยางพารา สวนปาล์ม น้ำมันและประมงชายฝั่ง มีถนนติดต่อกับอำเภอและจังหวัด ระบบการคมนาคม ระบบสาธารณูปโภคมีความสมบูรณ์พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม บางส่วนเป็นภูเขา และมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย มีชายหาดเหมาะแก่กิจกรรมการท่องเที่ยว คือ หาดสำราญ หาดปากน้ำท่ากระจาย หาดนางลอยและถ้าเขาประสงค์

2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (5As) ของบ้านเกาะเคียม ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง สรุปได้คือ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (5As) โดยภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.20 คิดเป็นร้อยละ 87.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวก มีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ สิ่งอำนวยความสะดวก มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 คิดเป็นร้อยละ 90.80 อันดับสอง คือ ด้านกิจกรรม มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.34 คิดเป็นร้อยละ 90.00 อันดับสาม คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 คิดเป็นร้อยละ 89.47 อันดับสี่ คือ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38 คิดเป็นร้อยละ 88.67 และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 คิดเป็นร้อยละ 76.53 สอดคล้องกับ วรวิทย์ สัจจาภิรัตน์ และกฤษ จรินทร์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาชุมชนทุ่งพล ตำบลฉนวน อำเภอชะเมา จังหวัดจันทบุรี พบว่าการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนทุ่งพล จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงศักยภาพของ

ทรัพยากร การท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนทุ่งเพล ให้ได้รับการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทุ่งเพลมีรายได้จากการท่องเที่ยว และส่งเสริมด้านการตลาดการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนเพิ่มมากขึ้น รวมถึงให้หน่วยงานทางภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวในชุมชนทุ่งเพลและทำการพัฒนาให้เป็น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนต่อไป ผลจากการศึกษาพบว่า ชุมชนทุ่งเพลนั้นต้องพัฒนาทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ด้านการตลาดการประชาสัมพันธ์ด้าน การสรรหาบุคลากร และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานทางภาครัฐ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการ พัฒนาให้ชุมชนทุ่งเพลได้รับการพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้นำไปดำเนินการและ พัฒนาให้เป็นประโยชน์กับชุมชนต่อไป

3. เพื่อเสนอแนวทางแก้ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน กรณีศึกษาบ้านเกาะเคียม ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ต้องพัฒนาสถานที่ในชุมชนให้มีสิ่งที่น่าสนใจดึงดูดใจให้มากยิ่งขึ้น เช่น บริเวณสะพาน เกาะเคียม-ตะหาร และป่าชายเลน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรเพิ่มการบริการสำหรับผู้ให้บริการให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรทำป้ายสัญลักษณ์บอกทางเข้าหมู่บ้านให้ชัดเจนกว่านี้ มีไฟฟ้าเข้าถึงใช้ได้สะดวก มีสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ มีป้ายสัญลักษณ์บอกทางเข้าชุมชนที่ไม่ค่อยมีความชัดเจน ด้านกิจกรรม ควรส่งเสริมการทำกิจกรรมในชุมชนให้ มีความยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมที่สามารถสร้างความประทับใจ ได้แก่ มีการสอนทำขนมลา และด้านบริการ เสริมที่คนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดหาขึ้นมาเอง และควรส่งเสริมให้มีการบริการเสริมจากคนในชุมชน สอดคล้องกับ วีระศักดิ์ กราปัญญา (2555) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านอ่าวท่าเลน – บ้านท่าพรุ ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ พบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบริบทชุมชนและป่าชุมชน (2) ศึกษาหลักเกณฑ์กฎ กติกา ที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าชุมชน (3) ศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิง นิเวศในพื้นที่ป่าชุมชน และ (4) ศึกษาแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า (1) ป่าชุมชนบ้านอ่าวท่าเลน – บ้านท่าพรุ ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ มีศักยภาพเหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน (2) การกำหนดหลักเกณฑ์กฎ กติกา ควรให้ ชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล และออกเป็นข้อบัญญัติตำบล เพื่อบังคับใช้ให้ครอบคลุมทุกด้าน (3) การบริหาร จัดการป่าชุมชนควรบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการป่าชุมชน โดยมีผู้แทนของหมู่บ้านเป็นคณะกรรมการป่าชุมชน และ (4) รูปแบบกิจกรรมควรเกี่ยวเนื่องประเพณีท้องถิ่น หรือการประกอบอาชีพของชุมชน การพัฒนาควรพัฒนาในด้านการจัดการ การท่องเที่ยว ด้านความรู้ในท้องถิ่น ด้านเครือข่ายการท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์และด้านความปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวก

เอกสารอ้างอิง

- ทวีศักดิ์ เกาะสมัน. (สัมภาษณ์, 2561). ข้อมูลทั่วไปของหมู่ที่ 4 ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2561). จับตาท่องเที่ยวไทยปี'61 ททท.ตั้งเป้ากวาดรายได้รวม 3.1 ล้านล้าน. สืบค้นวันที่ 18 กันยายน 2561. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.prachachat.net/tourism/news-95937>.
- พชรวรรณ ทวงชน. (2555). แนวทางการเพิ่มศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากมุมมองของชุมชน : กรณีศึกษา อุทยานสัตว์ป่าอีสานตอนบน ขอนแก่น-อุดรธานี จังหวัดขอนแก่น. บทความวิจัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น : ขอนแก่น.
- พยอม ธรรมบุตร. (2549). เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลัดดาวรรณ และมิตร. (2557). องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 18 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com>.
- วรวิญญู สัจจาภิรัตน์. (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาชุมชนทุ่งเพล ตำบลฉนวน อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. บทความวิจัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ: กรุงเทพฯ.
- วิระศักดิ์ กราปัญญา. (2555). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านอ่าวท่าเลน - บ้านท่าพรุ ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. บทความวิจัย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : นนทบุรี.
- ศรัณญา พุทธิเลิศ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่จังหวัดชุมพร. บทความวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี : นครราชสีมา.
- ศิริพงศ์ พงษ์พันธ์ุ. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ฮาซันพรีนติ้ง.
- ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2557). การท่องเที่ยวโดยชุมชน. [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 18 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก : <https://thaicomunitybasedtourismnetwork.wordpress.com/>
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT-I). (2558). การท่องเที่ยวโดยชุมชน. [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 18 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก: <http://www.cbti.or.th>.
- สาระดีดี.คอม. (2557). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism). [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 18 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก: <http://www.saradd.com/index.php?option=com>.
- สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดนครพนม. (2556). ท่องเที่ยวโดยชุมชน. [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 18 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก: <http://nakhonphanom.cdd.go.th>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลกันตังใต้. (2561). ข้อมูลสภาพทั่วไปของตำบลกันตังใต้. [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 18 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก: <https://www.kantangtai.go.th/general1.php>

อรัญญา ปฐมสกุล. (2560). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน : กรณีศึกษา ตำบลท่าชนะ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. บทความวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี: สุราษฎร์ธานี.

knook. (2553). องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 18 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก:
<http://nookknook.blogspot.com/2010/12/4.html>.

Pike, Steven D.(2008).Destination Marketing : anintegrated marketing communication approach.
Butterworth-Heinmann, Burlington, MA

Plookpedia. (2560). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 18 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก :
<http://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/59612/-traeve-tra-env->.

TH-O-05

กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กรณีศึกษา: ถ้ำเขาช้างหาย ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนายอง จังหวัดตรัง

The Process of Community Participation in Ecotourism Destination:

A Case Study of Khao Chang Hai Cave, Namuensi Sub-district,

Nayong District, Trang Province

สุวิมล พลอินทร์¹ นันทรัตน์ ชวนานันท์¹ ธนะวิทย์ เพียรดี¹ และ เบลูจวรรณ ชุนฤทธิ์¹

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ 2. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก 3. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญกับประชาชนในพื้นที่ จำนวน 293 คน เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 10 ท่าน จากตัวแทนภาครัฐ ตัวแทนภาคเอกชน และตัวแทนภาคประชาชน เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตที่ไม่มีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ SWOT Analysis ผลการศึกษาพบว่า 1. พื้นที่ของถ้ำเขาช้างหายเป็นถ้ำที่อยู่ภายในเขาหินปูน ซึ่งมีโถงเล็ก โถงใหญ่ และมีหินงอกหินย้อยที่สมบูรณ์มาก บางส่วนยังก่อตัวอยู่ แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ 2. จุดแข็ง คือ ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ จุดอ่อน คือ แหล่งท่องเที่ยวไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร โอกาส คือ แนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรีได้รับการตอบรับที่ดีจากนักลงทุนภาคเอกชน และอุปสรรค คือ ในช่วงฤดูฝนไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยว 3. กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนมีค่าเฉลี่ยในภาพรวม $\bar{X} = 3.78$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมวางแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.10$) ด้านการมีส่วนร่วมทำนุบำรุงรักษาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.90$) ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.58$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.55$) ตามลำดับ และสำหรับข้อเสนอแนะควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ผู้ดูแล ควรเพิ่มศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และควรบริหารจัดการภูมิทัศน์โดยรอบ

คำสำคัญ: กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน, แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, ถ้ำเขาช้างหาย

Abstract

This research is as follows: 1. To study the context area. 2. To study the internal and external environment. 3. To study the process of community participation in ecotourism. This research is mixed method as follows: 1. Quantitative research has an accidental random sampling with people in the area of 293 people. Research tools are questionnaires. Statistics for data analysis are frequency, percentage, mean and standard deviation. Qualitative research has a purposive random sampling of 10 people, from government sector representatives, private sector representatives, and public sector representatives. Research tools are in-depth interview form and non-participant observation forms. Data analysis used content analysis techniques and SWOT analysis. The study found that: 1. The area of Khao Chang Hai Cave is a cave inside the limestone hill which has a small hall, a large hall and a Stalactites and stalagmites are very complete and some are still forming. It represents the abundance of nature and an interesting history. 2. The strength is that natural resources are abundant. The weakness is that tourism is not as developed as it should be. The opportunity is the way of operation of Na Muen Si Sub-district Administrative Organization and received good feedback from private investors. And the obstacle is that during the rainy season, there are not many tourists. 3. The process of community participation in ecotourism has an average $\bar{X} = 3.78$ in the overall, when considering each aspect, opinions were at a high level in all 4 aspects. Such as, planning participation in tourism management ($\bar{X} = 4.10$), maintenance participation in tourism management ($\bar{X} = 3.90$), participation of beneficiaries ($\bar{X} = 3.58$) and participation in evaluation ($\bar{X} = 3.55$) respectively. And for suggestions, it should be added to the caregiver, it should add a tourist center, and it should manage the surrounding landscape.

Keywords: Process of Community Participation, Ecotourism, Khao Chang Hai cave

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยได้รับความสนใจจากภาครัฐและภาคเอกชนเป็นอย่างสูง ดังจะเห็นได้ว่ามีธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกิดขึ้นมากมายและกิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมุ่งไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชนบท ซึ่งยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้สัมผัสและได้ชื่นชมได้อย่างเต็มที่ แต่ในขณะเดียวกันหากไม่มีการจัดการการท่องเที่ยวที่ดีก็จะเป็นโอกาสให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทรัพยากรและระบบนิเวศในท้องถิ่นได้ ดังนั้นเพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการจัดการให้ไปในทิศทางที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้ดำเนินโครงการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นนโยบายเชิงกลยุทธ์ที่มีที่มาจากนโยบายกฎหมายและแผนพัฒนาของประเทศด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรการจัดการป่าไม้ นโยบายด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นโยบายด้านการพัฒนาคนและการมีส่วนร่วม

ร่วมและนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นกรอบในการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์และเกิดความสมดุล (วิภาดา มุกดา, 2557)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงได้รับการผลักดันและส่งเสริมให้เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสามารถให้เป็นเครื่องมือมาตรการหนึ่งในการส่งเสริมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะลดน้อยลงหรือเสื่อมโทรมลงอันเป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และจากแนวโน้มสองประการ คือ แนวโน้มเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และความเปลี่ยนแปลงเรื่องของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้เกิดแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Elizabeth Boo, 1991) ดังนั้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมชุมชนอย่างเป็นระบบทั้งในด้านของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยกระบวนการ การมีส่วนร่วมจากชุมชน การจัดการนักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ และการพัฒนาบุคลากรในชุมชนและความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น หน่วยงานภาครัฐ ประชาชนในชุมชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้อีกมุมหนึ่งการท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน เมื่อการท่องเที่ยวเกิดผลกระทบต่อชุมชนจึงมีความจำเป็นที่ชุมชนจะต้องรวมตัวกันเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ช่วยกันคิด วางแผน ดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมกันพัฒนา และร่วมกันแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงร่วมกันสร้างกฎ กติกาของชุมชนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ปฏิบัติอยู่ในกฎ กติกาของชุมชน หรือ การสร้างมาตรฐานต่างๆ ของชุมชน เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้เกิดผลกระทบที่เกินความสามารถของคนในชุมชนจะแก้ไขได้ (วีระพล ทองมา, 2559) ดังนั้นจึงมีการเล็งเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของถ้าเขาช้างหายมีศักยภาพจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่สามารถพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนได้เป็นอย่างดี ส่งผลต่อแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ส่งผลให้เกิดการสร้างภูมิทัศน์ที่ดี การพัฒนาพื้นที่โดยรอบ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างรายได้แก่ชุมชน

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่า ถ้าช้างหาย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความงดงามตามธรรมชาติอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดตรังซึ่งภายในถ้าเต็มไปด้วยหินงอกหินย้อยที่น่าสนใจ อีกทั้งมีรูปลักษณะต่างๆ ภายในถ้าช้างหายนั้นมีลักษณะที่โดดเด่นหลายอย่างในถ้า ซึ่งถ้าเขาช้างหายได้มีถ้าต่างๆ อยู่บริเวณภายในถ้า จำนวน 6 ห่อง ได้แก่ ถ้าช้างหาย ถ้าเพกา ถ้าทรายทอง ถ้าโอง ถ้าลม และถ้าแม่เผ่าคล้าย (สถานที่ท่องเที่ยวในตรัง, 2558) และคณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา ถ้าเขาช้างหาย ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง โดยคาดหวังว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวในท้องถิ่น สามารถพัฒนาให้ชุมชนที่มีความเข้มแข็งในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนที่มั่นคงและเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ถ้าเขาช้างหาย ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ถ้าเขาช้างหาย ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
3. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ถ้าเขาช้างหาย ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทถ้า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน (SWOT Analysis) และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Cohen and Uphof, 1981)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งได้ดังนี้

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญกับประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ ผู้ที่อยู่อาศัยตามภูมิลำเนาบริเวณถ้าเขาช้างหาย จำนวน 7,280 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี, 2561) และทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 293 คน โดยใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) อ้างอิงในศิริพงษ์ พฤทธิพันธ์, 2553)

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 10 ท่าน จากตัวแทนภาครัฐ ตัวแทนภาคเอกชน และตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่ดูแลถ้าเขาช้างหาย เจ้าหน้าที่จากสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตรัง นักพัฒนาการท่องเที่ยวของ อบต.นาหมื่นศรี ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี ผู้ประกอบธุรกิจร้านค้าในบริเวณถ้าเขาช้างหาย ผู้นำชาวบ้านในพื้นที่

2. เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ 1. แบบสอบถาม สำหรับประชาชนในพื้นที่เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2. แบบสัมภาษณ์สำหรับบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ และ 3. แบบสังเกตไม่มีส่วนร่วมโดยคณะผู้วิจัยเกี่ยวกับริบทพื้นที่ถ้าเขาช้างหาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอน ได้แก่ สำรวจข้อมูลริบทพื้นที่เบื้องต้นของทรัพยากรธรรมชาติของถ้าเขาช้างหาย การแจกแบบสอบถามในบริเวณพื้นที่ถ้าเขาช้างหาย และการขอเข้าสัมภาษณ์ในหน่วยงานต่างๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยคณะผู้วิจัยต้องทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม 2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก โดยหลักการวิเคราะห์ SWOT Analysis 3. วิเคราะห์และประมวลผล เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลที่ได้ในรูปแบบตาราง 4. วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์กรณีมีส่วนร่วมของชุมชนโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ถ้าเขาช้างหาย ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

ถ้าเขาช้างหาย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง ตั้งอยู่หมู่ที่ 5-6 ตำบลนาหมื่นศรีเป็นถ้ำที่มีหินงอกหินย้อยแบบต่าง ๆ ที่สวยงามสลักซับซ้อนอยู่เป็นจำนวนมาก ถ้ำลึกประมาณ 500 เมตร ใช้เวลาเดินสำรวจประมาณ 20 นาที มีทางเดินคอนกรีตพร้อมทั้งติดไฟตามเส้นทางให้เดินได้อย่างสะดวกสำหรับเดินไปยังถ้ำต่าง ๆ เช่น ถ้ำช้างหาย ถ้ำเพกา ถ้ำทรายทอง ถ้ำโอง และถ้ำแม่เผ่าคล้าย จากการสำรวจทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้ 1. ถ้ำเขาช้างหาย มีลักษณะเด่น คือ เป็นถ้ำที่อยู่ภายในเขาหินปูน ภายในมีโถงเล็ก โถงใหญ่ และมีหินงอก หินย้อยที่สมบูรณ์มาก บางส่วนยังก่อตัวอยู่ แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติแตกต่างจากถ้ำอื่น เป็นถ้ำขนาดใหญ่ที่มีความสูงจากพื้นดิน 150 เมตร ยาว 850 เมตร และภายในมีถ้ำใหญ่ๆ จำนวน 6 ถ้ำ ได้แก่ ถ้ำช้างหาย ถ้ำเพกา ถ้ำทรายทอง ถ้ำโอง ถ้ำลม และถ้ำแม่เผ่าคล้าย ซึ่งโถงถ้ำแต่ละแห่งที่กล่าวถึงนี้ล้วนมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว 2. ถ้ำนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่อยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองของจังหวัดตรังมากนัก ทำให้การเดินทางไปเที่ยวถ้ำค่อนข้างสะดวกสบาย และได้รับความนิยมจากคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวทั่วไป เนื่องจากเต็มไปด้วยหินงอกหินย้อยสวยงาม การเดินชมถ้ำแห่งนี้ค่อนข้างสะดวกสบาย มีการปรับปรุงเส้นทางเดินให้กว้างขวาง ติดตั้งไฟส่องสว่างในแต่ละจุด และบรรยากาศในถ้ำยังเย็นสบายตลอดทั้งปีแม้จะเป็นช่วงฤดูร้อน

2. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ถ้าเขาช้างหาย ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ถ้าเขาช่างหาย ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

<p>จุดแข็ง Strengths คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ 2. องค์ประกอบการท่องเที่ยวมีความหลากหลายเหมาะสำหรับการท่องเที่ยว เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก ถนนสะดวกสบาย และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย 	<p>จุดอ่อน Weaknesses คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การบอกจุดขายทางออกของถ้าไม่ชัดเจน 2. แหล่งท่องเที่ยวไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร 3. มีแหล่งบริการนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ เช่น ถึงชยะน้อยเกินไป 4. บริเวณหน้าถ้าเขาช่างหายมีสิ่งดึงดูดใจน้อย เช่น รูปปั้นและการปรับภูมิทัศน์ที่ไม่สมบูรณ์
<p>โอกาส Opportunities คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายของภาครัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรีเอื้อต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว 2. แนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรีได้รับการตอบรับที่ดี จากนักลงทุน เช่น ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าทั่วไป และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว 	<p>อุปสรรค Threats คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ในช่วงฤดูฝนนักท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย 2. ปัญหาเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการ

3. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: ถ้าเขาช่างหาย ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

ตารางที่ 2 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยรวม

การมีส่วนร่วมต่อชุมชนโดยรวมและรายด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
การร่วมวางแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.10	0.81	มาก
การมีส่วนร่วมทำนุบำรุงรักษาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	3.90	0.80	มาก
การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.58	0.77	มาก
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.55	0.80	มาก
รวม	3.78	0.58	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 คิดเป็นร้อยละของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 75.60 และด้านที่มีค่ามากที่สุด คือประเด็นหัวข้อการมีส่วนร่วมทำนุบำรุงรักษาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ย 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 คิดเป็นร้อยละ 88.00

การสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่อำเภอช้างหาย ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรังอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวประจำปีร่วมกับคนในชุมชน คือ มีการประชุมระหว่างองค์กรในการจัดการทำแผนงบประมาณประจำปีร่วมกับคนในชุมชนในการจัดงานแต่ละงานภายในตำบลนาหมื่นศรีหรือในบริเวณอำเภอช้างหาย

2. การมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว คือ ชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านของขยะต้องมีการวางแผนให้ข้อเสนอแนะกับทางชุมชนในเรื่องการเก็บขยะ การจัดสรรในส่วนองถังขยะ เพราะปัจจุบันนั้นชาวบ้านผู้ดูแลอำเภอช้างหายซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวภายในตำบลนาหมื่นศรีต้องมาเก็บขยะกันเอง ดังนั้น ควรจัดให้มีการณรงค์การเก็บขยะ อยู่ทุกเดือนหรือทุกสัปดาห์ โดยเสนอให้องค์การบริหารตำบลนาหมื่นศรีได้จัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกด้านของถังขยะเพิ่มมากขึ้น

3. การมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรีในการจัดทำแผนโครงการด้านการท่องเที่ยวของชุมชน คือ ชาวบ้านและหน่วยงานที่ทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรีได้จัดการประชุมและให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนโครงการด้านการท่องเที่ยวของชุมชน และมีผู้ดูแลลานจอดรถในบริเวณอำเภอช้างหายและจัดทำโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว และดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านอื่นๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอช้างหาย

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลข้อมูลสถิติต่างๆ เช่น สถิตินักท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว คือ มีการติดตามและประเมินผลข้อมูลสถิติของนักท่องเที่ยวในแต่ละเดือน และการติดตามในการสังเกตนักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาในวันหยุดนักขัตฤกษ์ และวันเสาร์ - วันอาทิตย์ ซึ่งมีมากกว่าวันทำการปกติ และแบบสำรวจรายชื่อของนักท่องเที่ยวจากเจ้าหน้าที่ดูแลหน้าอำเภอช้างหาย

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ 1. ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ดูแลบริเวณหน้าอำเภอช้างหาย เพราะ ยังขาดผู้ดูแลบริเวณหน้าอำเภอช้างหาย ทำให้มีการดูแลยังไม่ทั่วถึงทำให้ชาวบ้านต้องช่วยกันทำความสะอาดกันเองในบริเวณอำเภอช้างหาย 2. ควรเพิ่มศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอช้างหาย และ 3. งบประมาณในการภูมิทัศน์ ควรจัดการบริหารและควรรูปร่างและปรับภูมิทัศน์บริเวณหน้าอำเภอช้างหายให้ดูสวยงามมากขึ้น

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

1. จากการศึกษา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอช้างหาย ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 และ หมู่ที่ 6 ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง เป็นอำเภอที่อยู่ในเขาหินปูน ภายในมีโถงเล็ก โถงใหญ่ และมีหินงอก หินย้อยที่สวยงามมาก บางส่วนยังก่อตัวอยู่ แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติแตกต่างจากอำเภออื่น โดยภายในมีอำเภอต่าง ๆ เช่น อำเภอช้างหาย อำเภอเพกา

ถ้าทรายทอง ถ้าโอ่ง และถ้าแม่เผ่าคล้าย และนอกจากนั้นยังมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยเมืองนครศรีธรรมราชกำลังรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับ ลิงการท่องเที่ยว แอนด์ เกษรอกแคมป์ (2561) ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของถ้าเขาช้างหายมีมาตั้งแต่สมัยเมืองนครศรีธรรมราชกำลังรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนาและกล่าวเกี่ยวกับกิจกรรมที่สามารถจัดได้ คือ เดินศึกษาเส้นทางของถ้า การผจญภัย การเรียนรู้ศึกษาประวัติความเป็นมาของถ้า การนมัสการพระพุทธรูปที่อยู่ภายในถ้า และชมบรรยากาศโดยรอบของบริเวณถ้า

2. สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชั้นตอนนี้ผู้ศึกษาวิจัยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์ 4 ประการ คือ จุดแข็ง คือ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และองค์ประกอบการท่องเที่ยวมีความหลากหลายเหมาะสำหรับการท่องเที่ยว จุดอ่อน คือ การเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวไม่ชัดเจน แหล่งท่องเที่ยวไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร แหล่งบริการนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ และมีสิ่งดึงดูดใจน้อย โอกาส คือ นโยบายของและแนวทางการดำเนินของภาครัฐเอื้อต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว และอุปสรรค คือ ช่วงฤดูฝนนักท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย และปัญหาเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ สอดคล้องกับประภาพร ยางประยงค์ และ สุวีรัตน์ ช่วยมณี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวถ้าภูผาเพชร จังหวัดสกล ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ SWOT Analysis จุดแข็ง คือ แหล่งท่องเที่ยว จุดอ่อน คือ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่มีบูรณาการส่วนผสมทางการตลาดที่เป็นรูปธรรมชัดเจน โอกาส คือ ความนิยมในการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และอุปสรรค คือ สถานการณ์ความไม่สงบของจังหวัดในชายแดนภาคใต้สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มศักยภาพของถ้าภูผาเพชร จังหวัดสกล

3. ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 คิดเป็นร้อยละของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 75.60 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากระดับความคิดเห็นมากที่สุดถึงเมื่อพิจารณา ดังนี้ 1. ด้านการมีส่วนร่วมทำนุบำรุงรักษาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็น โดยรวมในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 คิดเป็นร้อยละของระดับความคิดเห็น 88.00 อยู่ในระดับมาก 2. ด้านการร่วมวางแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นโดยรวมในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81 คิดเป็นร้อยละของระดับความคิดเห็น 82.00 อยู่ในระดับมาก 3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 3.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 คิดเป็นร้อยละของระดับความคิดเห็น 71.60 อยู่ในระดับมาก 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ระดับความคิดเห็น โดยรวมในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 3.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 คิดเป็นร้อยละของระดับความคิดเห็น 71.00 อยู่ในระดับมากเท่ากัน ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวมีความเข้มแข็ง ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว ในด้านการตัดสินใจ การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล เพื่อที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจะเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยองค์การ

บริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน เปิดโอกาสและช่องทางของการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน ไม่ว่าจะเป็นเป็นกลุ่ม ชมรม สมาคม องค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในทุกด้าน มีการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับประชาชนให้เห็นถึงความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับ รุ่งวิทย์ ตรีกุล กมล เสวตสมบุรณ์ และ ธนชาติ เราประเสริฐ, (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลานุชัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน บึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด 2) ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน 3) ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลานุชัยกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลานุชัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในชุมชนบึงพลานุชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 379 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณและการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในชุมชนบึงพลานุชัย มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติกรับผลประโยชน์ และการติดตามตรวจสอบ มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีความสมดุล โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้านและมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามตรวจสอบ

เอกสารอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว. (2556). มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ. กรุงเทพมหานคร: กรมการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก www.tourism.go.th

สถานที่ท่องเที่ยวในตรัง. (2558). ถ้าเขาช่างหาย. ตรัง: สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก <https://thai.tourismthailand.org>

ประภาพร ยางประยงค์ และ สุรรัตน์ ช่วยมณี. (2559). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวถ้ำภูผาเพชร จังหวัดสตูล. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2561 เข้าถึงได้จาก <https://www.tci-thaijo.org>

รุ่งวิทย์ ตรีกุล, กมล เสวตสมบุรณ์ และ ธนชาติ เราประเสริฐ. (2558). การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลานุชัยในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2561 เข้าถึงได้จาก <https://mba.kku.ac.th>

ลิงการท่องเที่ยว แอนด์ เกาะรอกแคมป์. (2561). ถ้าเขาช่างหาย. ตรัง: สืบค้นเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2561. เข้าถึงได้จาก www.trangamazing.com/

ศิริพงศ์ พงธิพันธุ์. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ฮาซันพรีนติ้ง.

- วรรณภา ศิลปอาษา. (2545). การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิภาดา มุกดา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- วีระพล ทองมา. 2559. การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism :CBT) สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในเขตที่ดินป่าไม้. สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2561, เข้าถึงได้จาก www.dnp.go.th/fca16/file/i49xy4ghqzsh3j1.doc
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี. (2561). ข้อมูลการท่องเที่ยวของถ้ำเขาช้างหาย. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.nameunsri.go.th/general1.php>
- Ceballos Lascurain, (1991). องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก www.dnp.go.th/park/sara/tour/eco.html
- Cohen and Uphoff. (1981). Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University,
- Ecotourism in Thailand. (ม.ป.ป..). องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก www.dnp.go.th/park/sara/tour/eco.html
- Elizabeth Boo, (1991). การส่งเสริมการมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก www.dnp.go.th

สาขาคหกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์การอาหาร

HE-O-01

กรรมวิธีที่เหมาะสมในการผลิตสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง

Optimum Processing for Canned Salak in Syrup

กนกพร แสงอรุณ^{1*} ชานีญา ยะลา¹ อรษา ชัยชนะ¹ และพงษ์เทพ เกิดเนตร¹

¹สาขาคหกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: mimooksecret@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากรรมวิธีที่เหมาะสมในการการผลิตสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง โดยวางแผนการทดลองแบบ 2x2x3 (Factorial in Completely Randomized Design, CRD) แบ่งเป็น 3 ปัจจัย ปัจจัยแรกใช้สารปรับปรุงลักษณะเนื้อสัมผัส 2 ชนิด คือ สารละลายแคลเซียมคลอไรด์ และสารละลายแคลเซียมไฮดรอกไซด์ ปัจจัยที่สองความเข้มข้นของสารละลาย 2 ระดับคือ 0.75 และ 1 เปอร์เซ็นต์ (น้ำหนัก/ปริมาตร) ส่วนปัจจัยที่สามเติมน้ำเชื่อมที่ระดับความหวาน 3 ระดับ คือ 22, 25 และ 28 องศาบริกซ์ วิเคราะห์คุณสมบัติทางเคมีและกายภาพ และทดสอบการยอมรับผลิตภัณฑ์

ผลการวิจัยพบว่า กรรมวิธีที่เหมาะสมในการผลิตสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องคือ การใช้สารละลายแคลเซียมไฮดรอกไซด์ที่ความเข้มข้น 1 เปอร์เซ็นต์(น้ำหนัก/ปริมาตร) และเติมน้ำเชื่อมที่ระดับความหวาน 25 องศาบริกซ์ ได้คะแนนการยอมรับเฉลี่ยมากที่สุด ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีรสชาติหวานอมเปรี้ยว เนื้อสละมีความกรอบ โดยมีคะแนนการยอมรับทางประสาทสัมผัสเฉลี่ย($\bar{x} \pm SD$) ด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบรวมเท่ากับ 7.33 ± 0.88 , 6.73 ± 0.69 , 7.43 ± 0.73 , 7.30 ± 0.92 และ 7.23 ± 0.77 ตามลำดับ ค่าความเป็นกรด - ต่าง เท่ากับ 3.56 และค่าของแข็งที่ละลายได้ทั้งหมด 24.2 องศาบริกซ์

คำสำคัญ: สละ, อาหารกระป๋อง, น้ำเชื่อม, สารปรับปรุงลักษณะเนื้อสัมผัส

Abstract

The objectives of this study aimed to study optimum processing of canned salak in syrup. The study design was 2x2x3 Factorial in Completely Randomized Design (CRD) with 3 factors. The first factor was investigated the use of two texture enhancers, calcium chloride and calcium hydroxide solution. The second factor was determined the concentration of texture enhancers with 0.75 and 1 percent (w/v). The third factor was studied syrup adding with 3 levels which were 22, 25 and 28 degree Brix. And also examined chemical and physical feature including product acceptance.

The results illustrated that the optimum processing of canned salak in syrup was the use of 1 percent of calcium hydroxide solution(w/v) and added syrup at 25 degree Brix had highest overall acceptance score with sweet-sour taste including crispness. The sensory score (X±SD) of color, smell, taste texture and overall acceptance were 7.33 ± 0.88, 6.73 ± 0.69, 7.43 ± 0.73, 7.30 ± 0.92 and 7.23 ± 0.77 respectively. The pH value was 3.06, and degree Brix was 24.25 degree Brix.

Keywords: Salak, Canned, fruits, Syrup, Texture Enhancer

บทนำ

สละเป็นพืชในวงศ์ปาล์มอยู่ในพันธุ์เดียวกับกระกำ ลักษณะต้นเป็นพุ่มคล้ายกระกำ มีหนามแหลมแข็ง ออกตามก้านใบ มีสีน้ำตาลลักษณะผลของสละเป็นทรงยาวรี ผลอ่อนสีน้ำตาลเป็นเกล็ดซ้อนกัน ผลแก่เป็นสีแดงอมน้ำตาล เนื้อสละเป็นสีเหลืองอ่อน สละมีกลิ่นหอมเป็นเอกลักษณ์มีรสชาติหวานอมเปรี้ยว มีวิตามินซีสูงช่วยลดอาการเจ็บคอ อาการไอ ขับเสมหะ และมีฤทธิ์เป็นยาระบายอ่อนๆทำให้ขับถ่ายง่าย มีแคลเซียมสูงช่วยในการบำรุงกระดูกและฟัน และยังพบว่าสละมีสารฟีนอลิก และสาร

ฟลาโวนอยด์ อันเป็นสารต้านอนุมูลอิสระที่ทรงประสิทธิภาพ (Aralas, 2009) ช่วยป้องกันโรคต่างๆ สละนิยมนำผลมาบริโภคสด และยังสามารถนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปได้หลายอย่างเช่น น้ำสละพร้อมดื่ม สละกวน ไวน์สละ น้ำพริกสละ และสละลอยแก้ว แต่อีกทางหนึ่งที่จะทำได้คือการแปรรูปเป็นสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง มีข้อดีคือสามารถยืดอายุการเก็บรักษาไว้ได้นาน เนื่องจากสละมีหลากหลายสายพันธุ์แต่ละสายพันธุ์มีความแตกต่างกัน ในการแปรรูปจึงประสบปัญหาด้านลักษณะเนื้อสัมผัสนี้และและระดับความหวานที่เหมาะสม จึงมีแนวคิดที่จะทำสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง โดยเปรียบเทียบกับชนิดและความเข้มข้นของสารที่ช่วยปรับปรุงลักษณะเนื้อสัมผัส อีกทั้งหารระดับความหวานที่เหมาะสมเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคและรวมถึงการวิเคราะห์คุณลักษณะทางเคมีและกายภาพ คำนวณต้นทุนการผลิต ซึ่งทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณภาพจากผลสละ เป็นทางเลือกหนึ่งของผู้บริโภค และช่วยเพิ่มมูลค่าของผลสละได้มากยิ่งขึ้น

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการ

วัสดุและอุปกรณ์

วัตถุดิบได้แก่ผลสละสุก สายพันธุ์เนินวงศ์

สารเคมี ได้แก่ สารละลายกรดซิตริก แคลเซียมคลอไรด์ และแคลเซียมไฮดรอกไซด์

เครื่องมือแปรรูป ได้แก่ เครื่องปิดผนึกฝากระป๋อง

เครื่องมือวิเคราะห์คุณภาพได้แก่ เครื่อง pH meter รุ่น Lab 850 ยี่ห้อ SCHOTT Instruments เครื่องวัดปริมาณของแข็งที่ละลายทั้งหมด (°Brix) ยี่ห้อ ATAGO รุ่น PR-32a และเครื่องวัดอุณหภูมิ ยี่ห้อ CDN

วิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมวัตถุดิบ

นำผลสละออกมาจากทลายโดยดึงขั้วผลออก แยกหนามออกโดยการเขย่าในตะกร้า ปอกเปลือก ทำการตัดตกแต่งเนื้อส่วนที่ไม่ต้องการออกหรือส่วนที่เสียออกไป คั่วานเมล็ด นำเนื้อสละไปดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 ต่อไป และแบ่งเนื้อสละส่วนหนึ่งมาตรวจสอบคุณภาพทางเคมี โดยวัดค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) และปริมาณของแข็งที่ละลายได้ทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการทดลอง

วางแผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (CRD) และจัดชุดทดลองแบบแฟคทอเรียล (Factorial in CRD) โดยศึกษา 3 ปัจจัย ปัจจัยที่ 1 สารปรับปรุงลักษณะเนื้อสัมผัส 2 ชนิด ได้แก่ สารละลายแคลเซียมคลอไรด์ และสารละลายแคลเซียมไฮดรอกไซด์ ปัจจัยที่ 2 ความเข้มข้นของสารละลาย 2 ระดับ คือ 0.75 และ 1 เปอร์เซ็นต์ (น้ำหนัก/ปริมาตร) ปัจจัยที่ 3 ระดับความหวานสมดุล 3 ระดับได้แก่ 22, 25 และ 28 องศาบริกซ์ จัดชุดการทดลองได้ทั้งหมด 12 ชุดการทดลองดังตารางที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการผลิต

นำเนื้อสละที่เตรียมไว้จากขั้นตอนที่ 1 แต่ละชุดการทดลอง (จากขั้นตอนที่ 2) มาแช่สารละลายต่างๆตามตารางที่ 1 เป็นเวลา 10 นาที สะเด็ดน้ำ นำมาบรรจุกระป๋อง โดยนำขึ้นเนื้อสละบรรจุลงในกระป๋องปริมาณ 55 เปอร์เซ็นต์ ของน้ำหนักบรรจุ เตรียมน้ำเชื่อมที่ความเข้มข้น 22, 25, 28 องศาบริกซ์ แล้วนำน้ำเชื่อมมาเติมในกระป๋องให้ท่วมเนื้อสละโดยเหลือที่ว่างไว้ 10 เปอร์เซ็นต์ ไล่อากาศโดยการนึ่ง และปิดผนึกฝา หลังจากนั้นนำมาฆ่าเชื้อที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 13 นาที แล้วทำให้เย็นโดยแช่น้ำเย็นและใช้พัดลมเป่า (ภาพที่ 1)

ตารางที่ 1 ชุดการทดลองหากรรมวิธีที่เหมาะสมในการผลิตสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง

ชุดการทดลอง	A (สารปรับปรุงเนื้อสัมผัส)		B (ความเข้มข้นของสาร)		C (ระดับความหวานสมดุล)		
	A1 (แคลเซียมคลอไรด์)	A2 (แคลเซียมไฮดรอกไซด์)	B1 (0.75 %)	B2 (1.0%)	C1 (22° Brix)	C2 (25° Brix)	C3 (28° Brix)
T ₁	A1		B1		C1		
T ₂	A1		B1		C2		
T ₃	A1		B1		C3		
T ₄	A1		B2		C1		
T ₅	A1		B2		C2		
T ₆	A1		B2		C3		
T ₇	A2		B1		C1		
T ₈	A2		B1		C2		
T ₉	A2		B1		C3		
T ₁₀	A2		B2		C1		
T ₁₁	A2		B2		C2		
T ₁₂	A2		B2		C3		

หมายเหตุ :
 A1 สารละลายแคลเซียมคลอไรด์
 A2 สารละลายแคลเซียมไฮดรอกไซด์
 B1 ความเข้มข้นของสาร 0.75 % (w/v)
 B2 ความเข้มข้นของสาร 1.0 % (w/v)
 C1 ระดับความหวานสมดุล 22 องศาบริกซ์
 C2 ระดับความหวานสมดุล 25 องศาบริกซ์
 C3 ระดับความหวานสมดุล 28 องศาบริกซ์

ขั้นตอนที่ 4 การทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัส

นำผลิตภัณฑ์ทุกชุดการทดลองมาทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสโดยวิธี 9-point hedonic scale โดยผู้ทดสอบชิมจำนวน 40 คน และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการ วิเคราะห์ผลทางสถิติ เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตามวิธี Duncan's Multiple Range Test

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์คุณภาพของผลิตภัณฑ์

นำผลิตภัณฑ์สละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องทั้ง 12 ชุดการทดลอง มาตรวจสอบคุณลักษณะทางเคมีและทางกายภาพที่ปรากฏ ได้แก่ ตรวจสอบการบวม-บวมของกระป๋อง ตรวจสอบน้ำหนักสุทธิ (Net weight) และน้ำหนักเนื้อ (Drained weight) ของสละที่มีอยู่ในกระป๋อง ตรวจสอบความเป็นสุญญากาศ และปริมาตรของช่องว่างในกระป๋อง ตรวจสอบสภาพของตะเข็บฝากระป๋อง วัดค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) และวัดค่าปริมาณของแข็งที่ละลายได้ทั้งหมด (°Brix)

ขั้นตอนที่ 6 การคำนวณต้นทุนการผลิต

นำสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องชุดการทดลองที่ได้รับการยอมรับของผู้บริโภคสูงสุดมาคำนวณต้นทุนการผลิตโดยการคำนวณต้นทุนการผลิต เพื่อให้ทราบราคาของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง เพื่อคำนวณค่าเสียหายและค่ากำไร

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสของผู้บริโภค

จากการทดสอบการยอมรับของผู้บริโภคต่อสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องทั้ง 12 ชุดการทดลอง โดยให้คะแนนด้านความชอบด้วยวิธี 9-point hedonic scale ผลการทดสอบการยอมรับของผู้บริโภคของผลิตภัณฑ์ให้คะแนนด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม ผลดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยการยอมรับทางประสาทสัมผัสของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องชุดการทดลองต่างๆ

ชุดทดลองที่	ลักษณะคุณภาพ				
	สี	กลิ่น	รสชาติ	เนื้อสัมผัส	ความชอบรวม
T ₁	6.50 ± 1.63 ^{bc}	5.97 ± 1.35 ^{de}	6.63 ± 1.43 ^{bc}	6.50 ± 1.80 ^{bcd}	6.90 ± 1.24 ^{ab}
T ₂	6.73 ± 1.44 ^{abc}	5.87 ± 1.22 ^{de}	6.80 ± 1.58 ^{abc}	6.90 ± 1.21 ^{abc}	6.77 ± 1.28 ^{ab}
T ₃	6.53 ± 1.41 ^{bc}	5.83 ± 1.58 ^{de}	6.63 ± 1.71 ^{bc}	6.43 ± 1.43 ^{bcd}	6.67 ± 1.06 ^{ab}
T ₄	6.60 ± 1.13 ^{bc}	6.13 ± 1.43 ^{cde}	6.03 ± 1.67 ^c	6.13 ± 1.31 ^d	6.30 ± 1.36 ^b
T ₅	6.80 ± 1.30 ^{abc}	5.87 ± 1.48 ^{de}	6.70 ± 1.37 ^{abc}	6.63 ± 1.44 ^{bcd}	6.53 ± 1.21 ^{ab}
T ₆	6.57 ± 1.33 ^{bc}	5.63 ± 1.37 ^e	6.70 ± 1.73 ^{abc}	6.70 ± 1.29 ^{abcd}	6.70 ± 1.29 ^{ab}
T ₇	6.37 ± 1.65 ^c	6.23 ± 1.19 ^{cde}	6.00 ± 1.58 ^c	6.30 ± 1.56 ^{bcd}	6.37 ± 1.35 ^b
T ₈	6.53 ± 1.53 ^{bc}	6.16 ± 1.26 ^{cde}	6.33 ± 1.60 ^{bc}	6.50 ± 1.59 ^{bcd}	6.73 ± 1.51 ^{ab}
T ₉	6.57 ± 1.45 ^{bc}	6.37 ± 1.27 ^{bcd}	6.53 ± 1.46 ^{bc}	6.17 ± 1.32 ^{cd}	6.70 ± 1.29 ^{ab}
T ₁₀	7.07 ± 0.87 ^{abc}	6.37 ± 0.93 ^{abc}	6.53 ± 1.25 ^{bc}	6.46 ± 1.25 ^{bcd}	6.67 ± 1.27 ^{ab}
T ₁₁	7.33 ± 0.88 ^a	6.73 ± 0.69 ^a	7.43 ± 0.73 ^a	7.30 ± 0.92 ^a	7.23 ± 0.77 ^a
T ₁₂	7.20 ± 0.92 ^{ab}	6.60 ± 0.39 ^{ab}	6.93 ± 1.05 ^{ab}	6.93 ± 1.12 ^{ab}	7.07 ± 1.17 ^a

หมายเหตุ : 1. ตัวอักษร^{a, b, c, d} และ^e หมายถึงคะแนนเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่มีตัวอักษรภาษาอังกฤษแตกต่างกันจะมี

ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p<0.05)

2. ลำดับของชุดการทดลอง T₁ - T₁₂ มีความหมายเช่นเดียวกับตารางที่ 1

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสของผู้บริโภคต่อสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องจากการทดลองต่างๆ ทั้ง 12 ชุดการทดลอง ในด้าน สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม ได้รับคะแนนเฉลี่ยในด้านต่างๆดังนี้

ด้านสี พบว่า สละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องจากการทดลองที่ T₁₁ ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ T₁₂ และ T₁₀ เท่ากับ 7.33, 7.20 และ 7.07 ตามลำดับ มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ โดยผู้ทดสอบชิมให้คะแนนความชอบด้านสีชุดการทดลองที่ T₁₁ ในระดับความชอบปานกลางเนื่องจากสีของสละที่แสดงออกมามีสีคล้ำน้อยที่สุดเช่นเดียวกับ T₁₀ และ T₁₂ เนื่องจากใช้สารละลายแคลเซียมไฮดรอกไซด์ที่ความเข้มข้น 1 เปอร์เซ็นต์ (นน./ปริมาตร) ใช้ระยะเวลาในการฆ่าเชื้อ 13 นาที ซึ่งเป็นเวลาที่เหมาะสมโดยไม่ทำให้เนื้อสละมีสีซีดจางของแอนโทไซยานิน ตลอดจนการเกิดสีน้ำตาลคล้ำของสละ เมื่อนำชุดการทดลองดังกล่าวเปรียบเทียบกับชุดการทดลองที่ใช้สารละลายแคลเซียมไฮดรอกไซด์ที่ระดับความเข้มข้น 0.75 เปอร์เซ็นต์ (นน./ปริมาตร) สารละลายแคลเซียมคลอไรด์ที่ระดับความเข้มข้น 0.75 และ 1 เปอร์เซ็นต์ (นน./ปริมาตร) ผลคะแนนการยอมรับลดลงอยู่ที่ระดับความชอบเล็กน้อย เนื่องจากสีของของสละที่แสดงออกมามีสีคล้ำมากกว่า ถึงแม้จะใช้ระยะเวลาในการฆ่าเชื้อที่เท่ากัน ดังนั้นผู้ทดสอบชิมได้ให้คะแนนการยอมรับทางประสาทสัมผัสของผู้บริโภคในด้านสีของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องที่ดีที่สุดคือชุดการทดลองที่ T₁₁ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p<0.05) (ตารางที่ 2)

ด้านกลิ่น พบว่าสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องชุดการทดลองที่ T₁₁ ได้รับคะแนนสูงสุด รองลงมาคือ T₁₂ และ T₁₀ เท่ากับ 6.73, 6.60 และ 6.37 ตามลำดับ ซึ่งมีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ โดยผู้ทดสอบชิมให้คะแนนความชอบด้านกลิ่นชุดการทดลองที่ T₁₁ ในระดับความชอบเล็กน้อยเช่นเดียวกับ T₁₀ และ T₁₂ เนื่องจากกลิ่นของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องยังคงมีกลิ่นของสละสด กลิ่นเปลี่ยนไปจากเดิมไม่มากนัก ดังนั้นผู้ทดสอบชิมได้ให้คะแนนการยอมรับทางประสาทสัมผัสของผู้บริโภคในด้านกลิ่นของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องที่ดีที่สุดคือชุดการทดลองที่ T₁₁ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p<0.05) (ตารางที่ 2)

ด้านรสชาติ พบว่าสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องชุดการทดลองที่ T₁₁ ได้รับคะแนนสูงสุด รองลงมาคือ T₁₂ และ T₂ เท่ากับ 7.43, 6.93 และ 6.80 ตามลำดับ ซึ่งมีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยผู้ทดสอบชิมให้คะแนนความชอบด้านรสชาติ ชุดการทดลองที่ T₁₁ ในระดับความชอบปานกลาง เนื่องจากรสชาติของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องได้รสชาติเปรี้ยวอมหวานเฉพาะตัวของสละเนืวนางค์ เพิ่มกรดกรดซิตริก 0.5 เปอร์เซ็นต์ (นน./ปริมาตร) เพื่อให้สละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องมีรสชาติเปรี้ยวมากขึ้น กลิ่นหอมชวนรับประทาน มีปริมาณของแข็งที่ละลายได้คือ 25 องศาบริกซ์ เป็นระดับความหวานที่เหมาะสม ซึ่งเป็นที่นิยมใช้ในผลไม้กระป๋องทั่วไป (Ranganna, 1977) ส่วน T₂ และ T₁₂ อยู่ในระดับความชอบเล็กน้อย T₂ มีปริมาณของแข็งที่ละลายได้เช่นเดียวกับ T₁₁ คือ 25 องศาบริกซ์ T₁₂ มีปริมาณของแข็งที่ละลายได้ 28 องศาบริกซ์ ดังนั้นผู้ทดสอบชิมได้ให้คะแนนการยอมรับทางประสาทสัมผัสของผู้บริโภคในด้านรสชาติของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องที่ดีที่สุดคือ ชุดการทดลองที่ T₁₁ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p<0.05) (ตารางที่ 2)

ด้านเนื้อสัมผัส พบว่าสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องชุดการทดลองที่ T_{11} ได้รับคะแนนสูงสุด รองลงมาคือ T_{12} และ T_2 เท่ากับ 7.30, 6.93 และ 6.90 ตามลำดับ ซึ่งมีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยผู้ทดสอบชิมให้คะแนนความชอบด้านเนื้อสัมผัสชุดการทดลองที่ T_{11} ในระดับความชอบปานกลาง เนื่องจากใช้สารละลายแคลเซียมไฮดรอกไซด์ที่ระดับความเข้มข้น 1 เปอร์เซ็นต์ (นน./ปริมาตร) ควบคุมลักษณะเนื้อสัมผัสของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง ปริมาณของแข็งที่ละลายได้คือ 25 องศาบริกซ์ ฆ่าเชื้อในระยะเวลาที่เหมาะสมคือ 13 นาที ทำให้เนื้อสัมผัสของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องมีเนื้อแน่นไม่นิ่มและ คงลักษณะที่ดีของเนื้อสละไว้ได้ดี ส่วน T_{12} และ T_2 อยู่ในระดับความชอบเล็กน้อย เนื่องจาก T_{12} ใช้สารละลายแคลเซียมไฮดรอกไซด์ที่ระดับความเข้มข้น 1 เปอร์เซ็นต์ (นน./ปริมาตร) เช่นเดียวกับ T_{11} แตกต่างกันที่ปริมาณของแข็งที่ละลายได้คือ 28 องศาบริกซ์ ส่งผลให้เนื้อสัมผัสของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องแตกต่างกันเล็กน้อย ในส่วนของ T_2 ใช้สารละลายแคลเซียมคลอไรด์ที่ระดับความเข้มข้น 0.75 เปอร์เซ็นต์ (นน./ปริมาตร) ปริมาณของแข็งที่ละลายได้คือ 25 องศาบริกซ์ ถึงแม้ใช้ระยะเวลาในการฆ่าเชื้อที่เท่ากันก็ไม่มีผลเท่ากับใช้สารปรับปรุงเนื้อสัมผัสที่ต่างกัน จึงส่งผลให้ลักษณะเนื้อสัมผัสของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องชุดการทดลองที่ T_2 แตกต่างจาก T_{11} และ T_{12} ดังนั้นผู้ทดสอบชิมได้ให้คะแนนการยอมรับทางประสาทสัมผัสของผู้บริโภคในด้านรสชาติของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องที่ดีที่สุดคือสูตรที่ T_{11} ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) (ตารางที่ 2)

ด้านความชอบโดยรวม พบว่า สละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องชุดการทดลองที่ T_{11} ได้รับคะแนนการยอมรับสูงสุด รองลงมาคือชุดการทดลองที่ T_{12} และ T_1 เท่ากับ 7.23, 7.07 และ 6.90 ซึ่งมีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยผู้ทดสอบชิมให้คะแนนความชอบด้านความชอบโดยรวมชุดการทดลองที่ T_{11} ในระดับความชอบปานกลางเนื่องจากสีของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องมีสีไม่คล้ำน้อยที่สุด สีของสละไม่ซีดจาง ยังคงกลิ่นหอมของสละไว้ได้ มีรสชาติที่เหมาะสมไม่หวานหรือเปรี้ยวจนเกินไป เนื้อสัมผัสไม่นิ่มและ คงลักษณะที่ดีของเนื้อสละไว้ได้ ซึ่งระดับความหวานอยู่ที่ 25 องศาบริกซ์ ใช้สารละลายแคลเซียมไฮดรอกไซด์ความเข้มข้น 1 เปอร์เซ็นต์ (นน./ปริมาตร) กรดซิตริก 0.5 เปอร์เซ็นต์ (นน./ปริมาตร) เป็นชุดทดลองที่ได้รับการยอมรับทางประสาทสัมผัสด้านความชอบโดยรวมมากที่สุด (ตารางที่ 2)

จากผลการวิเคราะห์การยอมรับทางด้านประสาทสัมผัสของผู้บริโภคในตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า สละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องชุดการทดลองที่ T_{11} ได้รับคะแนนสูงสุดในทุกด้าน ทั้งด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวม ซึ่งมีลักษณะที่ดีที่สุดจากทั้ง 12 ชุดการทดลอง ดังนั้นจึงนำสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องชุดการทดลองที่ T_{11} มาใช้คำนวณต้นทุนการผลิตต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์ลักษณะทางเคมี-กายภาพของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง

ตารางที่ 3 ค่าความเป็นกรด-ด่าง และ ปริมาณของแข็งที่ละลายได้ทั้งหมดผลิตภัณฑ์สละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง

ชุดการทดลอง*	ความเป็นกรด-ด่าง (pH)	ปริมาณของแข็งที่ละลายได้ทั้งหมด(องศาบริกซ์)
T ₁	2.74	21.2
T ₂	2.75	23.5
T ₃	2.75	26.8
T ₄	2.74	20.8
T ₅	2.83	23.4
T ₆	2.75	25.7
T ₇	3.29	20.1
T ₈	3.31	23.7
T ₉	3.22	24.9
T ₁₀	3.37	20.1
T ₁₁	3.56	24.2
T ₁₂	3.42	25.6

หมายเหตุ * T₁ – T₁₂ มีความหมายเช่นเดียวกับตารางที่ 1

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าความเป็นกรด-ด่างของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง จากชุดการทดลองที่ T₁ ถึง T₆ อยู่ระหว่าง pH 2.74 -2.83 ใช้สารละลายแคลเซียมคลอไรด์ที่ความเข้มข้น 0.75 และ 1 เปอร์เซ็นต์ (นน./ปริมาตร) ในขณะที่ชุดการทดลองที่ T₇ ถึง T₁₂ มีค่าความเป็นกรด-ด่างเพิ่มขึ้นอยู่ในช่วง pH 3.22-3.56 ใช้สารละลายแคลเซียมไฮดรอกไซด์ที่ความเข้มข้น 0.75 และ 1 เปอร์เซ็นต์ (นน./ปริมาตร) ซึ่งค่าความเป็นกรด-ด่างของชุดการทดลองทั้งหมดมีค่าใกล้เคียงกัน จัดอยู่ในมาตรฐานของผลไม้กระป๋องคือมีค่า pH ต่ำกว่า 4.5 สามารถใช้ความร้อนที่อุณหภูมิ 85-100 องศาเซลเซียสเพื่อทำลายจุลินทรีย์จำพวก รา ยีสต์ ที่ปะปนมาได้ ในอาหารที่มีค่าความเป็นกรด-ด่างต่ำจะทนต่อความร้อนได้น้อยกว่าอาหารที่มีค่าความเป็นกรด-ด่างสูง และปริมาณของแข็งที่ละลายได้ของทั้ง 12 ชุดการทดลองใกล้เคียงกับค่ามาตรฐานในช่วง 18-25 องศาบริกซ์

ผลการศึกษาคูณลักษณะทางกายภาพของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องโดยเติมน้ำเชื่อมให้ท่วมเนื้อสละและเหลือที่ว่างไว้ 10 เปอร์เซ็นต์ ไล่อากาศและปิดฝา หม่าเชื้อที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส ระยะเวลา 13 นาที ไม่ทำให้เกิดการบวมหรือบวมของกระป๋อง

3. ผลการคำนวณต้นทุนการผลิต

นำสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องชุดการทดลองที่ได้รับการยอมรับของผู้บริโภคสูงสุดมาคำนวณต้นทุนการผลิตเพื่อให้ทราบราคาของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง คำนวณค่าเสียหายและค่ากำไร ผลดังแสดงในตารางที่ 4 และ 5

ผลการคำนวณต้นทุนวัตถุดิบของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง 1 สูตร (4 กระป๋อง) พบว่ามีต้นทุน 44.20 บาท เฉลี่ยต้นทุนกระป๋องละ 16.11 บาท (ตารางที่ 4) เมื่อคิดต้นทุน-ค่ากำไรของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องโดยใช้แนวทางข้อมูลของกระทรวงอุตสาหกรรม รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย (ตารางที่ 6) ผลการศึกษาพบว่าสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง ต่อ 1 กระป๋อง บวกค่ากำไรที่ต้องการ 100 % จะต้องมีราคาขาย 32.22 บาท ถ้าต้องการกำไร 70 เปอร์เซ็นต์ ตั้งราคาขาย 27.39 บาท และถ้าต้องการกำไร 30 เปอร์เซ็นต์ จะต้องตั้งราคาขายเท่ากับ 20.94 บาท (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 4 ต้นทุนวัตถุดิบของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง 1 สูตร (4 กระป๋อง)

วัตถุดิบ	ปริมาณที่ใช้ ต่อ 1 สูตร (กรัม)	ราคา /หน่วย (บาท)	ราคาต้นทุน ต่อ 1 สูตร (บาท)
สละเนืวนวงศ์	412	60/1 กิโลกรัม	24.72
น้ำตาลทรายขาว	114.24	23/1 กิโลกรัม	2.63
เกลือ	2	12/1 กิโลกรัม	0.02
น้ำ	414.8	10/5 กิโลกรัม	0.83
กระป๋อง	4	4/1 กระป๋อง	16
รวม			44.20

หมายเหตุ : ราคาวัตถุดิบ ณ วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2561

ตารางที่ 5 ต้นทุน-ค่ากำไรของสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง

ต้นทุน-ค่ากำไร	ราคา	ต้นทุน-ค่ากำไร	ราคา
ค่าวัตถุดิบ (68.6 %)	44.20 บาท	ค่าแรงงาน (5.6%)	3.61
ค่าใช้จ่ายพลังงาน (12.1%)	7.80	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (9.2%)	5.93
ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร (4.5 %)	2.90	ค่ากำไร (100%)	32.22
ต้นทุนรวม 1 สูตร(4 กระป๋อง)	64.44	ค่ากำไร 70 %	27.39
ต้นทุนรวมต่อ 1 กระป๋อง	16.11	ค่ากำไร 30 %	20.94

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการผลิตสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษากรรมวิธีที่เหมาะสมในการผลิตสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง โดยเปรียบเทียบการใช้สารปรับปรุงลักษณะเนื้อสัมผัส 2 ชนิด คือ สารละลายแคลเซียมคลอไรด์ และสารละลายแคลเซียมไฮดรอกไซด์ ที่ความเข้มข้น 0.75 และ 1 เปอร์เซ็นต์(นน./ปริมาตร) เปรียบเทียบการเติมน้ำเชื่อมที่ระดับความหวาน 3 ระดับ คือ 22, 25 และ 28 องศาบริกซ์ สรุปว่ากรรมวิธีที่เหมาะสมในการผลิตสละในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องคือ การนำเนื้อสละแช่ในสารละลายแคลเซียมไฮดรอกไซด์ที่ความเข้มข้น 1 เปอร์เซ็นต์ (นน./ปริมาตร) ผสมกรดซิตริก 0.5 เปอร์เซ็นต์(นน./ปริมาตร) และเติมน้ำเชื่อมที่ระดับความหวาน 25 องศาบริกซ์ ได้รับคะแนนการยอมรับเฉลี่ยมากที่สุด ผลัดภัณฑ์ที่ได้มีรสชาติหวานอมเปรี้ยว เนื้อสละมีความกรอบ โดยมีคะแนนการยอมรับทางประสาทสัมผัสเฉลี่ยด้าน สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวมเท่ากับ 7.33 ± 0.88 6.73 ± 0.69 7.43 ± 0.73 7.30 ± 0.92 และ 7.23 ± 0.77 ตามลำดับ ค่าความเป็นกรด – ด่าง เท่ากับ 3.56 และค่าของแข็งที่ละลายได้ทั้งหมด 24.2 องศาบริกซ์

เอกสารอ้างอิง

- ดวงสุดา เตโชติรส และคณะ. 2551-2552. การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์อาหารจากสัปปะรด.สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : กรุงเทพมหานคร
- นิตยา มุรธาธน และ สุรณีย์ ท้องที่. 2555.การเปรียบเทียบผลของการใช้กรดซิตริก.เกษตรศาสตร์วิจัยคณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- พงษ์เทพ เกิดเนตร.2541.กระบวนการผลิตมังคุดกระป๋องในน้ำเชื่อม. วารสารอาหาร 28 (3) : 200-212

พิทยา ใจคำ.2561. ผลของการเตรียมกล้วยด้วยความร้อน และสารเคมีต่อคุณภาพ และการยอมรับกล้วยบวชชี. วารสารวิจัย และพัฒนาไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ 13 (1) : 87-95

พิมพ์เพ็ญ พรเฉลิมพงศ์ และนิธิยา รัตนพานนท์.2555.แคลเซียมคลอไรด์ เข้าถึงได้จาก (ออนไลน์)

<http://www.foodnetworksolution.com/wiki/word/4578/calcium-chloride>

ภัทรามาศ กาญจนบัตร์ และคณะ.2548.กรดซิตริกและแคลเซียมคลอไรด์ต่อสมบัติทางกายภาพ-เคมีและกิจกรรมของเอนไซม์ ระหว่างการเก็บรักษาเนื้อมะม่วงสุกแช่เยือกแข็ง.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เข้าถึงได้จาก

<http://www.phtnet.org>

ลำแพน ขวัญพูน และคณะ.2553.ผลของสารละลายแคลเซียมแลคเตทต่อการอ่อนนุ่มของเนื้อมะละกอพันธุ์ฮาวาย. วารสาร วิทยาศาสตร์เกษตร 41 : 11 (พิเศษ) : 118-121

วรัญญา โนมม่วง.2545.การศึกษาสละแช่เย็นและการเตรียมชิ้นสละและเนื้อสละตีปั่นเพื่อการแช่แข็ง.ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ ไทย.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตวิทยาลัยการอาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.บัณฑิตวิทยาลัย เข้าถึงได้จาก:

<http://fic.nfi.or.th>

Aqilah et al., 2013 Purification and characterization of membrane-bound polyphenoloxidase (mPPO) from Snake fruit [*Salacca zalacca* (Gaertn.) Food Chemistry Volume 136, Issue 2, 15 January 2013, Pages 407-414

S. Aralas, M. Mohamed, M.F.A. Bakar Antioxidant properties of selected salak (*Salacca zalacca*) varieties in Sabah, Malaysia Nutrition and Food Science, 39 (3) (2009), pp. 243-250

HE-O-02

การใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีในผลิตภัณฑ์บราวนี่แบบเจ

Using Soybean Meal Substitution Wheat flour in Vegan Brownies

เอกรินทร์ วรินทร์เวช¹ สุเมธ พักเขียว^{1*} สมชาย เพชรสุทธิ์¹ และเดชศักดิ์ วิจิตรพันธ์¹

¹หลักสูตรสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ สาขาคหกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0612161120, E-mail address: allofmoonzz@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปริมาณการใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีในการทำบราวนี่แบบเจที่ผู้ทดสอบชิมที่ไม่ผ่านการฝึกฝน ให้การยอมรับตรวจสอบโปรตีน ความชื้น คุณค่าทางโภชนาการและต้นทุนการผลิต พบว่าผู้ทดสอบชิมให้การยอมรับบราวนี่แบบเจสูตรที่ 1 มากที่สุด โดยได้รับคะแนนเฉลี่ยความชอบด้านสี กลิ่น รสชาติ เป็น 5.08, 5.58 และ 5.18 ตามลำดับ จากนั้นนำมาศึกษาการใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีในปริมาณที่แตกต่างกัน พบว่าผู้ทดสอบชิมให้การยอมรับบราวนี่แบบเจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ระดับ 60 : 40 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักแป้งสาลี ด้วยคะแนนเฉลี่ยความชอบด้านสี กลิ่น รสชาติและความชอบรวมสูงสุดเป็น 5.85, 5.60, 5.25 และ 5.43 ตามลำดับ เนื้อสัมผัสมีความแข็งลดลงแต่มีความความยืดหยุ่นเพิ่มขึ้นเล็กน้อย พบปริมาณโปรตีนเพิ่มขึ้นเป็น 6.85 เปอร์เซ็นต์ ความชื้นลดลงเหลือ 23.65 เปอร์เซ็นต์ คุณค่าทางโภชนาการพบพลังงาน โปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรตและเส้นใยเพิ่มขึ้น สูตรทดลอง 1 สูตร ให้ผลผลิตจำนวน 9 ชิ้น (ชิ้นละ 50 กรัม) ราคาขายชิ้นละ 9 บาท

คำสำคัญ: บราวนี่แบบเจ, กากถั่วเหลือง

Abstract

The objective of this research is to study the amount of Soybean meal replacement for wheat flour suitable for Vegan Brownies that the panelists accept. Check protein, moisture content, nutrition and production costs. It was found that the panelists accepted the Vegan Brownie Formula 1 as much as possible, with an average score of 5.08, 5.58 and 5.18, respectively. The results were then studied for using soybean meal. Replacement of wheat flour in different quantities It was found that the panelists accepted the Vegan Brownies that used soybean meal instead of wheat flour at level 60: 40 percent of wheat flour weight. With the average score of color, odor, taste and overall preference, the highest was 5.85, 5.60, 5.25 and 5.43, respectively. The texture had lower hardness, but slightly increased flexibility. The protein content was increased to 6.85 percent. The moisture

content was reduced to 23.65 percent. The nutritional value found energy, protein, fat, carbohydrates and fiber increased. Formula 1 formula yielded 9 pieces (50 grams per piece). Price per piece 9 baht.

Keywords: Vegan Brownie, Soybean Meal

บทนำ

พฤติกรรมกรรมการบริโภคในปัจจุบัน ผู้บริโภคให้ความสนใจอาหารเพื่อสุขภาพมากขึ้นแม้กระทั่งผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องดื่มและขนม จึงทำให้ผู้ผลิตต้องมีการปรับตัวเพื่อสอดคล้องกับลักษณะการบริโภคดังกล่าว สำหรับอาหารกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมอบ มีการพยายามปรับปรุงสูตรการผลิตให้สอดคล้องกับกระแสตลาดสุขภาพ ซึ่งมีหลายวิธีได้แก่ ลดปริมาณน้ำตาลลดปริมาณไขมัน เติมหหรือทดแทนด้วยส่วนผสมที่มีประโยชน์จากธรรมชาติ

นอกจากนี้ยังมีการพยายามนำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการผลิตหรือแปรรูปอาหารที่ยังมีประโยชน์ มาประยุกต์ใช้ในทางสร้างสรรค์ให้เกิดผลิตภัณฑ์อาหารใหม่ๆ เพื่อเป็นการลดปริมาณและเพิ่มมูลค่าแก่สิ่งเหลือใช้ที่ยังมีประโยชน์ ซึ่งรวมถึงกากถั่วเหลืองหรือโอคาราเป็นของแข็งไม่ละลายน้ำ ซึ่งประกอบด้วยความชื้น ร้อยละ 76 - 80 โปรตีน ร้อยละ 3.5 - 4 ซึ่งกากถั่วเหลืองเมื่ออบแห้งประกอบด้วยโปรตีน ร้อยละ 24 - 28 ไขมัน ร้อยละ 8 - 12 เส้นใยอาหารที่ไม่ละลายน้ำร้อยละ 40 - 44 เส้นใยอาหารที่ละลายน้ำร้อยละ 12 - 15 รวมทั้งเกลือแร่ต่างๆ นับเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้ที่เปี่ยมด้วยสารอาหาร เมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งโปรตีนจากไข่หรือเนื้อสัตว์ที่มีราคาสูงกว่า

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสูตรมาตรฐานของบราวนี่แบบเจ
2. ศึกษาปริมาณการใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ผู้ทดสอบชิมให้การยอมรับ
3. ศึกษาคุณสมบัติทางเคมี
4. ศึกษาคุณค่าทางโภชนาการและต้นทุนการผลิต

วิธีดำเนินการ

1. การเตรียมกากถั่วเหลือง

นำถั่วเหลืองซีก 1,000 กรัม มาแช่น้ำสะอาดนาน 2 ชั่วโมง จากนั้นนำถั่วมาแยกเปลือกออกแล้วล้างด้วยน้ำสะอาด สะเด็ดน้ำให้แห้ง ทำซ้ำ 8 ครั้ง เพื่อลดกลิ่นไม่พึงประสงค์ตามธรรมชาติของถั่วเหลือง จากนั้นนำไปปั่นผสมเพื่อลดขนาด โดยใช้อัตราส่วนถั่วเหลือง 1 ถ้วยตวง ต่อน้ำสะอาด 2 ถ้วยตวง ปั่นผสมด้วยความเร็วสูงสุด นาน 15 วินาที ปั่น 3 รอบ นำส่วนผสมที่ได้มากรองแยกน้ำด้วยผ้าขาวบาง จากนั้นนำกากถั่วเหลืองไปอบด้วยอุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส นาน 4 ชั่วโมง นำมาใช้เป็นวัสดุทดลองเพื่อการศึกษาต่อไป

2. ศึกษาสูตรมาตรฐานของบรวานี้แบบเจ

ศึกษาสูตรมาตรฐานของบรวานี้แบบเจจำนวน 3 สูตร โดยแต่ละสูตรมีส่วนผสมพื้นฐานได้แก่ แป้งสาลี ผงโกโก้ น้ำตาล ผงฟู เกลือ น้ำเปล่า น้ำมันและกลีนวานิลลา เหมือนกัน แตกต่างกันที่สูตรที่ 2 มีส่วนผสมของเต้าหู้อ่อนและน้ำมันถั่วเหลืองแบบเจเพิ่มเติม และสูตรที่ 3 มีส่วนผสมของเต้าหู้อ่อน ถั่วแดงต้มสุกและน้ำมันถั่วเหลืองแบบเจแสดงดังตารางที่ 3.1 นำมาประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส (Sensory Evaluation) ในด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวม ให้คะแนนความชอบแบบ 7 – Point Hedonic Scale โดยมีบุคลากรและนักศึกษาศาखाวิชาอาหารและโภชนาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เป็นผู้ทดสอบชิมจำนวน 30 คน วางแผนการทดลองแบบสุ่มในบล็อกสมบูรณ์ (Randomized Complete Block Design : RCBD) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี Duncan’s new multiple rage test (DMRT) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทำการทดลองจำนวน 2 ซ้ำ

ตารางที่ 1 ส่วนผสมของสูตรบรวานี้แบบเจสูตรต่างๆ

ส่วนผสม	ปริมาณ (กรัม)		
	สูตรที่ 1 Jolinda (2560)	สูตรที่ 2 Tak (2557)	สูตรที่ 3 Napatsakorn (2559)
แป้งสาลีเนกประสงค์ (กรัม)	100	50	50
ผงโกโก้	60	30	50
น้ำตาล	150	180	90
ผงฟู	1	1	1
เกลือ	2	1	1
น้ำเปล่า	240	-	-
น้ำมัน	150	100	120
กลีนวานิลลา	2	2	2
เต้าหู้อ่อน	-	170	100
ถั่วแดงต้มสุก	-	-	100
นมถั่วเหลือง (เจ)	-	50	60

3. ศึกษาปริมาณการใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ผู้ทดสอบชิมให้การยอมรับ

นำสูตรมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับในข้อ 2 มาศึกษาปริมาณการใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่แตกต่างกัน นำมาประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส (Sensory Evaluation) ในด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวม ให้คะแนนความชอบแบบ 7 – Point Hedonic Scale โดยมีบุคลากรและนักศึกษาศาखाวิชาอาหารและโภชนาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เป็นผู้ทดสอบชิมจำนวน 30 คน วางแผนการทดลองแบบสุ่มในบล็อกสมบูรณ์ (Randomized Complete Block Design : RCBD) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี Duncan’s new multiple rage test (DMRT) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทำการทดลองจำนวน 2 ซ้ำ

4. ศึกษาคุณสมบัติทางเคมี

นำบรารานี้แบบเจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ได้รับการยอมรับในข้อ 3 มาตรวจสอบคุณสมบัติทางเคมีเปรียบเทียบกับบรารานี้แบบเจสูตรมาตรฐาน ดังต่อไปนี้

4.1 ปริมาณความชื้น

4.2 ปริมาณโปรตีน

5. ศึกษาคุณค่าทางโภชนาการและต้นทุนการผลิต

นำบรารานี้แบบเจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ได้รับการยอมรับในข้อ 3 มาประเมินคุณค่าทางโภชนาการด้วยโปรแกรมคำนวณคุณค่าทางอาหาร NutriSurvey เปรียบเทียบกับบรารานี้แบบเจสูตรมาตรฐาน และเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตเปรียบเทียบกับบรารานี้สูตรมาตรฐาน โดยมีวิธีคำนวณดังนี้

วิธีคิดคำนวณทุน	$\frac{\text{ปริมาณ} \times 100}{\text{หน่วย (ปริมาณปริมาณที่ใช้)}}$
วิธีคิดค่าใส่หุ้ยร้อยละ 30	$\frac{\text{ต้นทุน} \times 30}{100}$
วิธีคิดราคาขายรวม	$\frac{\text{ต้นทุน} + \text{ค่าใส่หุ้ย} \times \text{กำไร}}{\text{ราคาขายรวม}}$
วิธีคิดราคาขายต่อชิ้น	$\frac{100}{\text{จำนวนที่ได้}}$

ผลการทดลอง

1. ผลการศึกษาสูตรมาตรฐานของบรารานี้แบบเจ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ทำการทดสอบชิมให้การยอมรับบรารานี้แบบเจสูตรที่ 1 มากที่สุด โดยได้รับคะแนนเฉลี่ยความชอบในด้านสี กลิ่น รสชาติ เป็น 5.08, 5.58 และ 5.18 ตามลำดับ ส่วนบรารานี้แบบเจสูตรที่ 2 ได้รับคะแนนเฉลี่ยความชอบในด้านเนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวม เป็น 5.15 และ 5.47 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยความชอบด้านเนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวมระหว่างสูตรที่ 1 และสูตรที่ 2 พบว่า ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากสูตรที่ 1 มีลักษณะใกล้เคียงกับบรารานี้สูตรดั้งเดิม มีสีน้ำตาลดำและกลิ่นหอมหวานจากผงโกโก้ วานิลลา และน้ำตาลทราย มีลักษณะเนื้อสัมผัสนุ่มหนึบที่ผู้ทดสอบชิมให้การยอมรับ ดังนั้นผู้ทำการทดลองจึงเลือกสูตรที่ 1 เพื่อทำการทดลองในลำดับถัดไป

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสของบรารานี้แบบเจสูตรต่างๆ

คุณลักษณะ	สูตรการทดลอง		
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3
สี	5.08±1.24 ^a	4.95±1.17 ^a	4.82±1.43 ^a
กลิ่น	5.58±1.18 ^a	5.02±1.16 ^b	4.07±1.52 ^c
รสชาติ	5.18±1.27 ^a	5.15±1.27 ^a	3.78±1.80 ^b
เนื้อสัมผัส	4.98±1.28 ^a	5.15±1.26 ^a	3.75±2.04 ^b
ความชอบโดยรวม	5.45±1.16 ^a	5.47±1.17 ^a	3.97±1.66 ^b

หมายเหตุ : ตัวเลขที่มีอักษรกำกับต่างกันในแนวนอนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

: สูตรที่ 1, 2 และ 3 มีความหมายเช่นเดียวกับตารางที่ 1

2. ผลการศึกษาปริมาณกากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีในบราวน์แบบเจ

ผลการศึกษารยอมรับ พบว่าผู้ทำการทดสอบชิมให้การยอมรับการใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีในบราวน์แบบเจที่ระดับร้อยละ 60 ของน้ำหนักส่วนผสมแป้งสาลี ได้รับคะแนนเฉลี่ยความชอบในด้านสี กลิ่น รสชาติและความชอบโดยรวมสูงสุดเป็น 5.85, 5.60, 5.25 และ 5.43 ตามลำดับ ส่วนการใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีในบราวน์แบบเจที่ระดับร้อยละ 0 : 100 ของน้ำหนักส่วนผสมแป้งสาลี ได้รับคะแนนเฉลี่ยความชอบในด้านเนื้อสัมผัสเป็น 5.02

บราวน์แบบเจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ระดับร้อยละ 60 : 40 ของน้ำหนักส่วนผสมแป้งสาลี มีสีน้ำตาลดำ หอมกลิ่นรสวานิลลา ผงโกโก้ กากถั่วเหลืองอบและน้ำตาลทราย เมื่อเปรียบเทียบกับบราวน์แบบเจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ระดับร้อยละ 0 : 100 ของน้ำหนักส่วนผสมแป้งสาลี ที่ผู้ทดสอบชิมให้การยอมรับ พบว่ามีเนื้อสัมผัสนุ่ม แน่น และมีความหนืดเล็กน้อยไม่ต่างกับบราวน์แบบเจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ระดับร้อยละ 60 : 40 ของน้ำหนักส่วนผสมแป้งสาลี ซึ่งสอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยความชอบโดยรวมที่ผู้ทดสอบชิมให้การยอมรับสูตรนี้สูงที่สุด

ภาพที่ 1 ตัวอย่างบราวน์แบบเจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ระดับแตกต่างกัน

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยผลการยอมรับทางประสาทสัมผัสการใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งในบราวน์แบบเจจากถั่วเหลืองในระดับที่แตกต่างกัน

คุณลักษณะ	ปริมาณการใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลี (ร้อยละของน้ำหนักส่วนผสมแป้งสาลี)				
	0 : 100	20 : 80	40 : 60	60 : 40	80 : 20
สี	5.65±0.90 ^{ab}	5.70±0.98 ^{ab}	5.45±0.98 ^b	5.85±0.92 ^a	5.40±1.12 ^b
กลิ่น	5.35±1.02 ^{ab}	4.93±1.0 ^c	5.13±0.95 ^{bc}	5.60±1.03 ^a	4.82±1.14 ^c
รสชาติ	5.22±1.29 ^a	5.00±1.13 ^a	5.00±1.30 ^a	5.25±1.32 ^a	4.45±1.19 ^b
เนื้อสัมผัส	5.02±1.24 ^a	4.73±1.47 ^{ab}	4.65±1.47 ^{ab}	4.98±1.48 ^a	4.33±1.27 ^b
ความชอบโดยรวม	5.22±1.12 ^{ab}	4.83±1.14 ^{bc}	5.02±1.26 ^{abc}	5.43±1.17 ^a	4.58±1.33 ^c

หมายเหตุ : ตัวเลขที่มีอักษรกำกับต่างกันในแนวนอนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

3. ผลการศึกษาคุณสมบัติทางเคมี

ผลการวิเคราะห์ปริมาณความชื้น พบว่าบราวน์แบบเจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ระดับร้อยละ 60 มีความชื้นร้อยละ 23.65 ซึ่งมีความชื้นน้อยกว่าบราวน์แบบเจสูตรมาตรฐานที่มีปริมาณความชื้นร้อยละ 27.42 เนื่องจาก บราวน์แบบเจสูตรมาตรฐานมีแป้งสาลีกับน้ำเป็นองค์ประกอบในการเกิดโครงสร้างและความชุ่มฉ่ำแก่ตัวขนม เมื่อสูตรทดลองมี

ปริมาณแป้งสาลีลดลงและถูกทดแทนด้วยกากถั่วเหลืองที่ไม่สามารถให้คุณสมบัติเป็นโครงสร้างและกักเก็บความชุ่มชื้นของขนมเหมือนแป้งสาลีได้ จึงทำให้น้ำในส่วนผสมระเหยออกไปในขณะอบได้ง่ายกว่าบราวนี่แบบเจสูตรพื้นฐาน จึงส่งผลให้บราวนี่แบบเจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ระดับร้อยละ 60 มีปริมาณความชื้นน้อยกว่า

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบผลการตรวจวิเคราะห์ทางเคมีของบราวนี่แบบเจเปรียบเทียบกับสูตรมาตรฐาน

ปริมาณ กากถั่วเหลืองทดแทนถั่วแป้งสาลี (ร้อยละ)	การตรวจวิเคราะห์	
	ปริมาณความชื้น (ร้อยละ)	ปริมาณโปรตีน (ร้อยละ)
0 : 100	27.42	4.79
60 : 40	23.65	6.85

ผลการวิเคราะห์ปริมาณโปรตีน พบว่าบราวนี่แบบเจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ระดับร้อยละ 60 : 40 มีปริมาณโปรตีนร้อยละ 6.85 กรัม ซึ่งมีโปรตีนมากกว่าบราวนี่แบบเจสูตรมาตรฐานที่มีปริมาณโปรตีนเพียง 4.79 กรัม เนื่องจากในถั่วเหลืองมีโปรตีนร้อยละ 36.49 กรัมของน้ำหนักเมล็ดดิบ 100 กรัม (USDA Nutrient Database, 2560) และแป้งสาลีชนิดโปรตีนปานกลางมีโปรตีนร้อยละ 10.00 ของน้ำหนัก 100 กรัม (USDA Nutrient Database, 2560) เมื่อนำกากถั่วเหลืองมาใส่ในผลิตภัณฑ์จึงส่งผลให้บราวนี่แบบเจที่ใส่กากถั่วเหลืองมีโปรตีนเพิ่มขึ้นจากบราวนี่เจสูตรมาตรฐานร้อยละ 30.07

4. ผลการศึกษาคุณค่าทางโภชนาการ

การประเมินคุณค่าทางโภชนาการด้วยโปรแกรมคำนวณคุณค่าทางอาหาร NutriSurvey ของบราวนี่แบบเจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ระดับร้อยละ 60 : 40 เปรียบเทียบกับบราวนี่แบบเจสูตรมาตรฐาน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบคุณค่าทางโภชนาการของบราวนี่แบบเจทั้ง 2 สูตร

สารอาหาร	บราวนี่แบบเจสูตรมาตรฐาน		บราวนี่แบบเจกากถั่วเหลือง	
	ต่อ 1 ส่วน	ต่อ 1 หน่วย บริโภค	ต่อ 1 ส่วน	ต่อ 1 หน่วยบริโภค
พลังงาน (กิโลแคลอรี)	2460.8	273.42	2508.1	278.68
โปรตีน (กรัม)	21.7	2.41	47.1	5.22
ไขมัน (กรัม)	163.7	18.18	173	19.22
คาร์โบไฮเดรต (กรัม)	227.3	25.25	231.9	25.77
เส้นใยอาหาร (มิลลิกรัม)	23.7	2.63	65.7	7.3

บราวนี่แบบเจสูตรมาตรฐาน 1 สูตรให้พลังงานรวม 2460.8 กิโลแคลอรี โปรตีน 21.7 กรัม ไขมัน 163.7 กรัม คาร์โบไฮเดรต 227.3 กรัม ส่วนบราวนี่เจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ระดับร้อยละ 60 : 40 ใน 1 สูตรให้พลังงาน 2508.1 กิโลแคลอรี โปรตีน 47.1 กรัม ไขมัน 173 กรัม คาร์โบไฮเดรต 231.9 กรัม ซึ่งบราวนี่แบบเจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทน

แป้งสาลีให้พลังงาน โปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต และเส้นใยอาหารมากกว่าบรารวนี้แบบเจสูตรมาตรฐาน เนื่องจากเมล็ดถั่วเหลืองดิบ 100 กรัม ให้พลังงาน 446 กรัม โปรตีน 36.49 กรัม ไขมัน 19.94 กรัม คาร์โบไฮเดรต 30.16 กรัม

5. ผลการศึกษาต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิตของบรารวนี้เจสูตรมาตรฐานเท่ากับ 32.65 บาท : 1 สูตร ให้ผลิตผลจำนวน 9 ชั่น (50 กรัม) เฉลี่ยต้นทุนชั่นละ 3.63 บาท สามารถขายโดยกำหนดค่าโซหุ่ยและกำไรร้อยละ 70 ได้ในราคาชั่นละ 8.2 – 9 บาท ส่วนต้นทุนการผลิตของบรารวนี้เจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่ระดับร้อยละ 60 : 40 เท่ากับ 33.43 บาท : 1 สูตร ให้ผลิตผลจำนวน 9 ชั่น (50 กรัม) เฉลี่ยต้นทุนชั่นละ 3.71 บาท สามารถขายโดยกำหนดค่าโซหุ่ยและกำไรร้อยละ 70 ได้ในราคาชั่นละ 8.3-9 บาท ดังนั้นบรารวนี้เจที่ใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีที่มีต้นทุนในการผลิตไม่ต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบกับบรารวนี้เจสูตรมาตรฐาน แต่ลดการใช้แป้งสาลีซึ่งนำเข้าจากต่างประเทศ และเพิ่มช่องทางในการนำผลิตพลอยที่เหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์

ผลการวิจัย

การใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีในบรารวนี้แบบเจที่ระดับร้อยละ 60 ของน้ำหนักแป้งสาลี เป็นระดับที่ผู้ทดสอบชิมยอมรับ เมื่อเปรียบเทียบกับบรารวนี้แบบเจสูตรมาตรฐาน ลักษณะเนื้อสัมผัสมีความแข็งลดลง มีความความยืดหยุ่นเพิ่มขึ้นเล็กน้อย พบปริมาณโปรตีนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.79 เป็นร้อยละ 6.85 ความชื้นลดลงจากร้อยละ 27.42 เหลือร้อยละ 23.65 เนื่องจากกากถั่วเหลืองมีปริมาณโปรตีนสูงกว่าแป้งสาลีต่อหนักหนักแห้ง อีกทั้งแป้งสาลีมีคุณสมบัติในการเกิดเป็นโครงสร้างและกักเก็บความชื้นได้ดีกว่ากากถั่วเหลืองที่ไม่สามารถละลายและผสมรวมเป็นเนื้อเดียวกันในส่วนผสมที่เป็นของเหลวได้ จึงทำให้บรารวนี้แบบเจมีความชื้นเพิ่มขึ้นเมื่อใช้กากถั่วเหลืองทดแทนแป้งสาลีมากขึ้น บรารวนี้แบบเจสูตรมาตรฐานมีคุณค่าทางโภชนาการ ได้แก่ พลังงาน โปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรตและเส้นใยเพิ่มขึ้น สูตรทดลอง 1 สูตร ให้ผลิตผลจำนวน 9 ชั่น (ชั่นละ 50 กรัม) ราคาขายชั่นละ 9 บาท

เอกสารอ้างอิง

- จิตรนา แจ่มเมฆ และอรอนงค์ นัยวิกุล. (2546). เบเกอรี่เทคโนโลยีเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 224 น.
- เฉลิมพล สมสกุล, พิรยุทธ หอมเย็นม ผกาวัต ภูัจฉรินทร์ และ ไสรจ วรชุม อินเกตุ. (2559). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมปังขาไก่เสริมกากถั่วเหลือง. *การประชุมวิชาการงานเกษตรนเรศวร ครั้งที่ 14*, พิษณุโลก
- นัจญ์มีย์ และคณะ. 2558. การผลิตและสมบัติของข้าวเกรียบปลาเสริมกากถั่วเหลือง. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*. 3 (3) : 351 – 359.
- ยุพร พิษุมุท. (2548). การผลิตขนมทองม้วนจากกากถั่วเหลืองที่ได้จากการผลิตน้ำมันถั่วเหลือง. *การประชุมวิชาการอุตสาหกรรมเกษตรครั้งที่ 7 เรื่องเทคโนโลยีอาหารก้าวไกลนำไทยสู่ครัวโลก*, กรุงเทพฯ.
- AOAC (2000) Official Methods of Analysis. Association of Official Analytical Chemists. Arlington, VA., U.S.A.
- Wolf, W.J. (1972) What is Soy Protein : Food Technology. *Norhern Utilization Research and Development Division*, 44 p.

HE-O-03

ผลการทดแทนแป้งกล้วยจากกล้วยพื้นเมืองภาคใต้ต่อคุณภาพทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์ขนมกล้วยฟู

Effect of substitution by the southern native banana flours on sensory qualities
of Steamed cupcake products

สุนิตา อรัญดร¹ กาญจนนาพร ไชยขาว¹ สิรินาถ รักซ้อน¹ และวิชชุลดา ถาวโรจน์^{1*}

¹ หลักสูตรสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ สาขาเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0846656296, E-mail address: wichulada.t@rmutsv.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการทดแทนแป้งกล้วยจากกล้วยพื้นเมืองภาคใต้ (กล้วยน้ำว้า, กล้วยนางพญา และกล้วยหิน) ในการทดแทนแป้งข้าวเจ้า ที่ระดับ 0%, 10%, 20%, 30%, 40% และ 50 % ในสูตรพื้นฐานผลิตภัณฑ์ขนมกล้วยฟู เพื่อคัดเลือกสูตรที่ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคทั่วไป ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคให้การยอมรับผลิตภัณฑ์ขนมกล้วยฟูที่มีการทดแทนแป้งกล้วยน้ำว้าที่ระดับ 30% ($p < 0.05$) แป้งกล้วยนางพญาที่ระดับ 20% ($p < 0.05$) และยอมรับการทดแทนด้วยแป้งกล้วยหินที่ระดับ 10% ($p < 0.05$) เมื่อเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ขนมกล้วยฟูที่มีการทดแทนด้วยแป้งกล้วยพื้นเมืองชนิดต่าง ๆ พบว่า ขนมกล้วยฟูที่มีการทดแทนแป้งกล้วยน้ำว้าที่ระดับ 30% ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคมากที่สุด และพบว่า การทดแทนแป้งกล้วยพื้นเมืองชนิดต่าง ๆ ในสูตรพื้นฐานขนมกล้วยฟูในระดับที่เพิ่มมากขึ้น จะทำให้ค่าความสว่าง (L^*) และค่าความเป็นสีแดง (a^*) มีแนวโน้มลดลง แต่ค่าความเป็นสีเหลือง (b^*) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยการทดแทนด้วยแป้งกล้วยน้ำว้าจะมีผลต่อค่าสีของผลิตภัณฑ์ขนมกล้วยฟูมากที่สุด

คำสำคัญ: แป้งกล้วยพื้นเมืองภาคใต้, แป้งกล้วยน้ำว้า, แป้งกล้วยนางพญา, แป้งกล้วยหิน, ขนมกล้วยฟู

Abstract

This research aimed to study the substitution of the southern native banana flour (Cultivated banana, Saba banana, banana queen) at 0%, 10%, 20%, 30%, 40% and 50% in steamed cupcake standard recipes for the selection for the most acceptance from the consumers. The result was shown that steamed cupcake was substituted by the cultivated banana flour at 30%, by the Saba banana flour at 20% and by the banana queen at 10% were the most acceptance score. ($p < 0.05$) The comparison of steamed cupcakes were substituted by the southern native banana flours was shown that the cultivated banana flour at 30% was the most acceptance from the consumers. In addition, increasing the level of substitution by the southern native banana flours would have been making the color L^* and a^* of steamed cupcakes tend to decrease, but the color b^* tend to increase.

Keywords: Banana flour, Cultivated banana, Banana queen, Saba banana, Steamed cupcake

บทนำ

ปัจจุบันในโลกที่ชนมมีความหลากหลายทางเชื้อชาติหลังไหลเข้ามาให้ได้สัมผัสลิ้มลอง สัมผัสกับความแปลกใหม่ทางด้านรสชาติและวัฒนธรรมการรับประทานต่างจากที่คุ้นเคยมา เป็นผลให้ชนมไทยอันเป็นชนมที่เคยได้รับความนิยมนักกลับถูก ลืมเลือนหายไปผ่านกาลเวลาและการรับเข้ามาของอาหารนานาชาติ ทำให้เด็กยุคใหม่ในปัจจุบันแทบจะไม่รู้จักชนมไทย ผู้วิจัย จึงมีแนวคิดว่าถ้านำชนมไทยมาพัฒนาให้มีความแปลกใหม่เพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่ชนมไทยและสามารถสร้างความนิยมให้ชนม ไทยกลับมาเป็นที่นิยมอีกครั้ง

ชนมถั่วพู เป็นชนมโบราณที่นำเข้ามาในเมืองไทยเราโดยคนจีน และเป็นอีก 1 ใน 9 ของชนมมงคลของคนไทย ชาว จีนเรียกชนมถั่วพูว่า ฮวดโก้ย หมายถึง มีแต่ความเจริญรุ่งเรืองเฟื่องฟู จึงเป็นอีกชนมหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในงานมงคล ชาวจีนและ ชาวไทยนิยมนำไปไหว้เจ้าหรือประกอบพิธีงานมงคลต่างๆ ในงานแต่งงานนิยมทำชนมถั่วพูเป็นสีแดง ใช้ไหว้เจ้าหรืองานมงคล ต่างๆ นิยมใช้สีชมพู ใช้ในงานอวมงคลหรือไหว้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วนิยมใช้สีขาว ในปัจจุบันยังหาทานได้ง่ายมีหลากหลาย สี เช่น ชมพู เขียว ขาว ฟ้า (นิรนาม1, 2557)

กล้วย เป็นผลไม้พื้นเมืองของประเทศอาเซียน ที่ปลูกง่าย โตเร็ว สามารถปลูกและให้ผลผลิตตลอดทั้ง ปีสำหรับ ประเทศไทยสามารถปลูกได้ในทุกภาคของประเทศและมีผลผลิตปีละประมาณ 2 ล้านตัน นับว่ากล้วยจัดเป็นผลไม้อีกหนึ่ง อย่างที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งในประเทศไทยกล้วยมีหลากหลายชนิด

แป้งกล้วยเกิดจากการแปรรูปกล้วยดิบนำมาปอกเปลือก หั่นเป็นชิ้นบาง ๆ อบแห้งเพื่อไล่ความชื้น นำมาบดให้ ละเอียด และร่อนผ่านตะแกรง เพื่อให้ได้แป้งกล้วยที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง โดยกล้วย 1 หวี จะได้แป้งกล้วยประมาณ 300 กรัม แป้งกล้วยจะมีกลิ่น รส เฉพาะตัว มีคุณสมบัติทางกายภาพดินนอกจากนี้ แป้งกล้วยยัง เป็นอาหารเพื่อสุขภาพการใช้แป้ง กล้วยทดแทนแป้งสาลีหรือที่เรียกว่าผลิตภัณฑ์อาหารที่ไม่มีกลูเตน (gluten free products) ตัวอย่างเช่น ผลิตภัณฑ์คุกกี้ จาก แป้ง กล้วยที่มากด้วยคุณค่าทางโภชนาการ รสชาติอร่อยและรับประทานเป็นอาหารว่างได้ ลักษณะที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ของแป้งกล้วย นำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ได้ไม่ยาก สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยได้ โดยเฉพาะในฤดูกาลที่ผลผลิตล้นตลาด เกษตรต้องประสบปัญหาการราคากวายนตกต่ำ การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากแป้งกล้วย จึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่น่าสนใจ (นรินทร์, 2558)

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการดำเนินงาน

1. วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้

หมวดที่ 1 อุปกรณ์เครื่องครัว มีด ตะหลิว หม้อ มีดสไลด์กล้วย เต้าแก๊ส ชามผสม ตะกร้อมือ เครื่องชั่งอาหาร ลังถึง ถ้วยตะไล อ่างผสม

หมวดที่ 2 วัตถุดิบ ได้แก่ กล้วยนางพญา กล้วยหิน กล้วยน้ำว้า แป้งข้าวเจ้า กะทิ เกลือป่น ผงฟู น้ำตาลทรายขาว ยีสต์

หมวดที่ 3 เครื่องจักรผลิต เครื่องอบลมร้อน เครื่องวัดค่าสี color reader cr-10 เต้าอบไฟฟ้า เครื่องทำทองพับ เครื่องปั้น

2. อุปกรณ์วิเคราะห์ทางประสาทสัมผัส

แบบทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสด้านความชอบแบบ 9 - Point Hedonic Scale

3. วิธีการดำเนินงาน

3.1 วิธีการเตรียมแป้งกล้วยชนิดต่าง ๆ คือ ต้มกล้วยประมาณ 10 นาที ต่อมานำกล้วยที่ต้มมาแช่น้ำเย็น หลังจากนั้นนำกล้วยมาปอกเปลือกแล้วสไลด์กล้วยเป็นแผ่นบางแช่น้ำส้มสายชูแล้วนำมาอบในเครื่องอบลมร้อนด้วยอุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 12 ชั่วโมงและหลังจากนั้นนำมาปั่นในเครื่องปั่นเป็นเวลา 1 นาที 30 วินาที แล้วร่อนด้วยที่ร่อนแป้งเมื่อได้แป้งแล้วพักใส่ถุงให้เรียบร้อย

3.2 การคัดเลือกสูตรมาตรฐานขนมกล้วยฟู

ศึกษาสูตรขนมไทยโดยการค้นคว้ามาจากตำรา และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของขนมกล้วยฟู เพื่อนำมาทดสอบหาสูตรมาตรฐานจำนวนอย่างน้อย 3 สูตร (ตารางที่ 1) เพื่อคัดเลือกเป็นสูตรพื้นฐาน โดยแต่ละสูตรมีส่วนผสมและวิธีทำที่แตกต่างกัน ทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสจากผู้บริโภค โดยวิธี 9- Point Hedonic Scale ประเมินผลทางสถิติใช้วิธี One way ANOVA มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวนผู้ทดสอบชิม 30 คน เพื่อคัดเลือกสูตรพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด

ตารางที่ 1 ส่วนผสมของขนมกล้วยฟูสูตรต่าง ๆ

ส่วนผสม (กรัม)	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3
แป้งข้าวเจ้า	200	500	180
น้ำตาลทราย	100	270	180
น้ำสะอาด	230	375	250
กะทิ	100	-	-
ผงฟู	5	2.5	5
ไข่ไก่	-	50	-
ยีสต์	-	-	5

ที่มา:สูตรที่ 1 เชฟพล (2561)สูตรที่ 2 OPEN RICE (2556) สูตรที่ 3 นานาสาระสุขภาพ (2558)

จากผลการทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสเพื่อหาสูตรมาตรฐานของขนมกล้วยฟู ซึ่งได้สูตรมาตรฐานของขนมกล้วยฟู จึงนำมาทดแทนแป้งกล้วยน้ำว่า กล้วยนางพญา และกล้วยหินในระดับต่าง ๆ ใช้วิธีการทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสทางด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม โดยวิธี 9 - Point Hedonic Scale (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 สัดส่วนการทดแทนแป้งข้าวเจ้าด้วยแป้งกล้วยพื้นเมืองและส่วนผสมทั้งหมดในการทำขนมกล้วยฟู

ส่วนผสม (กรัม)	ระดับการทดแทน(ร้อยละ)					
	0	10	20	30	40	50
แป้งกล้วย	-	20	40	60	80	100
แป้งข้าวเจ้า	200	180	160	140	120	100
น้ำตาลทราย	230	230	230	230	230	230
กะทิ	100	100	100	100	100	100
ผงฟู	5	5	5	5	5	5

4. การวิเคราะห์ผล

วิเคราะห์ความแตกต่างทางสถิติโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ และประเมินผลทางสถิติใช้วิธี One- way ANOVA มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการวิจัย

1. ผลคะแนนการคัดเลือกสูตรมาตรฐานของขนมกล้วยฟู

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยการยอมรับทางประสาทสัมผัสของขนมกล้วยฟูสูตรต่าง ๆ

คุณลักษณะ	สูตรพื้นฐานขนมกล้วยฟู		
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3
สี	6.55±0.93 ^a	5.10±1.34 ^b	5.00±0.87 ^b
กลิ่น	6.95±1.08 ^a	5.88±1.30 ^b	5.00±1.03 ^c
รสชาติ	6.80±1.21 ^a	5.68±1.33 ^b	5.15±0.92 ^c
เนื้อสัมผัส	7.28±1.30 ^a	5.35±1.86 ^b	4.85±1.33 ^b
ความชอบโดยรวม	7.45±0.98 ^a	5.50±1.65 ^b	5.05±1.06 ^b

หมายเหตุ *ค่าเฉลี่ยที่กำกับด้วยตัวอักษรภาษาอังกฤษที่ต่างกันในแนวนอนมีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ (P<0.05)

ที่มา:สูตรที่ 1 เชฟพล (2561) สูตรที่ 2 OPEN RICE (2556) สูตรที่ 3 นานาสาระสุขภาพ (2558)

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสของขนมกล้วยฟูทั้ง 3 สูตร โดยวิธี 9- Point Hedonic Scale จากผู้บริโภคจำนวน 30 คน พบว่า สูตรที่ 1 ได้รับการยอมรับมากที่สุดเนื่องจากด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส ความชอบโดยรวม คะแนนเฉลี่ยคิดเป็น 6.55, 6.95, 6.80, 7.28 และ 7.45 ตามลำดับ และลักษณะของสูตรที่ 1 มีสีขาว กลิ่น

หอมจากกะทิ มีเนื้อสัมผัสที่นุ่ม รสชาติหวานน้อยกว่าสูตรที่ 1 และ 3 ที่มีปริมาณน้ำตาลในสูตรมากเกินไปส่งผลให้ทั้ง 2 สูตร มีความหวานมากเกินไป จึงคัดเลือกสูตรที่ 1 เป็นสูตรมาตรฐานขนมถ้วยฟูในการศึกษาขั้นตอนต่อไป

สูตรที่ 1

สูตรที่ 2

สูตรที่ 3

2. ผลการยอมรับทางประสาทสัมผัสของขนมถ้วยฟูชนิดที่ทดแทนด้วยแป้งกล้วยน้ำว้า

จากการทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสเพื่อหาสูตรมาตรฐานของขนมถ้วยฟูด้วยวิธี 9- Point Hedonic Scale ซึ่งได้สูตรมาตรฐานของขนมถ้วยฟู จึงนำมาทดแทนแป้งกล้วยน้ำว้า แป้งกล้วยนางพญา และแป้งกล้วยหิน ในระดับต่าง ๆ โดยใช้วิธีการทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสทางด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ยผลการยอมรับทางประสาทสัมผัสของขนมถ้วยฟูที่ทดแทนด้วยแป้งกล้วยน้ำว้าที่ระดับต่าง ๆ

คุณลักษณะ	ระดับการทดแทน(ร้อยละ)					
	0	10	20	30	40	50
สี	6.20±0.75 ^b	6.00±1.03 ^c	7.07±0.93 ^b	7.93±0.77 ^a	6.00±0.73 ^b	6.27±0.73 ^b
กลิ่น	6.47±0.62 ^b	6.00±1.03 ^b	6.47±0.62 ^b	7.93±0.77 ^a	6.53±0.81 ^b	6.47±0.72 ^b
รสชาติ	6.00±1.26 ^{bc}	5.27±1.44 ^c	6.67±1.53 ^b	7.73±0.68 ^a	6.20±0.75 ^b	6.13±1.26 ^{bc}
เนื้อสัมผัส	5.58±1.50 ^c	5.87±1.36 ^c	6.67±1.66 ^b	7.87±0.81 ^a	6.73±1.34 ^b	5.87±1.02 ^c
ความชอบโดยรวม	6.27±1.29 ^c	6.20±1.05 ^c	6.87±1.63 ^b	8.00±0.97 ^a	6.53±0.96 ^b	6.13±1.09 ^c

หมายเหตุ* ค่าเฉลี่ยที่กำกับด้วยตัวอักษรภาษาอังกฤษที่ต่างกันในแนวนอน มีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ (P<0.05)

จากตารางที่ 4 พบว่าเมื่อนำแป้งกล้วยน้ำว้าทดแทนแป้งข้าวเจ้าในขนมกล้วยฟูที่ระดับ ต่าง ๆ ได้แก่ ร้อยละ 0, 10, 20, 30, 40 และ 50 แล้วนำมาประเมินคุณลักษณะการยอมรับทางประสาทสัมผัส โดยวิเคราะห์การหาอัตราส่วนที่เหมาะสมของแป้งกล้วยน้ำว้าต่อแป้งข้าวเจ้าจากผลการทดสอบทางประสาทสัมผัส พบว่า ขนมกล้วยฟูที่ทดแทนด้วยแป้งกล้วยน้ำว้าที่ ปริมาณร้อยละ 30 ได้รับคะแนนความชอบทางด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส ความชอบโดยรวมซึ่งแตกต่างจากสูตรควบคุม คือ (ร้อยละ 0) โดยระดับการทดแทนที่ร้อยละ 30 จะมีสีขาวเหลือง มีกลิ่นหอมจากแป้งกล้วย เนื้อสัมผัสจะมีความนุ่มและมีรสหวานจากแป้งกล้วยอย่างชัดเจน ความชอบโดยรวม นั้นแตกต่างจากสูตรควบคุม คือ (ร้อยละ 0) การทดแทนแป้งข้าวเจ้าด้วย แป้งกล้วยน้ำว้าที่ระดับร้อยละ 30 ในขนมกล้วยฟูส่งผลให้คะแนนความชอบด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น เนื้อสัมผัส รสชาติ และ ความชอบโดยรวม สูงกว่าสูตรควบคุม ($P < 0.05$)

ตารางที่ 5 คะแนนเฉลี่ยผลยอมรับทางประสาทสัมผัสของขนมกล้วยฟูที่ทดแทนด้วยแป้งกล้วยนางพญาที่ระดับต่าง ๆ

คุณลักษณะ	ระดับการทดแทน(ร้อยละ)					
	0	10	20	30	40	50
สี	7.13±1.02 ^b	7.07±1.00 ^{bc}	7.73±0.77 ^a	6.67±1.09 ^{bc}	6.87±1.09 ^{bc}	6.47±0.88 ^{bc}
กลิ่น	5.93±1.24 ^c	6.87±0.81 ^b	7.73±0.77 ^a	6.53±1.26 ^{bc}	6.67±1.14 ^{bc}	6.73±0.77 ^{bc}
รสชาติ	6.53±1.15 ^b	6.40±1.31 ^b	7.53±0.88 ^a	6.53±1.15 ^b	6.40±1.31 ^b	6.13±1.15 ^b
เนื้อสัมผัส	5.93±1.24 ^c	6.80±1.22 ^b	7.67±0.79 ^a	6.53±0.26 ^{bc}	5.93±1.24 ^{bc}	6.53±0.26 ^{bc}
ความชอบโดยรวม	6.33±1.14 ^b	6.87±1.63 ^b	7.73±0.77 ^a	6.33±1.14 ^b	6.33±1.14 ^b	6.87±1.63 ^b

หมายเหตุ* ค่าเฉลี่ยที่กำกับด้วยตัวอักษรภาษาอังกฤษที่ต่างกันในแนวนอน มีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ ($P < 0.05$)

จากตารางที่ 5 พบว่าเมื่อนำแป้งกล้วยนางพญาทดแทนแป้งข้าวเจ้าในขนมกล้วยฟูที่ระดับต่าง ๆ ได้แก่ ร้อยละ 0, 10, 20, 30, 40 และ 50 แล้วนำมาประเมินคุณลักษณะการยอมรับทางประสาทสัมผัส โดยวิเคราะห์การหาอัตราส่วนที่เหมาะสมของแป้งกล้วยนางพญาต่อแป้งข้าวเจ้า จากผลการทดสอบทางประสาทสัมผัส พบว่า ขนมกล้วยฟูที่ทดแทนด้วยแป้งกล้วย นางพญาที่ปริมาณร้อยละ 20 ได้รับคะแนนความชอบทางด้าน สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส ความชอบโดยรวมซึ่งแตกต่างจาก สูตรควบคุม คือ (ร้อยละ 0) จะมีสีขาวแดงอมม่วง มีกลิ่นหอมของแป้งกล้วยนางพญา มีรสชาติหวานโดดของแป้งกล้วย เนื้อ สัมผัสนุ่มและฟู การทดแทนแป้งข้าวเจ้าด้วยแป้งกล้วยนางพญาที่ระดับร้อยละ 20 ใน ($P < 0.05$)

ตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ยผลยอมรับทางประสาทสัมผัสของขนมถ้วยฟูที่ทดแทนด้วยแป้งกล้วยหินที่ระดับต่าง ๆ

คุณลักษณะ	ระดับการทดแทน(ร้อยละ)					
	0	10	20	30	40	50
สี	640±0.61 ^{ab}	6.93±0.77 ^a	6.27±0.93 ^b	6.20±1.11 ^b	6.07±0.68 ^b	6.27±1.12 ^b
กลิ่น	5.93±1.00 ^b	7.00±1.10 ^a	5.60±1.82 ^b	5.60±0.95 ^b	5.67±0.79 ^b	5.87±0.88 ^b
รสชาติ	633±0.60 ^b	7.00±0.82 ^a	4.93±0.68 ^b	5.60±0.49 ^b	4.93±0.68 ^b	5.40±0.80 ^b
เนื้อสัมผัส	627±1.29 ^b	8.00±0.97 ^a	6.20±1.05 ^b	6.53±0.96 ^b	6.13±1.09 ^c	6.87±1.63 ^b
ความชอบโดยรวม	647±0.96 ^b	7.13±1.20 ^a	5.27±1.24 ^b	6.07±0.44 ^{bc}	5.20±1.22 ^c	5.40±1.50 ^c

หมายเหตุ* ค่าเฉลี่ยที่กำกับด้วยตัวอักษรภาษาอังกฤษที่ต่างกันในแนวนอน มีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ (P<0.05)

จากตารางที่ 6 พบว่าเมื่อนำแป้งกล้วยหินทดแทนแป้งข้าวเจ้าในขนมถ้วยฟูที่ระดับ ต่าง ๆ ได้แก่ ร้อยละ 0, 10, 20, 30, 40 และ 50 แล้วนำมาประเมินคุณลักษณะการยอมรับทางประสาทสัมผัส โดยวิเคราะห์การหาค่าส่วนที่เหมาะสมของ แป้งกล้วยหินต่อแป้งข้าวเจ้า จากผลการทดสอบทางประสาทสัมผัส พบว่า ขนมถ้วยฟูที่ทดแทนด้วยแป้งกล้วยหินที่ปริมาณร้อยละ 10 มีคะแนนความชอบทางด้าน สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส ความชอบโดยรวมซึ่งแตกต่างจากสูตรควบคุม คือ (ร้อยละ 0) โดยระดับการทดแทนที่ร้อยละ 10 จะสีลักษณะขาวสว่าง มีกลิ่นหอมจากแป้งกล้วย มีความนุ่มและรสหวานจากแป้งกล้วย ความชอบโดยรวม นั้นแตกต่างจากสูตรควบคุม การทดแทนแป้งข้าวเจ้าด้วยแป้งกล้วยหินที่ระดับร้อยละ 10 ในขนมถ้วยฟู ส่งผลให้คะแนนความชอบด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น เนื้อสัมผัส รสชาติ และความชอบโดยรวม สูงกว่าสูตรควบคุม (P<0.05)

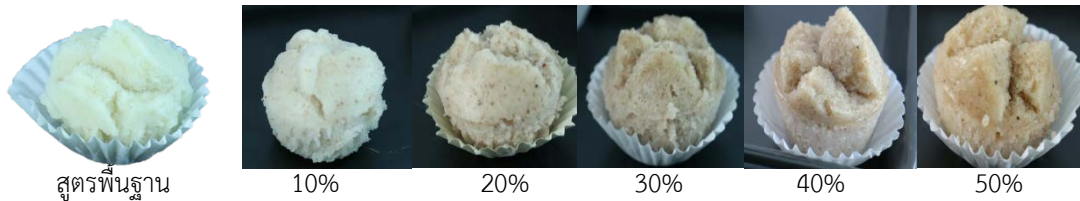
3. ผลการวิเคราะห์คุณภาพทางกายภาพของขนมถ้วยฟู

นำขนมถ้วยฟู ที่นำมาทดแทนแป้งกล้วยหินเมืองมาตรวจวัดค่าสีของขนมโดยใช้เครื่องวัดค่าสี color reader cr-10 วิเคราะห์ค่าสีดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าสีของขนมถ้วยฟูที่ทดแทนแป้งกล้วยน้ำว้าในระดับต่าง ๆ

ระดับการทดแทน	L*	a*	b*
0	78.6	-8.8	17.7
10	71.7	-4.5	18.7
20	65.4	-0.2	18.1
30	58.9	-0.7	19.7
40	60.1	-0.6	19.7
50	57.8	-1.5	18.7

จากการวัดค่าสีของขนมถ้วยฟูที่ทดแทนแป้งข้าวเจ้าด้วยแป้งกล้วยน้ำว่าที่ระดับต่าง ๆ โดยใช้เครื่องวิเคราะห์สี Color meter รุ่น CR-10 พบว่า ค่าสีจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อปริมาณการทดแทนแป้งกล้วยน้ำว่าในขนมถ้วยฟู โดยพบว่าการทดแทนในระดับที่สูงขึ้น จะยิ่งส่งผลให้ค่า L* ลดต่ำลง ในขณะที่ค่าความเป็นสีแดง (a*) เพิ่มขึ้น แต่ค่าสีเหลือง (b*) จะเพิ่มขึ้น ซึ่งแตกต่างจากสูตรมาตรฐาน จากแป้งกล้วยน้ำว่านั้นทำให้สีขนมมีลักษณะเข้มขึ้น ทำให้ขนมถ้วยฟูมีสีน้ำตาลแดงเพิ่มขึ้น เกิดจากสารเบต้าแคโรทีนที่อยู่ในเนื้อกล้วย โดยทั่วไปขนมถ้วยฟูจะมีลักษณะสีขาวนวล จากแป้งและน้ำตาลทรายที่เติมลงไปในส่วนผสม และเมื่อได้ทำการทดแทนแป้งกล้วยลงไปทำให้เกิดเป็นสีน้ำตาลแดงขึ้น

ภาพที่ 2 ขนมถ้วยฟูที่ทดแทนด้วยแป้งกล้วยน้ำว่าที่ระดับต่างๆ เทียบกับสูตรพื้นฐาน

ตารางที่ 8 ค่าสีของขนมถ้วยฟูที่ทดแทนแป้งกล้วยนางพญาในระดับต่าง ๆ

ระดับการทดแทน	L*	a*	b*
0	78.6	-8.8	17.7
10	71.2	-5.4	17.1
20	64.8	-2.4	17.5
30	60.8	-2.5	19.9
40	59.9	-1.6	20.7
50	57.1	-1.1	21.5

การวัดค่าสีของขนมถ้วยฟูที่ทดแทนแป้งข้าวเจ้าด้วยแป้งกล้วยนางพญาที่ระดับต่าง ๆ โดยใช้เครื่องวิเคราะห์สี Color meter รุ่น CR-10 พบว่า ค่าสีจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อปริมาณการทดแทนแป้งกล้วยนางพญาในขนมถ้วยฟู โดยพบว่าการทดแทนในระดับที่สูงขึ้น จะยิ่งส่งผลให้ค่า L* ลดต่ำลง ในขณะที่ค่าความเป็นสีแดง (a*) เพิ่มขึ้น แต่ค่าสีเหลือง (b*) จะเพิ่มขึ้น ซึ่งแตกต่างจากสูตรมาตรฐาน จากแป้งกล้วยนางพญานั้นทำให้ขนมถ้วยฟูมีสีเข้มขึ้นเมื่อเพิ่มระดับการทดแทน

สูตรพื้นฐาน

10%

20%

30%

40%

50%

ภาพที่ 2 ขนมถั่วพู้ที่ทดแทนด้วยแป้งกล้วยนางพญาที่ระดับต่างๆ เทียบกับสูตรพื้นฐาน

ตารางที่ 9 ค่าสีของขนมถั่วพู้ที่ทดแทนแป้งกล้วยหินในระดับต่าง ๆ

ระดับการทดแทน	L*	a*	b*
0	78.6	-8.8	17.7
10	76.1	-7.1	21.9
20	74.7	-8	19.2
30	72.4	-6.7	22.8
40	69.3	-6.2	23.3
50	68.7	-5.8	23.7

การวัดค่าสีของขนมถั่วพู้ที่ทดแทนแป้งข้าวเจ้าด้วยแป้งกล้วยหินที่ระดับต่าง ๆ โดยใช้เครื่องวิเคราะห์สี Color meter รุ่น CR-10 พบว่า ค่าสีจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อปริมาณการทดแทนแป้งกล้วยหินในขนมถั่วพู้ โดยพบว่าการทดแทนในระดับที่สูงขึ้น จะยิ่งส่งผลให้ค่า L* ลดต่ำลง ในขณะที่ค่าความเป็นสีแดง (a*) เพิ่มขึ้น แต่ค่าสีเหลือง (b*) จะเพิ่มขึ้น ซึ่งแตกต่างจากสูตรมาตรฐาน

สูตรพื้นฐาน

10%

20%

30%

40%

50%

ภาพที่ 2 ขนมถั่วพู้ที่ทดแทนด้วยแป้งกล้วยหินที่ระดับต่าง ๆ เทียบกับสูตรพื้นฐาน

สรุป

ศึกษาการใช้แปงกล้วยน้ำว้า แปงกล้วยนางพญา และแปงกล้วยหิน ในการทดแทนเพื่อหาปริมาณแปงกล้วยที่เหมาะสมในผลิตภัณฑ์ขนมถ้วยฟู โดยทดแทนในสูตรขนมถ้วยฟูที่ผ่านการคัดเลือกจากสูตรพื้นฐาน 3 สูตร โดยวิธีทดสอบทางประสาทสัมผัส 9- Point Hedonic Scale ใช้จำนวนผู้ทดสอบชิม 30 คน พบว่า สูตรขนมถ้วยฟูที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดจากผู้บริโภค ได้แก่ ขนมถ้วยฟูสูตรที่ 1 จากนั้นทำการศึกษาการทดแทนแปงกล้วยพื้นเมืองทั้ง 3 ชนิด ในผลิตภัณฑ์ขนมถ้วยฟู โดยศึกษาการทดแทนแปงกล้วยที่ 6 ระดับ ได้แก่ ร้อยละ 0, 10, 20, 30, 40 และ 50 โดยน้ำหนัก จากนั้นทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัส โดยวิธี 9- Point Hedonic Scale ทางด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส ความชอบโดยรวม ใช้จำนวนผู้ทดสอบชิม 30 คน ปรากฏว่า ผู้บริโภคยอมรับผลิตภัณฑ์ขนมถ้วยฟูที่ทดแทนด้วยแปงกล้วยน้ำว้า ร้อยละ 30 มากที่สุด และเมื่อทดแทนด้วยแปงกล้วยนางพญา พบว่าการทดแทนร้อยละ 20 ผู้บริโภคให้การยอมรับมากที่สุด และผู้บริโภคยอมรับผลิตภัณฑ์ที่ขนมถ้วยฟูทดแทนด้วยแปงกล้วยหิน ร้อยละ 10 ทั้งด้าน สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม

เอกสารอ้างอิง

- เจนจิรา เงินจันทร์. (2559). กล้วยพื้นเมือง. สืบค้น 12 กรกฎาคม 2561. จาก
www/sites.google.com/site/bananathailandyehh/hna-raek.
- ณนนต์ แดงสังวาล. 2554. การใช้แปงกล้วยน้ำว้าทดแทนแปงสาลิใบบรวนี้. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- นรินทร์ เจริญพันธ์. (2558). แปงกล้วย. คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว.
- สุวีรวรรณ พูลพลับ.(2557). ได้ศึกษาผลของการทดแทนแปงสาลิด้วยแปงกล้วยต่อคุณภาพของขนมกล้วยลำควน
 กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สุชาดา ไม้สนธิ์. (2546). การใช้ประโยชน์จากแปงกล้วยน้ำว้าในผลิตภัณฑ์ขนมอบ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตร
 มหาบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วรัชยา คุ่มมี.(2560). การพัฒนาผลิตภัณฑ์บรวนี้กรอบโดยใช้แปงกล้วยน้ำว้าทดแทนแปงสาลิ. ศิลปศาสตรบัณฑิต
 สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- Pereira, A., Maraschin, M. (2015). Banana (Musa spp)from peel to pulp: Ethnopharmacology,source of
 bioactive

สาขาภาษาต่างประเทศ

FL-O-01

การพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

Using Role Play Activities to Develop Chinese Speaking Skills for Liberal Arts Students,
at Princess of Naradhiwas University

รัฐพร ศิริพันธุ์^{1*} และปารีษา รักเกื้อ¹

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0962460265, E-mail address: ricesi@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาโทภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบประเมินทักษะการพูดภาษาจีนก่อนและหลังเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.82 และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.74 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีประสิทธิผล

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการพูดภาษาจีนของนักศึกษามีการพัฒนา นักศึกษาสามารถพูดบทสนทนาได้ดีขึ้น ทั้งในด้านของการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งมีความคล่องแคล่วในการพูดเพิ่มขึ้น แต่ต้องปรับปรุงการใช้คำศัพท์ สำนวนโครงสร้างทางไวยากรณ์ทางภาษาจีนที่ไม่มีปรากฏในภาษาไทย นักศึกษาพยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเองตามคำแนะนำของผู้สอน และมีความกระตือรือร้นและมั่นใจในการพูดภาษาจีนกับเพื่อนมากขึ้น 2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนแบบประเมินทักษะการพูดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.61 และมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.59, S.D. = 0.214) ดังนั้น การสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสามารถช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนให้กับนักศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ทักษะการพูด ภาษาจีน บทบาทสมมติ

Abstract

This research aimed to 1) use pre and post uses of role play activities to develop Chinese speaking skills, 2) compare the achievements of before and after using role play activities, and 3) investigate the satisfaction of the students towards the use of role play activities. The samples used in this study were 10 third year English major students minoring in Chinese, Faculty of Liberal Arts, Princess of Naradhiwas University. The research instruments used in this study were: 1) lesson plans, 2) Chinese Proficiency Pre and Post-test forms, of which reliability was 0.82, and 3) a questionnaire regarding the students' satisfaction towards teaching and learning based on using role play activities, Cronbach's alpha coefficient was 0.74. The data of this study were analyzed by using mean (M), standard deviation (S.D.), and effectiveness index test.

The findings of this study revealed that: Students are able to improve their speaking skill, However, choice of words and Chinese grammatical structure which are different from their mother tongue must be considered. Students try to correct their speaking skill as teachers' suggestion and have more confidence in their daily life speaking. Regarding a comparison of the pre-test and post-test results, the latter one was higher than the former one, of which effectiveness index was 0.61. In addition, it was also found that the students' satisfaction towards learning using role play activities was at the highest level (\bar{X} = 4.59, S.D. = 0.214). Therefore, it can be concluded that using role play activities tend to be suitable and effective for developing Chinese speaking skills.

Keywords: speaking skill, Chinese, role play

บทนำ

ในปัจจุบันภาษาจีนเป็นภาษาที่ได้รับความนิยมที่จะศึกษาอย่างมากในประเทศไทย เนื่องจากประเทศจีนมีบทบาทสำคัญในด้านเศรษฐกิจและการค้า อีกทั้งยังมีการร่วมลงทุนในธุรกิจต่างๆ ระหว่างไทยและจีนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ประกอบกับความสัมพันธ์ทางการทูตที่ดีของทั้งสองประเทศ จึงเกิดความร่วมมือกันในการศึกษาอย่างต่อเนื่องด้วยดีเสมอมา (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยจีน, 2557) ทำให้ภาษาจีน มีความสำคัญกับการจัดการศึกษาในประเทศไทย

จากประสบการณ์ในการเรียนการสอนภาษาจีนให้กับนักศึกษาไทยนั้น พบว่า ทักษะการพูดเป็นทักษะที่ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด เนื่องจากการสอนวิชาภาษาจีนในประเทศไทย นักศึกษาไม่มีโอกาสได้พูดหรือใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวัน นอกจากเวลาเรียนในห้องเรียน อีกทั้งผู้เรียนยังขาดความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา เนื่องจากไม่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการใช้ภาษา ไม่สามารถนำเรื่องที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารได้ ตลอดจนขาดความเข้าใจในสภาพความ

เป็นจริงทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา สอดคล้องกับเออร์ (Ur, 1998) ได้ให้เหตุผลที่ต้องพัฒนาทักษะการพูดของผู้เรียนว่า ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดในบรรดาทักษะทั้งหมด เพราะทักษะการพูดเป็นทักษะที่แสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีความรู้ทาง ภาษา และ ช่วยให้เรียนรู้ทักษะอื่นได้ง่ายขึ้น ดังนั้น การพัฒนาทักษะภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งทางด้านการเรียนการสอน กิจกรรม การวัดประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน รวมทั้งให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ในการจัดการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ทักษะการสนทนานับได้ว่าเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นมากเนื่องจากเป็นทักษะเบื้องต้นที่ใช้ในการ สื่อสาร ซึ่งสามารถฝึกหัดให้มีประสิทธิภาพได้ (สมิตรา อังวัฒนกุล, 2537)

การจัดการเรียนรู้ด้านการพูดภาษาจีนมีหลายวิธี เช่น การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ การจัดโครงการ นิทรรศการ การ สร้างสถานการณ์จำลอง เป็นต้น ซึ่งการสอนโดยใช้บทบาทสมมติเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง (learning by doing) ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้กล้าแสดงออกและทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการ บรรยายหรือบอกเล่าเพียงอย่างเดียวนั้นบางครั้งไม่อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้อย่างชัดเจน และดึงดูดความสนใจของ ผู้เรียนได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี “การเรียนรู้แบบการแสดงบทบาทสมมติ” จะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจเรื่องราวได้ดี ยิ่งขึ้น เพราะผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างแท้จริง (กาญจนา จันทะดวง, 2543) นอกจากนี้ กิจกรรมการแสดงบทบาท สมมติเป็นกิจกรรมฝึกฝนทักษะการสนทนาที่สนุก และเป็นเทคนิคที่เน้นการพัฒนาความคล่องในการใช้ภาษาช่วยให้ผู้เรียนมี ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน และยังเพิ่มโอกาสในการฝึกฝนการพูดในหลากหลายรูปแบบ ทำให้ ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น (Ladousse, 1997) และจากงานวิจัยของพจนันท์ ไททยานนท์ (2541) และ วิไล พังสอาด (2542) พบว่า กิจกรรมบทบาท สมมติช่วยให้ผู้สวมบทบาทมีความคิดสร้างสรรค์ เกิดความมั่นใจในตนเอง และกล้าแสดงออก

การศึกษาด้านการพัฒนาทักษะด้านการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในปัจจุบันนั้นยังมีจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาทักษะด้านการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 เพื่อสร้างโอกาส ในการสนทนา ให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะแสดงออก สร้างบรรยากาศที่สนุกสนาน และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม อันจะมีส่วน ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการพูดและสนทนาภาษาจีน ซึ่งเป็นการช่วยเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนจะออกไปประกอบอาชีพตาม ความต้องการ รวมทั้งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันทั้งด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน อันเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนภาษาจีน และเป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ผู้สอนภาษาจีนสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) พัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ
- 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนภาษาจีนด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ
- 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาจีนโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักศึกษาวิชาโทภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ระหว่าง วันที่ 7 มกราคม 2561 ถึง 25 พฤษภาคม 2561 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา กลุ่มเดียวกัน คือ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3 วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาโทภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ในรายวิชา 11-034-242 การฟังและการพูดภาษาจีน 2 (Chinese listening and speaking 2) ประจำภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติประกอบการเรียนการสอน รายวิชา 11-034-242 การฟังและการพูดภาษาจีน 2 (Chinese listening and speaking 2) ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โดยพิจารณาเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกิจกรรมการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ ตำรา วารสาร เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นนำมาปรับแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะและนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยเนื้อหาการเรียนรู้ทั้งหมด 6 เรื่อง จำนวนเรื่องละ 1 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง 在机场 ณ สนามบิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง 在酒店 ณ โรงแรม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง 在餐厅 ณ ร้านอาหาร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง 在商场 ณ ร้านค้า

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง 在市场 ณ ตลาด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง 问路 ถามทาง

ใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ ทั้งสิ้นจำนวน 24 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

2.2.1 แบบประเมินทักษะการพูดภาษาจีนโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ประกอบการเรียนการสอน ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามผลการเรียนรู้และเนื้อหาวิชา โดยแบ่งเป็นแบบประเมินทักษะการพูดภาษาจีนก่อนเรียน และแบบ

ประเมินทักษะการพูดภาษาจีนหลังการเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยแบบประเมินก่อนการเรียนและหลังการเรียน โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นชุดเดียวกัน แบบประเมินทักษะการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สร้างขึ้นเพื่อวัดทักษะการพูดภาษาจีนในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามบทบาทที่กำหนด โดยผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี วิธีการสร้าง จากคู่มือครู และแบบเรียนภาษาจีน จากนั้นวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร สร้างเกณฑ์การประเมินทักษะในการพูดภาษาจีนของนักศึกษา โดยยึดการให้คะแนนการสื่อสาร ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะการพูดภาษาจีนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อพิจารณา ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากนั้นนำมาปรับ แก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีคำนวณแบบ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) ได้เท่ากับ 0.82

2.2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ของนักศึกษาในรายวิชา11-034-242 การฟังและการพูดภาษาจีน 2 (Chinese listening and speaking 2) ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม จากนั้นนำมาปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.74

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีการดำเนินการดังนี้

3.1 เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติประกอบการเรียนการสอน รายวิชาการฟังและการพูดภาษาจีน 2 (Chinese listening and speaking 2) แบบประเมินทักษะการพูดภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ และแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการประเมินทักษะการพูดภาษาจีนก่อนเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบประเมินแต่ละชุด กำหนดให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ รวมจำนวน 6 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์ ประกอบด้วย 2 บทบาทที่แตกต่างกัน ให้ผู้เรียนเลือกเพียง 1 สถานการณ์ คะแนนเต็ม 10 คะแนน ด้วยการจับฉลาก โดยกำหนดให้ผู้เรียนแสดงบทบาทกับเพื่อน นักศึกษาคู่ไหนทำแบบทดสอบแล้ว ครูซึ่งเป็นผู้วิจัยจะแยกนักเรียนที่ทำแบบทดสอบแล้วออกมาเพื่อไม่ให้มาพบกัน เพื่อป้องกันการสอบถามซึ่งจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการทำแบบทดสอบ การกำหนดการให้คะแนน คือ มีผู้ให้คะแนน 2 คน ได้แก่ ผู้วิจัย 2 คน ซึ่งมีประสบการณ์ในการสอนใกล้เคียงกัน และมีความเข้าใจแบบทดสอบและเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อให้มีวิธีการให้คะแนนที่ตรงกัน ในการทดสอบมีการใช้เทปบันทึกเสียงบันทึกคำตอบของนักเรียนแต่ละคนไว้ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาการให้คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากผู้ประเมินทั้ง 2 คนมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย

3.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำแผนการสอนโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 6 แผน ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 6 สัปดาห์ รวม 24 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง

3.4 เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนตามแผนการเรียนการสอนในแต่ละบท ผู้วิจัยได้ทำการประเมินทักษะการพูดภาษาจีนหลังเรียนแต่ละบทโดยใช้แบบประเมินและวิธีการเดียวกันกับการประเมินทักษะก่อนเรียน

3.5 หลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอนทั้ง 6 หน่วยการเรียนรู้ ให้นักศึกษาทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.6 ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่บันทึกเสร็จแล้วมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์การพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยการสังเกตพฤติกรรม และ เปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดก่อนและหลังการเรียนด้วยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) วิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นลักษณะประเมินค่า 5 ระดับ มากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด โดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556)

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาทักษะภาษาจีนโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ จากการสังเกตและจดบันทึกหลังการสอนของผู้วิจัย หลังเสร็จสิ้นการพูดโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติแต่ละครั้งของนักศึกษาจำนวน 10 คน ปรากฏว่า การพูดในสถานการณ์ที่1 在机场 ณ สนามบิน และสถานการณ์ที่ 2 在酒店 ณ โรงแรม นักศึกษาทุกคนต้องปรับปรุงการใช้ศัพท์ ส่วนน โครงสร้างทางไวยากรณ์ เนื่องจากเป็นสถานการณ์ที่ไม่ได้พบเป็นประจำในชีวิตประจำวัน นักศึกษาจึงไม่คุ้นเคยกับคำศัพท์และขาดความคล่องแคล่วในการพูด ส่วนการพูดโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่3 在餐厅 ณ ร้านอาหาร สถานการณ์ที่4 在商场 ณ ร้านค้า สถานการณ์ที่5 在市场 ณ ตลาด นักศึกษาสามารถพูดบทสนทนาได้ดีขึ้น แต่ยังคงต้องปรับปรุงการใช้ศัพท์ ส่วนน โครงสร้างทางไวยากรณ์ทางภาษาจีนที่ไม่มีปรากฏในภาษาไทยอยู่เล็กน้อย นักศึกษาพยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเองตลอดเวลา ตามคำแนะนำของผู้สอน และมีความกระตือรือร้นและมั่นใจในการพูดภาษาจีนกับเพื่อนมากขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนน รายวิชาการฟังและการพูดภาษาจีน2 (Chinese listening and speaking 2) โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

2.1 จากการนำคะแนนของนักศึกษาแต่ละคนที่ได้จากแบบประเมินก่อนและหลังการเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ จากทุกหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 6 สถานการณ์ จากผู้ประเมิน 2 คน มาหาค่าเฉลี่ย ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลคะแนนการประเมินก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยผู้ประเมิน 2 คน

นักศึกษาคนที่	คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน			คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน			ค่าความแตกต่าง (เพิ่มขึ้น/ลดลง)
	(10 คะแนน)		ค่าเฉลี่ย	(10 คะแนน)		ค่าเฉลี่ย	
	ผู้ประเมินคนที่			ผู้ประเมินคนที่			
1	2		1	2			
1	3	4	3.5	8	8	8	เพิ่ม 4.5
2	4	4	4	7	9	6.5	เพิ่ม 2.5
3	3	4	3.5	8	7	7.5	เพิ่ม 4.0
4	3	3	3	8	7	7.5	เพิ่ม 4.5
5	5	7	6	7	8	7.5	เพิ่ม 1.5
6	7	8	7.5	8	9	8	เพิ่ม 0.5
7	7	8	7.5	9	9	9	เพิ่ม 1.5
8	5	4	4.5	7	8	7.5	เพิ่ม 3.0
9	4	3	3.5	6	7	6	เพิ่ม 2.5
10	6	7	6.5	6	8	7	เพิ่ม 0.5
\bar{X}	4.7	5.2	4.95	7.4	8.0	7.45	เพิ่ม 2.50

จากตาราง 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยคะแนนก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 4.95 และ คะแนนหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 7.45 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 2.50

2.2 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการใช้ โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.61 แสดงว่านักศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้น 0.61 หรือคิดเป็นร้อยละ 61 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
ก่อนเรียน	10	4.95	1.755	0.61
หลังเรียน	10	7.45	0.715	

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

ความพึงพอใจของนักศึกษาในรายวิชาการฟังและการพูดภาษาจีน2 (Chinese listening and speaking 2) รหัสวิชา 11-034-242 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ด้วยการเรียนการสอนโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, S.D.= 0.214) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด กิจกรรมบทบาทสมมติทำให้เกิดความสนใจ กระตือรือร้น และอยากเรียนภาษาจีน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} =4.73$, S.D.=0.458) รองลงมาคือ 1) กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยในการเลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในการสนทนาได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.72$, S.D.= 0.459) และน้อยที่สุดคือ กิจกรรมบทบาทสมมติทำให้ได้ฝึกทักษะทางภาษาอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =4.34$, S.D.= 0.640) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1) กิจกรรมบทบาทสมมติทำให้เกิดความสนใจ กระตือรือร้น และอยากเรียนภาษาจีน	4.73	0.458	มากที่สุด
2) กิจกรรมบทบาทสมมติทำให้ได้ฝึกทักษะทางภาษาอย่างสม่ำเสมอ	4.34	0.640	มาก
3) กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นการเรียนที่ทำให้เกิดมิตรภาพในกลุ่มเพื่อน	4.44	0.663	มาก
4) กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้มีความมั่นใจในการสื่อสารภาษาจีน	4.63	0.490	มากที่สุด
5) กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ในการสนทนา	4.63	0.490	มากที่สุด
6) กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยในการเลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในการสนทนาได้	4.72	0.459	มากที่สุด
7) กิจกรรมบทบาทสมมติสามารถช่วยพูดภาษาจีนได้ชัดเจน และออกเสียงสูง-ต่ำ เสียงหนัก-เบาได้ถูกต้อง	4.70	0.458	มากที่สุด
8) กิจกรรมบทบาทสมมติทำให้เกิดความพยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเองตลอดเวลา	4.62	0.467	มากที่สุด
โดยรวม	4.59	0.214	มากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1) การพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีน ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ มีความสามารถในการพูดระหว่างการเรียนสูงขึ้นโดยลำดับ กิจกรรมบทบาทสมมติที่ผู้วิจัยได้จัดไว้มีความหลากหลายรวม 6 สถานการณ์ คือ 在机场 ณ สนามบิน 在酒店 ณ โรงแรม 在餐厅 ณ ร้านอาหาร 在商场 ณ ร้านค้า 在市场 ณ ตลาด 问路 ณ ถนนหนทาง กิจกรรมบทบาทสมมติดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่เป็นจริงและเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักศึกษา และสอดคล้องกับการออกไปฝึกสหกิจศึกษาในภาคการศึกษาถัดไป เน้นให้นักศึกษาได้ฝึกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยนักศึกษามีโอกาสในการเลือกใช้ภาษาให้ถูกต้องและเหมาะสม และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง นอกจากนี้ กิจกรรมบทบาทสมมติเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดภาษาจีนได้มากขึ้น ดังเห็นได้จากคะแนนผลการทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังการทดลองที่พบว่านักเรียนมีพัฒนาการความสามารถด้านการพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้น ซึ่งตรงกับความคิดของ บราวน์(Brown, 2001) ที่ว่า ครูควรคัดเลือกกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงพื้นฐานประสบการณ์ ความสนใจ ความสามารถของผู้เรียน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาและมีส่วนร่วมในบทบาทจะทำให้มีการพัฒนาได้มากที่สุด

นอกจากนี้ จากความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติทำให้ได้เรียนรู้คำศัพท์ในบทเรียนและได้ทบทวนคำศัพท์เก่าๆ ที่เคยเรียนมาแล้ว และยังต้องมีการค้นคว้าคำศัพท์เพิ่มเติมนอกเหนือจากบทเรียน เพื่อให้การแสดงบทบาทสมมติมีความสมบูรณ์ และหลังจากจบการแสดงสามารถนำคำศัพท์ ประโยค และบทสนทนาที่ได้เรียนรู้ ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของหัวจาง เซียว (Haozhang Xiao, 1997) ที่พบว่านักเรียนใช้ภาษาเป็นธรรมชาติมากขึ้น โดยการสอนที่ใช้เทคนิคกิจกรรมบทบาทสมมติที่เน้นความถูกต้อง ความคล่องแคล่วของการใช้ภาษาและการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีความหมาย นักเรียนมีโอกาสริเริ่มการสื่อสารด้วยความคิดของตนเองซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดการใช้ภาษาอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันครูก็ได้รับข้อมูลย้อนกลับ และสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้ทันที สรุปได้ว่า กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นเทคนิคที่สามารถพัฒนาทักษะการฟัง การพูด และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนได้ดี

2) ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.61 โดยค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการเรียนโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติอยู่ที่ 4.95 และ 7.45 ตามลำดับ แสดงว่า การใช้กิจกรรมบทบาทสมมตินั้น เป็นเครื่องมือและเทคนิคการสอนที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนในสถานการณ์จำลองแบบต่างๆ ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ หรือกำหนดหัวข้อกิจกรรมให้สอดคล้องกับบทเรียนหลักได้เป็นอย่างดี ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ ทิศนา แชนมณี (2556) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมในลักษณะเรียนปนเล่น นักเรียนจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด มีความเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด และมีโอกาสได้แสดงออกหลายบทบาทอีกด้วย ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ เกศสุดา ปงลังกา (2550) ที่พบว่ากิจกรรมบทบาทสมมติทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาด้านการใช้ภาษาอย่างต่อเนื่อง ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนในเรื่องของความกล้าแสดงออก การพัฒนาบุคลิกภาพ การสนทนา นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน และความมั่นใจในตนเองในการสนทนา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการประกอบอาชีพในอนาคต

3) จากการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ จากการสังเกตและจดบันทึกของผู้วิจัยขณะทำการสอน พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ นั้นสามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะการสนทนาของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เมื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ โดยนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นว่า การเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ช่วยในการฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม และความสัมพันธ์ช่วยเหลือกันในการ เตรียมบทการแสดง และฝึกซ้อมการแสดง ได้พูดภาษาจีนกับเพื่อนๆและอาจารย์ผู้สอน ทำให้มีความมั่นใจและความกล้าที่จะพูดและใช้ภาษาจีน สอดคล้องกับผลการวิจัยของตรรกพร สุขเกษม (2555) ที่ได้ดำเนินการศึกษาวิจัย พบว่า การเรียนการสอนด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติสามารถพัฒนาทักษะการพูดได้เพิ่มขึ้น ผู้เรียนมีผลการพัฒนาพฤติกรรมความกล้าแสดงออกอยู่ในระดับที่ดีอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมจูงใจ สร้างสรรค์สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้

จากงานวิจัยนี้สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ นั้นสามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการแสดงบทบาทสมมติเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติและมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น อีกทั้งยังพบว่ากิจกรรมกลุ่มการแสดงบทบาทสมมติ ช่วยส่งเสริมกระบวนการคิด และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพิ่มทักษะกระบวนการเรียนรู้การทำงานเป็นหมู่คณะ และการแบ่งงานกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มนอกเหนือจากนั้น กิจกรรมบทบาทสมมดียังช่วยให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับการใช้ภาษาจีนทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน จนมีความกล้าแสดงออกและความมั่นใจเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยที่ พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมแบบแสดงบทบาทสมมติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นผู้สอนจึงควรนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเลือกใช้ตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ และเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดี และสามารถพัฒนาพฤติกรรมสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น

2. ควรประยุกต์วิธีการเรียนการสอนที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการพูด และนำไปประยุกต์ใช้รายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

3. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสและเอื้อให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาจีนในสถานการณ์จริง หรือจัดสถานการณ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงมากที่สุด เช่น เชิญชาวจีน ให้มาพูดสนทนากับผู้เรียนในบางโอกาสในชั้นเรียน หรือนำผู้เรียนออกไปฝึกการพูดภาษาจีนในสถานการณ์จริงนอกสถานที่โดยศึกษาต่อไปว่าเมื่อการฝึกปฏิบัติจริงนอกสถานที่ในสถานการณ์จริง จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพูดภาษาจีนได้หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวิธีพัฒนาทักษะการพูดโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติกับวิธีการสอนแบบอื่นๆ เพื่อหาประสิทธิภาพของการสอนที่ดียิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ ที่ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนการทำวิจัย นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยขอขอบคุณ รศ.ดร. ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์ และอาจารย์ อาอี๊สะ มามู ที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณท่านอื่นๆ ที่มีได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้กำลังใจ และความช่วยเหลือ ซึ่งมีส่วนที่ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา จันทะดวง. (2543) .*หลักการสอน*. สกลนคร : คณะครุศาสตร์ สกลนคร.
- เกศสุตา ปงลังกา. 2550. *การศึกษากการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.กรุงเทพมหานคร.
- ตรรกพร สุขเกษม. 2555. *การพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออก โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติ ของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1*. รายงานวิจัยในชั้นเรียนรายวิชานโยบายสาธารณะและการวางแผนเชิงกลยุทธ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ทิตานา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่18). กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม1*(พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พจนันท์ ไวทยานนท์. 2541. *ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุวรรณารามวิทยุภาวาส จังหวัดชลบุรี*. ปรินญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- วิไล พังสอาด. 2542. *การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้แม่แบบที่มีผลต่อพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอภินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี*. ปรินญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยจีน. (2557). 5 กุมภาพันธ์ 2558, จาก

<http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/index.php>

สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2537). *แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Brown, D. (2001). *Teaching by Principles. 2nd ed.* San Francisco: San Francisco State University.

Haozhang,X. (1997). *Tape Recorders, Role Plays, and Turn-Taking in Large EFL Listening and Speaking Classes.* China.

Ladousse, G. (1997). *Role Play.* Oxford: Oxford University Press.

Ur, P. (1998). *A Course in Language Teaching.* Cambridge: Cambridge University Press.

FL-O-02

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ

Factors Affecting Happiness at Work of Employees in English-Using Occupations

กชวรรณ พรหมสุวรรณ^{1*} จุฑารัตน์ นวลแก้ว¹ อนุสรณ์ บิลลาหลี¹ และทรศนีย์ ศิริศรี^{1*}

¹หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล สาขาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0869562321, Email address: kotchawan.p@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ และเพื่อศึกษาระดับความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ กลุ่มประชากร คือ บุคลากรที่ใช้ภาษาอังกฤษในการทำงานจาก 4 สายอาชีพ ได้แก่ ครู/อาจารย์ พนักงานโรงแรม พนักงานสายการบิน และมัคคุเทศก์ เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏว่า พนักงานสายการบินเป็นอาชีพที่มีความสุขในการทำงานมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ซึ่งตรงกันข้ามกับพนักงานโรงแรมที่มีความสุขในการทำงานน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ดัชนีมวลความสุขของบุคคลที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ จำนวน 60 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .81 แสดงว่ามีความสุขในระดับมาก

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน, ความสุขในการทำงาน, อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ

Abstract

The purposes of this research are to investigate factors affecting happiness of employees in English-using occupations and to evaluate happiness-at-work levels of employees in English-using occupations. The research participants are 60 English users from four occupations namely teachers, hotel servants, flight attendants and tourist guides. The research instrument is a questionnaire. Data are analyzed for descriptive statistics by using percentage, frequency, average value and standard deviation. The research findings indicate that the flight attendants are ones who have happiness-at-work at the highest by the mean score of 4.19. The hotel servants are conversely ones who have happiness-at-work at the lowest by the mean score of 3.81. The most momentous factor affecting happiness of employees in English-using occupation is having a good relationship with colleagues analyzed by the

mean score of 4.27. The average value of the happiness at work level of 60 English users is 4.01 and the standard deviation of .81, which means high level.

Keywords: factor affecting happiness at work, happiness at work, English-using occupations

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการแข่งขันสูงอันเนื่องมาจากการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีทำให้การดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลเปลี่ยนแปลงไป มีการปรับตัวตลอดเวลาเพื่อความอยู่รอดของชีวิตส่งผลให้คนจำนวนมากเกิดความเครียดในการที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ จนทำให้ความสุขในการดำเนินชีวิตลดลงทำให้เป็นปัญหาทางสุขภาพจิต อาจเกิดการเจ็บป่วยทางจิตได้นั้น ความสุขของคนจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลให้ดียิ่งขึ้นซึ่งจะทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่นแม้ว่าจะประสบกับความยากลำบากหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก็สามารถรับมือกับภาวะของความยุ่งยากที่ไม่คาดคิดมาก่อนได้อย่างสบาย ดังนั้นการที่คนเราจะมีความสุขได้นั้นมีปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือการเป็นผู้ที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์แข็งแรง

การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีนั้นหมายถึงการที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บซึ่งจะส่งเสริมให้สุขภาพจิตดี เบิกบานแจ่มใส และในทำนองเดียวกันการมีสุขภาพจิตที่ดีย่อมส่งผลให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงในทางกลับกัน การมีสุขภาพจิตที่ไม่ดีย่อมส่งผลให้สุขภาพร่างกายอ่อนแอไปด้วยและยิ่งในสภาวะสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางด้านของวัตถุจนไม่คำนึงถึงความสำคัญของการที่จะส่งเสริมความเจริญทางด้านจิตใจ ทำให้สังคมเต็มไปด้วยความเห็นแก่ตัว การแข่งขันแย่งชิง การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของตนเอง สถานการณ์เช่นนี้ย่อมทำให้คนในสังคมเกิดภาวะปัญหาทางจิตใจได้ง่าย

ลักขณา สิริวัฒน์ (2545 : 2) ได้กล่าวว่าสุขภาพจิตที่เปรียบได้ดั่งต้นไม้ที่รากเป็นไปด้วยความเมตตาการให้อภัยมีความอดทนสำนึกถึงบุญคุณผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต มีจิตใจมั่นคงมีความรักและความอบอุ่นที่ก่อให้เกิดความไว้วางใจกลายเป็นลำต้นที่แข็งแรงแผ่กิ่งก้านสาขาเป็นความคิดสร้างสรรค์เป็นที่ยอมรับในสังคมเป็นผู้ที่คำนึงถึงบุคคลอื่นมีความพอใจและรู้จักตนเองอย่างแท้จริง ชีวิตมีเป้าหมายพบแต่ความเจริญงอกงามรู้จักรับผิดชอบและมีความสามารถ ใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างดีทำประโยชน์และอุทิศตนเพื่อสังคมและมีความสุขในชีวิต ฉะนั้นจะเห็นว่าการดำเนินชีวิตให้ก้าวหน้าและการปรับจิตใจให้เป็นสุขต้องอาศัยสมรรถภาพของจิตใจที่ดี มีสภาพแวดล้อมของการทำงานที่ดีซึ่งถ้าหน่วยงานใดมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่ดี ผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติในการทำงานเป็นทางลบ มีจิตใจที่สับสน มีการตัดสินใจที่ผิดพลาด และไม่มีความสุขในการทำงานส่งผลทำให้เกิดความเสียหายแก่งานและหน่วยงานได้นอกจากนั้นแล้วสังคมก็ย่อมจะเกิดความวุ่นวายหาความสุขไม่ได้ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อการพัฒนาองค์กรในประเทศได้ในที่สุด

อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ เช่น มัคคุเทศก์ พนักงานโรงแรม พนักงานสายการบิน และครู/อาจารย์สอนภาษา ถือเป็นบุคลากรสำคัญที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของประเทศในหลายๆด้าน บทบาทภาระหน้าที่หลัก

ของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ ได้แก่ การให้คำแนะนำและการบริการแก่ชาวต่างชาติ และการให้บริการทางวิชาการแก่นักเรียนนักศึกษา จะเห็นได้ว่า ภาระหน้าที่ดังกล่าวเป็นภารกิจหนักและมากด้วยความรับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม นอกจากภาระงานตามหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบแล้ว ผลจากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า อาชีพดังกล่าวยังต้องเผชิญกับปัญหาหลากหลายจากการทำงานภายในองค์กรอีกด้วย เช่น ปัญหาค่าตอบแทนและสวัสดิการ ปัญหาเกี่ยวกับสถานภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการได้มาซึ่งผู้บริหาร ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร ปัญหาภาระการสอนและผลงานวิชาการ/วิจัย ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน หัวหน้า หรือลูกน้อง เป็นต้น

โดยทางกลุ่มวิจัยได้ตระหนักถึงปัญหานี้และมุ่งที่จะทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและอาจเป็นแนวทางการตัดสินใจของบุคคลที่สนใจในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ
2. เพื่อศึกษาระดับความสุขที่ส่งผลต่อการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ บุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษซึ่งมาจาก 4 สายอาชีพได้แก่ ครู/อาจารย์ พนักงานโรงแรม พนักงานสายการบิน และมัคคุเทศก์
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษสายอาชีพละ 15 คน รวมเป็นจำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยการคัดเลือกแบบตรงตามชนิด (Typical Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน
- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็น ความรู้สึกที่มีต่อการบริหารงานด้านทรัพยากรบุคคล

การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวคิดหลักในการกำหนดขอบเขตในการศึกษาวิจัยและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สร้างแบบสอบถามโดยให้สอดคล้องและตรงประเด็นที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ โดยมีลักษณะแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษแบ่งออกเป็น 5 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านนโยบายและการบริหารงาน
2. ปัจจัยด้านรายได้ค่าตอบแทนและสวัสดิการ
3. ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางสังคมภายในหน่วยงาน
4. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน
5. ปัจจัยด้านโอกาสความก้าวหน้าในงาน
 3. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
 4. ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ
 5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดเตรียมแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลที่ใช้ภาษาอังกฤษในการทำงานด้วยแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน ซึ่งที่ได้จากการคัดเลือกแบบตรงตามชนิด (Typical sampling)
3. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติการวิเคราะห์หาความถี่และค่าร้อยละ
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1. ค่าความถี่ (Frequency)
2. ค่าร้อยละ (%)

3. ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความสุข
ด้านนโยบายและการบริหารงาน			
1. ผู้บังคับบัญชารับฟังความคิดเห็นและเอาใจใส่ทุกข้อของผู้ปฏิบัติงาน	4.07	.660	มาก
2. หน่วยงานมีการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอสามารถทำงานสะดวกขึ้น	4.08	.850	มาก
3. ภาระที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมกับเวลา	3.92	.962	มาก
4. องค์กรจัดสรรอัตรากำลังในการทำงานอย่างเหมาะสม	3.87	.853	มาก
ด้านรายได้ ค่าตอบแทน และสวัสดิการ			
5. เงินเดือนที่ได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานที่ทำ	3.83	.886	มาก
6. เงินเดือนที่ได้รับมีความเป็นธรรมเมื่อเทียบกับองค์กรอื่น	3.80	1.022	มาก
7. สวัสดิการที่ได้รับมีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.82	.911	มาก
8. ค่าตอบแทนในการล่วงเวลามีความเหมาะสม	3.82	.983	มาก
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมภายในหน่วยงาน			
9. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน	4.27	.686	มากที่สุด
10. เพื่อนร่วมงานยอมรับฟังความคิดเห็น	4.07	.710	มาก
11. ผู้บังคับบัญชาให้ความช่วยเหลือทั้งในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว	4.03	.780	มาก
12. ผู้บังคับบัญชาให้ความไว้วางใจในการทำงาน	4.12	.715	มาก
ด้านสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงาน			
13. สถานที่ทำงานมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4.08	.850	มาก
14. ฟังพอใจกับสภาวะการทำงานในปัจจุบัน	4.18	.725	มาก
15. สถานที่ตั้งหน่วยงานสามารถเดินทางให้สะดวก	4.22	.691	มากที่สุด
16. หน่วยงานของท่านมีพื้นที่พอเพียงและมีความเป็นส่วนตัวเหมาะสมในการทำงาน	4.02	.813	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความสุข
ด้านโอกาสความก้าวหน้าในงาน			
17. มีโอกาสได้รับผิดชอบงานมากขึ้น	4.13	.650	มาก
18. หน่วยงานสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในงาน	4.05	.649	มาก
19. มีเวลาทำผลงานเพื่อความก้าวหน้าในงาน	3.87	.911	มาก
20. โอกาสได้รับผลการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น	3.90	.796	มาก
รวม	4.01	.805	มาก

จากตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดคือ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ สถานที่ตั้งหน่วยงานสามารถเดินทางให้สะดวก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และ 4.22 ตามลำดับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษพบว่าอยู่ในระดับมากคือ พึงพอใจกับสภาวะการทำงานในปัจจุบัน มีโอกาสได้รับผิดชอบงานมากขึ้น ผู้บังคับบัญชาให้ความไว้วางใจในการทำงาน หน่วยงานมีการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ สามารถทำงานสะดวกขึ้น สถานที่ทำงานมีอากาศถ่ายเทสะดวก ผู้บังคับบัญชารับฟังความคิดเห็นและเอาใจใส่ทุกข์สุขของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อนร่วมงานยอมรับฟังความคิดเห็น หน่วยงานสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในงาน ผู้บังคับบัญชาให้ความช่วยเหลือทั้งในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว หน่วยงานของท่านมีพื้นที่พอเพียงและมีความเป็นส่วนตัวเหมาะสมในการทำงาน ภาระที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมกับเวลา โอกาสได้รับผลการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น องค์กรจัดสรรอัตราค่าจ้างในการทำงานอย่างเหมาะสม มีเวลาทำผลงานเพื่อความก้าวหน้าในงาน เงินเดือนที่ได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานที่ทำ สวัสดิการที่ได้รับมีความเหมาะสมและเพียงพอ ค่าตอบแทนในการล่วงเวลามีความเหมาะสม และเงินเดือนที่ได้รับมีความเป็นธรรมเมื่อเทียบกับองค์กรอื่น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 4.13 4.12 4.08 4.08 4.07 4.07 4.05 4.03 4.02 3.92 3.90 3.87 3.87 3.83 3.82 3.82 และ 3.80 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 2 ดัชนีมวลความสุขของบุคคลที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
N = 60	4.01	0.81	มีความสุขในระดับมาก

จากตารางที่ 2 แสดงว่าดัชนีมวลความสุขของบุคคลที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ จำนวนทั้งหมด 60 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 แสดงว่ามีความสุขในระดับมาก

ตารางที่ 3 ดัชนีมวลความสุขของบุคคลที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ (ครู/อาจารย์)

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
N = 15	4.15	0.85	มีความสุขในระดับมาก

จากตารางที่ 3 แสดงว่าดัชนีมวลความสุขของบุคคลที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ (ครู/อาจารย์) จำนวนทั้งหมด 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.85 แสดงว่ามีความสุขในระดับมาก

ตารางที่ 4 ดัชนีมวลความสุขของบุคคลที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ (พนักงานโรงแรม)

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
N = 15	3.81	0.77	มีความสุขในระดับมาก

จากตารางที่ 4 แสดงว่าดัชนีมวลความสุขของบุคคลที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ (พนักงานโรงแรม) จำนวนทั้งหมด 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77 แสดงว่ามีความสุขในระดับมาก

ตารางที่ 5 ดัชนีมวลความสุขของบุคคลที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ (พนักงานสายการบิน)

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
N = 15	4.19	0.63	มีความสุขในระดับมาก

จากตารางที่ 5 แสดงว่าดัชนีมวลความสุขของบุคคลที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ (พนักงานสายการบิน) จำนวนทั้งหมด 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 แสดงว่ามีความสุขในระดับมาก

ตารางที่ 6 ดัชนีมวลความสุขของบุคคลที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ (มัคคุเทศก์)

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
N = 15	3.87	0.89	มีความสุขในระดับมาก

จากตารางที่ 6 แสดงว่าดัชนีมวลความสุขของบุคคลที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ (มัคคุเทศก์) จำนวนทั้งหมด 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 แสดงว่ามีความสุขในระดับมาก

สรุปและอภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ พึงพอใจกับสภาวะการทำงานในปัจจุบัน มีโอกาสได้รับผิดชอบงานมากขึ้น และผู้บังคับบัญชาให้ความไว้วางใจในการทำงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ท่าเลที่ตั้ง และสิ่งแวดล้อมที่ดีทำให้การทำงานมีความสุขและปลอดภัย การมีโอกาสดำเนินการรับผิดชอบงานมากขึ้นมีผลต่อความสุขในการทำงานในระดับสูง ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษน้อยที่สุดมีสองปัจจัย ได้แก่ เงินเดือนที่ได้รับมีความเป็นธรรมเมื่อเทียบกับองค์กรอื่น และค่าตอบแทนในการล่วงเวลามีความเหมาะสม ซึ่งจัดอยู่ในด้านรายได้ ค่าตอบแทน และสวัสดิการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าอัตราเงินเดือนที่ได้รับน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับภาระงานที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้บุคลากรมีความรู้สึกไม่พึงพอใจในระดับหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิณชน พ้าภิณูญ (2552) ทำการศึกษาเรื่อง ความสุขในการทำงานของพนักงาน บริษัท ควอลิตี้เซรามิก จำกัด จังหวัดลำปาง พบว่า บุคลากรบริษัทควอลิตี้เซรามิก จำกัด จังหวัดลำปาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของโณมนภา บุญธรรม (2558) ศึกษาเรื่อง ความสุขในการทำงานของพนักงานบริษัทแบรนด (1835) จำกัด พบว่า พนักงานของบริษัทแบรนด (1835) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละอาชีพ พบว่า ทุกอาชีพมีความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษมากที่สุด ได้แก่ การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งสามารถนำผลดังกล่าวมาปรับนโยบายการบริหารเพื่อส่งเสริมปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานด้านอื่น ๆ ให้อยู่ในระดับมากอย่างเท่าเทียมกัน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ดัชนีมวลความสุขของบุคคลที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถนำผลดังกล่าวมาปรับใช้กับนโยบายในองค์กร เพื่อให้บุคลากรมีดัชนีมวลความสุขมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่ได้รับการอนุเคราะห์การให้ข้อมูลจากบุคลากรที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษทั้ง 4 อาชีพ ได้แก่ ครู/อาจารย์ พนักงานโรงแรม พนักงานสายการบิน และมัคคุเทศก์ และรองศาสตราจารย์ ทรศนีย์ ศิริศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนให้การช่วยเหลือในการดำเนินการต่าง ๆ พร้อมทั้งทุ่มเทกำลังกายกำลังใจ คณะผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์รัฐตินารถ ค่ายอด ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำเพิ่มเติมในการปรับแก้ข้อบกพร่องในงานวิจัย เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณครอบครัวพรหมสุวรรณ ครอบครัวนวลแก้ว และครอบครัวบิลลาหลี และทุก ๆ ท่านที่มีส่วนช่วยสนับสนุนเงินทุน กำลังใจ และคอยให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะที่ดี ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

กรภัทร์ เจริญสุข. (2552). **ความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)**. วิทยานิพนธ์

ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้านจอมบึง

กิ่งพร ทองใบ. 2545. **การบริหารค่าตอบแทน**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.

คณินิจ อินทร์อ่อง (2548). **องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความร่วมมือในการทำงานของพนักงานบริษัท กรุงเทพโทรทัศน์**

และวิทยุ จำกัด เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คัตนางค์ มณีศรี (2554). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จินดาวรรณ รามทอง. (2558). **ความสุขในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต**

หาดใหญ่. Faculty of Management Sciences (Public Administration); คณะวิทยาการจัดการ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์.

โณมนภา บุญธรรม (2558). **ความสุขในการทำงานของพนักงานบริษัทแบรนด์. โครงการปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.**

ชุติมณฑน์ ฟ้าภิญโญ. (2552). **ความสุขในการทำงานของพนักงานบริษัท ควอลิตี้เซรามิก จำกัด จังหวัดลำปาง. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: เชียงใหม่.**

ชุตินา มาลัย. (2538). **ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์พยาบาล. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (พยาบาลศาสตร์). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.**

ชูชัย สมितिไกร. (2554). **พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,**

ทรงศักดิ์ พิริยะกฤต. (2548). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.**

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2551). **นิตยภัต. เชียงใหม่: ออเรนจ์ กรุ๊ป ดีไซน์.**

นภัส จิตต์ธีรภาพ. (2554). **ปัจจัยส่วนบุคคลความสุขในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน: กรณีศึกษา โรงงานอุตสาหกรรมผลิตอาหารแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ.**

นฤมล แสงผล. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.**

บุรินทร์ภักดิ์ พรหมมาศและคณะ (2556). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาของ เทศบาลจังหวัดนครศรีธรรมราช , Journal of Research and Development Buriram Rajabhat University.**

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2549). **พุทธวิธีบริหาร.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.**

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.

รัตกัมพล พันธุ์เพ็ง. (2547). “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความเหนื่อยล้าทางจิตใจและ
สุขภาพของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเลนส์”. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยา
อุตสาหกรรม) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รัศมี ฉันทยธ. (2556). **คิดบวก คิดสร้างสรรค์ กลยุทธ์พัฒนาคนทำงานยุคใหม่**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
<http://www.ejobeasy.com/kmdetail.php?n=100809100954>. 5 มิถุนายน 2556.

ลักขณา สริวัฒน์ . (2545). **สุขวิทยาจิตและการปรับตัว**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วิรัช วิรัชชนาภวรรณ. (2548). **การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ**.
กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). **แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.

ศิริ ถิอาสนา. **เทคนิคการจัดการคุณภาพแนวใหม่: แนวคิด หลักการสู่การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2557.

ศิริอนันต์ จูทะเดมีย์. (2529, กรกฎาคม-กันยายน). **ความเครียดหรือสนุกกับงาน**. พยาบาลสาร.

สกุลนารี กาแก้ว. (2546). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมในการทำงานกับการปฏิบัติงาน ของ
พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลตำรวจ**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กรุงเทพฯ.

สง่า ภูณรงค์ (2540). **ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ตามอำนาจหน้าที่ของ
สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ และความพึงพอใจของข้าราชการ สำนักงานศึกษานิเทศก์ในเขตการศึกษา 7**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.

สนิท เหลืองบุตรนาค. (2549). **ความพึงพอใจของนักศึกษาโครงการฝึกอบรมครูบุคลากรทางการศึกษาประจำการระดับปริญญาตรี** คุรุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกเกษตรศาสตร์ที่มีต่อการเรียนวิชาการขยายพันธุ์พืชของมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์คุรุศาสตร์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สาคร สุขศรีวงศ์. (2550). **การจัดการ:** จากมุมมองนักบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จีพีไอเซเบอร์พรินท์.

สุเทพ พานิชพันธุ์. (2541). **ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

อภิชัย มงคล, วัชนี หัตถพนม, ภัสรา เซษฐโชติศักดิ์, วรณประภา ชะลอกุล, ละเอียด ปัญโญใหญ่, และ สุจริต สุวรรณชีพ. (2544). **รายงานการวิจัยการศึกษาดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย.** ขอนแก่น: โรงพิมพ์พระธรรมชั้น

อรุณ รักธรรม. (2547). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา:** ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

อินทรา ปัทมทร. (2542). **คิดดีมีสุข.** วันที่สืบค้นข้อมูล 20 มิถุนายน 2553, เข้าถึงได้จาก <http://203.114.105.84/virtual/Physicals/DNA/www.elib-online.com/doctors/mentalthink1.html>

อุกฤษฏ์ ทรงชัยสงวน. (2543). **ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชนของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Arthur, M.B.,Khapova, S.N.,& Wilderom,C.P.M.(2005). **Career Success in a Boundaryless Career World.** Journal of Organizational Behavior, 26, 177-202.

Bass.B. M. (1981). **Stogdill's Handbook of Leadership: A Survey of Theory and Research.** New York: The Free Press.

Gavin & Mason (2004). **The Virtuous Organization**. The Value of Happiness in the Workplace. Organization Dynamics. 379-392.

Lu, L., Shin, Y. B., Lin, Y., & Ju, L. S. (1997). **Personal and environmental correlates of happiness**. Personal and Individual Differences, 23(3), 453 - 462.

Ma, C.C., Samuels, M.E. and Alexander, J.W. (2003) **Factors that influence nurses' job satisfaction**. Journal of Nursing Administration, 33, 293-299.

Moos, R. H. (1986). **The human context environmental determinants of behavior**. New York: John Wiley and Sons.

Neto, F. (2001). **Personality predictors of happiness**. Psychological Reports, 88, 817-824.

Philip H. Mirvis and Douglas T. Hall. **Journal of Organizational Behavior**, Vol. 15, No. 4, Special : The Boundaryless Career (Jul., 1994), pp. 365-38.

Seibert, S. E., Crant, J. M., & Kraimer, M. L. (1999). **Proactive Personality and Career Success**. Journal of Applied Psychology, 84(3), 416-427.

Tassell, N. A. (2009). **Motivation and well-being in humanitarian health workers**. Doctor of Philosophy in Psychology, Massey University, Palmrston North New Zealand.

FL-O-03

การวิเคราะห์คำกริยาวลีที่พบในละครชุดเรื่อง 13 Reasons Why

An Analysis of the Phrasal Verbs Used in the 13 Reasons Why Series

สุวิชาติดา บุญสัจย์^{1*} ศิลาธิราช สุวรรณแสง¹ และ นิศารัตน์ กาญจนสมบูรณ์¹

¹หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล สาขาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0839682311, E-mail address: bbjungbee@gmail.com

บทคัดย่อ

คำกริยาวลีเป็นคำที่ประกอบไปด้วยกลุ่มคำอย่างน้อยสองคำขึ้นไปและมีความหมายต่างจากเดิมเมื่อมีการรวมกันของกลุ่มคำ ซึ่งคำกริยาวลีในภาษาอังกฤษเป็นคำที่ใช้กันทั่วไปในต่างประเทศ ไม่มีความหมายที่แน่นอนตายตัว โดยในงานวิจัยครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์ ประเภท และความหมายของคำกริยาวลีที่พบในละครชุดต่างประเทศ เรื่อง 13 Reasons Why มีการวิเคราะห์ข้อมูลในสองด้านคือ ความหมายของคำกริยาวลี และประเภทของคำกริยาวลี โดยทั้งสองประเภท คือ คำกริยาวลีที่เป็นกรรมกริยา และคำกริยาวลีที่เป็นสกรรมกริยา ซึ่งสกรรมกริยา แบ่งออกเป็นสองชนิด ได้แก่ ชนิดที่แยกออกจากกันได้ และชนิดที่แยกจากกันไม่ได้ โดยในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์แบบบรรยาย

การศึกษาคำกริยาวลีพบว่า มีคำกริยาวลีอยู่สามกลุ่ม ที่ปรากฏบ่อยที่สุดในละครชุดเรื่องนี้ กลุ่มแรกคือ คำกริยาวลีที่เป็นกรรมกริยา เป็นประเภทที่ปรากฏบ่อยที่สุด (24.56%) ตามด้วยคำกริยาวลีที่เป็นกรรมกริยาและ ที่เป็นสกรรมกริยาแบบแยกจากกันไม่ได้ (21.05%) และ คำกริยาวลีที่เป็นสกรรมกริยาแบบแยกจากกันไม่ได้ (15.78%) และยังพบว่าคำกริยาวลีหนึ่งคำสามารถมีความหมายได้มากกว่าหนึ่งความหมายในบริบท และสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ดังนั้นจากการศึกษาคำกริยาวลีนี้สามารถกล่าวได้ว่า ละครชุดเรื่อง 13 Reasons Why ถือเป็นสื่อการเรียนภาษาอังกฤษที่ดีอีกอย่างหนึ่งสำหรับผู้สนใจพัฒนาทักษะและความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ

คำสำคัญ: คำกริยาวลี, ละครชุดต่างประเทศ

Abstract

A phrasal verb is a type of verb formed by the combination of at least two words and has a different meaning from the original verb. There is no clear principal defining the meaning of phrasal verbs and it is very common in English. This study aims to analyze phrasal verbs found in the series 13 Reasons Why and focuses on the types and meanings of phrasal verbs. The data is analyzed in two aspects: the meanings of phrasal verbs and the two types of phrasal verbs (Intransitive and Transitive phrasal verbs; divided into two types: Separable and Inseparable), using descriptive analysis.

The study indicates that there are three different group types of phrasal verbs that frequently appear in the series. The first group of phrasal verbs that occurs the most frequently in the series is Intransitive Phrasal Verbs (24.56%), followed by Int and TI: Intransitive Phrasal Verbs and Transitive Inseparable Phrasal Verbs (21.05%) and TI: Transitive Inseparable Phrasal Verbs (15.78%). It also shows that certain phrasal verbs can have more than one meaning in different contexts and situations. This study argues that the series 13 Reasons Why can be a learning resource when learners aim to improve their phrasal verb knowledge.

Keywords: phrasal verbs, foreign series

บทนำ

ภาษาอังกฤษในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับ และมีบทบาทมากขึ้นในสังคมไทย เห็นได้ชัดจากวงการธุรกิจ ซึ่งปัจจุบันชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนทำธุรกิจกันมากขึ้น จึงทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการเรียนภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ออนไลน์ หรือเรียนรู้ด้วยตัวเองผ่านระบบออนไลน์ แต่โดยรวมแล้วความรู้ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียนในประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอ ทั้งนี้เห็นได้จากทั้งนี้จะเห็นได้จากการประเมินโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ) พบว่าผลสอบของวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในกลุ่มวิชาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด(23.98) (บุญเลิศ วงศ์พรม) ในยุคดิจิทัล การเรียนภาษาอังกฤษนั้นนับว่าเป็นเรื่องง่าย ๆ ที่ผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านโลกโซเชียล ที่ปัจจุบันมีการนำเสนอสื่อทางด้านภาษาหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของเพลง บทเรียน หรือแม้แต่ภาพยนตร์ ซึ่งภาพยนตร์ต่างประเทศเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงภาษา และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันการพัฒนาทางการศึกษาในยุคดิจิทัล สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าถึงบทเรียนต่าง ๆ ได้ง่ายมากยิ่งขึ้นผ่านระบบออนไลน์ โดยเฉพาะผู้เรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น จนถึงวัยทำงานที่ให้ความสนใจกับสื่อออนไลน์เป็นทุนเดิมอยู่แล้วจึงทำให้การศึกษาภาษาอังกฤษเป็นเรื่องง่ายที่สามารถเข้าถึงได้ทุกเวลา

คำกริยาวลี (Phrasal Verb) นับเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพราะหากผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องกริยาวลีจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงธรรมชาติของภาษาอังกฤษ ที่เจ้าของภาษาใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน รวมถึงการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการใช้คำกริยาวลี ในละครชุดเรื่อง 13 Reasons Why ที่ได้รับการโหวตให้อยู่ในสิบอันดับภาพยนตร์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ตามการจัดอันดับของเว็บไซต์ Ranker ซึ่งเป็นเว็บไซต์จัดอันดับที่ได้รับความนิยมอย่างมาก จากจำนวนผู้เยี่ยมชมเว็บไซต์ จำนวน 33 ล้านกว่าคนในแต่ละเดือน

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทและการใช้ของคำกริยาวลี (Phrasal Verbs) ในบริบทต่าง ๆ โดยมีประชากรเป็นละครชุดต่างประเทศ ในปี 2017 ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นละครชุดต่างประเทศเรื่อง 13 Reasons Why ซึ่งเป็นละครชุดที่เกี่ยวกับวัยรุ่น ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ในช่วงปี 2017 จากการสำรวจผ่านสื่อออนไลน์ในช่วงปี 2017 จากเว็บไซต์ www.ranker.com.

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเริ่มจากการดูเนื้อเรื่องทั้งหมดของละครชุดเรื่อง 13 Reasons Why จากนั้นศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำกริยาวลี (Phrasal Verb) เพื่อตีกรอบข้อมูลที่จะศึกษา ดูละครชุดเรื่องนี้อีกครั้งเพื่อศึกษาตามกรอบที่วางไว้ และบันทึกคำกริยาวลีที่พบในละครเพื่อเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 13 ตอน แยกประเภทของคำกริยาวลีพร้อมกับบันทึกความถี่โดยการนับประเภทของคำกริยาวลีที่ปรากฏในละครชุด แล้วนำข้อมูลที่ได้มาคิดเป็นร้อยละ รวมถึงวิเคราะห์ความหมายของคำกริยาวลี (Phrasal Verbs) จากความถี่ของคำที่ปรากฏบ่อยตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง เพื่อสรุปผลและอภิปราย

ผลการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทของคำกริยาวลี และความหมายของคำกริยาวลีในบริบทต่าง ๆ ที่พบในละครชุดเรื่อง 13 Reasons Why ซึ่งข้อมูลที่ใช้นในงานวิจัยครั้งนี้ได้จากการเก็บข้อมูล โดยการบันทึกคำกริยาวลีที่พบจากละครชุดดังกล่าวทั้งหมด 13 ตอน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือความหมายของคำกริยาวลี และประเภทของคำกริยาวลีทั้งสองประเภท ได้แก่ คำกริยาวลีที่เป็นอนุกรมกริยา และกรรมกริยา ซึ่งคำกริยาวลีที่เป็นกรรมกริยา แบ่งออกเป็นสองชนิด คือ ชนิดที่แยกจากกันไม่ได้ และชนิดที่แยกจากกันได้ โดยใช้การวิเคราะห์แบบบรรยาย

จากผลการวิจัยพบว่า มีคำกริยาวลีอยู่สามกลุ่ม ที่ปรากฏบ่อยที่สุดในละครชุดเรื่องนี้ กลุ่มแรกคือ คำกริยาวลีที่เป็นอนุกรมกริยา เป็นประเภทที่ปรากฏบ่อยที่สุด(24.56%) ตามด้วยคำกริยาวลีที่เป็นอนุกรมกริยา และกรรมกริยาแบบแยกจากกันไม่ได้(21.05%) และคำกริยาวลีแบบกรรมกริยาที่แยกจากกันไม่ได้(15.78%) และยังพบว่าคำกริยาวลีคำหนึ่งสามารถมีความหมายได้มากกว่าหนึ่งความหมาย

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น พบว่าคำกริยาวลีส่วนใหญ่ที่พบในละครชุด เรื่อง 13 Reasons why มีคำซ้ำทั้งหมดจำนวน 57 คำ เริ่มจากคำที่มีการซ้ำกันตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป ซึ่งในละครชุดเรื่องนี้มีคำซ้ำกันมากที่สุด 7 ครั้ง คือคำว่า Find out โดยทั้ง 7 ครั้งนั้น มีความหมายเหมือนกัน และใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ในที่นี้มีความหมายว่า ค้นพบความจริง อีกในความหมายหนึ่งสามารถหมายถึง การเรียนรู้สิ่งใหม่ที่เรายังไม่เคยเรียนรู้มาก่อน ซึ่งคำกริยาวลีจากละครชุดเรื่องนี้มีเพียงหนึ่งคำที่มีความหมายแตกต่างกัน และใช้ในสถานการณ์ที่ต่างกัน คือคำว่า Get off ซึ่งประโยคแรกที่พบ คือ

Get off me!! มีความหมายที่บอกให้ผู้ฟังออกไปจากบริเวณนั้น หรือจากผู้พูด ด้วยอารมณ์ที่ฉุนเฉียว แต่อีกประโยคหนึ่ง คือ I get off work at 8 มีความหมายว่า ผู้พูดจะเลิกงานตอน 2 ทุ่ม หรือสถานที่แห่งหนึ่งในเวลาหนึ่ง สามารถสรุปได้ว่า ในบริบทของของคำกริยาวิเศษณ์ สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่มีความหมายตายตัว

เอกสารอ้างอิง

- Anamai Damnet. 2017. Effects of English Language Learning through Contemporary English language Films on Development of Students' English Grammar and Sentence Analysis skills, Faculty of Liberal Arts and Science, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. (online). <https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/125341>, viewed 26 June 2018.
- บุญเลิศ วงศ์พรหม. 2017. การประเมินโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ). (online). <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637424>, viewed 7 August 2018.
- Cambridge Dictionary.2018. Series คืออะไร. (online). <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english-portuguese/series>, viewed 26 June 2018.
- Conllinsdictionary.1819.(Online).<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english>
- Englishpage. 2018. Type of Phrasal Verb. (online). <https://www.englishpage.com/>, viewed 5 March 2018.
- Espressoenglish. 2018. Type of Phrasal Verb. (online). <https://www.espressoenglish.net/>, viewed 5 March 2018.
- Jane Mairs. 2015. What are Phrasal Verbs and Why there are important. (online). <http://learnersdictionary.com/qa/Phrasal-verbs-hang-out-pass-out-put-up-with-etc?fbclid=IwAR2JN1hRTBTMyGFCqk1I335h3INmdTPIfgF5W1tDVP5O1D9UE6rLJLCD47E>, viewed 10 October 2018.
- จีรวรรณ มากละม้าย. 2016. Effectiveness of English Phrasal Verb Booklet for Word Memorization of Second Year students in English for international communication program. 10 October 2018.
- เลิศ เกษรคำ. 2008. Grammar and Techniques of the English Language Revised Edition, vol. 58, pp. 470.
- Manik L. 2013. AN ANALYSIS OF PHRASAL VERBS IN MOVIE "PRIDE AND PREJUDICE". (online). <https://www.neliti.com/publications/215810/an-analysis-of-phrasal-verbs-in-movie-pride-and-prejudice>, viewed 13 October 2018.

- ณัฐภัทร พัฒนา. 2004. บทวิเคราะห์ การแปลกริยาวิลี participle ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยที่ปรากฏในสารคดี. (Online).
<http://opac.lib.buu.ac.th/servlet/SimpleSearch?DLang=T&Type=W&PGN=&MARC=®0=T&BRW=&SearchType1=2&SDT=&DET=T&Limit=&Year1=&Year2=&Collection=ALL&PGN=&Language=&SearchType=3&LPP=10&DBName=ALL&Library=ALL&NSH=T&TOR=0&TOTP=&LCD=180941&SHT=2&SEE=&Search1=%BA%B7%C7%D4%E0%A4%C3%D2%D0%CB%EC%A1%D2%C3%E1%BB%C5%A1%C3%D4%C2%D2%C7%C5%D5+Participle+%C0%D2%C9%D2%CD%D1%A7%A1%C4%C9%E0%BB%E7%B9%C0%D2%C9%D2%E4%B7%C2%B7%D5%E8%BB%C3%D2%A1%AE%E3%B9%CA%D2%C3%A4%B4%D5>
- พันทิพย์ ทวยเจริญ. 2005. ไวยากรณ์อังกฤษแนวสร้างเสริมความรู้, pp. 6.
- ปิยวดี ผ่องใส. 2010. Teaching Phrasal verbs by using English songs. (Online).
http://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=9632&query=%A1%D2%C3%CA%CD%B9%A4%D3%A1%C3%D4%C2%D2%C7%C5%D5%E2%B4%C2%E3%AA%E9%E0%BE%C5%A7%C0%D2%C9%D2%CD%D1%A7%A1%C4%C9&s_mode=any&d_field=&d_start=0000-00-00&d_end=2561-06-26&limit_lang=&limited_lang_code=&order=&order_by=&order_type=&result_id=1&maxid=1, viewed 26 June 2018.
- พงศ์ภาณุ เศวตอรุณ. 2017. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ). (online).
<http://www.362degree.com/2018/01/16/%E0%B8%9B%E0%B8%B5-2560-%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B8%A1%E0%B8%B5%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%97%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%80/, viewed 25 October 2018.>
- Ranker vote on everything. 2017. สำนวณหนังสือที่ได้รับความนิยม. (online). https://www.ranker.com/review/13-reasons-why/85370696?ref=wiki_2610896, viewed 26 June 2018.
- สังเวียน สฤชดิกุล. 1988. การใช้เกมส์คำศัพท์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภาษาไทย. (online).
http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tea_Tha_For_Lan/Nguyen_T.pdf?fbclid=IwAR1CBKywQO3JYshz00ySyZ8vVEo95XIROkMvcANjlyx1M6ag_1FqJ6cpFXY, viewed 8 October 2018.
- Sayontan Sinha. 2018. Phrasal Verbs. (online). <http://www.pasaangkit.com/>, viewed 26 June 2018.

สัญญา มะโน .2014. วิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สื่อการสอนบัตรคำกริยาและบุพบท รายวิชา
ภาษาอังกฤษ เรื่อง “ Phrasal Verb (two words verb) ” ผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยการใช้หลักการของ “
Skinner Maslow Thorndike ” และทฤษฎีหยั่งรู้ (Insight) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยม
ศาสตร์ ปีการศึกษา 2557. (online). www.mtm.in.th/academic/myfile/070415120405_1.pdf, viewed 4
March 2018.

FL-O-04

ประสิทธิภาพการใช้คู่มือเพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3
หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
Efficiency of Using E-Book for Enhancing Target Culture Knowledge of 3rd Year
Students Majoring in English for International Communication Program,
Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla

นันทน์ภัส ชาติตรี* สิรินาถ บิลเต๊ะ จามรี สุวรรณศิลป์ และจิรายุ สงเคราะห์
หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล สาขาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
*Corresponding author: Nannapas Chatree E-mail: vampires_36@hotmail.com

บทคัดย่อ

ความเข้าใจวัฒนธรรมเจ้าของภาษาเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษ เนื่องจากภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กัน อย่างใกล้ชิด การขาดความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาสามารถก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและการติดต่อสื่อสารที่ล้มเหลว กล่าวคือการภาษาศาสตร์ควรควบคู่ไปกับการเรียนวัฒนธรรมเจ้าของภาษา ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ประสิทธิภาพการใช้คู่มืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษา ในด้านการทักทาย มารยาทในการรับประทานอาหาร การตรงต่อเวลา ข้อห้าม ความเชื่อ และเทศกาลต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขา ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา จำนวน 59 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ และข้อสอบก่อนและหลังใช้คู่มือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ T-test ผลการวิจัยพบว่าคะแนนก่อนใช้คู่มือมีค่าเฉลี่ย 28.90 ในขณะที่คะแนนหลังใช้คู่มือมีค่าเฉลี่ย 35.47 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเจ้าของภาษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 ดังนั้นผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าคู่มืออิเล็กทรอนิกส์สามารถเพิ่มพูนความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ วัฒนธรรมเจ้าของภาษา

Abstract

Understanding target culture is imperative for learning English language as they are closely related. Lack of target culture knowledge can cause misunderstanding and communication breakdown. To restate, learning linguistics should go along with learning target culture. The main purpose of this research, therefore aimed to study the achievement of using an electronic book (E-book) to enhance target culture knowledge in terms of 1.Greeting 2.Table manners 3.Punctuality 4.Taboo 5.Believes and, important Festivals. Fifty-nine third year students in the English for International Communication Program at

Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla, were purposively selected as the participants of the study. Electronic book (E- book), pre-test, and post-test were used to collect data. Data were analyzed by average value (\bar{X}), standard deviation (S.D), and T-test. The research found that pre-test score was 29.89 (\bar{X} = 29.98.), whereas post-test was 34.39 (\bar{X} = 34.39). This revealed a statistically significant level of .05. The result pointed out that using electronic handbook (E-book) to enhance target culture knowledge can effectively help the participants increase their knowledge.

Keywords: Efficiency, E-Book, Targets Culture

บทนำ

ปัจจุบันภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สำคัญ มีการใช้อย่างแพร่หลายทั่วโลก กล่าวได้ว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน อีกทั้งยังใช้ในทางการค้า การประกอบธุรกิจ รวมถึงทางด้านการศึกษาที่เป็นแกนหลักของหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับทุกแขนงวิชาชีพ นอกจากการใช้ภาษา ติดต่อ สัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อความสัมพันธ์อันดีตามกับเจ้าของภาษาที่มีโลกทัศน์และภูมิหลังต่างกัน การคำนึงถึงมารยาททางวัฒนธรรมของคู่สนทนาจึงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงและให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ๆ อารง สุทธศาสตร์ (2519) กล่าวว่า วัฒนธรรมในความหมายโดยทั่วไป คือ แนวทางการดำรงชีวิตของสังคม หรือของกลุ่มแต่ละกลุ่มที่สืบทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งอย่างไม่ขาดสาย วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แต่ละ สังคมถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นแบบฉบับของชีวิตซึ่งคนส่วนมากหวงแหนและปกป้องรักษา สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่สังคมโลกแคบลงจนเป็นสังคมที่อยู่ท่ามกลางการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม การเกิดขึ้นของระบบเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่มีความทันสมัยทำให้มนุษย์มีโอกาสที่จะต้องติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Jiang, 2006, p. 407) บุคคลที่มาจากวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน ย่อมจะต้องมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ แตกต่างกัน (Dahl, 2005, p. 8) ดังนั้นการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจึงมีผลต่อการสื่อสารโดยมนุษย์ต้องทำความเข้าใจกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันซึ่งมีบทบาทในการช่วยลดความเข้าใจผิดในการสื่อสาร (Inoue, 2007, p. 1)

นอกจากนี้ ไพฑูริย์ มีกุล (2538) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของภาษากับวัฒนธรรมดังนี้ “วัฒนธรรมคือ การสืบทอดโดยคนในสังคม หรือกลุ่มสังคม ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้ประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อใช้ในสังคมหนึ่งหรือวัฒนธรรมหนึ่ง สามารถสืบทอดหรือแพร่ กระจายไปยังอีกสังคมหนึ่งได้” หมายความว่าภาษาและวัฒนธรรมไม่สามารถแยก ให้เป็นอย่างหนึ่งอย่างใดได้และหมายถึงในการเรียนภาษาต้องเรียนควบคู่ไปกับวัฒนธรรมด้วย นอกจากภาษาพูด ภาษาเขียน (Verbal Language) แล้วภาษาที่ไม่ใช่ภาษาพูด หรือเขียนโดยตรง (Non-Verbal Language) หรือภาษากายอื่น ๆ ก็มีความสำคัญมาก ในการติดต่อสื่อสารของผู้คน เช่นการส่งสายตา ท่าทีการใช้มือ ซึ่งแต่ละวัฒนธรรม ก็จะมีการตีความ หรือสื่อความที่ต่างกันออกไป กิตติพงษ์ เทียนตระกูล (2532) ได้กล่าวถึงมารยาทดังต่อไปนี้ มารยาทของคนในชาติเป็นส่วนหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเจริญอกงามและความเป็นระเบียบแบบแผน ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของแต่ละสังคม ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในด้านความเป็นอยู่ โดยจะแสดงออกทางพฤติกรรมได้ เช่น การพูด การเดิน การแสดงความเคารพ การ รับประทานอาหาร รวมทั้งการรู้จักปฏิบัติตนต่อผู้อื่นได้ อย่างเหมาะสม สิ่งเหล่านี้ได้รับการถ่ายทอดจากการอบรม สั่งสอน ให้มีการเรียนและการฝึก

ปฏิบัติ เช่นสังคม โลกตะวันออกให้ความเคารพต่อศีรษะของบุคคล จะ ไม่แตะต้องสัมผัสโดยตรง หรือการเห็นว่าเท้าเป็นของต่ำ จะไม่ยกสูง หรือใช้เท้าแทนมือในการหยิบสิ่งของซึ่งถือว่า ไม่สุภาพ ต่างจากวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งไม่มีการถือสิ่ง เหล่านี้หรือการทักทายในแบบตะวันตกที่เน้นการสัมผัสกัน เช่น จับมือ กอด หรือจูบกัน ในสังคมโลกตะวันออก จะไม่นิยมทำกันเป็นต้น

Will Felps, (2010) ได้นิยามความหมายของมารยาทว่า คือกฎที่ใช้ปฏิบัติตนให้ถูกต้องอันจะเกิดผลดีแก่ตัวเราและผู้อื่น แต่การปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่าง ๆ ของคนยุคปัจจุบัน ที่เรียกว่า “มารยาททางสังคม” ค่อนข้างจะยึดความพึงพอใจของตนเป็นหลัก จนทำให้ขาดความเกรงใจต่อผู้อื่น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินชีวิตของคนทุกวันนี้ เต็มไปด้วยความเร่งรีบ สภาพเศรษฐกิจที่ทุกคนต้องดิ้นรน ต่อสู้เพื่อความอยู่รอด ทำให้คนเราห่างเหินและขาดการ ปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีลักษณะต่างคนต่างอยู่มากขึ้น การมีมารยาทไม่ดีหรือมีความประพฤติที่สังคมไม่ยอมรับจะก่อให้เกิดผลเสียได้มากมาย กระทบกระพังซึ่งกันและกันตั้งแต่ปัญหาเล็กไปจนถึงปัญหาใหญ่ เช่น แย่งคิวซื้อของ พุดคุยกับเพื่อนในโรงหนังจนถูกต่อว่าต่อขาน และเกิด การทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น หรือขับรถปาดหน้ากัน ทำให้บันดาลโทสะถึงกับฆ่ากันตาย รวมถึงคนที่ชอบทำผิดกฎ อยู่เพียงคนเดียวในที่ทำงาน สามารถก่อให้เกิดการปฏิบัติงานและผลผลิตลดลงถึง 30-40 เปอร์เซ็นต์ (%) ซึ่งเป็นไป ดังคำกล่าวที่ว่า "One bad apple can really bring us down" หรือตามคำพังเพยของไทยว่า "ปลาตายตัวเดียว เหม็นไปทั้งข้อง" สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงมารยาท ที่แสดงถึงตัวตนคนในสังคมว่าเป็นอย่างไรทั้งสิ้น

เนื่องจากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ค่อนข้างมีศักยภาพที่ดีในด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ มีโอกาสสูงที่จะทำความรู้จัก และร่วมงานกับชาวต่างชาติ การเรียนรู้เรื่องมารยาททางสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาจึงเป็นสิ่งที่จะต้องทำเป็นเช่นเดียวกัน ทางผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำคู่มือเพื่อเพิ่มความรู้ด้าน วัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษา เพื่อเป็นการเน้นย้ำให้นักศึกษามีความเข้าใจในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษามากขึ้นนอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียนในรูปแบบของคู่มือ และเพื่อการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาที่จะปรับตัว เรียนรู้ พัฒนาการเองให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม รวมทั้งเตรียมความพร้อมต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงานและพร้อมรับมือกับบุคคลที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการใช้คู่มืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษา ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
2. เพื่อศึกษาระดับความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้คู่มืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของ ภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

วิธีการดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประสิทธิภาพคู่มือเพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

ประสิทธิภาพของคู่มือเพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการเลือกใช้สื่อนอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การสร้างเครื่องมือวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดประชากรในครั้งนี้ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ตามวิธีของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) จำนวน 59 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือคู่มืออิเล็กทรอนิกส์และแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้คู่มือ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างคู่มืออิเล็กทรอนิกส์และแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้คู่มือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

2.1 คู่มือด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษา

2.1 แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการใช้งานใช้คู่มือด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษา เป็นแบบทดสอบประเภทเลือกตอบ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการทักทาย จำนวน 10 ข้อ
2. ด้านการรับประทานอาหาร จำนวน 10 ข้อ
3. ด้านเวลา จำนวน 10 ข้อ
4. ด้านกฎข้อห้ามต่าง จำนวน 10 ข้อ
5. ด้านความเชื่อและเทศกาล จำนวน 10 ข้อ

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเจ้าของภาษา

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นหลักการในการกำหนดขอบเขตในการศึกษาวิจัย การสร้างคู่มือและแบบทดสอบ โดยให้สอดคล้องและตรงประเด็น โดยมีเนื้อหาของคู่มือและแบบทดสอบตามลักษณะดังนี้

1. ด้านการหักทนาย
2. ด้านการรับประทานอาหาร
3. ด้านเวลา
4. ด้านกฎข้อห้ามต่าง
5. ด้านความเชื่อและเทศกาล

3.3 นำคู่มือและแบบทดสอบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3.4 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขคู่มือและแบบทดสอบตามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ

3.5 นำคู่มือและแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้คณะผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอีกครั้ง หลังจากนั้นนำคู่มือและแบบทดสอบไปหาค่า IOC เพื่อแสดงความเชื่อมั่น แล้วนำมาคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.05-1.00 ซึ่งเป็นลักษณะคู่มือและแบบทดสอบที่มีความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

+1 แน่ใจว่าเนื้อหาในคู่มือและแบบทดสอบมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

0 ไม่แน่ใจว่าเนื้อหาในคู่มือและแบบทดสอบมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

-1 แน่ใจว่าเนื้อหาในคู่มือและแบบทดสอบไม่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3.6 นำคู่มือและแบบทดสอบที่ได้ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 59 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบซึ่งจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จำนวน 59 คน โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 จัดเตรียมคู่มือและแบบทดสอบเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือเพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

4.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างเดือน ตุลาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน 2561 โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 59 คน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย โดยให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนใช้คู่มือก่อน และให้คู่มือเพื่อนำไปศึกษา 2 สัปดาห์ หลังจากนั้นก็ทำแบบทดสอบหลังการใช้คู่มือ

4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบทดสอบ มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ในการนำเสนอ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบทดสอบมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ในการนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำแบบทดสอบ ใช้สถิติการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X})

5.2 การศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือเพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ใช้สถิติการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการเปรียบเทียบการทดสอบที (T- test)

ผลการศึกษา / ผลการทดลอง

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลและการเปรียบเทียบคะแนนของแบบทดสอบ

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	59	29.98	5.364	4.761	0.005
หลังเรียน	59	34.39	7.170		

*p ≤.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนของนักศึกษาก่อนการใช้คู่มืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่ม ความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษา คะแนนเต็ม 50 คะแนน นักศึกษาสอบได้คะแนนเฉลี่ย 29.98 (\bar{X} = 29.98.) หลังจากการใช้คู่มือเพื่อเพิ่ม ความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษา นักศึกษาสอบได้คะแนน เฉลี่ยสูงขึ้นคือ 34.39 (\bar{X} = 34.39) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.005

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจ

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของนักศึกษาศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
ชาย	3	5.1
หญิง	56	94.9
รวม	59	100

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 59 คน ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศึกษา 000สตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พบว่า ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 94.9

ตอนที่ 1 วิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้คู่มืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมตะวันตก

รายการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบคู่มือมีความน่าสนใจ	4.29	0.696	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร	4.02	0.861	มาก
3. ความสะดวกในการใช้คู่มือ	4.03	0.809	มาก
รวม	4.11	0.651	

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับ รูปแบบของคู่มืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยรูปแบบคู่มือมีความน่าสนใจในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.29 ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาด้าน ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษรในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.02 ($\bar{X} = 4.02$) และความสะดวกในการใช้คู่มือในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.03 ($\bar{X} = 4.03$)

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของคู่มืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

รายการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. เนื้อหามีความครอบคลุมและเหมาะสม	4.12	0.768	มาก
2. มีเนื้อหาที่เพียงพอต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.17	0.746	มาก
รวม	4.14	0.695	

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของคู่มืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยคู่มืออิเล็กทรอนิกส์มีเนื้อหาที่เพียงพอต่อการเรียนรู้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.17 ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมาด้านเนื้อหาของคู่มืออิเล็กทรอนิกส์มีความครอบคลุมและเหมาะสมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.12 ($\bar{X} = 4.12$)

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นด้านการนำคู่มืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ไปใช้ประโยชน์

รายการ	ค่าเฉลี่ย(\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. สามารถนำคู่มือไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง	4.36	0.783	มากที่สุด
2. สามารถนำคู่มือไปใช้ศึกษาเพิ่มเติม	4.36	0.737	มากที่สุด
รวม	4.36	0.713	

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของความคิดเห็นด้านการนำคู่มืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ไปใช้ประโยชน์ มีดังนี้ คู่มือสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้จริงและสามารถนำคู่มือไปใช้ศึกษาเพิ่มเติมได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ 4.36 ($\bar{X}=4.36$)

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. คู่มืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยมีประสิทธิภาพ
2. การเปรียบเทียบระดับความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จากการทำแบบทดสอบ พบว่าคะแนนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อรูปแบบและเนื้อหาของคู่มือในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อการนำคู่มือไปใช้ประโยชน์ระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยประสิทธิภาพการนำคู่มืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสอบแบบทดสอบก่อน และหลังการนำคู่มือเพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษา พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนของนักศึกษา ก่อนการนำคู่มือเพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษา คะแนนเต็ม 50 คะแนน นักศึกษาสอบได้ คะแนนเฉลี่ย 29.98 ($\bar{X}= 29.98$) ส่วนหลังจากการนำคู่มือเพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของ ภาษาแล้วทำการสอบหลังนักศึกษาทั้งหมดได้คะแนนสูงขึ้นคือ 34.39 ($\bar{X} = 34.39$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าคู่มืออิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพและนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ จิตรลดา รามพันธุ์ ลิ สุทัศน์ นาคจัน (2560) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาคู่มือการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับงานบริการอาหารและเครื่องดื่มบนแอปพลิเคชันเฟสบุ๊ก สำหรับนักศึกษาสาขางานโรงแรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี พบว่า คู่มือภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้สำหรับงานบริการอาหารและเครื่องดื่มบนแอปพลิเคชันเฟสบุ๊ก มีประสิทธิภาพ 78.08/82.22 ใกล้เคียงกับเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังการนำคู่มือบนแอปพลิเคชันเฟสบุ๊กสูงกว่าก่อนการนำคู่มือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วิทยุ อุดระ วรปภา อารีราษฎร์ และ สุรัตน์ ดวงชาทม (2558) ซึ่งศึกษาเรื่อง การหาประสิทธิภาพของคู่มือการส่งเสริมครูพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ บนคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด พบว่า คู่มือการส่งเสริมครูพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้บนคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด มีประสิทธิภาพเท่ากับ 94.88/81.83 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

ผลวิจัยแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้คู่มืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ในด้านรูปแบบของคู่มือและความพึงพอใจด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.11 (\bar{X} = 4.11) , 4.14 (\bar{X} = 4.14) ตามลำดับ และ มีความพึงพอใจต่อการนำคู่มืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ประโยชน์ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.36 (\bar{X} = 4.36)

กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยประสิทธิภาพการใช้คู่มือเพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาของ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย หลังจากการใช้คู่มือเพื่อเพิ่มความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาแล้วทำการสอบหลังนักศึกษาทั้งหมดได้คะแนนสูงขึ้นแสดงให้เห็นว่าคู่มืออิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพและนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ดี และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้คู่มืออิเล็กทรอนิกส์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งถัดไป

1. ควรวิเคราะห์ ตำรา/หนังสือ ภาษาอังกฤษ ในแง่ของของเนื้อหาด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษา
2. ควรศึกษาใช้บทบาทสมมติเพื่อกระตุ้นและเสริมสร้างความเข้าใจเนื้อหาด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษา

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอาจารย์จิรายุ สงเคราะห์ อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการทุกท่านที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนทำให้วิจัยเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณคณะผู้เชี่ยวชาญและผู้วิพากษ์ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์สมพร มณีโชติ และ อาจารย์ Mitchell R. Juaban ที่ให้ความกรุณาในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากลทุกท่าน ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้และสามารถทำวิจัยสำเร็จด้วยดี คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการทำวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ ต่อหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากลและนักศึกษาทุกคนที่มีความสนใจในด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ เทียนตระกูล และคณะ. (2532). รายงานการวิจัยการประเมินผลโครงการมารยาทของนักเรียนสาธิตจุฬาฯ (ฝ่ายประถม). กรุงเทพฯ : โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม).
- จิตรลดา งามพันธุ์ ลิ สุทัศน์ นาคัจั่น .(2560). การพัฒนาคู่มือการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับงานบริการอาหารและเครื่องดื่มบนแอปพลิเคชันเฟสบุ๊ก สำหรับนักศึกษาสาขางานโรงแรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรีวารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ ปี ที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560 หน้า 29-43

- วิญญู อุตระ วรปภา อารีราษฎร์ และ สุรัตน์ ดวงชาทม. (2558). *การหาประสิทธิภาพของคู่มือการส่งเสริมครูพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ บนคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด* การประชุมวิชาการระดับชาติการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ประเทศไทย 12 – 13 พฤษภาคม 2558 หน้า 15-20
- ไพฑูรย์ มีกุล. (2538). *มนุษย์กับการใช้ภาษา*. เอกสารการสอน ชุดมนุษย์กับอารยธรรม หน่วยที่ 8-15. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อารง สุทธาศาสตร์. (2519). *ปัญหาความขัดแย้งในสี่จังหวัดภาคใต้*. กรุงเทพฯ : ประชาพิทักษ์.
- Dahl, S. (2005). Intercultural Research: The Current State of Knowledge. Retrieved December 15, 2012, from http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=658202
- Jiang, X. (2006). Towards intercultural communication: from micro to macro perspectives. *Intercultural Education*, 17(4), 407-419.
- Inoue, Y. (2007). Cultural Fluency as a Guide to Effective Intercultural Communication: The Case of Japan and the U.S. Retrieved December 15, 2012, from <http://www.immi.se/intercultural/>

FL-O-05

การส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านการใช้กิจกรรมการเล่นเกมของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 6
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 (วังปริงเพชรไพศาล)

Enhancing Students' English Vocabulary Retention through Gaming Activities of
Phathomsuksa 6 Students from Thairathwittaya 80 School (Wangpringpetch Phaisarn)

ณิยากร แก้วสุวรรณ*. วริยา ปานงาม, นารีช่า ยามาเจริญ และจิรายุ สงเคราะห์
หลักสูตรรายวิชาภาษาต่างประเทศ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
*Corresponding author: Niyakorn Kaewsuwan E-mail address: niyakorn.kaewsuwan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ผ่านการใช้กิจกรรมการเล่นเกมของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 (วังปริงเพชรไพศาล) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 35 คน ของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 (วังปริงเพชรไพศาล) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือชุดข้อสอบคำศัพท์ก่อนเรียนและหลังเรียนและเกม จำนวน 3 เกม ได้แก่ Puzzle, Making Word, and Missing Letter การทดลองใช้เวลา 5 สัปดาห์ (กิจกรรมเกม 3 สัปดาห์ และ ระยะเวลาการจดจำคำศัพท์ 2 สัปดาห์) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ T-test

ผลการวิจัยพบว่า ผลคะแนนความรู้คำศัพท์ก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมการเล่นเกมช่วยเพิ่มการจดจำด้านคำศัพท์ให้แก่ นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูผู้สอนควรใช้กิจกรรมการเล่นเกมเพื่อเสริมสร้างการจดจำคำศัพท์ เนื่องจากคำศัพท์เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ภาษา

คำสำคัญ: กิจกรรมการเล่นเกม, คำศัพท์ภาษาอังกฤษ, การจดจำคำศัพท์

Abstract

The main purpose of this study was to examine the efficiency of enhancing English vocabulary and retention through gaming activities. Thirty-five Phathomsuksa 6 students from Thairathwittaya 80 School were purposively selected as participants. Data were collected using a vocabulary test distributed before and after the implementation of the treatment. Three games: Puzzle, Making Word, and Missing Letter were utilized to collect data. The experiment was specification for five weeks: three weeks for gaming activities, and two weeks for retention. Mean, standard deviation, and T-Test were to analyze data.

Research finding revealed that there was a statistically significant difference between the mean scores of the students gained from the pre-test and post-test of vocabulary achievement test at a significance level of 0.05. This finding pointed that gaming activities can effectively enhance students' English vocabulary and retention. Teachers, therefore, should use games to help students remember English vocabulary as it is an important fundamental thing of learning language.

Keywords: Gaming Activities, English Vocabulary, Retention

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้า ความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงทางด้าน เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม มีผลกระทบทั่วถึงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งประเทศไทยก้าวสู่ประชาคมอาเซียนทำให้ภาษาอังกฤษกลายเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่ง ในการสื่อสารเพื่อให้ เกิดความเข้าใจกันและกัน อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาหาข้อมูลความรู้และ ถ่ายทอดวิทยาการต่าง ๆ แก่กันด้านเศรษฐกิจภาษาอังกฤษมีความจำเป็นอย่างมาก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ดังนั้น ทุกคนจึงเห็นได้ว่าสังคมในโลกปัจจุบันนี้ภาษาอังกฤษมีความจำเป็นอย่างมากที่ควรจะเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา

การเรียนภาษาต่างประเทศมีความแตกต่างจากการเรียนสาระการเรียนรู้อื่น เนื่องจากผู้เรียนต้องเรียนภาษาเพื่อให้ สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาที่ดีผู้เรียนจะต้องมีโอกาสได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มากที่สุดทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน (กรมวิชาการ, 2553) ถึงแม้ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยเปลี่ยนไปจากที่เคยเน้นการเรียนรู้ด้วยการท่องจากกฎ การใช้ต่าง ๆ มาสู่การกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนภาษาอังกฤษด้วยความสนุกสนานมากขึ้น มีวิธีการสอนที่ใช้การสื่อสารหรือที่ เรียกว่า Communicative Approach การใช้เกมทางภาษาสอดแทรกในวิธีการสอนจึงอาจเป็นทางเลือกหนึ่งของครู (เรื่อง ศักดิ์ อัมไพพันธ์, 2545) ทั้งนี้เพราะเกมช่วยให้เด็กเรียนเกิดความเพลิดเพลินรู้สึกผ่อนคลายอารมณ์ดีจึงคลายจากการเรียนและ ยังช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและจดจ่อในการเรียนและแสดงออกอย่างเต็มความสามารถ (ทีศนา เขมมณี, 2547, สุกิจ ศรีพรหม, 2544, สมิตรา อังวัฒนกุล, 2539)

(บุษริย์ ฤกษ์เมือง, 2552) ปัจจุบันพบว่าปัญหาพื้นฐานของการเรียน คือปัญหาคำศัพท์ เนื่องจากความรู้ด้านคำ ศัพท์ ไม่เพียงพอ เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ภาษาอังกฤษในโรงเรียน ไม่ว่าจะ เป็นทักษะ การฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและ จำเป็นที่นักเรียนจะต้องมีพื้นฐานเกี่ยวกับคำศัพท์ จึงจะ สามารถเรียนภาษาได้ดี สอดคล้องกับ (จิรากุล พิพัฒน์ตันติศักดิ์, 2548). กล่าวว่า ปัจจัยสนับสนุนที่เป็นปัญหาพื้นฐานของการ เรียนภาษาอังกฤษ คือ ด้านตัวผู้เรียน ด้านตัวครูผู้สอน ด้านครอบครัว และด้านโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับความสามารถใน การใช้ภาษาอังกฤษซึ่งรวมไปถึงการจดจำภาษาอังกฤษอีกด้วย และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยเองที่ได้สำรวจเกี่ยวกับการเรียน ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยเห็นว่า อุปสรรคสำคัญประการหนึ่งสำหรับนักเรียนจำนวนมากคือ ความรู้ทางด้านคำศัพท์ไม่เพียงพอ ซึ่งได้รับข้อมูลจากการสำรวจเบื้องต้นภายในโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้สอบถามข้อมูลจากครู ประจำชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (แสงชัย, 2533) ความรู้ด้านคำศัพท์ หมายถึง ความเข้าใจด้านความหมาย

ของคำศัพท์อาจรวมไปถึงการสะกดคำและความสามารถในการใช้คำในประโยค ซึ่งสอดคล้องกับ (ประชิด อินทะกนก, 2541) กล่าวว่า การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างยิ่งในโลกปัจจุบันเพราะภาษาอังกฤษนั้นเปรียบเสมือนภาษาที่สอง รองลงมาจากภาษาประจำชาติ การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษจึงจำเป็นต้องในระดับชั้นปฐมวัย เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจ ความหมายของคำศัพท์ก็จะส่งผลให้มีปัญหาทางการใช้ภาษาอังกฤษ เช่น ฟัง พูด อ่านไม่ได้ จับใจความไม่ได้ ใช้คำศัพท์ผิด ความหมายทำให้ส่งผลต่อการสื่อสาร ส่วนด้านการเขียน นักเรียนมักจะสะกดคำไม่ถูกต้องและเขียนไม่ได้ใจความ สาเหตุอาจจะ เป็นเพราะว่าหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 นั้นส่วนใหญ่นั้นจะให้ความสำคัญกับการสอนคำศัพท์น้อย นักเรียนมักจะเรียนศัพท์แบบแปลและพยายามท่องจำศัพท์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งการเรียนแบบท่องจำ ไม่ได้ทำความเข้าใจคำศัพท์ นักเรียนไม่สามารถนำมาสื่อสารได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ เพราะไม่ค่อยมีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตจริง การเรียนรู้คำศัพท์จึงไม่ประสบผลเท่าที่ควร

ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดทำวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านการใช้กิจกรรมการเล่นเกมนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 (วังปรีชเพ็ชรไพศาล) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ ไม่เคร่งเครียดและยังสร้างความสนุกสนานกว่าเดิม อีกทั้งยังทำให้นักเรียนมีความอยากเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นและได้ส่งเสริมให้เกิด ทักษะด้านการจำภาษาอังกฤษ และทำให้การเล่นแต่ละครั้งได้รับผลลัพธ์ที่ดีซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาพัฒนาทักษะการจำ คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ดีขึ้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 (วังปรีชเพ็ชรไพศาล)

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเล่นเกม

วิธีการดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบก่อน-หลังการใช้เกมในการส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านการใช้ กิจกรรมการเล่นเกมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ซึ่งผู้วิจัยได้ ดำเนินการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา80 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 35 คน โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ได้มา

จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ตามวิธีของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) หรือเฮอร์เบิร์ตและเรย์มอนด์ (Herbert Asin and Raymond R.)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้คำศัพท์ ได้แก่

-แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 20 ข้อ

-แบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) จำนวน 20 ข้อ

2.2 แผนการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์ประกอบการสอนและแบบฝึกหัดหลังทำกิจกรรมการเล่นเกมน จำนวน 3
 แผน ได้แก่

แผนการสอนที่ 1: หมวดร่างกาย

เกม Puzzle

แบบฝึกหมวดร่างกาย จำนวน 18 ข้อ

แผนการสอนที่ 2: หมวดอาชีพ

เกม Making Words

แบบฝึกหมวดร่างกาย จำนวน 10 ข้อ

แผนการสอนที่ 2: หมวดสัตว์และผลไม้

เกม Missing Letter

แบบฝึกหมวดสัตว์และผลไม้ จำนวน 10 ข้อ

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าและกำหนดขอบเขตคำศัพท์นำมาใช้ในการสอนและคัดเลือกเกมที่นำเสนอใจมาใช้ประกอบการ
 สอน

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นวิธีในการทำเครื่องมือวิจัยและกำหนดขอบเขตในการสอนเพื่อมาสร้าง
 แบบทดสอบ Pre-test และ Post-test ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.3 นำแบบทดสอบถามไปให้คณะผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและและเหมาะสมต่อ
 เนื้อหา

3.4 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบและเกมตามที่ได้รับคำแนะนำจากคณะผู้ทรงคุณวุฒิ

3.5 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงและแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้คณะผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิง
 เนื้อหาอีกครั้ง หลังจากนั้นแบบทดสอบทดสอบไปหาค่า ioc เพื่อแสดงความเชื่อมั่น แล้วนำข้อที่มีค่า ioc ระหว่าง 0.05-1.00
 มาใช้ในการวิจัย

3.6 นำแบบทดสอบและเกมที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 จำนวนทั้งหมด 35 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยใช้เกมและแบบทดสอบ Pre-test, Post-test และ เกม ซึ่งจะเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
 ที่ 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 (วังปรีชเพ็ชรไพศาล) จำนวน 35 คน โดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

4.1 จัดเตรียมแบบทดสอบและเกมในการศึกษาการส่งเสริม การจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านกิจกรรมการ
 เล่นเกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 (วังปรีชเพ็ชรไพศาล)

4.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ในเดือนพฤศจิกายน 2561 โดยประชากรจำนวน 35 คน เป็นนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 (วังปรีชเพ็ชรไพศาล)

4.3 แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test), หลังเรียน (Post-test) และเกม รวมไปถึงแบบฝึกหัดในแต่ละเกมไปสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 (วังปรีงเพชรไพศาล) จำนวน 3 เกม โดยใช้เวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 เกม เกมละ 1 ชั่วโมง

4.4 เก็บรวบรวมคะแนนการทำแบบทดสอบทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยผู้เรียนจะต้องผ่านมาตรฐานที่ผู้วิจัยกำหนด 70/70 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ร้อยละ(%)
2. T-test
3. ค่าเฉลี่ย(\bar{X})
4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D)

ผลการศึกษา/ผลการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิจัยตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมร่วมกับแบบทดสอบการจดจำคำศัพท์หลังเล่นเกมและแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 1 การหาผลสัมฤทธิ์ในการส่งเสริมในการจดจำคำศัพท์ผ่านการใช้กิจกรรมการเล่นเกม ทำแบบฝึกหัด ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้โดยการเล่นเกมและทำแบบทดสอบการจดจำคำศัพท์

ลำดับที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	ค่าความต่าง
1	9	15	6
2	8	13	5
3	10	18	8
4	11	20	9
5	4	14	10
6	15	20	5
7	15	20	5
8	3	10	7
9	2	10	8
10	16	19	3
11	18	20	2
12	13	15	2

ลำดับที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	ค่าความต่าง
13	10	17	3
14	16	19	3
15	12	12	0
16	10	12	2
17	9	18	9
18	2	10	8
19	13	19	6
20	18	20	8
21	6	6	0
22	7	10	3
23	12	15	3
24	14	18	4
25	5	10	5
26	16	15	-1
27	11	15	1
28	14	18	1
29	15	15	10
30	9	15	0
31	9	9	6
32	13	16	0
33	10	20	3
34	4	10	10
35	4	10	6
รวม	356	526	161
\bar{X}	4.48	10.46	2.55
S.D.	2.15	3.37	0.45

จากตารางที่ 1 การหาผลสัมฤทธิ์ในการส่งเสริมในการจดจำคำศัพท์ผ่านการใช้กิจกรรมการเล่นเกมนำแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้โดยการเล่นเกมและทำแบบทดสอบการจดจำคำศัพท์ พบว่า ผลการสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.46 (S.D. = 3.37) ผลการทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 (S.D. = 2.15) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเล่นเกมและทำแบบทดสอบการจดจำคำศัพท์หลังเล่นเกม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 2.98$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 การหาผลสัมฤทธิ์ในการส่งเสริมในการจดจำคำศัพท์ผ่านการใช้กิจกรรมการเล่น เกม ทำแบบฝึกหัด ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้โดยการเล่นเกมและทำแบบทดสอบการจดจำคำศัพท์

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนการทดสอบ		หลังการทดสอบ		ผลต่าง	t
n	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	D	t
35	4.48	2.15	10.46	3.37	4.45	2.98

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 การหาผลสัมฤทธิ์การส่งเสริมในการจดจำคำศัพท์ผ่านการใช้กิจกรรมการเล่น เกม ทำแบบฝึกหัด ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้โดยการเล่นเกมและทำแบบทดสอบการจดจำคำศัพท์ พบว่า ผลการทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.46 (S.D.= 3.37) ผลการสอบก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 (S.D. = 2.15) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเล่น เกมและทำแบบทดสอบการจดจำคำศัพท์หลังเล่นเกม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเพื่อส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยผ่านกิจกรรมการเล่น เกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 (วังปรีชเพ็ชรไพศาล) ซึ่งสามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านการใช้กิจกรรมการเล่น เกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถสรุปดังนี้

1. การใช้เกมสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ พบว่าผลการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษคะแนน หลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการวิจัยพบว่า ผลคะแนนความรู้คำศัพท์ก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมการเล่น เกมช่วยเพิ่มการจดจำด้านคำศัพท์ให้แก่ นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูผู้สอนควรใช้กิจกรรมการเล่น เกมเพื่อเสริมสร้างการจดจำคำศัพท์ เนื่องจากคำศัพท์เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ภาษาแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test), หลังเรียน (Post-test) และเกม รวมไปถึงแบบฝึกหัดในแต่ละเกมไปสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 (วังปรีชเพ็ชรไพศาล)

อภิปรายผล

จากการศึกษาการส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านการใช้กิจกรรมการเล่น เกมของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 80 (วังปรีชเพ็ชรไพศาล) สามารถอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้ 1. การใช้เกมสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

นั้นช่วยทำให้นักเรียน เรียนรู้คำศัพท์ได้ดี มีความ เข้าใจและจดจำคำศัพท์ได้แม่นยำมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการเรียนรู้คำศัพท์ ภาษาอังกฤษคะแนนหลังเรียนสูงกว่า คะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกม ในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษนั้น ทำให้นักเรียน เรียนรู้สนุกสนาน กระตือรือร้นต่อการทำกิจกรรม ไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้คำศัพท์ ส่วนใหญ่จะอยู่ในเนื้อหาบทเรียนและนำมาจัดกิจกรรม จากการสังเกตและจดบันทึกของผู้วิจัย ขณะทำการสอน พบว่า นักเรียนมีความตื่นตัว กระตือรือร้นที่จะเรียนอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่ทำ กิจกรรมที่กำหนดไว้ให้นักเรียนทุกคนให้ความร่วมมือ กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง ถึงแม้ว่า บางครั้งนักเรียนจะตอบผิดบ้างก็ตาม แต่นักเรียนก็มีความพอใจในการเล่น ได้ฝึกทักษะต่างๆ ทั้ง ในด้านการฟัง พูด อ่าน เขียนโดยมีโอกาสสนทนาภาษาที่เรียนมาใช้ ในกิจกรรม ตรงกับคำกล่าวของ (ยุพิน จันทร์ศรี, 2546) ได้สรุปถึงความสำคัญและประโยชน์ของเกมที่นำมาใช้สอนว่า เกมเป็น เครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ภาษาได้ดี และส่งเสริมทักษะในการใช้ภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน และ เขียน เพื่อประโยชน์ในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ฝึกการสังเกต การตัดสินใจ ทักษะ ทาง การเคลื่อนไหว เพื่อสร้างพื้นฐาน ทักษะทางด้านกีฬาในอนาคต เกมยังมีความสำคัญต่อ สุขภาพ ทางจิต เพราะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดทางสมองได้เป็นอย่างดี และทำให้ผู้เล่นได้รู้จักการเข้า สังคม มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งเกมช่วยทำให้ บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไป อย่างมีชีวิตชีวาสร้างความเป็นกันเองระหว่างครูและนักเรียนได้มากขึ้น เกมคำศัพท์เหล่านี้เป็น กิจกรรมช่วย ส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น (สำเนา ศรีประมวงค์, 2547)

2. จากการใช้เกมสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษนั้น พบว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้คำศัพท์ ภาษาอังกฤษหลังเรียนกับการจดจำ คำศัพท์ภาษาอังกฤษ หลังเรียน 3 สัปดาห์ แตกต่างกัน แสดงว่านักเรียนมีการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ (ธนิดา วัชรพิชิตชัย, 2555) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ ภาษาอังกฤษของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการสอนแบบใช้เกมและบัตรคำศัพท์ พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบใช้เกมและ บัตรคำศัพท์มีความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกัน การที่นักเรียนจะจดจำสิ่งที่ได้เรียนรู้ได้มากน้อย เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย หลายประการ ระยะเวลาที่เป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อการวัดความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ ภาษาอังกฤษของนักเรียน (กมลรัตน์ หล้าสุขุข, 2541) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ Memory) ถ้าไม่ได้รับการทบทวนหรือ รื้อฟื้นก็จะทำให้เกิดการลืมได้ ยิ่งนานวัน เปอร์เซนต์ของความจำที่ออกมา จะยิ่งน้อยลง แต่ถ้าได้รับการทบทวนอยู่อย่าง สม่าเสมอ ก็จะฝังตัวกลายเป็นความจำระยะยาว (Long-term-Memory) ถึงอย่างไรก็ตามการที่นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการ จดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียน 3 สัปดาห์ แตกต่างกัน แสดงว่านักเรียนมีการจดจำคำศัพท์มากขึ้น นอกจากนี้การจัด บทเรียนให้มีความหมายต่อผู้เรียนก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ง่ายต่อการจดจำ คำศัพท์ผู้วิจัยเลือกคำศัพท์ที่อยู่ในหมวดเดียวกันมา จัดกิจกรรมเพื่อให้ง่ายต่อการจดจำคำศัพท์ของ นักเรียนและการจัดสถานการณ์ช่วยการเรียนรู้เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมี ความจำระยะยาว ได้แก่ การจัดสถานการณ์ให้นักเรียนมีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับบทเรียนนั้นมากขึ้น ในการทำวิจัย ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดสถานการณ์ช่วยการเรียนรู้โดยนำเกมคำศัพท์เข้ามาประกอบการสอน เพื่อให้นักเรียนนึกถึงสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว จากการสังเกตและจดบันทึกของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนจะระลึกถึงคำศัพท์ต่างๆ ที่นักเรียนได้ทำไปแล้วในกิจกรรมการเล่น เกม จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น มีผลต่อการจดจำคำศัพท์ของนักเรียน เพราะถึงแม้ว่าจะ ทิ้งระยะเวลาไป 3 สัปดาห์ แล้วก็ตาม การ เรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนก็ยังฝังอยู่ในความทรงจำจึงพอ สรุปได้ว่า การส่งเสริมการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านการ ใช้ กิจกรรมการเล่น เกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วยให้นักเรียนจดจำคำศัพท์และสามารถระลึกถึงคำศัพท์ที่ได้เรียนรู้ ผ่านไปแล้ว 3 สัปดาห์

สรุปผลการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เกม เป็นกิจกรรมหนึ่งซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ ภาษาอังกฤษทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและช่วย ทำให้การจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาทักษะเพิ่มเติม อาทิเช่น ทักษะการพูด ทักษะการเขียน ทักษะการฟัง และทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ
2. ควรคำนึงถึงความยากง่ายของแบบฝึกหัดและเกมให้เหมาะสมกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์จิรายุ สงเคราะห์ อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนทำให้วิจัยเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญและผู้วิพากษ์ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์จิรายุ สงเคราะห์ อาจารย์สมพร มณีโชติ และอาจารย์บุษยาเหน็บบัว ที่ให้ความกรุณาในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณคณะผู้สอนหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากลทุกท่าน ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้และสามารถทำวิจัยสำเร็จด้วยดี คณะผู้วิจัยหวังไว้เป็นอย่างยิ่งว่าการทำวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ ต่อหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากลและนักศึกษาทุกคนได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งถัดไป

เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์. (2541). **อิทธิพลต่อการจำ**. เข้าถึงได้จาก: <http://web.eng.ubu.ac.th>

[/~seminar/research/Journal/5/b.3.pdf](http://web.eng.ubu.ac.th/~seminar/research/Journal/5/b.3.pdf). [สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2561]

กระทรวงศึกษาธิการ.(2554). **ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน**. เข้าถึงได้จาก: <https://www.fmcpenglish.com>. [สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2561].

กรมวิชาการ. (2553). **ภาษาอังกฤษในไทย**. เข้าถึงได้จาก: <http://www.ubu.ac.th>

[/web/files_up/08f2013012915055365.pdf](http://www.ubu.ac.th/web/files_up/08f2013012915055365.pdf). [สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2561].

จิรากุล พิพัฒน์ตันติศักดิ์. (2548). คำศัพท์. เข้าถึงได้จาก: <https://www.fmcpenglish.com>. [สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2561].

ชัยพร วิชชาวุธ. (2545). **ความจำระยะสั้น**. เข้าถึงได้จาก: <http://wichianthonthong.tripod.com>. [สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2561].

ทิศนา แคมมณี, สุกิจ ศรีพรหม, สุมิตรรา อังวัฒนกุล. (2539). **ความสำคัญของการสอนโดยใช้เกม**. เข้าถึงได้จาก:

<https://www.gotoknow.org/posts/207358>. [สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2561].

- ธนิดา วัชรพิชิตชัย. (2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์. เข้าถึงได้จาก:
[www./Downloads/29210-Article%20Text-64165-1-10-0121%20.pdf](http://www.Downloads/29210-Article%20Text-64165-1-10-0121%20.pdf). [สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2561].
- บุษรีย์ ฤกษ์เมือง. (2552). คุณค่าของการจดจำ. เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org.pdf>. [สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2561].
- ประชิด อินทะกนก. (2541). เกมในการสอน. เข้าถึงได้จาก: [https://www.gotoknow.org posts/395958](https://www.gotoknow.org/posts/395958). [สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2561].
- ยุพิน จันทร์ศรี. (2546). ความสำคัญและประโยชน์ของเกม. เข้าถึงได้จาก: <http://pimmeeza.com> [สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2561].
- เรืองศักดิ์ อัมไพพันธ์. (2545). การจดจำคำศัพท์. เข้าถึงได้จาก: <https://www.britishcouncil.or.th/english/tips/5-tips-to-remember-vocabulary-faster-and-better> [สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2561].
- แสงชัย. (2553). ความรู้ด้านคำศัพท์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้ [https://sites.google site/prapasara/15-1](https://sites.google.site/prapasara/15-1). [สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2561].
- สำเนา ศรีประมรงค์. (2547). ประเภทการสอน. เข้าถึงได้จาก: <https://sites.google.com/site/prapasara/15-1>. [สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2561].

FL-O-06

การพัฒนาคู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน

The Development of Handbook of Chinese for Airline Business

ณิชชา หนูแก้ว^{1*} จิตติมา ปินเครือ¹ ภัณฑิรา วังศิริวัฒน์¹ และเมธัส พานิช¹

สาขาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.:0980859197, E-mail address: Nichanichajj@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาผลของการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบินโดยการเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนหลังการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาวิชาโทภาษาจีน หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากลชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จำนวน 38 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1. คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน 2. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน 3. แบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า T-test

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีประสิทธิภาพดีขึ้นหลังจากเรียนรู้ผ่านคู่มือภาษาจีนที่ออกแบบมา ระดับความสำเร็จเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่าความพึงพอใจโดยรวมของคู่มือภาษาจีนอยู่ในระดับดี มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 เมื่อพิจารณาด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบและด้านการใช้ประโยชน์ ทั้ง 3 ด้าน พบว่าความพึงพอใจในคู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบินทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับดี และยังพบว่า คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบินสามารถเสนอเป็นแนวทางในการเรียนภาษาจีนได้ งานวิจัยนี้ระบุว่าการออกแบบคู่มือสามารถเพิ่มทักษะภาษาจีนให้กับนักศึกษาผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะภาษาจีนในธุรกิจการบิน

คำสำคัญ: ภาษาจีนในธุรกิจการบิน, การพัฒนา, การเรียนรู้, ความพึงพอใจ

Abstract

The purposes of this research were: 1) to explore the effectiveness of handbook for Airline Business, 2) to assess the students' satisfaction of handbook. The samples of this research was thirty-eight, third year students enrolled in the Chinese minor program who were selected by purposive sampling. The instruments used for data collection were handbook, a set of test (Pre-test and Post-test) and a questionnaire. The obtained data was analyzed for descriptive statistics, average value (\bar{X}), standard deviation (S.D.) and T-test.

The analysis revealed that the students showed greater performance after learning through the designed Chinese handbook. The level of achievement increased significantly at 0.05. The analysis of questionnaire data demonstrated that the overall satisfaction towards the handbook was at a good level at 4.42. When three aspects of content, design and utilization were considered, it was found that the satisfaction on the handbook for using in Airline Business in all three aspects were also at good level. The results of the study could be proposed as guidelines to the students for learning Chinese for Airline Business. This research argued that the theme-based handbook could enhance Chinese skills of students who want to develop Chinese skills in Airline Business.

Keywords: Chinese in Airline Business, improvement, learning, satisfaction

บทนำ

ประเทศจีนมีจำนวนประชากรประมาณ 1,250 ล้านคน หรือ 1 ใน 5 ของโลก ซึ่งในปัจจุบันทั่วโลกตื่นตัวและให้ความสำคัญต่อการเรียนภาษาจีน รวมถึงประเทศไทยที่มีการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างแพร่หลาย รัฐบาลให้ความสนใจในด้านการศึกษาภาษาจีนอย่างมาก และประเทศจีนเป็นประเทศที่กำลังเจริญอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ขณะเดียวกันก็เป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานเป็นแหล่งอารยธรรมอันยิ่งใหญ่ของโลก และชาวจีนได้เดินทางไปตั้งรกรากในแทบทุกประเทศส่งผลให้มีผู้ใช้ภาษาจีนอาศัยอยู่ทุกหนแห่ง ไม่ว่าจะมุมไหนของโลกก็ตาม สำหรับประเทศไทย จีนได้เข้ามามีบทบาทต่อเศรษฐกิจไทยที่ชัดเจน ซึ่งในแต่ละปีมีชาวจีนเดินทางมาทำธุรกิจและท่องเที่ยวมากมาย ทำให้ภาษาจีนเข้ามามีบทบาทในด้านธุรกิจการบินมากขึ้น (ทศพร แสงสว่าง, 2552)

ธุรกิจการบินเป็นธุรกิจย่อยที่สำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศไทยและของโลกสำหรับอุตสาหกรรมการบินในประเทศไทยนั้นหลังจากเปิดเสรีทางด้านการบินในปี พ.ศ. 2545 อุตสาหกรรมการบินในประเทศไทยมีการแข่งขันกันมากขึ้น สายการบินใหม่ ๆ เกิดขึ้นโดยเฉพาะ สายการบินต้นทุนต่ำ เช่น ไทยแอร์เอเชีย นกแอร์ และสายการบินวันทูโกแอร์ไลน์ ซึ่งล้วนแต่ส่งผลดีต่อ ผู้บริโภคในการเดินทางทางอากาศทั้งในด้านราคาและความสะดวกสบายในการเดินทาง ทั้งนี้การ ดำเนินธุรกิจนั้นต่างมีการแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรโดยเฉพาะปัจจุบันได้นำความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการสนับสนุนในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้ได้เปรียบคู่แข่งในธุรกิจเดียวกัน และเพื่อสร้างความต้องการให้เข้าถึงผู้บริโภคมากขึ้น (Robledo, 2001)

ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการเรียนภาษาจีนในปัจจุบัน โดยเฉพาะภาษาจีนที่เกี่ยวกับธุรกิจการบินนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญ เนื่องจากมีนักศึกษาหลายคนที่ยากจะประกอบอาชีพและทำงานเกี่ยวกับธุรกิจการบิน จากที่คณะผู้วิจัยได้ศึกษา เห็นว่าควรจะมีรายวิชาที่ใช้ในธุรกิจการบินให้แก่นักศึกษา วิชาโทภาษาจีน ดังนั้นการเพิ่มเติมความรู้ให้แก่นักศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้คู่มืออาจประกอบไปด้วยประโยคที่ใช้ในการสื่อสารบนเครื่องบินหรือคำศัพท์ต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคตได้ ซึ่งรูปแบบของคู่มือควรมีความเหมาะสมกับนักศึกษา รูปแบบของคู่มือควรมีความหลากหลายและน่าสนใจ ซึ่งความน่าสนใจของคู่มือนั้นจะช่วยดึงดูดความสนใจและทำให้นักศึกษามีความรู้สึกรักอยากอ่านมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้จากคู่มือมาใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคตได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนาคู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ด้านภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน ให้แก่นักศึกษาวิชาโทภาษาจีน หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบินโดยการเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนหลังการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 3 จำนวน 70 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาวิชาโทภาษาจีน หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 3 จำนวน 38 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน

2.2 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด 10 ข้อ

ตอนที่ 2 จับคู่บริษัทการบินและตัวอักษรจีนให้ถูกต้อง 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เติมคำที่กำหนดให้ลงในช่องว่างเพื่อให้ประโยคสมบูรณ์ 10 ข้อ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เลือกระดับความพึงพอใจ

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

3. วิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือในงานวิจัยเรื่องการพัฒนาคู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน มีดังนี้

3.1 คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน

- ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง

- นำสารสนเทศที่ได้จากการศึกษามาสร้างคู่มือ

- จัดทำคู่มือ

- นำคู่มือให้เจ้าของภาษาตรวจสอบความถูกต้องทางด้านภาษา

- ทดลองใช้เครื่องมือกับนักศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

- นำคู่มือมาใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ

- ศึกษา ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

- นำสารสนเทศที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมมาสร้างข้อคำถาม
- จัดทำคู่มือ แบบทดสอบและแบบสอบถาม
- นำแบบทดสอบและแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา
- นำแบบทดสอบและแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

(IOC)

- นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง แก้ไข
- ทดลองใช้เครื่องมือกับนักศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง
- นำแบบทดสอบและแบบสอบถามมาใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 นัดวัน เวลา และสถานที่กับกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ชี้แจงรายละเอียดให้กับกลุ่มตัวอย่าง

4.3 นำแบบทดสอบก่อนเรียนให้กลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบ หลังจากนั้นนำคู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบินให้กลุ่มตัวอย่างทำการศึกษา เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นระยะเวลาประมาณ 2 สัปดาห์

4.4 นำแบบทดสอบหลังเรียนและแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือให้กับกลุ่มตัวอย่าง

4.5 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าความแตกต่าง (T-test)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยนำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

5.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้สถิติการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าความแตกต่าง (T-test)

5.2 แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจหลังจากการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบินของนักศึกษาวิชาโทภาษาจีน หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 3 ใช้สถิติการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

6.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

6.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6.4 ค่าความแตกต่าง (T-test)

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาผลการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน ของนักศึกษาวิชาโทภาษาจีน หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 3 การวิจัยมุ่งศึกษาการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาคู่มือให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจในภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบินมากขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิชาโทภาษาจีน หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 3 จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจ จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจที่รวบรวมได้มา วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับทดสอบวัตถุประสงค์และสมมติฐาน การวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยภาพรวมใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำค่าที่ปรากฏไปหาค่าความแตกต่าง โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏผลดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 คะแนนจากแบบทดสอบโดยภาพรวม คะแนนเต็ม 30 คะแนน

	แบบทดสอบก่อนเรียน		แบบทดสอบหลังเรียน	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ตอนที่ 1	3.05	1.78	6.55	1.94
ตอนที่ 2	2.61	1.81	6.87	2.18
ตอนที่ 3	5.08	2.35	8.18	1.71
รวม	3.58	0.26	7.2	0.6

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนโดย ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.58 คะแนน เมื่อพิจารณาพบว่า ตอนที่ 1 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.05 คะแนน ตอนที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.61 คะแนน และตอนที่ 3 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.08 คะแนน แบบทดสอบหลังเรียนโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 7.2 คะแนน เมื่อพิจารณาพบว่า ตอนที่ 1 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 6.55 คะแนน ตอนที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 6.87 คะแนน และตอนที่ 3 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 8.18 คะแนน

จากนั้นนำคะแนนก่อนและหลังเรียนไปทำการเปรียบเทียบความแตกต่างจะได้ผล ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	คะแนนก่อนเรียน		คะแนนหลังเรียน		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
38	10.74	5.13	21.58	5.22	-12.85	0.005

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.005

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิชาโทภาษาจีน หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา ก่อนเรียน (Pre-test) เป็น 10.74 และ 5.13 ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) เป็น 21.58 และ 5.22 ตามลำดับ และพบว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.005

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นการสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือและการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางที่ 3-6

ตารางที่ 3 ผลความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือและการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน ด้านเนื้อหา

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 เนื้อหาถูกต้องชัดเจน	4.47	0.6	ดี
1.2 เนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์	4.29	0.73	ดี
1.3 เนื้อหาเข้าใจง่าย	4.42	0.6	ดี
1.4 เนื้อหาคู่มือมีความทันสมัย	4.24	0.75	ดี
1.5 เนื้อหาตรงกับความต้องการ	4.5	0.69	ดีมาก
รวม	4.38	0.67	ดี

ด้านเนื้อหา พบว่า ผลความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือและการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจในระดับดีมาก คือ เนื้อหาตรงกับความต้องการ ($\bar{X} = 4.5$) รองลงมา ข้อที่มีความพึงพอใจในระดับดี คือ เนื้อหาถูกต้องชัดเจน เนื้อหาเข้าใจง่าย เนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ และ เนื้อหาคู่มือมีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.47, 4.42, 4.29$ และ 4.24) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือและการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน ด้านการออกแบบ

หัวข้อ	\bar{X}	S.D	ระดับความพึงพอใจ
2. ด้านการออกแบบ			
2.1 ความเหมาะสมของขนาดรูปเล่ม	4.34	0.58	ดี
2.2 รูปแบบคู่มือมีความน่าสนใจ	4.13	0.74	ดี
2.3 รูปภาพสามารถสื่อให้เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น	4.24	0.82	ดี
2.4 รูปแบบตัวอักษรอ่านง่ายและสวยงาม	4.37	0.63	ดี
2.5 สีและการออกแบบปกน่าสนใจ	3.87	0.81	ดี
รวม	4.12	0.72	ดี

ด้านการออกแบบ พบว่า ผลความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือและการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีทั้งหมด คือ รูปแบบตัวอักษรอ่านง่าย และสวยงาม รูปเล่มมีความเหมาะสม รูปภาพสามารถสื่อให้เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น คู่มือมีความน่าสนใจ และ สีและการออกแบบปก น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.37, 4.34, 4.24, 4.13$ และ 3.87) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ผลความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือและการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
3. ด้านการนำไปใช้ประโยชน์			
3.1 สามารถนำไปเป็นคู่มือประกอบการเรียนได้	4.63	0.54	ดีมาก
3.2 สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.61	0.55	ดีมาก
3.3 สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้จริง	4.71	0.46	ดีมาก
3.4 มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้	4.66	0.48	ดีมาก
3.5 สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้	4.66	0.48	ดีมาก
รวม	4.65	0.5	ดีมาก

ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ พบว่า ผลความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือและการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากทั้งหมด ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก คือ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้จริง มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดได้ สามารถนำไปเป็นคู่มือประกอบการเรียนได้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.71, 4.66, 4.66, 4.63$ และ 4.61) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ภาพรวมความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือและการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน

ประเด็นความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.36	0.67	ดี
2. ด้านการออกแบบ	4.12	0.72	ดี
3. ด้านการนำไปใช้ ประโยชน์	4.65	0.5	ดีมาก
รวม	4.38	0.63	ดี

จากตารางที่ 6 ภาพรวมความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือและการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน พบว่า มีความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือและการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.38$) ผลความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือและการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบินมากที่สุดคือ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 4.65$) ผลความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือและการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบินรองลงมาคือ ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.36$) และผลความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือและการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบินน้อยที่สุดคือ ด้านการออกแบบ ($\bar{X} = 4.12$)

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาผลการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน ของนักศึกษาวิชาโทภาษาจีน หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ว่า เพื่อศึกษาผลของการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบินโดยการเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนและหลังทำแบบทดสอบ และเพื่อประเมินความพึงพอใจจากผู้เรียนหลังจากการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จากการศึกษาข้อมูลสามารถสรุปการอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลการศึกษาผลการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน ของนักศึกษาวิชาโทภาษาจีน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .005 สอดคล้องกับ เพชรรัตน์ บริสุทธิ์ (2555) ที่ได้กล่าวว่า คู่มือเป็นหนังสืออ้างอิงที่ให้ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งไว้อย่างสั้น ๆ กะทัดรัด และสามารถตอบคำถามง่าย ๆ ได้ โดยให้รายละเอียดในเรื่องนั้น ๆ อย่างสั้น ๆ แก่ผู้ศึกษาเพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

นักศึกษาวิชาโทภาษาจีน หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 3 มีความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือและการใช้คู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับ จินตนา สุขสมแดน (2554) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า คู่มือเป็นเอกสารที่รวบรวมเนื้อหา ทฤษฎี และแบบฝึกหัด เพื่อใช้ประกอบคำอธิบาย และเฉลยปัญหา หรือข้อสงสัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ได้ความรู้และคำตอบอย่างรวดเร็วด้วยตนเอง โดยนิยมจัดทำเป็นรูปเล่ม เพื่อให้รายละเอียดได้มากขึ้น และต้องมีภาพประกอบเพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

ซึ่งจะเห็นได้ว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อคู่มืออยู่ในระดับดี เนื่องจากผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้มากขึ้นหลังจากผู้เรียนได้ทำการศึกษาคู่มือนอกเหนือจากหนังสือเรียนหรือการเรียนในห้องเรียน

สรุปได้ว่า ภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบินนั้นมีความยากในระดับหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนต้องอาศัยการจดจำ และการเข้าใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้อง สุกภาพ มีความราบรื่น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น หนังสือคู่มือ หรือสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน สามารถนำมาศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเหนือจากตำราเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าใจได้ง่ายขึ้น และส่วนประกอบทุก ๆ ด้านมีความสำคัญต่อความพึงพอใจในการใช้คู่มือ ซึ่งหมายความว่า ผลจากความพึงพอใจนั้นสามารถนำมาเป็นตัวช่วยในการพัฒนา เพื่อสร้างและปรับปรุงแนวทางการจัดทำคู่มือที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การจัดทำคู่มือนอกเหนือจากตำราเรียน ควรจัดทำให้มีความเข้าใจง่าย เนื้อหาสั้น ๆ แต่มีความชัดเจน กะทัดรัด ควรจัดเรียงเนื้อหาอย่างมีระบบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจง่ายขึ้น รวมถึงคู่มือควรมีความสวยงาม สีสันน่าสนใจและดึงดูดผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาค้นคว้ากับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เพื่อทำการศึกษาในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านความจำ ด้านการ นำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการประกอบอาชีพ เป็นต้น เพื่อเป็นการยืนยันประสิทธิภาพของคู่มือภาษาจีนที่ใช้ในธุรกิจการบิน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ของผู้เรียนเพิ่มเติมที่คาดว่าจะมีผลต่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น เพศ อายุ ความสนใจในภาษาจีน เป็นต้น เพื่อเป็นการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนที่จะเกิดขึ้นกับงานวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจากอาจารย์เมธัส พานิช อาจารย์ที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบความถูกต้องด้วยความเอาใจใส่ ตลอดจนช่วยแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ในระหว่างการดำเนินงานจนกระทั่งสำเร็จเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ดร. นุชลี ทิพย์มณฑา คณบดีคณะศิลปศาสตร์และคณาจารย์หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล สาขาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ทุกท่านที่ให้คำปรึกษาชี้แนะในการศึกษาตลอดระยะเวลาการศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ขอขอบคุณคณะกรรมการภาคนิพนธ์ที่กรุณาตรวจสอบภาคนิพนธ์ฉบับนี้อย่างละเอียดถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

รวมทั้งนักศึกษาวชิราวุธวิทยาลัย วิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบทดสอบและแบบสอบถามในการศึกษาครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ บิดา มารดาและสมาชิกในครอบครัว ที่เป็นแรงผลักดันอันยิ่งใหญ่คอยให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจในการศึกษาครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- จิตนา สุขสมแดน. (2554). *การพัฒนาคู่มือ*. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม 2561 จาก
<http://jsuksomdan.blogspot.com/2011/02blog-post-16.html>
- ทศพร แสงสว่าง. (2552). *ความสำคัญของภาษาจีน*. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม 2561 จาก
http://hs.pbru.ac.th/phocadownloadpap/hs_magazine/1_2560/3.pdf.
- เพชรรัตน์ บริสุทธิ์. (2555). *หนังสือคู่มือ*. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2561 จาก
http://human.tru.ac.th/elearning/tec_ban/tinfo04/info04064.html.
- Robledo, M. (2001). *Measuring and managing service quality: integrating customer expectations from*
<https://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/096045201110379472>

FL-O-07

การใช้ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษและภาษาอังกฤษแบบอเมริกันในต้นฉบับบทภาพยนตร์

Fantastic Beasts and Where to Find Them

The use of British English and American English in The Original Screenplay:

Fantastic Beasts and Where to Find Them

อรพรรณ ลิ้มไพศาลสกุล*¹ ภัทราพร รณรงค์¹ ณัฐวรา ยงเดชาสถิตย์¹ และศศิธร สุวรรณปัทมะ¹

หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล สาขาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel. 0898708709, E-mail address: Ayumichandetsu@gmail.com

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันภาษาอังกฤษแบบอังกฤษและภาษาอังกฤษแบบอเมริกันนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในสื่อหลากหลายรูปแบบ ทั้งในอินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ และภาพยนตร์ รวมถึงต้นฉบับบทภาพยนตร์ *Fantastic Beasts and Where to Find Them* ที่เขียนโดย J. K. Rowling (2016) ซึ่งถูกตีพิมพ์ในรูปแบบหนังสือแบบภาษาอังกฤษและภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน

งานวิจัยชิ้นนี้ได้เปรียบเทียบและแยกความแตกต่างในแง่มุมทางภาษาศาสตร์ที่พบในต้นฉบับบทภาพยนตร์ *Fantastic Beasts and Where to Find Them* ในรูปแบบภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ และภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน โดยผลการวิจัยพบว่า ความแตกต่างที่พบมากที่สุดคือ ความแตกต่างด้านไวยากรณ์(85.71%) ซึ่งถูกแบ่งประเภทเป็น 6 ประเภท การใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ (65.93%) การใช้เครื่องหมายวรรคตอน (15.75%) การใช้คำสรรพนาม (2.38%) การใช้ตัวเอียง (0.73%) การใช้กาล (0.55%) และการใช้คำนำหน้าคำนาม (0.37%) นอกจากนี้ยังพบความแตกต่างการสะกดคำ(10.26%) ความแตกต่างอื่นๆ(2.56%) และความแตกต่างคำศัพท์ (1.47%) ตามลำดับ

คำสำคัญ : ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ, ภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน, ต้นฉบับบทภาพยนตร์, ความแตกต่าง

Abstract

Nowadays, British English and American English are used widely in many forms of media such as internet, television, and movies including publication of the original screenplays of “*Fantastic Beasts and Where to Find Them*” by J. K. Rowling (2016) which was published in both British English and American English versions.

The research aimed to compare and identify the differences in linguistic aspects found in British English and American English versions of the original screenplays: “*Fantastic Beasts and Where to Find Them*”. The results of the findings indicated that the most frequently occurring differences were found in grammar (85.56%) which can be classified into six types: capitalization (65.81%), punctuation (15.72%),

pronoun (2.56%), italic (0.73%), tense (0.37%) and article (0.37%). There are also sequent spelling (10.24%), other (2.74%), and vocabulary (1.46%).

Keywords: British English, American English, The original screenplay, Differences

บทนำ

ปัจจุบันมีการใช้ภาษาอังกฤษกันอย่างกว้างขวางทั่วโลก ภาษาอังกฤษจึงกลายมาเป็นภาษาสากลที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ทั้งใช้ในการสื่อสาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ธุรกิจ การเดินเรือ การบิน การบันเทิง วิจัยและการทูต โดยเฉพาะหนังสือ นิตยสารและสื่อสิ่งพิมพ์ที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษพบได้ในหลายประเทศทั่วโลก

ดัชนีการอ้างอิงวิทยาศาสตร์รายงานเมื่อปี 2540 ว่า บทความของดัชนีฯ 95% เขียนเป็นภาษาอังกฤษ แม้เพียงครั้งหนึ่งจะมาจากผู้ประพันธ์ในประเทศที่พูดภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาอังกฤษที่เพิ่มขึ้นทั่วโลกนี้ได้มีผลกระทบใหญ่หลวงต่อภาษาอื่นจำนวนมาก จนนำไปสู่การทำให้เกิดภาษาเปลี่ยน แต่ภาษาอังกฤษเองก็เปิดรับการเปลี่ยนแปลงทางภาษามากขึ้น เพราะความหลากหลายในภูมิภาค และเชื้อชาติของนานาประเทศ โดยหลักๆภาษาอังกฤษที่นิยมใช้กันส่วนใหญ่ คือ ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ (British English) และภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน (American English)

ต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them เป็นผลงานการเขียนของ เจ.เค. โรว์ลิ่ง ที่สรรค์สร้างขึ้นใหม่ทั้งหมด โดยได้แรงบันดาลใจจากตำราเรียนของฮอกวอตส์ ในชื่อเดียวกันนี้ ที่เขียนโดย นิเวศ สคามันเดอร์ นับเป็นผลงานเขียนบทภาพยนตร์เรื่องแรกของ เจ.เค. โรว์ลิ่ง ผู้เขียนวรรณกรรมขายดีชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของคนทั่วโลก ซึ่งต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them นี้ได้ถูกตีพิมพ์ในหลากหลายภาษารวมถึงภาษาอังกฤษแบบอังกฤษและภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน

คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ (British English) และภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน (American English) ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them เนื่องจากบทภาพยนตร์ดังกล่าวผู้แต่งได้เขียนไว้ทั้งในภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ (British English) และภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน (American English)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ (British English) และภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน (American English) ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Petra Tibenská (2012) พบว่าภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ (British English) และภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน (American English) มีความแตกต่างกันมากมายทั้งในด้านไวยากรณ์ การออกเสียง การสะกดคำ และคำศัพท์ นอกจากนี้ จากประวัติศาสตร์ ภาษาอังกฤษมีระบบที่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ตลอดเวลา ซึ่งในปัจจุบันภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ

(British English) และภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน (American English) นั้น ยังคงเป็นภาษาหนึ่ง เพียงแต่แยกเป็นภาษาถิ่นที่แตกต่างกัน และสิ่งที่ก่อให้เกิดความสับสนในการสื่อสารมากที่สุดคือ คำศัพท์และการออกเสียง บ่อยครั้งที่ภาษาอังกฤษทั้งสองแบบใช้คำศัพท์ วลีและสุภาวิติที่เหมือนกัน แต่ความหมายกลับแตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ ความหมายเพียงหนึ่งความหมายสามารถที่จะกลายเป็นคำหรือวลีได้อย่างหลากหลายคำ

เครื่องมือและวิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ และภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลจากต้นฉบับภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ซึ่งตารางประกอบด้วย

1. ลำดับที่
2. ตัวอย่างประโยคต้นฉบับภาพยนตร์ฉบับอังกฤษ
3. หมายเลขหน้าในต้นฉบับภาพยนตร์ฉบับอังกฤษ
4. หมายเลขบรรทัดในต้นฉบับภาพยนตร์ฉบับอังกฤษ
5. ตัวอย่างประโยคต้นฉบับภาพยนตร์ฉบับอเมริกัน
6. หมายเลขหน้าในต้นฉบับภาพยนตร์ฉบับอเมริกัน
7. หมายเลขบรรทัดในต้นฉบับภาพยนตร์ฉบับอเมริกัน
8. ประเภทความแตกต่าง

วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างของภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ และภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน
2. นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างของภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ และภาษาอังกฤษแบบอเมริกันมาสร้างตารางบันทึกข้อมูล
3. นำเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้เก็บข้อมูลเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การใช้ภาษาและความครอบคลุมของหัวข้อที่ต้องการจะเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเริ่มจากการอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมดของต้นฉบับภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them จากนั้นศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างของภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ และภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน ต่อมาคืออ่านและเปรียบเทียบความแตกต่างของเนื้อความทั้งหมดเรื่องนี้อีกครั้งเพื่อศึกษาตามกรอบ

ที่วางไว้ และบันทึกข้อมูลประโยคหรือคำที่มีความแตกต่างของต้นฉบับบทภาพยนตร์ทั้งสองเล่ม ขั้นตอนต่อไปคือการแยกประเภทของความแตกต่าง และลำดับต่อมาคือการบันทึกความถี่โดยการนับประเภทของความแตกต่าง ที่ศึกษาตามกรอบที่วางไว้ที่ปรากฏในต้นฉบับบทภาพยนตร์แล้วคิดเป็นร้อยละ ขั้นตอนสุดท้ายคือนำมาสรุปผลและอภิปราย

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูล

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความแตกต่างและวิเคราะห์ความถี่ประเภทของความแตกต่างที่ได้ศึกษา โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ เพื่อหาค่าเฉลี่ย และสรุปผลการวิเคราะห์เป็นลำดับขั้น

ผลการวิจัยและการอภิปราย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ (British English) และภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน (American English) ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางแสดงความแตกต่างของภาษาอังกฤษแบบอังกฤษและภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน

ลำดับ	ประเภทความแตกต่าง	จำนวน (ครั้ง)	ค่าเฉลี่ย
1	การใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่	360	65.81%
2	การใช้เครื่องหมายวรรคตอน	86	15.72%
3	การสะกดคำ	56	10.24%
4	อื่น ๆ	15	2.74%
5	คำสรรพนาม	14	2.56%
6	คำศัพท์	8	1.46%
7	การใช้ตัวเอียง	4	0.73%
8	กาล	2	0.37%
9	คำนำหน้าคำนาม	2	0.37%
	รวม	547	100.00%

* อื่น ๆ ได้แก่ คำบุพบท คำสรรพนามเชื่อมความ การวางลำดับคำ คำนำหน้าชื่อ นามของตัวอักษร และ คำสันธาน

จากตารางแสดงความแตกต่างของภาษาอังกฤษแบบอังกฤษและภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า ความแตกต่างส่วนใหญ่จะเป็นความแตกต่างด้านการใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ ซึ่งมีจำนวน 360 จุด คิดเป็นร้อยละ 65.81 การใช้เครื่องหมายวรรคตอน จำนวน 86 จุด คิดเป็นร้อยละ 15.72 การสะกดคำ จำนวน 56 จุด คิดเป็นร้อยละ 10.24 อื่น ๆ จำนวน 15 จุด คิดเป็นร้อยละ 2.74 คำสรรพนาม จำนวน 14 จุด คิดเป็นร้อยละ 2.56 คำศัพท์ จำนวน 8 จุด คิดเป็นร้อยละ 1.46 การใช้ตัวเอียง จำนวน 4 จุด คิดเป็นร้อยละ 0.73 กาล จำนวน 2 จุด คิดเป็นร้อยละ 0.37 และคำนำหน้าคำนาม จำนวน 2 จุด คิดเป็นร้อยละ 0.37 ตามลำดับโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่

1.1 ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษนั้นใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด ซึ่งใช้กับชื่อตัวละคร หรือสถานที่ที่มีความสำคัญ ในขณะที่ฉบับอเมริกัน ใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่เพียงแค่ชื่อตัวละครเท่านั้น อาจเนื่องจากฉบับอเมริกันต้องการเน้นตัวละครหรือสถานที่ที่สำคัญในเรื่องน้อยกว่าในฉบับอังกฤษ เช่น

(อังกฤษ) MODESTY is playing a solitary variation of hopscotch (อเมริกัน) Modesty is playing a solitary variation of hopscotch

2. การใช้เครื่องหมายวรรคตอน

2.1 ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษนั้นไม่ได้ใช้เครื่องหมายจุลภาค คำนำ วลีหรืออนุประโยค ในขณะที่ฉบับอเมริกันนั้นใช้เครื่องหมายจุลภาค อาจเนื่องจากฉบับอเมริกันต้องการแยกคำ วลี หรืออนุประโยคอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้มากขึ้น เช่น

(อังกฤษ) No sorry - stay there -

(อเมริกัน) No, sorry - stay there -

2.2 ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษนั้นใช้เครื่องหมายยัติภังค์ในการเชื่อมคำสองคำเข้าด้วยกัน ในขณะที่ฉบับอเมริกันไม่ได้ใช้เครื่องหมายยัติภังค์ในการเชื่อมคำ อาจเนื่องจากฉบับอเมริกันต้องการแยกคำสองคำในขณะที่ฉบับอังกฤษต้องการแสดงความต่อเนื่องของคำนั้น ๆ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น ไม่สับสน เช่น

(อังกฤษ) a rat-like creature with an anemone-style growth on its back.

(อเมริกัน) a rat like creature with an anemone-style growth on its back.

2.3 ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษนั้นใช้เครื่องหมายเครื่องหมายอัฒภาคแบบเดี่ยว ในขณะที่ฉบับอเมริกันใช้เครื่องหมายอัฒภาคแบบคู่ อาจเนื่องจากอเมริกันนั้นนิยมหรือคุ้นเคยกับการใช้เครื่องหมายอัฒภาคแบบคู่มากกว่าแบบเดี่ยว เช่น

(อังกฤษ) JACOB digests NEWT'S 'wisdom'

(อเมริกัน) Jacob digests Newt's "wisdom"

2.4 ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษนั้นใช้เครื่องหมายอัฒภาค ในขณะที่ฉบับอเมริกันใช้เครื่องหมายจุลภาค อาจเนื่องจากอเมริกันนั้นนิยมหรือคุ้นเคยกับการใช้เครื่องหมายจุลภาคมากกว่าเครื่องหมายอัฒภาค เช่น

(อังกฤษ) The Niffler; a small furry black cross between mole and a duck-billed platypus.

(อเมริกัน) The Niffler, a small, furry black cross between mole and a duck-billed platypus.

2.5 ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษใส่เครื่องหมายมหัพภาค ในขณะที่ฉบับอเมริกันใช้เครื่องหมายทวิภาค อาจเนื่องจากฉบับอเมริกันต้องการเพิ่มความต่อเนื่องของบริบทหรือตัวละครมากขึ้นจึงจบประโยคด้วยเครื่องหมายทวิภาค เช่น

(อังกฤษ) suddenly seeming caring, affectionate.

(อเมริกัน) suddenly seeming caring, affectionate:

2.6 ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษไม่ได้ใช้เครื่องหมายปริศนี ในขณะที่ฉบับอเมริกันใช้เครื่องหมายปริศนี อาจเนื่องจากฉบับอเมริกันต้องการแสดงถึงความเป็นประโยคคำถามอย่างชัดเจนมากขึ้น เช่น

(อังกฤษ) How do you catch something that -

(อเมริกัน) How do you catch something that - ?

3. คำสรรพนาม

3.1 ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษนั้นใช้การคำสรรพนามที่แตกต่างจากฉบับอเมริกัน แต่ตัวละครยังคงเป็นตัวละครเดิม เช่น ฉบับอังกฤษใช้ his หรือคำสรรพนามที่ใช้เรียกคนเพื่อแสดงถึงการให้ความเท่ากันระหว่างคนและสัตว์ แต่ฉบับอเมริกันใช้ its ที่แสดงถึงการกล่าวถึงสัตว์อย่างชัดเจน เช่น

(อังกฤษ) One of his legs is rubbed raw and bloody

(อเมริกัน) One of its legs is rubbed raw and bloody

4. การสะกดคำ

4.1 ในต้นฉบับภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษนั้นใช้การสะกดคำที่แตกต่างจากฉบับอเมริกัน แต่ความหมายยังคงเดิม เช่น

(อังกฤษ) NEWT is startled to find himself the centre of attention

(อเมริกัน) Newt is startled to find himself the center of attention

5. อื่น ๆ

5.1 ในต้นฉบับภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษนั้นใช้คำบุพบทที่แตกต่างจากฉบับอเมริกัน โดยฉบับอังกฤษใช้ in แต่ฉบับอเมริกันใช้ into ซึ่ง into ใช้แสดงตำแหน่งเช่นเดียวกับ in แต่แตกต่างที่ into บอกทิศทางด้วย อาจเนื่องจากการเพิ่มอรรถรสให้ผู้อ่านเห็นภาพมากขึ้น เช่น

(อังกฤษ) GRAVES Apparates in the alleyway.

(อเมริกัน) Graves Apparates into the alleyway.

5.2 ในต้นฉบับภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษนั้นใช้คำสรรพนามเชื่อมความหรือประพันธ์สรรพนามที่แตกต่างจากฉบับอเมริกัน โดยฉบับอังกฤษใช้ which แต่ฉบับอเมริกันใช้ that ซึ่งจริง ๆ แล้วสามารถใช้ได้ทั้งสองคำ แต่การใช้ which จะมีความเฉพาะเจาะจงในการใช้แทนสัตว์และสิ่งของมากกว่า อาจเป็นไปได้ว่าฉบับอังกฤษต้องการเน้นหรือเจาะจงสิ่งนั้น ๆ ให้ผู้อ่านเห็นภาพได้มากขึ้น เช่น

(อังกฤษ) mosaiced Art Deco station tunnel, which bears the sign of having been crossed

(อเมริกัน) mosaiced, Art Deco station tunnel that bears the signs of having been crossed

5.3 ในต้นฉบับภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษนั้นมีการวางลำดับคำที่แตกต่างจากฉบับอเมริกัน อาจเนื่องจากฉบับอังกฤษต้องการเน้นภาคแสดงมากกว่า ฉบับอเมริกันจึงเริ่มด้วยคำว่า worried ในขณะที่ฉบับอเมริกันแสดงให้เห็นถึงตัวบุคคลก่อน แล้วตามด้วยภาคแสดง เช่น

(อังกฤษ) (worried about JACOB)

(อเมริกัน) (about Jacob, worried)

5.4 ในต้นฉบับภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษนั้นใช้คำนำหน้าชื่อที่ต่างจากฉบับอเมริกัน อาจเนื่องจากฉบับอังกฤษต้องการแสดงให้เห็นว่าตัวละครเป็นสตรีที่มียศถาบรรดาศักดิ์แต่ไม่ได้เจาะจงแต่ฉบับอเมริกันเน้นให้ผู้อ่านเห็นถึงสถานะทางสังคมของตัวละครมากกว่า เช่น

(อังกฤษ) and MADAM PICQUERY herself.

(อเมริกัน) and President Seraphina Picquery herself.

5.5 ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษนั้นใช้น้ำหนักของตัวอักษรที่ต่างจากฉบับอเมริกัน เพื่อเน้นหัวข้อในเนื้อเรื่องให้ชัดเจนมากขึ้น เช่น

(อังกฤษ) A sign: WAND PERMIT OFFICE.

(อเมริกัน) A sign: WAND PERMIT OFFICE.

5.6 โดยในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษใช้คำสรรพนามเชื่อมความ (which) ขณะที่ฉบับอเมริกันใช้เป็นคำสันธาน (and) อาจเนื่องจากแต่ละฉบับใช้แสดงคำความต่อเนื่องของเนื้อความตามรูปแบบการเขียนของตนเอง เช่น

(อังกฤษ) which howls in JACOB'S face before NEWT recalls it

(อเมริกัน) and howls in Jacob's face before Newt recalls it

6. คำศัพท์

ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ฉบับอังกฤษนั้นใช้คำศัพท์ที่ต่างจากฉบับอเมริกัน แต่มีความหมายเหมือนกัน ซึ่งนำมาใช้ตามวัฒนธรรมหรือการเรียกสิ่งนั้น ๆ ต่างกันนั่นเอง เช่น

(อังกฤษ) cars lie destroyed in the road.

(อเมริกัน) cars lie destroyed in the street

7. การใช้ตัวเอียง

ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ Fantastic Beasts and Where to Find Them ทั้งฉบับอังกฤษและฉบับอเมริกันนั้นใช้ตัวเอียงเพื่อเน้นการกระทำที่ต่างกัน ซึ่งทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพมากขึ้น เช่น

(อังกฤษ) I can't *believe* you didn't Oblviate that man!

(อเมริกัน) I can't believe you didn't Oblviate that man!

8. กาล

8.1 ทั้งสองฉบับใช้ verb to be ที่มีความแตกต่างกันโดยฉบับอังกฤษใช้ are ขณะที่ฉบับอเมริกันใช้ is เช่น

(อังกฤษ) Among them are GRAVES.

(อเมริกัน) Among them is GRAVES.

8.2 ฉบับอังกฤษใช้กาลแบบปัจจุบันกาลสมบูรณ์ แต่ฉบับอเมริกันใช้กาลแบบอดีตกาลธรรมดา เช่น

(อังกฤษ) his meeting with GRAVES has comforted him

(อเมริกัน) His meeting with Graves comforted him

9. คำนำหน้าคำนาม

9.1 ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ *Fantastic Beasts and Where to Find Them* ทั้งฉบับอังกฤษและฉบับอเมริกันนั้นใช้คำนำหน้าคำนามที่ต่างกัน ตัวอย่างเช่น ฉบับอังกฤษใช้ *The* เป็นคำนำหน้าคำนามซึ่งเป็นการเน้นคำนามที่แสดงให้เห็นถึงความเฉพาะเจาะจงเพื่อเพิ่มน้ำหนักให้กับคำนามมากขึ้น เช่น

(อังกฤษ) *The wind begins to pick up swirling around the building*

(อเมริกัน) *Wind begins to pick up swirling around the building*

9.2 ทั้งฉบับอังกฤษและฉบับอเมริกัน ใช้คำนำหน้าคำนามเอกพจน์ทั้งคู่ แต่จุดที่แตกต่างกันนั้น (*a, an*) อาจเนื่องมาจากคำนามที่ตามหลัง มีการออกเสียงที่ต่างกันไปจึงทำให้ผู้เขียนใช้คำนำหน้าคำนามที่ต่างกัน เช่น

(อังกฤษ) *hurdlng over the Occamy's coils as she goes - a heroic sight.*

(อเมริกัน) *hurdlng the Occamy's coils as she goes — an heroic sight.*

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการอภิปรายได้ว่า ความแตกต่างของภาษาอังกฤษแบบอังกฤษและภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ *Fantastic Beasts and Where to Find Them* นั้นเป็นความแตกต่างด้านการใช้อักษรพิมพ์ใหญ่ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและการสะกดคำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย Petra Tibenská (2012) ที่พบว่าภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ และภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน มีความแตกต่างกันมากทั้งในด้านไวยากรณ์และการสะกดคำ แต่ขัดแย้งกันในเรื่องของคำศัพท์ จากค่าเฉลี่ยที่พบจากความแตกต่างที่น้อยลงตามลำดับในด้านคำสรรพนาม อื่น ๆ คำศัพท์ การใช้ตัวเอียง คำนำหน้าคำนาม และกาล ซึ่งพบได้น้อยมาก

ความแตกต่างของภาษาอังกฤษแบบอังกฤษและภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน ในต้นฉบับบทภาพยนตร์ *Fantastic Beasts and Where to Find Them* นั้น มีความแตกต่างที่ค่อนข้างหลากหลาย โดยเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องที่เกิดขึ้นในต้นฉบับบทภาพยนตร์ *Fantastic Beasts and Where to Find Them* นั้น เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ตัวละครหลักเป็นชาวอังกฤษ จึงทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างสองชาติ แต่ยังคงกลิ่นอายของความเป็นอเมริกัน จากการบรรยายถึงลักษณะของสิ่งต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า อาคาร หรือชื่อของตัวละครที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวอเมริกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นความแตกต่างด้านการใช้อักษรพิมพ์ใหญ่ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและการสะกดคำ เนื่องจากบทภาพยนตร์ในแต่ละฉบับหรือภาคภาษานั้นมีการเน้นทั้งในส่วนของตัวละคร สถานที่ หรือฉากแต่ละฉากซึ่งทั้งแบบอังกฤษและแบบอเมริกันก็ให้ความสำคัญที่ต่างกัน โดยอาจเนื่องจากอิทธิพลทางวัฒนธรรมในแต่ละชาติ และรูปแบบของผู้เขียนที่แตกต่างกันออกไป

เอกสารอ้างอิง

- ความแตกต่างระหว่าง British and American English. 2560. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2561,
<http://www.pasaangkit.com/ความแตกต่างระหว่าง-british-and-american-english/>
- นันทนา สิทธิรักษ์ และสุทธิดา พรจำเริญ. 2549. ปัญหาการใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษและภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน.
วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ภาษาอังกฤษ. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2561. จากวิกิพีเดีย <https://th.m.wikipedia.org/wiki/ภาษาอังกฤษ>
- Adam Brock. 2017. Six Differences Between British and American English. Viewed 12 February 2018,
<https://learningenglish.voanews.com/a/six-difference-between-britsh-and-american-english/3063743.html>
- British Council. British English and American English. Viewed 12 February 2018,
<https://learnenglish.britishcouncil.org/en/intermediate-grammar/british-english-and-american-english>
- Cristian Osteniuc, Gauri S., Kate T.,Nikhilesh Jasuja, Pooja Sehgal, Poonam S., Rupal Bansal, Tanya Sachdev.
2018. American English vs British English. Viewed 12 February 2018,
https://www.diffen.com/difference/American_English_vs_British_English
- J.K. Rowling(2016) Fantastic Beasts and Where to Find Them : The Original Screenplay, London, UK,
Little,Brown Book Group
- J.K. Rowling, J.K. and Mina Lima (ILT).2016. Fantastic Beasts and Where to Find Them : The Original
Screenplay, Missouri, USA, Turtleback Book (US)
- Ostlund, F. 2005. British VS American English. Viewed 25 December 2017, <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:5955/FULLTEXT01.p.1>
- Petra Tibenská. 2012. Comparative Analysis of British and American English. Viewed 18 December 2017,
https://www.academia.edu/11039399/Comparative_Analysis_of_British_and_American_English.

FL-O-08

ความพึงพอใจของพนักงานร้านสเวนเซ่นส์ที่มีต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษ

เพื่อการบริการในร้านสเวนเซ่นส์ อำเภอเมืองสงขลา

Satisfaction of Swensen's Staff to an English Conversation

Booklet on Swensen's Service in Songkhla

ธัญวรรณ์ ชูปัญญา^{1*} นันทอร ฤทธิโก¹ และมาหะวัน กาชอ¹

¹หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล สาขาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.090-7151507, E-mail puynun1609@hotmail.com

บทคัดย่อ

ทักษะการสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริการในร้านอาหาร โดยเฉพาะทักษะการพูด ดังนั้นพนักงานควรมีความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารภาษาอังกฤษ เพื่อที่จะบริการลูกค้าชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ พนักงานสามารถเรียนรู้และพัฒนาตัวเองด้านภาษาอังกฤษให้ดีขึ้นได้ โดยการเรียนรู้จากการอ่านคู่มือ ซึ่งเป็นวิธีที่สะดวกมากกว่าการเรียนพิเศษ คู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษนี้ เป็นคู่มือที่ประกอบด้วยบทสนทนาภาษาอังกฤษที่ใช้ในชีวิตจริง และง่ายต่อการใช้งาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซ่นส์ กลุ่มประชากร คือ พนักงานร้านสเวนเซ่นส์ในอำเภอเมืองสงขลา ได้แก่ สาขาเทสโก้ โลตัสสงขลา และสาขาสิทธิพรสังขขลา ที่ทำงานนอกเวลา (Part-time) จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ คู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซ่นส์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซ่นส์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.68) ด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.76) ด้านรูปแบบ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.49) และด้านประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.79) เพื่อเป็นการพัฒนาคู่มือควรเพิ่มเติมสีสันในคู่มือ และจัดทำคู่มือให้มีรูปแบบแปลกใหม่

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, พนักงานร้านสเวนเซ่นส์, คู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการ

Abstract

Communication skills are very important in restaurant service especially speaking skill. Therefore, the staff should have sufficient knowledge concerning English conversation in order to serve foreign customers effectively. There are many staff can learn and improve their language. The staffs are able to

learn English by reading the booklet that is more convenient than taking course. This booklet is an English conversation booklet which contains conversation in real situation and it is easy to use.

The research aimed to examine the effectiveness of a booklet of English conversation on Swensen's services. The participants were 30 staff at Swensen's in Songkhla, Tesco Lotus Songkhla and Lee Subsins Songkhla (Part - time). The instruments were English Conversation Booklet on Swensen's service and a questionnaire. Data collection was statistically analyzed for mean (\bar{X}) and standard deviation (S.D.) The result of the analysis shows that the satisfaction of Swensen's staff in Songkhla to an English conversation booklet on Swensen's service in generally satisfied at the highest level (\bar{X} = 4.68) the material satisfaction at the highest level (\bar{X} = 4.76), the format satisfaction at high level (\bar{X} = 4.49), and the utilization at the highest level (\bar{X} = 4.79). In order to increase the satisfaction, the booklet's format should have color.

Keywords: Satisfaction, Swensen's Staff, An English Conversation Booklet on Service

บทนำ

สเวนเซนส์ เป็นร้านไอศกรีมที่มีชื่อเสียงอยู่ทั่วโลก ในประเทศไทยมีร้านสเวนเซนส์มากกว่า 280 สาขา ซึ่งในอำเภอเมืองสงขลามีสองสาขาด้วยกัน คือ สาขาเทสโก้โลตัสสงขลา และสาขาสีทรพย์สินสงขลา ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการของทั้ง 2 สาขาส่วนมากเป็นชาวไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ จีน เป็นต้น โดยพนักงานจะต้องใช้ทักษะภาษาอังกฤษในการบริการลูกค้าชาวต่างชาติ

ภาษาอังกฤษเรียกได้ว่าเป็นภาษานานาชาติ หรือภาษากลางของโลก ที่ผู้คนทั่วทุกมุมโลกใช้ติดต่อระหว่างกันเป็นหลัก ซึ่งภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติ หรือโอกาสในการทำงานที่เพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกของอาเซียน ซึ่งอาเซียนได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็น Working Language หรือภาษาที่ใช้ในการทำงาน ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองของชาวอาเซียน เคียงคู่ภาษาประจำชาติของแต่ละชาติ คนไทยยังขาดทักษะในการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งทักษะการพูดเป็นทักษะสำคัญที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารกัน (<https://www.fmcpenglish.com/ภาษาอังกฤษสำคัญอย่างไร/>)

การศึกษาของ ณีภูษณีนรี ฤทธิรัตน์ และ ดร.ธัญญา ชีระมณี (2557) ชี้ให้เห็นถึง ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทย ผลของการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาไทยมีปัญหาในการพูดภาษาอังกฤษคือ มีความกังวลและความกลัวเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ มีปัญหาด้านคำศัพท์ ขาดการฝึกฝนกับอาจารย์และบุคคลอื่น ไม่ชอบเรียนรายวิชาที่เน้นทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และนักศึกษาต้องนึกเป็นภาษาไทยก่อนเสมอเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ

คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานสเวนเซนส์ในอำเภอเมืองสงขลา ซึ่งสเวนเซนส์เป็นร้านที่เน้นการบริการลูกค้าและพนักงานส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาจากหลากหลายสาขาวิชาเรียน ประกอบกับพนักงานไม่ค่อยมีทักษะในการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นทักษะที่พนักงานจะต้องใช้ในการบริการ ทำให้การบริการลูกค้าชาวต่างชาติเป็นอุปสรรคกับตัวพนักงาน เนื่องจากพนักงานไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลกับลูกค้า หรือไม่สามารถรับทราบความต้องการของลูกค้าได้

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงจัดทำคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซนส์ เพื่อให้พนักงานสเวนเซนส์ในอำเภอเมืองสงขลา ได้นำความรู้จากคู่มือไปใช้ในการบริการลูกค้าชาวต่างชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร คือ พนักงานสเวนเซนส์ในอำเภอเมืองสงขลาสาขาเทศบาลโก๊ โลตัสสงขลา และสาขาสิทธิพรยสินสงขลา ที่ทำงานนอกเวลา (Part-Time) จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซนส์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงนำมาสร้างแบบประเมิน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มประชากรที่มีต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซนส์ ซึ่งวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านเนื้อหา
2. ด้านรูปแบบ
3. ด้านประโยชน์

เกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อคู่มือ	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อคู่มือ	อยู่ในระดับ	มาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อคู่มือ	อยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อคู่มือ	อยู่ในระดับ	น้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อคู่มือ	อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการใช้งานในร้านสเวนเซนส์ ไปให้แก่กลุ่มตัวอย่างศึกษา คือ พนักงานสเวนเซนส์ในอำเภอเมืองสงขลา สาขาเทสโก้โลตัสสงขลา และสาขาสิทธิ์พินสงขลา ที่ทำงานนอกเวลา (Part-time) จำนวน 30 คน จากนั้นนำแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจให้กลุ่มตัวอย่างประเมินและเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งมีลำดับ ดังต่อไปนี้

- 4.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบประเมิน ก่อนการบันทึกข้อมูล
- 4.2 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน ในแบบสอบถามตอนที่ 1
- 4.3 วิเคราะห์การความพึงพอใจของกลุ่มประชากรที่มีต่อคู่มือใน 3 ด้านได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ และด้านประโยชน์

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจในแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดตัวชี้วัดเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Best, 1997:1974

โดยกำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

- 4.4 สรุปความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้จากคำถามปลายเปิด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของพนักงาน

ตารางที่ 1 เพศของพนักงาน

เพศ	จำนวนคน	ร้อยละ
ชาย	8	26.67
หญิง	22	73.33
รวม	30	100

จากตารางที่ 1 พบว่า พนักงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 และเพศชาย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67

ตารางที่ 2 อายุของพนักงาน

อายุ	จำนวนคน	ร้อยละ
18-20 ปี	4	13.33
21-23 ปี	24	80
24-26 ปี	2	6.67
มากกว่า 26 ปี	-	-
รวม	30	100

จากตารางที่ 2 พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-23 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 โดยมีช่วงอายุระหว่าง 18-20 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และช่วงอายุระหว่าง 24-26 ปี มีจำนวนเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ระดับการศึกษาของพนักงาน

ระดับการศึกษา	จำนวนคน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	16.67
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	25	83.33
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	30	100

จากตารางที่ 3 แสดงระดับการศึกษาของพนักงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งพบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 และมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67

ตารางที่ 4 สาขาที่พนักงานทำงาน

พนักงานสเวนเซ็นส์	จำนวนคน	ร้อยละ
สาขาเทคโนโลยีโลตัสสงขลา	17	56.67
สาขาสิทธิพิสัยสินสงขลา	13	43.33
รวม	30	100

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า พนักงานจำนวน 30 คน ซึ่งพนักงานส่วนมากเป็นพนักงานร้านสเวนเซ็นส์สาขาเทคโนโลยีโลตัสสงขลา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67 และอีกจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 เป็นพนักงานร้านสเวนเซ็นส์สาขาสิทธิพิสัยสินสงขลา

2 ผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของพนักงานที่มีต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซ็นส์

ตารางที่ 5 สรุประดับความพึงพอใจของพนักงานที่มีต่อคู่มือในด้านต่าง ๆ

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1 ด้านเนื้อหา	4.76	0.40	มากที่สุด
2 ด้านรูปแบบ	4.49	0.53	มาก
3 ด้านประโยชน์	4.79	0.38	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.68	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของพนักงานต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซ็นส์ ได้ผลสรุปแต่ละด้านและผลสรุปรวม ดังนี้ ความพึงพอใจของพนักงานที่มีต่อคู่มือโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) และเมื่อพิจารณาตามด้านต่างๆโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า ด้านประโยชน์และด้านเนื้อหา ได้รับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, $\bar{X} = 4.77$) รองลงมา คือ ด้านรูปแบบ ได้รับการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ระดับความพึงพอใจของพนักงานที่มีต่อคู่มือ : ด้านเนื้อหา

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1 เนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้	4.87	0.37	มากที่สุด
2 มีเนื้อหาเข้าใจง่ายเหมาะกับผู้ใช้	4.67	0.40	มากที่สุด
3 คำศัพท์และเนื้อหา มีความหลากหลาย	4.57	0.50	มากที่สุด
4 มีคำอธิบายเนื้อหาที่ง่ายต่อการศึกษาและทำความเข้าใจ	4.77	0.42	มากที่สุด
5 สามารถนำเนื้อหาจากบทสนทนาไปใช้กับลูกค้าชาวต่างชาติได้จริง	4.93	0.25	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.76	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านเนื้อหาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) และเมื่อพิจารณาตามรายชื่อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถนำเนื้อหาจากบทสนทนาไปใช้กับลูกค้าชาวต่างชาติได้จริง ($\bar{X} = 4.93$) รองลงมาคือ เนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ($\bar{X} = 4.87$) คู่มือมีคำอธิบายเนื้อหาที่ง่ายต่อการศึกษาและทำความเข้าใจ ($\bar{X} = 4.77$) มีเนื้อหาเข้าใจง่ายเหมาะกับผู้ใช้ ($\bar{X} = 4.67$) และลำดับสุดท้ายคือ คำศัพท์และเนื้อหา มีความหลากหลาย ($\bar{X} = 4.57$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ระดับความพึงพอใจของพนักงานที่มีต่อคู่มือ : ด้านรูปแบบ

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1 รูปแบบตัวอักษรมีความน่าสนใจ น่าอ่าน	4.53	0.50	มากที่สุด
2 ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.67	0.47	มากที่สุด
3 รูปเล่มมีความแปลกใหม่และสวยงาม	3.93	0.73	มาก
4 ขนาดของรูปเล่มมีความเหมาะสม	4.80	0.40	มากที่สุด
5 รูปภาพประกอบชัดเจน และสวยงาม	4.53	0.56	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.49	0.53	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับความพึงพอใจของพนักงานที่มีต่อคู่มือด้านรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) และเมื่อพิจารณาตามรายชื่อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ขนาดของรูปเล่มมีความเหมาะสม ($\bar{X} =$

4.80) รองลงมาคือ ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม (\bar{X} = 4.67) รูปแบบตัวอักษรมีความน่าสนใจ น่าอ่าน รวมถึงรูปภาพประกอบชัดเจนและสวยงาม (\bar{X} = 4.53) และรูปเล่มมีความแปลกใหม่และสวยงาม (\bar{X} = 3.93) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ระดับความพึงพอใจของพนักงานที่มีต่อคู่มือ : ด้านประโยชน์

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1 คู่มือสามารถนำไปใช้ในการบริการลูกค้าชาวต่างชาติได้จริง	4.93	0.25	มากที่สุด
2 คู่มือสามารถเป็นแนวทางในการสื่อสารกับชาวต่างชาติได้	4.60	0.49	มากที่สุด
3 สามารถให้ข้อมูลและตอบคำถามลูกค้าชาวต่างชาติได้	4.83	0.37	มากที่สุด
4 สร้างความมั่นใจในการสนทนากับลูกค้าชาวต่างชาติมากขึ้น	4.80	0.40	มากที่สุด
5 พนักงานทุกตำแหน่งในร้านสามารถใช้ประโยชน์จากคู่มือได้	4.80	0.40	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.79	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

(\bar{X} = 4.84) และเมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ คู่มือสามารถนำไปใช้ในการบริการลูกค้าชาวต่างชาติได้จริง (\bar{X} = 4.93) สามารถให้ข้อมูลและตอบคำถามลูกค้าชาวต่างชาติได้ (\bar{X} = 4.83) คู่มือสามารถสร้างความมั่นใจในการสนทนากับลูกค้าชาวต่างชาติ รวมถึงพนักงานทุกตำแหน่งในร้านสามารถใช้ประโยชน์จากคู่มือได้ (\bar{X} = 4.80) และคู่มือสามารถใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ (\bar{X} = 4.60) ตามลำดับ

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1 สรุปผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซ่นส์ และประเมินระดับความพึงพอใจพนักงานสเวนเซ่นส์ในอำเภอเมืองสงขลาที่มีต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซ่นส์

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานร้านสเวนเซ่นส์ 2 สาขาที่อยู่ในอำเภอเมืองสงขลาได้แก่ สาขาเทสโก้โลตัสสงขลา และสาขาสิทธิพรสังขขลา ที่ทำงานนอกเวลา (Part-time) จำนวน 30 คน โดยนำคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซ่นส์ ให้พนักงานศึกษา จากนั้นนำแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจให้พนักงานประเมินและเก็บรวบรวมแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของพนักงาน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาที่ทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินความพึงพอใจของพนักงานสเวนเซนส์ในอำเภอเมืองสงขลาที่มีต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซนส์ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ และด้านประโยชน์ รวมจำนวน 15 ข้อ โดยแบ่งระดับการประเมินออกเป็น 5 ระดับ ตามเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) พร้อมกับคำถามปลายเปิดท้ายตาราง

ผลการศึกษาวินิจฉัยเรื่อง ความพึงพอใจของพนักงานร้านสเวนเซนส์ในอำเภอเมืองสงขลาที่มีต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซนส์ สรุปผลได้ ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล พนักงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 มีอายุระหว่าง 21-23 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 และเป็นพนักงานร้านสเวนเซนส์ สาขาเทสโก้โลตัส สงขลา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67

2. พนักงานมีความพึงพอใจต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซนส์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผล ดังนี้

2.1 ด้านเนื้อหา พนักงานมีความพึงพอใจด้านเนื้อหาของคู่มือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดทุกข้อตามลำดับ คือ สามารถนำเนื้อหาจากบทสนทนาไปใช้กับลูกค้าชาวต่างชาติได้จริง ($\bar{X} = 4.93$) เนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ($\bar{X} = 4.87$) คู่มือมีคำอธิบายเนื้อหาที่ง่ายต่อการศึกษาและทำความเข้าใจ ($\bar{X} = 4.77$)

มีเนื้อหาเข้าใจง่ายเหมาะกับผู้ใช้ ($\bar{X} = 4.67$) และคำศัพท์และเนื้อหาที่มีความหลากหลาย ($\bar{X} = 4.57$) ตามลำดับ

2.2 ด้านรูปแบบ พนักงานมีความพึงพอใจต่อคู่มือด้านรูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) และเมื่อพิจารณาตามรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ขนาดของรูปแบบมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.80$) ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.67$) รูปแบบตัวอักษรมีความน่าสนใจ น่าอ่าน รวมถึงรูปภาพประกอบชัดเจนและสวยงาม ($\bar{X} = 4.53$) และรูปเล่มมีความแปลกใหม่และสวยงาม ($\bar{X} = 3.93$) ตามลำดับ

2.3 ด้านประโยชน์ พนักงานมีความพึงพอใจต่อคู่มือด้านประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$) และเมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อเรียงตามลำดับ ได้แก่ คู่มือสามารถนำไปใช้ในการบริการลูกค้าชาวต่างชาติได้จริง ($\bar{X} = 4.93$) สามารถให้ข้อมูลและตอบคำถามลูกค้าชาวต่างชาติได้ ($\bar{X} = 4.83$) คู่มือสามารถสร้างความมั่นใจในการสนทนากับลูกค้าชาวต่างชาติ รวมถึงพนักงานทุกตำแหน่งในร้านสามารถใช้ประโยชน์จากคู่มือได้ ($\bar{X} = 4.80$) และคู่มือสามารถใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ ($\bar{X} = 4.60$) ตามลำดับ

2. อภิปรายผล

ผลการศึกษาวินิจฉัยเรื่อง ความพึงพอใจของพนักงานร้านสเวนเซนส์ในอำเภอเมืองสงขลาที่มีต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซนส์ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

จากที่คณะผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจของพนักงานร้านสเวนเซนส์ในอำเภอเมืองสงขลาที่มีต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซนส์ เมื่อพิจารณาในรายด้าน คือ ด้านเนื้อหาและด้านประโยชน์ได้รับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านรูปแบบได้รับการประเมินอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1. จากการศึกษาความพึงพอใจด้านเนื้อหาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพนักงานสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาจากคำอธิบายที่มีในคู่มือและสามารถนำเนื้อหาในคู่มือไปใช้บริการลูกค้าชาวต่างชาติได้จริง ตามที่ นิตมา ทิพย์สงคราม และคณะ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินคู่มือคำศัพท์เกี่ยวกับภาษาอังกฤษทางด้านธุรกิจการบินของนักศึกษา หลักสูตร สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย โดยพบว่า คู่มือมีเนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้และปริมาณเนื้อหาเหมาะสมอยู่ในลำดับมากที่สุด

2. จากการศึกษาความพึงพอใจด้านรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยขนาดและรูปแบบของตัวอักษรมีความเหมาะสม อ่านง่าย และรูปเล่มมีขนาดที่เหมาะสม แต่ยังคงความแปลกใหม่ของรูปเล่ม เนื่องจากไม่มีสีสัน และขาดความคงทนของคู่มือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญาภรณ์ เลิศไกร และคณะ (2556) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีต่อสื่อแผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำคลองแหเป็นภาษาจีน จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวชาวจีนมีความพึงพอใจในรูปแบบสื่อแผ่นพับ อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับแนวคิดของ ประเสริฐ (2013) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือทัศนคติที่ดีของบุคคล ซึ่งมักเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ต้องการ ก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น ตรงกันข้ามหากความต้องการของตนไม่ได้รับการตอบสนองความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

3. จากการศึกษาความพึงพอใจด้านประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพนักงานทุกตำแหน่งในร้านสามารถให้ข้อมูลและตอบคำถามลูกค้าชาวต่างชาติได้ แต่ควรเพิ่มประโยชน์ต่างๆที่สามารถเป็นแนวทางในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ เพื่อที่พนักงานจะได้มีโอกาสในการสนทนาภาษาอังกฤษกับลูกค้าชาวต่างชาติเพิ่มมากขึ้น จะช่วยสร้างความพึงพอใจในการบริการให้กับลูกค้าชาวต่างชาติเพราะสามารถบริการลูกค้าชาวต่างชาติได้ดีเหมือนกับที่บริการให้กับคนไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลพันธ์ คุณากร และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือในงานขาย ของแม่ค้าในตลาดกิมหยง ผลการวิเคราะห์พบว่าความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือภาษาอังกฤษในงานขายของแม่ค้าในตลาดกิมหยง โดยพบว่าความพึงพอใจด้านประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านเนื้อหาและด้านรูปแบบ ได้รับการประเมินอยู่ในระดับมาก ซึ่งคู่มือทำให้ผู้ชายมีความตั้งใจที่จะศึกษาเป็นผลให้ผู้ชายมีทักษะที่ดีในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ เช่นเดียวกับแนวคิดของ บุญยมาศ แสงเงิน (2556) ได้ให้ความหมายของการบริการไว้ว่า การบริการ หมายถึง กระบวนการปฏิบัติเพื่อให้ผู้รับบริการได้รับความสะดวก ความสบาย โดยการกระทำดังกล่าวมีความเป็นธรรมชาติและการไม่เลือกปฏิบัติ

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความพึงพอใจของพนักงานร้านสเวนเซนส์ที่มีต่อคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซนส์ คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

จากผลการประเมินความพึงพอใจนี้ พบว่า ความพึงพอใจของพนักงานที่มีคู่มือบทสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการบริการในร้านสเวนเซนส์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อเป็นการพัฒนาคู่มือควรเพิ่มเติมสีสันในคู่มือ และจัดทำคู่มือให้มีรูปแบบแปลกใหม่ เช่น รูปแบบหน้าปกมีความน่าสนใจ การเข้าเล่มให้สวยงาม เป็นต้น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการอ่านยิ่งขึ้น การทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคู่มือแบบออนไลน์ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการทำเล่มคู่มือ

เอกสารอ้างอิง

กมลพันธ์ คุณากร, จิราภา ก่งเซ่ง, ญัฐภูณิชา จินทาดีทิพย์ และลันชญา เปาะอาเดะ. (2559). *ความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือในงานขาย ของแม่ค้าในตลาดกิมหยง*. สงขลา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.

จรัสโณม ศิริรัตน์. (2558). *โครงการวิจัยสถาบันเรื่องปัญหาการติดต่อสื่อสารของบุคลากรในองค์กร: กรณีศึกษาสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2562, จาก <http://ir.swu.ac.th/xmlui/handle/123456789/4995>

ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2552). *การบริการ*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2561, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/493835>

โชรกาล ประวีร์ราช. (2557). *ความสำคัญของภาษาอังกฤษ*. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2562, จาก <https://www.fmcpenGLISH.com/ภาษาอังกฤษสำคัญอย่างไร/>

ณัฐฐันรี ฤทธิรัตน์ และดร.ธัญภา ชีระมณี. (2014). *ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทย*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ดวงฤมล สิงห์ทอง. (2557). *ความหมายของการฟัง*. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2562, จาก <http://nkw05115.circlecamp.com/index.php?page=listenmeans>

ธีราภรณ์ กิจจารักษ์. (2553). *การพูด*. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2562, จาก http://www.ssruii.sru.ac.th/bitstream/ssruii/874/1/054_53

นิศมา ทิพย์สงคราม, รัตน์ชิตา นน่อสกุล, ศิลาณี พรหมจรรย์ และอัจฉิมา สุวรรณรัตน์. (2558). *การประเมินคู่มือคำศัพท์*

*เกี่ยวกับภาษาอังกฤษทางด้านธุรกิจการบินของนักศึกษา หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. สงขลา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.*

บุษยมาศ แสงเงิน.(2556). *การบริการ*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2561, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/493835>

ปรียาภรณ์ เลิศไกร, ผุสรรัตน์ สุขสะพาน และนริگانต์ คงแก้ว. (2558). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีต่อสื่อแผ่น*

พับ ประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำคลองแหเป็นภาษาจีน. สงขลา: มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.

มัลลิกา. (2558). *การฟัง*. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2562, จาก [https://www.slideshare.net/mobile/aommal/2-](https://www.slideshare.net/mobile/aommal/2-53924177)

53924177

ไมตรี พงศาปาน. (2011/3). *ความหมายของความพึงพอใจ*. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2561, จาก

<http://maitree3.blogspot.com/2011/03/blog-post.html?m=1>

วีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2553). *ความหมายการบริการ*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2561, จาก

<https://www.gotoknow.org/posts/493835>

ศวิตา ทองสง. (2560). *ทฤษฎีการสื่อสาร*. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2562, จาก

<https://sites.google.com/site/katsirinsukthroan/katsirin>

สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2554). *วิธีสอนภาษาอังกฤษ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

เสรี ตู่ประกาย. (2556). *ความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการสอน การสำรวจภาคสนาม*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

หวันไหม สายสะโร. (2556). *การสำรวจความต้องการในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษามลายูในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว*

*ชาวต่างชาติของกลุ่มผู้จำหน่ายสินค้าในพื้นที่หาดสมิหลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลศรีวิชัย สงขลา.*

อุมาภรณ์ แซ่กู่, อัญธิกา เวทชะกะ และใหม่สุรีย์ ชำนุรักษ์. (2556). *ความต้องการคู่มือประกอบการเรียนวิชาภาษาจีน
พื้นฐาน 2 ของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล*. สงขลา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลศรีวิชัย.

เอกภพ. (2561). *การสื่อสาร*. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2562, จาก <https://medium.com/base-the-business-playhouse/communication-tactic>

อำไพ ลำดวน. (2555). *ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการอ่าน*. วิทยาลัย
เทคโนโลยียานยนต์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ.

Kotler. (2552). *ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการ*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2561, จาก
<https://www.gotoknow.org/posts/493835>

FL-O-09

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

Problems and Obstacles in Developing English Speaking Skills of Achitecture

Students, Rajamangala University of Technology Srivijaya Songkhla

ชาลินี ปิ่นเพชร^{1*} ธนพล ดิสรระ¹ บุรีสกร ณ นคร¹ และทรงศรณีย์ ศิริศรี^{1*}

¹หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล สาขาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0613937692, Email address: chaline014@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ กลุ่มประชากรคือนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่มากที่สุดคือ ด้านตัวผู้เรียนได้แก่ นักศึกษากังวลว่าจะพูดผิดไวยากรณ์คิดเป็นร้อยละ 45.0 ด้านสภาพแวดล้อมของตัวผู้เรียนได้แก่ นักศึกษาไม่มีโอกาสสนทนากับชาวต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 36.0 และปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษระดับมาก ได้แก่ นักศึกษามีปัญหาเรื่องคิดคำศัพท์ไม่ออกขณะพูดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15

คำสำคัญ: ปัญหา, อุปสรรค, การพัฒนา, ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

Abstract

The purpose of this research is to investigate problems and obstacles in developing English speaking skills. The participants were 100 students of the Faculty of Architecture at Rajamangala University of Technology Srivijaya Songkhla. The instrument of this research was a questionnaire. Data were analyzed for descriptive statistics by using percentage, frequency, average value and standard deviation. The research findings indicate that problems and obstacles in developing English skills at the highest level of students were students who were worried about speaking with wrong grammar about 45 percent and the environment of students was students who do not have the opportunity to have a conversation with foreigners about 36 percent and was at high level of problems and obstacles in developing English skill was students cannot think of vocabulary while speaking with the mean of 4.15

Keywords: Problems, Obstacles, Developing, English Speaking Skills

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบันทั้งนี้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ แลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารและความรู้ในแขนงต่าง ๆ (อารีรักษ์และคณะ, 2554; Dolati and Mikaili, 2011) ทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารการประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม และเข้าใจวิถีทัศน์ของชาติอื่น ๆ (กาญจนนา, 2551; Manivannan, 2006) ด้วยความสำคัญของภาษาอังกฤษที่ได้รับการใช้เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารทั้งในแง่วิชาการ และวิชาชีพโรงเรียนและมหาวิทยาลัยทั่วโลกจึงบรรจุวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองรองลงมาจากภาษาประจำชาติของตัวเองในการศึกษาของประเทศไทยภาษาอังกฤษได้รับการใช้เป็นภาษาต่างประเทศและเป็นวิชาบังคับในระบบการศึกษา (Naiman, 1975) ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่นักศึกษาไทยมีปัญหามากที่สุดทั้ง ๆ ที่ทักษะการพูดก็มีความสำคัญต่อนักศึกษาในประเทศไทยเป็นอย่างมาก (Tribolet, 2012; Sarkis, 2012) หลังจากที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศโครงการ English Speaking Year 2012 หลายคนเริ่มให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาถิ่นมากขึ้นเพราะภาษาถิ่นเป็นบันไดที่จะทำให้เราก้าวสู่ความสำเร็จซึ่งได้กลายมาเป็นภาษากลางของประชาคมอาเซียนทุกประเทศรวมถึงประเทศไทย ต้องพร้อมรับการเข้ามาของประชาคมอาเซียนในปี 2558 ซึ่งนักศึกษาจะต้องเตรียมความพร้อมเรื่องภาษาเพราะเมื่อจบออกไป จะต้องเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้นเนื่องจากตลาดงานไม่ได้ปิดกั้นแค่ในประเทศอีกต่อไป (<http://www.enn.co.th>) จากงานวิจัยของ อธิราภรณ์ พลอยเล็ก (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครได้กล่าวถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนการพูดภาษาอังกฤษ ปัญหาที่ถกเถียงกันมากคือเมื่อผู้เรียนเรียนจบหลักสูตรการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาหรือในระดับปริญญาตรีแล้วก็ยังไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ดีเท่าที่ควร ซึ่งปัญหานี้ อาจเกิดจากหลายสาเหตุ อาจเนื่องมาจากครูผู้สอน ผู้เรียน สภาพแวดล้อมหรืออาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อการศึกษาภาษาอังกฤษด้วย ปัญหาและอุปสรรคทั่ว ๆ ไป ที่มีลักษณะคล้ายกันในด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อผู้เรียนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ พรสวรรค์ สิปโป (2550) กล่าวถึงทักษะการพูดว่าเป็นการแสดงออกของผู้พูดต้องมีความสามารถในการสื่อสารทางภาษา ที่จะต้องถ่ายทอดความคิดความรู้สึกของตัวเองออกมาเป็นคำพูดเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ซึ่งสรุปได้ว่าทั้งทักษะการฟังและการพูดต่างก็มีความสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาควบคู่ไปพร้อม ๆ กันเพราะการพูดจะเกิดขึ้นได้ย่อมมาจากการได้ฟังอย่างเข้าใจอีกทั้งยังเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนา ก่อนคือเริ่มจากการพัฒนาการฟังและการพูดก่อนแล้วค่อยพัฒนาทักษะด้านอื่น ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ดังนั้นจากความสำคัญที่กล่าวมา เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และฝึกฝนทักษะการพูดภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาสถาปัตยกรรมศาสตร์ จำนวน 100 คนซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในงานวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม 3 ตอนซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ- แบบสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิดสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายเปิด 5 ข้อ

วิธีสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา โดยมีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ
2. ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ
3. ร่างแบบสอบถามโดยกำหนดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้คำถามจำนวน 100 ข้อ และแบบสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 5 ข้อสอบโดยแบบสอบถามเป็นการประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2541 : 167)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ให้กับกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 100 ชุด ก่อนการตอบแบบสอบถามผู้วิจัยจะอธิบายจุดประสงค์ของการเก็บข้อมูลและอธิบายวิธีการกรอกแบบสอบให้เข้าใจก่อนเป็นภาษาไทย แล้วจึงแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. หลังจากนำแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่สมบูรณ์คือตอบครบทุกข้อปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแบบที่ได้มาตรวจวัดให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และนำข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณหาปัญหาและอุปสรรคของนักศึกษาในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

3. หลังจากได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาอภิปรายผลและเขียนสรุปเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา จำนวน 100 คน การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ความถี่ ร้อยละ ของปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ	ระดับปัญหาและอุปสรรค				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)
1. ข้าพเจ้ากลัวผู้อื่นจะไม่เข้าใจในสิ่งที่ข้าพเจ้าพูด	27 (27.0)	38 (38.0)	25 (25.0)	7 (7.0)	3 (3.0)
2. ข้าพเจ้าขาดการฝึกพูดภาษาอังกฤษกับอาจารย์และบุคคลอื่น	26 (26.0)	36 (36.0)	29 (29.0)	4 (4.0)	5 (5.0)
3. ข้าพเจ้าต้องคิดเป็นภาษาไทยก่อนทุกครั้งเมื่อต้องพูดเป็นภาษาอังกฤษ	34 (34.0)	31 (31.0)	27 (27.0)	6 (6.0)	2 (2.0)
4. ข้าพเจ้ามีปัญหาเรื่องคิดคำศัพท์ไม่ออกขณะพูด	42 (42.0)	36 (36.0)	17 (17.0)	5 (5.0)	-
5. ข้าพเจ้าไม่ชอบเรียนรายวิชาที่เน้นทักษะการพูดภาษาอังกฤษ	20 (20.0)	22 (22.0)	28 (28.0)	18 (18.0)	12 (12.0)

ตารางที่ 1 (ต่อ) ความถี่ ร้อยละ ของปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะ
 สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะ การพูดภาษาอังกฤษ	ระดับปัญหาและอุปสรรค				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)
6. ข้าพเจ้ามุ่งเน้นรายวิชาในด้านสถาปัตยกรรมมาก จนทำให้ไม่สนใจวิชาภาษาอังกฤษ	23 (23.0)	21 (21.0)	32 (32.0)	20 (20.0)	4 (4.0)
7. ข้าพเจ้ากังวลเมื่อต้องเป็นผู้เริ่มการพูดคุยก่อน	29 (29.0)	28 (28.0)	33 (33.0)	9 (9.0)	1 (1.0)
8. ข้าพเจ้าออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษไม่ชัดเจน	29 (29.0)	26 (26.0)	32 (32.0)	11 (11.0)	2 (2.0)
9. ข้าพเจ้าไม่สามารถสื่อสารในสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการ จะสื่อสารได้	33 (33.0)	28 (28.0)	30 (30.0)	7 (7.0)	2 (2.0)
10. ข้าพเจ้าไม่ได้เข้าร่วมการพัฒนาภาษาอังกฤษ นอกห้องเรียน	25 (25.0)	25 (25.0)	32 (32.0)	14 (14.0)	4 (4.0)
11. ข้าพเจ้าไม่กล้าสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษกับบุคคล อื่น	31 (31.0)	26 (26.0)	29 (29.0)	13 (13.0)	1 (1.0)
12. ข้าพเจ้ากังวลว่าจะพูดผิดไวยากรณ์	45 (45.0)	23 (23.0)	23 (23.0)	9 (9.0)	-
13. ข้าพเจ้าหมดความพยายามที่จะพูดเนื่องจากพูด ติด ๆ ขัด ๆ หรือพูดซ้ำ	24 (24.0)	28 (28.0)	23 (23.0)	19 (19.0)	6 (6.0)
14. ข้าพเจ้าไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน	38 (38.0)	29 (29.0)	19 (19.0)	10 (10.0)	4 (4.0)

ตารางที่ 1 (ต่อ) ความถี่ ร้อยละ ของปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะ

สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะ

ระดับปัญหาและอุปสรรค

การพูดภาษาอังกฤษ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ความถี่	ความถี่	ความถี่	ความถี่	ความถี่
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
15. ข้าพเจ้าไม่เห็นความสำคัญของการพูดภาษาอังกฤษ	16 (16.0)	15 (15.0)	15 (15.0)	24 (24.0)	30 (30.0)
16. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงวงสนทนาที่ใช้ภาษาอังกฤษ	21 (21.0)	26 (26.0)	31 (31.0)	15 (15.0)	7 (7.0)
17. ข้าพเจ้าเคยฟังข่าว ดูหนัง หรือฟังเพลงภาษาอังกฤษ	24 (24.0)	33 (33.0)	33 (33.0)	8 (8.0)	2 (2.0)
18. กิจกรรมในชั้นเรียนไม่ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสนใจที่จะใช้ภาษาอังกฤษเพื่อฝึกพูด	20 (20.0)	27 (27.0)	30 (30.0)	19 (19.0)	4 (4.0)
19. ในชั้นเรียน อาจารย์ผู้สอนพูดประโยคภาษาอังกฤษเร็วเกินไป ทำให้ข้าพเจ้าจับใจความไม่ได้	10 (10.0)	35 (35.0)	42 (42.0)	11 (11.0)	2 (2.0)
20. ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสสนทนากับชาวต่างชาติ	36 (36.0)	31 (31.0)	20 (20.0)	10 (10.0)	3 (3.0)

จากตารางที่ 1 แสดงว่า เมื่อพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของตัวผู้เรียนพบว่า ระดับปัญหาและอุปสรรคที่มากที่สุดได้แก่ ข้าพเจ้ากังวลว่าจะพูดผิดไวยากรณ์ มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาคือ ข้าพเจ้ามีปัญหาเรื่องคิดคำศัพท์ไม่ออกขณะพูด จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42 และข้าพเจ้าไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน จำนวน 38 คิดเป็นร้อยละ 38 คน ส่วนระดับปัญหาและอุปสรรคที่น้อยที่สุด ได้แก่ ข้าพเจ้าไม่เห็นความสำคัญของการพูดภาษาอังกฤษ มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคือ ข้าพเจ้าไม่ชอบเรียนรายวิชาที่เน้นทักษะการพูดภาษาอังกฤษ มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12

เมื่อพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษจากสภาพแวดล้อมของตัวผู้เรียนพบว่า ระดับปัญหาและอุปสรรคที่มากที่สุดได้แก่ ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสสนทนากับชาวต่างชาติ มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมาคือ กิจกรรมในชั้นเรียนไม่ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสนใจที่จะใช้ภาษาอังกฤษเพื่อฝึกพูด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ

20 ส่วนระดับปัญหาและอุปสรรคที่น้อยที่สุดคือ ในชั้นเรียนอาจารย์ผู้สอนพูดประโยคภาษาอังกฤษเร็วเกินไป ทำให้ข้าพเจ้าจับใจความไม่ได้ มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

ปัญหาและอุปสรรค	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับปัญหาและอุปสรรค
1. ข้าพเจ้ากลัวผู้อื่นจะไม่เข้าใจในสิ่งที่ข้าพเจ้าพูด	3.79	1.018	มาก
2. ข้าพเจ้าขาดการฝึกพูดภาษาอังกฤษกับอาจารย์และบุคคลอื่น	3.74	1.050	มาก
3. ข้าพเจ้าต้องคิดเป็นภาษาไทยก่อนทุกครั้งเมื่อต้องพูดเป็นภาษาอังกฤษ	3.89	1.014	มาก
4. ข้าพเจ้ามีปัญหาเรื่องคิดคำศัพท์ไม่ออกขณะพูด	4.15	.880	มาก
5. ข้าพเจ้าไม่ชอบเรียนรายวิชาที่เน้นทักษะการพูดภาษาอังกฤษ	3.20	1.287	ปานกลาง
6. ข้าพเจ้ามุ่งเน้นรายวิชาในด้านสถาปัตยกรรมมากจนทำให้ไม่สนใจวิชาภาษาอังกฤษ	3.39	1.163	ปานกลาง
7. ข้าพเจ้ากังวลเมื่อต้องเป็นผู้เริ่มการพูดคุยก่อน	3.75	1.009	มาก
8. ข้าพเจ้าออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษไม่ชัดเจน	3.69	1.070	มาก
9. ข้าพเจ้าไม่สามารถสื่อสารในสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการจะสื่อสารได้	3.83	1.035	มาก
10. ข้าพเจ้าไม่ได้เข้าร่วมการพัฒนาภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน	3.53	1.132	มาก
11. ข้าพเจ้าไม่กล้าสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษกับบุคคลอื่น	3.73	1.172	มาก
12. ข้าพเจ้ากังวลว่าจะพูดผิดไวยากรณ์	4.04	1.024	มาก
13. ข้าพเจ้าหมดความพยายามที่จะพูดเนื่องจากพูดติด ๆ ขัด ๆ หรือพูดซ้ำ	3.45	1.218	มาก
14. ข้าพเจ้าไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน	3.87	1.152	มาก
15. ข้าพเจ้าไม่เห็นความสำคัญของการพูดภาษาอังกฤษ	2.63	1.454	ปานกลาง
16. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงวงสนทนาที่ใช้ภาษาอังกฤษ	3.39	1.180	ปานกลาง
17. ข้าพเจ้าเคยฟังข่าว ดูหนัง หรือฟังเพลงภาษาอังกฤษ	3.69	.992	มาก
18. กิจกรรมในชั้นเรียนไม่ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสนใจที่จะใช้ภาษาอังกฤษเพื่อฝึกพูด	3.40	1.128	ปานกลาง
19. ในชั้นเรียน อาจารย์ผู้สอนพูดประโยคภาษาอังกฤษเร็วเกินไป ทำให้ข้าพเจ้าจับใจความไม่ได้	3.40	.888	ปานกลาง
20. ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสสนทนากับชาวต่างชาติ	3.87	1.107	มาก
รวม	3.62	1.093	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พบว่า อยู่ในระดับมากคือ ข้าพเจ้ามีปัญหาเรื่องคิดคำศัพท์ไม่ออกขณะพูด รองลงมาคือ ข้าพเจ้ากังวลว่าจะพูดผิดไวยากรณ์ ข้าพเจ้าต้องคิดเป็นภาษาไทยก่อนทุกครั้งเมื่อต้องพูดเป็นภาษาอังกฤษ ข้าพเจ้าไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสสนทนากับชาวต่างชาติ ข้าพเจ้าไม่สามารถสื่อสารในสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการจะสื่อสารได้ ข้าพเจ้ากลัวผู้อื่นจะไม่เข้าใจในสิ่งที่ข้าพเจ้าพูด ข้าพเจ้ากังวลเมื่อต้องเป็นผู้เริ่มการพูดคุยก่อน ข้าพเจ้าขาดการฝึกพูดภาษาอังกฤษกับอาจารย์และบุคคลอื่น ข้าพเจ้าไม่กล้าสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษกับบุคคลอื่น ข้าพเจ้าออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษไม่ชัดเจน ข้าพเจ้าเคยฟังข่าว ดูหนัง หรือฟังเพลงภาษาอังกฤษ ข้าพเจ้าไม่ได้เข้าร่วมการพัฒนาภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน ข้าพเจ้าหมดความพยายามที่จะพูดเนื่องจากพูดติด ๆ ชัด ๆ หรือพูดซ้ำ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 4.04 3.89 3.87 3.87 3.83 3.79 3.75 3.74 3.73 3.69 3.69 3.53 3.45 ตามลำดับ ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางคือ กิจกรรมในชั้นเรียนไม่ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสนใจที่จะใช้ภาษาอังกฤษเพื่อฝึกพูด ในชั้นเรียน อาจารย์ผู้สอนพูดประโยคภาษาอังกฤษเร็วเกินไปทำให้ข้าพเจ้าจับใจความไม่ได้ ข้าพเจ้ามุ่งเน้นรายวิชาในด้านสถาปัตยกรรมมากจนทำให้ไม่สนใจวิชาภาษาอังกฤษ ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงวงสนทนาที่ใช้ภาษาอังกฤษ ข้าพเจ้าไม่ชอบเรียนรายวิชาที่เน้นทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ข้าพเจ้าไม่เห็นความสำคัญของการพูดภาษาอังกฤษ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 3.40 3.39 3.39 3.20 2.63 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา พบว่า นักศึกษาจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มีปัญหาด้านคำศัพท์ ส่วนความกังวลและความกลัวในการพูดผิดหลักไวยากรณ์ โดยปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากตัวนักศึกษาเอง เช่น นักศึกษามีปัญหาเรื่องคิดคำศัพท์ไม่ออกขณะพูดทำให้นักศึกษาขาดความมั่นใจ และรู้สึกกลัวเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (ณัฐนันท์ ฤทธิรัตน์ และธัญภา ชีระมณี, 2558) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทย พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ได้แก่ นักศึกษามีความกังวลและความกลัวเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ มีปัญหาด้านคำศัพท์ ขาดการฝึกฝนกับอาจารย์และบุคคลอื่น ไม่ชอบเรียนรายวิชาที่เน้นทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และนักศึกษาต้องนึกเป็นภาษาไทยก่อนเสมอเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษและในด้านสภาพแวดล้อมของตัวผู้เรียน พบว่า นักศึกษาขาดโอกาสในการสนทนากับชาวต่างชาติ กิจกรรมในชั้นเรียนไม่มีความโดดเด่นหรือสร้างความสนใจให้แก่นักศึกษาที่จะเรียนรู้หรือพูดภาษาอังกฤษซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสวัสดิศรี (2550) ที่ศึกษาผลการใช้สถานการณ์ จำลองในการพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของพนักงานบริษัทสยามเซ็นทรัลเอนเตอร์ไพรซ์ จำกัด โดยใช้การสัมภาษณ์พนักงานทั้ง 30 คนเพื่อสอบถามปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการพูด สื่อสารกับลูกค้าชาวต่างชาติซึ่งพบว่า พนักงานมีความขาดความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสาร กลัวใช้คำศัพท์ผิด การใช้ไวยากรณ์ผิด ออกเสียงผิด

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ระดับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่มากที่สุด ได้แก่ ข้าพเจ้ากังวลว่าจะพูดผิดไวยากรณ์ เมื่อพิจารณาจากปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษจากสภาพแวดล้อมของผู้เรียนพบว่า ระดับปัญหาและอุปสรรคที่มากที่สุดได้แก่ ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสสนทนากับชาวต่างชาติ ซึ่งสามารถนำผลดังกล่าวมาปรับนโยบายการบริหารเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวกับทักษะการพูดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ระดับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถนำผลดังกล่าวมาปรับใช้กับการบูรณาการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษได้ดีมากยิ่งขึ้น ในการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวกับทักษะการพูด จำนวนนักศึกษาในชั้นเรียนไม่ควรมากเกินไปเพื่อให้นักศึกษามีโอกาสฝึกฝนการพูดภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้นและควรพัฒนาการเรียนการสอนโดยฝึกให้นักศึกษาสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ในสถานการณ์จริงโดยเรียนรู้จากเจ้าของภาษา เพื่อให้นักศึกษามีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถด้านภาษาของตนเองในการสื่อสารและเพื่อเพิ่มความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่ได้รับการอนุเคราะห์การให้ข้อมูลจากนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย และรองศาสตราจารย์ พรรคนีย์ ศิริศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนให้การช่วยเหลือในการดำเนินการต่าง ๆ พร้อมทั้งทุ่มเทกำลังกายกำลังใจ คณะผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์ จิรายุ สงเคราะห์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำเพิ่มเติมในการปรับแก้ข้อบกพร่องในงานวิจัย เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่คอยช่วยเหลือ และคอยให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะที่ดี ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

ณัฐธนรี ฤทธิรัตน์ และ ธัญภา ชีระมณี. (2558). ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทย

สวัสดีศรี. (2550). ศึกษาผลการใช้สถานการณ์ จำลองในการพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของพนักงานบริษัทสยามซันไรซ์เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด

นางสมร พงษ์พาณิชย์. (2008). การศึกษาปัญหาของการพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารด้วยวาจาของนิสิตคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา. ตุลาคม 2550 ถึง กันยายน 2551.

ชนิตสิริ ศุภพมลิ. (2545). การพัฒนาความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษและความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาโดยใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พงษ์เทพ บุญเรือง. (2553). ความวิตกกังวลในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Aleksandrzak. (2011). Speaking Skills Problems Encountered by Iranian EFL Freshmen and Seniors from
Their Own and Their English Instructors' Perspectives. Bu-Ali Sina University. Iran.

Burns (1997). "Focus on speaking." Sydney: National Center for English Language Teaching and Research.

Bygate (1987). M. Speaking. Oxford: Oxford University Press.

Chen. (2010). Problems and Difficulties of Speaking That Encounter English Language Students at Al Quds
Open University. Al Quds Open University-Palestine. Gaza.

Kwanruthai Cherdchoo. (2007). The English Speaking Development for Civil engineers: A Case Study in a
Private Construction Company. Thailand.

FL-O-10

ประสิทธิภาพการใช้คู่มือหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนเพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาจีนของ
นักเรียนระดับชั้น ปวช. ปีที่2 วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพานิชยการ อำเภอดงใหญ่ จังหวัดสงขลา

The Efficiency of Using Chinese Radical Textbook for Developing Chinese
Vocabulary Memorization of Vocational students at Udomsueksaphanitchayakan
Technological College

อันดา โประสิงห์^{1*} ลภัสสรดา ธนนิมิต¹ ศิริรัตน์ หลุยพันธ์¹ และ สีสาวันต์ สุรชิต¹

¹หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

อันดา โประสิงห์ Tel.0902200241, E-mail address: honeyaholic_@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพการใช้คู่มือหมวดนำภาษาจีนในการพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาจีน
ของนักเรียนระดับชั้น ปวช. ปีที่2 วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพานิชยการ กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียน
ระดับชั้น ปวช.ปีที่ 2 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพานิชยการ ปีการศึกษา 2561
จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คู่มือหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีน และ แบบทดสอบก่อน-หลัง ซึ่งเป็น
แบบทดสอบชุดเดียวกัน จำนวน 60 ข้อ ประกอบด้วย แบบทดสอบปรนัย จำนวน 40 ข้อ และแบบทดสอบจับคู่คำศัพท์กับ
ความหมาย จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}), ร้อยละ (%), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และค่า t-test

ผลวิจัยพบว่าผลคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนของประชากรมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 23.64 คะแนน ส่วนผลคะแนน
แบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 31.73 คะแนน เมื่อนำผลคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน และหลังเรียนไปเปรียบเทียบคะแนน
เฉลี่ยทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน (t-test) พบว่าผลคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าผลคะแนนจาก
แบบทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าการศึกษามหวนนำคำศัพท์ภาษาจีน
จากคู่มือสามารถช่วยให้นักเรียนพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ , หมวดนำภาษาจีน , คู่มือ , การจดจำคำศัพท์

Abstract

This research aimed to study the efficiency of using Chinese radical textbook for developing
Chinese vocabulary memorization. The population was 33 of English major Academic year 2018 at
Udomsueksaphanitchayakan Technological College. The instruments of this research : Chinese radical
textbook; Chinese radicals pre and post-tests which consisted of 20 choices of matching words with

meaning test and 40 choices of multiple choice test. Data were analyzed by percentage (%), average value (\bar{X}), standard deviation (S.D) and t-test.

The results revealed that the average score was 23.64 in pre-test and the average score was 31.73 in post-test. The comparison of average scores in pre-test and post-test indicated that post-test scores was higher than pre-test scores of the significant level of 0.001. From the result, it's indicated that learning Chinese radicals from this textbook could help students develop Chinese vocabulary memorization more efficiency.

Keywords: Efficiency, Chinese Radicals, Textbook, Vocabulary Memorization

บทนำ

ภาษาจีนเป็นภาษาที่สำคัญของทวีปเอเชียมาช้านาน เนื่องจากประเทศจีนเป็นแหล่งอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ 1 ใน 2 ทวีป ภาษาจีนจึงกลายเป็นภาษาหนึ่งของเอเชียที่ใช้ในองค์การสหประชาชาติ นอกจากการใช้ภาษาจีนในการสื่อสารทั่วไปแล้ว เราสามารถใช้ภาษาจีนเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆทั้งในระดับบุคคลและระดับประเทศ เช่น ทางด้านการศึกษา ความรู้ทางวิชาการ การประกอบธุรกิจ เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ และการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ (สุภิญญา เรือนแก้ว, 2552)

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมานั้นทำให้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยของเราอย่างกว้างขวางทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมีการสอนภาษาจีนอยู่ในทุกระดับ ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับมหาวิทยาลัย ตลอดจนสถาบันสอนภาษาเอกชนที่เปิดสอนภาษาจีนให้กับผู้สนใจทั่วไป อย่างไรก็ตามสถานการณ์โดยรวมของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนนั้นยังไม่สามารถเรียกว่าประสบความสำเร็จเท่าใดนัก ทั้งนี้เพราะปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหลายประการ ได้แก่ การขาดครูผู้สอนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ การขาดหลักสูตร และการขาดนโยบายในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนที่ชัดเจน รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมของตัวผู้เรียนเอง โจโด (2556) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมการศึกษาภาษาจีนกลางให้ประสบความสำเร็จในประเทศไทย โดยการเน้นให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนขั้นพื้นฐาน จัดได้ว่าเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดในการที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้นรัฐบาลและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยการเรียนการสอนอย่างจริงจังเพื่อจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ และสามารถนำมาใช้อ้างอิงเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนและผู้สอนมือใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดีกว่าที่จะเปิดการเรียนการสอนภาษาจีนแบบไร้ทิศทางตามกระแส ซึ่งขาดมาตรฐานในการชี้วัดและควบคุมจนนำไปสู่การเรียนการสอนที่สูญเปล่าอย่างที่เรากำลังประสบปัญหากันอย่างในทุกวัน

การศึกษาภาษาจีนนั้น พื้นฐานความรู้ทางด้านภาษาจีนเป็นสิ่งที่สำคัญ หากผู้เรียนไม่มีพื้นฐานทางด้านภาษาจีนมาก่อน อาจทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจตัวอักษรจีนได้ เนื่องจากภาษาจีนมีคำศัพท์เป็นจำนวนมากและยากต่อการจดจำ ซึ่ง

หากศึกษาไปนาน ๆ จะสังเกตเห็นว่าในหนึ่งคำจะประกอบด้วย 2 ตัวอักษร หากเราต้องการเรียนภาษาจีนให้มีประสิทธิภาพ เราควรเริ่มศึกษาภาษาจีนขั้นพื้นฐาน โดยการจดจำหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีน ซึ่งหากเราจดจำหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนได้แล้ว เราจะสามารถคาดเดาความหมายจากคำศัพท์ได้ดีมากขึ้น

คณะผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของพื้นฐานภาษาจีนจึงได้ค้นหาวิธีการจดจำคำศัพท์ภาษาจีนได้ง่ายขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการใช้คู่มือหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนเพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาจีน ซึ่งหลังจากการทำแบบทดสอบก่อนและหลัง ผู้วิจัยนำข้อมูลมาประมวลผล เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้และคู่มือมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือในการจดจำตัวอักษรจีนจากคู่มือหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนของนักเรียน จากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
2. เพื่อพัฒนาการจดจำหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนโดยการใช้คู่มือหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนของนักเรียนระดับชั้น ปวช. ปีที่ 2 วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพาณิชย์การ อำเภอดอนใหญ่ จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีที่ 2 สาขาภาษาต่างประเทศ วิทยาลัยอุดมศึกษาพาณิชย์การ อำเภอดอนใหญ่ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 90 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีที่ 2/11 สาขาภาษาต่างประเทศ วิทยาลัยอุดมศึกษาพาณิชย์การ อำเภอดอนใหญ่ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 33 คน โดยคณะผู้วิจัยเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้

2.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งจะเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกัน จำนวน 60 ข้อ มีทั้งหมด 3 ตอน ใช้เวลาในการทำข้อสอบ 30 นาที โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 จับคู่หมวดนำอักษรจีนกับความหมายให้ถูกต้อง จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 2 เลือกความหมายของตัวอักษรจีนให้ถูกต้อง จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 เลือกตัวอักษรจีนที่มีความหมายตรงกับคำต่อไปนี้ จำนวน 20 ข้อ

2.2 คู่มือหมวดนำอักษรจีน

คณะผู้วิจัยคัดเลือกหมวดนำคำศัพท์ที่พบบ่อยจำนวน 20 หมวดนำ และคำศัพท์ในแต่ละหมวดนำ จำนวนหมวดละ 5 คำ โดยศึกษาจากแหล่งเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ตและหนังสือเสริมความรู้ ดังนี้

- (1) หน้าเพซบุ๊กเรียนจีน ให้ได้จีน สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2561
- (2) หน้าเพซบุ๊กป๋มภาษาจีน 加油站中文 สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2561
- (3) หนังสือ 140 อักษรจีนที่ใช้บ่อยที่สุด สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2561
- (4) บล็อก Linda Mandarin สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2561
- (5) คลิปวิดีโอ 20 most frequent Chinese character radicals สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2561
- (6) บล็อก Written Chinese หมวด Chinese Radicals สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2561

จากการศึกษาหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนที่ใช้บ่อยจากหลายแหล่งที่ระบุไว้ข้างต้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนที่ใช้บ่อยมา 20 หมวด และเรียบเรียงหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนขึ้นมาใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดเรียงเนื้อหาไว้ดังนี้

1. ㇀	mián	หมวดนำเกี่ยวกับ	หลังคำ
2. ㇁	nè	หมวดนำเกี่ยวกับ	ความเจ็บป่วย
3. 车	chē	หมวดนำเกี่ยวกับ	รถ
4. 去	chù	หมวดนำเกี่ยวกับ	เดิน ไป
5. 氵	bāng	หมวดนำเกี่ยวกับ	น้ำแข็ง ความเย็น
6. 足	zú	หมวดนำเกี่ยวกับ	เท้า
7. 日	rì	หมวดนำเกี่ยวกับ	ดวงอาทิตย์
8. 口	kǒu	หมวดนำเกี่ยวกับ	ปาก
9. 讠	yán	หมวดนำเกี่ยวกับ	คำพูด
10. 木	mù	หมวดนำเกี่ยวกับ	ไม้ ต้นไม้
11. 山	shān	หมวดนำเกี่ยวกับ	ภูเขา
12. 鸟	niǎo	หมวดนำเกี่ยวกับ	นก
13. 囗	wéi	หมวดนำเกี่ยวกับ	ขอบเขต การล้อมรอบ
14. 衤	yī	หมวดนำเกี่ยวกับ	เสื้อผ้า

15. 引	quǎn	หมวดนำเกี่ยวกับ	สุนัข สัตว์
16. 心	xīn	หมวดนำเกี่ยวกับ	หัวใจ
17. 土	tǔ	หมวดนำเกี่ยวกับ	พื้น ดิน และโลก
18. 井	cǎo	หมวดนำเกี่ยวกับ	หญ้า
19. 车	jīn	หมวดนำเกี่ยวกับ	โลหะ
20. 氵	shuǐ	หมวดนำเกี่ยวกับ	น้ำ

รูปภาพตัวอย่างคู่มือหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีน

miǎn หมวดนำ หลีก หรือ สิ่งที่ใช้ปกคลุม
 หมวดนำนี้คือคำว่า 宝盖儿 bǎo gài
 宝 宝盖儿 bǎo gài 宝盖儿 bǎo gài 宝盖儿 bǎo gài 宝盖儿 bǎo gài

安

ān ความปลอดภัย

家

jiā บ้าน, ครอบครัว

牢

láo แข็ง, ยึดมั่น

灾

zāi ภัยพิบัติ

室

shì ห้อง

คำศัพท์	ประกอบด้วย	ตัวอย่างประโยค
安 ān ความปลอดภัย	miǎn หลีก + 女 nǚ ผู้หญิง เขียนเขียน หญิงที่แต่งงานแล้วอยู่ในห้องที่ชายถูกไล่ล่าสบายใจ จึงมีความหมายว่า ความปลอดภัย สบาย	系好你的安全 带。 Xì hǎo nǐ de ānquán dāi. จัดระเบียบให้ดีเพื่อป้องกัน
家 jiā บ้าน, ครอบครัว	miǎn หลีก + 豕 shǐ หมู เขียนเขียน หมูที่ถูกไล่ล่าหรือความหมายจะดูเผินๆเหมือนได้ในบ้านจึงมีความหมายว่า บ้าน	我家有四口人。 Wǒ jiā yǒu sì kǒu rén. ครอบครัวของฉันมีสี่คน
牢 láo แข็ง, ยึดมั่น	miǎn หลีก + 牛 niú วัว เขียนเขียน วัวที่ถูกไล่ล่าหรือความหมายจะดูเผินๆเหมือนถูกไล่ล่าจึงมีความหมายว่า แข็ง	他因过失罪而坐 了5牢。 Tā yīn wéi guò shì zuì ér zuò le 5 niǎo lǎo. เขาทำผิดถูกจำคุกเป็นเวลา 5 ปี

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

3.1 คณะผู้วิจัยศึกษาเอกสารข้อมูลและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3.2 คณะผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกหมวดนำอักษรจีน โดยคัดเลือกหมวดนำอักษรจีนที่พบบ่อยจากแหล่งข้อมูลที่คณะผู้วิจัยได้จัดทำมา พร้อมทั้งยกตัวอย่างคำศัพท์และประโยค เพื่อใช้สำหรับจัดทำคู่มือและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

3.3 คณะผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขคู่มือและออกแบบคู่มือ ตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4 ออกแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

187

3.5 นำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของคำที่ใช้ในแบบทดสอบรวมทั้งตรวจสอบความเหมาะสมของคำถามในแบบทดสอบ

ตอนที่ 1 : จับคู่หมวดคำอักษรจีนกับความหมายให้ถูกต้อง (20ข้อ 20คะแนน)

_____ 1. 上	A. หลังคา
_____ 2. 井	B. น้ำ
_____ 3. 心	C. หัวใจ
_____ 4. 汗	D. หนู
_____ 5. 日	E. ขอบเขต
_____ 6. 口	F. ปาก
_____ 7. 口	G. ดวงอาทิตย์
_____ 8. 目	H. ตา
_____ 9. 土	I. พื้นดิน/โลก
_____ 10. 木	J. โลหะ
_____ 11. 草	K. ต้นไม้
_____ 12. 子	L. ภูเขา
_____ 13. 步	M. เดิน
_____ 14. 山	N. ความหนาวเย็น
_____ 15. 冰	O. เสื้อผ้า
_____ 16. 鸟	P. สัตว์
_____ 17. 手	Q. ความเจ็บป่วย
_____ 18. 牙	R. เท้า
_____ 19. 足	S. คำพูด
_____ 20. 足	T. นก

3.6 นำเสนอแบบทดสอบต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา และนำแบบทดสอบมาปรับปรุงให้มีความถูกต้องและเหมาะสม

3.7 ดำเนินการเก็บข้อมูล

3.8 เก็บรวบรวมข้อมูล

3.9 วิเคราะห์ผลที่ได้จากแบบทดสอบ

ผลการศึกษา/ผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยประสิทธิภาพการใช้คู่มือหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนเพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาจีนของนักเรียน ระดับชั้น ปวช. ปีที่ 2 วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพาณิชย์การ อำเภอบ้านดง จังหวัดสงขลา จำนวน 33 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิเคราะห์คะแนนมาจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้การวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และนำค่าที่ปรากฏไปหาค่าความแตกต่าง (T-test) โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางที่ 1 – 3

ตารางที่ 1 ผลคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียนค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่ 1	คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
1	53	60	23.64	10.10
2	15			
3	18			
4	28			
5	16			
6	14			
7	27			
8	24			
9	41			
10	24			
11	50			
12	13			
13	24			
14	30			
15	21			
16	19			
17	21			
18	25			
19	17			
20	16			

กลุ่มตัวอย่างที่ 1	คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
21	21			
22	18			
23	18			
24	18			
25	18			
26	23			
27	29			
28	46			
29	15			
30	17			
31	19			
32	23			
33	19			

จากตารางที่ 1 พบว่าผลคะแนนทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 33 คน จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน มีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 53 คะแนน คะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 13 คะแนน คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 23.64 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 10.10 คะแนน

ตารางที่ 2 แสดงผลคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่ 1	คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
1	59	60	31.73	11.62
2	28			
3	27			
4	35			
5	25			
6	30			
7	35			
8	36			
9	52			

กลุ่มตัวอย่างที่ 1	คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
10	39			
11	58			
12	22			
13	31			
14	52			
15	30			
16	26			
17	32			
18	30			
19	25			
20	27			
21	29			
22	22			
23	20			
24	23			
25	30			
26	29			
27	33			
28	56			
29	17			
30	21			
31	24			
32	45			
33	17			

จากตารางที่ 2 พบว่าผลคะแนนทดสอบหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 33 คน จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน มีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 59 คะแนน คะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 17 คะแนน คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 32.27 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 11.62 คะแนน

ตารางที่ 3 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน (T-test)

แบบทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
แบบทดสอบก่อนเรียน	33	23.64	10.10	-9.673	0.00
แบบทดสอบหลังเรียน	33	32.27	11.62		

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบก่อนเรียนเป็น 23.64 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 10.10 ส่วนผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็น 32.27 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 11.62 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ .001 แสดงว่าการจดจำคำศัพท์ภาษาจีนโดยศึกษาจากคู่มือหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย และสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลข้อมูลจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีที่ 2 วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพาณิชย์การหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 33 คน พบว่าคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 23.64 คะแนน มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 10.10 แบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 32.27 คะแนน มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 11.62 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 แสดงว่าสมมติฐานบรรลุผลสำเร็จ

ผู้วิจัยได้จัดทำวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการใช้คู่มือหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนเพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาจีนของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีที่ 2 วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพาณิชย์การ อำเภอหาดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ SUN LIYUN (2559) เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนขั้นพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีความสอดคล้องกันทางด้านเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เมื่อได้ผลการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน จึงนำผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน (t-test) ซึ่งผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนนำคู่มือที่มีประสิทธิภาพ หรือมีเทคนิคโดยเฉพาะ มาประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้ให้นักเรียนจดจำคำศัพท์ภาษาจีนได้อย่างเข้าใจ
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางให้แก่ักเรียนซึ่งสามารถศึกษาและจดจำคำศัพท์ภาษาจีนจากคู่มือด้วยตนเองได้

3. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้รูปภาพประกอบเนื้อหาในการทำคู่มือหมวดนำคำศัพท์ภาษาจีนมากขึ้น เพื่อให้ นักศึกษาเรียนรู้คำศัพท์ได้อย่างสนุก เห็นภาพได้ชัดยิ่งขึ้น สามารถจดคำศัพท์ภาษาจีนที่มากขึ้น และเนื้อหาไม่เยอะจนเกินไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ ประสบความสำเร็จและลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ สีลาวันต์ สุรชิต อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่านที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่ เป็นอย่างยิ่ง จนภาคนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงได้ด้วยดี คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สีลาวันต์ สุรชิต ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่การคัดเลือก หมวดนำคำศัพท์ภาษาจีน ทั้งยังให้คำปรึกษา แนวทาง และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงคู่มือและแบบทดสอบให้มีความ ถูกต้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ตลอดจนคู่มือหมวดนำคำศัพท์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบพระคุณคณะกรรมการ อำนวยการอ่านภาคนิพนธ์

ขอขอบคุณประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับ ปวช. ชั้นปีที่ 2/11 วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพาณิชย์การ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 33 คน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่งในการทำแบบทดสอบ และขอขอบพระคุณทางวิทยาลัย เทคโนโลยีอุดมศึกษาพาณิชย์การ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อาจารย์ แสนสุรศักดิ์ ทีปรัักษ์พันธ์ และอาจารย์ นูราณีย์ สมะมาแอ ให้ข้อมูลนักเรียนและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ทำให้คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ สมาชิกทุกคนในครอบครัวที่คอยให้การสนับสนุนส่งเสริมและให้กำลังใจ รวมทั้งการช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์แก่คณะผู้วิจัยจนภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี และผู้มีพระคุณทุกท่านที่เป็น แรงบันดาลใจให้ความรัก กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือในทุกด้านมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

โจโจ (2556). การศึกษาภาษาจีนแมนดารินในประเทศไทย. **Gotoknow**. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2561

จากเว็บไซต์ <https://www.gotoknow.org/posts/236881>

สุภิญญา เรือนแก้ว (2552). ความสำคัญของภาษาจีน. **NT Education**. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2561

จากเว็บไซต์ <https://sites.google.com/site/thaistudyinchina/khwam-sakhay-pha-sa-cin>

Jeremiah Daneil de la Rouviere (2013). Chinese Radicals in Spaced Repetition Systems: a pilot study on the acquisition of Chinese characters by students learning Chinese as a foreign language.

Stellenbosch University (2013). Retrieved November 18th, 2018 from

<http://scholar.sun.ac.za/handle/10019.1/80325>

Sun, Liangchuan (2015). Radical A learning system for Chinese Mandarin characters. **Northeastern University**. Retrieved November 18th, 2018 from
<https://repository.library.northeastern.edu/files/neu:rx915j987>

FL-O-11

ประสิทธิภาพของการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมความสามารถในฟังและการอ่านวรรณยุกต์พินอิน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

Efficiency of using multimedia to enhance listening and reading pinyin tones abilities of
Mattayomsuksa 4 students from Mahavajiravudh Songkhla School

ชนนิกานต์ ขวดทอง^{1*} ชมพูนิกข์ ยอดเพชร¹ อภิญญา ปิ่นแก้ว¹ และลีลาวินต์ สุรชิต¹

¹หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

*ชนนิกานต์ ขวดทอง E-mail address: beambloody@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟังและการอ่านวรรณยุกต์พินอินของของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 16 ห้อง โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จำนวน 720 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนภาษาจีน ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา คัดเลือกโดยคณะผู้วิจัยเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1.สื่อมัลติมีเดียในการสอนและการฝึกอ่านและฟังพินอิน ประกอบด้วย วิดีโอการสอนออกเสียงภาษาจีนและการอ่านพินอิน เกมจับคู่คำศัพท์กับเสียงพินอินภาษาจีน แอปพลิเคชันฝึกอ่านพินอิน 2. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเรื่องการอ่านและการฟังพินอินจำนวน 100 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}), ร้อยละ (%), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และค่า t-test

ผลวิจัยพบว่าผลคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 57.40 คะแนน ส่วนผลคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 93.25 เมื่อนำผลคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน และหลังเรียนไปเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน (t-test) พบว่าผลคะแนน จากแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าผลคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าการใช้สื่อมัลติมีเดียในการเรียนและฝึกออกเสียงวรรณยุกต์พินอิน ช่วยส่งเสริมความสามารถในการฟังและการอ่านวรรณยุกต์พินอินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ : สื่อมัลติมีเดีย สัทอักษรพินอิน วรรณยุกต์ การออกเสียง แรงจูงใจ

Abstract

This research aimed to study the efficiency of using multimedia to enhance listening and reading pinyin tones abilities of Mattayomsuksa 4 students from Mahavajiravudh Songkhla School. The samples were 24 Mattayomsuksa 4 students from Mahavajiravudh Songkhla School who study in English-Chinese program. The instruments used in this research were: 1. Multimedia format for teaching and practicing listening and reading pinyin skills, including Teaching Chinese pronunciation and pinyin video clips, sound and Chinese vocabulary matching games and Practicing Chinese pinyin application; 2. Listening and Reading Pinyin pretest and posttest amount 100 items. Data were analyzed for average value (\bar{X}), percentage (%), standard deviation (S.D) and t-test.

The results showed that the average score was 57.40 in pretest and the average score was 93.25 in posttest. The comparison of academic achievement average scores of pretest and posttest indicated that learning achievement was score of posttest was higher than the score of pretest of the significant level of .001. From the result, it's indicated that using multimedia as tools to learn and practice pinyin tones can enhance the abilities to listen and read pinyin tones more sufficiency.

Keywords: Multimedia, Pinyin phonetics, tones, pronunciation and motivation

บทนำ

ตัวอักษรจีนเป็นอักษรภาพ (pictogram) มีลักษณะเป็นขีดเป็นเส้น ไม่เปล่งเสียงในตัวอักษรเอง จึงต้องใช้สัทอักษรพินอิน ซึ่งเป็นตัวอักษรโรมันมาใช้ในการเขียนกำกับเสียงตัวอักษรจีน ตัวอย่างเช่น คำว่า 你好 (สวัสดี) สามารถเขียนกำกับเสียงด้วยสัทอักษรพินอิน “nǐ hǎo” สัทอักษรพินอินแทนเสียงในภาษาจีนทั้งสามอย่างคือ เสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ ได้แก่ ˊ ˋ ˊ ˋ ซึ่งเครื่องหมายวรรณยุกต์จะปรากฏอยู่เหนือสระ ผู้ที่เริ่มเรียนภาษาจีนจะต้องเรียนรู้สัทอักษรพินอินก่อน เพื่อสามารถจะนำไปอ่านตัวอักษรจีนได้

อย่างไรก็ตามจากการที่ผู้วิจัยสอบถามอาจารย์สอนภาษาจีนเรื่องปัญหาการเรียนรู้อาจารย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนภาษาจีน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา พบว่านักเรียนมีปัญหาในการอ่านสัทอักษรพินอิน โดยเฉพาะเสียงวรรณยุกต์ ทางผู้วิจัยจึงคิดทำวิจัยการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมความสามารถในฟังและการอ่านวรรณยุกต์พินอินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาว่าการใช้สื่อมัลติมีเดียมาใช้ในการฝึกฟังและอ่านเสียงวรรณยุกต์พินอินจะสามารถช่วยให้นักเรียนอ่านวรรณยุกต์พินอินได้ถูกต้องแม่นยำขึ้นหรือไม่ ในการพัฒนาทักษะการอ่านวรรณยุกต์พินอินนี้ผู้วิจัยได้ใช้สื่อมัลติมีเดียที่มีภาพประกอบ การ์ตูน และเสียงในการสอนนักเรียนแทน

การสอนบนกระดานที่ยังขาดแรงจูงใจในการเรียน ในส่วนของท้ายบทผู้วิจัยยังให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเล่นเกมส์เกี่ยวกับพินอิน เพื่อความสนุกและค่านักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการออกเสียงพินอินในภาษาจีนได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟังและการอ่านวรรณยุกต์พินอินของของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

วิธีดำเนินงาน

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนภาษาจีน ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 24 คน

2. เครื่องมือที่ใช้

2.1 วิธีสอนออกเสียงภาษาจีนและการอ่านพินอิน

การฝึกฟังเสียงวรรณยุกต์พินอินจากคาสองพยางค์ ที่อยู่เว็บไซต์คือ

<http://pinyinpractice.com/tones3.htm?fbclid=IwAR1eGAMqaZ0TVwUWi6W3Z6Cs9kzTyJFTx9I1yuvAP3gKimYMu4eA6blo3k> เนื้อหาภายในคลิปจะประกอบด้วยการฝึกการอ่านออกเสียงคาสองพยางค์เดี่ยวและคาสองพยางค์ มีการอ่านออกเสียงวรรณยุกต์จีน และการอ่านออกเสียงพินอินที่ถูกต้อง เนื้อหามีความเข้าใจง่าย หรือไม่ยากจนเกินไป กลุ่มผู้วิจัยจึงเห็นว่า เป็นคลิปสื่อมัลติมีเดียที่น่าสนใจและเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด ณ ข้างต้น

2.2 เกมจับคู่คำศัพท์กับเสียงพินอินภาษาจีน

แอปพลิเคชันนี้ชื่อว่า Learn Pinyin ออกแบบและเผยแพร่โดย Unik Edu Solution มีให้ดาวน์โหลดทั้งระบบ Android และ Apple อัปเดตข้อมูลล่าสุดเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2561 แอปพลิเคชันนี้มีฟังก์ชันฝึกวรรณยุกต์พินอินโดย Unik Edu Solution, Universiti Putra Malaysia เริ่มตั้งแต่การ download application Games จากเว็บไซต์ที่กำหนด โดนภายในเกมส์จะประกอบไปด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับกับการอ่านออกเสียงวรรณยุกต์พินอิน ทั้ง แบบคำ และแบบประโยค และภายในเกมส์ จะมีแบบทดสอบประกอบอยู่ด้วย อาทิเช่น เมื่อเรากดที่คำศัพท์จะเป็นเสียงอ่านพินอินออกมา หลังจากนั้น ผู้เล่นจะเลือกรวรรณยุกต์ที่ถูกต้องตามเสียงข้างต้น จากนั้นเกมส์จะประมวลผลคำตอบออกมาเป็นสี ถ้าสีเขียวคือถูกต้อง ถ้าผิดจะเป็นสีแดง สามารถกดฟังเสียงได้หลายรอบ เสียงจะฟังง่าย เป็นต้น ทางกลุ่มวิจัยจึงได้พบว่าเป็นอีกหนึ่งช่องทางการเรียนที่น่าสนใจผ่านทางสื่อมัลติมีเดีย และมีความสะดวกสบายในการใช้งานมากขึ้น

ตอนที่ 1 แบบทดสอบการอ่านเสียงวรรณยุกต์ภาษาจีน

máo jīn	gǎo tiān	fàng xīn	kōng tiáo	hé fá
wèn tí	gōng fu	mí fàn	xī wàng	miàn zi
nán bù	dàn bīng	mèi lì	měi hǎo	wǎn shàng
gǎn bēi	liǎn pí	jīng lì	pán zi	liú lián

ตอนที่ 2 แบบทดสอบการฟังวรรณยุกต์ภาษาจีน

1. wān (万)	a. ˊ	b. ˊ	c. ˊ	d. ˊ
2. bǎo (宝)	a. ˊ	b. ˊ	c. ˊ	d. ˊ
3. gōng (刚)	a. ˊ	b. ˊ	c. ˊ	d. ˊ
4. dào (道)	a. ˊ	b. ˊ	c. ˊ	d. ˊ

3. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

- 3.1 คณะผู้วิจัยศึกษาเอกสารข้อมูล ตำราและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
- 3.2 ค้นหาและรวบรวมสื่อมัลติมีเดีย
- 3.3 ออกแบบ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3.4 นำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของสัทอักษรพินอินในแบบทดสอบ
- 3.5. นำเสนอแบบทดสอบเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อนำแบบทดสอบทั้ง 3 ชุดมาปรับปรุงให้มีความถูกต้องและเหมาะสม

4. เก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคณะผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- 4.1 จัดเตรียมเครื่องมือ
- 4.2 นำแบบทดสอบก่อนเรียนให้กลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบ โดยใช้เวลาทำ 1 ชั่วโมง

4.3 หลังจากท าแบบทดสอบก่อนเรียนเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้เปิดคลิปวิดีโอจากเว็บไซต์ยูทูปสอนการอ่าน ออกเสียงวรรณยุกต์พินอิน “Learn Chinese Tones I Mandarin Pinyin Tones Pairs Practice I Pinyin Tones Pairs Pronunciation”

4.4 เมื่อคู่มือการสอนจบ ให้กลุ่มตัวอย่างจับคู่กันเล่นเกมฝึกทักษะการฟังวรรณยุกต์พินอินจาก เว็บไซต์ <http://pinyinpractice.com/tones.htm> โดยมีทั้งการฟังเสียงวรรณยุกต์ของค าพยางค์เดี่ยวและสอง พยางค์ตามลำดับจากง่ายไปยาก ท้ายคาบให้ฝึกเป็นรายบุคคลใช้เวลาในการสอน 3 ชั่วโมง

4.5 ให้นักเรียน download แอปพลิเคชันเกมสพินอิน Learn Pinyin App โดย Unik Edu Solution, University Putra Malaysia ไปเล่นด้วยตนเองเป็นเวลา 1 สัปดาห์

4.6 ก่อนทำแบบทดสอบหลังเรียน ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้จากสื่อมัลติมีเดียในฟังและการอ่านวรรณยุกต์พินอิน ซึ่งเป็นสื่อวิดีโอเดียวกันกับวันที่ท าแบบทดสอบก่อนเรียนอีก 30 นาที เป็นการทบทวนหลังจากนั้นทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

4.7 นำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาท าการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน (T-test)

5. วิเคราะห์ผลที่ได้จากแบบทดสอบ

จากการวิเคราะห์ผลข้อมูลจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 แผนการเรียน ศิลป์ภาษาจีน โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา จำนวน 24 คน พบว่าคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 57.40 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.85 แบบทดสอบหลังเรียนมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 93.25 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.48 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าประสิทธิภาพทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าสมมติฐานบรรลุผลสำเร็จ กล่าวคือ การใช้สื่อมัลติมีเดียสามารถช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์ภาษาจีน สามารถอ่านและออกเสียงวรรณยุกต์พินอินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยผลสัมฤทธิ์ของการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมความสามารถในฟังและการอ่านวรรณยุกต์พินอินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลาจำนวน 24 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดประสิทธิภาพทางการเรียน ผลการวิเคราะห์คะแนนมาจากแบบทดสอบวัดประสิทธิภาพทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้การวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และนำค่าที่ปรากฏไปหาค่าความแตกต่าง (T-test) โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายปรากฏดังตารางที่ 1 – 3

ตารางที่ 1 ผลคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่	คะแนนที่ได้	กลุ่มตัวอย่างที่	คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
1	36	13	73	100	57.40	12.85
2	30.5	14	64			
3	55	15	24.5			
4	62	16	76.5			
5	57	17	57.5			
6	45	18	54			
7	64.5	19	63.5			
8	54.5	20	59.5			
9	60.5	21	64.5			
10	56	22	66			
11	64	23	74			
12	49.5	24	66			

จากตารางที่ 1 พบว่าผลคะแนนทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน มีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 76.5 คะแนน คะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 24.5 คะแนน คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 57.40 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 12.85 คะแนน

ตารางที่ 2 แสดงผลคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่	คะแนนที่ได้	กลุ่มตัวอย่างที่	คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
1	91	13	95	100	93.25	3.48
2	82	14	97			
3	97	15	91			
4	92	16	96			
5	96	17	92			
6	93	18	97			
7	94	19	96			
8	94	20	93			
9	95	21	95			
10	91	22	97			
11	91	23	87			
12	93	24	93			

จากตารางที่ 2 พบว่าผลคะแนนทดสอบหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน มีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 97 คะแนน คะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 82 คะแนน คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 93.25 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.48 คะแนน

ตารางที่ 3 แสดงค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน (T-test)

แบบทดสอบ	n	\bar{X}	SD	t	Sig.
ก่อนเรียน	24	57.40	12.85	-14.97	.000***
หลังเรียน	24	93.25	3.48		

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบก่อนเรียนเป็น 57.40 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 12.85 ส่วนผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็น 93.25 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 3.48 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ .001 แสดงว่าการเรียนรู้สื่อมัลติมีเดียในฟังและการอ่านวรรณยุกต์พินอินช่วยให้ผู้เรียนฟังและอ่านได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์คะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนบางคนยังไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวรรณยุกต์พินอินหรือมีพื้นฐานความรู้บ้าง แต่ยังไม่มากพอ หลังจากที่ผู้เรียนได้อ่านและฟังเสียง วรรณยุกต์พินอินตามสื่อมัลติมีเดียมาระยะหนึ่ง เมื่อทำการทดสอบอีกครั้ง ผลปรากฏว่า ผู้เรียนมีทักษะในการจำวรรณยุกต์พินอินได้มากขึ้นและมีการอ่านออกเสียงวรรณยุกต์พินอินได้ถูกต้อง สามารถทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ คะแนนเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีผู้เรียนบางคนมีคะแนนจากการทดสอบต่ำอาจเป็นเพราะว่าผู้เรียนยังขาดความต่อเนื่องในการทำความเข้าใจและในบางครั้งมีกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ทำให้การเรียนรู้ขาดความต่อเนื่อง จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างพบว่าสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะการจำวรรณยุกต์พินอินคือ ผู้เรียนไม่ได้กลับไปทบทวนหรือทำความเข้าใจเพิ่มเติมนอกห้องเรียน จากผลการวิจัยในครั้งนี้การพัฒนาทักษะการจำคำศัพท์และการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนก่อนและ หลังเรียน โดยใช้สื่อมัลติมีเดียเป็นตัวอย่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 24 คน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีการพัฒนาทักษะ การจำและการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่าการใช้สื่อมัลติมีเดียเป็นสื่อ การสอนสำหรับใช้ในการเรียนการสอนและใช้ในการพัฒนาทักษะ การจำและการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน ได้ผลในระดับที่น่าพอใจ

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนได้นำสื่อการสอนในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียมาใช้ประกอบการสอนและการอ่านพินอินได้
2. การวิจัยครั้งนี้ค้นพบว่านักเรียนมีความสนใจกับการเรียนการสอนในรูปแบบที่มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยหรือมีบทบาทสำคัญทางการศึกษาที่มากขึ้น
3. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปอาจจะต้องใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียการอ่านและออกเสียงพินอินและวรรณยุกต์พินอิน เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มีเวลาการปรับตัวที่จะรับการเรียนรู้และการใช้เนื้อหาในการบรรยายที่ไม่เยอะจนเกินไป และเพื่อให้ให้นักเรียนสามารถจำได้อย่างแม่นยำมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ ลีลาวันต์ สุรชิต อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการทุกท่านที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนภาคนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงได้ด้วยดี คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญและผู้วิพากษ์ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์รุ่งระวี ธิติปรากฏ อาจารย์ เมธัส พานิช และอาจารย์ลีลาวันต์ สุรชิต ซึ่งทำให้คณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลได้ถูกต้องและลุล่วงไปได้ด้วยดีและขอขอบพระคุณ คณะอาจารย์ผู้ซึ่งเป็นกรรมการอ่านภาคนิพนธ์ ขอขอบคุณคุณครูดวงกมล วิริยกิจโกศล และกลุ่มประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จำนวน 24 คน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่งในการทำแบบทดสอบ สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ สมาชิกทุกคนในครอบครัวที่คอยให้การสนับสนุนส่งเสริม และให้กำลังใจ รวมทั้งการช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์แก่คณะผู้วิจัยจนภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีและผู้มีพระคุณทุกท่านที่เป็นแรงบันดาลใจให้ความรัก กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือในทุกด้านมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

วิดีโอสอนการอ่านสัทอักษรพินอิน : Learn Chinese Tones | Mandarin Pinyin Tone Pairs Practice | Pinyin Tone

Pairs Pronunciation โปสต์โดย ChineseFor.Us – Learn Mandarin Chinese Online, 28 April 2017¹

แหล่งที่มา : [https://www.youtube.com/watch?v=wj6-aCBObu8&fbclid=IwAR21QGy-](https://www.youtube.com/watch?v=wj6-aCBObu8&fbclid=IwAR21QGy-mKpd1eiMB2akkfymJ--6QMqpZ8SadejXW8r0fYeePHTf1xBhMe4)

[mKpd1eiMB2akkfymJ--6QMqpZ8SadejXW8r0fYeePHTf1xBhMe4](https://www.youtube.com/watch?v=wj6-aCBObu8&fbclid=IwAR21QGy-mKpd1eiMB2akkfymJ--6QMqpZ8SadejXW8r0fYeePHTf1xBhMe4)

แบบทดสอบการฟังพินอินออนไลน์ : Pinyin Practice โปสต์โดย Alan Peterka, (2004)² แหล่งที่มา :

[http://pinyinpractice.com/tones.htm?fbclid=IwAR1CjASH-](http://pinyinpractice.com/tones.htm?fbclid=IwAR1CjASH-A6O5vGPIwGtdWBSWhUYe5PtFUVDuTG1JSXQOWFlUnkn7yF_LE)

[A6O5vGPIwGtdWBSWhUYe5PtFUVDuTG1JSXQOWFlUnkn7yF_LE](http://pinyinpractice.com/tones.htm?fbclid=IwAR1CjASH-A6O5vGPIwGtdWBSWhUYe5PtFUVDuTG1JSXQOWFlUnkn7yF_LE)

แบบทดสอบการฟังพินอินออนไลน์ : Pinyin Practice โฟสต์โดย Alan Peterka, (2004)³ แหล่งที่มา :

http://pinyinpractice.com/tones3.htm?fbclid=IwAR1mcGwvPQ89jvzz1d3hFCwx-AYLvriKxwK_gg-f1td9n-L9r6WVjMY50Rg

FL-O-12

แรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ

Motivation on The Decision to Study in Chinese Major, Thaksin University

ปัทมา ตีลีน¹ วรรณิการ์ ธีราวุฒิ^{1*}

หลักสูตร ศศ.บ.ภาษาจีน สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0628485156, E-mail address: gugu_girl2000@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านการประกอบอาชีพ และ ด้านสังคม กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตหลักสูตรวิชาภาษาจีน สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ทุกชั้นปีที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2560 จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ผลการศึกษา พบว่า ระดับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดได้ดังนี้ ด้านการประกอบอาชีพ รองลงมาคือ ด้านสังคม ด้านเหตุผลส่วนตัว และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ โดยมีผลการพิจารณารายด้าน พบว่า

1. ด้านเหตุผลส่วนตัว โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้ดังนี้ ต้องการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านภาษาจีน รองลงมาคือ หลักสูตรวิชาภาษาจีนเป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า และหลักสูตรวิชาภาษาจีนเป็นสาขาที่ทำหายความสามารถ ตามลำดับ

2. ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้ดังนี้ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง สนับสนุนให้เรียน รองลงมาคือ คณาจารย์ที่ทำการสอนหลักสูตรวิชาภาษาจีน มีความรู้ความสามารถในการสอน และมีความประทับใจบุคคลที่ประสบความสำเร็จในภาษาจีน ตามลำดับ

3. ด้านการประกอบอาชีพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้ดังนี้ ภาษาจีนสอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน และอนาคต และเป็นภาษาที่สามารถประกอบอาชีพเสริมได้ รองลงมาคือ ภาษาจีนเป็นภาษาที่สามารถหารายได้พิเศษได้หลายทาง และเพื่อนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพที่ตนเองต้องการ ตามลำดับ

4. ด้านสังคม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้ดังนี้ ทำให้มีการพัฒนาความรู้ด้านภาษาจีน ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม รองลงมาคือ ภาษาจีนเป็นภาษาที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และสังคมปัจจุบันยอมรับบุคคลที่เรียนหลักสูตรวิชาภาษาจีน ตามลำดับ

คำสำคัญ : แรงจูงใจ การตัดสินใจ หลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ

Abstract

The purpose was to study motivation on the decision to study in Chinese major Thaksin University in 4 aspect: personal reason, relevant persons, occupation and social. Sampling groups used in this research were 300 Chinese major students who studied in the academic year 2018. The instruments used for collecting data were five rating scale questionnaires.

The result found that motivation on the decision to study in Chinese major Thaksin University were in high level. The highest mean as follows: occupations, social, personal reason and relevant persons. The consideration in each aspect as follow:

1. Personal reason aspect was in high level. The highest average in 3 ranks as follows: want to enhance their knowledge and experience in Chinese followed by Chinese major is the course that can improve students and Chinese major is a challenging major, respectively.

2. Relevant persons aspect was in medium level. The highest average in 3 ranks as follows: father, mother, or the parents learning encouragement followed by the teachers who teach in Chinese major have the teaching knowledge and the impression to person who succeed in Chinese, respectively.

3. Occupation aspect was in high level. The highest average in 3 ranks as follows: Chinese is according to China economy in present and future which is the language that can make students get extra jobs followed by Chinese is the language that can earn extra money in many ways and to use the knowledge in their expected careers, respectively.

4. Social aspect was in high level. The highest average in 3 ranks as follows: to develop the knowledge of Chinese, keep up with social change followed by Chinese is the important role to develop country and the people who study in Chinese major are accepted, respectively.

Keyword : motivation , decision , Chinese Major , Thaksin University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการเรียนภาษาต่างประเทศถือเป็นเรื่องสำคัญของผู้ศึกษา เพื่อพัฒนาตนเองเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 และการเปลี่ยนแปลงของโลกแห่งโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้การเรียนรู้ภาษาที่สอง/ภาษาต่างประเทศนอกเหนือจากภาษาแม่กลายเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนไม่อาจละเลยได้ เพราะการมีความรู้และความสามารถใช้ภาษาได้มากกว่าหนึ่งภาษา เป็นกุญแจสู่ความสำเร็จของชีวิต ไม่ว่าจะในด้านการศึกษาเล่าเรียน หรือการงานอาชีพ ในบรรดาภาษาต่างประเทศจำนวน 19 ภาษาที่มีการสอนกันอยู่ในประเทศไทย ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี สเปน รัสเซีย โปรตุเกส จีน ญี่ปุ่น เกาหลี เวียดนาม เขมร พม่า ลาว มาเลย์ อาหรับ ฮินดี บาลีสันสกฤต และกรีก ภาษาต่างประเทศที่มีการสอนในทุกระดับทุกภูมิภาคก็คือ ภาษาอังกฤษ และ ภาษาจีน (พีชนี ดั่งยืนยง และสุรีย์ ชุนหรือเดช, 2552 :2)

การผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ มีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดต่อการพัฒนาประเทศให้ เป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตให้ได้บัณฑิตที่มีศักยภาพในด้านการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ซึ่ง บัณฑิตจะเป็นกำลังสำคัญในการผลักดันให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับนานาชาติได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันประเทศไทยประชากรจีนเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและขึ้นเป็นผู้นำศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ทั้งในระดับภูมิภาคเอเชียและระดับโลก ภาษาจีนจึงมีความสำคัญและจำเป็นในการติดต่อสื่อสาร ดังนั้นมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ของไทยเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะด้านภาษาจีนให้แก่ผู้เรียน เพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจใน ปัจจุบัน และเพิ่มศักยภาพในการใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบ อาชีพในอนาคต

มหาวิทยาลัยทักษิณได้ตั้งปณิธานในการผลิตบัณฑิตของสถาบัน คือ มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรับผิดชอบ รอบรู้ สู้งาน มีประสบการณ์เชิงปฏิบัติ และทักษะสากล เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยทักษิณ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน มีเป้าหมายผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมจีนในระดับดีมาก โดยมุ่งเน้นการฝึกทักษะใน การสื่อสารภาษาจีน จัดกิจกรรมโครงการเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ตรงในการใช้ภาษาจีน จัดการเรียนการสอนที่ สอดคล้องกับความต้องการในสาขาอาชีพ ต่างๆ บัณฑิตมีคุณภาพสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพและพร้อมที่ จะปฏิบัติงานในวิชาชีพ รองรับความต้องการของพื้นที่ ประเทศ สามารถก้าวสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก บัณฑิตมี ความเข้าใจในวัฒนธรรมจีนและเห็นคุณค่าในการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม บัณฑิตสามารถคิดริเริ่ม สร้างสรรค์เพื่อนำความรู้ ไปพัฒนาตนเองและสังคมอย่างต่อเนื่องซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน อีกทั้งหลักสูตรมีการดำเนินความ ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศเพื่อการมีส่วนร่วม ในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบในระดับ สากล

ปัจจุบันปีการศึกษา 2560 หลักสูตรวิชาภาษาจีน มีจำนวนนิสิตทั้ง 4 ชั้นปีจำนวน 300 คน นับว่าได้รับการตอบรับ จากนิสิตเป็นจำนวนมาก เห็นได้ถึงกระแสความนิยมในการเรียนภาษาจีน โดยปัจจัยที่มีผลต่อผู้เรียนภาษาต่างประเทศ เป็นอย่างมาก คือ แรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังเช่น งานวิจัยของเผิง หลีถึง (2013) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาจีน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัย

ภายนอกที่ส่งผลต่อการเรียนวิชาภาษาจีนมากที่สุดคือปัจจัยด้านสถานศึกษา รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเรียนวิชาภาษาจีน คือการวางแผนชีวิต รองลงมาคือความสนใจในประเทศจีน และการเดินทางไปประเทศจีนตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของปราณปริยา บุญเรือง(2527) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาพณิชยการและการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว วิทยาลัยเทคโนโลยีโปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่ พบว่าปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเรียนวิชาภาษาจีนมากที่สุดคือปัจจัยด้านสังคม รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเรียนวิชาภาษาจีนมากที่สุด คือ ความต้องการในการหาอาชีพที่ดีกว่าในอนาคต รองลงมาคือปัจจัยด้านการเดินทางท่องเที่ยวประเทศจีน และปัจจัยด้านการพัฒนาตัวเอง ตามลำดับ จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า ด้านสังคม ด้านสถานศึกษา ด้านครอบครัว ด้านการวางแผนอาชีพในอนาคต ด้านการเดินทางไปประเทศจีน และด้านการพัฒนาตนเอง เป็นปัจจัยภายนอกและภายในที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเรียนวิชาภาษาจีนมากที่สุด

ดังนั้นการศึกษาแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียนจะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง แรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ประกอบการปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนของหลักสูตรวิชาภาษาจีน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสถานการณ์ปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านการประกอบอาชีพ ด้านสังคม

ขอบเขตของการวิจัย

- 1.กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตหลักสูตรวิชาภาษาจีน สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ทุกชั้นปีที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2560 จำนวน 300 คน
- 2.ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน ได้แก่ ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านการประกอบอาชีพ ด้านสังคม
- 3.ระยะเวลาในการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2560 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2561
- 4.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านเหตุผลส่วนตัว
- 2) ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- 3) ด้านการประกอบอาชีพ
- 4) ด้านสังคม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

นิยามศัพท์เฉพาะ

แรงจูงใจ หมายถึง สภาวะของจิตที่ได้รับการกระตุ้นให้เกิดการกระทำและใช้ความพยายามในการกระทำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ทุกชั้นปีที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2560 จำนวน 300 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านการประกอบอาชีพ และด้านสังคมลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความถูกต้องของภาษาในแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เกณฑ์การวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจ

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ผู้ตอบมีแรงจูงใจมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ผู้ตอบมีแรงจูงใจมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ผู้ตอบมีแรงจูงใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ผู้ตอบมีแรงจูงใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ผู้ตอบมีแรงจูงใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

3. วิธีการสร้างเครื่องมือวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาเอกสาร จากในหนังสือและอินเทอร์เน็ต ทฤษฎีหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจแล้วนำมาประมวล เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย และการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ครบถ้วนครอบคลุมตามวัตถุประสงค์

3.2 สร้างเครื่องมือแบบสอบถามแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ และนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหาภาษาที่ใช้

3.3 นำแบบสอบถามไปหาค่า IOC รายข้อได้ค่า IOC ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แล้วนำมาพิจารณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

3.4 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย

3.5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยให้คืนแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.6 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ววิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายความว่า ผู้ตอบมีแรงจูงใจมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายความว่า ผู้ตอบมีแรงจูงใจมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายความว่า ผู้ตอบมีแรงจูงใจปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายความว่า ผู้ตอบมีแรงจูงใจน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายความว่า ผู้ตอบมีแรงจูงใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	37	12.3
หญิง	263	87.7
รวม	300	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่าเพศผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 87.7 และเพศชาย จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
16-17 ปี	-	-
18-19 ปี	52	17.3
20-21 ปี	159	53.0
22-23 ปี	89	29.7
รวม	300	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อมูลสถานภาพอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 20-21 ปี จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0 รองลงมาคือ อายุ 22-23 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 และอายุ 18-19 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาจีน

ประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาจีน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	241	80.3
ไม่มี	59	19.7
รวม	300	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า ข้อมูลสถานภาพประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาจีน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาจีน จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 80.3 และไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาจีน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพประวัติครอบครัวมีเชื้อสายจีน

ประวัติครอบครัวมีเชื้อสายจีน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	109	36.3
ไม่มี	191	63.7
รวม	300	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่า ข้อมูลสถานภาพประวัติครอบครัวมีเชื้อสายจีน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่มีเชื้อสายจีน จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 63.7 และมีเชื้อสายจีน จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยภาพรวม

แรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน	Mean	S.D.	ระดับแรงจูงใจ
1. ด้านเหตุผลส่วนตัว	3.68	0.43	มาก
2. ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง	2.68	0.58	ปานกลาง
3. ด้านการประกอบอาชีพ	4.24	0.51	มาก
4. ด้านสังคม	3.74	0.57	มาก
ภาพรวม	3.60	0.38	มาก

จากตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) และเมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดได้ดังนี้ ด้านการประกอบอาชีพ (ค่าเฉลี่ย 4.24) รองลงมาคือ ด้านสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.74) ด้านเหตุผลส่วนตัว (ค่าเฉลี่ย 3.68) และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 2.68) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ด้านเหตุผลส่วนตัว

ด้านเหตุผลส่วนตัว	Mean	S.D.	ระดับแรงจูงใจ
1. เรียนตามความสนใจเพราะจะทำงานด้านภาษาจีน	4.04	0.77	มาก
2. เพราะตนเองมีความรู้ความสามารถทางด้านภาษาจีน	3.05	0.99	ปานกลาง
3. รู้สึกสนุกสนานกับการเรียนหลักสูตรวิชาภาษาจีน	3.65	0.77	มาก
4. หลักสูตรวิชาภาษาจีนเป็นสาขาที่ทำหายความสามารถ	4.27	0.70	มาก
5. ต้องการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านภาษาจีน	4.46	0.62	มาก
6. บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยส่วนตัวเหมาะกับอาชีพทางด้านภาษาจีน	3.38	0.72	ปานกลาง
7. ประสบการณ์และความรู้ที่มีอยู่เดิมตรงกับหลักสูตรวิชาภาษาจีน	3.14	1.02	ปานกลาง
8. หลักสูตรวิชาภาษาจีนเป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า	4.25	0.67	มาก
9. เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนต่อหลักสูตรวิชาภาษาจีน ในระดับที่สูงขึ้น	4.19	0.70	มาก
10. มีทักษะในภาษาจีนเป็นพิเศษ	2.95	0.99	ปานกลาง
11. เป็นหลักสูตรที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้กับธุรกิจครอบครัว	2.89	1.21	ปานกลาง
12. เรียนโดยยังไม่มีเป้าหมายที่แน่นอน	2.81	1.21	ปานกลาง
13. สามารถนำวิชาที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.98	0.79	มาก
14. ความสนใจในภาษาจีน	4.12	0.74	มาก
15. ความสนใจในภาพยนตร์และเพลง	3.90	0.90	มาก
16. ความสนใจในวัฒนธรรมจีน	3.90	0.85	มาก
ภาพรวม	3.68	0.43	มาก

จากตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ด้านเหตุผลส่วนตัว โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.68) และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้ดังนี้ ต้องการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านภาษาจีน (ค่าเฉลี่ย 4.46) รองลงมาคือ หลักสูตรวิชาภาษาจีนเป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า (ค่าเฉลี่ย 4.25) และ หลักสูตรวิชาภาษาจีนเป็นสาขาที่ทำหายความสามารถ (ค่าเฉลี่ย 4.27) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง	Mean	S.D.	ระดับแรงจูงใจ
1. บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง สนับสนุนให้เรียน	4.10	0.91	มาก
2. อาจารย์แนะแนวประจำโรงเรียน หรือฝ่ายแนะแนวของสถานศึกษา ชี้แนะแนวทางให้	3.25	1.08	ปานกลาง
3. อาจารย์ประจำชั้นชี้แนะแนวทาง	3.15	1.07	ปานกลาง
4. เรียนตามเพื่อน	1.72	0.91	น้อย
5. เลือกเรียนตามการประกอบอาชีพของบิดา มารดา ผู้ปกครอง	1.90	1.03	น้อย
6. ผู้ปกครองหรือญาติพี่น้องเคยศึกษาในสาขาวิชาที่เรียน	1.92	1.20	น้อย
7. คณาจารย์ที่ทำการสอนหลักสูตรวิชาภาษาจีน มีความรู้ความสามารถในการสอน	4.09	1.06	มาก
8. เรียนเพราะตามอย่างรุ่นพี่ในโรงเรียน	1.73	1.04	น้อย
9. เรียนเพราะบุคคลภายนอกแนะนำให้เรียน	1.81	1.03	น้อย
10. เลือกเรียนตามบุคคลที่ประสบความสำเร็จในอาชีพจากหลักสูตรภาษาจีน	2.61	1.28	ปานกลาง
11. เรียนเพราะผู้ปกครองต้องการให้เรียน	2.37	1.25	น้อย
12. มีความประทับใจบุคคลที่ประสบความสำเร็จในภาษาจีน	3.51	1.14	มาก
ภาพรวม	2.68	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.68) และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้ดังนี้ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง สนับสนุนให้เรียน (ค่าเฉลี่ย 4.10) รองลงมาคือ คณาจารย์ที่ทำการสอนหลักสูตรวิชาภาษาจีน มีความรู้ความสามารถในการสอน (ค่าเฉลี่ย 4.09) และมีความประทับใจบุคคลที่ประสบความสำเร็จในภาษาจีน (ค่าเฉลี่ย 3.51) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ด้านการประกอบอาชีพ

ด้านการประกอบอาชีพ	Mean	S.D.	ระดับแรงจูงใจ
1. หลักสูตรวิชาภาษาจีนเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถหางานทำได้ง่าย	4.09	0.73	มาก
2. การทำงานด้านภาษาจีนมีโอกาสได้ค่าตอบแทนสูง	4.17	0.72	มาก
3. ความต้องการผู้ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มีแนวโน้มสูงขึ้น	4.19	0.71	มาก
4. ภาษาจีนเป็นภาษาที่สามารถหารายได้พิเศษได้หลายทาง	4.34	0.69	มาก
5. ภาษาจีนสอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน และอนาคต	4.35	0.70	มาก
6. ความรู้ด้านภาษาจีนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานได้เกือบทุกอาชีพ	4.28	0.70	มาก
7. องค์กรธุรกิจต่างๆ ให้ความสำคัญกับภาษาจีน	4.23	0.67	มาก
8. เป็นภาษาที่น่าจะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว	4.31	0.68	มาก
9. มีภาษาที่รองรับงานทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน	4.22	0.73	มาก
10. เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพที่ตนเองต้องการ	4.33	0.68	มาก
11. เป็นภาษาที่สามารถประกอบอาชีพเสริมได้	4.35	0.67	มาก
12. เพื่อการเดินทางไปประเทศจีนเพื่อศึกษาต่อ	4.21	0.81	มาก
13. เพื่อการเดินทางไปประเทศจีนเพื่อทำงาน	4.10	0.91	มาก
ภาพรวม	4.24	0.51	มาก

จากตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ด้านการประกอบอาชีพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.24) และเมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้ดังนี้ ภาษาจีนสอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน และอนาคต และเป็นภาษาที่สามารถประกอบอาชีพเสริมได้ (ค่าเฉลี่ย 4.35) รองลงมาคือ ภาษาจีนเป็นภาษาที่สามารถหารายได้พิเศษได้หลายทาง (ค่าเฉลี่ย 4.34) และเพื่อนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพที่ตนเองต้องการ (ค่าเฉลี่ย 4.33) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ด้านสังคม

ด้านสังคม	Mean	S.D.	ระดับแรงจูงใจ
1. ชุมชนที่อาศัยอยู่มีความต้องการบุคลากรที่เรียนในหลักสูตรวิชาภาษาจีน	3.01	1.20	ปานกลาง
2. สังคมปัจจุบันยอมรับบุคคลที่เรียนหลักสูตรวิชาภาษาจีน	4.13	0.77	มาก
3. ทำให้มีการพัฒนาความรู้ด้านภาษาจีน ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม	4.23	0.68	มาก
4. ภาษาจีนเป็นภาษาที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ	4.14	0.64	มาก
5. การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรเป็นที่รู้จัก และยอมรับจากบุคคลภายนอกทั่วไป	4.06	0.75	มาก
6. เรียนเพราะได้รับการประชาสัมพันธ์จากสื่อโฆษณาต่าง ๆ ของทางหลักสูตร	3.24	1.16	ปานกลาง
7. เรียนเพราะเกิดกระแสสังคมความนิยมทางด้านภาษาจีน	3.23	1.17	ปานกลาง
8. จำนวนชาวจีนที่มากขึ้นในสังคมไทย	4.12	0.90	มาก
9. การมีเพื่อนชาวจีน	3.49	1.21	ปานกลาง
ภาพรวม	3.74	0.57	มาก

จากตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ด้านสังคม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74) และเมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้ดังนี้ ทำให้มีการพัฒนาความรู้ด้านภาษาจีน ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.23) รองลงมาคือ ภาษาจีนเป็นภาษาที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ (ค่าเฉลี่ย 4.14) และสังคมปัจจุบันยอมรับบุคคลที่เรียนหลักสูตรวิชาภาษาจีน (ค่าเฉลี่ย 4.13) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุ 20-21 ปี มีประสบการณ์การเรียนภาษาจีน และ ไม่มีเชื้อสายจีน ตามลำดับ
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดได้ดังนี้ ด้านการประกอบอาชีพ รองลงมาคือ ด้านสังคม ด้านเหตุผลส่วนตัว และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

2.1 ด้านเหตุผลส่วนตัว โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้ดังนี้ ต้องการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านภาษาจีน รองลงมาคือ หลักสูตรวิชาภาษาจีนเป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า และหลักสูตรวิชาภาษาจีนเป็นสาขาที่ทำหายความสามารถ ตามลำดับ ทั้งนี้ ด้านเหตุผลส่วนตัว จัดอยู่ในแรงจูงใจภายในซึ่งเป็นแรงจูงใจที่เกิดจากผู้เรียนเป็นผู้สร้างขึ้นด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Krista M. Soria and Michael Stebleton (2013 : 29-43) ที่กล่าวว่าแรงจูงใจภายในส่งผลต่อความพึงพอใจในการเลือกเข้าศึกษา ฉะนั้นเมื่อแรงจูงใจภายในสูงจึงส่งผลให้ความพึงพอใจของผู้เรียนสูงด้วยเช่นกัน เมื่อผู้เรียนมีแรงจูงใจเพื่อต้องการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านภาษาจีนด้วยตนเอง ก็จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกกับสิ่งที่เรียน

2.2 ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้ดังนี้ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง สนับสนุนให้เรียน รองลงมาคือ คณาจารย์ที่ทำการสอนหลักสูตรวิชาภาษาจีน มีความรู้ความสามารถในการสอน และมีความประทับใจบุคคลที่ประสบความสำเร็จในภาษาจีน ตามลำดับ ทั้งนี้ เพราะผู้เรียนอยู่ในช่วงอายุที่ผู้ปกครองมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียน สอดคล้องกับ ทิพย์วรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา (2526 : 20-21) ได้กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจในการศึกษาของบุคคล แต่ละระดับจะแตกต่างกันออกไปตามวัย ฐานะ และโอกาสในวัยเด็ก ส่วนใหญ่จะเรียนเพราะพ่อแม่ให้เรียน หรือเรียนตามเพื่อน ถ้าเป็นวัยรุ่นตอนปลายและที่กำลังจะย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น คืออยู่ระหว่างอายุ 16 – 25 ปี กลุ่มนี้เริ่มมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว เริ่มเห็นแนวทางจากคนรอบข้าง หรือบางครั้งการเลือกเรียนสาขาวิชาต่าง ๆ มักขึ้นอยู่กับค่านิยมของพ่อ แม่ พี่ น้อง และเพื่อน

2.3 ด้านการประกอบอาชีพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้ดังนี้ ภาษาจีนสอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน และอนาคต และเป็นภาษาที่สามารถประกอบอาชีพเสริมได้ รองลงมาคือ ภาษาจีนเป็นภาษาที่สามารถหารายได้พิเศษได้หลายทาง และเพื่อนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพที่ตนเองต้องการ ตามลำดับ เนื่องจากปัจจุบันประเทศจีนถือเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจประเทศหนึ่งของโลก ปัจจุบันจีนเป็นชาติที่เศรษฐกิจมีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลก เป็นชาติที่ค้าขายกับต่างประเทศ มีมูลค่าอันดับ 1 ของโลก และเป็นผู้ผลิตรถยนต์ เรือพาณิชย์ คอมพิวเตอร์ และโทรศัพท์ รายใหญ่ที่สุดของโลก (ปริดี บุญเชื้อ : 2561) จีนเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของไทย มีการลงทุนในไทยมากเป็นอันดับ 3 (ไทยรัฐฉบับพิมพ์ : 2561) สิ่งนี้ถือเป็นประเด็นที่ทำให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของภาษาจีนและช่องทางในการประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา

2.4 ด้านสังคม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้ดังนี้ ทำให้มีการพัฒนาความรู้ด้านภาษาจีน ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม รองลงมาคือ ภาษาจีนเป็นภาษาที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และสังคมปัจจุบันยอมรับบุคคลที่เรียนหลักสูตรวิชาภาษาจีน ตามลำดับ ภาษาจีนถือเป็น 1 ใน 6 ภาษาทางการขององค์การสหประชาชาติและเป็นภาษาที่มีการใช้สื่อสารมากที่สุดในโลก ประกอบกับการที่ประเทศจีนก้าวขึ้นเป็นชาติมหาอำนาจของโลก ทำให้การเรียนภาษาในปัจจุบัน ภาษาจีนจึงเป็นทางเลือกในการเรียนภาษาในยุคปัจจุบัน เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และการเป็นบุคคลที่มีความสามารถ มีคุณค่า และเป็นที่ยอมรับในสังคม สอดคล้องกับ ธัชพงศ์ เอี้ยวสกุล (2551 : 80) กล่าวถึง ทฤษฎีการเลือกอาชีพ ของ R.H. Schaffer ว่า บุคคลเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตน คือต้องการยอมรับจากบุคคลอื่น ต้องการมีอำนาจควบคุมผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ระดับแรงจูงใจด้านการประกอบอาชีพมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนด้านสังคม ด้านเหตุผลส่วนตัว และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ ซึ่งสามารถเป็นข้อมูลและแนวทางในการนำไปพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรต่อไป รวมถึงการสร้างแรงจูงใจให้กับนิสิตในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษามากยิ่งขึ้น ดังนี้

1.1 เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัยในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

1.2 เป็นแนวทางสำหรับคณาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ในการพัฒนาวางแผนและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของผู้เรียน เช่น การเปิดรายวิชาสำหรับการอาชีพมากขึ้น สนับสนุนให้นิสิตมีประสบการณ์จากการทำงานจริงในรายวิชาสหกิจศึกษา เป็นต้น

1.3 เป็นแนวทางสำหรับคณาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดโครงการหรือกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้มีการฝึกอบรมทักษะเชิงปฏิบัติ พร้อมทั้งเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่นิสิตทำให้นิสิตได้รับความรู้จากผู้มีประสบการณ์จริงโดยตรง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาจีน กับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

2.2 ศึกษาแรงจูงใจในการตัดสินใจย้ายวิชาเอก การลาออก ของนิสิตหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ ระหว่างที่กำลังศึกษา

2.3 ศึกษาปัจจัยอัตราการคงอยู่ของจำนวนนิสิตหลักสูตรวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ

เอกสารอ้างอิง

กิจจา กำแหง. (2531). การศึกษาแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและนิสิตที่เรียนต่างระดับชั้นปีและต่างแผนการเรียนกัน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.

กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. (2552). เทคนิคการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ Motives. วารสารทางการศึกษาเพื่อมวลชน, 21(71), 16-23.

ชาลวยชัย อาจินสมมาตร. (2557. พฤศจิกายน). ทฤษฎีการจูงใจมนุษย์ของ Maslow และ McGregor. วารสารวิทยาสาร, 114(1),

ชวน มณีวรรณ. (2541). แรงจูงใจในการเข้าเรียนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญของผู้นำท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ.

วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.

ทิพย์วรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา. (2526). เรียนเพื่ออะไร. วารสารวิทยาจารย์, 32-35.

ไทยรัฐฉบับพิมพ์. (2561, 2 กรกฎาคม). ศักราชใหม่ 43 ปีสัมพันธ์ไทย-จีน. ไทยรัฐ. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2561, จาก

<https://www.thairath.co.th/content/1323795>.

ธัชพงศ์ เอี้ยวสกุล. (2551). แรงจูงใจในการเลือกเรียนสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 โรงเรียนพณิชยการเพชรบุรี. สารนิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.

นิธิตา สังคหะ. (2547). แรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร.

นิรันดร์ จุลทรัพย์ และจรัส อติวิทยากรณ์. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างพลังความสามารถแห่งตน เป้าหมายในการเรียนและ

ความเป็นไปได้ที่จะกระทำกิจกรรมการเรียนกับแรงจูงใจในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ(รายงานผลการวิจัย). สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ปราณปรียา บุญเรือง. (2527). ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตร

วิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาพณิชยการและการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว วิทยาลัยเทคโนโลยีโปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่ (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่ : วิทยาลัยโปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่.

ปรีดี บุญซื่อ. (2561). เมื่อจีนก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจภูมิภาค เอเชียจะมีโฉมหน้าใหม่อย่างไร. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2561,

จาก <http://thaipublica.org/2018/02/pridi88/>.

พัชนี ตั้งยืนยง และสุรีย์ ชุนหรือเดช. (2552). การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย : ระดับอุดมศึกษา(รายงาน

ผลการวิจัย). กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัทธนรินทร์ คำภิชัย. (2538). แรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาที่เข้ามาเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสาย

สามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนทางไกล ในเขตอำเภอเมืองลำปาง(รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่ : สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

มธุมน จินากุล. (2558). แรงจูงใจที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกเรียนภาษาเกาหลี ในสถาบันสอนภาษาของประชาชน ใน

กรุงเทพมหานคร(รายงานผลการวิจัย). เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิริมา ปุรินทรภิบาล. (2560). แรงจูงใจในการเรียนภาษาฝรั่งเศสของนักเรียนแผนการเรียนภาษาฝรั่งเศสในโรงเรียน

มัธยมศึกษาใน 14 จังหวัดภาคใต้. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 25(48), 205-228.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2548). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เขา รู้เรา) (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน.

สุพิชญา ชัยโชติรานันท์ ,เกวลินทร์ ฉันทนะสุขศิลป์และโอฬาร สุนานุสรณ์. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจในระดับปริญญาตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. ใน*การประชุมวิชาการปัญญาภิวัฒน์ ครั้งที่ 3,1-11.วันที่ 22 พฤษภาคม 2556 ณ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.นนทบุรี : สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.*

สำเร็จ วงศ์พลาย. (2553). *ศึกษาปัจจัยแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตชุมพร(รายงานผลการวิจัย).* ชุมพร : สถาบันการพลศึกษา.

อารีย์ พันธมณี. (2542). *จิตวิทยาการเรียนการสอน.* กรุงเทพมหานคร : บริษัทเลิฟแอนด์เพรส จำกัด.

Abraham H.Maslow. (2549). การบริหารแบบมาสโลว์[Maslow on Management] (อานันท์ ชินบุตร,ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร : ผู้จัดการ.

Hamid Tohidi, Mohammad Mehdi Jabbari. (2012). The effects of motivation in education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 31, 820-824.

Julien Chanal and Frédéric Guay. (2015). *Are Autonomous and Controlled Motivations School-Subjects-Specific?*. Retrieved September 20, 2018, from <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0134660>.

Krista M. Soria and Michael Stebleton. (2013). Major Decisions: Motivations for Selecting a Major, Satisfaction, and Belonging. *NACADA Journal*, 33(2), 29-43.

Kusurkar, R. A., Ten Cate, T. J., Vos, C. M. P., Westers, P., & Croiset, G. (2013). How motivation affects academic performance: a structural equation modelling analysis. *Advances in Health Sciences Education*, 18(1), 57-69.

Peng Liting. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม(รายงานผลการวิจัย).* กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสยาม.

Richard Koestner, Nancy Otis, Theodore A. Powers, Luc Pelletier and Hugo Gagnon. (2008). Autonomous Motivation, Controlled Motivation, and Goal Progress. *Journal of Personality*, 76(5), 1201-1230.

Sevil Orhan Özen. (2017). *The Effect of Motivation on Student Achievement*. Retrieved October 15, 2018, from
https://www.researchgate.net/publication/317178099_The_Effect_of_Motivation_on_Student_Achievement.

FL-O-13

ความสามารถการฟังสัทอักษรจีน (พินอิน) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์จีน
โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ จังหวัดสงขลา โดยใช้เสียงจากเจ้าของภาษาเป็นเครื่องมือ

Chinese Pinyin Listening Ability of Mattayom Suksa 4 Students
at Navamindarajudis Taksin School, Songkhla

นายกันตภณ ดำน้อย นางสาววัชรมน ปรานจีน และสุมณฑา ดำรงเลาพันธ์

สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ เทคโนโลยีราชภัฏสงขลา

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel: 0612966949. E-mail address: kantapon.fedfe500@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถการฟังพินอิน โดยใช้เสียงจากเจ้าของภาษาเป็นเครื่องมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์จีน โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบการฟังพินอินโดยใช้เสียงจากเจ้าของภาษาเป็นเครื่องมือ มาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ (%) และเกณฑ์ในการประเมินที่คณะผู้วิจัยได้ตั้งขึ้นเพื่อศึกษาความสามารถของประชากร ผลการทดสอบความสามารถการฟังพินอินทั้ง 5 ตอน ตอนที่ 2 และ 4 จัดอยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยคะแนนเฉลี่ยของแต่ละตอน ได้แก่ 8 คะแนน และ 8 คะแนน ส่วนตอนที่ 1 จัดอยู่ในเกณฑ์ดี โดยคะแนนเฉลี่ย คือ 7 คะแนน ตอนที่ 5 จัดอยู่ในเกณฑ์พอใช้โดยคะแนนเฉลี่ยคือ 4 คะแนน เมื่อวัดจากคะแนนรวมของแบบทดสอบทั้ง 5 ตอน กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถการฟังพินอินในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมาในระดับดีร้อยละ 24 และระดับพอใช้ร้อยละ 24 สรุปได้ว่าความสามารถของนักเรียนได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ

คำสำคัญ: พินอิน, ความสามารถ, การฟัง

Abstract

This study aimed to explore Mattayomsuksa 4 students' ability of Chinese Pinyin listening skill when listening to Chinese native speaker. The participants were 30 of Mattayomsuksa 4 students of Chinese as their major at Navamindarajudis Taksin School. The instruments used in the research were The Pinyin Listening test, which was divided into 5 sections. The statistics used for data analysis in the research were Mean, S.D, Percentage and the criteria for the evaluation ability that were set up by the research team. The results showed that the average scores from 5 sections of Pinyin Listening test was at good level. From all test scores, 52 percent of the students was in excellent level, 24 percent was in good level and 24 percent was in fair level. It can be concluded that the students' performance was satisfactory; however, they should practice Pinyin listening to improve their listening skills.

Keywords : Pinyin, Ability, Listening Skills

บทนำ

ภาษาจีนกลางเป็นภาษาหนึ่งที่สำคัญไม่น้อยกว่าภาษาอังกฤษและยังเป็นภาษาที่สองที่หลายประเทศนิยมเรียน เนื่องจากขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ความสำคัญดังกล่าวจึงส่งผลให้ภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศที่มีผู้เรียนให้ ความสำคัญไม่น้อยกว่าภาษาอังกฤษ สำหรับการศึกษาภาษาต่างประเทศในประเทศไทยนั้นภาษาจีนกลางได้รับความนิยม เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจะเห็นได้จากสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีการนำเอาวิชาภาษาจีนมาบรรจุไว้ในหลักสูตร ตั้งแต่ระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา รวมถึงศูนย์ภาษาและสถาบันที่เปิดสอน ภาษาจีนกลาง ภาษาจีนกลางได้เข้ามามีบทบาทต่อตลาดแรงงานของไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของธุรกิจอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การติดต่อธุรกิจค้าขาย หรือการร่วมทุนกับนักธุรกิจชาวจีนทั้งจากแผ่นดินใหญ่ ไต้หวันฮ่องกง และสิงคโปร์ซึ่งจะมี อัตราส่วนทางการทำธุรกิจเพิ่มมากขึ้น

การเรียนภาษาใดภาษาหนึ่งให้ได้ผลดีนั้นผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ทักษะทั้ง 4 ด้านคือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนเนื่องจาก อักษรจีนเป็นอักษรรูปภาพ ดังนั้นการอ่านอักษรจีนจึงไม่สามารถสะกดคำอ่านได้โดยตรงเหมือนกับภาษาอังกฤษ ดังนั้นเพื่อให้ ง่ายต่อการอ่านตัวอักษรจีนจึงได้มีการนำเอาระบบสัทอักษร pinyin มาใช้โดยการนำเอาอักษรโรมันมาแทนเสียงพยัญชนะ สระ พร้อมกับใส่เสียงวรรณยุกต์ในการอ่านอักษรจีนแต่ละตัว

ทักษะการฟังมีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากในภาษาจีนใช้สัทอักษร pinyin โดยอักษรโรมัน A-Z แทนเสียง พยัญชนะ สระ ในอักษรจีนทั้งหมดโดยมีการออกเสียงที่คล้ายคลึงกันทำให้เกิดความสับสนในการฟังหากมีประสิทธิภาพด้าน การฟังที่ไม่เพียงพอจะส่งผลให้ประสิทธิภาพด้านการออกเสียงลดน้อยลงไปด้วยอีกทั้งทำให้การจำเสียงของพยัญชนะ สระ และ วรรณยุกต์ในภาษาจีนทำให้การสื่อสารผิดพลาด เช่น tiao อ่านว่า เตี้ยว แปลว่า แถว piao อ่านว่า เปี้ยว แปลว่า บัตร เป็นต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะศึกษาความสามารถการฟังพินอินในภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์จีน โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ จังหวัดสงขลา โดยใช้เสียงจากเจ้าของภาษาเป็นเครื่องมือเพื่อให้ ทราบความสามารถด้านการฟังพินอินภาษาจีนนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์จีนโรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ จังหวัดสงขลา โดยการทำแบบทดสอบที่คณะผู้จัดทำทำขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสามารถการฟังสัทอักษรจีน(พินอิน)ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์จีน โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ จังหวัดสงขลา โดยใช้เสียงจากเจ้าของภาษาเป็นเครื่องมือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความสามารถการฟังสัทอักษร(พินอิน)ในภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ จังหวัดสงขลาโดยใช้เจ้าของภาษาเป็นเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนโดยมี รายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 380 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/10 แผนการเรียนศิลป์จีน โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบความสามารถด้านการฟังสัทอักษร(พินอิน)ในภาษาจีนจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษา โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนเลือกพยัญชนะตามที่ได้ยินให้ถูกต้อง

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนฟังบทความการแนะนำตัวต่อไปนี้และเลือกคำที่มีสระที่ถูกต้อง

ตอนที่ 3 ให้นักเรียนเลือกคำที่มีเสียงวรรณยุกต์ตามที่ได้ยินบทสนทนาให้ถูกต้อง

ตอนที่ 4 ให้นักเรียนฟังคำศัพท์ต่อไปนี้และเติมพยัญชนะในช่องว่างให้ถูกต้อง

ตอนที่ 5 ให้นักเรียนเติมวรรณยุกต์ตามที่ได้ยินให้ถูกต้อง

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบทดสอบ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวคิดในการทำวิจัย

3.1 คัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาทำแบบทดสอบความสามารถ โดยเลือกเนื้อหาจากหนังสือแบบเรียนภาษาจีน 汉语教程 Hanyujiaocheng

3.3.2 นำแบบทดสอบและแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC)

3.3.5 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความถูกต้องของแบบทดสอบ และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.3.5 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาตรวจสอบ และดำเนินการเก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคณะผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

4.1 จัดเตรียมแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างและอยู่ในสภาพที่เรียบร้อย

4.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างตามวันและเวลาที่นัดหมาย

4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 5.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
- 5.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
- 5.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบเชิงปริมาณ จะใช้สถิติพื้นฐานค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบ โดยแปลเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายซึ่งเป็นการวัดระดับความสามารถด้านการฟังสัทอักษร(พินอิน)จากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ จังหวัดสงขลาจำนวน 30 คน โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 สำหรับประเมินผลการทดสอบย่อย 5 ตอน มีเกณฑ์การประเมินดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 8 – 10คะแนน	หมายถึง	ดีมาก
คะแนนเฉลี่ย 6 – 7คะแนน	หมายถึง	ดี
คะแนนเฉลี่ย 4 – 5 คะแนน	หมายถึง	พอใช้
คะแนนเฉลี่ย 0 – 3 คะแนน	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์ที่ 2 สำหรับประเมินผลการทดสอบรวม 5 ตอน มีเกณฑ์การประเมินดังนี้

คะแนนรวม 40 – 50คะแนน	หมายถึง	ดีมาก
คะแนนรวม 30 – 40 คะแนน	หมายถึง	ดี
คะแนนรวม 20 – 30 คะแนน	หมายถึง	พอใช้
คะแนนรวม 0 1 – 20 คะแนน	หมายถึง	ปรับปรุง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีสร้างแบบทดสอบความสามารถด้านการฟังสัทอักษร(พินอิน)ในภาษาจีนจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษา โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน หัวข้อนี้จะนำเสนอข้อมูลทางสถิติของผลคะแนนจากการทดสอบความสามารถด้านการฟังสัทอักษรพินอินจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษา ทั้ง 5 ตอนในรูปแบบตาราง ประกอบด้วยตารางที่ 1 ตารางที่ 2 ตารางที่ 3 ตารางที่ 4 และตารางที่ 5 ตามลำดับ ส่วนตารางที่ 6 จะเป็นตารางแสดงเกณฑ์ความสามารถในการฟังสัทอักษรพินอินจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษาของกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้จากการรวมคะแนนของแบบทดสอบทั้งหมด ดังปรากฏดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลความสามารถในการฟังพินอินจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษา ในตอนที่ 1

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
30	10	9	4	7	1.70

จากตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการฟังพินอิน(พินอิน)ในภาษาจีนจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษา ตอนที่1 ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ปรากฏว่าจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน มีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 9 คะแนน คะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 4 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 7 เท่ากับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.70 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ 1 ที่คณะผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ปรากฏว่าอยู่ในระดับ ดี

ตารางที่ 2 แสดงผลความสามารถในการฟังพินอินจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษา ในตอนที่2

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
30	10	10	4	8	1.46

จากตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการฟังพินอิน(พินอิน)ในภาษาจีนจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษา ตอนที่ 2 ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ปรากฏว่าจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน มีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 9 คะแนน คะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 4 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 8 เท่ากับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.46 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ 1 ที่คณะผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ปรากฏว่าอยู่ในระดับ ดีมาก

ตารางที่ 3 แสดงผลความสามารถในการฟังพินอินจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษา ในตอนที่3

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
30	10	10	1	5	2.47

จากตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการฟังพินอิน(พินอิน)ในภาษาจีนจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษา ตอนที่3 ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ปรากฏว่าจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน มีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 10 คะแนน คะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 1 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 5 เท่ากับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.47 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ 1 ที่คณะผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ปรากฏว่าอยู่ในระดับ พอใช้

ตารางที่ 4 แสดงผลความสามารถในการฟังพินอินจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษา ในตอนที่4

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
30	10	10	6	8	1.25

จากตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการฟังพินอิน(พินอิน)ในภาษาจีนจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษา ตอนที่4 ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ปรากฏว่าจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน มีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 10 คะแนน

คะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 6 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 8 เท่ากับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.25 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ 1 ที่ คณะผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ปรากฏว่าอยู่ในระดับ ดีมาก

ตารางที่ 5 แสดงผลความสามารถในการฟังพินอินจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษา ในตอนที่ 5

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
30	10	9	1	4	2.07

จากตารางที่ 5 แสดงผลการทดสอบความสามารถในการฟังสัทอักษร(พินอิน)ในภาษาจีนจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษา ตอนที่ 5 ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ปรากฏว่าจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน มีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 9 คะแนน คะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 1 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4 เท่ากับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.07 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ 1 ที่ คณะผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ปรากฏว่าอยู่ในระดับ พอใช้

ตารางที่ 6 แสดงระดับเกณฑ์ความสามารถด้านความสามารถในการฟังพินอินจากการฟังเสียงจากเจ้าของภาษา โดยคิดจากคะแนนรวมของแบบทดสอบความสามารถทั้ง 5 ตอน

เกณฑ์	จำนวนนักเรียน	ร้อยละ
ดีมาก	14	52 %
ดี	8	24 %
พอใช้	8	24 %
ปรับปรุง	0	0 %
รวม	30	100 %

จากตารางที่ 6 แสดงผลคะแนนรวมของนักเรียนจากคะแนนความสามารถการฟังสัทอักษรจีน(พินอิน)ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์จีน โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ จังหวัดสงขลา โดยใช้เสียงจากเจ้าของภาษาเป็นเครื่องมือ จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน เมื่อวิเคราะห์ตามเกณฑ์ของคณะผู้วิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 14 คน คิดเป็น 52% อยู่ในเกณฑ์ดีมาก รองลงมาจำนวน 8 คน คิดเป็น 24 % อยู่ในเกณฑ์ดี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน คิดเป็น 24% อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความสามารถในการฟังพินอินอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของการวิจัยความสามารถการฟังสัทอักษรจีน(พินอิน)ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์จีน โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ จังหวัดสงขลา โดยใช้เสียงจากเจ้าของภาษาเป็นเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ว่าเพื่อศึกษาความสามารถการฟังสัทอักษรจีน(พินอิน)ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์จีน

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ จังหวัดสงขลา โดยใช้เสียงจากเจ้าของภาษาเป็นเครื่องมือซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จากการศึกษาข้อมูลสามารถสรุปการอภิปรายผลได้ ดังนี้

สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่าผลรวมแบบทดสอบ 5 ตอน ได้แก่ตอนที่ 1 ให้นักเรียนเลือกพยัญชนะตามที่ได้ยินให้ถูกต้อง ตอนที่ 2 ให้นักเรียนฟังบทความการแนะนำตัวต่อไปและเลือกคำที่มีสระที่ถูกต้อง ตอนที่ 3 ให้นักเรียนเลือกคำที่มีเสียงวรรณยุกต์ตามที่ได้ยินบทความให้ถูกต้อง ตอนที่ 4 ให้นักเรียนฟังคำศัพท์ต่อไปและเติมพยัญชนะในช่องว่างให้ถูกต้อง และตอนที่ 5 ให้นักเรียนเติมวรรณยุกต์ตามที่ได้ยินให้ถูกต้อง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 14 คน คิดเป็น 52% อยู่ในเกณฑ์ดีมาก รองลงมาจำนวน 8 คน คิดเป็น 24 % อยู่ในเกณฑ์ดี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน คิดเป็น 24% คน อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเกณฑ์ปรับ สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความสามารถการฟังศัพท์อักษรจีน (พินอิน) โดยใช้เสียงจากเจ้าของภาษาอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาความสามารถการฟังพินอินของผู้เรียนนั้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ครูควรเป็นเพียงผู้ชี้แนะเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และไม่ควรจำกัดการเรียนของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเรียนตามความสามารถ หรือความสนใจ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขและเป็นอิสระในการเรียนรู้

1.2 ควรมีการสนับสนุนให้มีการใช้แบบทดสอบความสามารถการฟังพินอินโดยฟังเสียงจากเจ้าของภาษาในสถาบันการศึกษาที่เปิดแผนกศิลป์จีน เพื่อเป็นการเสริมประสิทธิภาพของนักเรียนให้สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษาความสามารถการฟังพินอินโดยฟังเสียงจากเจ้าของภาษาในระดับชั้นอื่น ๆ โดยขอบเขตการศึกษาและตัวแปรด้านอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาความสามารถการฟังพินอิน ที่ใช้วิธีการโดยใช้แบบทดสอบการฟังโดยฟังเสียงในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อความแตกต่างของการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

จุรี สุขนวนิช (2561) การเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

(ไอซีที).กรณีศึกษา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

เงินเจียงเซียง.(2556).พินอินคืออะไร : เก่งพินอินได้ภายใน 3 วัน, 2556(2), 10-11.

ฐิติรัตน์ อดาว์ลัย,ม.ล.(2542:32).ความหมายของการฟัง [Online]. สืบค้นจาก : <https://sites.google.com/a/tunu.ac.th>.
 (วันที่สืบค้น 21 กันยายน 2561)

ฟาโบบา.(2560). เรียนภาษาจีนด้วย pinyin อย่างเดียวได้หรือไม่ [Online]. สืบค้นจาก :
<http://www.dict2u.com/index.php>. (สืบค้นเมื่อ 21กันยายน 2561)

ภีราพร. (2557). การออกเสียงพินอิน [Online]. สืบค้นจาก : ผิดพลาด! การอ้างอิงการเชื่อมโยงหลายมิติไม่ถูกต้อง. (วันที่
 สืบค้น 21กันยายน 2561)

ภูเทพ ประภากร.(2560). การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้กิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือ ในชั้น
 เรียน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาจีน. การศึกษาค้นคว้าอิสระ,คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย [Online].สืบค้นจาก :
<https://th.wikipedia.org/wiki/>(วันที่สืบค้น 21 กันยายน 2561)

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยจีน. (2557). ความสัมพันธ์ไทยกับจีน [Online].สืบค้นจาก
<http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/about-china/relation.php>. (วันที่สืบค้น 21 กันยายน
 2561)

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2554). ความสำคัญของภาษาจีน [Online]. สืบค้นจาก :
<https://sites.google.com/a/opec.go.th/opec/>. (สืบค้นเมื่อ 21กันยายน 2561).

เหยียน จิ่งเหวิน. (2544). ภาษาจีนระดับต้น 1. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

Piyoros K,Onpreeya, K and Asma S.(2017). Pinyin Writing and Listening Ability of the Second Year
 Students Minorng in Chinese Language, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of
 Technology Srivijaya by Using Chinese Pop Music as a Tool (Rajamangala University of
 Technology Srivijaya)

Yin, B and Mary, F. (1990). Chinese Romanization. Pronunciation and Orthography (Hanyu Pinyin he
 zhengcifa 汉语拼音和正词法). Beijing: Sinolingua.

Zhu Qiong Lei.(2016). Development of Listening and Writing Skills by Chinese Pin Yin System Based
 on Robert Gange's Theory for the First Year Vovational Students,Dusit Commercial
 Vocational Collage,Bangkok (Dhurakij Pundit University)

FL-O-14

ปัญหาและความต้องการการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารของผู้ประกอบการ

ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด่านนอก อ.สะเดา จ.สงขลา

Problems and Needs in Developing English Communication Skills of Shopkeepers

at Thai – Malaysian Border, Dan Nok, Sadao, Songkhla

จิรวดี สโมธานทวี^{1*} ภิชชากร ศรีทวีป¹ วนิดา สอนสาป¹ และธินัฐดา โกมล¹

¹หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล สาขาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0902097857, E-mail address: fern_1207@hotmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารของผู้ประกอบการ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด่านนอก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล กลุ่มประชากรในการวิจัยคือ ผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด่านนอก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D). ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบการทั้งด้านการฟังและการพูด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) ซึ่งปัญหาด้านการพูดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.85$) สูงกว่าปัญหาด้านการฟัง ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาปัญหาที่ผู้ประกอบการพบมากที่สุดคือ ผู้ประกอบการต้องนึกเป็นภาษาไทยก่อนทุกครั้งเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.43$) ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบการด้านการฟังและการพูดโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) ซึ่งพบว่าความต้องการพัฒนาด้านการพูดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.78$) สูงกว่าด้านการฟัง ($\bar{X} = 3.71$) ในด้านความต้องการการพัฒนาภาษาอังกฤษผู้ประกอบการต้องการพัฒนาในเรื่องของการออกเสียงคำศัพท์มากที่สุด ($\bar{X} = 3.85$) ทั้งนี้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการส่งเสริมและฝึกอบรมทักษะทางด้าน การฟังและการพูดภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางให้แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาแก้ไขปัญหา

คำสำคัญ: ผู้ประกอบการ, ปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร, ความต้องการพัฒนาทักษะ

Abstract

This research aimed to study problems and needs in developing English communication skills of shopkeepers at Thai-Malaysia border, Dan Nok, Sadao, Songkhla. This is quantitative research using the questionnaires in collecting the data. The research participants were 60 shopkeepers at the border. The instrument used in this research was a 5-scaled questionnaire. The data was analyzed for descriptive statistics by using percentage, average value (\bar{X}) and standard deviation (S.D.). The research results indicated that the shopkeepers had problems with listening and speaking skills at the high level ($\bar{X} = 3.81$). When considering the individual aspect the average value in speaking skill was at the higher level ($\bar{X} = 3.85$) than listening skill ($\bar{X} = 3.76$). The problem that most of the shopkeepers had to face was that they always thought in Thai every time they tried to speak English ($\bar{X} = 4.43$). The analysis of the need in developing English of the shopkeepers in listening and speaking skills was at the high level ($\bar{X} = 3.75$). When considering the individual aspect, the shopkeepers had the need in develop speaking skill ($\bar{X} = 3.78$) higher than listening skill ($\bar{X} = 3.71$). Most of them would like to improve their pronunciation ($\bar{X} = 3.85$). The shopkeepers recommended that they should be more supported to improve skills in listening and speaking in order to competently communicate with foreigners in their occupation. Consequently, it was a guideline for concerned persons or government to solve the problems.

Keywords: Shopkeepers, Problems in English communication skills, The needs in developing English skills.

บทนำ

ปัจจุบันนี้ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์เพราะภาษาเป็นสื่อกลางในการสื่อความคิด ความรู้สึก และความต้องการต่างๆ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่มีการใช้อย่างแพร่หลาย ถือได้ว่าเป็นภาษาสากลที่ใช้ติดต่อสื่อสารได้ทั่วโลก ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเริ่มเข้ามามีอิทธิพลเป็นอย่างมากในแต่ละประเทศและยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ต่างๆ ซึ่งหลายประเทศได้ประกาศให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการอีกภาษาหนึ่ง นอกจากภาษาของตนเอง การเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้นย่อมได้เปรียบในการประกอบอาชีพหรือทำกิจการต่างๆและแน่นอนว่าผู้ที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ดีจะมีโอกาสในการจ้างงานและได้รับการสนับสนุนส่งเสริมในหน้าที่การงานยิ่งขึ้นไป มากกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษเลย ประกอบกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปีพุทธศักราช 2558 ภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้สื่อสารของผู้ประกอบการธุรกิจค้าขายหรือบริการในประเทศไทย ซึ่งต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสาร และจะต้องมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ดังนั้นผู้ประกอบการที่ใช้

ภาษาอังกฤษได้ดีจะเป็นผู้ที่ได้เปรียบมากกว่าเพราะมีโอกาสในการได้รับความประทับใจจากผู้ให้บริการ ส่งผลให้รายได้จากผู้ให้บริการที่เป็นชาวต่างชาติก็สูงขึ้นเช่นกัน

ด้านฯ ศุลกากรสะเดา เป็นประตูเชื่อมการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านที่สำคัญของไทย เป็นด่านศุลกากรชายแดนที่มีการนำเข้าส่งออกสินค้าแต่ละปีเฉลี่ยมากถึง กว่า 3 แสนล้านบาท จากมูลค่าการค้าชายแดนที่มีอยู่ ทั้งประเทศประมาณ 1 ล้านล้านบาท จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวนมากเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเมื่อปี 2557 มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าออกด่านสะเดา จากเดิมจำนวน 2 ล้านคน เพิ่มขึ้นเป็น 5 ล้านคนในปี 2558 และมีการเพิ่มการบริการต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากหลายประเทศและนักลงทุนจากประเทศมาเลเซีย ที่ข้ามฝั่งมายังจังหวัดสงขลา และมักพักค้างแรมบริเวณพื้นที่ติดด่านชายแดน (อภิรัฐ, ไทยรัฐ 19 ต.ค. 2558) ซึ่งชาวต่างชาติส่วนใหญ่นิยมใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล ชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่จะใช้บริการร้านอาหารและร้านขายของชำในละแวกนั้น

จากการการสังเกตและสอบถามเบื้องต้นพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจค้าขายส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านการสื่อสารกับผู้ให้บริการชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจค้าขาย ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ส่วนใหญ่ไม่ได้รับโอกาสในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างเป็นระบบ ผู้ประกอบการมีความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการค้าขายได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งอาศัยจากการจำคำต่อคำและนำมาต่อกันประกอบด้วยการใช้ภาษามือในการสื่อสาร จึงก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในการเจรจาได้บ่อยครั้ง ส่งผลให้กิจการไม่ได้ผลกำไรตามที่ควร ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการมีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษที่ควรได้รับการแก้ไขและพัฒนา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาปัญหาและความต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารของผู้ประกอบการตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด้านนอก อ.สะเดา จ.สงขลา และทำการวิเคราะห์ การวิจัยครั้งนี้จะทำให้องค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นข้อมูลและแนวทางในการวางแผนพัฒนาศักยภาพด้านภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืนสืบไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารของผู้ประกอบการตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด้านนอก อ.สะเดา จ.สงขลา คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- การสร้างเครื่องมือวิจัย
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- การวิเคราะห์ข้อมูล
- สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพค้าขายหรือบริการ ที่เป็นแม่ค้าและพ่อค้า ในพื้นที่ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพค้าขายหรือบริการ ที่เป็นแม่ค้าและพ่อค้า ในพื้นที่ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยไม่แยกเพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 60 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาปัญหาและความต้องการพัฒนาในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบการตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย อ.สะเดา จ.สงขลา คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาและความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ช่วงคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด

4 หมายถึง มีปัญหามาก

3 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง

2 หมายถึง มีปัญหาน้อย

1 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการ

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

2. สร้างคำถามฉบับร่างเพื่อเก็บข้อมูลโดยเน้นความครอบคลุมของการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร 2 ด้าน คือ ด้านการฟังและด้านการพูด

3. นำแบบสอบถามที่ทำเสร็จแล้วเสนอให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแนะนำและปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในงานวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มประชากร ซึ่งได้แก่ผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด่านนอก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด่านนอก อำเภอ สะเตา จังหวัด สงขลา ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยทำเป็นรายด้านและรวมทุกข้อ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

3. เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้นำเอาค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลและการประเมินผลตามเกณฑ์ของไลเคิร์ต (Likert 2539: 34) ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วงๆ โดยมีความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึงมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึงมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึงปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึงน้อย
คะแนนเฉลี่ย	0.59 – 1.49	หมายถึงน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ มีดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean)
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยสามารถเสนอผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรตามตัวแปรเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	23	38.3
หญิง	37	61.7

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีเพศหญิง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 61.7 และเพศชาย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรตามตัวแปรอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 20 ปี	6	10
21-30 ปี	22	36.7
31-40 ปี	23	38.3
41-50 ปี	9	15

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาคือ อายุ 41-50 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และอายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรตามตัวแปรระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	11	18.3
มัธยมศึกษา	28	46.7
ประกาศนียบัตร	12	20
ปริญญาตรี	7	11.7
สูงกว่าปริญญาตรี	2	3.3

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามากที่สุด จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 รองลงมาคือ ระดับประกาศนียบัตร จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 20 รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 และน้อยที่สุดในระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตารางที่ 4 จำนวนร้านค้าและค่าร้อยละของกลุ่มประชากรตามตัวแปรจำนวนลูกค้าชาวต่างชาติที่ผู้ประกอบการให้บริการต่อวัน

จำนวนลูกค้าชาวต่างชาติที่ให้บริการต่อวัน	ผู้ประกอบการ (ร้านค้า)	ร้อยละ
0-5 คน	21	35
6-10 คน	23	38.3
11-15 คน	12	20
มากกว่า 15 คน	4	6.7

จากตารางที่ 4 มีผู้ประกอบการจำนวน 23 ร้านค้า ที่ให้บริการลูกค้าชาวต่างชาติ จำนวน 6-10 คนต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมาคือ ผู้ประกอบการจำนวน 21 ร้านค้า ที่ให้บริการลูกค้าชาวต่างชาติ จำนวน 0-5 คนต่อวัน คิดเป็นร้อยละ

35 ผู้ประกอบการจำนวน 12 ร้านค้า ที่ให้บริการลูกค้าชาวต่างชาติ จำนวน 11-15 คนต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 20 และ ผู้ประกอบการจำนวน 4 ร้านค้า ที่ให้บริการลูกค้าชาวต่างชาติมากกว่า 15 คนต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรตามตัวแปรระดับการฟังภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ

ระดับในการฟังภาษาอังกฤษ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ดี	11	18.3
ปานกลาง	31	51.7
อ่อน	16	26.7
อ่อนมาก	2	3.3

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ประกอบการคิดว่าทักษะการฟังภาษาอังกฤษของตน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาคือ ระดับอ่อน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 รองลงมาคือ ระดับดี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 และระดับอ่อนมาก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตารางที่ 6 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรตามตัวแปรระดับการพูดภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ

ระดับในการพูดภาษาอังกฤษ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ดี	6	10.0
ปานกลาง	27	45.0
อ่อน	23	38.3
อ่อนมาก	4	6.7

จากตารางที่ 6 ผู้ประกอบการคิดว่าทักษะการพูดภาษาอังกฤษของตน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาคือ ระดับอ่อน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมาคือ ระดับดี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และระดับอ่อนมาก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7

ตารางที่ 7 ความเพียงพอของทักษะด้านการพูดและการฟังภาษาอังกฤษต่อการปฏิบัติงาน

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพียงพอ	18	30.0
ไม่เพียงพอ	42	70.0

จากตารางที่ 7 โดยส่วนใหญ่ผู้ประกอบการคิดว่าทักษะด้านการพูดและการฟังภาษาอังกฤษยังไม่เพียงพอ มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 70 และเพียงพอ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 30

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษกับลูกค้าชาวต่างชาติของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดน ไทย-มาเลเซีย ด่านนอก จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ ณ ตลาดชายแดน ไทย-มาเลเซีย ด่านนอก จังหวัดสงขลา

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
1. ด้านการฟัง	3.76	0.15	มาก
2. ด้านการพูด	3.85	0.12	มาก
ภาพรวม	3.81	0.02	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด่านนอก จังหวัดสงขลาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพูด ($\bar{X} = 3.85$) มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านการฟัง ($\bar{X} = 3.76$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ ณ ตลาดชายแดน ไทย-มาเลเซีย ด่านนอก จังหวัดสงขลา ด้านการฟัง

ด้านการฟัง	\bar{x}	S.D	ระดับปัญหา
1. รู้คำศัพท์เกี่ยวกับกิจการของตนเองน้อย	3.37	1.23	ปานกลาง
2. ขาดความรู้ด้านคำศัพท์พื้นฐานเกี่ยวกับตัวเลข/สกุลเงินต่างประเทศ	2.87	1.20	ปานกลาง
3. ไม่เข้าใจสำนวนที่ลูกค้าใช้ เช่น Wait = Just a second, Just a moment	3.27	1.27	ปานกลาง
4. มักจะจำคำศัพท์นั้นอยู่ในสำเนียงของคนไทย	3.83	1.04	มาก
5. ลูกค้าใช้สำเนียงที่แตกต่างกันทำให้เข้าใจความหมายของคำบางคำผิดไปเช่นคำว่า water	4.20	0.92	มาก

ด้านการฟัง	\bar{x}	S.D	ระดับปัญหา
6. ลุกคำพูดเร็ว จับใจความไม่ทัน	4.43	0.96	มาก
7. แยกแยะคำที่ออกเสียงเหมือนกันไม่ได้ เช่น Hear กับ Here, when กับ where	4.42	0.96	มาก
8. ขาดความรู้ในด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ	3.95	1.11	มาก
9. ขาดความรู้เรื่อง Linking sound	4.03	1.06	มาก
10. จับความรู้สึกของประโยคไม่ได้	3.25	1.27	ปานกลาง
ภาพรวม	3.76	0.15	มาก

จากตารางที่ 2 ระดับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับชาวต่างชาติของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด้านนอก จังหวัดสงขลา ด้านการฟัง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ประกอบการมีปัญหาเรื่องลูกคำพูดเร็ว จับใจความไม่ทัน ($\bar{x} = 4.43$) มากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารของผู้ประกอบ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด้านนอก จังหวัดสงขลา ด้านการพูด

ด้านการพูด	\bar{X}	S.D	ระดับปัญหา
1. รู้คำศัพท์เกี่ยวกับกิจการของตนเองน้อย	3.30	1.23	ปานกลาง
2. ขาดความมั่นใจ กังวลว่าจะพูดผิด	3.82	1.28	มาก
3. ออกเสียงคำศัพท์ไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน	4.17	1.11	มาก
4. ขาดความรู้เรื่องการลงน้ำหนักของเสียงหนักเบาในประโยค	3.82	1.21	มาก
5. ต้องนึกเป็นภาษาไทยก่อนทุกครั้งเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ	4.43	1.00	มาก
6. ไม่สามารถตั้งประโยคคำถาม/สนทนา/โต้ตอบ ได้	4.12	1.29	มาก
7. ขาดความรู้เรื่องคำทักทาย การบอกลา หรือสำนวนต่างๆ	3.67	1.31	มาก
8. ขาดความรู้ในด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ	3.80	1.19	มาก
9. ไม่ทราบว่าจะพูดอย่างไรให้สุภาพ	3.35	1.44	ปานกลาง
10. พูดซ้ำมากและไม่คล่องแคล่ว ยกเว้นประโยคที่พูดกันทุกวัน	4.07	1.27	มาก
ภาพรวม	3.85	0.12	มาก

จากตารางที่ 3 ระดับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับชาวต่างชาติของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด้านนอก จังหวัดสงขลา ด้านการพูด โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ประกอบการต้องนึกเป็นภาษาไทยก่อนทุกครั้ง เมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.43$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด้านนอก จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด้านนอก จังหวัดสงขลา

รายการ	\bar{X}	S.D	ระดับความต้องการ
1. ด้านการฟัง	3.71	0.19	มาก
2. ด้านการพูด	3.78	0.24	มาก
ภาพรวม	3.75	0.04	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด้านนอก จังหวัดสงขลาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพูด ($\bar{X} = 3.78$) มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านการฟัง ($\bar{X} = 3.71$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด้านนอก จังหวัดสงขลา ด้านการฟัง

ด้านการฟัง	\bar{X}	S.D	ระดับปัญหา
1. การกล่าวคำทักทาย	3.18	1.46	ปานกลาง
2. การกล่าวคำลา	3.10	1.49	ปานกลาง
3. การกล่าวตอบคำขอบคุณ	3.30	1.51	ปานกลาง
4. การบอกเส้นทาง การถามสถานที่	3.58	1.23	มาก
5. สำเนียง	3.98	1.02	มาก
6. การออกเสียงคำศัพท์	4.23	1.03	มาก
7. เสียงต่ำ เสียงสูงในประโยค	4.02	1.21	มาก
8. บทสนทนาเฉพาะสำหรับการขาย	4.07	1.21	มาก

ด้านการฟัง	\bar{X}	S.D	ระดับปัญหา
9. คำศัพท์พื้นฐานเกี่ยวกับตัวเลข/สกุลเงิน	3.63	1.37	มาก
10. ไวยากรณ์พื้นฐาน	3.97	1.09	มาก
ภาพรวม	3.71	0.19	มาก

จากตารางที่ 2 ระดับความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ตำนนอก จังหวัดสงขลา ด้านการฟัง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ประกอบการมีปัญหาเรื่องการออกเสียงคำศัพท์ ($\bar{X} = 4.23$) มากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ตำนนอก จังหวัดสงขลา ด้านการพูด

ด้านการพูด	\bar{X}	S.D	ระดับปัญหา
1. การกล่าวคำทักทาย	3.22	1.56	ปานกลาง
2. การกล่าวคำลา	3.12	1.61	ปานกลาง
3. การกล่าวตอบคำขอบคุณ	3.42	1.50	ปานกลาง
4. การแนะนำสินค้า	4.17	1.04	มาก
5. บทสนทนาเฉพาะสำหรับการค้าขาย	4.03	1.15	มาก
6. การแนะนำและให้ความช่วยเหลือเรื่อง การบอกเส้นทาง/สถานที่	3.98	1.10	มาก
7. คำศัพท์พื้นฐานเกี่ยวกับตัวเลข/สกุลเงิน	3.62	1.26	มาก
8. การพูดภาษาอังกฤษอย่างสุภาพ	3.60	1.44	มาก
9. การออกเสียงคำศัพท์	4.38	0.96	มาก
10. สำเนียง	4.28	1.03	มาก
ภาพรวม	3.78	0.24	มาก

จากตารางที่ 3 ระดับความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ตำนนอก จังหวัดสงขลา ด้านการพูด โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ประกอบการมีปัญหาเรื่องการออกเสียงคำศัพท์ ($\bar{X} = 4.38$) มากที่สุด

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด้านนอก อำเภอ สะเดา จังหวัด สงขลา ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ได้เห็นความสำคัญของปัญหาและต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ทั้งทักษะด้านการฟัง และทักษะด้านการพูด โดยภาพรวมพบว่า ปัญหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก และความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก เนื่องจากไม่ได้ฝึกทักษะเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างเป็นระบบ

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาอยู่ในระดับมัธยม มีลูกค้าชาวต่างชาติที่ให้บริการ 6-10 รายต่อวัน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่คิดว่าทักษะการฟังและการพูดอยู่ในระดับ ปานกลาง และไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

2. ปัญหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษกับลูกค้าชาวต่างชาติของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพูด มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ด้านการฟัง

2.1 ด้านการพูด โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ต้องนึกเป็นภาษาไทยก่อนทุกครั้งเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ออกเสียงคำศัพท์ไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน ไม่สามารถตั้งประโยคคำถาม/สนทนา/โต้ตอบได้ พูดซ้ำมากและไม่คล่องแคล่ว ยกเว้นประโยคที่พูดกันทุกวัน ขาดความมั่นใจกังวลว่าจะพูดผิด ขาดความรู้เรื่องการลงน้ำหนักของเสียงหนักเบาในประโยค ขาดความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ขาดความรู้เรื่องคำทักทาย การบอกลา หรือสำนวนต่างๆ ไม่ทราบว่าจะพูดอย่างไรให้สุภาพ และรู้คำศัพท์เกี่ยวกับกิจการของตนเองน้อยตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ สุชาติา ก็มตัน, ชลธิชา แซ่โจ้ว และวันเฉลิม ทองนุ้ม (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการที่ตลาดอาเซียนเทรด จังหวัดสงขลา ผลของของการวิจัยในภาพรวมของข้อมูลทั่วไป แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุระหว่างระหว่าง 21-25, 26-30 และ 31-35 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี โอกาสในการเรียนภาษาอังกฤษ ส่วนใหญ่เคยมีเรียนภาษาอังกฤษแต่การใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่เป็นบางครั้ง ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการที่ตลาดอาเซียนเทรด มีปัญหาในการสื่อสาร โดยใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมากทั้งปัญหาด้านการพูด ($\bar{X} = 3.95$) และปัญหาการฟัง ($\bar{X} = 4.00$)

2.2 ด้านการฟัง ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลูกค้าพูดเร็ว จับใจความไม่ทัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ แยกแยะคำที่ออกเสียงเหมือนกันไม่ได้, ลูกค้าใช้สำเนียงที่แตกต่างกันทำให้เข้าใจความหมายของคำบางคำผิดไป, ขาดความรู้ในด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ, มักจะจำคำศัพท์นั้นน้อยในสำเนียงของคนไทย, รู้คำศัพท์เกี่ยวกับกิจการของตนเองน้อย, ไม่เข้าใจสำนวนที่ลูกค้าใช้, จับความรู้สึกของประโยคไม่ได้และขาดความรู้ด้านคำศัพท์พื้นฐานเกี่ยวกับตัวเลข/สกุลเงิน ตามลำดับ

3. ความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด้านนอก จังหวัดสงขลาอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ประกอบการต้องการพัฒนาทักษะด้านการพูด มากกว่า ด้านการฟัง

3.1 ระดับความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด้านนอก จังหวัดสงขลา ด้านการพูด โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ประกอบการต้องการพัฒนาเรื่องการออกเสียงคำศัพท์ มากที่สุด รองลงมาคือ สำเนียง, การแนะนำสินค้า, บทสนทนาเฉพาะสำหรับการค้าขาย, การแนะนำ และให้ความช่วยเหลือเรื่องการบอกเส้นทาง/สถานที่, คำศัพท์พื้นฐานเกี่ยวกับตัวเลข/สกุลเงิน, การพูดภาษาอังกฤษอย่าง, การกล่าวคำขอบคุณ, การกล่าวคำทักทายและการกล่าวคำลา ตามลำดับ

3.2 ระดับความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ ณ ตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ด้านนอก จังหวัดสงขลา ด้านการฟัง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การออกเสียงคำศัพท์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ บทสนทนาเฉพาะสำหรับการค้าขาย, เสียงต่ำ/สูงในประโยค, สำเนียง, ไวยากรณ์พื้นฐาน, คำศัพท์พื้นฐานเกี่ยวกับตัวเลข/สกุลเงิน, การบอกเส้นทาง, การถามสถานที่, การกล่าวตอบคำขอบคุณ, การกล่าวคำทักทายและการกล่าวคำลา ตามลำดับ

สรุปได้ว่าผู้ประกอบการประสบปัญหาด้านการพูดมากกว่าด้านการฟัง ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องนึกประโยคเป็นภาษาไทยก่อนทุกครั้งเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ ทำให้พูดช้า, รู้คำศัพท์เกี่ยวกับกิจการของตนเองน้อย มักจะออกเสียงคำศัพท์ไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน และไม่สามารถตั้งประโยคคำถาม/สนทนา/โต้ตอบได้ เป็นเหตุให้ขาดความมั่นใจกังวลว่าจะพูดผิด ส่วนด้านการฟังเมื่อถูกคำพูดเร็ว ผู้ประกอบการจะไม่สามารถจับใจความได้ มักจะแยกแยะคำที่ออกเสียงเหมือนกันไม่ได้ การที่ลูกค้าใช้สำเนียงที่แตกต่างกันทำให้ความหมายของคำบางคำผิดไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษซึ่งพบว่าผู้ประกอบการมีความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้านการพูดมากกว่าด้านการฟัง โดนมุ่งเน้นในเรื่องการออกเสียงคำศัพท์มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวันรัตน์ นิกรกิตติโกศล (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับผู้ประกอบการร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาโดยรวมที่ผู้ประกอบการมีความต้องการพัฒนาด้านคำศัพท์มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กรมศุลกากร (2556). บทบาทของศุลกากรไทยกับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2561,

จาก <http://www.customs.go.th/wps/wcm/connect/Library>

ปวันรัตน์ นิกรกิตติโกศล. (2559). การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการร้านขายของที่ระลึก

ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

สุชาติ กิมตัน, ชลธิชา แซ่โจ้ว และ วันเฉลิม ทองน่วม. (2556). ปัญหาการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการที่ตลาด
อาเซียนเทรด จังหวัดสงขลา คณะศิลปศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรสาขาวิชา : ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล สาขา:
ภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

'อภิรดี' ตรวจเยี่ยม ด้านสะเดาแห่งใหม่ โดย ไทยรัฐฉบับพิมพ์ 19 ต.ค. 2558 08:45. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2561, จาก
<https://www.thairath.co.th/content/533084>

Likert, R. (1932). A Technique for the Measurement of Attitudes, Archives of Psychology, No. 140. Paris: The
University of Western Ontario.

FL-O-15

การวิเคราะห์ข้อสอบ TOEIC ตอนที่ 5 (Incomplete Sentences)

An Analysis of TOEIC Test Part 5 (Incomplete Sentences)

มนัสวี คงรักษ์^{1*} วรรณิการ์ อธิภา กนกวรรณ จันทร และสมพร มณีโชติ

หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0894669972, E-mail address: yeenlnwza2017@gmail.com

บทคัดย่อ

จากการอบรมแนวทางการสอบวัดระดับ TOEIC พบว่า ข้อสอบ TOEIC มีความท้าทายต่อผู้เข้าสอบ หนึ่งในจำนวนทั้งหมดคือข้อสอบตอนที่ 5 (Incomplete Sentences) วัตถุประสงค์ของการทำวิจัยครั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ข้อสอบและหาแนวทางแก่ผู้สนใจที่จะเตรียมตัวสอบวัดระดับ TOEIC กลุ่มตัวอย่างคือ ข้อสอบ TOEIC 10 ชุด จำนวน 400 ข้อ จากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือค่าความถี่ของหมวดต่าง ๆ ในข้อสอบ ผลการศึกษาพบว่าหมวดหลักของภาษาซึ่งปรากฏอยู่ในข้อสอบ ความรู้โครงสร้างของรูปประโยค มีค่าความถี่มากที่สุด (63.75%) และความรู้ทางด้านคำศัพท์ (36.25%) ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ทำข้อสอบ เนื่องจากผลวิจัยความถี่ของเนื้อหาในข้อสอบ ซึ่งผู้สอบสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการทำข้อสอบ TOEIC ตอนที่ 5 (Incomplete Sentences)

คำสำคัญ : ข้อสอบ TOEIC เติมคำในช่องว่าง และการวิเคราะห์ข้อสอบ

Abstract

The TOEIC preparation courses showed that many parts of the test are challenging. One of them is Part 5 (Incomplete Sentences). This research aimed to analyze test items of this part and provide the audience who are preparing for TOEIC with the description of the test. 10 samples of TOEIC test, making up 400 test items, from different well-established publications were analyzed for different categories of test item and their frequency. The analysis has revealed that there are two main different categories of language which are tested in the part: the knowledge of sentence structure and the knowledge of vocabulary; the knowledge sentence structure is more frequently tested (63.75%), followed by vocabulary (36.25%) respectively. The finding can be useful for test takers as it shows the percentage of each category of test items. This will help test takers to attend extensively to the right areas of language tested in TOEIC in Incomplete Sentences.

Keywords: TOEIC test, Incomplete Sentences, and Test analysis

บทนำ

ภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก ทั้งด้านการค้า การศึกษาและการดำรงชีวิต อาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีความรู้ทางภาษาอังกฤษดี จะเป็นผู้ที่ได้เปรียบในด้านการประกอบอาชีพมากกว่าผู้ที่ไม่รู้ภาษาอังกฤษ (ณภัทริน เกาพาน, 2554) บริษัท ผู้ประกอบการ และหน่วยงานต่าง ๆ ต้องการบุคคลที่มีระดับภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดี สามารถติดต่อสื่อสารได้ ซึ่ง TOEIC (Test of English for International Communication) คือ การสอบมาตรฐานระดับสากล วัดทักษะด้านการฟัง และการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับการทำงานธุรกิจ ผลการทดสอบสามารถชี้วัดความสามารถในการนำภาษาอังกฤษมาใช้งานได้จริง มีผู้คนมากกว่า 1.5 ล้านคนในจำนวนมากกว่า 20 ประเทศทั่วโลกที่ใช้แบบทดสอบเนื่องจาก TOEIC คือเครื่องมือวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในบริบทของชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง (ภูวเรศ อับดุลสตา, 2554) คะแนน TOEIC มีประโยชน์มากในการสมัครงาน บริษัทและองค์กรระดับประเทศและระดับนานาชาติหลายแห่งต้องการคะแนน TOEIC ของผู้สมัครงาน เช่น ร้านอาหาร ภัตตาคาร โรงแรม สายการบิน บริษัทท่องเที่ยว เป็นต้น (ภูวเรศ อับดุลสตา, 2554)

สืบเนื่องจากการอบรมแนวทางการสอบวัดระดับ TOEIC ของศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ผลคะแนนของผู้ทำข้อสอบแสดงให้เห็นว่าตอนที่ 5 (Incomplete Sentences) เป็นตอนที่ผู้สอบได้คะแนนน้อยที่สุดจากข้อสอบทั้งหมด 7 ตอน ทางคณะผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของแนวทางเพื่อพัฒนาระดับคะแนนข้อสอบ TOEIC ของผู้สอบในตอนที่ 5 จึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อสอบจำนวน 10 ชุด จำนวน 400 ข้อ เพื่อหาประเภทของความรู้ภาษาอังกฤษที่มีการทดสอบในตอนนี้ และความถี่ของการออกข้อสอบและ ผลการวิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อม และการเรียนรู้สำหรับผู้ทำข้อสอบ

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยรวบรวมข้อสอบ TOEIC จำนวน 10 ชุด นำข้อสอบ TOEIC ตอนที่ 5 (Incomplete Sentences) มาวิเคราะห์หลักการใช้คำศัพท์ในการตอบแต่ละข้อ เก็บรวบรวมผลการวิเคราะห์หลักการทำข้อสอบ การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้นำวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกหมวดหมู่ของความรู้ภาษาอังกฤษที่ปรากฏในข้อสอบออกเป็น ความรู้ทางด้านคำศัพท์ และความรู้ทางด้านความรู้โครงสร้างของรูปประโยค โดยยึดหลักเกณฑ์จากหลักภาษา และใช้สูตรการหาค่าความถี่ โดยนำผลของหลักการวิเคราะห์การหาค่าตอบแต่ละข้อมาหาค่าความถี่

ผลการวิจัย

1. ความรู้ทางด้านคำศัพท์

หลักของภาษาเรื่อง ความรู้ทางด้านคำศัพท์ ออกข้อสอบ เป็นจำนวน 145 จากทั้งหมด 400 ข้อ (36.25%) ประกอบไปด้วยเรื่อง 1. Different Word Class และ 2. Choices Share Partial Same Spelling โดยมีความถี่ที่ปรากฏในข้อสอบตามที่เสนอในตารางที่ 1-2

Different Word Class

จากการวิเคราะห์พบว่าข้อสอบที่วัดความรู้ด้าน Different Word Class ดังตัวอย่างข้อสอบ เช่น Customer (service) representative are available to answer your questions twenty-four hours a day. โดยผู้เข้าสอบ เลือกตอบโดยการเติมคำหนึ่งคำ ข้อสอบที่วัดความสามารถด้าน Different Word Class ปรากฏจำนวน 123 ข้อ คิดเป็น 30.75 % จากจำนวนทั้งหมด 400 ข้อ สามารถจำแนกตามประเภทของ Different Word Class ดังแสดงใน ตารางที่ 1

เนื้อหา	จำนวนข้อ	
	ข้อ	เปอร์เซ็นต์
Different Word Class	123	30.75%
รวม	123	30.75%

จำนวนข้อสอบที่ทดสอบความรู้เกี่ยวกับ Different Word Class ปรากฏทั้งหมด 145 ข้อ คิดเป็น 30.75% ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 400 ข้อ

Choices Share Partial Same Spelling

จากการวิเคราะห์พบว่าข้อสอบที่วัดความรู้ด้าน Choices Share Partial Same Spelling เช่น Everyone is (aware) that Ms. Howard seldom leave before 6:30. ปรากฏจำนวน 22 ข้อ คิดเป็น 5.5% จากจำนวนทั้งหมด 400 ข้อ โดยผู้เข้าสอบเลือกตอบโดยการเติมคำหนึ่งคำ สามารถจำแนกตามประเภทของ Choices Share Partial Same Spelling ดังแสดงใน ตารางที่ 2

เนื้อหา	จำนวนข้อ	
	ข้อ	เปอร์เซ็นต์
Choices Share Partial Same Spelling	22	5.5%
รวม	22	5.5%

เนื้อหาข้อสอบที่เกี่ยวกับความรู้ด้าน Choices Share Partial Same Spelling ปรากฏทั้งหมด 22 ข้อ คิดเป็น 5.5% ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 400

2. ความรู้โครงสร้างของรูปประโยค

หลักของภาษาเรื่อง ความรู้โครงสร้างของรูปประโยค ออกข้อสอบ เป็นจำนวน 255 จากทั้งหมด 400 ข้อ (63.75%) ประกอบไปด้วยเรื่อง 1.If Clause, 2.Comparison, 3.Pronouns, 4. Prepositions, 5.Adverbs of Frequency, 6. Phrasal Verbs, 7.Conjunctions, 8.Intensifiers, 9.Verb Forms, 10. Meaning in contexts และ 11.Tenses โดยมีความถี่ที่ปรากฏในข้อสอบตามที่เสนอในตารางที่ 3-13

If Clause

จากการวิเคราะห์พบว่ามีข้อสอบที่วัดความรู้ด้าน If Clause ปรากฏจำนวน 11 ข้อ คิดเป็น 2.75% จากจำนวนทั้งหมด 400 ข้อ สามารถจำแนกตามประเภทของ If Clause ดังแสดงในตารางที่ 3

ลำดับ	เนื้อหา	จำนวนข้อ	
		ข้อ	เปอร์เซ็นต์
1	If Clause Type O (Zero Conditional Sentence)	2	0.50 %
2	If Clause Type 1 (First Conditional Sentence)	4	1 %
3	If Clause Type 2 (Second Conditional Sentence)	2	0.50 %
4	If Clause Type 3 (Third Conditional Sentence)	3	0.75 %
รวม		11	2.75%

เนื้อหาข้อสอบที่เกี่ยวกับ If Clause ปรากฏทั้งหมด 4 เรื่อง ประกอบด้วย 1. If Clause Type O (Zero Conditional Sentence) 2. If Clause Type 1 (First Conditional Sentence) 3. If Clause Type 2 (Second Conditional Sentence) 4. If Clause Type 3 (Third Conditional Sentence) มีทั้งหมด 11 ข้อ คิดเป็น 2.75% เนื้อหาที่ออกบ่อยที่สุดได้แก่ If Clause Type 1 (First Conditional Sentence) ที่ใช้เพื่อเหตุการณ์ที่เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน เช่น If the delivery is late, we (will pay) the shipping charges. จำนวน 4 ข้อ คิดเป็น 1 % ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 400 โดยผู้เข้าสอบเลือกตอบจากตัวเลือกเพื่อเติมคำใน main clause และ if clause

Pronouns

จากการวิเคราะห์พบว่ามีข้อสอบที่วัดความรู้ด้านคำสรรพนาม (Pronouns) ปรากฏจำนวน 24 ข้อ คิดเป็น 6% จากจำนวนทั้งหมด 400 ข้อ สามารถจำแนกตามประเภทของ คำสรรพนาม (Pronouns) ดังแสดงในตารางที่ 4

ลำดับ	เนื้อหา	จำนวนข้อ	
		ข้อ	เปอร์เซ็นต์
1.	Personal Pronouns	2	0.50%
2.	Possessive Pronouns	5	1.25%
3.	Reflexive Pronouns	2	0.50%
4.	Indefinite Pronouns	2	0.50%
5.	Relative Pronouns	9	2.25%
6.	Demonstrative Pronouns	5	1.25%
รวม		24	6%

เนื้อหาข้อสอบที่เกี่ยวกับความรู้ด้านคำสรรพนาม (Pronouns) ปรากฏทั้งหมด 6 เรื่อง ได้แก่ 1. Personal Pronouns, 2. Possessive Pronouns, 3. Reflexive Pronouns, 4. Indefinite Pronouns, 5. Relative Pronouns และ 6. Demonstrative Pronouns มีทั้งหมด 24 ข้อ คิดเป็น 6% เนื้อหาที่ออกบ่อยที่สุดได้แก่ Relative Pronouns คือคำสรรพนามที่ใช้แทนนามที่อยู่ข้างหน้า หรือขยายคำที่อยู่ข้างหน้า เช่น The person (who) lost a briefcase may claim it in the lobby. จำนวน 9 ข้อ คิดเป็น 2.25 % ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 400 โดยผู้เข้าสอบเลือกตอบจากการเลือกคำตอบเดิมจาก 4 ตัวเลือก

Prepositions

จากการวิเคราะห์พบว่าข้อสอบที่วัดความรู้ด้านคำบุพบท (Prepositions) ปรากฏจำนวน 39 ข้อ คิดเป็น 9.75 % จากจำนวนทั้งหมด 400 ข้อ สามารถจำแนกตามประเภทของ คำบุพบท (Prepositions) ดังแสดงในตารางที่ 5

ลำดับ	เนื้อหา	จำนวนข้อ	
		ข้อ	เปอร์เซ็นต์
1.	Prepositions of Contrast	1	0.25%
2.	Prepositions of Possession	1	0.25%
3.	Prepositions of Agent	1	0.25%
4.	Prepositions of Time	14	3.5%
5.	Prepositions of Purpose	3	0.75%
6.	Prepositions of Cause	1	0.25%
7.	Prepositions of Reason	5	1.25%
8.	Prepositions of Place	12	3 %
9.	Preposition of Direction	1	0.25%
รวม		39	9.75%

ข้อสอบที่ทดสอบความรู้เกี่ยวกับคำบุพบท (Prepositions) ปรากฏทั้งหมด 9 เรื่อง ได้แก่ 1.Prepositions of Contrast, 2.Prepositions of Possession, 3.Prepositions of Agent, 4. Prepositions of Time, 5. Prepositions of Purpose, 6. Prepositions of Cause, 7. Prepositions of Reason, 8. Prepositions of Place, และ 9. Preposition of Direction มีทั้งหมด 39 ข้อ คิดเป็น 9.75% เนื้อหาที่ปรากฏในชุดข้อสอบบ่อยที่สุดคือ Propositions of Time คือคำบุพบทที่ใช้บอกเวลา เช่น Can you meet with us (at) 11:00? ข้อสอบที่วัดความรู้ด้านคำบุพบทบอกเวลา (Prepositions of Time) ปรากฏในชุดข้อสอบที่วิเคราะห์ จำนวน 14 ข้อ คิดเป็น 3.5% ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 400 โดยผู้เข้าสอบเลือกตอบจากการเลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียวมาเดิม

Comparison

จากการวิเคราะห์พบว่าข้อสอบที่วัดความรู้ด้าน Comparison ปรากฏจำนวน 8 ข้อคิดเป็น 2 % จากจำนวนทั้งหมด 400 ข้อ สามารถจำแนกตามประเภทของ Comparison ดังแสดงในตารางที่ 6

เนื้อหา	จำนวนข้อ	
	ข้อ	เปอร์เซ็นต์
Comparison of Adjectives	8	2%
รวม	8	2%

เนื้อหาข้อสอบที่เกี่ยวกับ Comparison ปรากฏทั้งหมด 1 เรื่อง ได้แก่ Comparison of Adjectives คือ การเปรียบเทียบขั้นกว่า เช่น This list of contributors is more (current than) that one. มีทั้งหมดจำนวน 8 ข้อ คิดเป็น 2% ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 400 โดยผู้เข้าสอบเลือกตอบจากการเลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียว หรือ เลือก Word Order ที่ถูกต้องมาเติม

Adverbs of Frequency

จากการวิเคราะห์พบว่าข้อสอบที่วัดความรู้เกี่ยวกับ Adverbs of Frequency เช่น There is (little) chance of the mayor being re-elected unless he can restore confidence in the business community. โดยผู้เข้าสอบตอบโดยการเลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียว ข้อสอบที่วัดความรู้ด้าน Adverbs of Frequency ปรากฏจำนวน 5 ข้อ คิดเป็น 1.25 % จากจำนวนทั้งหมด 400 ข้อ ดังแสดงในตารางที่ 7

เนื้อหา	จำนวนข้อ	
	ข้อ	เปอร์เซ็นต์
Adverb of Frequency	5	1.25%
รวม	5	1.25%

เนื้อหาข้อสอบเกี่ยวกับ Adverb of Frequency มีทั้งหมด 5 ข้อ คิดเป็น 1.25% ข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 400 ข้อ

Phrasal Verbs

จากการวิเคราะห์พบว่า มีข้อสอบที่วัดความรู้ด้าน Phrasal Verbs ปรากฏจำนวน 6 ข้อ คิดเป็น 1.5% จากจำนวนทั้งหมด 400 ข้อ สามารถจำแนกตามประเภทของ Phrasal Verbs ดังแสดงในตารางที่ 8

ลำดับ	เนื้อหา	จำนวนข้อ	
		ข้อ	เปอร์เซ็นต์
1	Verb + Preposition	2	0.5%
2	Verb + Adverb	4	1%
รวม		6	1.5%

เนื้อหาข้อสอบเกี่ยวกับ Phrasal Verb ปรากฏทั้งหมด 2 เรื่อง ได้แก่ 1. Verb + Preposition 2. Verb + Adverb มีทั้งหมด 6 ข้อ คิดเป็น 1.5% ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 400 ข้อ เนื้อหาที่ปรากฏในชุดข้อสอบบ่งชี้มากที่สุดคือ Phrasal verbs ประเภทที่ verb + adverb เช่น Mr. Gong moved (ahead) rapidly in his new job. มีทั้งหมด 4 ข้อ คิดเป็น 1% ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 400 โดยผู้เข้าสอบตอบโดยการเลือกคำเพียงคำเดียว โดยที่โจทย์ให้ Verb มาแล้ว และเลือก adverbs หรือ prepositions ที่กำหนดให้มาเติม

Conjunctions

จากการวิเคราะห์พบว่า มีข้อสอบที่วัดความรู้ด้านคำสันธาน (Conjunctions) ปรากฏจำนวน 55 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 13.75 ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมด 400 ข้อ สามารถจำแนกตามประเภทของคำสันธาน (Conjunctions) ดังแสดงใน ตารางที่ 9

ลำดับ	เนื้อหา	จำนวนข้อ	
		ข้อ	เปอร์เซ็นต์
1	Conjunction of contrast	14	3.5%
2	Conjunction of time	13	3.25%
3	Conjunction of addition	11	2.75%
4	Conjunction of cause	9	2.25%
5	Conjunction of replacement	5	1.25%
6	Conjunction of condition	3	0.75%
รวม		55	13.75%

ข้อสอบที่ทดสอบความรู้เกี่ยวกับ Conjunctions ปรากฏทั้งหมด 6 เรื่อง ได้แก่ 1. Conjunction of contrast, 2. Conjunction of time, 3. Conjunction of addition, 4. Conjunction of cause, 5. Conjunction of replacement, และ 6. Conjunction of condition มีทั้งหมดจำนวน 55 ข้อ คิดเป็น 13.75% ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมด เนื้อหาที่ปรากฏในชุดข้อสอบบ่งชี้มากที่สุดคือ Conjunction of contrast เช่น We tried several software applications, (but) none

of them was suitable for our needs. มีทั้งหมด 14 ข้อ คิดเป็น 3.5% ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 400 โดยผู้เข้าสอบตอบโดยการเลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียว

Meaning in Contexts

จากการวิเคราะห์พบว่าข้อสอบที่วัดความรู้ด้าน Meaning in contexts ปรากฏจำนวน 26 ข้อ คิดเป็น 6.5% จากจำนวนข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมด 400 ข้อ ดังแสดงในตารางที่ 10

เนื้อหา	จำนวนข้อ	
	ข้อ	เปอร์เซ็นต์
Meaning in contexts	26	6.5%
รวม	26	6.5%

เนื้อหาข้อสอบที่เกี่ยวกับความรู้ด้าน Meaning in contexts เช่น Last year the number new university-level textbooks (sold) by American publishers dropped for the second year in a row. ข้อสอบประเภทนี้ปรากฏทั้งหมด 26 ข้อ คิดเป็น 6.5% ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 400 ข้อ โดยผู้เข้าสอบเลือกตอบโดยการเติมคำหนึ่งคำ

Verb Forms

จากการวิเคราะห์พบว่าข้อสอบที่วัดความรู้ด้าน Verb Forms ปรากฏจำนวน 31 ข้อ คิดเป็น 7.75 % จากจำนวนทั้งหมด 400 ข้อ สามารถจำแนกตามประเภทของ Verb Forms ดังแสดงในตารางที่ 11

ลำดับ	เนื้อหา	จำนวนข้อ	
		ข้อ	เปอร์เซ็นต์
1	Infinitive with to	6	1.5%
2	Infinitive without to	11	2.75%
3	Present Participle	1	0.25%
4	Gerund	7	1.75%
5	Past Participle	6	1.5%
	รวม	31	7.75%

เนื้อหาข้อสอบเกี่ยวกับ Verb Forms ปรากฏทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่ 1. Infinitive with to, 2. Infinitive without to, 3. Present Participle, 4. Gerund และ 5. Past Participle มีทั้งหมด 31 ข้อ คิดเป็น 7.75% เนื้อหาที่ปรากฏในชุดข้อสอบบ่อยมากที่สุด คือ Infinitive without to เช่น The ship's captain requests that all passengers (review)

emergency procedures. มีทั้งหมด 11 ข้อ คิดเป็น 2.75% ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 400 ข้อ โดยผู้เข้าสอบตอบโดยการเลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียว

Intensifiers

จากการวิเคราะห์พบว่าข้อสอบที่วัดความรู้ด้าน Intensifiers ปรากฏจำนวน 3 ข้อ คิดเป็น 0.75 % จากจำนวนทั้งหมด 400 ข้อ สามารถจำแนกตามประเภทของ Intensifiers ดังแสดงในตารางที่ 12

ลำดับ	เนื้อหา	จำนวนข้อ	
		ข้อ	เปอร์เซ็นต์
1	Intensifiers with strong adjectives	1	0.25%
2	Intensifiers with particular adjectives	1	0.25%
3	Intensifiers with comparatives	1	0.25%
	รวม	3	0.75%

เนื้อหาข้อสอบเกี่ยวกับ Intensifiers ปรากฏทั้งหมด 3 เรื่อง ได้แก่ 1. Intensifiers with strong adjectives, 2. Intensifiers with particular adjectives และ 3. Intensifiers with comparatives มีทั้งหมด 3 ข้อ คิดเป็น 0.75% เนื้อหาที่ปรากฏในชุดข้อสอบมีความถี่เท่ากัน ได้แก่ Intensifiers with comparatives เช่น We are working (much) harder than usual at the moment because we have an especially large order to fulfill มีทั้งหมด 1 ข้อ คิดเป็น 0.25% ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 400 ข้อ โดยผู้เข้าสอบตอบโดยการเลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียว

Tenses

จากการวิเคราะห์พบว่าข้อสอบที่วัดความรู้ด้าน Tenses ปรากฏจำนวน 47 ข้อ คิดเป็น 11.75% จากจำนวนทั้งหมด 400 ข้อ สามารถจำแนกตามประเภทของ Tenses ดังแสดงในตารางที่ 13

ลำดับ	เนื้อหา	จำนวนข้อ	
		ข้อ	เปอร์เซ็นต์
1	Present Simple Tense	24	6%
2	Present Continuous Tense	2	0.5%
3	Present Perfect Tense	9	2.25%
4	Present Perfect Continuous Tense	1	0.25%

ลำดับ	เนื้อหา	จำนวนข้อ	
		ข้อ	เปอร์เซ็นต์
5	Past Simple Tense	4	1%
6	Past Continuous Tense	2	0.5%
7	Past Perfect Tense	1	0.25%
8	Past Perfect Continuous Tense	1	0.25%
9	Future Simple Tense	2	0.5%
10	Future Continuous Tense	1	0.25%
รวม		47	11.75%

ข้อสอบที่ทดสอบความรู้เกี่ยวกับ Tenses ปรากฏทั้งหมด 10 tenses ได้แก่ 1. Present simple tense, 2. Present continuous tense, 3. Present perfect tense, 4. Present perfect continuous tense, 5. Present simple tense 6. Past continuous tense, 7. Past perfect tense, 8. Past perfect continuous tense, 9. Future simple tense และ 10. Future continuous tense มีทั้งหมด 47 ข้อ คิดเป็น 11.75% ของจำนวนข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมด 400 ข้อ เนื้อหาปรากฏในชุดข้อสอบย่อยที่สุดคือ Present simple tense เช่น At midnight, the second shift of security guards (comes) on duty. มีทั้งหมด 24 ข้อ คิดเป็น 6% แบ่งเป็น การตอบโดยเลือกคำเพียงคำเดียว 21 ข้อ คิดเป็น 5.25% การตอบโดยการเรียงคำ 3 ข้อ คิดเป็น 0.75% ของข้อสอบที่วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 400 โดยผู้เข้าสอบตอบโดยการเลือกคำเพียงคำเดียว และเรียงคำตอบ

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อสอบ TOEIC ตอนที่ 5 (Incomplete Sentences) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อสอบจากชุดข้อสอบจำนวน 10 ชุด จากสำนักพิมพ์ดังนี้ Pearson Longman, Cambridge University Press, Oxford University Press, Barron' Education โดยเนื้อหาที่ออกข้อสอบแบ่งตามหมวดหลักของภาษามีดังนี้ ความรู้ทางด้านคำศัพท์ (Vocabulary) และความรู้โครงสร้างของรูปประโยค (Sentence Structure) จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่ออกสอบก็จะสามารถรู้ได้ว่าเนื้อหาใดมีการทดสอบมากที่สุด โดยพิจารณาสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าความถี่ของหมวดภาษาต่าง ๆ ที่อยู่ในข้อสอบทั้งหมด 10 ชุด

การวิเคราะห์ข้อสอบ TOEIC ตอนที่ 5 (Incomplete Sentences) จากผลการวิเคราะห์พบว่า เนื้อหาที่มีค่าความถี่ในการออกข้อสอบมากที่สุดคือ โครงสร้างของรูปประโยค (Sentence Structure) คิดเป็นร้อยละ 63.75 และ ความรู้ทางด้านคำศัพท์ (Vocabulary) คิดเป็นร้อยละ 36.25 ตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

- กันทริน รักษ์สาคร. (2559). การประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์สำหรับพัฒนาความรู้คำศัพท์ในตัวอย่างแนวข้อสอบวัดระดับมาตรฐาน TOEIC : กรณีศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา. งานวิจัย.
- ณภัทริน เกาพาน. (2554). ณภัทริน เกาพาน. (2554). การศึกษาผลของการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำ จากภาพประกอบ ตามแนวทฤษฎีพุทปัญญา สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนธรรมาภิบาลเทคโนโลยี จังหวัดร้อยเอ็ด. งานวิจัย.
- ดร.ธนพล(ลำตวน) จาดใจดี. (2554). . เทคนิคสอบ TOEIC Speaking and Writing Tests . กรุงเทพฯ: หจก.ไทยเจริญการพิมพ์.
- พรธณี ชูดีวัฒนาดา การวัดความสามารถทางภาษาอังกฤษ. (12 มีนาคม 2545). เข้าถึงได้จาก การวัดความสามารถทางภาษาอังกฤษ: <https://www.nectec.or.th/schoolnet/library/create-web/10000/language/10000-4266.html>
- ภูวเรศ อับดุลสตา. (2559). ทางเลือกในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อยกระดับคุณภาพแรงงานไทย. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี , หน้า 57-76.
- รัตนางค์ ตูละวรรณ. (4 มิถุนายน 2557). TOEFL: การทดสอบวัดความรู้ภาษาอังกฤษ. เข้าถึงได้จาก Hotcourses Thailand: <https://www.hotcourses.in.th/study-in-the-uk/applying-to-university/toefl-test-of-english-as-a-foreign-language/>
- Bambang, W. (2014). An Analysis on English Summative Test Items. Tunjungpura University. Pontianak.
- Bialystok E. (2010). *Receptive vocabulary differences in monolingual and bilingual children.*
- Chujo, K., & Oghigian, K. (2009). *How many words do you need to know to understand TOEIC, TOEFL and Eiken?* An examination of text coverage and high frequency vocabulary. The Journal of Asia TEFL, 6(2), 121–148. Retrieved April 5, 2019.
- Grant, T. (2015). *Oxford 5 Tactics for TOEIC Listening and Reading test Practice test 1 (1st Edition).* China. Oxford University Press.
- Grant, T. (2015). *Oxford Tactics for TOEIC Test Listening and Reading test: Introductory Course (1st Edition).* England. Oxford University Press.
- Lougheed, L. (2014). *Longman TOEIC / Longman preparation for TOEIC test: Introducing Course 5th Edition.* Vol.5. United State. Pearson Education.
- Lougheed, L. (2014). *Longman preparation series for the TOEIC test with answer key, advanced course 5th edition.* Vol.5. United State. Pearson Education.

Lougheed, L. (2015). Barron's student #1 choice TOEIC test with audio compact discs (4th edition): model test 1. 8 editions. China. Barrons Educational series.

Mandr, M. (2017). *Vocabulary of preschool children with typical language development and socio-educational variables*.

Talcott, C. and Tullis, G. (2015). *Cambridge Target Score Second Edition Final TOEIC Test.Vol.2*. Cambridge University Press.

Thomas N.R., & Jay E. (1999). *A study of the effect of direct test preparation on the TOEIC scores of Japanese university students*. Retrieved April 5, 2019, from <http://tesl-ej.org/ejtitle.html>.

Uchibori, A., Chujo, K., & Hasegawa, S. (2006). *Towards Better Grammar Instruction: Bridging the Gap between High School Textbooks and TOEIC*. The Asian EFL Journal Quarterly June 2006 Volume, 8(2), 228-253. Retrieved April 5, 2019.

Ziolkowski, M. (2016). *Academic Vocabulary Learning in First through Third Grade in Low-Income Schools: Effects of Automated Supplemental Instruction*.

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

HS-O-01

ความขัดแย้งในรวมเรื่องสั้นชุดกลางฝูงแพะหลังหักของอุมมีสาลาม อุมาร

The Uses of Conflict in the Anthology of Short Stories “Klang Phung Phae Lang Hak (Amidst a Herd of Broken-backed Goats)” by Ummisalam Umar

ซัลมา รัตนเยี่ยม¹ และมนตรี มีเนียม¹

¹หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0830392800 , E-mail address: salma.miika@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครที่สะท้อนความขัดแย้งในรวมเรื่องสั้นชุดกลางฝูงแพะหลังหักของอุมมีสาลาม อุมาร จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ ผู้ต้องสงสัย, กลางฝูงแพะ และไก่หลุดคอก โดยใช้แนวคิดเรื่องความขัดแย้ง (conflict) เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ความขัดแย้งที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นชุดกลางฝูงแพะหลังหักของอุมมีสาลาม อุมารมี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความขัดแย้งภายในจิตใจของมนุษย์ 2) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และ 3) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎเกณฑ์สังคม กล่าวได้ว่า ความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่องดังกล่าวล้วนผูกโยงกับความเป็นชายขอบของสังคม เช่น บุคคลที่มีความเชื่อแตกต่างไปจากความเชื่อดั้งเดิมหรือปฏิบัติตนผิดแผกไปจากกฎเกณฑ์สังคมมักถูกตัดสินว่า *กระทำผิด* แม้ว่าเนื้อหาของเรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่องจะต่างบริบทกัน แต่ก็ดำรงอยู่ในลักษณะร่วมคือ *ความเป็นชายขอบ* หรือ *ความเป็นอื่นของสังคม* *มลายู* ฉายภาพความขัดแย้งที่ดำรงอยู่ในมิติของ *บทบาทผู้ถูกรกระทำ* อันสะท้อนปัญหาของมนุษย์ที่ต้องกลับมาตรวจสอบ หรือ พิจารณาความหมายและคุณค่าที่แท้จริงของชีวิตนำไปสู่การ *คลี่คลายปม* ขนวนแห่งความขัดแย้ง

คำสำคัญ: ความขัดแย้ง รวมเรื่องสั้น กลางฝูงแพะหลังหัก

Abstract

The purpose of this paper is to study and analyze the uses of conflict shown in the anthology of short stories “Klang Phung Phae Lang Hak (Amidst a Herd of Broken-backed Goats)” by Ummisalam Umar. The analysis is of three short stories: “Phu Tong Songsai (Eyes of a Child)”, “Klang Phung Phae” and “Kai Lud Khok” and analyzed based on the concepts of Conflict as a concept in research. The results of the study showed three uses of conflict in the selected short stories, namely 1) The conflict within the human mind 2) the conflict between human and human and 3) the conflict between human and social rules. These conflicts of “three feathers” are related to the remote, isolated country in which they take

place. For instance, an individual whose belief differs from former customs or is contrary to social rules is automatically considered an outcast or a culprit. Even though the three short stories mentioned above are dissimilar in terms of contexts, the conflicts illustrated in the three short stories share certain features related to the remoteness of Melayu Society. All the conflicts reflect human problems. The short stories examine the real value of life and how humans can be disentangled from a conflict caused by a temporary problem.

Keywords: Conflict, short stories

บทนำ

เรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมบันเทิงคดี (Fiction) ประเภทหนึ่งที่อาศัยเค้าโครงเรื่องจากชีวิตจริง ความน่าสนใจของเรื่องสั้นจึงขึ้นอยู่กับกลวิธีการประพันธ์ เนื่องจากนักเขียนมีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เรื่องสั้นส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้่านซึ่งมีความสมจริงและเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้อ่านมาก (ปทุมวดี ล้ำเลิศ, 2551: 1) เรื่องสั้นเป็นรูปแบบวรรณกรรมที่มีความเคลื่อนไหวมากที่สุดในปัจจุบัน และมีความหลากหลายทั้งด้านนักเขียน แนวการเขียน และรูปแบบการเขียนที่มีการทดลองหลายรูปแบบ แสดงให้เห็นว่านักเขียนเน้นการแสวงหากลวิธีการเล่าเรื่องแบบใหม่ ไม่ได้ยึดกฎเกณฑ์หรือสูตรสำเร็จของโครงสร้างตามแบบเดิม ส่งผลให้เรื่องสั้นสมัยใหม่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น (สันติภาพ ชารัมย์, 2555: 58)

รวมเรื่องสั้นชุดกลางฝูงแพะหลังหักของอุมมีสาลาม อุมาร เป็นที่สนใจของสังคมในฐานะเรื่องสั้นของนักเขียนสตรีมุสลิมที่เข้ารอบชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน หรือ S.E.A Write ปีพ.ศ. 2560 สะท้อนความเจเนจัดด้านการประพันธ์ของผู้แต่งและคุณค่าของเนื้อหาที่มุ่งเสนอแนวคิดในประเด็นต่าง ๆ อาทิ การสะท้อนภาพชีวิตครอบครัวชาวมลายูมุสลิมโดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้หญิงซึ่งไม่มีสิทธิมีเสียงใด ๆ เนื่องจากสังคมมุสลิมเป็นสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ความสัมพันธ์ในครอบครัวมักจะถูกสั่นคลอนด้วยภัยความรุนแรงทั้งสถานการณ์ความไม่สงบ และความรุนแรงภายในครอบครัว เรื่องสั้นกลางฝูงแพะหลังหักจึงเสมือนปากเสียงของผู้หญิงมุสลิมที่สะท้อนความรู้สึกขมขื่น ความเจ็บปวด และความโศกเศร้าของ “ผู้ถูกระทำ” (กัญญาวีร์ อาดำ, 2558)

รวมเรื่องสั้นชุดกลางฝูงแพะหลังหักของอุมมีสาลาม อุมาร สะท้อนแนวคิดความขัดแย้งที่น่าเสนอผ่านพฤติกรรมของตัวละครอย่างชัดเจน ดังที่วีรวัดน์ อินทรพร (2561) อธิบายความขัดแย้งว่า “เป็นปมปัญหาของเรื่องที่มีเกิดขึ้นกับตัวละครหลักกับฝ่ายปรปักษ์หรือฝ่ายตรงข้ามกับตัวละครหลัก เพื่อสร้างความน่าติดตามและอาจนับเป็นสารสำคัญที่ผู้แต่งนำเสนอไว้ในเรื่องสั้น ความขัดแย้งมีหลายประเภท ในเรื่องสั้นซึ่งมีเนื้อหาไม่ซับซ้อนอาจมีความขัดแย้งเพียงประเภทเดียว โดยความขัดแย้งจะช่วยสร้างความเข้มข้นให้กับโครงเรื่องของเรื่องสั้น เราใจให้น่าติดตาม ความขัดแย้งอาจแบ่งได้เป็น 5 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่

- 1) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์
- 2) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม
- 3) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ
- 4) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ
- และ 5) ความขัดแย้งภายในจิตใจตนเอง”

ทั้งนี้พบว่าเรื่องสั้น ผู้ต้องสงสัย,

กลางฝูงแพะ และไก่หลุดคอก ปรากฏลักษณะความขัดแย้งอันโดดเด่น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความขัดแย้งภายในจิตใจของมนุษย์ 2) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และ 3) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎเกณฑ์สังคม

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความขัดแย้งในรวมเรื่องสั้นชุดกลางฝูงแพะหลังหักของอุมีสาลาม อุมาร ตามกรอบแนวคิดเรื่องความขัดแย้ง (conflict) ที่จะแสดงแง่มุมปัญหาของชีวิตมนุษย์อันเป็นผลจากการปะทะกันระหว่างความขัดแย้งของตัวละครที่ดำรงอยู่ในมิติของบทบาทผู้กระทำ และ ผู้ถูกกระทำ ภาพสะท้อนดังกล่าวจะเชื่อมโยงสู่การนำเสนอแนวคิดของรวมเรื่องสั้นชุดนี้ที่แสดงคุณค่าประสบการณ์ชีวิตมนุษย์สังคมหนึ่งให้สังคมกว้างได้รับรู้และทำความเข้าใจชีวิตมนุษย์ในมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมของตัวละครที่สะท้อนความขัดแย้งในรวมเรื่องสั้นชุดกลางฝูงแพะหลังหักของอุมีสาลาม อุมาร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครที่สะท้อนความขัดแย้งในรวมเรื่องสั้นชุดกลางฝูงแพะหลังหักของอุมีสาลาม อุมาร จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ ผู้ต้องสงสัย, กลางฝูงแพะ และไก่หลุดคอก โดยใช้แนวคิดเรื่องความขัดแย้ง (conflict) เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัย จัดประมวลผลข้อมูลและนำเสนอด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ประกอบตัวอย่าง

ผลการวิจัย

รวมเรื่องสั้นชุดกลางฝูงแพะหลังหักของอุมีสาลาม อุมาร มักประกอบสร้างโครงเรื่องที่ซับซ้อนผ่านความคิดและพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่แฝงมิติแห่งความขัดแย้งไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่ ความขัดแย้งภายในจิตใจของมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎเกณฑ์สังคม ดังนี้

1) ความขัดแย้งภายในจิตใจของมนุษย์

ความขัดแย้งภายในจิตใจของมนุษย์ หมายถึง ตัวละครจะต้องต่อสู้กับความคิดที่ขัดแย้งกันของตนเอง เช่น การตัดสินใจที่จะเป็นคนดีมีมนุษยธรรมหรือคนไร้มนุษยธรรม ความขัดแย้งในธรรมชาติมนุษย์ เป็นตัวตนในระดับลึกที่แม้ไม่สวยงามแต่ก็เป็นความจริงที่เรียนรู้และแก้ไขได้ ปัญหาอันนำมาสู่ความขัดแย้งส่วนหนึ่งเกิดขึ้นในสภาพชีวิตเมืองซึ่งมีการแก่งแย่งแข่งขัน และเป็นตัวแปรให้ ปัจเจกบุคคลยิ่งรู้สึกโดดเดี่ยวมากขึ้น (วิรวัดน์ อินทรพร, 2561)

จากการศึกษาวิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ในเรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่อง พบว่า ปรากฏเด่นชัด ในเรื่อง “ผู้ต้องสงสัย” กล่าวถึงเรื่องราวชีวิตของคนจรจัดที่คนในสังคมตั้งฉายาให้เขาว่า “เปาะเน” บอกเล่าเรื่องราวผ่านสายตาของคนในพื้นที่ที่ชื่อว่า ฟารีดา คนในพื้นที่เล่ากันว่า ในอดีตเปาะเนเป็นผู้ร้ายมีทรัพย์สินสมบัติมากมาย กระทั่งเมื่อลูกหลานแย่งชิงสมบัติ ครอบครองแตกแยก สุดท้ายเปาะเนจึงต้องกลายเป็นคนจรจัด หรือ คนบ้าที่อาศัยอยู่ริมถนน ฟารีดาเฝ้ามองชีวิตของเปาะเนที่ถูกพูดถึงจากบุคคลในสังคม เช่น ครู มักสั่งสอนเด็กนักเรียนว่าเปาะเนคือผู้ก่อการร้ายให้ระมัดระวังอย่าเข้าใกล้ หรือ

นักเรียน มักจะพูดให้พ่อแม่ฟังว่าคุณครูสอนว่าเปาะเนเป็นคนไม่ดี พาริตาตั้งคำถามกับสิ่งที่เกิดขึ้นว่าเหตุใดเปาะเนจึงต้องพบชะตากรรมเช่นนี้ เหตุใดครูจึงสั่งสอนให้เด็ก ๆ ตีตราผู้อื่นทั้งที่ตนยังไม่รู้จักบุคคลผู้นั้นอย่างถ่องแท้ ความคิดของพาริตาสะท้อนภาพความขัดแย้งภายในจิตใจของตนเองที่ต้องต่อสู้กับความคิดสำเร็จรูปของสังคมที่ตนไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งยังพยายามเปลี่ยนแปลงความคิดของลูกที่ถูกครูกล่อมเกลา หรือ ชี้นำ ให้เชื่อว่าเปาะเนคือคนร้ายทั้งที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริง ความพยายามเปลี่ยนแปลงทัศนคติผู้อื่นของพาริตา คือการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทั้งภายในจิตใจของตนเอง และ ผู้อื่น ดังตัวอย่างในตอนหนึ่ง ความว่า

ข่าวรายงานความเสียหายของเหตุระเบิด โชคดีที่ไม่มีใครเสียชีวิต แต่ก็นั่นละ พาริตาคิดว่า หากเหตุการณ์เช่นนี้ยังเกิดอยู่ซ้ำ ๆ ไม่ใช่เรื่องที่ดีเลย วันนั้นลูกชายของเธอไม่ไปโรงเรียน แม้ว่าความตกใจในดวงตาน้อย ๆ นั้นหายไปหมดสิ้นแล้วก็ตาม

ลูก : “แม่ คงเป็นเปาะเนแน่ ๆ เลย เหมือนที่ครูบอกจริง ๆ” ด้วยเสียงลูกชายเริ่มประเด็นในวงอาหาร

พาริตา : “ลูกอย่าคิดอะไรไปเองอย่างนั้น อย่าใส่ร้ายคนอื่น เรายังไม่รู้เลยว่าใครเป็นคนทำ อย่าปรักปรำเขาอย่างนั้น”

สามี : “เอาน่าพาริตา ลูกก็พูดไปอย่างนั้น ตามประสาเด็กนะ อย่าไปดะอะไรเลย”

(อุมมีสาลาม อุมาร, 2557 : 23)

เรื่องราวชีวิตของเปาะเน คือเรื่องเล่าภายในชุมชน เป็นลักษณะของการเล่าแบบปากต่อปาก มีหลายทัศนะหลากหลายคำวิจารณ์ บ้างก็บอกว่าเปาะเน เป็นอดีตนายทหาร บ้างก็ว่าเปาะเนสืบเชื้อสายมาจากตระกูลที่ร่ำรวยเก่าแก่ของปัตตานี คำบอกเล่าเหล่านี้สะท้อนจุดแตกหักอันรุนแรงของระบบครอบครัวที่ตัดสินกันด้วยวัตถุ ท้ายที่สุดไม่ว่าเปาะเนจะเคยเป็นใครมาก่อน สุดท้ายบั้นปลายชีวิตของ เปาะเน ก็คือคนบ้ำริมถนน ที่เป็นภาพจำของคนในสังคมเท่านั้น หากย้อนพิจารณาตามเรื่องเล่าข้างต้นพบว่าตัวละครทุกตัวล้วนมีบทบาทส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดความสับสนในคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง และต่างก็ละเลยต่อการตรวจสอบ หรือ พิจารณาการกระทำ ความคิดของตนเองด้วยกันทั้งสิ้น ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับครอบครัว และระดับสังคม พฤติกรรมของตัวละครที่สะท้อนให้เห็นความขัดแย้งภายในจิตใจทั้ง 3 ระดับนั้นคือเหตุแห่งความบกพร่องต่อการให้ความสำคัญกับความหมายของชีวิต เรื่องสั้นจึงสะท้อนผลของการไม่รู้จักตัวตนจนละเลยหน้าที่ของความเป็นมนุษย์ที่จะต้องดำรงตนอย่างมีคุณค่าต่อตนเองและสังคม ดังเห็นได้จากตัวละครครู ผู้มีหน้าที่สั่งสอน หรือ ชี้นำเยาวชนให้มีความคิดที่สามารถพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบเพื่อการใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีคุณค่า แต่ครูกลับเป็นผู้บ่อนข้อมูลให้เยาวชนมีทัศนคติเชิงลบต่อผู้อื่นอย่างมีรู้อข้อเท็จจริง ลักษณะเช่นนี้คือหนึ่งในภาพสะท้อนมูลเหตุแห่งปัญหาของชีวิตมนุษย์ หากมองโดยผิวเผิน อาจเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่เมื่อพิจารณาจากเรื่องของ เปาะเน พฤติกรรมของครูอาจเป็นส่วนสำคัญในการพิพากษาชีวิตของผู้อื่นให้ต้องตกอยู่ในความยากลำบากดังที่ชีวิตของเปาะเนต้องเผชิญชะตากรรม กล่าวได้ว่าความขัดแย้งภายในจิตใจของมนุษย์เป็นมูลเหตุที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งในระดับที่ใหญ่ขึ้น

ในขณะที่เดียวกัน ภูมิหลังของเปาะเน็กสะท้อนให้เห็นปัญหาครอบครัวที่รุนแรง อันกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกของเขาทำให้คนปกติต้องกลายเป็นคนผิดปกติของสังคม ความผิดปกตินั้นคือการหลุดออกจากบรรทัดฐาน หรือ กฎเกณฑ์สมมุติของสังคม ที่ชี้ชัดว่าสถานะคนบ้าของเปาะเน็กคือภาพสะท้อนความล้มเหลวของระบบครอบครัว ความเป็นคนบ้าหรือคนที่ผิดปกติทั้งในระดับสติปัญญา อารมณ์ และความคิด จึงส่งผลให้บุคคลดังกล่าวแตกต่างจากบุคคลทั่วไปในสังคม การหลุดออกจากกฎเกณฑ์สมมุติทางสังคมทำให้บุคคลผู้นั้นกลายเป็นคนไม่ปกติ ไม่น่าไว้วางใจ เป็นบุคคลอันตรายที่ไม่ควรปฏิสัมพันธ์ด้วยตามทัศนคติของคนในสังคม แต่หาวิธีไม่ว่า ความผิดปกติของเปาะเน็ก คือตัวตนที่เขาเลือกที่จะดำรงอยู่ สะท้อนให้เห็นว่านี่คือการแก้ปัญหา หรือ ทางออกสุดท้ายของปัญหาชีวิตที่เกิดจากการได้รับความยุติธรรมจากผู้ที่ยังดำรงอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์สมมุติของสังคม นั่นก็คือ ลูกหลานหรือสมาชิกในครอบครัวที่แย้งชิงสมบัติของเปาะเน็ก กล่าวได้ว่า สถานภาพของเปาะเน็กคือผู้ไร้สิทธิ ไร้เสียง ที่จะกล่าวโทษผู้ใดหรือหาความยุติธรรมให้แก่ตนเองได้ แต่ในทางกลับกัน สถานภาพความผิดปกติของเปาะเน็กนี่เองที่เป็นภาพสะท้อนความยุติธรรม ความกักขะทางศีลธรรมของบุคคลที่ยังดำรงตนอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์สมมุติของสังคม ท้ายที่สุด การหลุดออกจากกฎเกณฑ์สมมุติจึงเป็นทางออกของชีวิตเปาะเน็ก เรื่องสั้นได้สะท้อนให้เห็นแง่มุมของปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวจนนำไปสู่ปัญหาสังคมเมื่อความสำคัญของระบบครอบครัวถูกละเลย หรือ ลดคุณค่า อันเกิดจากการใช้ทรัพย์สินเงินทองเป็นตัววัดคุณค่าของบุคคล ท้ายที่สุดชีวิตมนุษย์จึงต้องพบกับความยากลำบาก ทั้งนี้ความขัดแย้งภายในจิตใจของมนุษย์คือหนึ่งในสัญญาณที่ผู้แต่งต้องการสื่อให้พิจารณาว่า การหันกลับมาพิจารณาตนคือหนึ่งในกระบวนการริเริ่มการสร้างกระแสสำนึกที่ผู้แต่งแฝงไว้ผ่านตัวละคร

2) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ หมายถึง การขัดแย้ง เกิดคัดแย้งความคิดเห็นไม่ตรงกันวิวาท โต้เถียง ต่อสู้ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง เช่น การต่อสู้ระหว่างตัวเอกกับตัวร้าย การต่อสู้ระหว่างตำรวจกับผู้ค้ายาเสพติด หรือการต่อสู้ระหว่างนางเอกกับนางอิจฉา เป็นต้น (กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2536 : 31-32)

จากการศึกษาวิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ในเรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่อง พบว่า ปรากฏเด่นชัด ในเรื่อง “กลางฝูงแพะ” กล่าวถึงเรื่องราวของตัวละครที่คนในสังคมเรียกว่า นมเพื่อน ซึ่งเป็นฉายาที่ถูกตั้งไว้เรียกล้อเลียนหญิงแก่คนหนึ่งชื่อว่าฮาสิมา ที่เคยมีชีวิตอย่างสุขสบาย มีสามีเป็นคนกรุงเทพฯ เธอกลับมาอยู่บ้านที่ชายแดนใต้พร้อมเงินทองและสมบัติมากมาย จึงได้รับการต้อนรับจากคนทั่วไปอย่างดี แต่เมื่อถึงวัยชรา ทรัพย์สินของเธอถูกยกออกไปจนหมดสิ้นทำให้ฮาสิมาหมดตัว ญาติพี่น้องไม่คบหา จึงต้องเร่ร่อนเหมือนคนไร้ญาติ พร้อมกับลักษณะนิสัยที่เปลี่ยนไปเป็นคนแก่ขี้โมโห อารมณ์ร้อน ด่าทอคนอื่น ๆ ในหมู่บ้านจนไม่มีใครกล้าคบหา หลายครั้งที่ฮาสิมาไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคม แต่ด้วยสถานะคนจรจัดอย่างเธอจึงไม่มีใครให้ความเป็นธรรม ดังกรณีการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้ใหญ่บ้าน ดังตัวอย่างในตอนหนึ่ง ความว่า

ฮาสิมา : “มึงจะทำไมกู มึงเข้ามาเลยไอ้สัตว์หมา! กูไม่กลัวมึงมึงทรอก พวกมึงทุกคน มึง ๆ แล้วก็มีงองกินกันทั้งนั้น โงงกินของที่ไม่ใช่ของตัวเอง ไอ้พวกขี้ขี้ พวกมึง ๆ ทั้งหลายจะต้องไม่ตายดิแน่ พวกโงงกิน มึงและ โคตรเหง้าของมึงด้วย” (อุสมิสาลาม อุมาร, 2557 : 65)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นกรณีการไต่สวนความผิดจากเหตุการณ์การทะเลาะกันระหว่างฮาสิมาและเจ้าของแพะ เหตุเกิดจากการที่มีฝูงแพะเข้ามากินอาหารบริเวณที่พักของฮาสิมา เธอจึงทุบตีแพะจนตายด้วยความโมโห เจ้าของแพะจึงมาฟ้องผู้ใหญ่บ้านเพื่อให้เอาผิดกับการกระทำของฮาสิมา ท้ายที่สุดผู้ใหญ่บ้านจึงชดเชยค่าเสียหายให้เจ้าของแพะแทนฮาสิมาเพื่อไม่ให้ฮาสิมาค่าทอด้วยถ้อยคำหยาบคายมากไปกว่านี้ หากพิจารณาคำพูดของฮาสิมาข้างต้นพบว่าไม่ได้มีเพียงการด่าทอด้วยอารมณ์เพียงเท่านั้นแต่มีการกล่าวถึงพฤติกรรมของคนในสังคมรวมถึงผู้ใหญ่ว่ามีการทุจริตโกงเงินที่ไม่ใช่ของตัวเอง สิ่งนี้อาจเป็นหนึ่งในเหตุผลที่ผู้ใหญบ้านจำยอมต้องชดเชยค่าเสียหายแทนฮาสิมาอย่างเสียไม่ได้ และเพื่อไม่ให้ฮาสิมาแพร่พรายเรื่องราวที่ไม่ควรเปิดเผย เมื่อพิจารณาถึงสถานภาพของฮาสิมาที่ไม่ได้เป็นบุคคลที่สังคมยอมรับ ถูกกล่าวหาว่าเป็นบุคคลที่สติไม่สมบูรณ์ ไร้สิทธิไร้เสียงที่สังคมจะรับฟัง เธอจึงมักแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่ดูเหมือนจะรุนแรง เช่น การด่าทอด้วยถ้อยคำที่หยาบคายและการกระทำที่ไล่ตีผู้อื่นเพื่อปกป้องตนเองให้ปลอดภัยจากสังคม ชีวิตบั้นปลายของฮาสิมาจึงเป็นเสมือนภาพแทนความล้มเหลวของระบบครอบครัวที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ที่ดำรงตนอยู่ในสังคม

ชะตากรรมของฮาสิมาได้สะท้อนให้เห็นความขัดแย้งระดับปัจเจกบุคคล ชีวิตของญาติพี่น้องฮาสิมาสะท้อนความขัดแย้งระดับครอบครัว และการกระทำของผู้ใหญ่บ้านสะท้อนความขัดแย้งระดับสังคม เมื่อบุคคลทั้ง 3 ระดับต่างละเลยการตรวจสอบพฤติกรรมของตนเองว่ากระทำถูกหรือผิดต่อสิ่งใดหรือผู้ใดหรือไม่นั้น ย่อมส่งผลต่อสังคมและท้องถิ่น อย่างที่พบในเรื่องสั้นว่าชุมชนจะไม่เกิดความสงบสุขอย่างแน่นอน สังคมในข้อนี้คือการไม่รู้จักพิจารณาตนเอง และย้ำซ้ำว่ามนุษย์ไม่ว่าจะผ่านประสบการณ์มากน้อยเพียงใด ไม่ว่าจะวัยใด หากไม่รู้จักรวบรวมตนเอง และยังคงตรวจสอบแต่ความผิดของผู้อื่นท้ายที่สุดเขาก็เป็นเพียงมนุษย์ที่ยังคงต้องเรียนรู้ความหมายของชีวิต เรื่องสั้นจึงต่อยอดขยายชะตากรรมของชีวิตผ่านตัวละครในช่วงปัจฉิมวัยท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ในทุกระดับของสังคม

กล่าวได้ว่า เรื่องสั้น “กลางฝูงแพะหลังหัก” ได้สะท้อนภาพความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ผ่านองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความขัดแย้งต่อตนเองคือการยึดติดในกฎเกณฑ์สมมติจนทำให้ชีวิตแปรผันเป็นบุคคลเร่ร่อนไร้ญาติขาดมิตร 2) ความขัดแย้งต่อครอบครัวเห็นได้จากการยื้อแย่งชิงสมบัติของพี่น้องในตระกูลของฮาสิมาจนทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกหัก ลักษณะเช่นนี้คือการให้คุณค่าต่อวัตถุมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ความแตกแยกจึงเป็นผลสะท้อนของความตกต่ำด้านคุณค่าความเป็นคน เพราะมนุษย์ไม่รู้จักเรียนรู้ ไตร่ตรอง หรือพิจารณาความหมายของชีวิตให้ถี่ถ้วน กลับให้ความสำคัญกับวัตถุเงินทองมากกว่าการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว และ 3) ความขัดแย้งต่อสังคมคือการที่คนในสังคม ดังเช่น ผู้ใหญ่บ้านที่มีความเกี่ยวข้องกับการทุจริต ยักยอกเงินของฮาสิมา ลักษณะเช่นนี้สะท้อนปรากฏการณ์ของความไม่เป็นธรรมที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ ท้ายที่สุดปมของความขัดแย้งในลักษณะนี้พบว่ามีที่มาจากความโลภของมนุษย์ในสังคมที่ไม่รู้จักความพอเพียง

3) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎเกณฑ์สังคม

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎเกณฑ์สังคม หมายถึง ความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับระเบียบทางสังคมด้านความคิดความเชื่อที่แตกต่างกันออกไป และรวมถึงความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนที่ต่างกันในเรื่องเผ่าพันธุ์ ศาสนา ค่านิยม และ

วัฒนธรรมความขัดแย้งของตัวละครที่ต้องต่อสู้กับคนกลุ่มใหญ่หรือคนอื่น ๆ ในสังคม เช่น การต่อสู้กับความยุติธรรมหรือความคิดของคนทั้งสังคมที่แตกต่างกับตัวละครเอก ความขัดแย้งประเภทนี้ ตัวละครเอกในฐานะปัจเจกบุคคลอาจจะต้องต่อสู้หรือขัดแย้งกับค่านิยมของสังคม (จันทร์สุตา ไชยประเสริฐ, 2549 : 139-140)

จากการศึกษาวิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎเกณฑ์สังคมในเรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่อง พบว่า ปรากฏเด่นชัด ในเรื่อง “ไก่หลดคอก” ที่กล่าวถึงเรื่องราวชีวิตของตัวละครเอกชื่อว่า “ซัลมา” เธอมีสถานภาพเป็นแม่หม้ายลูกหนึ่ง ที่ประสบกับปัญหาชีวิตครอบครัวอย่างหนักหน่วง เธอเลิกรักกับอดีตสามีและมามีครอบครัวอีกครั้งกับชายที่มีสถานะเป็นผู้นำทางศาสนาที่มีเกียรติ ผู้คนในสังคมนับหน้าถือตาอย่างยิ่ง แม้ว่าสถานภาพของเธอจะไม่ได้เป็นภรรยาคนแรกของสามี แต่สามีของเธอก็ดูแลเธอและลูกอย่างดีจนกระทั่งสามีของเธอเสียชีวิต เธอต้องแบกรับคำดูถูกดูแคลนจากผู้คนที่มีกตเวทิตว่าเธอว่าประพฤติดังไม่เหมาะสม เป็นผู้หญิงไม่ดีและน่ารังเกียจ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาชีวิตอย่างหนักหน่วง เธอจึงหาทางออกให้กับชีวิตด้วยการออกไปปลดปล่อยอารมณ์ในสถานบันเทิงยามราตรี ชีวิตของซัลมาในวัยห้าสิบจึงเป็นชีวิตที่เปล่าเปลี่ยวน่าเบื่อหน่ายจากความหนักหน่วงที่ต้องเผชิญในวัยสาว เธอมักจะไปเที่ยวผับที่มีชื่อว่า Dangdut ทุกคำคืนจนกระทั่งได้พบเพื่อนเก่าชื่อ “กามิละห์” แม้ว่ากามิละห์จะเป็นผู้หญิงกลางคืนที่ประพฤติดินแดนจากกฎเกณฑ์สังคมอย่างสุดขีด ทั้งการเที่ยวผับยามค่ำคืน การดื่มของมีเมาทุกชนิด และการคบหากับผู้ชายมากรายหลายตาที่ไม่ใช่สามี ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ต้องห้ามที่ผู้คนในสังคมแห่งนี้ยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตามซัลมามองว่าชีวิตของกามิละห์ก็มิต่างจากตน ทั้งสองคอยรับฟังปัญหาชีวิตและให้กำลังใจกันและกันอยู่เสมอเพราะทั้งคู่มีปัญหาคือชีวิตที่คล้ายคลึงกันจากการที่ระบบครอบครัวล้มเหลวและไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม พวกเขาทั้งคู่ก็รู้สึกว่าไม่มีสถานที่เหมาะสมที่แห่งนั้นที่ทดแทนความสุขให้แก่ชีวิตพวกเขาได้ เพราะสถานบันเทิงยามค่ำคืนในพื้นที่แถบนี้ไม่มีมากนัก ผับที่ชื่อว่า Dangdut จึงเป็นสถานที่ที่ดีที่สุดของแหล่งท่องเที่ยวยามราตรีในพื้นที่แถบนี้ ดังตัวอย่างในตอนหนึ่งของเรื่องสั้น “ไก่หลดคอก” ที่ผู้แต่งได้อธิบายความรู้สึกของซัลมาที่สับสนในความเชื่อและพฤติกรรมของตนเองความว่า

ป็นี่ซัลมาอย่างเข้าสู่วัยห้าสิบในนางจะไม่ว้าวัยที่คิบลานเข้ามานั้นทำให้เวลาของการขอภัยต่อพระเจ้าหดสั้นลง นางเคยรับรู้ถึงความตายและชีวิตหลังความตายเป็นเรื่องน่ากลัว เคยเห็นว่าคนที่ทำบาปหลายคนต้องตายอย่างทรมานและนางก็รู้ว่าไม่สามารถสกัดกั้นความตายได้ “แต่ทางเลือกของเราไม่มากนัก” นางจะคิดเช่นนี้เสมอเมื่อความผิดบาปประดังประเดเข้ามาในความคิด ซึ่งมันก็ช่วยให้นางสลัดความรู้สึกผิดบาปเหล่านั้นออกไป ก่อนที่จะกางปีกตัวเองโฉบบินในยามราตรี (อุมมีสาลาม อุมาร, 2557 : 98)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความคิดของตัวละครซัลมาสะท้อนการรับรู้ความเข้าใจต่อทฤษฎีทางศาสนาที่ว่าด้วยความศรัทธาต่อพระเจ้า รับรู้ว่าสิ่งที่ตนกระทำคือสิ่งที่ศาสนาสั่งสอนว่าเป็นบาป กล่าวได้ว่า พฤติกรรมของตัวละครซัลมา ที่ปฏิบัติตนผิดแผกจากกฎเกณฑ์ทางสังคมด้วยความตั้งใจ สะท้อนความสับสนในตัวตนของตัวละครที่มีความคิดและพฤติกรรมไม่ตรงตามบรรทัดฐานของสังคม เห็นได้จากจิตใจเชื่ออย่างหนึ่ง แต่พฤติกรรมกระทำอีกอย่างหนึ่ง พิจารณาได้ว่าความเชื่อทางศาสนาเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักของเรื่องที่เป็นกฎเกณฑ์สังคมอันมีผลให้เกิดความขัดแย้งภายในชีวิตของตัวละครเอก

คำว่า “ไก่หลุดคอก” เมื่อพิจารณาด้านความหมายโดยนัยพบว่าเป็นการเปรียบเทียบพฤติกรรมของสัตว์เพื่อสื่อความถึงพฤติกรรมของตัวละครเอกในเรื่อง คำว่า ไก่หลุดคอก หมายถึง ลักษณะของสัตว์ที่โดยปกติมักจะถูกกักขังไว้ภายในพื้นที่จำกัด เรียกว่า “คอก” ซึ่งก็เป็นไปได้ว่าไก่นั้นอาจจะหลุดออกจากคอกได้ในบางเวลา อาจจะด้วยความพลั้งเผลอของเจ้าของ หรือ ความพยายามเอาตัวรอดตามสัญชาตญาณของสัตว์ เช่นเดียวกับซัลมา ตัวละครเอกที่มีพฤติกรรมผิดแผกจากบุคคลอื่น ในสังคมที่แวดล้อมไปด้วยกฎเกณฑ์อันเคร่งครัด เช่น จารีต วัฒนธรรม หรือ ความเชื่อทางศาสนาที่เป็นดังคอกหรือกรอบที่ล้อมหรือกักตัวละครไว้ ซึ่งล้วนกล่อมเกล่าให้คนในสังคมประพฤติตาม กล่าวได้ว่า กฎเกณฑ์ทางสังคมข้างต้นคือปัจจัยที่มีหน้าที่จัดระเบียบสังคม รวมทั้งตรวจสอบความประพฤติของคนในพื้นที่ให้เป็นไปในแบบแผนเดียวกัน ซึ่งตรงกันข้ามกับทัศนคติ และความคิดของตัวละครซัลมาที่ปฏิบัติผิดแผกไปจากข้อบังคับทางศาสนา รวมทั้งมีทัศนคติที่ต่อต้านความคิดแบบชนบนิยมาอย่างยิ่ง เช่นเดียวกับพฤติกรรมของตัวละคร กามีละห์ การที่เธอเต็มใจเป็นผู้หญิงกลางคืน ต้มของมีนเมา หรือเสพความสุขจากการเปลี่ยนคู่นอนไปเรื่อย ใช้ชีวิตอย่างไม่สนใจคำครหาของสังคม ลักษณะเช่นนี้สะท้อนความต้องการเป็นอิสระจากกฎเกณฑ์สังคมพื้นที่ที่ถูกมองว่าเป็นสถานที่ที่โคจรจึงเป็นภาพแทนความหมายของพื้นที่แห่งอิสรภาพ เมื่อความคิดและพฤติกรรมของตัวละครไม่ได้เป็นไปตามกรอบหรือกฎเกณฑ์ทางสังคมจึงกล่าวได้ว่าตัวละครทั้ง 2 ตัวข้างต้น จึงเป็นเสมือน “ไก่หลุดคอก” คอกในที่นี้จึงหมายถึงกฎเกณฑ์สมมุติที่สังคมสร้างบรรทัดฐานไว้อย่างแน่นหนาอาจหลุดออกได้ โดยนัยของ “คอก” มีลักษณะที่คับแคบ กล่าวได้ว่ากฎเกณฑ์ข้างต้นก็มีลักษณะเช่นเดียวกับ “คอก” ปิดกั้นเสรีภาพทางความคิด และการใช้ชีวิตที่ไม่สามารถดำรงอยู่อย่างอิสรภาพได้ คอกจึงเป็นเงื่อนไขทางสังคมที่ติดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา สัญลักษณ์ดังกล่าวสื่อถึงชะตากรรมของชีวิตตัวละครเอกที่ถูกกักไว้ในกรอบ ดังตัวอย่างในตอนหนึ่งของเรื่องสั้น “ไก่หลุดคอก” ความว่า

ลูก : “ว่าไงแม่ เพิ่งกลับมาหรือ”

ซัลมา : “เอ๊ะ นี่แกเป็นแม่หรือยังไง มาขึ้นเสียงถามฉันอย่างนี้”

ลูก : “ทำไมแม่ยังไปอีก แม่รู้ไหมหนูอายุเพื่อนที่ทำงาน อายุชาวบ้านเขาที่เอาเรื่องแม่ไปพูด หนูไม่รู้จะแก้แทนยังไงทำไมแม่ยังไปที่นั่นอีก สงสารبابอ (พ่อ) บ้างสิแม่” น้ำเสียงตัดพ้อ ซัลมาเงิบ “เขานินทาแม่แต่กระทบถึงبابอ บาบอเขาช่วยเราให้เรามีกินมีใช้ มีบ้านอยู่จนถึงทุกวันนี้ แต่แม่กลับทำให้แกต้องถูกนินทา วิญญาณของبابอจะเป็นยังไง คืนวันศุกร์แม่ก็ยังไม่เว้น” น้ำเสียงเริ่มจะสะอื้น ‘ทำไมฉันจะไม่รู้’ ซัลมาค้ำออยู่ใจ ปากยังคงเงิบไม่พูดอะไร ทำท่าจะเดินขึ้นบันไดไปแต่ลูกสาวก็พูดขึ้นอีก “แม่ไม่ห่วงตัวเองก็ห่วงชื่อเสียงبابอบ้าง ห่วงหนูบ้าง ถ้าแม่ยังออกไปอีก หนูจะไปอยู่หอพัก”

แม่ : “ซารินา อย่าประชดแม่อย่างนี้” นางพูดประโยคนั้นก่อนจะหันหลังให้ลูกสาวผู้ที่ยืนน้ำตาไหลอยู่ตรงเชิงบันไดเดินกลับเข้าไปในห้องพร้อมกับความรู้สึกเจ็บปวดที่ทิ่มแทงอกมานานแสนนาน

(อุมีสาลาม อุมาร, 2557 : 108)

เห็นได้ว่า ตัวละครลูกดำรงบทบาทของผู้ที่ยึดมั่นตามหลักการทางศาสนาอย่างเคร่งครัดเช่นเดียวกับผู้คนส่วนใหญ่ในสังคม ซึ่งเป็นคู่ตรงข้ามกันกับ ตัวละครซัลมาผู้เป็นแม่ที่มีความตั้งใจต่อการประพฤติตนนอกกรอบของสังคม หาก

พิจารณาถึงเหตุผลของการกระทำของตัวละครแม่และลูกที่ต่างกันอย่างชัดเจนนั้น อาจต้องพิจารณาถึงประสบการณ์ชีวิตของแต่ละคนที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้ตัวละครเกิดความคิดและพฤติกรรมที่ต่างกัน ซัลมา เป็นตัวละครที่แบกรับความกดดันจากการผลักดันของสังคมจึงหาทางออก หรือ แก้ไขปัญหาชีวิตด้วยการพึ่งพาความสุขที่ฉาบฉวยยามจำเป็นเพื่อทนแทนความสุขที่หายไปและลดทอนความทุกข์ในจิตใจที่สะสมอย่างยาวนาน ส่วนลูกเป็นตัวละครที่ดำรงอยู่ด้านเดียวกันกับคนส่วนใหญ่ในสังคมและประสงค์จะให้แม่ของตนกลับเข้ามาอยู่ในรูปในรอยตามที่สังคมคาดหวังจะให้ เป็น ความแตกต่างเช่นนี้สะท้อนความขัดแย้งของตัวละครที่เกิดขึ้นจากกฎเกณฑ์สังคมเป็นปัจจัยหลักในการแบ่งแยกคุณค่าความเป็นมนุษย์

กล่าวได้ว่า โกะหลุดคอก สะท้อนความสับสนของมนุษย์ทั้งในระดับครอบครัว และ ระดับสังคม การที่ซัลมา ประพฤติตนนอกกฎเกณฑ์ทางศาสนาอย่างจงใจ อาจมีแรงผลักดันมาจากความเปล่าเปลี่ยวในหัวใจ ที่ไร้ความสุข ทำให้เธอ ขวนขวายหาความสุขนอกบ้านดังเช่นการเที่ยวสถานบันเทิงยามราตรี และความขัดแย้งระดับสังคม คือ พฤติกรรมของซัลมา เช่นนี้ทำให้เธอมีภาพลักษณ์ไม่ดีในสายตาของสังคม อีกทั้งยังมีคำครหาของสังคมต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไม่ควรของเธอ และ ส่งผลกระทบต่อครอบครัวอย่างยิ่งเมื่อลูกรู้สึกอายใจต่อพฤติกรรมของแม่ ซัลมาจึงเป็นตัวละครที่เป็นภาพตัวแทนของบุคคลที่ทำทลายอำนาจของกฎเกณฑ์สังคมจนได้รับแรงต้านจากพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ที่ไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมของเธอ ซัลมาจึง ถูกสังคมผลักให้มีสถานะเป็นอื่นจากสังคมส่วนใหญ่ เห็นได้ว่ากฎเกณฑ์สังคมมีอำนาจในการกำหนดคุณค่าของมนุษย์ในสังคมไม่น้อยไปกว่าปัจจัยอื่น ๆ

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมของตัวละครที่สะท้อนความขัดแย้งในรวมเรื่องสั้นชุดกลางฝูงแพะหลังหักของอุมมีสาลาม อุมาร จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ ผู้ต้องสงสัย, กลางฝูงแพะ และโกะหลุดคอก ปรากฏความขัดแย้งไว้ 3 ประการได้แก่ 1) ความขัดแย้งภายในจิตใจของมนุษย์ ที่สะท้อนภาพความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครที่ต้องต่อสู้กับความคิดสำเร็จรูปของสังคมที่มักตีตราผู้อื่นด้วยความคิดและอารมณ์ที่ฉาบฉวยอันเป็นมูลเหตุที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งในระดับที่ใหญ่ขึ้น อีกทั้งแง่มุมของปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวก็นำไปสู่ปัญหาสังคมเมื่อความสำคัญของระบบครอบครัวถูกละเลย หรือ ลดคุณค่า อันเกิดจากการใช้วัตถุเป็นตัวชี้วัดความเจริญ ท้ายที่สุดชีวิตมนุษย์จึงต้องพบกับความยากลำบาก 2) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ตอกย้ำภาพความขัดแย้งผ่านปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การยึดติดในกฎเกณฑ์สมมุติจนไร้ญาติขาดมิตร , การให้คุณค่าต่อวัตถุมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ความแตกแยกจึงเป็นผลของความตกต่ำด้านคุณค่าความเป็นคน เพราะมนุษย์ไม่รู้จักเรียนรู้ ไตร่ตรอง หรือพิจารณาความหมายของชีวิตให้ถี่ถ้วน กลับให้ความสำคัญกับวัตถุเงินทองมากกว่าการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว และ ปรากฏการณ์ความไม่เป็นธรรมที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ ท้ายที่สุดของความขัดแย้งในลักษณะนี้พบว่ามีที่มาจากความโลภของมนุษย์ในสังคมที่ไม่รู้จักความพอเพียง 3) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎเกณฑ์สังคม สะท้อนความขัดแย้งของตัวละครที่เกิดขึ้นจากกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นปัจจัยหลักในการแบ่งแยกคุณค่าความเป็นมนุษย์ ทั้ง

วัฒนธรรม จารีต ประเพณี ศาสนา ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนได้รับการประกอบสร้างเป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ยึดโยงชีวิตจิตใจของผู้คนในสังคม เสมือนเป็นการจัดระเบียบชุมชนอย่างแนบเนียนด้วย

แนวคิดสำคัญของเรื่องสั้นชุดกลางฝูงแพะหลังหัทธของอุมมีสลาม อุมาร ทั้ง 3 ประเด็น ซึ่งผู้แต่งได้สะท้อนเหตุแห่งปัญหาชีวิตมนุษย์อันซับซ้อนนี้ ผ่านเรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่องว่าล้วนเกิดจากการเบียดเบียนกันและกันของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการเบียดเบียนทางความคิด เช่นการตีกรอบมิให้คิดหรือเชื่อสิ่งอื่นที่ผิดแผกไปจากกฎเกณฑ์ทางสังคมที่มีมายาวนาน เบียดเบียนทางจิตใจ เช่นการไม่ลดละโทษสะอั้นเป็นภัยต่อการสร้างปมปัญหาในระดับกว้าง หรือการเบียดเบียนทางร่างกาย เช่นการทำร้ายผู้อื่นจนถึงแก่ความตาย การเบียดเบียนเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาใหญ่ของมนุษย์ ในขณะเดียวกันเรื่องสั้นก็ได้เผยมุมมองของการประสบปัญหาด้วยการให้ตัวละครเกิดกระแสสำนึกภายในจิตใจ ตอกย้ำให้ตระหนักถึงการตรวจสอบและทบทวนตนเองอยู่เป็นนิจ สอดคล้องกับผลการศึกษาวิเคราะห์ของสุจินต์ หลงขาว (2550) ได้ศึกษาเรื่องสั้นของนิคม รายงานว่า ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของคนเป็นเนื้อหาหลักของเรื่องสั้นทั้งหมด นิคม รាយยาวเสนอว่าปัญหาของคนมีมูลเหตุสองประการ คือ ปัจจัยทางสังคมและความอ่อนแอภายในจิตใจ แม้สิ่งแวดล้อมเป็นข้อจำกัดแต่หากบุคคลแก้ไขความอ่อนแอภายในจิตใจซึ่งเป็นต้นตอที่แท้จริงของปัญหาได้ลุล่วง ความขัดแย้งภายในของคน คนกับสังคม และคนกับธรรมชาติก็จะคลี่คลายไปได้ด้วยการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ ความรู้ที่สำคัญคือ คนเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติและต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นและชีวิตอื่น คุณธรรมและสายสัมพันธ์ของคนกับคนทั้งใกล้และไกลจะรักษาไว้ได้ ด้วยความเข้มแข็งและความละเอียดอ่อนของความรู้สึกรวมทั้งปัญญาที่จะถูกคิด ทั้งนี้ในเรื่องสั้นระยะหลัง นิคม รាយยาวได้เสนอว่าการเฝ้าสังเกตความทุกข์ของผู้คนเป็นปัจจัยของการเขียนที่ดีแผ่ความซับซ้อนและหนักหน่วงของปัญหากลายเป็นสิ่งสามัญในสายตาของสังคม การมองข้ามปัญหาดังกล่าวสะท้อนการเหยียดคุณค่าความเป็นคน โดยเฉพาะความหมกมุ่นกับมายาหรือความหลงอันห่างไกลจากสังขารเช่นเดียวกับเรื่องสั้นของอุมมีสลาม อุมาร

กล่าวได้ว่า ท้ายที่สุดการเรียนรู้ชีวิตผ่านพฤติกรรมของตัวละครย่อมเป็นประสบการณ์แก่ผู้อ่าน ให้ตระหนักถึงคุณธรรมและการเฝ้าระวังซึ่งเป็นสังขารของชีวิต เป็นคุณค่าที่แท้จริงของมนุษย์ ทั้งยังช่วยค้ำจุนสติให้พิจารณาถึงการใช้ชีวิตที่ต้องดำรงตนอยู่ในกฎเกณฑ์อันเป็นสิ่งที่เชื่อถือต่อเนื่องกันมา ทั้งชาติพันธุ์ จารีตประเพณี การเมือง หรือศาสนา เป็นต้น ขณะที่ให้ความเอาใจใส่ต่ออำนาจของสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น การค้นหาทางออกของปัญหาจึงอยู่ที่ปัญญาของบุคคลที่จะค้นพบคุณค่าที่แท้จริงด้วย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาความขัดแย้งในรวมเรื่องสั้นชุดกลางฝูงแพะหลังหัทธของอุมมีสลาม อุมาร เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนความขัดแย้งของตัวละครเพื่อเสนอแนวคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตมนุษย์ นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่เกี่ยวข้องและควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเป็นการเติมเต็มองค์ความรู้ในแวดวงวิชาการเชิงวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์ความขัดแย้งในแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เช่น นิทาน และ วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น เนื่องจากวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตสื่อแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน อันนำมาซึ่งผลการศึกษาที่กว้างขวางและครอบคลุมมิติด้านแนวคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตมนุษย์มากยิ่งขึ้น

2. การศึกษาวิเคราะห์ความขัดแย้งด้านอื่น ๆ เช่น ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ (man against super-nature) อันจะเชื่อมโยงสู่แนวคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตมนุษย์ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่องกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาและการใช้ภาษาในรวมเรื่องสั้นชุดกลางฝูงแพะหลังหักของอุมมีสาลาม อุมาร ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์มนตรี มีเนียม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่ให้คำแนะนำในการเขียนบทความวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่ได้มอบทุนการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาโครงการทุนเรียนดี และขอขอบพระคุณคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่ได้มอบทุนการนำเสนอผลการวิจัยมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

กัญญาวีร์ อาดำ. (มกราคม-มีนาคม 2558). *การสร้างภาพตัวแทนความเป็นชายแดนใต้* ในรวมเรื่องสั้น “กลางฝูงแพะหลังหัก” และเรื่องสั้น “แมวแห่งบูเกะกรือซอ”. วารสารรัฐสมิแล, 36, หน้า 1.

กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2536). *ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ. (2549). *ความขัดแย้งในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ ๑-๓) : การเผชิญปัญหา และการแก้ปัญหาของตัวละคร*. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปทุมวดี ล้ำเลิศ. (2551). *กลวิธีการใช้ภาษาในเรื่องสั้นแนวฆาตกรรมของสรจักร ศิริบริรักษ์ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วีรวัฒน์ อินทรพร . (2561). *วรรณคดีวิจารณ์*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สันติภาพ ชารัมย์. (มกราคม-มิถุนายน 2555). *กลวิธีการเล่าเรื่องแบบแปลกใหม่จากเรื่องสั้นในนิตยสารช่อการะเกด พ.ศ. 2550-2553*. วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 5, หน้า 1.

สุจินต์ หลงขาว. (2550). *การศึกษาเรื่องสั้นของนิคม รายยาว*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาไทย. คณะศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

อุมมีสาลาม อุมาร. (2557). *กลางฝูงแพะหลังหูก*. กรุงเทพฯ: มติชน.

HS-O-02

รูปแบบการสอนเกมพลศึกษาและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามอัตลักษณ์และ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21

Physical Education Game and Group Relation Activity Model for Developed
Graduate in according to Characteristic Desired and Desirable attributes of The 21st
Century

ปิยนุช ขุนสวัสดิ์

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ผู้รับผิดชอบบทความ โทร 099-2471515 E-mail address :ajmanowgood@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบอัตลักษณ์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 ด้วยรูปแบบการสอนเกมพลศึกษาและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคการศึกษาที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2560 ของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา SRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ จำนวน 48 คน เป็นชาย 7 คน เป็นหญิง 41 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการประเมินตนเองของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนวิชา กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ (1) คุณลักษณะบัณฑิต 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้คู่การปฏิบัติ 2) ด้านอุตสาหกรรมสู่ฐานและ 3) เก่งด้านศิลปศาสตร์และเทคโนโลยี และ (2) ผลสัมฤทธิ์ของวิชา กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับที่ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่าอัตลักษณ์และคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาก่อนและหลังเรียนวิชา SRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยรวมก่อนเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.24 , S.D. = 0.62) และหลังเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.62 , S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ก่อนเรียนทุกด้านมีอัตลักษณ์และคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นด้านความรู้คู่การปฏิบัติ มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยอัตลักษณ์ด้าน “เก่งด้านศิลปศาสตร์และเทคโนโลยี” (\bar{X} = 4.40 , S.D. = 0.55) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านอุตสาหกรรมสู่ฐาน (\bar{X} = 4.35 , S.D. = 0.62) และต่ำสุดคือ ด้านความรู้คู่การปฏิบัติ (\bar{X} = 3.96 , S.D. = 0.88) ส่วนคุณภาพบัณฑิตตามอัตลักษณ์หลังเรียน พบว่าทุกด้านเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่เพิ่มขึ้นสูงสุดคือ ผลสัมฤทธิ์ของวิชา กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (\bar{X} = 4.67 , S.D. = 0.40) รองลงมาด้านอุตสาหกรรมสู่ฐาน (\bar{X} = 4.65 , S.D. = 0.39) และต่ำสุดคือ ด้านความรู้คู่การปฏิบัติ (\bar{X} = 4.54 , S.D. = 0.46)

ผลการเปรียบเทียบอัตลักษณ์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาก่อนและหลังเรียน วิชา SRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ทุกด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน (\bar{X}) 4.24 และหลังเรียน (\bar{X}) 4.62 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สรุปได้ว่ารูปแบบการสอนด้วยเกมพลศึกษาและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สามารถส่งเสริมและพัฒนาอัตลักษณ์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 ได้

คำสำคัญ : เกมพลศึกษา กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อัตลักษณ์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the effect of the characteristic desired and desirable attributes of the 21st century with the physical education game and group relation activity subject between before and after learning the physical education game and group relation activity subject. The samples of the study were 48 students studying graduate in the third semester academic year 2017 of Walailak University and studying SRE-102 Group relation activity by Purposive Sampling.

The research instrument was 5-level Likert scale questionnaire in before and after study group relation activity, were categorized into 2 part. The first part are divided depending on characteristic desired were 1) knowledge and practice 2) effort and patience and 3) expert in arts and social. The second part is the learning achievement of Group relation activity subject. The statistical analysis used in the research includes, frequency, percentiles, standard deviations and t-test for dependent samples. The research's overall confidence level is 0.98. The results of this research were as follow:

1. The characteristic desired and desirable attributes of the 21st century of student before and after by using Group relation activity, was found in pretest at most high level. The average score pretest was 4.24, standard deviation (S.D.) was 0.62. The posttest was 4.62, standard deviation (S.D.) was 0.38. When considered in each part, it was found in pretest that their was at most high level on the characteristic desired and desirable attributes. Except for "Knowledge and Practice" was high level. The expert of Arts and Technology was at the most high level (\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.55) followed by "the effort and patience" (\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.62) and the lowest was knowledge and practice (\bar{X} = 3.96, S.D. = 0.88)

2. The characteristic desired and desirable attributes was found in posttest at most high level. The most increasing was the learning achievement of Group relation activity subject (\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.40) followed by "the effort and patience" (\bar{X} = 4.65, S.D. = 0.39) and the lowest was knowledge and practice (\bar{X} = 4.54, S.D. = 0.46)

3. The result compare score in the characteristic desired and desirable attributes before and after by using Group relation activity was the average pretest 4.24 and posttest 4.62, higher than pretest significantly at the 0.01 level difference.

We have concluded the physical education game and group relation activity model to promote and developed graduate in according to characteristic desired and desirable attributes of the 21st Century.

Keywords : Physical Education Game, Group relation activity, Characteristic desired , Desirable attributes

บทนำ

หัวใจของการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้ประสบความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 นั้น เป็นความท้าทายของอาจารย์ระดับอุดมศึกษาในยุคปัจจุบันอย่างยิ่งยวด เพราะทั้งอาจารย์และนักศึกษาทุกคนต่างตกอยู่ในยุคที่โลกมีการแข่งขันและมุ่งพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูง กระบวนการเรียนการสอนของอาจารย์ที่จะส่งเสริมและใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการดึงศักยภาพของนักศึกษาให้มียอดความรู้ มีทักษะในหลายด้านเพื่อตอบโจทย์กระบวนการ พัฒนาบัณฑิตให้มีอัตลักษณ์และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 นั้น จำเป็นต้องออกแบบเนื้อหาหลักสูตรให้ทันสมัย ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ในช่วงพริบตาหรือที่รู้จักในชื่อ “โลกยุคดิจิทัล” ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายและพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนนั้น จุดมุ่งหมายทางการศึกษาจะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนการสอนและเป็นแนวทางในการประเมินผลการเรียนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อตอบสนองผลลัพธ์ตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษา เพราะปัจจุบันสังคมรอบตัวของผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว แต่ปรากฏว่าวิธีการสอนของผู้สอนกลับเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ อีกทั้งบริบทการสอนก็ไม่สามารถนำไปเชื่อมโยงกับชีวิตได้จริง ทำให้บัณฑิตขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนควรเน้นการเรียนรู้จากการค้นคว้าเองของผู้เรียน โดยผู้สอนคอยช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้บัณฑิตแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ พร้อมส่งเสริมทักษะ 7 ประการ เพื่อเป็นบัณฑิตในศตวรรษนี้ ได้แก่

1. ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม เป็นทักษะพื้นฐานที่มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ทุกคนต้องเรียนรู้ เพราะโลกจะยิ่งเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้นเรื่อย ๆ และมีความซับซ้อนมากขึ้น คนที่อ่อนแอในทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมจะเป็นคนที่ไม่ทันโลกไม่ทัน

2. ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการคิดที่ใช้เหตุใช้ผลพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ตลอดจนพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล แล้วตั้งสมมติฐานเพื่อหาสาเหตุของปัญหา และสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นๆ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะนำไปสู่การคิดตัดสินใจอย่างรอบคอบ

3. ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ แม้ว่าผู้เรียนในยุคนี้ จะเก่งกว่าผู้สอนและผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แต่ผู้เรียนก็ยังคงต้องการคำแนะนำในการใช้เครื่องมือนี้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้และสร้างสรรค์ และไม่นำไปใช้ในทางที่ทำร้ายตนเอง หรือทำลายอนาคตของตนเอง

4. ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตจำนวนมาก บัณฑิตจำเป็นต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

5. ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ จะต้องเริ่มตั้งแต่ชั้นประถม (หรืออนุบาล) ไปจนถึง ม. 6 และมหาวิทยาลัย โดยเรียนรู้ตามพัฒนาการของสมอง ผู้สอนจะต้องออกแบบการเรียนรู้แบบแก้ไขจากปัญหา (Problem based Learning) ตามความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน เพราะทักษะกลุ่มนี้เป็นสิ่งที่บัณฑิตต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง

6. ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม หมายถึงการที่บัณฑิตมีความสามารถในการประสานงานกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีทักษะของการเป็นผู้นำ รวมทั้งการเป็นผู้ตามที่ดี สามารถสื่อสารกับผู้อื่นในการดำเนินงานต่างๆ

7. ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม หมายถึงการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรม และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในความต่างของวัฒนธรรม ตลอดจนวิธีการพัฒนา จัดการบริหาร และคงรักษาความเป็นทีมที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลายให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (ปรับปรุงจากชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2560)

สภาพการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษา ดังนั้นระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการทัศน์ ปรับกระบวนการเรียนการสอนและปรับกระบวนการพัฒนานักศึกษา เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและยืนหยัดในโลกอนาคตได้อย่างมีความสุขทั้งด้านการดำเนินชีวิตและด้านหน้าที่การงาน สามารถปรับตัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นในศตวรรษนี้ สามารถเอาตัวรอด เป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติพร้อมและประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องเสริมสร้างให้นักศึกษามีคุณลักษณะทักษะแห่งอนาคตใหม่ พัฒนาจิตสำนึกต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกต่อการเป็นพลเมืองและจรรยาบรรณสังคมในอนาคตให้น่าอยู่มากยิ่งขึ้น (เบญจวรรณ ถนอมชยวัชและคณะ:2559) สอดคล้องกับที่ พงษ์เดช ศรีวิชัยประดิษฐ์ ได้เคยเสนอมุมมองว่า การสร้างมนุษย์ที่จะทำงานให้ได้ในศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนใหม่ทั้งหมด คือ

1. สร้างผู้เรียนให้เกิดแรงบันดาลใจ (Passion) คือต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนเกิดแรงบันดาลใจ มีความต้องการที่แท้จริง มีเป้าหมายชีวิตที่แท้จริง

2. หลักสูตรต้องมีการทำ Demand curriculum เท่านั้น จากนี้ไปต้องเป็น Apply science ที่สามารถเอาไปใช้ได้ มีการฝึกงาน ฝึกงาน ทำให้ชำนาญเฉพาะด้าน

3. ทำสถาบันการศึกษาให้เป็น Learning organization ทำองค์กรให้หน้าเรียน น่าอยู่ อาจารย์ต้องทำหน้าที่ในฐานะผู้ดูแลสถานที่ให้เป็นสถานที่ศึกษาที่น่าเรียน น่าอยู่ และ

4. ครูต้องเปลี่ยนจากผู้สอน (Instructor) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Pure facilitator) เลิกยืนด้านหน้า ต้องยืนข้างๆ หรือหลังนักศึกษา ทำให้เขายืนได้ด้วยตัวเอง

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคการศึกษาที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2560 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ โดยเลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา SRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ในภาคการศึกษาที่ 3/2560 จำนวน 48 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการประเมินตนเองด้านอัตลักษณ์และคุณภาพบัณฑิตของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนวิชา SRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

2.1 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 วิเคราะห์กรอบแนวคิดและจุดมุ่งหมายของการวิจัยรวมทั้งได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 จากการศึกษาข้างต้นได้นำมาสร้างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การออกแบบเกมพลศึกษาและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการทดลอง

2.1.3 ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้างแบบสอบถามเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไข

2.1.4 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษา จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วคำนวณหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการหาความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าอัลฟาเท่ากับ 0.98 ซึ่งถือได้ว่ามีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

2.1.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบและแก้ไข และทำการตรวจสอบอีกครั้ง

2.1.6 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสร้างเป็น Google Form เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์และคุณลักษณะบัณฑิตก่อนและหลังเรียนวิชา SRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ลักษณะของมาตราวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.98 โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ คุณลักษณะและอัตลักษณ์ของบัณฑิตซึ่งมี 3 ด้าน รายละเอียดดังนี้

2.2.1 ด้านความรู้คู่การปฏิบัติ จำนวน 10 ข้อ

2.2.2 ด้านอุตสาหกรรมสู่งาน จำนวน 7 ข้อ

2.2.3 ด้านเก่งด้านศิลปศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 10 ข้อ

และส่วนที่ 2 เป็นผลสัมฤทธิ์ของวิชากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ จำนวน 6 ข้อ

การพัฒนาแบบเกมพลศึกษาเพื่อใช้ในการวิจัย

แบบเกมพลศึกษาโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และเกมพลศึกษาของรายวิชา SRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษารูปแบบเกมพลศึกษาและรูปแบบของการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จากการนำเกมของวิทยากรและผู้ทรงคุณวุฒิ และจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) ออกแบบเกมพลศึกษาและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยใช้เกมพลศึกษาเพื่อการละลายพฤติกรรม เช่น เกมเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ ได้แก่ เกมทำตามผู้นำสั่ง สะตอเปลี่ยนฝึก เกมเพื่อละลายพฤติกรรม เกมการแข่งขันส่งเจ้าหญิง เกมการแข่งขันรถไถนา การแข่งขันวิ่งเปรี๊ยะซูเปอร์แมน การละเล่นพื้นบ้านไทย การทำขนมไทย การแสดงบทบาทสมมติ และกิจกรรมวอร์คแรลลี่

3) ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเนื้อหา จุดประสงค์รายวิชา กิจกรรมของรายวิชาและรายละเอียดของแผนการสอน

4) นำกิจกรรมที่ออกแบบไปทดลองสอนในรายวิชาSRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ภาคการศึกษาที่2/2560 เป็นเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง กิจกรรมที่ใช้เวลามากกว่า 3 ชั่วโมงเช่น วอร์คแรลลี่ จะจัดในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์โดยให้นักศึกษาทำแบบสอบถามก่อนเรียนหลังเรียน พบว่า กิจกรรมพลศึกษามีคุณค่าสอดคล้องกับการพัฒนาคุณลักษณะและอัตลักษณ์ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยหาค่าความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ซึ่งกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ผลการพิจารณาได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.88

4) ปรับปรุงรูปแบบเกมพลศึกษาและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระได้แก่ – ชั้นปีของนักศึกษา/ เพศ/ สาขาวิชาเอก/สังกัดสำนักวิชา

ตัวแปรตาม ได้แก่ – อัตลักษณ์และคุณลักษณะบัณฑิต 4 ด้าน คือด้านความรู้คู่การปฏิบัติ/ ด้านอุตสาหกรรมสู่งาน/ ด้านเก่งด้านศิลปศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านความสำเร็จของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูล บรรยายหรืออธิบายลักษณะต่าง ๆ ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ คำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอเป็นตารางความถี่ และร้อยละ

การแปรผลตามเกณฑ์ของเบสท์และคาห์น (Best & Kahn, 1993) ซึ่งมีค่าคะแนนดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีระดับการประเมินตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีระดับการประเมินตนเองอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีระดับการประเมินตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีระดับการประเมินตนเองอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีระดับการประเมินตนเองอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2 การทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับการประเมินตนเองของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนวิชา SRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยการทดสอบที (t – test Dependent Samples)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของอัตลักษณ์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ของวิชา กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนวิชา SRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ในแต่ละด้าน

อัตลักษณ์และคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และ ผลสัมฤทธิ์ของวิชา กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านความรู้คู่การปฏิบัติ	3.96	0.88	มาก	4.54	0.46	มากที่สุด
ด้านอุตสาหกรรมสู่งาน	4.35	0.62	มากที่สุด	4.65	0.39	มากที่สุด
ด้านเก่งศิลปศาสตร์และเทคโนโลยี	4.40	0.55	มากที่สุด	4.64	0.38	มากที่สุด
ผลสัมฤทธิ์ของวิชา กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	4.34	0.61	มากที่สุด	4.67	0.40	มากที่สุด
รวม	4.24	0.62	มากที่สุด	4.62	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 อัตลักษณ์และคุณลักษณะบัณฑิตของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนวิชา SRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ก่อนเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.24 , S.D. = 0.62) และหลังเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.62 , S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า **ก่อนเรียน** ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดยกเว้นด้านความรู้คู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับการประเมินตนเองสูงสุดคือ ด้านเก่งศิลปศาสตร์และเทคโนโลยี (\bar{X} = 4.40 , S.D. = 0.55) รองลงมาด้านอุตสาหกรรมสู่งาน (\bar{X} = 4.35 , S.D. = 0.62) และด้านความรู้คู่การปฏิบัติ (\bar{X} = 3.96 , S.D. = 0.88) **หลังเรียน** พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสูงสุดคือ ด้านความสำเร็จของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (\bar{X} = 4.67 , S.D. = 0.40) รองลงมาด้านอุตสาหกรรมสู่งาน (\bar{X} = 4.65 , S.D. = 0.39) และด้านความรู้คู่การปฏิบัติ (\bar{X} = 4.54 , S.D. = 0.46)

2. ผลการเปรียบเทียบอัตลักษณ์และคุณลักษณะบัณฑิตของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียน วิชา SRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ด้านความรู้คู่การปฏิบัติ ด้านอุตสาหกรรมสู่งาน ด้านเก่งด้านศิลปศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านผลสัมฤทธิ์ของวิชา กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ วิเคราะห์โดยการทดสอบที (t – test Dependent Samples) ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t-test และระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน วิชา SRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ของอัตลักษณ์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทุกด้าน

คะแนน	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ผลสัมฤทธิ์					
ก่อนเรียน	48	4.24	0.62	4.416	0.00
หลังเรียน	48	4.62	0.38		

t = .01 (df = n - 1 = 47)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 เปรียบเทียบอัตลักษณ์และคุณลักษณะบัณฑิตของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียน วิชา SRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ พบว่ามีระดับการประเมินตนเองก่อนเรียนเฉลี่ย 4.24 และระดับการประเมินตนเองหลังเรียน 4.62 ซึ่งระดับการประเมินตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผลการใช้เกมพลศึกษาและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ของการจัดการเรียนการสอนวิชา SRE-102 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ส่งผลให้อัตลักษณ์และคุณลักษณะบัณฑิตของนักศึกษาเพิ่มขึ้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากกิจกรรมพลศึกษาและเกมต่างๆ ที่ได้นักศึกษาช่วยกันออกแบบและคัดสรร เช่น เพลง เกมพลศึกษา การละเล่นพื้นบ้าน กิจกรรมทำอาหารและขนมไทย กิจกรรมวอล์คแรลลี่ รวมทั้งกิจกรรมจิตอาสาและการบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาสามารถทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี มีทักษะในการแก้ปัญหา พัฒนาทักษะการสื่อสารที่ต้องแสดงบทบาทเป็นผู้นำเกมต่าง ๆ สามารถนำเกมพลศึกษาให้สมาชิกได้เล่นอย่างสนุกสนาน และต้องแก้ไขปัญหาในหลายสถานการณ์ จึงเกิดการพัฒนาร่วมกันทั้งสร้างอัตลักษณ์และคุณภาพบัณฑิตได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของเจษฎา กิตติสุนทรและวาสนา กิรติจำเริญ (2560) ที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ BIG 5 โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งกับเพื่อนและกับผู้สอน โดยผู้เรียนจะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานกลุ่มและเปิดโอกาสให้พูดคุยปรึกษากันอย่างเต็มที่ แนวคิดการจัดการเรียนรู้นี้ ทำให้ผู้เรียนถูกฝึกให้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ด้วยการคิดและทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยที่ดีงาม เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น มีความรับผิดชอบ ขยันอดทน มีทักษะทางสังคม ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เน้นการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเต็มที่ด้วยความสนุกสนาน ยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ส่งผลให้ความร่วมมือของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับผลการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุภาติ ปณะราช (2557) พบว่าหลังการใช้กระบวนการเรียนรู้คู่ความสนุกสนาน (5T Model) นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือกันและกันเพื่อที่จะให้เกิดความเข้าใจ ตรวจสอบความเข้าใจซึ่งกันและกัน รู้จักการให้กำลังใจ การชมเชยเพื่อนที่ทำงานได้ดี และ

การให้อภัยซึ่งกันและกันให้กำลังใจตนเอง เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ตั้งใจที่จะทำหน้าที่ต่อไปให้ดีที่สุด คุณลักษณะดังกล่าว จึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอัตลักษณ์และคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

เจษฎา กิตติสุนทรและวาสนา กิรติจำเริญ. (2559.) การศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษารายวิชาการ ออกแบบและการจัดการเรียนรู้ จากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ Big Five Learning. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2559 เลขหน้า 9-19

ฉัตรทิพย์ สุวรรณชิน และพนมพร จันทร์ปัญญา. (2558). การสร้างอัตลักษณ์ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา. วารสารปัญญาภิวัตน์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2558 เลขหน้า 267—80

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2561). “บัณฑิตไทยในศตวรรษที่ 21” สืบค้นจาก <http://www.thinsiam.com> เมื่อธันวาคม 2561

เบญจวรรณ ถนอมชยธวัชและคณะ. (2559) ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา. วารสารเครือข่าย วิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้ ปีที่ : 3 ฉบับที่ : 2 เลขหน้า : 208-222

ปิยนุช ขุนสวัสดิ์. (2560). เอกสารคำสอนกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช

พงษ์เดช ศรีวิเชียรประดิษฐ์ “บัณฑิตไทยในศตวรรษที่ 21” สืบค้นจาก เมื่อ **ผิดพลาด! การอ้างอิงการเชื่อมโยงหลายมิติไม่ถูกต้อง** ธันวาคม 2561

ยุภาตี ปณะราช. (2557) ผลการใช้กระบวนการเรียนรู้คู่ความสนุกสนานเพื่อส่งเสริมทักษะ การพิสูจน์ทางคณิตศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู : วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี ปีที่ : 4 ฉบับที่ : 2 เลขหน้า : 103-128

วิจารณ์ พานิช. (2555) การผลิตบัณฑิตในศตวรรษที่ 21. (เรียบเรียงโดยหนึ่งฤทัย ขอผลกลาง) สืบค้นจาก <http://tcithaijo.org/index.php/sjss/article/view/20389/17707> เมื่อ กุมภาพันธ์ 2561

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. โครงการสร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่และกำลังคนที่มีสมรรถนะเพื่อตอบโจทย์ภาคการผลิต
ตามนโยบายการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย สืบค้นจาก www.mua.go.th/users/bhes/pdf. เมื่อ กุมภาพันธ์ 2561

สุรเกียรติ์ ธาดาวัฒนาวิทย์. (2561) คุณลักษณะบัณฑิตที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยตามแนว “ประเทศไทย 4.0”.
วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม- สิงหาคม เลขหน้า 404-416.

HS-O-03

รูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา
 อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

The Model of value added waste by Community's Participation of Pa Ka Sub District
 Administration Organization, Tha Wang Pha District, Nan Province

สมเกียรติ จิระวงศ์เสถียร^{1*} สยาม เจริญานนท์¹ ศิริกานดา แหยมคง¹ และวิไลวรรณ ศรีหาตา²

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ²หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0818035952, E-mail address: khunkujui@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน 200 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา และผู้นำชุมชน ผู้บริหารชุมชน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.00 อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 26.00 สถานะสมรส ร้อยละ 75.00 การศึกษาระดับปวส./อนุปริญญา/ปวท. ร้อยละ 47.50 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 40.00 รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 35.00

2. ด้านการจัดการขยะของชุมชน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีส่วนช่วยในการลดปริมาณขยะในครัวเรือนโดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น เป็นผู้ที่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ส่วนใหญ่แยกขยะที่ขายได้และไม่ได้อีก่อนทิ้ง ใช้วิธีการจัดการขยะในครัวเรือนโดยส่งต่อให้องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล ภายในครัวเรือนส่วนใหญ่ทิ้งขยะประเภทขวด กระจก และถุงพลาสติก ส่วนใหญ่มีความต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ/น้ำหมักชีวภาพจากขยะเปียก

3. ด้านพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของชุมชนภาพรวม ชุมชนมีการจัดการขยะในครัวเรือนทุกครั้ง

4. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะ ภาพรวมชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก

5. ด้านความต้องการการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ ประชาชนภายในชุมชนมีการนำขยะมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดความยั่งยืน สำหรับรูปแบบการสร้างมูลค่าจากขยะตามความต้องการของประชาชนในชุมชนมีความต้องการ 1) การจัดตั้งธนาคารขยะ/สหกรณ์ขยะ 2) การนำขยะเปียกไปสร้างเป็นปุ๋ยอินทรีย์ 3) การนำขยะแห้งสะอาดไปสู่การสร้างนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและจำหน่ายได้ และ 4) ผลิตเป็นพลังงานทดแทน ด้วยการทำเป็นพลังงานเชื้อเพลิงอัดแท่ง

คำสำคัญ: รูปแบบ การสร้างมูลค่าเพิ่ม ขยะ การมีส่วนร่วม ชุมชน

Abstract

The objective of this study is to study the model of value added waste by Community's Participation of Pa Ka Sub District Administration Organization, Tha Wang Pha District, Nan Province. The sample used in this study are 200 people in each Sub-districts by Quota sampling and 3 community leaders or Sub-district Administrators by Purposive Sampling. Questionnaires and in-depth interviews were used for data collection. Descriptive statistics used in this study were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation. The results of this study found that

1. The majority of respondents were female 60.00%, 31-40 age-group 26.00%, married status 75.00%, High Vocational Certificate/Technical Certificate 47.50%, agriculturists 40.00, and monthly income between 10,001-15,000 Baht 35.00%.

2. Community waste disposal management, the majority of respondents reduced their household waste by not making more waste generation. They separated recyclables in their waste by category, and then take them to sell. In general, all municipal solid waste were collected by Pa Ka Sub District Administration Organization. Most household waste are bottles, cans and plastic bags. A community needs to be capacitated on how to compost bio-degradable wastes such as mulch or compost for agricultural or landscaping purposes.

3. Overview of Community Waste Management Behaviors, all households did household waste management every time.

4. Their level of community participation in waste management was good

5. Moreover, residents want to establish sustainable value-added from household waste.

Value-added model of garbage that residents want are 1) set the Recycle Waste Bank, 2) make compost by decomposing organic waste, 3) recycle waste and turn it into a useful commodity, and 4) generate energy from waste as Refuse-derived fuel

Keyword: Model, Value added , Waste, Participation, Community

บทนำ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของประชากรก่อให้เกิดปัญหาทรัพยากรที่หายากหรือและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและด้วยการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้นมีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย โดยกิจกรรมส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการอุปโภคบริโภคที่มีของเหลือและถูกทิ้งในรูปของขยะมูลฝอย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเศษอาหารที่เหลือจากการเตรียมการปรุงและการบริโภค รวมทั้งเศษกระดาษ พลาสติกและของที่ไม่ใช้แล้ว ซึ่งขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเหล่านี้ หากปล่อยปะละ

ละเลยไม่ดำเนินการเก็บรวบรวมนำไปกำจัดอย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากจะทำให้ชุมชนขาดความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและน่ารังเกียจแล้ว ยังส่งผลก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก

มลพิษจากขยะมูลฝอย เป็นหนึ่งในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เริ่มทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ในปี 2558 มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 15.18 ล้านตัน หรือประมาณวันละ 41,583 ตัน มีขยะมูลฝอยที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ประมาณร้อยละ 40 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ดังนั้น เพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ให้มีการควบคุมและลดปริมาณของเสีย ส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดการใช้ซ้ำ หรือหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ และการเพิ่มศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (กรมควบคุมมลพิษ, 2558) ในอดีตการทิ้งขยะมูลฝอยโดยไม่ได้จัดการนั้นไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมมากนัก เนื่องจากประชากรมีจำนวนไม่มากปริมาณขยะมูลฝอย ก็มีน้อยทำให้มีพื้นที่ในการรองรับขยะมูลฝอยได้ ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาประเทศทำให้มีการใช้ทรัพยากรต่างๆ มากมาย เพื่อการผลิตสินค้าและบริการในการเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศ แต่ผลที่เกิดขึ้นตามมา คือ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสภาพแวดล้อม รวมทั้งก่อให้เกิดมลภาวะและเกิดปัญหาสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยยังเน้นที่ “การกำจัด” เป็นหลักภายใต้แนวความคิดที่เห็นขยะมูลฝอยเป็นเพียงสิ่งไร้ค่าที่จะต้องถูกทำให้หายไปหรือเก็บกักไว้เป็นที่เป็นทาง ขณะเดียวกันก็งานต่อปริมาณที่มีแต่จะเพิ่มขึ้นตามการเติบโตของการบริโภคและวิถีทันสมัย ดังนั้น มิติการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยจึงมุ่งไปที่การเพิ่มศักยภาพในการกำจัดให้มากขึ้น รวดเร็วขึ้น ตลอดจนการหาวิธีการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะให้กลับมาเป็นมูลค่าเพิ่ม โดยชุมชนใช้ประโยชน์จากขยะที่มีมูลค่าเพิ่มให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้น

ตำบลปาคา อำเภอท่าวังผา อยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดน่าน อยู่ภายใต้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาคา ตำบลปาคามีพื้นที่โดยประมาณ 135.42 ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งหมด 5,025 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตร มีระดับการศึกษาไม่สูง ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการขยะและการนำขยะมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้มีรายได้กลับคืนมา

องค์การบริหารส่วนตำบลปาคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน เป็นหน่วยงานปกครองที่ดูแลการบริหารงานภายในพื้นที่ ปัจจุบันประสบปัญหาในเรื่องของขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถจัดเก็บและกำจัดได้หมด และมีปริมาณเพิ่มขึ้นตลอดทำให้ต้องสูญเสียงบประมาณในการจัดเก็บและกำจัดขยะ ปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า ควรศึกษารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะ เพื่อให้ชุมชนมีวิธีการจัดการขยะและการสร้างรูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลปาคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

การทบทวนวรรณที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย สามารถกำหนดประเด็นหลักในการศึกษาได้ 3 ประเด็น คือ

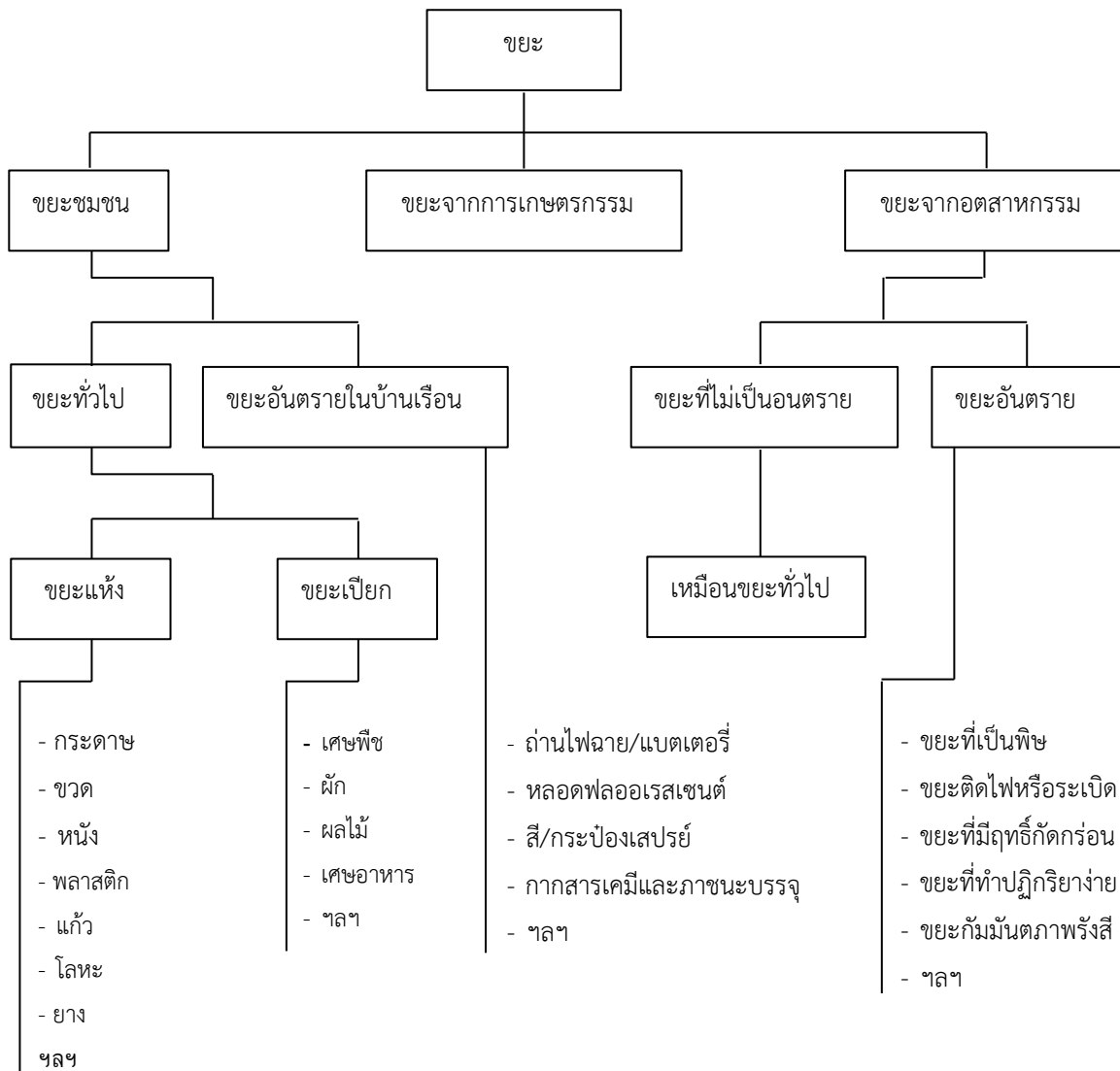
1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ

ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะใส่อาหาร ฝุ่นละอองเถ้า มูลสัตว์หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ๆ ซึ่งครอบคลุมถึงเศษสิ่งของทุกชนิดที่เหลือใช้ เศษวัสดุ

ประเภทและลักษณะของขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 การจำแนกประเภทและลักษณะของขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ

(พัฒนา อรุณรักษ์พงศธร, 2547: 5)

การคัดแยกขยะมูลฝอย

ประเภทของขยะมูลฝอย มี 4 ประเภท คือ

1. ขยะทั่วไป เป็นขยะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าในการนำไปรีไซเคิลเช่น ขยะหมีสำเร็จรูป เปลือกลูกอม ถุงขนม ถุงพลาสติกเป็นอาหาร ซึ่งจากปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดมีอยู่ประมาณร้อยละ 3
2. ขยะย่อยสลายได้ เช่น เศษผัก เศษอาหารและเปลือกผลไม้ สามารถนำไปหมักทำปุ๋ยได้ ซึ่งจากปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดมีอยู่ประมาณร้อยละ 46
3. ขยะรีไซเคิลหรือขยะที่สามารถนำไปขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติกโลหะ อโลหะ ซึ่งจากปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดมีอยู่ประมาณร้อยละ 42
4. ขยะอันตราย เช่น ขยะติดเชื้อ ขยะพิษ

ข้อกำหนดในการคัดแยกขยะมูลฝอย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะมูลฝอยควรส่งเสริมให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการคัดแยก โดยมีข้อกำหนดดังต่อไปนี้

1. คัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้หรือขยะรีไซเคิลออกจากขยะย่อยสลาย ขยะอันตรายและขยะทั่วไป
2. จัดเก็บขยะที่ทำการคัดแยกแล้วในบ้านเรือนไว้ในถุงหรือถังรองรับขยะแบบแยกประเภทที่หน่วยราชการจัดเตรียมไว้
3. จัดวางภาชนะรองรับขยะแบบแยกประเภทในบริเวณที่มีอากาศถ่ายเทสะดวกมีแสงสว่างเพียงพอ ไม่กีดขวางทางเดิน อยู่ห่างจากสถานที่ประกอบอาหารที่รับประทานอาหาร แหล่งน้ำดื่ม
4. ให้จัดเก็บขยะอันตราย หรือภาชนะบรรจุสารที่ไม่ทราบแน่ชัด เป็นสัดส่วนแยกต่างหากจากขยะอื่น ๆ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษ หรือการระเบิด แล้วให้นำไปรวบรวมไว้ในภาชนะหรือสถานที่รวบรวมขยะอันตรายของชุมชน
5. ห้ามจัดเก็บขยะอันตรายไว้รวมกัน โดยให้แยกเก็บเป็นประเภท ๆ หากเป็นของเหลวให้ใส่ถังหรือภาชนะบรรจุที่มิดชิดและไม่รั่วไหล หากเป็นของแข็งหรือกิ่งของแข็งให้เก็บใส่ถังหรือภาชนะที่แข็งแรง
6. หลีกเลี่ยงการเก็บกักขยะที่ทำการคัดแยกแล้วและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่การเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรค หรือที่อาจเกิดการรั่วไหลของสารพิษไว้เป็นเวลานาน
7. หากมีการใช้น้ำทำความสะอาดวัสดุคัดแยกแล้วหรือวัสดุเหลือใช้ที่มีไขมันหรือตะกอนน้ำมันปนเปื้อน จะต้องระบายน้ำเสียนั้นผ่านตะแกรงและบ่อดักไขมันก่อนระบายสู่อ่างน้ำสาธารณะ
8. ห้ามเผา หลอม สกัดหรือดำเนินกิจกรรมอื่นใด เพื่อการคัดแยก การสกัดโลหะมีค่าหรือการทำลายขยะในบริเวณที่พิกัดภัย หรือพื้นที่ที่ไม่มีระบบป้องกันและควบคุมของเสียที่จะเกิดขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และนนทพล กาญจนวัฒน์. (2543) ได้ให้ความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ หมายถึง การลดปริมาณขยะด้วยการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เพื่อให้ขยะบางประเภทได้นำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่

อันจะส่งผลให้เหลือขยะที่จะทิ้งจริงน้อยลง และความสำเร็จของการคัดแยกขยะนี้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนในฐานะที่เป็นผู้ผลิตและผู้ทิ้งขยะ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดการขยะ มีดังนี้

(1) ร่วมรับรู้ หมายถึง รับรู้สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน รับรู้ถึงวิธีการจัดการเพื่อแก้ไขปัญหา ลดผลกระทบของปัญหาและป้องกันปัญหา ในกระบวนการนี้ สื่อ ข้อมูลข่าวสาร วิธีการเผยแพร่หรือเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งข้อมูลข่าวสาร ย่อมเป็นส่วนสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องควรคำนึงถึง เพราะการให้ประชาชนได้ร่วมรับรู้ย่อมมีความตระหนักถึงปัญหาในการพิจารณาว่าตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยวิธีใดได้บ้าง

(2) ร่วมคิดและแสดงความคิดเห็น เป็นผลสืบเนื่องมาจากการรับรู้ข้อมูล เมื่อประชาชนเกิดความตระหนักแล้วย่อมเป็นช่องทางที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดและแสดงความคิดเห็นถึงวิธีการที่จะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง การมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้อย่อนนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่อไป

(3) ร่วมดำเนินการ เมื่อวิธีการที่จะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงและป้องกันปัญหาเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ก็เท่ากับเป็นการยอมรับปัญหาของพวกเขา ดังนั้นหากจะต้องให้พวกเขา เข้ามาร่วมดำเนินการตามกิจกรรมที่ได้มาแล้ว ความเป็นไปได้ย่อมมีมาก

(4) ร่วมติดตามตรวจสอบความเข้มแข็งและความต่อเนื่องในการดำเนินการ ย่อมต้องอาศัยปัจจัยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนที่จะติดตามและตรวจสอบว่า ในการดำเนินการนั้นมีปัจจัยใดบ้าง ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ เพื่อจะได้แก้ไขได้ทันที่

(5) ร่วมรับผิดชอบ ความสำเร็จและความล้มเหลวของกิจกรรมหรือโครงการย่อมขึ้นอยู่กับ การร่วมรับผิดชอบของประชาชนในชุมชน มิใช่เป็นผู้ริเริ่มโครงการหรือผู้นำชุมชน การยอมที่จะมีส่วนร่วมรับผิดชอบย่อมสะท้อนถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในทุกระดับ

(6) ร่วมขยายผล การจัดการขยะเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดว่า หากชุมชนใดมีการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว และมีการชักชวนด้วยวิธีการใดก็ตาม รวมถึงการช่วยเหลือในการจัดการขยะของชุมชนอื่นๆ ย่อมนำมาซึ่งการขยายผลของการจัดการขยะให้สามารถใช้ได้หลายชุมชนมากขึ้น ซึ่งชุมชนมี การจัดการขยะอย่างถูกวิธีได้จำนวนมากชุมชนเท่าใด ย่อมส่งผลดีต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้มากเท่านั้น

สรุป แนวคิดในการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการรับรู้ปัญหา สาเหตุ และความต้องการ ได้แก่ การร่วมเสนอปัญหา การสำรวจข้อมูลเพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหา การสำรวจความต้องการของชุมชน ฯลฯ การค้นหาแนวทางและการวางแผนดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหา ได้แก่ การร่วมกันเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา การกำหนดแผนและโครงการเพื่อแก้ปัญหา การจัดทำแผนและโครงการ มีการศึกษาความเป็นไปได้ของแผนและโครงการ พร้อมกับทบทวนแผนและโครงการ มีการตัดสินใจร่วมกันในการใช้ทรัพยากรอย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่าปัญหาขยะมูลฝอยจะลดลงไปได้นั้น ปัจจัยที่สำคัญ คือ จะต้องได้รับการร่วมมือจากประชาชนหรือชุมชน โดยให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในลักษณะที่ทำงานร่วมกัน ซึ่งแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชน ในการจัดการนำขยะมูลฝอยเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยนั้น ประกอบไปด้วย สารสำคัญดังนี้ (มูลนิธิเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและพลังงาน, 2544)

3.1 แนวคิดการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน การที่จะให้ประชาชนหรือชุมชน เข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดปริมาณ การคัดแยกขยะ และรวบรวมขยะมูลฝอย อย่างเป็นระบบ และเพิ่มบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการของภาครัฐ ต้องมีการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน ซึ่งแนวคิดของการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบไปด้วย

1.1 การสร้างวิสัยทัศน์และจิตสำนึก จุดเริ่มต้นของการแก้ไขปัญหามลพิษของชุมชนจะต้องเริ่มจากการที่ชุมชนมีจิตสำนึก เห็นถึงความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อให้ชุมชนน่าอยู่ โดยเฉพาะการที่ต้องมีผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์และนโยบายที่ชัดเจนตลอดจนมีการสื่อสารให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติและวิธีการจัดการขยะมูลฝอย ที่เหมาะสม รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหานั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งเสริมทำให้เกิดจิตสำนึก ที่จะนำไปการปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

1.2 การจัดการเชิงภาคี คือ ต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีบทบาทในกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมและบทบาทหลักในการดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรเอกชน ภาคธุรกิจ นักวิชาการ เพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่ในการพัฒนา และเป็นการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจทำให้เกิดกระบวนการตรวจสอบและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ลดภาระในการแก้ไขปัญหามลพิษของภาครัฐ

1.3 การสร้างเครือข่าย เป็นการก่อเกิดโครงสร้างและแนวทางในการทำงาน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเกิดการประสานงานเพื่อให้การจัดการชุมชนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการสร้างเครือข่ายอาจจัดในรูปแบบ ระหว่างชุมชน ชุมชนกับภาครัฐ ชุมชนกับภาคีและเอกชน การสร้างเครือข่ายต่างๆ ดังกล่าว จะทำให้การแก้ไขปัญหาสามารถดำเนินไปได้ด้วยการประสบความสำเร็จ

1.4 การจัดการทำแผนปฏิบัติการในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ได้มีชุมชนหลายชุมชน ที่ได้ร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน จัดทำกิจกรรมการมีส่วนร่วม เพื่อหาทางแก้ไขปัญหามลพิษอย่างยั่งยืน โดยชุมชนและสมาชิกในชุมชนจะเป็นผู้ดำเนินการหลัก และรับผิดชอบการประสานงานและดำเนินกิจกรรม ซึ่งรูปแบบของกิจกรรมที่ชุมชนได้มีการดำเนินการ มีดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2543: 3-1)

1.4.1 ธนาคารขยะ (Recycling bank) คือ กิจกรรมที่เป้าหมายเพื่อให้เยาวชนในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแก้ไขปัญหามลพิษของชุมชน และเสริมสร้างจิตสำนึกในการคัดแยกขยะมูลฝอยให้กับเยาวชน รวมทั้งเป็นการส่งเสริมนิสัยในการออมทรัพย์แก่เยาวชน รูปแบบของกิจกรรมธนาคารขยะเป็นรูปแบบที่เยาวชนสามารถเข้าใจง่าย และปฏิบัติได้ โดยให้ครูเป็นที่ปรึกษาและดูแลโครงการ นักเรียนเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ลักษณะของกิจกรรม

1.4.2 ขยะแลกไข่ (Recycling Waste exchange) คือ กิจกรรมที่ใช้หลักการเปรียบเทียบมูลค่าของวัสดุรีไซเคิลกับราคาของไข่ที่ใช้ในกิจกรรม ซึ่งราคาจะขึ้นลงตามราคาตลาด ชุมชนสามารถใช้เป็นเงินหมุนเวียนในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป หรือตั้งเป็นกองทุนเพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆของชุมชน

1.4.3 ผ้าป่าสามัคคีรีไซเคิล คือ กิจกรรมที่เน้นความร่วมมือระหว่างชุมชน ข้าราชการและสถาบันทางศาสนาชุมชน การจัดกิจกรรมนี้เป็นการชักชวนให้ชุมชนคัดแยกขยะ และรวบรวมวัสดุรีไซเคิลนำมาเป็นปัจจัยในการทอดผ้าป่าแทนการใช้เงินหรือสิ่งของเครื่องใช้ ในชีวิตประจำวัน

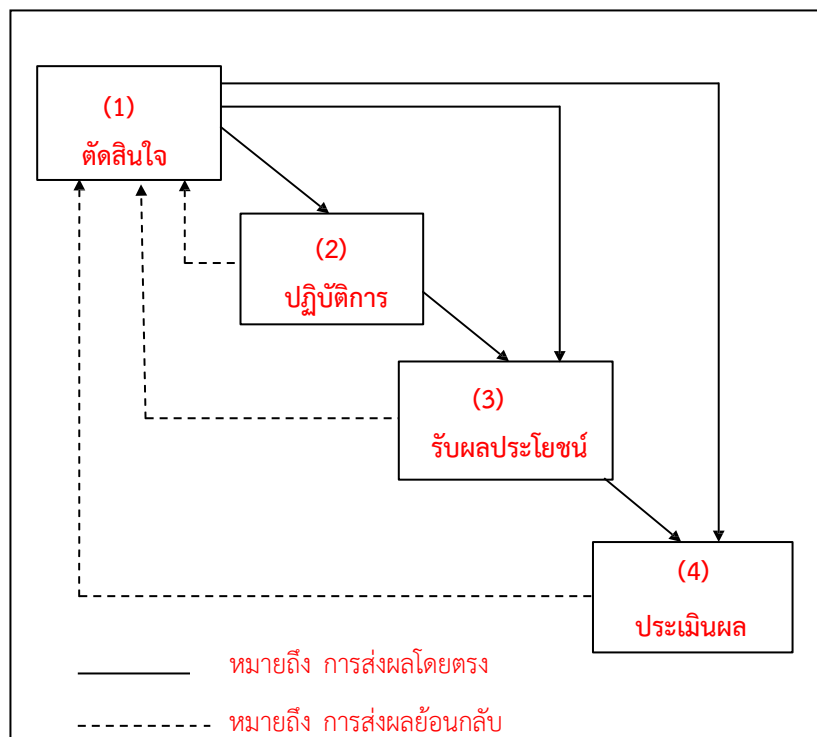
1.4.4 การจัดทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ (Composting) เป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะนำไปกำจัดโดยใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ เช่น กิ่งไม้ ใบไม้ เศษที่เหลือจากการเกษตรกรรม ให้กลายเป็นสารอินทรีย์ที่มีความคงทน ซึ่งสามารถนำไปเป็นปุ๋ยของชุมชนได้

1.4.5 การทำน้ำหมักจุลินทรีย์ (Hydro - microorganism) คือ การนำขยะประเภทเศษอาหาร มาใส่ในถุงปุ๋ย หรือกระสอบน้ำตาล ถ้ามีขนาดใหญ่ต้องนำมาสับเป็นชิ้นเล็กๆ ก่อน จากนั้นใส่ลงในภาชนะพลาสติก แล้วเติมน้ำตาล และหัวจุลินทรีย์ ซึ่งจะได้น้ำหมัก ที่สามารถนำไปใช้บำบัดกลิ่น ใช้เป็นยาปราบศัตรูพืชหรือปุ๋ยได้

1.4.6 การจัดตั้งศูนย์วัสดุรีไซเคิลชุมชน (Community recycling center) คือ กิจกรรมที่เกิดจากการร่วมมือของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งชุมชนอื่นที่อยู่บริเวณใกล้เคียง

3.2 รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้มีผู้ให้ความหมายของรูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ ดังต่อไปนี้

Cohen and Uphoff (1980) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมว่าประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (Cohen and Uphoff, 1980)

วิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงพื้นที่ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การดำเนินการมีขั้นตอนที่สำคัญ คือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยตรงกับกลุ่มตัวอย่างในตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน และใช้เวทีสนทนากลุ่ม (Focus group) กับผู้นำชุมชนและตัวแทนประชาชนในพื้นที่ในช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2560

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน จำนวน 200 คน โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบโควตา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ ผู้นำชุมชน และนายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน จำนวน 3 คน เพื่อให้ทราบถึงแนวนโยบาย แนวทางการบริหารจัดการขยะและความต้องการรูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะภายในชุมชน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งคำถามออกเป็น 5 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลการจัดการขยะของชุมชน เป็นการวัดถึงการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะในครัวเรือน มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งหรือไม่ วิธีการทิ้งขยะในครัวเรือน วิธีการจัดการขยะในครัวเรือน ประเภทของขยะที่ทิ้ง และความรู้ที่ต้องการได้รับเพิ่มเกี่ยวกับการจัดการขยะ แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือน เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติในเรื่องการจัดการขยะของสมาชิกภายในครัวเรือน โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะภายในชุมชนที่อยู่อาศัย เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนภายในชุมชนถึงการบริหารจัดการขยะ โดยใช้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะเพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนถึงรูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะภายในชุมชนของตนเอง แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบจดบันทึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนและรูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มในการจัดการขยะที่เหมาะสมสำหรับชุมชน โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าคา 1 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา 1 คน ผู้นำและแกนนำชุมชนตำบลป่าคา 1 คน

การตรวจสอบความตรงของข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความครอบคลุมของเนื้อหา และด้านการใช้ภาษา ความเหมาะสมความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อความ โดยการหาค่าดัชนีความเหมาะสมระหว่างข้อความกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (IOC) ดังนี้

ให้คะแนน + 1	ถ้าแน่ใจว่าข้อความนั้นสามารถวัดได้
ให้คะแนน 0	ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสามารถวัดได้
ให้คะแนน -1	ถ้าแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สามารถวัดได้

พิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ไม่น้อยกว่า .60 หากข้อคำถามใดมีค่าต่ำกว่า .60 นำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน 40 คน

3. นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มทดลองมาคำนวณตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาพรวมเท่ากับ 0.9035 และได้ค่าความเชื่อมั่นจำแนกในแต่ละตอนดังนี้

แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะ (ตอนที่ 3) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9174

แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ (ตอนที่ 4) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8897

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติที่ใช้บรรยายคุณลักษณะของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาประกอบด้วย

1.1 ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานะสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ข้อมูลการจัดการขยะของชุมชน และความต้องการรูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ใช้วิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลของแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะในครัวเรือน และแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะภายในชุมชนที่อยู่อาศัย

1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ใช้วิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลต่างๆ ควบคู่กับค่าเฉลี่ย เพื่อแสดงลักษณะการกระจายของคะแนน

เกณฑ์การแปลระดับคะแนนพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะในครัวเรือน

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}} = \frac{3 - 1}{3} = 0.66$$

จากเกณฑ์แปลความหมายของระดับคะแนน ได้ดังนี้

ระดับการปฏิบัติ	ค่าเฉลี่ย
ไม่เคย	1.00-1.66
บางครั้ง	1.67-2.33
ทุกครั้ง	2.34-3.00

เกณฑ์การแปลระดับคะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะ

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

จากเกณฑ์แปลความหมายของระดับคะแนน ได้ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย
มากที่สุด	1.00-1.80
มาก	1.81-2.60
ปานกลาง	2.61-3.40
น้อย	3.41-4.20
น้อยที่สุด	4.20-5.00

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลที่รวบรวมมาได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการแยกแยะส่วนประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่างๆ เพื่อให้ทราบถึง แนวทางการบริหารจัดการขยะในการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	80	40.00
	หญิง	120	60.00
อายุ	20 ปีหรือน้อยกว่า	17	8.50
	21 – 30 ปี	36	18.00
	31 – 40 ปี	52	26.00
	41 – 50 ปี	44	22.00
	51 – 60 ปี	23	11.50
	มากกว่า 60 ปี	20	10.00
สถานะสมรส	โสด	35	17.50
	สมรส	150	75.00
	หม้าย	12	6.00
	หย่า	10	5.00

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	35	17.50
	มัธยมศึกษาตอนต้น	25	12.50
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	20	10.00
	ปวส./อนุปริญญา/ปวท.	95	47.50
	ปริญญาตรี	25	12.50
	สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00
อาชีพ	เกษตรกรกรรม	80	40.00
	รับจ้างทั่วไป	40	20.00
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	25	12.50
	ทำงานโรงงาน/บริษัทเอกชน	20	10.00
	ค้าขาย/ทำธุรกิจส่วนตัว	5	2.50
	แม่บ้าน/พ่อบ้าน	10	5.00
	อื่นๆ	20	10.00
รายได้	ไม่เกิน 5,000 บาท	15	7.50
	5,001 – 10,000 บาท	60	30.00
	10,001 – 15,000 บาท	70	35.00
	15,001 -20,000 บาท	10	5.00
	20,001 -25,000 บาท	20	10.00
	มากกว่า 25,000 บาท	25	12.50

จากตารางที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 60.00 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 26.00 สถานภาพสมรส ร้อยละ 75.00 การศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา/ปวท. ร้อยละ 47.50 ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ร้อยละ 40.00 มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 35.00

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการจัดการขยะของชุมชน

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของการจัดการขยะของชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
มีส่วนในการลดปริมาณขยะในครัวเรือน โดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น	ใช่	190	95.00
	ไม่ใช่	10	5.00
มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งหรือไม่	แยก	190	95.00
	ไม่แยก	10	5.00
วิธีการทิ้งขยะในครัวเรือน	แยกขยะที่ขายได้และไม่ได้ก่อนทิ้ง ทิ้งรวมกันในถุงเดียว	120	60.00
	แยกถุงขยะตามแต่ละประเภทก่อนทิ้ง	15	7.50
	อื่นๆ	60	30.00
	อื่นๆ	5	2.50
มีการจัดการขยะในครัวเรือนโดยวิธีใด	กองบนพื้นดิน	0	0.00
	ใส่ในหลุมขยะ	15	7.50
	ฝังกลบ	15	7.50
	เผา	0	0.00
	ส่งต่อให้อบต./เทศบาล	165	82.50
	อื่นๆ	5	2.50
ครัวเรือนของท่านทิ้งขยะประเภทใด มากที่สุด (เรียง 3 ลำดับแรก)	ผัก ผลไม้ และเศษอาหาร	54	27.00
	ขวด กระจก และถุงพลาสติก	89	44.50
	เศษไม้ กิ่งไม้ ใบไม้ และดอกไม้	57	28.50
ความรู้ที่ต้องการได้รับเพิ่มเกี่ยวกับการ จัดการขยะ (เรียงจากมากไปหาน้อย)	วิธีทำปุ๋ยหมักชีวภาพ/น้ำหมักชีวภาพ	116	58.00
	จากขยะเปียก		
	วิธีการแยกขยะอย่างถูกวิธี	45	22.50
	วิธีการลดปริมาณขยะ	24	12.00
	การนำวัสดุเหลือใช้มาประยุกต์ใช้ใหม่	15	7.50

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีส่วนในการลดปริมาณขยะในครัวเรือน โดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 95.00

ผู้ตอบแบบสอบถามมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ร้อยละ 95.00

ผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการทิ้งขยะในครัวเรือน โดยแยกขยะที่ขายได้และไม่ได้ก่อนทิ้งมากที่สุด ร้อยละ 60.00 รองลงมาคือ ผู้ที่แยกถุงขยะตามแต่ละประเภทก่อนทิ้ง ร้อยละ 30.00 ผู้ที่ทิ้งรวมกันในถุงเดียว ร้อยละ 7.50 และใช้วิธีอื่นๆ ร้อยละ 2.50 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีการจัดการขยะในครัวเรือนโดยวิธีส่งต่อให้อบต./เทศบาลมากที่สุด ร้อยละ 82.50 รองลงมาคือ มีการจัดการขยะโดยวิธีใส่ในหลุมขยะ ร้อยละ 7.50 มีการจัดการขยะโดยวิธีฝังกลบ ร้อยละ 7.50 และใช้วิธีอื่นๆ ร้อยละ 2.50 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีการทิ้งขยะภายในครัวเรือน ลำดับที่ 1 ขยะประเภทขวด กระป๋อง และถุงพลาสติก ร้อยละ 44.50 ลำดับที่ 2 ขยะประเภทเศษไม้ กิ่งไม้ ใบไม้และดอกไม้ ร้อยละ 28.50 ลำดับที่ 3 ขยะประเภทผัก ผลไม้ และเศษอาหาร ร้อยละ 27.00

ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการขยะในเรื่องวิธีการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ/น้ำหมักชีวภาพ ร้อยละ 58.00 รองลงมาคือ วิธีการแยกขยะอย่างถูกวิธี ร้อยละ 22.50 วิธีการลดปริมาณขยะ ร้อยละ 12.00 และการนำวัสดุเหลือใช้มาประยุกต์ใช้ใหม่ ร้อยละ 7.50 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือน

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

การจัดการขยะ	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ท่านทิ้งขยะในถังขยะทุกครั้ง	2.90	0.301	ทุกครั้ง
ท่านคัดแยกขยะที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น เศษกระดาษ ขวดพลาสติก เศษเหล็ก ขวดแก้ว ไปขาย หรือนำมาใช้ใหม่	2.53	0.501	ทุกครั้ง
ท่านหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก ก่อ่งโฟม	2.60	0.491	ทุกครั้ง
ท่านนำตะกร้า หรือกระเป๋าผ้าไปใส่ของเมื่อไปซื้อของหรือจ่ายตลาด	2.03	0.331	บางครั้ง
ท่านได้ขายของที่ใช้แล้ว ให้รถ/ร้านรับซื้อของเก่า	2.39	0.488	ทุกครั้ง
ท่านใช้เศษหญ้า เศษใบไม้คลุมดิน มากกว่าการทิ้งลงในถังขยะ	2.75	0.437	ทุกครั้ง
ท่านนำเศษอาหารไปใช้เลี้ยงสัตว์	2.40	0.540	ทุกครั้ง
ท่านนำถุงพลาสติก ถุงหิ้ว ที่ยังมีสภาพดีกลับมาใช้ซ้ำอีก	2.57	0.526	ทุกครั้ง
ท่านนำเสื้อผ้าเก่าไปซ่อมแซมแล้วนำกลับมาใช้ใหม่	2.09	0.385	บางครั้ง
ท่านส่งเสริมให้ผู้อื่นคัดแยกขยะก่อนทิ้ง	2.55	0.499	ทุกครั้ง
ท่านคัดแยกขยะอันตรายออกจากขยะประเภทอื่นก่อนทิ้ง	2.76	0.462	ทุกครั้ง
ท่านส่งเสริมให้ผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมด้านการจัดการขยะกับหน่วยงานต่างๆ	2.34	0.425	ทุกครั้ง
ท่านชักชวนเพื่อนบ้านนำขยะมาใช้ประโยชน์	2.23	0.419	บางครั้ง
ท่านใช้กระดาษทั้งสองหน้าช่วยลดปริมาณขยะ	2.75	0.437	ทุกครั้ง
ภาพรวม	2.48	0.194	ทุกครั้ง

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือน โดยเรียงลำดับรายการข้อความที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ดังนี้ ทั้งขยะในถังขยะทุกครั้ง ($\bar{X} = 2.90$, S.D. = 0.301) คัดแยกขยะอันตรายออกจากขยะประเภทอื่นก่อนทิ้ง ($\bar{X}=2.76$ S.D. = 0.462) ใช้เศษหญ้า เศษใบไม้คลุมดิน มากกว่าการทิ้งลงในถังขยะ และใช้กระดาษทั้งสองหน้าช่วยลดปริมาณขยะ ($\bar{X}= 2.75$, S.D. = 0.437)

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะ

ตารางที่ 4 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

รูปแบบวิธีการ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
นำขยะที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่	3.60	0.900	มาก
ติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา	3.63	0.744	มาก
เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน	4.00	0.716	มาก
ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการจัดการขยะ	3.68	0.859	มาก
รักษาภาวะเยียบเกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน	3.63	0.925	มาก
ปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เยาวชนในชุมชนให้เห็น	3.53	0.905	มาก
ความสำคัญของปัญหาขยะ			
แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะวิธีการในการแก้ไข	3.40	0.778	ปานกลาง
ปัญหาขยะของชุมชน			
มีส่วนร่วมในการวางแผนการบำบัด และกำจัดขยะของชุมชน	3.43	0.675	มาก
สนับสนุนและบริจาคเงินช่วยเหลือในการจัดการขยะ	3.18	0.747	ปานกลาง
ภาพรวม	3.56	0.81	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะ พบว่าในภาพรวม ผู้ตอบส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะรายการข้อความที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ดังนี้ ผู้ตอบได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน ($\bar{X}= 4.00$, S.D. = 0.716) ผู้ตอบปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการจัดการขยะ ($\bar{X}= 3.68$, S.D. = 0.859) ติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา ($\bar{X}= 3.63$, S.D. = 0.744) และรักษาภาวะเยียบเกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน ($\bar{X}= 3.63$, S.D. = 0.925)

ส่วนที่ 5 ความต้องการการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ

ตารางที่ 5 แสดงความต้องการการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลปากา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
ปัจจุบันภายในชุมชนของท่านมีการนำขยะมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดความยั่งยืน	มี	180	90.00
	ไม่มี	20	10.00
ภายในชุมชนของท่านควรมีการสร้างรูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ ที่มีอยู่ในชุมชนในลักษณะใดเหมาะสมที่สุด	การจัดตั้งธนาคารขยะ/สหกรณ์ขยะ	85	42.50
	การนำขยะแห้งสะอาดไปสู่การสร้างนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและจำหน่ายได้	35	17.50
	การนำขยะเปียก ไปสร้างเป็นปุ๋ยอินทรีย์	0	0.00
	ผลิตเป็นพลังงานทดแทน ด้วยการทำเป็นพลังงานเชื้อเพลิงอัดแท่ง	80	40.00
	ผลิตเป็นพลังงานทดแทน ด้วยการทำเป็นพลังงานเชื้อเพลิงอัดแท่ง	0	0.00
ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการนำขยะมาสร้างมูลค่าให้เกิดประโยชน์	มีความรู้	170	85.00
	ไม่มีความรู้	30	15.00
หาก อบต./เทศบาล มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะที่มีในชุมชน จะให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วม	ให้การสนับสนุน และเข้าร่วมอบรม	200	100.00
	ให้การสนับสนุน แต่ไม่เข้าร่วมอบรม	0	0.00
	ไม่ให้การสนับสนุน และไม่เข้าร่วมอบรม	0	0.00
การนำขยะมาสร้างมูลค่าเพิ่มแทนที่จะนำไปทิ้งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะภายในชุมชน	ใช่	190	95.00
	ไม่ใช่	10	5.00
ภายในชุมชนมีความพร้อม สามารถเป็นต้นแบบของศูนย์เรียนรู้ในการพัฒนารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ	มีความพร้อม	170	85.00
	ไม่มีความพร้อม	30	15.00

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความต้องการการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ ผู้ตอบส่วนใหญ่มีการนำขยะภายในชุมชนมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดความยั่งยืน ร้อยละ 90.00 ผู้ที่ไม่มีการนำขยะภายในชุมชนมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดความยั่งยืน ร้อยละ 10.00

ผู้ตอบส่วนใหญ่ เห็นว่าควรมีการสร้างรูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะที่มีอยู่ในชุมชนด้วยวิธีการจัดตั้งธนาคารขยะ/สหกรณ์ขยะ ร้อยละ 42.50 รองลงมา ควรมีนำขยะเปียก ไปสร้างเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ร้อยละ 40.00 การนำขยะแห้งสะอาด ไปสู่การสร้างนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและจำหน่ายได้ ร้อยละ 17.50

ผู้ตอบส่วนใหญ่ มีความรู้เกี่ยวกับการนำขยะมาสร้างมูลค่าให้เกิดประโยชน์ ร้อยละ 85.00 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการนำขยะมาสร้างมูลค่าให้เกิดประโยชน์ ร้อยละ 15.00

ผู้ตอบทุกคนให้การสนับสนุน และเข้าร่วมอบรม หากองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะที่มีในชุมชน ร้อยละ 100.00

ผู้ตอบส่วนใหญ่ เห็นว่าการนำขยะมาสร้างมูลค่าเพิ่มแทนที่จะนำไปทิ้ง เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะภายในชุมชน ร้อยละ 95.00 ผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยกับการนำขยะมาสร้างมูลค่าเพิ่มแทนที่จะนำไปทิ้ง เป็นวิธีการหนึ่ง ที่จะช่วยลดปริมาณขยะภายในชุมชน ร้อยละ 5.00

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าภายในชุมชนมีความพร้อม สามารถเป็นต้นแบบของศูนย์เรียนรู้ในการพัฒนารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ ร้อยละ 85.00 ส่วนผู้ตอบที่เห็นว่าภายในชุมชนไม่มีความพร้อม ที่สามารถเป็นต้นแบบของศูนย์เรียนรู้ในการพัฒนารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ ร้อยละ 15.00

ส่วนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลทั้งจากการสัมภาษณ์และการศึกษาบริบทของพื้นที่ สามารถวิเคราะห์ประเด็นของปัญหาการเกิดขยะของชุมชนตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ได้ ดังนี้

1. ปริมาณขยะในท้องถิ่นของตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ยังมีปริมาณค่อนข้างมาก โดยเฉลี่ยจะมีปริมาณขยะระหว่าง 5 ตัน ถึง 1,000 ตัน/เดือน ซึ่งเป็นปัญหาในการจัดเก็บขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา ซึ่งรับผิดชอบในพื้นที่โดยตรง ความพยายามของหน่วยงานที่รับผิดชอบมีความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชนให้ช่วยกันกำจัดขยะเพื่อไม่ให้ปริมาณขยะล้นที่ไม่สามารถจัดเก็บได้ทัน และยังเร่งดำเนินการในเรื่องของการอบรมให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่ในการคัดแยกขยะให้ถูกวิธี

2. ประเภทขยะที่ประชาชนในท้องถิ่นทิ้ง ส่วนใหญ่ขยะที่ทิ้งภายในชุมชน เป็นถุงพลาสติก ขยะแห้งขวดแก้ว กระจง เบียร์ และพวกขยะเปียกที่ย่อยสลายได้ พวกเศษผักจากครัวเรือน ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา ได้มีการรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนนำขยะเปียกไปทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์เพื่อนำไปใช้ในแปลงการเกษตรเพื่อก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และเป็นการลดปริมาณการใช้สารเคมีในการทำเกษตร มีการส่งเสริมให้นำขยะแห้ง ขยะที่ Recycle ได้ อาทิเช่น พวกหลอด มาทำเป็นหมวก ดอกไม้ พวงกุญแจ กระจง เบียร์ มาทำเป็นสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ

3. ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า วิธีที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการนำขยะกลับมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดประโยชน์ลำดับที่ 1 คือ การนำขยะเปียกไปสร้างเป็นปุ๋ยชีวภาพแล้วนำไปใช้สำหรับแปลงการเกษตรของชุมชน ลำดับที่ 2 คือ การนำขยะแห้งมาสร้างเป็นสิ่งประดิษฐ์แล้วจำหน่ายให้มีรายได้ ลำดับที่ 3 คือ การจัดตั้งธนาคารขยะ/สหกรณ์ขยะ และลำดับที่ 4 คือ การนำขยะมาทำเป็นพลังงานโดยอัดเป็นแท่ง

4. ปัญหาที่ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าคากำลังประสบอยู่ คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทิ้งขยะของคนในชุมชนว่า เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้คนในชุมชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และสิ่งที่ชุมชนกำลังเผชิญปัญหาอยู่ในปัจจุบัน คือ ชุมชนมีบ่อทิ้งขยะและพื้นที่ในการทิ้งขยะอย่างจำกัด

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดการขยะของชุมชน

ผู้ตอบเป็นผู้ที่มีส่วนช่วยในการลดปริมาณขยะในครัวเรือนโดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 95.00 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ร้อยละ 95.00 ส่วนใหญ่แยกขยะที่ขายได้และไม่ได้ก่อนทิ้ง ร้อยละ 60.00 รองลงมาแยกถุงขยะตามแต่ละประเภทก่อนทิ้ง ร้อยละ 30.00 ส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดการขยะในครัวเรือนโดยส่งต่อไป อบต./เทศบาล ร้อยละ 82.50 รองลงมาใส่ในหลุมขยะและฝังกลบ ร้อยละ 7.50 เท่ากัน ส่วนใหญ่ภายในครัวเรือนทิ้งขยะประเภท ขวด กระป๋อง และถุงพลาสติก ร้อยละ 44.50 รองลงมาขยะประเภท เศษไม้ กิ่งไม้ ใบไม้ และดอกไม้ ร้อยละ 28.50 ผัก ผลไม้และเศษอาหาร ร้อยละ 27.00 ส่วนใหญ่มีความต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการขยะในเรื่อง วิธีการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ/น้ำหมักชีวภาพจากขยะเปียก ร้อยละ 58.00 รองลงมาคือ วิธีการแยกขยะอย่างถูกวิธี ร้อยละ 22.50

2. พฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือน

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติในเรื่องการจัดการขยะภายในครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนมีการจัดการขยะในครัวเรือนทุกครั้ง ดังนี้ มีการทิ้งขยะในถังขยะ มีการคัดแยกขยะอันตรายออกจากขยะประเภทอื่นก่อนทิ้ง มีการใช้กระดาษทั้งสองหน้าช่วยลดปริมาณขยะ มีการใช้เศษหญ้า เศษใบไม้คลุมดิน มากกว่าการทิ้งลงในถังขยะ มีการส่งเสริมให้ผู้อื่นคัดแยกขยะก่อนทิ้ง มีการคัดแยกขยะที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น เศษกระดาษ ขวดพลาสติก เศษเหล็ก ขวดแก้ว ไปขาย หรือนำมาใช้ใหม่ หลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก กล่องโฟม นำถุงพลาสติก ถุงหิ้ว ที่ยังมีสภาพดีกลับมาใช้ซ้ำอีก มีการขายของที่ใช้แล้ว ให้รถ/ร้านรับซื้อของเก่ามารับซื้อทุกครั้ง นำเศษอาหารไปใช้เลี้ยงสัตว์ ส่งเสริมให้ผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมด้านการจัดการขยะกับหน่วยงานต่างๆ มีการชักชวนเพื่อนบ้านนำขยะมาใช้ประโยชน์ และภายในครัวเรือนมีการจัดการขยะเป็นบางครั้ง ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง มีการนำเสื้อผ้าเก่าไปซ่อมแซมแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ การนำตะกร้า หรือกระเป๋ามาไปใส่ของเมื่อไปซื้อของหรือจ่ายตลาด

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะ พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก ดังนี้ เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการจัดการขยะ รักษากฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน นำขยะที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ ปลุกฝังจิตสำนึกให้แก่เยาวชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของปัญหาขยะ และมีส่วนร่วมในการวางแผนการบำบัด และกำจัดขยะของชุมชน สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะที่มีระดับปานกลาง ได้แก่ แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะวิธีการในการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน และสนับสนุนและบริจาคเงินช่วยเหลือ

4. ความต้องการการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ

ภายในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ส่วนใหญ่มีการนำขยะมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดความยั่งยืน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรมีการสร้างรูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะโดยวิธีที่เหมาะสม คือ ลำดับที่ 1 การจัดตั้งธนาคารขยะ/สหกรณ์ขยะ ลำดับ 2) การนำขยะเปียกไปสร้างเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ลำดับ 3) การนำขยะแห้งสะอาดไปสู่การสร้างนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและจำหน่ายได้ และลำดับ 4) ผลิตเป็นพลังงานทดแทนด้วยการทำเป็นพลังงานเชื้อเพลิงอัดแท่ง ภายในชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการนำขยะมาสร้างมูลค่าให้เกิดประโยชน์ มีความเห็นส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องการเข้าร่วมการอบรม มีความเห็นว่าการนำขยะ

มาสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะภายในชุมชน และภายในชุมชนมีความพร้อมที่สามารถเป็นต้นแบบของศูนย์เรียนรู้ในการพัฒนารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ ในการจัดการขยะ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการพัฒนารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. การจัดการขยะของชุมชน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีส่วนช่วยในการลดปริมาณขยะในครัวเรือนโดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น เป็นผู้ที่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ส่วนใหญ่แยกขยะที่ขายได้และไม่ได้ก่อนทิ้ง ใช้วิธีการจัดการขยะในครัวเรือนโดยส่งต่อไป อบต./เทศบาล ส่วนใหญ่ภายในครัวเรือนทิ้งขยะประเภท ขวด กระป๋อง และถุงพลาสติก รองลงมาคือ เศษไม้ กิ่งไม้ ใบไม้ และดอกไม้ และขยะประเภทผัก ผลไม้ และเศษอาหาร ภายในชุมชนมีความต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการขยะในเรื่อง วิธีการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ/น้ำหมักชีวภาพจากขยะเปียก รองลงมา วิธีการแยกขยะอย่างถูกวิธี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาบแก้ว ปัญญาไทย (2554) ได้ศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับสูง ชุมชนสามารถคัดแยกขยะ การนำขยะไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับสูง พฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนของชุมชน พบว่ามีการคัดแยกขยะ มีการกำชับสมาชิกในครัวเรือน คัดแยกขยะก่อนทิ้ง ขยะเปียกจะบรรจุทิ้งลงถังเทศบาล ขยะแห้งบางส่วนนำไปกำจัดโดยการเผา ขยะรีไซเคิลเก็บรวบรวมไว้เพื่อขาย บางส่วนนำกลับมาใช้ใหม่

2. พฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือน ส่วนใหญ่ชุมชนมีการจัดการขยะในครัวเรือนทุกครั้ง โดยมีพฤติกรรมจัดการขยะทุกครั้ง เรียงลำดับ 3 ลำดับแรกตามลำดับ คือ มีการทิ้งขยะในถังขยะ มีการคัดแยกขยะอันตรายออกจากขยะประเภทอื่นก่อนทิ้งและใช้กระดาษทั้งสองหน้าช่วยลดปริมาณขยะ และใช้เศษหญ้า เศษใบไม้คลุมดิน มากกว่าการทิ้งลงในถังขยะ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยพร สกกุลพอง (2551) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง โดยรวมมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุดคือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมาคือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ประชาชนมีพฤติกรรมเลือกขยะประเภทกล่องกระดาษ หรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้ได้อีก ในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรมเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลาย ๆ ใบ และในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรมทิ้งขยะเปียก โดยจะต้องมีถังขยะรองรับเสมอ และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเมษฐ ห่วงมิตร (2550) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยรวม มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย มากที่สุดคือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมาคือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ประชาชนเลือกขยะประเภทกล่องกระดาษ หรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขาย หรือนำกลับมาใช้ได้อีก ในด้านการลดการเกิดขยะมูล

ฝอย ประชาชนเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของ ใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่า ใบเล็กหลาย ๆ ใบ และในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรม การทิ้งขยะเปียก จะต้องมีถังขยะรองรับเสมอ

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะภายในชุมชน ภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌฐาภพ ยมจินดา (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้านโดย ด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

4. ความต้องการการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ ภายในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา อำเภอน้ำหนาว จังหวัดน่าน ส่วนใหญ่มีการนำขยะมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดความยั่งยืน ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าควรมีการสร้างรูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะโดยวิธีที่เหมาะสมคือ ลำดับที่ 1) การจัดตั้งธนาคารขยะ/สหกรณ์ขยะ ลำดับ 2) การนำขยะเปียกไปสร้างเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ลำดับ 3) การนำขยะแห้งสะอาดไปสู่การสร้างนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและจำหน่ายได้ และลำดับ 4) ผลิตเป็นพลังงานทดแทน ด้วยการทำเป็นพลังงานเชื้อเพลิงอัดแท่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รวิกานต์ แสนไชย (2544) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน : กรณีศึกษานาการขยะชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการธนาคารขยะชุมชนวัดกลาง เป็นการใช้องค์กรมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นการจัดการแบบยั่งยืน เพราะมีความสัมพันธ์กันระหว่างสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรวิญญ์ วรชัชฌพงษ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการขยะชุมชนในเทศบาลตำบลดงมะดะ อำเภอมะลาว จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการขยะคือ ผู้นำชุมชนของท้องถิ่นควรส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมแผนงานหรือโครงการที่มีจุดประสงค์เพื่อลดปริมาณขยะ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ทั้งร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์และร่วมประเมินผล ยึดหลักการพึ่งตนเองโดยมุ่งใช้ทรัพยากรที่มีแต่ละชุมชนเป็นต้นทุนสำหรับกิจกรรมการจัดการขยะ เช่น การตั้งกลุ่มคัดแยกประเภทขยะ ธนาคารขยะชุมชน กลุ่มปุ๋ยหมัก และกลุ่มปุ๋ยชีวภาพ โดยเทศบาลควรมีการส่งเสริมขยายผลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อพัฒนาเป็นชุมชนปลอดขยะ ซึ่งจะทำให้ชุมชนสะอาด น่าอยู่ สร้างชุมชนเข้มแข็งและเป็นการพัฒนาที่แก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล ที่ต้องการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะ มูลฝอย โดยการพัฒนารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปปรับใช้ในการวางแผนเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและการพัฒนารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะภายในองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล โดยแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล อาจเลือกศึกษาในองค์ประกอบหรือส่วนท้องถิ่นพื้นที่อื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับภาพรวมได้ ตลอดจนเลือกศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อนโยบายในการบริหารงานขององค์ประกอบหรือส่วนท้องถิ่นอื่นๆ หรือหน่วยงานอื่นๆ เพิ่มเติมจากที่ได้ศึกษาไว้แล้วในงานวิจัยนี้

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบล ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในชุมชน ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดเก็บและยังเป็นการลดปริมาณของขยะมูลฝอยลงได้ด้วย โดยการสื่อสารทางเสียงตามสาย/หอกระจายข่าวของหมู่บ้าน ป้ายโฆษณาตามสถานที่ต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์โดยผ่านสมาชิกกลุ่มทางสังคม และเจ้าหน้าที่เทศบาล เป็นต้น

2.2 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบล ควรจัดหางบประมาณเพิ่มเติมในการฝึกอบรมด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยให้ถูกวิธี และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะมูลฝอยโดยนำขยะที่ทิ้งแล้วกลับมาใช้ประโยชน์และสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนในชุมชน

2.3 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มดำเนินการ และมีส่วนร่วมทุกกระบวนการจะส่งผลให้การดำเนินการดังกล่าวประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบถึงรูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะที่เหมาะสมกับองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล ในเขตภาคเหนือกับเขตภาคอื่นๆ

3.2 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการวิเคราะห์ทางการเงินของขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เพื่อศึกษาถึงรายได้ที่เกิดจากการนำขยะมูลฝอยที่แยกได้ไปดำเนินการจำหน่ายต่อในรูปของธนาครขยะ การนำขยะมูลฝอยแบบแห้งไปสร้างสิ่งประดิษฐ์นำไปจำหน่าย เพื่อให้เห็นมูลค่าที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นความคุ้มค่าที่สามารถวัดได้อย่างชัดเจน เพราะสามารถแสดงผลเป็นตัวเลขหรือจำนวนเงินได้ ส่งผลต่อความมั่นใจที่จะเลือกแนวทางการแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนทิ้งเพื่อนำไปสร้างมูลค่าเพิ่ม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ปีงบประมาณ 2559 และสำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา และประชาชนในชุมชน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และเข้าร่วมการประชุม สนทนากลุ่ม ตลอดจนผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าคา ที่เป็นกำลังหลักในการเก็บข้อมูลภาคสนามและกิจกรรมการเข้าร่วมการประชุม สนทนากลุ่ม

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ที่เป็นผู้อนุมัติทุนสนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิรวัดณ์ ชมระกา คณบดีคณะวิทยาการจัดการ ซึ่งเป็นผู้บริหารของคณะวิทยาการจัดการ ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของการประกันคุณภาพของคณะฯ ในเรื่องของมาตรฐานด้านผลงานการวิจัย และเป็นผู้ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ทำผลงานวิจัย ทุกท่านที่กล่าวนามมาล้วนมีส่วนร่วมในการสร้างคุณค่า มูลค่าเพิ่มและความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2558). “รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ. 2558”.[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.pcd.go.th>
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2558). คู่มือการสร้างสรรคสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กอบแก้ว ปัญญาไทย. (2554). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฐภาพ ยมจินดา. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปภาวรินทร์ นาจำปา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรเมษฐ ท่วงมิตร. (2550). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าวกรุงเทพมหานคร.
- พระมหาประกาดิต สิริเมโธ. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัฒนา อนุรักษ์พงศธร. (2547). การจัดการขยะ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มูลนิธิเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและพลังงาน. 2544. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการ ขยะมูลฝอยชุมชน. (อัดสำเนา).
- รวีกานต์ แสนไชย. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน: กรณีศึกษานาคารขยะชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วชิรวิทย์ วรชัยณุกงศ์. (2560). รูปแบบการจัดการขยะชุมชนในเทศบาลตำบลงมะตะ อำเภอมะลาว จังหวัดเชียงราย. รายงานการประชุมวิชาการ นครศวรวิจัย ครั้งที่ 13: วิจัยและนวัตกรรม ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม.
- วลัยพร สกุลพอง. (2551). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และนันท์พล กาญจนวัฒน์. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน, รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร.

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). **Participation's place in rural development: Seeking clarify through specificity.** n.p.

HS-O-04

นิทานวชิรญาณ : บทบาทในการส่งเสริมการประพันธ์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

Vajirayana: Role to the promotion of literature works in the reign of
king Chulalongkorn

กรีกมล หนูเกื้อ^{1*}

หลักสูตรภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0817482796, E-mail address: kreekamon_noo@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทบาทของนิทานวชิรญาณ ซึ่งเป็นวรรณคดีที่พิมพ์เผยแพร่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการประพันธ์ เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริในการส่งเสริมการประพันธ์ให้เกิดขึ้นในสังคม จึงทรงก่อตั้งหอพระสมุดวชิรญาณเพื่อสนับสนุนการแต่งหนังสือ และมีการออกหนังสือพิมพ์ประจำหอพระสมุดวชิรญาณเพื่อส่งเสริมการประพันธ์ให้เกิดขึ้นในสังคม โดยมีการแต่งเรื่องและแปลเรื่องจากตะวันตกลงพิมพ์เผยแพร่ โดยเรียกเรื่องที่พิมพ์เผยแพร่ว่า “นิทานวชิรญาณ” ผลการศึกษาพบว่านิทานวชิรญาณมีบทบาทในการส่งเสริมการประพันธ์คือ เปิดรับให้คนในสังคมส่งเรื่องเข้ามา โดยมีกรรมสัมปาทิกซึ่งเป็นกรรมการของหอพระสมุดเป็นผู้พิจารณาก่อนได้รับการตีพิมพ์ ทั้งยังมีการแปลวรรณกรรมตะวันตกลงหนังสือพิมพ์ของหอพระสมุดวชิรญาณ อันแสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมการประพันธ์ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

คำสำคัญ: นิทานวชิรญาณ, บทบาทการส่งเสริมการประพันธ์, สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

Abstract

The objective of this research were to study and analyze Role of Vajirayana in aspect of having important to the promotion of literature works in the reign of king Chulalongkorn. Due to his royal initiative to be established the Vajirayana library. In addition, designing newspaper of library for outsiders to works publication was done Promotion of Literature Works. Therefore, Vajirayana was the extremely important to the promotion of literature works for people in Thai society. The results found that Vajirayana played the significant role to the opportunity in allowing outsiders to submit their works to publish which were considered by the board. Besides, there were also translation of western literatures and publication to newspaper of library. This present work, therefore, highlights the promotion of literature works in reign king Chulalongkorn.

Keywords: Vajirayana, Role to the Promotion of Literature Works, Reign of king Chulalongkorn

บทนำ

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นช่วงเวลาในประเทศไทยต้องปรับปรุงและพัฒนาประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับอิทธิพลของตะวันตกที่แพร่เข้ามาในประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงวางนโยบายในการบริหารประเทศเพื่อพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เช่น ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ดังคำกล่าวที่ว่า

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวประเทศไทยมีความเปลี่ยนแปลงอย่างมากอันเป็นผลจากการยอมรับวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งเริ่มแพร่เข้ามาตั้งแต่รัชกาลก่อนแล้ว ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เห็นได้ชัดเจนในด้านต่างๆ เช่น ด้านการปกครองประเทศ ขนบธรรมเนียมประเพณี การสาธารณสุข การศึกษาและวรรณกรรม สำหรับความเปลี่ยนแปลงด้านวรรณกรรมนั้นเป็นผลจากปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ความเจริญด้านการศึกษา การส่งนักเรียนไปศึกษาต่างประเทศ ความก้าวหน้าในการพิมพ์ และการส่งเสริมการประพันธ์ (สุพรรณิ วราทร, 2519)

การส่งเสริมการประพันธ์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเห็นได้จากการที่มีหนังสือพิมพ์หลายฉบับในยุคนั้น ซึ่งล้วนเป็นผลมาจากความเจริญด้านการศึกษา หนังสือพิมพ์ที่กล่าวได้ว่าเป็นอีกเวทีหนึ่งในการส่งเสริมการประพันธ์คือ หนังสือพิมพ์ของหอพระสมุดวชิรญาณ ซึ่งเป็นหอสมุดที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รวมทั้งพระราชโอรสและพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้จัดตั้งขึ้น ในปี พ.ศ. 2424 เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและยังเป็นการส่งเสริมวงการหนังสือของประเทศ (กรมศิลปากร, 2550) นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังเล็งเห็นว่าประเทศไทยยังไม่มีหอสมุดประจำชาติ จึงได้จัดตั้งหอพระสมุดวชิรญาณขึ้น เนื่องจากทรงดำริว่าความเจริญของวงการหนังสือเป็นส่วนหนึ่งที่จะแสดงถึงความเจริญของประเทศ ดังเห็นได้จากพระราชดำรัสในการเปิดหอพระสมุดวชิรญาณว่า “มหานครอันรุ่งเรืองในนานาประเทศย่อมมีหอสมุดเป็นที่ส่ำสมแลเก็บรักษาหนังสือ ซึ่งเป็นวิชาสมบัติสำหรับชนชาตินั้นๆ นับเป็นสิ่งสำคัญในรัฐบาลอย่างหนึ่ง แลหอสมุดเช่นนั้นยังหาได้จัดขึ้นในสยามประเทศนี้ไม่... หอสมุดนี้จะเป็นคุณเกิดประโยชน์ แลเป็นเกียรติยศแก่บ้านเมือง” (สมเด็จพระยาตำราฯ ราชาภาพ, 2512)

หลังจากการจัดตั้งหอพระสมุดวชิรญาณในปี พ.ศ. 2424 ต่อมา พ.ศ. 2427 ได้ออกหนังสือพิมพ์ประจำหอพระสมุด 3 ฉบับ ได้แก่ “หนังสือพิมพ์วชิรญาณพิเศษ” ออกทุกวันพฤหัสบดีและวันอาทิตย์ “หนังสือพิมพ์วชิรญาณปัญหา” ออกเมื่อมีผู้ส่งปัญหาเข้ามาถามปัญหา และ “หนังสือพิมพ์วชิรญาณรายเดือน” ออกทุก 15 วัน

นอกจากการส่งเสริมให้ประเทศมีหอสมุดเป็นของตัวเอง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังส่งเสริมการประพันธ์ให้เกิดในสังคม เห็นได้จากการที่พระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีไว้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะพระราชนิพนธ์เรื่อง “พระราชพิธี 12 เดือน” ที่ได้ตีพิมพ์ลงหนังสือพิมพ์ของหอพระสมุดวชิรญาณ การส่งเสริมการประพันธ์ยังสังเกตได้จากการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนส่งเรื่องเข้ามาตีพิมพ์ลงหนังสือพิมพ์ของหอพระสมุดวชิรญาณ เรื่องที่ตีพิมพ์ลงหนังสือพิมพ์ของหอพระสมุดวชิรญาณมี 2 ลักษณะ คือ เป็นเรื่องที่กรรมสัมปาทิกหรือกรรมการของหอพระสมุดวชิรญาณช่วยกันแต่ง และการรับเรื่องจากบุคคลภายนอก แล้วกรรมสัมปาทิกจะช่วยกันพิจารณาก่อนตีพิมพ์เผยแพร่ โดยแต่ละเรื่องจะตีพิมพ์ลงในหัวเรื่อง (คอลัมน์) ต่างๆของหนังสือพิมพ์ประจำหอพระสมุดวชิรญาณ เช่น หัวเรื่องกวีนิพนธ์ หัวเรื่องนิทาน หัวเรื่องอ่านเล่น หัวเรื่องเบ็ดเตล็ด หัวเรื่องกิจการ หัวเรื่องโคลงฉันทกภาพย์กลอน

ทั้งนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังได้จัดสร้างเหรียญวชิรญาณเพื่อมอบให้กับผู้ที่แต่งเรื่องส่งลงพิมพ์ในหนังสือประจำหอพระสมุดวชิรญาณ ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาตำราฯ ราชาภาพกล่าวไว้ว่า (สมเด็จพระยาตำราฯ ราชาภาพ, 2512) “การแต่งหนังสือลงหนังสือพิมพ์วชิรญาณนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง

พระราชดำริที่ว่าหอพระสมุดวชิรญาณ ควรจะเป็นศูนย์ในเรื่องบำรุงการแต่งหนังสือไทยต่อไปในภายหน้า จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเหรียญวชิรญาณ เป็นเหรียญทองสำริด มีพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทั้ง 2 พระองค์ไว้สำหรับรางวัลแก่ผู้แต่งหนังสือดี”

ขณะเดียวกันยังมีการส่งเสริมการแปลวรรณกรรมจากต่างประเทศ ดังพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว , 2550) ที่กล่าวว่า “ก็ในหนังสือภาษาไทยทั้งปวง ซึ่งนับว่าเป็นหนังสือวิชาความรู้อันใดมีอยู่น้อย เพราะผู้ที่รู้หนังสือแต่งหนังสือมีน้อย ทั้งไม่ได้ไปมาคุ้นเคยกับประเทศอื่นๆ ที่จะได้แลกเปลี่ยนถ่ายถอนตำราวิชาการลงเป็นภาษาของเรา เพราะฉะนั้น หนังสือซึ่งจะเป็นเครื่องเล่าเรียนวิชายังไม่แก่ผู้ที่จะเรียนแต่เฉพาะภาษาของเราเองเลย แต่เรามีความหวังใจเป็นแน่ว่า เมื่อนักเรียนของเราได้มีความรู้ในวิชาหนังสือมากแล้วดังนี้ คงจะมีความรู้แลความอุสาหะที่จะเขียนจะแต่งหนังสือที่เป็นประโยชน์มากขึ้นกว่าแต่ก่อน ทั้งผู้ที่ได้ไปศึกษาเล่าเรียนวิชามาแต่ต่างประเทศ คงมีความอุสาหะที่จะแปลวิชาการต่างๆจากภาษาต่างประเทศลงเป็นภาษาไทย ให้เป็นการเกื้อกูลแก่การเล่าเรียนให้แพร่หลายขึ้นอีก”

เมื่อศึกษานิทานวชิรญาณพบว่า เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ประจำหอพระสมุดวชิรญาณ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2428 – 2443 ซึ่งรวบรวมจากคอลัมน์ต่างๆของหนังสือพิมพ์ประจำหอพระสมุดวชิรญาณ โดยสำนักประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ซึ่งนิทานวชิรญาณแสดงให้เห็นความเคลื่อนไหวทางด้านวรรณกรรม โดยเฉพาะการส่งเสริมการประพันธ์ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งการแต่งใหม่และการแปลวรรณกรรมจากตะวันตก

ในการศึกษาครั้งนี้จึงจะนำนิทานวชิรญาณมาใช้ศึกษาเพื่อให้เห็นว่านิทานวชิรญาณซึ่งเป็นเรื่องที่ได้ตีพิมพ์ลงหนังสือพิมพ์ของหอพระสมุดวชิรญาณ เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการส่งเสริมการประพันธ์ให้เกิดขึ้นในสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทของนิทานวชิรญาณในการส่งเสริมการประพันธ์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิทานวชิรญาณ หมายถึง เรื่องที่ตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ประจำหอพระสมุดวชิรญาณ รวบรวมโดยสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากรซึ่งเรียกเรื่องเหล่านี้ว่า “นิทานวชิรญาณ” มีทั้งหมด 301 เรื่อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมและนิทานวชิรญาณเพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ว่านิทานวชิรญาณมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการประพันธ์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. ศึกษานิทานวชิรญาณที่รวบรวมโดยศิลปากร สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ จำนวน 301 เรื่อง
3. ศึกษาความเคลื่อนไหวด้านการประพันธ์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
4. วิเคราะห์การส่งเสริมการประพันธ์ของยุคสมัยจากนิทานวชิรญาณ

5. นำเสนอผลการศึกษาระบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษานิทานวชิรญาณจำนวน 301 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการประพันธ์ผ่านนิทานวชิรญาณซึ่งเป็นเรื่องที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ของหอพระสมุดวชิรญาณนิทานวชิรญาณจำนวน 301 เรื่อง พบว่ามีนิทานวชิรญาณจำนวน 32 เรื่องที่แสดงให้เห็นว่านิทานวชิรญาณมีบทบาทในการส่งเสริมการประพันธ์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2 ประการ ได้แก่ การเปิดรับเรื่องลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ของหอพระสมุดวชิรญาณ และการแปลวรรณกรรมตะวันตก

1. การเปิดรับเรื่องลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ของหอพระสมุดวชิรญาณ

นิทานวชิรญาณสะท้อนภาพการดำเนินการของหอพระสมุดวชิรญาณในแง่ของการเปิดรับเรื่องจากบุคคลภายนอก กล่าวคือในนิทานวชิรญาณแสดงการบอกกล่าวเรื่องการเปิดรับเรื่องเพื่อพิมพ์เผยแพร่ ผ่านบทสนทนาของตัวละครในเรื่อง ที่กล่าวอย่างตรงไปตรงมาว่าการแต่งหนังสือพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ประจำหอพระสมุดวชิรญาณเป็นการทำนบารุงหอพระสมุด ดังตัวอย่าง

เวลาบ่ายวันหนึ่งข้าพเจ้านั่งอยู่ที่เฉลียงเรือนดูหนังสือพิมพ์วชิรญาณอยู่ พอมาถึงตอนที่จำหน่ายว่า “อ่านเล่น” ข้าพเจ้าก็ดูต่อไปถึงเรื่อง “**สิบล้อด้วยความดี**” แต่พออ่านจบลงก็นั่งนึกอยู่ในใจว่า “**ทำไหนหนอจึงจะหาเรื่องสิบล้อ ต่างๆ มาช่วยอุดหนุนหนังสือพิมพ์วชิรญาณได้บ้าง**”

(เริ่มจะเป็นท่านสิบล้อ : วชิรญาณเล่ม 3-4, 2556)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่านิทานวชิรญาณสะท้อนภาพวรรณกรรมในยุคนั้น ที่มีความเคลื่อนไหวด้านการประพันธ์ ดังจะเห็นได้ว่าผู้แต่งได้กล่าวไว้ในตอนนำเรื่องว่าต้องการแต่งเรื่องเพื่อเป็นการส่งเสริมการประพันธ์และเป็นการอุดหนุนหอพระสมุดวชิรญาณ

ทั้งนี้นิทานวชิรญาณยังแสดงถึงการเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถเข้าไปรับเรื่องจากหอพระสมุดเพื่อลงตีพิมพ์ ดังตัวอย่างที่ตัวละครในนิทานวชิรญาณเรื่อง “**เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน**” กล่าวว่าหอพระสมุดวชิรญาณเปิดโอกาสให้คนทุกคนทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิกของหอพระสมุดรับเรื่องเพื่อนำไปแต่งและกลับมาส่งให้หอพระสมุดเพื่อตีพิมพ์

เออ! ได้ยินเขาว่าหอพระสมุดพระวชิรญาณท่านกะเรื่องไว้ถ้าใครไปรับเรียงมาลงพิมพ์ท่านคิดราคาให้ตามหน้ากระดาษ แล้วก็ไม่เฉพาะแต่สมาชิก ถึงเรายังไม่ใช่สมาชิกจะไปรับเรียงบ้างก็ได้

“เอ! ตำรานี้ชอบกลดีไม่มีท่าขาดทุน เออหะ! ตกลงเอาอย่างนี้หะ”

เมื่อตกลงใจอย่างนี้แล้วลุกขึ้นแต่งตัวออกจากบ้านเดินตรงมาหอพระสมุด เข้าไปหาท่านเจ้าพนักงานบอกเขาว่า “**จะขอรับเรื่องไปเรียงมาส่งบ้าง**” เจ้าพนักงานหยิบป้ายเรื่องมาส่งให้ดู

(เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน : วชิรญาณเล่ม 1-2, 2556)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่าตัวละครสนทนากันถึงเรื่องการที่หอพระสมุดวชิรญาณเปิดโอกาสให้เข้าไปรับเรื่องเพื่อที่จะนำมาแต่งและตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ประจำหอพระสมุดต่อไป นอกจากนี้ในยุคสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังส่งเสริมการประพันธ์โดยการมอบเงินเป็นค่าตอบแทนให้กับผู้ที่แต่งเรื่องลงตีพิมพ์ในหอพระสมุดวชิรญาณ ดังปรากฏผ่านตัวนิทานวชิรญาณ ความว่า

เออ! ได้ยินข่าวว่าหอพระสมุดพระวชิรญาณท่านกะเรื่องไว้ถ้าใครไปรับเรียงมาลงพิมพ์ท่านคิดราคาให้ตามหน้ากระดาษ แล้วก็ไม่ว่าจะแต่สมาชิก ถึงเรายังไม่ใช่สมาชิกจะไปรับเรียงบ้างก็ได้

“เอ! ตำรานี้ขอบกลดีไม่มีทำขาดทุน เออหะ! ตกลงเอาอย่างนี้หะ”

เมื่อตกลงใจอย่างนี้แล้วลุกขึ้นแต่งตัวออกจากบ้านเดินตรงมาหอพระสมุด เข้าไปหาท่านเจ้าพนักงานบอกเขาว่า “จะขอรับเรื่องไปเรียงมาส่งบ้าง” เจ้าพนักงานหยิบป้ายเรื่องมาส่งให้ดู

(เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน : วชิรญาณเล่ม 3-4, 2556)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นภาพการส่งเสริมการประพันธ์ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอย่างเด่นชัด เนื่องจากการมอบเงินค่าประพันธ์ให้กับผู้แต่ง ถือเป็นกรจูงใจและโน้มน้าวใจให้ผู้คนหันมาสนใจในการประพันธ์เช่นเดียวที่ปรากฏในนิทานวชิรญาณเรื่อง “อยู่อยู่”

เรื่องมันเป็นอย่างนี้ ก็เห็นจะเป็นอันตกลงเป็นข้าพเจ้าจะได้รับทรัพย์แผ่นดินรายนี้จากหอพระสมุด แต่จะได้มากน้อยเท่าไร? จะต้องรอดูต่อเมื่อนิทานเรื่องนี้ได้ลงพิมพ์ตลอดเรื่อง จะกินหน้ากระดาษยาวสั้นเท่าไร? เจ้าพนักงานหอพระสมุดจึงจะจ่ายเงินให้ตามพิกัตราค่าบำเหน็จ นั่นเองเป็นทรัพย์แผ่นดิน แต่ก็ เป็นทรัพย์แผ่นดินจริง ๆ ด้วยเป็นของพระราชทานมิใช่มาแต่ไหน

(อยู่อยู่ : วชิรญาณเล่ม 3-4, 2556)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการรับเรื่องจากหอพระสมุดวชิรญาณมาแต่งเพื่อลงหนังสือพิมพ์ประจำหอพระสมุด หากได้ตีพิมพ์จะได้รับเงินเป็นค่าบำเหน็จเป็นรางวัลให้กับผู้แต่ง โดยในนิทานวชิรญาณยังแสดงให้เห็นอัตราค่าบำเหน็จที่จะมอบให้กับผู้แต่งเรื่องลงพิมพ์ในยุคนั้น ดังที่ปรากฏในนิทานวชิรญาณเรื่อง “ธรรมบทบั้นกลาง”

พัด “ไม่ใช่เรื่องถ้อยเรื่องความอะไรหรือกลุง เป็นเรื่องต่างๆฉันจะคัดส่งเข้าไปในหอพระสมุดดอก”

ให้ “อ้อ! ส่งเข้าไปแล้วมีผลประโยชน์อะไรบ้างละพ่อ?”

พัด “มีสิลูก ถ้าส่งเข้าไป ได้ลงพิมพ์ละก็ท่านก็คิดราคาให้ตามหน้าหนังสือพิมพ์เป็น หน้าละ 4 บาท ถ้าไม่ได้พิมพ์ก็เป็นแต่เสมอตัวเท่านั้น”

(ธรรมบทบั้นกลาง : วชิรญาณเล่ม 3-4, 2556)

ข้างต้นแสดงการดำเนินงานของหอพระสมุดเรื่องการจ่ายค่าบำเหน็จหน้าละ 4 บาท ให้บุคคลที่ส่งเรื่องมาตีพิมพ์ โดยงานที่จะได้ตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากกรรมการของหอพระสมุดที่เรียกว่า “กรรมสัมปาทิก” ซึ่งจะพิจารณาเรื่องที่ส่งมายังหอพระสมุดว่ามีประโยชน์หรือมีคุณค่าพอที่จะได้พิมพ์เผยแพร่

เมื่อพิจารณาจากนิทานจะเห็นได้ว่านิทานชาริฎาณแสดงภาพการส่งเสริมด้านการประพันธ์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวผ่านตัวบท เนื่องจากในตัวบทของนิทานชาริฎาณมีลักษณะเชิญชวนให้แต่งเรื่องเพื่อลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ของหอพระสมุดวชิรฎาณ อันเป็นการบำรุงหอพระสมุดวชิรฎาณ ทั้งนี้ในตัวบทยังแสดงให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้บุคคลทุกคนสามารถรับเรื่องไปแต่ง และยังได้รับเงินค่าบำเหน็จหากเรื่องที่ตั้งแต่งผ่านการพิจารณาจากกรมสัมปาทิก สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นไปเพื่อการส่งเสริมการประพันธ์ในสังคม

2. การแปลวรรณกรรมตะวันตก

รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการส่งนักเรียนไทยไปศึกษา ณ ประเทศตะวันตก โดยในระยะแรกส่งนักเรียนในชนชั้นสูงไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ เมื่อประสบความสำเร็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้ส่งพระราชโอรสของพระองค์ไป เช่น กรมหลวงปราจิณกิติบดี กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช กรมพระจันทบุรีนฤนาถ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ต่อจากนั้นก็ได้ส่งพระราชโอรสไปแทบทุกพระองค์ โดยเฉพาะพระบรมโอรสาธิราชมหาวชิราวุธที่ทรงสนพระทัยในเรื่องวรรณคดีและอักษรศาสตร์ (รินฤทัย สัจจพันธุ์, 2555)

นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังส่งเสริมให้คนเรียนภาษาอังกฤษและเปิดโอกาสให้สามัญชนที่สนใจจะไปศึกษาต่อ ณ ประเทศยุโรป โดยโปรดเกล้าฯ ให้มีการสมัครสอบแข่งขันชิง “ทุนเล่าเรียนหลวง” (King’s Scholarship) เพื่อคัดเลือกไปเรียนต่อ ตั้งแต่นั้นจึงมีผู้เดินทางไปศึกษาต่างประเทศยุโรปเป็นจำนวนมาก ทั้งผู้ที่ไปด้วยทุนหลวงและทุนส่วนตัว บุคคลเหล่านี้ต่างมีบทบาทสำคัญที่เป็นผู้นำสื่อและวัฒนธรรมของตะวันตก แบบแผนวรรณกรรมมาเผยแพร่ในประเทศไทย กล่าวได้ว่าในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังทรงสนับสนุนให้มีการแปลหนังสือจากต่างประเทศเพื่อเป็นการส่งเสริมการประพันธ์อีกทางหนึ่ง ดังพระราชดำรัส

ก็ในหนังสือภาษาไทยทั้งปวง ซึ่งนับว่าเป็นหนังสือวิชาความรู้อันใดมีอยู่น้อย เพราะผู้ที่จรรู้หนังสือแต่งหนังสือมีน้อย ทั้งไม่ได้ไปมาคู้เคยกับประเทศอื่นๆ ที่จะได้แลกเปลี่ยนถ่ายถอนตำราวิชาการลง เป็นภาษาของเรา เพราะฉนั้น หนังสือซึ่งจะเป็นเครื่องเล่าเรียนวิชาซึ่งไม่มีแก่ผู้ที่จะเรียนแต่เฉพาะภาษาของเราเองเลย แต่เรามีความหวังใจเป็นแน่ว่า เมื่อนักเรียนของเราได้มีความรู้ในวิชาหนังสือมากแล้วดังนี้ คงจะมีความรู้แลความอุสาหะที่จะเขียนจะแต่งหนังสือที่เป็นประโยชน์มากขึ้นกว่าแต่ก่อน ทั้งผู้ที่ได้ไปศึกษาเล่าเรียนวิชามาแต่ต่างประเทศคงมีความอุสาหะที่จะแปลวิชาการต่างๆ จากภาษาต่างประเทศลงเป็นภาษาไทย ให้เป็นการเกื้อกูลแก่การเล่าเรียนให้แพร่หลายขึ้นอีก (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2550)

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงมีการแปลเรื่องต่างประเทศเป็นจำนวนมาก โดยมีหนังสือพิมพ์ที่พิมพ์เผยแพร่ในยุคนั้นเป็นส่วนสำคัญในการตีพิมพ์เรื่องจากตะวันตก และหนึ่งในหนังสือพิมพ์ฉบับสำคัญคือหนังสือพิมพ์ของหอพระสมุดวชิรฎาณ

หนังสือพิมพ์ในสมัยรัชกาลที่ 5 เริ่มมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมอิทธิพลวรรณกรรมจากตะวันตกเป็นอย่างมาก นอกจากข่าว ยังมีสารคดี บทความ และยังมีลงพิมพ์บันเทิงคดี ทั้งที่เป็นนิทาน เรื่องแปลทั้งนวนิยายและเรื่องสั้น นวนิยายและเรื่องสั้นในยุคแรก ร้อยกรองที่ถอดความจากวรรณกรรมต่างชาติทั้งตะวันตก ตะวันออกอยู่ด้วย ดังเช่น

วชิรญาณวิเศษ (รายสัปดาห์ 2427 - 2437) ลงพิมพ์นิทานในลักษณะเดียวกับดร.โผนวาท คือเรื่องสั้นๆ
โครงเรื่องไม่ซับซ้อน เอาเนื้อเรื่องมาจากนิทานของไทย และแปลจากนิทานต่างประเทศ (รินฤทัย สัจจพันธุ์,
2555)

จากการศึกษาพบว่านิทานวชิรญาณแสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมการประพันธ์เกี่ยวกับวรรณกรรมต่างประเทศ โดยการ
แปลวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงระดับโลกให้คนในสังคมไทยได้รู้จัก 2 เรื่อง ได้แก่ “โรบินซัน ครูโซ” (Robinson Crusoe) และ
“โรมิโอ จูเลียต” (Romeo Juliet)

เรื่อง “โรบินซัน ครูโซ” (Robinson Crusoe) ถือเป็นนวนิยายเรื่องแรกของประเทศอังกฤษ ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.
1719 หรือราว พ.ศ. 2262 เป็นผลงานของ “Daniel Defoe” เป็นเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยของชายชื่อ “โรบินซัน ครูโซ” ที่
ออกเดินทางไปกับเรือแต่เกิดพายุทำให้เรือแตก เขาเป็นคนเดียวที่รอดชีวิตและติดอยู่บนเกาะร้าง บนเกาะร้างเขาต้องหนีเอาตัว
รอดจากอันตรายต่างๆ ท้ายที่สุดเขาได้กลับบ้านและมักเล่าเรื่องของตนให้ลูกหลานฟัง

มีชาวอังกฤษคนหนึ่งชื่อ “โรบินซัน ครูโซ” เมื่อเขามีอายุ 19 ปี มีความเหนื่อยหน่ายใจด้วยที่บ้านมีความเจียม
เหงานัก แลเขาคิดว่า “ถ้าได้ไปเที่ยวเล่นรอบโลกจะมีความสุขมาก” ครั้นอยู่มาลูกชายของนายกับตันเรือลำ
หนึ่ง ซึ่งเป็นเพื่อนฝูงเขา ได้ชักชวนครูโซให้ไปเที่ยวดูโลกด้วยกัน เป็นคราวเหมาะแก่ความใคร่ที่เขาได้รำพึงอยู่
แล้ว ก็เป็นอันตกลงไปกันในเวลานั้นหาทันจะสั่งลาไปถึงบิดามารดาไม่

(โรบินซันครูโซ :วชิรญาณเล่ม 3-4, 2556)

นิทานวชิรญาณเรื่อง “โรบินซัน ครูโซ” ผู้ที่นำมาแปลลงหนังสือพิมพ์ของหอพระสมุดวชิรญาณคือ “หลวง
จันทรามาศย์ (पाल)” นับว่าการแปลวรรณกรรมที่ได้ชื่อว่าเป็นนวนิยายเรื่องแรกของประเทศอังกฤษย่อมเป็นการเผยแพร่
วรรณกรรมระดับโลกให้คนในสังคมไทยได้รู้จัก

ในส่วนเรื่อง “โรมิโอจูเลียต” ผู้นำมาแปลคือ “พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์” โดย
เขียนกำกับไว้ว่า ทรงแปลมาจาก “นิทานเช็กสเปียร์ของชาลลส์ แลมป์ เรื่อง โรมิโอจูเลียต” แต่ต่อมาเรียกว่า “โรมิโอจูเลียต”
เรื่องนี้ถือเป็นวรรณกรรมระดับโลกอีกเรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องความรักแบบโศกนาฏกรรม กล่าวถึงเมืองเวโรนาที่มี 2 ตระกูลใหญ่ไม่
ถูกกัน คือ ตระกูลมอนเตคูกับแกปุเรต เรื่องเริ่มขึ้นเมื่อโรมิโอแห่งตระกูลมอนเตคูกับเข้าไปในงานเลี้ยงของตระกูลแกปุเรตและ
ได้พบกับยูเลียต ทั้งคู่ตกหลุมรักกัน แต่กลับมีอุปสรรคเพราะความบาดหมางของ 2 ตระกูล โรมิโอกับยูเลียตจึงได้จัดการแต่งงาน
กันอย่างลับๆ วันหนึ่งเพื่อนรักของโรมิโอเกิดทะเลาะกับญาติของยูเลียต และญาติของยูเลียตได้ฆ่าเพื่อนรักของโรมิโอตาย โรมิโอ
โกรธมากจึงได้ปลั้งมือฆ่าญาติของยูเลียตตาย โรมิโอจึงต้องเนรเทศออกนอกเมือง ยูเลียตถูกบังคับให้ต้องแต่งงานกับคนที่ตนเอง
ไม่ได้อีก ยูเลียตจึงพยายามหาทางเพื่อหนีงานแต่งงาน เมื่อยูเลียตได้รู้เรื่องยวียุติที่ทำให้หลับเหมือนตายจากบาทหลวงจึง
ส่งสารถึงแผนการดังกล่าวแก่โรมิโอว่าจะกินยานั้นเพื่อแก้ตาย และจะหนีไปกับโรมิโอ แต่โรมิโอคลาดกับคนส่งสาร โรมิโอมาถึง
เข้าใจว่ายูเลียตตาย จึงดื่มยาพิษฆ่าตัวตายตาม โรมิโอสิ้นใจเพียงครู่เดียวยูเลียตก็ฟื้นขึ้นมา พอยูเลียตเห็นดังนั้นก็เสียใจมากจึงใช้
กริชของโรมิโอฆ่าตัวตายตาม บิดามารดาและญาติทั้งสองตระกูลเสียใจมาก จึงเลิกทะเลาะวิวาทกันนับแต่นั้นเป็นต้นมา และอาจ

เป็นเพราะเรื่องจบแบบโคกนาฏกรรมจึงทำให้จับใจคนอ่าน ผู้แต่งที่ใช้นามปากกาว่า “พลอย” จึงแต่งเรื่องนี้ใหม่เป็นลักษณะคำกลอน ใช้ชื่อว่า “โรโฆยุเลียดคำกลอน”

จะเริ่มริตรีเกลาสำเนาเรื่อง	ตามแบบเบื้องโรมันมีบรรหาร
ของชาลส์แลมป์แถมต่อไว้พอกการ	เพราะนิทานเรื่องนี้ดีสุดใจ
กรมหมื่นนราธิประพันธ์พงศ์	พระองค์ทรงแปลนิยายธิบายไซ
ให้เราท่านอ่านจำเป็นคำไทย	นิพนธ์ไว้แต่ยังไม่ตั้งกรม

(โรโฆยุเลียดคำกลอน : วชิรญาณเล่ม 3-4, 2556)

เห็นได้ว่าในนิทานวชิรญาณมีวรรณกรรมที่ได้รับมาจากชาติตะวันตก โดยนำมาแปลเพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักเรื่องจากต่างประเทศ ทำให้เรื่องที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ของหอพระสมุดไม่ได้จำกัดอยู่แต่เรื่องแบบไทย แต่ยังมีวรรณกรรมตะวันตกตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์วชิรญาณเพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงระดับโลก และยังเป็น การเพิ่มขอบเขตของงานวรรณกรรม

ดังนั้นกล่าวได้ว่านิทานวชิรญาณแสดงภาพการส่งเสริมการประพันธ์ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งในแง่การแต่งเรื่องใหม่เพื่อเป็นการบำรุงหอพระสมุดวชิรญาณ และยังส่งเสริมโดยการเปิดโอกาสให้คนในสังคมแต่งเรื่องเพื่อส่งพิมพ์ ทั้งยังมีการแปลวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงระดับโลกเพื่อลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ของหอพระสมุด

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

กล่าวได้ว่านิทานวชิรญาณแสดงความเป็นไปของวรรณกรรมในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ช่วงเวลานั้นเป็นช่วงของการเปิดโอกาสให้คนในสังคมได้แต่งเรื่องเพื่อตีพิมพ์ และยังมี การแปลวรรณกรรมตะวันตกให้คนในสังคมได้รู้จัก อันเป็นการส่งเสริมการประพันธ์ให้เกิดขึ้นในสังคม มีการมอบเงินเป็นค่าตอบแทนให้กับผู้แต่งที่เรื่องของตนผ่านการคัดเลือกจากกรรมสัมปาทิก ซึ่งถือเป็นแรงจูงใจในการขับเคลื่อนการประพันธ์ให้เกิดขึ้นในสังคมยุคนั้นเป็นอย่างดี ดังนั้นการที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจัดให้มีการออกหนังสือพิมพ์ประจำหอพระสมุดวชิรญาณ ถือเป็น การส่งเสริมการประพันธ์ให้เกิดขึ้นในสังคม คือ ประการแรก ทรงเปิดโอกาสให้คนในสังคมทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิกของหอพระสมุดวชิรญาณสามารถรับเรื่องเพื่อนำไปแต่งแล้วนำกลับมาเพื่อให้กรรมสัมปาทิกพิจารณาว่าสามารถลงตีพิมพ์ได้หรือไม่ และถ้าได้ตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ของหอพระสมุดวชิรญาณยังมีการให้เงินบำเหน็จเป็นค่าตอบแทน ถือเป็น การส่งเสริมการประพันธ์ให้เกิดขึ้นในสังคม ประการที่สอง มีการแปลวรรณกรรมตะวันตกเพื่อพิมพ์เผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก ถึงแม้การแปลวรรณกรรมจากชาติอื่นจะมีมาอย่างยาวนานในสังคมไทย แต่การแปลวรรณกรรมตะวันตกในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะเลือกแปลวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงระดับโลก ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตของวรรณกรรมให้กว้างออกไป นิทานวชิรญาณจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้คนทั่วไปได้แต่งเรื่องเพื่อพิมพ์เผยแพร่ และยังเป็นเวทีในการนำเสนอวรรณกรรมที่แปลจากตะวันตก แสดงให้เห็นว่านิทานวชิรญาณมีบทบาทในการเป็นส่วนหนึ่งเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมการประพันธ์ให้เกิดขึ้นในสังคมในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวได้ว่าบทบาทของวรรณคดีไม่ได้จำกัดอยู่ที่การให้ความเพลิดเพลิน แต่ยังมีบทบาทอื่นที่ส่งผลต่อสังคม ดังในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่มีการใช้วรรณคดีเพื่อเป็นเครื่องมือสื่อสารในสังคม สอดคล้องกับที่ อัญชลี ภูษะภา กล่าวไว้ว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้วรรณคดีในการให้ความบันเทิงแก่ผู้เสพซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของ

วรรณคดี แต่ขณะเดียวกันก็ใช้วรรณคดีในการสื่อสารนโยบายการสร้างชาติผ่านตัวบทวรรณคดี (อัญชลี ภูษะกา, 2553) ดังนั้น บทบาทของวรรณคดีไม่ได้มีแค่การให้ความเพลิดเพลิน แต่วรรณคดียังมีพลังในการขับเคลื่อนสังคมได้อย่างแนบคาย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษานิทานวชิรญาณ : บทบาทในการส่งเสริมการประพันธ์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พบว่าวรรณคดีมีบทบาทที่หลากหลายต่อสังคม ดังนั้นการศึกษาวรรณคดีที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ดุริยางค์ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ใน สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอีกฉบับหนึ่ง น่าจะทำให้เข้าใจบทบาทของวรรณคดีที่มีต่อสังคมในอีกแง่มุมหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2550). *หอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนคร*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- กรมศิลปากร สำนักงานวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. (2555). *นิทานวชิรญาณ 1 - 2*. กรุงเทพฯ: สำนักงานวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.
- กรมศิลปากร สำนักงานวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. (2556). *นิทานวชิรญาณ 3 - 4*. กรุงเทพฯ: สำนักงานวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.
- พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2550). *พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ตั้งแต่ พ.ศ. 2417 ถึง พ.ศ. 2453)*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2555). *อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศที่มีต่อวรรณกรรมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพรรณิ วราทร. (2519). *ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึง พ.ศ. 2475*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทยาการพิมพ์.
- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. (2512). *ตำนานหอพระสมุด หอพระมณเฑียรธรรม หอวชิรญาณ หอพระพุทธศาสนสังคหะ แลหอสมุดสำหรับพระนคร*. กรุงเทพฯ: โสภณพิพรรธนากร.
- อัญชลี ภูษะกา. (2553). พระราชานิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว : วรรณคดีกับการสร้างชาติ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

HS-O-05

การเปรียบเทียบตัวละครเอกในวรรณกรรมชุดหวัชโมยแห่งบารามอสของแร็บบิท
กับแฮร์รี่ พอตเตอร์ของเจ.เค.โรว์ลิ่ง

A Comparative of Main Character between Rabbit's The Thief of Baramos
and J.K. Rowling's Harry Potter.

วราภรณ์ ศรสุรินทร์^{1*} และรศ.ดร.กาญจนา วิชญาปกรณ์¹

¹สาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0804044572, E-mail address: n2nisreal@hotmail.com

บทคัดย่อ

วรรณกรรมชุดหวัชโมยแห่งบารามอสของแร็บบิทได้รับแรงบันดาลใจจากวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ของ เจ.เค. โรว์ลิ่ง มีความคล้ายคลึงกันหลายด้าน ทั้งโครงเรื่อง ตัวละคร และฉาก บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวละครเอกในวรรณกรรมชุดหวัชโมยแห่งบารามอสกับแฮร์รี่ พอตเตอร์ ในด้านบทบาทและกลวิธีการสร้างตัวละคร งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ศึกษาจากวรรณกรรมและนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์ ใช้ทฤษฎีการจำแนกตัวละครจากบทบาทและความสำคัญและทฤษฎีแนวการสร้างตัวละครเป็นเกณฑ์ จากการศึกษาพบว่าวรรณกรรมชุดหวัชโมยแห่งบารามอสกำหนดสถานภาพเพื่อสร้างบทบาทวีรสตรีให้ตัวละครเอก 3 ประการ คือ 1) สถานะเจ้าหญิงเมืองสำคัญ 2) สถานะบุคคลในคำทำนาย และ 3) สถานะตัวกลางความขัดแย้งระหว่างสองดินแดน ตัวละครมีการตอบสนองต่อบทบาทของตนเล็กน้อย มีแนวการสร้างตัวละครแบบเหนือจริงด้วยพลังเหนือธรรมชาติ วรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์กำหนดสถานภาพเพื่อสร้างบทบาทวีรบุรุษให้ตัวละครเอก 2 ประการ คือ 1) สถานะเด็กชายผู้รอดชีวิต และ 2) สถานะบุคคลในคำทำนาย ตัวละครมีการตอบสนองต่อบทบาทของตนเป็นอย่างดี มีแนวการสร้างตัวละครแบบเหนือจริงด้วยพลังเวทมนตร์เหนือธรรมชาติโดยใช้ไม้กายสิทธิ์ เมื่อพิจารณาพบว่าสภาพแวดล้อมในการเติบโตและอุปนิสัยของตัวละครเอกส่งผลให้ตัวละครทั้งสองตอบสนองต่อบทบาทของตนเองต่างกัน และมีเอกลักษณ์ที่ต่างกัน

คำสำคัญ: หวัชโมยแห่งบารามอส แฮร์รี่ พอตเตอร์ ตัวละครเอก วรรณกรรมชุด

Abstract

The Thief of Baramos by Rabbit has inspired by Harry Potter by J.K. Rowling. Both literary works have similarity in structures, characters, and scenes. This study aims to compare and analyze the main characters from Rabbit's The Thief of Baramos and J.K. Rowling's Harry Potter in terms of roles of characters and how characters were created. This study work is a qualitative research which is studied

from literary works. Classifying characters from the roles theory and character formation theory are used in data analysis. The result has found that The Thief of Baramos by Rabbit was indicated three statuses to create the heroine role for the main character. That included 1) the princes from the main province, 2) a person in prophecy, and 3) a middle person between conflict of two territories. The character has little reaction to her role. This literary work created the character in supernatural way with supernatural power. For Harry Potter by J.K. Rowling, it is found that it was indicated two statuses to create the hero role for the main character. Which included 1) the boy who survived and 2) a person in prophecy. The character reacted well to his own role. Harry Potter by J.K.Rowling created character in supernatural way with a magic wand. From data analysis, it is found that childhood environments and the characters of those two characters influenced them to have reaction to their own roles in different way, and have different unique.

Keywords: The Thief of Baramos, Harry Potter, Main character, Literature set

บทนำ

งานวรรณกรรมแปลในประเทศไทยนั้นมีจุดเริ่มต้นมาจากการติดต่อค้าขายและเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศทางตะวันตกตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีหมอสอนศาสนาเข้ามาในประเทศไทยและเริ่มมีงานวรรณกรรมแปลซึ่งเป็นเรื่องทางศาสนา ในสมัยรัชกาลที่ 3 สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน คนไทยก็นิยมเรียนภาษาอังกฤษ ยอมรับการศึกษาและวัฒนธรรมจากตะวันตก วรรณกรรมแปลในประเทศไทยจึงมีหลายแขนงมากขึ้น (บุญยงค์ เกศเทศ, 2525) วรรณกรรมแปลด้านบันเทิงคดีเป็นแขนงหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากชาวไทยและพัฒนาไปสู่การแปลงวรรณกรรม คือ นำเค้าโครงเรื่องจากวรรณกรรมต่างประเทศนั้นมาแต่งขึ้นใหม่ เช่น เวนิสวานิช ดัดแปลงจาก The Merchant of Venice และ สาวเครือฟ้า ดัดแปลงจากโอเปร่าเรื่อง Madame Butterfly เป็นต้น วรรณกรรมแปลยังสร้างแรงบันดาลใจนำไปสู่การสร้างผลงานใหม่ โดยในปัจจุบันนักประพันธ์ชาวไทยเองก็นิยมประพันธ์วรรณกรรมที่มีลักษณะคล้ายกับวรรณกรรมแปล จะเห็นได้ว่าในร้านขายหนังสือนั้นมีวรรณกรรมที่มีการตั้งชื่อเรื่องที่มีภาษาต่างประเทศ การสร้างเนื้อหาที่มีบริบทของต่างประเทศ ตลอดจนการใช้ นามปากกาของผู้ประพันธ์ชาวไทยที่เป็นภาษาต่างประเทศคล้ายวรรณกรรมแปลเป็นจำนวนมาก ซึ่งได้รับความนิยมจากผู้่านชาวไทยเช่นเดียวกัน เช่น Element Online มหาเวทออนไลน์ออลเวง ของ MaSaLaN, H.A.C.K. เจาะระบบไซเบอร์สมรณะ ของ EniGma, Night Witch รัตติกาลแม่มด ของ MASATO YU เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของวรรณกรรมแปลจากต่างชาติที่มีต่อกระแสด้านความนิยมของผู้่าน และมีผลต่อการสร้างสรรค์วรรณกรรมไทยในปัจจุบัน

วรรณกรรมแฟนตาซีแนวโรงเรียนเป็นวรรณกรรมลักษณะหนึ่งที่มีกระแสด้านความนิยมทั้งการอ่านและการประพันธ์โดยชาวไทยในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ทั้งนี้ ก็เป็นเพราะกระแสด้านความนิยมของวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ที่ทั่วโลกต่างให้ความสนใจ

(เรีนฤทัย สัจจพันธุ์, 2552) กระแสความนิยมวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ในประเทศไทยเองก็มีมาก เพราะยอดขายหนังสือแฮร์รี่ พอตเตอร์นั้นพุ่งสูงตั้งแต่ตอนแรกที่มีการพิมพ์ฉบับแปลออกจำหน่าย และตอนอื่น ๆ ที่วางขายตามมาในภายหลังก็มียอดขายสูงเช่นเดียวกัน (อุบลรัตน์ สุขมาก, 2548)

วรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ประพันธ์โดยนักเขียนชาวอังกฤษที่ใช้ชื่อนามปากกาว่า เจ.เค.โรว์ลิ่ง ทั้งชุดมีจำนวน 7 ตอน เล่าถึงเรื่องราวของแฮร์รี่ พอตเตอร์ เด็กชายธรรมดาที่อาศัยอยู่กับครอบครัวของป้า แต่ต่อมากลับได้รับรู้ความจริงว่าตนเองเป็นพ่อมด และเข้าศึกษาในโรงเรียนเวทมนตร์ โดยการเข้าไปศึกษานั้นนอกจากแฮร์รี่จะได้มิตรภาพ ได้รับรู้เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองมากขึ้นแล้ว เขาก็ยังเข้าไปพัวพันกับเหตุการณ์วุ่นวายต่าง ๆ ภายในเรื่องซึ่งนำพาเขาไปสู่อันตรายและด้านมืดของโลกเวทมนตร์ ซึ่งการที่ตัวละครเข้าไปศึกษาในโรงเรียนเวทมนตร์นั้นถือเป็นเนื้อหาที่มีความแปลกใหม่ ในขณะเดียวกันก็เป็นเหตุการณ์ที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์ของผู้อ่านที่เป็นเยาวชน ผู้อ่านกลุ่มนี้จึงสามารถเข้าถึงเนื้อหาและจินตนาการต่าง ๆ ภายในเรื่องได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดเป็นกระแสความนิยมนวนิยายแฟนตาซีแนวโรงเรียนดังกล่าวไปแล้วข้างต้น

กระแสของนวนิยายแนวโรงเรียนส่งผลให้เยาวชนและนักประพันธ์ชาวไทยที่เริ่มต้นการเป็นนักประพันธ์ออนไลน์สร้างสรรค์วรรณกรรมแฟนตาซีแนวโรงเรียนลงในเว็บไซต์ในช่วงนั้นเป็นจำนวนมาก และวรรณกรรมหลายเรื่องก็ได้รับการตอบรับจากผู้อ่านดีจนสำนักพิมพ์นำวรรณกรรมเหล่านี้มาพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบหนังสือและออกวางจำหน่าย ซึ่งก็ล้วนได้รับความนิยมไม่แพ้วรรณกรรมรูปแบบออนไลน์อีกทั้งยังได้รับการพิมพ์ต่อเนื่องหรือพิมพ์ซ้ำมาจนถึงปัจจุบัน เช่น มาฮาเดลมหาวิทยาลัยมหาเวทย์ ของ NUM M.U., Brazvela ทายาทผู้พิทักษ์ ของ Zenith หัวขโมยแห่งบารามอส ของ แร็บบิท, เซวินามหานครแห่งมนตรา ของ กัลลิตดา ฯลฯ

วรรณกรรมเยาวชนชุดหัวขโมยแห่งบารามอสเป็นวรรณกรรมแฟนตาซีแนวโรงเรียนที่ประพันธ์โดยนักเขียนชาวไทยที่ใช้ชื่อนามปากกาว่าแร็บบิท มีจำนวนตลอดทั้งชุด 4 ตอน เล่าถึงเรื่องราวของเฟริน เดอบอโรว์ เด็กหนุ่มหัวขโมยที่ถูกบิดาส่งเข้าไปเรียนในโรงเรียนพระราชธา ซึ่งส่งผลให้เฟรินได้รับรู้ความจริงเกี่ยวกับตนเอง ว่าแท้จริงแล้วเธอเป็นผู้หญิง และเป็นเจ้าหญิงลูกครึ่งมนุษย์กับปีศาจ ทำให้เธอต้องเข้าไปพัวพันกับเรื่องวุ่นวาย เรื่องอันตรายต่าง ๆ ตลอดจนสงครามที่เกิดขึ้นในเรื่อง วรรณกรรมชุดนี้ยังคงได้รับการพิมพ์ซ้ำต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และยังได้รับการยกย่องไว้ในรายชื่ออันดับหนังสือ 101 เล่มในดวงใจนักเขียนและนักอ่านจากการสำรวจของสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยปี 2553 ด้วย ทั้งนี้ตัวผู้ประพันธ์เองก็ได้ยอมรับว่าวรรณกรรมชุดนี้ได้รับแรงบันดาลใจมาจากวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ของ เจ.เค.โรว์ลิ่ง วรรณกรรมชุด Book of Three ของ Lloyd Alexander และการ์ตูนญี่ปุ่นอีกหลายเรื่อง (แร็บบิท, 2554) เป็นตัวอย่างของวรรณกรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากวรรณกรรมของต่างชาติได้อย่างดี

ถึงแม้ว่าวรรณกรรมไทยหลายเรื่องจะได้รับอิทธิพลหรือแรงบันดาลใจมาจากวรรณกรรมแปลจากต่างประเทศที่ได้รับความนิยม แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ากระแสความนิยมในวรรณกรรมแต่ละชุดนั้นย่อมไม่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องหากวรรณกรรมแต่ละชุดไม่มีเอกลักษณ์ดึงดูดใจผู้อ่าน เอกลักษณ์เหล่านี้แทรกอยู่ในองค์ประกอบของวรรณกรรมอันได้แก่ โครงเรื่อง ฉาก ตัวละคร และแนวคิด ตลอดจนการดำเนินเรื่องและการเล่าเรื่องของผู้ประพันธ์ ซึ่งในการศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมนั้นก็ต้อง

ศึกษาจากองค์ประกอบเหล่านี้ จึงจะสามารถบอกถึงคุณค่าหรือความคล้ายคลึงกันของวรรณกรรมแต่ละเรื่องได้ (บุญยงค์ เกศเทศ, 2536) และตัวละครเอกก็ถือเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อเรื่อง ด้วยบทบาทหน้าที่ของตัวละครที่ต้องดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ การกำหนดสร้างตัวละครจึงย่อมต้องสอดคล้องกับองค์ประกอบอื่น ๆ ของวรรณกรรม รวมถึงบริบทต่าง ๆ ในเรื่อง ตัวละครเอกจึงนับเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของวรรณกรรม และสามารถสะท้อนถึงอิทธิพลที่ผู้ประพันธ์ได้รับมาจากวรรณกรรมชุดอื่นได้

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบตัวละครเอกในวรรณกรรมชุดห้วงเวทย์แห่งบารามอสของแร็บบิทกับตัวละครเอกในวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ของเจ.เค.โรว์ลิ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเหมือน ความคล้ายคลึง และความแตกต่างในด้านลักษณะของตัวละครและด้านสถานภาพของตัวละคร อันจะสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ที่มีต่อวรรณกรรมชุดห้วงเวทย์แห่งบารามอส และเอกลักษณ์ของวรรณกรรมทั้ง 2 ชุดได้อย่างชัดเจน

วิธีดำเนินการ

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเลือกศึกษาจากวรรณกรรมชุดห้วงเวทย์แห่งบารามอสทั้งหมด 4 เล่ม ศึกษาจากวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ 5 เล่ม ซึ่งเป็นเล่มที่แปลเป็นภาษาไทยในช่วงที่แร็บบิทเริ่มเขียนห้วงเวทย์แห่งบารามอสจนกระทั่งเขียนจบ คือปี พ.ศ. 2545 – 2546 โดยมีรายชื่อดังนี้

วรรณกรรมชุดห้วงเวทย์แห่งบารามอส ของแร็บบิท จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์ จำนวน 4 เล่ม ได้แก่

1) ห้วงเวทย์แห่งบารามอสกับมงกุฎแห่งใจ	พิมพ์ครั้งที่ 15	ปี 2554
2) ห้วงเวทย์แห่งบารามอสกับคทาแห่งพลัง	พิมพ์ครั้งที่ 12	ปี 2553
3) ห้วงเวทย์แห่งบารามอสกับแหวนแห่งปราชญ์	พิมพ์ครั้งที่ 13	ปี 2555
4) ห้วงเวทย์แห่งบารามอสกับดาบแห่งกษัตริย์	พิมพ์ครั้งที่ 5	ปี 2549

วรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ ของเจ.เค.โรว์ลิ่ง ฉบับภาษาไทย จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำนวน 5 เล่ม

1) แฮร์รี่ พอตเตอร์ กับ ศิลาอาถรรพ์	ผู้แปล สุมาลี บำรุงสุข	พิมพ์ครั้งที่ 40	ปี 2557
2) แฮร์รี่ พอตเตอร์ กับ ห้องแห่งความลับ	ผู้แปล สุมาลี บำรุงสุข	พิมพ์ครั้งที่ 37	ปี 2557
3) แฮร์รี่ พอตเตอร์ กับ นักโทษแห่งอัชคาบัน	ผู้แปล วลีพร หวังช็อกกุล	พิมพ์ครั้งที่ 31	ปี 2557
4) แฮร์รี่ พอตเตอร์ กับ ถ้วยอัคนี	ผู้แปล งามพรรณ เวชชาชีวะ	พิมพ์ครั้งที่ 27	ปี 2557
5) แฮร์รี่ พอตเตอร์ กับ ภาคีนกฟีนิกซ์	ผู้แปล สุมาลี บำรุงสุข	พิมพ์ครั้งที่ 8	ปี 2557

2. จำแนกตัวละครเอกโดยใช้ทฤษฎีการจำแนกตัวละครเอกจากบทบาทและความสำคัญ และศึกษาลักษณะของตัวละครเอกโดยใช้ทฤษฎีแนวการสร้างตัวละครเป็นเกณฑ์

3. วิเคราะห์บทบาทและสถานภาพของตัวละครเอกจากข้อมูลในวรรณกรรมทั้งสองชุด แล้ววิเคราะห์เปรียบเทียบตัวละครเอกโดยนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าวรรณกรรมชุดห้าวโหมยแห่งบารามอสมีตัวละครหลักเพียง 1 ตัวคือเฟริน เดอบอโรว์ ส่วนวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์มีตัวละครหลัก 1 ตัวเช่นกันคือ แฮร์รี่ พอตเตอร์ โดยเปรียบเทียบตัวละคร 3 ประเด็น คือ 1) ลักษณะของตัวละคร 2) สถานภาพของตัวละคร 3) การตอบสนองต่อบทบาทและสถานภาพของตัวละคร

1. ลักษณะของตัวละคร

ตัวละครเอกในวรรณกรรมทั้งสองชุดมีลักษณะตัวละครที่คล้ายคลึงกันคือมีการสร้างตัวละครเอกขึ้นในรูปแบบตัวละครเหนือจริง มีทักษะความสามารถที่เหนือไปกว่ามนุษย์ทั่วไป ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะในวรรณกรรมแนวแฟนตาซี แต่ข้อจำกัดในการเรียนรู้และการใช้ทักษะเหนือธรรมชาติต่างนั้นแตกต่างกัน

เฟริน เดอบอโรว์ เป็นตัวละครที่มีทักษะเหนือธรรมชาติในด้านของพลังกำลัง โดยถ่ายทอดผ่านอาวุธประจำกายคือดาบผ่าปฐพี ผลของการใช้พลังนั้นขึ้นอยู่กับการฝึกฝน ความต้องการของผู้ใช้ ตลอดจนท่าทางในการเคลื่อนไหวดาบ พลังของเฟรินนั้นใช้ร่วมกับพลังของดาบ เธอสามารถตัดดาบเพียงครั้งเดียวก็ทำลายอาคารหลายหลัง หรือฆ่าคนในกองทัพได้ในพริบตา การเรียนรู้ของเฟรินเป็นการเรียนรู้โดยฝึกฝนการใช้ดาบผ่าปฐพีโดยเฉพาะ หากว่าเธอเปลี่ยนแปลงไปใช้ดาบเล่มอื่นจะทำให้ผลลัพธ์ของพลังนั้นต่างออกไป และในขณะเดียวกันก็ไม่มีตัวละครใดในเรื่องที่สามารถใช้ทักษะรูปแบบเดียวกับเฟรินได้เช่นเดียวกัน ถึงแม้ว่าตัวละครทุกตัวในเรื่องจะสามารถใช้เวทมนตร์ได้ แต่ตัวเฟรินกลับมีความสามารถด้านการใช้เวทมนตร์น้อยกว่าตัวละครอื่น ทักษะเหนือธรรมชาติภายในวรรณกรรมชุดห้าวโหมยแห่งบารามอสจึงเป็นทักษะเฉพาะบุคคลที่ใช้คู่ไปกับอาวุธประจำกาย ไม่สามารถเรียนรู้หรือลอกเลียนแบบกันได้

ส่วนแฮร์รี่ พอตเตอร์ เป็นตัวละครที่มีทักษะเหนือธรรมชาติในด้านของการใช้เวทมนตร์ผ่านไม้กายสิทธิ์ ผลลัพธ์ของทักษะขึ้นอยู่กับการฝึกฝนและการเลือกใช้คาถา และทักษะเหนือธรรมชาติในด้านการเคลื่อนที่ด้วยการขี่ไม้กวาดหรือการหายตัว ผู้ประพันธ์มีการกำหนดกฎเกณฑ์และขอบเขตการใช้พลังของตัวละครทุกอย่างไว้อย่างชัดเจน และตัวละครทุกตัวรวมถึงตัวละครเอกก็ต้องผ่านการเรียนรู้ ฝึกฝน และใช้ทักษะเหนือธรรมชาติภายใต้บรรทัดฐานเดียวกัน สามารถฝึกฝนให้รู้เท่าทันกันได้ ในขณะเดียวกันแฮร์รี่ก็มีความสามารถเฉพาะด้าน คือการฟังและพูดภาษาพาร์เซลหรือภาษางูได้ ทักษะในด้านนี้เป็นทักษะที่ถ่ายทอดสืบเนื่องกันทางพันธุกรรม ไม่สามารถเรียนรู้ได้ แต่แฮร์รี่ได้ความสามารถนี้มาจากผลพวงของคำสาปตอนที่โวลเดอมอร์พยายามฆ่าเขาในวัยเด็ก

จากทักษะเหนือธรรมชาติของเฟรินและแฮร์รี่จะเห็นได้ว่า แม้ตัวละครทั้งสองตัวละครถูกสร้างขึ้นตามแนวการสร้างตัวละครแบบเหนือจริง ถูกกำหนดให้มีทักษะเหนือธรรมชาติเหมือนกัน โดยทักษะเหนือธรรมชาติที่เฟรินมีเป็นทักษะเฉพาะตัวผ่านอาวุธเฉพาะของตน ไม่มีกฎเกณฑ์ในการเรียนรู้ที่ชัดเจนและไม่มีใครที่มีความสามารถรูปแบบเดียวกับเธอ ส่วนแฮร์รี่นั้นมี

ทักษะเหนือธรรมชาติภายใต้กฎเกณฑ์การเรียนรู้และกฎทางพันธุกรรมที่ชัดเจน ความสามารถของเขาสามารถทัดเทียมเหนือเหนือกว่าผู้อื่นได้ผ่านการฝึกฝน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือทักษะเหนือธรรมชาติของตัวละครในวรรณกรรมชุดห้วยโมยแห่งบารามอสไม่มีแบบแผน แต่ทักษะเหนือธรรมชาติของตัวละครในวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์มีแบบแผนที่ชัดเจน

2. สถานภาพของตัวละคร

วรรณกรรมทั้งสองชุดมีกลวิธีในการผลักดันให้ตัวละครเอกมีบทบาทที่สำคัญภายในเรื่องโดยการสร้างสถานภาพของตัวละครเอกขึ้นมา ทำให้ตัวละครเอกต้องเป็นไปในทิศทางที่ผู้ประพันธ์กำหนดคือการเป็นวีรสตรีหรือวีรบุรุษตามแนวของวรรณกรรมแฟนตาซีโดยทั่วไป โดยวรรณกรรมทั้งสองชุดนั้นมีการสร้างสถานภาพตัวละครเอกที่คล้ายคลึงกันคือการทำให้ตัวละครเอกเป็นบุคคลสำคัญที่มีชื่อเสียง และการใช้คำทำนายเพื่อสร้างความคาดหวังของตัวละครอื่นให้มีต่อตัวละครเอกและสร้างแนวทางให้แก่ตัวละครเอก

สถานภาพของเฟรินที่ผู้ประพันธ์กำหนดขึ้นมีอยู่ 3 ประการคือสถานะเจ้าหญิงเมืองสำคัญ สถานะบุคคลในคำทำนาย และสถานะตัวกลางความขัดแย้งระหว่างสองดินแดน โดยผู้ประพันธ์กำหนดให้เฟรินมีสายเลือดของกษัตริย์เมืองสำคัญขนาดใหญ่ 2 เมือง คือ บารามอส 1 ใน 4 เมืองเกรตหนึ่งของเอเดนอันเป็นดินแดนมนุษย์ และเดมอส เมืองของปีศาจซึ่งปกครองโดยจ้าวปีศาจเอเวเดสเป็นกษัตริย์สูงสุด จากเดิมที่สถานะเจ้าหญิงมีความสำคัญในตนเองอยู่แล้ว เมื่อเป็นเจ้าหญิงของเมืองสำคัญถึง 2 เมือง ความสำคัญจะทำให้ผู้คนหันมาสนใจเธอก็เพิ่มพูนขึ้นไปอีก ความสำคัญของเฟรินสูงมากขึ้นเมื่อเธอกลายเป็นบุคคลในคำทำนาย อันมีจุดเริ่มต้นมาจากความหวาดกลัวที่มนุษย์มีต่อพลังอำนาจของปีศาจ ถึงแม้ว่ามนุษย์จะสามารถขับไล่และแบ่งแยกดินแดนระหว่างมนุษย์กับปีศาจได้ แต่มนุษย์ก็ยังหวาดกลัวและต้องการมีชัยชนะเหนือปีศาจให้ได้ เมื่อมีคำทำนายว่า “ธิดาแห่งความมืดจะสยบจ้าวแห่งปีศาจ” มนุษย์จึงเห็นคำทำนายเป็นแนวทางไปสู่ความสำเร็จของคน โดยคนส่วนใหญ่เชื่อว่าเฟรินคือบุคคลในคำทำนายนั้น เพราะเธอเป็นธิดาเพียงองค์เดียวของจ้าวปีศาจเอเวเดส แม้วากษัตริย์ประเทศต่าง ๆ ในเอเดนนั้นไม่เห็นความสำคัญของเฟรินว่าจะสามารถทำตามคำทำนายได้ แต่ประชาชนและทหารจำนวนไม่น้อยเชื่อคำทำนายนั้น เฟรินจึงมีความสำคัญในฐานะสัญลักษณ์ของความหวังอันจะสร้างกำลังใจให้แก่ทหารในการออกรบเพื่อต่อสู้กับปีศาจในสงครามระหว่างสองดินแดน อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดสงครามระหว่างมนุษย์และปีศาจขึ้น เฟรินก็ได้รับผลกระทบทางจิตใจให้ต้องครุ่นคิดมากขึ้น อันเนื่องมาจากการที่เธอมีสายเลือดและมีความผูกพันกับทั้งสองเผ่าพันธุ์ ดังนั้นเธอจึงกลายเป็นตัวกลางความขัดแย้งระหว่างสองดินแดนไปโดยปริยาย สถานภาพนี้ผลักดันให้เธอทำตามหน้าที่ในคำทำนายเพื่อยุติสงครามระหว่างสองดินแดนลง จึงจะเห็นได้ว่าสถานภาพทั้งสามของเฟรินนั้นส่งผลต่อเนื่องสัมพันธ์กัน และทำให้ตัวของเฟรินปฏิบัติหน้าที่ในฐานะวีรสตรีในที่สุด

สถานภาพของแฮร์รี่ก็ถูกกำหนดขึ้นในทิศทางเดียวกัน โดยมีสถานภาพสำคัญ 2 ประการคือ สถานะเด็กชายผู้รอดชีวิต และสถานะบุคคลในคำทำนาย โดยผู้ประพันธ์กำหนดให้แฮร์รี่เป็นตัวละครเพียงตัวเดียวที่รอดชีวิตจากการเผชิญหน้ากับโวลเดอมอร์ พ่อมดชั่วร้ายที่คนทั้งโลกเวทมนตร์หวาดกลัว โดยเขาทำให้โวลเดอมอร์หายไปขณะที่เขายังเด็กมาก ด้วยเหตุการณ์นี้จึงทำให้แฮร์รี่กลายเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง ถูกยกย่องจากพ่อมดแม่มดในฐานะเด็กชายผู้รอดชีวิต และทำให้

พ่อมดแม่มดนั้นเกิดความคาดหวังในขั้นต้นว่าตัวของแฮร์รี่นั้นต้องเติบโตขึ้นมาเป็นพ่อมดที่ดี ยิ่งใหญ่ และเก่งกาจ ซึ่งแฮร์รี่ก็แบกรับความคาดหวังเหล่านั้น และต้องแบกรับภาระหนักขึ้นไปอีกเมื่อโวลเดอมอร์นั้นฟื้นพลังกลับมา และปรากฏคำทำนายเกี่ยวกับผู้ปราบเจ้าแห่งศาสตร์มืด เมื่อถอดความตามเงื่อนไขคือ 1) พ่อแม่ทำหายโวลเดอมอร์ 3 ครั้ง 2) โวลเดอมอร์เคยทำเครื่องหมายให้เขา และ 3) เกิดในวันสุดท้ายของเดือนเจ็ด ก็ตรงกับแฮร์รี่ทุกประการ จึงทำให้เขากลายเป็นบุคคลตามคำทำนายที่พ่อมดแม่มดหลายคนให้ความสำคัญและยอมสละชีวิตปกป้องเขา เพื่อให้เขาทำหน้าที่วีรบุรุษด้วยการปราบเจ้าแห่งศาสตร์มืดหรือโวลเดอมอร์อีกครั้ง

จากสถานการณ์ที่ผู้ประพันธ์กำหนดไว้ให้เฟรินและแฮร์รี่ จะเห็นได้ว่าเป็นไปในรูปแบบเดียวกันคือมีฐานะที่สำคัญหรือมีชื่อเสียงและมีการใช้คำทำนายเป็นการสร้างแรงผลักดันให้ตัวละครกลายเป็นวีรสตรีหรือวีรบุรุษ แต่ในวรรณกรรมชุดหัวขโมยแห่งบารามอสใช้สถานะตัวกลางความขัดแย้งเป็นแรงผลักดันเสริมให้แก่ตัวละครเอก เนื่องจากการตอบสนองของตัวละครเอกในวรรณกรรมทั้งสองชุดนั้นต่างกัน ดังจะกล่าวในเรื่องการตอบสนองต่อบทบาทและสถานภาพของตัวละคร

3. การตอบสนองต่อบทบาทและสถานภาพของตัวละคร

ตัวละครเอกในวรรณกรรมทั้งสองชุดมีการตอบสนองต่อบทบาทและสถานภาพของตัวละครแตกต่างกันอย่างชัดเจน เป็นผลสืบเนื่องจากสภาพแวดล้อม การเติบโตของตัวละคร และอุปนิสัยของตัวละครที่แตกต่างกัน ดังนี้

เฟริน เป็นตัวละครผู้หญิงที่เติบโตขึ้นมาในร่างของผู้ชาย ทำอาชีพเป็นหัวขโมยเร่ร่อนไปตามที่ต่าง ๆ กับมาดัสผู้เป็นพ่อ ด้วยลักษณะอาชีพและสภาพแวดล้อมในการเติบโตของเฟรินนั้นค่อนข้างเป็นอิสระ ไม่ต้องอยู่ในกรอบหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อีกทั้งยังต้องดิ้นรนเอาตัวรอดตลอด จึงส่งผลให้ตัวของเฟรินกลายเป็นคนที่ไร้ระเบียบและไม่ชอบกฎเกณฑ์ เธอมักทำก่อนคิด พูดก่อนคิด และไม่คอยให้ความสนใจผู้อื่นนัก พื้นฐานแต่เดิมนั้นเฟรินถูกหล่อหลอมความคิดภายใต้คตินิยมของเธอกว่า “อย่าทำตัวเด่นจะเป็นภัย” เธอจึงเป็นคนที่หลีกเลี่ยงความวุ่นวาย ไม่อยากมีภาระหน้าที่ โดยเฉพาะหน้าที่ที่จะนำพาตนเองไปสู่การเป็นจุดเด่นหรือได้รับอันตราย นอกจากนี้ฐานะทางครอบครัวของเฟรินแม้จะยากจนและทำอาชีพขโมย แต่มาดัสก็สอนให้เฟรินมีความรู้จักพอในชีวิต ไม่ให้เธออยากได้อะไรเกินตัว และสอนให้เธอรู้ว่ายิ่งมีมากก็ยิ่งทุกข์มาก เฟรินจึงเป็นตัวละครเอกที่ไม่สนใจยศถาบรรดาศักดิ์หรือทรัพย์สินใด ๆ และไม่คิดจะต่อสู้กับโชคชะตาของตนเองเพื่อนำพาตัวเองไปสู่สถานที่ดีขึ้นแต่อย่างใด

จากสภาพแวดล้อม การเติบโต และอุปนิสัยของเฟรินข้างต้นทำให้เฟรินกลายเป็นตัวละครเอกที่หลีกเลี่ยงสถานภาพต่าง ๆ ที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้เสมอ โดยเฉพาะการเป็นเจ้าหญิงและการเป็นบุคคลตามคำทำนาย เฟรินไม่เคยรู้สึกว้าสถานะเจ้าหญิงของตนเองสำคัญ และไม่สนใจแม้ว่าสถานะของเธอจะต้องถูกปกปิดเป็นความลับ เธอไม่พยายามและไม่ต้องการเป็นเจ้าหญิง เช่นเดียวกับสถานะบุคคลในคำทำนายที่ให้เฟรินรู้สึกว้าหน้าที่สยบเจ้าแห่งปีศาจนั้นเธอไม่มีทางทำได้ มีแต่จะทำให้ตนเองต้องวุ่นวาย ได้รับอันตราย เธอจึงพยายามหลีกเลี่ยงโดยไม่สนใจว่ามีผู้คนอีกจำนวนมากที่รอคอยเธอ การปฏิเสธสถานภาพของเฟรินทำให้ผู้ประพันธ์ต้องใช้กลวิธีอื่นมาเสริมเพื่อผลักดันตัวละครเอกไปสู่การเป็นวีรสตรี โดยใช้ความผูกพันและความรักที่มีต่อผู้คนและแผ่นดินเกิดของตนมากระตุ้นตัวละคร สถานะตัวกลางความขัดแย้งระหว่างสองดินแดนจึงทำให้เฟรินยอมเป็นวีรสตรี เจริญอายุติการสู้รบระหว่างมนุษย์และปีศาจได้ในที่สุด

แฮร์รี่ เป็นตัวละครที่เติบโตมาในฐานะเด็กชายธรรมดา เขาใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวเดอรัลลี่ ประกอบด้วย ลุง ป้า และลูกพี่ลูกน้อง แฮร์รี่อาศัยอยู่ในบ้านของเดอรัลลี่ในลักษณะของบุคคลที่ไร้ตัวตน ไม่ได้รับความสนใจ ไม่ได้รับการเอาใจใส่ อย่างที่เด็กวัยเดียวกันได้รับ เขาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของลุงและป้าโดยไม่มีข้อโต้แย้งและ “ห้ามตั้งคำถาม” การต้องอดทนอยู่ในสภาพดังกล่าวทำให้แฮร์รี่เกิดความรู้สึกต่อต้านอยู่ในใจแต่ไม่สามารถทำอะไรได้ ดังนั้นเมื่อเขาได้แยกตัวออกจากครอบครัวเดอรัลลี่และได้รับการยอมรับจากผู้อื่น เขาจึงกลายเป็นคนที่มีความกล้า ปราศจากความกลัวของตนเอง และเมื่อเขาทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งสำเร็จความมั่นใจก็เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังเป็นคนแข็งแรงและใจร้อน พร้อมทั้งจะทำสิ่งต่าง ๆ อีกด้วย

จากสภาพแวดล้อม การเติบโต และอุปนิสัยของแฮร์รี่ทำให้ตัวของเขายอมรับสถานภาพที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้ได้อย่างง่ายดาย แม้จะไม่มั่นใจในตัวเองในช่วงแรก แต่ความปราศรัยที่จะพิสูจน์ตนเองก็ทำให้เขากระทำการต่าง ๆ ตามสถานภาพของตนโดยที่ผู้ประพันธ์ไม่จำเป็นต้องเสริมกลวิธีอื่น ๆ เพื่อผลักดันตัวละครเลย แฮร์รี่เป็นตัวละครเอกที่มีความเป็นวีรบุรุษพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นตั้งแต่ต้นเรื่อง เพียงอาศัยภารกิจที่ผู้ประพันธ์มอบให้ในการฝึกฝนพัฒนาตนเองเท่านั้น

สภาพแวดล้อมและการเติบโตของตัวละครเอกในวรรณกรรมทั้งสองชุดนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการหล่อหลอมอุปนิสัยของตัวละครอันส่งผลกระทบถึงการตอบสนองต่อสถานภาพของตัวละคร และทิศทางการเป็นวีรสตรีหรือวีรบุรุษให้แตกต่างกันชัดเจน สำหรับเฟรินนั้นจัดเป็นวีรสตรีที่แหวกขนบความเป็นวีรสตรี คือหลีกเลี่ยงบทบาทของตนเองเสมอจึงต้องอาศัยปัจจัยอื่นเข้ามาเสริม ในขณะที่ตัวของแฮร์รี่นั้นเป็นวีรบุรุษที่สมบูรณ์แบบ ยอมรับทุกสถานภาพของตนเอง

จากผลการศึกษาทั้งลักษณะของตัวละคร สถานภาพของตัวละคร และการตอบสนองต่อบทบาทและสถานภาพของตัวละครในวรรณกรรมชุดห้าวโมยแห่งบารามอสและวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ มีทั้งลักษณะที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน และส่งผลสอดคล้องต่อเนื่องกับลักษณะของเรื่อง กล่าวคือ วรรณกรรมชุดห้าวโมยแห่งบารามอสนั้นมีเนื้อหาไม่เคร่งเครียด เน้นการสร้างความปลอดภัยและซับซ้อน ตัวละครเอกจึงถูกสร้างอย่างไม่มีแบบแผนนักโดยเฉพาะในด้านทักษะเหนือธรรมชาติ สร้างบุคลิกและพฤติกรรมของตัวละครให้แตกต่างจากเรื่องอื่นเพื่อส่งเสริมลักษณะของเรื่อง ส่วนวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์นั้นมีเนื้อหาที่ซับซ้อน เป็นแบบแผน ตัวละครเอกจึงถูกกำหนดลักษณะต่าง ๆ ขึ้นอย่างมีแบบแผน ทั้งในเรื่องของทักษะเหนือธรรมชาติและความเป็นวีรบุรุษ แม้ว่าวรรณกรรมทั้งสองชุดจะเป็นวรรณกรรมแฟนตาซีแนวโรงเรียนเหมือนกันก็ตาม

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบตัวละครเอกในวรรณกรรมชุดห้าวโมยของเรย์บิทแห่งบารามอสกับวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ของเจ.เค.โรว์ลิ่งพบว่า วรรณกรรมทั้งสองชุดนั้นมีลักษณะของตัวละครเอกที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน คือวรรณกรรมทั้งสองชุดมีตัวละครเอกเพียง 1 ตัวเหมือนกัน ด้านลักษณะของตัวละครมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยจุดร่วมคือมีแนวการสร้างตัวละครแบบเหนือจริง แต่ที่แตกต่างกันคือลักษณะของทักษะเหนือธรรมชาติ ในวรรณกรรมชุดห้าวโมยแห่งบารามอสไม่มีกำหนดแบบแผนที่ชัดเจน ส่วนในวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์มีการกำหนดทักษะเหนือธรรมชาติอย่างมีแบบแผน

ด้านสถานภาพของตัวละครมีลักษณะที่เหมือนกันคือกำหนดให้ตัวละครเอกมีสถานภาพที่มีความสำคัญ มีชื่อเสียง และใช้คำทำนายในการผลักดันตัวละครให้มีบทบาทและเป็นวีรสตรีหรือวีรบุรุษ ส่วนการตอบสนองต่อบทบาทและสถานภาพของตัวละครมีลักษณะที่ต่างกันคือในวรรณกรรมชุดหัวข้อโมยแห่งบารามอสตัวละครเอกมีการหลีกเลี่ยงสถานภาพของตนเอง ส่วนในวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ตัวละครมีการตอบสนองต่อสถานภาพของตนเองเป็นอย่างดี

จากคำกล่าวของผู้ประพันธ์วรรณกรรมชุดหัวข้อโมยแห่งบารามอสที่ยอมรับว่าได้รับแรงบันดาลใจในการประพันธ์มาจากวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ สอดคล้องกับการกำหนดสถานภาพของตัวละครในวรรณกรรมทั้งสองชุดที่เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ที่ส่งผลต่อการสร้างตัวละครเอกในวรรณกรรมชุดหัวข้อโมยแห่งบารามอสอย่างชัดเจน

ถึงแม้ว่าตัวละครเอกในวรรณกรรมทั้งสองชุดจะมีลักษณะที่เหมือนกัน ตลอดจนเป็นวรรณกรรมแฟนตาซีแนวโรงเรียนที่ตัวละครเอกต้องเข้าไปศึกษาในโรงเรียนเวทมนตร์เหมือนกัน แต่การที่วรรณกรรมแต่ละชุดจะได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบนั้น ย่อมต้องเกิดจากเอกลักษณ์ที่ดึงดูดให้ผู้อ่านชอบ ซึ่งตัวละครเอกในวรรณกรรมทั้งสองชุดต่างก็มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองคือ เฟริน เดอบอโรว์จากวรรณกรรมชุดหัวข้อโมยจากบารามอสนั้นเป็นตัวละครเหนือธรรมชาติที่มีทักษะแตกต่างจากตัวละครอื่นภายในเรื่อง ทำให้ตัวละครมีความโดดเด่น และด้วยพื้นฐานสภาพแวดล้อมและการเติบโตที่ส่งผลให้เฟรินเป็นวีรสตรีที่ไม่อยากเป็นวีรสตรีจึงพยายามหนีบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งแปลกไปจากขนบของวรรณกรรมโดยทั่วไปก็ทำให้วรรณกรรมชุดนี้มีความแปลกใหม่และน่าสนใจมากขึ้น นอกจากนี้จะสร้างความอยากรู้อยากติดตามให้แก่ผู้อ่านแล้วยังสอดคล้องกับลักษณะของวรรณกรรมที่นำเสนอความผ่องคลายและความขบขันอันเกิดจากพฤติกรรมของตัวละครด้วย ในขณะเดียวกัน แฮร์รี่ พอตเตอร์จากวรรณกรรมชุดแฮร์รี่ พอตเตอร์ก็เป็นตัวละครเหนือธรรมชาติที่มีทักษะเหนือธรรมชาติเป็นไปตามแบบแผนที่ผู้ประพันธ์วางไว้ ทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการถึงทักษะเหนือธรรมชาติได้อย่างง่ายดาย และเห็นพัฒนาการของตัวละครเอกผ่านการฝึกฝนได้ง่ายขึ้น มีพื้นฐานพฤติกรรมของตัวละครเป็นไปตามครรลองของวีรบุรุษซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของเรื่องที่มีความเข้มข้น เป็นแบบแผน ทำให้ผู้อ่านอยากติดตามผลของการตัดสินใจของตัวละครในแต่ละครั้ง จึงกล่าวได้ว่าตัวละครเอกในวรรณกรรมทั้งสองชุดต่างก็มีลักษณะเด่นที่แตกต่างกันไป อันเป็นผลให้เกิดกระแสความนิยมจากผู้อ่านมาอย่างยาวนาน

เอกสารอ้างอิง

- บุญยงค์ เกศเทศ. (2525). *วรรณกรรมวิเคราะห์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2536). *ตลอดวรรณกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รีนฤทัย สัจจพันธุ์. (2552). วรรณกรรมออนไลน์ : วัฒนธรรมการสร้าง-เสพวรรณศิลป์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 11 (1), 43-57
- เรือบพิท. (นามแฝง). (2549). *หัวข้อโมยแห่งบารามอสกับดาบแห่งกษัตริย์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

- แรรีบพิท. (นามแฝง). (2553). *หัวข้อโมยแห่งบารามอลกับคทาแห่งพลัง* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- แรรีบพิท. (นามแฝง). (2554). *หัวข้อโมยแห่งบารามอลกับมงกุฎแห่งใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- แรรีบพิท. (นามแฝง). (2555). *หัวข้อโมยแห่งบารามอลกับแหวนแห่งปราชญ์* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- โรว์ลิ่ง, เจ.เค. (นามแฝง). (2557). *แฮร์รี่ พอตเตอร์ กับถ้วยอัคนี*. แปลจาก *Harry Potter and The Goblet of Fire*. แปลโดย งามพรรณ เวชชาชีวะ (พิมพ์ครั้งที่ 27). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- โรว์ลิ่ง, เจ.เค. (นามแฝง). (2557). *แฮร์รี่ พอตเตอร์ กับนักโทษแห่งอซคาบัน*. แปลจาก *Harry Potter and The Prisoner of Azkaban*. แปลโดย วลีพร หวังช็อกกุล (พิมพ์ครั้งที่ 31). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- โรว์ลิ่ง, เจ.เค. (นามแฝง). (2557). *แฮร์รี่ พอตเตอร์ กับภาคินกไฟนิคซ์*. แปลจาก *Harry Potter and The Order of the Phoenix*. แปลโดย สุมาลี บำรุงสุข (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- โรว์ลิ่ง, เจ.เค. (นามแฝง). (2557). *แฮร์รี่ พอตเตอร์ กับศิลาอาถรรพ์*. แปลจาก *Harry Potter and The Philosopher's Stone*. แปลโดย สุมาลี บำรุงสุข (พิมพ์ครั้งที่ 40). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- โรว์ลิ่ง, เจ.เค. (นามแฝง). (2557). *แฮร์รี่ พอตเตอร์ กับห้องแห่งความลับ*. แปลจาก *Harry Potter and The Chamber of Secrets*. แปลโดย สุมาลี บำรุงสุข (พิมพ์ครั้งที่ 37). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- อุบลรัตน์ สุขมาก. (2548). *ความนิยมชมชอบในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง "แฮร์รี่ พอตเตอร์" และการปรับปรุงจินตนาการ (Fantasy) จากวรรณกรรมให้เข้ากับชีวิตจริงของชมรมคนรักแฮร์รี่ พอตเตอร์ในประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ นศ.บ., มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต),

HS-O-06

การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์โตะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
Development of Marketing Strategy for Batik Urban Product Community Enterprise,
Kantang District, Trang Province

หัตทยา เพชสุทธิ^{1*} สุธาวัลย์ เวชกุล¹ และอัครวีศรี ลาปือ¹

¹หลักสูตร ปร.บ. (การปกครองท้องถิ่น) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0815975845, E-mail address: hattaya5845@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมของประชาชนต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์โตะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง รวมทั้ง 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์โตะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง 3) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์โตะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง และ 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์โตะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากประชาชนพื้นที่อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 400 คน ซึ่งการกำหนดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้มาจากโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญและวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์โตะเมืองบาติก ส่วนใหญ่ซื้อสินค้าที่ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์โตะเมืองบาติก ร้อยละ 68.5 เปอร์เซ็นต์ และส่วนใหญ่พิจารณาจากลวดลายของผ้าบาติกเป็นสำคัญร้อยละ 70.50 เปอร์เซ็นต์ โดยค่าใช้จ่ายในการซื้อผลิตภัณฑ์ต่อครั้งอยู่ที่ต่ำกว่า 1,000 บาท ร้อยละ 44.75 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดสามารถกำหนดเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ ควรร่วมมือกับภาครัฐและหน่วยงานเกี่ยวข้องที่มีความชำนาญการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น การออกแบบลวดลายผ้าบาติกหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่เข้าสู่ตลาด Modern Trade ให้มากขึ้น 2) ด้านราคา ควรกำหนดราคาแบบเจาะตลาดเฉพาะกลุ่มเพื่อเป็นการกระตุ้นยอดขาย 3) ด้านการจัดจำหน่าย ควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น

คำสำคัญ: กลยุทธ์ทางการตลาด กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์โตะเมืองบาติก

Abstract

The objective of this research is to study 1) the behavior of people towards the decision to purchase the products of Batik City, Kantang District, Trang Province, as well as 2) to propose ways to

develop marketing strategies of the Tungmuang Batik product community enterprise group, Kantang District, Trang Province 3) To study the internal and external environment of community enterprise management, Tung Muang Batik Product Group, Kantha District Trang and 4) to develop guidelines for the marketing strategy of the Community Enterprise Products Table batik city Kantang, Trang, using survey research. From 400 people in the Kantang district, Trang province. The determination of the sample was obtained by using a random sampling method and a random sampling method. By using questionnaires as a tool to collect data and statistics used in research, including descriptive statistics and statistical analysis by percentage Frequency distribution Average and standard deviation The research found that Decision buying behavior of Batik City products Most of the products were purchased at the Batik City Products Center, 68.5 percent per cent, and most of them were considered from the pattern of batik fabric, 70.50 percent of the percentage. The cost of buying products per time was less than 1,000 baht. 44.75 percent, while the development of marketing strategies can be defined as follows: 1) Product Should cooperate with the government sector and related agencies that have expertise in product development, such as designing batik patterns or developing new products into the Modern Trade market. 2) Price should determine the price to penetrate the niche market to As sales stimulation 3) distribution Should increase distribution channels through more diverse formats.

Keywords: Marketing Strategy, Community Enterprise, Batik Urban Product

บทนำ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจหลายครั้ง ทำให้รัฐบาลในแต่ละยุคสมัยต่างก็มีแนวความคิดที่จะหาวิธีทำให้ประเทศสามารถกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศ ให้มีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก รัฐบาลไทยที่ผ่านมา มาจึงกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมองภาพของเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ และมีเป้าหมายที่จะรักษาไว้ซึ่งการเติบโตของเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพและเสถียรภาพ เน้นความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานราก และการสร้างความเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศกับเศรษฐกิจโลกอย่างรู้เท่าทันภายในระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ด้วยความเชื่อมั่นว่าสังคมไทยยังมีศักยภาพ และสามารถพัฒนาขึ้นมาได้ รัฐบาลจึงหาทางที่จะสร้างรายได้ให้กับประชาชนและประเทศชาติ ทั้งนี้ต้องหาทางเปลี่ยนมุมมองในชุมชนให้เห็นว่าสิ่งที่ตนมีอยู่นั้นคือทรัพย์สินที่มีราคาสามารถเพิ่มรายได้ หากรู้จักการจัดการกับทรัพย์สินนั้นอย่างชาญฉลาด โดยแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทำให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาว

ได้อย่างมั่นคง ซึ่งกลุ่มงานพัฒนาวิสาหกิจเกษตรชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร (2549) ได้อธิบายความหมายของวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า วิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ small and micro community enterprise) หมายถึง กิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรืออื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิตินบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิตินบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน หรือกล่าวโดยสรุปก็คือ การประกอบการเพื่อการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง ซึ่งทุนของชุมชนนั้น ก็จะหมายรวมถึงทรัพยากร ผลผลิตทางการเกษตร ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น

ทั้งนี้เพื่อให้มองเห็นความสำคัญของวิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนา ผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่างคำอธิบายของ สุเมธ ตันติเวชกุล (2536: 15) ที่ได้อธิบายไว้ว่า ประชาชนนั้นแหละคือผู้มีความรู้ เขาทำงานมาหลายชั่วอายุคนแล้ว โดยเขาทำกันอย่างดี มีความเฉลียวฉลาด และรู้ว่าตรงไหนควรทำสิกรรมและที่ไหนควรเก็บรักษาไว้ นอกจากนั้น เอกวิทย์ ณ ถลาง (2543: 126) ได้กล่าวไว้อีกว่าชาวบ้านมีศักยภาพ มีภูมิปัญญา และมีใจมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเขาตลอดจนห่วงใย บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมที่เขาเห็นความสำคัญได้อย่างชื่นชม จากตรงนี้จะเห็นได้ชัดว่าชาวบ้านและชุมชนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่งที่จะพัฒนาความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและยังเป็นส่วนเสริมแรงต่อไปยังการพัฒนาในด้านอื่นๆ ซึ่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน มีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใด รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบกิจการในระดับสูงขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ในส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ที่มีจุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และสนับสนุนชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการบริการ และการจัดการทรัพยากรในชุมชน ตามแผนงานสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากและชุมชนเข้มแข็ง มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนผ่านเครือข่ายวิสาหกิจเพื่อสังคม/วิสาหกิจชุมชน โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม (วิสาหกิจชุมชน) และความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจเพื่อสังคม (วิสาหกิจชุมชน) ในแต่ละพื้นที่ เพื่อการสร้างองค์ความรู้ รูปแบบการจัดการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของวิสาหกิจในระยะยาวรวมทั้งเผยแพร่ความรู้ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนฐานราก พร้อมทั้งประสานงานกับจังหวัดและท้องถิ่นเพื่อขยายผลจากชุมชนต้นแบบให้มีการนำไปใช้ในชุมชนอื่นๆ อย่างกว้างขวางเพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลได้ยุทธศาสตร์ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างการเติบโตจากภายใน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

สำหรับจังหวัดตรัง ผลิตภัณฑ์โต๊ะเมืองบาติก จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้และชื่อเสียงให้กับชุมชนบ้านโต๊ะเมืองเป็นอย่างมาก ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือการทำสวนยางพารา และจะใช้เวลาหลังจากเสร็จงานรวมกลุ่มกันเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อีกทั้งยังสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในกลุ่ม ส่วนลวดลายจะออกแบบมาจากภูมิปัญญาโดยการนำเอาวิถีชีวิต ลักษณะภูมิประเทศหรือสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ไม้ดอก ไม้ประดับ สัตว์บก สัตว์น้ำตามท้องถื่น หรือคำขวัญประจำอำเภอกันตัง จังหวัด ให้มีสีสันสดใส สวยงามคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์สิ่งที่มีอยู่ในท้องถื่น ปัจจุบันปัญหาของวิสาหกิจชุมชนที่สำคัญก็คือ การขาดความรู้ทางด้านการตลาด การผลิต และการบริหารจัดการ จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการตลาดสินค้าผลิตภัณฑ์โต๊ะเมืองบาติก แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชน สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการจัดการวิสาหกิจชุมชน และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของวิสาหกิจ เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตลาดสินค้าผลิตภัณฑ์โต๊ะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์โต๊ะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
3. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์โต๊ะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์โต๊ะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์โต๊ะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง” เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Research) ซึ่งประกอบไปด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์ มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดหน่วยของการวิเคราะห์ (Unit of analysis) คือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มโต๊ะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง โดยเก็บข้อมูลจากตัวแทนวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ประธาน รองประธาน และผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือสมาชิกซึ่งประธานได้มอบหมายให้เป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยและการศึกษาเชิงปริมาณ

จะทำการศึกษาโดยการใช้แบบสอบถามในการสำรวจ โดยมีรายละเอียดการวิจัยประชากร คือ กลุ่มผู้บริโภคที่มาซื้อผลิตภัณฑ์ และกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้บริโภคที่มาซื้อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าบาติก โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยกำหนดให้มีความผิดพลาดไม่เกิน 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (กัลยา วานิชย์บัญชา 2545 : 26)

$$n = \frac{Z^2 1 - \alpha/2}{4E^2}$$

โดยที่ n = จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง (n = 400)

Z = ค่ามาตรฐาน ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% คือ Z จะมีค่าเท่ากับ 1.96

E = แทนความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ 5% หรือ E = 0.05 ในที่นี้จะได้

จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเท่ากับ 385 คน และเพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงสำรองกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีก 15 คน รวมขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน

เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ลักษณะ คือ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการสำรวจซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคที่มาซื้อผลิตภัณฑ์ใต้มืองบาติก ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพ ลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการซื้อผลิตภัณฑ์ สถานที่ซื้อผลิตภัณฑ์ บุคคลที่มีอิทธิพลในการซื้อผลิตภัณฑ์ ข้อพิจารณาในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ การได้รับข่าวสารของผลิตภัณฑ์ ค่าใช้จ่ายในการซื้อผลิตภัณฑ์ ลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของกลยุทธ์ทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย พึงพอใจน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม โดยสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มใต้มืองบาติก เพื่อวิเคราะห์

1. การบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์โต๊ะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
2. สภาพแวดล้อมของกลุ่มโต๊ะเมืองบาติก (SWOT Analysis) ประกอบไปด้วย
 - จุดแข็ง (Strengths)
 - จุดอ่อน (Weaknesses)
 - โอกาส (Opportunities)
 - อุปสรรค (Threats)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด เพื่อสอบถามข้อมูลและข้อเสนอแนะ
2. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หากพบว่าแบบสอบถามไม่สมบูรณ์จะทำการเก็บข้อมูลใหม่
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมากรอกข้อมูล และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
4. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
5. ดำเนินการสัมภาษณ์ พูดคุยกับกลุ่มสมาชิกโต๊ะเมืองบาติก เพื่อทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกลุ่ม

ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ดำเนินการวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในรูปของค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเครื่องมือทางสถิติที่นำมาใช้ ได้แก่ มาตราวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบคำถามแบบให้คะแนนตามน้ำหนักของความคิดเห็นที่ตรงกับประสบการณ์จริงของผู้ตอบ ซึ่งมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายดังนี้

ความพึงพอใจของผู้บริโภค

สำหรับส่วนที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าความพึงพอใจคิดเทียบคะแนนดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- ระดับ 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยแล้วนำค่าที่คำนวณได้นั้นมาเทียบเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยถืออัตราการผลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศหญิง	212	53
2. วัยกลางคนช่วงต้น (36-45 ปี)	193	48.25
3. สถานภาพสมรส	326	81.50
4. การศึกษาระดับปริญญาตรี	131	52.75
5. มีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท	144	36
6. ประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงาน	107	26.75

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53 อยู่ในวัยกลางคนช่วงต้น (36-45 ปี) จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.25 มีสถานภาพสมรส จำนวน 326 คน คิดเป็นร้อยละ 81.50 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 52.75 มีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36 และประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงาน จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.75

2. พฤติกรรมการเลือกซื้อผ้าบาติก

วัตถุประสงค์ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์	จำนวน	ร้อยละ
1. ซื้อผ้าบาติกเพื่อใช้เอง	221	55.25
2. ซื้อสินค้าที่ศูนย์จำหน่ายโต๊ะเมืองบาติก	275	68.75
3. ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง	188	47.00
4. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์โดยพิจารณาจากลวดลายของผ้า	282	70.50
5. ได้รับข่าวสารของผลิตภัณฑ์จากการบอกต่อของบุคคลอื่น	175	43.75
6. ค่าใช้จ่ายในการซื้อผลิตภัณฑ์ต่อครั้งอยู่ที่ต่ำกว่า 1,000 บาท	179	44.75

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อผ้าบาติกเพื่อใช้เอง จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 55.25 ซื้อสินค้าที่ศูนย์จำหน่ายโต๊ะเมืองบาติก จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 เลือกซื้อผลิตภัณฑ์โดยพิจารณาจากลวดลายของผ้า จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 70.50 ได้รับข่าวสารของผลิตภัณฑ์จากการบอกต่อของบุคคลอื่น จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 และค่าใช้จ่ายในการซื้อผลิตภัณฑ์ต่อครั้งอยู่ที่ต่ำกว่า 1,000 บาท จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.75

3. ความพึงพอใจต่อกลยุทธ์ทางการตลาดของผลิตภัณฑ์โต๊ะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ในภาพรวมผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อกลยุทธ์ทางการตลาดของผลิตภัณฑ์โต๊ะเมืองบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง อยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.75$ $SD. = 0.73$ คิดเป็นร้อยละของระดับความพึงพอใจเท่ากับ 74.91 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

รายด้าน	ระดับ	\bar{X}	SD.	ร้อยละ
1. ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์	มาก	3.95	0.38	78.93
2. ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจเป็นอันดับที่สอง คือ ด้านราคา	มาก	3.92	0.36	78.42
3. ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจเป็นอันดับที่สาม คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	มาก	3.67	0.35	73.33
4. ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด	มาก	3.48	0.38	69.56

3.1 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ได้รับความพึงพอใจสูง 3 อันดับแรก คือ

รายด้าน	ระดับ	\bar{X}	SD.	ร้อยละ
1. ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นและตรา ยี่ห้อของผลิตภัณฑ์ได้รับการยอมรับ	เท่ากัน	4.22	0.74	84.45
2. มีการติดป้ายบอกข้อมูลราคาผลิตภัณฑ์	มาก	4.12	0.85	82.40
3. มีระดับราคาของผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย	มาก	4.08	0.77	81.55

3.2 ข้อที่ได้รับความพึงพอใจต่ำ 3 อันดับแรก คือ

รายด้าน	ระดับ	\bar{X}	SD.	ร้อยละ
1. การบริการของพนักงานขาย	ปานกลาง	3.29	0.79	65.80
2. การให้ส่วนลดพิเศษ	มาก	3.42	0.82	68.40
3. พนักงานขายมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์	มาก	3.45	0.76	69.00

4. ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประเด็นที่ควรปรับปรุงเร่งด่วนที่สุด คือ

4.1 ควรมีป้ายแนะนำสถานที่เป็นภาษาอังกฤษ และ ควรเพิ่มจุดจำหน่ายสินค้า เช่น สนามบิน เป็นต้น

4.2 ควรมีรถสาธารณะให้บริการไปยังสถานที่ท่องเที่ยวและจำหน่ายผลิตภัณฑ์

4.3 ควรมีจุดดึงดูดที่ทำให้ลูกค้าสนใจ เช่น จุดถ่ายรูปหรือกิจกรรมต่าง ๆ พนักงานควรให้บริการให้คำแนะนำด้วยความเต็มใจ

5. การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ใต้เมืองบาดิก

5.1 ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น ลวดลายการทอ หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ เข้าสู่ตลาด Modern Trade ให้มากขึ้น

5.2 ด้านราคา (Price) ควรตั้งราคาแบบเจาะตลาดเพื่อเป็นการกระตุ้นยอดขาย

5.3 ด้านการจัดจำหน่าย (Place) ควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้หลากหลายผู้บริโภคสามารถเข้าถึงง่าย โดยเน้น Social Media, Digital Marketing ให้มากยิ่งขึ้น

5.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ควรมีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์โตะเมืองบาดิก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง วัยกลางคนช่วงต้น (36-45 ปี) สถานภาพสมรส การศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท ประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงาน ซื้อง้อผ้าบาติกเพื่อใช้เอง ซื้อง้อสินค้าที่ศูนย์จำหน่ายโตะเมืองบาดิก ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง เลือกซื้อผลิตภัณฑ์โดยพิจารณาจากกลดลายของผ้า ได้รับข่าวสารของผลิตภัณฑ์จากการบอกต่อของบุคคลอื่น ค่าใช้จ่ายในการซื้อผลิตภัณฑ์ต่อครั้งอยู่ที่ต่ำกว่า 1,000 บาท สอดคล้องกับผลวิจัยของ มาลินี ฤชตุล (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผู้บริโภคเป็นเพศหญิง อาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ รายได้ต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาทซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจากศูนย์จำหน่ายโครงการ เพราะต้องการอุดหนุนสินค้าของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ พิจารณาเลือกซื้อจากคุณภาพ ซื้อง้อตามความต้องการ และตนเองเป็นคนตัดสินใจซื้อ

ความพึงพอใจต่อกลยุทธ์ทางการตลาดของผลิตภัณฑ์โตะเมืองบาดิก อำเภอกันตัง จังหวัดตรังอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 คิดเป็นร้อยละของระดับความพึงพอใจเท่ากับ 74.91 ซึ่งด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์สอดคล้องกับข้อความที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (2000 : 296) ที่กล่าวว่าภาพลักษณ์ (Image) เป็นวิถีที่ประชาชนผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่น และตรา ยี่ห้อของผลิตภัณฑ์ได้รับการยอมรับ แสดงให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์โตะเมืองบาดิกมีภาพลักษณ์ที่ดี ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค รับรู้เกี่ยวกับบริษัทหรือผลิตภัณฑ์ของบริษัท และภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายประการภายใต้การควบคุมของธุรกิจ ซึ่ง รุ่งรัตน์ ชัยสำเริง (ม.ป.ป.) ได้กล่าวไว้ในกลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์เพื่อส่งเสริมการตลาดของธุรกิจว่าภาพลักษณ์ที่ดีของธุรกิจจึงสัมพันธ์โดยตรงกับพฤติกรรมผู้บริโภค ซึ่งกว่าผู้บริโภคเป้าหมายแต่ละรายจะเปลี่ยนมาเป็นลูกค้า นั้น จะผ่านการรับรู้จนเกิดความรู้และความรู้สึกที่ดีต่อผลิตภัณฑ์และองค์กรธุรกิจ จนกระทั่งเกิดพฤติกรรมการซื้อมาบริโภคในที่สุด ในทำนองเดียวกันถ้าธุรกิจขาดการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคน้อยตามไปด้วย

ผลการศึกษาการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มโตะเมืองบาดิก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง พบว่า ประธานกลุ่มฯมีความมุ่งมั่นและกระตือรือร้นในการดำเนินกิจการ มีความสามารถในการนำภูมิปัญญามาใช้ในกระบวนการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานและรางวัลต่าง ๆ มากมาย และได้รับการสนับสนุนมีหน่วยงานภาครัฐ

และภาคเอกชนเข้ามาช่วยเหลือในการพัฒนากระบวนการ และการให้ความรู้ในประเด็นต่างๆ ทำให้ผลิตภัณฑ์ได้รับการยอมรับจากชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ทั้งในและต่างจังหวัด แต่ในขณะเดียวกันยังมีจุดอ่อนในด้านขาดการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิตเพื่อลดระยะเวลาในผลิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติกา ปงแปง, พรชนก ทองลาด และบุญทวารณฉวีวอน (2557) ที่พบว่าสถานการณ์ทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะมีการดำเนินงานแบบค่อยเป็นค่อยไป ขับเคลื่อนการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมโดยมีประธานกลุ่มเป็นแกนนำ กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เน้นการดำเนินการควบคุมผลการดำเนินงานบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม และยึดมั่นในคุณภาพมาตรฐาน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกลุ่มตะเมืองบาดิก พบว่า ในด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในช่วงชะลอตัวปัจจัยหลัก ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้จ่ายในการบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนที่ลดลง ซึ่งได้รับผลกระทบมาจากปัญหาความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองของไทยรวมทั้งการคาดการณ์สภาพเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการวาดลวดลายผ้าของประเทศไทยเป็นไปค่อนข้างช้า เนื่องจากกลุ่มการทำผ้าบาติกส่วนใหญ่เป็นกลุ่มขนาดเล็กที่ขยายตัวมาจากอุตสาหกรรมครอบครัว การทำงานมักเกิดจากประสบการณ์และความรู้และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สั่งสมมา มากกว่าที่จะเป็นการพยายามพัฒนาความรู้และนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้าไปประยุกต์ใช้ แต่ปัจจุบันผู้บริโภคหันมาให้ความสำคัญแต่งกายด้วยผ้าบาติกเพิ่มมากขึ้นประชากรวัยทำงานจนถึงวัยสูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งผลการศึกษาในด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สาโรจน์ โอปัททกษีชีวิน (2546) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมภายนอกไว้ว่าเป็นปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับองค์กรโดยตรง แต่จะมีอิทธิพลหรือผลกระทบทางอ้อมต่อองค์กรได้และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ นัฏฐพร ปางปัญญากุลชัย (2545) ซึ่งพบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกผ้าบาติกและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกไทยมากที่สุด 3 อันดับแรกในความคิดเห็นของผู้ประกอบการคือ 1. สภาพแวดล้อมด้านการเมืองและกฎหมาย 2. สภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ 3. สภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับผ้าบาติก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ดังนี้

แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดผลิตภัณฑ์ตะเมืองบาดิก อำเภอกันตัง จังหวัดตรังจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า การทำการตลาดของกลุ่มผ้าบาติก มีการดำเนินการตลาดในเชิงรับในลักษณะลูกค้าเดินเข้ามาซื้ออย่างสุญญ์จำหน่ายสินค้าเองเป็นส่วนใหญ่ และมีการประชาสัมพันธ์ในลักษณะการแจ้งข่าวสารเท่านั้น โดยช่องทางการสื่อสารและช่องทางในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยังมีน้อย ดังนั้นควรมีการปรับการดำเนินการตลาดในเชิงรุก อันจะส่งผลต่อยอดขายผลิตภัณฑ์ต่อไป โดยได้ดำเนินการในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)

- 1.1 รักษาคุณภาพและเอกลักษณ์ของผ้าบาติกให้มีคุณภาพดีอย่างสม่ำเสมอ
- 1.2 พัฒนาผลิตภัณฑ์และลวดลายใหม่ๆ ที่ตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- 1.3 พัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์สินค้า ตลอดจนรูปแบบการจัดกลุ่มบรรจุภัณฑ์ที่มีหลากหลายมากขึ้น เช่น ชุดของกัน้านในโอกาสต่างๆ ชุดของที่ระลึกในงานต่างๆ เป็นต้น

2. ด้านราคา (Price)

- 2.1 ควรตั้งราคาที่สูงกว่าหรือตั้งราคาเพื่อเจาะตลาดเป็นเฉพาะกลุ่มลูกค้า เช่น กำหนดราคาแบบเซตของผลิตภัณฑ์ที่เป็นชุดหรือราคาขึ้นกับคุณภาพสินค้า ควรปรับราคาสินค้าให้มีหลายระดับราคาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคที่มีความแตกต่างกัน
- 2.2 มีการจัดทำรายการแสดงสินค้า พร้อมระบุราคาขายอย่างชัดเจน

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)

- 3.1 ขยายกลุ่มตลาดในกลุ่มธุรกิจ เช่น กลุ่มธุรกิจโรงแรม / โฮมสเตย์ หรือธุรกิจสปา เพื่อขยายกลุ่มลูกค้าเพิ่มเติม เป็นต้น
- 3.2 เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้มากขึ้น เช่น ช่องทางขาย Online และ E-commerce รวมถึงการกระจายสินค้าไปจำหน่ายยังสถานที่อื่น เช่น ร้านภูหลวง สนามบินตรง เป็นต้น

4. ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion)

- 4.1 สร้างการรับรู้ Brand Online ผ่าน Social Branding
- 4.2 เพิ่มการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนสามารถนำผลของการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบและมีการติดตามประเมินผลความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการนำกลยุทธ์ที่ได้จากการผลของการวิจัย ไปทดลองใช้ในการดำเนินงานและมีการติดตามประเมินผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป
3. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมกรรมการซื้อสินค้าผ่านทางระบบ e-commerce ของผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2549). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรมส่งเสริมการเกษตร.
(25 กุมภาพันธ์ 2560). สืบค้นจาก <http://www.sceb.doae.go.th/Ssceb2.htm>.
- โชติกา ปงแปง, พรชนก ทองลาด, และบุญทวารณ วิงวอน. (2557). กระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์แคบหมูบ้านหม้อ ตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 7(1), 106-116.
- นัฏฐพร ปางปัญญากุลชัย. (2545). *ปัจจัยสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปและปัจจัยการแข่งขันภายในอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าผ้าบาติกและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *ทิศทางการพัฒนาประเทศตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2536). พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาชนบท. ใน *ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชิ่ง.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2543). *คำชี้แจงในภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิภูมิปัญญา
- รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ. (2546). *กลยุทธ์การสร้างเอกลักษณ์เพื่อส่งเสริมการตลาดของธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิต นันทสุวรรณ. (2547). *กระบวนการชุมชนใหม่*. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน. (2550). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : แมคกรอฮิล.
- Kotler, P. (2000). *Marketing management: analysing consumer marketing and buyer behavior (The Millennium)*. New Jersey: Prentice Hall.

HS-O-07

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงหลังคลอดในคลินิกแพทย์แผนไทย

มหาวิทยาลัยทักษิณ

Factors Relating to Self-Care Behavior of Postpartum Women in Thai Traditional
Medicine Clinic, Thaksin University

วรพรรณ อินหมั่น¹ นัฐกานต์ นาวาเดช¹ วิทวัส หมาดอี¹ ต้ม บุญรอด² และกุสุมาลย์ น้อยผา^{1*}

¹หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต หลักสูตรสาธารณสุขชุมชน คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: kusumarn.n@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอดความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว และแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข และหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงหลังคลอดที่เข้าร่วมโครงการบริบาลมารดาหลังคลอดในคลินิกแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ หญิงหลังคลอดในระยะ 3 เดือนแรกหลังคลอด จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearsons Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า หญิงหลังคลอด จำนวน 92 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 20-35 ปี ร้อยละ 75.00 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 38.00 เป็นแม่บ้าน ร้อยละ 48.90 ลำดับการตั้งครรภ์เป็นครั้งที่ 2 ขึ้นไป ร้อยละ 55.40 พักอาศัยอยู่กับสามี ร้อยละ 75.00 มีความรู้อยู่ในระดับสูง (21.59 ± 2.00 , ร้อยละ 75.00) มีความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้านอยู่ในระดับปานกลาง (54.79 ± 6.10 , ร้อยละ 62.00) แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว (65.05 ± 7.81 , ร้อยละ 88.00) แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข (51.74 ± 12.36 , ร้อยละ 60.90) พฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด (158.50 ± 12.38 , ร้อยละ 60.90) อยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงหลังคลอดในแต่ละอาชีพ ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว และ แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.01$)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการดูแลตนเอง หญิงหลังคลอด การอยู่ไฟ

Abstract

This descriptive research aimed to describe of self-care behavior, self-care of the postpartum knowledge, belief in traditional medicine, social support from the family and social support from the public health personnel and follow the factors connected with 92 postpartum woman during delivered

not over 3 month after postpartum women in Thai Traditional Medicine clinic (TTM Clinic) at Thaksin university. Data were collected using questionnaires and analyzed for descriptive statistics as percentage (%), average value (\bar{X}) standard deviation (S.D.) and inferential statistics as Pearson's correlation. The findings indicated that the most of 92 postpartum woman are 20-35 years old (75.00%) graduated with bachelor degrees and higher (38.00%). There are housewife (48.90%) and be pregnant with more one child (55.40%). Living with their husband (75.00%) and have high level of knowledge (21.59 ± 2.00 , 75.00%). Moreover, believed in traditional medicine were in the middle (54.79 ± 6.10 , 62.00%). The level of social support from the family (65.05 ± 7.81 , 88.00%), social support from the public health personnel (51.74 ± 12.36 , 60.90%) and self-care behavior of postpartum (158.50 ± 12.38 , 60.90%) were high. Occupational, social support from the family and social support from the public health personnel factors significantly related to the level self-care behavior ($p = 0.01$).

Keywords: self - care behavior, postpartum, fireplace

บทนำ

ระยะหลังคลอดเป็นระยะพัฒนาการช่วงหนึ่งของสตรี เริ่มจากหลังทารกคลอดออกมาจนกระทั่งร่างกายกลับคืนสู่สภาพปกติเหมือนก่อนตั้งครรภ์ใช้เวลาประมาณ 6-8 สัปดาห์ ซึ่งหญิงหลังคลอดจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงของช่องคลอด ปากมดลูก ผิวหนังบริเวณหน้าท้องและเต้านมขยายใหญ่ขึ้น อาการเบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ร้องไห้ไม่มีเหตุผล หงุดหงิด นอนไม่หลับ หรืออาการซึมเศร้าหลังคลอด โดยการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย นั้นจะเกิดขึ้นทันทีหลังจากที่ทารกคลอดออกมา และจะมีการปรับสมดุลการทำงานของร่างกายในระบบต่างๆ เพื่อให้ร่างกายของมารดากลับสู่สภาพเดิมเหมือนก่อนการตั้งครรภ์ (พาณี จารุพันธ์ 2538 : 1)

วิกฤตการณ์ที่สำคัญที่สุดในกระบวนการปรับตัวด้านสุขภาพของหญิงหลังคลอดคือ พฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด แม้ว่ามารดาบางท่านอาจจะมีการรับรู้หรือเตรียมความพร้อมมาตั้งแต่ในระยะตั้งครรภ์แล้วก็ตาม เพราะในระยะหลังคลอดมารดาจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงไปสู่บทบาทหน้าที่ของการเป็นแม่ และต้องรับภาระหนักในการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งบทบาทดังกล่าวต้องการการปรับตัวที่ดีและการปฏิบัติอย่างถูกต้อง หากหญิงหลังคลอดได้รับการดูแลสุขภาพ และมีการดูแลตนเองที่เหมาะสมจะช่วยป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนในระยะหลังคลอดได้ (พาณี จารุพันธ์ 2538 : 1) พฤติกรรมการดูแลตนเองในระยะหลังคลอดมีการประพฤติปฏิบัติคล้ายๆกันทุกสมัยแต่จะแตกต่างกันในส่วนของการรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้นโดยวิธีการดูแลรักษาพยาบาลให้มารดาในระหว่างการอยู่ไฟ ได้แก่ การทำให้มดลูกเข้าอู่เร็ว การขับน้ำคาวปลาให้ไหลออกดี การทำให้แผลฉีกขาดของช่องคลอดสมานและหายเร็วขึ้นภายในระยะเวลา 3-7 วัน ด้วยกรรมวิธีต่างๆด้านการแพทย์แผนไทย เช่น การนวด การประคบสมุนไพร การเข้ากระโจม การทบทนมอเกลื้อ การนึ่งถ่าน การทำให้มารดามีน้ำนม รวมทั้งการทำให้มารดามีสุขภาพร่างกายและจิตใจกลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว (พวงผกา ต้นกิจจานนท์และคณะ, 2555)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอดเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องมีการกระทำที่ถูกต้องจึงจะส่งผลต่อภาวะสุขภาพที่ดีของมารดาได้ รวมทั้งการรับบทบาทหน้าที่ของการเป็นมารดาในการเลี้ยงดูบุตร โดยหญิงหลังคลอดจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงของตนเอง และมีพฤติกรรมการดูแลตนเองที่ถูกต้องเหมาะสม สำหรับการศึกษานี้ผู้วิจัยจึงศึกษาถึงระดับพฤติกรรมการดูแลตนเอง ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอด ความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข และเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงหลังคลอดจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของหญิงหลังคลอด ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว การพักอาศัยร่วมกับสามี ลำดับการตั้งครรภ์ และลักษณะของครอบครัว ซึ่งคาดว่าผลการวิจัยในครั้งนี้ จะช่วยให้หญิงหลังคลอดฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงกลับเข้าสู่สภาพปกติโดยเร็ว พร้อมทั้งจะเลี้ยงดูบุตรและประกอบกิจวัตรประจำวันได้เหมือนเดิม (จินตนา ศรีสุพัตพงษ์ 2550)

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearsons Correlation Coefficient) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ได้แก่ หญิงหลังคลอดในระยะ 3 เดือนแรกหลังคลอด ที่เข้าร่วมโครงการบริบาลมารดาหลังคลอด ณ คลินิกแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของหญิงหลังคลอด ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว การพักอาศัยร่วมกับสามี ลำดับการตั้งครรภ์ และลักษณะของครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองของหญิงหลังคลอด จำนวน 26 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบเลือกตอบใช่ ไม่ใช่ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูกได้ 1 คะแนน

ตอบผิดได้ 0 คะแนน

เกณฑ์ในการประเมินระดับความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอด ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินแบบอิงเกณฑ์ โดยแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ ตามแนวความคิดของธอร์นไดค์ (Thorndike, 1991: 65-69, อ้างถึงในลิคณา อุยสะอาด) ดังนี้

- คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอดในระดับน้อย
- คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 ถึง 75 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอดในระดับปานกลาง
- คะแนนสูงกว่าร้อยละ 75 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอดในระดับมาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน จำนวน 15 ข้อ เกณฑ์ในการประเมิน ระดับความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน ผู้วิจัยได้กำหนดการแปลความหมายคะแนนตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981 :179, อ้างถึงใน ปรีย ญาณวารี, 2445 : 66) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้านอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง หญิงคลอดมีความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้านอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้านอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้านอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว จำนวน 15 ข้อ มีเกณฑ์ในการประเมินระดับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว ผู้วิจัยได้กำหนดการแปลความหมายคะแนนตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981 :179, อ้างถึงใน ปรีย ญาณวารี 2445 : 66) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัวอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง หญิงคลอดมีแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัวอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัวอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข จำนวน 14 ข้อ เกณฑ์ในการประเมินระดับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข ผู้วิจัยได้กำหนดการแปลความหมายคะแนนตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981 :179, อ้างถึงใน ปรีย ญาณวารี, 2445 : 66) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุขอยู่ในระดับน้อยที่สุด

- ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง หญิงคลอดมีแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุขอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุขอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุขอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุขอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด จำนวน 42 ข้อ มีเกณฑ์การประเมินระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด ผู้วิจัยได้กำหนดการแปลความหมายคะแนนตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981 :179, อ้างถึงใน ปรีย ญาณวารี 2544 : 66) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอดอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง หญิงคลอดมีพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอดอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง หญิงคลอดมีพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอดอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอดอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง หญิงหลังคลอดมีพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอดอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของหญิงหลังคลอด ผลการวิจัยพบว่าหญิงหลังคลอดส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 20-35 ปี ร้อยละ 75.00 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 38.00 ประกอบอาชีพแม่บ้าน ร้อยละ 48.90 มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่าย ร้อยละ 76.10 ลำดับการตั้งครรภ์ เป็นครรภ์ที่ 2 ขึ้นไป ร้อยละ 55.40 ลักษณะของครอบครัว เป็นครอบครัวขยาย ร้อยละ 60.90 พักอาศัยร่วมกับสามีเป็นประจำ ร้อยละ 75.00 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของหญิงหลังคลอด (n=92)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	8	8.70
20-35 ปี	69	75.00
35 ปี ขึ้นไป	15	16.30
2. การศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	4	4.30
มัธยมศึกษาตอนต้น	18	19.60
มัธยมศึกษาตอนปลาย	25	27.20
อนุปริญญา/เทียบเท่า	10	10.90
ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี	35	38.00
3. อาชีพ		
แม่บ้าน	45	48.90
ค้าขาย	17	18.50
รับจ้าง	13	14.10
เกษตรกรกรรม	9	9.80
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	5	5.40
อื่นๆ	3	3.30
4. รายได้ต่อเดือน		
ไม่เพียงพอ	9	9.80
เพียงพอ	70	76.10
มีเพียงพอและเหลือเก็บ	13	14.10
5. ลำดับการตั้งครรภ์		
ครรภ์ที่ 1	41	44.60
ครรภ์ที่ 2 ขึ้นไป	51	55.40
6. ลักษณะครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว (ประกอบด้วยท่าน สามีและบุตร)	36	39.10
ครอบครัวขยาย (ประกอบด้วย ท่าน สามีบุตร และบิดา มารดา ญาติผู้ใหญ่ของท่านหรือของสามีหรือของทั้งสองฝ่าย)	56	60.90

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. การพักอาศัยของท่านร่วมกับสามีในระหว่างที่ท่านตั้งครร์จันถึงระยะหลังคลอด		
พักอาศัยกับสามีเป็นประจำ	69	75.00
พักอาศัยกับสามีเป็นบางช่วงเวลา	19	20.70
แยกกันอยู่กับสามี	4	4.30

2. ระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอด ความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข และระดับแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด ได้แก่

2.1 หญิงหลังคลอดส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอดอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 75.00 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 25.00 ดังตารางที่ 2

2.2 หญิงหลังคลอดส่วนใหญ่มีระดับเชื่อในการแพทย์พื้นบ้านอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.00 รองลงมาคือ ระดับมาก ร้อยละ 38.00 ดังตารางที่ 3

2.3 หญิงหลังคลอดส่วนใหญ่มีระดับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัวอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 88.00 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 12.00 ดังตารางที่ 4

2.4 หญิงหลังคลอดส่วนใหญ่มีระดับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 60.90 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 31.50 และระดับน้อย ร้อยละ 7.60 ดังตารางที่ 5

2.5 หญิงหลังคลอดส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 60.90 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 39.10 ดังตารางที่ 6

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังตารางที่ 7

4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอด และปัจจัยด้านความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน กับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอด และความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด ดังตารางที่ 8

5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว และปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข กับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว และแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตารางที่ 9

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอด

ระดับความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มาก (คะแนนตั้งแต่ 20.80 – 36.40)	69	75.00
ปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 15.60-20.79)	23	25.00
น้อย (คะแนนตั้งแต่ 0-15.59)	0	0
$\bar{X} \pm S.D. 21.59 \pm 2.00$		

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของระดับความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน

ระดับความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มาก (คะแนนตั้งแต่ 57-77)	35	38.00
ปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 36-56)	57	62.00
น้อย (คะแนนตั้งแต่ 15-35.0)	0	0
$\bar{X} \pm S.D. 54.79 \pm 6.10$		

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของระดับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว

ระดับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มาก (คะแนนตั้งแต่ 57-77)	81	88.00
ปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 36-56)	11	12.00
น้อย (คะแนนตั้งแต่ 15-35)	0	0
$\bar{X} \pm S.D. 65.05 \pm 7.81$		

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของระดับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข

ระดับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มาก (คะแนนตั้งแต่ 51.36-70.03)	56	60.90
ปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 32.68-51.35)	29	31.50
น้อย (คะแนนตั้งแต่ 14-32.67)	7	7.60
$\bar{X} \pm S.D. 51.74 \pm 12.36$		

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด

ระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มาก (คะแนนตั้งแต่ 156-212)	56	60.90
ปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 99-155)	36	39.10
น้อย (คะแนนตั้งแต่ 42-98)	0	0
$\bar{X} \pm S.D.$ 158.50 \pm 12.38		

ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล กับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด

ข้อมูลส่วนบุคคล	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
1. อายุ	0.088	0.402
2. การศึกษา	0.034	0.750
3. อาชีพ	0.328**	0.001
4. รายได้ต่อเดือน	0.094	0.372
5. ลำดับการตั้งครรภ์	0.044	0.680
6. ลักษณะครอบครัว	0.054	0.607
7. การพบกาศัยร่วมกับสามีในระหว่างตั้งครรภ์จนถึงระยะหลังคลอด	0.100	0.343

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอด ปัจจัยด้านความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน กับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอด	0.114	0.278
ความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน	0.087	0.412

ตารางที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข กับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว	0.440**	0.000
แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข	0.293**	0.005

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษา สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอด ความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว และแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอด พบว่า หญิงหลังคลอดมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอดอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 60.90 (21.59 ± 2.00) อธิบายได้ว่า หญิงหลังคลอดอาจได้รับความรู้จากการศึกษาค้นคว้า จากตำรา เอกสาร และสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอดและได้รับความรู้ คำแนะนำที่ถูกต้องจากบุคลากรทางสาธารณสุขในโรงพยาบาลขณะที่มารับบริการตรวจครรภ์จนกระทั่งหลังคลอดบุตร เมื่อพิจารณาข้อคำถามจะเห็นได้จากการตอบข้อคำถาม เมื่อมีอาการปวดท้องน้อย มีไข้ มีเลือดออกเป็นก้อน หรือน้ำคาวปลา มีกลิ่นเหม็น ควรไปพบแพทย์ ได้ถูกต้องมากที่สุด ร้อยละ 100 และการตอบข้อคำถาม ขณะอาบน้ำหญิงหลังคลอดควรใช้สบู่ถูบริเวณหัวนมทุกครั้ง ได้ถูกต้องน้อยที่สุด ร้อยละ 35.90 ทั้งนี้เพราะข้อความจากข้อคำถามตรงกับการเรียนรู้จากวิธีการปฏิบัติตัวหลังคลอด (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย 2537:15-19)

1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน พบว่า มีความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้านอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.00 (54.79 ± 6.10) อธิบายได้ว่า ความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้านเกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอดยังคงมีอยู่ ถึงแม้ว่าบุคลากรทางสาธารณสุขได้ให้คำแนะนำว่าไม่ควรอยู่ไฟหลังคลอดเนื่องจากอาจเกิดปัญหาขึ้นขณะอยู่ไฟ แต่ในปัจจุบันหญิงหลังคลอดก็ยังคงมีความเชื่อในเรื่องการอยู่ไฟ ซึ่งจะเห็นได้จากการเก็บข้อมูล พบว่า หญิงหลังคลอดมีความเชื่อเกี่ยวกับการอยู่ไฟในระยะหลังคลอดว่าทำให้มดลูกเข้าอู่เร็ว ช่วยขับน้ำคาวปลาซึ่งเป็นเลือดเสียออก และป้องกันโรคร้ายไข้เจ็บ เมื่อสูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด (4.71 ± 0.481) สอดคล้องกับบทความวิจัยของ ภัทรธิดา ผลงาม พบว่า ประโยชน์ของการอยู่ไฟหลังคลอดทำให้ระบบไหลเวียนดีขึ้น ผิวพรรณดี มดลูกเข้าอู่เร็วขึ้น ช่วยกระตุ้นการไหลเวียนโลหิตช่วยให้น้ำนมไหลดีขึ้น ลดภาวะความรู้สึกหนาวและอ่อนเพลียเนื่องจากเสียเลือดขณะคลอด ช่วยขับน้ำคาวปลา ลดความเจ็บปวดขณะมดลูกหดตัว ขับของเสียออกทางผิวหนังมีเหงื่อออกมาก ลดความเมื่อยล้าของกล้ามเนื้อจากการคลอด ทำให้มดลูกแห้งและเข้าอู่เร็วขึ้น ทำให้หน้าท้องยุบเร็ว

1.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัวของหญิงหลังคลอดอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 88.00 (65.05 ± 7.81) เนื่องจากหญิงหลังคลอดมีการพักอาศัยอยู่กับครอบครัว โดยมีลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย (ร้อยละ 60.90) ประกอบกับการพักอาศัยร่วมกับสามีเป็นประจำ (ร้อยละ 75.00) ซึ่งจะเห็นได้ว่าสมาชิกในครอบครัวแสดงความเป็นห่วงเป็นใย และคอยดูแลเอาใจใส่ ซึ่งจะเห็นได้จากข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อคำถามที่ว่า หลังคลอดบุตร คนในครอบครัวให้ความรักและดูแลเอาใจใส่ท่านและบุตรเป็นอย่างดี ทำให้ท่านรู้สึกอบอุ่น สบายใจ อยู่ในระดับมากที่สุด (4.64 ± 0.58)

1.4 ผลการวิเคราะห์ระดับการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุขของหญิงหลังคลอดอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 60.90 (51.74±12.36) อธิบายได้ว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้สนับสนุนให้การช่วยเหลือและดูแลสุขภาพหญิง หลังคลอดอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ตลอดจนให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์แก่หญิงหลังคลอด เพื่อช่วยให้หญิงหลังคลอดสามารถปฏิบัติตนในระยะหลังคลอดได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อคำถามที่ว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้นัดให้ท่านมารับบริการดูแลหลังคลอดเมื่อครบ 6-8 สัปดาห์ (3.96±1.03) รองลงมาเป็นข้อคำถามที่ว่า เมื่อท่านไปรับบริการตรวจครรภ์ และคลอดบุตร ท่านได้รับการดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นอย่างดี (3.86±0.95) ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อคำถามที่ว่า ท่านได้รับการติดตามเยี่ยมหลังคลอดจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง (3.04±1.31) ซึ่งจะเห็นได้ว่า การติดตามเยี่ยมหลังคลอดที่บ้านและการดูแลสุขภาพอนามัยที่บ้านเป็นการดูแลอย่างต่อเนื่องเมื่อหญิงหลังคลอดกลับบ้าน หญิงหลังคลอดควรได้รับการดูแลหลังคลอดจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขซึ่งเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการดูแลสุขภาพหญิงหลังคลอด ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงในเรื่องการติดตามเยี่ยมหลังคลอดที่บ้านให้มากขึ้นกว่าเดิม

1.5 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอดของหญิงหลังคลอดอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า หญิงหลังคลอดมีความดูแลเอาใจใส่สุขภาพของตนเอง และเมื่อพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อคำถามที่ว่า ท่านรู้สึกภูมิใจที่ได้เลี้ยงบุตรด้วยตนเอง (4.95±0.22) รองลงมาเป็นข้อคำถามที่ว่า ท่านรู้สึกดีใจที่มีบุตรคนนี้ (4.92±0.26) ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าหญิงหลังคลอดมีความภาคภูมิใจที่ได้มีบุตรและได้เลี้ยงบุตรด้วยตนเอง

2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอด ปัจจัยด้านความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว และปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข กับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของจูไรรัตน์ มีทิพย์กิจ (2547:74) พบว่า มารดาหลังคลอดครั้งแรกที่มี อายุ อาชีพ และ ลักษณะครอบครัวแตกต่างกันมีพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอดแตกต่างกัน โดยหญิงหลังคลอดที่มีอาชีพแม่บ้าน (ร้อยละ 48.90) มีพฤติกรรมการดูแลหลังคลอดดีกว่าหญิงหลังคลอดที่มีอาชีพค้าขาย (ร้อยละ 18.50) อธิบายได้ว่า หญิงหลังคลอดที่มีอาชีพแม่บ้านมีเวลาดูแลเอาใจใส่ในการดูแลสุขภาพของตนเองได้ดีกว่าหญิงหลังคลอดที่มีอาชีพค้าขาย

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอด และปัจจัยด้านความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้านกับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอด และความเชื่อในการแพทย์พื้นบ้าน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิจัยของ

อรรถวรรณ มะโนธรรม และคณะ (2557) พบว่า ถ้าสตรีหลังคลอดมีความเชื่อในทางที่ดี จะส่งผลให้สตรีหลังคลอดมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี หากสตรีหลังคลอดมีความเชื่อไม่ถูกต้อง อาจส่งผลให้สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรงและเกิดการเจ็บป่วยได้ง่าย

2.3 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว และปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุขกับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอด พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัวและแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังคลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อธิบายได้ว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้สนับสนุนให้การช่วยเหลือและดูแลสุขภาพหญิงหลังคลอดอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ตลอดจนให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์แก่หญิงหลังคลอด เพื่อช่วยให้หญิงหลังคลอดสามารถปฏิบัติตนในระยะหลังคลอดได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ร่วมกับหญิงหลังคลอดมีการพักอาศัยอยู่กับครอบครัว ซึ่งลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย และได้รับการช่วยเหลือจากบุคคลในครอบครัวในเรื่องต่างๆ จึงทำให้หญิงหลังคลอดมีเวลาที่จะดูแลตนเองมากยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของหญิงหลังคลอดได้แก่อาชีพ ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว และแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคลากรสาธารณสุข แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.01$)

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนจาก รายวิชาโครงการงานทางการแพทย์แผนไทย คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา และทุนสนับสนุนจาก โครงการบริการวิชาการเพื่อสังคม ประจำปีงบประมาณ ปี พ.ศ. 2559 ปี พ.ศ. 2560 และ ปี พ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัยทักษิณ

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา ศรีสุพัตพงษ์. (2555). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดูแลตนเองของหญิงหลังคลอด ในเขตจังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร
- จุไรรัตน์ มีทิพย์กิจ. (2547). *พฤติกรรมดูแลตนเองหลังคลอดของมารดาครรภ์แรก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปริญ ญาณวารี. (2544). *อิทธิพลของสัมพันธภาพในชีวิตสมรสลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับและประวัติการแยกห่างจากบุคคลสำคัญในชีวิตที่ส่งผลต่อพฤติกรรมดูแลครรภ์และแนวโน้มของ พฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรของมารดา*. วิทยานิพนธ์ ปริญญา, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พานิ จารุพันธ์. (2538). *การพยาบาลมารดาและทารกในระยะหลังคลอด*. ราชบุรี : โรงพิมพ์ธรรมรักษ์

พวงผกา ตันกิจจานนท์, อติศักดิ์ สุมาลี, มุกดา หนูยศรี, กิตติ ลีสยาม, วุฒิ วุฒิธรรมเวช, สุภาพร ผลจันทร์, สุภาวดี ตั้งจิตร
เจริญ, อภิญา กนกนก, อมรรัตน์ ภินโญอนันตพงษ์, นงลักษณ์ ฤทธิ์ดำ. (2555). *เอกสารการสอนชุดวิชาผดุงครรภ์
แผนไทย*. กรุงเทพฯ: ห้องหุ่นส่วน จำกัด อรุณการพิมพ์

ภัทธีรา ผลงาม. *การพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมสุขภาพหลังคลอดโดยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านการอยู่ไฟหลังคลอด*. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเลย

สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ. (2537). *ตัวชี้วัดส่งเสริมสุขภาพ*, 19 กุมภาพันธ์ 2561. กรมอนามัย.

<http://hp.amamai.moph.go.th/index.html>

อรวรรณ มะโนธรรม และคณะ. (2557). *พฤติกรรมสุขภาพภายหลังคลอดของสตรีลาว ในเขตชนบท และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง*,

41 (3), 35-47 file:///C:/Users/User/Downloads/Documents/31756-Article%20Text-70369-1-10-

20150303_3.pdf

HS-O-08

ผลของการอยู่ไฟหลังคลอดต่อการเข้าอู่ของมดลูก ขนาดรอบเอว และน้ำหนักของหญิงหลังคลอด
ในอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

Effects of the Fireplace on Involution of Uterus, Waist Circumference and Body Weight of
Postpartum Women in Paphayom District, Phatthalung Province

วริศรา สาระวารี¹ วนิตา เจ๊ะสัน¹ วิทวัส หมาดอ¹ อรสา อนันต์² และกุสุมาลย์ น้อยผา^{1*}

¹หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ

²หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: kusumarn.n@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการอยู่ไฟหลังคลอด และจำนวนครั้งของการอยู่ไฟหลังคลอดต่อการเข้าอู่ของมดลูก ขนาดรอบเอว และน้ำหนักตัวของหญิงหลังคลอด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือหญิงหลังคลอดในระยะ 3 เดือนแรกหลังคลอดที่เข้าร่วมโครงการบริบาลมารดาหลังคลอดในชุมชนอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ระหว่างเดือน สิงหาคม 2559 ถึงเดือน ตุลาคม 2560 จำนวน 117 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบฟอร์มการซักประวัติและตรวจร่างกาย สายวัดขนาดรอบเอว และเครื่องชั่งน้ำหนัก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนเมื่อมีการวัดซ้ำ (Repeated-Measures ANOVA) ผลวิจัยพบว่า หญิงหลังคลอดที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่ อายุระหว่าง 21-35 ปี จำนวน 92 คน (ร้อยละ 78.60) มีลำดับการตั้งครรภ์เป็นครั้งแรก จำนวน 59 คน (ร้อยละ 50.40) มีลักษณะการคลอดปกติทางช่องคลอด จำนวน 65 คน (ร้อยละ 55.60) โดยหญิงคลอดส่วนใหญ่มดลูกเข้าอู่หลังจากทำหัตถการอยู่ไฟหลังคลอดในครั้งที่ 5 จำนวน 29 คน (ร้อยละ 53.70) รองลงมาคือ ครั้งที่ 4 จำนวน 28 คน (ร้อยละ 34.15) และ พบว่า การอยู่ไฟหลังคลอดมีผลต่อการลดลงของขนาดรอบเอวของหญิงหลังคลอดหลังจากทำหัตถการในครั้งที่ 5 เฉลี่ย 3.181 ± 0.244 เซนติเมตร และมีผลต่อการลดลงของน้ำหนักของหญิงหลังคลอดหลังจากทำหัตถการในครั้งที่ 5 เฉลี่ย 0.765 ± 0.132 กิโลกรัม ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 งานวิจัย สามารถสรุปได้ว่าการอยู่ไฟหลังคลอดมีผลต่อการเข้าอู่ของมดลูก การลดลงของรอบเอวและน้ำหนักตัวของหญิงหลังคลอด

คำสำคัญ: การอยู่ไฟ การเข้าอู่ของมดลูก ขนาดรอบเอว น้ำหนัก หญิงหลังคลอด

Abstract

This quasi experimental research study aimed to study effects of fireplace and times on involution of uterus, waist circumference and body weight in postpartum women. The 117 postpartum women were selected under inclusion criteria, delivered not over 3 months after postpartum in Papayom district, Phatthalung province (August 2016 to October 2017). The data were collected using the performance assessment form, waist circumference scale and body weight scale and analyzed by using descriptive statistics: percentage (%), mean (\bar{X}) standard deviation (S.D.) and inferential statistics: Repeated-measures ANOVA. The results showed that most of 92 the postpartum women aged between 21-35 years (78.60 %), 59 had only one child (50.40 %), 65 normal labor (55.60%). The most of involution of uterus was shown five times after fireplace (29 cases; 53.70%) follow by in four times (28 cases; 34.15%). Waist circumference and body weight were significantly decreased after fireplace in five times (3.181 ± 0.244 centimeter, 0.765 ± 0.132 kilograms), respectively (p -value < 0.001). In conclusion, the fireplace has effects on involution of uterus and the reduction of waist circumference and body weight.

Keywords: fireplace, involution of uterus, waist circumference, body weight, postpartum women

บทนำ

การดูแลหลังคลอดในอดีตใช้คำว่า “อยู่ไฟ” เพราะมีความสัมพันธ์กับการใช้ความร้อนในการดูแลร่างกายในระยะพักฟื้นหลังคลอด โดยจะครอบคลุมทุกกิจกรรมในการดูแล เช่น การนอนข้างกองไฟ ต้มน้ำต้มสมุนไพรอุ่น ใช้อิฐเผาไฟให้แดงเอาน้ำราด แล้วห่อมาประคบหน้าท้องให้ท้องยุบ การนวดหลังคลอด การทับหม้อเกลือ ประคบสมุนไพร เป็นต้น การอยู่ไฟหลังคลอดจึงเป็นการผสมผสานความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านที่สั่งสมสืบทอดกันมา เรียกว่า ภูมิปัญญาของคนไทยหรือการแพทย์พื้นบ้าน ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในทุกภูมิภาคของประเทศ ส่วนการแพทย์แผนไทย หมายถึง ความรู้ความสามารถในการประกอบโรคศิลปะโดยอาศัยความรู้หลักการและเหตุผลแบบดั้งเดิมที่สอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมไทย โดยใช้ยาแผนไทยในรูปแบบสมุนไพรและตำรับยาไทย อีกทั้งทำการเตรียมการผลิต การปรุง การจำหน่าย การอบ การนวด การผดุงครรภ์ การรักษาโดยธรรมชาติ รวมถึงหลักการแพทย์ดั้งเดิมของประเทศอื่นที่การแพทย์แผนไทยนำมาประยุกต์โดยวิธีถ่ายทอดสืบทอดกันมาเป็นระบบหรือศึกษาในสถาบันการศึกษา (ยิ่งยง เทาประเสริฐ, 2546)

ในอดีตประชาชนจะพึ่งการแพทย์พื้นบ้านหรือการแพทย์แผนโบราณในการดูแลสุขภาพแต่ในปัจจุบันการแพทย์แผนปัจจุบันเข้ามาแทนที่และมีบทบาทมาก วิธีการรักษาต่างๆ จึงมีการเปลี่ยนแปลงไปอาศัยเทคโนโลยีทางการแพทย์สมัยใหม่เข้ามาช่วยในการดูแลมารดาและทารกมากขึ้น ตั้งแต่การฝากครรภ์ การดูแลครรภ์ การช่วยการคลอด ทั้งในภาวะปกติหรือภาวะเสี่ยงตลอดจนการรักษาชีวิตมารดาและทารกในที่มีภาวะเสี่ยงในการคลอดให้รอดชีวิตอย่างปลอดภัย ความนิยมของประชาชน

ที่จะได้รับการดูแลขณะตั้งครรภ์และหลังคลอดทั้งมารดาและทารกได้เปลี่ยนไปจากการพึ่งพาผดุงครรภ์โบราณไปเป็นการฝากครรภ์กับแพทย์แผนปัจจุบันที่สถานบริการสาธารณสุขแผนปัจจุบัน (จิตรา ปัญญามังและคณะ, 2550)

แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่า ชุมชนชนบทยังคงมีการปฏิบัติตนในการดูแลตนเองของหญิงหลังคลอดตามความเชื่อพื้นบ้านที่สืบทอดเป็นวัฒนธรรม การดูแลตนเองมายาวนานซึ่งมีความคล้ายคลึงกันในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยจะมีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดก็เพียงเล็กน้อยคือหญิงหลังคลอดยังมีการปฏิบัติในการอยู่ไฟ การประคบสมุนไพร การทับหม้อเกลือ การเข้ากระโจม การอบไอน้ำ การนึ่งถ่าน การนวดอวัยวะ การใช้ยาสมุนไพร การงดอาหารแสลง ฯลฯ ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวตามความเชื่อของผู้ปฏิบัติและการคงอยู่ของวัฒนธรรม ยังยืนยันถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดจากการกระทำ เช่น การศึกษาของ (ลลิตา จันทรจิต, 2540) พบว่าหญิงหลังคลอดในเขตกรุงเทพฯ และจังหวัดปทุมธานี มีการใช้บริการการนวดตัว การประคบสมุนไพร การเข้ากระโจม การอบน้ำสมุนไพร เพราะเชื่อว่าจะทำให้ผิวพรรณดี ช่วยขับน้ำคาวปลา ทำให้มดลูกเข้าอู่เร็ว ช่วยให้โครงกระดูกที่เปื่อยเบนจากปกติขณะตั้งครรภ์กับเข้าที่ ช่วยให้ทนต่ออากาศหนาวได้ ช่วยให้รูปร่างเหมือนก่อนตั้งครรภ์ รวมทั้งช่วยให้ร่างกายแข็งแรงตลอดไป (จิตรา ปัญญามังและคณะ, 2550)

ระยะของการอยู่ไฟหลังคลอด หญิงหลังคลอดแต่ละรายจะมีระยะเวลาไม่เท่ากัน โดยผู้ใหญ่จะให้เร่งกิน เร่งอาบ ในวันแรกๆ หากอยู่ต่อไปได้ประมาณ 10 วัน แล้วเห็นว่าหญิงหลังคลอดร่างกายเริ่มเข้าสู่สภาพปกติ โดยน้ำคาวปลาไหลน้อยลง เนื้อตัวยุบลงกว่าเดิม หน้าตาสดใสไม่ซีดเหลือง แผลหายดี ท้องยุบ และสภาพทั่วไปแข็งแรง ช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งสภาพเหล่านี้จะทำให้ผู้ใหญ่มั่นใจว่าเมื่อออกไฟไปแล้วจะไม่มีปัญหาภายหลัง ก็จะกำหนดวันออกไฟได้ (กลุ่มงานวิชาการเวชกรรมแผนผดุงครรภ์แผนไทย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข, 2560) ได้กำหนดการอยู่ไฟ มี 7 9 11 15 และ 21 หรืออย่างมาก 29 วัน จำนวนวันที่อยู่ไฟเป็นจำนวนคี่ทั้งนั้น เพราะถือคติว่าอยู่ไฟ “วันคู่ลูกถี่ วันคี่ลูกห่าง” จะด้วยเหตุผลอย่างไรก็ได้ทราบแน่ชัด การอยู่ไฟจะนานกี่วันตามกำหนดที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแล้วแต่สมัครใจ ถ้าอยู่ได้นานยิ่งดี แต่เนื่องด้วยปัจจุบันหญิงหลังคลอดไม่ค่อยมีเวลาที่จะดูแลตนเองหลังคลอดตามกำหนดเวลาดังกล่าว และเพื่อให้หญิงหลังคลอดได้ดูแลตนเองหลังคลอด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการอยู่ไฟหลังคลอดต่อการเข้าอู่ของมดลูก ขนาดรอบเอว และน้ำหนักของหญิงหลังคลอด และเพื่อศึกษาเกี่ยวกับจำนวนครั้งของการอยู่ไฟหลังคลอดที่มีผลต่อระดับยอดมดลูก ขนาดรอบเอว และน้ำหนักหญิงหลังคลอด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการอยู่ไฟหลังคลอดต่อการเข้าอู่ของมดลูก ขนาดรอบเอว และน้ำหนักของหญิงหลังคลอด
2. เพื่อศึกษาจำนวนครั้งของการอยู่ไฟหลังคลอดที่มีผลต่อการเข้าอู่ของมดลูก ขนาดรอบเอว และน้ำหนักหญิง

หลังคลอด

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ หญิงหลังคลอด ในระยะ 1-3 เดือนแรกหลังคลอด ที่เข้าร่วมโครงการบริหารมารดาหลังคลอดในชุมชน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ระหว่างเดือน สิงหาคม 2559 ถึง เดือน ตุลาคม 2560 จำนวน 117 คน ภายหลังโครงการวิจัยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมในคน มหาวิทยาลัยทักษิณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้ทำหัตถการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ผู้ทำหัตถการแนะนำตัวเองกับกลุ่มตัวอย่าง และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ขั้นตอนการเก็บ รวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งให้ลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย โดยยึดหลักการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง
3. เมื่อกลุ่มตัวอย่างสมัครใจและยินยอมเข้าร่วมทำการวิจัย ผู้ทำหัตถการได้อธิบายขั้นตอนในการให้บริการ การอยู่ไฟหลังคลอด ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ โดยข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ทำหัตถการซักถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมกับบันทึกข้อมูลลงในแบบฟอร์ม (ศิริรัตน์ ศรีรักษา, 2559)
4. ผู้ทำหัตถการ ทำการชั่งน้ำหนัก วัดรอบเอว และวัดระดับยอตมดลูก ก่อนและหลังการทำหัตถการอยู่ไฟ
5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการซักประวัติและตรวจร่างกายของกลุ่มตัวอย่างไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย วิธีการทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบฟอร์มการซักประวัติและตรวจร่างกายมารดาหลังคลอด (ศิริรัตน์ ศรีรักษา, 2559) ได้แก่ ชื่อ-สกุล อายุ ประวัติการตั้งครรภ์ ประวัติการคลอด การตรวจร่างกายมารดาหลังคลอด ได้แก่ ออมนหุมิร่างกาย น้ำหนัก รอบเอว ก่อน-หลังทำหัตถการ ตรวจวัดการเข้าอู่ของมดลูก ส่วนสูง และส่วนที่ 2 เครื่องมือในการวัด ได้แก่ สายวัดจำนวน 1 เส้น สำหรับวัดรอบเอว เครื่องชั่งน้ำหนักที่ได้มาตรฐาน สำหรับชั่งน้ำหนัก วิธีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 ซักประวัติตรวจร่างกายและบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึก ขั้นตอนที่ 2 ทำหัตถการอยู่ไฟหลังคลอด 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การนวดร่างกาย ประคบสมุนไพร ทับหม้อเกลือ อบสมุนไพร และนั่งถ่านสมุนไพร หลังจากการทำหัตถการเสร็จทั้ง 5 ขั้นตอนจะมีการซักประวัติตรวจร่างกายและบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนเมื่อมีการวัดซ้ำ (Repeated-Measures ANOVA)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า หญิงหลังคลอดที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ อายุระหว่าง 21-35 ปี จำนวน 92 คน ร้อยละ 78.60 รองลงมาคือ อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 13 คน ร้อยละ 11.10 และอายุ 36 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน ร้อยละ 10.30 มีลำดับการตั้งครรภ์เป็นครรภ์แรก จำนวน 59 คน ร้อยละ 50.40 และลำดับการตั้งครรภ์เป็นครรภ์ที่ 2 ขึ้นไป มีจำนวน 58 คน

ร้อยละ 49.60 มีลักษณะการคลอดปกติทางช่องคลอด จำนวน 65 คน ร้อยละ 55.60 ผ่าคลอด จำนวน 52 คน ร้อยละ 44.40
 ดังตารางที่ 1 โดยเมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่างก่อนและหลังทำหัตถการอยู่ไฟครบ 5 ครั้ง พบว่า หญิงหลังคลอดมดลูก
 เข้าอุ้งหลังจากทำหัตถการอยู่ไฟหลังคลอด 5 ครั้ง จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 78.63 มดลูกไม่เข้าอุ้ง จำนวน 25 คน คิดเป็น
 ร้อยละ 21.37 โดยครั้งที่มีการเข้าอุ้งของมดลูกมากที่สุดคือ ครั้งที่ 5 จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 53.70 ครั้งที่ 4 จำนวน 28
 คน คิดเป็นร้อยละ 34.15 ครั้งที่ 3 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 ครั้งที่ 2 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.48 และครั้ง
 ที่ 1 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.55 ดังตารางที่ 2 และพบว่าการอยู่ไฟหลังคลอดมีผลทำให้รอบเอวของหญิงหลังคลอด
 ลดลงหลังจากทำหัตถการในครั้งที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 เฉลี่ย 0.685 ± 0.161 1.409 ± 0.194 2.343 ± 0.327 2.660 ± 0.233
 และ 3.181 ± 0.244 เซนติเมตร ตามลำดับ ดังตารางที่ 3 และการอยู่ไฟหลังคลอดยังมีผลต่อการลดลงของน้ำหนักของหญิงหลัง
 คลอดหลังจากทำหัตถการในครั้งที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 เฉลี่ย 0.089 ± 0.116 0.344 ± 0.123 0.572 ± 0.128 0.586 ± 0.137
 0.765 ± 0.132 กิโลกรัม ตามลำดับ ดังตารางที่ 4 ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากงานวิจัย สามารถสรุป
 ได้ว่าการอยู่ไฟหลังคลอดมีผลต่อการเข้าอุ้งของมดลูก การลดลงของรอบเอวและน้ำหนักตัวของหญิงหลังคลอด

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหญิงหลังคลอด (n = 117)

ข้อมูลทั่วไปของหญิงหลังคลอด	จำนวน	(ร้อยละ)
ช่วงอายุ		
น้อยกว่า 20 ปี	13	(11.10)
21 ถึง 35 ปี	92	(78.60)
36 ปี ขึ้นไป	12	(10.30)
ลำดับการตั้งครรภ์		
ลำดับการตั้งครรภ์เป็นครรภ์แรก	59	(50.40)
ลำดับการตั้งครรภ์เป็นครรภ์ที่ 2 ขึ้นไป	58	(49.60)
ลักษณะการคลอด		
คลอดปกติทางช่องคลอด	65	(55.60)
ผ่าคลอด	52	(44.40)

ตารางที่ 4 การทำหัตถการอยู่ไฟหลังคลอดมีผลต่อการลดลงของน้ำหนักของหญิงหลังคลอด (n=117)

	น้ำหนักเฉลี่ย (กิโลกรัม)	น้ำหนักเฉลี่ยลดลง (กิโลกรัม)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	P-value
ก่อนทำหัตถการ	59.800±0.907	-	-	-
หลังทำหัตถการครั้งที่ 1	59.711±0.977	0.089	0.116	0.444
หลังทำหัตถการครั้งที่ 2	59.456±0.969	0.344	0.123	0.006
หลังทำหัตถการครั้งที่ 3	59.228±0.974	0.572	0.128	0.000
หลังทำหัตถการครั้งที่ 4	59.214±0.973	0.586	0.137	0.000
หลังทำหัตถการครั้งที่ 5	59.035±0.958	0.765	0.132	0.000

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการอยู่ไฟหลังคลอดต่อการเข้าสู่ของมดลูก ขนาดรอบเอว และน้ำหนักของหญิงหลังคลอด พบว่า การอยู่ไฟหลังคลอด 5 ขั้นตอน ได้แก่ การนวดร่างกาย ประคบสมุนไพร ทับหม้อเกลือ อบสมุนไพร และนั่งถ่านสมุนไพร มีผลทำให้มดลูกเข้าสู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพรณ เพ็ญสันเทียะ (2554) ซึ่งทำการศึกษาผลการทับหม้อเกลือต่อ ระดับมดลูกของหญิงหลังคลอดโรงพยาบาลพัคฆภูมิพิสัย พบว่า หลังการทับหม้อเกลือระดับมดลูกมีแนวโน้มลดลง และระดับมดลูกลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) เมื่อเปรียบเทียบกับระดับมดลูกก่อนทับหม้อเกลือ กลุ่มที่ได้รับการทับหม้อเกลือ มีระดับมดลูกลดลงมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการทับหม้อเกลือ และกลุ่มที่ได้รับการทับหม้อเกลือ มดลูกเริ่มเข้าสู่หลังจากการทับหม้อเกลือ ครั้งที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 4.6 และครั้งที่ 3 ร้อยละ 45 และครั้งที่ 4 ร้อยละ 77.3 ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้รับการทับหม้อเกลือมีระดับมดลูกลดลงน้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับการทับหม้อเกลือ ขนาดรอบเอวของหญิงหลังคลอดที่ลดลงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรศรี ศรีทัพไทย (2558) ซึ่งทำการศึกษาผลการทับหม้อเกลือต่อการลดขนาดรอบเอว รอบสะโพก และน้ำหนักในหญิงหลังคลอด พบว่า กลุ่มเปรียบเทียบที่ไม่ได้รับการทับหม้อเกลือ ขนาดของรอบเอว รอบสะโพก และน้ำหนัก ไม่มีการเปลี่ยนแปลง กลุ่มทดลองที่ได้รับการทับหม้อเกลือติดต่อกัน 5 วัน รอบเอวก่อน เฉลี่ยร้อยละ 85.10 รอบเอวหลัง เฉลี่ยร้อยละ 77.95 รอบสะโพกก่อน เฉลี่ยร้อยละ 98.85 รอบสะโพกหลัง เฉลี่ยร้อยละ 90.75 น้ำหนักก่อน เฉลี่ยร้อยละ 58.30 น้ำหนักหลัง เฉลี่ยร้อยละ 54.45 ผลการทดลองระหว่างกลุ่ม เปรียบเทียบและกลุ่มทดลอง มีความแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กลุ่มทดลอง เปรียบเทียบก่อนทำ การทับหม้อเกลือ และหลังทำการทับหม้อเกลือ เมื่อทดสอบค่าทางสถิติที่ระดับ ($p < 0.05$) และน้ำหนักของหญิงหลังคลอดลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ ภารพัฒน์ (2558) ซึ่งทำการศึกษาผลของการอบไอน้ำสมุนไพรแบบกระโจมต่อสัญญาณชีพและน้ำหนักอาสาสมัครสุขภาพดี พบว่า หลังการอบไอน้ำสมุนไพรแบบกระโจม อาสาสมัครมีอุณหภูมิมีอุณหภูมิกาย อัตราชีพจร และอัตราการหายใจ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

และมีนัยสำคัญทางคลินิก ความดันโลหิตขณะหัวใจบีบตัวความดันโลหิตขณะหัวใจคลายตัว และน้ำหนักตัวลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางคลินิก จากการวิจัยครั้งนี้ยังมีหญิงหลังคลอดบางส่วนที่มดลูกยังไม่เข้าอู่ ขนาดรอบเอวและน้ำหนักของหญิงหลังคลอดไม่ลดลง อาจเกิดเนื่องจากการทำหัตถการที่มีระยะเวลาไม่ชัดเจน และอาจเกิดจากพฤติกรรมของหญิงหลังคลอด

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณทุนสนับสนุนจาก รายวิชาโครงการงานทางกายภาพบำบัดแผนไทย คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา และทุนสนับสนุนจาก โครงการบริการวิชาการเพื่อสังคม ประจำปีงบประมาณ ปี พ.ศ. 2559 ปี พ.ศ. 2560 และ ปี พ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานวิชาการเวชกรรมและผดุงครรภ์แผนไทย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข.(2560).

ตำราภูมิปัญญาการผดุงครรภ์ไทย. นนทบุรี: จุฑาเจริญทรัพย์

ไกรศรี ศรีทัพไทย. (2558). ผลการทับหม้อเกลือต่อการลดขนาดรอบเอว รอบสะโพกและน้ำหนักในหญิงหลังคลอด. *วารสาร*

เภสัชศาสตร์อีสาน, 11(ฉบับพิเศษ), 203-205

จิตรรา ปัญญา มัง. 2550. ผลการทับหม้อเกลือต่อการลดลงของระดับยอดมดลูกหญิงหลังคลอด. *สาธารณสุข*

มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ทัศนีย์ ภารพัฒน์. (2558). ผลของการอบไอน้ำสมุนไพรแบบกระโจมต่อสัญญาณชีพและน้ำหนักอาสาสมัครสุขภาพดี. *วารสาร*

การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 13(2), 104-114

นภาพรณีย์ เพลียนสันเทียะ. (2554). ผลการทับหม้อเกลือต่อระดับมดลูกของหญิงหลังคลอด โรงพยาบาลพศกภูมิพิสัย. *วารสาร*

การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 9(1), 29

ยิ่งยง เทาประเสริฐ. สัมภาษณ์องค์ความรู้เรื่องการอยู่ไฟของ แม่หลังคลอดผู้ทรงคุณวุฒิแพทย์แผนไทย. *วิทยาลัย แพทย์แผน*

ไทยและการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. (10 กุมภาพันธ์ 2561).

ลัญจิกา จันทรจิต. (2540). การดูแลสุขภาพพื้นบ้านหลังคลอดในเขตเมือง กรณีศึกษากรุงเทพมหานครและปทุมธานี.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวัฒนธรรมศึกษา. มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศิริรัตน์ ศรีรักษา. (2559). คู่มือการปฏิบัติงานด้านการนวดไทยและการผดุงครรภ์ไทย. 22 กุมภาพันธ์ 2561.

https://lookaside.fb.com/file/3-ค_ม_การฝ_กปฏ_บ_ต_งานค_านการนวดไทยและการ_ผด_งครรภ์_ไทย%20ป_%2059.pdf

HS-O-09

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของ

นิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

Factors Relating Self Care Behaviors Concerning Thai Traditional Medicine among
Students in Thaksin University, Phatthalung Campus

ลักขิภา สุทธิรักษา¹ อัจฉรา ฤทธิพรดี¹ วิทวัส หมาดือ¹ และกุสมารักษ์ น้อยผา^{1*}

¹หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: kusumarn.n@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิตในมหาวิทยาลัยทักษิณ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ นิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณจำนวน 346 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนกันยายน ถึง เดือนตุลาคม 2561 แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence; IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้ค่าเท่ากับ 0.78 และมีค่าความเชื่อมั่น (95%CI) เท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearsons Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิตในมหาวิทยาลัยทักษิณอยู่ในระดับปานกลาง (28.61 ± 6.23) 2) ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้และการรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งบริการด้านการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ การแพทย์แผนไทย นิสิต

Abstract

The purpose of this descriptive research were to study factors relating self care behaviors concerning Thai Traditional Medicine (TTM) among students in Thaksin university, Phatthalung Campus. The sample were 346 students of Thaksin university. The data were collected by means of answering questionnaires during September to October, 2018. The quality of research instrument was analyzed the validity and reliability. The content validity (Index of Item Objective Congruence : IOC) of three experts

was 0.78 and the reliability was 0.96. Data was analyzed for descriptive statistics as percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.) and inferential statistics as Pearson's correlation. The results showed that 1) self care behaviors concerning TTM of students in Thaksin university was a moderate level (28.61 ± 6.23). 2) Predisposing factors, which were knowledge about self care and perceived benefits of self care concerning TTM, had relations with self care behaviors concerning TTM at a 0.05 statistical significant level. 3) Enabling factors, which was accessibility to the health care service had relationship with self care behaviors concerning TTM at a 0.01 statistical significant level. 4) The reinforcing factors, which were information receiving from media and social support from intimate ones had significantly relationship with self care behaviors concerning TTM ($p < 0.01$).

Keywords: self care behavior, Thai Traditional Medicine, students

บทนำ

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ (Self health care behaviors) เป็นกระบวนการในการดูแลตนเอง กิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การวิเคราะห์โรค รวมทั้งการรักษาในชั้นปฐมภูมิได้ด้วยตนเอง ซึ่งแนวคิดนี้แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการดูแลสุขภาพนั้นจำเป็นต้องมีการปลูกฝังทั้งทัศนคติ ค่านิยม ในการดูแลสุขภาพตนเองให้ความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพตนเอง จนเกิดเป็นพฤติกรรมที่ฝังรากลึกอยู่ในจิตใจ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ ได้แก่การรักษาสุขภาพส่วนบุคคลอาหารและโภชนาการการออกกำลังกายการพักผ่อนและนันทนาการการป้องกันอุบัติเหตุและการปฐมพยาบาล และการป้องกันรักษาตนเอง ทั้งที่สังเกตได้ และสังเกตไม่ได้ (McLaughlin and Nolen, 2007) การที่จะมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพที่ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการทั้งที่เป็นปัจจัยภายในและภายนอก เรียกปัจจัยเหล่านี้ว่า ปัจจัยนำปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม โดยปัจจัยนำ คือ ปัจจัยภายในตัวบุคคลที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรม เช่น ความรู้ในการดูแลสุขภาพตนเองปัจจัยเอื้อ คือ สภาพของสิ่งแวดล้อมที่จะเอื้อให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น การเข้าถึงแหล่งบริการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง ปัจจัยเสริม คือ ผลสะท้อนที่บุคคลได้รับการแสดงพฤติกรรมหนึ่งๆในการศึกษาครั้งนี้ เช่นการได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ เป็นต้น ถ้าบุคคลสามารถปฏิบัติพฤติกรรมการดูแลสุขภาพได้ก็จะก่อให้เกิดสุขภาวะตลอดชีวิต ซึ่งการมีสุขภาวะจะทำให้บุคคลมีชีวิตที่มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

ปัจจุบันกระแสของสังคมยุคโลกาภิวัตน์กับความล้ำยุคของด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของสังคมไทยไปในทางวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ผลของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และตลอดเวลานั้นทำให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล และแรงกดดันต่างๆอันนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ มากมายหนึ่งในนั้นคือ ปัญหาสาธารณสุข ซึ่งแนวโน้มของปัญหาสาธารณสุขส่วนใหญ่เป็นปัญหาในกลุ่มโรคไม่ติดต่อ อาทิ โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน และมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมเสี่ยงเป็นสำคัญดังนั้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการแก้ปัญหาสุขภาพในสภาวะปัจจุบันโดยการแก้ปัญหาสาธารณสุขและการพัฒนาสุขภาพมีความจำเป็นที่จะต้องใช้กระบวนการทางสุขศึกษาอันเป็นกระบวนการทางพฤติกรรมศาสตร์ ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งครอบคลุมถึงพฤติกรรมในการป้องกันโรคการส่งเสริมสุขภาพและการฟื้นฟูสุขภาพ (สุดกัญญา พัทวี, 2546)

จากสถานการณ์ภาวะสุขภาพต่างๆทำให้การแพทย์แผนไทยเป็นทางเลือกทางหนึ่งในการดูแลสุขภาพ ซึ่งเป็นองค์ความรู้เดิมที่มีการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมที่ไม่ได้รักษาเฉพาะอาการของโรคแต่ครอบคลุมทั้งด้านร่างกายจิตใจสังคมและจิตวิญญาณโดยผสมผสานการปฏิบัติตน ตามหลักกรรมมานามัย อาหารสมุนไพร การใช้ยาสมุนไพร การอบ-ประคบสมุนไพร การนวดไทย ในการส่งเสริมสุขภาพตนเอง และบุคคลในครอบครัว (สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2539)

มหาวิทยาลัยนอกจากจะมีบทบาทในการศึกษา เพื่อพัฒนาสติปัญญาและทักษะความสามารถของคนเพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตแล้ว มหาวิทยาลัยยังมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคให้แก่บุคลากรและนิสิตทุกคน โดยการสร้างและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม ให้เอื้อต่อการมีสุขภาพดี การทำงานการศึกษาเล่าเรียนและการอยู่อาศัยอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนสามารถบูรณาการเรื่องสุขภาพเข้ากับกระบวนการเรียนการสอนและการศึกษาวิจัย ให้ฝังลึกอยู่ในวัฒนธรรมโครงสร้าง กระบวนการ รวมทั้งการเชื่อมโยงการพัฒนาวิทยาลัยส่งเสริมสุขภาพกับการพัฒนาสังคมและชุมชนทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย (พนัส พุกษ์สุนันท์, 2550) ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิตในมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิตในมหาวิทยาลัยทักษิณให้มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นแบบอย่างที่ดีของนิสิตต่อไป

วัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิตในมหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง จำนวน 7 คณะ ได้แก่ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน คณะนิติศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะอุตสาหกรรมเกษตรและชีวภาพ รวมทั้งสิ้น 2,548 คน และคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จากการหาขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 346 คน และทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของนิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 8 ส่วน ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุศาสนา คณะที่กำลังศึกษาระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา รายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบ มีจำนวน 6 ข้อ
2. แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย เป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้ ตอบ ถูก ผิด ไม่ทราบ จำนวน 13 ข้อ มีค่าคะแนนระหว่าง 0 – 13 คะแนน การแปลค่า ระดับความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดี ระดับปานกลาง และระดับไม่ดี
3. แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบ มาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale) ข้อคำถามมีทั้งด้านบวกและด้านลบ มีมาตราวัด 4 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบ

เพียงคำตอบเดียว จำนวน 11 ข้อ มีคะแนนระหว่าง 11 – 44 คะแนนการแปลผล แบ่งระดับเจตคติต่อการดูแลสุขภาพตนเอง ด้วยการแพทย์แผนไทยออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดี ระดับปานกลาง และระดับไม่ดี

4. แบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale) มีมาตรวัด 4 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 11 ข้อ มีคะแนนระหว่าง 11 - 44 คะแนน การแปลผล แบ่งระดับการรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย

5. แบบสอบถามการเข้าถึงแหล่งบริการด้านการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย เป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้ตอบและข้อคำถามเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ โดยให้ผู้ตอบ เลือกเพียงคำตอบเดียว จำนวน 9 ข้อ มีคะแนนระหว่าง 9 –36 คะแนน การแปลผล แบ่งระดับปัจจัยเอื้อเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย

6. แบบสอบถามการได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยเป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้ตอบและข้อคำถามเป็นแบบมาตร วัดประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว จำนวน 6 ข้อ มีคะแนนระหว่าง 6–24 คะแนน การแปลผล แบ่งระดับปัจจัยเสริมเกี่ยวกับกาดูแลสุขภาพออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย

7. แบบสอบถามการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคล เกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย เป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้ตอบและข้อคำถามเป็นแบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ โดยให้ผู้ตอบ เลือกเพียงคำตอบเดียว จำนวน 7 ข้อ มีคะแนนระหว่าง 7 –28 คะแนน การแปลผล แบ่งระดับปัจจัยเอื้อเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย

8. แบบสอบถามพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิตในมหาวิทยาลัยทักษิณในด้านการปฏิบัติตนตามหลักธรรมานามัย ด้านการใช้ยาสมุนไพร ด้านการนวดไทย เป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้ตอบและข้อคำถามเป็นแบบมาตร วัดประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว จำนวน 11 ข้อ มีคะแนนระหว่าง 11 – 44 คะแนนการแปลผล แบ่งระดับพฤติกรรมดูแลสุขภาพ ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดี ระดับปานกลาง และระดับไม่ดี

โดยแบบสอบถาม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิตในมหาวิทยาลัยทักษิณ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence; IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าเท่ากับ 0.78 และมีค่าความเชื่อมั่น (95%CI) เท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย แบ่งการนำเสนอ ดังนี้

1. ลักษณะทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจากผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1 พบว่า เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 80.3 เป็นเพศชายร้อยละ 19.7 อายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 21 ปี ร้อยละ 29.5 รองลงมาคืออายุ 20 ปี ร้อยละ 27.5 ศาสนา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ศาสนาพุทธ ร้อยละ 59.0 รองลงมาศาสนาอิสลาม ร้อยละ 41.0 ขณะที่กำลังศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่คณะวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 35.5 รองลงมาคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา ร้อยละ 33.2 ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 30.1 รองลงมาชั้นปีที่ 3 และ 4 ร้อยละ 24.0 รายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 3,001 – 4,000 บาท ร้อยละ 28.3 รองลงมาไม่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท ร้อยละ 23.1

2. ปัจจัยนำ ได้แก่

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย จากผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.8 รองลงมาคือมีความรู้ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 36.7 และมีความรู้ในระดับไม่ดี ร้อยละ 9.5

2.2 เจตคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย จากผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีเจตคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 49.4 รองลงมาคือมีเจตคติในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 45.7 และมีเจตคติในระดับไม่ดี ร้อยละ 4.9

2.3 การรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย จากผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 62.4 รองลงมาคือมีการรับรู้ประโยชน์ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 29.2 และมีการรับรู้ประโยชน์ในระดับน้อย ร้อยละ 8.4

3. ปัจจัยเอื้อ ได้แก่การเข้าถึงแหล่งบริการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย จากผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการเข้าถึงแหล่งบริการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 59.0 รองลงมาคือมีการเข้าถึงแหล่งบริการในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 25.1 และมีการเข้าถึงแหล่งบริการในระดับน้อย ร้อยละ 15.9

4. ปัจจัยเสริม ได้แก่

4.1 การได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย จากผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 62.4 รองลงมาคือมีการได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 19.9 และมีการได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆในระดับมาก ร้อยละ 17.6

4.2 การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย จากผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 59.2 รองลงมาคือมีการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 21.4 และมีการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในระดับน้อย ร้อยละ 19.4

5. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย จากผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 47.4 รองลงมา มีพฤติกรรมในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 18.2 และมีพฤติกรรมในระดับไม่ดี ร้อยละ 18.2

6. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

6.1 สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย เจตคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย และการรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ดังตารางที่ 9 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยและการรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเจตคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ได้ว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยและการรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.2 สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งบริการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ดังตารางที่ 10 พบว่า การเข้าถึงแหล่งบริการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งบริการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6.3 สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ดังตารางที่ 11 พบว่า การได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ได้ว่า ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ลักษณะทางชีวสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง (n = 346)

ลักษณะทางชีวสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	68	19.7
หญิง	278	80.3
2.อายุ		
18 ปี	17	4.9
19 ปี	82	23.6
20 ปี	95	27.5
21 ปี	102	29.5
22 ปี	49	14.2
23 ปี	1	0.3
3.ศาสนา		
พุทธ	204	59.0
อิสลาม	142	41.0
4.คณะที่กำลังศึกษา		
เทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน	36	10.5
นิติศาสตร์	41	11.8
พยาบาลศาสตร์	8	2.4
วิทยาการสุขภาพและการกีฬา	115	33.2
วิทยาศาสตร์	123	35.5
วิศวกรรมศาสตร์	9	2.6
อุตสาหกรรมเกษตรและชีวภาพ	14	4.0
5.ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	76	22.0
ชั้นปีที่ 2	104	30.0
ชั้นปีที่ 3	83	24.0
ชั้นปีที่ 4	83	24.0
6.รายได้ที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 3,000บาท	80	23.2
3,001-4,000บาท	98	28.3
4,001-5,000บาท	78	22.8
5,001-6,000บาท	56	16.2
6,001-7,000บาท	24	6.9
7,001-8,000บาท	6	1.7
มากกว่า 8,000บาท	3	0.9

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย

ระดับความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดี (คะแนนตั้งแต่ 8.67 - 13)	127	36.7
ระดับปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 4.34 - 8.66)	186	53.8
ระดับไม่ดี (คะแนนตั้งแต่ 0 - 4.33)	33	9.5
$\bar{X} = 7.68$ $SD = 2.36$ Maximum = 13 คะแนน Minimum = 0 คะแนน		

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของระดับเจตคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย

ระดับเจตคติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดี (คะแนนตั้งแต่ 36.67 - 44)	158	45.7
ระดับปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 29.34 - 36.66)	171	49.4
ระดับไม่ดี (คะแนนตั้งแต่ 22 - 29.33)	17	4.9
$\bar{X} = 35.71$ $SD = 3.806$ Maximum = 44 คะแนน Minimum = 22 คะแนน		

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย

ระดับการรับรู้ประโยชน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับมาก (คะแนนตั้งแต่ 34.35 - 40)	101	29.2
ระดับปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 28.68 - 34.34)	216	62.4
ระดับน้อย (คะแนนตั้งแต่ 23 - 28.67)	29	8.4
$\bar{X} = 32.80$ $SD = 3.401$ Maximum = 40 คะแนน Minimum = 23 คะแนน		

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของระดับการเข้าถึงแหล่งบริการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย

ระดับการเข้าถึงแหล่งบริการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับมาก (คะแนนตั้งแต่ 27 - 36)	87	25.1
ระดับปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 19 - 26)	204	59.0
ระดับน้อย (คะแนนตั้งแต่ 9 - 18)	55	15.9
$\bar{X} = 24.49$ $SD = 5.067$ Maximum = 36 คะแนน Minimum = 9 คะแนน		

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของระดับการได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย

ระดับการได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับมาก (คะแนนตั้งแต่ 19 - 24)	61	17.6
ระดับปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 13 - 18)	216	62.4
ระดับน้อย (คะแนนตั้งแต่ 6 - 12)	69	19.9
$\bar{X} = 15.63$ $SD = 3.486$ Maximum = 24 คะแนน Minimum = 6 คะแนน		

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของระดับการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย

ระดับการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับมาก (คะแนนตั้งแต่ 86.35 - 112)	74	21.4
ระดับปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 60.68 - 86.34)	205	59.2
ระดับน้อย (คะแนนตั้งแต่ 35 - 60.67)	67	19.4
$\bar{X} = 74.59$ $SD = 15.023$ Maximum = 112 คะแนน Minimum = 35 คะแนน		

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย

ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดี (คะแนนตั้งแต่ 34.67 - 44)	63	18.2
ระดับปานกลาง (คะแนนตั้งแต่ 25.34 - 34.66)	164	47.4
ระดับไม่ดี (คะแนนตั้งแต่ 16 - 25.33)	63	18.2
$\bar{X} = 28.61$ $SD = 6.236$ Maximum = 44 คะแนน Minimum = 16 คะแนน		

ตารางที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย

ปัจจัยนำ	พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	P-Value
ความรู้	0.159	0.003*
เจตคติ	0.078	0.147
การรับรู้ประโยชน์	0.160	0.003*

* หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย

ปัจจัยเอื้อ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P-value
การเข้าถึงแหล่งบริการ	0.576	< 0.001**

** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย

ปัจจัยเสริม	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P-value
การได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ	0.544	< 0.001**
การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคล	0.544	< 0.001**

** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิต ในมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง พบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่

ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 แสดงว่านิสิตที่มีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยจะมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยในระดับที่ดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Boom (1975) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมด้านความรู้มีหลายระดับตั้งแต่ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้การวิเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งมีการพัฒนาจากง่ายไปหายาก ส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพที่มีการพัฒนาไปตามลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภามิตร นามวิชา (2549) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของบุคลากรในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตสมุทรปราการ พบว่าความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้านการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เจตคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยซึ่งอาจมีความเป็นไปได้ว่าการดูแลสุขภาพของนิสิตเป็นสิ่งที่นิสิตจะต้องปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวัน ดังนั้นเจตคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอาจไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรพงศ์ คล้ายเกตุ (2550) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัด สระบุรี พบว่าทัศนคติต่อการดูแลสุขภาพตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้านการบริโภคอาหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แสดงว่าการรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพตนเองในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลเป็นการประเมินถึงประโยชน์ที่จะได้รับในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ ดังนั้นการรับรู้ประโยชน์จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เป็นแรงกระตุ้นให้นิสิตแสดงพฤติกรรมตามการรับรู้ของตน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กมลรัตน์ ณ หนองคาย (2546) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพของผู้รับบริการนวด

ไทย ในศูนย์ส่งเสริม การแพทย์แผนไทย จังหวัดนนทบุรี พบว่าการรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพโดยการนวดไทยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพของผู้รับบริการนวดไทย อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01

ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งบริการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพ ตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าการมี และเข้าถึงแหล่งบริการด้านการดูแลสุขภาพตนเองด้านการแพทย์แผนไทยของนิสิต มีความเกี่ยวข้องกับราคาและระยะทางในการเข้าถึงแหล่งบริการด้านสุขภาพ กล่าวคือ การมีแหล่งบริการด้านสุขภาพที่ใกล้กับแหล่งที่อยู่อาศัยและราคาไม่แพง นิสิตในมหาวิทยาลัย มีความสะดวกในการไปใช้หรือรับบริการสามารถเข้าถึงได้ง่าย ย่อมทำให้มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพที่ดีกว่านิสิตมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลสถานบริการทางด้านสุขภาพ ดังนั้นการ มีและเข้าถึงสถานบริการด้านการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยในระดับมากย่อมมีผลทำให้ นิสิตในมหาวิทยาลัยมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองในระดับที่ดีด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ จุฑารัตน์ เสรีวัตร (2553) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผน ไทยของ นักศึกษาคณะการแพทย์แผนตะวันออก มหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า การเข้าถึงแหล่งบริการ ด้านการส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ด้วยการแพทย์แผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า การได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ มีส่วนส่งเสริมทำให้เกิดพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเอง เมื่อภาวะปกติหรือภาวะเจ็บป่วย เป็นแรงเสริม แรงกระตุ้นให้นิสิตในมหาวิทยาลัย มีพฤติกรรม การดูแลสุขภาพที่ดีขึ้น หากได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ มากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษา ของ พีรดา จันทรวิบูลย์ (2550) ที่ศึกษาพฤติกรรมมารับ บริการการแพทย์แผนไทย ประยุกต์ของประชาชนที่ศูนย์สุขภาพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า การได้รับข้อมูล ข่าวสารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ พฤติกรรมมารับบริการการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ที่ศูนย์สุขภาพการแพทย์แผนไทย ประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยมีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่านิสิตในมหาวิทยาลัย ที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคล ในระดับมาก จะมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยในระดับที่ดี ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกันกับแนวคิด ของ Orem (1985) ที่กล่าวว่า การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะทำให้บุคคลได้รับความช่วยเหลือ ใน ด้านวัตถุประสงค์ มีความรักใคร่ผูกพันเป็นเพื่อนและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการใช้ความสามารถในการ ดูแลตนเอง จะเห็นได้ว่า การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคล มีส่วนส่งเสริมทำให้เกิดพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเอง ด้วยการแพทย์แผนไทย

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยประกอบไปด้วยปัจจัย ดังต่อไปนี้คือ ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้และการรับรู้ประโยชน์ของการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งบริการด้านการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข่าวสารจากสื่อประเภท ต่างๆ และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย มีเพียงปัจจัย

เดียวเท่านั้นที่ไม่มีมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย คือ เจตคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้ เจตคติ การรับรู้ประโยชน์เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิตอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงควรจัดให้มีชมรมการแพทย์แผนไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และให้ความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย เป็นสถานที่ชุมนุมสำหรับสมาชิกและเป็นสถานที่ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพที่ดี

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งบริการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิตอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นควรมีการติดต่อร้านค้าสหกรณ์ในมหาวิทยาลัย เพื่อวางจำหน่ายพืชสมุนไพร อาหารสมุนไพร ผลิตภัณฑ์สมุนไพร น้ำสมุนไพรในราคาถูกและหาซื้อได้ง่าย เพื่อให้นักศึกษาเข้าถึงแหล่งบริการด้านการดูแลสุขภาพส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยที่ดี

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทย เช่น ทำแผ่นพับ โปสเตอร์ จัดนิทรรศการ เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย และเผยแพร่ทางเว็บไซต์ โดยทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการแพทย์แผนไทยของนิสิตอยู่ในระดับปานกลางดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดให้มีการประชุมนิสิต บุคลากรเพื่อให้เห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยส่งเสริมสนับสนุนโครงการต่างๆ โดยการร่วมกิจกรรมที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นเพื่อให้เกิดแรงสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้ศึกษาขอขอบคุณ ทุนสนับสนุนจากรายวิชาโครงการงานทางการแพทย์แผนไทย คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเพื่อนำเสนอผลงานวิจัย ขอขอบคุณ อาจารย์ตี๋ม บุญรอด อาจารย์ประจำวิชาชีวิตดิถีเบื้องต้น คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆในการทำวิจัย และขอขอบคุณ นิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ ฌ หนองคาย. (2546). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้รับบริการนวดไทยในศูนย์ส่งเสริมสุขภาพการแพทย์แผนไทย จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จุฑารัตน์ เสรีวัตร. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยของนักศึกษา คณะการแพทย์แผนตะวันออก มหาวิทยาลัยรังสิต. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พนัส พงษ์สุนันท์. (2550). มหาวิทยาลัยส่งเสริมสุขภาพ. บทความวิชาการ. แหล่งที่มา: <http://hc4rb.anamai.moph.go.th>, 25 มีนาคม 2561.
- พีรดา จันทร์วิบูลย์. (2550). พฤติกรรมการมารับบริการการแพทย์แผนไทยประยุกต์ของประชาชนที่ศูนย์สุขภาพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุดกัญญา พัทวี. (2546). พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข.
- สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2539). การแพทย์แผนไทย การแพทย์แบบองค์รวม. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, กรุงเทพฯ.
- สุภามิตร์ นามวิชา. (2549). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของบุคลากรในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรพงศ์ คล้ายเกตุ. (2550). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้บริการแพทย์แผนไทยในจังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- Boom, B.S. (1975). *Taxonomy of Education Objective. Handbook 1 : Cognitive Domain*. David Mc Kay Company, New York.
- McLaughlin, K. A., Hilt, L. M. and Nolen-Hoeksema, S. (2007). *Racial/Ethnic Differences in Internalizing and Externalizing Symptoms in Adolescents*. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 35: 801-816.
- Orem, D.E. (1985). *Nursing: Concept of Practice*. 3rd ed, Mc Grawhill Book Co, New York.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: Introductory Analysis*. Harper International Edition, Tokyo, Japan.

HS-O-10

ความต้องการใช้บริการการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

Needs Service of Thai Traditional Medicine Among the Elderly in Paphayom District, Patthalung Province

นิวิวัติ สมิตินทร์¹ สุวรรณมา จงรักษ์¹ วิทวัส หมาดอี¹ และกุสุมาลย์ น้อยผา^{1*}

¹หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดพัทลุง 93210

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: kusumarn.n@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาความต้องการใช้บริการการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป ในอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน ถึง เดือนตุลาคม 2561 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence; IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้ค่าเท่ากับ 0.73 และมีค่าความเชื่อมั่น (95%CI) เท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอนุมานโดยไคสแควร์ (Chi-square test) ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุในอำเภอป่าพะยอมจังหวัดพัทลุงมีความต้องการใช้บริการการแพทย์แผนไทยถึงร้อยละ 89.5 บริการที่ต้องการมากที่สุด คือ การตรวจ รักษา วินิจฉัยโรค รองลงมา คือ การนวด ประคบสมุนไพร อบสมุนไพร การชื้อยาและผลิตภัณฑ์สมุนไพร มีความต้องการด้านการให้บริการออกกกำลังกาย (ท่ากายบริหารฤๅษีดัดตน) น้อยที่สุด สำหรับบริการด้านเวชกรรมไทยที่ต้องการมากที่สุด คือ การให้คำแนะนำร้อยละ 55.3 (\bar{X} =3.95, S.D.=0.804) การนวดไทยที่ต้องการมากที่สุด คือ การนวดรักษาร้อยละ 40 (\bar{X} =4.10, S.D.=0.894) ยาสมุนไพรที่ต้องการมากที่สุด คือ ยาสมุนไพรรักษาอาการปวดเมื่อย กล้ามเนื้อ กระตุก เส้นเอ็นร้อยละ 49.3 (\bar{X} =4.08, S.D.=0.853) รูปแบบยาที่ต้องการมากที่สุด คือ ยาทาร้อยละ 50.0 (\bar{X} =3.89, S.D.=0.906) ด้านการทำกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ การสอนนวดตนเองร้อยละ 40 (\bar{X} =4.10, S.D.=0.894) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประวัติด้านการใช้บริการแพทย์แผนไทย และสถานที่ที่เคยใช้บริการ มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการใช้บริการการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

คำสำคัญ : ความต้องการ บริการการแพทย์แผนไทย ผู้สูงอายุ

Abstract

This descriptive research aimed to explore service needs of Thai Traditional Medicine (TTM) among the elderly in Paphayom district, Patthalung province. The 400 samples used in this study were the elderly aged over 60 years in Paphayom district. The questionnaire was used to collect data from

September to October 2018. The research instrument quality was analyzed the validity and reliability. The content validity (Index of Item Objective Congruence; IOC) of the three experts was 0.73 and the reliability (95%CI) was 0.94. Data was analyzed by using descriptive statistics: percentage (%), mean (\bar{X}) and standard deviation (S.D.) and inferential statistics: Chi-square test. The results revealed that the elderly people were mostly required TTM services approximately at 89.5%. That most of the users were highly required diagnosis and treatment, massage, herbal compress and herbal steam, respectively, while herbal products and exercise (Thai hermit exercise) were required for the last choice. The highly used of Thai therapeutic medicine advice was 55.3% (\bar{X} =3.95, S.D.=0.804). For the mostly required type of Thai massage was therapeutic massage at 40% (\bar{X} =4.10, S.D.=0.894). The herbal medicine was 49.3 (\bar{X} =4.08, S.D.=0.853) of used for musculoskeletal pain in topical form at 50.0 (\bar{X} =3.89, S.D.=0.906). The another activities about TTM include teaching self massage was 40 (\bar{X} =4.10, S.D.=0.894). The personal factors as classified by sex, level of education, history TTM services and places that used to serve TTM were significantly effected on needs of TTM among the elderly in Paphayom district, Phatthalung province ($p < 0.001$)

Keywords : needs, service of Thai Traditional Medicine, elderly

บทนำ

เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การแพทย์แผนปัจจุบันเพียงอย่างเดียวไม่สามารถแก้ปัญหาสุขภาพได้ทั้งหมด เนื่องจากระบบการแพทย์ที่มีราคาสูง ต้องพึ่งพิงเวชภัณฑ์อุปกรณ์ทางการแพทย์จากต่างประเทศ ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่สำคัญที่ทำให้การแพทย์แผนปัจจุบันไม่สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน (ดารณี อ่อนชมจันทร์, 2548) ดังนั้นรัฐจึงส่งเสริมบริการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพทำให้มีการพัฒนาสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในการจัดบริการสุขภาพให้แก่ประชาชนไทยได้หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 82) และผลจากการที่สังคมไทยมีกฎหมายและแผนยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้มีการจัดตั้งกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและกองทุนพัฒนาระบบการแพทย์แผนไทยในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าเพื่อสนับสนุนการให้บริการการแพทย์แผนไทยในระบบบริการสาธารณสุข ทำให้รัฐต้องดำเนินให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค และสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 55) กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือกได้ตั้งเป้าหมายให้การแพทย์แผนไทยกระจายไปสู่โรงพยาบาลของรัฐและให้มีครอบคลุมทั่วประเทศ ซึ่งปัจจุบันได้มีการให้บริการการแพทย์แผนไทยในสถานบริการของรัฐในทุกระดับโดยการสนับสนุนการเพิ่มการใช้ในสถานพยาบาลการเพิ่มการสนับสนุนทางการเงินในระบบหลักประกันสุขภาพ และการเพิ่มรายการยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติเร่งรัดการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริการ ให้ผู้รับบริการได้รับความปลอดภัยมากที่สุด และผู้ให้บริการมีความมั่นใจ รวมทั้งเกิดความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างผู้รับและผู้ให้บริการ

ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วตั้งแต่ปี 2550 คือมีประชากรสูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 โดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลง เนื่องจากอัตรา การเกิดและอัตราการตายของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีอายุยืนยาวขึ้น ทำให้ภาวะการเจริญพันธุ์และอัตรา การเกิดมีแนวโน้มที่ลดลง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของประชากร กล่าว คือ ประชากรที่อยู่ในวัยสูงอายุ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มที่ลดลง จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ประชากรวัยเด็กลดลงอย่างรวดเร็วจนนำมาสู่การเพิ่มขึ้นของสัดส่วน ประชากรสูงอายุซึ่งมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจะเห็นว่าภาพรวมประเทศไทยอยู่ในสถานการณ์ “สังคมสูงวัย” โดยเมื่อมีคนแก่ หรือคนชรามากขึ้น สัดส่วนคนทำงานลดลงเมื่อถึงวัยสูงอายุ การมีสุขภาพดีจึงลดลงเป็นลำดับ ตามอายุของผู้สูงอายุ ที่เพิ่มขึ้น การก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุจึงต้องให้ความสำคัญในเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยที่เหมาะสมแบบเป็นองค์รวม ส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งนี้การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเป็นภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่ทุกครอบครัวตลอดจนชุมชนรวมถึงหน่วยงานสามารถนำมาใช้เพื่อดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบองค์รวมตามหลักการการดูแลสุขภาพแบบแผนไทยที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุควรมีลักษณะเช่นไรสามารถนำมาพัฒนาเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของ ผู้สูงอายุ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เห็นคุณค่าในตนเอง และสามารถนำไปใช้ดูแลสุขภาพของตนเอง ผู้สูงอายุ และอื่นได้มากน้อยเพียงใด (ชุตินา หมวดสง, 2549)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการใช้บริการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เนื่องจาก อำเภอป่าพะยอม เป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยได้มีเครือข่ายประชากรจากการลงพื้นที่ โครงการหนึ่งหมอบ้านและอำเภอป่าพะยอม เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จากการสำรวจก่อนการศึกษาวิจัยพบว่ามีประชากรผู้สูงอายุในอำเภอป่าพะยอม ร้อยละ 14.56 ของประชากรทั้งหมดซึ่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ได้แบ่งเกณฑ์สังคมผู้สูงอายุไว้ 3 ระดับ และอำเภอป่าพะยอม เริ่มก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) หมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือก อำเภอป่าพะยอม เป็นพื้นที่ศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบพิจารณาในการวางแผน และสนับสนุนการใช้บริการด้านการแพทย์แผนไทยอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุผู้สูงอายุในอำเภอป่าพะยอมจังหวัดพัทลุงต่อไป

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความต้องการใช้บริการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง รวมทั้งสิ้น 5,221 คน (ข้อมูลจากฝ่ายทะเบียน อำเภอป่าพะยอม ณ วันที่ 5 มีนาคม 2561)

1.กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 400 คน ขั้นตอนการหากลุ่มตัวอย่างจากค่านวนหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิจัยโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (ศิริพงศ์ พฤทธิพันธ์, 2553)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยได้อ้างอิงมาจากของ ชนิษฐา ทูมา และคณะ (2551) และได้ประยุกต์ให้มีความเหมาะสมในการประเมินเกณฑ์ของผู้สูงอายุเพื่อศึกษาความต้องการ ใช้บริการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ รายได้ต่อเดือน สวัสดิการการรักษา ประวัติการเจ็บป่วย ประวัติการใช้บริการด้านการแพทย์แผนไทย ประวัติสถานที่ที่เคยใช้บริการทางด้านการแพทย์แผนไทย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการชนิดของบริการแพทย์แผนไทย ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ การบริการ ด้านการดูแลรักษาสุขภาพ ด้านการตรวจรักษา (เวชกรรมไทย) การบริการด้านการรักษาด้วยยาสมุนไพร (เภสัชกรรมไทย) ด้านการทำกิจกรรมและการออกกำลังกาย ด้านการนวดไทย (หัตถเวชกรรมไทย) เป็นข้อคำถามแบบมี ตัวเลือกให้ตอบ และข้อคำถามเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกเพียงคำตอบเดียว จำนวน 5 ข้อ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คือ ระดับมากที่สุด 5 คะแนน ระดับมาก 4 คะแนน ระดับปานกลาง 3 คะแนน ระดับน้อย 2 คะแนน และระดับไม่ต้องการเลย 1 คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการเข้ารับบริการแพทย์แผนไทย แบ่งได้ 2 ส่วนคือ ท่านมีความต้องการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยหรือไม่ บริการแพทย์แผนไทยที่อยากใช้บริการมากที่สุด

แบบสอบถามความต้องการเข้ารับบริการในศูนย์บริการแพทย์แผนไทย ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence; IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านได้ค่าเท่ากับ 0.73 และมีค่าความเชื่อมั่น (95%CI) เท่ากับ 0.94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อประสานงานขอความร่วมมือจากผู้นำแต่ละตำบล เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การพิทักษ์สิทธิ์ มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามโดยละเอียด พร้อมทั้งแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบและเก็บแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม เมื่อพบว่าข้อมูลยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์จะมีการสอบถามเพิ่มเติม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอนุมานโดยใช้ไคสแควร์ (Chi-square test)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 3 ใช้สถิติการแจกแจง ความถี่ และร้อยละ (%) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในส่วนที่ 2 ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ร้อยละ (%) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับการแปลผลคะแนนเฉลี่ยของความต้องการใช้บริการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยแบ่งตามเกณฑ์ของเบส (Best, 1977:1745,อ้างถึงใน ปรีย ญาณวารี, 2445) โดยแบ่งเป็นช่วงคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

ศึกษาความสัมพันธ์ไคสแควร์ (Chi-square test) ในส่วนที่ 1 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ รายได้ต่อเดือน สวัสดิการการรักษา ประสิทธิภาพผู้ป่วย ประสิทธิภาพการใช้บริการด้านการแพทย์แผนไทย ประสิทธิภาพที่ที่เคยใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย มีความสัมพันธ์กับความต้องการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยหรือไม่

ผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการประเภทบริการที่ผู้รับบริการต้องการใช้บริการแพทย์แผนไทย ซึ่งใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสอบถามกลุ่มผู้สูงอายุ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง จำนวนทั้งหมด 400 คน ระหว่าง เดือนกันยายน ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ.2561 จากนั้นได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี บรรยายดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

ปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ รายได้ต่อเดือน สวัสดิการการรักษา ประสิทธิภาพ เจ็บป่วย ประสิทธิภาพการใช้บริการด้านการแพทย์แผนไทย ประสิทธิภาพที่ที่เคยใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย พบว่ากลุ่ม ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.8 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60 – 70 ปี ร้อยละ 60.5 พิจารณาถึงระดับการศึกษา พบว่ามีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาคิดเป็น ร้อยละ 78 และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 66.0 สถานภาพคู่ (สมรส) ร้อยละ 69.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 60.2 รองลงมาคือ 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 30.8 ส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวคิดเป็นร้อยละ 60.5 สวัสดิการในการรักษาส่วนใหญ่ใช้บัตร 30 บาท ร้อยละ 88.0 เมื่อ พิจารณาการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยคิดเป็นร้อยละ 65.2 เคยเข้าใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย ร้อยละ 34.8 ไม่เคยเข้าใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย ส่วนผู้ที่เคยใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยส่วนใหญ่ ใช้บริการกับ โรงพยาบาลของรัฐ ร้อยละ 27.3 รองลงมาคือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (อนามัย) ร้อยละ 22.5 ตามลำดับ เมื่อทดสอบ ไคสแควร์ (Chi-square test) ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับความต้องการใช้บริการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุพบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพการใช้บริการแพทย์แผนไทย และสถานที่ที่เคยใช้บริการ มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการใช้บริการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) (ตารางที่ 1)

2. ระดับความต้องการใช้บริการด้านการตรวจรักษาด้วยการแพทย์แผนไทย

ผลการวิเคราะห์ความต้องการบริการด้านการตรวจรักษาการชั่งประวัติกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 59.0 ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.703) การตรวจร่างกายส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 57.3 ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.732) การวินิจฉัยโรคส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 52.5 ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.812) การรักษาโรคส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 57.0 ($\bar{X}=3.95$, S.D.=0.756) การให้คำแนะนำส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 55.3 ($\bar{X}=3.95$, S.D.=0.804) การส่งต่อผู้ป่วยส่วนใหญ่ต้องการในระดับปานกลาง ร้อยละ 33.3 ($\bar{X}=3.19$, S.D.=1.038) ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

3 รูปแบบยาสมุนไพรที่ต้องการใช้บริการ

ผลการวิเคราะห์ความต้องการบริการด้านการรักษาด้วยยาสมุนไพรแยกตามรูปแบบยาสมุนไพรที่ต้องการใช้ยาต้ม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 28.0 ($\bar{X}=2.93$, S.D.=1.146) ยาแคปซูล ส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 38.5 ($\bar{X}=3.38$, S.D.=1.021) ยาเม็ดส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 40.8 ($\bar{X}=3.44$, S.D.=1.017) ยางส่วนใหญ่ต้องการในระดับปานกลาง ร้อยละ 38.8 ($\bar{X}=2.97$, S.D.=1.102) ยาลูกกลอนส่วนใหญ่ต้องการในระดับปานกลาง ร้อยละ 36.5 ($\bar{X}=3.01$, S.D.=1.085) ยาทาส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 50.0 ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.906) ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

4. ระดับความต้องการใช้บริการด้านการรักษาด้วยยาสมุนไพร

ผลการวิเคราะห์ความต้องการบริการด้านการรักษาด้วยยาสมุนไพรแยกตามโรคหรืออาการพบว่าอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ กระตุก เส้นเอ็น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 49.3 ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.853) โรคกระเพาะอาหารส่วนใหญ่ต้องการในระดับปานกลาง ร้อยละ 34.5 ($\bar{X}=3.02$, S.D.=1.023) อาการนอนไม่หลับจากความเครียดส่วนใหญ่ต้องการในระดับปานกลาง ร้อยละ 39.8 ($\bar{X}=3.22$, S.D.=1.008) เบาหวานส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 40.5 ($\bar{X}=3.38$, S.D.=1.183) โรคเมเร็งส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 33.5 ($\bar{X}=3.14$, S.D.=1.195) โรคหัวใจส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 32.3 ($\bar{X}=3.18$, S.D.=1.138) วิตกกังวลส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 45.5 ($\bar{X}=3.65$, S.D.=1.032) ท้องเสียส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 39.0 ($\bar{X}=3.32$, S.D.=1.071) ท้องอืด ท้องเฟ้อ ส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 42.5 ($\bar{X}=3.45$, S.D.=1.07) ไฟไหม้ น้ำร้อนลวกส่วนใหญ่ต้องการในระดับปานกลาง ร้อยละ 36.8 ($\bar{X}=3.33$, S.D.=1.043) เป็นหวัด มีอาการไอ เจ็บคอ ส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 45.5 ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.956) โรคผิวหนัง กลากเกลื้อนส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 44.0 ($\bar{X}=3.13$, S.D.=1.139) โรคอัมพฤกษ์ อัมพาต ส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 30.8 ($\bar{X}=3.52$, S.D.=1.074) ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

5. ความต้องการใช้บริการด้านการทำกิจกรรมและการออกกำลังกาย

ผลการวิเคราะห์ความต้องการใช้บริการด้านการทำกิจกรรมและการออกกำลังกายพบว่า การสาธิตทำยาต้มสมุนไพร ส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ร้อยละ 20.3 ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.817) การสาธิตการทำลูกประคบส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด

ร้อยละ 14.5 (\bar{X} =3.54, S.D.=0.952) บริหารร่างกายด้วยท่าฤๅษีตัดต้นส่วนใหญ่ต้องการในระดับมาก ร้อยละ 15.3 (\bar{X} =3.64, S.D.=0.876) อบรมการใช้สมุนไพรในครัวเรือนให้เป็นประโยชน์ส่วนใหญ่ต้องการในระดับมาก ร้อยละ 20.3 (\bar{X} =3.77, S.D.=0.856) สาธิตการนวดด้วยตนเองส่วนใหญ่ต้องการในระดับมาก ร้อยละ 22.5 (\bar{X} =3.86, S.D.=0.831) สาธิตการทำแปลงสมุนไพรใกล้บ้านส่วนใหญ่ต้องการในระดับปานกลางร้อยละ 14 (\bar{X} = 3.55, S.D.= 0.874) ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

6. ความต้องการใช้บริการด้านการนวดไทย

ผลการวิเคราะห์ความต้องการใช้บริการด้านการนวดไทย พบว่าบริการด้านการนวดเพื่อสุขภาพ (นวดผ่อนคลาย) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการในระดับมาก ร้อยละ 40.5 (\bar{X} = 3.98, S.D.= 0.931) การนวดรักษา ส่วนใหญ่ต้องการในระดับมาก ร้อยละ 40 (\bar{X} =4.10, S.D.=0.894) การนวดหน้า ส่วนใหญ่ต้องการในระดับปานกลาง ร้อยละ 27.8 (\bar{X} = 2.59, S.D.= 1.258) การนวดเท้าเพื่อสุขภาพส่วนใหญ่ต้องการในระดับมาก ร้อยละ 35.8 (\bar{X} =3.84, S.D.=0.999) การประคบสมุนไพรส่วนใหญ่ต้องการในระดับมาก ร้อยละ 43.8 (\bar{X} =3.75, S.D.=0.987) อบสมุนไพร ส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากร้อยละ 39.8 (\bar{X} =3.62, S.D.=1.092) ตามลำดับ (ตารางที่ 6)

7. ความต้องการเข้ารับบริการแพทย์แผนไทย

ผลการวิเคราะห์ความต้องการใช้บริการการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยทั้งหมดจำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 88.5 และไม่ต้องการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยทั้งหมดจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 การบริการการแพทย์แผนไทยที่อยากใช้บริการมากที่สุด คือ ด้านการตรวจ การรักษา วินิจฉัยโรคจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 32.96 รองลงมาคือ ด้านการนวด ประคบสมุนไพร การอบสมุนไพร จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 31.84 ด้านผลิตภัณฑ์และยาสมุนไพรจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 21.77 และมีความต้องการด้านการให้บริการออกกำลังกาย (ท่ากายบริหารฤๅษีตัดต้น) น้อยที่สุดจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 13.67 ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง (n = 400) และค่าไคสแควร์ (Chi-square test) ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับความต้องการใช้บริการการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุ

ปัจจัยพื้นฐานบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	χ^2	
			Value	p-value
1. เพศ			10.893	<0.001
ชาย	121	30.3		
หญิง	279	69.7		
2. อายุ			0.191	0.909
60 – 70 ปี	242	60.5		
71-80 ปี	124	31.0		
81 ปีขึ้นไป	34	8.5		
3. ระดับการศึกษา			27.792	<0.001
ไม่ได้เรียน	34	8.5		
ระดับประถมศึกษา	312	78.0		
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	30	7.5		
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	5	1.2		
อนุปริญญา/ปวส.	11	2.8		
ระดับปริญญาตรี	8	2.0		
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	0	0		
4. ปัจจุบันประกอบอาชีพ			3.941	0.558
ไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร	44	11.0		
รับจ้าง	30	7.5		
พนักงานรัฐวิสาหกิจ /รับราชการ/พนักงานของรัฐ	4	1.0		
เกษตรกร	264	66.0		
ค้าขาย	46	11.5		
ธุรกิจส่วนตัว	12	3.0		
5. สถานภาพสมรส			3.645	0.302
โสด	9	2.3		
คู่	278	69.4		
แยกกันอยู่/หย่า	21	5.3		
หม้าย	92	23.0		
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			8.841	0.065
ต่ำกว่า 5,000 บาท	241	60.2		
5,001 - 10,000 บาท	123	30.8		
10,001 - 20,000 บาท	20	5.0		
20,001 -30,000 บาท	13	3.2		
30,001 บาทขึ้นไป	3	0.8		

ตารางที่ 1 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง (n = 400) และค่าไคสแควร์ (Chi-square test) ระหว่างปัจจัยพื้นฐาน ส่วนบุคคลกับความต้องการใช้บริการการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุ

ปัจจัยพื้นฐานบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	χ^2	
			Value	Value
8. ประวัติการเจ็บป่วย			1.435	0.231
ไม่มีโรคประจำตัว	158	39.5		
มีโรคประจำตัว	242	60.5		
9. ประเภทสวัสดิการการรักษา			4.246	0.236
บัตรประกันสุขภาพ 30 บาท	352	88.0		
ประกันสังคม	6	1.5		
สวัสดิการข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	31	7.8		
บัตรอาสาสมัครสาธารณสุข	11	2.7		
อื่นๆ ระบุ.....	0	0		
10. ประวัติการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย			31.575	<0.001
เคย	261	65.2		
ไม่เคย	139	34.8		
11. ประวัติสถานที่ที่เคยใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย			38.329	<0.001
ไม่ได้เคยใช้บริการ	139	34.7		
โรงพยาบาลของรัฐ	109	27.2		
สถานีนอนมัย	90	22.5		
สถานประกอบการของเอกชน	8	2.0		
แพทย์แผนไทยเคลื่อนที่/แพทย์แผนไทย๑หมอบ้าน	53	13.3		
อื่นๆ	1	0.3		

ตารางที่ 2 ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยของความต้องการใช้บริการด้านการตรวจรักษาด้วยการแพทย์แผนไทย (เวชกรรมไทย)

บริการ	ระดับความต้องการใช้บริการ (ร้อยละ)					รวม (ร้อยละ)	ระดับความต้องการ		ผลลัพธ์
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ต้องการ		ค่าเฉลี่ย	S.D.	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)				
การซักประวัติ	31	59	29	13	1.0	100	3.69	0.703	มาก
ตรวจร่างกาย	14	57.3	25.3	2.8	0.8	100	3.81	0.732	มาก
การวินิจฉัยโรค	18.8	52.5	23	5	0.8	100	3.84	0.812	มาก
การรักษาโรค	21.3	57	18.3	2.8	0.8	100	3.95	0.756	มาก
คำแนะนำ	23	55.3	16.8	4	1	100	3.95	0.804	มาก
ส่งต่อผู้ป่วย	8.8	32.8	33.3	19.3	6	100	3.19	1.038	ปานกลาง

ตารางที่ 3 ร้อยละและค่าเฉลี่ยของรูปแบบยาสมุนไพรที่ต้องการใช้บริการ

บริการ	ระดับความต้องการใช้บริการ (ร้อยละ)					รวม (ร้อยละ)	ระดับความ ต้องการ		ผลลัพธ์
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ต้องการ		ค่าเฉลี่ย	S.D.	
	(5)	(4)	กลาง (3)	(2)	(1)		(\bar{X})		
ยาต้ม	7.3	28	27	25.5	12.3	100	2.93	1.146	ปานกลาง
ยาแคปซูล	11.3	38.5	32.8	11.8	5.8	100	3.38	1.021	ปานกลาง
ยาเม็ด	12.3	40.8	31.5	9.8	5.8	100	3.44	1.017	มาก
ยาผง	7.3	24.8	38.8	16.5	12.8	100	2.97	1.102	ปานกลาง
ยาลูกกลอน	7.5	26.3	36.5	19.5	10.5	100	3.01	1.085	ปานกลาง
ยาทา	24.3	50	18.5	5	2.3	100	3.89	0.906	มาก

ตารางที่ 4 ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยของความต้องการใช้บริการด้วยยาสมุนไพรแยกตามโรคหรืออาการ

บริการ	ระดับความต้องการใช้บริการ (ร้อยละ)					รวม (ร้อยละ)	ระดับความ ต้องการ		ผลลัพธ์
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ต้องการ		ค่าเฉลี่ย	S.D.	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		(\bar{X})		
ปวดเมื่อย กล้ามเนื้อ	32.8	49.3	11.8	5.5	0.8	100	4.08	0.853	มาก
กระดูก เส้นเอ็น									
กระเพาะอาหาร	6	28.3	34.5	24.3	7	100	3.02	1.023	ปานกลาง
นอนไม่หลับจากเครียด	10.5	27.5	39.8	17.5	4.8	100	3.22	1.008	ปานกลาง
เบาหวาน	14.8	40.5	24	9.5	11.3	100	3.38	1.183	ปานกลาง
มะเร็ง	10.3	33.5	31.3	10	15	100	3.14	1.195	ปานกลาง
หัวใจ	10.8	32.3	31.5	15	10.5	100	3.18	1.138	ปานกลาง
วิงเวียน หน้ามืด	18.8	45.5	23.3	7.3	5.3	100	3.65	1.032	มาก
ท้องเสีย	11	39	27.8	15.8	6.5	100	3.32	1.071	ปานกลาง
ท้องอืดท้องเฟ้อ	13.5	42.5	26.8	10.3	7	100	3.45	1.070	ปานกลาง
ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก	10.5	36.5	36.8	8	8.3	100	3.33	1.043	ปานกลาง
หวัด ไอ เจ็บคอ	20.5	45.5	24.5	6.5	3	100	3.74	0.956	มาก
โรคผิวหนัง กลากเกลื้อน	15.3	44	25	8.8	7	100	3.52	1.074	มาก
อัมพฤกษ์ อัมพาต	10.5	30.8	29.8	19.3	9.8	100	3.13	1.139	ปานกลาง

ตารางที่ 7 ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยของความต้องการใช้บริการการแพทย์แผนไทย

ความต้องการเข้าใช้บริการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ท่านคิดว่าจะมาใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยหรือไม่		
ต้องการใช้บริการ	358	89.5
ไม่ต้องการใช้บริการ	42	10.5
2. บริการการแพทย์แผนไทยที่อยากใช้บริการมากที่สุด		
ด้านการตรวจ การรักษา วินิจฉัยโรค	118	32.9
ด้านผลิตภัณฑ์และยาสมุนไพร	78	21.7
ด้านการนวด ประคบสมุนไพร การอบสมุนไพร	114	31.8
ด้านการออกกำลังกาย(ท่ากายบริหารฤๅษีดัดตน)	49	13.6

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุอำเภอป่าพะยอมมีความต้องการใช้บริการการแพทย์แผนไทยคิดเป็นร้อยละ 88.5 ชนิดการบริการการแพทย์แผนไทยที่อยากใช้บริการมากที่สุด คือ ด้านการตรวจ การรักษา วินิจฉัยโรคและด้านการนวด ประคบสมุนไพร การอบสมุนไพรอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์และยาสมุนไพร และมีความต้องการด้านการให้บริการออกกำลังกาย (ท่ากายบริหารฤๅษีดัดตน) น้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สูงอายุที่จะใช้บริการเพิ่งเริ่มที่จะให้ความนิยมและเห็นคุณค่าของการแพทย์แผนไทยและอาจยังไม่มีความเชื่อมั่นในผลการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทย จึงทำให้มีความต้องการด้านการตรวจ การรักษา วินิจฉัยโรค และด้านการนวด ประคบสมุนไพร การอบสมุนไพรอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกันมาก และมีความต้องการใช้บริการด้านผลิตภัณฑ์ ยาสมุนไพร ความต้องการด้านการให้บริการออกกำลังกาย (ท่ากายบริหารฤๅษีดัดตน) ลดหลั่นลงมาตามลำดับ ซึ่งขัดแย้งกับผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2557) เกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองด้วยแพทย์แผนไทยและสมุนไพร พบว่าประชาชนรู้จักและเลือกใช้ใช้บริการแพทย์แผนไทยด้วยการนวดไทยในสัดส่วนที่สูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนวดไทยเป็นบริการสุขภาพที่มีการเปิดให้บริการจำนวนมากทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะในโรงพยาบาลชุมชนและสถานอนามัยจึงทำให้การนวดเป็นที่รู้จักและคุ้นเคยมากกว่าบริการอื่นๆ จากผลการศึกษาเมื่อศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประวัติด้านการใช้บริการแพทย์แผนไทย และสถานที่ที่เคยใช้บริการ มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการใช้บริการการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุในอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุงซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของจุฑารัตน์ เสรีวัตร และกริณทรีรัตน์ บุญช่วยธนาสิทธิ์ (2553) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยในนักศึกษาคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัย พบว่าการเข้าถึงแหล่งบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพด้วย

การแพทย์แผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสอดคล้องกับการศึกษาของอดิญาณ์ ศรีเกษตริณ และคณะ (2547) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าถึงบริการได้ง่ายและได้รับความสะดวกในการรับบริการมีการใช้บริการสุขภาพมากกว่ากลุ่มที่เข้าถึงบริการได้ไม่สะดวก 1.52 เท่า หรือกลุ่มที่เคยใช้บริการด้านการแพทย์แผนไทยและตัดสินใจเลือกใช้บริการการแพทย์แผนไทยต่อ ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและคาดหวังต่อการได้รับบริการแพทย์แผนไทยที่มีชื่อเสียงดี มีบริการที่มีมาตรฐาน และปลอดภัย ส่งผลให้โรงพยาบาลสามารถจัดสถานที่ให้บริการที่เหมาะสมและมีอุปกรณ์ครบถ้วนเพียงพอและสถานที่ที่เคยใช้บริการอาจจะมีผลทำให้ผู้สูงอายุตัดสินใจใช้บริการสถานที่ที่ตนเองเคยไปใช้บริการมาก่อนกลับมาใช้บริการอีกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพรชัย ดีไพศาลสกุลและวิโรจน์เจษฎาลักษณ์ (2557) ที่ศึกษาการสร้างคุณภาพบริการที่มีผลต่อการตอบรับของผู้รับบริการและผลการดำเนินงานของโรงพยาบาลเอกชน พบว่าผู้รับบริการส่วนใหญ่ตัดสินใจเข้ารับบริการในโรงพยาบาลที่ตนเองคุ้นเคย และรู้จักชื่อเสียงที่ดีของโรงพยาบาล

คำขอบคุณ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนจากรายวิชาโครงการงานทางการแพทย์แผนไทย คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง และขอขอบคุณ ดร.ดุชนีย์ สุวรรณคง สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ อาจารย์ปริดาภรณ์ กาญจนสำราญวงศ์ สาขาวิชาคณิตศาสตร์และสถิติ นายอัษฎาวุธ ศิริธร ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนิคมลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพร้อมทั้งให้คำแนะนำ ตลอดจนข้อคิดที่เป็นประโยชน์

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา ทุมา วิวัฒน์ ศรีวิชา และพิเชษฐ เวชวิฐาน. (2551). ความต้องการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตคลองหลวง, วิทยาเขตลาดหลุมแก้ว, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, สกลนคร จุฬารัตน์ เสรีวัตรและกรัณท์รัตน์ บุญช่วยธนาสิทธิ์. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยในนักศึกษา คณะการแพทย์แผนตะวันออก มหาวิทยาลัยรังสิต. *วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก*, 8(1), 76-80.
- ชุติมา หมวดสง, วรณิ จันทรสว่าง และไหมไทย ศรีแก้ว. (2549). ความต้องการการให้บริการการแพทย์แผนไทยของผู้สูงอายุ ตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง. *โรงพยาบาลเขาชัยสน*. จังหวัดพัทลุง
- ดารณี อ่อนชมจันทร์. (2548). การส่งเสริมพัฒนาการนวดพื้นบ้านในการดูแลสุขภาพและเสริมสร้างรายได้ชุมชน. นนทบุรี. กลุ่มงานการแพทย์พื้นบ้านไทยกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกกระทรวงสาธารณสุข.
- ปริญ ญาณาวารี. (2544). อิทธิพลของสัมพันธภาพในชีวิต สมรสลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับและประวัติการแยกห่างจากบุคคลสำคัญในชีวิตที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพและแนวโน้มของพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรของมารดา (เกณฑ์ของเบส(Best, 1977:1745,). วิทยานิพนธ์ปริญญา, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร

พรชัย ดีไพศาลสกุล,และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (2557). การสร้างคุณภาพบริการที่มีผลต่อการตอบรับของ ผู้รับบริการและผล การดำเนินงานของโรงพยาบาลเอกชน. วารสารธรรมศาสตร์, 33(1), 33-45.

สังคมผู้สูงอายุต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ.(2557). นิยามสังคมผู้สูงอายุองค์การสหประชาชาติ (United Nations:UN). 16 มกราคม 2562. <https://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom12/05-01.html>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540. (2540). ราชกิจจานุเบกษา. มาตรา 82 หมวด5.แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ. หน้า20,16 มกราคม 2562. [https:// gad.kku.ac.th/main/th/wp-content/](https://gad.kku.ac.th/main/th/wp-content/)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา. มาตรา55 ตอนที่ 40 ก.หน้า 15. 134, 16 มกราคม 2562. <https://th.wikisource.org>

ศิริพงศ์ พงษ์พันธ์. (2553). แนวคิดการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane).16 พฤศจิกายน 2561. http://digital_collect.lib.buu.ac.t

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). การสำรวจพฤติกรรมและการรักษาตนเองด้วยแพทย์แผนไทยสมุนไพรของครัวเรือน2556. 16 มกราคม 2562. <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib14/A07-05-57-3.pdf>

HS-O-11

ความต้องการและโอกาสของประชาชนในอำเภอป่าพะยอมต่อการเข้าถึงคลินิกการแพทย์แผนไทย

มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

Needs Assessment and Opportunity of People in Phapayom District, to Access

Thai Traditional Medicine Service in Thai Traditional Medicine Clinic of

Thaksin University, Phatthalung Campus

นุรีชนิ์ ทิเล¹ นุรีมัน ลือแบลวง¹ นุรุตสุตา เจ๊ะเต๊ะ¹ รุสนา อาแด¹ วิทวัส หมาดอี¹ และกุสมารณ์ น้อยผา^{1*}

¹หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0866984155, E-mail address: kusumarn.n@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและโอกาสการเข้าถึงการบริการด้านการแพทย์แผนไทยของคลินิกแพทย์แผนไทยมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 400 คน ในอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม 2561 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (Index of Item-Objective Congruence ; IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เท่ากับ 0.80 และค่าความเชื่อมั่น (95%CI) 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และสถิติเชิงอนุมานใช้ทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ไคสแควร์ (Chi-square test) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการใช้บริการ (ร้อยละ 92.75) บริการที่ต้องการใช้มากที่สุด คือ นวดไทย (นวดรักษา) ร้อยละ 33.50 (\bar{X} =3.97, S.D.=0.99) รองลงมาคือ การใช้ยาสมุนไพร โดยยาสมุนไพรที่ต้องการมากที่สุด คือ ยาสมุนไพรรักษาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ กระดูก เส้นเอ็น ร้อยละ 48.00 (\bar{X} =4.17, S.D.=1.01) รูปแบบยาที่ต้องการมากที่สุด คือ ยาแคปซูล ร้อยละ 16.75 (\bar{X} =3.48, S.D.=1.06) การบริการด้านเวชกรรมไทยที่ต้องการมากที่สุด คือ การรักษา ร้อยละ 24.75 (\bar{X} =3.76, S.D.=0.96) ด้าน ผดุงครรภ์ไทยที่ต้องการมากที่สุด คือ อยู่ไฟหลังคลอด ร้อยละ 34.75 (\bar{X} =3.96, S.D.=1.00) ด้านสปาไทยที่ต้องการมากที่สุด คือ โปรแกรมอาหารเพื่อสุขภาพ ร้อยละ 20.00 (\bar{X} =3.45, S.D.=1.11) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการใช้บริการ ได้แก่ อาชีพ และประวัติการเคยใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ศึกษาโอกาสการเข้าถึงการบริการพบว่า สถานที่ที่ต้องการให้จัดตั้งคลินิกมากที่สุด คือ คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา (ร้อยละ 46.63) วันและเวลา ที่ต้องการให้คลินิกเปิดบริการ คือ ทุกวัน เวลา 09.00-19.00 น. (ร้อยละ 35.57)

คำสำคัญ: ความต้องการ คลินิกแพทย์แผนไทย การบริการ

Abstract

The study aimed to assess the needs and opportunities to access Thai Traditional Medicine (TTM) services at TTM Clinic of Thaksin University, Phatthalung campus. The 400 participants were Phapayom's people at Phatthalung province. Data were collected using questionnaires during September to October 2018. The content validity (Index of Item-Objective Congruence ; IOC) of the three experts checked was 0.80 and the reliability (95%CI) was 0.96. Descriptive statistics: percentage (%), mean (\bar{X}), and standard deviation (S.D) and inferential statistic: Chi-square test were used to analyzed data. The participants of this study were mostly required TTM service of TTM clinic (92.75%). For the most required Thai massage was therapeutic massage at 33.50 (\bar{X} =3.97 , S.D.=0.99). The medicine used for musculoskeletal pain was 48.00% (\bar{X} =4.17, S.D.=1.01). The form of herbal medicine was capsule 16.75% (\bar{X} =3.48, S.D.=1.06). The highly used of Thai therapeutic medicine was 24.75% (\bar{X} =3.76, S.D.=0.96). The most used of Thai midwifery as lying by the fire was 34.75% (\bar{X} =3.96, S.D.= 1.00) and healthy food program of Thai spa was 20.00% (\bar{X} =3.45, S.D.=1.11). The factors relating to need assessment on access TTM as classified by occupation and history TTM services were significant ($p < 0.05$). 46.63% of participants prefer TTM clinic located at Faculty of Health and Sports Science and service at 09.00 am. to 07.00 pm (35.57%).

Keywords: needs assessment, Thai Traditional Medicine clinic, service

บทนำ

การแพทย์แผนไทย (Thai Traditional Medicine) หมายถึง กระบวนการทางการแพทย์เกี่ยวกับการตรวจ วินิจฉัย บำบัด รักษา ป้องกันโรค หรือการส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของมนุษย์ การผดุงครรภ์ การนวดไทย และให้หมายความรวมถึง การเตรียมการผลิตยาแผนไทย และการประดิษฐ์อุปกรณ์ และเครื่องมือทางการแพทย์ โดยอาศัยความรู้หรือตำราที่ได้ถ่ายทอด และพัฒนาสืบต่อกันมา (พรบ.วิชาชีพการแพทย์แผนไทยพ.ศ. 2556) ปัจจุบันมีการฝึกฝนทักษะและประสบการณ์เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทยได้แก่ เวชกรรมไทย เภสัชกรรมไทย ผดุงครรภ์ไทย และการนวดไทย ซึ่งมีองค์ความรู้เป็น ทฤษฎี โดยพื้นฐานทางพุทธศาสนาและผสมความเชื่อทางพิธีกรรม วิถีชีวิตของคนไทยในสมัยโบราณ ล้วนเกี่ยวข้องกับ การแพทย์แผนไทย คือรู้จักนำพืชผักสมุนไพรในท้องถิ่นนำมาเป็นเมนูอาหารและใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคต่างๆรวมถึง การบำบัดรักษาโรคเริ่มต้นจากการบีบนวดบริเวณที่เจ็บปวดตามร่างกายทำให้ผ่อนคลายหรือหายจากความเจ็บปวดได้ ส่งผลให้ วิธีการใช้ชีวิตของคนไทยสอดคล้องกับวิถีความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ

ปัจจุบันมีโรคเรื้อรังบางโรคที่แพทย์ไม่สามารถรักษาได้ตามวิธีการแพทย์แผนปัจจุบัน การแก้ปัญหาความเจ็บป่วย ของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพเพียงพอเป็นระบบการแพทย์ที่มีราคาสูง ต้องพึ่งหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นด้าน เวชภัณฑ์และเครื่องมือทางการแพทย์ต่างๆ ที่นำเข้าจากต่างประเทศทำให้สูญเสียค่าใช้จ่ายมากมายในการรักษากระทรวง สาธารณสุขซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพของไทย ในปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน รัฐจึงต้องจัด และส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพทำให้มีการพัฒนาสอดคล้องกับ

นโยบายรัฐบาลในการจัดบริการสุขภาพให้แก่ประชาชนไทยได้หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 82) และผลจากการที่สังคมไทยมีกฎหมายและแผนยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้มีการจัดตั้งกองทุนภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทยและกองทุนพัฒนาระบบการแพทย์แผนไทยในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าเพื่อสนับสนุนการ ให้บริการการแพทย์แผนไทยในระบบบริการสาธารณสุข ทำให้รัฐต้องดำเนินให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มี ประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค และสนับสนุน ให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 55)

กระทรวงสาธารณสุขสนับสนุนการบูรณาการการแพทย์แผนไทย และสมุนไพรเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพอย่างครบวงจร โดยการสนับสนุนการเพิ่มการใช้ในสถานพยาบาลการเพิ่มการสนับสนุนทางการเงินในระบบหลักประกันสุขภาพ และการเพิ่ม รายการยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติเร่งรัดการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริการ (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่ง 2558) ให้ผู้รับบริการได้รับความปลอดภัยมากที่สุด และผู้ให้บริการมีความมั่นใจ รวมทั้งเกิดความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างผู้รับ และผู้ให้บริการ

ผู้วิจัยสนใจศึกษาความต้องการและโอกาสการเข้าถึงการบริการด้านการแพทย์แผนไทยของคลินิกแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ทำให้ทราบถึงระดับความต้องการด้านการรักษารวมถึงโอกาสที่ส่งผลต่อการเข้ารับบริการ เนื่องจากประชาชนอำเภอป่าพะยอม ยังไม่รู้จักเกี่ยวกับแพทย์แผนไทยมากพอสมควร เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพทางการ แพทย์แผนไทย เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการได้ง่ายและเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการรักษาสุขภาพของประชาชน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อคลินิกการแพทย์แผนไทยสำหรับการพัฒนาและบริหารให้เหมาะสมกับความต้องการในการรักษาของ ประชาชนและนำไปสู่การพัฒนาต่อไปในอนาคต เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความต้องการและโอกาสการเข้าถึงคลินิกแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรในอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง รวม ทั้งสิ้น 35,870 คน(ข้อมูลจากฝ่ายทะเบียน อำเภอป่าพะยอม ณ วันที่ 5 มีนาคม 2561) และคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จากการหาขนาดตัวอย่างของ (Taro Yamane,1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 400 คน และทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วน ของประชาชนอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละตำบล ภายหลังผลการวิจัยผ่านการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมในคน มหาวิทยาลัยทักษิณ ผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ผู้วิจัยทำการแนะนำตัวเองกับกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ขั้นตอนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กลุ่ม ตัวอย่างเข้าใจ
3. การเก็บข้อมูลจะไม่ระบุชื่อกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลทุกอย่างที่ได้จากการวิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับ เครื่องมือที่ใช้

ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความต้องการและโอกาสการเข้าถึงคลินิกแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วน 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เขตที่อยู่อาศัย ประวัติความเจ็บป่วย ประเภทสวัสดิการ ประวัติการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย สถานที่ที่ใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย โดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ มีจำนวน 11 ข้อ ส่วนที่ 2 ระดับความต้องการการใช้บริการแพทย์แผนไทย แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการตรวจรักษา ด้านการรักษาด้วยยาสมุนไพร ด้านโรคหรืออาการที่ต้องการใช้บริการด้วยยาสมุนไพร ด้านการดูแลหญิงหลังคลอด ด้านการนวดไทย และด้านสุขภาพความงาม (สปาไทย) มีมาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว มีระดับความต้องการดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยเกณฑ์การให้คะแนน คือ ระดับมากที่สุด 5 คะแนน ระดับมาก 4 คะแนน ระดับปานกลาง 3 คะแนน ระดับน้อย 2 คะแนน ระดับน้อยที่สุด 1 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดความหมายของคะแนนของข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่าแบบ Likert ชนิด 5 ระดับไว้เพื่อการสรุปผลดังนี้

- 4.50 - 5.00 ระดับมากที่สุด
- 3.50 - 4.49 ระดับมาก
- 2.50 - 3.49 ระดับปานกลาง
- 1.50 - 2.49 ระดับน้อย
- 1.00 - 1.49 ระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความต้องการเข้ารับบริการในคลินิกการแพทย์แผนไทย ประกอบด้วย ความต้องการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย บริการในศูนย์บริการแพทย์แผนไทยที่อยากใช้บริการมากที่สุด บริการในศูนย์บริการแพทย์แผนไทยที่อยากให้มีเพิ่มเติม สถานที่ที่ต้องการให้ตั้งศูนย์บริการแพทย์แผนไทย วัน/เวลาที่เปิดให้บริการ ผลลัพธ์ที่ต้องการให้มีจำหน่ายในศูนย์บริการแพทย์แผนไทย โดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ มีจำนวน 6 ข้อ โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (Index of Item-Objective Congruence ; IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้รับความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.80

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ในอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม 2561 โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามโดยละเอียดพร้อมแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบและเก็บแบบสอบถามคืน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation ; S.D) และสถิติเชิงอนุมานใช้ทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ไคสแควร์ (Chi-square test) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการการใช้บริการคลินิกแพทย์แผนไทย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ความต้องการและโอกาสการเข้าถึงคลินิกแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง พบว่า

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 77.75 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 29.00 พิจารณาถึงระดับการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 38.00 ส่วนใหญ่อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 38.00 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 71.25 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 46.00 ส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาล ร้อยละ 49.25 สวัสดิการใน

การรักษาส่วนใหญ่ใช้สิทธิบัตรประกันสุขภาพ 30 บาท ร้อยละ 77.50 ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 68.75 เมื่อพิจารณาการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย ร้อยละ 62.00 ไม่เคยใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย ผู้ที่เคยใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย ส่วนใหญ่ใช้บริการกับโรงพยาบาลของรัฐ ร้อยละ 44.80 ตามลำดับ เมื่อทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับความต้องการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยของประชาชนในอำเภอป่าพะยอม ได้แก่ อาชีพ และประวัติการเคยใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) (ตารางที่ 1)

2. ระดับความต้องการใช้บริการแพทย์แผนไทย

2.1 ความต้องการบริการด้านการตรวจรักษาด้วยแพทย์แผนไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการในระดับมาก ได้แก่ การซักประวัติ ร้อยละ 43.00 ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.88) การตรวจร่างกาย ร้อยละ 44.50 ($\bar{X}=3.64$, S.D.=0.91) การวินิจฉัยโรค ร้อยละ 38.25 ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.93) การรักษาโรค ร้อยละ 37.75 ($\bar{X}=3.76$, S.D.=0.96) และต้องการในระดับปานกลาง ได้แก่ การให้คำแนะนำ ร้อยละ 38.00 ($\bar{X}=3.52$, S.D.=0.95) การส่งต่อผู้ป่วย ร้อยละ 37.75 ($\bar{X}=3.37$, S.D.=1.07) (ตารางที่ 2)

2.2 ความต้องการบริการด้านการรักษาโรค/อาการ ด้วยยาสมุนไพร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ อาการปวดเมื่อย กล้ามเนื้อ กระตุก เส้นเอ็น ร้อยละ 48.00 ($\bar{X}=4.17$, S.D.=1.01) อัมพฤกษ์ อัมพาต ร้อยละ 37.50 ($\bar{X}=3.93$, S.D.=1.06) ต้องการในระดับมาก ได้แก่ ภาวะอาหาร ร้อยละ 43.75 ($\bar{X}=3.61$, S.D.=1.06) นอนไม่หลับ ร้อยละ 39.25 ($\bar{X}=3.49$, S.D.=1.08) เบาหวาน ร้อยละ 32.25 ($\bar{X}=3.41$, S.D.=1.18) หัวใจ ร้อยละ 44.50 ($\bar{X}=3.07$, S.D.=1.19) วิงเวียน หน้ามืด ร้อยละ 41.75 ($\bar{X}=3.66$, S.D.=1.04) ท้องเสีย ร้อยละ 43.75 ($\bar{X}=3.55$, S.D.=1.05) ท้องอืด ท้องเฟ้อ ร้อยละ 42.50 ($\bar{X}=3.67$, S.D.=1.06) ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ร้อยละ 42.50 ($\bar{X}=3.75$, S.D.=1.00) หวัด ไอ เจ็บคอ ร้อยละ 44.50 ($\bar{X}=3.73$, S.D.=1.15) โรคผิวหนัง กลากเกลื้อน ร้อยละ 39.25 ($\bar{X}=3.62$, S.D.=1.01) และต้องการในระดับปานกลาง ได้แก่ มะเร็ง ร้อยละ 26.75 ($\bar{X}=3.13$, S.D.=1.25) (ตารางที่ 3)

2.3 รูปแบบยาสมุนไพรที่ต้องการใช้บริการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการในระดับมาก ได้แก่ ยาแคปซูล ร้อยละ 37.00 ($\bar{X}=3.48$, S.D.=1.06) ยาเม็ด ร้อยละ 41.00 ($\bar{X}=3.52$, S.D.=1.03) ต้องการในระดับปานกลาง ได้แก่ ยาต้ม ร้อยละ 32.20 ($\bar{X}=3.13$, S.D.=1.21) ยาผง ร้อยละ 38.25 ($\bar{X}=2.87$, S.D.=1.04) ยาลูกกลอน ร้อยละ 33.25 ($\bar{X}=2.83$, S.D.=1.12) ยาฝน ร้อยละ 32.75 ($\bar{X}=2.57$, S.D.=1.07) ยาน้ำ ร้อยละ 30.50 ($\bar{X}=3.10$, S.D.=1.13) (ตารางที่ 4)

2.4 ความต้องการใช้บริการด้านการดูแลมารดาหลังคลอด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการในระดับมาก ได้แก่ การทำหม้อเกลือ ร้อยละ 36.75 ($\bar{X}=3.85$, S.D.=1.06) อยู่ไฟหลังคลอด ร้อยละ 37.25 ($\bar{X}=3.96$, S.D.=1.00) บำรุงน้ำนม ร้อยละ 40.50 ($\bar{X}=3.87$, S.D.=1.00) ดูแลผิวหลังคลอด ร้อยละ 34.75 ($\bar{X}=3.74$, S.D.=1.06) การให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพหลังคลอด ร้อยละ 35.75 ($\bar{X}=3.85$, S.D.=1.05) (ตารางที่ 5)

2.5 ความต้องการใช้บริการด้านการนวดไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการในระดับมาก ได้แก่ นวดรักษา ร้อยละ 41.00 ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.99) นวดเท้าเพื่อสุขภาพ ร้อยละ 36.75 ($\bar{X}=3.63$, S.D.=1.05) ประคบสมุนไพร ร้อยละ 36.00 ($\bar{X}=3.76$, S.D.=1.07) อบสมุนไพร ร้อยละ 34.25 ($\bar{X}=3.74$, S.D.=1.06) และต้องการในระดับปานกลาง ได้แก่ นวดเพื่อสุขภาพ ร้อยละ 33.75 ($\bar{X}=3.78$, S.D.=1.02) นวดหน้า ร้อยละ 35.50 ($\bar{X}=3.41$, S.D.=1.05) (ตารางที่ 6)

2.6 ความต้องการใช้บริการด้านสุขภาพความงาม (สปาไทย) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ต้องการในระดับมาก ได้แก่ สปาหน้า ร้อยละ 30.00 (\bar{X} =3.30, S.D.=1.15) สปาเท้า ร้อยละ 33.50 (\bar{X} =3.36, S.D.=1.18) อบไอน้ำ ร้อยละ 36.00 (\bar{X} =3.41, S.D.=1.11) โยคะ ร้อยละ 33.50 (\bar{X} =3.36, S.D.=1.12) และต้องการในระดับปานกลาง ได้แก่ นวดตัวด้วยน้ำมันอโรม่า ร้อยละ 39.25 (\bar{X} =3.32, S.D.=1.04) นวดขัดเซลลูไลท์ ร้อยละ 38.50 (\bar{X} = 3.32, S.D.=1.07) ขัดผิวกายด้วยน้ำมันอโรม่า ร้อยละ 36.00 (\bar{X} =3.33, S.D.=1.10) โปรแกรมอาหารเพื่อสุขภาพ ร้อยละ 33.00 (\bar{X} =3.45, S.D.=1.11) Detox ขจัดสารพิษ ร้อยละ 31.00 (\bar{X} =3.35, S.D.=1.16) (ตารางที่ 7)

3. โอกาสการเข้าถึงการบริการด้านการแพทย์แผนไทย

ผลการวิเคราะห์ความต้องการเข้ารับบริการในศูนย์บริการแพทย์แผนไทยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย ร้อยละ 92.75 ไม่ต้องการใช้บริการ ร้อยละ 7.25 บริการที่ต้องการใช้มากที่สุด คือ นวด การรักษา สมุนไพร และสปา คิดเป็นร้อยละ 48.52 23.72 21.02 6.74 ตามลำดับ บริการที่ต้องการให้มีเพิ่มเติม คือ นวด สมุนไพร การรักษา และสปา คิดเป็นร้อยละ 29.00 26.25 25.60 19.15 ตามลำดับ สถานที่ที่ต้องการให้ตั้งศูนย์บริการแพทย์แผนไทยมากที่สุด คือ คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง คิดเป็นร้อยละ 46.63 วันและเวลาที่ส่วนใหญ่ต้องการให้เปิดบริการ ทุกวัน ตั้งแต่ 09.00-19.00 น. ร้อยละ 35.57 ผลัดกันที่ที่ต้องการให้มีการจำหน่ายในศูนย์บริการแพทย์แผนไทย คือ ยาสมุนไพร สมุนไพรเพื่อสุขภาพ และความงาม อาหารเพื่อสุขภาพ อุปกรณ์ช่วยนวด เสื้อผ้า และของที่ระลึกอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง คิดเป็นร้อยละ 36.66 28.30 16.71 11.32 6.74 0.27 ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (n=400)

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	χ^2 Value	p-value
1. เพศ			0.515	0.473
ชาย	89	22.25		
หญิง	311	77.75		
2. อายุ			1.761	0.881
15 - 20 ปี	15	3.75		
21 - 30 ปี	64	16.00		
31 - 40 ปี	116	29.00		
41 - 50 ปี	73	18.25		
51 - 60 ปี	89	22.25		
61 ปีขึ้นไป	43	10.75		
3. ระดับการศึกษา			6.917	0.140
ระดับประถมศึกษา	146	36.50		

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	χ^2	
			Value	p-value
ระดับมัธยมศึกษา	152	38.00		
ระดับปริญญาตรี	77	19.25		
ระดับปริญญาโท	1	0.25		
อื่นๆ	24	6.00		
4. อาชีพ			14.307	0.026
นักเรียน/นักศึกษา	17	4.25		
รับจ้าง	94	23.50		
รับราชการ	6	1.50		
เกษตรกร	152	38.00		
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4	1.00		
ธุรกิจส่วนตัว	108	27.00		
อื่นๆ	19	4.75		
5. สถานภาพสมรส			5.272	0.153
โสด	69	17.25		
สมรส	285	71.25		
แยกกันอยู่/ หม้าย	39	9.75		
หย่าร้าง	7	1.75		
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			0.152	0.697
1,000 - 5,000 บาท	131	32.75		
5,001 - 10,000 บาท	184	46.00		
10,001 - 20,000 บาท	56	14.00		
20,001 - 30,000 บาท	18	4.50		
30,001 - 40,000 บาท	7	1.75		
40,001 บาทขึ้นไป	4	1.00		
7. เขตที่อยู่อาศัย			1.014	0.602
ในเขตเทศบาล	195	48.75		
นอกเขตเทศบาล	197	49.25		
ในมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง	8	2.00		

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	χ^2	
			Value	p-value
8. ประเภทสวัสดิการการรักษา			2.574	0.631
บัตรประกันสุขภาพ 30 บาท	310	77.50		
ประกันสังคม	40	10.00		
สวัสดิการข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	17	4.25		
บัตรอาสาสมัครสาธารณสุข	17	4.25		
อื่นๆ	16	4.00		
9. ประวัติการเจ็บป่วย			0.152	0.697
ไม่มีโรคประจำตัว	275	68.75		
มีโรคประจำตัว	125	31.25		
10. ประวัติการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย			3.977	0.046
เคย	152	38.00		
ไม่เคย	248	62.00		
11. ประวัติสถานที่ที่เคยใช้บริการทางด้าน			4.514	0.211
การแพทย์แผนไทยใช้หรือไม่	68	44.80		
โรงพยาบาลของรัฐ	64	42.10		
สถานเอนามัย	20	13.10		
สถานประกอบการของเอกชน				

ตารางที่ 2 ความต้องการบริการด้านตรวจรักษาด้วยแพทย์แผนไทยของประชาชน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (n=400)

ความต้องการ	ต้องการ (ร้อยละ)					รวม (ร้อยละ)	ระดับความต้องการ		ผลลัพธ์
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		\bar{X}	S.D.	
การซักประวัติ	13.25	43.00	34.75	6.50	2.50	100	3.58	0.88	มาก
ตรวจร่างกาย	15.50	44.50	30.25	7.50	2.25	100	3.64	0.91	มาก
การวินิจฉัยโรค	16.25	38.25	35.25	8.00	2.25	100	3.58	0.93	มาก
การรักษาโรค	24.75	37.75	28.00	8.00	1.50	100	3.76	0.96	มาก
คำแนะนำ	15.75	34.50	38.00	9.25	2.50	100	3.52	0.95	มาก
ส่งต่อผู้ป่วย	13.75	31.00	37.75	13.25	4.25	100	3.37	1.01	ปานกลาง

ตารางที่ 3 ความต้องการบริการด้านรักษาโรค/อาการ ด้วยยาสมุนไพรของประชาชน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (n=400)

ความต้องการ	ต้องการ(ร้อยละ)					รวม (ร้อยละ)	ระดับความต้องการ		ผลลัพธ์
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		\bar{X}	S.D.	
กระเพาะอาหาร	18.50	43.75	24.00	7.75	6.00	100	3.61	1.06	มาก
นอนไม่หลับ	16.75	39.25	26.25	11.75	6.00	100	3.49	1.08	ปานกลาง
เบาหวาน	19.25	32.25	27.00	13.00	8.50	100	3.41	1.18	ปานกลาง
มะเร็ง	17.50	22.50	26.75	22.00	11.25	100	3.13	1.25	ปานกลาง
หัวใจ	21.75	44.50	22.25	7.75	3.75	100	3.07	1.19	ปานกลาง
วิงเวียน หน้ามืด	20.75	41.75	25.00	7.50	5.00	100	3.66	1.04	มาก
ท้องเสีย	15.75	43.75	26.25	7.75	6.50	100	3.55	1.05	มาก
ท้องอืดท้องเฟ้อ	21.25	42.50	24.00	6.25	6.00	100	3.67	1.06	มาก
ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก	24.50	42.50	21.50	6.00	5.50	100	3.75	1.00	มาก
หวัด ไอ เจ็บคอ	21.75	44.50	22.25	7.75	3.75	100	3.73	1.15	มาก
โรคผิวหนัง กลาก เกลื้อน	23.25	39.25	21.50	8.50	7.50	100	3.62	1.01	มาก
อัมพฤกษ์ อัมพาต	37.50	36.50	14.00	5.00	7.00	100	3.93	1.06	มาก
ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ	48.00	30.75	14.00	4.25	3.00	100	4.17	1.01	มาก
กระดูก เส้นเอ็น									

ตารางที่ 4 รูปแบบยาสมุนไพรที่ต้องการใช้บริการของประชาชน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (n=400)

ความต้องการ	ต้องการ(ร้อยละ)					รวม (ร้อยละ)	ระดับความต้องการ		ผลลัพธ์
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		\bar{X}	S.D.	
ยาต้ม	16.00	21.50	32.20	19.25	10.75	100	3.13	1.21	ปานกลาง
ยาแคปซูล	16.75	37.00	27.75	14.00	4.50	100	3.48	1.06	ปานกลาง
ยาเม็ด	15.75	41.00	26.75	12.00	4.50	100	3.52	1.03	มาก
ยาผง	5.00	22.75	38.25	11.50	11.50	100	2.87	1.04	ปานกลาง
ยาลูกกลอน	4.75	25.75	33.25	19.50	16.25	100	2.83	1.12	ปานกลาง
ยาฝน	2.25	18.50	32.75	26.75	19.75	100	2.57	1.07	ปานกลาง
ยาน้ำ	10.50	28.50	30.50	21.00	9.50	100	3.10	1.13	ปานกลาง

ตารางที่ 5 ความต้องการใช้บริการด้านการดูแลมารดาหลังคลอดของประชาชน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (n=400)

ความต้องการ	ต้องการ(ร้อยละ)					รวม (ร้อยละ)	ระดับความต้องการ		ผลลัพธ์
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่สุด		\bar{X}	S.D.	
การทับทม้อเกลือ	31.25	36.75	22.75	4.50	4.75	100	3.85	1.06	มาก
อยู่ไฟหลังคลอด	34.75	37.25	20.50	4.25	3.25	100	3.96	1.00	มาก
บำรุงน้่านม	29.00	40.50	22.75	3.75	4.00	100	3.87	1.00	มาก
ดูแลผิวหลังคลอด	27.00	34.75	27.00	7.25	4.00	100	3.74	1.06	มาก
การให้คำแนะนำการ ดูแลมารดาหลัง คลอด	31.25	35.75	23.25	6.00	3.75	100	3.85	1.05	มาก

ตารางที่ 6 ความต้องการใช้บริการด้านการนวดไทยของประชาชน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (n=400)

ความต้องการ	ต้องการ(ร้อยละ)					รวม (ร้อยละ)	ระดับความต้องการ		ผลลัพธ์
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่สุด		\bar{X}	S.D.	
นวดเพื่อสุขภาพ	30.25	28.25	33.75	5.00	2.75	100	3.78	1.02	มาก
นวดรักษา	33.50	41.00	17.75	4.50	3.25	100	3.97	0.99	มาก
นวดหน้า	15.00	33.50	35.50	9.75	6.25	100	3.41	1.05	ปานกลาง
นวดเท้าเพื่อสุขภาพ	22.00	36.75	27.50	9.75	4.00	100	3.63	1.05	มาก
ประคบสมุนไพร	28.25	36.00	22.50	9.75	3.50	100	3.76	1.07	มาก
อบสมุนไพร	27.75	34.25	25.00	9.75	3.25	100	3.74	1.06	มาก

ตารางที่ 7 ความต้องการใช้บริการด้านสุขภาพความงาม (สปาไทย) ของประชาชน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (n=400)

ความต้องการ	ต้องการ(ร้อยละ)					รวม (ร้อยละ)	ระดับความต้องการ		ผลลัพธ์
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		\bar{X}	S.D.	
นวดตัวด้วยโรมา	14.25	27.50	39.25	13.75	5.25	100	3.32	1.04	ปานกลาง
นวดขจัดเซลล์โล้ท์	16.25	24.75	38.50	15.25	5.25	100	3.32	1.07	ปานกลาง
ขัดผิวกายด้วย น้ำมันโรมา	16.75	16.00	36.00	15.50	5.75	100	3.33	1.10	ปานกลาง
สปาหน้า	16.00	30.00	29.50	16.75	7.75	100	3.30	1.15	ปานกลาง
สปาเท้า	17.50	33.50	24.00	17.25	7.75	100	3.36	1.18	ปานกลาง
อบไอน้ำ	16.00	36.00	27.00	14.75	6.25	100	3.41	1.11	ปานกลาง
โยคะ	15.50	33.50	29.75	14.00	7.25	100	3.36	1.12	ปานกลาง
โปรแกรมอาหาร สุขภาพ	20.00	28.00	33.00	14.50	4.50	100	3.45	1.11	ปานกลาง
Detox ขจัดสารพิษ	19.25	26.50	31.00	16.50	6.75	100	3.35	1.16	ปานกลาง

ตารางที่ 8 โอกาสการเข้าถึงการบริการด้านการแพทย์แผนไทย

การเข้าถึง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ท่านคิดว่าจะมาใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง หรือไม่		
ต้องการใช้บริการ	371	92.75
ไม่ต้องการใช้บริการ	29	7.25
2. บริการในศูนย์บริการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ที่อยากใช้บริการมากที่สุด		
การรักษา	88	23.72
สมุนไพร	78	21.02
นวด	180	48.52
สปา	25	6.74
3. บริการในศูนย์บริการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ที่อยากให้มีเพิ่มเติม		
การรักษา	95	25.60
สมุนไพร	97	26.25
นวด	106	29.00
สปา	73	19.15

การเข้าถึง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
4. สถานที่ที่ต้องการให้ตั้งศูนย์บริการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัย		
ทักษิณ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง		
ด้านหลังติดกับบ่อน้ำ ตรงข้ามตึกคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา	48	12.94
ข้างใกล้กับร้านสะดวกซื้อ (7-Eleven) มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง	146	39.35
คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ	173	46.63
อื่นๆ	4	1.08
5. ท่านต้องการให้ศูนย์บริการแพทย์แผนไทย มีวัน/เวลา เปิดให้บริการช่วงใด		
ทุกวัน 08.30 – 18.30 น.	112	30.20
ทุกวัน 09.00 – 19.00 น.	132	35.57
จันทร์ – ศุกร์ 08.30 – 18.30 น.	67	18.06
จันทร์ – ศุกร์ 09.00 – 19.00 น.	58	15.64
อื่นๆ	2	0.53
6. ผลิตภัณฑ์ที่ต้องการให้มีจำหน่ายในศูนย์บริการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง		
เครื่องสำอาง	25	6.74
ยาสมุนไพร	136	36.66
สมุนไพรเพื่อสุขภาพ และความงาม	105	28.30
อาหารเพื่อสุขภาพ	62	16.71
อุปกรณ์ช่วยนวด	42	11.32
เสื้อผ้า	0	0
ของที่ระลึกอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง	1	0.27

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การบริการในศูนย์บริการแพทย์แผนไทยที่กลุ่มตัวอย่างต้องการใช้บริการมากที่สุดคือ การนวดไทย ร้อยละ 48.51 รองลงมาคือ การรักษา ร้อยละ 23.98 การใช้ยาสมุนไพร ร้อยละ 21.02 และสปา ร้อยละ 6.73 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวนิดา รอดยยุทธ (2547) พบว่า พฤติกรรมการใช้บริการรักษาด้วยการนวดไทยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจุบันการนวดไทยถือเป็นทางเลือกใหม่ในการดูแลสุขภาพเบื้องต้น และสอดคล้องกับประจักษ์ เกตตราภาค (2555) พบว่า กระบวนการซักประวัติ การตรวจร่างกายตามสมรรถฐานการแพทย์แผนไทยและเส้นประธานสิบ การนำข้อมูลผู้ป่วยมาทำการตั้งสมรรถฐานนั้นไม่มีการบันทึกในคัมภีร์ดั้งเดิม ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ใช้บริการมีความนิยมและเห็นคุณค่าของการแพทย์แผนไทย เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ความต้องการใช้บริการมากที่สุดคือ การนวดไทย รองลงมาคือ การรักษา การใช้ยาสมุนไพร และสปา ตามลำดับ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการใช้บริการ ได้แก่ อาชีพ ซึ่งมี

ความสอดคล้องกับการศึกษาของณรงค์ เบ็ญสะอาด (2545) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อและกระดูกในผู้ที่ประกอบอาชีพ ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากระยะเวลาประกอบอาชีพนานและการเปลี่ยนแปลงของกระดูกตามวัย และประวัติการเคยใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่า บริการในศูนย์บริการแพทย์แผนไทยที่กลุ่มตัวอย่างต้องการใช้บริการมากที่สุดคือ การนวดไทย ร้อยละ 48.51 รองลงมาคือ การรักษา ร้อยละ 23.98 การใช้ยาสมุนไพร ร้อยละ 21.02 และสปา ร้อยละ 6.73 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวนิดา รอดยบุตร (2547) พบว่า พฤติกรรมการใช้บริการรักษาด้วยการนวดไทยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจุบันการนวดไทยถือเป็นทางเลือกใหม่ในการดูแลสุขภาพเบื้องต้น และสอดคล้องกับประพจน์ เถตราภาค (2554) พบว่า กระบวนการชักประวัติ การตรวจร่างกายตามสมรรถนะการแพทย์แผนไทยและเส้นประธานสิบ การนำข้อมูลผู้ป่วยมาทำการตั้งสมมุติฐานนั้นไม่มีการบันทึกในคัมภีร์ดั้งเดิม ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ที่ใช้บริการมีความนิยมและเห็นคุณค่าของการแพทย์แผนไทย เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ความต้องการใช้บริการมากที่สุดคือ การนวดไทย รองลงมาคือการรักษา การใช้ยาสมุนไพร และสปา ตามลำดับ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการใช้บริการ ได้แก่ อาชีพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของณรงค์ เบ็ญสะอาด (2545) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อและกระดูกในผู้ที่ประกอบอาชีพ ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากระยะเวลาประกอบอาชีพนานและการเปลี่ยนแปลงของกระดูกตามวัย และประวัติการเคยใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยซึ่งมีความสอดคล้องกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (2557) พบว่า การเลือกใช้บริการในชีวิตประจำวัน เมื่อประชาชนมีปัญหาสุขภาพย่อมต้องการได้รับบริการสุขภาพที่มีประสิทธิภาพและสะดวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย ในมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ร้อยละ 92.75 โอกาสการเข้าถึงการบริการพบว่า สถานที่ที่ต้องการให้จัดตั้งคลินิกมากที่สุด คือ คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา ร้อยละ 46.63 วันและเวลาที่ต้องการให้คลินิกเปิดบริการ คือ ทุกวัน เวลา 09.00-19.00 น. ร้อยละ 35.57 จึงควรมีการส่งเสริมให้มีศูนย์บริการทางการแพทย์แผนไทย โดยเฉพาะการนวดไทยและบริการทางการแพทย์แผนไทย เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย

คำขอบคุณ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนจากรายวิชาโครงการงานทางการแพทย์แผนไทย คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง และขอขอบคุณ ดร.ดุชนีย์ สุวรรณคง สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ อาจารย์ปรีดาภรณ์ กาญจนสำราญวงศ์ สาขาวิชาคณิตศาสตร์และสถิติ และนายอัษฎาวุธ ศิริธร ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโนนคิมลานข่อย จังหวัดพัทลุง ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดจนข้อคิดที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ เบ็ญสะอาด. (2545). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบาดเจ็บโครงร่างกล้ามเนื้อ, 17 พฤศจิกายน 2561. [https://file-
:/C:/:/sers/Administrator/Downloads/19058-Article%20Text-41051-1-10-20140621%20\(1\).pdf](https://file:///C:/:/sers/Administrator/Downloads/19058-Article%20Text-41051-1-10-20140621%20(1).pdf)
- ประพจน์ เภตราภาศ. (2555). การตรวจวินิจฉัยโรคด้วยเส้นสปี, 17 พฤศจิกายน 2561. [http://resource.thaihealth.
or.th/library/hot/14067](http://resource.thaihealth.or.th/library/hot/14067)
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2557). 17 พฤศจิกายน 2561. [http://library2.parliament.go.th/giventake/
-content_nla2557/d082058-08.pdf](http://library2.parliament.go.th/giventake/-content_nla2557/d082058-08.pdf)
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2558). กรอบยุทธศาสตร์งานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคระดับชาติ. พิมพ์ครั้งที่1. นนทบุรี: สามเจริญพาณิชย์, 16 พฤศจิกายน 2561. [http://bps.moph.go.th/new_bps/
sites-/default/files/krbyuththsastr_pii_2554-2558.pdf](http://bps.moph.go.th/new_bps/sites-/default/files/krbyuththsastr_pii_2554-2558.pdf)
- พระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2556. (1 กุมภาพันธ์ 2556). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนที่ 10 ก. หน้า 1-2, 16 พฤศจิกายน 2561. https://www.tmc.or.th/psb_doc/5-law_thaidoctor.pdf
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540. (11 ตุลาคม 2540). ราชกิจจานุเบกษา. หมวด5.แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ. มาตรา82. หน้า20, 16 พฤศจิกายน 2561. <https://gad.kku.ac.th/main/th/wp-content/>
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560.มาตรา55 (6 เมษายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ตอนที่ 40 ก. หน้า 15.134, 16 พฤศจิกายน 2561. <https://th.wikisource.org>
- วนิดา รอดยุทธ. (2547). พฤติกรรมการใช้บริการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทย ในสถานพยาบาลของรัฐ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 17 พฤศจิกายน 2561. <http://dric.nrct.go.th/Search/SearchDetail/147597>
- Linkert. (17 พฤศจิกายน 2556). ระดับมาตราวัด 5 ระดับ. <https://greedisgoods.com/likert-scale>
- Taro Yamane. (1973). การกำหนดกลุ่มจำนวนประชากรสำหรับการวิจัย. 17 พฤศจิกายน 2561. [https://uxlabth.com/2018/11/26/taro- Yamane](https://uxlabth.com/2018/11/26/taro-Yamane)

HS-O-17

ปัจจัยของสื่อสารคดีที่มีผลต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชน
ในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

The factor of documentary media that affects the awareness of
the water buffalo problem of youth at Ranod District, Songkhla Province.

นพดล แชน้อย^{1*} สุพิพัฒน์ เกษเหมือน¹, ผศ.เสริมศักดิ์ ชุนพล¹

¹หลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

*ผู้รับชอบบทความ Tel.0913172671, E-mail: Noppadol2671@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อสื่อสารคดีสะท้อนสภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำ และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยของการชมสื่อสารคดีต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โดยการสำรวจด้วยการทำแบบสอบถามหลังการรับชมสื่อสารคดีกับเยาวชนอำเภอระโนด จำนวน 338 คน ใน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนระโนด โรงเรียนระโนดวิทยา โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม และโรงเรียนวัดหัวป่า (รักเมืองไทย38) ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อสารคดีสะท้อนสภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำอยู่ในระดับที่มาก (ค่าเฉลี่ย = 4.50) โดยจังหวัดของเสียงกับภาพ และเสียงบรรยาย มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.57) ส่วนดนตรีประกอบ เป็นสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.45) สำหรับความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีผลต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา พบว่า เพศ ระดับการเรียน การอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ส่วนองค์ประกอบในการผลิตสารคดี ได้แก่ ความน่าสนใจ เนื้อหาของรายการ ภาพสื่อความหมาย ความสวยงาม เสียงบรรยาย จังหวัดเสียงบรรยาย การลำดับภาพ ดนตรีประกอบ ระยะเวลา และความคิดสร้างสรรค์ ล้วนมีผลต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

คำสำคัญ : สารคดี การตระหนักรู้ ควายน้ำ

Abstract

This research is a quantitative . The purpose to studying in satisfaction of a documentary media reflections on the problem of water buffalo lifestyle . And to compare factors of watching of documentary media that affect awareness on the problem of water buffalo lifestyle of youth in Ranod district, Songkhla province. By surveying by doing questionnaires after watching documentary media from the youth in

Ranod District, 338 peoples in 4 schools are Ranod School, Ranod Wittaya School, Takhria Wittayakhom School And Wat Hua Pa School (Rak Muang Thai 38). The study indicated that satisfaction in an overview of simple group toward the documentary media the reflection on the problem of water buffalo lifestyle is a very high level ($\bar{X} = 4.50$). By the rhythm of sound and the narrative voice is the highest satisfaction level ($\bar{X} = 4.57$) While the music is suitable for the documentary is the least satisfied ($\bar{X}=4.45$). For relationships between a factors affecting towards awareness with on the problem of water buffalo lifestyle of youth in Ranot district, Songkhla province. Sex , education level and living time in area that are significantly different at 0.05. The composition of the documentary production, which are the interest of documentary, content, meaningful of Image, beauty, voice, narration, rhythm, sequence, duration and creativity. All have a significant effect on awareness of water buffalo lifestyle problems at 0.05.

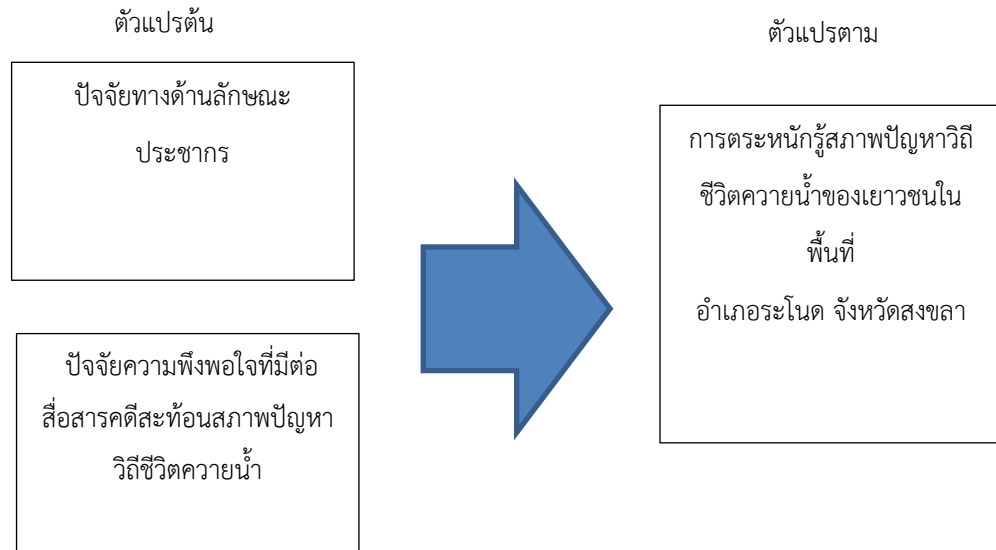
Keyword : Documentary, Awareness, Water Buffaloes

บทนำ

ควายเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่มีความผูกพันกับวิถีชาวบ้านตำบลบ้านขาว อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา แต่ควายที่นี้มีความพิเศษต่างกับควายทั่ว ๆ ไป เพราะควายในที่นี่หากจะเรียกให้ถูกต้อง ต้องเรียกว่า “ควายน้ำ” ควายน้ำเป็นสัตว์ที่มีความสามารถพิเศษ คือในฤดูน้ำหลาก ควายจะมีการปรับตัวกิจกรรมในการหากินโดยสามารถดำน้ำลงไปกินหญ้า หรือพืชที่อยู่ใต้น้ำได้เป็นเวลานานๆ รวมทั้งสามารถว่ายน้ำลึกเพื่อเคลื่อนย้ายหากินตามพื้นที่ต่างๆ ได้ด้วย (กลุ่มปักษ์ใต้บ้านเรา, 2559) แต่ในปัจจุบันสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไป การทำการเกษตร ไรนา ไม่นิยมใช้ควายเหมือนในอดีตแต่เป็นการใช้เครื่องจักรมาใช้นาแทน (ควายเหล็ก) ทำให้บทบาทของควายน้ำลดลง ประกอบกับปัญหาทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินเป็นการขุดสวนยกร่องเพื่อปลูกปาล์มและสร้างแหล่งเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ ในป่าพรุซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้เลี้ยงควายน้ำจะปล่อยให้ควายน้ำออกไปหาอาหารบริเวณนี้ ทำให้พื้นที่ในการเลี้ยงควายถูกจำกัดเป็นวงแคบทำให้พื้นที่ในการเลี้ยงควายน้อยลงส่งผลให้หลาย ๆ ครัวเรือนเลิกเลี้ยงควายในที่สุด อีกทั้งเหตุการณ์อุทกภัยทางธรรมชาติ ซึ่งในพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำติดกับทะเลสาบสงขลาเป็นพื้นที่รองรับน้ำจากจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมแหล่งอาหารของควายน้ำและที่อยู่อาศัย ส่งผลให้ควายน้ำบางส่วนตายและมีจำนวนลดลง รวมถึงแนวทางในการอนุรักษ์ควายน้ำให้อยู่คู่ชุมชนยังไม่ได้มีการทำอย่างจริงจัง และเพื่อเป็นการแก้ปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำ ผู้วิจัยจึงได้ผลิตสารคดีวิถีชีวิตควายน้ำท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนไปของอำเภอรอนด ขึ้นมาเป็นเครื่องมือในการสร้างความตระหนักรู้แก่ชาวบ้านและเยาวชน

สื่อสารคดีเป็นสื่อวิทัศน์ที่ผสมผสานภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงพูด เสียงดนตรี และเสียงเอฟเฟกต์เข้าด้วยกัน นำเสนอภาพและเสียงในเวลาเดียวกันทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ง่าย มีประสิทธิภาพในการสื่อสารสูงกว่ารูปแบบเดียวที่นำเสนอข้อมูลไปยังผู้ชม ผู้ฟังโดยอาศัยช่องทางเดียว เช่น การมองเห็น การได้ยิน หรือการสัมผัส เป็นต้น (ณัฐกร สงคราม,

กรอบการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ใน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนระโนด โรงเรียนระโนดวิทยา โรงเรียนตะเคียนวิทยา และโรงเรียนวัดหัวป่า (รักเมืองไทย38) จำนวน 2,154 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16, 2560)

กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบลำดับขั้นแต่ละโรงเรียนตามสัดส่วนและการเลือกแบบสะดวก (Accidental sampling) ใน 4 โรงเรียน จำนวน 338 คน

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามเรื่องประสิทธิภาพของสื่อสารคดีที่มีผลต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โดยมี 3 ส่วนได้แก่ 1. ข้อทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. ความพึงพอใจเกี่ยวกับสารคดีชีวิตควายน้ำ ท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป 3. การตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำ

การสร้างเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. นำสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่าการหาค่า (IOC : Index of Consistency) ตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งทุกข้อคำถามได้คะแนนระหว่าง 0.50-1.00 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้

3. นำแบบสอบถาม ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุดเพื่อหาทดสอบค่าความเชื่อมั่นแอลฟาของ Cronbach ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.841 หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามทั้งหมดแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ลงพื้นที่โรงเรียนในอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนระโนด โรงเรียนระโนดวิทยา โรงเรียนตะเคียนวิทยา และโรงเรียนวัดหัวป่า (รักเมืองไทย 38)
2. เปิดสื่อสารคดีวิถีชีวิตควายน้ำ ท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนไปให้นักเรียนได้รับชม โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ให้กลุ่มตัวอย่างรับชม จำนวน 338 คน
3. หลังชมสื่อสารคดีแจกแบบถามประสิทธิภาพของสื่อสารคดีที่มีผลต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เพื่อประเมินและนำมาคำนวณหาค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามหลังจากชมสื่อสารคดีนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมนำเสนอแบบบรรยายความเรียง
2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของเยาวชนที่มีต่อสื่อสารคดีวิถีชีวิตควายน้ำ ท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนไป โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมนำเสนอแบบบรรยายความเรียง โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายซึ่งเป็นการวัดระดับความถี่ในการปฏิบัตินำมาจากการวัดตามลิเคิร์ต Likert Scale (1961) แบ่งออกประมาณค่าเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง พึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง พึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยของการชมสื่อสารคดีต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โดยใช้โปรแกรม SPSS ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One-way ANOVA) โดยรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านลักษณะทางประชากร ด้านเพศ ที่มีผลต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลาที่แตกต่างกัน ใช้ การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent Samples) ส่วนระดับการศึกษา ระดับผลการเรียน และการอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีผลต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิต

ควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลาที่แตกต่างกัน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One-way ANOVA)

2. ปัจจัยความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของสารคดีที่มีผลต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลาที่แตกต่างกัน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องประสิทธิภาพของสื่อสารคดีที่มีผลต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 338 คน เป็นผู้ชาย 118 คน (คิดเป็นร้อยละ 34.9) เป็นผู้หญิง 220 คน (คิดเป็นร้อยละ 65.1) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นมัธยมศึกษาตอนต้น 270 คน (คิดเป็นร้อยละ 79.9) และมัธยมศึกษาตอนปลาย 68 คน (คิดเป็นร้อยละ 21.1) มีผลการเรียน 3.25 ขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 133 คน (คิดเป็นร้อยละ 39.3) รองมาคือ ผลการเรียน 2.75-3.25 จำนวน 131 คน (คิดเป็นร้อยละ 38.8) ผลการเรียน 2.01-2.75 จำนวน 57 คน (คิดเป็นร้อยละ 16.9) และ ระดับผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 จำนวน 17 คน (คิดเป็นร้อยละ 5) มีการอาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่กำเนิด จำนวน 283 คน (คิดเป็นร้อยละ 83.7) ย้ายมาจากที่อื่น จำนวน 51 คน (คิดเป็นร้อยละ 15.1) และอื่น ๆ จำนวน 4 คน (คิดเป็นร้อยละ 1.2)

การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสารคดีสะท้อนสภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา สามารถอธิบายตามตารางที่ 1 ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยแบบสอบถามความพึงพอใจต่อสารคดีสะท้อนสภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำ

ความพึงพอใจต่อสารคดีสะท้อนสภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำ	(\bar{X})	S.D.	แปลค่า
เนื้อหาของสารคดีมีความน่าสนใจ	4.51	0.707	มากที่สุด
เนื้อหาของรายการให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตควายน้ำ	4.52	0.583	มากที่สุด
ภาพของสารคดีช่วยสื่อความหมายให้ท่านรู้จักควายน้ำ	4.52	0.622	มากที่สุด
ภาพของสารคดีมีความสวยงาม เหมาะสม	4.46	0.654	มาก
เสียงบรรยายมีการใช้ถ้อยคำที่ท่านเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น	4.57	0.651	มากที่สุด
เสียงของสารคดีมีจังหวะเข้ากับภาพที่น่าเสนอ ชวนให้ติดตาม	4.57	0.609	มากที่สุด
การลำดับภาพของสารคดีชวนให้น่าติดตาม	4.52	0.622	มากที่สุด
ดนตรีประกอบเหมาะสมกับสารคดี	4.45	0.675	มาก
ระยะเวลาสารคดีมีความเหมาะสม	4.50	0.650	มาก
ความคิดสร้างสรรค์ของรายการ	4.47	0.848	มาก
รวม	4.50	0.662	มาก

วิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยของการชมสื่อสารคดีต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

1. ปัจจัยทางด้านเพศต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลาสามารถอธิบายตามตารางที่ 3 ได้ดังนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยทางด้านเพศ

การตระหนักรู้ สภาพปัญหาวิถี ชีวิตควายน้ำ	เพศชาย		เพศหญิง		F	Sig.
	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)		
การตระหนักรู้ สภาพปัญหาวิถี ชีวิตควายน้ำ ภาพรวม	22.237	2.866	22.859	2.120	4.819	0.029*

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อการตระหนักรู้ถึงสภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำที่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ 0.05

2. ปัจจัยทางด้านระดับการศึกษา ระดับผลการเรียน และการอาศัยอยู่ในพื้นที่ ต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา สามารถอธิบายตามตารางที่ 4 ได้ดังนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยด้านระดับการศึกษา ระดับผลการเรียน และการอาศัยอยู่ในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	ลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
1	ระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1	10.909	10.909	1.866	0.173
		ภายในกลุ่ม	336	1964.774	11.350		
2	ระดับผลการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	416.895	138.965	29.776	0.000*
		ภายในกลุ่ม	334	1558.789	4.667		
3	การอาศัยอยู่ในพื้นที่	ระหว่างกลุ่ม	2	128.855	64.427	11.687	0.000*
		ภายในกลุ่ม	335	1846.829	5.513		
		รวม	337	1975.683			

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าระดับผลการเรียนและการอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยทางสถิติที่ 0.05

3. ปัจจัยทางด้านความพึงพอใจองค์ประกอบของสารคดีต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา สามารถอธิบายตามตารางที่ 5 ได้ดังนี้

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำ จำแนกตามความพึงพอใจองค์ประกอบของสารคดี

ลำดับ	องค์ประกอบสารคดี	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
1	เนื้อหาของสารคดีมีความน่าสนใจ	ระหว่างกลุ่ม	4	289.540	72.385	14.295	0.000*
		ภายในกลุ่ม	333	1686.143	5.063		
2	เนื้อหาของรายการให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตควายน้ำ	ระหว่างกลุ่ม	2	1396.536	289.574	69.463	0.000*
		ภายในกลุ่ม	335	1975.683	4.169		
3	ภาพของสารคดีช่วยสื่อความหมาย	ระหว่างกลุ่ม	3	558.929	186.310	43.923	0.000*
		ภายในกลุ่ม	334	1416.754	4.242		
4	ภาพของสารคดีมีความสวยงาม	ระหว่างกลุ่ม	3	228.531	76.177	14.563	0.000*
		ภายในกลุ่ม	334	1747.152	5.231		
5	เสียงบรรยายมีการใช้ถ้อยคำที่ทำท่านให้ท่านเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น	ระหว่างกลุ่ม	3	578.291	192.764	246.074	0.000*
		ภายในกลุ่ม	334	1397.392	4.184		
6	เสียงของสารคดีมีจังหวะเข้ากับภาพที่น่าเสนอชวนให้ติดตาม	ระหว่างกลุ่ม	3	473.076	157.692	35.052	0.000*
		ภายในกลุ่ม	334	1502.607	4.499		
7	การลำดับภาพของสารคดี	ระหว่างกลุ่ม	3	276.561	92.187	18.121	0.000*
		ภายในกลุ่ม	334	1699.123	5.087		
8	ดนตรีประกอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	643.116	214.372	53.731	0.000*
		ภายในกลุ่ม	334	1332.568	3.990		
9	ระยะเวลาสารคดีมีความเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	3	485.477	161.826	36.270	0.000*
		ภายในกลุ่ม	334	1490.206	4.462		
10	ความคิดสร้างสรรค์ของรายการ	ระหว่างกลุ่ม	4	686.638	171.659	44.345	0.000*
		ภายในกลุ่ม	333	1289.046	3.871		
		รวม	337	1975.683			

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าความพึงพอใจองค์ประกอบของสารคดีต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำ พบว่า ทุกองค์ประกอบที่ต่างกันมีผลต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำ อย่างมีนัยทางสถิติที่ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามหลังการชมสื่อสารคดีวิถีชีวิตควายน้ำ ท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนไปของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 คนสามารถ สรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสารคดีสะท้อนสภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมของเยาวชนที่มีต่อสื่อสารคดีสะท้อนสภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำอยู่ในระดับที่มาก (ค่าเฉลี่ย = 4.50) โดยเสียงของสารคดีมีจังหวะเข้ากับภาพที่นำเสนอ ชวนให้ติดตาม และเสียงบรรยายมีการใช้ถ้อยคำที่ทำให้เข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.57) ส่วนดนตรีประกอบเหมาะสมกับสารคดี เป็นสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.45) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเยาวชนชื่นชอบเสียงบรรยายของสารคดีที่ชวนให้ติดตามและเสียงของสารคดีมีความเข้ากับภาพที่นำเสนอจึงทำให้ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบปัจจัยของการชมสื่อสารคดีต่อการตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา พบว่าเพศ ระดับผลการเรียน และการอาศัยในพื้นที่ ส่งผลต่อการตระหนักรู้ถึงสภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำ แต่มีระดับการศึกษาเพียงประเด็นเดียวที่ไม่ส่งผลต่อการตระหนักรู้ถึงสภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำ เนื่องมาจากเยาวชนส่วนใหญ่อยู่การศึกษาใกล้เคียงกัน อาจส่งผลให้เกิดการตระหนักรู้ที่ไม่แตกต่างกันมากนัก สำหรับองค์ประกอบสารคดีโดยภาพรวมมีผลต่อการตระหนักรู้ถึงสภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำทุกประเด็น โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจกับสารคดี จึงอาจจะส่งผลทำให้เกิดการตระหนักรู้ถึงสภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำในทิศทางเดียวกัน

ดังนั้นการนำรูปแบบสื่อสารคดีเรื่องดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการสร้างความตระหนักรู้ของเยาวชนถึงสภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลาได้ สอดคล้องกับ ธีรยา ชมภูราชฎูร์ (2555) ได้ทำวิจัยเรื่องสารคดี เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยพบว่าสารคดีสามารถสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในอำเภอปาย แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวมีความตระหนักมากกว่าประชาชนในท้องถิ่น หลังจากการรับชมสารคดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสารคดีสามารถเข้าถึงบุคคลได้และช่วยให้เกิดความตระหนักในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมซึ่งมาจากการรับชมสื่อสารคดีที่ทำให้เยาวชนเกิดความตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตของควายน้ำ หลังจากดูสื่อสารคดี เช่นเดียวกับ ธนิพันธ์ ไชยแก้ว (2555) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์สะท้อนสภาพสังคมและวิถีชีวิตของแรงงานชนเผ่าลาหู่ ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยการให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นชนเผ่าลาหู่ ที่มาทำงานและมีทัศนคติด้านลบต่อนายจ้าง ได้รับชมสื่อสารคดี มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีขึ้นต่อนายจ้างมากขึ้น ซึ่งเนื้อหาของสารคดีแรงงานชนเผ่าลาหู่ มีผลต่อทัศนคติที่ดีในการอาศัยในจังหวัดเชียงใหม่ โดยแรงงานได้รับสาระความรู้จากสารคดี รูปแบบการ

นำเสนอที่มีรูปแบบกลวิธีการเปิดเรื่อง การเล่าเรื่อง การใช้ภาษา เพลงประกอบ เสียงบรรยายที่ดี ทำให้สื่อความหมายที่ต้องการได้เป็นอย่างดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากเรามีการผลิตสื่อสารคดีให้กลวิธีการเล่าเรื่อง และองค์ประกอบต่างๆในสารคดีให้สื่อความหมายได้อย่างที่เราต้องการ สื่อสารคดีก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติและสร้างความตระหนักรู้ได้ผ่านการรับชมสื่อสารคดี

นอกจากนี้จากข้อเสนอแนะในแบบสอบถามพบว่ากลุ่มตัวอย่าง ต้องการให้มีการปรับปรุงเนื้อหาบางส่วนเพื่อให้สามารถเข้ากันได้กับความต้องการของกลุ่มประชากรในช่วงอายุอื่น ๆ ด้วย และหากเป็นไปได้ควรให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการสร้างสารคดีเพื่อให้เกิดความรู้ ความสนใจและความประทับใจในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ตังามนี้ เนื่องจากวิถีชีวิตของควายน้ำที่สิ่งเยาวชนมีความคุ้นเคยและรู้จักเป็นอย่างดี จึงทำให้เข้าใจถึงสภาพปัญหาได้ง่ายขึ้น เมื่อรับชมสื่อสารคดีและเกิดความตระหนักรู้สภาพปัญหาวิถีชีวิตควายน้ำตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยมีข้อเสนอให้เปลี่ยนการวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในประสิทธิภาพของสารคดี และทราบถึงแนวทางการร่วมแก้ไขและปรับสารคดีให้สามารถเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง หรือควรตั้งขอบเขตการในเก็บข้อมูลทำวิจัยให้มีความหลากหลายทั้งกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอระโนด และนอกพื้นที่ เพื่อขยายความรู้สึกรู้สึกการเป็นเจ้าของ (Stakeholder) ในวิถีชีวิตควายน้ำของเยาวชนในพื้นที่ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลาาร่วมกัน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผศ. เสริมศักดิ์ ชุนพล ที่ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดีตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ขอขอบคุณเยาวชนผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน รวมถึงโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ในที่นี้ที่กรุณาสละเวลาเอื้อเฟื้อข้อมูลและให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ที่มีส่วนให้การจัดทำวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่ให้การอุปการะอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนส่งเสริมการศึกษา และให้กำลังใจเป็นอย่างดี อีกทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำมาอ้างอิงในการทำวิจัย จนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มปักษีไต้บ้านเรา.(2559). *ฉันทชื่อควายน้ำ นามสกุลทะเลน้อย. รายวิชาทักษิณศึกษา ปีการศึกษา 2559 มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง*. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/chanchukhwaynanamskulthalenxy/home>

- กล้วยไม้ คำประเสริฐ และคณะ. (2560). การใช้แบบฝึกเขียนลำดับขีดอักษรจีนเพื่อการพัฒนาการจดจำตัวอักษรจีนที่คล้ายคลึงกัน. หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา.
- ณัฐกร สงคราม. (2554). การออกแบบและพัฒนาโมดูลมีเดียเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี.พี. จำกัด.
- ธีรยา ชมภูราษฎร์. (2555). สื่อสารคดีเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยราชภัฏเชียงใหม่, 13 (2), 143-154.
- ธนพันธ์ ไชยแก้ว. (2555). การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์สะท้อนสภาพสังคมและวิถีชีวิตของแรงงานชนเผ่าลาหู่ ในอำเภอเมืองเชียงใหม่. วิทยราชภัฏเชียงใหม่, 13 (2) 131-143.
- วิภา อุดมฉันท. (2544). การผลิตสื่อโทรทัศน์และสื่อคอมพิวเตอร์ : กระบวนการสร้างสรรค์และเทคนิคการผลิต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บั๊ค พอยท์.
- เสาวลักษณ์ เล็กประเสริฐ และคณะ. (2555). ควายน้ำ : วงจรชีวิตที่เปลี่ยนไปท่ามกลางกระแสสังคม. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, ศิลปศาสตร์. 4(1), 105-117.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 (2560, มิ.ย. 10). ข้อมูลนักเรียนปีการศึกษา 2560. [เอกสารออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.sea16.go.th/home/userfiles/data60.pdf>
- Edgar E. W. and Camille D.. (1992). *Writing Scripts for Television, Radio, and Film Paperback*. US: Harcourt College Pub.
- Likert A. R.. (1961). *New Patterns of Management*. New York: McGraw-Hill Book Company Inc.

HS-O-20

เสียงแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวในคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตามปัจจัยสังคมด้านอายุ

ในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

Allophonic Variations of Initial Consonants in a Southern Thai Dialect according
to Sociological Factor of Age in the Banthat Mountain Range Area
of Kong Ra District, Phatthalung Province

วิภาวี รัตนานุกูล^{1*} และจอมขวัญ สุทธิพันธ์¹

¹หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: wipawee.ratta@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องเสียงแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวในคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตามปัจจัยสังคมด้านอายุในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบเสียงแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวในคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้กับคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานตามปัจจัยสังคมด้านอายุ ในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลคำศัพท์จำนวนทั้งสิ้น 109 คำ จากแบบสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้งสิ้น 36 คน ซึ่งจำแนกเป็น 3 ช่วงอายุ ช่วงอายุละ 12 คน ซึ่งแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวเป็นเครื่องมือการวิจัยที่ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยและใช้แนวทางการวิเคราะห์โดยนำแนวคิดการหาหน่วยเสียงพยัญชนะมาประกอบ ผลการวิจัยพบว่า เสียงแปรพยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษาไทยถิ่นใต้จากคำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานมีทั้งสิ้น 8 เสียง จำแนกได้ 2 รูปแบบใหญ่ คือ 1) เสียงแปรระหว่างเสียงพยัญชนะต้นเดียวกับเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว มีทั้งสิ้น 4 เสียง เมื่อแปรเป็นเสียงภาษาไทยถิ่นใต้แปรได้ทั้งสิ้น 5 เสียง และ 2) เสียงแปรระหว่างเสียงพยัญชนะต้นเดียวกับเสียงพยัญชนะต้นประสม มีทั้งสิ้น 2 เสียง เมื่อแปรเป็นเสียงภาษาไทยถิ่นใต้แปรได้ทั้งสิ้น 3 เสียง จากปัจจัยสังคมด้านอายุพบว่า ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 3 (อายุ 15-25 ปี) ออกเสียงแบบภาษาไทยถิ่นใต้น้อยที่สุด รองลงมาคือผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 2 (อายุ 35-45 ปี) และผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 1 (อายุ 55 ปีขึ้นไป) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันระบบเสียงภาษาไทยถิ่นใต้บางเสียงสูญหายไปจากผู้ใช้ภาษารุ่นหลัง บางเสียงค่อย ๆ สูญหายไป และบางเสียงยังคงมีผู้ใช้ภาษาออกเสียงแบบภาษาไทยถิ่นใต้

คำสำคัญ: เสียงแปรของพยัญชนะต้น ภาษาไทยถิ่นใต้ ปัจจัยสังคมด้านอายุ เทือกเขาบรรทัด

Abstract

The research on allophonic variations of initial consonants in a Southern Thai dialect according to the sociological factor of age in the Banthat Mountain range area of Kong Ra District, Phatthalung Province

aims to compare allophonic variations of initial consonants in a Southern Thai dialect and the allophones of the standard Thai according to the sociological factor of age in the Banthat Mountain range area of Kong Ra District, Phatthalung Province. A total of 109 words were collected using an interview form with 36 informants classified into three age-ranges, each with 12 informants. This interview form, the research instrument, was evaluated by experts, and analysis was performed according to consonant phonemes. The study found there are 8 variant allophones of initial consonants in a Southern Thai dialect from the standard Thai which can be classified into two major groups: 1) allophonic variations of single initial consonants consisting of 4 allophones that were varied to 5 allophones in the Southern Thai dialect; and 2) allophonic variations of single initial consonants into cluster consonants consisting of two allophones that were varied to 3 allophones in the Southern Thai dialect. Regarding the sociological factor of age, it was found that the third age range (15-25 years old) comprised the smallest number of informants speaking with the Southern dialect sounds, followed by the second age range (35-45 years old), and the first age range (55 years old and over), respectively. This indicates that presently the Southern Thai dialect has lost some sound variations and some are gradually phasing out while others continue to exist.

Keywords: allophone variations of initial consonant, Southern Thai dialect, sociological factor in age, Banthat Mountain range

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการสื่อสารของมนุษย์ มีหน้าที่แสดงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ทักษะคิดต่าง ๆ ให้ผู้อื่นได้รับรู้ผ่านการพูดหรือการเขียน นอกจากนี้ ภาษายังมีหน้าที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ต่าง ๆ ทั้งบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ในภาษาที่ใช้ จึงกล่าวได้ว่าภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2548) เช่น การใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นของประเทศไทย ที่มีการจำแนกตามพื้นที่เป็นภูมิภาคต่าง ๆ 4 ภาค ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกลาง หรือภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ ซึ่งใช้ภาษาย่อยแตกต่างกัน แต่เสียงในภาษาบางเสียงคล้ายคลึงกัน ซึ่งอาจเกิดจากการยืมมาใช้ และเมื่อใช้เสียงที่ยืมมาเป็นเวลานานกระทั่งผู้ใช้ภาษายอมรับ ผู้ใช้ภาษานั้น ๆ อาจออกเสียงรูปแบบใหม่ ๆ ได้

ภาษาไทยถิ่นใต้เป็นภาษาไทยถิ่นหนึ่งที่ใช้กันใน 14 จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย จำแนกเป็นภาษาไทยถิ่นใต้อย่อย เช่น ภาษาไทยถิ่นตรัง ภาษาไทยถิ่นสุราษฎร์ ภาษาไทยถิ่นนคร ภาษาไทยถิ่นพัทลุง ฯลฯ ภาษาไทยถิ่นใต้อย่อยเหล่านี้ มีเสียงในภาษาบางเสียงแตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของภาษาไทยถิ่นใต้ผ่านผู้ใช้ภาษาอีกด้วย (เปรมจิต ชนวงษ์, 2545) แม้ภาษาไทยถิ่นใต้มีผู้ใช้กันภายในพื้นที่ของตน แต่การแปรของภาษาย่อมเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ซึ่งเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น

การศึกษา สื่อมวลชน การเข้ามาของอิทธิพลภาษาต่างประเทศ จึงทำให้เกิดการแปรไปตามกาลเวลากระทั่งทำให้เสียงในภาษาเพิ่มขึ้นหรือลดลง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของคำศัพท์ และระบบไวยากรณ์ได้

การแปรของภาษา คือ การที่รูปภาษาใดภาษาหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปบางประการ แต่ความหมายของคำนั้นยังคงความหมายเดิม เช่น การใช้เสียงบางเสียงแม้ออกเสียงแตกต่างกันเล็กน้อย แต่ความหมายของคำยังเป็นความหมายเดียวกัน (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2532) นอกจากนี้ อายุก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการแปรของภาษา กล่าวคือ ช่วงเวลาหรือยุคสมัยที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลให้สมาชิกในสังคมในยุคต่าง ๆ ใช้ภาษาแตกต่างกันด้วย เช่น ตัวอย่างด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นในคำว่า “สีน้ำเงิน” ในภาษาไทยถิ่นใต้ โดยช่วงอายุที่ 1 (อายุ 55 ปีขึ้นไป) มีการออกเสียงว่า “สีน้ำเิน” มากที่สุด รองลงมาคือช่วงอายุที่ 2 (อายุ 35 – 45 ปี) เริ่มมีการออกเสียงว่า “สีน้ำเงิน” มากขึ้น ส่งผลให้การออกเสียง “สีน้ำเิน” ลดลง และช่วงอายุที่ 3 (อายุ 15 – 25 ปี) มีการออกเสียง “สีน้ำเิน” น้อยที่สุด ตัวอย่างดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจการศึกษาการแปรเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ โดยเลือกศึกษาในพื้นที่ที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีเนื้อที่ติดกับเทือกเขาบรรทัดที่สุดในจังหวัดพัทลุง สมาชิกในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงทำให้เกิดการโยกย้ายถิ่นฐานน้อย จึงยังคงใช้ภาษาไทยถิ่นใต้แบบดั้งเดิม

นอกจากนี้ ผลการศึกษางานเรื่อง “แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย” (สุวิไล เปรมศิริรัตน์ และคณะ, 2547) ที่พบว่า อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง มีความเข้มในการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้มากที่สุด ในอำเภอที่มีพื้นที่ติดกับเทือกเขาบรรทัด และจากการอ่านงานวิจัยเรื่อง “ภาษาไทยถิ่นที่ใช้ในปัจจุบัน จังหวัดพัทลุง” (จระพันธ์ แก้วขนะ, 2531) พบว่าศึกษาวิเคราะห์เสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวด้วยเช่นเดียวกับบทความวิจัยฉบับนี้ ต่างกันที่ผลการวิจัยดังกล่าววิเคราะห์ครอบคลุมทั้งจังหวัดพัทลุง อีกทั้งศึกษาภาษาไทยถิ่นพัทลุงด้วยวิธีการเปรียบเทียบแต่ละเขตพื้นที่โดยไม่ได้ใช้เกณฑ์ปัจจัยทางสังคมด้านอายุเพื่อแสดงให้เห็นการแปรของภาษาอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงประสงค์เพิ่มเติมรายละเอียดโดยเปรียบเทียบการแปรเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตามปัจจัยสังคมด้านอายุในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง อันแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของระบบเสียงในแต่ละช่วงอายุได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบเสียงแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวในคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตามปัจจัยสังคมด้านอายุในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. พื้นที่ในการเก็บข้อมูล

พื้นที่ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ หมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ทั้งสิ้น 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 5 และ 9 ตำบลคลองเฉลิม หมู่ที่ 2 และ 4 ตำบลคลองทรายขาว และหมู่ที่ 7 ตำบลกงหรา จังหวัดพัทลุง

2. ประชากร

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้จากผู้บอกภาษาในเขตพื้นที่บริเวณเทือกเขาบรรทัด อำเภอองครา จังหวัดพัทลุง จำนวนหมู่บ้าน 6 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 6 คน จำแนกผู้บอกภาษาเป็น 3 ช่วงอายุ ช่วงอายุละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 36 คน ดังนี้

- 2.1 ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 1 อายุ 55 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 12 คน
- 2.2 ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 2 อายุระหว่าง 35-45 ปี จำนวนทั้งสิ้น 12 คน
- 2.3 ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 3 อายุระหว่าง 15-25 ปี จำนวนทั้งสิ้น 12 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในที่นี้ คือ ผู้บอกภาษา ซึ่งวิธีการคัดเลือกผู้บอกภาษาผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตามครัวเรือนต่าง ๆ ภายใต้อัตลักษณ์ดังต่อไปนี้

- 3.1 เป็นประชากรในพื้นที่โดยกำเนิด หรืออาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งนั้นเป็นระยะเวลานาน โดยไม่ได้ย้ายถิ่นฐานมากกว่า 20 ปี
- 3.2 เป็นผู้ที่ใช้ภาษาไทยถิ่นใต้สื่อสารในชีวิตประจำวัน
- 3.3 เต็มใจให้ข้อมูล ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี
- 3.4 มีอวัยวะในการออกเสียงปกติ กล่าวคือ อวัยวะในช่องปาก รวมถึงลำคอ และปอดปกติ ไม่ใส่ฟันปลอม และไม่เคยผ่าตัดอวัยวะที่สำคัญในการออกเสียงใด ๆ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 2 เครื่องมือ ได้แก่

- 4.1 แบบสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา ที่มีการออกแบบเพื่อตรวจสอบถึงคุณสมบัติของผู้บอกภาษา
- 4.2 แบบสอบถามคำศัพท์ อันประกอบด้วยหมวดคำศัพท์ทั้งสิ้น 11 หมวด จำนวนคำทั้งสิ้น 109 คำ

5. วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษามีขั้นตอนดังนี้

- 5.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปรของภาษา
- 5.2 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ในการเก็บข้อมูล
- 5.3 สร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา และแบบสอบถามคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ และส่งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย รวมถึงจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
- 5.4 ลงพื้นที่ในหมู่บ้านตามข้อ 1. เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติของผู้บอกภาษาและสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาไทยถิ่นใต้ โดยใช้รูปภาพ ทำทางประกอบ หรือยกตัวอย่างสถานการณ์เพื่อไม่เป็นการขึ้นำการใช้คำศัพท์ของผู้บอกภาษา

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิเคราะห์มีดังนี้

6.1 ถอดเสียงคำศัพท์จากการสัมภาษณ์ด้วยสัทอักษรระบบ International Phonetic Alphabet https://en.wikipedia.org/wiki/International_Phonetic_Alphabet (IPA) พร้อมบันทึกเสียงสำหรับสังเกตการแปรเสียงของคำศัพท์ ตามแนวคิดเรื่องระบบเสียงภาษาไทยถิ่นใต้พัทลุง (ฉันทส ทงช่วย, 2536: 161-166)

6.2 จำแนกคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ที่มีการปรากฏเสียงแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยว กล่าวคือ จำแนกคำศัพท์ที่แผลงเสียงในหน่วยเสียงพยัญชนะต้น โดยหน่วยเสียงสระและ/หรือเสียงพยัญชนะสะกดยังคงเดิม และไม่ทำให้ความหมายของคำนั้น ๆ เปลี่ยนแปลงไป

6.3 วิเคราะห์และเปรียบเทียบเสียงแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ทั้งสามช่วงอายุ ครอบคลุมตัวอย่างและแสดงอัตราการใช้เสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวในรูปแบบร้อยละ

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์เสียงแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ จำนวน 109 คำ พบคำศัพท์ที่มีเสียงแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวทั้งสิ้น 17 คำ ซึ่งจำแนกเสียงแปรได้ 2 รูปแบบใหญ่ ได้แก่ 1) เสียงแปรระหว่างเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวกับเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว และ 2) เสียงแปรระหว่างเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวกับเสียงพยัญชนะต้นประสม และแสดงการเปรียบเทียบเสียงแปรดังกล่าวตามปัจจัยสังคมด้านอายุช่วงต่าง ๆ ดังนี้

1. เสียงแปรระหว่างเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวกับเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว พบทั้งสิ้น 11 คำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบเสียงแปรของเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว คำว่า “ผักโขม” ของผู้บอกภาษาทั้ง 3 ช่วงอายุ

คำศัพท์	ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 1	ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 2	ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 3
ผักโขม	/phak ¹ hom ¹ /,	/phak ¹ hom ¹ /,	/phak ¹ hom ¹ /
	/phak ¹ ho:m ¹ /	/phak ¹ ho:m ¹ /	/phak ¹ khom ¹ /
		/phak ¹ khom ¹ /	

คำว่า “ผักโขม” มีการปฏิภาคของเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวของพยางค์ที่สองในคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ทั้งสิ้น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) “ผักโหม” /phak¹ ho:m¹/ 2) “ผักหม” /phak¹ ho:m¹/ ทั้ง 2 รูปแบบอยู่ในลักษณะของเสียง [h] เป็นฐานช่องเส้นเสียงเสียงเสียดแทรกชนิดไม่ก้อง [h] ต่างกันเพียงเสียงสระ และ 3) “ผักโขม” /phak¹ khom¹/ อยู่ในลักษณะของเสียง [kh] อันเป็นเสียงที่มาจากฐานพदानอ่อนเสียงระเบิดไม่ก้องแบบหนัก

ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 1 (อายุ 55 ปีขึ้นไป) ออกเสียง 2 แบบ ได้แก่ 1) ออกเสียง “ผักหม” /phak¹ hom¹/ จำนวนทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 30.55 และ 2) ออกเสียง “ผักโหม” /phak¹ ho:m¹/ จำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.78

ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 2 (อายุ 35-45 ปี) ออกเสียง 2 แบบ ได้แก่ 1) ออกเสียง “ผักหม” /phak¹ hom¹/ จำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และ 2) ออกเสียง “ผักโหม” /phak¹ ho:m¹/ จำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.78 และ 3) ออกเสียง “ผักโขม” /phak¹ khom¹/ จำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.89

ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 3 (อายุ 15-25 ปี) ออกเสียง 1 แบบ คือ ออกเสียง “ผักหม” /phak¹ ho:m¹/ จำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และ 3) ออกเสียง “ผักโขม” /phak¹ khom¹/ จำนวนทั้งสิ้น 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบเสียงแปรของเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว คำว่า “โง่” ของผู้บอกภาษาทั้ง 3 ช่วงอายุ

คำศัพท์	ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 1	ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 2	ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 3
โง่	/bo: ⁴ /	/bo: ⁴ /	/bo: ⁴ /
	/ho: ⁶ /		/ŋo: ⁶ /

คำว่า “โง่” มีการปฏิภาณของเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวซึ่งเป็นคำที่มีพยางค์เดียว มีทั้งสิ้น 3 รูปแบบ คือ 1) “โโป” /bo:⁴/ มีลักษณะการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว [b] ซึ่งมาจากฐานริมฝีปาก เสียงระเบิด ชนิดก้องแบบหนัก 2) “โฮ” /ho:⁶/ มีลักษณะการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว [h] ซึ่งมาจากฐานช่องเส้นเสียง เสียงเสียดแทรก ชนิดไม่ก้อง และ 3) “โง” /ŋo:⁶/ มีลักษณะการออกเสียงแบบ [ŋ] ซึ่งมาจากฐานเพดานอ่อน เสียงนาสิก ชนิดก้อง

ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 1 (อายุ 55 ปีขึ้นไป) ออกเสียง 2 แบบ คือ 1) “โโป” /bo:⁴/ จำนวนทั้งสิ้น 11 คน ร้อยละ 30.56 และ 2) “โฮ” /ho:⁶/ จำนวนทั้งสิ้น 1 คน ร้อยละ 2.78

ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 2 (อายุ 35-45 ปี) ออกเสียง 1 แบบ คือ 1) “โโป” /bo:⁴/ จำนวนทั้งสิ้น 12 คน ร้อยละ 33.33

ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 3 (อายุ 15-25 ปี) ออกเสียง 2 แบบ คือ 1) “โโป” /bo:⁴/ จำนวนทั้งสิ้น 8 คน ร้อยละ 22.22 และ 2) “โง” /ŋo:⁶/ จำนวนทั้งสิ้น 4 คน ร้อยละ 11.11

2. การแปรระหว่างเสียงพยัญชนะต้นเดียวกับเสียงพยัญชนะต้นประสม พบทั้งสิ้น 6 คำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบเสียงแปรของเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว คำว่า “ผาด” ของผู้บอกภาษาทั้ง 3 ช่วงอายุ

คำศัพท์	ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 1	ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 2	ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 3
ผาด	/khwa:t ² /	/khwa:t ² /	/khwa:t ² /
		/fa:t ² /	/fa:t ² /

คำว่า “ผาด” มีการปฏิภาคของเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว ซึ่งมีลักษณะการแปรเสียงทั้งสิ้น 2 รูปแบบ คือ 1) “ขวาด” /khwa:t²/ เป็นเสียงเป็นพยัญชนะต้นประสม [khw] และ 2) “ผาด” /fa:t²/ เป็นเสียงพยัญชนะต้นฐานริมฝีปากฟันเสียงเสียดแทรกชนิดไม่ก้อง [f]

ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 1 (อายุ 55 ปีขึ้นไป) ออกเสียง 1 แบบ คือ 1) “ขวาด” /khwa:t²/ จำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 2 (อายุ 35-45 ปี) ออกเสียง 2 แบบ คือ 1) “ขวาด” /khwa:t²/ จำนวนทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 30.56 และ 2) “ผาด” /fa:t²/ จำนวนทั้งสิ้น 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.77

ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 3 (อายุ 15-25 ปี) ออกเสียง 2 แบบ คือ 1) “ขวาด” /khwa:t²/ จำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และ 2) “ผาด” /fa:t²/ จำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบเสียงแปรของเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว คำว่า “ตำลึง” ของผู้บอกภาษาทั้ง 3 ช่วงอายุ

คำศัพท์	ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 1	ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 2	ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 3
ตำลึง	/phak ¹ mlwŋ ¹ / /tam ³ lŋŋ ⁵ /	/tam ³ lŋŋ ⁵ /	/tam ³ lŋŋ ⁵ /

คำว่า “ตำลึง” มีการปฏิภาคของเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวในพยางค์ที่สอง ซึ่งมีลักษณะการแปรเสียง 2 รูปแบบ คือ 1) “ผักหมลึง” /phak¹ mlwŋ¹/ เป็นพยัญชนะต้นประสม [ml] และ 2) “ตำลึง” /tam³ lŋŋ⁵/ มีลักษณะเป็นเสียงพยัญชนะต้นฐานปุ่มเหงือกเสียงข้างลิ้นชนิดก้อง [l]

ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 1 (อายุ 55 ปีขึ้นไป) ออกเสียง 2 แบบ คือ 1) “ผักหมลึง” /phak¹ mlwŋ¹/ จำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.34 และ 2) “ตำลึง” /tam³ lŋŋ⁵/ จำนวนทั้งสิ้น 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00

ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 2 (อายุ 35-45 ปี) ออกเสียง 1 แบบ คือ 1) “ตำลึง” /tam³ lŋŋ⁵/ จำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 3 (อายุ 15-25 ปี) ออกเสียง 1 แบบ คือ 1) “ตำลึง” /tam³ lŋŋ⁵/ จำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

บทความวิจัยนี้มุ่งนำเสนอผลการเปรียบเทียบเสียงแปรของเสียงพยัญชนะต้นของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตามปัจจัยสังคมด้านอายุในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ซึ่งพบว่าคำศัพท์ที่มีเสียงแปรของเสียงพยัญชนะต้นในคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ มีจำนวนทั้งสิ้น 17 คำ จำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) เสียงแปรระหว่างเสียงพยัญชนะต้นเดียวกับ

เสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว และ 2) เสียงแปรระหว่างเสียงพยัญชนะต้นเดียวกับเสียงพยัญชนะต้นประสม ดังรายละเอียดการเปรียบเทียบตามปัจจัยสังคมด้านอายุช่วงต่าง ๆ ของผู้บอกภาษาต่อไปนี้

ผลจากการเปรียบเทียบเสียงแปรของเสียงพยัญชนะต้นของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตามปัจจัยสังคมด้านอายุในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอองครักษ์ จังหวัดพัทลุง ประการแรกพบว่าเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวบางเสียงที่ใช้กันในคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้สูญหายไป เนื่องจากการออกเสียงตามเสียงภาษาไทยมาตรฐาน หรือผู้ใช้ภาษาใช้รูปศัพท์อื่นโดยสิ้นเชิง ลักษณะเช่นนี้ไม่พบในผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 1 แต่สามารถพบได้ในช่วงอายุที่ 2 และพบมากที่สุดในช่วงอายุที่ 3 ยกตัวอย่างเช่น คำว่า “ตำลึง” พบว่า ผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 1 มีการออกเสียงว่า “ผักหมลึง” /phak¹ mlun⁵/ ในขณะที่เสียงพยัญชนะต้นเหล่านี้เกิดการสูญหายไปจากผู้บอกภาษาช่วงอายุที่ 2 และ 3 เนื่องจากผู้บอกภาษารุ่นหลังออกเสียงตามเสียงภาษาไทยมาตรฐาน แต่ต่างกันตรงที่ออกเสียงแบบสำเนียงใต้เท่านั้น ทั้ง 2 ช่วงอายุดังกล่าวออกเสียงเหมือนกันว่า “ตำลึง” /tam³ lun⁵/ กล่าวคือ ทั้งสามช่วงอายุมีการปฏิภาคของเสียงพยัญชนะต้นเดียวกับพยัญชนะต้นเดี่ยวระหว่างเสียง [ml] ~ [l] “ผักหมลึง” ~ “ตำลึง”

ผลจากการเปรียบเทียบเสียงแปรของเสียงพยัญชนะต้นของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตามปัจจัยสังคมด้านอายุในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอองครักษ์ จังหวัดพัทลุง ประการที่สองพบว่าเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวบางเสียงของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ยังคงมีการใช้เสียงแบบภาษาไทยถิ่นใต้ กล่าวคือ เสียงคำศัพท์บางเสียงยังไม่เกิดการสูญหาย เนื่องจากผู้บอกภาษายังใช้คำศัพท์ที่มีเสียงพยัญชนะต้นดังกล่าวชีวิตประจำวันอย่างแพร่หลาย เช่น คำว่า “สอย” ซึ่งทั้งช่วงอายุที่ 1 2 และ 3 ต่างใช้ทั้ง 2 เสียงนี้ โดยไม่มีผู้ออกเสียงเป็นอย่างอื่น กล่าวคือ มีทั้งออกเสียงว่า “ขอย” /kho:j¹/ และ “ฉอย” /cho:j¹/ ทั้ง 3 ช่วงอายุ โดยช่วงอายุที่ 1 ออกเสียง “ฉอย” /cho:j¹/ จำนวนทั้งสิ้น 8 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 และออกเสียง “ขอย” /kho:j¹/ จำนวนทั้งสิ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 ช่วงอายุที่ 2 ออกเสียง “ฉอย” /cho:j¹/ จำนวนทั้งสิ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และออกเสียง “ขอย” /kho:j¹/ จำนวนทั้งสิ้น 9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ช่วงอายุที่ 3 ออกเสียง “ฉอย” /cho:j¹/ จำนวนทั้งสิ้น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56 และออกเสียง “ขอย” /kho:j¹/ จำนวนทั้งสิ้น 10 คน คิดเป็นร้อยละ 27.78

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ พบความแตกต่างจากการศึกษางานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการแปรของภาษาเรื่อง “ภาษาไทยถิ่นที่ใช้ในปัจจุบัน จังหวัดพัทลุง” (จระพันธ์ แก้วชนะ, 2531) และบทความวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบระบบเสียงในคำศัพท์หมวดธรรมชาติของภาษาไทยถิ่นใต้ กับภาษาไทยมาตรฐาน” (Jiang Peng และประเทือง ทินรัตน์, 2561) เนื่องจากงานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษานั้นมุ่งนำเสนอผลการวิจัยในประเด็นการเปรียบเทียบการแปรเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตามปัจจัยสังคมด้านอายุในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด อำเภอองครักษ์ จังหวัดพัทลุง แต่งานวิจัยของจระพันธ์ แก้วชนะ (2531) มุ่งศึกษาลักษณะเฉพาะของภาษาไทยถิ่นที่ใช้ในปัจจุบัน จังหวัดพัทลุง โดยเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ทั้งสองเรื่องมีความแตกต่างกันตรงที่การศึกษาวินิจฉัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาเพียงเสียงแปรของเสียงพยัญชนะต้นโดยเปรียบเทียบทั้ง 3 ช่วงอายุ แต่งานวิจัยของจระพันธ์ แก้วชนะ (2531) ไม่ได้ศึกษาเปรียบเทียบการใช้ภาษาโดยใช้ปัจจัยด้านอายุ

ส่วนบทความวิจัยเรื่องต่อมานั้นเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงคำศัพท์หมวดธรรมชาติระหว่างภาษาไทยถิ่นใต้ที่ใช้พูดในประเทศจีนกับภาษาไทยมาตรฐานที่ใช้พูดในประเทศไทย (Jiang Peng และประเทือง ทินรัตน์, 2561) ซึ่งแตกต่างจาก

งานวิจัยที่ผู้วิจัยมุ่งนำเสนอการเปรียบเทียบเสียงแปรพยางค์ของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ โดยเปรียบเทียบการออกเสียงของทั้ง 3 ช่วงอายุ อีกทั้งยังศึกษาจาก 11 หมวดย่อย แต่งานวิจัยของ Dao Jiang Peng และประเทือง ทินรัตน์ (2561) มุ่งเปรียบเทียบจากภาษาต่างถิ่น

อย่างไรก็ตาม ลักษณะที่มีร่วมกันระหว่างงานวิจัยนี้กับงานวิจัยสองเรื่องข้างต้น คือ มุ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์เรื่องระบบเสียงพยางค์ของคำเหมือนกัน แต่เนื่องจากวัตถุประสงค์การวิเคราะห์แตกต่างกัน จึงส่งผลให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาการแปรในประเด็นอื่น ๆ นอกจากเสียงแปรของเสียงพยางค์ เช่น พยางค์สะกด สระเดี่ยว สระประสม เป็นต้น
2. ควรศึกษาแบบเจาะจงพื้นที่ภายในจังหวัดเพิ่มเติม อาจศึกษานอกเหนือจากจังหวัดพัทลุง เพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดของการใช้ภาษาในแต่ละพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างกันบางประการ

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการแปรของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตามปัจจัยสังคมด้านอายุในพื้นที่เทือกเขาบรรทัด จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร. จอมขวัญ สุทธินนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำในการทำวิจัยตลอดมา ขอขอบพระคุณผู้นำทางในการลงพื้นที่วิจัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้บอกภาษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ตลอดจนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ให้ข้าพเจ้าได้รับทุนผลการเรียนดีเด่นเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา รวมถึงงานวิจัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่ให้ทุนอุดหนุนการนำเสนอผลงานวิจัยสำหรับข้าพเจ้าในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- จระพันธ์ แก้วชนะ. (2531). *ภาษาไทยถิ่นที่ใช้ในปัจจุบัน จังหวัดพัทลุง*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- ฉันทัส ทองช่วย. (2536). *ภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เปรมจิต ชนะวงศ์. (2545). *ภาษาไทยถิ่นใต้*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นครศรีธรรมราช: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สุวิไล เปรมศิริรัตน์ , สุจิตต์ลักษณ์ ดิผดุง, เอกพงศ์ สุวรรณเกษร์, อิสระ ชูศรี, โสภนา ศรีจำปา, อภิญญา บัวสรวง, มยุรี ถาวรพัฒน์, อมร ทวีศักดิ์ และประภาศรี คำสอาด. (2547). *แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2532). *คำจำกัดความศัพท์ในภาษาศาสตร์สังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2548). *ภาษาในสังคมไทย ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง และการพัฒนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4).

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Jiang Peng, D. และ ประเทือง ทินรัตน์. (2561). การเปรียบเทียบระบบเสียงในคำศัพท์หมวดธรรมชาติของภาษาไทย่ากับ

ภาษาไทยมาตรฐาน. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (น. 52-60). นนทบุรี: วิชั่นพีเพรส.

HS-O-21

ระบบกงสีกับสมาคมลับอั้งยี่จีนภาคใต้

Kongsi System and Chinese Secret Societies in Southern

อูมา สีนุเศรุษ

สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Tel.: 0874708724, E-mail address: uma.sin@sru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาภูมิหลังของกงสีและสมาคมลับอั้งยี่ของชาวจีนในภาคใต้ และปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบบกงสีเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสมาคมลับอั้งยี่จีนภาคใต้ จากผลการศึกษาพบว่า กงสี เป็นการรวมกลุ่มด้วยเหตุผลด้านผลประโยชน์ร่วมกันทางธุรกิจของชาวจีนโพ้นทะเลมาตั้งแต่อดีต ระบบกงสีในยุคเริ่มแรกเป็นระบบปกครองภายในกลุ่มของธุรกิจเหมืองแร่ดีบุกชาวจีนในภาคใต้ของไทยช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยเป็นการที่แรงงานเหมืองกินอยู่ใช้ชีวิตในที่ทำงานร่วมกับนายเหมืองระบบดังกล่าวได้รับอิทธิพลสำคัญมาจากกงสีเหมืองแร่ดีบุกในมาลายู สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ระบบกงสีเหมืองแร่ดีบุกมีการทับซ้อนกันของสมาคมลับอั้งยี่จีน มีการนำระบบการปกครองในกลุ่มอั้งยี่มาใช้ควบคุมแรงงานจีนในเหมืองและปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มตัวเอง จนหลายครั้งเกิดเป็นเรื่องทะเลาะวิวาทกันระหว่างสมาคมลับอั้งยี่จีนต่างกลุ่ม ระบบกงสีในเหมืองแร่ดีบุกมีโครงสร้างองค์กรที่มีการลำดับชั้นตำแหน่งภายในกลุ่ม ตั้งแต่ชั้นหัวหน้าสูงสุดลงมาจนถึงพวกระดับต่ำสุด เน้นความสัมพันธ์ภายในกลุ่มแบบพี่น้องครอบครัวเดียวกัน กงสีอั้งยี่ชาวจีนภาคใต้เริ่มเสื่อมตัวไปในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 และมีการปรับเปลี่ยนลักษณะโครงสร้างมาเป็นการร่วมทุนร่วมทำงานกันในครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนที่มักรู้จักทั่วไปในปัจจุบันว่า กงสี

คำสำคัญ: ระบบกงสี สมาคมลับอั้งยี่ ภาคใต้

Abstract

This article aims to study the background of Chinese Kongsi system in southern of Thailand, including the main factors which make Kongsi system related to Chinese secret societies. The study found that Kongsi system was firmly established in early year due to the business cooperation of overseas Chinese. Kongsi system at the beginning was made up in Chinese mining communities that united as self-governing states during the early Rattanakosin period. Mining labors spent their entire life in mine fields with the owner. This system is affected by Chinese Kongsi mining industries in Malaya, Singapore and Indonesia. Kongsi system was used commonly in Chinese secret societies, they ruled Chinese workers and protect its benefit, sometimes it caused bloody feuds between different groups. Gongsi system of Chinese mine has contained its corporate structure within groups which run from the highest leadership to low-ranking employees, emphasized on brotherhood relationship. Chinese Kongsi system as secret societies

Wang Tai Peng (1979) ได้กล่าวว่า กงสี เป็นการรวมกลุ่มของชาวจีนแบบสหพันธ์อิสระ โดยมีพื้นฐานกลุ่มอยู่บนการร่วมหุ้นและความเป็นพี่น้อง จุดประสงค์หลักของการรวมกลุ่มก็เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองและป้องกันอำนาจที่เป็นปรปักษ์ต่อผลประโยชน์ของกลุ่มจากภายนอก สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีสิทธิเท่าเทียมกันในกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มเป็นหุ้นส่วนของกลุ่มและมีความสัมพันธ์ในกลุ่มแบบพี่น้อง

กงสี (公司 gōng sī) เคยถูกนำมาใช้เรียกกลุ่มเจ้าของธุรกิจการเดินเรือของจีนในช่วงศตวรรษที่ 17 ถึงศตวรรษที่ 19 และยังใช้เรียกการรวมหุ้นกันเองของชาวจีนได้หัวนเพื่อทำธุรกิจน้ำตาลอ้อย ในช่วงศตวรรษที่ 17 ถึงศตวรรษที่ 18 เนื่องรัฐบาลจึงไม่ให้ความสนับสนุนในการทำธุรกิจดังกล่าว กงสีเป็นสถานที่ทำงานที่มีบ้านพักของเจ้าของ โรงงาน และที่พักแรงงานกินอยู่ภายในนั้น หรือเรียกเป็นภาษาจีนว่า 公司廨(gōng sī bi) หลังจากนั้น กงสี ก็ถูกนำมาใช้เรียกกงสีเหมืองแร่ของชาวจีนอพยพที่มาตั้งถิ่นฐานเพื่อใช้แรงงานและทำธุรกิจเหมืองแร่ทองคำบนเกาะบอร์เนียวในช่วงกลางศตวรรษที่ 18 ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่ขึ้นชื่อเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของสินแร่ธรรมชาติมาเป็นเวลาช้านาน เมื่อประมาณปี ค.ศ. 1740 ช่วงก่อนการเข้ามาของเจ้าอาณานิคมฮอลันดา สุลต่านของอินโดนีเซียพยายามสนับสนุนให้ชาวจีนเข้ามาเช่าที่เพื่อทำเหมืองแร่ทองคำ โดยต้องจ่ายค่าตอบแทนให้สุลต่านเป็นเงินภาษีและค่าเช่าที่ ชาวจีนส่วนใหญ่มาจากสายตระกูลเดียวกันหรือไม่ก็มาจากบ้านเกิดเดียวกัน การทำเหมืองยังเป็นขนาดเล็กและใช้แรงงานจำนวนน้อย แต่เมื่อธุรกิจทำเหมืองแร่ของชาวจีนในอินโดนีเซียขยายตัวขึ้น จำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมากและเครื่องมือที่ทันสมัยขึ้น ชาวจีนจึงเริ่มทำธุรกิจเหมืองทองคำเป็นลักษณะกงสี (Zhang, 2002)

กงสีเหมืองแร่ทองคำของชาวจีนบนเกาะบอร์เนียวมีลักษณะเสมือนเป็นรัฐอิสระที่มีระบอบปกครองคนของตนเอง ลักษณะเด่นโดยหลักคือแต่ละกงสีจะรวมกลุ่มแตกต่างกันไปตามตามแซ่ กลุ่มภาษาพูด และจังหวัดบ้านเกิดเมืองที่เหมือนกัน แต่ละกลุ่มกงสีเล็กมีจำนวนสมาชิกกงสีตั้งแต่ 500-600 คน จนถึงหลักหมื่นคน อย่างกงสีเหอซุ่น (和順公司 Hèshùn Gōngsī) และกงสีหลานฟาง (兰芳公司 Lánfāng Gōngsī) ซึ่งถือเป็นกงสียุคบุกเบิกบนเกาะบอร์เนียวตะวันตก ประเทศอินโดนีเซีย ถูกก่อตั้งขึ้นช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17 และเป็นแม่แบบในการก่อตั้งกงสีอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กงสีเหอซุ่น (Hèshùn Gōngsī) ถูกก่อตั้งในปี ค.ศ. 1776 โดยผู้นำซึ่งเป็นชาวจีนแต่จีวี่ที่ได้มีการรวมกงสีเหมืองแร่ทองคำ 14 กงสีเข้าด้วยกัน แต่ละกงสีเล็กมีจำนวนสมาชิกจำนวน 500-600 คน มากที่สุดประมาณ 800 คน มีการเลือกคณะหัวหน้ากงสีโดยตัวแทนของกงสีย่อยหรือที่เรียกว่า 和順总厅 Hèshùn zǒng tīng คณะหัวหน้ากงสีเหอซุ่นมีหน้าที่ดูแลบริหารโครงสร้างหลักของกงสี และแบ่งสรรเงินเดือนและสิ่งของที่เป็นสำหรับคนในกงสี ส่วนระดับกงสีย่อยดูแลเรื่องทั่วไปของสมาชิก เช่น งานศพ การถูกลงโทษ เป็นต้น หากมีเรื่องใหญ่ค่อยส่งต่อในคณะหัวหน้ากงสีจัดการ สมาชิกในกงสีเหอซุ่นสามารถเป็นหุ้นส่วนของกงสีได้ โดยแบ่งเป็นสมาชิกเก่า (老客 lǎo kè) และสมาชิกใหม่ (新客 xīn kè) สมาชิกเก่า คือ ผู้ลงทุนและเป็นหุ้นส่วนของกงสีหลัก สมาชิกใหม่คือ แรงงานที่เพิ่งเข้ามาทำงานในเมือง หากไม่มีกงสีย่อยโดยอมรับ กงสีหลักจะให้เข้ามาทำงานในเมืองรวม พร้อมสนับสนุนอาหารที่พักและเงินเดือน ช่วงกลางศตวรรษที่ 18 แรงงานเงินจากภาคใต้จำนวนมากอพยพมาโดยเรือสำเภาเพื่อมาใช้แรงงานขุดเหมืองที่อินโดนีเซียโดยเฉพาะ ชาวจีนที่อพยพมาแบบไร้ทรัพย์สินติดตัว ไร้ญาติมิตร ต้องรอให้แต่งงานทำเหมืองก่อนจึงจะสามารถจ่ายค่าเรือและค่าเดินทางได้ แรงงานเงินที่เข้ามาเป็นสมาชิกในกงสีเหอซุ่นเมื่อสามารถทำงานจนสามารถปลดหนี้สินค่าเรือค่าเดินทางต่าง ๆ ให้กับกงสีใหญ่ได้แล้วก็สามารถกลายเป็นสมาชิกเก่าและเป็นหุ้นส่วนของกงสีได้ กงสีหลานฟางมีเหมืองแร่ทั้งหมดกว่า 1,200 เหมือง 1 ใน 4 ของรายได้กงสีจะถูกแบ่งจ่ายไปเป็นค่าภาษีที่ดินทำเหมืองให้กับสุลต่าน ที่เหลือ 3 ส่วน 2 ใน 3 จะถูกจ่ายให้ผู้ลงทุนร่วมหุ้นและเจ้าแก่ หรือ 客头 kè tóu ซึ่งเป็นผู้จัดหาแรงงานเข้าเหมือง และที่เหลือ 1 ใน 3 จ่าย

ให้กับแรงงานเหมือง นอกจากนี้ ยังมีค่าจ้างคนงานที่ทำงานในกongsี่อย่างคนงานเกษตร ร้านขายของชำ คนงานทำเหล้า คนงานเลี้ยงหมู คนงานหลอมโลหะ (Tian Rukang, 1987) เห็นได้ชัดว่า กongsี่เปรียบเสมือนรัฐอิสระของแรงงานจีน ที่ไม่ได้เป็นแค่สถานที่ทำงาน แต่ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ภายในกongsี่ โดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการเป็นพวกแรงงานจีนในกongsี่นั่นเอง แรงงานจีนไม่จำเป็นต้องออกไปจับจ่ายซื้อของภายนอกกongsี่กับชาวอินโดนีเซียในท้องถิ่น

ส่วนอีกหนึ่งกongsี่สำคัญ ได้แก่ กongsี่หลานฟาง (兰芳公司 Lánfāng Gōngsī) เป็นกongsี่ของชาวจีนฮากกา (Chinese Hakka) หรือชาวจีนแคะที่อพยพมาจากอำเภอเจียงโจว (嘉应州 Jiāyīngzhōu) และอำเภอต้าปู้ (大埔县 Dàbù Xiàn) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1777 โดยผู้นำชาวจีนฮากกา หลัวฟางป้อ (罗芳伯 Luó fāngbó) มีสมาชิกในกongsี่เป็นชาวจีนฮากกาจำนวน 20,000 กว่าชีวิต ภายในกongsี่มีการแบ่งลำดับชั้นหัวหน้าสูงสุดไปจนระดับล่างสุดอย่างชัดเจน หลัวฟางป้อเป็นหัวหน้าใหญ่สุดหรือ 总厅头人 zǒngtīng tóurén ทำหน้าที่ดูแลบริหารชาวจีนฮากกาที่มาจากอำเภอเจียงโจว ซึ่งเป็นชาวจีนฮากกาหลักของกongsี่หลานฟาง นอกจากตำแหน่งหัวหน้าใหญ่แล้ว ก็ยังมีตำแหน่งหัวหน้ารอง 总厅副头人 zǒngtīng fù tóurén ซึ่งจะดูแลชาวจีนฮากกาที่มาจากอำเภอต้าปู้ สมาชิกกลุ่มรองของกongsี่ และยังมีตำแหน่งอื่น ๆ ลดหลั่นลงมา คณะหัวหน้ากongsี่ (公司总厅大哥 gōngsī zǒngtīng dàgē) มีหน้าที่หลักในการดูแลความสงบสุขภายในกongsี่เช่นเดียวกับกongsี่เหอซุน โดยต้องดูแลทั้งเรื่องผลประโยชน์ภายในกongsี่ทั้งเรื่องเงินและเรื่องทรัพยากรที่ต้องใช้ในการทำเหมือง ตลอดจนเรื่องความสงบสุขในกongsี่ ไม่ว่าจะเป็นการตั้งระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ประสานความเข้าใจระหว่างสมาชิกเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งภายในกongsี่ และต้องปกป้องผลประโยชน์ของกongsี่ไม่ให้นักภายนอกเข้ามารุกรานแทรกแซง รายได้หลักของกongsี่ใหญ่มาจากการทำธุรกิจเหมืองแร่และค่าเช่าที่ขุดเหมืองของคนในกongsี่ และยังมีธุรกิจอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรม หัตถกรรม ซึ่งล้วนแต่มาจากการจ่ายภาษีของบุคคลภายนอกที่ต้องการเข้ามาดำเนินธุรกิจในพื้นที่ปกครองของกongsี่ กongsี่หลานฟางดำเนินกิจการจนมาถึงตำแหน่งหัวหน้าใหญ่รุ่นที่ 5 โดย ซ่งซาป้อ (宋插伯 Sòng cābó) ปี ค.ศ. 1811-1823 จึงเริ่มถูกรัฐบาลเจ้าอาณานิคมฮอลันดาเข้ามาแทรกแซง กัดดันให้ลงนามสนธิสัญญาอยู่ภายใต้กฎหมายฮอลันดา จนในปี ค.ศ. 1884 รัฐบาลเจ้าอาณานิคมฮอลันดาได้ยกทัพทหารเข้าควบคุมกongsี่หลานฟางอย่างเบ็ดเสร็จ ถือเป็นอันสิ้นสุดกongsี่เงินบนเกาะบอร์เนียว (Jiang, 2014)

นอกจากกongsี่เหอซุนและกongsี่หลานฟางแล้ว Jiang Peng (2014) ยังได้มีการกล่าวถึง กongsี่ยี่หิ้น (Ghee-Hin Kongsī) หรือในชื่อภาษาจีนกลาง 义兴公 Yì Xīng Gōngsī เป็นกongsี่จีนที่มีอิทธิพลอย่างมากในพื้นที่แหลมมลายู Jiang กล่าวว่า กongsี่ดังกล่าวเป็นก่อตั้งโดยสมาชิกสมาคมลับเทียนตี้ฮุยที่หลบหนีการจับกุมจากรัฐบาลชิงเข้าตั้งถิ่นฐานและรวมกลุ่มเป็นสมาคมลับอั้งยี่อีกครั้งบนเกาะบอร์เนียวตะวันตก โดยได้มีการเปลี่ยนชื่อมาเป็นกongsี่ยี่หิ้น แต่การเคลื่อนไหวของสมาคมลับอั้งยี่ดังกล่าวบนเกาะบอร์เนียวยังมีไม่ชัดเจนนัก ซึ่งต่อมา กongsี่ยี่หิ้นกลายมาเป็นสมาคมลับอั้งยี่ที่มีอิทธิพลอย่างมากในพื้นที่แหลมมลายูและภาคใต้ของไทย

1.2 สมาคมลับอั้งยี่จีน (Chinese Secret Societies)

คำว่า “อั้งยี่” เป็นภาษาจีนสำเนียงแต้จิ๋ว เขียนและออกเสียงเป็นภาษาจีนกลางได้ว่า 洪字 hóngzì หงจื่อ ในสมัยรัชกาลที่ 3 ของไทยมีคำเรียกสมาคมลับอั้งยี่แต่เดิมว่า “ตัวเหี้ย” ซึ่งเป็นสำเนียงแต้จิ๋วเช่นกัน มีที่มาจากคำว่า 大兄 dà xiōng หรือ 大哥 dà gē แปลว่า พี่ใหญ่ เป็นชื่อเรียกตำแหน่งหัวหน้าสูงสุดในสมาคมลับอั้งยี่ รัฐบาลไทยใช้คำนี้เรียกสมาคมลับจีนมาตลอดจนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ทำให้ในเอกสารจดหมายเหตุรัชกาลที่ 5 ได้มีการเปลี่ยนมาเรียกสมาคมลับจีนว่า “อั้งยี่” ซึ่งใช้เรียกสมาคมลับชาวจีนจนถึงปัจจุบัน

ในอดีต สมาคมลับอั้งยี่เป็นสมาคมลับเพื่อการกู้ชาติในจีนที่รวมตัวขึ้นตั้งแต่หลังการล้มสลายของราชวงศ์หมิง มีวัตถุประสงค์เพื่อการต่อต้านราชวงศ์หยวนแห่งชาติพันธุ์มองโกล และได้รวมกลุ่มกันอีกครั้งในช่วงที่ราชวงศ์ชิงแห่งชาติพันธุ์แมนจูปกครองประเทศจีน ด้วยความต้องการที่จะฟื้นฟูประเทศของชาวจีนฮั่นขึ้นมาใหม่อีกครั้งและต่อต้านการปกครองของราชวงศ์ชิง ซึ่งเป็นราชวงศ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างชาติแมนจูเรีย สมาคมลับอั้งยี่ดังกล่าวรู้จักกันในนาม “สมาคมลับเทียนตี้ฮุย” (天地會 tiān dì huì) และในนามอื่น ๆ เช่น ซานเหอฮุย (三合 sān hé huì) หรือในชื่อภาษาไทย สมาคมความกลมกลืนแห่งองค์สาม และซานเตี้ยนฮุย (三點會 sān diǎn huì) หรือในชื่อภาษาไทย สมาคมสามแต้ม สมาคมลับเทียนตี้ฮุยก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1761 ณ ตำบลยวินเซียว (云霄縣 Yúnxīāo Xiàn) มณฑลฝูเจี้ยน (福建省 Fújiàn Shěng) (Fang Xiongpu, 1995: 20) ทำให้สมาคมเทียนตี้ฮุยจึงมีบทบาทอย่างมากต่อชาวจีนในภาคใต้ จุดเด่นที่สำคัญของการรวมตัวของสมาคมลับเทียนตี้ฮุย คือ การทำตัวเป็นองค์กรนอกเหนือภาครัฐ ก่อภักดิ์ต่ออำนาจรัฐและมักก่อความเคลื่อนไหวสร้างความวุ่นวายจนรัฐบาลแห่งราชสำนักชิงต้องออกตามล่าหมายหัว เป็นสาเหตุทำให้ความเคลื่อนไหวทุกอย่างภายในกลุ่มต้องดำเนินไปอย่างลับ สมาชิกสมาคมลับหลายคนถูกตามฆ่า จนต้องพากันหลบหนีกระจัดกระจายไปคนละทิศละทาง สมาชิกจำนวนไม่น้อยหนีออกไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่ออพยพไปแล้วได้มีการนำความเป็นอั้งยี่ติดตัวไปและได้ตั้งสมาคมลับอั้งยี่ในดินแดนโพ้นทะเลขึ้น ต่อมาความเป็นสมาคมเพื่อการกู้ชาติจีนของระบบดังกล่าว เริ่มถูกบิดเบือนไปกลายเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ด้านผลประโยชน์ทางธุรกิจเหมือนแร่ของชาวจีน แรงงานจีนที่เพิ่งอพยพมาต้องเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมลับอั้งยี่เพื่อให้ได้งานทำ นายเหมืองเองก็ต้องการใช้ความเป็นสมาคมลับอั้งยี่ปกป้องผลประโยชน์ตนเอง ทั้งจากสมาคมลับอั้งยี่ต่างกลุ่มภาษาและจากรัฐบาลเจ้าอาณานิคม

จุดเด่นที่สำคัญอีกประการหนึ่งของสมาคมลับอั้งยี่ ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมแบบลับ มีการกำหนดภาษาเครื่องหมาย คำกลอนเป็นรหัสลับเฉพาะกลุ่ม เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลภายนอกล่วงรู้ถึงกิจกรรมของกลุ่ม มีโครงสร้างการปกครองภายในกลุ่มตั้งแต่ระดับสูงสุดมาจนถึงระดับสมาชิกธรรมดาทั่วไป ตลอดจนมีการกำหนดข้อบังคับต่าง ๆ กฎเกณฑ์การลงโทษสมาชิกที่เผยแพร่ความลับอย่างรุนแรง รวมถึงพิธีกรรมเฉพาะกลุ่มอย่างพิธีรับสมาชิกใหม่ หรือรู้จักในชื่อภาษาไทยว่า พิธีเข้าอั้งยี่ กิจกรรมดังกล่าวยังถูกบันทึกว่าได้มีการลักลอบกันปฏิบัติกันในสมาคมลับอั้งยี่จีนในไทยอีกด้วย โดยสมาชิกใหม่ผู้ต้องการสมัครเป็นอั้งยี่ต้องดื่มเลือดไก่สาบานอุทิศตนให้แก่ภราดรภาพและเป็นการสัญญาว่าจะรักษาความลับของกลุ่ม (พรรณี และคณะ, 2529: 141) จากข้อมูลในเอกสารจดหมายเหตุพบว่า การลักลอบทำพิธีเข้าอั้งยี่กลายเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ถือว่าผิดกฎหมายไทยในสมัยนั้น จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2440 (ค.ศ. 1897) สมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการออกพระราชบัญญัติอั้งยี่ ระบุไว้ว่าการจัดตั้งเป็นอั้งยี่ถือเป็นความผิดทางกฎหมาย ผู้ใดฝ่าฝืนต้องถูกปรับและถูกจำคุก การลักลอบเข้าอั้งยี่จึงได้หมดสิ้นไป

นอกจากนี้ สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ โครงสร้างการลำดับชั้นตำแหน่งภายในสมาคมลับอั้งยี่ โครงสร้างในกลุ่มเป็นลำดับชั้นตำแหน่งจากระดับสูงสุดสู่ระดับต่ำสุด แต่ละตำแหน่งมีหน้าที่และอำนาจแตกต่างกันไป เช่น หัวหน้าใหญ่สุดเรียกว่า 大哥 dà gē ต้าเกอ แปลว่า พี่ใหญ่ ตามสำเนียงไทยเรียกว่า ต้าเฮีย มีอำนาจสูงสุดในสมาคมลับ หัวหน้าระดับรองลงมาจากต้าเฮีย เรียกว่า 二哥 èr gē เอ้อร์เกอ แปลว่า พี่สอง หรือในสำเนียงไทยว่า ยี่เฮีย มีหน้าที่ดูแลสมาคมลับอั้งยี่ที่เป็นสาขาย่อย และ 三哥 sān gē ซานเกอ แปลว่า พี่สาม หรือในสำเนียงไทยว่า ซาเฮีย มีอำนาจรองลงมาจากยี่เฮีย เป็นต้น (ศุภรัตน์, 2524) โดยจะเน้นความสัมพันธ์แบบพี่น้องตามแบบฉบับสมาคมลับเทียนตี้ฮุย เมื่อผนวกรวมกับพิธีกรรมแบบดั้งเดิมยิ่งสนับสนุนให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มมีความเหนียวแน่นและแข็งแกร่งเป็นอย่างมาก โครงสร้างการปกครองในกลุ่มสมาคมลับอั้งยี่ค่อนข้างมีความใกล้เคียงกับการปกครองภายในกงสีเหมืองแร่ทองคำของแรงงานจีนบนเกาะบอร์เนียว

Wang Guoping (1997) ได้กล่าวว่า สมาคมลับอั้งยี่ที่เียนตี้ฮุยแห่งแรกของชาวจีนโพ้นทะเลถูกก่อตั้งขึ้นในเกาะบอร์เนียวตะวันตก ประเทศอินโดนีเซียในปี ค.ศ. 1777 ช่วงเวลาเริ่มต้นในการก่อตั้งสมาคมเียนตี้ฮุ้ยนั้นยังมีความสับสนอยู่ในเรื่องข้อมูลที่บันทึก ตลอดจนคำถามที่ว่า เหล่ากงสีเหมือนแรของชาวจีนที่อพยพมาจากภาคใต้ของจีนในช่วงศตวรรษที่ 18 อย่างกงสีเหอซุน และกงสีหลานฟาง ถือเป็นกลุ่มเดียวกับสมาคมลับเียนตี้ฮุยหรือไม่ ผู้เขียนพบว่า ข้อมูลภาษาจีนส่วนใหญ่กล่าวว่า กงสีหลานฟาง โดย หลัวฟางป้อ เป็นสมาคมลับเียนตี้ฮุยที่ได้รับการเปลี่ยนชื่อเป็น กงสียี่หิ้น (义兴公司 Yixing Gongsi) หลังจากการตั้งกงสียี่หิ้น ได้มีการก่อตั้งสมาคมอื่น ๆ ที่มีโครงสร้างแบบสมาคมลับเียนตี้ฮุยในพื้นที่แหลมมลายู โดยเฉพาะเมืองปีนัง สิงคโปร์ และมะละกา โดยเฉพาะเกาะปีนัง ในปี ค.ศ. 1825 ได้มีปรากฏสมาคมลับอั้งยี่จีนที่มีอิทธิพลอย่างมากในเกาะปีนัง ได้แก่ กงสียี่หิ้น (Ghee-Hin Gongsi) โฮเซง (Ho-Seng) ไห่ซาน (Hai San) หรือบุนเท่าก้ง (Toa Peh Kong) และหัวเซิง (Wha Sang) โดยสามในสี่ของสมาคมลับอั้งยี่ในปีนัง (ยี่หิ้น โฮเซงและบุนเท่าก้ง) ได้กลายเป็นสมาคมลับอั้งยี่จีนที่เข้ามาอิทธิพลในพื้นที่ภาคใต้ของไทย

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ สมาคมลับอั้งยี่ในปีนังบางสมาคมไม่ได้มีการใช้คำว่า กงสี ต่อท้ายชื่อแบบกงสียี่หิ้น เช่น สมาคมบุนเท่าก้ง โดยมีชื่อภาษาจีนว่า 大伯公会 Dabogong Hui และสมาคมหัวเซิง 华生会 Huasheng Hui แต่กลับต่อท้ายชื่อกลุ่มด้วยคำว่า ฮุย (会hui) พรรณี บัวเล็ก (2549: 39) กล่าวว่า ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 สถาบันการรวมตัวของชาวจีนทั้งหมดถูกเรียกว่า กงสี แต่ต่อมาภายหลังช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 องค์กรเหล่านี้จึงเปลี่ยนไปเรียกว่า ฮุยก็วน (会馆 hui guan) ซึ่งคำนี้มีความเก่าแก่มากกว่าคำว่า กงสี โดยมีการใช้มาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 คำว่า ฮุย 会 (hui) แปลว่า ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (union) หรือลักษณะการปกครองแบบพี่น้อง (brotherhood government) ความนิยมนับญาติตามแซ่ตระกูล (clannism) ซึ่งก็เป็นขั้นเริ่มต้นของระบบกงสี ดังนั้น คำว่า ฮุย จะถูกใช้แทนคำว่า กงสี เมื่อต้องการเน้นความผูกพันในการเป็นพี่น้อง และต้องการชี้ให้เห็นองค์กรที่เป็นลักษณะของการรวมหุ้นกันก็จะใช้คำว่า กงสี จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะ เป็น กงสี (Kongsi-公司-gongsi) ฮุย (Union-会-hui) หรือสมาคมลับอั้งยี่ (Chinese Triad-秘密会社-mimishiè) ต่างอยู่ในบริบทของความสัมพันธ์แบบพี่น้อง ที่มีเหตุผลทางผลประโยชน์ธุรกิจร่วมกันเข้ามาเกี่ยวข้อง หากแต่ความเคลื่อนไหวของฮุยและสมาคมลับอั้งยี่ค่อนข้างเป็นที่ประจักษ์ในแง่ลบ

สมาคมลับอั้งยี่มักปัญหาให้กับรัฐบาลเจ้าอาณานิคม รวมทั้งรัฐบาลไทยเอง จากการก่อเหตุรุนแรงแย่งชิงผลประโยชน์กันระหว่างกลุ่ม จนบางครั้งบานปลายกลายเป็นสงครามกลางเมืองครั้งใหญ่ เช่น เหตุการณ์สงครามกลางเมืองเปรัก (Perak Civil War) หรือสงครามลารูท (Larut War) อั้งยี่หิ้นและอั้งยี่ไห่ซานเกิดการวิวาทกันในเรื่องการแย่งที่ดินและทรัพยากรอื่น ๆ ในช่วงปีค.ศ. 1862-1873 ส่วนในภาคใต้ของไทยสมาคมลับอั้งยี่สามกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอั้งยี่หิ้น (义兴 Yixing) กลุ่มอั้งยี่บุนเท่าก้ง (本头公 Ben Tou Gong) และกลุ่มอั้งยี่โฮเซง (和胜 He Sheng) ซึ่งทั้งสามกลุ่มล้วนเป็นสมาคมลับอั้งยี่ที่มีอิทธิพลในพื้นที่มลายูและสิงคโปร์ การก่อตั้งในไทยจึงเป็นการตั้งสหพันธ์ย่อยที่แยกออกมาจากกลุ่มอั้งยี่ดังกล่าวในมลายู สมาคมลับอั้งยี่ทั้งสามกลุ่มมักก่อเหตุวิวาทระหว่างกลุ่มด้วยเหตุผลเรื่องความขัดแย้งทรัพยากรในการทำเหมืองแร่ เช่น ในเหตุการณ์การวิวาทของอั้งยี่เมืองภูเก็ตเรื่องแย่งชิงสายน้ำที่ใช้ทำเหมืองลางแร่ติบุกในปี พ.ศ. 2410 อั้งยี่บุนเท่าก้งและยี่หิ้นในเมืองภูเก็ตได้ยกพวกเข้าตีกัน ด้วยเรื่องแย่งชิงสายน้ำที่ใช้ทำเหมืองลางแร่ติบุก พวกบุนเท่าก้งมีสมัครพรรคพวกอยู่ 4,000 คน ส่วนพวกยี่หิ้นมีประมาณ 3,500 คนทั้งสองฝ่ายได้ยกพวกเข้าตีกันตลอดวัน และได้เอาไฟเผาบ้านเรือนรวมทั้งที่ทำการเหมืองของแต่ละฝ่ายเสียหายไปหลายโรง จนเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ต้องขอให้รัฐบาลกลางส่งข้าหลวงออกมาระงับเหตุ (กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, 2556) ทำให้การเคลื่อนไหวของสมาคมลับอั้งยี่เป็นที่จับตามองอย่างมากของรัฐบาลท้องถิ่นทั้งในประเทศไทยเอง และรัฐบาลเจ้าอาณานิคม

อังกฤษในมลายู แต่กลับไม่มีการปราบปรามอย่างเด็ดขาดเนื่องจากสมาคมลับอั้งยี่เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจเหมืองแร่ดีบุก แม้แต่รัฐบาลไทยแสดงออกอย่างชัดเจนที่จะเลือกไม่ปราบปรามสมาคมลับอั้งยี่อย่างเด็ดขาด ด้วยเกรงจะกระทบต่อภาคธุรกิจเหมืองแร่ดีบุกของประเทศ

2. ปัจจัยที่ทำให้ระบบกงสีเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับสมาคมลับอั้งยี่จีนในภาคใต้

2.1 อิทธิพลจากกงสีเหมืองแร่ดีบุกในมลายู

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบบกงสีเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับสมาคมลับอั้งยี่จีนในภาคใต้มาจากการเคลื่อนย้ายของทุนและแรงงานจีนในภาคธุรกิจดีบุกระหว่างภูเก็ตและป็นัง ธุรกิจเหมืองดีบุกในป็นังเองถูกควบคุมโดยกงสีและสูญภายใต้การเป็นสมาคมลับอั้งยี่จีนอยู่แล้ว เมื่อการทำธุรกิจดังกล่าวมาการขยายตัวมายังภาคใต้ของไทย อิทธิพลจากกงสีเหมืองแร่ดีบุกในป็นังย่อมก่อให้เกิดการตั้งกงสีเหมืองแร่ดีบุกในพื้นที่ภาคใต้

ในช่วงก่อนการเข้ามาทำธุรกิจเหมืองดีบุกของชาวตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 5 ตลาดการซื้อขายดีบุกของไทยส่วนใหญ่คุ้นเคยอยู่กับป็นังและสิงคโปร์ นายเหมืองในไทยส่วนใหญ่อาศัยเงินกู้จากนายทุนของสองที่มาตลอด (พงทิพย์, 1991) เค้นซัดที่สุดเห็นจะเป็นกับเกาะป็นัง คนในเมืองป็นังเข้ามาลงทุนทำเหมืองแร่ดีบุกอยู่ที่ภูเก็ตอยู่จำนวนมาก เนื่องจากเมืองภูเก็ตเป็นเมืองที่มีสินแร่ดีบุกมากและตั้งอยู่ใกล้ตลาดขายดีบุกที่เมืองป็นัง การติดต่อค้าขายดังกล่าวก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแหล่งทุนและแรงงาน เจ้าของเหมืองและแรงงานจีนที่อพยพเข้ามาเป็นกสิในเหมืองแร่ดีบุกภาคใต้จำนวนมากเป็นชาวจีนโพ้นทะเลที่อาศัยอยู่ในมลายูอยู่ก่อนแล้ว ประกอบกับแรงงานจากประเทศจีนที่อพยพเข้ามาตามนโยบายเร่งพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงรัชกาลที่ 5 ยิ่งส่งผลให้ชาวจีนจากมลายูและจากประเทศจีนกลายเป็นกลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อสังคมภาคใต้ของไทยในช่วงเวลาดังกล่าว

การเคลื่อนย้ายของทุนและแรงงานจีนในธุรกิจเหมืองแร่ดีบุกระหว่างภูเก็ตและป็นัง ส่งผลให้เกิดการก่อตั้งกงสีสมาคมลับอั้งยี่ภาคใต้แห่งแรก ได้แก่ กงสียี่หิ้น ซึ่งถือเป็นสมาคมลับอั้งยี่สหพันธ์ย่อยที่แตกแขนงจากกงสียี่หิ้นในป็นัง จากข้อมูลของ Mak Lau Fong (1981) พบว่า สมาคมลับอั้งยี่ภาคใต้ปรากฏครั้งแรกในดินแดนจิงซีลอน (Junk Ceylon) เมื่อปี ค.ศ. 1809 (พ.ศ. 2352) ซึ่งก็คือจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน ช่วงเวลาดังกล่าวตรงกับช่วงที่รัชกาลที่ 2 ขึ้นครองราชย์ อีกทั้ง สมาคมลับอั้งยี่เกาะภูเก็ตยังมีความสัมพันธ์กับสมาคมลับอั้งยี่ในเมืองป็นังอีกด้วย ข้อมูลของ Mak Lau Fong มีความใกล้เคียงกับรายงานของอังกฤษที่ระบุถึงสมาคมลับอั้งยี่ของชาวจีนบนเกาะป็นังว่า มีการก่อตั้งสมาคมลับอั้งยี่เกาะป็นังเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2342 (ค.ศ. 1799) และในช่วงปี พ.ศ. 2353 (ค.ศ. 1810) สมาคมลับอั้งยี่ในเมืองป็นังได้มีเพื่อนร่วมสมาคมลับอยู่บนเกาะภูเก็ตด้วย (Virapol, 1977) ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะทางเศรษฐกิจของภาคใต้และดินแดนแหลมมลายูที่มีความสัมพันธ์ทางการค้าธุรกิจสินแร่ดีบุกกันมาเป็นเวลานาน สมาคมลับอั้งยี่ในภาคใต้ มีอิทธิพลในหลายหัวเมืองพื้นที่เหมืองดีบุกสำคัญทั้งด้านชายฝั่งตะวันตกและชายฝั่งตะวันออก ได้แก่ เมืองภูเก็ต เมืองตะกั่วป่า เมืองระนอง และเมืองนครศรีธรรมราช

กงสียี่หิ้นเป็นสมาคมลับอั้งยี่ที่ทำธุรกิจกงสีเหมืองแร่ดีบุกขนาดใหญ่ เป็นที่รู้จักและมีอิทธิพลอย่างมากในประเทศ สิงคโปร์และมาเลเซีย และยังมีแตกออกเป็นกงสีสาขาย่อยมากมายไปยังพื้นที่อื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ กงสียี่หิ้นในปัตตาเวีย (Batavia) ประเทศอินโดนีเซีย กงสียี่หิ้นในพม่า กงสียี่หิ้นใน Tongka หรือที่รู้จักในชื่อ ทุ่งกา อันเป็นชื่อเรียกของจังหวัดภูเก็ตในสมัยก่อน และกงสียี่หิ้นในกรุงเทพฯ ประเทศไทย (Chu, 1947) ทั้งหมดล้วนเป็นสมาคมลับอั้งยี่จีน กงสียี่หิ้นที่มีอิทธิพลและมีขนาดใหญ่ที่สุดอยู่ที่เมืองป็นัง อีกทั้งยังเป็นสาขาที่มีความสัมพันธ์ไปมาหาสู่กับอั้งยี่หิ้นทางภาคใต้ของไทยอีกด้วย อั้งยี่หิ้นก่อตั้งครั้งแรกที่เมืองภูเก็ต ในปี ค.ศ. 1809 (พ.ศ. 2352) (Mak Lau Fong, 1981) นอกจากอั้งยี่หิ้นแล้ว นอกจากกงสียี่หิ้นแล้ว ยังมีปรากฏกลุ่มสมาคมลับอั้งยี่เหมืองแร่ดีบุกในพื้นที่ภาคใต้ของไทยอีกสองกลุ่ม ได้แก่ อั้งยี่บุนเท่า่ง

(本头公 Běn tóu gōng) และอั้งยี่โฮเซง (和胜 Hé shèng) การก่อตั้งในไทยเสมือนการตั้งสหพันธ์ย่อยที่แยกออกมาจากกลุ่มอั้งยี่ดังกล่าวในมลายู

ระบบการปกครองภายในสมาคมลับอั้งยี่ของภาคใต้ในไทยได้รับอิทธิพลโดยตรงจากสมาคมลับอั้งยี่ในป็นัง เนื่องจากเป็นสหพันธ์สาขาย่อย มีการใช้พิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ สัญลักษณ์ต่าง ๆ แบบสมาคมลับอั้งยี่เป็นเพียงฉากหน้า แต่แท้จริงแล้ว นายเหมืองจำเป็นต้องจัดตั้งสมาคมลับขึ้นมากีเพื่อควบคุมแรงงานให้อยู่ได้บังคับบัญชาของตน เพราะแรงงานเป็นแหล่งผลประโยชน์ที่สำคัญของนายเหมือง ดังนั้นต้องควบคุมให้อยู่ในอำนาจของตนให้ได้ แรงงานจีนยังมีบทบาทในการช่วยคุ้มครองและพิทักษ์ผลประโยชน์ต่าง ๆ ของนายเหมืองด้วย อีกทั้ง กงสีเหมืองแร่แต่ละแห่งเป็นอิสระจากอำนาจรัฐ ด้วยเป็นการรวมกลุ่มของชาวจีนที่มีผลประโยชน์ของประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องกับ รัฐบาลไทยจึงไม่ได้เข้ามาก้าวร้าวกับระบบกงสีอั้งยี่ในเมืองแร่ดิบุก กฎระเบียบต่าง ๆ เกิดขึ้นจากข้อตกลงระหว่างนายเหมืองและเหล่าแรงงานเป็นหลัก แต่หากเมื่อสมาชิกในสมาคมลับอั้งยี่ก่อเหตุวุ่นวายแก่สังคมภายนอก เจ้าหน้าที่ปกครองมีหน้าที่ที่จะต้องเข้ามาปราบปราม

2.2 การซ้อนทับกันระหว่างกงสีและสมาคมลับอั้งยี่

ถึงแม้ว่าจากแหล่งข้อมูลประวัติการตั้งกงสีเงินแห่งแรกบนเกาะบอร์เนียวตะวันตกหลายแห่งจะยังทำให้เกิดความสับสนอยู่ว่า กงสีเงินในแรกเริ่มถือเป็นสมาคมลับอั้งยี่หรือไม่ แต่หากพิจารณาในแง่ของโครงสร้างของกลุ่ม ผู้เขียนคิดว่าทั้งสองมีความเชื่อมโยงที่ทับซ้อนกัน ด้วยรากฐานการรวมกลุ่มมาจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวจีนเรื่องความผูกพันกันแบบพี่น้อง มีการปกครองกันเองในกลุ่ม มีความเป็นหุ้นส่วนในผลประโยชน์และกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยเน้นความรู้สึกนึกคิดว่าเท่าเทียมกันอย่างพี่น้อง โดยมีความผูกพันในกลุ่มแซ่และภาษาเดียวกันเป็นพื้นฐาน ดังนั้น ข้อสันนิษฐานที่ว่ากงสีก็คือสมาคมลับอั้งยี่ยังคงมีความเป็นไปได้

Carl A. Trocki (1990) ได้กล่าวถึงกงสีในสิงคโปร์ ซึ่งเป็นกงสีที่ทำธุรกิจการเกษตรไว้ว่า ระบบกงสีในสิงคโปร์ในการทำไร่พริกไทยและเสียด เป็นความร่วมมือกันของผู้ปลูก นายทุนและแรงงานซึ่งเรียกรวมกันว่า กงสี ระบบนี้ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อรวมทุนและแรงงานเข้าด้วยกันเพื่อผลิตสินค้าสำหรับส่งเรือกลับประเทศจีน โครงสร้างทางการเมืองและอุดมการณ์ของกงสีมาจากสมาคมลับเทียนตี้ฮุยทางใต้ของจีน ทำให้กงสีมีความหมายมากกว่าการเป็นหุ้นส่วนกัน ซึ่งข้อสังเกตดังกล่าวก็ยังคงขัดแย้งกับ Wang Tai Peng (1979) ที่บอกว่า กงสีที่ถูกจัดตั้งขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีเอกลักษณ์ตรงการผสมผสานกันระหว่างประเพณีความเป็นพี่น้องของชาวจีนกับความเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจ และกงสีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความแตกต่างจากสมาคมลับในจีน ผู้เขียนเห็นว่าข้อสังเกตของ Carl A. Trocki และ Wang Tai Peng ค่อนข้างสัมพันธ์กัน ถึงแม้ว่า Wang จะกล่าวว่า กงสีเงินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แตกต่างจากสมาคมลับอั้งยี่ในจีน แต่ผู้เขียนกลับคิดว่าทั้งสองสิ่งย่อมแตกต่างกันในแง่ของวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่ม ซึ่งแน่นอนว่าทั้งกงสีและสมาคมลับอั้งยี่ของชาวจีนโพ้นทะเลย่อมมีเป้าหมายไปทางผลประโยชน์ทางธุรกิจมากกว่าการก้ำกัติดตามแบบฉบับสมาคมลับเทียนตี้ฮุยในจีน

ในประเทศไทยนั้น ชาวจีนนำวัฒนธรรมกงสีมาใช้สองแบบ แบบแรกเกิดขึ้นในช่วงแรกเริ่ม ซึ่งเป็นผลจากอิทธิพลจากสมาคมลับอั้งยี่ในเหมืองแร่ของป็นังโดยตรง เป็นกิจการที่มีเจ้าของหรือนายทุนเป็นเจ้าของ มีกุลี หรือกรรมกร เป็นผู้ทำงานให้ โดยวิถีกันอยู่กับกงสี หมายถึง เจ้าของเป็นผู้จัดการให้ก่อนและหักค่าใช้จ่ายนั้นจากค่าแรงเป็นค่างวดตามเงื่อนไขที่ตกลงกันได้ เหลือเท่าใดก็หักคืนให้เพื่อใช้จ่ายอื่นตามประสงค์หรือฝากไว้กับเจ้าของในลักษณะการสะสมและออม ระบบกงสีในเหมืองแร่ในที่นี้ หมายถึง ที่พักคนงานเป็นที่สำหรับให้กรรมกรทั่วไปได้พักอาศัย ทางเหมืองจะสร้างเป็นห้องแถวยาวยกพื้นสูงทั้งสองข้างที่พักนี้อย่างน้อยต้องมีกรรมกร 40 - 60 คนขึ้นไป ระบบกงสีภายในพื้นที่ประกอบการเหมืองแร่เป็นทั้งแหล่งชุดแร่ บ้านพักของ

นายเหมืองและลูกจ้าง รวมทั้งเป็นร้านค้าเครื่องอุปโภค บริโภค เป็นโรงฝิ่น คำสุรา โรงบ่อน (สุฉิวศ์และคณะ, 2544: 110-111) สังเกตได้ว่าลักษณะดังกล่าวคล้ายคลึงกับกงสีเหอซุ่นและกงสีหลานฟางบนเกาะบอร์เนียวตะวันตกในอดีต

พรรณี (2522) ได้มีการกล่าวเพิ่มเติมถึงเมืองแร่ดีบุกในภาคใต้ดีกว่า แรงงานเหมืองแร่ส่วนใหญ่เป็นโสด ทำงานอยู่กับนายเหมืองที่เป็นชาวจีนซึ่งมักเป็นคนแซ่เดียวกัน มีความผูกพันแบบพี่น้อง ในกงสีจะเป็นทั้งแหล่งชุดแร่ มีทุกอย่างครบวงจร นายเหมืองจะมีฐานะเป็นเจ้าของและมีบารมีมาก สามารถเขียนตักสิลได้หากเห็นว่าเกียจคร้าน นายเหมืองจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเจ้าเมือง และจะมีฐานะเป็นหัวหน้าด่านแซ่ ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลให้ปกครองชุมชนจีนในแซ่ตระกูลของตนเองด้วย รวมทั้งเป็นหัวหน้าสมาคมลับอั้งยี่ กงสีทุกแห่งจะต้องจัดทำฝิ่น บ่อนเบี้ย และสุราไว้ในกงสี เพื่อล่อให้กุลิยอมใช้ชีวิตอยู่ในกงสีและอบายมุขเหล่านี้ยังเป็นวิธีการที่เจ้าของเหมืองแร่ใช้ในการหาผลประโยชน์จากจากกุลิ นอกจากนี้ นายเหมืองยังตั้งโรงจำนำและรับส่งไปรษณีย์ เพื่อส่งเงินไปให้ญาติพี่น้องของกุลิที่ประเทศจีน ทำให้พวกแรงงานกงสีเงินไม่จำเป็นต้องออกมาสู่สังคมภายนอก แต่หลังจากการเสื่อมความเจริญของธุรกิจเหมืองแร่ อีกทั้งแรงงานจีนยังพากันออกจากการเป็นสมาคมลับอั้งยี่ เพื่อไปสู่การรวมตัวเป็นสมาคมจีนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้ระบบกงสีแบบสมาคมลับอั้งยี่สลายตัวไปในที่สุด สิ่งหนึ่งที่เขียนสังเกตได้ คือ ความสัมพันธ์ของนายเหมือง ซึ่งมีสถานะเป็นหัวหน้าสมาคมลับอั้งยี่กับแรงงานระดับล่างมีลักษณะแบบนายจ้างกับลูกจ้างมากกว่า แตกต่างจากกงสีที่บอร์เนียวที่แรงงานใหม่สามารถกลายมาเป็นหุ้นส่วนของกงสีได้

วัฒนธรรมกงสีอีกแบบหนึ่งที่มีการใช้ในประเทศไทยในยุคหลัง คือ การที่หัวหน้าครอบครัวใช้อุบายให้บุตรหลานผู้ใกล้ชิด ร่วมกันทำงานในกงสี ถือเป็นการร่วมทุนโดยปริยาย แบ่งงานกันทำตามความถนัดและความเหมาะสม ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อดำเนินกิจการรวมอยู่ในกงสี ให้ค่าตอบแทนแต่ละคนตามส่วนตามภาระหน้าที่ ทุนที่เหลืออาจใช้ในการขยายกิจการหรือแบ่งปันตามส่วนตามแต่เงื่อนไขที่กำหนดโดยหัวหน้าครอบครัว (สุฉิวศ์ และคณะ, 2544) ระบบกงสีในแบบนี้เป็นที่รู้จักและนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการดำเนินธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีน เช่น โรงสีหับโห้หิน ในอำเภอเมืองสงขลา ที่ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2454 โดยการร่วมหุ้นของสองตระกูลชาวจีนโพ้นทะเลในสงขลา หากแปลชื่อกิจการเป็นภาษาจีนกลางจะได้ 合和兴 hé hé xìng โดยคำว่า 合 hé แปลได้ว่า รวมหุ้น หรือสหกิจ สะท้อนถึงการเป็นหุ้นส่วน การร่วมทุน ของชาวจีนตามแบบแบบกงสีดั้งเดิมของชาวจีนโพ้นทะเลได้อย่างชัดเจน

สรุป

กงสีและสมาคมลับอั้งยี่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของชาวจีนภาคใต้ที่อพยพมาใช้แรงงานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยก่อตั้งขึ้นครั้งแรกในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17 จากหลักฐานที่ปรากฏของนักวิชาการด้านจีนศึกษา บ้างก็กล่าวว่างงสีและสมาคมลับอั้งยี่เป็นกลุ่มเดียวกัน บ้างก็กล่าวเป็นคนละกลุ่มกัน แต่สิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ รากฐานจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวจีนเรื่องความผูกพันกันแบบพี่น้อง การปกครองกันเองในกลุ่ม การเป็นหุ้นส่วนในผลประโยชน์และกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยมีความผูกพันในกลุ่มแซ่และภาษาเดียวกันเป็นพื้นฐาน เช่น ชาวจีนฮกเกี้ยนก็มักจะอยู่กันแต่ในสังคมชาวฮกเกี้ยน ชาวจีนฮากากาก็มักจะรวมกลุ่มกับชาวจีนฮากากาด้วยกัน เป็นต้น ภายในกลุ่มเน้นการปกครองกันเองแบบครอบครัว จนเมื่อสมาชิกในกลุ่มมีมากขึ้น จึงกลายเป็นลักษณะของกงสี ฮุย หรือเป็นสมาคมลับ อีกทั้งยังมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องกับระบบดังกล่าวช่วยเอื้อประโยชน์ต่อชาวจีนที่อพยพไปตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในดินแดนโพ้นทะเลแบบ “เสื่อผืนหมอนใบ” เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังช่วยพิทักษ์ผลประโยชน์ของกลุ่มตนไม่ให้บุคคลภายนอกแย่งไปได้

หลังจากที่กึ่งติดตามแบบสมาคมลับอั้งยี่เสื่อมสลายไปกาลเวลาและการผสมกันของวัฒนธรรมจีนและท้องถิ่น ชาวจีนไม่ได้มีสถานะเป็นชาติพันธุ์ต่างดาวที่ต้องรวมกลุ่มกันเอง ปกป้องตนเอง เหมือนดังอดีตที่สมาคมลับอั้งยี่ต่างกลุ่มมักก่อวิาทรุนแรงเพื่อแย่งชิงผลประโยชน์จนกระทบต่อสังคมภายนอก ความเป็นกึ่งสังคมนิยมอยู่ในครอบครัวชาวจีนโพ้นทะเล เพียงแต่ปรับเปลี่ยนบริบทให้แคบลง จากภายในกลุ่มภาษาถิ่นเดียวกันกลายเป็นภายในครอบครัวเดียวกัน เห็นได้จากธุรกิจครอบครัวของชาวจีนโพ้นทะเล ซึ่งคนไทยมักเรียกติดปากว่า ดำเนินธุรกิจกันแบบ “กงสี” วัตถุประสงค์ของกงสียังคงเป็นเรื่องผลประโยชน์ทางธุรกิจเช่นเดิม เน้นเรื่องความสัมพันธ์แบบครอบครัวพี่น้องตามแบบวัฒนธรรมขงจื้อตามเดิม แม้แต่ในประเทศจีนเอง แม้ว่าประเทศจีนได้สถาปนาประเทศเป็นจีนใหม่มาตั้งแต่ ค.ศ. 1949 แล้ว แต่ในปัจจุบัน ชาวจีนก็ยังให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์เป็นหลัก หรือในภาษาจีนเรียกว่า 关系 guān xi วัฒนธรรมดั้งเดิมนี้ยังคงซึมลึกอยู่ในกิจการทุกภาคส่วนของชาวจีนมาจนถึงทุกวันนี้

เอกสารอ้างอิง

- นิธิ เอียวศรีวงศ์และคณะ. (2542). *จีน: ผู้คนและวัฒนธรรมในภาคใต้*. สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 4. พรรณี บัวเล็ก. (2549). *ระบบกงสีกับกำเนิดและวิถีชีวิตของชนชั้นแรงงานรับจ้างในประเทศไทย: ประวัติศาสตร์แรงงานในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19*. สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พวงทิพย์ เกียรติสหัสกุล. (2534). *บทบาทของชาวจีนและชาวตะวันตกต่อกิจการเหมืองแร่ดีบุกของมณฑลภูเก็ตตั้งแต่ต้นพุทธศตวรรษที่ 25 – พ.ศ.2474*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภรัตน์ เลิศพานิชย์กุล. (2524). *สมาคมลับอั้งยี่ในประเทศไทย พ.ศ. 2367-2453*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต.
- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ. (2556). *นิทานโบราณคดี*. กรุงเทพฯ: ไทยควอลิตี้.
- สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์, ดิลก วุฒิพานิชย์ และประสิทธิ์ ชินการณ. (2544). *จีนทักษิม: วิถีพลัง*, กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย.
- Blythe, W. (1969). *The Impact of Chinese Secret Societies in Malaya: A Historical Study*. London: Oxford University Press.
- G. William Skinner. (2529). *สังคมจีนในประเทศไทย : ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์*. แปลจาก Chinese Society in Thailand: An Analytical History โดย พรรณี ฉัตรพลรักษ์ และคณะ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- Jackson, J.C. (1968). *Planters and Speculators: Chinese and European Agricultural Enterprise in Malaya, 1786–1921*. Kuala Lumpur, University of Malaya Press.
- Jiang Peng. (2014). A Minor Examination on the word “Kongsi”[“公司”一词源流小考]. *Journal of Tsinghua University (Philosophy and Social Sciences)*. 29(1).
- Lin Jinzhi. (1989). A Study on Nanyang Issue [南洋问题研究]. *Southeast Asian Affairs*.
- Mak Lau-Fong. (1975). The Kongsis And The Triad. *Asian Journal of Social Science*.

- Mak Lau Fong. (1981). *The Sociology of Secret Societies: A Study of Chinese Secret Societies in Singapore and Peninsular Malaysia*. Kuala Lumpur: Oxford University Press.
- Mary F. (2003). *Golddiggers, Farmers, and Traders in the "Chinese District" of West Kalimantan, Indonesia*. New York: Cornell University.
- Sarasin Viraphol. (1977). *Tribute and Profit: Sino-Siamese Trade, 1652-1853*. Harvard University Press.
- Tian Rukang. (1987). *Gathering View of Chinese Sailing Boat Business and Foreign Affairs [中国帆船贸易与对外关系论集]*. Zhejiang: Zhejiang People's Publishing House.
- Trocki A. Carl. (1990). *Opium and Empire : Chinese Society in Colonial Singapore,1800-1910*. Cornell University Press Ithaca and London.
- Wang Guoping. (1997). *The impact of Chinese secret societies to modern society of overseas Chinese [秘密会社对近代东南亚华人的影响]*. Journal of South East Asia Study. 11(1).
- Wang Tai Peng. (1979). *The Origins of Chinese Kongsì*. Selangor: Pelanduk Publications.
- Zhang Zhongmin. (2002). *The Difficulty of Changing---A Study on Modern Chinese Kongsì System [艰难的变迁—近代中国公司制度研究]*. Shanghai: Shanghai Social Science Press.

HS-O-22

ตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลา

The Helpful Characters in the Southern Folk Tales of Songkhla Lake Basin

วรรณรัช ชุนกลางวัง^{1*} พรพันธุ์ เขมคณาชัย¹ และ ปรียารัตน์ เขาวลิตประพันธ์¹

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: wannathat-sun@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานพื้นบ้านภาคใต้ลุ่มทะเลสาบสงขลา ใน 2 ประเด็น คือ ประเภทของตัวละครผู้ช่วยเหลือ และบทบาทตัวละครผู้ช่วยเหลือ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลจากสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ ได้ทั้งหมด 61 เรื่อง แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แนวคิดอนุภาคผู้ช่วยเหลือ ผลการศึกษาประเภทของตัวละครผู้ช่วยเหลือ สามารถจำแนกได้ 3 ประเภท คือ ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่เป็นมนุษย์ ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่เป็นอมมนุษย์ และตัวละครผู้ช่วยเหลือที่เป็นสัตว์ สำหรับบทบาทของตัวละครผู้ช่วยเหลือ สามารถจัดหมวดหมู่ได้ 6 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นตัวละครผู้ช่วยเหลือในภาวะคับขันหรือเป็นอันตราย กลุ่มที่ 2 เป็นผู้ช่วยเหลือในเรื่องความรักหรือคูชีวิต กลุ่มที่ 3 เป็นผู้ช่วยเหลือในเรื่องการเก็บความลับ กลุ่มที่ 4 เป็นผู้ช่วยเหลือในการช่วยกำหนดการตัดสินใจ กลุ่มที่ 5 เป็นผู้ช่วยเหลือในการทำให้ตัวละครเอกรู้แจ้ง และกลุ่มที่ 6 เป็นผู้ช่วยเหลือในเรื่องฐานะ ซึ่งตัวละครผู้ช่วยเหลือทั้ง 3 ประเภท ยังมีกลวิธีการช่วยเหลือที่แตกต่างกัน โดยตัวละครแต่ละประเภทจะใช้ความสามารถเฉพาะตัวในการช่วยเหลือ เช่น มนุษย์จะใช้สติปัญญา การพูดจา หรือความคิดในการช่วยเหลือ อมนุษย์จะใช้เวทมนตร์คาถาในการช่วยเหลือ และสัตว์จะใช้แรงหรือพลังกำลังในการช่วยเหลือ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้คนในสังคมเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังให้มุมมองความเชื่อที่นำไปสู่การเป็นผู้มีความประพฤติดี ดังสำนวนที่ว่า “คนดีมีคุ้ม”

คำสำคัญ : ตัวละครผู้ช่วยเหลือ นิทานพื้นบ้าน ลุ่มทะเลสาบสงขลา

Abstract

The objective of this research is to study the characters who help in folk tales in the southern part of Songkhla Lake Basin in 2 issues: the type of characters, the helper And the role of the helper character By using documentary research methods Collecting information, including information from the Southern Thai Culture Encyclopedia, total 61 stories, educational results, types of characters, helpers can be classified into 3 types, namely, characters, human helpers, characters, helpers who are human, and characters that help animals that are, for the role of the characters, helpers can be categorized in 6 groups, namely group 1 As a helper character in a critical or dangerous situation, group 2 is a helper about

love or a partner, group 3 is a helper in the story These secrets, group 4 as a savior in helping to define, group 5 is helping to keep the protagonists enlightened, and 6 helpers in the matter. The three types of helper characters also have different rescue strategies, each with a unique ability to help, such as human beings, intelligence, speech, or help. helping magic spells, animals will use strength or power to help, which reflects that people in the Songkhla Lake Basin are helping, and also giving a view to the beliefs that lead to good behavior as the expression "bipolar"

Keywords: The Helpful Characters, Folk Tales,

บทนำ

“นิทานพื้นบ้าน” คือ นิทานที่เกิดจากปัญญาและจินตนาการของชาวบ้าน เล่าสู่กันฟังในกลุ่มชาวบ้านด้วยวิธีมุขปาฐะ จนไม่สามารถรู้ว่าใครเป็นผู้คิดผูกเรื่องนิทานเรื่องนั้น ๆ นิทานพื้นบ้านต้องมีลักษณะเป็นเรื่องราวที่มีฉาก มีตัวละครแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านได้คิดสร้างเรื่องขึ้นจากจินตนาการ หรืออาจมีเค้าเรื่องจริงแล้วนำมาจินตนาการขยายความ เสริมต่อให้พิสดารออกไปก็ได้ (พรศักดิ์ พรหมแก้ว, 2529)

นิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลา เป็นนิทานที่เล่ากันในท้องถิ่นบริเวณทะเลสาบสงขลา ซึ่ง “ลุ่มทะเลสาบสงขลา” เป็นชุมชนบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาที่มีดินแดนเป็นภูมิหลังประวัติศาสตร์ที่เป็นของตนเองมาเป็นเวลาอันยาวนาน ปัจจุบันคือพื้นที่ของจังหวัดพัทลุง อำเภอกงหรา อำเภอกงหรา อำเภอกงหรา ของจังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอสทิงพระ อำเภอกงหรา อำเภอสทิงพระ อำเภอกงหรา อำเภอกงหรา อำเภอกงหรา และอำเภอรัตนบุรีของจังหวัดสงขลา (สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร(องค์การมหาชน), 2555)

นิทานพื้นบ้านในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา เป็นนิทานที่มีการนำเสนอเรื่องราวของวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ดำเนิน หรือความเชื่อของชาวบ้าน ที่มีการเล่าสืบต่อกันเป็นรุ่น ๆ โดยสอดแทรกความตลกขบขัน ความสนุกสนาน และแง่คิดต่าง ๆ ไว้ในนิทาน โดยผ่านเหตุการณ์เรื่องราวหรือตัวละครต่าง ๆ ซึ่งตัวละครในนิทานมีหลายประเภท เช่น ตัวละครเอก ตัวละครผู้ช่วยเหลือ เป็นต้น ฉะนั้นตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลา เป็นอีกประเภทหนึ่งของตัวละครในนิทานที่มีความน่าสนใจ ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลา โดยมีประเด็นการศึกษา 2 ประเด็นดังนี้ คือ ประเภทและบทบาทของตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลา ผู้ศึกษาเห็นว่าการศึกษาตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลาในครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะทำให้ทราบและเข้าใจถึงลักษณะของนิทานพื้นบ้านได้ดียิ่งขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนเตรียมและรวบรวมข้อมูล

1.1 รวบรวมนิทานพื้นบ้านภาคใต้ลุ่มทะเลสาบสงขลา จากสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้เล่มที่1-18 จำนวน 61 เรื่อง

1.2 ชั้นศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยและกำหนดแหล่งข้อมูลที่จะศึกษาดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้านภาคใต้
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวละครผู้ช่วยเหลือ
2. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1 นำข้อมูลจากนิทานมาวิเคราะห์ ตามที่ผู้วิจัยได้แยกประเด็นไว้
3. ชั้นเสนอและสรุปผล
 - 3.1 สรุปผล อภิปราย และเสนอแนะ
 - 3.2 เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณานาวิเคราะห์

แนวคิดเกี่ยวกับอนุภาคผู้ช่วยเหลือ

ในการศึกษาตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลา ผู้ศึกษาได้ใช้ทฤษฎีอนุภาคผู้ช่วยเหลือ ของ Stith Thompson ดังนี้

ผู้ช่วยเหลือ (helper) ในหนังสือ Motif-Index of Folk-Literature ของ Stith Thompson (1966) อนุภาคผู้ช่วยเหลือปรากฏในหมวด N800-N899 ซึ่งได้กล่าวถึงผู้ช่วยเหลือที่มีหลากหลายประเภท มีทั้งผู้ช่วยเหลือเหนือธรรมชาติ เช่น ยักษ์ สัตว์ประหลาด เทวดาประจำต้นไม้ เทพเจ้านอกจากนี้ ยังมีคนแก่ ผู้หญิง ผู้วิเศษ ผู้ทำนาย ฯลฯ

ผลการวิจัย

ตัวละครผู้ช่วยเหลือ

ตัวละครผู้ช่วยเหลือ คือ ตัวละครที่ไม่ใช่ตัวละครเอก แต่คอยช่วยเหลือตัวละครเอกหรือตัวละครอื่น ๆ ในยามที่ตัวละครเหล่านั้นตกอยู่ในภาวะคับขันหรืออันตราย โดยตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทาน มนุษย์อาจไม่เป็นผู้ช่วยเหลือเสมอไป อาจเป็นสัตว์ อมนุษย์ หรือสิ่งของก็ได้ ซึ่งตัวละครผู้ช่วยเหลือยังเป็นตัวละครกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่อง

ดังนั้นผู้ศึกษาสนใจศึกษาตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานลุ่มทะเลสาบสงขลา 2 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่ ประเภทของตัวละครผู้ช่วยเหลือ และบทบาทของตัวละครผู้ช่วยเหลือ ดังนี้

1. ประเภทของตัวละครผู้ช่วยเหลือ

ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลา สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่เป็นมนุษย์ ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่เป็นอมนุษย์ และตัวละครผู้ช่วยเหลือที่เป็นสัตว์

1.1 ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่เป็นมนุษย์

ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่เป็นมนุษย์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลาสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ ชาวบ้าน และผู้ทรงศีล ดังนี้

1) ชาวบ้าน

ตัวละครที่เป็นชาวบ้านที่ปรากฏเป็นตัวละครผู้ช่วยเหลือมีหลายตัว เช่น คนทำอาหาร ในเรื่องความลับไม่มีในโลก กล่าวไว้ว่า คนทำอาหารคอยช่วยปกปิดความลับให้กับกษัตริย์ที่ตนทำอาหารให้รับประทานเป็นประจำทุกวัน ช่วงตัดผม ในเรื่อง

พระยาหัวป้อม กล่าวว่า ช่างตัวผมประจำตัวของเจ้าเมือง คอยช่วยเก็บความลับเกี่ยวกับเจ้าเมืองที่มีหัวป้อมมิให้ใครทราบ และตายในเรื่องงูกายสิทธิ์ กล่าวว่า ตายายได้นำงูเหลือม(งูกายสิทธิ์คือเจ้าชายที่ปลอมตัวเป็นงู) มาเลี้ยงไว้จนโต เมื่องูโต ก็ได้ไปสู่ขอลูกสาวเศรษฐีมาให้ เป็นต้น

2) ผู้ทรงศีล

ผู้เล่าสร้างให้ตัวละครที่เป็นผู้ทรงศีลให้มีความหลากหลาย ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงวัย มีวิชาความรู้ บำเพ็ญถือศีล เช่น ฤาษี หรือ พระฤาษี ปรากฏในเรื่องตัวอุบาทว์ กล่าวว่า ฤาษีได้ช่วยอำมาตย์ให้รอดพ้นจากการประหารชีวิต โดยฤาษีใช้สติปัญญาในการช่วยเหลือ ในเรื่องนางสิบสอง กล่าวว่า พระฤาษีได้ช่วยให้พระรถเสนพ้นจากความตายโดยพระฤาษีแก้สารที่ผูกคอกม้า โดยแปลงสารจาก “ถึงวันฆ่าวันถึงคืนฆ่าคืน” เป็นสารเสียใหม่ว่า “ถึงวันแต่งวันถึงคืนแต่งคืน” สมภาร ในเรื่องนายแรง กล่าวว่า สมภารได้แนะนำวิธีการมีทายาทให้กับสามีภรรยาคนหนึ่ง เป็นต้น

1.2 ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่เป็นอมมนุษย์

ตัวละครอมมนุษย์ หมายถึง ตัวละครที่ไม่ใช่มนุษย์ทั้งหมดที่มีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ หมายรวมทั้งเทวดา พรหม สัตว์นรก เปรต อสุรกาย ภูตผีปีศาจ เป็นต้น แต่โดยมากหมายถึง ภูตผีปีศาจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 1375) ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่เป็นอมมนุษย์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลาจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ เทพหรือเทวดา ผีหรือวิญญาณ และยักษ์ ดังนี้

1) เทพหรือเทวดา

เทพหรือเทวดาที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลาส่วนใหญ่จะเป็นเทพองค์สำคัญที่ไทยรับความคิด ความเชื่อมาจากพราหมณ์ ผู้เล่านำมาใช้เป็นตัวละครผู้ช่วยเหลืออย่างหลากหลาย เช่น พระอิศวร ปรากฏในเรื่องการสืบพันธุ์ กล่าวว่า พระอิศวรช่วยกำหนดเวลาสืบพันธุ์ให้กับสัตว์และมนุษย์ ในเรื่องหมา กล่าวว่า พระอิศวรช่วยให้หมารู้เรื่องเกี่ยวกับชีวิตของสัตว์หรือสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น โดยการแปลงร่างให้หมาเป็นสัตว์หรือสิ่งนั้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในสัตว์หรือสิ่งนั้น ๆ อย่างแท้จริง คนธรรมดา ในเรื่องคนธรรมดา กล่าวว่า คนธรรมดาได้ช่วยเหลือชายหนุ่มที่หลงป่าให้หาทางออกเจอและยังมอบของมีค่าให้กับชายหนุ่มคนนั้นกลับไปด้วย พระอินทร์ ในเรื่องนางสิบสอง กล่าวว่า พระอินทร์ได้แปลงกายเป็นไก่ของพระรถเสน เพราะจะให้พระรถเสนนำไปชนเพื่อให้ชนะ จะได้ขอข้าวเพื่อนำไปเลี้ยงมารดา และพระพวย ในเรื่องนางสิบสอง กล่าวว่า เศรษฐีผู้มั่งมีคนหนึ่งไม่มีลูก จึงได้ไปขอพระพวย พระพวยจึงช่วยให้เศรษฐีผู้มั่งมีนั้นมีลูก เป็นต้น

2) ผีหรือวิญญาณ

ผี คือสิ่งที่มนุษย์เชื่อว่าเป็นสภาพลึกลับ มองไม่เห็นตัว แต่อาจจะปรากฏเหมือนมีตัวตนได้ อาจให้คุณหรือโทษได้ มีทั้งดีและร้าย เช่น ผีปุกตายาย ผีเรือน ผีท่า หรือ เรียกคนที่ตายไปแล้วว่า ผี คำว่าผีในภาษาโบราณหมายถึง เทวดา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 582) ผีหรือวิญญาณที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลา เช่น เทวดา ในเรื่องถ้าคุณหาสวรรค์ กล่าวว่า เทวดาได้ดูแลเลี้ยงดูรักษาลูกของนางกร ที่นางกรแอบมาคลอดไว้ในถ้ำ ผีชายชราผมหงอก ในเรื่องข้าไม่ยอมตาย กล่าวว่า ผีชายชราผมหงอกได้มาช่วยให้ชายชราคนหนึ่งที่ไม่อยากตายอยากอยู่เป็นอมตะได้สมหวังในความคิด ผี ในเรื่องตำราหมอดู กล่าวว่า หลวงพ่อมีตำราที่หายแม้นยามากอยู่เล่มหนึ่ง เป็นตำราที่มีผู้คนอยากจะได้ครอบครอง หลวงพ่อ จึงได้ให้ผีเป็นผู้เฝ้ารักษาตำราเล่มนี้ เจ้าเปรว ในเรื่องถางป่าในเปรว กล่าวว่า เจ้าเปรวเห็นใจชายคนหนึ่งที่มีความขยันอดทน ไม่มีที่ทำงานเลยมาถางป่าที่ในเปรว เจ้าเปรวเกิดความสงสารก็ให้ผีนำชายคนนั้นให้ไปเอาเงินทองอยู่ในไห พอรุ่งเช้าชายคนนั้นก็ไปเอาตามความฝันจนกลายเป็นคนร่ำรวย และผีหญิงสาวสวย ในเรื่องนางตะเคียน กล่าวว่า มีผีหญิงสาวสวยที่อาศัยในดงตะเคียนเกิด

ความสงสารชายหนุ่มที่ความอยากจนแต่มีความขยันไปตัดต้นตะเคียนเพื่อทำเรือใช้เป็นยานพาหนะในการประกอบอาชีพ จึงได้แปลงกายเป็นหญิงสาวสวยและได้ขออาศัยอยู่กับนายมนต์ จนทั้งสองได้เป็นสามีภรรยา ต่อมาทั้งสองได้ช่วยกันทำมาหากิน จนฐานะร่ำรวย และได้บอกให้นายมนต์ไปส่งตนกลับบ้านที่ดงตะเคียน แล้วหญิงสาวนั้นก็ได้กลายเป็นผีกลับเหมือนเดิม และพูดกับนายมนต์ว่าตนได้ช่วยเหลือในนายมนต์มีเงินทองแล้วให้นายมนต์กลับไปหาคู่อื่นใหม่ เป็นต้น

3) ยักษ์

ยักษ์ เป็นอมมนุษย์พวกหนึ่ง ถือกันว่ามียูปร่างใหญ่โตน่ากลัว มีเขี้ยวอก ใจดำอำมหิต ชอบกินมนุษย์ กินสัตว์ โดยมาก มีฤทธิ์เหาะได้จำแลงตัวได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 943) ตัวละครยักษ์ที่เป็นผู้ช่วยเหลือที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลา ได้แก่ นางยักษ์ ในเรื่องนางสิบสอง กล่าวว่า นางยักษ์สนทราแปลงกายเป็นมนุษย์แล้วนำนางทั้งสิบสองไปเลี้ยงไว้เป็นบุตรบุญธรรม

1.3 ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่เป็นสัตว์

ตัวละครสัตว์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลา ได้แก่ หนู ในเรื่องเกาะหนูเกาะแมว กล่าวว่า หนูช่วยแมวและหมาไปขโมยดวงแก้ววิเศษจากพ่อค้าจีน เพื่อที่จะหนีลงจากเรือ นกอินทรี ในเรื่องนางปากร้อย กล่าวว่า นกอินทรียืมเมียเห็นหญิงสาวที่จับท่อนไม้ลอยตัวอยู่ในทะเล จึงเกิดความสงสารจึงได้ช่วยหญิงสาวให้รอดชีวิต ในเรื่องอีสอนวอน กล่าวว่า นกอินทรียืมเมียเห็นหญิงสาวคนหนึ่งเกิดความสงสาร จึงช่วยพาหญิงสาวข้ามฝั่งทะเลไปเลี้ยงดู ลูกกบ ในเรื่องหมอดูเจ้าเล่ห์ กล่าวว่า ลูกกบได้ช่วยบอกให้หลวงพ่อรู้อีกสองวันฝนจะตก และหมา ในเรื่องนายแรง กล่าวว่า หมาช่วยนายแรงขุดคุ้ยหินเพื่อจับแลนยักษ์ที่ได้แล่นลอดเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในโพรงหิน เป็นต้น

2. บทบาทตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลา

การวิเคราะห์บทบาทของตัวละครผู้ช่วยเหลือที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านลุ่มทะเลสาบสงขลา ในภาพรวมทั้ง 61 เรื่อง สามารถจัดเป็นหมวดหมู่ได้ 6 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นตัวละครผู้ช่วยเหลือในภาวะคับขันหรือเป็นอันตราย กลุ่มที่ 2 เป็นผู้ช่วยเหลือในเรื่องความรักหรือคู่ชีวิต กลุ่มที่ 3 เป็นผู้ช่วยเหลือในเรื่องการเก็บความลับ กลุ่มที่ 4 เป็นผู้ช่วยเหลือในการช่วยกำหนดตัดสินใจ กลุ่มที่ 5 เป็นผู้ช่วยเหลือในการทำตัวละครเอกรู้แจ้ง และกลุ่มที่ 6 เป็นผู้ช่วยเหลือในเรื่องฐานะ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นตัวละครผู้ช่วยเหลือในภาวะคับขันหรือเป็นอันตราย หมายถึง ตัวละครผู้ช่วยที่ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือตัวละครเอกอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ได้แก่ บทบาทผู้ช่วยเหลือให้ตัวละครที่ไม่อยากตาย เช่น เรื่องข้าไม่อยากจะตาย ตอนที่เศรษฐีขี้คิดนึก หลังจากตื่นนอนเช้า ๆ จะนั่งโวยวายในห้องนอนว่า “ข้าไม่อยากจะตาย ข้าไม่อยากจะตาย” เจ้าครูของวันหนึ่งปรากฏกลุ่มควันขึ้นในห้องนอน เมื่อกลุ่มควันจางหายไป มีชายชราผอมยาวโพลนยาวปรกไหล่ ถือไม้เท้าชี้ไปที่ท่านเศรษฐี ถามขึ้นว่าท่านไข้ไหมที่ไม่อยากจะตาย เศรษฐีตอบว่า ไข้แล้ว ชายชราพูดต่อไปว่า เมื่อท่านไม่อยากจะตาย เราจะช่วยอนุเคราะห์ให้ตามความประสงค์ ว่าแล้วชี้ไม้เท้าตรงไปที่ท่านเศรษฐี พูดขึ้นด้วยเสียงอันดังว่า “ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ท่านจะไม่มีรู้จักกับคำว่าตาย” และแล้วภาพชายชราค่อย ๆ เลือน หายไป 100 ปีผ่านไป 200 ปีผ่านไป 500 ปีผ่านไป ลูกเมียท่านเศรษฐีตายไปหลายรุ่น มีเมียใหม่อีกหลายคน ตายหมดไปอีก ท่านเศรษฐีก็ยังไม่ตาย มีลูกเต็มบ้าน มีหลานเต็มเมือง แย่งชิงมรดกกัน วุ่นวายไปหมด สภาพของบ้านเมืองก็เปลี่ยนแปลงไปมาก ปรับตัวตามไม่ทัน ท่านเศรษฐีก็กลับคิดว่ามีการมีอายุยืนยาวหาความสุขไม่ได้เลย จึงอยากจะตายขึ้นมาทันที พยายามฆ่าตัวตายทุกวิธี อดอาหารก็แล้ว กินยาพิษก็แล้ว ผูกคอตายก็แล้ว จะทำ

อย่างไร ๆ ก็ไม่ตาย เรื่องนางปากร้าย ตอนที่นายโจรให้จับตัวนางปากร้ายโยนทิ้งทะเล มินกอินทรีสองตัวเมียบินมาเห็นเข้าเกิดความสงสาร ได้ให้นางจับเกาะท่อนไม้ นกทั้งสองใช้เท้าจับปลายท่อนไม้สองข้างไว้ ช่วยนางปากร้ายให้รอดชีวิตได้ บทบาทผู้ช่วยเหลือให้ตัวละครพ้นจากอันตราย เช่น เรื่องคนธรรพ์ ตอนที่ชายหนุ่มคนหนึ่งขึ้นไปตัดไม้บนเขาชยสน เพื่อนำไปขายในเมืองปรากฏว่าชายหนุ่มเกิดหลงทางหาทางลงจากเขาไม่ได้ จนกระทั่งใกล้ค่ำจึงได้พบคนธรรพ์ซึ่งอาศัยอยู่บนเขานั้น คนธรรพ์ได้ชี้แนะทางให้ชายหนุ่มกลับลงมาจากเขา เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้ช่วยเหลือในเรื่องความรักหรือคู่ชีวิต หมายถึง เป็นผู้ช่วยเหลือให้ตัวละครสมหวังในความรัก ได้แก่ บทบาทเป็นผู้ช่วยให้ตัวละครได้ครองคู่กัน เช่น เรื่องงูกายสิทธิ์ ตอนที่งูนั้นเกิดพอใจลูกสาวเศรษฐีจึงจวนให้ตายไปสู่ขอให้ตายายทอนอ่อนนอนไม่ไหวจึงไปสู่ขอ ถูกเศรษฐีตำว่าและไล่กลับมา ต่อมาเกิดพอใจลูกสาวเจ้าเมือง อ่อนนอนให้ตายายไปสู่ขออีก เจ้าเมืองไม่ให้ แต่ภริยาของเจ้าเมืองต่อว่าเจ้าเมืองว่า “เป็นป่าไม้ไม่ให้เขาถาง เป็นทางไม่ให้เขาเดิน” จึงตอบไม่ขัดข้องแต่เรียกสินสอดพิสดาร คือให้ทอดสะพานเงินสะพานทองตั้งแต่บ้านของตายายมาจนถึงวัง ตายายกลับไปบอกงู งูก็เนรมิตตามต้องการ เจ้าเมืองยังเกรงใจโดยเรียกสินสอดทองหมั้นเป็นเพชรนิลจินดา 7 พาน ในที่สุดงูก็หามาได้ เจ้าเมืองอ้างว่าธิดาของตนไปอยู่ที่บ้านตายายไม่ได้ จะต้องสร้างปราสาทให้เหมือนของเจ้าเมือง งูก็เนรมิตขึ้นได้ ในที่สุดเจ้าเมืองจำต้องยอมให้แต่งงานกันเพราะรู้ว่า เป็นงูกายสิทธิ์ ยิ่งอยู่ยิ่งเจริญขึ้น จนรู้ถึงเศรษฐีวังนั้นที่แท้คือผู้มีบุญญาธิการ เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้ช่วยเหลือในเรื่องการเก็บความลับ หมายถึง ตัวละครที่คอยช่วยเก็บความลับของตัวละครอื่น ๆ ได้แก่ บทบาทเป็นผู้ช่วยเก็บความลับให้ตัวละครเอก เช่น เรื่องพระยาหัวป้อม ตอนที่เจ้าเมืองท่านหนึ่ง มีบรรดาศักดิ์เป็นพระยา หัวของท่านป้อมต้องสวมหมวกหรือโปกผ้าอยู่ตลอดเวลา คนที่รู้ว่าเจ้าเมืองผู้นี้หัวป้อมมีคนเดียวเท่านั้น คือช่างตัดผม เขาต้องเก็บความลับอย่างสุดยอด ในเรื่องความลับไม่มีในโลก ตอนที่พระราชอาปกครองเหมือนกับเมืองอื่น ๆ แต่พฤติกรรมของพระราชานี้ผิดแปลกแตกต่างไปจากพระราชาทิ้งหลาย คือพระองค์ไม่ทรง พิถีพิถันในเรื่องอาหารการกินเลย จนถึงกับทรงสั่งวิเสทประจำห้องเครื่องของพระองค์ว่า พระกระยาหารสำหรับพระองค์นั้น อย่าได้ทำให้มันวิเศษวิโสจนแตกต่างไปจากของสามัญชนเลย ขอเพียงแต่ดันรำข้าวกินเหมือนอาหารของหมูกี่พอแล้ว และได้ทรงกำชับให้วิเสทประจำห้องเครื่องผู้นั้นเก็บเรื่องนี้ไว้เป็นความลับด้วย อย่าได้แพร่งพรายให้ใครรู้เป็นอันขาด เพราะจะทำให้พระองค์เสื่อมเสียพระเกียรติได้ เป็นต้น

กลุ่มที่ 4 เป็นผู้ช่วยเหลือในการช่วยกำหนดตัดสินใจ หมายถึง ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่ช่วยในการกำหนดตัดสินใจของตัวละครอื่น ได้แก่ บทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือในการกำหนดตัดสินใจ เช่น เรื่องการสืบพันธุ์ ตอนที่พระอิศวรช่วยกำหนดเวลาสืบพันธุ์ให้กับสัตว์และมนุษย์ เป็นต้น

กลุ่มที่ 5 เป็นผู้ช่วยเหลือในการทำให้ตัวละครเอกรู้แจ้ง หมายถึง ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่ช่วยให้ตัวละครอื่นรู้แจ้งในเรื่องที่ตัวละครอื่นอยากทราบ ได้แก่ บทบาทที่ผู้ช่วยช่วยให้ตัวละครเอกทราบรู้แจ้งในเรื่องตัวละครเอกอยากทราบ ได้แก่ เรื่องหมากล่าวว่าพระอิศวรช่วยให้หมารู้เรื่องเกี่ยวกับชีวิตของสัตว์หรือสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น โดยการแปลงร่างให้หมาเป็นสัตว์หรือสิ่งนั้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในสัตว์หรือสิ่งนั้น ๆ อย่างแท้จริง

กลุ่มที่ 6 เป็นผู้ช่วยเหลือในเรื่องฐานะ หมายถึง ตัวละครผู้ช่วยให้ตัวละครอื่นได้ตีมีฐานะดี ได้แก่ บทบาทที่ผู้ช่วยเหลือให้ตัวละครเอกมีฐานะที่ดีขึ้น ได้แก่ เรื่องถางป่าในเปรว กล่าวว่ามีผู้หนึ่งอยากจนมาก มีอาชีพถางป่าหาไม้ฟืนขาย

อยู่มาวันหนึ่งชายคนนั้นไปกางป่าหาไม้ฟืนที่โนนเปรว (ป่าช้า) เจ้าเปรวเห็นดังนั้นจึงนึกว่าชายคนนี้มีมาถางป่าที่โนนเปรวไม่มีที่ทำการ ตกตอนเย็นชายคนนั้นก็แบกฟืนกลับบ้าน เจ้าเปรวตามไปดู เห็นชายคนนั้นกลับถึงบ้าน เมียก็พูดขึ้นว่า “พี่มาเหนื่อย ๆ ต้องพักก่อนก่อนเดี๋ยวน้องจะตักน้ำให้อาบ หุงข้าวให้กิน” เจ้าเปรวเห็นดังนั้นก็พูดขึ้นว่า “เมื่อกลับมันจริง ๆ ตักน้ำให้กิน ตักน้ำให้อาบ หุงข้าวให้กิน นับประสาอะไรกับเราที่เป็นผี เราจะให้ของดีมันดีกว่า” พอตกลงกลางคืนเจ้าเปรวก็ให้ผืนชายคนนั้นให้ไปเอาเงินทองอยู่ในไหน พอรุ่งเช้าชายคนนั้นก็ไปเอาตามความฝันจนกลายเป็นคนร่ำรวย ในเรื่องนางตะเคียน กล่าวว่า มีผีหญิงสาวสวยที่อาศัยในดงตะเคียนเกิดความสงสารชายหนุ่มที่มอดม้วยที่มีความยากจนแต่มีความขยันไปตัดต้นตะเคียนเพื่อทำเรือใช้เป็นยานพาหนะในการประกอบอาชีพ จึงได้แปลงกายเป็นหญิงสาวสวยและได้ขออาศัยอยู่กับนายมนต์ จนทั้งสองได้เป็นสามีภรรยาต่อมาทั้งสองได้ช่วยกันทำมาหากิน จนมาฐานะร่ำรวย และได้บอกให้นายมนต์ไปส่งตนกลับบ้านที่ดงตะเคียน แล้วหญิงสาวนั้นก็ได้กลายเป็นผีกลับเหมือนเดิม และพบกับนายมนต์ว่าตนได้ช่วยเหลือในนายมนต์มีเงินทองแล้วให้นายมนต์กลับไปหาคุณใหม่

อภิปรายผล

ตัวละครผู้ช่วยเหลือนอกจากจะมีการช่วยให้เรื่องดำเนินต่อไปได้แล้ว ตัวละครผู้ช่วยเหลือทั้ง 3 ประเภทยังมีกลวิธีการช่วยเหลือที่แตกต่างกัน โดยตัวละครแต่ละประเภทจะใช้ความสามารถเฉพาะตัวในการช่วยเหลือ เช่น มนุษย์ ใช้สติปัญญา การพูดการจา หรือความคิดในการช่วยเหลือ อมนุษย์ ใช้เวทมนตร์คาถาในการช่วยเหลือ และสัตว์ ใช้แรงหรือพลังกำลังในการช่วยเหลือตัวทั้งนี้ละครผู้ช่วยเหลือยังเป็นตัวละครที่สร้างสีสันให้กับนิทานได้เป็นอย่างดี ฉะนั้นความหลากหลายของตัวละครผู้ช่วยเหลือที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านจึงเป็นจุดที่สามารถดึงดูดความสนใจให้ผู้ฟังนิทานเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสนุกสนาน ตื่นเต้น และไม่รู้สึกรู้สีก่ออีกด้วย

ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านกลุ่มทะเลสาบสงขลาจะสะท้อนให้เห็นแง่มุมเกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ คือ ในชีวิตจริงคนเราอาจจะต้องเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคหลายอย่าง ซึ่งบางครั้งก็สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง จึงต้องมีผู้ช่วยเหลือ ดังตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานพื้นบ้านที่เปรียบเสมือนผู้ให้ความช่วยเหลือในชีวิตจริงของมนุษย์

การศึกษาตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานพื้นบ้านกลุ่มทะเลสาบสงขลา พบว่านิทานพื้นบ้านเป็นเครื่องสะท้อนสังคม สิ่งที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านส่วนหนึ่งนั้นจัดได้ว่าเป็นเรื่องที่ปรากฏอยู่ในสังคมที่ผู้เล่าพบเห็นหรือมีความเชื่อในสิ่งนั้น ทำให้ผู้เล่านำข้อมูลที่พบเห็นในชีวิตประจำวันในสังคม หรือมีความเชื่อที่นำมาถ่ายทอดเป็นเรื่องราวโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ และผนวกกับจินตนาการของผู้เล่า ทำให้เกิดเป็นเรื่องราวขึ้น การศึกษาตัวละครผู้ช่วยเหลือที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านกลุ่มทะเลสาบสงขลา ในครั้งนี้จึงจะทำให้เห็นแง่มุมและมุมมองที่เกี่ยวกับชีวิตและสังคมของผู้คนที่อาศัยอยู่ในเขตกลุ่มทะเลสาบสงขลาได้อีกทางหนึ่งในเรื่องราวที่เป็นนิทานพื้นบ้านเมื่อตัวละครเอกหรือตัวละครต่าง ๆ ในเรื่องตกอยู่ปัญหาที่จะมีตัวละครผู้ช่วยเหลือ เช่น ฤๅษี พระอิศวร ตายาย ฯลฯ เข้ามาช่วยเหลือคลี่คลายปัญหาให้ตัวละครเอกหรือตัวละครต่าง ๆ ในเรื่องรอดพ้นจากปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสิ่งนี้ก็สามารถสะท้อนให้เห็นชีวิตจริงของคนในสังคมที่อาศัยอยู่ในเขตกลุ่มทะเลสาบได้เช่นเดียวกัน กล่าวคือในยามที่คับขันหรือพบเจอปัญหาในชีวิตจริงนั้นก็มักจะจะมีผู้ช่วยแก้ไขปัญหามาทางออกเหล่านั้นให้คลี่คลายไปได้ ซึ่งเทียบกับตัวละครผู้ช่วยเหลือที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านกลุ่มทะเลสาบสงขลา อีกทั้งการศึกษาตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานพื้นบ้านกลุ่มทะเลสาบสงขลาจึงเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้เราเข้าใจกระบวนการคิดของคนในสังคมที่ถ่ายทอดผ่านนิทานได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะการสะท้อนความคิดบางแง่มุมของชีวิตและความคิดความเชื่อของสังคม โดยเฉพาะความเชื่อเรื่อง “คนดีผีคุ้ม” นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- น้ำมนต์ อยู่อินทร์. (2554). ตัวละครผู้ช่วยเหลือในนิทานพื้นบ้านวัดเกาะ. ศิลปศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรศักดิ์ พรหมแก้ว (2529). สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 5 . สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา : สงขลา.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย. (2552). สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1-18. ธนาคารไทยพาณิชย์ : กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. ราชบัณฑิตยสถาน: กรุงเทพฯ.
- สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร(องค์การมหาชน). (2555). การดำเนินการด้านการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โครงการพัฒนาระบบคลังข้อมูล 25 กลุ่มน้ำ และแบบจำลองน้ำท่วมน้ำแล้ง. บริษัท แอสตีคอน คอร์ปอเรชั่น จำกัด : กรุงเทพฯ.
- Thompson, S.. (1966). Motif – index of folk literature. Bloomington: Indiana University Press.

HE-O-23

ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อตอนในละครซิตคอมบ้านสรายุแลนด์

Name the episode in the sitcom. Saran Land

นริรัตน์ อ่อนมาก^{1*} พรพันธุ์ เขมคุณาศัย¹ และปรียากรณ์ ชูแก้ว¹

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: hongnareerat25@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คำ วลี ประโยค และกลวิธีการตั้งชื่อตอนในรายการซิตคอม บ้านสรายุแลนด์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร โดยเก็บรวบรวมชื่อตอนผ่านทางเว็บไซต์ <https://th.wikipedia.org/wiki> ระหว่างวันที่ 8 มกราคม – 20 กันยายน พ.ศ. 2561 จากรายการซิตคอม 4 เรื่อง มีจำนวนรายชื่อตอนทั้งหมด 139 รายชื่อ โดยใช้แนวทางการใช้ภาษาและกลวิธีตั้งชื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า การใช้ภาษาในการตั้งชื่อซิตคอม บ้านสรายุแลนด์ มีทั้งคำ วลี และประโยค เมื่อจำแนกในเชิงปริมาณพบว่ามีการใช้ประโยคในการตั้งชื่อตอนมากที่สุด จำนวน 72 รายชื่อ อาจเนื่องมาจากประโยคสามารถทำให้เกิดความเข้าใจถึงเนื้อหาของเรื่อง โดยไม่ต้องมีการตั้งคำถามว่ามีเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร เพราะประโยคมีความสมบูรณ์ กระชับชัดเจนกว่าคำหรือวลี สำหรับกลวิธีการตั้งชื่อตอนมี 4 ชนิด ได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อตามตัวละครที่สำคัญ กลวิธีการตั้งชื่อแบบสำนวน กลวิธีการตั้งชื่อแบบเลียนเสียงหรือล้อเลียน และกลวิธีการตั้งชื่อแบบบอกเนื้อหา เมื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบพบว่า กลวิธีการตั้งชื่อแบบบอกเนื้อหามีจำนวนมากที่สุด 102 รายชื่อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากซิตคอม บ้านสรายุแลนด์ เป็นเรื่องราวที่ต้องการจะสื่อเนื้อหาว่าเกี่ยวข้องกับอะไรผ่านชื่อเรื่อง จึงมีการตั้งชื่อเรื่องที่เป็นไปในทางเดียวกันกับเนื้อหา เพื่อให้ผู้ชมสนใจที่จะติดตามเรื่องราวนั้น ๆ

คำสำคัญ : การใช้ภาษา ตั้งชื่อ รายการซิตคอม บ้านสรายุแลนด์

Abstract

This article aims to study the use of words, phrases, sentences and naming strategies in sitcom programs Saran Land by collecting the episode title via the website <https://th.wikipedia.org/wiki> between January 8-September 20, 2018, from the 4 sitcom programs, there are a total of 139 episodes, using the language and strategy naming conventions as guidelines for analysis. The study found that using the language in the sitcom name Saran Land has both words, phrases and sentences. When quantified, it is found that the most commonly used naming phrases are 72 names due to Sentences can make understanding the content of the subject without having to ask questions about what the story is about because the sentence is more concise, clearer than the word or phrase. There are 4 types of naming strategies: key naming strategies, idiomatic naming strategies, naming or mimicking tactics, and content naming strategies when metaphorical analysis is found. that Content naming strategies have the highest

สราญแลนดมีการใช้ภาษาและลีลาที่ต่างกัน เช่น การใช้คำ ได้แก่ คำต่างประเทศ คำสแลง ภาษาปาก ฯลฯ มีการใช้วิธี และมีการใช้ประโยคที่มีลักษณะที่โดดเด่น เพื่อให้สะดุดตาหรือดึงดูดความสนใจแก่ผู้ชม

เพราะเหตุที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นเหตุจูงใจที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาลักษณะของการใช้ภาษาและกลวิธีที่ใช้ในการตั้งชื่อตอนของซีทคอมบ้านสราญแลนด ว่ามีลักษณะอย่างไร ที่จะทำให้ละครมีความน่าสนใจและดึงดูดผู้ชม ซึ่งพบว่าภาษาเป็นสิ่งสำคัญในการตั้งชื่อตอนของซีทคอมบ้านสราญแลนด จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการใช้ภาษาและกลวิธีในการตั้งชื่อตอนของซีทคอมบ้านสราญแลนด

วิธีการดำเนินการวิจัย

1.ขั้นเตรียมและรวบรวมข้อมูล

1.1 รวบรวมรายชื่อตอนในซีทคอม บ้านสราญแลนด และค้นคว้าหาข้อมูลจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/รายชื่อตอนในบ้านสราญแลนด> ซึ่งมีจำนวนรายชื่อทั้งหมด 139 รายชื่อ

1.2 ขั้นศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยและกำหนดแหล่งข้อมูลที่จะศึกษา ดังนี้

- 1.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อ
- 2.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการตั้งชื่อ
- 3.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 นำข้อมูลจากรายชื่อตอนมาวิเคราะห์ ตามที่ผู้วิจัยได้แยกประเด็นไว้

3. ขั้นเสนอและสรุปผล

- 3.1 สรุปผล อภิปราย และเสนอแนะ
- 3.2 เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

แนวคิดเกี่ยวกับการตั้งชื่อและกลวิธีการตั้งชื่อ

อวยพร พานิช (2539) กล่าวไว้ว่า การตั้งชื่อเป็นการขมวดเรื่องราวเป็นถ้อยคำกลุ่มหนึ่ง เป็นการรวบรวมมโนทัศน์กว้างไกลตามหลักความคิดที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ความเชื่อและวัฒนธรรมการใช้ภาษา มักเป็นคำสั้นๆ หรือวลีที่เป็นที่ยอมรับหรือเข้าใจร่วมกัน ระหว่างผู้ตั้งชื่อกับผู้อ่านพบชื่อนั้น เช่น การตั้งชื่อคน การตั้งชื่อคนจะเป็นคำสั้นๆ ไม่ก็พยางค์เป็นที่รวมมโนทัศน์กว้างไกลของพ่อแม่และสังคมที่มอบให้เด็กเกิดใหม่ ด้วยมีความเชื่อว่าเด็กคนนั้นจะเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่ดีสมชื่อ

ไสลทิพย์ จารุภูมิ (2544) กล่าวไว้ว่า ชื่อเป็นสิ่งเบื้องต้นที่ใช้สื่อความหมายคนไทยจึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับการตั้งชื่อนาม ไม่ว่าจะเป็นชื่อบุคคล ชื่อสินค้า ชื่อภาพยนตร์ ล้วนต้อง ผ่านการคิดสร้างสรรค์อย่างพิถีพิถันภายใต้กฎเกณฑ์ว่าต้อง “สื่อความหมายและเครื่องมือที่ใช้ สื่อความหมายที่สำคัญก็คือ ภาษา มีทั้งภาษาถ้อยคำ (วจนภาษา) และภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำ (อวจนภาษา) ซึ่งต้องเป็นที่เข้าใจระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร การตั้งชื่อนามจะมี “กฎเกณฑ์” บางประการที่ยึดถือร่วมกันอยู่ อย่างเช่นการตั้งชื่อภาพยนตร์ก็มีกฎเกณฑ์หลัก ๆ ที่ยึดถือร่วมกัน ซึ่งก็คือ 1. ชื่อภาพยนตร์ควรบอกมโนทัศน์ของเรื่องเพื่อให้

ผู้ชมสามารถคาดเดาแนวเรื่องของ ภาพยนตร์ได้จากชื่อเรื่อง 2. ชื่อภาพยนตร์ให้สะดุดความสนใจ เพื่อเป็นการกระตุ้นความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็นของผู้ชมว่าภาพยนตร์เรื่องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร และ อัครา บุญทิพย์ (2535:73-74) ได้กล่าวถึงกลวิธีการตั้งชื่อ ไว้ว่า เป็นการจูงใจผู้อ่านสนใจเรื่อง โดยผู้เขียนต้องพยายามตั้งชื่อเรื่องให้น่าสนใจ ซึ่งกลวิธีการตั้งชื่อคือ วิธีการตั้งชื่อเรื่องที่คุณเขียนเลือกใช้โดยจะต้องมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ อันได้แก่ การตั้งชื่อเรื่องตามเนื้อหาสาระ การตั้งชื่อตามตัวเอก การตั้งชื่อเรื่องด้วยประโยคคำถาม เป็นต้น

ผลการวิจัย

ประเด็นแรก การใช้ภาษาในการตั้งชื่อตอนชิทคอม บ้านสรายุแลนด์

การใช้ภาษาในการตั้งชื่อนั้นจะต้องมีความพิถีพิถันในการใช้ภาษามาก เพื่อที่จะชักจูงผู้ชมให้สนใจและคอยติดตามชมรายการ โดยการใช้คำในการตั้งชื่อนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายตายนัก เพราะในบางกรณีจะต้องพยายามหาคำที่จะเป็นตัวแทนแนวคิดสำคัญที่ตนจะเสนอ และจะต้องใช้จำนวนคำที่รัดกุม แต่สื่อความหมายที่ต้องการ ได้ชื่อตอนชิทคอมบ้านสรายุแลนด์มีลักษณะการใช้ภาษาในลีลาที่ต่างกัน เพื่อให้สะดุดตาหรือดึงดูดความสนใจ ผู้วิจัยพบว่าการใช้ภาษาในการตั้งชื่อตอนชิทคอม บ้านสรายุแลนด์ มี 5 ลักษณะดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การใช้คำ

การรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำนั้นว่ามีความจำเป็นอย่างมากสำหรับการตั้งชื่อเพราะคำเป็นเครื่องมือสำคัญที่สื่อความหมายให้ถึงผู้อ่านได้ตรงตามวัตถุประสงค์และและผู้ใช้เขียนจะต้องพิถีพิถันในการเลือกใช้คำเป็นอย่างมากเพื่อนำเสนอเนื้อหาให้เข้าถึงกลุ่มผู้อ่านได้อย่างชัดเจน โดยจำแนกออกได้ 5 ประเภท ดังต่อไปนี้

1.1 การใช้คำภาษาต่างประเทศ เป็นการนำคำต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย โดยผู้วิจัยพบว่าการใช้คำภาษาต่างประเทศในการตั้งชื่อตอนชิทคอม บ้านสรายุแลนด์ มีทั้งสิ้น 6 รายชื่อ

ตัวอย่างเช่น “จูน โอเค”

(ศึกรักข้ามรั้ว : วันที่ 4 มิถุนายน 2561)

จากตัวอย่าง มีการตั้งชื่อโดยนำคำต่างประเทศมาใช้ในการตั้งชื่อ คือคำว่า โอเค (OK) ซึ่งคำว่า OK หมายถึง คำที่แสดงถึงการอนุมัติ การยอมรับ ความเห็นชอบ การตกลง ในบริบทของการตั้งชื่อนี้คือ การที่ตัวละครในเรื่องเกิดความยินยอมและตกลงใจต่อเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น เป็นการตั้งชื่อที่แสดงให้เห็นให้ผู้ชมสามารถเข้าใจในเนื้อเรื่องได้ และยังแสดงให้เห็นว่าการนำเอาคำต่างประเทศเข้ามาใช้นั้นเพื่อต้องการให้ทราบได้ว่าในปัจจุบันนี้ ภาษาต่างประเทศได้เข้ามามีบทบาททางสังคมในยุคปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยพบว่าการตั้งชื่อเรื่องแบบใช้คำต่างประเทศมาเป็นส่วนในการตั้งชื่อเรื่องนั้น ไม่นิยมมากนักในการตั้งชื่อเรื่อง เพราะคำต่างประเทศบางคำอาจจะไม่สามารถสื่อความหมายที่ชัดเจนได้ตรงกับชื่อเรื่องและการใช้คำต่างประเทศมาเป็นส่วนในการตั้งชื่อนั้นทำให้ผู้ชมไม่สามารถเข้าใจถึงชื่อเรื่องได้ เนื่องจากผู้ชมบางคนไม่ได้มีความรู้เกี่ยวกับคำต่างประเทศมากนัก จึงไม่ค่อยนิยมนำมาตั้งชื่อมากนัก

1.2 การใช้คำสแลง ถ้อยคำที่ใช้กันเฉพาะกลุ่ม เป็นคำที่สร้างขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายภายในกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยรุ่นหรือหนุ่มสาวและเป็นที่ยอมรับกัน และถือได้ว่าเป็นคำที่ดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้เป็นอย่างมาก ผู้วิจัยพบว่าการใช้คำภาษาต่างประเทศในการตั้งชื่อตอนชิทคอม บ้านสรายุแลนด์ มีทั้งสิ้น 5 รายชื่อ

ตัวอย่างเช่น “เผือกตัวพ่อ”

(ศีกร์กข์ชำมร์ว : วันที่ 29 มกราคม 2561)

จากตัวอย่างมีการตั้งชื่อโดยใช้คำสแลงในการตั้งชื่อ คือคำว่า เผือก กับ ตัวพ่อ ซึ่งคำว่า เผือก ในความหมายวัยรุ่น หมายถึง ยุ่งเรื่องชาวบ้าน และคำว่า ตัวพ่อ ในความหมายของวัยรุ่นหมายถึง คนที่เป็นที่สูงสุดในด้านใดด้านหนึ่ง แสดงให้เห็นว่าการนำคำสแลงมาใช้ในการตั้งชื่อสามารถสื่อความหมายเฉพาะของกลุ่มวัยรุ่นได้อย่างชัดเจน

ผู้วิจัยพบว่าการตั้งชื่อเรื่องแบบการใช้คำสแลงมาเป็นส่วนในการตั้งชื่อเรื่อง ได้รับความนิยมเป็นจำนวนมาก เพราะปัจจุบันนี้คำสแลงเป็นที่นิยมของกลุ่มวัยรุ่นในสมัยนี้ เพราะส่วนใหญ่แล้วละครส่วนใหญ่ในเรื่องนี้จะสะท้อนปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวัยรุ่นเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการตั้งชื่อแบบการใช้คำสแลงจึงได้รับความนิยมเป็นจำนวนมากที่สุด

1.3 การใช้ภาษาปาก

ภาษาที่ใช้สื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ ทั้งการพูดและการเขียน การใช้ภาษาพูดนั้นมีลักษณะต่างๆ จำนวนมาก เช่น การใช้คำศัพท์รูปแบบประโยคหรือวลี รวมทั้งการใช้ความหมายของคำที่แตกต่างไปจากภาษาที่เป็นแบบแผนก็ได้ อาจเป็นคำที่ไม่สุภาพ และไม่ควรมานำมาสื่อสารอย่างเป็นทางการ ซึ่งในรายการชิทคอม บ้านสารัญแลนด์มีการนำคำภาษาปากมาใช้ในการตั้งชื่อ เพื่อสื่อให้ผู้ชมสามารถเห็นถึงลักษณะตัวละครหรือเรื่องราวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยพบว่าการใช้คำภาษาปากในการตั้งชื่อตอนชิทคอม บ้านสารัญแลนด์ มีทั้งสิ้น 13 รายชื่อ

ตัวอย่างเช่น “จีหึ่ง”

(ชะนีนีคนาน : วันที่ 2 พฤษภาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการตั้งชื่อโดยใช้ภาษาปากเป็นส่วนในการตั้งชื่อ ซึ่งคำว่า จีหึ่ง หมายถึง ลักษณะอาการของคนที่มีนิสัยหวงแหนทางผู้ชาย, มักใช้เข้าคู่กับคำ หวง เป็น หึงหวง หรือ หวงหึ่ง ซึ่งการตั้งชื่อลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ตั้งชื่อต้องการสื่อสารประเด็นของเรื่องที่เป็นกันเองและความคุ้นเคยต่อผู้ชม

ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อโดยใช้ภาษาปากไม่นิยมมากนักในการตั้งชื่อเรื่อง เพราะการตั้งชื่อลักษณะนี้มักจะสื่อคำที่มีลักษณะที่หยาบคายมากเกินไปหรือแสดงออกมาในทางที่ไม่ดีส่งผลให้ผู้ชมไม่เกิดความสนใจมากนัก จึงไม่นิยมนำมาเป็นส่วนในการตั้งชื่อเรื่อง

1.4 การซ้ำคำ คือการนำคำคำเดียวมาใช้ซ้ำ ๆ ในที่ใกล้ ๆ กันเพื่อย้ำความหมายของข้อความให้หนักแน่นมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยพบว่าการซ้ำคำในการตั้งชื่อตอนชิทคอม บ้านสารัญแลนด์ มีทั้งสิ้น 7 รายชื่อ

ตัวอย่างเช่น “ตายแล้ว ตายแล้ว”

(ศีกร์กข์ชำมร์ว : วันที่ 6 สิงหาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการตั้งชื่อตอนในลักษณะของการซ้ำคำ คือคำว่า ตายแล้ว ซึ่งเป็นการซ้ำที่ซ้ำคำว่าตายแล้ว ใน 2 ครั้งติดๆกัน โดยคำที่นำมาซ้ำกันนั้นมีความหมายที่เหมือนกัน เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะหรืออาการของเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง และเพื่อเป็นการย้ำถึงเหตุการณ์นั้นๆ อย่างให้เห็นได้ชัด

ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อโดยใช้คำซ้ำในการตั้งชื่อเรื่อง ไม่นิยมมากนักในการตั้งชื่อเรื่อง เพราะการตั้งชื่อเรื่องลักษณะนี้เป็นการซ้ำคำที่มีความหมายและลักษณะรูปคำที่เหมือนเดิม โดยการใช้แบบนี้ไม่สามารถสื่อความหมายที่ครอบคลุมได้อย่างชัดเจน เนื่องจากเป็นการซ้ำคำในลักษณะเดิม จึงไม่นิยมนำมาเป็นส่วนในการตั้งชื่อเรื่อง

2. การใช้วลี

การตั้งชื่อรายการชิตคอม บ้านสรายูแลนด์ มีการตั้งชื่อที่สามารถสื่อให้เห็นถึงเนื้อหาสาระของเรื่อง แม้ชื่อจะไม่มี ความหมาย แต่ก็สามารถเป็นที่สนใจแก่ผู้ชมมาก ซึ่งในรายการชิตคอม บ้านสรายูแลนด์มีการใช้วลีในการตั้งชื่อ มีทั้งสิ้น 35 รายชื่อ

ตัวอย่างเช่น “ศัตรูหัวใจ”

(ชะนีหนีคาน : วันที่ 18 กรกฎาคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้น “ศัตรูหัวใจ” จัดเป็นนามวลี ซึ่งคำว่า “ศัตรู” เป็นคำนาม หมายถึง ข้าศึก, ปรปักษ์, เช่น ศัตรู จากภายนอกประเทศ เปลี่ยนเป็นศัตรูพืช, ผู้จองเวร เช่น 2 ตระกูลนี้เป็นศัตรูกันมาหลายชั่วคนแล้ว และมีคำนามตามหลังคือคำว่า “หัวใจ” หมายถึง อวัยวะภายในสำหรับฉีดเลือดให้หมุนเวียนเลี้ยงร่างกาย หรือ สิ่งที่มีหน้าที่รู้ รู้สึก นึก และคิด ดังนั้น จะเห็นได้ว่า คำนาม+คำนาม = นามวลี

ผู้วิจัยพบว่าการตั้งชื่อจะเห็นว่าลักษณะการตั้งชื่อตอนโดยอาศัยโครงสร้างระดับวลี ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นประเภท นามวลี เพราะมีการนำคำบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระมาเป็นส่วนในการตั้งชื่อ และมักจะนำคำเรียกชื่อสิ่งต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของรายการมาประกอบการตั้งชื่อ คำเหล่านี้มักจะเป็นคำนาม จะเห็นได้ว่าการตั้งชื่อตอนในรายการชิตคอม บ้าน สรายูแลนด์ มักจะนิยมใช้นามวลีในการตั้งชื่อ เพื่อจะให้ชื่อละครเป็นที่น่าสนใจ ดึงดูดใจผู้ชม

3.การใช้ประโยค

การตั้งชื่อรายการชิตคอม บ้านสรายูแลนด์ มีการตั้งชื่อแบบประโยคบอกเล่าทั่วไป และเป็นการตั้งชื่อที่สามารถ ดึงดูดความสนใจจากผู้ชมได้ จากการวิเคราะห์การตั้งชื่อรายการชิตคอม บ้านสรายูแลนด์ พบว่ามีการตั้งชื่อโดยการใช้ประโยค เป็นจำนวนมาก มีทั้งสิ้น 72 รายชื่อ

ตัวอย่างเช่น “เด็กมีปัญหา”

(ชะนีหนีคาน : วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2561)

จากตัวอย่างข้างต้น “เด็กมีปัญหา” เป็นประโยคความเดียว โดยประโยคนี้นี้มีคำว่า “เด็ก” ทำหน้าที่เป็นประธาน คำ ว่า “มี” เป็นกริยา และคำว่า “ปัญหา” มีหน้าที่เป็นกรรม เมื่อนำทั้ง 3 คำมาเรียงติดกันที่มีโครงสร้างครบทั้งประธาน กริยา และกรรม ทำให้ประโยคนี้เป็นประโยคที่มีความหมายสมบูรณ์และมีเนื้อความครบถ้วน

ผู้วิจัยพบว่ามีลักษณะการตั้งชื่อตอนในรายการชิตคอม บ้านสรายูแลนด์ โดยอาศัยโครงสร้างระดับประโยค ส่วนใหญ่ เป็นประโยคความเดียว ประโยคที่มีองค์ประกอบครบและละประธาน มีลักษณะใกล้เคียงกับโครงสร้างระดับวลีที่อาศัย เรื่องราวบางส่วนมาตั้งชื่อเรื่อง

ประเด็นที่สอง กลวิธีการตั้งชื่อตอนชิตคอม บ้านสรายูแลนด์

กลวิธีการตั้งชื่อ เป็นการช่วยให้ผู้เขียนจำกัดขอบเขตของเรื่องได้รัดกุมชัดเจน และจงใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจเรื่อง ดังนั้น ผู้เขียนจะต้องพยายามตั้งชื่อเรื่องให้น่าสนใจ และมีกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องที่แตกต่างกันไป

จากการสำรวจข้อมูลที่ปรากฏเกี่ยวกับกลวิธีการตั้งชื่อในชิตคอม บ้านสรายูแลนด์ ผู้วิจัยพบว่ากลวิธีการตั้งชื่อตอน สามารถจำแนกออกเป็น 5 ประเด็นใหญ่ๆ ดังนี้

1. กลวิธีการตั้งชื่อตามตัวละครที่สำคัญ

เพื่อเน้นให้เห็นความสำคัญของบทบาทตัวละครนั้นๆ และสามารถทำให้ผู้ชมรับรู้ได้ว่าเรื่องราวของตัวละครเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับใคร เป็นเรื่องราวที่ดำเนินการโดยมีตัวละครเอกเป็นผู้ดำเนินเรื่องราวต่างๆ มีทั้งสิ้น 11 รายชื่อ

ตัวอย่างเช่น “ชั้นนี้ เอวสะท้าน”

(สุภาพบุรุษสุดซอย : วันที่ 3 เมษายน 2561)

จากตัวอย่างข้างต้น “ชั้นนี้ เอวสะท้าน” เป็นการตั้งชื่อโดยนำคำว่า ชั้นนี้ ซึ่งเป็นชื่อของตัวละครเอก มาเป็นส่วนในการตั้งชื่อเรื่อง ซึ่งเป็นคำที่สามารถทำให้ผู้ชมรับรู้ได้ว่า เรื่องราวของตัวละครเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับใคร และเนื้อหาของเรื่อง เฉลี่ย ที่เป็นตัวละครสำคัญอีกตัวหนึ่งของเรื่อง จะมีเอวสะท้านอย่างไร จึงเป็นชื่อเรื่องที่ชวนให้ผู้ชมคอยติดตามเรื่องราวของเรื่องต่อไป

ผู้วิจัยพบว่าลักษณะการตั้งชื่อตามตัวละครที่สำคัญมาเป็นส่วนในการตั้งชื่อเรื่องสามารถดึงดูดกลุ่มผู้ชมได้พอสมควร เมื่อชื่อตัวละครน่าสนใจก็จะทำให้ชื่อเรื่องมีความน่าสนใจอีกด้วย

2. กลวิธีการใช้สำนวนในการตั้งชื่อ

การตั้งชื่อลักษณะนี้ เป็นการตั้งชื่อโดยการนำเอาสำนวนมาใช้ในการตั้งชื่อ โดยสำนวนจะมีหลากหลายสำนวน การนำเอาส่วนของสำนวนมาใช้ในการตั้งชื่อตอน จะมีการนำเอาสำนวนที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาของตัวละครและเรื่องราวที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะให้ผู้ชมรับรู้ได้ว่าตัวละคร และเรื่องราวนั้นมีเนื้อหาไปแนวไหน มีทั้งสิ้น 6 รายชื่อ

ตัวอย่างเช่น “น้ำพริกถ้วยเก่า”

(ศึกรักข้ามรั้ว : วันที่ 15 มกราคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้น น้ำพริกถ้วยเก่า เป็นการตั้งชื่อโดยการนำสำนวนไทยมาตั้งชื่อเรื่อง ซึ่งชื่อเรื่อง น้ำพริกถ้วยเก่า เป็นสำนวนที่มีความหมายว่า การใช้ชีวิตคู่ อยู่กินกับภรรยาคนเดิม ดังนั้นการตั้งชื่อเรื่องก็จะเป็นการตั้งชื่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระของเรื่อง ที่แสดงให้เห็นว่า ตัวละครในเรื่องมีนิสัยหันกลับไปอยู่กินกับภรรยาคนเดิมอีกครั้ง จึงมีการตั้งชื่อเรื่องว่า น้ำพริกถ้วยเก่า

ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อแบบใช้สำนวนไม่นิยมมากนักในการตั้งชื่อเรื่องเพราะไม่เป็นที่น่าสนและดึงดูดใจผู้ชม จึงไม่นิยมนำมาเป็นส่วนในการตั้งชื่อเรื่อง และอีกทั้งสำนวนที่เหมาะสมกับเนื้อหาของเรื่องก็มักจะมีน้อย จึงไม่ค่อยนิยมนำมาตั้งชื่อมากนัก

3. กลวิธีการเลียนเสียงในการตั้งชื่อ

เป็นล้อเลียนหรือการเลียนเสียงสิ่งต่างๆ ที่มีการกล่าวถึงหรือเชื่อมโยงถึงเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นจากสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้น ไม่ว่าจะเป็นการเลียนล้อเลียนชื่อบุคคล การล้อเลียนเลียนชื่อภาพยนตร์ การล้อเลียนเลียนเสียงเพลง การล้อเลียนเลียนเสียงการเล่านิทาน เป็นต้น เพื่อต้องการให้ผู้ชมเห็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น มีทั้งสิ้น 20 รายชื่อ

ตัวอย่างเช่น

“ไม่ใช่เรื่องที่จะขอแล้วจะให้กันได้”

(สุภาพบุรุษสุดซอย : วันที่ 12 มิถุนายน 2561)

จากตัวอย่างข้างต้น ไม่ใช่เรื่องที่จะขอแล้วจะให้กันได้ เป็นการตั้งชื่อโดยนำเอาชื่อเพลงของนักร้องที่มีชื่อเสียงในวงการเพลง ซึ่งความหมายในบริบทเนื้อเพลงนั้นหมายถึง อาการที่แสดงออกต่อผู้ที่มาขอสิ่งของหรือสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตไป

จึงเกิดการปฏิเสธต่อกลับไป ดังนั้นการตั้งชื่อเรื่องจะเกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระของเรื่อง ที่แสดงให้เห็นถึงการปฏิเสธต่อการขอ
 สิ่งของต่างๆ จึงนำชื่อเพลงนั้นมาล้อเลียนหรือมาเป็นส่วนในการตั้งชื่อเรื่อง

ผู้วิจัยพบว่าการตั้งชื่อแบบเลียนเสียงไม่นิยมมากนักในการตั้งชื่อเรื่อง เพราะไม่เป็นที่น่าสนใจและดึงดูดใจผู้ชม จึงไม่
 นิยมนำมาเป็นส่วนในการตั้งชื่อเรื่อง และอีกทั้งการตั้งชื่อแบบเลียนเสียงไม่สามารถสื่อความหมายที่แน่ชัดได้ จึงไม่ค่อยนิยม
 นำมาตั้งชื่อมากนัก

4. กลวิธีการบอกเนื้อหาของเรื่อง

เป็นการตั้งชื่อตามสาระสำคัญของเรื่อง การตั้งชื่อลักษณะนี้จะแสดงเนื้อหาที่จะนำเสนออย่างชัดเจน และมีประโยค
 ที่แสดงเรื่องราวชีวิตให้ผู้ชมทราบคร่าวๆ ว่าชีวิตเขาเป็นอย่างไร ทำอะไรบ้าง มีทั้งสิ้น 102 รายชื่อ

ตัวอย่างเช่น “รักเก่าที่บ้านใหม่”

(ศีกร์กข์ข้ามรั้ว : วันที่ 78 มกราคม 2561)

จากตัวอย่างข้างต้น รักเก่าที่บ้านใหม่ เป็นการตั้งชื่อตามเนื้อหาสาระของเรื่องราวที่ต้องการจะสื่อออกมา ซึ่งสามารถรู้
 ได้ทันทีว่า ละครเรื่องนี้หรือตอนนี้ต้องการนำเสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรักโดยเฉพาะ ซึ่งเมื่อผู้ชมเห็นชื่อเรื่องของละคร
 ตอนนั้นก็สมารถทำให้เกิดความสนใจที่จะรับชมเนื้อหาต่อไป

ผู้วิจัยพบว่าการตั้งชื่อแบบบอกเนื้อหาของเรื่องที่น่าสนใจ ตรงกับเนื้อหาสาระของเรื่อง ต้องการจะสื่อสารเรื่องอะไร
 ก็มีการตั้งชื่อนั้นๆ เลย เป็นการตั้งชื่อที่ทำให้ผู้ชมไม่ต้องสงสัย สามารถรับรู้ได้ทันทีเมื่อเห็นชื่อเรื่อง ว่าเรื่องนี้เป็นละคร
 เกี่ยวกับอะไร และต้องการนำเสนอสิ่งใด

การอภิปรายและสรุปการวิจัย

บทสรุป

การใช้ภาษาที่ปรากฏในการตั้งชื่อตอนซีทคอม บ้านสรอายุแลนด์ ผู้วิจัยพบลักษณะการใช้คำในประเด็นต่างๆ จากชื่อ
 ตอนทั้งหมด 139 รายชื่อ สามารถจำแนกข้อมูลตามประเด็นได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การใช้คำในการตั้งชื่อตอนซีทคอม บ้านสรอายุแลนด์

การใช้ภาษา		จำนวน	ร้อยละ
1.การใช้คำ			
	1.การใช้คำภาษาต่างประเทศ	6	4.32
	2.การใช้คำสแลง	5	3.60
	3.การใช้ภาษาปาก	13	9.35
	4.การใช้คำซ้ำ	7	5.03
	5.การใช้คำผสม	1	0.71
รวม		32	
2.การใช้วลี		35	25.18
3.การใช้ประโยค		72	51.80
รวม		139	100

ตารางที่ 2 กลวิธีในการตั้งชื่อตอนซีทคอม บ้านสรอายุแลนด์

กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง	จำนวน	ร้อยละ
1.กลวิธีการตั้งชื่อตามตัวละครที่สำคัญ	11	7.91
2.กลวิธีการตั้งชื่อแบบสำนวน	6	4.31
3.กลวิธีการตั้งชื่อแบบเลียนเสียงหรือล้อเลียน	20	14.39
4.กลวิธีการตั้งชื่อแบบบอกเนื้อหา	102	73.39
รวม	139	100

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในการตั้งชื่อตอนซีทคอม บ้านสรอายุแลนด์มีการใช้คำระดับประโยคในการตั้งชื่อตอนมากที่สุด ประโยคพบว่า ปรากฏทั้งประโยคที่สมบูรณ์ทั้งภาคประธานและภาคแสดง สาเหตุที่นิยมตั้งชื่อตอนโดยการใช้ประโยคมากที่สุดเนื่องจาก ซีทคอม บ้านสรอายุแลนด์ มีกลุ่มผู้ที่ติดตามชมรายการทุกเพศทุกวัย การตั้งชื่อตอนโดยใช้ประโยคเพื่อให้ชื่อตอนเกิดความสมบูรณ์ทางภาษา มีความเข้าใจถึงเนื้อหาของเรื่องโดยไม่ต้องมีการตั้งคำถามว่ามีเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร เพราะชื่อตอนมีประโยคที่สมบูรณ์แล้ว รองลงมาคือการใช้วลี สาเหตุที่มีการตั้งชื่อโดยใช้วลีรองลงมาจากการใช้ประโยค อาจเนื่องมาจาก วลี เป็นโครงสร้างที่คล้ายๆ กับประโยค จึงนิยมนำมาตั้งชื่อตอน รวมถึงสามารถสื่อความหมายได้ครอบคลุมที่ไม่ต่างจากประโยค จึงทำให้เหมาะกับการนำมาตั้งเป็นชื่อการตั้งชื่อ และที่พบบนน้อยที่สุดคือการใช้ชื่อโดยการใช้คำ อาจเนื่องมาจากการใช้คำอาจจะสื่อความหมายได้ไม่กว้างและอาจจะซ่อนความหมายของคำ จนทำให้ผู้ชมในกลุ่มเด็กอาจไม่รู้และเข้าใจความหมายของคำได้

ส่วนกลวิธีในการตั้งชื่อตอนซีทคอม บ้านสรอายุแลนด์มีกลวิธีการตั้งชื่อแบบบอกเนื้อหามากที่สุด สาเหตุที่กลวิธีการตั้งชื่อแบบบอกเนื้อหามากที่สุดเพราะการตั้งชื่อลักษณะสามารถสื่อถึงสาระเนื้อหาของเรื่องได้ชัดเจนกว่ากลวิธีอื่นๆ เนื่องจากรายการซีทคอมยังมีผู้ชมกลุ่มเด็ก จึงนิยมตั้งชื่อแบบบอกเนื้อหามากที่สุด รองลงมาคือกลวิธีการตั้งชื่อแบบเลียนเสียงหรือล้อเลียน เพราะการตั้งชื่อในลักษณะนี้เป็นที่ดึงดูดใจแก่กลุ่มผู้ชม โดยชื่อจะสอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่องที่ตัวละครนำมาล้อเลียน ให้เกิดความตลกขบขันภายในเรื่อง จึงทำให้เรื่องราวเป็นที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น และกลวิธีการตั้งชื่อแบบสำนวนพบบนน้อยที่สุด เพราะจากกลวิธีการตั้งชื่อแบบสำนวนไม่นิยมมากนักในการนำมาเป็นส่วนในการตั้งชื่อเนื่องจากไม่เป็นที่ดึงดูดใจผู้ชมและการหาสำนวนที่จะนำมาเป็นส่วนในการตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหานั้นยากยิ่งนัก จึงไม่นิยมนำสำนวนมาเป็นส่วนในการตั้งชื่อ

ซีทคอม บ้านสรอายุแลนด์เป็นการสะท้อนเรื่องราวชีวิตของคนที่ได้กระทำทั้งเรื่องราวดี ๆ และเรื่องราวที่ไม่ดี ผ่านตัวละครที่สำคัญ เพื่อเป็นให้ผู้ชมเกิดความคิดเมื่อได้รับชมละคร ว่าสิ่งไหนควรเอาอย่าง และสิ่งไหนไม่ควรเอาอย่าง จะเห็นได้ว่าซีทคอมนับได้ว่าเป็นสื่อที่สำคัญในการถ่ายทอดให้เห็นเรื่องราวชีวิตของปัจจุบันออกไปให้ผู้ชมในวัยต่างๆ ได้ เพราะซีทคอมบ้านสรอายุแลนด์มีกลุ่มผู้รับชมในทุกเพศทุกวัยและตัวละครในเรื่องก็มีทุกเพศทุกวัยในการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ออกมาให้เห็นได้ชัดเจน อีกทั้งเป็นสิ่งที่ให้ความรู้แฝงความคิดที่ดี ขึ้นอยู่กับว่า ผู้รับชมจะเลือกชมละครให้เกิดความรู้หรือแค่เพลิดเพลินและปล่อยให้ผ่านไปแต่ละวัน สามารถสรุปได้ว่า ละครไม่เพียงแต่มีเนื้อหาที่เป็นส่วนสำคัญในการดึงดูดใจผู้ชม แต่ชื่อของตอนคือปัจจัย

แรก ๆ ที่เป็นส่วนดึงดูดกลุ่มผู้ชม เพราะก่อนจะรับชมเนื้อหาของเรื่อง ผู้ชมต้องดูชื่อตอนของเรื่องก่อน จึงจะเลือกรับชมละคร
 ชื่อเรื่องจึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการดึงดูดใจผู้ชม

ข้อเสนอแนะ

ควรรักษาภาพสะท้อนจากรายการซีทีคอมบ้านสรายุแลนด์

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ปราบปัญจะ . (2553).ลีลาการใช้ภาษาและกลวิธีการเขียนของ ว.วชิรเมธี.ปริญญาานิพนธ์.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จินดา งามสุทธิ . (2523).ภาษาและวรรณคดี.ภาพสนธิ์.จินตทัศน์การพิมพ์.
- ธัญรัตน์ กิรติวินทร.(2544).กลวิธีการตั้งชื่อบัญชีผู้ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ;The strategies of naming in
 e-mail account names. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร.
- ภาคภูมิ วรรณภา.(2544).กลวิธีการตั้งชื่อภาษาไทยสำหรับภาพยนตร์อเมริกัน ;Strategies in Dubbing American Films'
 Titles in Thai.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ บัณฑิตวิทยาลัย.สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2546).พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542.กรุงเทพมหานครมีบุคส์ พับลิเคชั่นส์.
- สุภัทร แก้วพัตร.(2546).การตั้งชื่อเพลงลูกทุ่งระหว่างปี (พ.ศ.1540-2545).กรุงเทพมหานคร : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- สุไลพร อาจเดช.(2543).แนวโน้มในการตั้งชื่อรายการวิทยุโทรทัศน์ปีพุทธศักราช 2541.มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สำนัก
 วิทยบริการ.
- ปัทมา เรืองศรี.(2547).กลวิธีการตั้งชื่อรายการโทรทัศน์;Title invention for Thai TV Programs.กรุงเทพมหานคร :
 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ชุติมา บุญอยู่.(2549).วิเคราะห์โครงสร้างภาษาและกลวิธีการตั้งชื่อภาพยนตร์ไทยช่วง 2 ทศวรรษ(พ.ศ.2526-พ.ศ.2545).
 วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยทักษิณ สาขาวิชาภาษาไทย.
- อัครา บุญทิพย์ .(2535).การเขียน.กรุงเทพฯ.ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อวยพร พานิช และคณะ.(2553).ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร.พิมพ์ครั้งที่4.กรุงเทพมหานคร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

HS-O-24

ที่มาและกลวิธีการตั้งชื่ออาหารของเชฟในรายการเชฟกระทะเหล็กประเทศไทย

(IRON CHEF THAILAND) ปี 2559 – 2560

Source and Naming Strategies of Chefs in Iron Chef Thailand, 2016 - 2017

นฤมล รัตนมณี^{1*}, พรพันธุ์ เขมคุณาศัย¹ และจริญญา ธรรมโชโต¹

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0833927124, E-mail address: nrattanamane7124@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มาของชื่อและกลวิธีการตั้งชื่ออาหารของเชฟในรายการเชฟกระทะเหล็กประเทศไทย (IRON CHEF THAILAND) ใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร โดยเก็บรวบรวมรายชื่ออาหารย้อนหลังผ่านทาง www.youtube.com เวลา 2 ปี คือ ปี พ.ศ. 2559 - 2560 เลือกเชฟจำนวน 5 คนที่มีสถิติการแข่งขันในรายการสูงที่สุด รวบรวมรายชื่ออาหารได้ทั้งหมด 165 รายชื่อ แนวคิดในการศึกษาคือ แนวคิดกลวิธีการตั้งชื่อและแนวคิดด้านประสบการณ์ในทฤษฎีวรรณคดีปริชาน ผลการศึกษาพบว่า ที่มาของคำที่ใช้ในการตั้งชื่ออาหาร มี 4 ลักษณะ คือ ชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศ ชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยมาตรฐาน ชื่ออาหารที่มาจากภาษาต่างประเทศ และชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยถิ่น การตั้งชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศมีมากที่สุด 101 ชื่อ เนื่องจาก การใช้คำต่างประเทศปะปนในการสื่อสารจะทำให้ข้อความกระชับขึ้น ทันสมัยและสื่อสารได้รวดเร็ว ส่วนด้านกลวิธีการตั้งชื่ออาหาร มี 5 ลักษณะ คือ กลวิธีการตั้งชื่อแบบอุปลักษณ์ กลวิธีการตั้งชื่อแบบตรง กลวิธีการล้อเลียน กลวิธีการเล่นคำ และกลวิธีการใช้คำสแลง กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบอุปลักษณ์พบมากที่สุด 103 ชื่อ เนื่องจาก การตั้งชื่อแบบอุปลักษณ์จะทำให้ผู้บริโภคเกิดจินตภาพในความรู้สึกได้เด่นชัด มีอารมณ์เพลิดเพลินไปกับอาหารจานนั้นเป็นอย่างดี สามารถสร้างจินตนาการอาหารให้สอดคล้องกับความเป็นจริง

คำสำคัญ : ที่มา กลวิธีการตั้งชื่อ ชื่ออาหารของเชฟ รายการเชฟกระทะเหล็กประเทศไทย

Abstract

This article to study is the origin of the name and the strategy of naming the chef's dishes in the Iron Chef Thailand (IRON CHEF THAILAND) list. www.youtube.com for 2 years, 2016-2017 by choosing 5 chefs with the highest competition statistics, collecting a list of 165 dishes. The results showed that, the origin of the words used in the name of the food is 4 types: the name of the food that comes from the Thai language, foreign language, the name of the food that comes from the standard Thai language, the food name from the foreign language, and the name of the food comes from the local Thai language. The

name of the food that comes from the Thai language with 101 foreign languages, because using foreign words mixed in communication will make the text more concise, modern and communicate quickly. In terms of food naming strategies, there are 6 characteristics: nomenclature, metaphors, direct naming strategies, word cutting strategies, parody tactics, word-playing strategies, and slang-using strategies, 101 most common metaphorical food naming strategies, because the metaphorical naming will give consumers an imaginary feeling. Have a clear mood and enjoy that dish as well can create food imagination in accordance with reality

Keywords: Source, Naming Strategies, Chef's food name, Chefs in Iron Chef Thailand

บทนำ

ชื่อเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์จำแนกสิ่งต่าง ๆ ออกจากกันได้ และช่วยให้มนุษย์จดจำสิ่งเหล่านั้นได้ง่ายยิ่งขึ้น การตั้งชื่อจึงมีเอกลักษณ์โดดเด่นแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นชื่อคน ชื่อถนน ชื่อบ้านนามเมือง หรือแม้กระทั่งชื่ออาหาร ดังที่ราชบัณฑิตยสถาน (2556: 384) ได้อธิบายไว้ว่า ชื่อ หมายถึง น. คำที่ตั้งขึ้นสำหรับเรียกคน สัตว์ สถานที่ และสิ่งของโดยทั่วไป หรือโดยเฉพาะเจาะจง

นักวิชาการหลายท่านศึกษาการตั้งชื่ออาหารในประเด็นต่าง ๆ เช่น ชนกพร อังศุวิริยะ (2555) ศึกษาชื่ออาหารในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามแนววรรณคดีชาติพันธุ์ ชูติมา ช่างช้า (2561) วิเคราะห์ที่มาและลักษณะของคำที่ใช้ในการตั้งชื่ออาหารจากสารานุกรมวัฒนธรรม และ อนัตตยา คอมิธิน (2548) ศึกษาการตั้งชื่ออาหารในภาษาไทยตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน เป็นต้น

ผู้ศึกษาเห็นว่า ชื่ออาหารในปัจจุบันยังคงมีความโดดเด่นและน่าสนใจอยู่มาก โดยเฉพาะในรายการโทรทัศน์ที่นิยมนำเสนอรายการอาหารอย่างหลากหลายรูปแบบ ซึ่งรายการเซฟกระทะเหล็กประเทศไทย (IRON CHEF THAILAND) นับเป็นรายการอาหารที่ได้รับความนิยมจากผู้คนเป็นอย่างสูง CH7SHOWS (2557) หรือสื่อออนไลน์ของช่อง 7 ได้มีการอธิบายว่า รายการเซฟกระทะเหล็กได้รับรางวัลนาฏราช สาขารายการเกมโชว์ยอดเยี่ยม ประเภทรายการโทรทัศน์ 2 ปีซ้อน ได้แก่ปี พ.ศ. 2555 และ ปี พ.ศ. 2556 โดยในรายการจะมีเชฟจำนวนมากที่ได้รับเลือกให้เป็นยอดเชฟประจำรายการ และหากสำรวจจากอันดับการแข่งขันของเซฟ ผู้ศึกษาพบว่า มีเซฟที่น่าสนใจด้วยกัน 5 คน คือ นายชุมพล แจ่มไพร เซฟกระทะเหล็ก อาหารไทย (Iron Chef Thai) นายพงษ์รัช เฉลิมกิตติชัย เซฟกระทะเหล็ก อาหารตะวันตก แนวอินโนเวทีฟ (Iron Chef Innovative Western) นายธนรัช ชูโต เซฟกระทะเหล็ก อาหารจีนร่วมสมัย (Iron Chef Contemporary Chinese) นายบุญธรรม ภาคโพธิ์ เซฟกระทะเหล็ก อาหารญี่ปุ่น (Iron Chef Japanese) และ นางธัญญา วิลคินสัน เซฟกระทะเหล็ก อาหารหวาน แบบยุโรปตะวันตก (Iron Chef Dessert Western Europe) เซฟทั้ง 5 คนที่กล่าวมานี้ เป็นเซฟที่มีอันดับการแข่งขันในรายการมากที่สุดและมีผลการชนะเลิศในการแข่งขันตามลำดับ

ความชำนาญด้านอาหารที่แตกต่างกันของเชฟทั้ง 5 คน ทำให้ผู้ศึกษาสนใจการใช้ภาษาในการตั้งชื่ออาหารของเชฟว่านิยมตั้งชื่ออาหารในลักษณะใด เพื่อดึงดูดความสนใจจากกรรมการและผู้ชม หรือมีกลวิธีการอย่างไรในการตั้งชื่ออาหารเพื่อให้อาหารจานนั้นมีความโดดเด่น โดยผู้ศึกษาจะศึกษาในประเด็นที่มาของคำและกลวิธีการตั้งชื่ออาหารของเชฟในรายการเชฟกระทะเหล็กประเทศไทย (IRON CHEF THAILAND) ปี 2559 – 2560 ซึ่งเก็บรวบรวมรายชื่ออาหารย้อนหลังผ่านทาง www.youtube.com กำหนดระยะเวลา 2 ปี คือ ปี พ.ศ. 2559 และ ปี พ.ศ. 2560 จากเชฟจำนวน 5 คนที่มีสถิติการแข่งขันในรายการสูงสุด รวบรวมรายชื่ออาหารได้ทั้งหมด 165 รายชื่อ และการศึกษารั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาอาหารในสื่ออื่น ๆ ต่อไป หรืออาจใช้เป็นแนวทางในการเปรียบเทียบชื่ออาหารที่จะพบในอนาคตได้ เนื่องจากภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอยู่เสมอ อีกทั้ง ในอนาคตอาจมีรายการอาหารที่น่าสนใจให้ศึกษาเพิ่มมากขึ้น การศึกษาชื่ออาหารจึงเป็นประโยชน์อย่างหนึ่งที่จะนำมาวิเคราะห์ให้เห็นแนวโน้มของการใช้ภาษาในการตั้งชื่ออาหารของไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ที่มาและกลวิธีการตั้งชื่ออาหารของเชฟในรายการเชฟกระทะเหล็กประเทศไทย (IRON CHEF THAILAND) ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมและรวบรวมข้อมูล

1.1 เก็บรวบรวมรายชื่ออาหารในรายการเชฟกระทะเหล็กประเทศไทย (IRON CHEF THAILAND) จากสื่อออนไลน์และเก็บย้อนหลังผ่านทาง www.youtube.com ในระยะเวลา 2 ปี คือ ปี พ.ศ. 2559 - 2560 โดยเลือกเชฟจำนวน 5 คนที่มีสถิติการแข่งขันในรายการสูงสุด รวบรวมรายชื่ออาหารได้ทั้งหมด 165 รายชื่อ

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัย

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 นำข้อมูลชื่ออาหารจำนวน 165 ชื่อมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 2 ประเด็น คือ ที่มาของชื่ออาหาร และกลวิธีการตั้งชื่ออาหาร

3. ขั้นเสนอและสรุปผล

3.1 สรุปและอภิปรายผล

3.2 นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แนวคิด 2 แนวคิด คือ แนวคิดด้านกลวิธีการตั้งชื่อและแนวคิดด้านประสบการณ์ (Experiential view) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งจากแนวคิดทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน โดยนำมาใช้วิเคราะห์ทั้งกลวิธีการตั้งชื่อแบบตรงแบบอุปลักษณ์ และแบบล้อเลียน สามารถอธิบายได้ดังนี้

วีรวัดน์ อินทรพร (2545 : 28 - 30) กล่าวว่า การตั้งชื่อเรื่อง สามารถจำแนกได้ 7 ประเภท แต่ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด การตั้งชื่ออย่างตรงไปตรงมา หมายถึง การสื่อถึงเนื้อหาและแนวเรื่องให้ผู้อ่านทราบได้อย่างชัดเจน นิยมในบทความเชิงวิชาการ และการตั้งโดยยกคำประพันธ์ วาเชิต ภาชิต หรือคำกล่าวที่เคยได้ยิน เช่น เสียชีพอยาเสียสัตย์ เป็นต้น มาใช้ในการศึกษา

อุกเกรอร์ และซมิต (1996) (อ้างถึงใน อนันตยา คอมิธิน, 2548 : 10 -11) ไว้ว่า แนวคิดด้านประสบการณ์ (Experiential view) เป็นการอธิบายข้อมูลทางภาษาจากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ภาษา กล่าวคือ การใช้ภาษาของ มนุษย์นั้นจะโยงไปถึงประสบการณ์ที่มนุษย์เคยเจอ คนที่มีประสบการณ์ร่วมกันจะมองหรือเข้าใจสิ่งต่าง ๆ เหมือนกัน ในทาง ตรงกันข้าม คนที่มีประสบการณ์ต่างกันอาจไม่เข้าใจในสิ่งที่อีกฝ่ายกล่าวถึง ตัวอย่างเช่น ในงานวิจัยที่ให้ผู้ใช้ภาษาพูดถึง "รถยนต์" ผู้ใช้ภาษาอาจไม่นึกถึงแต่เพียงว่า "รถยนต์" เป็นสิ่งที่มีรูปร่างเหมือนกับลักษณะของกล่องสี่เหลี่ยม มีล้อ มีประตู แต่ ผู้ใช้ภาษายังนึกไปถึงสิ่งที่สามารถอำนวยความสะดวกได้ หรือบางคนอาจนึกถึงสิ่งอันเป็นที่รักหรือสิ่งที่นำพาความบาดเจ็บมา ให้ ซึ่งแต่ละคนก็มีความคิดต่อสิ่งนี้ต่างกันไป ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอ 2 ประเด็น คือ ที่มาของคำที่ใช้ในการตั้งชื่ออาหาร และกลวิธีในการตั้งชื่ออาหารในรายการเซฟ กระทบเหล็กประเทศไทย (IRON CHEF THAILAND)

1. ที่มาของคำที่ใช้ในการตั้งชื่ออาหารในรายการเซฟกระทบเหล็กประเทศไทย (IRON CHEF THAILAND) ผู้ศึกษาสามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ ชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทย ชื่ออาหารที่มาจากภาษาต่างประเทศ และชื่ออาหาร ที่มาจากภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศ ซึ่งผู้ศึกษาสามารถอธิบายได้ดังนี้

1.1 ชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทย

ชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทย ผู้ศึกษาสามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยมาตรฐาน

ชื่ออาหารประเภทนี้ จะปรากฏคำภาษาไทยมาตรฐานหรือคำไทยทั่วไปเท่านั้น และจะไม่ปรากฏคำศัพท์ที่ใช้เฉพาะถิ่น ซึ่งจากการสำรวจพบชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยมาตรฐานจำนวน 46 ชื่อ เช่น ปลากระเบนกไข่ ทะเลเดือด กระเบนหลงทาง กินข้าวกับหมึก และปลาโนหิน

ดังตัวอย่าง

กระเบนหลงทาง

มาจากคำว่า กระเบน + หลง + ทาง โดยคำว่า กระเบน หมายถึง น. ชื่อปลากระดูกอ่อนพวกหนึ่ง มีหลาย ชนิด หลายสกุล และหลายวงศ์ ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ลำตัวกว้างตั้งแต่ 15 – 300 เซนติเมตร ลำตัวแบนลงมากและ ต่อเนื่องกับครีบออกแผ่ทางด้านข้าง คำว่า หลง หมายถึง ก. พลัด เช่น กาหลงเข้าไปในฝูงหงส์, เข้าไปแล้วหาทางออกไม่ได้ เช่น หลงป่า หลงทาง ส่วนคำว่า ทาง หมายถึง น. ช่อง แนว ที่สำหรับเดินไปมา, แนวหรือพื้นที่สำหรับใช้สัญจร เช่น ทางบก ทางน้ำ ทางร่วม ทางลัด ทางแยก ฯลฯ ทั้งสามคำนี้เป็นคำภาษาไทย ดังนั้น กระเบนหลงทาง จึงเป็นชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทย มาตรฐาน (ราชบัณฑิตยสภา, 2554 : ออนไลน์)

2) ชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยถิ่น

ชื่ออาหารประเภทนี้ จะปรากฏคำภาษาไทยที่ใช้เฉพาะถิ่นเท่านั้น อาจเป็นภาษาในถิ่นใดถิ่นหนึ่งของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นถิ่นอีสาน ถิ่นเหนือ ถิ่นใต้ หรือถิ่นกลาง ซึ่งจากการสำรวจพบชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยถิ่นจำนวน 7 ชื่อ ได้แก่ ฮักบ้านเฮา อ้าวอ้าวเสื่อร้องไห้ แซบปล้มกั๊ก ลาบคั่วแอ้วเหนือ ฮักโฮมโพนยางคำ แซบสกล ฦ โพนยางคำ และปลาสดถั่วเน่า

ดังตัวอย่าง

ลาบคั่วแอ้วเหนือ

มาจากคำว่า ลาบ + คั่ว + แอ้ว + เหนือ โดยคำว่า ลาบ หมายถึง น. อาหารชนิดหนึ่ง ใช้ปลาหรือเนื้อดิบ สับให้ละเอียด ผสมด้วยเครื่องปรุงมีมะนาว พริก น้ำปลาหรือปลาร้า เป็นต้น, ถ้าใส่เลือดวัวหรือเลือดหมู เรียกว่า ลาบเลือด คำว่า คั่ว หมายถึง ก. เอาสิ่งของใส่กระเบื้องหรือกระทะ ตั้งไฟให้ร้อนแล้วคนไปจนสุกหรือเกรียม เช่น คั่วถั่ว คั่วงา, เรียกของที่คั่วแล้ว เช่น ข้าวคั่ว ถั่วคั่ว คำว่า แอ้ว หมายถึง ก. เทียว, ถ้าไปเทียวเกี่ยวผู้หญิง เรียกว่า แอ้วสาว เป็นคำภาษาถิ่นพายัพหรือทางฝั่งภาคตะวันตกเฉียงเหนือของไทย ส่วนคำว่า เหนือ หมายถึง น. ชื่อทิศตรงข้ามกับทิศใต้, ทิศที่อยู่ทางซ้ายมือเมื่อหันหน้าไปทางทิศตะวันออก เรียกว่า ทิศเหนือ, ทิศอุดรก็ว่า ทั้ง 4 คำนี้ ปรากฏคำภาษาไทยถิ่นหนึ่งคำ คือคำว่า แอ้ว เป็นคำภาษาถิ่นพายัพ ดังนั้น ลาบคั่วแอ้วเหนือ จึงเป็นชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยถิ่น (ราชบัณฑิตยสภา, 2554 : ออนไลน์)

1.2 ชื่ออาหารที่มาจากภาษาต่างประเทศ

ชื่ออาหารประเภทนี้ จะปรากฏคำภาษาต่างประเทศเท่านั้น เช่น คำภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาฝรั่งเศส ฯลฯ ซึ่งไม่มีคำภาษาไทยปรากฏ จากการสำรวจพบชื่ออาหารที่มาจากภาษาต่างประเทศจำนวน 11 ชื่อ ได้แก่ ปิกนิกนอร์เวย์ บลูฟินฟิน จำเจ็งเมียน วอลคอร์ดฟเดอะคิตส์ สตรอว์โธดาเตะ เบอรรี่ทรรษาซูปซัมเมอร์ ฟรอสตี้สโนว์แมน สตรอว์เบอร์รีดุมดุม Black Swan ซุปจักรพรรดิ และฮิโสะเอบิฟัวกราส์เช็กชีฟลัส

ดังตัวอย่าง

บลูฟินฟิน

มาจากคำว่า บลูฟิน + ฟิน โดยคำว่า บลูฟิน (Bluefin) เป็นคำภาษาอังกฤษ มาจากคำว่า ปลาทูน่าบลูฟิน (Bluefin Tuna) มีความหมายว่า พันธุ์ปลาทูน่าชนิดหนึ่งที่มีครีบสีน้ำเงิน ส่วนคำว่า ฟิน (fin) ซึ่ง ตู ปากเกร็ด (2556) ได้อธิบายว่า ฟิน (fin) แท้จริงแล้วมีความหมายว่า สุดท้าย ในที่สุด ตอนจบ ฉากสุดท้าย หรือการอวสานของสิ่งใด ๆ เป็นต้น มาจากรากศัพท์ภาษาละตินโบราณว่า ฟินิส (finis) ก่อนแตกมาเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า ฟินิ (fini) หรือในภาษาสเปนว่า ฟิน (fin) นิยมใช้บ่อยกับตอนจบของภาพยนตร์ในสมัยก่อน ทั้ง 2 คำนี้ เป็นคำภาษาต่างประเทศ ดังนั้น บลูฟินฟิน จึงเป็นชื่ออาหารที่มาจากภาษาต่างประเทศ (ราชบัณฑิตยสภา, 2554 : ออนไลน์)

1.3 ชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศ

ชื่ออาหารประเภทนี้ จะปรากฏทั้งคำภาษาไทยและคำภาษาต่างประเทศ จากการสำรวจพบชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศจำนวน 101 ชื่อ เช่น ราวิโอลีกุ้งแห้ง ไอศกรีมมะม่วงน้ำปลาหวาน เจ้าพระยาเพรสซิเดนท์ ไช้เม็ดแดงออนไอซ์ และสะตอซีโอฟินองเซีย

ดังตัวอย่าง

ฟัวกราส์หลงป่า

มาจากคำว่า ฟัวกราส์ + หลง + ป่า โดยคำว่า ฟัวกราส์ (foie gras) เป็นคำภาษาฝรั่งเศส แปลว่า ตับห่านหรือตับเป็ด ที่ถูกขุนให้อ้วนขึ้นมาเป็นพิเศษ จึงทำให้ตับนั้นมีลักษณะพิเศษที่ใหญ่กว่าตับเป็ดธรรมดา คำว่า หลง เป็นคำภาษาไทย หมายถึง ก. พลัด เช่น กาลหลงเข้าไปในฝูงหงส์, เข้าไปแล้วหาทางออกไม่ได้ เช่น หลงป่า หลงทาง ส่วนคำว่า ป่า เป็นคำภาษาไทย หมายถึง น.ที่มีต้นไม้ต่าง ๆ ขึ้นมา, ถ้าเป็นต้นสัก เรียกว่า ป่าสัก, ถ้ามีพรรณไม้ชนิดใดชนิดหนึ่งขึ้นอยู่มาก ก็เรียกตามพรรณไม้นั้น เช่น ป่าไผ่ ป่าหญ้า คำทั้ง 3 คำนี้ มี 1 คำเป็นคำภาษาต่างประเทศ และอีก 2 คำเป็นคำภาษาไทย กล่าวคือ คำว่า ฟัวกราส์ เป็นคำภาษาต่างประเทศ ส่วนคำว่า หลง และ ป่า เป็นคำภาษาไทย ดังนั้น ฟัวกราส์หลงป่า จึงเป็นชื่อที่มาจากภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศ (The water library hospitality group, 2561 : ออนไลน์)

การศึกษาที่มาของคำที่ใช้ในการตั้งชื่ออาหาร ผู้ศึกษาสามารถแสดงรายละเอียดเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ที่มาของคำที่ใช้ในการตั้งชื่ออาหาร

	1.ชื่ออาหารภาษาไทย		2.ชื่ออาหารภาษาต่างประเทศ	3.ชื่ออาหารภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศ	ผลรวม
	1.1 ภาษาไทยมาตรฐาน	1.2 ภาษาไทยถิ่น			
	รวม	46			
ร้อยละ	27.88	4.24	6.67	61.21	100

ตารางข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ที่มาของคำที่ใช้ในการตั้งชื่ออาหาร มีทั้งหมด 4 ลักษณะ คือ ชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยมาตรฐาน ชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยถิ่น ชื่ออาหารที่มาจากภาษาต่างประเทศ และชื่ออาหารที่มาจากการใช้ภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศ ซึ่งพบชื่ออาหารที่มาจากการใช้ภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศมากที่สุด จำนวน 101 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 61.21 รองลงมาคือชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยมาตรฐานจำนวน 46 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 27.88 ชื่ออาหารที่มาจากภาษาต่างประเทศจำนวน 11 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 6.67 และชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยถิ่นมีจำนวน 7 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 4.24 ตามลำดับ

2. กลวิธีการตั้งชื่ออาหารชื่ออาหารของเซฟทั้ง 5 คน ผู้ศึกษาจึงสามารถจำแนกได้ 5 ลักษณะ คือ กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบตรง กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบอุปลักษณ์ กลวิธีการตั้งชื่อโดยการเล่นคำ กลวิธีการตั้งชื่อโดยการล้อเลียน และ กลวิธีการตั้งชื่อโดยใช้คำสแลง ซึ่งผู้ศึกษาสามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1 กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบตรง

กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบตรง หมายถึง วิธีการตั้งชื่ออาหารที่ใช้ความหมายตรงทางรูปภาษามาสร้างเป็นชื่ออาหาร โดยการนำชนิดอาหาร วัตถุดิบอาหาร วิธีการทำอาหาร แหล่งที่มา ภาชนะ รสชาติ ชื่อเฉพาะของอาหาร ลักษณะของอาหาร และคำเชื่อม มาประกอบกันจนเป็นชื่ออาหาร ซึ่งผู้ศึกษาพบว่ามีกลวิธีการตั้งชื่อแบบตรงจำนวน 46 รายชื่อ เช่น กะปิวานเจ้าพระยา เจ้าพระยาเจ็ดสี แกงคั่วส้มหมู แกงหมูใบชะมวง และจำเจ็จเมี้ยน

ดังตัวอย่าง

แกงหมูใบชะมวง

แกงหมูใบชะมวง มีการตั้งชื่อโดยการใช้ ชนิดของอาหาร + วัตถุดิบอาหาร1 + วัตถุดิบอาหาร2 โดยคำว่า แกง มีความหมายว่า กับข้าวประเภทที่เป็นน้ำ มีชื่อต่าง ๆ ตามวิธีการปรุงและเครื่องปรุง เช่น แกงจืด แกงเผ็ด แกงส้ม ส่วนคำว่าหมูและใบชะมวงเป็นวัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหาร โดยเนื้อหมูจะเป็นวัตถุดิบหลัก ส่วนใบชะมวงเป็นวัตถุดิบรองจากหมู ดังนั้น แกงหมูใบชะมวง จึงเป็นกลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบตรง (ราชบัณฑิตยสภา, 2554 : ออนไลน์)

2.2 กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบอุปลักษณ์

กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบอุปลักษณ์ หมายถึง การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งให้เป็นสิ่งหนึ่ง หรือการนำความหมายของคำหนึ่งไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อทำให้เกิดความหมายใหม่ ซึ่งผู้ศึกษาพบว่ามีกลวิธีการตั้งชื่อแบบอุปลักษณ์จำนวน 103 รายชื่อ เช่น สยามลือบสเตอร์ลาจูแบร์ เสือร้องไห้คลุกฝุ่น ปลากระเบนกกไข่ ราหูนมจันทร์ และพระอินทร์ลงสรง

ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 1 ปลากระเบนกกไข่

ที่มา : สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2561 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=ux3AHxaZOAg>

ปลากระเบนกกไข่

ชื่ออาหารชนิดนี้เป็นกลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบอุปลักษณ์พฤติกรรมของสิ่งมีชีวิต โดยการเปรียบเทียบพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตประเภทสัตว์ที่กำลังกกไข่ โดยคำว่า กก หมายถึง แนบไว้กับอก ปรกติเป็นอริยาบถนอน เช่น กกกอด

กอกไข่ กกลูก ส่วนอาหารจานนี้มีวัตถุดิบหลักคือ ปรากฏระเบน ประกอบกับการจัดแต่งอาหาร ซึ่งวางไข่ไว้บนเนื้อปลากระเบน และนำหมี่ทอดกรอบมาปิดทับไว้ด้านบนสุด เสมือนฟางข้าวที่ใช้ใ้กวางไข่แล้วกอกไข่ไว้ในฟางข้าว จึงเปรียบเปรยได้ว่าปลากระเบนกำลังซุกหลุมกอกไข่อยู่กลางกองทรายข้างน้ำทะเล เหมือนลักษณะของไข่ที่กอกไข่ในกองฟาง ดังนั้น ปลากระเบนกอกไข่ จึงจัดเป็นชื่ออาหารที่มีกลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบอุปลักษณ์ (ราชบัณฑิตยสภา, 2554 : ออนไลน์)

2.3 กลวิธีการตั้งชื่อโดยการเล่นคำ

กลวิธีการตั้งชื่อโดยการเล่นคำ เป็นลักษณะของการใช้คำคำเดียวซ้ำกันในข้อความหนึ่ง ๆ ซึ่งจะรวมถึงการซ้ำคำ ผู้ศึกษาพบว่า มีกลวิธีการตั้งชื่อโดยการเล่นคำจำนวน 5 รายชื่อ ได้แก่ กินหมึกต้องดูหมึก หาทอยโยทยา ซ่อนรักซ่อนรส สตรอร์เบอร์รี่ตุ้มตุ้ม และสลัดเห็บสลัด

ดังตัวอย่าง

สลัดเห็บสลัด

คำว่า สลัด (salad) มีการซ้ำคำในตำแหน่งท้ายอีกหนึ่งครั้ง ลักษณะเช่นนี้จัดเป็นการเล่นคำ โดยคำว่า สลัด (salad) หมายถึง ชื่อยำของชาวตะวันตกที่ใช้ผักสดหลายชนิดผสมรวมกัน ประกอบกับลักษณะของอาหารจานนี้ มีการจัดวางให้สลัดอยู่ในระดับล่างสุดแล้วนำสลัดมาจัดซ้อนขึ้นอีกในชั้นบน ทำให้ปรากฏชื่อว่า สลัดเห็บสลัด ดังนั้น จึงเป็นชื่ออาหารที่มีกลวิธีการตั้งชื่อโดยการเล่นคำ

2.4 กลวิธีการตั้งชื่อโดยการล้อเลียน

การล้อเลียน เป็นการแสดงกิริยา หรือวาทะที่ล้อเลียนแบบเพื่อขำขันเล่นอย่างสนุกสนาน ซึ่งผู้ศึกษาพบว่า กลวิธีการตั้งชื่อโดยการล้อเลียนมีจำนวน 9 รายชื่อ ได้แก่ กินอยู่กับปากหมึกอยู่กับท้อง อดเปรี้ยวกินหมึกหวาน ปลาในหิน ปูเขาไฟลาวา ปูคู่กันแล้วไม่แคล้วกัน ปูหมอนนอนเสื่อ มือไม่พายหอยรำน้า วัวสันหลังหะ และนางรมคาราโอเกะ

ดังตัวอย่าง

มือไม่พาย หอยรำน้า

ชื่ออาหาร มือไม่พาย หอยรำน้า เป็นชื่ออาหารที่มีการล้อเลียนสุภาษิตไทยเดิมที่ว่า มือไม่พาย เอาเท้าราน้ำ ซึ่งหมายความว่า คนที่ไม่ช่วยเหลืองานส่วนรวม ไม่ให้ความร่วมมือ แล้วยังทำตัวเกะกะ ขัดขวางการทำงานของผู้อื่น จนทำให้การทำงานนั้นยากขึ้นไปอีก ซึ่งเมื่อนำมาใช้กับชื่ออาหารชนิดนี้ จึงสามารถกล่าวได้ว่า เป็นกลวิธีการตั้งชื่อโดยใช้คำล้อเลียนสุภาษิต เนื่องจากไม่มีความเกี่ยวข้องกันทางความหมายของสุภาษิต แต่ใช้ชื่อมาแต่งเชื่อมโยงกัน เพียงเพื่อต้องการล้อเลียนประกอบกับลักษณะของอาหาร เป็นพายที่สอดไส้ด้วยหอยซึ่งอยู่ในน้ำซอสขลุกขลิก หรือเนื้อหอยที่ราดด้วยน้ำซอส ทำให้เซฟตั้งชื่ออาหารจานนี้ว่า มือไม่พาย หอยรำน้า

2.5 กลวิธีการตั้งชื่อโดยใช้คำสแลง

กลวิธีการตั้งชื่อโดยใช้คำสแลง หมายถึง การตั้งชื่ออาหารโดยใช้คำหรือสำนวนที่เข้าใจกันเฉพาะกลุ่ม หรือชั่วระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับกันว่าถูกต้อง ซึ่งผู้ศึกษาพบว่า มีกลวิธีการตั้งชื่อโดยใช้คำสแลงจำนวน 2 รายชื่อ คือ บลูฟินฟิน และเปิดตะเล็ดเต็ดสายรุ้ง

ดังตัวอย่าง

บลูฟินฟิน

คำว่า ฟิน (fin) ซึ่ง ตู๋ ปากเกร็ด (2556) ได้อธิบายว่า ฟิน (fin) แท้จริงแล้วมีความหมายว่า สูดท้าย ในที่สุด ตอนจบ ฉากสุดท้าย หรือการอวสานของสิ่งใด ๆ เป็นต้น มาจากรากศัพท์ภาษาละตินโบราณว่า ฟินิส (finis) ก่อนแต่มาเป็น ภาษาฝรั่งเศสว่า ฟินิ (fini) หรือในภาษาสเปนว่า ฟิน (fin) นิยมใช้บ่อยกับตอนจบของภาพยนตร์ในสมัยก่อน แต่ในบริบทนี้จะมี ความหมายว่า ปลายทางที่ทานเข้าไปแล้วอร่อยสุดยอด คำว่า ฟิน ในที่นี้เป็นคำสแลง เนื่องจาก ฟิน ในที่นี้ไม่ได้มีความหมายว่า ฉากสุดท้ายในละคร แต่กลับหมายถึง อารมณ์ที่ถึงขั้นสุดยอด อร่อยอย่างสุดขีด ซึ่งใช้ในหมู่วัยรุ่นปัจจุบัน

การศึกษากลวิธีการตั้งชื่ออาหารของเซฟในรายการเซฟกระทะเหล็กประเทศไทย ผู้ศึกษาสามารถแสดง รายละเอียดเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2 กลวิธีการตั้งชื่ออาหาร

	2. กลวิธีการตั้งชื่ออาหาร					ผลรวม
	2.1 แบบตรง	2.2 แบบ อุปลักษณ์	2.3 แบบเล่นคำ	2.4 แบบล้อเลียน	2.5 ใช้คำสแลง	
รวม	46	103	5	9	2	165
ร้อยละ	27.88	62.42	3	5.5	1.2	100

ตารางข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กลวิธีการตั้งชื่ออาหารมีทั้งหมด 5 ลักษณะ คือ กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบตรง กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบอุปลักษณ์ กลวิธีการตั้งชื่อโดยการเล่นคำ กลวิธีการตั้งชื่อโดยการล้อเลียน และกลวิธีการตั้งชื่อโดยใช้คำสแลง ซึ่งพบกลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบอุปลักษณ์มากที่สุดเป็นจำนวน 103 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 62.42 รองลงมาคือ กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบตรงจำนวน 46 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 27.88 กลวิธีการตั้งชื่อโดยการล้อเลียนจำนวน 9 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 5.5 กลวิธีการตั้งชื่ออาหารโดยการเล่นคำจำนวน 5 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 3 และกลวิธีการตั้งชื่อโดยใช้คำสแลงพบจำนวน 2 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 1.2 ตามลำดับ

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาที่มาของคำและกลวิธีการตั้งชื่ออาหารของเชฟในรายการเชฟกระทะเหล็กประเทศไทย (IRON CHEF THAILAND) ปี 2559 – 2560 ซึ่งรวบรวมรายชื่ออาหารได้ทั้งหมด 165 รายชื่อ ผลการศึกษาพบว่า

ที่มาของคำที่ใช้ในการตั้งชื่ออาหาร มี 4 ลักษณะ คือ ชื่ออาหารที่มาจากการใช้ภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศ จำนวน 101 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 61.21 ชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยมาตรฐานจำนวน 46 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 27.88 ชื่ออาหารที่มาจากภาษาต่างประเทศจำนวน 11 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 6.67 และชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยถิ่นมีจำนวน 7 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 4.24 ตามลำดับ โดยพบชื่ออาหารที่มาจากภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศมากที่สุด เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบันได้รับอิทธิพลการใช้ภาษาต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เพราะมีการเปิดรับวัฒนธรรมจากต่างชาติ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทย ทำให้ภาษาต่าง ๆ แพร่กระจายเข้ามาและมีบทบาทต่อการใช้ภาษาของคนไทย ด้วยความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ภาษาหรือวัฒนธรรมที่แปลกใหม่เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน จึงทำให้คนไทยนิยมใช้ภาษาต่างประเทศมากขึ้น ทั้งนี้ ประโยชน์ของการใช้ภาษาต่างประเทศที่ปะปนกับภาษานั้นช่วยให้อรรถาธิบายความกระชับยิ่งขึ้น และสะดวกต่อการสื่อสาร เชฟจึงนิยมนำมาใช้ในการตั้งชื่ออาหาร ประกอบกับสังคมไทยที่มีการกำหนดให้ใช้ภาษาไทยภาษามาตรฐานเพื่อใช้ในการสื่อสารและการศึกษาของไทย จึงทำให้มีการใช้ภาษาถิ่นน้อยลง และคาดว่าในอนาคตจะมีแนวโน้มการใช้ภาษาต่างประเทศมากขึ้น ทำให้การตั้งชื่ออาหารที่มีการนำภาษาถิ่นมาใช้มีน้อยที่สุด

กลวิธีการตั้งชื่ออาหารมี 5 ลักษณะ คือ กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบอุปลักษณ์จำนวน 103 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 62.42 รองลงมาคือ กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบตรงจำนวน 46 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 27.88 กลวิธีการตั้งชื่อโดยการล้อเลียนจำนวน 9 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 5.5 กลวิธีการตั้งชื่ออาหารโดยการเล่นคำจำนวน 5 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 3 และกลวิธีการตั้งชื่อโดยการใช้คำสแลงพบจำนวน 2 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 1.2 ตามลำดับ โดยพบกลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบอุปลักษณ์มากที่สุด เนื่องจาก การตั้งชื่อแบบอุปลักษณ์จะทำให้เกิดจินตภาพที่เด่นชัดต่อผู้บริโภคอาหาร ซึ่งผู้บริโภคสามารถเพลิดเพลินไปกับอาหารจานนั้นได้เป็นอย่างดี โดยการจินตนาการอาหารให้สอดคล้องกับความเป็นจริงได้จากการตกแต่งจานอาหารของเชฟและชื่ออาหารที่เชฟตั้งขึ้น ส่วนกลวิธีการตั้งชื่ออาหารโดยการใช้คำสแลงจะพบน้อยที่สุด เนื่องจาก คำสแลงเป็นภาษาเฉพาะกลุ่มและไม่สื่อให้เห็นภาพเท่าการใช้อุปลักษณ์ จึงทำให้ไม่นิยมตั้งชื่ออาหารโดยการใช้คำสแลง

นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังพบว่า การตั้งชื่ออาหารในรายการเชฟกระทะเหล็กประเทศไทย (IRON CHEF THAILAND) มีการใช้กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบอุปลักษณ์มากที่สุด ขณะที่งานวิจัยของ อนันตยา คอมิธิน (2548) ซึ่งศึกษาการตั้งชื่ออาหารในภาษาไทยตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานกลับพบกลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบตรงมากที่สุด ผู้ศึกษาจึงกล่าวได้ว่าการตั้งชื่ออาหารแบบอุปลักษณ์ อาจเป็นสิ่งที่ทำให้รายการเชฟกระทะเหล็กประเทศไทยมีความโดดเด่นและดึงดูดความสนใจจากผู้คน จึงได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- ชนกพร อังศุวิริยะ. (2555). *การศึกษาชื่ออาหารในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามแนววรรณคดีชาติพันธุ์*.
รายงานการงานวิจัย ภาควิชาสารัตถศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชุติมา ช่างขำ. (2561). *การวิเคราะห์ที่มาและลักษณะของคำที่ใช้ในการตั้งชื่ออาหารจากสารานุกรมวัฒนธรรม*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ตุ้ ปากเกร็ด. (2556). *พิน – พินาเล?*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2561 จาก
<http://www.thairath.co.th/content/319855>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2561 จาก
<http://www.royin.go.th/dictionary/>.
- วีรวัฒน์ อินทรพร. (2545). *หลักการใช้ภาษาไทย 1*. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อนัตตยา คอมีธิน. (2548). *การศึกษาการตั้งชื่ออาหารในภาษาไทยตามแนวทฤษฎีวรรณคดีปริชาน*. วิทยานิพนธ์ ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- CH7SHOWS. (2557). *คิทเช่นสเตเดียมไฟลุก สองเซฟโลกปะทะสุดดุเดือด*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2561 จาก
<http://shows.ch7.com/detail/82165>.
- The water library hospitality group. (2561). *ฟิวเจอร์ส*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2561 จาก [http://www.
waterlibrary.com/th/tag/](http://www.waterlibrary.com/th/tag/).
- Iron chef Thailand. *iron chef thailand 2559-2560*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2561 จาก
https://www.youtube.com/results?search_query=iron+chef+thailand+2559-2560.

HS-O-25

โศกนาฏกรรมของสังคมสมัยใหม่ : ภาพสะท้อนจากนวนิยายเรื่อง

จนตรอกและคำพิพากษา ของ ชาตี กอบจิตติ

Tragedy in modern society: Reflections from the Novels of No way out and

The judgment of the Chat Kobjitti

ภูริณัฐ พฤกษ์เนรมิตร^{1*}, พรพันธุ์ เขมคุณาศัย¹ ปริญญากรรม ชูแก้ว¹

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: hanma_bagi@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะโศกนาฏกรรมในสังคมสมัยใหม่ในนวนิยายของ ชาตี กอบจิตติ เรื่อง จนตรอก และ คำพิพากษา บทความวิชาการนี้ใช้แนวคิดโศกนาฏกรรมของอริสโตเติล และแนวคิดการพัฒนาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ โดยจะศึกษาจากตัวละครเอกจากนวนิยายทั้งสองเรื่องเป็นหลัก ผลการวิจัยพบว่า โศกนาฏกรรมที่ปรากฏในนวนิยายทั้งสองเรื่องของชาตี มีลักษณะบางส่วนที่สอดคล้องกับแนวคิดโศกนาฏกรรมของอริสโตเติลในด้านลักษณะนิสัยของตัวละคร การตัดสินใจผิดพลาดอันนำไปสู่หายนะ และจุดจบของตัวละคร แต่เมื่อมองในภาพรวมก็จะพบว่าโศกนาฏกรรมสมัยใหม่ของชาตี มีสถานะส่วนบุคคล พัฒนาการของตัวละคร และความสัมพันธ์กับสังคม ที่แตกต่างไปจากอดีตอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นผลมาจากการล่มสลายของชนชั้น และพัฒนาของสังคมที่บีบคั้นให้คนบางส่วนที่ล้าหลังต้องออกจากสังคม

คำสำคัญ : ภาพสะท้อน นวนิยายโศกนาฏกรรม จนตรอก คำพิพากษา

Abstract

This research article aims to study the reflection of the tragedy in modern society from the Chat Kobjitti, the story of No way out and the judgment of the method of education, by studying the elements from the protagonists of both novels and the tragedy of Aristotle and the concept of development as an analysis The study found that the tragedies that appear in both novels have some elements that correspond to Aristotle's tragedy concept, namely the character traits of the characters. The wrong decision that led to the destruction and the end of the character, novels, stalled stories and judgments reflect the tragedy in modern society that is distinctly different from the past society, both in the aspect of personal status, character development, and social relations. The factor is the result of the collapse of the class, social structure, and the development of the state that squeezes some of the backward ones from the society that once lived and became marginalized

Keywords: Tragedy, modern society, Novel, Chat Kobjitti

บทนำ

โศกนาฏกรรม เป็นรูปแบบที่มีการประพันธ์ไว้ตั้งแต่ 2,000 ปีก่อน ซึ่งครั้งหนึ่งรูปแบบของโศกนาฏกรรมเคยได้รับยกย่องว่าเป็นตัวแทนของจุดสูงสุดในวิวัฒนาการอันยาวนานของวรรณกรรม รูปแบบของโศกนาฏกรรมถูกใช้เพื่อแสดงละครเวทีมาอย่างยาวนาน เพราะเป็นเรื่องราวที่สามารถสร้างความสะเทือนใจให้แก่ผู้ชมเป็นอย่างดี อีกทั้งเรื่องราวในโศกนาฏกรรมนั้นไม่ใช่เพียงแค่น่าสะพรึงกลัว หากแต่ยังคงแฝงแง่คิดเอาไว้อีกด้วย ซึ่งผู้ตั้งคำถามเกี่ยวกับลักษณะความแตกต่างระหว่าง “น่าสะพรึงกลัว” กับ “โศกนาฏกรรม” และศึกษาอย่างจริงจัง คือ นักวิจารณ์วรรณกรรมที่ชื่อว่า อริสโตเติล (สุเรเดช โชติอุดมพันธ์, 2561)

โศกนาฏกรรม (Tragedy) ของอริสโตเติล คือ ละครที่สะท้อนให้เห็นการกระทำของมนุษย์อย่างน่าเชื่อและมีคุณค่าอย่างสมบูรณ์ในด้านศิลปะและวรรณคดี ฉากต่าง ๆ ที่นำเสนอขึ้นนั้น แสดงถึงความทรमानอันเกิดขึ้นตามกฎแห่งกรรม และทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกสงสาร (pity) และความสะพรึงกลัว (fear) คือ สงสาร เข้าใจ และเห็นใจในความทรमानของมนุษย์ และมีความกลัวว่าจะเกิดความทรमानเช่นนั้นแก่ตนบ้าง ความรู้สึกเช่นนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจอันเป็นแสงสว่างและนำไปสู่ความบริสุทธิ์ทางจิตใจ องค์ประกอบสำคัญในโศกนาฏกรรมของอริสโตเติลต้องประกอบด้วย 6 ส่วน นั่นคือ 1) โครงเรื่อง (Plot) 2) ตัวละคร (Character) 3) ความคิด (Thought) 4) บทสนทนา (Diction) 5) ทำนองเพลง (Melody) 6) ภาพอันน่าทึ่ง (Spectacle) (ภัทรภร รักเรียน : 2545) เรียงลำดับตามความสำคัญ ซึ่งสิ่งสำคัญที่อริสโตเติลเน้นย้ำมากที่สุดคือโครงเรื่องและตัวละคร ซึ่งเหตุที่โครงเรื่องสำคัญกว่าตัวละคร อริสโตเติลให้เหตุผลว่า แม้ว่าตัวละครจะถูกสร้างสรรค์ให้ดีเยี่ยมแค่ไหน ก็ยังไม่สามารถเป็นโศกนาฏกรรมได้ เพราะสิ่งที่สำคัญกว่าตัวละคร คือการแสดงออกของตัวละครต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งร้อยเรียงกันจนเกิดเป็นเอกภาพ บทละครโศกนาฏกรรมจะเขียนเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรองก็ได้ เนื้อเรื่องจะต้องมีสิ่งสำคัญเกิดขึ้นกับตัวละครที่อยู่บนพื้นฐานความขัดแย้ง กับบางสิ่งบางอย่างอย่างเข้มข้นรุนแรง ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และนำไปสู่หายนะในตอนจบ

วรรณคดีไทยแต่โบราณหลาย ๆ เรื่อง มีลักษณะที่สอดคล้องกับทฤษฎีโศกนาฏกรรมของอริสโตเติล ทั้งในด้านโครงเรื่อง การดำเนินเรื่อง และตัวละคร และยังปรากฏต่อมาในวรรณกรรมไทยสมัยใหม่อีกหลายเรื่อง เช่น ข้างหลังภาพ ชะบับ และอื่น ๆ รวมไปถึงนวนิยายในช่วงโลกาภิวัตน์ของชาติ กอบจิตติ เรื่อง จนตรอก และคำพิพากษา ด้วยเช่นกัน หากแต่ลักษณะของโศกนาฏกรรมได้มีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับยุคสมัย มีเนื้อหาเรื่องราวใกล้กับวิถีชีวิตของคนทั่วไปมากขึ้น นั่นคือ เป็นบุคคลที่มาจากชนชั้นกลางหรือชนชั้นล่างของสังคม ไม่ได้เป็นกษัตริย์หรือขุนนางดังเช่นในโศกนาฏกรรมคลาสสิกของ อริสโตเติลอีกต่อไป ลักษณะของตัวละครแบบนี้เป็นที่นิยมในการสร้างตัวละครเอกของนักเขียนในช่วงหลังโดยเฉพาะนักเขียนในแนวสัจนิยม ตัวละครเอกในวรรณกรรมโศกนาฏกรรมสมัยใหม่นั้นมักจะมีภาพของความเป็นเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายของสังคม

สาเหตุที่เลือกนวนิยายของชาติ กอบจิตติเรื่อง จนตรอก และคำพิพากษา ที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละคร “พิก” และ “บุญมา” ของชาติ กอบจิตตินั้น เรียกได้ว่ามีคุณสมบัติหลายอย่างที่สุดสอดคล้องกับลักษณะของตัวละครเอกใน

โศกนาฏกรรม ชะตากรรมของฟักที่ถูกสังคมตีตราประทับหน้าเอาไว้ว่าเป็นคนเอาแม่เลี้ยงทำเมีย รุมประณามตำหนิต่าง ๆ นานา ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วฟักพยายามอธิบายอยู่ตลอดเวลาว่าเขาไม่ได้ทำ และตัวของบุญมาเองก็เลวร้ายไม่แพ้กัน บุญมา ต้องทำงานใช้หนี้ในเรือประมงโดยไม่รู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายในบ้าน แล้วยังมาโดนจับเพราะเข้าไปหาปลาในเขตน่านน้ำพม่า ครอบครัวยุติความช่วยเหลือก็ไม่มีใครหันมาเหลียวแล พ่อที่แก่ชราก็โดนทำร้ายจนเดินไม่ไหว เป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึง ลักษณะสังคมที่บีบคั้นให้ตัวละครต้องตัดสินใจเลือกบางอย่างที่เขาเหล่านั้นไม่ต้องการเลยแม้แต่น้อย

นวนิยายทั้งสองเรื่องนี้ของชาติ กอบจิตติได้รับการพูดถึงกันในวงกว้าง โดยมีหลักฐานคือยอดการตีพิมพ์ที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าจะผ่านมาเป็นเวลานานแล้วก็ตาม อีกทั้งยังได้รับการนำไปแปลเป็นภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องยืนยันได้เป็นอย่างดี

นวนิยายทั้งสองเรื่องของชาติ กอบจิตติ นับว่ามีลักษณะของโศกนาฏกรรมปรากฏอยู่เด่นชัด อีกทั้งผลงานของชาติก็ มุ่งในการปลุกจิตสำนึกรับผิดชอบให้แก่คนในสังคม ดังที่ปรากฏในคำกล่าวพิธีพระราชทานรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนประจำปี 2525 ความว่า “...งานเขียนของข้าพเจ้าไม่เคยมองโลกในแง่ร้าย แต่ข้าพเจ้านำโลกในแง่ร้ายมา กระตุ้นเตือนท่าน ในฐานะเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ให้ได้สำนึกถึงสิ่งที่เรากระทำต่อกันโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม...” (ชาติ กอบจิตติ, 2525)

เรื่องของการสืบทอดลักษณะของโศกนาฏกรรมที่มีมาตั้งแต่ 2,000 ปีก่อน แล้วยมาปรากฏในยุคปัจจุบันนับว่าเป็น เรื่องที่น่าสนใจว่า ความล้มเหลว ความหดหู่ของตัวละคร ที่ถูกนำมาใช้งานซ้ำแล้วซ้ำอีก ผ่านมุมมองของนักคิดนักเขียนหลาย ยุคสมัย แล้วยมาปรากฏในรูปแบบของวรรณกรรมไทยในยุคปัจจุบัน และยังคงเป็นที่สนใจและชื่นชอบของคนในสังคม จะมี ลักษณะที่ผิดแผกแตกต่างไปจากเดิมอย่างไร และด้วยมูลเหตุอันใดส่งเสริมให้เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษา ลักษณะโศกนาฏกรรมสมัยใหม่ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง “จนตรอก” และ “คำพิพากษา” ของชาติ กอบจิตติ

โศกนาฏกรรมสมัยใหม่ในนวนิยาย

ผู้ศึกษาจะแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ โศกนาฏกรรมสมัยใหม่ใน *จนตรอก* โศกนาฏกรรมสมัยใหม่ใน *คำพิพากษา* และเปรียบเทียบสังคมสมัยใหม่ในนวนิยายทั้งสองเรื่อง

1. โศกนาฏกรรมสมัยใหม่ใน “จนตรอก”

จนตรอก เป็นนวนิยายขนาดสั้นที่นำเสนอในแนววรรณกรรมเพื่อชีวิต เป็นผลงานการประพันธ์ลำดับที่ 2 ของ ชาติ กอบจิตติ นักเขียนรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) 2 สมัย ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2523 เป็นหนึ่งใน นวนิยายที่ถูกตีพิมพ์ซ้ำมากที่สุดของชาติ นอกจากนี้ยังได้รับการแปลเป็นภาษาจีนและภาษาญี่ปุ่นในเวลาต่อมา นวนิยายขนาดสั้นเรื่องนี้เคยได้รับการแปรรูปสู่ศิลปะประเภทอื่นด้วย โดยถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ไทยในชื่อเรื่อง “บ้าน” เมื่อ ปี พ.ศ. 2525

และหัวรั้นของบุญมา ทำให้เขาต่อสู้กับชะตากรรมที่เข้ามาจู่โจมเขาอยู่ตลอดเวลา นับตั้งแต่ก่อนเข้ามาในกรุงเทพฯ บุญมาต้องเผชิญกับภัยแล้ง ไม่มีอาหาร ไม่มีเงิน เขาจึงบากหน้าเข้าต่อสู้ฝ่าฟันชีวิตในเมืองหลวงเพื่อหวังนำพาครอบครัวให้ไปสู่ชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาแรงจูงใจที่จะมีบ้านของบุญมา พบว่า การมีบ้านของบุญมาเป็นสิ่ง “จำเป็น” มากกว่าการมีบ้านเพื่อแสดงเกียรติและศักดิ์ศรี ทั้งนี้เพราะเพียงห้องเช่าเดิมนั้นไม่สามารถใช้เป็นที่อยู่อาศัยของสมาชิกในครอบครัวได้ถึง 6 คน สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่สังคมหรือสิ่งแวดล้อม เป็นตัวบีบบังคับให้บุญมาต้องตัดสินใจผิดพลาดโดยที่เขาไม่ได้เจตนา

จะเห็นได้ว่าตัวละครบุญมา เป็นตัวละครที่ตกเป็นเหยื่อของระบบเศรษฐกิจทุนนิยม (Capitalism) โดยที่ตัวละครไม่รู้เรื่องเลยว่าตนเป็นผู้ถูกระทำ ตั้งแต่ปัญหาเรื่องความยากจนในต่างจังหวัด ปัญหาการขาดแคลนโอกาสทางการศึกษา ปัญหาการอพยพแรงงาน ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้าง ซึ่งเป็นปัญหาระดับสังคมที่ต้องอาศัยความร่วมมือแก้ปัญหากจากทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกัน

นอกเหนือจากข้อบกพร่องที่เกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจที่ถาโถม กอปรกับอุปนิสัยของบุญมาที่เป็นคนซื่อ ยึดถือความ ถูกต้องทางศีลธรรม ความเป็นคนซื่อโมโห รวมทั้งศักดิ์ศรีความเป็นชายที่ต้องเป็นผู้นำครอบครัว เขาจึงเก็บความทุกข์ไว้ลำพัง เมื่อเกิดความเครียดขึ้น พฤติกรรมของเขาจึงเปลี่ยนไป เขาเริ่มดื่มเหล้า ซื่อโมโหและใช้กำลังกับภรรยาและบุตรสาว จนทำให้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ค่อย ๆ ขาดสะบั้นลง ซึ่งปัจจัยนี้เองที่เป็นข้อบกพร่องของตัวละครบุญมา

ในตอนท้ายของเรื่องก่อนที่บุญมาจะฆ่าตัวตาย เขาคิดถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ก่อนที่จะลงมือฆ่าตัวตายด้วยการดื่ม น้ำอัดลมผสมยาเชื่อว่า

“...บุญมาอยากเรียกวันคืนเก่าให้หวนกลับมา...เพราะความอยากมีบ้าน! บ้าน! บ้าน! มันถึงมีเรื่องอัปรีภัยอะไรเกิดขึ้น เป็นเพราะความทะเลาะทะเลาะกัน อยากให้อยู่เป็นสัดส่วนสบายตามประสาครอบครัว เรื่องมันถึงบานปลายออกมาเช่นนี้... แต่มันเป็นความผิดด้วยหรือ ที่คนอย่างเขาอยากมีบ้าน? อยากมีที่ซุกหัวนอนสักแห่งที่เป็นของตัวเอง?...”

(ชาติ กอบจิตติ, 2541 : 118)

จะเห็นได้ว่า การฆ่าตัวตายของบุญมาไม่ได้ทำด้วยต้องการเรียกร้องความเห็นใจจากใคร หากแต่เป็นการฆ่าตัวตายที่ใคร่ครวญดีแล้วว่าหากมีชีวิตอยู่ต่อไปก็ต้องทำงานชดใช้หนี้ บ้านก็กำลังโดนยึด พ่อตาย ภรรยาหนีชู ลูกสาวใจแตก ลูกชายคนรองโดนจับ ไม่สามารถบอกพี่น้องตัวเองได้ว่าศพพ่อฝังอยู่ที่ไหน ทำให้พ่อถึงตาย กลายเป็นความชั่วช้าและความอับอายติดตัวไปตลอดชีวิต ดังนั้น การตายจึงเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ดีกว่าทนอยู่อย่างเจ็บปวดทรมานเพราะความอับอาย

2. โศกนาฏกรรมสมัยใหม่ใน “คำพิพากษา”

เป็นเรื่องราวของฟัก ผู้เคยเป็นบุคคลตัวอย่างในหมู่บ้าน รวมถึงเป็นพระที่ผู้คนในหมู่บ้านต่างพากันนับหน้าถือตา แต่เมื่อพ่อตาย เกิดข่าวลือเกี่ยวกับฟักว่าเขาไปมีสัมพันธ์ฉันท์ชู้สาวกับสมทรง ภรรยาใหม่ที่สติไม่ดีของพ่อ ทำให้ฟักถูกสังคมประณาม ไม่มีใครเชื่อว่าฟักเป็นผู้บริสุทธิ์นอกจากลุงไข่ สับหรือซึ่งก็ถูกรังเกียจจากสังคมด้วยเช่นกัน วันหนึ่งลุงไข่สงสารฟักที่ต้องทนทรมานกับคำครหานินทาที่ทำให้ฟักกินไม่ได้นอนไม่หลับ หนักไปกว่านั้นคือไม่มีใครมางานเผาศพพ่อฟักเลยสักคน ลุงไข่

จึงให้พี่ตี้มเหล่า พี่ตี้มเหล่าและตี้มหนักขึ้นทุกที เพราะเขาเชื่อว่าเหล่าจะทำให้เขาลืมทุกซี้ได้ ต่อมาเมื่อเขาไปขอเบิกเงินที่เคยฝากครูใหญ่ไว้เพื่อไปทำบุญกระดูกพ่อเขา ครูใหญ่กลับปฏิเสธว่าไม่เคยรับฝากเงินของพี่ไว้ พี่จึงออกมาประจานการกระทำครั้งนี้ของครูใหญ่ แต่ไม่มีใครเชื่อเขา เพราะครูใหญ่เป็นบุคคลที่มีเกียรติและชื่อเสียงในหมู่บ้าน ต่อมาเมื่อพี่ตายเนื่องจากตี้มเหล่ามากเกินไป ชาวบ้านต่างพากันดีใจเมื่อทราบข่าวการตายของเขา จากนั้นพวกเขาบ้านก็ช่วยกันจับสมทรงพาไปส่งโรงพยาบาลบ้าในกรุงเทพฯ ศพของพี่ถูกใช้ในการทดลองเตาเผาศพอันใหม่ และการเผาศพของพี่ในครั้งนี้ ครูใหญ่กลายเป็นบุคคลที่น่านับถือมากยิ่งขึ้น เพราะแม้ว่าพี่จะประณามและใส่ร้ายมากเพียงใด ครูใหญ่ก็ยังจัดงานศพให้ มีแต่ลุงใช้เท่านั้นที่รู้เรื่องราวที่แท้จริงทั้งหมด

ในเรื่อง คำพิพากษา ตัวละครพี่นั้นได้รับความทุกข์ทรมานไม่ต่างจากนรกซึ่งเป็นผลมาจากสังคมที่ร้ายล้อมเขาอยู่สำหรับพี่แล้วนรกที่เขาตกลงไปและความทุกข์ทรมานต่าง ๆ ที่เขาได้รับมาโดยตลอดก็คือ มุมมองและความคิดของคนที่อยู่รอบ ๆ ตัวเขา สายตาที่เต็มไปด้วยอคติและข่าวลือต่าง ๆ เป็นเสมือนไฟนรกที่แผดเผาพี่ทั้งร่างกายและจิตใจ จนในที่สุดพี่ก็ต้องตาย

ซึ่งหากพิจารณาในข้อนี้แล้วจะสังเกตเห็นได้ว่า สิ่งที่อยู่รอบข้างของพี่นั้นค่อนข้างจะเลวร้ายและส่งเสริมให้พี่ยิ่งต้องเผชิญกับความทุกข์ที่หนักขึ้นทุกวัน โดยสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์นี้คือ สมทรง เมียไม่สมประกอบของพ่อ การที่นางเป็นบ้า นำรังเกียจหรือบางครั้งก็สร้างความไม่พอใจให้ชาวบ้าน เพราะการกระทำบางอย่างที่นางทำไปด้วยความไม่รู้ตามประสาคนสติไม่ดี เป็นการสร้างปมปัญหา ซ้ำเติมและส่งเสริมชะตากรรมของพี่ให้เกิดการหักเหไปจากเดิม ชะตากรรมและความทรมานที่เกิดจากการตัดสินใจของคนอื่น โดยที่ไม่มีใครรู้สึกเห็นอกเห็นใจและรู้สึกสงสารเขาเลย

สิ่งที่เกิดขึ้นกับพี่เป็นผลมาจากระบบสังคมซึ่งก็คือชาวบ้าน ที่สร้างวาทกรรมชุดใหม่ (displacement) เพื่อ “เกิดการสยบยอมและน้อมรับในความต่ำต้อยของตนเองนี้” (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2542 : 33) ซึ่งก็คือการบีบบังคับให้พี่ยอมรับว่าตนเองได้มีความสัมพันธ์กับแม่เลี้ยงนั่นเอง ดังที่ปรากฏในข้อความว่า

“...“เล่าเถอะ ๆ รับรองข้าไม่บอกใคร เป็นยังไงบ้าง ดีไหม” ถ้าเป็นรุ่นน้องพี่ก็ไม่ยอมคุยด้วย ถ้าเป็นเพื่อนที่คบกันมาเขาจะตอบห้วน ๆ เพียงว่า “ไม่เคยเลยสักหน” คำตอบนี้สร้างความผิดหวังให้ผู้ถามทุกคน ไม่มีใครต้องการคำตอบแบบนี้ พวกเขามีคำตอบอยู่แล้ว เพียงแต่ให้พี่เล่ารายละเอียดให้ฟังเท่านั้นเอง”

(ชาติ กอบจิตติ, 2525 : 79)

โดยที่ชาวบ้านนั้นไม่เคยสำนึกเลยว่าสิ่งที่ตนทำนั้น เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในชีวิตของพี่ พวกเขาคิดเพียงว่า “...ล้อกันเล่นธรรมดา...” (ชาติ กอบจิตติ, 2525 : 42)

การใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางคำตัดสินของบุคคลรอบข้างสร้างความหนักใจและทรมานใจให้แก่พี่เป็นอย่างมาก เขาถึงกับนอนไม่หลับในทุกวัน สุขุขเดียวที่มีในชีวิตคือการทำงาน พี่รักการทำงาน เพราะเป็นสิ่งเดียวที่ทำให้เขาไม่ฟุ้งซ่าน ซึ่งจุด

หักเหของชีวิตฟัก เกิดจากการที่ทุกคนในหมู่บ้านไม่ยอมไปงานเผาศพพ่อฟักเลยสักคน ไม่เพียงสร้างความสะเทือนใจให้ฟักเท่านั้น แต่รวมไปถึงลุงไข่ สัปเหร่อที่ทำหน้าเผาศพพ่อฟัก โดยได้มีการบรรยายความหดหู่ไว้ว่า

“...เป็นงานศพที่น่าสมเพชอะไรเช่นนี้ แก่ไม่เคยคิดเลยว่าจะมีงานศพเช่นนี้เกิดขึ้น ศพคนจน ๆ ศพคน เล็ก ๆ ก็ยังมีคนมาร่วมบ้าง แต่...งานเผาศพไอ้ฟู อย่างกับไม่ใช่ในงานเผาศพคน”

(ชาติ กอบจิตติ, 2525 : 148)

หลังจากนั้นมา ฟักจึงดื่มเหล้าอย่างหนักเพราะคิดว่าเหล้าจะขจัดความทุกข์ในใจของเขาได้ การที่ฟักเป็นเช่นนี้ ส่วนหนึ่งก็มาจากนิสัยส่วนตัวของฟักที่เป็นคนชื่อ ใจร้อน ยึดมั่นในศักดิ์ศรี แต่ไม่มีความมั่นใจในตัวเอง ตัดสินใจไม่เด็ดขาด และซีงกังวล นั่นจึงทำให้ฟักต้องหันหน้าไปพึ่งเหล้าเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ตัวเอง และทำให้หลับได้เต็มที่ ปัจจุบันนี้เองที่เป็นข้อบกพร่องของตัวละครฟัก

ในตอนท้ายชีวิตของฟัก หลังจากเขาโดนปล่อยตัวจากคุกเพราะอาละวาดในโรงเรียนเนื่องมาจากครูใหญ่โกงเงินที่เขาฝากไว้ตลอดการทำงาน ฟักได้แสดงให้เห็นว่าเขาไม่ได้โอนอ่อนต่อหายนะที่รุมเร้าถ้าโถมเข้าใส่ หากแต่ยังยืนหยัดต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ความคิด ต้องการบอกให้ชาวบ้านได้รับรู้ว่าเขาไม่เคยนอนกับสมทรงเลยสักครั้ง

“ไม่ กูไม่แพ้ พวกมึงนั่นแหละแพ้ กูไม่ได้เอาแม่เลี้ยง พวกมึงนั่นแหละเอา”

ชาติ กอบจิตติ(2525 : 304)

การตายของฟักแม้ว่าจะตายโดยที่ยังตกเป็นจำเลยของสังคมก็ตาม อาจส่งผลดีกับฟักมากกว่าที่จะต้องมีชีวิตอยู่ในฐานะผู้สร้างความสั่นคลอนให้แก่หมู่บ้านซึ่งมีจริยธรรมอันดีงามตามความคิดของคนในหมู่บ้าน ฟักได้ยืนหยัดต่อสู้กับการตัดสินที่ไม่ยุติธรรมของคนในหมู่บ้านอย่างเต็มกำลัง ความตายของฟักอาจเป็นสิ่งที่ยุติความทุกข์ทรมานทั้งกายและจิตใจที่พบเจอมาตลอดชีวิต อย่างน้อยฟักก็ตายโดยที่มีลุงไข่ซึ่งตระหนกแล้วว่าฟักเป็นผู้บริสุทธิ์จากคำครหาทั้งหลาย

3. เปรียบเทียบสังคมสมัยใหม่ในนวนิยาย

จากลักษณะโศกนาฏกรรมที่ทั้งบุญมาและฟักต้องประสบพบเจอ จะเห็นได้ว่ามีสิ่งหนึ่งที่ค่อนข้างชัดเจนว่าแตกต่างจากโศกนาฏกรรมแบบคลาสสิก นั่นคือ ลักษณะของสังคมที่ทั้งสองตัวละครอาศัยอยู่ ดังนั้น เราสามารถนำเอาลักษณะของสังคมสมัยใหม่ในนวนิยายทั้งสองเรื่องมาเปรียบเทียบให้เห็นลักษณะที่เหมือนและแตกต่าง ดังนี้

โครงสร้างโศกนาฏกรรมในนวนิยายเรื่องจนตรอกและคำพิพากษา

โครงสร้างโศกนาฏกรรม	จนตรอก	คำพิพากษา
1. ตัวละคร	บุญมา	ฟัก
2. ลักษณะตัวละคร	<ul style="list-style-type: none"> - ยึดถือศักดิ์ศรีความเป็นชาย - ดื้อรั้น - ซื่อ แต่เมื่อโมโหจะขาดสติ - ความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยดีกับคนในครอบครัว 	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นคนซื่อ - ใจร้อน - ยึดมั่นศักดิ์ศรี - ไม่มีความมั่นใจในตัวเอง - ตัดสินใจไม่เด็ดขาด
3. เหตุนำไปสู่หายนะ	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องการมีบ้านเป็นของตนเองเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของคนในครอบครัว 	<ul style="list-style-type: none"> - ถูกกล่าวหาว่าได้เสียกับเมียพ่อ
4. ข้อบกพร่องที่เกิดจากปัจจัยทางสังคม	<ul style="list-style-type: none"> - ไร้การศึกษา - ไร้ที่อยู่อาศัย - ไม่มีรายได้ที่เพียงพอ - โดนเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้าง 	<ul style="list-style-type: none"> - ถูกสังคมรังเกียจ - ถูกนินทาว่าร้าย - ไม่มีสิทธิ์เสียงในสังคม - ไม่มีงาน ไม่มีเงิน
5. จุดสิ้นสุด	<ul style="list-style-type: none"> -ฆ่าตัวตายหลีกเลี่ยงปัญหา 	<ul style="list-style-type: none"> - ตายเพราะดื่มเหล้ามากเกินไป

จากภาพ เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างของแนวคิดโศกนาฏกรรมในเรื่อง จนตรอก และ คำพิพากษา ซึ่งไล่เรียงมาจากตัวละคร ไปยังลักษณะความเป็นตัวละครโศกนาฏกรรม เพื่อให้เห็นหนทางที่นำไปสู่เหตุแห่งหายนะ และข้อบกพร่องที่เกิดจากปัจจัยทางสังคม แล้วนำไปสู่จุดจบของตัวละครในที่สุด

3.1 ลักษณะที่คล้ายคลึง

นวนิยายทั้งสองเรื่องมีการกำหนดให้ตัวละครเพศชาย ที่ต้องการการยอมรับจากสังคมเช่นเดียวกัน ต้องต่อสู้กับสภาพสังคมโดยรอบที่เข้ามากดทับ ทั้ง ๆ ที่ตนเองก็ไม่ได้มีสถานะทางสังคมที่ดีเลย อาจเรียกว่าเป็นสถานะที่ต่ำที่สุดในสังคมก็เป็นได้ ตัวละครมีความมีความใจร้อน ส่วนตัดสินใจเหมือนกัน ยึดถือศักดิ์ศรี เมื่อเกิดวิกฤติตัวละครเลือกที่จะต่อสู้กระทั่งตายลงเช่นเดียวกัน

จากการพิจารณานวนิยายทั้งสองเรื่อง แสดงให้เห็นว่า “สังคม” เป็นส่วนสำคัญที่สร้างความพลิกผันแก่ชีวิตของตัวละครทั้งสอง การเข้ามาอยู่ในสังคมใหม่ในสถานะที่แตกต่างไปจากเดิมก่อให้เกิดปัญหามากมาย ส่วนหนึ่งก็คือปัญหาทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นเหมือนโซ่ รัตรึงตัวละครให้ต้องอยู่ในสังคม ดังเช่น บุญมาที่ต้องทำงานใช้หนี้ให้นายจ้างคนใหม่ เพราะไม่มีเงินค่าบ้านมาคืน และฟัก ที่ต้องทนคำครหานินทาจากชาวบ้าน เพราะตนไม่มีงาน ไม่มีเงิน ที่จะใช้ชีวิตโดยไม่ต้องสนใจสังคม

รอบข้าง นำพาตัวละครทั้งสองไปสู่หายนะ และจบลงแบบโศกนาฏกรรมในที่สุด ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่าทั้งสองเลือกที่จะยึดถือเกียรติและศักดิ์ศรีของตนไว้มัน ยอมจบชีวิตไปโดยไม่ละทิ้งสิ่งที่ตนยึดถือมาตลอด

3.2 ลักษณะที่แตกต่างกัน

ในการสร้างสรรค์วรรณกรรมของชาติ กอบจิตติ การนำเสนอเรื่องราวในรูปแบบสัจนิยมของนวนิยายทั้งสองเรื่องแตกต่างกัน กล่าวคือ จนตโรก ชาติ ได้ใช้ความสามารถในการพรรณนาชะตากรรมของตัวละครชนชั้นล่างที่ตกเป็นเหยื่อของสังคมทุนนิยมได้อย่างมีพลัง ในขณะที่ คำพิพากษา เลือกที่จะใช้สังคมหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ในการเดินเรื่อง และกระทำต่อตัวละคร โดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจโดยตรง

ในด้านลักษณะการสร้างตัวละคร จกตโรก ผู้เขียนต้องการนำเสนอเรื่องราวของชนชั้นล่าง มีความสัมพันธ์ในวงแคบเฉพาะคนใกล้ชิดเท่านั้น ซึ่งมีลักษณะของคนชายขอบอันเกิดจากการขาดโอกาสทางสังคม ในขณะที่ คำพิพากษา เป็นการนำเสนอเรื่องราวของชนชั้นกลางที่ได้รับความชื่นชมและนิยมชมชอบจากคนในสังคม ตกอยู่ภายใต้เงื่อนงำทางสังคม ทั้งในด้านความเชื่อทางศาสนา และระเบียบแบบแผนของสังคม ที่มีอิทธิพลต่อทุกคนสังคม ทำให้ตัวละครกลายเป็นคนชายขอบของสังคมด้วยแนวคิดศีลธรรม

เมื่อพิจารณาความต้องการของบุญมา กับ พัก จะพบความแตกต่างว่า บุญมาต้องการมีบ้านเพราะจำเป็นเนื่องจากพื้นที่ในห้องเช่าไม่เพียงพอสำหรับสมาชิกในครอบครัวที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่พักต้องการการรับฟัง และเข้าใจเรื่องราวของตนกับสมทรงอย่างจริงจัง ดังจะเห็นได้ในตอนท้ายของเรื่องทั้งสอง บุญมาไม่เข้าใจว่าความจำเป็นในเรื่องบ้านของตน จึงนำพาให้เกิดโศกนาฏกรรมในครอบครัวของตน ส่วนตลอดชีวิตของพัก เขาไม่เคยทำเรื่อง que ทุกคนกล่าวหาเลย พักจึงต้องการเพียงอธิบายให้ทุกคนได้เข้าใจเพียงเท่านั้น

บทสรุป

นวนิยายเรื่อง จนตโรก และ คำพิพากษาเป็นนวนิยายสะท้อนชีวิตของคนชนชั้นสามัญ ผ่านเรื่องราวของบุคคลที่ตกอยู่ภายใต้เงื่อนงำของสังคมที่สุดท้ายต้องจบลงด้วยหายนะของตัวละคร คือ บุญมาและพัก จากการศึกษาพบว่า บุญมาและพัก มีคุณสมบัติเบื้องต้นที่สอดคล้องกับโศกนาฏกรรมแบบคลาสสิก ทั้งในด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล การเผชิญชะตากรรมในลักษณะเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นวนิยายทั้งสองเรื่องมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันบางประการ ในด้านสถานะส่วนบุคคล พัฒนาการของตัวละคร และความสัมพันธ์กับสังคม

จนตโรก และ คำพิพากษา มีลักษณะของโศกนาฏกรรมที่แตกต่างไปจากลักษณะของโศกนาฏกรรมแบบคลาสสิก ซึ่งลักษณะของโศกนาฏกรรมที่คล้ายคลึงกันนี้อาจเป็นผลมาจากการมอง “ผู้เคราะห์ร้าย” ในฐานะของการสร้างความสะเทือนอารมณ์ที่นำไปสู่การเรียนรู้ได้ในที่สุด ด้วยลักษณะของสังคมสมัยใหม่ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อชีวิตของคนในสังคม แตกต่างจากในอดีต ที่กษัตริย์ หรือวีรบุรุษจะส่งอิทธิพลให้คนในสังคมคล้อยตามได้ จึงทำให้นักเขียนเลือกที่จะนำเอาเรื่องราวของการบีบคั้น

ทางสังคมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของตัวละครอื่นจะนำไปสู่จุดจบมาเป็นส่วนหลักของโครงเรื่องมากกว่า ส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจาก การล่มสลายของระบบชนชั้น จึงทำให้คนในสังคมไม่เห็นความสำคัญของเรื่องราวชนชั้นสูงอีกต่อไป

ปัจจุบันแม้นวนิยายโศกนาฏกรรมสมัยใหม่มีปรากฏอยู่มากมาย แต่ด้วยอิทธิพลของแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Post Modern) ที่มีการพัฒนารูปแบบของ “การเล่าเรื่อง” ให้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ตั้งคำถามกับแนวคิดและความเชื่อ รวมถึงรูปแบบเดิมอันเป็นขนบ จึงทำให้นวนิยายโศกนาฏกรรมในรูปแบบของชาติ กอบจิตติเริ่มหยุดนิ่ง ชวนให้คิดต่อว่า ในอนาคตนวนิยายโศกนาฏกรรมที่มุ่งเน้นกระตุ้นเตือนให้ผู้อ่านเข้าใจสภาพความเป็นจริงของสังคม ยอมรับและเผชิญหน้า ตระหนักถึงปัญหาที่แท้จริงและใช้ข้อผิดพลาดของตัวละครเป็นบทเรียน จะหันไปพัฒนารูปแบบการเล่าเรื่องตามแนวคิดหลังสมัยใหม่ก็เป็นได้

เอกสารอ้างอิง

- กอบกุล อิงคุทานนท์. (ม.ป.ป.). ศัพท์วรรณกรรม. กรุงเทพมหานคร : รักอักษร.
- ชาติ กอบจิตติ. (2525). คำพิพากษา. กรุงเทพมหานคร : หอน.
- ชาติ กอบจิตติ. (2541). จนตรอก. กรุงเทพมหานคร : หอน.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2542). วาทกรรมการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก.
- ปิยะนารถ มณฑา. (2541). ความรู้พื้นฐานในเรื่องการละครอังกฤษและการละครอเมริกัน. กรุงเทพมหานคร : รามคำแหง.
- ภัทรภร รักเรียน. (2545). ทฤษฎีละครแนวโศกนาฏกรรม ตั้งแต่สมัยกรีกจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 20. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารภรณ์ บำรุงกุล. (2522). วิเคราะห์เรื่องพระลอ, เงาะป่า และมัทนะพาธา ตามทฤษฎีโศกนาฏกรรมของอริสโตเติล. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุรียา คำกฤษ. (2559). คำพิพากษา : กลวิธีการนำเสนอความขัดแย้ง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 22,3.
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2561). วรรณกรรม ประวัติศาสตร์เรื่องเล่าแห่งจินตนาการ. กรุงเทพฯ : บุ๊คสเคป.
- อธิรุ้ง อรุณทัยกุล และคณะ. (2560). ศึกษาแนวคิดศีลธรรมนิยมที่ปรากฏในวรรณกรรม ของ ชาติ กอบจิตติ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. 9, 269 – 291.
- อภีรักษ์ ชัยปัญหา. (2555). จาก “จนตรอก” ถึง “ลัดดาแลนด์” : การนำเสนอแนวคิดเรื่องบ้านของคน ชายขอบ. *วารสารภาษาและวรรณกรรมไทย*. 2, 147 – 176.

HS-O-26

โครงสร้างภาษาและบริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับการตั้งชื่อตอนในรายการฟ้ามีตา

Language Structure and Social Context Related

to Naming of the Episodes in Fah Mee Ta

สุนิสา ก้องตระการ^{1*}, พรพันธุ์ เขมคุณาศัย¹ จริญญา ธรรมโชโต¹

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: md0945824837@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างภาษาและบริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับการตั้งชื่อตอนในรายการฟ้ามีตา ที่มียอดผู้ชมสูงสุด 100 อันดับ โดยเก็บรวบรวมข้อมูล จาก www.youtubeOfficialChannel การศึกษาใช้แนวคิด/ทฤษฎี โครงสร้างภาษาตามทฤษฎีไวยากรณ์แนวเดิม และแนวคิดการสร้างคำ ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อ ตอน มี 3 ลักษณะ ได้แก่ โครงสร้างระดับคำ พบทั้งหมด 11 ตอน โครงสร้างระดับวลี พบทั้งหมด 47 ตอน และโครงสร้าง ระดับประโยค พบทั้งหมด 42 ตอน โครงสร้างที่พบมากที่สุด คือ โครงสร้างระดับวลี และโครงสร้างที่พบน้อยที่สุด คือ โครงสร้างระดับคำ ส่วนบริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับการตั้งชื่อตอน พบว่า มีการนำเหตุการณ์ ข่าว ที่ได้รับความนิยมในช่วงเวลานั้น ๆ มานำเสนอในรูปแบบของละครสั้น นอกจากนี้ ในแต่ละตอนยังแฝงมุมมอง ข้อคิด และคติเตือนใจ

คำสำคัญ : โครงสร้างภาษา บริบททางสังคม การตั้งชื่อ รายการฟ้ามีตา

Abstract

This article aims to study the language structure and social context related to naming episodes in Fa Mee Ta with the top 100 viewers by collecting data from www.youtubeOfficialChannel and using the concept / language structure theory according to the traditional grammar theory, and word formation concepts as an analytical approach. The study indicated that the structure of the language used in the naming of the episodes has 3 characteristics, including word structures found in 11 episodes, phrase structures found in 47 episodes, and sentence structures found in 42 episodes. The most used structure is the phrase structure and the least common structure is the word structure. As for the social context associated with the naming of the episode, it was found that the events or news that were popular at that time were presented in the form of a short drama. In addition, there were the hidden viewpoints, insights and thoughts in each episode.

Keywords: language structure, social context, naming, Fahmeta TV program

บทนำ

ฟ้ามีตาเป็นรายการโทรทัศน์สะท้อนปัญหาสังคมในรูปแบบละครสั้น ซึ่งจะมียกแสดงที่มีชื่อเสียงหมุนเวียนกันมาแสดงในรายการ โดยเนื้อหาของละครสั้นเป็นเรื่องเตือนใจให้เราได้ว่า ใครทำอะไรไว้ก็ได้รับผลเช่นนั้น เริ่มออกอากาศตอนแรกเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2550 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ดำเนินรายการสองคน คือ ในสมัยที่พิศณุ นิลกลัด เป็นผู้ดำเนินรายการ (2 มิถุนายน 2550 - 29 ธันวาคม 2555) และในสมัยที่ ดวงดาว จารุจินดา เป็นผู้ดำเนินรายการ (5 มกราคม 2556 - ปัจจุบัน) ออกอากาศทุกบ่ายวันเสาร์ ได้รับความนิยมจากผู้ชมในทุกวัย และเป็นรายการที่มีต่อเนื่องยาวนานถึง 11 ปี โดยสังเกตได้จากยอดผู้ชมสูงสุดในรายการ มีผู้รับชมกว่า 4,000,000 คน และมีผู้ติดตามทางช่อง www.youtubeOfficialChannel ฟ้ามีตา กว่า 500,000 คน

รายการฟ้ามีตาจะมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและความต้องการของผู้รับชมเสมอ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อเรื่องที่เป็นละครสั้น นักแสดง หรือการตั้งชื่อตอน เพื่อจูงใจผู้ชมให้ติดตามตอนนั้น ๆ ในละครสั้นเป็นเรื่องราวหลักที่เขียนจากความจริงในสังคม จึงต้องตั้งชื่อให้โดดเด่น เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชม ลักษณะนอกจากนี้เรื่องราวของการใช้ภาษาในการตั้งชื่อตอนมักจะมีความโดดเด่นทั้งในเรื่องกลวิธีการเลือกสรรถ้อยคำ กลวิธีการเรียบเรียงประโยคให้แปลกและสะดุดตาเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้รับสาร ดังนั้นภาษาในการตั้งชื่อตอนส่วนใหญ่จึงไม่คำนึงถึงหลักไวยากรณ์เท่าที่ควร แต่จะมีความแปลกใหม่ที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้รับสารได้

การตั้งชื่อตอนในรายการฟ้ามีตาจึงมีโครงสร้างภาษาที่ต่างจากภาษามาตรฐาน ผู้วิจัยพบว่ามีความหลากหลายทั้งที่เป็นโครงสร้างระดับคำ วลี และประโยค เช่น นางสาวข้าวผัด เป็นโครงสร้างระดับวลี และแบ่งตามชนิดของคำเป็นนามวลี เพราะระบุเจาะจงสิ่งนั้นอย่างชัดเจน โดยมีวิสามานยนามตามหลัง คือ นางสาว+ข้าวผัด และบริบทสังคมที่สัมพันธ์ต่อการตั้งชื่อตอนในแต่ละตอนก็สะท้อนสังคมในช่วงเวลานั้นอย่างชัดเจน ทุกตอนจะมีข้อคิดให้กับคนรับชมเสมอ เช่น ชีวิตที่โหด ชีวิตที่ใช่ สะท้อนคนในสังคมปัจจุบันที่ชอบอวดชีวิตหรือถ้อยคำของกันลงโซเชียลเพื่อให้เห็นสนใจ ปิศาจ สะท้อนสังคมปัจจุบันที่ใส่หน้ากากเข้าหากัน บางคนมีอิสรภาพที่เรียกว่าปิศาจซ่อนอยู่ในร่างเดียวกัน หากควบคุมมันได้ก็จะเป็นคนดี จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะวิเคราะห์โครงสร้างภาษาและบริบทสังคมที่สัมพันธ์ต่อการตั้งชื่อตอน ซึ่งผู้วิจัยเลือกศึกษาชื่อตอนในรายการฟ้ามีตาในรูปแบบละครสั้น ในช่อง www.youtubeOfficialChannel ฟ้ามีตา โดยศึกษาการตั้งชื่อตอนที่ผู้รับชมสูงสุดในช่อง 100 อันดับแรกเป็นขอบเขตด้านข้อมูล

ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ทฤษฎีเรื่องการสร้างคำหรือการประกอบคำของวินัย ภูระหงษ์ และทฤษฎีไวยากรณ์แนวเดิมของพระยาอุปกิตศิลปสาร

ผลการวิจัย

ตั้งตัวอย่างโครงสร้างระดับคำ

“แม่ชื่อ”

เทวดาหรือผีที่เชื่อกันว่าเป็นผู้ดูแลรักษาทารก ชื่อว่าเด็กทุกคนที่เกิดมาต้องมีแม่ชื่อประจำวันเกิดคอยดูแล เพื่อปกป้องรักษาไม่ให้เด็กเจ็บไข้ได้ป่วย

ตัวอย่างข้างต้น “แม่ซื้อ” จัดเป็นคำประสมเนื่องจาก นำคำ แม่+ซื้อ = แม่ซื้อ ดังความหมายข้างต้น ซึ่งหากคำว่า แม่ปรากฏเดี่ยวจะเป็นคำนาม หมายถึง หญิงผู้ให้กำเนิดหรือเลี้ยงดูลูก, คำที่ลูกเรียกหญิงผู้ให้กำเนิดหรือเลี้ยงดูตน และคำว่า ซื้อ หากปรากฏเดี่ยวจะเป็นคำกริยา หมายถึง เอาเงินตราแลกกับสิ่งของ เมื่อทั้งสองคำนี้รวมกันจึงเกิดเป็นความหมายใหม่ที่เรียกว่าคำประสม

ตั้งตัวอย่างโครงสร้างระดับวลี

“นางสาวข้าวผัด”

ชื่อตอนนี้มีที่มาจากเรื่องราวของสาวน้อยที่เกิดในชาติตระกูล ฐานะดี ส่งผลให้เรียนดี มีโอกาสทำงานดี ๆ แต่ถือตัวว่ามีพร้อม เลื่องงาน ผัดวันประกันพรุ่ง จนเสียโอกาสที่ควรจะได้ไปอย่างน่าเสียดาย กับสาวน้อยอีกคน ที่ฐานะไม่ดี การเรียนปานกลาง แต่หนักเอาเบาสู้อย่างน้อย โอกาสดี ๆ อะไรผ่านมาก็คว้าไว้ก่อน

ตัวอย่างข้างต้น “นางสาวข้าวผัด” จัดเป็นวลี และแบ่งตามชนิดของคำเป็นนามวลี เพราะระบุเจาะจงสิ่งนั้นอย่างชัดเจน โดยมีวิสามานยนามตามหลัง คือ นางสาว+ข้าวผัด

ตัวอย่างโครงสร้างระดับประโยค

“คนกินลูก”

เป็นเรื่องราวของวิไล ผู้ไม่มีความรู้อะไร แต่โชคดีได้เป็นเมียของ เฮียเพ็ง ทั้ง ๆ ที่เมื่อก่อนวิไลเป็นเพียงแม่บ้าน ชีวิตของวิไลจึงดีขึ้น แต่พอมีลูกได้สองคน เฮียเพ็งก็ตายไป ทั้งให้วิไลอยู่กับลูกและพี่สะใภ้ของเฮียเพ็ง ซึ่งอยากได้ที่ดินของเฮียเพ็งมาก จึงว่าจ้างคนทำที่มาเป็นซินแสดูหมอ อ้างว่า วิไลเป็นคนกินฟัว กินลูก ให้ย้ายกลับไปบ้านเกิด ก็มั่ง แม่เฮียเพ็งทนไม่ได้ที่เจ้หลี หลอกคนชื่อ ๆ อย่างวิไล จึงตามวิไลกลับมาอยู่กับลูก ๆ ในบ้านของเฮียเพ็งเหมือนเดิมชาวบ้านแถวนั้นรู้ซึ่งรักของแม่ ยอมทำได้ทุกอย่าง แม้กระทั่งต้องไปจากลูก

ตัวอย่างข้างต้น “คนกินลูก” ข้อความดังกล่าวเป็นประโยคความเดียว โดยคำว่า คน ทำหน้าที่เป็นประธาน คำว่า กิน ทำหน้าที่เป็นกริยา คำว่า ลูก ทำหน้าที่เป็นกรรม

ตารางวิเคราะห์โครงสร้างภาษา

ลำดับ	โครงสร้างภาษา		
	คำ	วลี	ประโยค
1.	ของเหม็น	ท้อง-ไม่ท้อง	มนตรีเรียกฟัว
2.	ของเล่น	นี่หรือลูกผู้ชาย	ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว
3.	แม่ซื้อ	ไม่ตายดี	อยากดั่งมันง่าย
4.	พี่เลี้ยง	แม่ที่นารังเกียจ	ทำไมถึงไม่มีแฟน
5.	ปีศาจ	นางงูพิษ	ข้าไม่ออก
6.	ม่าย	จุดจบสายแข็ง	คนรวยจ้อคน คนจนไม่จ้อใคร
7.	นักเลง	ทำดีเพราะมีกล้อง	ถนนนี้กลับบ้าน
8.	ผู้ยิ่งใหญ่	ผีเน่ากับโลงผุ	คนชอบบอวด

ลำดับ	โครงสร้างภาษา		
	คำ	วลี	ประโยค
9.	สยอง	ชีวิตที่โหด ชีวิตที่ไซ่	บอกบุญ
10.	มรดก	ลูกไม้กลางต้น	ล่าแม่มด
11.	เขี้ยวน	สะใภ้ที่แสนดี	คนหมดบุญ
12.		พรั่งนี้รวย	คนดี ๆ อยู่ที่ไหน
13.		โอมารดา	แสบลากไส้
14.		สวยคล้ายกรรม	อย่าปล่อยให้ให้แสมกเมอร์
15.		น้ำใจคนชั่ว	ความลับในห้องเล็ก
16.		นางสาวข้าวผัด	วันปีใหม่ที่สนุกกันแต่พอดี
17.		เสาหลัก	คนชี้แพ้
18.		อนาคตของชาติ	ผีไล่บาตร
19.		ร้อยเหลี่ยมคนเลว	เงินทองเป็นของบาดใจ
20.		ชอยเดียวกัน	คนที่เลือกไม่ได้
21.		เรามันก็คน	แล้วจะโทษใคร
22.		ปลาหน้า	จากคนกลายเป็นควาย
23.		ฉันที้แหละไอโซ	คนตายขายคนเป็น
24.		เศรษฐีต้นเดือน	หินนำโชค
25.		ฟางเส้นสุดท้าย	ซึ่งผ่านรัก
26.		ป่วยกับป่วย	ฆ่าตัวตาย
27.		ยิ่งให้อย่างได้	เสี่ยงที่หายไป
28.		แค่เพื่อนเท่านั้น	ศุภร์เมมา เสาร์นอน
29.		ใจพเนจร	ทำไมถึงอยากดัง
30.		ชายสามวัย	ต้องฆ่า
31.		คนทุกซ์ที่ไม่ทุกซ์	คนกินลูก
32.		สุดาปรีชา	ชอบความเลว
33.		เด็กหญิงสมชาย เด็กชาย สมหญิง	ปีซง ราหุอม
34.		ข้อความจากครูวัลยา	คนเลวสอนคนเลว
35.		เงินนั้นสำคัญไฉน	อย่าแห่เสียหลัก
36.		อาจารย์ใหญ่	หนุมาณคลุกฝุ่น
37.		เรื่องเล็กน้อย	หมาล่าเนื้อ

ลำดับ	โครงสร้างภาษา		
	คำ	วลี	ประโยค
38.		ศพในกระสอบ	หลุมหลบภัย
39.		จันทน์จันได้เรื่อง	แค่นไม่ต้องฆ่า
40.		ต่ำตมก็เพราะใคร	รักในรอยเลือด
41.		คนหนึ่งเหนียว	ผู้หญิงสมัยนี้...ไร้ยางอายจริง ๆ
42.		ปอบตัวสุดท้าย	คนเห็นผี
43.		สินค้าที่เรียกว่าผู้หญิง	
44.		คนอกตัญญู	
45.		แบบไหนเรียกว่าเกินไป	
46.		ผีไม่มีญาติ	
47.		หัวขโมย	

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า ชื่อตอนในรายการฟ้ามีตา นิยมตั้งชื่อตอนโดยการใช้วลีเป็นจำนวนมากที่สุด พบจำนวน 47 ตอน รองลงมาคือการใช้ประโยค พบจำนวน 42 ตอน และการใช้คำ มีน้อยที่สุด พบจำนวน 11 ตอน

ตัวอย่างการวิเคราะห์บริบทสังคมที่สัมพันธ์ต่อการตั้งชื่อตอน

ลำดับ	ชื่อตอน	บริบทสังคมที่สัมพันธ์ต่อการตั้งชื่อตอน
1.	ท้อง-ไม่ท้อง	สะท้อนปัญหาวัยรุ่นไทยในสังคมที่ท้องก่อนวัยอันควร
2.	ของเหม็น	เปรียบเทียบแท้ของคน ของเน่า ของเหม็นไม่ใช่อาหารแต่เป็นความนิยัสนดานของคนนั้น
3.	นี้หรือลูกผู้ชาย	สะท้อนความคึกคะนองของวัยรุ่นที่คิดว่าความเป็นลูกผู้ชายคือการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิง
4.	ไม่ตายดี	สะท้อนความทะเลาะทแยงของคนที่ต้องการเป็นได้ดี มีเงินทอง จึงขายตัว เป็นเมีย น้อย เด็กเสีย สร้างความเดือดร้อนให้ครอบครัว
5.	แม่ที่น่ารังเกียจ	การไม่ยอมรับในความพิการของแม่ แสดงให้เห็นว่าอย่าดูถูกหัวใจใครเพียงเพราะรูปร่างภายนอก โดยเฉพาะคนเป็นพ่อแม่
6.	นางงูพิษ	เปรียบเทียบคนกับงูพิษ คือ อย่าไว้ใจใครง่าย ๆ แม้แต่คนใกล้ตัว
7.	มนตร์เรียกผี	สะท้อนถึงคนสมัยนี้ที่ชอบใช้ไสยศาสตร์ การสักน้าพาส่งที่ต้องการมาให้ โดยไม่เห็นถึงความผิดของตนเอง
8.	จุดจบสายแข็ง	วัยรุ่นสมัยนี้มักทำอะไรแล้วทำแบบสุดตัว ไม่คิดถึงผลที่ตามมา หลายคนในสังคมจึงพบ

ลำดับ	ชื่อตอน	บริบทสังคมที่สัมพันธ์ต่อการตั้งชื่อตอน
		กับจุดจบที่ไม่สวยงาม
9.	ทำดีเพราะมีกล้อง	คนเรามักทำดีเพื่อหวังผลตอบแทน อยากได้หน้า แต่ลับหลังไม่ได้เป็นคนที่ดีหรือช่วยเหลือผู้อื่นจริง ๆ
10.	ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว	คนเราอยู่ที่ใจและสติ หากใช้มันยับยั้งความต้องการที่ผิด ๆ ได้ก็จะไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน
11.	อยากดั่งมันง่าย	สะท้อนโลกโซเชียลในปัจจุบันเพราะแคปซูลสิ่งใดลงไปย่อมมีคนเห็น โดยเฉพาะความอยากดั่งจึงถ่ายคลิปไปตัวเองลง เพื่อเรียกร้องความสนใจ
12.	ชีวิตที่โหด ชีวิตที่ใช่	สะท้อนคนในสังคมปัจจุบันที่ชอบอ็อปเดิตชีวิตหรือถ่ายรูปรูปร่างของกันลงโซเชียลเพื่อให้คนสนใจ
13.	ผีเนากับโลงศพ	เปรียบคนสองคนที่มีนิสัยหรือการกระทำที่ไม่ดีเหมือนกัน
14.	ลูกไม้กลางต้น	สังคมปัจจุบันการเลี้ยงลูกถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะถ้าเราป้อนข้อมูลที่ดีให้ลูกย่อมได้ดี แต่หากป้อนสิ่งไม่ได้ก็จะส่งผลเช่นนั้น
15.	ของเล่น	สังคมสมัยนี้พ่อแม่มักกดดันหรือตั้งความหวังกับลูกไว้สูง จนลืมไปว่าเด็กไม่ใช่ของเล่นตุ๊กตา ที่จะบังคับจัดสรรได้ทุกอย่าง
16.	แม่ซื้อ	คนที่เลี้ยงลูกไม่เป็น พาลเข้าหาเรื่องงมงาย กรรมของเด็ก
17.	สะใภ้ที่แสนดี	เป็นการตั้งชื่อตอนเสียดสีคนที่ประสาแค้น เป็นสะใภ้ที่ดีของแม่สามี แต่เป็นคนอกตัญญูต่อแม่ตนเอง ไม่ดูแล
18.	พຽ່ງนี้รวย	คำนี้ได้ยินเสมอ ต้นเดือน ต้นกลาง ปลายเดือน โดยเฉพาะวันหวยออกทุกคนมักเสี่ยงโชค หวังที่จะรวย
19.	ไอ้...มารดา	เป็นการประชดคนเป็นแม่ ที่คิดว่า คำว่า แม่ ยังไงก็แม่ แต่ใช้ไม่ได้กับทุกคน คนบางคนมันไม่ใกล้เคียงและมีสำนึกของแม่
20.	พี่เลี้ยง	สะท้อนสังคมเรื่องการเลี้ยงลูกโดยจ้างพี่เลี้ยง แต่พี่เลี้ยงไม่ดูแล ดูแลเฉพาะต่อหน้า ลับหลังทิ้งขว้างและทุบตี
21.	ทำไมถึงไม่มีแฟน	เป็นการเปรียบผู้ชายสองคน คนแรกเอาเปรียบผู้หญิง กับอีกคนมีน้ำใจคอยดูแลจึงมีคนมาชอบและมีแฟนไปก่อนอีกคน
22.	สวยคล้ายกรรม	คนเราทำหน้าให้สวย เติมแต่งตัวเอง แต่ไม่นิสัยหรือจิตใจไม่ได้สวยเหมือนหน้าตา ก็ไม่มีใครอยากยุ่งด้วย
23.	ขำไม่ออก	คนที่ประสพหรือพบเจอกับสิ่ง ๆ นั้นกับตัวเอง พอโดนเข้าบ้างก็ขำไม่ออก
24.	คนรวยจ้อคนจน คนจนไม่จ้อใคร	สะท้อนถึงคนที่ชอบดูถูกคน ดูถูกเงิน ทั้งที่ตนเองก็ไม่ได้ดีไปกว่าคนอื่น
25.	ถนนนี้กลับบ้าน	แม้ว่าจะเจอปัญหาอะไรก็ยังมีบ้านมีคนในครอบครัว สุขทุกข์ยากดีมีจน จะมีปัญหา

ลำดับ	ชื่อตอน	บริบทสังคมที่สัมพันธ์ต่อการตั้งชื่อตอน
		อะไรก็จะช่วยกันฟันฝ่า
26.	น้ำใจคนชั่ว	ทุกคนล้วนมีอดีต ดูแค่ปัจจุบันว่าเค้าเป็น คนดี ก็พอ บางคนเรามองว่าดีกลับไม่ดีก็ได้
27.	นางสาวข้าวผัด	สะท้อนความผัดวันประกันพรุ่งของคนที่ชอบปล่อยเวลาไปเรื่อย ๆ โดยไม่รับคว้าโอกาสที่มี
28.	เสาสหลัก	สะท้อนคนในสังคมที่ชอบจับกลุ่มนินทา และเรื่องราวชีวิตที่เกิดขึ้นได้เสมอ ทุกคนรอบครีวต้องการความมั่นคง และทุกคนควรพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องเกาะ เสาสหลักอยู่ตลอดเวลา
29.	คนชอบवाद	สะท้อนสังคมทุกวันนี้ ที่ไม่ว่าจะกิน เทียว หรืออะไร ต่างโพสต์ลงโซเซียล
30.	อนาคตของชาติ	สังคมยอมให้ออกาสเด็กที่มีความขยัน มุ่งมานะ เด็กคืออนาคตของชาติ แต่เด็กบางกลุ่มเราก็ต้องปรามไม่ให้ทำผิดหรือปล่อยให้ป็นภัยต่อสังคม
31.	บอกบุญ	แสดงให้เห็นถึงคนที่ทำบุญ ใจบุญบอกบุญคนอื่น ๆ แต่ตนเองเลี้ยงดูพ่อแม่ไม่ได้ ดังนั้นควรทำให้ครอบครัวตัวเองมีความสุขก่อน
32.	ร้อยเหลี่ยมคนเลว	สะท้อนถึงเล่ห์เหลี่ยมของคนในสังคม ที่มีมากมายหลายรูปแบบทั้งกระโดดให้รถชน เพื่อเรียกค่าเสียหาย และหลบหนีไปหาวิธีอื่น ๆ อีก
33.	ชอยเดียวกัน	คนข้างบ้าน ชอยเดียวกันมีหลากหลายความคิด ชั่ว-ดี มีตามพื้นฐานของแต่ละครอบครัว ดังนั้นต้องดูคนให้ลึกซึ้ง
34.	ล่าแม่มด	การมองคนอื่นไม่ติงจากภายนอก ใช้อคติส่วนตัวทำให้คนที่ผิดจริงลอยนวลและได้ใจ ส่งผลให้เกิดขบวนการล่าแม่มดตัวจริง
35.	คนหมดบุญ	คนที่อยู่สบายแล้วแต่หาเรื่องใส่ตัว มีคนดี ๆ ให้พึ่งใบบุญ แต่เนรคุณ ก็หมดบุญกันไป ทั้งที่ยังหายใจ กรรมใคร กรรมมัน
36.	เรามันก็คน	คนเราถ้าไฝดี มีความพยายาม ถึงจะจน แต่เรามันก็คน ต้องทำได้
37.	คนดี ๆ อยู่ที่ไหน	คนเราคิดดี ทำดี คนดีก็อยู่กับตัวเราเอง นิยามของคนดี มันพุดง่าย แต่ทำยาก สู้กับตัวเอง ขณะตัวเองเมื่อไหร่ ก็จะได้พบเจอ คนดี
38.	ฉันทันแหละไฮโซ	สะท้อนให้เห็นว่าคนรวยกับคนดี อาจจะไม่ใช่คนเดียวกัน ผู้ดี ไฮโซ คนรวย แยกแยะกันให้ถูก บางทีคนนิ่งก็เป็นได้ทั้งหมด แต่บางคนก็ไม่ใช่
39.	แสบลากไส้	การที่เราไม่ชอบคนเลว คิดว่าใครสักคนเลว แต่เราก็ทำเหมือนกัน มันจะต่างกันอย่างไรกับคนที่เราคิด
40.	ปลาหน้า	เปรียบเทียบกับคนเลว คนชั่ว อยู่ที่ไหนก็สร้างแต่ความเสื่อม
41.	เศรษฐกิจตื่นเดือน	สะท้อนถึงคนที่ทำงานเป็นมนุษย์เงินเดือน พอต้นเดือนมักใช้จ่ายฟุ่มเฟือยพอปลายเดือนก็มีใช้ไม่พอ ไปหยิบยืมจนเป็นหนี้
42.	ฟางเส้นสุดท้าย	คนที่หมดรักกันแต่ต้องมาฆ่ากัน ด้วยคำว่าฟางเส้นท้าย ความอดทนของคนเราไม่

ลำดับ	ชื่อตอน	บริบทสังคมที่สัมพันธ์ต่อการตั้งชื่อตอน
		เท่ากัน จนทำให้ใครอีกคนกดดัน และหมดหมดอนาคตด้วยฟางสั้นสุดท้าย
43.	อย่าปล่อยให้ให้แสกมเมอร์	สะท้อนถึงสังคมปัจจุบันที่เชื่อคนง่าย มักถูกหลอกให้โอนเงินทอง กับคนที่พบกันทางโซเชียล
44.	ป่วยกับป่วย	คนที่จิตใจป่วย ไม่รู้ผิดชอบชั่วดี ดูเพียงภายนอกไม่ออก
45.	ยิ่งให้ยิ่งได้	คนที่ใจแคบ ไม่มีวินรรวยได้
46.	ปีศาจ	สะท้อนสังคมปัจจุบันที่ใส่หน้ากากเข้าหากัน บางคนมีอีกร่างที่เรียกว่าปีศาจซ่อนอยู่ในร่างเดียวกัน หากควบคุมมันได้ก็จะเป็นคนดี
47.	ความลับในห้องเล็ก	การที่มีใครอีกคนแฝงตัวอยู่ในห้องหนึ่งคอยหลอกคนอื่นว่าเป็นผีแต่ที่จริงหวังจะได้ผลประโยชน์
48.	ม่าย	หญิงม่ายที่ครองตัวโสด ถึงแม้จะมีคนเข้าหาแต่ไม่สนใจ เพราะเขาไม่ยอมให้ลูกรู้สึกไม่ดีที่แม่มีผู้ชายมากหน้าหลายตามายุง เขาจะนึกถึงจิตใจและรักลูก
49.	วันปีใหม่สนุกกันแต่พอดี	สะท้อนถึงการฉลองปีใหม่ที่มาเกินไป จนส่งผลหรือเหตุไม่ดีกับตัวเอง
50.	คนขี้แพ้	สะท้อนถึงคนที่ไม่เอาไหน กินเหล้า บุหรี่ ไม่ทำงาน แต่มาคิดได้และเปลี่ยนตัวเอง คนเราขอแค่มีความหวัง มีเป้าหมาย ใจสู้ ชักวันต้องเป็นวันของเรา ขอแค่อย่ายอมแพ้ อย่าทำตัวเองให้ขี้แพ้อยู่ตลอดเวลา
51.	ผีใส่บาตร	คนดี คิดดี ทำดี ตายเป็นผีก็ยิ่งทิ้งความดีไว้ให้คนทำตามสร้างประโยชน์ไว้ก่อนตาย มีแต่คนสรรเสริญ
52.	แค่เพื่อนเท่านั้น	คนที่เป็นเพื่อนกัน ช่วยเหลือมีน้ำใจ ไม่มีสิ่งอื่นเจือปน คนที่ไม่มึงเพื่อนแท้ยากจะเข้าใจ
53.	เงินทองเป็นของบาดใจ	สะท้อนถึงลูกหลานสมัยนี้ที่ทอดทิ้งผู้มีพระคุณ แต่พอมีเงินมาล่อกลับมาทำดี อยากดูแล และช่วยเหลือ
54.	คนที่เลือกไม่ได้	อย่าให้ความหลงมาบังตา จนลืมคนที่รักเรามาตลอดชีวิต เลือกคู่ครอง เลือกคนรักอย่างมีสติ
55.	ใจพเนจร	ชีวิตที่ไร้ทางเลือก ในสังคมเปลือกนอก บางทีความใฝ่ดีก็ทำไม่ได้ เพราะปัจจัยแวดล้อมทางสังคม บางครั้งก็ต้องปล่อยให้ทุกอย่างมันเป็นไป
56.	แล้วจะโทษใคร	สะท้อนการดูแลของพ่อแม่ เมื่อพ่อแม่เป็นแบบไหนลูกย่อมเป็นแบบนั้น โทษใครไม่ได้
57.	ชายสามวัย	ความรักและชีวิตที่ผิดพลาดของคนเราไม่มีสูตรสำเร็จ ต้องรู้จักเรียนรู้ข้อผิดพลาด
58.	จากคนกลายเป็นควาย	คนที่มีแฟน คนรักที่ดีอยู่แล้วแต่กลับไม่เลือก ยอมไปเลือกคนที่รวยกว่าแต่สุดท้ายคนนั้นไม่ได้ดีอย่างที่คิด
59.	ผู้ยิ่งใหญ่	คนชั่ว จะรวยหรือจนก็แต่คนรังเกียจ
60.	คนทุกข์ที่ไม่ทุกข์	คนที่มีเรื่องไม่สบายใจแต่ไม่ทำให้ตัวเองเกิดความทุกข์ขึ้นใจ
61.	คนตายขายคนเป็น	คนที่สร้างความเดือดร้อนให้คนอื่น ตายไปก็ยังทิ้งหนี้สินไว้

ลำดับ	ชื่อตอน	บริบทสังคมที่สัมพันธ์ต่อการตั้งชื่อตอน
62.	นักเลง	คนที่เกะกะระราน สร้างแต่ปัญหา นันมันพวกอันธพาล ไม่ใช่ นักเลง
63.	สุตาปริยา	เป็นชื่อตัวละครเอกที่ทำหน้าที่แทนพ่อที่ตายไป เดินตามรอยพ่อมากแค่ไหน พ่อก็ไม่มีวันกลับมา สะท้อนว่าคนเราเมื่อยังมีชีวิตอยู่ควรดูแลคนที่รักให้ดี จะได้ไม่ต้องเสียใจภายหลัง
64.	ชิงฝานรก	คนขับรถตู้ที่ขับรถเร็วเกินกำหนด และละเลยการให้ผู้โดยสารรัดเข็มขัดนิรภัย
65.	หินน้ำโชค	เมื่อเกิดปัญหา ทางออกคือเรื่องงมงาย ความเชื่อ ที่สร้างความสุข ความสบายใจก็ทำไป แต่อย่าโง่ให้ใครหลอก คนที่เดือดร้อนคือตัวเองและครอบครัว
66.	เด็กหญิงสมชาย เด็กชายสมหญิง	เป็นชื่อของสองพี่น้องที่คอยดูแลกัน ชื่อของทั้งสองมาจากบุคลิกของแต่ละคน
67.	เสียงที่หายไป	คนจนด้อยการศึกษา ย่อมขาดโอกาสในการเลือกเส้นทางชีวิต
68.	เงินนั้นสำคัญไฉน	สะท้อนถึงสังคมในปัจจุบันที่เงินทองมักมาก่อนสิ่งอื่นใด แม้ความถูกต้องก็ไม่มี เมื่อความโลภเข้าครอบงำ
69.	สยอง	เมีย แม่ยายพันธุ์สยอง คนที่ต้องมาแต่งงานกับคนที่ไม่ดี น่ากลัว พฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจ
70.	ข้อความจากครูวัลยา	หัวใจความเป็นครูของคนเป็นครูที่ดูแลลูกศิษย์ด้วยใจ
71.	ฆ่าตัวตาย	คนเรามีชีวิตที่ดีแล้ว ทำในสิ่งที่ดี แต่พอมีความโลภเข้ามาคนเราก็ใช้อารมณ์ตัดสินสิ่งนั้น เหมือนกับฆ่าตัวเองตาย
72.	อาจารย์ใหญ่	ไม่ว่าจะจนหรือรวยทุกคนต่างมีประโยชน์ในตัวเองทั้งนั้น แล้วแต่ใครจะหาคุณค่าตัวเองให้เจอ ที่สำคัญทุกคนเป็นครูให้กับเราได้ อยู่ที่ใจเราจะมองเขาในแง่มุมไหน
73.	เรื่องเล็กน้อย	สิ่งที่เราคิดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย นิสัยเห็นแก่ตัวนี้แหละ ทำคนฆ่ากันมานักต่อนัก เพราะฉะนั้น อย่าเพาะความเห็นแก่ตัวเอาไว้เพราะแม้จะเป็นแค่เรื่องเล็ก ๆ แต่เมื่อสะสม ก็ทำให้เป็นคนที่น่ารังเกียจ
74.	ศุภร์เมฆา เสาร์นอน	สะท้อนคนในสังคมที่ไม่มีความรับผิดชอบในการทำงาน เหมือนกับคำว่าศุภร์เมฆา เสาร์นอน อาทิตย์ถอน จันทร์ลา
75.	ต้องฆ่า	คนที่จ้องจะฆ่าคนอื่นเพื่อปิดปากความเลวหรือสิ่งที่เคยทำไม่ดีในอดีต โดยไม่คิดถึงหลักผิดชอบชั่วดี
76.	ทำไมถึงอยากดัง	คนเราอยากดัง ดังในทางที่ดีกับทางที่ไม่ดีมันต่างกัน คำว่าดัง กับ คำว่ามีชื่อเสียง มันก็ไม่เหมือนกัน ใครอยากดังต้องคิดให้ดี ๆ ว่าจะดังในทางไหน เพราะผลลัพธ์ความดังมันไม่เหมือนกัน
77.	มรดก	มรดกไม่จำเป็นต้องเงินเสมอไป แต่มรดกอาจจะเป็นความสามารถที่ตกทอดมาทำให้เราเลี้ยงชีพตัวเองได้
78.	คนกินลูก	อย่าให้คำพูดหรือคนอื่นมากล่าวหาเราว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเราทุกคน

ลำดับ	ชื่อตอน	บริบทสังคมที่สัมพันธ์ต่อการตั้งชื่อตอน
		ควรครองชีวิตอย่างมีสติ
79.	หนุมานคลุกฝุ่น	ต้นทุนชีวิตต่ำ ไม่ได้หมายความว่าทุกอย่างจะต่ำตลอดไป สักวันต้องดีขึ้นได้ ถ้าใจสู้ และใฝ่ดี ลูกผู้ชาย ล้มได้ ลุกได้ ชีวิตไม่อับจน
80.	ศพในกระสอบ	อย่าเชื่ออะไรแบบไร้สติ จนกลายเป็นตัวเองกลายเป็นเหยื่อ
81.	ชอบความเลว	คนเราชอบมองสิ่งที่ไม่ดีของคนอื่น พอเจอกลับตัวเองกลับไม่มีสติในการแก้ปัญหา
82.	คนเลวสอนคนเลว	คนเลวสอนคนเลว จะได้คนที่..โคตรเลว
83.	ปีขงราหูอม	อย่ายอมให้ดวงและคำทำนายมาควบคุมชีวิต จะดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่กับการกระทำของเราล้วน ๆ อย่าไปโทษปีขง ราหูอม
84.	จุ่นจนได้เรื่อง	งานการไม่ทำจับกลุ่มนินทา พูดไม่คิด ยุ่งแต่เรื่องชาวบ้าน ส่งผลให้เรื่องมาหาตัวเอง คิดดีทำดียังดีกว่ามั่วแต่ยุ่งเรื่องคนอื่น
85.	อย่าแหย่เสือหลับ	คนเราไม่สู้ ไม่ใช่กลัว แค่ไม่ยอมมีเรื่อง วันไหนเขาสู้ขึ้นมาเราอาจรับมือไม่ได้ ดังนั้น ควรเอาใจเขามาใส่ใจเรา ก็จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
86.	ต่ำตมก็เพราะใคร	คนเราถ้าเป็นคนดีจะไม่เอาตัวเองเข้าเสี่ยงในทุกสถานการณ์ อย่าโทษว่าสังคมต่ำตม เพราะเองก็อยู่ในสังคมนั้น
87.	หมาล่าเนื้อ	ไม่มีใครเกิดมาเพื่อเรา นอกจากลูก และเราไม่ได้เกิดมาเพื่อใครนอกจากพ่อ-แม่ คนอื่นมีแต่หวังจะใช้ประโยชน์จากเราทั้งนั้น บางคนเลี้ยงไว้ใช้งาน-ทำเงิน หมดประโยชน์ก็จบกัน
88.	คนหนังเหนียว	คนเราถึงจะทุกข์แต่ไม่ท้อ มุ่งทำแต่ความดี ต้องมีวันที่ดีแน่นอน
89.	ปอบตัวสุดท้าย	ผีอะไรก็ไม่น่ากลัวเท่าปอบตัวเป็น ๆ ที่หลอกลวงคนอื่น
90.	หลุมหลบภัย	ไม่ต้องวิ่งไปหา "หลุมหลบภัย" ที่ไหน สร้างความดี ไว้เป็นเกราะคุ้มภัย ติดตัวไปตลอดสะดวกกว่า
91.	สินค้าที่เรียกว่าผู้หญิง	ผู้หญิงที่ทำตัวเป็นสินค้า ก็หมดค่าความเป็นคน
92.	แค้น (ไม่) ต้องฆ่า	การแก้แค้นที่ดีที่สุด คือ การให้อภัยกันและกัน
93.	คนอกตัญญู	เรียกลูกว่าอกตัญญู เพียงเพราะลูกไม่ทำตามสิ่งที่ต้องการ และสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี
94.	แบบไหนที่เรียกว่า เกินไป	ทำอะไรต้องประมาณตัว ไม่ทำอะไรเกินตัว
95.	ผีไม่มีญาติ	คนไม่ดีตายไปเป็นผี ก็ไม่มีใครมานับญาติ
96.	เขี้ยน	คนที่ทำผิดไม่ซำกั้เร็วต้องได้รับโทษ
97.	รักในรอยเลือด	รักกับหลง มันใกล้กันมาก ต้องแยกให้ออก รักจนนองเลือด น่ากลัวจริง ๆ กับสังคมที่ไม่รู้จักคำว่า"รัก"อย่างแท้จริง
98.	ผู้หญิงสมัยนี้ไร้ยางอาย	ผู้หญิงมีลูกมีผัวแล้วยังไปมั่วเด็ก พูดจาหยาบโลน คึกคะนอง ไม่มีสติ ไม่รู้จักแยกแยะ

ลำดับ	ชื่อตอน	บริบทสังคมที่สัมพันธ์ต่อการตั้งชื่อตอน
		ผิด-ชอบ-ชั่ว-ดี
99.	หัวขโมย	คนเราน่าเชื่อถือแค่ไหน คุณคิดรวทางลัด สุดท้ายตายยกก๊วน อย่าไว้ใจทาง อย่าวางใจคน รู้หน้าไม่รู้ใจ
100.	คนเห็นผี	เปรียบกับการดูแลเอาใจใส่ของครอบครัว ปล่อยให้ลูกเผชิญปัญหาด้วยตัวเอง ไม่ดูแลหรือพูดคุยหรือให้คำปรึกษา

สรุปและการอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาโครงสร้างภาษาและบริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับการตั้งชื่อตอนในรายการฟ้ามีตา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างภาษาและบริบททางสังคม ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อมาเป็นแนวทางในการศึกษา ศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยผู้ศึกษาได้แบ่งประเด็นในการศึกษาเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก คือ โครงสร้างภาษา และประเด็นที่สอง คือ บริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับชื่อตอน ซึ่งปรากฏดังนี้

สรุปผล

การศึกษาโครงสร้างภาษาและบริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับการตั้งชื่อตอนในรายการฟ้ามีตา สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. โครงสร้างภาษา

โครงสร้างภาษาในรายการฟ้ามีตา มี 3 โครงสร้าง คือ โครงสร้างระดับคำ โครงสร้างระดับวลี และโครงสร้างระดับประโยค ดังนี้

1.1 โครงสร้างระดับคำ พบว่าการใช้คำในการตั้งชื่อ 11 ตอน เช่น แม่ชื่อ พี่เลี้ยง นักเลง คิดเป็นร้อยละ 11 โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นลักษณะของคำประสม

1.2 โครงสร้างระดับวลี พบว่าการใช้วลีในการตั้งชื่อ 47 ตอน เช่น นางสาวข้าวผัด คนอกตัญญู นางงูพิษ คิดเป็นร้อยละ 47 โดยส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะของนามวลี

1.3 โครงสร้างระดับประโยค พบว่ามีการใช้ประโยคในการตั้งชื่อ 42 ตอน เช่น คนเห็นผี หมอลำเนื้อ มนต์ร์เรียกผัว คิดเป็นร้อยละ 42 และส่วนใหญ่จะพบในลักษณะของประโยคความเดียว

2. บริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับการตั้งชื่อตอน

บริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับการตั้งชื่อตอนในรายการฟ้ามีตา พบว่า ชื่อตอนแต่ละตอนจะมาจากบริบทสังคมในแต่ละเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคม และสะท้อนผ่านละครสั้น ถ่ายทอดออกมาให้แง่คิดและสะท้อนสังคมในเวลานั้น เรื่องราวทุกเรื่อง

อภิปรายผล

การศึกษาโครงสร้างภาษาและบริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับการตั้งชื่อตอนในรายการฟ้ามีตา ผู้ศึกษาพบว่าในรายการฟ้ามีตามีการใช้วลีในการตั้งชื่อมากที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่าในการตั้งชื่อตอนแต่ละตอนนั้น มักจะตั้งโดยผู้เขียนบทละครสั้นแต่ละตอน ซึ่งเรื่องส่วนใหญ่จะมาจากเหตุการณ์ ข่าว หรือเรื่องราวในสังคม ณ ช่วงเวลานั้น เพื่อต้องการให้ละครแสดงออกมาเชิงสะท้อนสังคม จึงอาจจะนำเรื่องราวบางส่วนที่เป็นจุดเด่นของเรื่องมาเป็นชื่อเรื่อง หรือข้อความที่เป็นข้อคิด โดยจะไม่เปิดเผยความทั้งหมด ทำให้เพิ่มความน่าสนใจและอยากติดตามมากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินา บุญอยู่ (2549) ได้กล่าวว่า วลีนั้นไม่จำเป็นต้องใช้คำมาก ๆ มาเพื่อให้ได้ใจความครบสมบูรณ์ แต่ก็สามารถสื่อความหมายได้และยังทำให้ผู้รับสารอยากติดตามมากขึ้นด้วยก็เป็นได้ และโครงสร้างที่พบบ่อยที่สุด คือ โครงสร้างระดับคำ การตั้งชื่อตอนโดยใช้คำนั้นกระชับและเป็นคำที่สั้น ไม่ได้ใจความ จึงอาจจะทำให้สื่อความหมายของตอนนั้นออกมาไม่ชัดเจน ทำให้ไม่นิยมใช้คำในการตั้งชื่อตอน

ในด้านบริบทสังคมที่สัมพันธ์ต่อการตั้งชื่อตอน พบว่าส่วนใหญ่จะสะท้อนปัญหาในสังคมปัจจุบัน ทั้งเรื่องครอบครัว วัยรุ่น การเอาเปรียบคนอื่น หรือพวกมิจฉาชีพ เช่น ท้อง-ไม่ท้อง จะสะท้อนปัญหาของวัยรุ่นที่คิดคะนองไม่รู้จักป้องกันทำให้เกิดผลขาดและเสียอนาคต คนชอบอวด สะท้อนสังคมทุกวันนี้ ที่ไม่ว่าจะกิน เที่ยว หรืออะไร ต่างโพสต์ลงโซเชียล ปราม่า เป็นการเปรียบเทียบกับคนแล้ว คนชั่ว อยู่ที่ไหนก็สร้างแต่ความเสื่อม เป็นต้น รายการฟ้ามีตาจะเป็นเรื่องเตือนใจให้เราได้ว่า ใครทำอะไรไว้ก็ได้รับผลเช่นนั้น ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงให้เห็นถึงความเชื่อ ใครทำดี ย่อมได้ดี ใครทำชั่วย่อมได้ชั่ว

จากการศึกษาการตั้งชื่อตอนในรายการฟ้ามีตา ผู้วิจัยเห็นว่าการตั้งชื่อตอนในรายการเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่สามารถเร้าความสนใจของผู้ฟังให้ติดตาม โดยลักษณะของการตั้งชื่อในแต่ละคลิปจะมีความโดดเด่นทั้งในเรื่องของกลวิธีเลือกสรรถ้อยคำ และโครงสร้างภาษาที่หลากหลาย เมื่อมีการผสมผสานกับกลวิธีการตั้งชื่อให้แปลกและแตกต่างจะทำให้มีความน่าสนใจและดึงดูดผู้รับสารมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ดาราวดีโอ. (2561). *www.youtubeOfficialChannel* สืบค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2561,
 จากเว็บไซต์ : <https://www.youtube.com/channel/UCCeoAdUQlcGxN4msxFcM55g>.
 ชุตินา บุญอยู่. (2549). *วิเคราะห์โครงสร้างภาษาและกลวิธีการตั้งชื่อภาพยนตร์ไทยในช่วง 2 ทศวรรษ (พ.ศ.2526-2545)*.
 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
 วินัย ภูระหงษ์. (2531). “หน่วยคำและการประกอบคำในภาษาไทย,” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 7-15*,
 หน้า 72-75. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
 อุปกิตศิลปสาร, พระยา.(2545). *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

HS-O-27

สังเคราะห์องค์ความรู้ “คำเรียกญาติ” ของกลุ่มคนในขอบเขตประเทศไทยในรอบกึ่งศตวรรษ

(พ.ศ. 2511 – พ.ศ. 2561)

Synthesize the knowledge of "relative" words of people in the periphery of Thailand
in the semi-century (1968 - 2018)

จักรินทร์ แดงแสด^{1*} พรพันธุ์ เขมคุณาศัย¹ และปรียากรณ์ ชูแก้ว¹

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

*ผู้รับผิดชอบบทความ tel. : 0973549620, E-mail address: jakkarin9620@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ “คำเรียกญาติ” ของกลุ่มคนในขอบเขตประเทศไทย พ.ศ. 2511 – พ.ศ. 2561 ด้านแนวคิดทฤษฎี ระเบียบวิธีวิจัย ขอบเขตเนื้อหา ขอบเขตข้อมูล และผลการศึกษาโดยสังเขป ทั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และ บทความวิชาการ จากสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยทักษิณ เว็บไซต์ www.thailis.com Google scholar <http://lib.tsu.ac.th/> <https://tci-thaijo.org/> และ <https://www.car.chula.ac.th/> ได้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 16 เรื่อง ผลการสังเคราะห์พบว่า แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาคำเรียกญาติมี 7 แนวคิด งานวิจัยแต่ละเรื่องใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีมากกว่าหนึ่งทฤษฎี ทำให้วิเคราะห์ครอบคลุมและเหมาะสมตามกลุ่มตระกูลภาษา และกลุ่มชาติพันธุ์ ระเบียบวิธีวิจัย โดยส่วนมากใช้แบบเชิงคุณภาพ เน้นการลงพื้นที่ภาคสนามเป็นหลัก ขอบเขตด้านเนื้อหาและข้อมูล มีการเสนอประเด็น คำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน ระบบสังคมวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติ ลักษณะคำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามและคำเรียกขาน โดยศึกษาผ่านผู้บอกภาษาระดับกลุ่มอายุ 45 – 60 ปี การวิเคราะห์ความหมายทางอรรถลักษณะ เป็นการศึกษากลุ่มผู้บอกภาษา 2 ระดับอายุ และ 4 ระดับอายุ เพื่อสะท้อนพลวัตการเปลี่ยนแปลงของภาษา สำหรับผลการศึกษา แสดงข้อมูลทางความหมายเชิงอรรถศาสตร์และมิติความแตกต่างของรากฐานทางสังคมวัฒนธรรม เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าในแต่ละกลุ่มชน อันเป็นหลักฐานทางด้านภาษาเพื่อสร้างฐานข้อมูลให้เกิดความเข้าใจ เป็นเครื่องมือที่สำคัญให้เกิดแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และสังคมให้เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น

คำสำคัญ : องค์ความรู้ คำเรียกญาติ กลุ่มคน ขอบเขตประเทศไทย

Abstract

The objective of this article is to synthesize the knowledge of "relative terms" of people in Thailand, AD. 1968 - 2018, concepts, theories, research methods, content scope, data scope, and results by briefly, using the documentary research methodology, collecting research data, thesis, and academic articles from Thaksin University Central Library, website www.thailis.com Google scholar <http://lib.tsu.ac.th/> <https://tci-thaijo.org/> and <https://www.car.chula.ac.th/> get a total of 16 information

about the results of the synthesis found that concepts, theories used in the study of relative calls are 7 concepts, each research uses more than one theoretical conceptual framework, making it comprehensive and suitable for language groups, and ethnic groups. Most research methods use qualitative research methods. Focusing on the area of the field as the main, content and information scope. The important issues are proposed, namely the basic relatives and non-cultural social systems that are reflected in the relative terms, the relative characteristics of the pronouns and the callings. Study through the language instructor at the age group of 45 - 60 years. The language change dynamics for the study results can show the meaning of footnotes and the different dimensions of the cultural social foundation, which is the cultural evidence in the language to create a database to be understood as an important tool to create guidelines for solving problems and improving the quality of life of people and society to suit the society and culture of that group.

Keywords: Knowledge, relative terms, ethnic groups, Thailand

บทนำ

คำเรียกญาติ เป็นกลุ่มคำชนิดหนึ่งซึ่งมีความสำคัญเป็นเครือข่ายพื้นฐานที่มีต่อระบบสังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ ทุกกลุ่มชนล้วนแล้วแต่ปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังที่ ศิริพันธ์ ถาวรทวิวงศ์ (2543) กล่าวว่า คำเรียกเครือญาติและระบบเครือญาติ เป็นวัฒนธรรมสากลที่มนุษย์สร้างขึ้น เห็นได้จากทุก ๆ ภาษาและทุกสังคมมีระบบเครือญาติ ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันบ้างในด้านรูปแบบและโครงสร้างในแต่ละสังคมก็ตาม ฉะนั้น คำเรียกเครือญาติ จึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์ที่สำคัญยิ่ง และการดำรงชีวิตจึงล้วนอยู่ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ของการเป็นเครือญาติโดยตรงที่มนุษย์ทุก ๆ สังคมมีอาจหลีกเลี่ยงได้

การศึกษา เรื่อง คำเรียกญาตินั้นเป็นสิ่งที่สามารถแสดงถึงความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มสังคมพื้นฐานของมนุษย์ สำหรับผู้ที่เข้าใจสังคมใดสังคมหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ ระวีวรรณ ชุ่มพฤษ (2539) สามารถสรุปใจความได้ว่า การศึกษาคำเรียกญาติจะเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีที่สุดตัวหนึ่งในการจะบอกถึงพฤติกรรมของบุคคล นอกจากนี้ยังสามารถแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางสังคม ระบบเครือญาติ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการจัดระเบียบสังคม ยิ่งไปกว่านั้นคำเรียกญาติยังเป็นข้อมูลที่ดีที่สุดในการวิเคราะห์ความหมายของภาษา และความสามารถที่จะมองลึกไปถึงความคิดในการใช้ความหมายทางภาษาของคำต่าง ๆ ด้วย

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532) ให้ความหมายของ “ระบบเครือญาติ” ไว้ว่า ระบบเครือญาติ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นพี่น้องกัน ซึ่งแสดงให้เห็นปรากฏด้วยคำเรียกญาติประเภทต่าง ๆ สถานภาพและบทบาทตามสิทธิหน้าที่ของแต่ละประเภท ตลอดจนแบบแผนความประพฤติปฏิบัติต่อกัน ดังนั้น ผู้ศึกษาสามารถกล่าวได้ว่า คำเรียกญาติ จึงถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อบ่งบอกสถานภาพ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคลในสังคม

คำเรียกญาติ นอกจากจะบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์เป็นกลุ่มพื้นฐานของมนุษย์ด้านสังคมและสะท้อนถึงบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวแล้ว คำเรียกญาติ ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมบางสิ่งบางอย่างในสังคมอีกด้วย เช่น ค่านิยมของระบบอาวุโส การให้ความสำคัญกับฝ่ายชายหรือฝ่ายพ่อมากกว่าฝ่ายหญิงหรือฝ่ายแม่ ในวัฒนธรรมคำเรียกญาติ

ภาษาจีน ตามการศึกษาวิจัยของ เยาวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ (2542) ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง คำเรียกญาติในจังหวัด นครศรีธรรมราช การให้ความสำคัญแก่ฝ่ายหญิงหรือฝ่ายแม่มากกว่าฝ่ายชายหรือฝ่ายพ่อในวัฒนธรรมคำเรียกญาติของไทย รวมไปถึงสะท้อนให้เห็นการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานบุคคลอื่นนอกจากกลุ่มเครือญาติ ดังที่ ปรากฏในการการศึกษา ของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) ซึ่งได้วิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาไทยมาตรฐาน และสรุปลักษณะสำคัญ ในวัฒนธรรมไทยที่สะท้อนจากความหมายของคำเรียกญาติและการใช้คำเรียกญาติในบริบทต่าง ๆ และการไม่เน้นฝ่ายพ่อ หรือฝ่ายแม่ ในวัฒนธรรมคำเรียกญาติภาษามอญ ตามการศึกษาวิจัยของ กาญจน์ชนก อาภาโรจนกิจ (2551) วิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาคำเรียกญาติภาษามอญ ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เป็นต้น

การสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับคำเรียกญาติในรอบกึ่งศตวรรษ (พ.ศ.2511 – 2561) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสังเคราะห์ ความรู้จากการวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติ ในประเด็น 1) แนวคิดทฤษฎี 2) ระเบียบวิธีวิจัย 3) ขอบเขตด้านเนื้อหา 4) ขอบเขตด้านข้อมูล และ 5) ผลการศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และ บทความวิชาการ จากสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยทักษิณ และ จากเว็บไซต์ www.thailis.com [Google scholar](http://lib.tsu.ac.th/) <http://lib.tsu.ac.th/> <https://tci-thaijo.org/> และ <https://www.car.chula.ac.th/> จำนวนทั้งสิ้น 16 เรื่อง ซึ่งมีขั้นตอน ดำเนินการสังเคราะห์องค์ความรู้ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นที่หนึ่ง กำหนดขอบเขตด้านข้อมูลที่ต้องการจะศึกษาและ วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์ ขั้นที่สอง คัดเลือกงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และ บทความทางวิชาการที่เกี่ยวกับคำเรียกญาติ ขั้นที่สาม สังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย และขั้นที่สี่ สรุปผลการสังเคราะห์ จากผลการสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว เป็น ประโยชน์ในการศึกษากลุ่มชนและกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ สามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสังคม ระบบครอบครัว เครือ ญาติ และสายเลือดตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ ของกลุ่มชนและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อันเป็นหลักฐานที่แสดงถึงมรดกทางวัฒนธรรม ที่ล้ำค่าในแต่ละกลุ่มชนนั้น ๆ โดยจะส่งผลให้เกิดแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมให้สอดคล้องกับ สภาพความเป็นจริงได้อีกทางหนึ่ง

ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับคำเรียกญาติของกลุ่มคนในขอบเขตประเทศไทยในรอบกึ่งศตวรรษ

การสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับคำเรียกญาติในรอบกึ่งศตวรรษ (พ.ศ.2511 – 2561) จากการรวบรวมงานวิจัย ทั้งสิ้น 16 เรื่อง ได้แก่ คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ของ วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ. (2511). คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทย และ เกาะปันงั ของ ศุภมาส เองฉ้วน (2537) คำเรียกญาติ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ของ เยาวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ (2542) คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกัน ใน กรุงเทพมหานคร ของ วราภรณ์ ติระ (2545) การศึกษาคำเรียกญาติภาษามอญ ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลบ้านเกาะ อำเภอ เมือง จังหวัดสมุทรสาคร ของ กาญจน์ชนก อาภาโรจนกิจ (2551) ระบบคำเรียกญาติภาษาส่วย (กูย-กวย) ของผู้พูดที่มีอายุ ต่างกันในจังหวัดศรีสะเกษ ของ ศศิธร นวเลิศปรีชา (2552) การวิเคราะห์อรรถลักษณะเชิงเปรียบเทียบคำเรียกญาติในภาษา ลาว กัมพู และมลายู ของ จำปาทอง โพธิ์จันธิราช (2553) รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง การเปรียบเทียบการใช้คำเรียก ญาติเป็นคำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาเกาหลี ของ เชิดชัย อุดมพันธ์ (2553) การเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติใน ภาษาไทยและภาษาเมียน (เข้า) ของ จตุพร โดมไพวัลย์ (2555) การแปรของคำเรียกญาติและ (aw) ในภาษาไทยดำ บ้าน สะแกราย อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ตามอายุและทัศนคติต่อภาษา ของ ดำรงค์ นันทมาสุก (2555) คำเรียกญาติภาษา มลายูปาดานีของมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้ ของ ซอบาย มะเซ็ง (2555) คำเรียกญาติของไทยแดงในแขวงหัวพันและแขวง

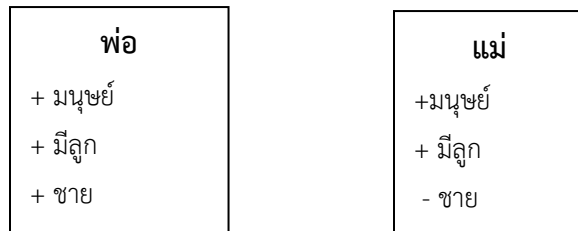
เวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ของ สมพาวัน แก้วบุตดา (2555) การศึกษาเปรียบเทียบคำเรียกญาติในภาษาไทยและภาษาเวียดนาม ของ Nguyen (2559) คำเรียกญาติภาษาเวียดนามในจังหวัดนครพนม : กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายเวียดนามในชุมชนวัดอรัญญิกวาส ตำบลในเมือง และหมู่บ้านนาจอก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ของ ธัญญา จันทร์เต็ม (2559) การแปรของคำเรียกญาติพื้นฐานภาษาไทยในประเทศไทย ลาว และเวียดนาม และ เรื่องมองไต่คำผ่านคำเรียกญาติ ของ อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์ และ สมทรง บุรุษพัฒน์ (2561) ซึ่งผู้ศึกษาจะสังเคราะห์ 5 ประเด็น คือ 1) แนวคิดทฤษฎี 2) ระเบียบวิธีวิจัย 3) ขอบเขตด้านเนื้อหา 4) ขอบเขตด้านข้อมูล และ 5) ผลการศึกษา สามารถแสดงผลการสังเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎี จากการประเมินสถานภาพงานวิจัยทั้ง 16 เรื่อง พบว่า การใช้แนวคิดทฤษฎีมีทั้งหมด 7 ประการ ดังนี้ คือ 1) ทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ 2) แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ 3) แนวคิดมานุษยวิทยา และสังคมวิทยา 4) ทฤษฎีการใช้คำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามและคำเรียกขาน 5) ทฤษฎีสตรีนิยม 6) ทฤษฎีการแปรภาษา 7) ทฤษฎีการเปรียบเทียบภาษา ซึ่งผู้ศึกษาสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1) ทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ Componential Analysis ซึ่งเป็นทฤษฎีของ Katz and Fodor (1963 อ้างถึงใน ศุภมาส เอ่งฉ้วน, 2537) และ Eugene (1979 อ้างถึงใน เขียวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ, 2542) โดยยอมรับประสิทธิรัฐลินธุ์ เป็นผู้ที่ทำให้ทฤษฎีมีความโด่งดังในวงการวิจัยของประเทศไทย เป็นทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับการศึกษาความหมายทางอรรถลักษณะ ซึ่งทฤษฎีนี้มีหลักการเบื้องต้น 2 ประการ คือ

(1) ความหมายของคำนำมาแจกเป็นส่วนความหมายย่อยได้ส่วนย่อยเหล่านี้เรียกว่าอรรถลักษณะ (Semantic Feature หรือ Semantic Component)

(2) อรรถลักษณะแต่ละประการที่ประกอบขึ้นมาเป็นความหมายของคำแต่ละคำนั้น จะมีใช้อรรถลักษณะที่พบในคำเพียงคำเดียว กล่าวคืออรรถลักษณะเป็นเครื่องช่วยให้เราเห็นความสัมพันธ์ของความหมายของคำต่าง ๆ ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนภูมิอรรถลักษณะของคำต่าง ๆ ได้ ดังตัวอย่างการแสดงแผนภูมิอรรถลักษณะของคำว่า พ่อ แม่ ข้างล่างนี้

ภาพที่ 1 ภาพแสดงข้อมูลการวิเคราะห์อรรถลักษณะในคำเรียกญาติ

ที่มา : ธัญญา จันทร์เต็ม (2557 : 46)

องค์ความรู้เกี่ยวกับคำเรียกญาติในรอบกึ่งศตวรรษนี้ปรากฏการใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ Componential Analysis เกือบทุกเรื่อง ดังเช่นปรากฏในงานวิจัยของ วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ (2511) ศุภมาส เอ่งฉ้วน (2537) เขียวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ (2542) กาญจน์ชนก อภาโรจนกิจ (2551) จตุพร โดมไพรวลัย (2555) ขอบาส มะเซ็ง (2555) สมพาวัน แก้วบุตดา (2555) และ ธัญญา จันทร์เต็ม (2559) เป็นต้น

2) ทฤษฎีอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นทฤษฎีของ ชาร์ล เฟรค (Frake , 1980 อ้างถึงใน วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ, 2511) โดยมองว่าการศึกษาคำต่าง ๆ ที่ปรากฏในวัฒนธรรมใด ๆ ก็ตามจะทำให้ทราบถึงการมีหรือไม่มีของสิ่งต่าง

ในแต่ละวัฒนธรรมนั้น ๆ อีกทั้งยังทำให้ทราบว่ากลุ่มคนในแต่ละวัฒนธรรมเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวพวกเขาได้อย่างไร และเฟรด ได้เสนอแนวคิดอีกว่า ภาษาหรือคำศัพท์ที่ใช้อยู่ในแต่ละวัฒนธรรมคือตัวแทนของมโนทัศน์ของกลุ่มชนนั้น เพราะสิ่งใดที่มีอยู่ในมโนทัศน์และมีความสำคัญต่อกลุ่มชนนั้นสิ่งนั้นจะมีคำศัพท์เรียก ซึ่งแนวคิดทฤษฎีปรากฏอยู่ในงานวิจัยของ วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ (2511) กาญจน์ชนก อภาโรจนกิจ (2551) ศศิธร นวเลิศปรีชา (2552) จตุพร โดมไพรวลัย (2555) ดำรงค์ นันทผาสุก (2555) ซอบาส มะเซ็ง (2555) สมพาวัน แก้วบุตดา (2555) และ อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์ สมทรง บุรุษพัฒน์ (2561) เป็นต้น

3) ทฤษฎีมานุษยวิทยา Anthropologie al concept และสังคมวิทยา ซึ่งเป็นทฤษฎีของ คีจิง (1975) อ้างถึงใน ซอบาส มะเซ็ง , 2555) Pasternak (1981 อ้างถึงใน ธัญญา จันทร์เต็ม, 2559) นักทฤษฎีของไทย ได้แก่ สนิท สมัครการ (2519) และ นิยพรรณ วรรณศิริ (2540) เป็นต้น โดยแนวคิดนี้จะเสนอด้านระบบครอบครัว และ ระบบเครือญาติ กล่าวโดยสอดคล้องกันว่า ระบบเครือญาติ หมายถึงระบบที่จัดเอามนุษย์มาสัมพันธ์กันโดยสายเลือดหรือยีนส์และโดยการแต่งงาน เครือญาติเป็นสภาพความสัมพันธ์ของบุคคลจากวงแคบที่สุด (นับจากตัวเรา) ไปถึงวงกว้างเท่าที่จะพอบนได้ วงแคบที่สุดคือวงของครอบครัวและวงกว้างที่สุดอาจจะมีเผ่า (Tribe) แต่ส่วนใหญ่จะนับในวงแคบมากกว่าวงกว้าง เริ่มนับจากระดับความสัมพันธ์ของบุคคลในครัวเรือนเดียวกันก่อน การนับญาติที่จริงก็คือ การทำบัญชีบุคคลในสายเลือด เพื่อสืบหาต้นตอและบรรพบุรุษของแต่ละคนสืบตอกทอดมาเท่านั้นเอง โดยที่องค์ความรู้การวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติในรอบกึ่งศตวรรษ ปรากฏแนวคิดทฤษฎีนี้ในงานวิจัยของ เขียวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ (2542) กาญจน์ชนก อภาโรจนกิจ (2551) จำปาทอง โพธิ์จันธิราช (2553) ซอบาส มะเซ็ง (2555) จตุพร โดมไพรวลัย (2555) และ ธัญญา จันทร์เต็ม (2559) เป็นต้น

4) แนวคิดการใช้คำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามและคำเรียกขาน ซึ่งปรากฏเป็นทฤษฎีตามการศึกษาของ ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทัย และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ กล่าวคือ การใช้คำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามและคำเรียกขาน เพื่อใช้เรียกบุคคลทั่วไปที่ไม่ใช่ญาติ โดยองค์ความรู้เกี่ยวกับคำเรียกญาติในรอบกึ่งศตวรรษที่ปรากฏแนวคิดทฤษฎีนี้ตั้งเช่นงานวิจัยของ วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ (2511) เขียวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ (2542) เชิดชัย อุดมพันธ์ (2553) และ จตุพร โดมไพรวลัย (2555) เป็นต้น

5) ทฤษฎีสตรีนิยม ซึ่งปรากฏเป็นทฤษฎีของ Fox (1967 อ้างถึงใน จำปาทอง โพธิ์จันธิราช, 2553) Engle (1972 อ้างถึงใน จำปาทอง โพธิ์จันธิราช, 2553) Tong (1989 อ้างถึงใน จำปาทอง โพธิ์จันธิราช, 2553) และ Moore (1990 อ้างถึงใน จำปาทอง โพธิ์จันธิราช, 2553) โดยมีการนำเสนอแนวคิดในประเด็นของครอบครัวและเครือญาติว่า เพื่อโต้แย้งกับแนวคิดแบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) นักสตรีนิยมมองว่าในสังคมที่ชายมีอำนาจสูงสุดครอบครัวถือเป็นหน่วยของสังคมที่สำคัญโดยสัมพันธ์กับพื้นที่และหน้าที่ โดยมองว่าครอบครัวคือการครอบครองผู้ชายถือว่า ภรรยาและลูกเป็นทรัพย์สินสมบัติของตนและตนมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัวมีสิทธิ์ในการครอบครอง เป็นต้น โดยองค์ความรู้เกี่ยวกับคำเรียกญาติในรอบกึ่งศตวรรษที่ปรากฏแนวคิดทฤษฎีนี้ตั้งงานวิจัยของ จำปาทอง โพธิ์จันธิราช (2553) ซึ่งปรากฏแนวคิดนี้ในงานวิจัยเรื่องนี้เพียงเรื่องเดียว

6) แนวคิดการแปรภาษา เป็นแนวคิดทฤษฎีที่เกิดจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัย โดยการประมวลมาจากการทฤษฎีทางภาษาศาสตร์สังคม และผนวกเข้ากับแนวคิดมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา กล่าวคือ เป็นลักษณะแนวคิดที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในการใช้ภาษาโดยตั้งตัวแปรทางอายุเป็นเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์อายุส่วนใหญ่ที่นักวิชาการนิยมศึกษา คือ การแปรภาษา 2 - 4 ระดับอายุ โดยในองค์ความรู้เกี่ยวกับคำเรียกญาติในรอบกึ่งศตวรรษนี้

ปรากฏทฤษฎีการแปรภาษาซึ่งใช้ตัวแปรอายุเป็นเกณฑ์ปรากฏ 2 ลักษณะ คือ (1) ศึกษาผู้บอกภาษา 2 กลุ่มระดับอายุ ซึ่งปรากฏในงานวิจัยของ ศศิธร นวลเลิศปรีชา (2552) และ (2) ศึกษาผู้บอกภาษา 4 กลุ่มระดับอายุ ซึ่งปรากฏในงานวิจัยของ ดำรงค์ นันทผาสุก (2555)

7) แนวคิดการเปรียบเทียบภาษา เป็นแนวคิดทฤษฎีที่เกิดจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัย โดยการประมวลผลมาจากการทฤษฎีทางภาษาศาสตร์สังคม และผนวกเข้ากับแนวคิดมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา แนวคิดนี้เป็นแนวคิดทฤษฎีเชิงเปรียบเทียบคำเรียกญาติโดยใช้ภาษา เขตพื้นที่ และกลุ่มผู้ใช้ภาษาเป็นเกณฑ์ในการศึกษา ซึ่งในองค์ความรู้เกี่ยวกับคำเรียกญาติในรอบกึ่งศตวรรษ ที่ปรากฏแนวคิดทฤษฎีเช่นนี้ สามารถเกิดในกรณีดังนี้ (1) การเปรียบเทียบโดยใช้เขตพื้นที่และกลุ่มผู้บอกภาษาเป็นเกณฑ์ เช่น ศึกษาคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน ในพื้นที่ต่างกันคือภาคใต้ของประเทศไทย และ เกาะป็นังของประเทศมาเลเซีย ซึ่งปรากฏในงานวิจัยของ ศุภมาส เอ่งฉ้วน (2537) ศึกษาคำเรียกญาติของชาวมุสลิม 3 เชื้อสาย งานวิจัยของ วราภรณ์ ติระ (2545) คำเรียกญาติของไทยแดงในแขวงหัวพันและแขวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ของ สมพาวัน แก้วบุตตา (2555) และ การแปรของคำเรียกญาติพื้นฐานภาษาไทยไตในประเทศไทย ลาว และเวียดนาม ของ อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์ และ สมทรง บุรุษพัฒน์ (2561) เป็นต้น (2) การเปรียบเทียบโดยใช้ภาษา และกลุ่มผู้บอกภาษาเป็นเกณฑ์ ระหว่าง 2 กลุ่มภาษา เช่น กรณีศึกษาการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานระหว่างภาษาไทยกับภาษาเกาหลี ซึ่งเป็นงานวิจัยของ เชิดชัย อุดมพันธ์ (2553) กรณีศึกษาระบบคำเรียกญาติภาษาไทยและภาษาเมียน (เย้า) งานวิจัยของ จตุพร โคมไพรวลัย (2555) และ ศึกษาเปรียบเทียบคำเรียกญาติในภาษาไทยและภาษาเวียดนาม ของ Nguyen (2559) เป็นต้น (3) การเปรียบเทียบโดยใช้ภาษาและกลุ่มผู้บอกภาษาเป็นเกณฑ์ ระหว่าง 3 กลุ่มภาษา เช่น การวิเคราะห์อรรถลักษณะเชิงเปรียบเทียบคำเรียกญาติในภาษาลาว กัมพู และมลายู งานวิจัยของ จำปาทอง โพธิ์จันธิราช (2553) เป็นต้น

จากการประมวลผลแนวคิดทฤษฎีทั้ง 7 ประการ ผู้ศึกษาพบข้อสังเกตบางประการ คือ จากงานวิจัยทั้ง 16 เรื่อง ไม่ปรากฏงานวิจัยเรื่องใดที่ใช้แนวคิดทฤษฎีในการวิเคราะห์เพียงแนวคิดเดียว โดยส่วนมากงานวิจัยหนึ่งเรื่องปรากฏการวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี 3 กรอบแนวคิด โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ กับ แนวคิดทฤษฎีการเปรียบเทียบภาษา และแนวคิดมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ดังตัวอย่างที่ปรากฏในงานวิจัยของ ศุภมาส เอ่งฉ้วน (2537) วราภรณ์ ติระ (2545) จำปาทอง โพธิ์จันธิราช (2553) อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์ และ สมทรง บุรุษพัฒน์ (2561) เป็นต้น รองลงมาคือ ใช้ 5 กรอบแนวคิดทฤษฎี เดิมจาก 3 กรอบแนวคิดทฤษฎีข้างต้นโดยเพิ่ม แนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์คำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามและคำเรียกขาน และ แนวคิดทฤษฎีอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ดังตัวอย่างในงานวิจัยของ วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ (2511) เยาวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ (2542) เชิดชัย อุดมพันธ์ (2553) และ จตุพร โคมไพรวลัย (2555) เป็นต้น

ฉะนั้น จากการประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับคำเรียกญาติในรอบกึ่งศตวรรษ ในหัวข้อแนวคิดทฤษฎี สะท้อนให้ผู้ศึกษาเห็นว่า งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติทุกเรื่องนั้นใช้แนวคิดทฤษฎีมากกว่าหนึ่งกรอบ และ ใช้แนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบกับแนวคิดมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา เป็นหัวใจหลักทางการศึกษาวิจัย

2. ระเบียบวิธีวิจัย ผลจากการประเมินสถานภาพการวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติในรอบกึ่งศตวรรษ (พ.ศ. 2511 – 2561) ผู้ศึกษาพบว่าการศึกษาวิจัยทั้ง 16 เรื่อง ใช้ระเบียบวิธีการวิจัย 2 แบบ คือ 1) ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (ศึกษาภาคสนาม) และ 2) ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน คือ เชิงคุณภาพ (ศึกษาภาคสนาม) กับ เชิงเอกสาร โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิของนักวิชาการท่านอื่นที่เคยได้ศึกษามาแล้ว ดังนั้น ปรากฏว่างานวิจัยส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษา

ภาคสนาม มากที่สุด ผู้ศึกษาพบข้อมูลงานวิจัยทั้งสิ้น 13 เรื่อง ดังตัวอย่างงานวิจัยของ วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ (2511) ศุภมาส เองฉ้วน (2537) เยาวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ (2542) ซอบาส มะแข็ง (2555) และ ธนัญญา จันทร์เต็ม (2559) เป็นต้น และการใช้ระเบียบวิจัยแบบผสมผสาน คือ เชิงคุณภาพ (ศึกษาภาคสนาม) และ เชิงเอกสาร โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิของนักวิชาการท่านอื่นที่เคยได้ศึกษามาแล้ว นั้น ผู้ศึกษาค้นพบงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเช่นนั้น ทั้งหมด 3 เรื่อง คือการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติของ เชิดชัย อุดมพันธ์ (2553) จตุพร โคมไพรวลัย (2555) และ อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์ กับ สมทรง บุรุษพัฒน์ (2561)

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา การประเมินสถานภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับคำเรียกญาติในรอบกึ่งศตวรรษ ในประเด็นของเขตการศึกษาด้านเนื้อหา ผู้ศึกษาพบข้อมูลการเสนอ 4 ประการ จากงานวิจัยทั้งหมด 16 เรื่อง คือ 1) คำเรียกญาติพื้นฐาน 2) คำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน 3) ระบบสังคมวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติ และ 4) ลักษณะคำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามและคำเรียกขาน

ขอบเขตด้านเนื้อหาของงานวิจัยที่เสนอการศึกษาเฉพาะคำเรียกญาติพื้นฐานเพียงอย่างเดียว พบงานวิจัยทั้งสิ้น 4 เรื่อง ผู้ศึกษาพบข้อสังเกตว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ที่เสนอเฉพาะคำเรียกญาติพื้นฐานเพียงอย่างเดียวนั้นมักมีการเสนอควบคู่กับการศึกษาคำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามและคำเรียกขานด้วย ดังปรากฏงานวิจัยทั้งสิ้น 3 เรื่อง (วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ : 2511 , เยาวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ : 2542 และ เชิดชัย อุดมพันธ์ : 2553) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่ที่มีการเสนอด้านเนื้อหาการศึกษาวิจัยในเรื่องของคำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐานควบคู่กันไป เพราะจะทำให้ได้ข้อค้นพบและข้อมูลครบถ้วน แต่ยังคงพบข้อสังเกตอีกว่า งานวิจัยที่มีขอบเขตทางด้านเนื้อหาในลักษณะนี้มักไม่มีการศึกษาคำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามและคำเรียกขานด้วยร่วมอยู่ด้วย ในส่วนของขอบเขตด้านเนื้อหา เรื่อง ระบบสังคมวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติ นั้น ขอบเขตด้านเนื้อหาที่มีการเสนอพบในงานวิจัยทุกเรื่อง มักเสนอเป็นข้อค้นพบของการวิจัยหรือคำตอบของการวิจัยในเรื่องนั้นว่า คำเรียกญาติของแต่ละภาษา พื้นที่ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นั้นมีความคาบเกี่ยวอย่างไรกับระบบสังคมและวัฒนธรรมของเขา ดังที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) ได้กล่าวไว้ซึ่งมีความสอดคล้องกัน ดังที่ว่า การวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติทำให้เราเข้าใจทัศนคติ หรือความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพวกเขาเองและเครือญาติ และเป็นคำตอบให้กับการอธิบายระบบการเป็นอยู่สภาพสังคมและวัฒนธรรมของพวกเขา

4. ขอบเขตด้านข้อมูล การประเมินสถานภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับคำเรียกญาติในรอบกึ่งศตวรรษ ในประเด็นขอบเขตการศึกษาด้านข้อมูล ผู้ศึกษาพบข้อมูลการเสนอ 2 ประเด็น คือ ขอบเขตด้านพื้นที่ และ ขอบเขตด้านผู้บอกภาษา

ขอบเขตด้านพื้นที่และผู้บอกภาษา ครอบคลุมเขตพื้นที่ในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน อันได้แก่ 4 ภูมิภาคของประเทศไทย อาทิ ภาคเหนือ ผู้บอกภาษาคำเมือง ล้านนา ภาคใต้ ผู้บอกภาษาจีนฮกเกี้ยนใน 4 จังหวัดอันดามัน ตอนบนของภาคใต้ ผู้บอกภาษาถิ่นใต้ ภาษาจีน และภาษามลายู ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้บอกภาษามลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาคกลาง ผู้บอกภาษาของมุสลิมสามเชื้อสาย ได้แก่ เชื้อสายมาเลย์ เชื้อสายจาม-เขมร และเชื้อสายเปอร์เซียที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ผู้บอกภาษา ผู้บอกภาษามอญในจังหวัดสมุทรสาคร ผู้บอกภาษาไทดำ ในจังหวัดนครปฐม เพชรบุรี และ นครสวรรค์ ภาคอีสาน ผู้บอกภาษาไทดำในจังหวัดเลย และผู้บอกภาษาเวียดนามในจังหวัดนครพนม เป็นต้น ในส่วนของประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ผู้บอกภาษาจีนฮกเกี้ยน ในเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย ผู้บอกภาษาไทดำ ใน

แขวงบ่อแก้วและแขวงหลวงน้ำทา สปป.ลาว เมืองเชินลา เมืองเตียนเบียน ประเทศเวียดนาม ผู้บอกภาษาตระกูลไทอื่น ๆ ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และ กลุ่มผู้บอกภาษาไทยแดงแขวงหัวพัน เมืองเวียงไซ แขวงเวียงจันทน์ เมืองวังเวียง และ เมืองโพนโฮง เป็นต้น

กลุ่มอายุของผู้บอกภาษาจำแนกออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) กลุ่มอายุผู้บอกภาษาเพื่อเก็บข้อมูลวิเคราะห์คำเรียกญาติด้านความหมายอรรถลักษณะ ได้แก่ กลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุตั้ง 45 ปีขึ้นไป ซึ่งงานวิจัยทั้ง 16 เรื่องใช้กฎเกณฑ์นี้ทั้งหมดในการเก็บข้อมูล เหตุที่เลือกกลุ่มผู้บอกภาษาที่อายุดังกล่าวเพราะว่า ช่วงอายุ 45 – 60 ปี คนในช่วงอายุนี้นี้จะเป็นผู้ที่รักษาภาษาและวัฒนธรรมของตนเองไว้ได้ดีที่สุด ซึ่งเหตุผลดังกล่าวนี้เป็นการให้เหตุผลของ แม็คคอย (McCoy , 1997 อ้างใน ศุภมาส เอ่งฉ้วน, 2537) 2) กลุ่มผู้บอกภาษาเพื่อเก็บข้อมูลศึกษาเกี่ยวกับการแปรของศัพท์คำเรียกญาติ ตามทฤษฎีการแปรของภาษาตามระดับอายุ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ การแปรคำเรียกญาติ 2 ระดับอายุ ได้แก่ ผู้บอกภาษา ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มคนที่มีอายุมาก และกลุ่มของผู้บอกภาษาที่มีอายุ 25 ปีลงมา เป็นตัวแทนของกลุ่มคนที่มีอายุน้อย ปรากฏในงานวิจัยของ ศศิธร นวลเลิศปรีชา (2552) และ การแปรคำเรียกญาติ 4 ระดับอายุ ได้แก่ 4 กลุ่มแต่ละกลุ่มมี 10 คน ตามช่วงอายุ ได้แก่ ช่วงอายุ 15-25 ปี 30-40 ปี 45-55 ปี และ 60 ปีขึ้นไป รวมทั้งสิ้น 40 คน ปรากฏในงานวิจัย ของ ดำรงค์ นันทมาสุก (2555) ซึ่งการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติตามทฤษฎีการแปรของภาษาตามระดับอายุนั้น ปรากฏงานวิจัยเพียงสองเรื่องนี้เท่านั้น

5. ผลการศึกษา ผลจากการประเมินสถานภาพการวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติในรอบกึ่งศตวรรษ (พ.ศ. 2511 – 2561) ผู้ศึกษาพบว่าการศึกษาทั้ง 16 เรื่อง มีผลการศึกษาที่แตกต่างกันตามกลุ่มชนและชาติพันธุ์ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา อันมีส่วนเกี่ยวข้องกับเขตพื้นที่ และ กลุ่มผู้บอกภาษา ดังนั้น ผู้ศึกษาสามารถอธิบายข้อมูลผลการศึกษาที่ปรากฏในงานวิจัยทั้งหมดโดยประมวลผลแบบภาพรวมได้ 3 ประเด็น ดังนี้ 1) อรรถลักษณะมิติแห่งความแตกต่าง และ การใช้คำเรียกญาติที่สะท้อนถึงระบบสังคมและวัฒนธรรม 2) การใช้คำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามและคำเรียกขาน และ 3) ทักษะคิดต่อการใช้ภาษาของตนเอง และ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางภาษาของกลุ่มคำเรียกญาติ

1) อรรถลักษณะ มิติแห่งความแตกต่าง และ การใช้คำเรียกญาติที่สะท้อนถึงระบบสังคมและวัฒนธรรม จากการประมวลผลงานวิจัยทั้งหมด พบข้อมูลการศึกษาวิจัย แต่ละพื้นที่ และ กลุ่มชนผู้บอกภาษาที่แตกต่างกัน ซึ่งจะสามารถอธิบายได้ดังนี้ กลุ่มชาติพันธุ์ล้านนา พบมิติแห่งความแตกต่างทางอรรถลักษณะ 5 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ อายุ สายเลือด เพศ และ ฝ่ายพ่อ / แม่ ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสำคัญประการหนึ่งในวัฒนธรรมล้านนา คือ “ ระบบอาวุโส ” และ แสดงให้เห็นถึง “ การเน้นฝ่ายแม่ ” หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือบทบาทของฝ่ายหญิงมีความสำคัญมากกว่าฝ่ายชาย (วิภัสนรินทร์ ประพันธ์ศิริ. : 2511).

กลุ่มชนชาวจีน มีงานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ จีนฮกเกี้ยน และชาวจีนในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ชาวจีนฮกเกี้ยน พบมิติแห่งความแตกต่างทางอรรถลักษณะ 6 ประการ คือ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ ฝ่ายพ่อ/แม่ เพศ และการแต่งงาน (ศุภมาส เอ่งฉ้วน. : 2537) ชาวจีนในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบมิติแห่งความแตกต่างทางอรรถลักษณะ 5 ประการ คือ รุ่นอายุ อายุ ฝ่ายพ่อ / ฝ่ายแม่ เพศ และ สายเลือด (เยาวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ. : 2542) ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสำคัญประการหนึ่งในวัฒนธรรมชาวจีนทั้ง 2 กลุ่มชนที่เหมือนกัน คือ “ ระบบอาวุโส ” และแสดงให้เห็นถึง “ การเน้นฝ่ายชายหรือฝ่ายพ่อ ” เป็นสำคัญ

กลุ่มชนชาวมุสลิม สามารถแบ่งได้ 5 กลุ่มตามเขตพื้นที่ของการวิจัย ได้แก่ กลุ่มมุสลิมมลายูปัตตานี กลุ่มมุสลิมมลายูในจังหวัดนครศรีธรรมราช และ กลุ่มชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ เชื้อสายจาม – เขมร และเชื้อสายเปอร์เซียในกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาวิจัยของ เยาวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ (2542) กลุ่มชนชาวมุสลิมในจังหวัดนครศรีธรรมราช และ ชอบาส มะเซ็ง (2555) กลุ่มมุสลิมมลายูปัตตานี พบว่า งานวิจัยทั้งสองเสนอข้อมูลเหมือนกันเกี่ยวกับมิติแห่งความแตกต่างทางอรรถลักษณะ 4 ประการ คือ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ และ เพศ สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสำคัญประการหนึ่งในวัฒนธรรมของชาวมลายู การให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส และไม่เน้นฝ่ายใดฝ่ายเป็นสำคัญ และสามารถสรุปได้ว่า ผลการศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกญาติของกลุ่มชนชาวมลายูปัตตานี และ ชาวมลายูในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีผลการศึกษาที่เหมือนและสอดคล้องกันทุกประการ ส่วนมุสลิม 3 เชื้อสายที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครตามการศึกษารายชื่อ ของ วราภรณ์ ติระ (2545) นั้น พบว่ามีผลการศึกษาที่แตกต่างกันกับกลุ่มชนชาวมุสลิมปัตตานี และ นครศรีธรรมราชในด้าน มิติแห่งความแตกต่างทางอรรถลักษณะ คือ มุสลิมมาเลย์ พบมิติแห่งความแตกต่างทั้งหมด 5 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และการให้เกียรติ มุสลิมจาม – เขมร พบมิติแห่งความแตกต่างทั้งหมด 6 ประการ โดยมีมิติเรื่องฝ่ายพ่อ/แม่เพิ่มขึ้นมา และ มุสลิมเปอร์เซีย พบมิติแห่งความแตกต่างทั้งหมด 5 ประการเหมือนคำเรียกญาติพื้นฐานของภาษาไทย ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และฝ่ายพ่อ / แม่ ลักษณะสังคมวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติของกลุ่มมุสลิมทั้ง 3 เชื้อสาย ปรากฏเช่นเดียวกับกับกลุ่มมุสลิมมลายูทั้งสองกลุ่มข้างต้น ส่วนลักษณะการให้ความสำคัญนั้น ทั้งสามกลุ่ม เน้นความสำคัญทางฝ่ายชายหรือฝ่ายพ่อ แต่ก็มีแนวโน้มกำลังจะกลายเป็นไม่เน้นให้ฝ่ายสำคัญฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตามการศึกษาของ กาญจน์ชนก อาภาโรจนกิจ (2551) พบมิติแห่งความแตกต่างทางอรรถลักษณะ 6 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และฝ่ายพ่อ/แม่ และ การแต่งงาน และ คำเรียกญาติของชาวมอญ สะท้อนให้เห็นความสำคัญของระบบอาวุโส หรือ ความแตกต่างทางอายุการไม่ถือเพศชายเป็นสำคัญ และไม่เน้นฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่

กลุ่มชาติพันธุ์เมียน (เข่า) ตามการศึกษาของ จตุพร โดมไพรวัลย์ (2555) พบมิติแห่งความแตกต่างทางอรรถลักษณะ 11 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด ฝ่ายพ่อหรือแม่ เพศ อายุ การแต่งงาน การแต่งงานใหม่ เพศของผู้พูด ฝ่ายสามีหรือภรรยา ญาติเกี่ยวข้อง และฝ่ายชายหรือหญิง คำเรียกญาติของชาวเมียนสะท้อนให้เห็นความสำคัญของระบบอาวุโส และถือเพศชายหรือฝ่ายพ่อเป็นสำคัญ

กลุ่มชาติพันธุ์กูย – กวย ตามการศึกษาของ ศศิธร นวลเลิศปรีชา (2552) พบมิติแห่งความแตกต่างทางอรรถลักษณะ 5 มิติ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ ฝ่ายพ่อ/แม่ และเพศ คำเรียกญาติของชาวกูย – กวย สะท้อนให้เห็นความสำคัญของระบบอาวุโส

กลุ่มชาติพันธุ์ไทดำ ตามการศึกษาของ อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์ และ สมทรง บุรุษพัฒน์ (2561) พบมิติแห่งความแตกต่างทางอรรถลักษณะ 5 ประการ คือ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ เพศ และฝ่ายพ่อหรือแม่ และ คำเรียกญาติของชาวไทดำ สะท้อนให้เห็นความสำคัญของระบบอาวุโส และเน้นให้ความสำคัญกับฝ่ายพ่อหรือฝ่ายชาย

กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง ตามการศึกษาของ สมพาววัน แก้วบุตดา (2555) พบมิติแห่งความแตกต่างทางอรรถลักษณะ 6 มิติ ได้แก่ รุ่น สายเลือด อายุ ฝ่ายพ่อ/แม่ เพศ และการแต่งงาน และ คำเรียกญาติของชาวไทแดง สะท้อนให้เห็นความสำคัญของระบบอาวุโส การเน้นความแตกต่างของอายุ การเน้นฝ่ายพ่อ และการถือเพศชายเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะทางวัฒนธรรมดังกล่าวของไทแดงกำลังมีการเปลี่ยนแปลงไป

กลุ่มชนเชื้อสายเวียดนาม ตามการศึกษาของ ธนัญญา จันทร์เต็ม (2559) พบมิติแห่งความแตกต่างทาง วรรณลักษณะ ดังนี้ คำเรียกญาติพื้นฐานในชุมชนวัดอรุณญวาส จำนวน 24 คำ แตกต่างด้วยมิติ 6 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ อายุ สายเลือด เพศ ฝ่ายพ่อแม่ และความเป็นทางการ คำเรียกญาติพื้นฐานในชุมชนบ้านนาจอก จำนวน 26 คำ มีมิติแห่งความแตกต่าง 7 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ อายุ สายเลือด เพศ ฝ่ายพ่อแม่ ความเป็นทางการและการยกย่อง คำเรียกญาติไม่พื้นฐาน ในชุมชนวัดอรุณญวาส จำนวน 26 คำ และคำเรียกญาติไม่พื้นฐานในหมู่บ้านนาจอก จำนวน 25 คำ มีมิติแห่งความแตกต่าง 7 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ อายุ เพศ สายเลือด ฝ่ายพ่อแม่ เพศของผู้พูด และการแต่งงานใหม่ ผลการวิเคราะห์ ความหมายของ คำเรียกญาติสะท้อนให้เห็นลักษณะคำเรียกญาติของคนไทยเชื้อสายเวียดนาม ในชุมชนวัดอรุณญวาส สะท้อนวัฒนธรรมการ เน้นระบบอาวุโส ในขณะที่คำเรียกญาติของหมู่บ้านนาจอกสะท้อนวัฒนธรรมการเน้นเพศชายหรือฝ่ายพ่อ

2) การศึกษาคำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามและคำเรียกขาน ผู้ศึกษาพบข้อมูลการวิจัยทั้งสิ้น 4 เรื่อง ดังปรากฏข้อมูลในหัวข้อแนวคิดทฤษฎีที่ได้ทำการอธิบายไปข้างต้นแล้ว พบว่า ผลการศึกษาของงานวิจัยทุกเรื่องนั้นมีความ เหมือนและสอดคล้องกัน ดังประการที่ว่า การใช้คำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามและคำเรียกขานในภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ ล้านนา ภาษากลุ่มชนชาวนครศรีธรรมราช กลุ่มภาษาไทยและภาษาเกาหลี และกลุ่มชาวมุสลิมลาญปาตานี นั้น ผลปรากฏ ว่า คำเรียกญาติในรุ่นอายุสูงกว่าหรือมีอายุมากกว่าตัวเองมีการนำไปใช้มากกว่าคำเรียกญาติในรุ่นอายุต่ำกว่าหรือมีอายุน้อยกว่า เช่น คำว่า “พ่อ” และ “แม่” จะใช้เป็นสรรพนามและคำเรียกขานบ่อยมากกว่า “ลูก” เป็นต้น

3) ทศนคติต่อการใช้ภาษาของตนเอง และ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางภาษาของกลุ่มคำเรียกญาติ ในส่วนของการศึกษาทศนคติของการใช้ภาษานั้น ผู้ศึกษาพบข้อมูลการวิจัยเพียง 1 เรื่อง และ การศึกษาแนวโน้มการ เปลี่ยนแปลงทางภาษานั้น ผู้ศึกษาพบข้อมูลการวิจัยทั้งสิ้น 2 เรื่อง ดังปรากฏข้อมูลในหัวข้อแนวคิดทฤษฎีที่ได้ทำการอธิบายไป ข้างต้นแล้ว จากการศึกษาพบว่า ทศนคติการใช้ภาษาที่มีต่อภาษาของตนเองเกี่ยวกับกลุ่มคำเรียกญาติ ตามการศึกษาวิจัยของ ดำรงค์ นันทผาสุก (2555) พบว่า ชาวไทดำที่ทศนคติบวกต่อภาษาไทยดำใช้รูปแปรเสียงใหม่ ขณะที่ชาวไทดำที่มีทศนคติลบต่อ ภาษาไทยดำใช้รูปแปรเสียงภาษาไทยมาตรฐาน ในส่วนของแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางภาษาของกลุ่มคำเรียกญาติ ตามระดับ อายุ เมื่อเปรียบเทียบกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ของคำเรียกญาติ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุ มากกว่ามีความสามารถในการใช้ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองได้ดีกว่ากลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุน้อยกว่า และยังสามารถ คาดการณ์ได้ว่า กลุ่มชนในช่วงอายุ 15-25 ปีมีแนวโน้มหันมาใช้รูปแปรคำเรียกญาติและเสียงภาษาไทยมาตรฐานมากขึ้น อาจ ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของภาษาในอนาคต

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับคำเรียกญาติ ในรอบกึ่งศตวรรษ (พ.ศ.2511 - 2561) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล งานวิจัยทั้งหมด 16 เรื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายการศึกษา 5 ประเด็น ดังนี้ 1) แนวคิดทฤษฎี 2) ระเบียบวิธีวิจัย 3) ขอบเขตด้าน เนื้อหา 4) ขอบเขตด้านข้อมูล และ 5) ผลการศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร ในการสังเคราะห์องค์ความรู้ครั้งนี้ ทำให้เห็นพลวัตการวิจัยกลุ่มชนและกลุ่มชาติพันธุ์ของกลุ่มผู้ใช้ภาษาตระกูลไท จีน และมลายู ให้มีความสำคัญด้านการศึกษา ภาษา ที่สะท้อนให้เห็นถึงระบบสังคมวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ดังนั้น ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลตามประเด็นจุดมุ่งหมายของ การศึกษาได้ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง แนวคิดทฤษฎี จากการศึกษาวิจัยทั้งหมดนั้น ปรากฏ 7 แนวคิดทฤษฎี ได้แก่ 1) ทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ 2) แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ 3) แนวคิดมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา 4) ทฤษฎีการใช้คำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามและคำเรียกขาน 5) ทฤษฎีสตรีนิยม 6) ทฤษฎีการแปรภาษา และ 7) ทฤษฎีการเปรียบเทียบภาษา โดยที่งานวิจัยแต่ละเรื่องนั้นมีการใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีมากกว่าหนึ่ง แสดงให้เห็นถึงการวิจัยแต่ละเรื่องมีความครอบคลุมและเหมาะสมตามกลุ่มตระกูลภาษา กลุ่มชน และ กลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากนี้ ยังพบการใช้ทฤษฎีทางความหมายการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential Analysis) ควบคู่กับแนวคิดมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา เป็นกรอบแนวคิดในงานวิจัยมากที่สุด เนื่องจากเป็นวิธีที่นำมาใช้วิเคราะห์และอธิบายองค์ประกอบทางความหมายของคำต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนที่สุด และเป็นผลทำให้เข้าใจทัศนคติ หรือความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คำเรียกญาติและระบบเครือญาติในสังคม และ แนวโน้มการศึกษาวิจัยในอนาคตทำให้เห็นว่ากรอบแนวคิดทฤษฎีที่ปรากฏในรอบกึ่งศตวรรษที่ผ่านมา เป็นรูปแบบที่ครอบคลุมที่สุดของการวิจัยแล้ว ในอนาคตควรยึดถือแบบแผนแนวคิดทฤษฎีเหล่านี้เพื่อสร้างมาตรฐานและสามารถเสนอผลข้อมูลได้ครอบคลุม ชัดเจน และมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ตั้งการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติที่ผ่านมา

ประเด็นที่สอง ระเบียบวิธีวิจัย จากงานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติทั้งหมดแสดงให้เห็นว่ามีการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ หรือ การศึกษาภาคสนามเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากการศึกษางานวิจัยในลักษณะนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การลงพื้นที่ และการที่ผู้วิจัยได้สัมผัสกับข้อมูลโดยตรงนั้น จะนำมาซึ่งทำให้การค้นหาคำความจริงเกิดความชัดเจน ละเอียดและมาตรฐานทางข้อมูลได้ดีที่สุด ฉะนั้น การจะใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบอื่นจึงไม่เหมาะสม แต่ยังมีส่วนน้อยที่ปรากฏระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (เชิงคุณภาพ กับ เชิงเอกสาร) ซึ่งในระเบียบวิธีวิจัยเช่นนี้ แสดงให้เห็นถึงการนำประโยชน์ของงานวิจัยเรื่องก่อน ๆ มาใช้ โดยสามารถปรากฏผลการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ และ บางเรื่องก็มีเนื้อหาที่ละเอียดกว่าการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเพียงแบบเดียว (เชิงคุณภาพ) ดังนั้น แนวโน้มการวิจัยในอนาคตผู้ศึกษาคิดว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน เพราะจะทำให้ได้ข้อค้นพบที่ถูกต้องและชัดเจน อีกทั้งยังสามารถนำงานวิจัยเรื่องก่อน ๆ มาเป็นฐานข้อมูลในการศึกษา เพื่อเป็นข้อพิสูจน์ตรวจสอบทางข้อมูลที่ละเอียดและมาตรฐาน

ประเด็นที่สาม และ สี่ คือ ขอบเขตของการศึกษาด้านเนื้อหาและข้อมูล จากงานวิจัยทั้งหมด สามารถวางขอบเขตการศึกษาได้อย่างครอบคลุมทุกเรื่อง มีการเสนอประเด็นที่สำคัญ อาทิ คำเรียกญาติพื้นฐานและไม่พื้นฐาน ระบบสังคมวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติ และ ลักษณะคำเรียกญาติเป็นคำสรรพนามและคำเรียกขาน เป็นต้น แต่ผู้ศึกษาตั้งข้อสังเกตว่า การวางขอบเขตด้านพื้นที่และผู้บอกภาษายังไม่ครอบคลุม ซึ่งยังมีอีกหลายกลุ่มชนและชาติพันธุ์ที่ยังไม่ได้ศึกษาวิจัย แต่ถึงอย่างไรก็ดีโดยภาพรวมของประเด็นนี้นั้นสามารถเป็นแนวทางการวิจัยในอนาคตได้เป็นอย่างดีและมีคุณภาพ ดังนั้น จึงเป็นโอกาสที่ดีให้แก่นักวิจัยรุ่นหลังได้สามารถดำเนินการวิจัยต่อ ซึ่งแนวโน้มทางการวิจัยในอนาคต ผู้ศึกษาเห็นว่านักวิจัยรุ่นหลังคงต้องแสวงหาเขตพื้นที่และกลุ่มผู้บอกภาษา เพื่อศึกษาวิจัยต่อไป โดยครอบคลุมเขตพื้นที่ กลุ่มผู้บอกภาษาตระกูลไทย และตระกูลอื่น ๆ เช่น จีน มลายู เขมร เวียดนาม เป็นต้น

ประเด็นที่ห้า ผลการศึกษา งานวิจัยทุกเรื่องสามารถปรากฏผลการศึกษาที่แตกต่างกันไปตามธรรมชาติของงานวิจัยของเรื่องนั้น ๆ ซึ่งปรากฏข้อมูลที่ชัดเจนและมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ต่าง ๆ อาทิ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลคำเรียกญาติของของกลุ่มชนต่าง ๆ สามารถแสดงข้อมูลทางความหมายเชิงอรรถศาสตร์ ให้เห็นถึงมิติด้านความแตกต่างของการใช้ภาษาที่สะท้อนถึงระบบสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้นได้อย่างละเอียดและชัดเจน สามารถเป็นหลักฐานทางวัฒนธรรมด้านภาษาเพื่อสร้างฐานข้อมูลนำมาซึ่งความเข้าใจต่อผู้ศึกษา และอื่น ๆ ฉะนั้น ผลการศึกษาทุก ๆ งานวิจัยสามารถ

เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งผลให้เกิดแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ทางสังคมให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงได้อีกทางหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจน์ชนก อาภาโรจนกิจ. (2551). *การศึกษาคำเรียกญาติภาษาหมอญู ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จตุพร โดมไพโรวัลย์. (2555). *การเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยและภาษาเมี่ยน (เย้า)*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จำปาทอง โพธิ์จันธิราช. (2553). *การวิเคราะห์อรรถลักษณะเชิงเปรียบเทียบคำเรียกญาติในภาษาลาว กัมพูชามละยาญ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เชิดชัย อุดมพันธ์. (2553). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การเปรียบเทียบการใช้คำเรียกญาติเป็นคำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาเกาหลี*. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชอบาส มะแข็ง. (2555). *คำเรียกญาติภาษาหมอลายปัตตานีของมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดำรงค์ นันทพาสุก. (2555). *การแปรของคำเรียกญาติและ (aw) ในภาษาไทยคำบ้านสะแกราย อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมตามอายุและทัศนคติต่อภาษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญา จันทร์เต็ม. (2559). *คำเรียกญาติภาษาเวียดนามในจังหวัดนครพนม : กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายเวียดนามในชุมชนวัดอรัญญิกวาส ตำบลในเมือง และหมู่บ้านนาจอก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นียบพรรณ (ผลวัฒน์) วรรณศิริ. (2550). *มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- เยาวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ. (2542). *คำเรียกญาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ระวีวรรณ ชุ่มพฤกษ์. (2539). *มานุษยวิทยา*. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2532). *พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ – ไทย*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- วารภรณ์ ติระ. (2545). *คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ. (2511). *คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์*. วิทยานิพนธ์ (อ.ม.). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพันธ์ ถาวรทิวังษ์. (2543). *ครอบครัวและเครือญาติ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศศิธร นวเลิศปรีชา. (2552). *ระบบคำเรียกญาติภาษาส่วย (กูย-กวย) ของผู้พูดที่มีอายุต่างกัน ใน จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภมาส เอ่งฉ้วน. (2537). *คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทย และเกาะปีนัง*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สนิท สมัครการ. (2545). *มีเงินก็นับว่าน้องมีทองก็นับว่าพี่*. พิมพ์ครั้งที่ 6 . กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมพาวัน แก้วบุตตา. (2555). *คำเรียกญาติของไทยแดงในแขวงหัวพันและแขวงเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อมรชัย คหกิจโกศล. “ การเปรียบเทียบคำเรียกเครือญาติในภาษาไทยและภาษาจีนแต้จิ๋ว. ” *ดำรงวิชาการ*. 4 , 1 (มกราคม-มิถุนายน 2548) : 1 - 23, 2548.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. “ ลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมไทยที่แสดงโดยคำเรียกญาติ. ” *ภาษาและวรรณคดีไทย* 7, 1, 2533.
- อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์ และ สมทรง บุรุษพัฒน์. (2561). *การแปรของคำเรียกญาติพื้นฐานภาษาไทยดำในประเทศไทย ลาว และเวียดนาม*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Nguyen, T. T. C. (2559). *การศึกษาเปรียบเทียบคำเรียกญาติในภาษาไทยและภาษาเวียดนาม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

HS-O-28

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนในวรรณกรรมเยาวชน

เรื่อง อาม่าบนคอนโด ของ ชมัยกร แสงกระจ่าง

The relationship between the elderly and children and youth in the youth literature about Ama on the condominium of Chamaiphorn sangkrachang.

ปาริชาติ แก้วนวน^{1*}, พรพินธุ์ เขมคุณาศัย¹ เก็ดถวา บุญปรากร¹

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: parichat.meen23@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง อาม่าบนคอนโด ของชมัยกร แสงกระจ่าง วิธีการศึกษาใช้แนวสหวิทยาการ โดยเน้นศึกษาองค์ประกอบด้านตัวละครเป็นหลัก ร่วมกับแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนมีทั้งหมด 6 ด้าน คือ 1) ความสัมพันธ์ด้านบทบาทหน้าที่ ได้แก่ บทบาทของเด็กที่มีต่อผู้อาวุโส บทบาทของผู้อาวุโสที่มีต่อเด็ก และบทบาทของการเป็นเพื่อนร่วมคอนโดที่ดี 2) ความสัมพันธ์ด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 3) ความสัมพันธ์ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน 4) ความสัมพันธ์ด้านความเป็นมิตร 5) ความสัมพันธ์ด้านการเคารพในสิทธิและการให้เกียรติความเป็นคนของบุคคลแต่ละคน และ 6) ความสัมพันธ์ด้านการติดต่อสื่อสารระบบเปิด ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวสะท้อนความพยายามปรับตัวเข้าหากันระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชน

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์ ผู้สูงอายุ เด็กและเยาวชน วรรณกรรมเยาวชน

Abstract

This article aims to study the relationship between the elderly and children and youth in the youth literature about Ama on the condominium of Chamaiphorn sangkrachang. The method of study uses interdisciplinary concepts, with emphasis on the main character elements together with the concept of interpersonal relationship The results of the study showed that the relationship between the elderly and children and youth had 6 aspects: 1) the relationship of roles, duties, roles of the child to the senior and the role of being a good condom friend 2) relationships for mutual assistance 3) relationship of mutual trust 4) friendly relationship 5) respect of rights The honor of the people of each and

6) relationships, open communication system. Which the relationship reflects the efforts to adapt between the elderly and children and youth

Keywords: The relationship, elderly, child and youth, literature for youth

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากพัฒนาการทางด้านสาธารณสุข ทำให้ค่าเฉลี่ยของอายุประชากรยืนยาวขึ้น ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้จำนวนของผู้ที่เป็นผู้สูงอายุในสังคมไทยเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ พวงเพชร สุรัตน์วิกุลและคณะ (2544: 172) กล่าวว่า ได้มีการเกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมไทย เช่น การเปลี่ยนแปลงฐานโครงสร้างอายุของคนในสังคม การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้มีส่วนทำให้ผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนแยกกลุ่มการดำเนินชีวิตที่ห่างไกลกันอย่างน่าเป็นห่วง เนื่องด้วยผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนมีความแตกต่างระหว่างวัยมาก ถ้าบุคคล 2 วัยนี้ไม่เข้าใจกัน ก็จะเกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว ซึ่งในสังคมไทยครอบครัวเป็นสถาบันหลักในการดูแลเอาและช่วยเหลือผู้สูงอายุ ครอบครัวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้ลูกหลานมาคอยดูแลและพูดคุยด้วย แต่ปัจจุบันนี้เด็กกับผู้สูงอายุห่างเหินกันมาก เพราะสมัยนี้ครอบครัวต่างก็แยกกันไปเป็นครอบครัวเดี่ยว ไม่ได้อยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ดังเช่นสมัยก่อน จึงเป็นเหตุทำให้ผู้สูงอายุกับเด็กต้องอยู่ห่างกัน ทำให้ความสัมพันธ์ก็ห่างกันไปด้วย

การที่ผู้สูงอายุไม่ได้อยู่กับลูกหลาน ทำให้ผู้สูงอายุต้องใช้ชีวิตอยู่คนเดียว จะไปไหนก็ตามลำพัง เช่น การที่ต้องไปโรงพยาบาลคนเดียว หรือพักอยู่ในบ้านพักคนชรา ชำนาญกร แสงกระจ่างจึงหยิบประเด็นนี้มาเป็นแนวในการแตงนวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และได้กล่าวไว้ในบทสัมภาษณ์ในรายการหลบลมไม่ว่า “สาเหตุที่เขียนเรื่องเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เพราะว่าเห็นปัญหาว่าคนไทยสมัยนี้ เริ่มอยู่ในยุคที่เรียกว่า สูงวัย ซึ่งเป็นโลกที่เหมือนว่า จากที่เรา นั่งทำงานกลายเป็นว่าจะต้องมานั่งอยู่บ้านเฉย ๆ ดุตันไม้ตันหญ้าไปตามเรื่อง ที่นี้เราก็มองเห็นแล้วว่าคนสูงวัยก็คงต้องมีอะไรสักอย่างในชีวิตแล้วละ นั่งมองข้างฝาอย่างเดียวไม่ได้แล้ว” ด้วยเหตุนี้ชำนาญกร แสงกระจ่าง จึงเลือกแตงนวนิยายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ซึ่งเรื่อง อาม่าบนคอนโด ก็เป็นนวนิยายอีกเรื่องหนึ่งของชำนาญกร แสงกระจ่าง ที่เด่นในด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กให้เห็นอย่างชัดเจน

ด้วยเหตุนี้ ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง อาม่าบนคอนโดของชำนาญกร แสงกระจ่าง ใน 6 ประเด็นต่อไปนี้ ความสัมพันธ์ด้านบทบาทหน้าที่ ความสัมพันธ์ด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ด้านความเป็นมิตร ความสัมพันธ์ด้านการเคารพในสิทธิและการให้เกียรติความเป็นคนของบุคคลแต่ละคน และความสัมพันธ์ด้านการติดต่อสื่อสารระบบเปิด ซึ่งวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง อาม่าบนคอนโด จะสะท้อนเรื่องความสัมพันธ์ที่ตระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กได้เป็นอย่างดี

แนวคิดทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องอาม่าบนคอนโดของชมัยกร แสงกระจ่างในครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แนวคิดทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของ Beyer and Marshall (1981) อ้างอิงใน ภาสกร ศิริพัฒนานนท์ (2545) ดังนี้ ความสัมพันธ์ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านความไว้วางใจ ด้านความเป็นมิตร ด้านการเคารพในสิทธิและความเป็นส่วนตัวของบุคคล และด้านการติดต่อสื่อสารระบบเปิด โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ด้านบทบาทหน้าที่ คือภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล หมายความว่า บุคคลใดมีสถานภาพหรือตำแหน่งอย่างไร ก็ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพหรือตำแหน่งนั้น ไม่ว่าจะได้มาตั้งแต่กำเนิด ได้มาจากการกระทำ หรือได้มาจากการแต่งตั้งให้เป็นไปตามที่สังคมได้คาดหวังไว้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องอาม่าบนคอนโด ในด้านบทบาทหน้าที่ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ บทบาทของเด็กที่มีต่อผู้อาวุโส บทบาทผู้อาวุโสที่มีต่อเด็ก และบทบาทของการเป็นเพื่อนร่วมคอนโดที่ดี

บทบาทของเด็กที่มีต่อผู้อาวุโส อาจจะเป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เด็กมีต่อญาติผู้ใหญ่ด้วยความเคารพนับถือที่บอกถึงความสุภาพ การมีมารยาทที่ดีและการมีสัมมาคารวะ ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นคุณธรรมที่ดีของคนไทยตั้งแต่โบราณ เช่น การไหว้ การทักทาย การเดินผ่านหน้าผู้ใหญ่ การต้อนรับและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการแสดงออกถึงการให้ความเคารพและให้เกียรติผู้ที่มีอายุมากกว่าหรืออาวุโสกว่า การปฏิบัติตนต่อญาติผู้ใหญ่เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่สะท้อนให้เห็นคุณธรรมและจริยธรรมด้านความสุภาพ การมีมารยาทที่ดีและการมีสัมมาคารวะ

บทบาทของผู้อาวุโสที่มีต่อเด็ก กล่าวคือ ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ และประสบการณ์ เป็นผู้ซึ่งพร้อมทั้งคุณวุฒิ และวัยวุฒิ เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า แม้ผู้สูงอายุจะเข้าสู่วันที่ร่างกายอ่อนแอเสื่อมถอยแล้ว แต่ท่านก็ยังคงมีบทบาทอยู่ในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจให้กับครัวเรือนที่พ่อแม่มีความไม่พร้อมในการเลี้ยงดูลูก หรือมีบทบาทอยู่เบื้องหลังผู้เป็นพ่อแม่ รวมไปถึงบทบาทในการอบรมสั่งสอน ให้แง่คิดในการดำรงชีวิตแก่ลูกหลาน เพื่อให้ลูกหลานเป็นคนดีในสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

บทบาทของการเป็นเพื่อนร่วมคอนโดที่ดี คือ บทบาทของบุคคลที่พักอาศัยอยู่คอนโดเดียวกันหรือพักอยู่ห้องใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นคนรุ่นเดียวกันก็ได้ ต่างวัยต่างเพศก็สามารถเป็นเพื่อนร่วมคอนโดกันได้ถ้าเกิดอยู่คอนโดเดียวกัน เมื่อเป็นเพื่อนร่วมคอนโดกันแล้ว ก็ควรที่จะปฏิบัติตนเป็นเพื่อนร่วมคอนโดที่ดี ควรให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจให้กัน เพื่อกระชับความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

2. ความสัมพันธ์ด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นพื้นฐานการอยู่ร่วมกันของผู้นคนในแต่ละสังคมที่พึงมีต่อกัน ซึ่งจะทำให้ผู้นคนในสังคมมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การช่วยเหลือ อาจจะช่วยเหลือกันระหว่างผู้นคนในชุมชนเดียวกัน การช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อน ระหว่างบุคคลในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นพ่อ แม่ ลูก หรือพี่กับน้อง และ รวมไปถึงการช่วยเหลือกันระหว่างยายกับหลาน หรือการช่วยเหลือกันระหว่างผู้สูงอายุกับเด็ก

3. ความสัมพันธ์ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน หมายถึง ความเต็มใจที่จะพึ่งพาผู้ที่เราเชื่อมั่นหรือการเต็มใจ ยินยอมให้ผู้ที่เรามอบความเชื่อถือว่าไว้วางใจทำในสิ่งที่เราไว้วางใจ หรือสามารถเล่าเรื่องส่วนตัวของกันและกันได้ โดยผู้ที่เล่ามีความเชื่อใจและไว้วางใจผู้ที่รับฟัง ซึ่งความไว้วางใจเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการสร้างความสัมพันธ์ในเชิงบวก

4. ความสัมพันธ์ด้านความเป็นมิตร หมายถึง การมีทัศนคติที่ดีต่อกันระหว่างบุคคลทั้งในด้านส่วนตัวและด้านการแสดงออกซึ่งความอบอุ่น ด้วยความรู้สึกสบายใจ มีการผ่อนคลาย มีการติดต่อกันแบบตัวต่อตัว โดยการแสดงออกซึ่งความเคารพแก่กัน ให้ความสนใจและห่วงใยซึ่งกันและกัน รวมทั้งการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น มีทัศนคติที่ดีต่อกัน ส่งเสริมขวัญและกำลังใจที่ดีให้แก่กัน ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกันเอง มีการไต่ถามทุกข์สุขของกันและกัน ให้อภัยในความผิดพลาด

5. ความสัมพันธ์ด้านการเคารพในสิทธิและการให้เกียรติความเป็นคนของบุคคลแต่ละคน สมาชิกทุกคนในสังคมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการดำรงชีวิตในสังคม โดยสิทธิดังกล่าวจะต้องไม่ละเมิดสิทธิของสมาชิกคนอื่นในสังคม การเคารพสิทธิของกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สามารถแสดงออกได้หลายประการ เช่น การแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น ความเป็นส่วนตัว หมายถึง สิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง และเป็นสิทธิที่เจ้าของสามารถที่จะควบคุมข้อมูลของตนเองในการเปิดเผยให้กับ ผู้อื่น สิทธินี้ใช้ได้ครอบคลุมทั้งปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์การต่าง ๆ

6. ความสัมพันธ์ด้านการติดต่อสื่อสารระบบเปิด เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างอิสระตรงไปตรงมามีความรู้สึกปลอดภัยในการอภิปรายปัญหาต่อกันในทุกเรื่องอย่างเปิดเผยเอื้อเพื่อข้อมูลสำคัญต่อกัน ยอมรับฟังข้อมูลจากบุคคลอื่นด้วยความเต็มใจและสามารถจัดการกับข้อขัดแย้งได้อย่างเปิดเผย สามารถติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัวจนเป็นปกติวิสัยปรึกษาหารือกันอย่างเป็นกันเอง ทุกคนรับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึงและตรงกันทุกครั้ง มีการประสานงานที่ดีต่อกัน มีการแจ้งข้อมูลต่าง ๆ ในหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอทั้งข้อมูลที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง อาม่าบนคอนโด ของ ชมัยกร แสงกระจ่าง ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

1.1 อ่านและทำความเข้าใจวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง อาม่าบนคอนโด ของ ชมัยกร แสงกระจ่างอย่างละเอียด

1.2 ศึกษาและสืบค้นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับภูมิหลังของวรรณกรรม ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็ก แนวคิดทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมไปถึงประเด็นที่จะวิจัย และรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลใน 6 ประเด็น ดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์ด้านบทบาทหน้าที่

- 2.2 ความสัมพันธ์ด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - 2.3 ความสัมพันธ์ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
 - 2.4 ความสัมพันธ์ด้านความเป็นมิตร
 - 2.5 ความสัมพันธ์ด้านการเคารพในสิทธิและการให้เกียรติความเป็นคนของบุคคลแต่ละคน
 - 2.6 ความสัมพันธ์ด้านการติดต่อสื่อสารระบบเปิด
3. อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง อาม่าบนคอนโด ของชมัยภร แสงกระจ่าง ผู้ศึกษาพบลักษณะด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็ก 6 ด้าน คือ 1) ความสัมพันธ์ด้านบทบาทหน้าที่ ได้แก่ บทบาทของเด็กที่มีต่อผู้อาวุโส บทบาทผู้อาวุโสที่มีต่อเด็ก และบทบาทของการเป็นเพื่อนร่วมคอนโดที่ดี 2) ความสัมพันธ์ด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 3) ความสัมพันธ์ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน 4) ความสัมพันธ์ด้านความเป็นมิตร 5) ความสัมพันธ์ด้านการเคารพในสิทธิและการให้เกียรติความเป็นคนของบุคคลแต่ละคน และ 6) ความสัมพันธ์ด้านการติดต่อสื่อสารระบบเปิด โดยรายละเอียดลักษณะด้านความสัมพันธ์ที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

ความสัมพันธ์ด้านบทบาทหน้าที่

ความสัมพันธ์ด้านบทบาทหน้าที่ที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องอาม่าบนคอนโด มี 3 บทบาท คือ

1) บทบาทของเด็กที่มีต่อผู้อาวุโส โดยเป็นการกล่าวถึงบทบาทที่เด็กพึงมี และพึงกระทำต่อผู้อาวุโสกว่า ถือได้ว่าการกระทำนี้จะส่งผลให้ เด็กเป็นคนที่มีการยถาและมีสัมมาคารวะ ต่อผู้หลักผู้ใหญ่มากขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นคุณธรรมที่ดีของคนไทย ดังตัวอย่างเนื้อหาจากเรื่อง เมื่อเด็กชายโชคที่รู้ว่าตนเองทำผิดต่ออาม่าแล้วไปขอโทษอาม่า (ชมัยภร แสงกระจ่าง, 2556)

“วันนี้อาม่าจะลงไปข้างล่างมัย ผมจะกตลิตให้ ม่ายอวาลอก ว่างอ้อลื้อไม่มากดลิกขึ้นให้ อ้าว ลอเกือกตาย เข็กเลี้ยว อ้วม่ายหลงงลื้อลอก ‘ผมขอโทษ’ วันนี้ผมจะมาบริการอาม่า จริง ๆ เพื่อไถ่บาป”

การที่โชคไปขอโทษอาม่านั้นก็เป็บทบาทของเด็กที่ดีที่รู้ว่าตนเองทำผิดต่อผู้อาวุโสกว่า จึงไปขอโทษ เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า โชคเป็นเด็กที่มีการยถาและมีสัมมาคารวะ และยังช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้อีกด้วย

2) บทบาทของผู้อาวุโสที่มีต่อเด็ก โดยเป็นการกล่าวถึงบทบาทที่ผู้อาวุโสพึงกระทำต่อเด็ก โดยเฉพาะบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูและสั่งสอน ซึ่งแนะแนวทางหรือให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ เมื่อเด็กต้องการคำแนะนำ ซึ่งในนวนิยายเรื่องอาม่าบนคอนโดได้กล่าวถึงบทบาทของผู้อาวุโสในด้านของการอบรมสั่งสอนและให้แง่คิดดี ๆ กับเด็ก ดังตัวอย่างเนื้อหาจากเรื่อง ตอนที่ โชคไปช่วยทำความสะอาดห้องให้อาม่า แต่อาม่าไม่อนุญาตให้โชคเข้าไปทำความสะอาดห้องนอน และได้สอนโชคว่าเป็น

ผู้ชายเข้าห้องนอนผู้หญิงนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สมควรและยังให้แง่คิดในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น (ขมัยกร แสงกระจ่าง. 2556)

“อาตี๋ ห้องน้องอ๊วไม่ต้องทำนะ ลื้อเป็งพูชาย อย่าเข้าไปห้องน้องพูหญิง จำใส่ใจไว้หน่อย ไม่ใช่ห้องอ๊วคนเดียว ห้องพูหญิงทุกคน ลื้อจำไว้” ผมนึกคำคำของอาม่าขึ้นมามากทีเดียว แยกมาจากผู้หญิงในศตวรรษก่อนแน่นอน แต่แล้วผมก็อดไม่ได้ เกิดอยากรู้ขึ้นมาว่า อาม่าจะทันสมัยสักแค่ไหน เลยถามแกเอาดี ๆ “พกถุงไม่ได้หรืออาม่า” แกนิ่งเงียบก่อนจะพูดขึ้นมาว่า “ล่ายสิ ทำไมจะมายล่าย อาตี๋ ถ้าถุงมึงช่วยแก้ปัญหาลื้อได้ แต่กางพกถุงมึงแก้ปัญหาลื้อที่ปลายเทกไซมัย ถ้าลื้อไม่เข้าห้องตั้งแต่แรก ลื้อก็ไม่ต้องใช้ถุงไล่ละ”

คำพูดของอาม่าที่พูดกับโซคนั้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงสั่งสอนและให้แง่คิดดี ๆ ในการดำรงชีวิตของวัยรุ่นอย่างโชค การที่อาม่าซึ่งเป็นผู้อาวุโสสั่งสอนและให้แง่คิดกับโชค ซึ่งเป็นเด็กนั้น สะท้อนให้เห็นบทบาทของผู้อาวุโสที่มีต่อเด็กได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้อาวุโสมีทั้งความรู้ และประสบการณ์ในการใช้ชีวิต เป็นผู้ที่ถึงพร้อมด้วยคุณวุฒิ และวัยวุฒิ การอบรมสั่งสอนหรือให้แง่คิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิตแก่เด็ก ๆ หรือลูกหลานจึงเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้อาวุโสที่พึงกระทำต่อเด็ก เพื่อให้เด็ก ๆ หรือลูกหลานเป็นคนดีของสังคมและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

3) บทบาทของการเป็นเพื่อนร่วมคอนโดที่ดี โดยเป็นการกล่าวถึงบทบาทของคนที่อยู่ร่วมคอนโดเดียวกัน ที่ต้องทำความรู้จักกันในฐานะผู้ร่วมคอนโดเดียวกันหรือที่เรียกกันตามประสาปากว่า ‘เพื่อนบ้าน’ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือกัน ยามเพื่อนบ้านลำบากหรือต้องการความช่วยเหลือ การทำความรู้จักกันและช่วยเหลือกันระหว่างคนในคอนโดเดียวกันถือเป็นบทบาทของการเป็นเพื่อนร่วมคอนโดที่ดี ดังตัวอย่างเนื้อหาจากเรื่อง เมื่ออาม่าเกิดอุบัติเหตุลื่นล้มในห้องน้ำ โชคผู้อยู่ห้องข้างกับอาม่าได้ยินเสียงจึงไปเคาะประตูห้องอาม่าช่วยเหลืออาม่า (ขมัยกร แสงกระจ่าง. 2556)

“โชคได้ยินเสียง ก็อก ๆ ซึ่งเป็นสัญญาณขอความช่วยเหลือของอาม่า โชคเลยไปตะโกนเรียกอาม่า พลันก็นึกขึ้นได้ว่าอาม่าแกอาจลื่นอยู่ในห้องน้ำ ผมเลยวิ่งไปโทรศัพท์หาฝ่ายธุรการและบอกว่าผมอยากให้ผู้จัดการเอากุญแจมาไขห้อง 1414 ข้าง ๆ ผมหน่อยนะ ผมว่าแกอาจลื่นในห้องน้ำ”

การกระทำของโชคนั้น แสดงให้เห็นว่าโชคได้ปฏิบัติตนเป็นเพื่อนร่วมคอนโดที่ดีที่ได้ช่วยเหลืออาม่าโดยการโทรไปขอกุญแจห้องเพื่อดูว่าอาม่าเป็นอะไร ซึ่งเป็นการสะท้อนว่าโชคนั้นได้ปฏิบัติตนเป็นเพื่อนร่วมคอนโดที่ดีได้อย่างชัดเจน และการปฏิบัติตนเป็นเพื่อนร่วมคอนโดที่ดีนั้น ส่งผลทำให้คนทั้งสองวัยมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและยังเป็นสิ่งที่คนอยู่ร่วมคอนโดเดียวกันพึงกระทำต่อกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

ความสัมพันธ์ด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ความสัมพันธ์ด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง อาม่าบนคอนโดได้กล่าวถึงเรื่องของการช่วยเหลือกันระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กไว้เด่นชัดมาก กล่าวคือ วรรณกรรมเยาวชนเรื่องนี้จะเป็นเรื่องของอาม่าวัย 80 ปี ที่ต้องมาใช้ชีวิตบนคอนโดกับเด็กชายวัย 18 ปี ทำให้ทั้งสองเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและมีเหตุที่ช่วยกระตุ้นให้ทั้งสองต้องช่วยเหลือกัน และการช่วยเหลือกันของคนทั้งสองวัยนั้นได้สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันให้กับคนทั้งสองวัย ดังตัวอย่างเนื้อหาจากเรื่อง ตอนที่

โชคไปเยี่ยมอาม่าที่โรงพยาบาล อาม่าบอกโชคว่าอยากได้หวีไม้พุดโชคก็เลยไปซื้อให้ ทั้ง ๆ ที่เขาไม่รู้ว่าจะไปหาซื้อได้จากที่ไหน แต่เขาก็พยายามจนรู้ว่าที่ไหนมีขาย (ชมัยภร แสงกระจ่าง. 2556)

“ผ่านไประวันเดียวผมก็ได้คำตอบมาเรียบร้อย แม่นกฮัมมิงเบิร์ดบอกผมว่าจามจรัสแควร์ก็มีขาย แต่พอมายืนอยู่ตรงหน้าร้านแล้ว มือของใครคนหนึ่งก็จับเข้าที่ป่าของผม ‘โชคมายืนทำอะไรตรงนี้’ ผมหันไปตามเสียง ผมจึงยกมือไหว้ ‘ผมจะมาซื้อหวีไม้พุดครับให้อาม่านะครับ’ ผมตอบ”

โชคเป็นเด็กหนุ่มสมัยใหม่ที่รู้จักหวีไม้พุดและยังไม่รู้อีกว่าที่ไหนมีขายบ้าง แต่โชคก็ยังพยายามที่จะหาซื้อหวีไม้พุดมาให้อาม่าโดยการถามเพื่อน แสดงให้เห็นว่าโชคต้องการช่วยเหลืออาม่าจริง ๆ เนื่องจากอาม่าป่วยไปซื้อด้วยตัวเองไม่ได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการช่วยเหลือกันระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กให้เห็นได้เป็นอย่างดี

ความสัมพันธ์ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ความสัมพันธ์ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องอาม่าบนคอนโด เป็นการนำเสนอโดยการเล่าเรื่องส่วนตัวของตนเองให้อีกฝ่ายได้รับรู้ ซึ่งคิดว่าอีกฝ่ายนั้นมีความน่าไว้วางใจ และตนสามารถไว้วางใจเขาได้จึงเล่าเรื่องส่วนตัวที่ไม่เคยเล่าให้ใครมาก่อนให้เขาฟัง สะท้อนให้เห็นว่าอีกฝ่ายไว้นับถือใจอีกฝ่าย ดังตัวอย่างเนื้อหาจากเรื่องตอนที่อาม่าตัดสินใจเล่าเรื่องเด็กผู้หญิงที่อยู่ในรูปภาพให้โชคฟัง ถือเป็น การเล่าชีวิตส่วนตัว และภูมิหลังของอาม่า (ชมัยภร แสงกระจ่าง. 2556)

“อาตี๋ ลืออยากลู้ไซ้มัยว่า รูปภาพเด็กผู้หญิงคนนั้นเป็งใคร อีเป็งลูกสาวอ้วเอง ชื่อโบตันอีตายไปตั้งแต่อายุเท่าลือนั่งแหละเพราะอีไปเที่ยวทะเล นับแต่นั้นมา ชีวิตอ้วก็ไม่มีความหมายอะไร อ้วทำงานทุกอย่างก็เพื่อให้ลิมอี เพราะอ้วมีอีคนเดียวในชีวิตจริง ๆ การที่แกบอกเรื่องลูกสาวของแกทำให้ผมเกิดความรู้สึกร่วมโดยแท้จริงแล้ว การได้รู้ว่าแกเหลือตัวคนเดียวในโลกทำให้ผมอยากดูแลช่วยเหลือแกให้มากขึ้นกว่าเดิม

การที่อาม่าเชื่อใจและไว้วางใจโชค โดยการเล่าเรื่องส่วนตัวเกี่ยวกับลูกสาวของแกให้โชคฟังและแกก็เหลือตัวคนเดียวในโลก เป็นเรื่องที่น่าเศร้า ทำให้สะท้อนอารมณ์ความรู้สึกของโชคเป็นอย่างมาก ทำให้โชคสงสาร เห็นใจและมีอารมณ์ร่วมไปกับอาม่าด้วย เพราะเนื่องจากโชคก็ไม่มีพ่อแม่ มีแค่พี่สาวคนเดียว ด้วยเหตุนี้ทำให้โชคยิ่งสงสารอาม่ามากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งการที่ทั้งสองเชื่อใจและมีความไว้วางใจต่อกันนั้น ส่งผลให้คนทั้งสองวัยมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอีกด้วย

ความสัมพันธ์ด้านความเป็นมิตร

ความสัมพันธ์ด้านความเป็นมิตร ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องอาม่าบนคอนโด นำเสนอโดยการเริ่มเล่าถึงความไม่เป็นที่มิตรของตัวเองละครก่อน ดังตัวอย่างเนื้อหาจากเรื่องตอนที่โชคเจอกับอาม่าแล้วหันมองหน้าอาม่าด้วยความไม่พอใจ อาม่าก็เช่นเดียวกัน (ชมัยภร แสงกระจ่าง. 2556)

“อาม่าคนหน้าไม่เป็นมิตรยกไม้เท้าขึ้นชี้หน้าผม แล้วว่า เป็งเด็กเป็งเล็กไม่ลู้จักคารลอบผู้ใหญ่ ใช้ไม่ลาย ผมจึงสวนกลับว่า ใช้ไม่ได้ก็ไม่ต้องใช้ ผม ยัยแกเอ๊ย ผมตบท้ายด้วยความสะใจ อาม่าปากสั่น ไม่ตอบโต้

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ของอำมากับโชคเริ่มจากความไม่เป็นมิตรกัน คนทั้งสองวัยไม่ลงรอยและไม่ชอบหน้ากันตั้งแต่แรกเจอ แต่แล้วก็ได้เกิดเหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่นำไปให้คนทั้งสองวัยใกล้ชิดกัน เช่น การมานั่งพูดคุยกันของตัวละคร การไปไหนด้วยกันของตัวละคร จนทำให้ความเป็นมิตรเริ่มก่อตัวขึ้นภายในใจของตัวละครทั้งสองวัย ดังตัวอย่างเนื้อหาจากเรื่องตอนที่โชคไปขัดห้องน้ำให้อำมา แล้วทั้งสองก็พูดคุยกันอย่างพอกพอบใจ (ชัยภร แสงกระจ่าง, 2556)

“ปกติใครขัดห้องน้ำให้อำมาละ อำมาว่า ก็เวียน ๆ กันไปบางทีก็เป็นแม่บ้าน บางทีก็เด็กส่งของ แต่อัวไม่ชอบพวกนั้นหลอก พวกนี้รู้มาก คิดซาตางเยอะ จ้างลื้อลือกว่าไม่เสียซาตาง อ้าว! ผมร้อง นึกจะสวนกลับด้วยคำเด็ด ๆ แต่พอเห็นนัยน์ตาแกเป็นประกายระยิบระยับ ผมก็รู้ว่าแกแกล้งและผมก็ทำงานขึ้นต่อไปตามพันธะสัญญา นั่นก็คือการทำความสะอาดห้องนอน อำมาจึงพูดขึ้นว่าอาต๋ ห้องนอนอัวไม่ต้องทำนะ ลื้อเป็งพูชาย อย่าเข้าไปห้องนอนพูหญิง จำใส่ใจไว้หน่อย ไม่ใช่ห้องอัวคนเดียว ห้องพูหญิงทุกคน ลื้อจำไว้”

การที่โชคคอยช่วยเหลือ รับผิดชอบ และพยายามชวนอำมาคุยด้วย ถือเป็น การสร้างความสัมพันธ์ของทั้งสองคนให้แน่นแฟ้นขึ้น เพราะการช่วยเหลือ รับผิดชอบและพูดคุยกันทำให้คนทั้งสองวัยสนิทสนมกันมากขึ้น และสามารถช่วยลดช่องว่างระหว่างวัย ส่งผลให้ทั้งสองเกิดความเป็นมิตรที่ดีต่อกัน

ความสัมพันธ์ด้านการเคารพในสิทธิและการให้เกียรติความเป็นคนของบุคคลแต่ละคน

ความสัมพันธ์ด้านการเคารพในสิทธิและการให้เกียรติความเป็นคนของบุคคลแต่ละคน ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องอำมาบนคอนโด นำเสนอโดยการที่อีกฝ่ายคอยช่วยปกป้องสิทธิและความเป็นส่วนตัว ของอีกฝ่ายที่โดนคนอื่นเข้ามาละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว ดังตัวอย่างเนื้อหาจากเรื่อง ตอนที่มีคนคอมเม้นท์มาทางโพสต์ในเฟซบุ๊กว่าบอกให้โชคถ่ายรูปอำมาที่นอนป่วยอยู่โรงพยาบาลไปให้ แต่พี่สาวของโชครวมไปถึงโชคเองไม่ยอมถ่ายเพราะยังไม่ได้รับอนุญาตจากอำมา (ชัยภร แสงกระจ่าง, 2556)

“ถ่ายรูปอำมามาโดยด่วน ใครคนหนึ่งคอมเม้นท์เข้ามา พี่สาวผมรีบเข้ามาแก้สถานการณ์ทันที ‘ไม่ได้ เพราะอำมายังไม่อนุญาต เราจะละเมิดสิทธิส่วนบุคคลไม่ได้’ ‘ก็อำมาไม่รู้จักเฟซบุ๊กแล้วแกจะอนุญาตได้ไง’ ‘ห้ามถ่ายรูปอำมาโดยเด็ดขาด ไม่งั้นถูกฟ้องแน่’ พี่สาวผมคาดโทษจริงจัง”

การที่มีคนจะมาละเมิดสิทธิและความเป็นส่วนตัวของอำมา ซึ่งพี่สาวของโชคก็ได้เข้ามาปกป้องสิทธิและความเป็นส่วนตัวของอำมาไว้ และการที่โชคเองก็ไม่ถ่ายรูปอำมาส่งไปให้คนอื่นดู สะท้อนได้ว่า เป็นการให้ความเคารพในสิทธิและความเป็นส่วนตัวของอำมาให้เห็นได้เป็นอย่างดี ความสัมพันธ์ในด้านนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนในสังคมพึงมีต่อผู้อื่น โดยเราจะละเมิดสิทธิและความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นไม่ได้ หากไม่ได้รับการอนุญาตจากบุคคลนั้น ซึ่งการเคารพในสิทธิและความเป็นส่วนตัวของบุคคลเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลได้ เพราะต่างฝ่ายต่างให้ความเคารพสิทธิและความเป็นส่วนตัวของกันและกัน

ความสัมพันธ์ด้านการติดต่อสื่อสารระบบเปิด

ความสัมพันธ์ด้านการติดต่อสื่อสารระบบเปิด หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง อาม่า บอนคอนโด นำเสนอโดยการให้ตัวละครมานั่งพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทศนคติ และให้คำปรึกษาซึ่งกันและกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสื่อสารกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ที่คนในสังคมทุกเพศทุกวัยพึงมีต่อกัน ดังตัวอย่างเนื้อหาจากเรื่อง ตอนที่อาม่ากับโซคมานั่งคุยกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทศนคติในด้านการมองโลก ซึ่งการมองโลกของแต่ละคนก็ย่อมแตกต่างกัน และยังเป็นคนที่มียุ้ยที่ห่างกันมากแล้วก็ยังแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เด็กอาจจะมองว่าคนแก่ เป็นคนหัวโบราณคงไม่เข้าใจแต่ก็อย่างพวกเขา ส่วนตัวผู้อาวุโสเอง ก็มองว่าตนได้อาบน้ำร้อนมาก่อน ผ่านร้อนผ่านหนาวมาก่อน จึงมีทศนคติการมองโลกที่กว้างไกลและอยากจะบอกเล่าประสบการณ์ของตนเองให้เป็นแนวทางเกี่ยวกับการใช้ชีวิตให้กับเด็กรุ่นหลัง ซึ่งโซคกับอาม่าเองก็มีทศนคติด้านการมองโลกที่ต่างกัน ทั้งสองจึงมานั่งคุยแลกเปลี่ยนทศนคติซึ่งกันและกัน (ชมัยภร แสงกระจ่าง. 2556)

“อาม่าเรียกโซคมาคุย ‘ลื้อเป็นอาลัยไป บอกอ้าวได้นา...’ ผมหนึ่งนึกในใจว่าจะบอกได้ยังไง หนึ่งเรื่องของผมเป็นเรื่องของลูกผู้ชาย ผมจะไปเล่าให้คนแก่แถมเป็นผู้หญิงอย่างอาม่าฟังได้ไง สองผมกับแกอายุห่างกัน นับแทบไม่ถูกแกจะมาเข้าใจคนรุ่นเด็กแบบผมได้ยังไงเรื่องความรัก ‘อกหักใจใหม่ล้า’ ผมสะดุ้ง แปลกใจที่แกเงาะเข้ามาได้ตรงจุด ‘อ้าวจะบอกให้นะ ถ้าลื้อล้าผู้หญิง แล้วลื้อออกหักนะ มันเรื่องซี้ปาดิว ลื้อไม่ต้องไปสปองใจมึง หลอก เดียวมึงก็ผ่างไป ลื้ออย่าโง่’ ‘ผมมันคนแพ้ ผม’ ผมพูดไม่ทันจบ อาม่าก็สวนขึ้นว่า ‘โลกนี้ก็ต้องมีคิงแพ้กับคิงชนะอยู่แล้ว วันนี้ลื้อแพ้ พรุ่งนี้ลื้ออาจจะชนะ แต่ลื้อจะแพ้ตาหลอกไปไม่ล่ายหลอก ถ้าลื้อก้าเงอกับความพ่ายแพ้...ก้าใหม่ล้า’ อาม่าทำทนายผม ตาแกจ้องเขม็ง ผมรู้สึกเหมือนว่าในดวงตาใส ๆ สีน้ตาลนั้นคือแองน้ำที่ผมตามหา มันทำให้หัวใจของผมที่เหี่ยวแฟบมาหลายวันฟูขึ้น”

การที่โซคกับอาม่าได้มานั่งพูดคุยและแลกเปลี่ยนทศนคติเรื่องการมองโลกและเรื่องของความรักซึ่งกันและกัน ทำให้เห็นว่าทั้งสองคนนั้น มีทศนคติด้านการมองโลกที่ต่างกันโดยสิ้นเชิง เนื่องมาจากวัยที่ห่างกันมาก โดยโซคมองว่าอาม่าไม่มีวันเข้าใจปัญหาของตนเพราะเป็นคนแก่หัวโบราณ คงไม่มีวันเข้าใจคนรุ่นใหม่อย่างเขาได้ แต่อาม่ากลับเข้าใจปัญหาที่โซคเจอเนื่องจากชีวิตอาม่าได้ผ่านโลกมาเยอะกว่าจะมาถึงวันนี้ ซึ่งเต็มไปด้วยประสบการณ์ จึงยอมเข้าใจชีวิตว่าชีวิตย่อมวนเวียนอยู่เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ อาม่ายังมีทศนคติในการมองโลกที่กว้างไกลและมองโลกในแง่ดี เข้าใจชีวิต เมื่อพ่ายแพ้ก็ต้องลุกขึ้นสู้ เผชิญหน้ากับความจริง แต่โซคมีทศนคติด้านการมองโลกในแง่ลบ ไม่กล้าเผชิญหน้ากับความพ่ายแพ้ จมปลักอยู่กับความพ่ายแพ้ เห็นได้จากประโยคที่ว่า ‘ผมมันคนแพ้’ และเมื่ออาม่า มาพูดเตือนสติโซค จึงทำให้โซคคิดว่าชีวิตของคนเราไม่ได้มีแค่นี้ ขอแค่เรากล้าที่จะเผชิญหน้ากับความพ่ายแพ้ ซึ่งจะได้ชัดเจนว่าอาม่ากับโซคมีความคิดและทศนคติในการมองโลกที่ต่างกัน เพราะด้วยวัยที่ห่างกัน จากการมานั่งพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อาม่าก็สามารถเปลี่ยนความคิดของโซคที่มองโลกในแง่ลบให้มามองโลกในแง่ดีได้ ทำให้โซครู้สึกดีกับอาม่า ส่งผลให้คนทั้งสองวัยมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้นกว่าเดิม

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง อาม่าบนคอนโดผู้แต่งมุ่งเน้นเสนอให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบทบาทหน้าที่ ที่สะท้อนให้เห็นว่าทั้งเด็กและผู้อาวุโสต่างก็มีบทบาทหน้าที่ที่พึ่งกระทำต่อกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันของการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการสะท้อนให้เราเห็นว่าทั้งเด็กและผู้อาวุโสสามารถอยู่ร่วมกันและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือกันได้ เนื่องจากการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นไม่จำเป็นว่าเด็กและต่างวัยกันก็ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้านการเป็นมิตร สะท้อนให้เห็นว่า เด็กกับผู้อาวุโส ถึงแม้จะเป็นวัยที่ต่างกันก็สามารถเป็นเพื่อน หรือเป็นมิตรต่อกันได้ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์มิตรต่อกัน ด้านความไว้วางใจ สะท้อนให้เห็นว่า หากคนเราไว้วางใจใครแล้ว เราก็เต็มใจที่จะเล่าชีวิตส่วนตัวของเราให้ผู้นั้นฟังได้โดยไม่รู้สึกลัวหวาดระแวงใด ๆ ซึ่งความไว้วางใจกันนั้นไม่ได้เกิดขึ้นกับทุกคน แต่จะเกิดขึ้นกับคนที่เราสนิทเท่านั้น ส่วนในด้านการเคารพในสิทธิและการให้เกียรติความเป็นคนของบุคคลหรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนั้น สะท้อนให้เห็นว่า เมื่อมนุษย์เราอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน เราต้องให้ความเคารพในสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น โดยเฉพาะเด็กที่ควรให้เกียรติและเคารพผู้ที่อาวุโสกว่าตน และผู้อาวุโสเองก็ต้องให้สิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กด้วยเช่นกัน เมื่อมนุษย์ทั้งเด็กและผู้อาวุโสเคารพในสิทธิและการให้เกียรติความเป็นคนของบุคคล เราก็จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นมิตรกัน

ความสัมพันธ์ทั้ง 6 ด้านนี้ สามารถสะท้อนให้เห็นว่า ไม่ว่าวัยจะต่างกันมากน้อยเพียงใด ก็สามารถปรับตัวเข้าหากันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้ ซึ่งสภาพสังคมในปัจจุบันที่แทบจะไม่ค่อยเห็นภาพการช่วยเหลือกันระหว่างผู้สูงอายุกับเด็ก เนื่องจากในปัจจุบันเด็กกับผู้อาวุโสไม่ค่อยได้อยู่ร่วมกัน เพราะครอบครัวแยกออกไปเป็นครอบครัวเดี่ยว หรือถ้าจะอยู่ด้วยกันก็ในกรณีที่พ่อแม่ของเด็กทิ้งลูกให้อยู่กับปู่ย่าตายายตามลำพัง ซึ่งลักษณะที่เป็นไปเช่นนี้ในสังคมย่อมไม่เกิดผลดีต่อความสัมพันธ์ของเด็กกับผู้สูงอายุ บางครอบครัวที่แยกไปเป็นครอบครัวเดี่ยว ไม่มีเวลาพาลูกพาหลานไปเยี่ยมปู่ย่าตายาย เพราะต้องทำงาน จึงเป็นเหตุทำให้ความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุกับเด็กดูห่างเหินกัน นอกจากนี้แล้วในสังคมปัจจุบันยังปรากฏภาพข่าวผู้สูงอายุถูกลูกหลานทอดทิ้งให้อยู่คนเดียว หรือพาไปอยู่บ้านพักคนชรา และที่โหดร้ายไปกว่านั้น คือชาวคนชราถูกเด็กวัยรุ่นทำร้ายร่างกายและจิตใจ ผู้แต่งเล็งเห็นปัญหานี้ จึงเขียนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุขึ้นเพื่อกระตุ้นให้ผู้สูงอายุกับเด็กเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และมุ่งสร้างเสริมจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนทุกคนได้ตระหนักและทำความเข้าใจถึงคุณค่าและความสำคัญของผู้สูงอายุทั้งที่เป็นผู้สูงอายุในครอบครัว เช่น ปู่ย่าตายาย หรือกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนและในประเทศ เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างวัย และแก้ปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง ไม่มีลูกหลานคอยดูแล เนื่องด้วยวรรณกรรมที่ศึกษาเป็นวรรณกรรมเยาวชน จึงเน้นการสร้างจิตสำนึกให้กับเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ โดยเนื้อเรื่องจะต้องเหมาะสมกับเด็กและเยาวชน และจะต้องอ่านเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน รวมทั้งให้คุณค่าและประโยชน์ต่อกลุ่มผู้อ่าน จึงเหมาะที่จะเป็นสื่อจูงใจปลูกจิตสำนึกให้แก่เยาวชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันและรักใคร่กันมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ชัยภร แสงกระจ่าง. (2556). *อาม่าบนคอนโด*. กรุงเทพฯ : คมบาง.

พวงเพชร สุรัตน์กีกุลและคณะ. (2544). *โครงการสร้างสายใยเยาวชนไทยกับผู้สูงอายุ*. ในการประชุมทางวิชาการของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ครั้งที่ 39 (172-178). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาสกร ศิระพัฒนานนท์. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลกับความสามารถในการปฏิบัติงานพยาบาลของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลรามาริบัติ*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

HS-O-29

ลักษณะคำยืมภาษามลายูในภาษาไทยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน : กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนชาวไทยมุสลิม

บ้านน้ำเค็ม ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

Malay language Loaned in Thai for daily life : A case study of Thai Muslim youth group Ban Nam Khem, Tambon Ban Na, Amphoe Chana, Songkhla province

สุไพลลา สันทลี^{1*} พรพันธุ์ เขมคุณาศัย¹ จริญญา ธรรมโชโต¹

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: Sulaila_Santee@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะคำยืมภาษามลายูในภาษาไทยที่ใช้ในชีวิตประจำวันของกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิม บ้านน้ำเค็ม ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้บอกภาษาซึ่งเป็นเยาวชนไทยมุสลิม จำนวน 30 คน นำแนวคตินิยามและการแยกประเภทลักษณะของคำยืมมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลการยืมภาษามลายูของกลุ่มเยาวชนชาวไทยมุสลิมบ้านน้ำเค็ม ผลการศึกษาพบว่าลักษณะของคำยืมภาษามลายูที่เยาวชนชาวไทยมุสลิมยืมมาใช้ในการสื่อสารภาษาไทย มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะของคำยืมแบบทับศัพท์ คือ การออกเสียงคำยืมตรงตามคำเดิม เป็นคำยืมภาษามลายู ที่พบทุกหมวด และลักษณะคำยืมแบบไทยปนมลายู คือ การนำคำยืมมาใช้ในการชีวิตประจำวัน โดยใช้ปะปนกับภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นใต้ โดยเรียงคำไทยไว้ข้างหน้าและข้างหลังคำมลายู การเรียงแบบนี้พบเพียงหนึ่งหมวด คือ หมวดที่ 1 คำเรียกญาติและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนผ่านภาษา ซึ่งอิทธิพลทางภาษาก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนสองกลุ่มที่ใช้ภาษาต่างกันอย่างเห็นได้ชัด และยังพบอีกว่ากลุ่มเยาวชนมีการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้และภาษาไทยมาตรฐานในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันได้นำคำยืมภาษามลายูมาใช้น้อยลง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ได้รับอิทธิพลทางภาษาไทยจากสื่อมวลชน และได้รับการศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ มากขึ้นเป็นลำดับ

คำสำคัญ : ลักษณะคำยืมในภาษามลายูในภาษาไทย ชีวิตประจำวัน เยาวชนไทยมุสลิม

Abstract

The objective of this research is to study the Malay language loaned in Thai language which is used in daily life of Ban Nam Khem Thai Muslim Youth Group, Ban Na Sub-district, Chana District, Songkhla Province. Data were collected by interviewing 30 language speakers from the Thai Muslim youth. The concept, definition and classification of borrowing characteristics were used as a guideline for the analysis

of Malay borrowing data of Thai Nam Khem Muslim youth groups. The study indicated that characteristics of the Malay language loan that Thai Muslim youth borrowed to use in Thai language communication. There are 2 types of characteristics: transliterated loan word is the loan word pronunciation is exactly the same as the original Malay loan word found in all categories, and the borrowing style of Thai Malay is to use the borrowed words in the daily life By mixing with standard Thai and Southern Thai By sorting the Thai word in front and behind the Malay word, this sort of finding is only one category, namely category 1, relative words and interpersonal relations. Making the relationship of people through language, which influence the language, causing the relationship between the two groups that use the language differently clearly, and also found that the youth group uses the southern Thai language and Thai standard in daily life at the same time, the use of Malay language loan is less used, because it is a group that has influenced Thai language from the media And received more education from various institutions respectively

Keywords: Malay language Loan in Thai, daily life, Thai Muslim youth group

บทนำ

ภาษามีความสำคัญกับการดำรงชีวิตของคนในสังคม ซึ่งแต่ละสังคมย่อมมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน โดยแต่ละสังคมจะมีเอกลักษณ์ซึ่งบ่งบอกถึงความเป็นมาและรากเหง้าของสังคมหรือกลุ่มชนนั้น ๆ ได้ และภาษายังมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

จะนะเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลา มีลักษณะหลากหลายในแง่ของการใช้ภาษา เนื่องจากมีความแตกต่างในเรื่องสังคมและวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครอง ได้แก่ อำเภอเมืองสงขลา อำเภอเทพ อำเภอนาทวี อำเภอสะเดือ อำเภอลาดใหญ่ และอำเภอนาหม่อม มีพื้นที่การปกครองออกเป็น 14 ตำบล ได้แก่ บ้านนา ชุนตัดหวาย ป่าชิง ท่าหม่อไทร สะพานไม้แก่น จะโหนด สะกอม คู นาหว้า แคน นาทับ คลองเปี้ยะ น้ำขาว และตลิ่งชัน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอจะนะ. 2559 : ออนไลน์)

สภาพสังคมของอำเภอจะนะมีความผสมผสานของวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม นิยมใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะบ้านน้ำเค็ม ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา แต่ด้วยเหตุที่อำเภอจะนะมีอาณาเขตใกล้เคียงกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส การติดต่อสื่อสารไปมาหาสู่กันมาช้านาน ทำให้เกิดการถ่ายเทวัฒนธรรมบางส่วนรวมถึงภาษาที่ใช้กัน คือ ภาษามลายู

วัฒนธรรมทางภาษาอันเป็นเอกลักษณ์ของบ้านน้ำเค็ม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ในอดีตได้ใช้คำยืมภาษามลายูสื่อสารในชีวิตประจำวันปะปนไปกับภาษามลายู แต่ปัจจุบันลักษณะการใช้คำยืมดังกล่าวเริ่มเปลี่ยนไป โดยเยาวชนรุ่นใหม่หันมาใช้ภาษาถิ่นใต้และภาษาไทยมาตรฐานกันมากขึ้น ทำให้มีการใช้คำยืมภาษามลายูลดน้อยลง เหตุที่เลือกศึกษาเฉพาะกลุ่ม

เยาวชนชาวไทยมุสลิม เพราะ เยาวชนเป็นช่วงอายุที่ไวต่อการรับคำใหม่ ใช้คำใหม่ หรือคำแสลง ส่วนวัยผู้สูงอายุ อาจจะไม่สนใจในความเปลี่ยนแปลงมากนัก และพอใจที่จะใช้ภาษาที่ตนเคยใช้มากกว่า

การเก็บข้อมูลเบื้องต้นของผู้ศึกษา โดยใช้รายการคำจำนวน 169 คำที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากข้อมูลวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาของอำเภอจะนะ เพื่อสัมภาษณ์ผู้บอกภาษากลุ่มเยาวชนตั้งแต่อายุ 15 – 18 ปี (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2558 : ออนไลน์) พบว่ากลุ่มเยาวชนมีการใช้คำยืมมลายูในภาษาไทยปะปนกันไป และใช้ภาษาไทยได้ดีกว่าผู้สูงอายุ ทั้งนี้เหตุผลที่เลือกพื้นที่ในการศึกษาน้ำเค็ม ประเด็นแรกคือคนในหมู่บ้านน้ำเค็ม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ใช้ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสงขลาเป็นภาษาหลักในชีวิตประจำวัน ซึ่งเหตุที่เยาวชนชาวไทยมุสลิมใช้คำยืมภาษามลายูในภาษาไทยในชีวิตประจำวัน อาจเป็นเพราะการศึกษาทางศาสนาอิสลามโดยผ่านภาษามลายู จึงทำให้เกี่ยวข้องกับภาษามลายูอยู่ตลอดเวลา เพราะการศึกษาทางศาสนา หรือความเคร่งครัดทางศาสนาเป็นลักษณะทางสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาวไทยมุสลิม ประเด็นที่สองก็คือลักษณะทางสังคม ซึ่งเป็นลักษณะสังคมปิด คือจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อนและมีความผูกพันกันอย่างเหนียวแน่นกับกลุ่มคนที่พูดภาษามลายูได้ เช่น มีคู่สมรสที่มาจากถิ่นอื่นที่พูดภาษามลายูได้ หรืออาจติดต่อกับชายกับกลุ่มคนที่พูดภาษามลายูได้ จึงทำให้มีโอกาสสูงที่จะได้รับคำยืมมลายูมาใช้ในชีวิตประจำวัน คำยืมภาษามลายู ส่วนประเด็นที่สามอาจเป็นเพราะประวัติศาสตร์ ซึ่งจะนะเคยโดยกองทัพจากรัฐปัตตานี เดินทัพบุกเข้าโจมตีเมืองจะนะจนได้รับความเสียหาย นับว่าเป็นสูญเสียครั้งใหญ่ของเมืองจะนะก็ว่าได้ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอจะนะ. 2559 : ออนไลน์) ด้วยเหตุการณ์ดังกล่าวจึงทำให้กลุ่มชาวไทยมุสลิมบ้านน้ำเค็ม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา อาจได้รับภาษามลายูจากรัฐปัตตานี

ลักษณะความโดดเด่นทางภาษา ที่เยาวชนชาวไทยมุสลิม บ้านน้ำเค็ม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ไม่สามารถพูดภาษามลายูได้และใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ในชีวิตประจำวัน แต่มีการนำคำยืมภาษามลายูเข้ามาปะปนไปกับภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสงขลา ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้ศึกษาสนใจในลักษณะดังกล่าว นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เยาวชนรุ่นใหม่เริ่มมีการนำคำยืมภาษามลายูมาใช้ปะปนกับภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสงขลาบ้างน้อยลง แต่มีการใช้ศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้และศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานแทน ทำให้ทราบว่าอายุเป็นตัวแปรทางสังคมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน และยังช่วยบันทึกวัฒนธรรมทางภาษาอันเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอจะนะและวิวัฒนาการภาษาของท้องถิ่น ในช่วงระยะเวลาหนึ่งไว้เป็นหลักฐานทางภาษาอันสำคัญ

แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2525) ได้กล่าวถึงนิยามและประเภทของการยืมตามทัศนะของ บลูมฟิลด์ (Bloomfield) ไว้ว่า การยืมภาษา (Linguistic Browning) หมายถึง การรับเอาคุณสมบัติหรือลักษณะบางประการซึ่งต่างจากลักษณะในประเพณีของตน และได้แบ่งการยืมออกเป็น 3 ประเภทได้แก่

1. การยืมลักษณะจากกลุ่มคนซึ่งพูดภาษาเดียวกัน แต่พูดในคนละท้องถิ่น (Dialect Borrowing)
2. การยืมลักษณะบางประการจากอีกภาษาหนึ่ง (Cultural Browning)
3. การยืมในชุมชนภาษาเดียวกัน (Intimate Browning)

วิจิตรา แสงพลสิทธิ์ (2524) กล่าวถึง สาเหตุที่ทำให้ภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนในภาษาไทย มี 9 ประการดังนี้

1. อิทธิพลทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศอื่น ๆ หลายประเทศ เช่น ทิศใต้ ติดต่อกับประเทศมาเลเซียตอนเหนือ ทำให้ชนชาติต่าง ๆ ที่มีภูมิประเทศติดต่อกับประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องกับชนชาติไทยใน

หลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านเชื้อชาติ สัญชาติ และที่อยู่อาศัย เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ทำให้ภาษาต่างประเทศจำนวนมากเข้ามาปะปนอยู่ในภาษาไทย

2. อิทธิพลทางด้านประวัติศาสตร์ ประเทศไทยตั้งอยู่ในดินแดนที่เคยมีเจ้าของเดิมเป็นคนเชื้อชาติอื่น แม้อ้อมาไทยจะมีอำนาจมากขึ้นสามารถตั้งตนเป็นอิสระได้ก็ตาม แต่ก็ยังต้องติดต่อกับชาติเหล่านั้นอยู่ ทำให้มีการถ่ายทอดกันในทางถ้อยคำภาษา

3. อิทธิพลทางการพาณิชย์ เนื่องจากมีชนชาติอื่น ๆ เข้ามาติดต่อค้าขายในประเทศไทยหลายชาติทำให้พูดจาติดต่อกัน ใช้ภาษาในการโฆษณาสินค้า เป็นสาเหตุให้มีถ้อยคำในภาษาของชาตินั้น ๆ เข้ามาปะปนในภาษาไทย

4. อิทธิพลทางศาสนา เมื่อไทยอพยพเข้ามาอยู่ในดินแดนแหลมทอง ไทยได้ยอมรับนับถือศาสนาพราหมณ์ตามชนชาติที่เป็นเจ้าของถิ่นเดิม หลังจากนั้นเมื่อพระธรรมทูตจากประเทศลังกาเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนา และในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนกลางพวกมิชชันนารีจากประเทศฝรั่งเศสก็ได้เข้ามาเผยแผ่ศาสนาคริสต์อีกด้วย จึงทำให้ภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนอยู่ในภาษาไทย

5. อิทธิพลทางด้านความเจริญทางเทคโนโลยี เนื่องจากคิดค้นเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับอำนวยความสะดวกในกิจการต่าง ๆ ทำให้ประชาชนรับเอาเครื่องมือเครื่องใช้และความรู้ทางวิชาการเฉพาะอย่างเข้ามาในประเทศไทย ชื่อและศัพท์เฉพาะวิชาบางคำจึงเข้ามาอยู่ในการใช้ภาษาไทยด้วย

6. อิทธิพลทางด้านธุรกิจส่วนตัวของบุคคลระหว่างชาติ เช่น การคบค้าสมาคม การอุปการะเกื้อกูลกันทำให้เกิดการถ่ายทอดกันในภาษา

7. อิทธิพลทางการศึกษา วิชาการบางอย่างได้มาจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในมหาวิทยาลัย ต้องใช้ตำราภาษาต่างประเทศประกอบจึงทำให้ได้รับคำใหม่ ๆ จากชาติอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น

8. อิทธิพลทางการศึกษาภาษา ปัจจุบันนี้คนไทยมีความนิยมในเรื่องการศึกษาภาษาต่างประเทศเป็นผลให้คนไทยที่ศึกษาภาษาต่างประเทศเหล่านี้ได้นำเอาถ้อยคำในภาษาอื่นเข้ามาใช้ปะปนในภาษาไทย และทำให้คนไทยอื่น ๆ นิยมใช้ตามไปด้วย

9. อิทธิพลของการเดินทางไปต่างประเทศ การเดินทางไปต่างประเทศก็มักจะเป็นผู้ที่มีฐานะดี มีการศึกษาสูงหรือไม่ก็อยู่ในสังคมระดับผู้นำ เมื่อพูดภาษาต่างประเทศออกมาคนทั่วไปก็มักนิยมใช้ตาม

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงวิธีการยืมคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทยว่ามี 3 ลักษณะดังนี้

1. การทับศัพท์ เกิดขึ้นเนื่องจากไม่มีคำไทยที่เหมาะสมไว้ใช้จึงต้องอาศัยการทับศัพท์ไปก่อนจนการจะมีการบัญญัติภาษาไทยหรือภาษาอื่นขึ้นใช้แทน

2. การบัญญัติศัพท์หรือกำหนดศัพท์ นับแต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2547 เป็นต้นมาการบัญญัติศัพท์เริ่มมีเป็นทางการขึ้น และปัจจุบันวิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้ารวดเร็วมาก จึงยากที่หาคำภาษาไทยมาสร้างคำศัพท์เรียกใช้ได้ตรงตามต้องการ

3. การแปลศัพท์ หรือแปลความ ส่วนมากเป็นคำที่ยอมรับกันแล้วโดยทั่ว ๆ ไป

บรรจบ พันธุมธา (2543) สรุปลักษณะคำยืมว่า ถ้อยคำของแต่ละภาษาที่ยืมมาใช้ในไทย แบ่งเป็น 8 ลักษณะ

1. คำที่ใช้ทับศัพท์ ออกเสียงตรงตามคำเดิม หรือคล้ายคำเดิมมากที่สุด
2. คำที่ใช้ทับศัพท์ แต่เสียงเปลี่ยนไป บางคำเปลี่ยนไปมากจนแทบไม่มีเค้าเสียงเดิม

3. ใช้คำไทยแปลคำต่างประเทศ
4. ใช้คำแปลภาษาบาลีสันสกฤตแปลคำต่างประเทศ
5. ใช้คำบาลีสันสกฤตซ้อน หรือประสมกับคำไทย ในความหมายนั้น ๆ
6. ใช้คำที่มีความหมายที่เป็นที่เข้าใจแล้ว ซ้อนกับคำที่ยังไม่คุ้นเคย เพื่อให้ช่วยแปลความหมายของคำนั้น ๆ
7. สร้างคำใหม่เพื่อแปลคำต่างประเทศ
8. เปลี่ยนเสียงและเปลี่ยนความหมาย

วิจิตรา แสงพลสิทธิ์ (2524) ได้กล่าวถึงวิธีการนำคำยืมภาษามลายูมาใช้ว่า คำภาษาชวามลายูที่ใช้ในประเทศไทยนั้น สามารถนำมาใช้ใน 3 ลักษณะดังนี้

1. ออกเสียงตามความถนัดของคนไทยคือหลักอัจฉริยะแห่งภาษา
2. คำที่แปลความหมายให้ตรงกัน บางคำมลายูรับเอาคำไทยที่แปลความหมายแล้วไปใช้
3. คำที่ใช้ในวรรณคดีชวามลายู

แนวคิดทฤษฎีการนิยามและการแยกประเภทลักษณะของคำยืม ผู้ศึกษานำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลการยืมภาษามลายูของกลุ่มเยาวชนชาวไทยมุสลิมบ้านน้ำเค็ม ตำบลบ้านนา อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิจัย

จากศึกษาคำยืมภาษามลายูในภาษาไทยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน : กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนชาวไทยมุสลิม บ้านน้ำเค็ม ตำบลบ้านนา อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ผู้ศึกษารวบรวมคำจำนวน 169 คำ 7 หมวดคำ เพื่อนำมาสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา ซึ่งผู้ศึกษาพบคำยืมภาษามลายูทั้งหมด 71 คำ ซึ่งประกอบด้วย 7 หมวดคำ ทำให้เห็นว่า ลักษณะของคำยืมภาษามลายูที่

เยาวชนชาวไทยมุสลิม บ้านน้ำเค็ม ตำบลบ้านนา อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะของคำยืมแบบทับศัพท์ และลักษณะของคำยืมแบบไทยปนมลายู ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลักษณะของคำยืมแบบทับศัพท์

คำยืมแบบทับศัพท์ หมายถึง การออกเสียงคำยืมได้ตรงตามคำเดิม ซึ่งเป็นคำยืมภาษามลายู ดังนี้

หมวดที่ 1 คำเรียกญาติและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำนวน 6 คำ

คำยืมภาษามลายู	คำอ่าน	ความหมาย
1. [paʔ]	< ปะ >	น. พ่อ
2. [maʔ]	< มะ >	น. แม่
3. [kaʔ]	< กะ >	น. พี่สาว
4. [deʔ]	< เดะ >	น. น้อง
5. [baŋ]	< บัง >	น. พี่ชาย
6. [tuʔ nan]	< ตูหนัง >	น. คู่หมั้น

หมวดที่ 2 เครื่องมือเครื่องใช้ จำนวน 14 คำ

คำยืมภาษามลายู	คำอ่าน	ความหมาย
1. [ka te:]	< กาเต >	น. เตียง
2. [ka poʔ]	< กาเปาะ >	น. ขวาน
3. [khu ni:]	< ชูนี้ >	น. กระสอบ
4. [ba te:]	< บาเต >	น. ชัน
5. [ton]	< ตง >	น. ถัง
6. [ka mu:]	< กามู >	น. มุ้ง
7. [sa: bon]	< ซาบง >	น. สบู่
8. [ne: ka:]	< แนกา >	น. ถาด
9. [ba: coʔ]	< บาเจาะ >	น. มีดพม่า
10. [me: co:]	< แมจอ >	น. โต๊ะ
11. [je:]	< แญ >	น. นาฬิกา
12. [ti: ma:]	< ตีหมา >	น. ถังน้ำ
13. [bukat]	< บุกัด >	น. อวน
14. [ka soʔ]	< กาโสะ >	น. รองเท้า

หมวดที่ 3 อาชีพและตำแหน่งสำคัญ จำนวน 3 คำ

คำยืมภาษามลายู	คำอ่าน	ความหมาย
1. [toʔ bi:dan]	< โตะบิตัน >	น. หมอตำแย
2. [toʔ ʔima:m]	< โตะอีหม่าม >	น. ผู้นำศาสนาอิสลาม
3. [ceʔ khu:]	< เจะชู >	น. คำเรียกครูสอนศาสนาตามมัสยิด หรือตามบ้านเรือน

หมวดที่ 4 ชื่อพืชในท้องถิ่นและส่วนประกอบ จำนวน 9 คำ

คำยืมภาษามลายู	คำอ่าน	ความหมาย
1. [ja: khon]	< ยาคง >	น. ข้าวโพด
คำยืมภาษามลายู	คำอ่าน	ความหมาย
2. [px: doʔ]	< เปอเดาะ >	น. จำปาตะ
3. [ja: mu:]	< ยามู >	น. ฝรั่ง
4. [la: naʔ]	< ลานะ >	น. สับปะรด
5. [te: re:]	< แตะแร >	น. มะม่วงหิมพานต์

6. [ka: ji:]	< กาหฺยี >	น. ลูกหฺยี
7. [ta: ma:]	< ตาหฺมา >	น. อินทพาลัม
8. [ti: la:]	< ตีหฺลา >	น. มะละกอ
9. [kha: kha:]	< ขาหฺขา >	น. ใบบัวบก

หมวดที่ 5 ชื่อสัตว์ในท้องถิ่น จำนวน 13 คำ

คำยืมภาษามลายู	คำอ่าน	ความหมาย
1. [ka: toʔ]	< กาเตาะ >	น. คางคก
2. [ʔa: jɛ:]	< อาแย >	น. ไก่
3. [ʔi: teʔ]	< อีเตะ >	น. เป็ด
4. [ka: me:ŋ]	< กาเมง >	น. แพะ
5. [luw: mu:]	< ลือมู >	น. วัว
6. [kw: ca:]	< กือจา >	น. หอย
7. [ʔu: dɛ:]	< อูแด >	น. กุ้ง
8. [ku: tɛ:]	< กือแต >	น. ปู
9. [ʔa: jɪŋ]	< อายง >	น. หมา
10. [ku: ciŋ]	< กูจิง >	น. แมว
11. [su: mut]	< ซุมุด >	น. มด
12. [ʔu: laʔ]	< อูละ >	น. หนอน
13. [pɔk ka:]	< ป็อกกา >	น. กิ้งก่า

หมวดที่ 6 คำกริยาและคุณลักษณะ จำนวน 20 คำ

คำยืมภาษามลายู	คำอ่าน	ความหมาย
1. [kha: doʔ]	< ขาโดะ >	ก. รีบเร่ง
2. [ba: hoŋ]	< บาฮง >	ก. โโกหก
3. [ca: ra:]	< จาหฺรา >	ก. จัดการ
4. [ka: ram]	< การ์รัม >	ก. หมั่นเขี้ยว
5. [buw: chi:]	< บือชี >	ก. หมั่นไส้
6. [ca: kap]	< จากับ >	ก. พุดคุย
7. [so: da: koʔ]	< ซอดาเกาะ >	ก. การให้ทาน
8. [sa: mo:]	< ซาโม >	ก. เสมอกัน
9. [su: saʔ]	< ซูชะ >	ก. ยาก , ลำบาก
10. [cw: kha:]	< จือข่า >	ก. หย่า

คำยืมภาษามลายู

11. [tu: boʔ]
12. [tu: loŋ]
13. [siʔ la:]
14. [bɔʔ san]
15. [sa: leʔ]
16. [pu: nuʔ]
17. [pɛ: hɛ:]
18. [ja: wap]
19. [ra: jen]
20. [la: bo:]

คำอ่าน

- < ตูโอะ >
 < ตูลง >
 < สิหลา >
 < เบอะสัน >
 < สาแหละ >
 < ปูนุ >
 < แปแฮ >
 < ญาวับ >
 < ราเยน >
 < ลาบอ >

ความหมาย

- ก. ทูบ , ต่า
 ก. สงเคราะห์, ช่วยเหลือ
 ก. นั่งขัดสมาธิ
 ก. เป็นห่วง
 ก. เชือด
 ก. ฆ่า
 ก. เข้าใจ
 ก. ตอบ
 ก. ชยัน
 ก. กำไร

หมวดที่ 7 คำเบ็ดเตล็ด จำนวน 1 คำ

คำยืมภาษามลายู

1. [ku: bo:]

คำอ่าน

- < กูโบร์ >

ความหมาย

- น. สุสานของชาวมุสลิม

จากการวิเคราะห์ลักษณะคำยืมแบบทับศัพท์ ผู้วิจัยพบว่าลักษณะของคำยืมแบบนี้ปรากฏการใช้เป็นอันดับแรก ลักษณะของคำยืมแบบทับศัพท์ปรากฏในทุกหมวด นอกจากนี้ปรากฏในหมวดที่ 6 คำกริยาและคุณลักษณะมากที่สุด คือ จำนวน 20 คำ หมวดที่ 7 คำเบ็ดเตล็ดน้อยที่สุด คือ จำนวน 1 คำ

ลักษณะคำยืมแบบคำไทยปนคำมลายู

ลักษณะคำยืมแบบคำไทยปนคำมลายู หมายถึง การนำคำยืมมลายูเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้ปะปนกับภาษาไทยมาตรฐานหรือภาษาไทยถิ่นใต้ ซึ่งอาจใช้คำไทยเรียงไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังคำมลายู หรือทั้งหน้าและหลังคำมลายู ดังนี้

หมวดที่ 1 คำเรียกญาติและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำนวน 5 คำ

คำยืมภาษามลายู

1. [toʔ ta:]
2. [toʔ ja: j]
3. [toʔ cha: j]
4. [paʔ ke:]
5. [maʔ ke:]

คำอ่าน

- < โตะตา >
 < โตะยาย >
 < โตะชาย >
 < ปะแก่ >
 < มะแก่ >

ความหมาย

- น. พ่อตา
 น. แม่ยาย
 น. ตา , ปู่
 น. ตา , ปู่
 น. ย่า , ยาย

จากการวิเคราะห์ลักษณะคำยืมแบบคำไทยปนคำมลายู ผู้วิจัยพบว่าลักษณะของคำยืมแบบนี้ปรากฏการใช้เป็นอันดับที่สอง ลักษณะของคำยืมแบบคำไทยปนคำมลายูปรากฏเฉพาะหมวดที่ 1 คำเรียกญาติและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำนวน 5 คำ

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์คำยืมภาษามลายู จำนวน 71 คำ ประกอบด้วย 7 หมวดคำ ผู้ศึกษาพบว่า ลักษณะของคำยืมภาษามลายูที่กลุ่มเยาวชนชนชาวไทยมุสลิม บ้านน้ำเค็ม ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะคำยืมแบบทับศัพท์ พบจำนวน 66 คำ ซึ่งพบทุกหมวด และลักษณะของคำยืมแบบคำไทยปนคำมลายู พบจำนวน 5 คำ ซึ่งพบเพียงหนึ่งหมวดคือ หมวดที่ 1 คำเรียกญาติและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนผ่านภาษาและอิทธิพลทางภาษา ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 กลุ่มอย่างเห็นได้ชัด โดยนำแนวคิดการนิยามและแยกประเภทลักษณะของคำยืมมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลการยืมภาษามลายูของกลุ่มเยาวชนชนชาวไทยมุสลิมบ้านน้ำเค็ม

ผลจากการศึกษาลักษณะคำยืมภาษามลายูของกลุ่มเยาวชนชนชาวไทยมุสลิม บ้านน้ำเค็ม ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ยังช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันในกลุ่มชนที่แตกต่างกันในสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ เมื่อประชากรศาสนาอื่น ๆ มาศึกษาหรือมาอ่านก็จะทำให้เกิดความเข้าใจในความหมายที่เยาวชนชนชาวไทยมุสลิมสื่อสารกัน ซึ่งช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันในกลุ่มชนที่แตกต่างกันในสังคมและวัฒนธรรม และยังช่วยอนุรักษ์รวมถึงการบันทึกวัฒนธรรมทางภาษาท้องถิ่นในช่วงเวลาหนึ่งก่อนจะมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต กล่าวคือ จากการศึกษาดังกล่าว พบว่ากลุ่มเยาวชนชนชาวไทยมุสลิม บ้านน้ำเค็ม มีการใช้ภาษามลายูลดน้อยลงจากเดิมมาก อาจเนื่องจาก สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต เช่น การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ทำให้ได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว และอิทธิพลจากการศึกษา ซึ่งกลุ่มเยาวชนเป็นช่วงวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษา เพราะในระบบการเรียนการสอนต้องใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการติดต่อสื่อสารกัน ทำให้การใช้ภาษามีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น โดยหันมาพูดภาษาไทยมาตรฐานแทน ซึ่งทำให้มีเข้าใจตรงกัน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อลิสา คุ่มเคี่ยม (2546) ที่ศึกษาเรื่องคำยืมภาษามลายูที่ชาวไทยมุสลิมจังหวัดสตูล สามารถอายุใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่าระดับอายุที่สาม มีอายุตั้งแต่ 15 - 30 ปี มีการใช้ภาษามลายูลดน้อยลงจากเดิมมาก ซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีความไวต่อการรับรู้สิ่งใหม่ ๆ เนื่องจาก สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต และอิทธิพลจากการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ออนไลน์). (2559). สืบค้นจาก <https://www.m-society.go.th>

[1 ตุลาคม 2561]

บรรจบ พันธเมธา. (2543). *ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. มหาวิทยาลัยรามคำแหง : กรุงเทพฯ.

วิจิตรา แสงพลสิทธิ์. (2524). *ความรู้เรื่องภาษาต่างประเทศในภาษาไทย*. โอเดียนสโตร์ : กรุงเทพฯ.

สุภา วัชรสุขุม. (2534). *คำยืมภาษามลายูท้องถิ่นปัตตานีในภาษาล้าน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : ปัตตานี. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอจะนะ (ออนไลน์). (2559). สืบค้นจาก : <http://district.cdd.go.th/chana> [4 ตุลาคม 2561]

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธ์. (2525) “ลักษณะของการยืมภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศที่ปรากฏในภาษาไทย,” *ในศาสตร์แห่ง*

ภาษา 2. 2525. หน้า 64-65. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพฯ.

อลิสา คุ่มเคี่ยม. (2546). *ศึกษาคำยืมภาษามลายูที่ชาวไทยมุสลิมจังหวัดสตูล สามารถอายุใช้ในชีวิตประจำวัน*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยทักษิณ : สงขลา.

HS-O-30

ภาพสะท้อนสังคมจากรวมเรื่องสั้น “สามัญสามัญ” ของ อุทิศ เหมะมูล

Social reflection from short stories "ordinary treasures" of Utit Hemamoon

ปวีณสุดา เหนือคลอง^{1*} พรพันธุ์ เขมคุณาศัย¹ เก็ดถวา บุญปรากฏ¹

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: p-chor24@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมจากรวมเรื่องสั้นสามัญสามัญของ อุทิศ เหมะมูล โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร วิธีการศึกษาใช้แนวสหวิทยาการ โดยศึกษาองค์ประกอบด้านตัวละคร ฉาก บรรยากาศ และสถานที่ ของวรรณกรรม ร่วมกับแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม และทฤษฎีโครงสร้างนิยม ผลการศึกษาปรากฏภาพสะท้อนทางสังคม 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ภาพสะท้อนด้านครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรงของคนที่อาศัยในชุมชนแออัด 2) ภาพสะท้อนทางด้านเศรษฐกิจที่นำเสนอชีวิตวัยทำงานท่ามกลางวิกฤติเศรษฐกิจและปัญหาราคาสินค้าสูงขึ้น 3) ภาพสะท้อนด้านการเมืองมีการปกครองสะท้อนเหตุการณ์ทางการเมืองที่มีความขัดแย้งระหว่างฝ่ายรัฐบาลและประชาชนมีการชุมนุมประท้วงทำให้เกิดเหตุจลาจลทำให้ประชาชนได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต 4) ภาพสะท้อนด้านการศึกษาเป็นการสะท้อนถึงปัญหาการจัดการระบบการศึกษาที่ล้าสมัยเป็นการศึกษาที่ถูกวางกรอบหรือกฎเกณฑ์ซึ่งขัดแย้งกับความอิสระทางความคิด 5) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านค่านิยมและความเชื่อเกี่ยวกับวัตถุหรือกระแสการเปลี่ยนแปลงจากตะวันตกทั้งการแต่งกาย การกินและเทคโนโลยีสื่อสาร ภาพสะท้อนสังคมดังกล่าวได้ให้มุมมองเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนที่ไม่เชื่อกับความรุนแรง ความขัดแย้ง ความยากจน ค่านิยมและความเชื่อในโลกสมัยใหม่ที่ผู้คนมีความเหลื่อมล้ำกันอย่างมาก

คำสำคัญ : ภาพสะท้อนสังคม รวมเรื่องสั้นสามัญสามัญ

Abstract

The objective of this article is to study the social reflection from the ordinary short stories of the devoted people using documentary research methods. The method of study uses interdisciplinary approaches by studying the elements of characters, scenes, atmosphere, and places of literature together with the concept of relationship between literature and society and popular theory of structure. Reflecting the family with the violence of people living in slums economic problems and higher product prices. 3) The political reflection has ruled that political events that have conflicts between the government and the people have protests causing riots causing people to be injured and killed. 4) Educational reflections reflect the problems of outdated education system management, which are framed studies or conflicting rules an independent thought 5) reflect the social values and beliefs about the object or the change of the whole dressing, eating and communication technologies. Such social reflections give a perspective on

the way of life of people facing violence, conflict, poverty, values and beliefs in the modern world in which people are very inequalities.

Keywords: Social reflection, short stories ordinary treasures

บทนำ

งานวรรณกรรมเป็นผลงานสร้างสรรค์ทางความคิดและเป็นงานที่นำเสนอเนื้อหาทางสังคมในปัจจุบันขณะหรือมีเรื่องราวที่สะท้อนเหตุการณ์ทางยุคสมัย การสื่อสารเรื่องสั้นที่นำเสนอความจริงผ่านเรื่องเล่า เพื่อสื่อแนวคิด อุดมการณ์ หรือ กระตุ้นความคิด ความรู้สึกให้แก่ผู้อ่าน สร้างความตื่นรู้ต่อเหตุการณ์ที่สร้างความเปลี่ยนแปลงต่อสังคมหรือประเทศ รวมทั้ง นำเสนอประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่พบเจอในสังคม ดังที่ ยूरฉัตร บุญสนิท (2538) ได้กล่าวถึงกระแสความคิดในสังคมร่วมสมัย หรือวรรณกรรมสะท้อนสังคม มีความหมายว่า วรรณกรรมและสังคมย่อมมีความสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะสังคมในสมัยที่นักเขียน ดำรงชีวิตและผลิตงานวรรณกรรม รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างงานวรรณกรรมกับสังคมที่งานวรรณกรรมเหล่านั้นสะท้อน ออกมา

วรรณกรรมถูกผลิตสร้างจะมีลักษณะเนื้อหาหรือการนำเสนอที่แปลกใหม่ ทันต่อยุคสมัยหรือเหตุการณ์ที่ผู้คนในสังคม ต่างให้ความสนใจ โดยเฉพาะวิถีชีวิตภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมเนื่องจากหนังสือรวมเรื่องสั้น สามานย์สามัญ ของ อุทิศ เหมะมูล ประกอบไปด้วยเรื่องสั้น 8 เรื่อง ได้แก่ กรุงเทพฯ กรุงเทพ (1) วิถี วิถีกาล, สามัญ สามัญ, ระคน ละคร, เสียง สาดแสง, สำลักสำนึก, บูรณาการ บูรณาการ, กรุงเทพฯ กรุงเทพ (2) เป็นเรื่องสั้นที่สะท้อนภาพสังคม ความเป็นไปของผู้คนในเมือง เรื่องราวชีวิตที่พิการของผู้คนและการดำเนินชีวิตที่ถูกกำหนดโดยคนอื่น ผ่านการย้าซื้อเรื่องสองครั้งต่างเสียงต่าง ความหมาย มองความหมายผ่านความต่างทางสังคมที่ผู้คนมีความแตกแยกในเหตุการณ์ปฏิรูปทางการเมือง และนำเสนอ บทบาทขององค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนสร้างสามัญสำนึก ความถูกต้อง ความเป็นธรรมทางสังคมอย่างใกล้ชิดกว่าสถาบันทางการเมือง ซึ่งสะท้อนผ่านความคิด การอธิบายและวิถีชีวิตของตัวละครที่หลากหลายจากสังคมเดียวกันในเรื่องเล่าทั้ง 8 เรื่องนี้

การเล่าเรื่องที่มีส่วนเกี่ยวข้องกันของการเปิดเรื่องและปิดเรื่อง รวมไปถึงเรื่องย่อยของการดำเนินเรื่องที่มีมิติการเล่า ต่างมุมมอง ทำให้มองเห็นภาพสะท้อนสังคมที่เป็นกระจกเงาสะท้อนให้เห็นจากตัวบทวรรณกรรม ผ่านชีวิตที่หลากหลายตกอยู่ในสภาพสังคมแวดล้อมคล้ายกัน จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาในหัวข้อภาพสะท้อนสังคม ในหนังสือรวมเรื่องสั้นสามานย์ สามัญของ อุทิศ เหมะมูล เพื่อศึกษาวิเคราะห์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ทางสังคมที่สะท้อนผ่านเรื่องเล่า ผ่าน ความคิด ทักษะคิดของตัวละคร โดยมีเนื้อหาทั้งด้านการศึกษา ครอบครัว การประกอบอาชีพ เศรษฐกิจ การเมือง และปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม อันเป็นหน้าที่ของวรรณกรรมและนักเขียนที่ต้องถ่ายทอด บอกเล่าเรื่องราวและเหตุการณ์ เพื่อสะท้อนปัญหา หรือปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นเพื่อให้สังคมได้รับรู้ถึงแง่มุมบางอย่างที่หลายคนทราบกันดีอยู่แล้วแต่ยังไม่มีใครหรือ หน่วยงานใดสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ได้ เรื่องสั้นจึงเป็นตัวกลางในการประท้วงความอยุติธรรม ความไม่เท่าเทียม รวมไปถึงความขัดแย้งของกลุ่มบุคคลที่ทำให้สังคมกรุงเทพฯ เป็นสังคมที่คนมองว่ามีแต่ปัญหาและไม่มีความสุข

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมจากรวมเรื่องสั้นสามมัญญ์ของ อุทิศ เหมะมูล

แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

วรรณกรรมกับสังคมเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกันจนเกือบจะแยกออกจากกันไม่ได้ มีผู้กล่าวอยู่เสมอว่าวรรณกรรมเป็นกระจกส่องสังคม สภาพสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัยเป็นตัวกำหนดเนื้อหาในวรรณกรรมนั้น ๆ ดังที่เจตนา นาควัชระ (2521) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นสิ่งที่ผูกพันกับภาวะสังคมและเป็นสมบัติร่วมของคนทุกยุคทุกสมัยทุกถิ่น การศึกษาวรรณกรรมจึงต้องศึกษาควบคู่กับสังคมอันเป็นแหล่งกำเนิดของวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ ผู้ประพันธ์ได้แสดงความคิด ปรัชญา ตลอดจนความจริงของสังคมอย่างตรงไปตรงมาด้วยความสนใจและรับผิดชอบ วรรณกรรมจึงมีอิทธิพลต่อสังคม รวมทั้งมีพลังในสังคมมนุษย์ด้วย

ตรีศิลป์ บุญขจร (2542) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมและได้เสนอแนวทางการศึกษาวรรณกรรมกับสังคมสรุปได้ดังนี้

1. วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนทางสังคม การสะท้อนภาพทางสังคมของวรรณกรรมไม่ได้เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ แต่เป็นภาพสะท้อนทางประสบการณ์ของผู้เขียนและเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคม โดยอาจสะท้อนทั้งรูปธรรมและนามธรรม

2. สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมและนักเขียน นักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้อิทธิพลจากสังคมในด้านต่าง ๆ เช่นวัฒนธรรมประเพณี ศาสนา ปรัชญา การเมือง เศรษฐกิจ สถานการณ์ เป็นสิ่งกำหนดโลกทัศน์และชีวทัศน์ของนักเขียน

3. วรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม นักเขียนที่ยิ่งใหญ่ นอกจากมีพรสวรรค์ในการสร้างสรรค์วรรณกรรมให้มีชีวิตโน้มน้าวจิตใจผู้อ่านแล้วยังเป็นผู้มีทัศนะกว้างไกล เพราะมีความเข้าใจและเข้าถึงสภาพของมนุษย์และสังคม สามารถเข้าใจโลกและมองความจริงได้ลึกซึ้ง

สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางสังคมสามารถเกิดได้หลายประการแต่ละสาเหตุก็จะมีผลกระทบต่อบุคคลเป็นกระบวนการ ซึ่งพงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์ (2526) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน สรุปได้ว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนเกี่ยวข้องกับปัจจัย 4 ประการ คือ การกระทำ ผู้กระทำ บรรทัดฐานทางสังคมและผู้อื่น ซึ่งพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือไม่ขึ้นอยู่กับของเขตที่กลุ่มหรือสังคมได้จำกัดไว้ได้แก่ ความสำคัญของบรรทัดฐานทางสังคม สถานการณ์ที่การละเมิดนั้นได้เกิดขึ้น ลักษณะของผู้ละเมิดบรรทัดฐาน สถานภาพทางสังคม

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2536) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีโครงสร้างนิยามว่าเป็นทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ทางสังคม เพราะองค์ประกอบของสังคมมนุษย์นั้น มีหลากหลายโครงสร้าง และแต่ละส่วนต่างพึ่งพาอาศัยกันเพื่อรวมเป็นสังคม ที่มาของทฤษฎีโครงสร้างนิยามเริ่มมาจากแนวคิดในการอธิบายระบบของสังคมโดยมีจิตใจของมนุษย์เป็นที่ตั้ง และแนวคิดในการสันนิษฐานว่าสังคมเป็นระบบแนวคิดเชิงสัญลักษณ์ รวมไปถึงการตีความของสัญลักษณ์ในสังคมโดยมองจากมุมมองตรงข้ามมองในส่วนของโครงสร้าง และมองแบบองค์รวม ทฤษฎีโครงสร้างนิยามนั้น แท้จริงแล้วเป็นทฤษฎีที่สร้างมาจากการศึกษา

ทางด้านภาษา แนวคิดโครงสร้างนิยมนั้นมีหลักการว่า มนุษย์นั้นไม่สามารถมีอิสระนอกเหนือโครงสร้างของภาษาได้ ภาษาคือสิ่งที่ควบคุมชีวิตของมนุษย์ในทุกด้าน ทั้งจารีต ประเพณี หรือการแต่งกาย หรือแม้แต่อาหาร

ผลการศึกษา

จากการศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากหนังสือรวมเรื่องสั้นสามัญ สามัญ ของ อุทิศ เหมะมูล พบว่ามีภาพสะท้อนสังคมทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้

1. ภาพสะท้อนด้านครอบครัว
2. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ
3. ภาพสะท้อนด้านการเมืองการปกครอง
4. ภาพสะท้อนด้านการศึกษา
5. ภาพสะท้อนด้านค่านิยมและความเชื่อ

ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ทั้ง 5 ด้านที่สะท้อนจากตัวบทวรรณกรรมเรื่องสามัญสามัญ ของ อุทิศ เหมะมูล จากเรื่องสั้นทั้ง 8 เรื่องผู้ศึกษาพบเรื่องราวของการดำเนินชีวิตของผู้คนทั้งนักการเมือง นักธุรกิจ พนักงาน และประชาชนทั่วไป ที่มีความแตกต่างทั้งทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และสถานภาพทางสังคมที่มีการแบ่งแยกอย่างชัดเจน ดังนี้

1. ภาพสะท้อนด้านครอบครัว

สังคมกรุงเทพฯ เป็นสังคมของคนที่อยู่บนพื้นที่ของตึก อพาร์ตเมนต์ คอนโด แต่สำหรับคนที่ยากจนผู้คนเหล่านี้จะอาศัยอยู่ในสลัมที่แออัด สภาพแวดล้อมไม่บริสุทธิ์ เป็นแหล่งรวมอบายมุขและประสบปัญหาภัยกับเด็กวัยรุ่นป่วนเมือง เพราะครอบครัวที่เด็กเหล่านั้นเติบโตมาเป็นครอบครัวที่พ่อหรือแม่ต้องทำมาหากินเลี้ยงชีพไม่มีเวลามาคอยดูแลหรือเป็นเพราะความยากลำบากจึงทำให้เด็กในชุมชนเหล่านี้ไม่ได้รับการศึกษาจึงไม่มีหน้าที่การงานที่มั่นคง ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวโดยเฉพาะการใช้ความรุนแรง

“ตานางเหลือบไปเห็นรอยครูดกลอกเป็นทางยาวบนตัวรถมอเตอร์ไซด์ที่ยังผ่อนไม่หมด โทสะบันดาลขึ้นอีก คราวนี้มองเห็นไม้ไผ่ขนาดลำแขนวางอยู่ใกล้ ๆ จึงหยิบคว้าฟาดตะไปที่ตัวลูกชายเด็กหนุ่มนอนชดตัวอยู่บนพื้นอย่างจำนน”

(อุทิศ เหมะมูล ,2557 ,หน้า 18)

ปัญหาความรุนแรงที่เกิดในครอบครัวส่งผลต่อสภาวะทางจิตของคนในครอบครัวที่ได้รับผลกระทบเหล่านั้นจนอาจทำให้เป็นปมด้อยในการดำเนินชีวิตในสังคม การแสดงออกโดยการใช้ความรุนแรงทั้งรูปแบบของการกระทำและคำพูดย่อมทำลายความเป็นครอบครัว ทั้งยังส่งผลให้เกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่นำไปสู่ความขัดแย้งต่อไปในสังคม

“รู้ตัวอีกทีเขาไม่มีแรงพุ่มทำลายข้าวของอย่างที่คุณชายสามัญเขาทำกัน
ผู้ขายสามัญอย่างน้อยก็พ่อของเขา เจ็บไปเลย ใครใช้ให้มึงพูด ใครใช้ให้มึงแสดงความคิดเห็น ยุ่งแต่
ในเรื่องของมึงเถอะว่าพุ่มนี้จะทำอะไรให้กูกิน”

(อุทิศ เหมะมูล ,2557 ,หน้า 29)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าภาพความรุนแรงของคนในครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กเมื่อโตขึ้น การใช้ชีวิตในสังคมจึงต้องมีการปรับตัวเนื่องจากภาวะของความกังวล หวาดระแวงคนรอบข้าง วรรณกรรมจึงถ่ายทอดมุมมองความคิดและความรู้สึกของตัวละครเพื่อเป็นตัวแทนในการสื่อสารกับสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม ปัญหาครอบครัวจึงเป็นปัญหาหลักจากเครือข่ายสังคมที่ควรได้รับการแก้ไข

2. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ

กรุงเทพฯ ในยุควิกฤติเศรษฐกิจทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้นในขณะที่เงินเดือนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของบุคคล แสดงให้เห็นถึงกลุ่มพ่อค้าคนกลางที่มีความโดดเด่นขึ้นมาในสังคม ด้วยแผนการตลาดที่ครอบคลุมกลุ่มผู้ค้ารายย่อยซึ่งเป็นชาวบ้านที่มีฐานะยากจน การลงทุนสนับสนุนโครงการแก่ชาวบ้านถือเป็นอีกกลไกหนึ่งที่จะช่วยให้ยอดขายผลผลิตของกลุ่มผู้ค้ารายใหญ่เติบโตขึ้นในขณะที่ชาวบ้านถูกเอารัดเอาเปรียบและสูญเสียผลประโยชน์อย่างสิ้นเชิง

“ตลาดของบริษัทดังกล่าวใหญ่ขึ้น ครอบคลุมในทุกด้าน มันค่อย ๆ
เข้ามาในชุมชนทั้งหมด เขาทำให้เห็นว่าไก่ที่ออกมาจากบริษัทของเขาสด สะอาด ปลอดภัย และมี
อนามัย ผู้คนในชุมชนจึงหันไปบริโภคไก่ของเขา”

(อุทิศ เหมะมูล ,2557 ,หน้า 135)

กลไกการขายของนักธุรกิจหรือแม้แต่พ่อค้าแม่ค้าที่ขายของริมทางก็ยังมีกำไรจากการโฆษณาที่มีการดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคหรือผู้ที่มาใช้บริการ โดยการทำให้ผู้บริโภคเล็งเห็นว่าสินค้าหรือบริการเหล่านั้นมีราคาที่ประหยัดคุ้มค่าและสะดวกสบาย ทั้งที่จริงแล้วยังเคลือบไปด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ อีกมากมายที่จะทำให้ผู้บริโภคเสียผลประโยชน์

“แพ่งเสวยออกโรงแจกแจงเอง มะม่วง 60 บาท ข้าวเหนียวอีก 30 บาท จะเป็น
150 ไปได้ยังงี้ แม่ค้าทำหน้าที่ละเอียด เธอชี้มือไปที่ป้ายติดราคาเป็นเชิงว่าให้แพ่งเสวยอ่านดี ๆ ป้าย
เขียนว่า ราคาลูกละ 60 บาท นั้นถูกต้องแต่ไอ้คำว่า Start หรือเริ่มต้นนี่เล็กเสียนมองแทบไม่เห็น
เลย”

(อุทิศ เหมะมูล ,2557 ,หน้า 124)

เศรษฐกิจในสังคมกรุงเทพฯ จึงเป็นเสมือนกลวงที่ต้องสะท้อนภาพให้เห็นภาพลักษณ์ที่ดีต่อกลุ่มผู้บริโภคเพื่อให้สินค้าหรือบริการได้ยอดขายและกำไรเพิ่มขึ้น แต่ไม่ได้คำนึงถึงการบริการที่มีคุณภาพจริง ๆ โดยไม่ต้องใช้กลไกการตลาดที่ซับซ้อนเพื่อหลอกลวงผู้บริโภค เหตุทั้งหมดเกี่ยวข้องกับปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องหากกลยุทธ์ทางการขายเพื่อสร้างรายได้ให้กับบริษัท จึงสะท้อนให้เห็นถึงระบบของการเอารัดเอาเปรียบเป็นขั้นตอนในทุกสาขาอาชีพ

3. ภาพสะท้อนด้านการเมืองการปกครอง

เหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองที่เกิดขึ้นถูกถ่ายทอดผ่านเรื่องราวที่กล่าวในทำนองเสียดสี ความรุนแรงที่มาจากข่าวอำนาจทางการเมืองสองฝั่ง จากการปลุกระดมของเหล่าหัวหน้าผู้ชุมนุม ทำให้เกิดการปะทะกันและก่อให้เกิดการลอบทำร้าย

“ข้าเห็นความแตกแยก ได้ ยินถ้อยคำปลุกเร้าระดม อารมณ์โกรธ
เกรี้ยวเถื่อนถอยถูกกระพือขึ้นโดยแกนนำ จนเมื่อหน่วยงานความมั่นคงประกาศขอคืนพื้นที่ ผู้บุกรุกก็
ไม่ฟัง ยังตอบโต้ด้วยการจัดตั้งการ์ดทั้งลาดตระเวนสอดส่อง ยั่วยุทำทนายสวมไอ้โม่งแต่งกายชุดดำ อำ
พรางตัวเองเข้ามาในกลุ่มผู้บุกรุก เปลี่ยนสนามการค้าให้เป็นสนามรบ”

(อุทิศ เหมะมูล ,2557 ,หน้า 164)

สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างข่าวอำนาจทางการเมืองนับตั้งแต่การรัฐประหารปี พ.ศ. 2549 ยังคงอยู่และเป็นความขัดแย้ง ทางการเมืองที่กินเวลายาวนานมีการแบ่งสีแบ่งฝายภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ผลของความขัดแย้งนำไปสู่ความสูญเสีย โดยเฉพาะการขอคืนพื้นที่จากกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ และยังมีกรล่อนโยบายสมัยชาติชาย ชุณหะวัณ “เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า”

เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความกระจัดกระจายของกลุ่มผู้มีอิทธิพลและผู้แสวงหาผลประโยชน์ทางอ้อม เกิดการทุจริตคอร์รัปชันกันภายในหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการใช้เส้นสายเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งหน้าที่การงาน กัดขี้ข่มเหงพนักงานที่มีอำนาจน้อยกว่าตน เป็นผลกระทบจากความไม่สงบทางการเมืองและความไม่เป็นระเบียบทางสังคมเพราะขาดผู้นำประเทศ ทั้งนี้ยังปรากฏปัญหาการใช้ความรุนแรง การค้าบริการทางเพศ และปัญหายาเสพติดที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข

“ทางเราขอ 25% ของโครงการ ผู้ประกอบการทำหน้าที่ไม่เข้าใจ เราจึง
บอกว่านี่ตรงไปตรงมาที่สุดแล้วนะ คุณเสนอโครงการมา 2 ล้านบาท เราขอ 500,000 บาท หากคุณ
โอเค อนุมัติทันที”

(อุทิศ เหมะมูล ,2557 ,หน้า 120)

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานทั้งหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานภาคเอกชน ดังที่พิชญ์ณัฐา พรหมศิลป์ (2559) ได้กล่าวถึงรูปแบบการคอร์รัปชันในระบบราชการไทยว่า การใช้อำนาจของบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐที่ศึกษาพบว่า อำนาจจะมาพร้อมกับตำแหน่งหน้าที่การงาน คือในสังคมของข้าราชการนั้น เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่ายศและตำแหน่งเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงอำนาจการสั่งการ การนับถือและการเคารพ และรวมไปถึงการให้คุณให้โทษตามสายการบังคับบัญชา ทำให้อำนาจ มีอิทธิพลเหนือระบบราชการ จึงมีการใช้อำนาจในการแสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งอำนาจที่ว่ามีทั้งอำนาจการสั่งการ หรือไม่กระทำการใด ๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนตัวไว้ให้มากที่สุด ไม่ให้ประโยชน์นั้นสูญหายไป รวมไปถึงอำนาจการคุ้มครองผู้กระทำความผิดที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การคอร์รัปชันยังคงเป็นปัญหาสังคมอยู่ได้โดย

ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง และทำให้ข้าราชการบางส่วนไม่สามารถรักษาความเป็นกลางไว้ได้ จำเป็นที่จะต้องเลือกปฏิบัติตามผู้ที่มีอำนาจเหนือตน โดยให้สิทธิพิเศษมากกว่ากลุ่มอื่น หรือเอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มตัวเองมากกว่ากลุ่มอื่น

4. ภาพสะท้อนด้านการศึกษา

การศึกษาที่สะท้อนจากเรื่องสั้นบูรณาการบูรณาการ เป็นหนึ่งในเรื่องสั้นจากรวมเรื่องสั้นสามัญสามัญของอุทิศ เหมะมูล เรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงระบบการศึกษาที่มีความล้าสมัยและถูกออกแบบมาเป็นชุดความรู้ ไม่มีการบูรณาการอย่างแท้จริง ทำให้การศึกษายังคงย่ำอยู่กับที่ไม่มีการพัฒนาหรือถูกสร้างขึ้นใหม่เพื่อล้มล้างระบบเก่าสู่ระบบการศึกษาสร้างสรรค์ที่ดีกว่าเดิม

“อาจารย์ที่รับหน้าที่ เป็นผู้ดำเนินการเสวนา จะถามคำถามรูปแบบเดิม ๆ เหมือนกันในทุกที่ เป็นแบบฟอร์มอย่างหนึ่งในคลังข้อมูลสาธารณะ อาจจะเขียนไว้เป็นหลักสูตรก็ได้ แบบอย่างคำถามจะถูกจดบันทึกในสมุดของนักศึกษา ซึ่งต้องทำรายงานส่งและออกเป็นข้อสอบท้ายปีการศึกษาเขาหรือเธอต้องไปหาข้อมูลเพิ่มเติมในเว็บไซต์ แล้วนำรายงานนั้นมาส่ง ปัญหาคือไม่มีใครอ่านหนังสือก่อนทำรายงาน”

(อุทิศ เหมะมูล ,2557 ,หน้า 145)

ปัญหาทางการศึกษาที่สะท้อนจากตัวบทวรรณกรรมอีกอย่างคือ การขาดโอกาสทางการศึกษาโดยเฉพาะเยาวชนที่มีฐานะยากจนในชุมชนแออัด ที่รัฐบาลไม่ได้เข้าไปให้ความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง เป็นเหตุให้เกิดปัญหาวัยรุ่นนป่วนเมือง และ ปัญหายาเสพติดตามมา

5. ภาพสะท้อนด้านค่านิยมและความเชื่อ

สังคมท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาอิทธิพลต่อคนในสังคม โดยเฉพาะค่านิยมด้านวัตถุที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ทั้งสินค้า การแต่งกาย คนส่วนใหญ่นิยมมาเดินซื้อสินค้าจากห้างสรรพสินค้ามากกว่าการซื้อสินค้าจากตลาดเหมือนในอดีต หากบุคคลใดที่แต่งกายผิดแปลกหรือแตกต่างจากคนทั่วไป ผู้คนก็จะมองด้วยความดูถูกว่าเขยไม่ทันสมัย เทคโนโลยีถูกพัฒนาเป็นสื่อในการโฆษณาด้วยแสงและสีที่มีความคมชัด เพื่อให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มวัยรุ่นหรือคนสมัยใหม่ สังคมยุคนี้จึงนับว่าเป็นสังคมที่บุคคลยึดถือวัตถุนิยมเป็นสำคัญ

“เมื่อเขาเดินเงอะงะตัดลานหน้าศูนย์การค้า ชะงักกลางลาน เมื่อเสียงจากจอมอนิเตอร์ขนาดใหญ่ กระทบมาถึงตัวเขา และผู้คนที่ต่างนั่งมองจอยักษ์ ด้วยความสนใจเขาเห็นผู้คนมองจอขนาดยักษ์คล้ายถูกสะกดจากภาพแสงและเสียง อันตื่นตาและทรงพลัง เขาก้าวเดินต่อมาเกือบถึงทางเข้าหน้าศูนย์การค้า เขายืนมองผู้คนที่ตรงจุดนั้นสลบกับภาพขนาดใหญ่”

(อุทิศ เหมะมูล ,2557 ,หน้า 100)

ความเชื่อก็เป็นสิ่งหนึ่งที่คนส่วนใหญ่ยึดถือศรัทธาในการดำเนินชีวิตประจำวัน วัดจึงถือเป็นศูนย์กลางความเชื่อของผู้คนที่เคารพนับถือ แต่ในเรื่องสำคัญสำนึกนั้นได้สะท้อนถึงความเชื่อที่เป็นวัตถุหรือสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเลียนแบบ

ธรรมชาติ ซึ่งคนในสังคมนั้นรับรู้และเห็นชอบด้วยเพราะยึดถือความเชื่อว่ามีอยู่จริง หากใครที่ไปต่อต้านความเชื่อก็จะถูก
 ผู้คนในสังคมลงโทษ

“เขาหยุดยืนอยู่เบื้องหน้าต้นโพธิ์ใหญ่ต้นหนึ่ง รอบโคนผูกผ้าสามสี มีพระพุทธรูป
 ปางนาคปรกประดิษฐานใต้ต้นโพธิ์ใหญ่ มีคนกลุ่มหนึ่ง จุดธูปเทียนเตรียมบูชา ไม่ใช่สิ่งที่เขาสนใจนัก
 สิ่งที่เขาสนใจอยู่บนยอดต้นโพธิ์ที่ถูกบดบังโดยพุ่มใบและเหล่ากาฝากต่างๆ ประหนึ่งเป็นต้นไม้
 ลูกผสมหลากหลายพันธุ์ เบื้องหลังพุ่มไม้มีลำโพงกระจายเสียงแอบซ่อนอยู่ หากไม่สังเกตก็ไม่อาจเห็น
 เพราะเบื้องหน้าเครื่องกระจายเสียงนั้นยังมีไฟสปอร์ตไลท์ส่องทำมุมลงมาทางตาผู้คน เสียงนกที่เขา
 ได้ยิน เป็นเสียงสาตแสง”

(อุทิศ เหมะมูล ,2557 ,หน้า 106)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าความเชื่อเข้ามามีอิทธิพลต่อชาวบ้าน ทั้งการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพใน
 การแสวงหาผลประโยชน์ หรือใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ โดยการสร้างความเชื่อจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้งดอกไม้ปลอม เสียงนก
 เสียงพระสวดผ่านเครื่องขยายเสียง สิ่งที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นเป็นสิ่งที่นอกเหนือจากธรรมชาติหรือสิ่งที่ควรจะเป็น แต่ผู้คนกลับ
 มองข้ามและให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้มากเกินไป จนเป็นบ่อเกิดแห่งความขัดแย้งตามมา

บทสรุป

วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนทางสังคม จากประสบการณ์ของผู้เขียนและเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคม โดยสะท้อนทั้ง
 รูปธรรมและนามธรรม ภาพสะท้อนทางสังคมที่ปรากฏจากรวมเรื่องสั้นสามัญของอุทิศ เหมะมูล โดยศึกษาผ่านตัว
 ละครทั้งการแสดงออกด้านพฤติกรรม อารมณ์ความรู้สึก ความคิดที่มีต่อเหตุการณ์ทางสังคม หรือศึกษาจากบทสนทนาที่เป็น
 การกล่าวถึงเรื่องราวโดยการสื่อสารผ่านคนในสังคม และเชื่อมโยงเหตุการณ์ในสังคมที่สัมพันธ์กับตัวบทวรรณกรรมในสมัยนั้น

ผู้ศึกษาพบภาพสะท้อนทางสังคม 5 ประเด็น ดังนี้คือ ภาพสะท้อนด้านครอบครัว วิถีชีวิต อายุ อาชีพ หรือสถานภาพ
 ทางสังคม ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคมที่มีความแตกต่าง รวมไปถึงการสะท้อนปัญหาครอบครัว เช่น การใช้ความรุนแรง
 ของคนในครอบครัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ ด้วยปัญหา
 ความไม่สงบทางการเมืองทำให้ไม่มีการตั้งอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางอย่างมีประสิทธิภาพ เศรษฐกิจก็ตกต่ำราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น
 และเต็มไปด้วยกลยุทธ์ทางการค้าที่หลอกลวงผู้บริโภคมากมาย รวมทั้งโครงการสาธารณสุขที่แผ่ขยายเพิ่มมากขึ้น ภาพ
 สะท้อนด้านการเมืองการปกครอง นำเสนอภาพความขัดแย้งของกลุ่มอำนาจทางการเมืองและประชาชนหรือฝ่ายค้านที่
 ต้องการโค่นล้มอำนาจรัฐบาล ก่อให้เกิดการปะทะกันทำให้เกิดการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ภาพสะท้อนด้านการศึกษา
 แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของระบบการศึกษาสำเร็จรูป ตามแบบฟอร์มที่ถูกกำหนดขึ้น เน้นทฤษฎีแต่ไม่ได้เน้นการนำมา
 ประยุกต์หรือบูรณาการและยังมีเยาวชนจำนวนมากที่ไม่ได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษา ภาพสะท้อนด้านค่านิยมและ
 ความเชื่อ มีนำเสนอความคิดเห็นผ่านตัวละครในเรื่องค่านิยมของคนในสังคมทั้งการแต่งกาย หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามา

บทบาทในชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น จนกลายเป็นค่านิยมที่ปฏิบัติกันมาตามกระแสความเปลี่ยนแปลงของอดีตและปัจจุบัน อีกทั้งการสะท้อนความเชื่อที่เกิดขึ้นในสังคม ในมุมมองของความยึดติดกับวัตถุมากกว่าความศรัทธาที่แท้จริง การปลูกสร้างหรือทดแทนความจริงเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีความเชื่อความศรัทธา แต่แท้ที่จริงแล้วทุกความเชื่อล้วนเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นม่านั้น วัตถุจึงไม่ได้เป็นแค่ที่พึ่งทางใจเท่านั้นแต่ยังหมายรวมถึงการแสวงหาผลประโยชน์ของคนบางกลุ่มที่หาช่องทางทำมาหากินจากความเชื่อของบุคคล

วรรณกรรมเรื่องสามานย์สามัญ เป็นวรรณกรรมที่ผู้เขียนต้องการสื่อเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมสมัยนายกราชชาติชาย ชุณหะวัณ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2549 เป็นเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองเนื่องด้วยการบริหารด้วยอำนาจเผด็จการ จึงเกิดการชุมนุมประท้วงทำให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน อีกทั้งสภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคมย่ำแย่เนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำ แต่รัฐบาลกลับนิ่งเฉยประชาชนกำลังถูกใช้เป็นเครื่องมือของนักการเมือง และนักธุรกิจที่หาช่องทางในการหาผลประโยชน์จากกลุ่มประชาชนผู้ใช้แรงงานที่มีฐานะยากจน มองเห็นสภาพสังคมยุคที่มีเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย แต่ชีวิตของคนในสังคมกลับมีความลำบาก มีแต่ความขัดแย้ง ทั้งทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อที่เป็นต้นเหตุในการปะทะกันของกลุ่มคนในสังคมนั้น รวมถึงระบบการศึกษาที่มีการนำเสนอภาพของเด็กที่ไม่ได้รับการศึกษาจึงทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นไปก่อความวุ่นวายให้กับสังคม แต่ด้วยอิทธิพลของสื่อที่เป็นตัวเชื่อมโยงสังคมของคนในสมัยสายตาของสังคมภายนอก หน่วยงานต่าง ๆ จึงให้การช่วยเหลือจนเด็กและเยาวชนเหล่านั้นมีอนาคตที่ดีขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าถ้าหากสื่อไม่ถ่ายทอดเรื่องราวออกไปก็คงไม่มีหน่วยงานใดยื่นมือเข้ามาให้การช่วยเหลืออย่างจริงจัง สังคมจึงเป็นสิ่งที่เชื่อมต่อกันทั้งโครงสร้างทางสังคมใหญ่หรือโครงสร้างทางสังคมที่เล็กลงมา ทั้งสถาบันทางการเมือง สถาบันทางเศรษฐกิจ สถาบันการศึกษา และสถาบันครอบครัว ย่อมมีความสัมพันธ์กันและส่งผลกระทบต่อโครงสร้างต่าง ๆ ทุกโครงสร้างเพราะทุกชีวิตก็อยู่ในโครงสร้างทางสังคมเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาประเด็นทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่องาน นักเขียนและสังคม
2. ควรศึกษางานวรรณกรรมในประเด็นอื่น ๆ ที่สะท้อนผ่านตัวบทวรรณกรรมในงานวรรณกรรมท้องถิ่นได้ เช่น อัตลักษณ์ท้องถิ่นซึ่งมีความน่าสนใจและกำลังเป็นที่นิยม

เอกสารอ้างอิง

- เจตนา นาควัชร. (2521). *วรรณคดีวิจารณ์และการศึกษาวรรณคดี : วรรณไวทยาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2542). *นวนิยายกับสังคมไทย(2547-2500)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ลาดพร้าว
- พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์. (2526). "พฤติกรรมเบี่ยงเบน" ใน *สังคมศึกษา 4 หน่วยที่ 9 - 15*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พิชญ์ณัฐา พรรณศิลป์. (2559). *การคอร์ปชั่นในระบบราชการไทย : แนวทางการป้องกันแลแก้ไข*. คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ยุรฉัตร บุญสนิท. (2538). *วรรณวิจารณ์. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้*.

อัมพร จิตรรักษา. (2543). *ศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งที่ขับร้องโดยเอกชัย ศรีวิชัย*. ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

อุทิศ เหมะมูล. (2557). *สามานย์ สามัญ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จตุติ.

HS-O-31

การพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ระดับช่วงชั้นที่ 4 ด้วยบทเรียนท้องถิ่น

เรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ กรณีศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี

Development of Mathematical Instructions for High School Students Level using
Local Unit in topic of Mathematics in Museum: Case Study Ban Kao National Museum
at Kanchanaburi.

วลีพร ตะพัง^{1*} วังนาค์ กุลคลัง¹ สุนิสา ละวรรณวงษ์¹ พิมพา สุวรรณฤทธิ¹

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

* ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0909937095, E-mail address: walitapang@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ระดับช่วงชั้นที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ระดับช่วงชั้นที่ 4 และ (3) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ในระดับช่วงชั้นที่ 4 ด้วยบทเรียนท้องถิ่นที่บูรณาการวิชาคณิตศาสตร์กับศิลปวัฒนธรรม กลุ่มเป้าหมายในวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี 1 (บ้านเก่าวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน และ ครูและนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนไทยคมณีกาญจนวิทยา อำเภอไทยโค จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2559 จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ และ แบบวัดความพึงพอใจของครู และนักเรียนที่ใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ กรณีศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E_1/E_2 โดยเฉลี่ยเท่ากับ 82.92/81.52 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนท้องถิ่น เรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.22)

คำสำคัญ : บทเรียนท้องถิ่น, คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์, พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า

Abstract

This research aims to (1) construct the local unit in topic of mathematics in museum at high school students level with an efficiency of 80/80 (2) study the satisfaction if using local unit in topic of mathematics in museum at high school students level and (3) develop mathematical instruction at high school students level by using local unit integrated to mathematics with art and culture. The target groups

are teachers and students at high school level, academic year during 2015 – 2016 in Amphoe Muang and Amphoe Sai Yok at Kanchanaburi that cooperates with Kanchanaburi 1 Provincial Administrative Organization School (Bankao Vittaya), Amphoe Muang and Sai Yok Maneekan Wittaya School, Amphoe Sai Yok. The instruments of this research are local unit in topic of mathematics in museum, achievement test after learning local unit in topic of mathematics in museum and satisfaction scale of teachers and students who used local unit in topic of mathematics in museum. The results of the research found that the local unit in topic of mathematics in museum : case study Ban Kao National Museum had efficiency of E_1/E_2 by average at 82.92/81.52 that was higher following to efficiency of 80/80 and students' satisfaction who studied at Mathayomsuksa 4 through learning activities management by using local unit in topic of mathematics in museum was at high level (\bar{X} = 3.79, S.D. = 0.22).

Key Word: Local Unit, Mathematics in Museum, Mathematics with Art and Culture.

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความสามารถที่จะพัฒนา
 งานในสังคมและเศรษฐกิจ แต่วัฒนธรรมการศึกษาของไทยยังเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบแยกส่วนไม่สัมพันธ์กับความ
 จริงของชีวิต ไม่ส่งผลถึงชุมชนและท้องถิ่น องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ที่ทรงคุณค่าในท้องถิ่นยังไม่ได้ถูก
 บูรณาการเข้ามาสู่ชั้นเรียนอย่างที่ควรจะเป็น หากสิ่งเหล่านี้ถูกปล่อยปละละเลยไม่มีการพัฒนาต่อยอดให้คงงามยิ่งขึ้นอาจจะ
 สูญหายไปได้ในอนาคต

ประเทศไทยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
 พ.ศ. 2545 ส่งผลกระทบให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ มีการเน้นหนักให้ปรับปรุงหลักสูตรและปรับเปลี่ยนวิธีการสอน
 เพื่อพัฒนานักเรียนให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็นและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้น
 สาระการเรียนรู้แกนกลาง และสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มุ่งให้ประชาชนมีความรู้สากลในโลกกว้างและมีความรู้ความเข้าใจใน
 ท้องถิ่น

จังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดที่มีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม อย่างหลากหลาย ที่ขึ้นชื่อ
 แห่งหนึ่งคือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า เป็นสถานที่ที่เก็บรวบรวมวัตถุ และสิ่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มากมาย มี
 การจัดแสดงถึงความเป็นมาและรากเหง้าแห่งอารยธรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ และชุมชนคนเมืองกาญจนบุรี แต่คนในชุมชน และ
 นักท่องเที่ยวมาเยือนพิพิธภัณฑ์แห่งนี้บ่อยมากเมื่อเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในจังหวัดกาญจนบุรี การที่จะทำให้คนใน
 ชุมชนได้เรียนรู้และตระหนักถึงคุณค่าของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติแห่งนี้ จำเป็นต้องนำพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติแห่งนี้เข้ามา
 เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต โดยเริ่มจากการให้เยาวชนในท้องถิ่นได้ศึกษาเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ
 การจัดการศึกษาของชาติที่ส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์สาขาวิชาคณิตศาสตร์
 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ได้จัดทำโครงการบูรณาการงานบริการวิชาการแก่สังคมสู่การวิจัยและการ
 จัดการเรียนการสอนโดยการทำ 2 กิจกรรมคือ การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ผ่านกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ และการ
 ส่งเสริมให้ครูผู้สอนและนักเรียนในจังหวัดกาญจนบุรีและสุพรรณบุรีใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรม

The Geometer's Sketchpad ผลจากการทำกิจกรรมพบว่าทั้งสองกิจกรรมทำให้นักเรียนมีทัศนคติในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มมากขึ้น และทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์มีความหลากหลายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น (วลีพร ตะพัง และคณะ, 2558) จากการบริการวิชาการดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและใช้เครื่องมือที่น่าสนใจ จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ดีขึ้น และยังทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียน และเรียนอย่างรู้คุณค่า จากความเป็นมาและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงทำการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในระดับช่วงชั้นที่ 4 ด้วยบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ภูมิศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า เพื่อสร้างองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์ นักศึกษา ครูผู้สอนในโรงเรียน นักเรียน และปราชญ์ในชุมชน ผลการดำเนินงานจะก่อให้เกิดการพัฒนาบทเรียนท้องถิ่นที่ใช้บริบทของชุมชนในการเรียนรู้ เกิดการพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ในโรงเรียน และท้องถิ่น นักเรียน นักศึกษา ที่เป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่จะเกิดความรักและหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมของชาติ และทำนุบำรุงให้คงอยู่ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ระดับช่วงชั้นที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ระดับช่วงชั้นที่ 4
3. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ในระดับช่วงชั้นที่ 4 ด้วยบทเรียนท้องถิ่นที่บูรณาการวิชา

คณิตศาสตร์กับศิลปวัฒนธรรม

ขอบเขตการทำวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

ครูและนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี 1 (บ้านเก่าวิทยา) อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน และ ครูและนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนไทรโยคพัฒนศึกษา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2559 จำนวน 33 คน

ระยะเวลาดำเนินการ ในการศึกษาและลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลในช่วงเดือน ธันวาคม 2558 ถึงเดือน พฤศจิกายน 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์
3. แบบวัดความพึงพอใจของครู และนักเรียน ที่ใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์

การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาและหาคุณภาพบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ทัศนศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า

ในการพัฒนาบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ทัศนศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด หลักการและลักษณะของแบบฝึกทักษะจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษารายละเอียดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี 1 (บ้านเก่าวิทยา) และโรงเรียนไทรโยคเมธีกาญจนวิทยา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา คำอธิบายรายวิชา ค31102 เรื่อง ความสัมพันธ์และฟังก์ชัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. นำเนื้อหาเรื่อง ความสัมพันธ์และฟังก์ชัน ในหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มาพัฒนาเป็นบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ทัศนศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า จำนวน 3 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง
4. นำบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบถึงความเหมาะสมของเนื้อหาในบทเรียน ความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับช่วงชั้นที่ 4 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือมีจำนวน 3 ท่าน
5. หลังจากผู้เชี่ยวชาญได้ทำการประเมินความถูกต้องเชิงเนื้อหา(Validity)แล้วนำมาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
6. นำบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี 1 (บ้านเก่าวิทยา) เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ พบว่าบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยเท่ากับ 84.64/80.10 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (เกณฑ์ 80/80) และแก้ไขปรับปรุงจนได้บทเรียนท้องถิ่นที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มทดลองที่โรงเรียนไทรโยคเมธีกาญจนวิทยา

การพัฒนาและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์

ในการพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความสัมพันธ์และฟังก์ชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากเอกสาร ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาวิเคราะห์และกำหนดประเด็นการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้ครอบคลุมเนื้อหาในบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ทั้ง 3 แผน

2. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความสัมพันธ์และฟังก์ชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งใช้วัดทักษะ 3 ด้าน คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ จำนวน 30 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหา ตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้

3. กำหนดเกณฑ์การประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการให้คะแนนสำหรับการตอบแบบทดสอบของแต่ละข้อ โดยให้ 1 คะแนนเมื่อตอบถูก และ 0 คะแนนเมื่อตอบผิด

4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความสัมพันธ์และฟังก์ชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบ โดยพิจารณาจากค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์(IOC) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความสัมพันธ์และฟังก์ชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี 1 (บ้านเก่าวิทยา) ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มเดียวกับที่ใช้หาคุณภาพของบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ และนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หา ค่าความยากง่าย(p) และค่าอำนาจจำแนก(r) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยใช้สูตรอย่างง่าย กลุ่มสูง กลุ่มต่ำ 25 %

6. คัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่าย(p) ระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 20 ข้อ

7. นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้แล้วมาหาค่าความเชื่อมั่น แบบคูเดอร์ริชาร์ดสัน โดยใช้ สูตร KR-20(Kuder - Richardson 20) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

การพัฒนาและหาคุณภาพของแบบวัดความพึงพอใจของครูและนักเรียน ที่ใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์

แบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวิธีของลิเคิร์ท(Likert scale)

2. นำข้อมูล ที่ได้จากการศึกษา เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความพึงพอใจ มาประมวลเพื่อ กำหนดโครงสร้างและขอบเขตเนื้อหาของเครื่องมือ และดำเนินการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ จำนวน 10 ข้อ

3. การสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง, 2556)

4. นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและความเหมาะสมของแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการทดลองใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ให้กับครูโรงเรียนไตรโยคมณีกาญจน์วิทยาที่ร่วมวิจัย เพื่อนำบทเรียนท้องถิ่นไปใช้จัดการเรียนการสอนกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 33 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนไตรโยคมณีกาญจน์วิทยา อำเภอยะรัง จังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8

2. ครูผู้ร่วมวิจัยนำบทเรียนท้องถิ่นไปใช้จัดการเรียนการสอนกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 33 คน โดยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 3 ชั่วโมง

3. เมื่อนักเรียนเรียนจนครบทั้ง 3 แผนแล้วทำการทดสอบหลังการทดลอง โดยให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์และฟังก์ชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 ข้อ และทำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ จำนวน 10 ข้อ

4. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะระหว่างเรียน และคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2. วิเคราะห์ค่าความยากง่าย(p) และค่าอำนาจจำแนก(r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์และฟังก์ชัน

3. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้สูตร KR-20

4. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

5. วิเคราะห์คะแนนจากแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑน์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แล้วนำคะแนนเฉลี่ยมาเทียบเกณฑ์ ดังนี้(เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง, 2556)

ผลการวิจัย

ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนท้องถิ่น เรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑน์ ตามเกณฑ์ E_1/E_2 (80/80) ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนท้องถิ่น เรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑน์ ตามเกณฑ์ E_1/E_2 (80/80) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

แผนที่	n	คะแนนเต็ม แต่ละแผน	คะแนนรวมที่ ได้	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	คิดเป็น ร้อยละ	ประสิทธิภาพ
1	33	20	568	17.21	86.06	$E_1 = 82.92$
2	33	20	547	16.57	82.88	
3	33	15	390	11.82	78.78	
รวม			1505	45.61	82.92	
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	33	20	538	16.30	81.52	$E_2 = 81.52$

จากตารางที่ 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนท้องถิ่น เรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑน์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E_1/E_2 โดยเฉลี่ยเท่ากับ 82.92/81.52 สูงตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนท้องถิ่น เรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ ผลปรากฏ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้บทเรียนท้องถิ่น เรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	เนื้อหาของบทเรียนท้องถิ่นมีความน่าสนใจ อ่านง่าย เหมาะกับความสามารถของนักเรียน	4.09	0.71	มาก
2	เนื้อหาสาระในบทเรียนท้องถิ่น มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และมีตัวอย่างเหมาะสม	3.70	0.76	มาก
3	เนื้อหาสาระในบทเรียนท้องถิ่น มีความยาก-ง่ายเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	3.94	0.81	มาก
4	บทเรียนท้องถิ่นช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึก ว่า เรื่องที่เรียนมีความน่าสนใจ น่าเรียนรู้	3.85	0.89	มาก
5	การเรียนด้วยบทเรียนท้องถิ่น ทำให้นักเรียนเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น	3.58	0.74	มาก
6	บทเรียนท้องถิ่นมีขั้นตอน หรือกระบวนการที่กระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ	3.88	0.91	มาก
7	บทเรียนท้องถิ่นช่วยให้นักเรียนมีความรู้ และทักษะในเรื่องที่เรียนมากขึ้น	4.12	0.81	มาก
8	บทเรียนท้องถิ่นนี้ช่วยให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง	3.48	0.66	ปานกลาง
9	บทเรียนท้องถิ่นนี้ช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้คณิตศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.55	0.89	มาก
10	นักเรียนพอใจที่ได้เรียนโดยใช้บทเรียนท้องถิ่นนี้	3.76	0.92	มาก
รวมเฉลี่ย		3.79	0.22	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.22) เมื่อประเมินเป็นรายประเด็น พบว่า บทเรียนท้องถิ่นช่วยให้นักเรียนมีความรู้ และทักษะในเรื่องที่เรียนมากขึ้น อยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.81) รองลงมา ได้แก่ เนื้อหาของบทเรียนท้องถิ่นมีความน่าสนใจ อ่านง่าย เหมาะกับความสามารถของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.71) และอันดับสุดท้ายคือ บทเรียนท้องถิ่นนี้ช่วยให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.66)

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ระดับช่วงชั้นที่ 4 ด้วยบทเรียนท้องถิ่นเรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E_1/E_2 โดยมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.92/81.52 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากผู้วิจัย และคณะได้ศึกษาเอกสารอย่างมีลำดับและขั้นตอนการพัฒนาอย่างมีระบบ กล่าวคือ ได้ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ได้ใช้สถานที่จริงเป็นแหล่งเรียนรู้ในการสร้างเป็นบทเรียนท้องถิ่น และได้ผ่านการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข การประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับมานะ ภูเวการ (2558) ได้ทำการพัฒนาบทเรียนท้องถิ่นสาระสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ป่าต้นน้ำเขาพระ – บางคราม อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ ซึ่งบทเรียนท้องถิ่นที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.79/81.75 ดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.66 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้บทเรียนท้องถิ่นสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความตระหนักด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหลังใช้บทเรียนท้องถิ่นสูงกว่าก่อนใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับรายงานผลการศึกษาของวิไลรัตน์ ศิริรินทร์ (2556) ได้พัฒนาบทเรียนท้องถิ่นภาษาอังกฤษจากข้อมูลในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และศึกษาผลของการทดลองใช้บทเรียนที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจการเขียน และความคิดเห็นของผู้เรียนและผู้สอนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนท้องถิ่น ผลการทดลองใช้บทเรียนพบว่า นักเรียนมีคะแนนด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจและการเขียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนด้านการเขียนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนท้องถิ่นในด้านเนื้อหา กิจกรรม บรรยากาศในชั้นเรียนและประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้สอนทุกด้าน ยกเว้นด้านเนื้อหาที่อยู่ในระดับปานกลาง จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้บทเรียนท้องถิ่นเรื่องคณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนท้องถิ่น เรื่องคณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.22) ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนการสอนด้วยบทเรียนท้องถิ่น เรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า ได้ผ่านการพัฒนาตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องเหมาะสม อีกทั้งบทเรียนท้องถิ่นนี้ สร้างจากแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในท้องถิ่นของนักเรียน นักเรียนมีความคุ้นเคย และตระหนักถึงคุณค่าของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า

ซึ่งสอดคล้องกับ แววดาว รุ่งเพียร (2555: บทคัดย่อ) ได้สร้างบทเรียนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่นเรื่อง เมี่ยง รายวิชา วิทยาศาสตร์ ว 31101 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนก่อนและ หลังการใช้บทเรียนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้บทเรียนวิทยาศาสตร์ ท้องถิ่นในระดับมาก และสอดคล้องกับวาสนา ศิริภูยานันท์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้สร้างและศึกษาผลการใช้บทเรียน วิทยาศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง การปลูกข้าวหอมมะลิโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีพื้นบ้านของชุมชนบ้านน้ำโจ้ อำเภอ แม่ทะ จังหวัดลำปาง ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมี เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้บทเรียนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่น ในระดับมากที่สุด และกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบทเรียนนี้ มีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้ในท้องถิ่น จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนท้องถิ่น เรื่อง คณิตศาสตร์ในพิพิธภัณฑ์ โดยภาพรวมนักเรียนมีความ พึงพอใจอยู่ในระดับมาก

บรรณานุกรม

- เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง. (2556). การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ. กรุงเทพฯ : เอลโล่การพิมพ์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- มานะ ฤๅชการ. (2558). การพัฒนาบทเรียนท้องถิ่นสาระสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ป่าต้นน้ำเขาพระ – บางคราม อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, สุราษฎร์ธานี.
- วิไลรัตน์ ศิริรินทร์. (2556). การพัฒนาบทเรียนท้องถิ่นภาษาอังกฤษจากข้อมูลในอำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม. *วารสาร ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10, 2, 58 – 68.
- วลีพร ตะพัง และคณะ. (2558). รายงานผลโครงการบูรณาการงานบริการวิชาการแก่สังคมสู่การวิจัย และการจัดการเรียน การสอนของสาขาวิชาคณิตศาสตร์. *มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*, กาญจนบุรี.
- วาสนา ศิริภูยานันท์. (2550). การสร้างและศึกษาผลการใช้บทเรียนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่นเรื่องการปลูกข้าวหอมมะลิโดยใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีพื้นบ้านของชุมชน ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3. *วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, ลำปาง.
- แหววดาว รุ่งเพียร. (2555). การพัฒนาบทเรียนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่นเรื่อง เมี่ยง รายวิชาวิทยาศาสตร์ ว 31101 ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏลำปาง*, ลำปาง.

HS-O-32

อนุภาคและลักษณะทางวัฒนธรรมในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานนานาชาติ

(ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ของ ส.พลายน้อย

Particles and Cultures in Legendary Myths from International Folktales

(Southeast Asia) compiled by S.Phlai noi

นุชชญา วาฮะ^{1*} พรพันธุ์ เขมคุณาศัย¹ และปริยรัตน์ เชาวลิขิตประพันธ์¹

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel: 0950959773, E-mail address: nusuha.96140@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนุภาคและลักษณะทางวัฒนธรรมในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานนานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) รวบรวมโดย ส.พลายน้อย จำนวน 4 เล่ม ประกอบด้วยนิทานพม่า นิทานฟิลิปปินส์ นิทานลาว และนิทานสยาม การศึกษาอนุภาคที่ปรากฏในตำนานปรัมปรา ผู้ศึกษาใช้แนวคิดของ Stith Thompson ในการจำแนกนิทานตามอนุภาคเทพปกรณัม (A : Mythological Motifs) โดยจะจำแนกนิทานตามอนุภาคหมวดหลัก ๆ เท่านั้น และนิทานบางเรื่องอาจมีมากกว่าหนึ่งอนุภาค ผลการศึกษาปรากฏอนุภาค 5 หมวด ได้แก่ 1) อนุภาคพระผู้สร้างและเทพเจ้า 2) อนุภาคการกำเนิดจักรวาลและระบบจักรวาล 3) อนุภาคการกำเนิดธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ 4) อนุภาคการกำเนิดวัฒนธรรมประเพณี 5) อนุภาคการกำเนิดสิ่งมีชีวิตและลักษณะของสิ่งมีชีวิต สำหรับการวิเคราะห์วัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านตำนานปรัมปราในชุดนิทานนานาชาติ ผู้ศึกษาใช้แนวคิดของ อมรา พงศาพิชญ์ พบว่า วัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานมี 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) วัฒนธรรมในลักษณะขนบธรรมเนียมประเพณี 2) วัฒนธรรมในลักษณะความเชื่อทางศาสนา

คำสำคัญ : อนุภาค ลักษณะทางวัฒนธรรม ตำนานปรัมปรา ชุดนิทานนานาชาติ ส.พลายน้อย

Abstract

This article aims to study the particles and cultures that appear in the legendary myths from the series of international stories. (Southeast Asia region) compiled by S. Phlai Noi, consisting of 4 books, consisting of Burmese fairy tales, Filipino tales, Lao tales, and Siamese tales. Study of the particles that appeared in the legendary legend, a: mythological motifs. The researcher will classify the tales according to the main categories only. Some tales may contain more than one particle. The results of the study showed 5 particles, namely 1) particles the creator and the gods 2) particles the cosmogony and the cosmology 3) particles of natural and natural phenomena 4) particles the origin of cultural 5) particles of living organisms and the nature of life. For cultural analysis that reflects through legendary myths in an

international storybook series studiers' use the concept of Amara. Phongsapichit found that the culture that appears in the storytelling has 2 characteristics: 1) culture in the manner of traditions 2) culture in religious beliefs

Keywords: Motifs, Cultures, Legendary Myths, International Folktales of Southeast Asia compiled by S.Phlai noi

บทนำ

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือเอเชียอาคเนย์ ตั้งอยู่ในภูมิภาคหนึ่งของทวีปเอเชีย ประกอบด้วยประเทศต่าง ๆ 11 ประเทศ ได้แก่ ประเทศบรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย ติมอร์-เลสเต และเวียดนาม เป็นภูมิภาคที่ถือว่ามีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม นับตั้งแต่ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ความเชื่อ และศิลปะแขนงต่าง ๆ ที่คนในสังคมหรือบรรพบุรุษในอดีตร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความเจริญงอกงามของสังคม

เมื่อมนุษย์สร้างวัฒนธรรมขึ้นมา ย่อมเกิดการถ่ายทอดให้ลูกหลานเพื่อสืบทอด อนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมให้เป็นที่รู้จักและเกิดการยอมรับระหว่างกัน ดังคำอธิบายของ อมรา พงศาพิชญ์ (2537) ว่า “วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มีมนุษย์จะต้องเรียนรู้ และถ่ายทอดวัฒนธรรม เช่น การที่พ่อแม่สอนลูกว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ และการถ่ายทอดวัฒนธรรมยังมีการถ่ายทอดระบบสัญลักษณ์ด้วย เช่น การที่แม่สอนให้ลูกทำอาหารไทย ถือเป็น การถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยเหมือนกัน เมื่อสมาชิกในสังคมเห็นพ้องต้องกันว่าควรจะทำวิธีปฏิบัติแบบใด จึงเกิดเป็นแนวคิดหลักให้คนในสังคมสามารถเลือกปฏิบัติได้และเกิดการยอมรับของสังคม” ซึ่งการเผยแพร่วัฒนธรรมนี้มีหลายลักษณะ เช่น การเผยแพร่วัฒนธรรมผ่านศิลปะการแสดง เช่น การแสดงโขนของประเทศไทย การแสดงวอยังกุลิต (Wayang kulit) ของประเทศอินโดนีเซีย และการแสดงตินิกลิง (Tinikling) ของประเทศฟิลิปปินส์ เป็นต้น หรือการเผยแพร่วัฒนธรรมผ่านวรรณกรรมหรืองานเขียนประเภทต่าง ๆ ทั้งวรรณคดี นวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน เพลง ฯลฯ เช่น นิทานปันทิย สะท้อนวัฒนธรรมของอินโดนีเซีย หรือนวนิยายเรื่องลูกอีสาน ที่สะท้อนวิถีชีวิตของคนอีสาน เป็นต้น วรรณกรรมท้องถิ่นประเภทนิทาน ก็นับว่าเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่สามารถเผยแพร่วัฒนธรรม และสะท้อนวัฒนธรรมในลักษณะต่าง ๆ ของกลุ่มชนเจ้าของนิทาน

นักวิชาการและนักคิดชนได้ให้ความหมายของนิทาน ดังนี้ ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายว่า “นิทาน คือเรื่องเล่าที่เล่ากันมา เช่นนิทานชาดก นิทานอีสป” ส่วนประคอง นิมมานเหมินท์ (2543) ให้ความหมายของนิทานว่า “นิทาน เป็นเรื่องเล่าที่เล่ากันต่อ ๆ มาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งโดยไม่ทราบว่าเป็นผู้แต่ง มีการเล่าสู่กันฟังจากปู่ตายาย พ่อแม่ รวมทั้งตัวเราเองไปจนถึงลูก หลาน เหลนและโหลนไปเป็นทอด ๆ บางครั้งก็แพร่กระจายจากท้องถิ่นหนึ่งไปสู่อีกท้องถิ่นหนึ่ง เช่น นิทานเรื่องสังข์ทองที่อาจจะปรากฏหลากหลายสำนวน ขึ้นอยู่กับความทรงจำ ความเชื่อ อารมณ์และวัฒนธรรมของ ผู้เล่า ผู้ฟัง ในแต่ละท้องถิ่น” และวิไล มาศจรัส (2545) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับนิทานว่า “ในทางคติชนวิทยาถือว่านิทานเป็นเรื่องเล่าสืบสานต่อ ๆ กันมา และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งในหลายอย่างของมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีความหมาย มีคุณค่า ซึ่ง

นิทานนั้นจะมีทั้งนิทานแบบมุขปาฐะ และนิทานที่เป็นลายลักษณ์อักษร” อาจสรุปได้ว่า “นิทาน” เป็นเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งแบบมุขปาฐะหรือมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร และนิทานเปรียบเสมือนมรดกทางวัฒนธรรม เนื่องด้วยนิทานเป็นหนังสือที่สะท้อนความเป็นชาติพันธุ์ ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ศิลปะ ตลอดจนถึงภูมิศาสตร์ของผู้เป็นเจ้าของนิทาน สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความหมายกับคนในท้องถิ่น เมื่อนิทานที่มาจากถิ่นของตนได้แพร่กระจายออกไป อาจทำให้คนในถิ่นอื่นหรือชาติอื่น ๆ ได้รู้จักวัฒนธรรมของตนมากขึ้น โดยอนุภาคในนิทานจะเป็นตัวแสดงความเป็นวัฒนธรรมออกมาได้ดีที่สุด ดังคำกล่าวของ ศิราพร ณ ถลาง (2548) ได้อธิบายเกี่ยวกับอนุภาคนิทานว่า “อนุภาคเป็นหน่วยที่พื้นฐานที่สุดในการศึกษานิทานและเมื่อนักคติชนวิทยาได้ศึกษานิทานพื้นบ้าน ก็มักจะต้องพูดถึงอนุภาคที่น่าสนใจในนิทานเรื่องนั้น ๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจธรรมชาติของข้อมูลที่เป็นนิทาน ธรรมชาติของมนุษย์ วัฒนธรรมของมนุษย์ และอนุภาคนิทานเป็นความคิดที่เป็นสากลของมนุษย์ทั่วโลก บางพื้นที่หรือบางชาติพันธุ์อาจมีความคิดร่วมกันหรือแตกต่างกัน ก็ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมในสังคมนั้น ๆ”

อนุภาคนิทาน (Motif) ถือกำเนิดครั้งแรกในต้นศตวรรษที่ 20 โดย Stith Thompson นักคติชนวิทยาชาวอเมริกัน ได้จัดทำหนังสือดัชนีอนุภาคนิทานพื้นเมือง หรือ Motif-Index of Folk-Literature ขึ้น โดยรวบรวมนิทานพื้นบ้านที่เป็นตัวแทนจากเขตวัฒนธรรมที่สำคัญทั่วโลก เช่น นิทานอังกฤษ นิทานฝรั่งเศส นิทานฟินแลนด์ นิทานอาหรับ นิทานอินเดีย นิทานจีน นิทานญี่ปุ่น นิทานเกาหลี นิทานแอฟริกา และมีนิทานจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพียงเล่มเดียว คือ นิทานฟิลิปปินส์ โดยจัดเป็นหมวดหมู่ A-Z เช่น หมวด A อนุภาคเกี่ยวกับเทพปกรณัม หมวด B อนุภาคเกี่ยวกับสัตว์ หมวด F อนุภาคเกี่ยวกับเรื่องมหัศจรรย์ หมวด Q อนุภาคเกี่ยวกับรางวัลและโทษ หมวด V อนุภาคเกี่ยวกับศาสนา เป็นต้น อนุภาคดังกล่าว สามารถสะท้อนลักษณะทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนเจ้าของนิทานได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะนิทานประเภทตำนานปรัมปรา หรือเทพปกรณัม มีเรื่องราวเกี่ยวกับเทพเจ้า การกำเนิดจักรวาล โลก สิ่งมีชีวิตบนโลก เช่น มนุษย์ สัตว์ พืช อธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ เช่น กลางวันกลางคืน ไฟแลบฟ้าร้อง เป็นต้น และอธิบายที่มาของวัฒนธรรมต่าง ๆ อนุภาคเหล่านี้สามารถสื่อความคิด ความเชื่อ ประเพณี ค่านิยม ตลอดจนภูมิศาสตร์ของกลุ่มชนเจ้าของนิทานได้

นิทานพื้นบ้านหรือตำนานเรื่องเล่ามีอยู่ทุกพื้นที่ทั่วโลก รวมถึงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ ส.พลายน้อย นักเขียนสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย วัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ ประเพณี สังคมไทยด้านต่าง ๆ และได้รับเลือกให้เป็นศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ ใน พ.ศ.2553 เห็นความสำคัญของนิทานที่ไม่เพียงแค่อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน แต่ยังสะท้อนวัฒนธรรมของกลุ่มชนเจ้าของนิทาน จึงรวบรวมนิทานพื้นบ้านทั้งในภูมิภาคเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลายชุด เช่น ชุดนิทานในประเทศประชาคมอาเซียน ชุดนิทานอาเซียนแสนสนุก นิทานวรรณคดี รวมไปถึงชุดนิทานนานาชาติ โดยผู้ศึกษาได้เลือก “ชุดนิทานนานาชาติ” ปัจจุบันพิมพ์เป็นหนังสือนิทาน 7 เล่ม แต่ผู้ศึกษาเลือกเฉพาะนิทานนานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นข้อมูลในการศึกษา ประกอบด้วยหนังสือนิทาน 4 เล่ม ได้แก่ นิทานพม่า นิทานฟิลิปปินส์ นิทานลาว และนิทานสยามโดยในนิทานดังกล่าว สามารถลักษณะทางวัฒนธรรมร่วมกันและแตกต่างกันของชาติต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะนิทานประเภทตำนานปรัมปราหรือเทพปกรณัม เป็นนิทานที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเทพเจ้า การกำเนิดจักรวาล

โครงสร้างและระบบธรรมชาติ การกำเนิดมนุษย์ สัตว์ พืช ปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ลม ฝน กลางวัน กลางคืน ตลอดจนพิธีกรรมและประเพณีต่าง ๆ

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาอนุภาคและลักษณะทางวัฒนธรรมในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานนานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ของ ส.พลายน้อย จำนวน 40 เรื่อง มาจำแนกอนุภาคนิทานที่ปรากฏในตำนานปรัมปรา และวิเคราะห์ลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานดังกล่าว เพื่อให้เห็นอนุภาคที่ปรากฏมากที่สุด พร้อมสะท้อนลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมร่วมกันหรือแตกต่างกันของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น การปรากฏอนุภาคเกี่ยวกับการกำเนิด “ข้าว” สะท้อนให้เห็นความสำคัญของต้นข้าวต่อวิถีชีวิตของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจาก การบริโภคข้าวเป็นอาหาร ซึ่งข้าวถือได้ว่าเป็นอาหารมื้อหลัก และเป็นวัตถุดิบชั้นเลิศในการประกอบอาหารของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถสร้างสรรค์อาหารจากข้าวได้มากมายทั้งคาวและหวาน ส่วนการปลูกข้าว นั้น นอกจากจะใช้ข้าวเพื่อบริโภคแล้ว ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังยึดอาชีพทำนาข้าวเป็นอาชีพหลัก เนื่องจาก เป็นภูมิภาคที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ ดินฟ้าอากาศแบบมรสุมเขตร้อนเอื้อต่อการปลูกข้าว

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. ศึกษาอนุภาคในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานนานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้)
2. วิเคราะห์ลักษณะทางวัฒนธรรมในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานนานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้)

แนวคิดและวิธีดำเนินการศึกษา

ชุดนิทานนานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ของ ส.พลายน้อย มีจำนวน 4 เล่ม ประกอบด้วย นิทานพม่า นิทานฟิลิปปินส์ นิทานลาว และนิทานสยาม รวมนิทานทั้งสิ้น 147 เรื่อง ปรากฏตำนานปรัมปราจำนวน 40 เรื่อง มาศึกษาเนื้อหาในนิทานเพื่อหาอนุภาคที่ปรากฏ และจำแนกตามอนุภาคเทพปกรณัม (A : Mythological Motifs) ของ Stith Thompson (1995) โดยจะจำแนกอนุภาคตามอนุภาคหมวดหลัก ๆ เท่านั้น เมื่อจัดหมวดหมู่อนุภาคนิทานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏผ่านอนุภาคดังกล่าว โดยใช้แนวคิดของ อมรา พงศาพิชญ์ (2537) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมในหลากหลายรูปแบบ ทั้งวัฒนธรรมไทย ตลอดจนถึงวัฒนธรรมอาเซียน พบ 2 ประเด็นที่สอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ วัฒนธรรมในลักษณะขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมในลักษณะความเชื่อทางศาสนา เพื่อให้เห็นถึงขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต และความเชื่อทางศาสนาของผู้เป็นเจ้าของนิทาน นำเสนอโดยพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

การศึกษานี้ได้ศึกษาอนุภาคและลักษณะทางวัฒนธรรมในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานนานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ของ ส.พลายน้อย มีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประเด็น ได้แก่ อนุภาคในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานนานาชาติ

(ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) และลักษณะทางวัฒนธรรมในตำนานปรัมปราในชุดนิทานนานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้)

1. อนุภาคในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานนานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้)

การศึกษอนุภาคในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานนานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) จำนวน 40 เรื่อง ปรากฏอนุภาค 5 หมวด สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปอนุภาคในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานนานาชาติ

อนุภาค	ความถี่ปรากฏ (เรื่อง)	ความถี่ปรากฏ (ครั้ง)
1. อนุภาคของพระผู้สร้างและเทพเจ้า	13	19
2. อนุภาคการกำเนิดจักรวาลและระบบจักรวาล	6	8
3. อนุภาคการกำเนิดธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ	10	12
4. อนุภาคการกำเนิดวัฒนธรรมประเพณี	5	6
5. อนุภาคการกำเนิดสิ่งมีชีวิตและลักษณะของสิ่งมีชีวิต	31	36

1.1 อนุภาคของพระผู้สร้างและเทพเจ้า

ตำนานปรัมปราเกี่ยวกับพระผู้สร้างและเทพเจ้า เป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงเทพเจ้าที่เป็นผู้สร้าง และเหตุการณ์มหัศจรรย์ที่ทำให้เทพเจ้าองค์ใหม่กำเนิดขึ้น รวมถึงที่มาของลักษณะของเทพเจ้า พบว่า ปรากฏอนุภาคพระผู้สร้างและการกำเนิดเทพเจ้าแห่งโลกเบื้องบน (A200. Got of the upper world) มากที่สุด และพบในนิทานสยามเป็นส่วนใหญ่ เช่น เรื่อง **พญาอนันตนาคราช** กล่าวถึง พระอิศวรสร้างเทพเจ้าเพื่อมาช่วยสร้างโลก ครั้งแรกพระอิศวรยกพระหัตถ์ขวาลูบพระอุระแล้วสะบัดออก เกิดเป็นพระอุมาภคินี ครั้งที่สองพระอิศวรยกพระหัตถ์ซ้ายลูบพระหัตถ์ขวากำเนิดพระนารายณ์ ครั้งที่สามพระอิศวรยกพระหัตถ์ขวาลูบพระหัตถ์ซ้ายเกิดเป็นพระพรหมธาดา นอกจากนี้ ปรากฏเทพเจ้าแห่งดวงอาทิตย์ (A220. Sun god) เทพเจ้าแห่งดวงจันทร์ (A240. Moon god) เทพเจ้าบนแผ่นดินโลก (A400. God of the earth)

1.2 อนุภาคการกำเนิดจักรวาลและระบบจักรวาล

ตำนานปรัมปราเกี่ยวกับการกำเนิดกำเนิดจักรวาลและระบบจักรวาล เป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงเหตุการณ์มหัศจรรย์ทำให้จักรวาลและดวงดาวในระบบจักรวาลกำเนิดขึ้น พบว่า ปรากฏอนุภาคเกี่ยวกับที่มาของลักษณะของดวงจันทร์ (A750. Nature and condition of the moon) มากที่สุด เช่น เรื่อง **ผู้เฒ่าในดวงจันทร์** (นิทานพม่า) กล่าวถึง ชายชรามีกระต่ายเป็นเพื่อนและมักจะตำข้าวเป็นงานอดิเรก เมื่อทราบว่าเจ้าแม่จันทร์ปลอมตัวมาหาตนจึงขอไปอยู่บนดวงจันทร์ ทำให้เห็นดวงจันทร์มีลักษณะคล้ายคนชรากำลังตำข้าวอยู่กับกระต่าย และเรื่อง **พระอาทิตย์กับพระจันทร์** (นิทานฟิลิปปินส์) กล่าวถึง พระอาทิตย์ไม่ชอบหน้าพระจันทร์ จึงเอาทรายสาดเข้าไปที่หน้าของพระจันทร์ เป็นเหตุให้ผิวของดวงจันทร์เต็มไปด้วยทรายและเป็นหลุม นอกจากนี้ ยังปรากฏอนุภาคเกี่ยวกับการกำเนิดโลก (A800. Creation of the earth) พบว่าโลกถูกสร้างขึ้นโดยพระผู้สร้าง เช่น พระอิศวร (นิทานสยาม) และเทพเจ้าบาธาลา (ความเชื่อของชาวเผ่าในฟิลิปปินส์)

1.3 อนุภาคการกำเนิดธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

ตำนานปรัมปราเกี่ยวกับการกำเนิดธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงเหตุการณ์มหัศจรรย์ ทำให้ธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ เกิดขึ้นบนโลก พบว่า ปรากฏอนุภาคการกำเนิดฟ้าร้อง (A1142. Origin of thunder) มากที่สุด เช่น เรื่อง **กลองพระอินทร์** (นิทานสยาม) กล่าวถึง พระอินทร์ตีกลองทำให้เกิดเป็นฟ้าร้องบนโลก และเรื่อง **ดาวและเดือน** (นิทานฟิลิปปินส์) เล่าว่า บนสวรรค์มีการทำนาและมีเสียงดังทำให้เกิดเป็นฟ้าร้อง นอกจากนี้ ยังปรากฏอนุภาคเกี่ยวกับการกำเนิดสายฟ้า (A1141. Origin of lightning) เป็นต้น

1.4 อนุภาคการกำเนิดวัฒนธรรมประเพณี

ตำนานปรัมปราเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี เป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดประเพณีต่าง ๆ ขึ้น จนเป็นที่ยอมรับและปฏิบัติกันในหมู่ชน พบว่า ปรากฏอนุภาคต้นกำเนิดของศิลปะการตกแต่ง (A1465. Origin of decorative art) มากที่สุด นับตั้งแต่ภาพวาด รูปปั้น การแกะสลักหิน ไม้ เป็นต้น ในนิทานสยามมักจะกล่าวถึงตำนานหรือเรื่องเล่าที่ก่อให้เกิดความเชื่อ การสักการบูชา ตลอดจนถึงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่เป็นอัตลักษณ์ของประเทศ เช่น เรื่อง **นารายณ์ทรงสุบรรณ** กล่าวถึง พระนารายณ์มีครุฑเป็นพาหนะทำให้เกิดเป็นศิลปะต่าง ๆ เช่น ภาพวาดตามผนังวัด รูปปั้น ตราสัญลักษณ์ประจำชาติของราชวงศ์ไทย เป็นต้น นอกจากนี้ ยังปรากฏอนุภาคการกำเนิดประเพณีการกิน (A1510. Origin eating customs) การกำเนิดของถ้อยคำ (A1464. Origin of satire)

1.5 อนุภาคการกำเนิดสิ่งมีชีวิตและลักษณะของสิ่งมีชีวิต

ตำนานปรัมปราเกี่ยวกับการกำเนิดสิ่งมีชีวิตและลักษณะของสิ่งมีชีวิต เป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงเหตุการณ์มหัศจรรย์ ทำให้เกิดสิ่งมีชีวิตและลักษณะของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ พบว่า ปรากฏอนุภาคเกี่ยวกับลักษณะของสัตว์ที่มาจากกรถูกลงโทษ (A2230. Animal characteristics as punishment) มากที่สุด เช่น เรื่อง **นกพิราบกับอิกา** (นิทานฟิลิปปินส์) กล่าวถึงเทวดาลงโทษอิกาที่ไม่ทำตามคำสั่งโดยการล่ามโซ่ที่ขา เมื่อหาจะอาหารก็จะกระโดดแทนการเดิน นอกจากนี้ ยังปรากฏอนุภาคการกำเนิดมนุษย์คู่แรก (A1270. Primeval human pair) การได้มาซึ่งข้าว (A1423.2. Acquisition of rice) ลักษณะของสัตว์ที่มาจากการแข่งขัน (A2240. Animal characteristics: result of contest) เป็นต้น

2. วัฒนธรรมที่ปรากฏในตำนานปรัมปราในชุดนิทานนานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้)

การวิเคราะห์วัฒนธรรมที่ปรากฏในตำนานปรัมปราจากนิทานนานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ผู้ศึกษาใช้แนวคิดของ อมรา พงศาพิชญ์ (2537) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมในหลากหลายรูปแบบ ทั้งวัฒนธรรมไทย ตลอดจนจนถึงวัฒนธรรมอาเซียน โดยมีประเด็นศึกษา 2 ประเด็น ได้แก่ วัฒนธรรมในลักษณะขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมในลักษณะความเชื่อทางศาสนา เพื่อให้เห็นถึงขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต และความเชื่อทางศาสนาของผู้เป็นเจ้าของนิทาน

2.1 วัฒนธรรมในลักษณะขนบธรรมเนียมประเพณี

ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นแนวปฏิบัติที่ยึดถือกันมาในสังคมที่เรียนรู้กันมาจากรุ่นสู่รุ่น แล้วยึดถือปฏิบัติกันมาเรื่อย ๆ ซึ่งครอบคลุมไปถึงกิจกรรมที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น การกิน การแต่งกาย การประกอบอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งวัฒนธรรมในลักษณะขนบธรรมเนียมประเพณีนี้ ทำให้มองเห็นหลักปฏิบัติและวิถีชีวิตของคนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิต

2.1.1 ขนบธรรมเนียมประเพณี

ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปรากฏในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานนานาชาติ (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้) พบว่า การนับถือศาสนาที่แตกต่างกันของชาวอาคเนย์ เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปรากฏในนิทานแตกต่างกัน เช่น ในประเทศที่คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปรากฏในนิทานก็มีเรื่องราวที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธ หรือความเชื่อที่ได้รับอิทธิมาจากศาสนาฮินดู ในขณะที่เดียวกัน หากในประเทศที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามก็จะปรากฏนิทานที่มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเชื่อของศาสนาอิสลาม ดังตัวอย่าง

นิทานเรื่อง **นารายณ์ทรงสุบรรณ** (นิทานสยาม) มีเนื้อหากล่าวถึง “ครุฑได้ขโมยน้ำอมฤตจึงเกิดสงครามกับพระนารายณ์ แต่ไม่สามารถปราบครุฑได้จึงตกลงเป็นมิตรกัน โดยครุฑตกลงกับพระนารายณ์ว่าเวลาที่ท่านจะออกเดินทางไปไหนก็ให้ชี้เรา แต่เมื่อมีประชุมครุฑต้องอยู่สูงกว่าพระนารายณ์” เรื่องนารายณ์ทรงสุบรรณหรือพระนารายณ์ทรงครุฑ เป็นความเชื่อเทวราชาที่เล่าสืบต่อกันมาช้านาน เมื่อไทยได้รับลัทธิเทวราชาของอินเดียที่ถือว่า พระมหากษัตริย์ คือ อวตารของพระนารายณ์ ดังนั้น ครุฑ ซึ่งเป็นพาหนะของพระนารายณ์ จึงกลายเป็นสัญลักษณ์แทนพระมหากษัตริย์ ดังปรากฏในดวงตราหรือพระราชลัญจกรประจำพระองค์ ประจำแผ่นดิน ประจำราชวงศ์ และประจำรัชกาล นอกจากนี้ ตราครุฑ ยังเป็นพระราชลัญจกรสำหรับประทับหนังสือราชการแผ่นดินที่เป็นพระบรมราชโองการ และใช้พระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ประทับหนังสือราชการแผ่นดินมาตั้งแต่โบราณ ต่อมาจึงได้มีการใช้ตราครุฑเป็นหัวกระดาษของหนังสือของราชการ ส่วนรูปครุฑที่เป็นธงแทนองค์พระมหากษัตริย์นั้นเรียกว่า ธงมหาราช เป็นรูปครุฑสีแดงอยู่บนพื้นธงสีเหลือง ซึ่งธงมหาราชนี้ เมื่อเชิญขึ้นเหนือเสา ณ พระราชวังใดแสดงว่า พระมหากษัตริย์ประทับอยู่ ณ ที่นั้น สำหรับครุฑที่ปรากฏอยู่ในขบวนเรือหลวงก็มีอยู่ 3 ลำ คือ เรือครุฑเหินเห็จเป็นหัวโขนรูปพญาครุฑสีแดงยุคแรก เรือครุฑเต็ญไทรจักรเป็นหัวโขนรูปพญาครุฑสีชมพูยุคแรก และเรือนารายณ์ทรงสุบรรณรัชกาลที่ 9 เป็นรูปพระนารายณ์ทรงครุฑ เป็นเรือที่สร้างขึ้นในรัชกาลปัจจุบัน ครุฑจึงมีความสำคัญกับสังคมไทยเป็นอย่างมาก Liekr (2560 : ออนไลน์)

นิทานเรื่อง **ทำไมมุสลิมไม่กินหมู** (นิทานฟิลิปปินส์) มีเนื้อหากล่าวถึง “ขุนนางคนหนึ่งคิดกบฏและจะทำสงครามกับสุลต่าน แต่ทหารของขุนนางสู้ไม่ได้จึงถูกจับ ส่วนขุนนางผู้นั้นถูกขังไว้หน้าสุเหร่า (มัสยิด) ชาวบ้านพากันสวดมนต์ (ละหมาด) ให้พระเจ้าลงโทษขุนนางเจ็ดวันเจ็ดคืน เมื่อถึงวันที่แปดสุลต่านสั่งเปิดกรง ขุนนางได้กลายเป็นหมูไปแล้ว ชาวมุสลิมยังระลึกถึงขุนนางจึงไม่กินหมูจนถึงปัจจุบัน” การที่มีเรื่องราวของคนมุสลิมปรากฏในนิทานฟิลิปปินส์ นับว่าเป็นประเทศที่ผู้คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ เนื่องจาก ศาสนาอิสลามมีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ของประเทศฟิลิปปินส์ โดย ดวงกมล การไทย (2559 : ออนไลน์) กล่าวว่า อิสลามเป็นศาสนาแรกที่เข้ามาถึงดินแดนฟิลิปปินส์ ตั้งแต่ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 14 โดยพ่อค้ามุสลิมชาวเปอร์เซีย แต่ในปัจจุบันประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามเหลือน้อยลงทุกที อาจเป็นเพราะบริบททางประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป แม้ว่าศาสนาอิสลามจะเข้ามาถึงดินแดนแห่งนี้ก่อนคริสต์ศาสนา แต่ก็สามารถเผยแผ่และกลืนกลายชาวพื้นเมืองได้น้อยกว่า

2.1.2 วิถีชีวิต

วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ปรากฏในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานนานาชาติ (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ทั้งนิทานพม่า นิทานฟิลิปปินส์ นิทานลาว และนิทานสยาม พบว่า ในนิทานไม่ได้กล่าวถึงวิถีชีวิตหรือความเป็นอยู่ของชาวอาคเนย์อย่างชัดเจน แต่มีนิทานที่กล่าวถึงการกำเนิดต้นข้าว การกำเนิดสัตว์ต่าง ๆ ที่พบเห็นได้ในชนบทของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น นิทานพม่ากล่าวถึง วัว ควาย และม้า นิทานฟิลิปปินส์กล่าวถึงไก่ นกกก และต้นข้าว นิทานลาวกล่าวถึง นกกระสา ปลาใน

หนองน้ำ และการดำข้าว และนิทานสยามได้กล่าวถึงช้าง เป็นต้น การปรากฏนิทานที่มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับการกำเนิดของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวอาคนเียนสมัยก่อน ที่ใช้ชีวิตเรียบง่าย ผู้คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา การปลูกมัน การเลี้ยงสัตว์ และการใช้แรงงานจากสัตว์ในการลำเลียงผลผลิตจากการเกษตร หรือแม้กระทั่งการเดินทางสัญจร ดังที่ อมรา พงศาพิชญ์ (2537) กล่าวว่า ในสมัยโบราณ ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีการตั้งถิ่นฐานทั้งบนที่ราบลุ่มและบนเทือกเขา แต่จะเห็นได้ว่าชุมชนที่ตั้งบนที่ราบลุ่ม จะมีการตั้งถิ่นฐานที่ถาวร มีการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และเกิดการปรับวิถีชีวิตให้มีวัฒนธรรมที่ซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนกลุ่มคนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บนเขา การตั้งถิ่นฐานจะไม่ถาวร เนื่องจาก ทรัพยากรธรรมชาติบนเขาไม่อุดมสมบูรณ์เท่าในที่ราบ การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ทำได้ไม่เต็มที่ กลุ่มคนที่ตั้งถิ่นฐานบนเขาจึงมีลักษณะกึ่งถาวร มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายและขนบธรรมเนียมประเพณีไม่ซับซ้อนเท่าใดนัก เมื่อเปรียบเทียบกับคนพื้นราบการเพาะปลูกบนระนาบ

2.2 วัฒนธรรมในลักษณะความเชื่อทางศาสนา

ศาสนาหลักของโลก เช่น ศาสนาคริสต์ พุทธ ฮินดู อิสลาม เป็นศาสนาที่มีความเชื่อเกี่ยวกับพระเจ้าอย่างชัดเจน และศาสนาบางศาสนาอาจมีศาสดาโดยไม่มีพระเจ้ายกได้เช่นกัน ความเชื่อในพระเจ้าของศาสนาต่าง ๆ อาจแบ่งเป็นศาสนาที่เชื่อในพระเจ้าองค์เดียว เช่น ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ศาสนาที่มีพระเจ้าหลายองค์ เช่น ศาสนาพุทธ และศาสนาฮินดู ซึ่งความเชื่อในพระเจ้า พระศาสดา หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปรากฏในนิทาน สามารถแยกแยะได้ว่าคนในชาติต่าง ๆ นับถือศาสนาใดเป็นหลัก นอกจากนี้ เทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปรากฏในนิทาน ยังทำให้เห็นถึงการได้รับอิทธิพลจากประเทศใกล้เคียง หรือประเทศที่มีอำนาจในประวัติศาสตร์สมัยก่อน ซึ่งการวิเคราะห์วัฒนธรรมในลักษณะความเชื่อทางศาสนา พบว่าการนับถือศาสนาที่แตกต่างกัน หรือการรับเอาอิทธิพลของศาสนาจากพื้นที่ที่ต่างกัน เช่น ไทยรับอิทธิพลของศาสนาฮินดูจากประเทศอินเดีย มาเลเซียรับอิทธิพลของศาสนาอิสลามจากแดนอาหรับเปอร์เซีย หรือฟิลิปปินส์รับอิทธิพลของคริสต์ศาสนาจากยุโรป เป็นต้น ทุกสิ่งที่ได้กล่าวมานั้น ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความเชื่อหรือการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของนิทานแตกต่างกันไป ด้วย ดังตัวอย่าง

นิทานเรื่อง **ไข่มังกร** (นิทานพม่า) ได้กล่าวถึง “พระสุริยเทพ” หรือเทพแห่งพระอาทิตย์ เป็นความเชื่อของชาวอินเดียที่นับถือศาสนาฮินดู เมื่อพระสุริยเทพปรากฏในนิทานพม่า แสดงให้เห็นถึงศาสนาที่สำคัญอีกศาสนาหนึ่งในประเทศพม่า เพราะนอกเหนือจากศาสนาพุทธแล้ว ชาวพม่ายังนับถือศาสนาฮินดูและบูชาเทพเจ้าของฮินดู ดังที่ Jesudas (2015) อ้างใน ดวงกมล การไทย (2559 : ออนไลน์) ว่า ผู้นับถือศาสนาฮินดูในพม่ามีประมาณ 840,000 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวพม่าเชื้อสายอินเดีย มีพระพรหมเป็นที่เคารพสักการบูชา ศาสนาดังกล่าวเข้าสู่พม่าตั้งแต่ยุคโบราณ เนื่องจาก รัฐระคาย หรือยะไข่ ของพม่า มีอาณาเขตติดต่อกับรัฐมณีปุระของอินเดีย นอกจากนี้ ในนิทานเรื่อง **ผู้เฒ่าในดวงจันทร์** กล่าวถึง “เจ้าแม่จันทรา” หรือในภาษาจีนชื่อว่า ฉางเอ๋อ เป็นเทพธิดาแห่งดวงจันทร์ในความเชื่อของจีน การปรากฏเจ้าแม่จันทราซึ่งเป็นเทพเจ้าของจีน แสดงถึงอิทธิพลของประเทศจีนที่เข้ามามีบทบาทในประเทศพม่า เนื่องด้วยประเทศพม่ามีอาณาเขตติดกับประเทศจีน เช่น กลุ่มโกกั้งและกลุ่มว้าอาศัยอยู่ในรัฐฉานใกล้ชายแดนจีน การมีอาณาเขตติดต่อกัน ทำให้เกิดการแพร่กระจายของวัฒนธรรมได้ง่ายขึ้น

นิทานเรื่อง **มนุษย์คู่แรกของโลก** (นิทานฟิลิปปินส์) กล่าวถึงความเชื่อเรื่องการกำเนิดมนุษย์ของชาวเผ่าบาโกบอส หรือบาโกโบ (Bagobo) ตั้งถิ่นฐานอยู่ทางตอนใต้ของมินดาเนา ประเทศฟิลิปปินส์ เชื่อว่าเทพเจ้าผู้สร้างมนุษย์คู่แรกของโลก คือ เทพเจ้าทักเล และเทพธิดาทักลิลบอล และนิทานเรื่องเหตุที่ดวงอาทิตย์สว่างกว่าดวงจันทร์ เชื่อว่าเทพเจ้าที่ทำให้โลกนี้เกิดกลางวันกลางคืน คือ เทพเจ้าอโปลากิ และเทพธิดามายาริ จากข้อมูลไม่ปรากฏชื่อเทพเจ้าดังกล่าว อาจเป็นเพราะ

เป็นความเชื่อเฉพาะชาวเผ่าในฟิลิปปินส์ ดังที่ วลัยลักษณ์ ทรงศิริ (2559 : ออนไลน์) ว่า ฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีความเชื่อและศาสนาที่หลากหลาย เนื่องจาก มีกลุ่มชาติพันธุ์เป็นจำนวนมากกว่า 106 กลุ่ม แม้ว่าประชากรส่วนใหญ่จะนับถือคริสต์ศาสนาที่ได้รับการเผยแพร่จากสเปนในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16 แต่ยังคงมีความเชื่อดั้งเดิมของชนเผ่า เช่น ชาวอิวูเกา มีเคารพในเทพเจ้า “บอรูน” เชื่อว่าเป็นเทพเจ้าแห่งความอุดมสมบูรณ์ ทั้งยังบูชาเครื่องรางของขลังมีสัญลักษณ์เป็นสัตว์สองเขา เรียกว่า ลิง-ลิง-โอ นอกจากนี้ชาวพื้นเมืองยังศรัทธาเทพเจ้า Bathalang Majkapall มีความเชื่อว่าเป็นพระเจ้าผู้สร้างโลก ส่วนนิทานเรื่อง **ทำไมมุสลิมไม่กินหมู** มีการกล่าวถึงการขอพรต่อพระอัลลอฮ์หรือการละหมาดฮายัตเมื่อมีสิ่งไม่ดีเกิดขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อให้พระเจ้าบรรดาในสิ่งที่ขอ เช่น ละหมาดฮายัตเพื่อขอฝน ละหมาดเพื่อให้รอดพ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งละหมาดขอให้คนที่กระทำความผิดได้รับโทษ เช่นในนิทานเรื่องทำไมมุสลิมไม่กินหมู ชาวบ้านร่วมกันขอพรให้พระเจ้าทำโทษขุนนางที่ปองร้ายกษัตริย์จนกลายเป็นหมู แสดงถึงอิทธิพลของศาสนาอิสลามที่เข้ามามีบทบาทในประเทศฟิลิปปินส์

ความเชื่อทางศาสนาที่ปรากฏในนิทานสยาม พบว่า หลายเรื่องมีการกล่าวถึงเทพเจ้า เช่น พระอินทร์ พระอาทิตย์ พระนารายณ์ พระอิศวร พระศิวะ พระอุมา พระคเณศ พระกามเทพ เป็นต้น กล่าวถึงพญาครุฑ พญานาค ตลอดจนพิภพวิมาน เกษียรสมุทร ฯลฯ ซึ่งเทพเจ้า สัตว์ในนวนิยาย รวมถึงพิธีกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนเป็นความเชื่อในศาสนาฮินดู เนื่องจากศาสนาฮินดูได้เข้ามาเมื่ออิทธิพลในสยามตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี ทำให้ความเชื่อ การบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของชาวพุทธ มีกลิ่นอายของความเป็นศาสนาฮินดูรวมอยู่ด้วย ดังที่ บำรุง คำเอก (2550) กล่าวว่า แม้ประเทศไทยจะมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติมาเนิ่นนานแล้วก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อเรื่องอื่น ๆ ของคนไทยในสังคม เห็นว่ามีอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ฮินดูอยู่มาก คาดว่าศาสนาพราหมณ์ฮินดูได้แพร่มายังดินแดนแถบนี้ราวคริสต์ศตวรรษที่ 7 ในช่วงเวลาดังกล่าวได้ปรากฏหลักฐานที่เป็นศิลาจารึกภาษาสันสกฤต และทมิฬ ที่เกี่ยวกับศาสนาพราหมณ์ โดยเฉพาะจารึกภาษาสันสกฤตที่พบในประเทศไทยมีอายุตั้งแต่ราวคริสต์ศตวรรษที่ 7 เป็นต้นมา ในขณะเดียวกัน ดวงกมล การไทย (2559 : ออนไลน์) กล่าวถึงการบูชาเทพของฮินดูว่า ความเชื่อทางศาสนาฮินดูยังปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ประชาชนคนไทยเคารพบูชา เช่น รูปเคารพของเทพทางพราหมณ์ฮินดู ได้แก่ พระพรหม เอราวัน พระคเณศ พระศิวะ พระนารายณ์ พระสุรัสวดี พระลักษมี พระอุมา เป็นต้น ในขณะที่ตามบ้านเรือนของประชาชนยังคงมีความเชื่อทับซ้อนระหว่างผีและพราหมณ์ฮินดู เช่นการตั้งศาลพระภูมิเจ้าที่ภายในบ้าน ทั้งนี้พิธีกรรมในการตั้งศาล ต้องมีการเชิญพราหมณ์มาเป็นผู้ประกอบพิธีเพื่อเชิญดวงวิญญาณของเจ้าที่เจ้าทางเข้ามาสถิตอยู่ในศาล

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษานวนภาคและลักษณะทางวัฒนธรรมในตำนานปรัมปราจากชุดนิทานนานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) รวบรวมโดย ส.พลายน้อย มีจำนวน 4 เล่ม ได้แก่ นิทานพม่า นิทานฟิลิปปินส์ นิทานลาว และนิทานสยาม รวมนิทานทั้งสิ้น 147 เรื่อง พบนิทานที่เป็นตำนานปรัมปรา 40 เรื่อง ปรากฏนวนภาค 81 ครั้ง จำแนกนวนภาคนิทานตามนวนภาคเทพปกรณัม (A : Mythological Motifs) ของ Stith Thompson (1995) จากหนังสือดัชนีนวนภาคนิทานพื้นเมือง (Motif – Index of Folk - Literature) โดยจำแนกนิทานตามนวนภาคหมวดหลัก ๆ เท่านั้น และนิทานบางเรื่องอาจมีมากกว่าหนึ่งนวนภาค ผลการศึกษาพบว่า ปรากฏนวนภาค 5 หมวด ได้แก่ 1) นวนภาคพระผู้สร้างและเทพเจ้า ปรากฏนวนภาค 13 เรื่อง 19 ครั้ง 2) นวนภาคการกำเนิดจักรวาลและระบบจักรวาล ปรากฏนวนภาค 6 เรื่อง 8 ครั้ง 3) นวนภาคการกำเนิดธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ปรากฏนวนภาค 10 เรื่อง 12 ครั้ง 4) นวนภาคการกำเนิดวัฒนธรรมประเพณี ปรากฏนวนภาค 5 เรื่อง

6 ครั้ง 5) อนุภาคการกำเนิดสิ่งมีชีวิตและลักษณะของสิ่งมีชีวิต ปรากฏอนุภาค 31 เรื่อง 36 ครั้ง การปรากฏอนุภาคการกำเนิดสิ่งมีชีวิตและลักษณะของสิ่งมีชีวิตมากที่สุด อาจเป็นเพราะ สิ่งมีชีวิตหรือลักษณะของสิ่งมีชีวิตที่ปรากฏในนิทาน สามารถพบเจอได้ในชีวิตประจำวัน หรือชนบททั่วไปในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ เช่น วัว ควาย ช้าง นกกา นกขี้ขาว นกกระสาบนหลังควาย ฯลฯ บางครั้งเป็นสัตว์ประจำชาติ เช่น เสือ หรือสัตว์ในความเชื่อของผู้เป็นเจ้าของนิทาน เช่น ครุฑ นาค มังกร จระเข้ เป็นต้น สิ่งมีชีวิตดังกล่าว อาจมีความสำคัญต่อชีวิตหรือการดำรงชีวิตของชาวเอเชียอาคเนย์ จึงถูกนำมาเล่าผ่านนิทาน นอกจากนี้ นิทานปรัมปราดังกล่าว ยังมีเรื่องราวที่สนุกสนานเพลิน ผ่างด้วยข้อคิดคติสอนใจ และสามารถเข้าถึงได้ทุกเพศทุกวัย

การศึกษาลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านอนุภาคในตำนานปรัมปราดังกล่าว ผู้ศึกษาใช้แนวคิดของ ออมรา พงศาพิชญ์ (2537) พบว่า วัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานมี 2 ลักษณะ ได้แก่ วัฒนธรรมในลักษณะความเชื่อทางศาสนา และวัฒนธรรมในลักษณะขนบธรรมเนียมประเพณี ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย คือ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิต การศึกษาลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏผ่านอนุภาคนิทานข้างต้น ทำให้ทราบถึงลักษณะทางวัฒนธรรมร่วมกันและแตกต่างกันของชาวเอเชียอาคเนย์ โดยลักษณะทางวัฒนธรรมร่วมกัน คือ วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ เนื่องด้วยนิทานส่วนใหญ่จะกล่าวถึงการกำเนิดสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ เช่น วัว ควาย ม้า ช้าง ไก่ ฯลฯ กำเนิดพืช เช่น ต้นข้าว เป็นต้น สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต ธรรมชาติของชาวเอเชียอาคเนย์ที่ใช้ชีวิตเรียบง่าย ทำอาชีพเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์เป็นหลัก ส่วนลักษณะทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน คือ ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อทางศาสนา พบว่า ศาสนา เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ขนบธรรมเนียม ประเพณีและความเชื่อของชาวเอเชียอาคเนย์แตกต่างกัน หรือบางกลุ่มอาจมีประเพณีหรือความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น ในนิทานฟิลิปปินส์มักกล่าวถึงเทพเจ้าในความเชื่อของชาวเผ่าในประเทศ และจะปรากฏความเชื่อที่ไปทางศาสนา อิสลาม หรือคริสต์ศาสนา เนื่องจาก ในประเทศฟิลิปปินส์มีชาวเผ่าเป็นจำนวนมากและประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ส่วนนิทานพม่า นิทานลาว และนิทานสยามพบความเชื่อที่คล้ายกัน คือ ความเชื่อในพระพุทธรูปเจ้าและเทพเจ้าในศาสนาฮินดู เช่น พระนารายณ์ พระอินทร์ พระอิศวร ฯลฯ เนื่องจาก ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ในขณะที่เดียวกันก็มีการบูชาเทพเจ้าในศาสนาฮินดูควบคู่กันไป

นักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาอนุภาคนิทานพร้อมทั้งสะท้อนวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทาน เช่น เอื้อนทิพย์ พิระเสถียร (2529) ได้ศึกษา “เชิงวิเคราะห์แบบเรื่องและอนุภาคในปัญญาสชาดก” เพื่อทราบถึงความเหมือนและความแตกต่างของ อนุภาคนิทานระหว่างปัญญาสชาดกกับนิทานพื้นเมือง และสะท้อนค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมอินเดียโบราณ ในขณะที่ สุวรรณา เกรียงไกรเพ็ชร (2542) ศึกษาเรื่อง “พุกะย-ชัยหมุย : ตำนานกำเนิดมนุษย์ของชาวเย้า” เพื่อหาอนุภาคนิทานที่สะท้อนสังคมเย้า เช่น อนุภาคน้ำเต้าและการกำเนิดเผ่าพันธุ์มนุษย์ ได้สะท้อนความแตกต่างระหว่างเผ่าพันธุ์ของเย้ากับชาวฮั่น ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ราบ ส่วนสุนันทา เทศสุข และบารณี บุญทรง (2559) ศึกษาเรื่อง “อนุภาคนิทานเมียนมาจากผลงาน การเรียบเรียงของนุ-หยิ่ง” โดยศึกษาอนุภาคที่ปรากฏมากที่สุดในนิทานเมียนมา พบว่า ปรากฏอนุภาคความพิเศษประเภท ธรรมชาติมากที่สุด เนื่องจาก ชาวเมียนมามีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เอื้อต่อการ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งนับเป็นอาชีพหลักของชาวเมียนมา ซึ่งการศึกษาดังกล่าว เป็นการศึกษาอนุภาคนิทานที่สะท้อน วัฒนธรรมของผู้เป็นเจ้าของนิทาน เช่นเดียวกับการศึกษาอนุภาคและลักษณะทางวัฒนธรรมในตำนานปรัมปราจากชุดนิทาน นานาชาติ (ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) นอกจากจะได้ทราบถึงอนุภาคที่ปรากฏในนิทาน การศึกษาดังนี้ยังสะท้อน ลักษณะทางวัฒนธรรมร่วมกันและแตกต่างกันของชนชาวยุโรป ชาวฟิลิปปินส์ ชาวลาว และชาวไทย

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษานโยบายและวัฒนธรรมในนิทานพื้นบ้านชาติอื่น ๆ หรือในภูมิภาคอื่น ๆ เช่น ศึกษานโยบายและวัฒนธรรมในนิทานพื้นบ้านของเวียดนาม หรือศึกษานิทานพื้นบ้านของกลุ่มชาวเกาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เอกสารอ้างอิง

- ดวงกมล การไทย. (2559). ฐานข้อมูลสังคม-วัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2561 จากเว็บไซต์ : http://www.sac.or.th/databases/southeastasia/subject.php?c_id=6&sj_id=57.
- บำรุง คำเอก. (2550). รายงานการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2543). นิทานพื้นบ้านศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วลัยลักษณ์ ทรงศิริ. (2559). “ลึงลิ้งโอ” เครื่องรางก่อนประวัติศาสตร์ ที่ยังคงสืบเนื่องความหมายสำหรับชาวอูพูเกาในฟิลิปปินส์. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2561 จากเว็บไซต์ : <http://lekprapai.org/home/view.php?id=5030>.
- วิไล มาศจรัส. (2545). เทคนิคการเขียน การเล่านิทานสำหรับเด็ก. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ธารอักษร.
- ศิริพร ณ ถลาง. (2548). ทฤษฎีคติชนวิทยา : วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ส. พลายน้อย. (2550). นิทานลาว. กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์.
- ส. พลายน้อย. (2551). นิทานพม่า. กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์.
- ส. พลายน้อย. (2551). นิทานฟิลิปปินส์. กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์.
- ส. พลายน้อย. (2551). นิทานสยาม. กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์.
- สุนันทา เทศสุข และ บาร์นี่ บุญทรง (2559). ศึกษานโยบายนิทานเขียนมาจากผลงานการเรียบเรียงของนุ-หยิ่ง. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่13 (ฉบับที่ 3)*.
- สุวรรณา เกรียงไกรเพชร (2542). “ฟูเฮย-เซี่ยหมุย : ตำนานกำเนิดมนุษย์ของชาวเย้า” คติชนกับคนไทย-ไท : รวมบทความทางด้านคติชนวิทยาในบริบททางสังคม. ศิริพร ณ ถลาง และสุกัญญา ภัทรราชย์, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ : โครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2537). วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอื้อนทิพย์ พิระเสถียร. (2529). การศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบเรื่อง และอนุภาคในปัญญาสาตก. (วิทยานิพนธ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย.

Jesudas, M. A.. (2015). Religion in Southeast Asia : an encyclopedia of faiths and cultures. California: Santa Barbara.

Liekr. (2560). ตำนานพญาครุฑ และเหตุใดมาเกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ของกษัตริย์ หรือสถาบันชั้นสูง. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2561 จากเว็บไซต์ : http://www.liekr.com/post_155491.html.

Stith, T.. (1995). Motif-index of folk-literature. Bloomington : Indiana University Press.

สาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

ST-O-04

การใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่มีโอกาสเกิดอันตรกิริยากับยาที่ใช้ในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง
ในพื้นที่ตำบลบ่อทราย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

The Use of Herbal and Dietary Supplements and Potential Interaction with Drugs in
Patients with Chronic Disease at Bo Sai Sub-district Hospital, Paphayom District,
Phatthalung Province

ไอลดา ไร่เพยพั๊ด¹ นัสรีน เเงาะ¹ อ้อยฤทัย สุรีย์เหลืองขจร² วิทวัส หมาดอี¹ และกุสุมาลย์ น้อยผา^{1*}

¹หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ,

²โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ่อทรายอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง 93210

*ผู้รับผิดชอบบทความ e-mail address: kusumarn.n@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาชนิดสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ผู้ป่วยโรคเรื้อรังใช้ในพื้นที่ ตำบลบ่อทราย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง 2) อันตรกิริยาที่มีโอกาสเกิดจากการใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารร่วมกับยาแผนปัจจุบันที่ผู้ป่วยใช้อยู่ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง 40 คน ที่ติดตามรักษา ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ่อทราย อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง คัดเลือกผู้ป่วยที่มีโรคเรื้อรังอย่างน้อยหนึ่งโรค (โรคความดันโลหิต โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคไขมันในหลอดเลือด โรคกระดูกและข้อเข่า) และกำลังใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารร่วมกับยาแผนปัจจุบันที่ใช้รักษาโรคเรื้อรัง ผลการศึกษา พบผู้ป่วยเป็นเพศหญิงมากกว่าชาย ร้อยละ 80 ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง มากกว่า 1 โรค ร้อยละ 20 ใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากร้านยา ร้อยละ 30.0 พบมีการใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร จำนวน 17 ชนิด โดย 9 ชนิด มีอันตรกิริยาที่มีโอกาสเกิดกับยาแผนปัจจุบันที่ผู้ป่วยใช้อยู่ถึง 14 อันตรกิริยา พบว่า กระเทียม มีโอกาสเกิดอันตรกิริยากับยามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมา คือ ขมิ้นชัน ร้อยละ 15.0 มะรุม ร้อยละ 15.0 บัวบก ร้อยละ 10.0 มะระขี้นก ร้อยละ 7.5 โสม ร้อยละ 2.5 นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ พบอันตรกิริยา 3 อันตรกิริยา ต่อผู้ป่วย 1 คน สรุปผู้ป่วยโรคเรื้อรังใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารหลายชนิดร่วมกับยาแผนปัจจุบัน ที่มีโอกาสเกิดอันตรกิริยาต่อกัน ดังนั้นผู้ป่วยโรคเรื้อรังควรได้รับการแนะนำหากใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารร่วมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีโอกาสเกิดอันตรกิริยาระหว่างกัน

คำสำคัญ: อันตรกิริยาระหว่างยา สมุนไพร ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ยาแผนปัจจุบัน โรคเรื้อรัง

Abstract

The purposes of this research to determine herbal and dietary supplements used among patients with chronic diseases and the potential drug-herb/nutritional supplements interactions. Questionnaire and interview form were used to collect data from of 40 patients with chronic disease followed up to at Bo Sai Sub-district Hospital, Phapayom district, Phatthalung province. The patients having at least one of

these chronic diseases (hypertension, cancer, diabetes, heart disease, dyslipidemia, bone and joint disease), and using herbal or dietary supplement with conventional medicines were. Of 40 patients, there were women (80.0%) and about one fifth (20.0%) had at least one chronic disease. 30.0% of patients bought herbal and dietary supplements from drug store. Of 17 herbal and dietary supplements reported, 9 of them had potential to cause total 14 interactions with conventional medicines. Of all herbal and dietary supplements with potential for drug interactions, garlic was found the most frequent (20.0%) followed by curcumin (15.0%), moringa (15.0%), asiatic (10.0%), bitter gourd (7.5%), and ginseng (2.5%). In most patients, 3 interactions per patient were found. Therefore, various types of herbal and dietary supplements used by patients with chronic disease had the potential interaction with their conventional medicines. These patients should be advised on such interaction.

Keywords: Drug Interaction, Herb, Dietary Supplement, Convention Medicine, Chronic Disease

บทนำ

ค่านิยมทำให้ความนิยมในการบริโภคผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ และแนวโน้มการบริโภคเพื่อสุขภาพของคนรุ่นใหม่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งปัจจุบันโลกได้เข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุมากขึ้น เป็นปัจจัยบวกให้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากสมุนไพรกลายเป็นสินค้า ที่กำลังเป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งในและต่างประเทศนับวันสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยปัจจุบันประเทศไทยมีการใช้และส่งออกสมุนไพรและผลิตภัณฑ์แปรรูปมูลค่า ประมาณ 1 แสนล้านบาท สำหรับสาเหตุที่เกิดกระแสนิยมต่อสมุนไพรและยาแผนโบราณ เนื่องจากสินค้าที่ผลิตจากสมุนไพรให้ผลข้างเคียงน้อยกว่า และช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาได้มาก ทั้งนี้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากสมุนไพรได้กลายเป็นสินค้าทางเลือกใหม่ในการรักษา และสร้างเสริมสุขภาพที่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติประเทศอย่างกว้างขวาง กรุงเทพมหานคร (2562)

ในปัจจุบันการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ในสื่อต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะสิ่งเหล่านั้นจะมีอิทธิพลต่อผู้บริโภคและผู้ป่วยที่เป็นโรคเรื้อรังโดยตรง แต่ปัจจุบันนั้นมักมีการโฆษณาหรือโอ้อวดสรรพคุณหรือผลที่ได้จากการรักษา ที่มักจะบอกเล่าเกินจากความเป็นจริงหรือเกินกว่าประโยชน์จริงๆที่จะได้รับ และมักจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นต่อการตัดสินใจในการเลือกซื้อ เพื่อรอดูว่าผลการตรวจสอบสินค้าว่าสินค้านั้นมีความน่าเชื่อถือและมีความปลอดภัยจริงหรือไม่ เหตุการณ์เหล่านี้จึงทำให้ความมั่นใจของประชาชนในการเลือกใช้นั้นลดน้อยลง และขาดความมั่นใจในความปลอดภัยของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ชูสิกร สอนสุวิทย์ และคณะ (2555)

รัฐบาลจึงได้จัดทำ แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย พ.ศ. 2560-2564 ซึ่งมีกระทรวงสาธารณสุขเป็นแกนกลาง ในการขับเคลื่อนอย่างครบวงจร โดยมุ่งที่จะสร้างมูลค่าสินค้าสมุนไพรภายในประเทศให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น ซึ่งใช้แนวทางส่งเสริมตลาดสมุนไพรไทย ดังนี้ 1) ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพ 2) พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล 3) ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและสร้างเสริมสุขภาพ 4) พัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐให้บูรณาการกันทั้งระบบจากต้นน้ำถึงปลายน้ำ เพื่อสนับสนุนการใช้สมุนไพรให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น กรุงเทพมหานคร (2562)

1. ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
 2. ผู้ดำเนินการคัดเลือกแนะนำตัวเองกับกลุ่มตัวอย่าง และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และ ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ พร้อมทั้งให้ลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยยึดหลักการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

3. เมื่อกลุ่มตัวอย่างสมัครใจและยินยอมเข้าร่วมทำการวิจัย ผู้วิจัยได้อธิบายขั้นถึงรายละเอียดที่จะทำการเก็บข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างทราบ โดยข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ดำเนินการวิจัยจะซักถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมการบันทึกลงในแบบสอบถามที่ปรับปรุงมา ชูลีกร สอนสุวิทย์ และคณะ (2555)

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป และแบบสัมภาษณ์ ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย วิธีการทางสถิติ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนั้นได้ผ่านการพิจารณาและการประเมินผลจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือที่เรียกว่าการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยใช้สูตร $IOC = \sum R / N$ โดยได้ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน คือ นายแพทย์ชัยศิลป์ ดำดวง อาจารย์ปริดาภรณ์ กาญจนสำราญวงศ์ และเกษัชกรสมพงศ์ ปานสุด ในการตรวจสอบและพิจารณาประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผลสรุปว่า จากการประเมินพบว่า มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ถือว่ามีค่าความเที่ยงตรงที่สามารถใช้ได้จริง โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนั้นประกอบด้วย 2 ส่วนคือส่วนที่ 1 แบบสอบถามแบบปลายปิด ชูลีกร สอนสุวิทย์ และคณะ (2555) ได้แก่ ลักษณะของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง อันได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพการสมรส สิทธิการรักษา ประวัติการแพทย์ ประวัติการสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ การออกกำลังกาย และส่วนที่ 2 คือ แบบสอบถามปลายเปิด ชูลีกร สอนสุวิทย์ และคณะ (2555) ได้แก่ ทำการสอบถามถึงโรคประจำตัว และรายการยาที่ผู้ป่วยได้รับ 2 ครั้งสุดท้าย และชนิดของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ใช้และอันตรกิริยา ที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการใช้ยาเพื่อรักษาโรคเรื้อรังกับสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ใช้

วิธีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 ทำการเก็บข้อมูลด้วยการซักประวัติและบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกทั้ง 2 รูปแบบ ขั้นตอนที่ 2 ทำการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยการลงเยี่ยมบ้านเพื่อติดตามผล หลังจากการเก็บข้อมูลเสร็จ จะรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (%) ทั้งของข้อมูลด้านสุขภาพ ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลการใช้ยาแผนปัจจุบันสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร อันตรกิริยาที่มีโอกาสเกิดขึ้น โดยประเมินอันตรกิริยาที่มีโอกาสการเกิดขึ้นระหว่างยาแผนปัจจุบัน ที่ผู้ป่วยได้รับกับสมุนไพร ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร โดยเทียบกับข้อมูลที่สืบค้นจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือ อาทิเช่น บัญชียาจากสมุนไพรเรื่องบัญชียาหลักแห่งชาติ สำนักงานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2555) เป็นต้นศึกษาโดยหาเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องกับกลไกการเกิดอันตรกิริยา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่มีการใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจำนวนทั้งสิ้น 40 คน อายุที่พบจำนวนผู้ป่วย คือ อายุในช่วง 60 ปี ขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 60.0 ลักษณะผู้ป่วยส่วนใหญ่มี ดังนี้ เพศหญิง ร้อยละ 80 สถานะภาพสมรส ร้อยละ 60 ระดับการศึกษาสูงสุด ที่ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 87.5 สิทธิการรักษาประกันสุขภาพถ้วนหน้า ร้อยละ 85.0 ไม่มีประวัติแพทย์ ร้อยละ 97.5 ไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 87.5 ไม่ดื่มสุรา ร้อยละ 82.5 ออกกำลังกายประจำร้อยละ 60.0 ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง มากกว่า 1 โรค ร้อยละ 50.0 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1 ซึ่งเหตุผลของผู้ป่วยในการใช้

สมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ได้แก่ เพื่อบำรุงร่างกาย ร้อยละ 15.0 เพื่อลดความดันโลหิต ร้อยละ 50.0 เพื่อลดไขมันในเลือด ร้อยละ 15.0 เพื่อช่วยรักษาโรคเบาหวาน ร้อยละ 10.0 เพื่อบำรุงกระดูก ร้อยละ 12.5 เพื่อลดอาการปวด ร้อยละ 0.0 เพื่อลดอาการข้างเคียงที่เกิดจากตัวยาที่ใช้ ร้อยละ 7.5 แหล่งที่ได้มาของสมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ส่วนใหญ่ ร้านขายยา ร้อยละ 62.5 รองลงมา คือ ซื้อมาจากการสั่งซื้อออนไลน์ หรือซื้อมาจากบริการขายถึงบ้าน หรือได้รับมาจากสถานีอนามัย และได้จากการปลูกสมุนไพรในครัวเรือนเอง ตามลำดับ ร้านยาเป็นแหล่งที่สำคัญในการได้มาซึ่งสมุนไพรสำหรับ/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร นอกเหนือจากแหล่งอื่น ความแตกต่างของแหล่งที่มาของสมุนไพรมีความสำคัญในแง่การให้คำแนะนำ การโฆษณาชวนเชื่อ ความปลอดภัยและความตระหนักถึง อันตรกิริยาที่อาจเกิดขึ้นกับยาแผนปัจจุบันที่ผู้ป่วยใช้ พบว่ามีการใช้สมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจำนวน 17 ชนิด โดยส่วนใหญ่ใช้ 1-2 ชนิดต่อคน คิดเป็น ร้อยละ 85.0 ทั้งในรูปของสมุนไพรเดี่ยว หรือยาตำหรับ หรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ชนิดของสมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่มีการใช้มากเช่น ขมิ้นชัน กระเทียม ดังแสดงรายละเอียดไว้ใน ตารางที่ 2 ซึ่งเป็นชนิดที่กำลังได้รับความนิยมใช้ เนื่องจากมีการโฆษณา และการประชาสัมพันธ์กันมาก ในช่วงของการดำเนินการวิจัย และพบอันตรกิริยาที่มีโอกาสการเกิดระหว่างสมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกับยาแผนปัจจุบันที่ผู้ป่วยโรคเรื้อรังใช้ร่วมกันจำนวน 9 อันตรกิริยา (ตารางที่ 3 และ ตารางที่ 4) ส่วนใหญ่พบ 2 อันตรกิริยา ต่อผู้ป่วย 1 ราย ร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ 2, 3 อันตรกิริยา ต่อผู้ป่วย 1 ราย (ร้อยละ 35.0 ร้อยละ 15.0 ตามลำดับ)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (n=40)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนผู้ป่วย (ร้อยละ)
เพศ	
ชาย	8 (20)
หญิง	32 (80)
อายุ (ปี, ค่าเฉลี่ย \pm ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	60 \pm 5.5
สถานะภาพ	
โสด	4 (10)
สมรส	24 (60)
แยกกันอยู่	12 (30)
สิทธิการรักษา	
สิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า	34 (85)
สิทธิข้าราชการ	3 (7.5)
สิทธิประกันสังคม	3 (7.5)
ประวัติการแพ้ยา	
ไม่มี	39 (97.5)
มี	1 (2.5)
โรคเรื้อรัง	
โรคเบาหวาน	1 (2.5)
โรคความดันโลหิต	12 (30)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนผู้ป่วย (ร้อยละ)
โรคกระดูกและข้อเข่า	2 (5)
โรคไขมัน	6 (15)
โรคความดันและไขมัน	9 (22.5)
โรคกระดูกและความดัน	2 (5)
โรคเบาหวานและความดัน	1 (2.5)
โรคเบาหวานและไขมัน	1 (2.5)
โรคกระดูก เบาหวาน ความดัน	1 (2.5)
โรคเบาหวาน ความดัน ไขมัน	4 (10)
โรคเบาหวาน กระดูก ไขมัน	1 (2.5)

ตารางที่ 2 สมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ใช้ในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (n=40)

สมุนไพร	จำนวนผู้ป่วย (ร้อยละ)
สมุนไพรเดี่ยว	
มะรุม	6 (15)
ดอกคำฝอย	1 (2.5)
กระเจี๊ยบแดง	3 (7.5)
หญ้าหนวดแมว	1 (2.5)
ใบบัวบก	4 (10.0)
เห็ดหลินเจือ	3 (7.5)
ฟ้าทะลายโจร	1 (2.5)
มะขามป้อม	1 (2.5)
ใบเตย	1 (2.5)
ผักหวานบ้าน	1 (2.5)
มะระขี้นก	3 (7.5)
สมุนไพรตำหรับ	
ขมิ้นชันแคปซูล	6 (15)
ยาสมุนไพรว่านชักมดลูก	1 (2.5)
ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	
กระเทียมแคปซูล	8 (20)
โสม	1 (2.5)
รางจืด	1 (2.5)

ตารางที่ 3 จำนวนผู้ป่วยที่มีอันตรกิริยาที่มีโอกาสเกิดระหว่างยากับ สมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารต่อผู้ป่วย 1 คน (n=40)

จำนวนอันตรกิริยา/ผู้ป่วย	จำนวนผู้ป่วย(ร้อยละ)
1	20 (50)
2	14 (35)
3	6 (15)
รวม	40 (100)

ตารางที่ 4 จำนวนผู้ป่วยที่เกิดอันตรกิริยาที่มีโอกาสเกิดระหว่างยากับสมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารและกลไกที่เป็นไปได้ของการเกิดอันตรกิริยา

สมุนไพร	ยาแผนปัจจุบัน	จำนวน	กลไกการเกิดปฏิกิริยา
ไขมันชั้น	Simvastatin	5 (12.5)	ไขมันชั้น มีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP3A4, CYP1A4 ทำให้ยาเมตาบอไลซ์ ผ่านเอนไซม์เหล่านั้นถูกแปรสภาพลดลง ทำให้ระดับยาในเลือดสูงขึ้น (คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ, 2554)
	Enalapril	1 (2.5)	
กระเทียม	Aspirin	1 (2.5)	(Allicin) และ (Ajoene) ที่เป็นสาระสำคัญ ในกระเทียม ยับยั้งการเกาะกลุ่มของเกล็ดเลือดจึงเสริมฤทธิ์ของ Aspirin เพิ่มความเสี่ยงของการเกิดภาวะเลือดออก (Rose et al,1990)
	Hydrochlorothiazide	1 (2.5)	กระเทียม / น้ำมันกระเทียม มีฤทธิ์ลดความดันโลหิตจึงอาจเสริมฤทธิ์กับยาที่มีฤทธิ์ลดความดันโลหิต ให้ความดันโลหิตต่ำลงได้ (คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ , 2554)
	Simvastatin	6 (15.5)	กระเทียม / น้ำมันกระเทียม มีฤทธิ์เหนี่ยวนำเอนไซม์ CYP3A4, ทำให้ยาที่เมตาบอไลซ์ ผ่านเอนไซม์เหล่านั้นถูกแปรสภาพเพิ่มขึ้น ทำให้ระดับยาในเลือดลดลง (Damrongsakunchai et al,2007)
โสม	Imatinib	1 (2.5)	Ginsenoside ที่เป็นสารสำคัญในโสม ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ Cytochrome P450 3A4 (CYP 3A4) ที่ตับ ทำให้เมทาบอลิซึมของยาลดลง ทำให้อยู่ในร่างกายยาวนาน (Bilgi N and et al,2010) (Goey et al,2013)
มะรุม	Enalapril	4 (10.0)	มะรุม มีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP3A4 ทำให้ยาที่เมตาบอไลซ์ผ่าน CYP3A4 ถูกแปรสภาพลดลง ทำให้ระดับยาในเลือดสูงขึ้น (Monera et al, 2008)
	Hydrochlorothiazide	2 (5.0)	

สมุนไพร	ยาแผนปัจจุบัน	จำนวน	กลไกการเกิดปฏิกิริยา
บัวบก	Enalapril Amlodipine	3 (7.5) 1 (2.5)	บัวบก มีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP3A4, CYP1A4, ทำให้ยาเมทดาบอโลซ์ผ่านเอนไซม์ เหล่านี้ถูกแปรสภาพลดลง ทำให้ระดับยาในเลือดสูงขึ้นได้ (คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ, 2554) (Damrongsakunchai et al, 2007)
มะระขี้นก	Glycediab	3 (7.5)	มะระขี้นก มีฤทธิ์ลดระดับน้ำตาลในเลือด จะเสริมการออกฤทธิ์ของยาแผนปัจจุบัน (ภาณุพงศ์ พุทธิรักษ์ และคณะ, 2559)
หญ้าหนวดแมว	Enalapril	1 (2.5)	หญ้าหนวดแมว มีโพแทสเซียมเป็นองค์ประกอบสูง ดังนั้นอาจเสริมอาการไม่พึงประสงค์ของ Enalapril ที่ทำให้ระดับโพแทสเซียมสูงขึ้น (คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ, 2554)
เห็ดหลินจือ	Aspirin	3 (7.5)	เห็ดหลินจือ มีฤทธิ์ยับยั้งการเกาะกลุ่มของเกล็ดเลือด จึงเสริมฤทธิ์ของ Aspirin เพิ่มความเสี่ยงของการเกิดภาวะเลือดออก (ภาควิชาเภสัชเวชและเภสัชพฤกษศาสตร์และศูนย์สมุนไพรทักษิณ และ คณะเภสัชศาสตร์,2551) (Medscape et al, 2011) (Health et al,2011)
กระเจี๊ยบแดง	Enalapril	3 (7.5)	กระเจี๊ยบแดง มีฤทธิ์เหนี่ยวนำเอนไซม์ CYP3A4, ทำให้ยาที่เมตาบอโลซ์ผ่านเอนไซม์ เหล่านี้ถูกแปรสภาพเพิ่มขึ้นทำให้ระดับยาในเลือด ลดลงได้ (ภาณุพงศ์ พุทธิรักษ์ และคณะ, 2559)

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการวิจัยในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง จำนวน 40 คน พบว่ามีการใช้ สมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร จำนวน 17 ชนิด และพบว่า 9 ชนิด มีโอกาสเกิดอันตรกิริยากับยาแผนปัจจุบันที่ผู้ป่วยใช้อยู่ถึง 14 อันตรกิริยา (ตารางที่ 4) นอกจากนี้ในผู้ป่วย 1 คน อาจพบอันตรกิริยา ได้ตั้งแต่ 1 - 3 อันตรกิริยา พบอันตรกิริยาที่มีโอกาสการเกิดระหว่างสมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกับยาแผนปัจจุบัน ที่ผู้ป่วยโรคเรื้อรังใช้ร่วมกันจำนวน 9 อันตรกิริยา ส่วนใหญ่พบ 2 อันตรกิริยา ต่อผู้ป่วย 1 ราย ร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ 2 , 3 อันตรกิริยา ต่อผู้ป่วย 1 ราย (ร้อยละ 35.0 ร้อยละ 15.0 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่พบ 3 อันตรกิริยา ต่อผู้ป่วย 1 ราย อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมการบริโภคสมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมีความแตกต่างกัน เช่น ชนิดของสมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่เลือกใช้ และใน 9 อันตรกิริยานี้ มีสมุนไพร ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร จำนวน 14 ชนิด ที่มีโอกาสการเกิดอันตรกิริยาระหว่างสมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกับยาแผนปัจจุบันโดย กระเทียม พบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมา คือ ขมิ้นชัน ร้อยละ 15.0 มะรุม ร้อยละ 15.0 บัวบก ร้อยละ 10.0 มะระขี้นก ร้อยละ 7.5 เห็ดหลินจือ ร้อยละ 7.5 กระเจี๊ยบแดง ร้อยละ 7.0 โสมและหญ้าหนวดแมว ร้อยละ 2.5 กระเทียม มีโอกาสการเกิดอันตรกิริยา

มากที่สุด อาจเพราะมีการใช้ร่วมมากที่สุดพบว่า กระเทียมมีโอกาสเกิดอันตรกิริยากับยาที่ผู้ป่วยใช้คือ Aspirin , Hydrochlorothiazide และ Simvastatin เนื่องด้วยกระเทียม/ น้ำมันกระเทียม มีฤทธิ์เหนี่ยวนาเอนไซม์ CYP3A4, ทำให้ยาที่เมตาบอลิซึมผ่านเอนไซม์ เหล่านี้ถูกแปรสภาพเพิ่มขึ้นทำให้ระดับยาในเลือดลดลง Damrongsakunchai et al (2007) ได้ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ ชุติกรสอนสุวิทย์ และคณะ (2555) ซึ่งทำการศึกษาผู้ป่วยโรคเรื้อรัง จำนวน 56 คน พบว่ามีการใช้สมุนไพร / ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร จำนวน 33 ชนิด และพบว่า 11 ชนิด มีโอกาสเกิดอันตรกิริยากับยาแผนปัจจุบัน ที่ผู้ป่วยใช้ อยู่ถึง 56 อันตรกิริยา นอกจากนี้ผู้ป่วย 1 คน อาจพบอันตรกิริยาได้ตั้งแต่ 1 - 5 อันตรกิริยา ซึ่งส่วนใหญ่พบ 1 – 2 อันตรกิริยาต่อผู้ป่วย 1 ราย อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมการใช้สมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมีความแตกต่างกัน เช่น ชนิดของสมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่เลือกใช้ และใน 56 อันตรกิริยานี้มีสมุนไพร / ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจำนวน 11 ชนิด ที่มีโอกาสเกิดอันตรกิริยาที่มีโอกาสเกิดระหว่างสมุนไพร/ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกับยาแผนปัจจุบัน โดยมะรุม พบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.0 รองลงมา คือ กระเทียม / น้ำมันกระเทียม ร้อยละ 21.0 ขมิ้นชัน ร้อยละ 13.8 ลูกใต้ใบ ร้อยละ 10.8 บัวบก ร้อยละ 7.2 ฟ้าทะลายโจร ร้อยละ 6.8 เจียวกู่หลาน ร้อยละ 5.3 หนุ้าหนวดแมว ร้อยละ 3.4 รวงจืด ร้อยละ 3.4 ทองพันชั่ง ร้อยละ 3.4 และยังมี เห็ดหลินจือ ร้อยละ 1.7 มะรุม มีโอกาสเกิดอันตรกิริยามากที่สุด อาจเพราะมีการใช้ร่วมมากที่สุด พบว่า มะรุมมีโอกาสเกิดอันตรกิริยากับยาที่ผู้ป่วยใช้คือ Amlodipine, Simvastatin, Enalapril, Omeprazole และ Candesartan เนื่องด้วยมะรุมมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ Cytochrome P450 Subtype 3A4 (CYP3A4) ทำให้ยาที่เมตาบอลิซึมผ่าน CYP3A4 ได้แก่ Amlodipine, Simvastatin, Enalapril และ Omeprazole ถูกแปรสภาพลดลง Monera et al (2008) นอกจากนี้ มะรุมยังเสริมฤทธิ์ในการลดความดันโลหิตกับ Candesartan 10 รองจากมะรุม คือ กระเทียม/น้ำมันกระเทียม ซึ่งพบว่ามีโอกาสเกิดอันตรกิริยากับยา Enalapril, Isosorbidedemononitrate, Simvastatin, Omeprazole และ Amlodipine โดยกระเทียม / น้ำมันกระเทียม มีฤทธิ์เหนี่ยวนาเอนไซม์ CYP3A4 ทำให้ยาที่เมตาบอลิซึมผ่าน CYP3A4 ถูกแปรสภาพมากขึ้น ระดับยาเหล่านี้จึงลดต่ำลงได้ Damrongsakunchai W and et al,(2007) นอกจากนี้กระเทียม/น้ำมันกระเทียมยังมีฤทธิ์ลดความดันโลหิตจึงเสริมฤทธิ์กับยาลดความดันโลหิตที่ผู้ป่วยใช้อยู่

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังพบอีกว่า ผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ผลการศึกษาของ ชุติกรสอนสุวิทย์ และคณะ(2555) พบว่ามีสมุนไพรหลายชนิดที่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ทำการศึกษายู่ เช่น การทานยา Aspirin ร่วมกับการใช้กระเทียม และการทานยา Enalapril ร่วมกับการใช้มะรุม และยังพบข้อแตกต่างว่า ผลการศึกษาของ ชุติกรสอนสุวิทย์ และคณะ (2555) มีสมุนไพรอีกหลายตัวที่ไม่สอดคล้องกัน เช่น ผู้ป่วยใช้ยา Enalapril ร่วมกับการใช้กระเจี๊ยบแดง และใช้ยา Glycediab ร่วมกับการใช้มะระขี้นก แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุพงศ์ พุทธิรักษ์ และคณะ (2559) แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างที่เกิดขึ้นของงานวิจัย และข้อจำกัดของการวิจัยนี้คือผู้ศึกษาไม่ได้เก็บข้อมูลในด้านความรุนแรงจากการใช้สมุนไพรที่เกิดขึ้น รวมถึงพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาเป็นพื้นที่เดียวซึ่งข้อมูลที่ได้นั้น อาจอาจถูกจำกัดหรือไม่ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างอื่น ดังนั้นการวิจัยในอนาคตจะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดเหล่านี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2562) (<http://www.bangkokbiznews.com/pr/detail/29932>) แผนแม่บทแห่งชาติ
 คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ. บัญชียาจากสมุนไพรแนบท้ายประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติเรื่อง
 บัญชียาหลักแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2554.
 ชุติกร สอนสุวิทย์ และคณะ.(2555).การใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่มีโอกาสเกิดอันตรกิริยากับยาที่ใช้ในผู้ป่วย
 โรคเรื้อรัง วิทยานิพนธ์ เกษศาสตร์บัณฑิต,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .
 ภาควิชาเภสัชเวชและเภสัชพฤกษศาสตร์และศูนย์สมุนไพรที่เกษียณคณะเภสัชศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สมุนไพร
 สำหรับงานสาธารณสุขมูลฐาน. กรุงเทพมหานคร. บริษัท จ.เจริญการพิมพ์จำกัด,2551.
 ภาณพงศ์ พุทธิรักษ์, จตุพร ทองอิม, ประดิษฐ์ งามศิริผล. (2559). การประยุกต์ใช้สมุนไพรบนหลักฐานเชิงประจักษ์. บริษัท
 ประชาชนจำกัด. กรุงเทพฯ
 Bilgi N, Bell K, and Ananthkrishnan AN, Attalla E. (2010) Imatinib and Panax ginseng: a potential Interaction
 resulting in liver toxicity. *Ann Pharmacotherapy*. 2010; 44(5):926-8.
 Damrongsakunchai W, Attakornvattana V, SomanabanhuA, Vannapresaht S, Tassaneeyakul W. Inhibitory
 Effect and mechanismbasedinhibition of Thai herbal plants on CYP3A4 and CYP2D6 activities.
Thai J Pharmacol 2007; 29 (1):35 -39.
 Goey AK, Mooiman KD, Beijnen JH, Schellens JH, Meijer man I. (2013). Relevance of in vitro and clinical
 data for predicting CYP3A4-mediated herb-drug interactions in cancer patients. *Cancer Treat
 Rev*.2013; 39 (7):773-83.
 Health line. Reishi mushroom (*Ganoderma lucidum*). (Accessed on Sep. 6, 2011, at
<http://www.healthline.com/galecontent/ganoderma#interactions>)
 Medscape Reishi (Herb/Suppl) - *Ganoderma lucidum*, ling chih. (Accessed on Sep. 6, 2011, At
<http://reference.medscape.com/drug/ganoderma-lucidum-ling-chih-reishi-344488#3>)
 Monera TG, Wolfe AR, Maponga CC, Benet LZ, Guglielmo J. *Moringaoleifera* leaf extracts inhibits 6 beta-
 hydroxylation of testosterone by CYP3A4. *J Infect Dev. Ctries*2008; 2 (5): 379-383.
 Rose KD, Croissant PD, Parliament CF, Levin MB. Spontaneous spinal epidural hematoma with
 associated platelet dysfunction from excessive garlic ingestion: a case report. *Neurosurgery*.1990;
 26 (5):880-2.

ST-O-05

การพัฒนาระบบคัดแยกขนาดผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ด้วยเทคนิคประมวลผลภาพ

The development of ceramic size classification systems with image processing techniques.

ธวัชชัย ประหยัดวงศ์^{1,2,*} และ นฤมล ชูเมือง³

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

²สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

³สาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัลมีเดีย คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0832567778, E-mail address: rjanup@kru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้ได้นำเสนอการพัฒนาระบบการจำแนกขนาดของผลิตภัณฑ์เซรามิกส์สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมด้วยเทคนิคการประมวลผลภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาและพัฒนาระบบคัดแยกงานเซรามิกส์ทรงกลมด้วยเทคนิคการประมวลผลภาพดิจิทัล โดยการออกแบบการทดลองกำหนดการอินพุตของระบบเป็นภาพนิ่งของผลิตภัณฑ์เซรามิกส์เครื่องใช้บนโต๊ะอาหารประเภทจานซึ่งกำหนดขนาดของภาพไว้สี่ขนาด คือ 100x100 พิกเซล 200x200 พิกเซล 300x300 พิกเซล และขนาด 400x400 พิกเซล โดยนามสกุลภาพเป็น .jpg ด้วยการถ่ายภาพนิ่งจากโทรศัพท์มือถือ iPhone 7 plus สำหรับภาพที่ใช้ในการทดสอบระบบกำหนดให้เป็นผลิตภัณฑ์เซรามิกส์เครื่องใช้บนโต๊ะอาหารประเภทจานที่มีลักษณะทรงกลมขนาดแตกต่างกันสามขนาดของเส้นผ่านศูนย์กลาง คือ 6, 8 และ 10 นิ้ว แล้วเปรียบเทียบขนาดของภาพอินพุตจากกล้องกับขนาดของงานเซรามิกส์ทรงกลมที่เป็นแม่แบบ เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าตรงกับขนาดของเส้นผ่านศูนย์กลางใดก็จะทำการตรวจจับ (Detect) ภาพงานเซรามิกส์นั้น สำหรับการทดสอบผู้วิจัยได้ทำการทดสอบทั้งสิ้น 120 ครั้ง ผลการทดสอบปรากฏว่าภาพขนาด 300x300 พิกเซล สามารถจับภาพงานขนาด 6 นิ้วและภาพขนาด 400x400 พิกเซล สามารถจับภาพงานขนาด 10 นิ้ว มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่สำคัญ 0.05 กับภาพขนาดอื่นๆ และอัตราความถูกต้อง (Accuracy rate) ร้อยละ 66.66 สำหรับการคัดแยกขนาดผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ที่ได้ ซึ่งสามารถนำอัลกอริทึมนี้ไปใช้ประโยชน์ในการจำแนกขนาดและประเภทของผลิตภัณฑ์เซรามิกส์และในการจัดการคลังสินค้าได้

คำสำคัญ: การประมวลผลภาพ การจับคู่แม่แบบ ผลิตภัณฑ์เซรามิกส์

Abstract

This article presents the development of ceramic products classification system for manufactory with image processing techniques. The purposes of the research are to study and develop the circular

disc separators with digital image processing techniques by experimental design using inputs of the sill image of ceramic products which are table set and use to determine the size of image in four dimensions: 100x100 pixels, 200x200 pixels, 300x300 pixels and 400x400 pixels. Its extension are jpg by taking a pictures from iPhone 7 plus. The selected images for testing systems that are ceramic products of table set which are circular with three different diameter. The diameter of circular is 6, 8 and 10 inches and uses to compare the size of the inputted images from the camera with the size of the ceramics plate which is the template. It found that it matched to the size of any diameter, it would be detected the image of the ceramic plate. The researcher tested about 120 times. The experiment showed that the 300x300 pixels image can capture the image of 6 inch plate and the image of 10 inch plate for the 400x400 pixels image. There was significant statistical differences at 0.05 with other image sizes and accuracy rate about 66.66 percent for classifying the size of the ceramic products. It also could use algorithm to classify the size, type of ceramics products, and warehouse management.

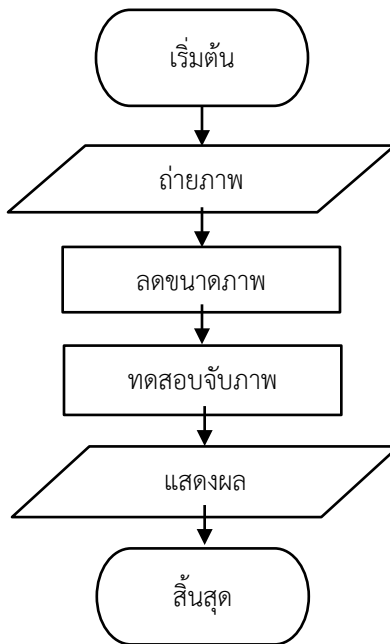
Keyword: image processing, template matching, ceramics products

บทนำ

อุตสาหกรรมเซรามิกส์เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ ทั้งการจำหน่ายภายในประเทศและการส่งออก สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศ การส่งออกเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารในเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556 มีมูลค่า 129.31 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.96 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันกับปี.ศ. 2555 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.98 ของเป้าหมายการส่งออกเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารและในครึ่งปีพ.ศ. 2556 ปัจจุบันมูลค่าส่งออกของผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ที่ใช้สำหรับบนโต๊ะอาหารของไทย อาทิ จาน ชาม มีมูลค่าประมาณ 3,000 ล้านบาทและมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง คาดว่ามูลค่าการส่งออกจะมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น(กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2556) เนื่องจากสินค้าเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศและผู้ประกอบการไทยมีความได้เปรียบด้านรูปแบบสินค้าที่โดดเด่น มีการพัฒนา รูปแบบสินค้าใหม่อย่างสม่ำเสมอเมื่อเทียบกับสินค้าจากประเทศคู่แข่ง การส่งออกมีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้นจากกำลังซื้อของตลาดที่เน้นคุณภาพและความสวยงามของผลิตภัณฑ์ด้านการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ขยายตัวเพิ่มขึ้นเกือบทุกผลิตภัณฑ์ในตลาดสหรัฐอเมริกาและอาเซียน โดยเฉพาะเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารซึ่ง ส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาเป็นหลักอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารที่ทำด้วยเซรามิกส์ของไทยมีพื้นฐานการพัฒนาจากอุตสาหกรรมขนาดกลางและย่อมเพื่อตอบสนองความต้องการภายในประเทศและการส่งออก ปัจจุบันผู้ผลิตภาชนะจานชามเซรามิกส์คุณภาพสูงของไทยได้มองถึงผู้บริโภคยุคใหม่ที่ต่างหันมาให้ความสำคัญกับการตกแต่งมากขึ้น เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตัวเอง ภาชนะจำพวกจานชามทุกวันนี้จึงเปลี่ยนบทบาทไปจากภาชนะเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารที่เคยเป็นเครื่องใช้เพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องการความสุนทรีย์ในการใช้งานด้วย ซึ่งไม่ใช่เฉพาะแต่ผู้บริโภคทั่วไปเท่านั้น โรงแรม ที่พักร้านอาหารต่างๆ ก็พยายามหาเอกลักษณ์ให้กับตนเองมากขึ้น ด้วยการนำดีไซน์ต่างๆ เข้ามาสร้างสีสันให้กับอาหารเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากเมนูธรรมดาๆ ก็อาจกลายเป็นเมนูพิเศษ

ขึ้นมาได้ ดังนั้นภาชนะงานขามที่ใส่จึงมีบทบาทเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้บนโต๊ะอาหารเหมาะสมกับการนำไปใช้งานในโรงแรมและร้านอาหารที่ต้องอาศัยความแข็งแรงของผลิตภัณฑ์การใช้งานที่นาน อีกทั้งยังการออกแบบให้มีรูปแบบที่ทันสมัยและหลากหลายครอบคลุมทุกลักษณะการใช้งาน อุตสาหกรรมการผลิตเซรามิกส์ก็ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงตามไปด้วย รัฐบาลที่ผ่านมาได้ผลักดันให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิมโดยการยกระดับคุณค่าสินค้าเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยใช้ทุนสมอง สติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดความโดดเด่น แตกต่างทั้งในด้านรูปทรง ความสวยงามและประโยชน์ใช้สอยเพื่อให้ผู้ผลิตได้รับรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งอุตสาหกรรมเซรามิกส์ก็นับเป็นหนึ่งอุตสาหกรรมที่ได้รับการพัฒนา(สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2561) ผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องหาวิธีและมาตรการในการปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีผลิตภาพสูงสุดด้วยต้นทุนที่ต่ำสุดโดยไม่กระทบต่อคุณภาพของสินค้า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตนับว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในอุตสาหกรรมการผลิตช่วยให้ผู้ผลิตสามารถผลิตสินค้าคุณภาพสูง ลดค่าใช้จ่ายในการผลิตกระบวนการผลิตลำดับถัดไป ลดความยุ่งยาก ซับซ้อนของขั้นตอนกระบวนการในการผลิตสินค้าลงมาก ทั้งยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและลดต้นทุนการผลิตได้อย่างมาก ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและลดต้นทุนในการผลิตซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของเจ้าของธุรกิจที่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการผลิต

จากการนำเทคโนโลยีนี้มาใช้งานผู้วิจัยจึงสนใจการพัฒนาการคัดแยกขนาดของงานเป็นผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ในโรงงานอุตสาหกรรมการผลิต ด้วยการตรวจจับชิ้นงานในกระบวนการผลิตเพื่อจำแนกและคัดแยกชนิดของผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ในโรงงานอุตสาหกรรมในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพสินค้าและการบรรจุหีบห่อ การพัฒนาโปรแกรมมาประยุกต์ใช้เทคนิคการประมวลผลภาพโดยโปรแกรมการวิเคราะห์ลักษณะและขนาดงานเซรามิกส์จากถ่ายภาพและเทคนิคการประมวลผลภาพนำมาประยุกต์ใช้งาน เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานแทนมนุษย์

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการคัดแยกขนาดงานด้วยเทคนิคประมวลผลภาพ

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการ

งานวิจัยนี้เป็นการทดสอบและพัฒนาอัลกอริทึมที่ใช้สำหรับการจำแนกขนาดของภาชนะเซรามิกส์ประเภทจานโดยใช้เทคนิคการประมวลผลภาพ มีรายละเอียดดังนี้ (ชุตินา จักรจรัส, 2561)

1. เริ่มต้นด้วยการศึกษาขนาดของงานที่นิยมใช้กันและมีจำหน่ายในท้องตลาดทั่วไปจนทรงกลมที่ใช้ในครั้งนี้ มีลักษณะงานกันตัน แบบไม่มีขอบ หรือเรียกว่าทรงใบบัว นิยมใช้สำหรับเสิร์ฟอาหารและเครื่องดื่มที่มักจะเลือกแบบและลายให้เข้าชุดกันเพื่อความสวยงามทำให้อาหารดูน่ารับประทาน

- 1.1 Bread plate เส้นผ่านศูนย์กลาง 5-6 นิ้ว นอกจากใช้ใส่ขนมปังแล้วยังสามารถใช้เป็นจานรองสำหรับ แยมหรือเนยที่อยู่ในกล่อง กระจกน้ำตาล เครื่องปรุงอื่นๆ รวมถึงอ่างล้างมือ (finger blow) หากบางห้องอาหารไม่มีแฟ้มสำหรับใส่บิล(folder) ให้ลูกค้า สามารถใช้จานขนาดนี้แทนได้
- 1.2 Salad plate เส้นผ่านศูนย์กลาง 7-8 นิ้ว ใช้สำหรับการรับประทานอาหารเช้า สลัด อาหารเรียกน้ำย่อย และใช้เป็นจานรองสำหรับผลไม้ กุ้งค็อกเทล (shrimp cocktail) โถใส่สลัด (vegetable blow) โถใส่ซอส (sauce blow) และแก้วไอศกรีมซันเดย์ (ice-cream sundae glass) โดยที่จะต้องมีการใช้กระดาษฉลุ (doily) ปูรองบนจาน นอกจากนี้สำหรับอาหารบางประเภทที่มีก้างหรือกระดูก พนักงานสามารถใช้จานขนาดนี้สำหรับให้ลูกค้าใส่ก้างหรือกระดูก โดยวางบนโต๊ะอาหารทางด้านขวามือหรือด้านบน
- 1.3 Soup plate ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 8-10 นิ้ว ใช้สำหรับใส่ซุ๊ป สตู หอยนางรม หอยทาก และอาหารอิตาเลียน
- 1.4 Dinner plate มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 10-12 นิ้ว สำหรับใส่อาหารจานหลัก อาหารเรียกน้ำย่อยของหวานที่มีกรรมวิธีในการปรุงแบบ Flambé เช่น crepe บางครั้งอาจใช้เป็นจานรองอาหารโดยการปูกระดาษฉลุ (doily) ก่อนนำอาหารที่เสิร์ฟมาในถ้วยซุ๊ป เช่น สตู หรือพาสต้า วางด้านบน เป็นต้น สำหรับทดสอบครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้จาน 3 ขนาดโดยมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 6 8 และ 10 นิ้ว

ภาพที่ 2 งานเซรามิกส์ขนาด 6 8 และ 10 นิ้ว

2. ในการถ่ายภาพงานครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กล้องถ่ายภาพใช้โทรศัพท์มือถือ iPhone 7 Plus ติดตั้งกับขาตั้งกล้องวัดระยะห่าง 60 เซนติเมตร โดยเป็นระยะห่างจากกล้องถ่ายภาพถึงพื้นที่วางวัตถุ ดำเนินการถ่ายภาพจากกล้องโทรศัพท์มือถือเมื่อถ่ายภาพแล้วภาพต้นฉบับมีขนาดภาพ 4032x3024 พิกเซล แล้วนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา โดยใช้โปรแกรมเพ้นท์(Paint) เป็นโปรแกรมที่ทำงานเกี่ยวกับภาพที่มีมาให้พร้อมกับระบบปฏิบัติการวินโดวส์(Windows) ทำการลดขนาดภาพมีขนาด 100x100, 200x200, 300x300 และ400x400 พิกเซล บันทึกภาพเป็นนามสกุล .jpg

ภาพที่ 3 การติดตั้งขาตั้งกล้องถ่ายภาพงานเซรามิกส์

3. การวิเคราะห์รูปทรง 2 มิติ นั้นสามารถบอกได้ว่ารูปทรงดังกล่าวเป็นรูปทรงแบบใดถ้ารูปทรง นั้นมีความเหมือนหรือคล้ายกับรูปทรงเรขาคณิต เช่น ทรงสี่เหลี่ยม วงกลม วงรี หรือสามเหลี่ยม เป็นต้น ซึ่งถ้าต้องการคำนวณพื้นที่ของรูปทรงเหล่านี้ สมการหาพื้นที่ของรูปทรงเรขาคณิต 2 มิติจะสามารถนำมาทำการประยุกต์ใช้ในการคำนวณหาพื้นที่ได้ แต่ในกรณีของวัตถุรูปทรง 2 มิติใดๆ มักจะมีรูปทรงที่มีความแตกต่างจากรูปทรงเรขาคณิตพื้นฐานทั่วไป(เอกลักษณะ สมุนพันธุ์, 2557) วัตถุรูปทรง 2 มิติที่ทราบขนาดแน่นอนเพื่อใช้บอกอัตราส่วนพิกเซลต่อตารางเซนติเมตร งานวิจัยนี้ทดสอบโดยใช้ภาพงาน ซึ่งเป็นวัตถุรูปทรง 2 มิติที่มีพื้นผิวราบเรียบสามารถหาได้ทั่วไป และมีอัตราส่วนของพื้นที่ตายตัวที่ โดยกำหนดขนาดที่ใช้ในการวิจัย 100x100 200x200 300x300 และ400x400 พิกเซล

4. การพัฒนาโปรแกรมในการวิเคราะห์ลักษณะและขนาดงานเซรามิกส์ โดยการถ่ายภาพและเทคนิคการประมวลผลภาพ นำมาประยุกต์ใช้งาน เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการวิเคราะห์แทนมนุษย์(ภูมินทร์ ต้นอุตม์ และคณะ, 2560) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมมาประยุกต์ใช้เทคนิคการประมวลผลภาพ

5. การจับคู่แม่แบบ (Template Matching) คือการตรวจสอบว่ามีส่วนของภาพที่ตำแหน่งใดที่เหมือนกับแม่แบบ โดยหลักการแล้วการจับคู่กับแม่แบบมีการทำงานโดยมีเลื่อนแม่แบบจากซ้ายไปขวาและจากบนลงล่างทีละพิกเซลจนครบทั้งภาพนับว่ามีพิกเซลที่มีค่าตรงกับแม่แบบมีจำนวนพิกเซล ตำแหน่งของการเลื่อนแม่แบบที่ได้จำนวนพิกเซลที่ตรงกับแม่แบบมากที่สุดก็คือตำแหน่งที่มีภาพเหมือนแม่แบบสามารถคำนวณได้จากสมการดังนี้(Ma and Zhang, 2016)

$$(x, y)^n = \sum_{x,y}^n (T(x, y) - I(x, y))^2 \sum_{x,y}^n (T(x, y) - I(x, y))^2 \quad (1)$$

- T คือ ภาพแผ่นแบบ
- I คือ ภาพที่ต้องการนำไปเปรียบเทียบ
- R คือ ระยะทางยูคลิเดียนระหว่างภาพ T และ I

6. ภาพระดับสีเทา (Grayscale Image) หมายถึงภาพขาวดำที่แต่ละพิกเซลจะแทนด้วยระดับสีต่างๆ โดยปกติภาพทั่วไปที่ประกอบด้วยสีอาร์จีบี (RGB) คือ Red Green Blue เพียงพิกเซลเดียวมาผสมกัน แต่ในกรณีภาพระดับสีเทานั้นมีเฉพาะแสงสีขาว 1 พิกเซลแทนด้วยค่า 1 ไบท์ จะสามารถเก็บระดับแสงได้ 256 ระดับ ภาพระดับสีเทาเป็นภาพซึ่งค่าในแต่ละจุดภาพคือค่าความเข้มของสีแต่ละตำแหน่งของจุดภาพนั้น ซึ่งค่าที่เป็นไม่ได้ของภาพระดับสีเทาทั้งหมดขึ้นอยู่กับจำนวนบิตที่ใช้ ตัวอย่างเช่น ภาพระดับสีเทา 1 ไบท์ระดับสีทั้งหมด 256 ระดับ นิยมระบุในช่วง 0 ถึง 255 แสดงระดับสีเทา ระดับสีเทาจะมีการไล่ระดับความอ่อนแก่ของสีซึ่งอยู่ระหว่างสีขาวและสีดำอย่างต่อเนื่อง โดยที่ค่าแต่ละพิกเซลของภาพจะหมายถึงความเข้มแสงแต่ละตำแหน่งของพิกเซลที่อยู่ในรูประดับสีเทาการเปลี่ยนภาพจากระบบสีเป็นภาพระดับสีเทา จะใช้สมการดังนี้(โสภณผู้มีจรรยา, 2561)

$$I_{\text{Grayscale}} = 0.299R + 0.587G + 0.114B \quad (2)$$

ภาพที่ 4 ระดับแสงของ Gray Scale 256 ระดับ

7. ความถูกต้อง(Accuracy) เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความสามารถของเครื่องมือวัด ในการอ่านค่าหรือแสดงค่าที่วัดได้เข้าใกล้ค่าจริง ในระบบการวัดโดยทั่วไปสิ่งที่เราจำเป็นต้องทราบก็คือเครื่องมือวัดที่เราจะนำไปใช้มีความสามารถในการวัดค่าได้ถูกต้องมากน้อยเพียงใด อยู่ในขอบเขตที่ยอมรับได้หรือไม่ สิ่งที่จะบอกได้ว่าเครื่องมือวัดนั้น ๆ มีความถูกต้องมากน้อยเพียงใด แต่ตัวแปรที่สำคัญและนิยมใช้กัน คือค่าความถูกต้อง หรือ ความแม่นยำ (accuracy) โดยการใช้สมการดังนี้ (จุฑาศินี พรพุทธศรี, 2561)

$$\%Accuracy = 100 - \%Error \quad (3)$$

โดยที่

$$\text{Relative error} = \left| \frac{x_{mea} - x_t}{x_t} \right| \quad (4)$$

$$\%Error = \text{Relative error} \times 100 \quad (5)$$

เมื่อ x_{mea} คือ ค่าที่ได้จากการวัด (measure value)

x_t คือ ค่าจริง (true value)

การทดสอบประสิทธิภาพ

การทดสอบประสิทธิภาพในการจับภาพขนาดของงานเซรามิกส์ การทดสอบประสิทธิภาพการวิเคราะห์คำตอบของโปรแกรมในการระบุขนาดของงานเซรามิกส์เพื่อสร้างโมเดลที่สามารถวิเคราะห์คำตอบได้ถูกต้องและสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นส่วนประมวผลของโปรแกรม ผู้วิจัยได้ออกแบบการทดลองในการระบุขนาดของงานเซรามิกส์ความถูกต้องโดยการทดสอบประสิทธิภาพกำหนดค่าตัวเลข ดังนี้ จับภาพไม่ได้มีค่าเท่ากับ 0 จับภาพได้บางส่วนมีค่าเท่ากับ 0.5 และจับภาพได้ถูกต้องมีค่าเท่ากับ 1 ทำการทดสอบซ้ำ 10 ครั้งแล้วทำการบันทึกผลค่าที่ได้

(ก)

(ข)

(ค)

ภาพที่ 5 การพิจารณาผลการวิจัย(ก)จับภาพไม่ได้ (ข) จับภาพได้บางส่วน (ค) จับภาพได้ถูกต้อง ตามลำดับ

ผลการวิจัย

ผลการทดสอบการคัดแยกขนาดของงานเซรามิกส์ แสดงเป็นตารางดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพในการจับภาพ

กลุ่มทดสอบ			การจับภาพครั้งที่										ผลคะแนน
T	งาน	ขนาดภาพ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	รวม
T1	งานขนาด 6 นิ้ว	100x100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T2		200x200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T3		300x300	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
T4		400x400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T5	งานขนาด 8 นิ้ว	100x100	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	5
T6		200x200	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	5
T7		300x300	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	5
T8		400x400	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	5
T9	งานขนาด 10 นิ้ว	100x100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T10		200x200	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	5
T11		300x300	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	5
T12		400x400	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10

จากตารางที่ 1 ผลการทดลองการพัฒนาอัลกอริทึมและโปรแกรมที่ใช้สำหรับการคัดแยกขนาดของงานเซรามิกส์ โดยการกำหนดให้โปรแกรมระบุขนาดของงานเซรามิกส์ 3 ขนาด มีขนาด 6 8 และ 10 นิ้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกระบวนการประมวลผลจากภาพที่ตกแต่งมีขนาด 100x100 200x200 300x300 และ 400x400 พิกเซล พบว่าโปรแกรมสามารถจำแนกภาพงานขนาดที่ถูกต้องทั้งหมด 10 ครั้ง โดยการทดลองที่ 3 (T3) และ (T12) ส่วนการทดลองที่ 5(T5) 6(T6) 7(T7) 8(T8) 10(T10) และ 11(T11) จับภาพได้บางส่วน ส่วนการทดลองที่ 1(T1) 2(T2) 4(T4) และ 9(T9) ไม่สามารถจับภาพงานได้

การหาค่าความถูกต้องจากผลทดลองพบว่า โปรแกรมสามารถจับภาพงานได้ 80 ครั้ง จากการทดลองทั้ง 120 ครั้ง คิดเป็นร้อยละค่าความถูกต้องเท่ากับ 66.66

ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการจับภาพด้วยโปรแกรมที่ใช้สำหรับการคัดแยกขนาดจำแนกตามขนาดงานที่มีความละเอียดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้นจึงทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของดันแคน (Duncan's Multiple Range Test) พบว่า โปรแกรมที่ใช้สำหรับการคัดแยกขนาดงานเซรามิกส์โดย

การทดลองที่ T3 และ T12 สามารถจับภาพได้อย่างถูกต้อง ซึ่งแตกต่างจากการทดลองที่ T5 T6 T7 T8 T9 T10 T11 สามารถจับภาพได้บางส่วนและแตกต่างจากการทดลองที่ T1 T2 T4 ไม่สามารถจับภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การพัฒนาการคัดแยกงานเซรามิกส์ทรงกลมด้วยเทคนิคการประมวลผลภาพดิจิทัลด้วยการถ่ายภาพนิ่งจากกล้องโทรศัพท์มือถือ iPhone 7 plus โดยการออกแบบการทดลองกำหนดการอินพุตของระบบเป็นภาพหนึ่งที่ใช้ในการทดสอบระบบ กำหนดให้เป็นผลิตภัณฑ์เซรามิกส์เครื่องใช้บนโต๊ะอาหารประเภทจานที่มีลักษณะทรงกลมขนาดแตกต่างกันสามขนาดของเส้นผ่านศูนย์กลางคือ 6 8 และ 10 นิ้ว ซึ่งกำหนดขนาดของภาพไว้สี่ขนาดคือ 100x100 200x200 300x300 และ 400x400 พิกเซล โดยทำการบันทึกนามสกุลภาพเป็น .jpg แล้วเปรียบเทียบขนาดของภาพอินพุตกับขนาดของงานเซรามิกส์ทรงกลมที่เป็นแม่แบบทำการทดสอบทั้งสิ้น 120 ครั้ง ผลการทดสอบปรากฏว่าภาพขนาด 300x300 พิกเซล สามารถจับภาพงานขนาด 6 นิ้ว และภาพขนาด 400x400 พิกเซล สามารถจับภาพงานขนาด 10 นิ้ว โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่สำคัญ 0.05 และอัตราความถูกต้อง (Accuracy rate) ร้อยละ 66.66 ส่วนภาพงานขนาด 8 นิ้ว สามารถจับภาพได้บางส่วนเนื่องจากภาพที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้มีแสงสว่างจากสภาพแวดล้อมมากเกินไป แนวทางการปรับปรุงโดยการเพิ่มกระบวนการปรับปรุงคุณภาพภาพ (Image Enhancement) ก่อนนำภาพมาทดลอง

จากผลการทดสอบเป็นการถ่ายภาพใช้ถ่ายมุมด้านบนเพียงด้านเดียว อาจจะทดสอบเพิ่มหรือเปลี่ยนมุมภาพถ่ายด้านอื่นๆ และมีการปรับปรุงการกำหนดช่วงความละเอียดของภาพให้มีความแตกต่างกันช่วงละ 50 พิกเซล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกให้มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น การทดสอบครั้งนี้เป็นการคัดแยกงานทรงกลม แต่ในท้องตลาดยังมีงานหรือผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ที่มีรูปทรงในลักษณะอื่นๆที่น่าสนใจ อาจจะมีการพัฒนาต่อยอดหรือนำอัลกอริทึมนี้ไปทดสอบได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2556). *สินค้าเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารและในครัว*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ.

กาญจนาเชจร ชูชีพ. (2561). การประเมินความถูกต้อง (Accuracy Assessment). *Remote Sensing Technical Note No. 3 (2018)*. Faculty of Forestry, Kasetsart University.

จุฑาศินี พรพุทธศรี. (2561). *การวัดและเครื่องมือวัด*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ภูมินทร์ ต้นอุดม, กิรศักดิ์ พะยะ และ ธนสิทธิ์ นิตยะประภา. (2560). การพัฒนาโปรแกรมสำหรับหารวิเคราะห์ขนาดภาพดอกดาวเรืองด้วยเทคนิคการประมวลผลภาพ. *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 สถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*. 1313-1326.

ชุตินา จักรจรัส. (2561). *การดำเนินงานและการจัดการด้านอาหารและเครื่องดื่ม*. โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ,
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพมหานคร.

โสภณ ผู้มีจรรยา. (2561). *การประมวลภาพดิจิทัลเบื้องต้น*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2561). *รายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ปี 2560*, สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2561.

จาก <http://www.oie.go.th>

เอกลักษณ์ สุนนพันธ์. (2557). การหาพื้นที่ของรูปทรงสองมิติบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ด้วยการประมวลผลภาพ.

วารสารวิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 7, 2, 127-137.

Ma, X. and Zhang, H.. (2016). Joint geometry and gray-level histogram model for lip-reading. *2016 12th*

World Congress on Intelligent Control and Automation (WCICA), Guilin, 3083-3087.

ST-O-06

แอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนู

Knowledge of Leptospirosis Animation

สุธาวลัย จันทร์พูล¹ กัญฐิกา จันทร์พูล¹ และอุทุมพร ศรีโยม^{1*}

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 085-8920835, E-mail address: utumporn_sri@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนู 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนู ซึ่งเป็นการนำเสนอสื่อแอนิเมชันให้ความรู้ทางด้านสาเหตุของการเป็นโรคฉี่หนู อาการของโรคฉี่หนู วิธีการรักษาโรคฉี่หนู และการป้องกันโรคฉี่หนู ผลการวิจัยพบว่า การประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนู แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) การประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อแอนิเมชันและผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคฉี่หนู จำนวน 5 คน พบว่า อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.45$) 2) การเปรียบเทียบผลการทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลัง (Pre-Test/Post-Test) การรับชมสื่อแอนิเมชันจากผู้ชม จำนวน 30 คน พบว่าผู้ชมได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนูเพิ่มขึ้นจากการชมสื่อแอนิเมชันร้อยละ 90

คำสำคัญ: สื่อแอนิเมชัน โรคฉี่หนู เลปโตสไปโรซิส ประสิทธิภาพ

Abstract

This study aims 1) to design and develop knowledge of leptospirosis animation 2) to study the efficacy of knowledge of leptospirosis animation. Animated presentations increased knowledge for cause leptospirosis, symptoms of leptospirosis, treatment and prevention of leptospirosis. The results were as follows: knowledge of leptospirosis animation to efficiency evaluation 2 parts: 1) the respondents' animation and leptospirosis experts on the efficiency of 5 people the efficiency were at the high level ($\bar{X} = 4.45$) and 2) the compare knowledge pre-test and post-test from animation viewers in 30 sample the result that the animation viewers gained more knowledge about leptospirosis from watching animation 90%.

Keywords: animation, leptospirosis, efficiency

บทนำ

โรคไข้ฉี่หนู หรือโรคเลปโตสไปโรซิส ในปี 2561 พบว่ามีผู้ป่วย 1,822 ราย เสียชีวิต 21 ราย ภาคที่มีอัตราป่วยสูงสุดคือ ภาคใต้ ส่วนใหญ่อยู่ในอาเซียนเกษตร ร้อยละ 48 ซึ่งเป็นการเปิดเผยข้อมูลการเฝ้าระวังของกรมควบคุมโรค (ผู้จัดการออนไลน์, 2561) ซึ่งโรคฉี่หนูเป็นโรคที่เกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย ชื่อเลปโตสไปรา (Leptospira) ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 อธิบายว่าโรคฉี่หนูสามารถ “เข้าสู่ร่างกายทางบาดแผล รอยขีดข่วน รอยถลอกตามผิวหนัง เยื่อบุตา จมูก ปาก หรือโดยการไชเข้าทางผิวหนังที่แช่น้ำเป็นเวลานาน ซึ่งมักจะระบาดหน้าฝนและโดยเฉพาะหลังน้ำลด พบผู้เสี่ยงต่อการติดเชื้อสูงในอาเซียนเกษตรกร ที่ต้องเดินลุยน้ำในแปลงนาที่มักจะมีน้ำขัง หรือพื้นดินชื้นแฉะ ทำให้เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคสูง” (เทียนทิพย์ เตียวกวี, 2561) โดยโรคฉี่หนูพบบ่อยที่สุดในช่วงฤดูฝน ในช่วงน้ำท่วมขัง ทำให้มีหนูเข้ามาอาศัยตามแหล่งต่างๆ หรือในแหล่งน้ำที่ชาวบ้านใช้ในการอุปโภคและบริโภค จึงทำให้เกิดการปนเปื้อนเชื้อโรคในแหล่งน้ำที่ชาวบ้านลงไปทำงาน ซึ่งจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีฝนตกชุก และในปี 2561 พบว่าในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีผู้ป่วย 41 ราย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ลุยโคลน ลุยน้ำ ไม่ใช่เครื่องป้องกัน ดังนั้นทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาเสน อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงได้ตระหนักถึงความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้เป็นหลัก สวนยางพารา และเลี้ยงสัตว์ และในช่วงฤดูฝนทำให้เกิดน้ำท่วมขัง ชาวบ้านต้องลุยน้ำมาทำงาน ซึ่งมีขยะที่ปนเปื้อนจากฉี่หนู ซึ่งมีโอกาสได้รับการปนเปื้อนจากโรคฉี่หนูได้ง่าย และชาวบ้านยังขาดความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนูและขาดความรู้ในการป้องกัน ดังนั้นจึงได้มีการผลิตสื่อแอนิเมชันที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนู สาเหตุที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคฉี่หนู อาการจากการติดเชื้อโรคฉี่หนู วิธีการป้องกันและรักษาเกี่ยวกับโรคฉี่หนูให้ชาวบ้านได้ตระหนักถึงอันตรายของโรคฉี่หนูมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนู
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนู

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการ

วัสดุ อุปกรณ์ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดทำวิจัยโดยการใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. สื่อแอนิเมชันเรื่องภัยร้ายจากโรคฉี่หนู ผู้วิจัยได้ออกแบบ และพัฒนาสื่อแอนิเมชันให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับโรคฉี่หนู ซึ่งในสื่อแอนิเมชันเป็นการจัดแบ่งเนื้อหาเป็น 4 ส่วน คือ 1) สาเหตุที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคฉี่หนู 2) อาการจากการติดเชื้อโรคฉี่หนู 3) วิธีการป้องกัน 4) รักษาเกี่ยวกับโรคฉี่หนู
2. แบบประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชัน ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อแอนิเมชันและผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคฉี่หนูเป็นผู้ประเมิน

3. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนู ผู้วิจัยได้จัดทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนู โดยการนำเนื้อหาเกี่ยวกับโรคฉี่หนูจากสื่อแอนิเมชันมาเป็นข้อคำถามในการทดสอบความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

4. งานวิจัยนี้มีการนำค่าสถิติมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ผลข้อมูล ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\text{สูตรการคำนวณ} \quad \bar{x} = \frac{\sum X}{n} \quad (1)$$

$$\sum X = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

$$n = \text{จำนวนคะแนนทั้งหมด หรือข้อมูลทั้งหมด}$$

- ร้อยละ (Percentage)

$$\text{สูตรการคำนวณ} \quad \text{ร้อยละ} = \frac{\text{ตัวเลขที่ต้องการเปรียบเทียบ}}{\text{จำนวนเต็ม}} \times \text{ตัวเลขที่ต้องการเปรียบเทียบ} \times 100$$

- ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

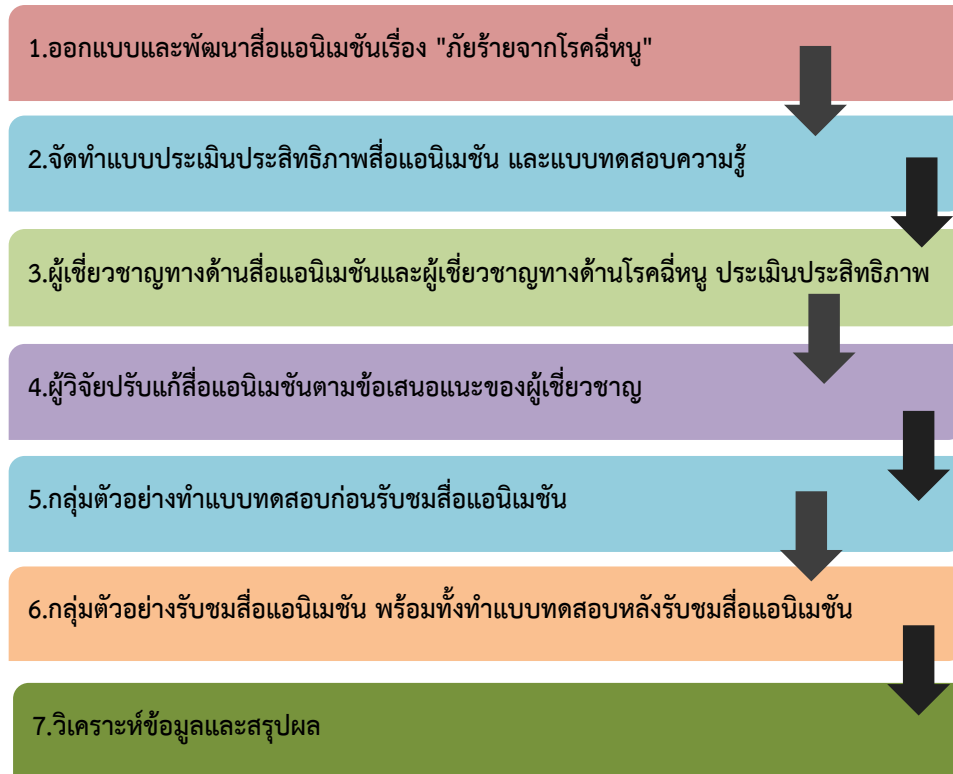
$$\text{สูตรการคำนวณ} \quad \text{S.D.} = \sqrt{\frac{\sum(x - \bar{x})^2}{n-1}}$$

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวบ้านในพื้นที่อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยแบบเป็นขั้นตอนแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 วิธีดำเนินการวิจัย

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่าวิธีการดำเนินการวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชันเรื่อง “ภัยร้ายจากโรคลีหนู” โดยมีขั้นตอนในการออกแบบและพัฒนาโดยใช้กระบวนการในการออกแบบสื่อแอนิเมชันโดยการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโรคลีหนู เมื่อได้ข้อมูลมาผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ ซึ่งทำให้ได้การวิเคราะห์ในการออกแบบสื่อแอนิเมชันมีองค์ประกอบของเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) สาเหตุที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคลีหนู 2) อาการจากการติดเชื้อโรคลีหนู 3) วิธีการป้องกัน 4) รักษาเกี่ยวกับโรคลีหนู หลังจากนั้นจึงทำการคิดโครงเรื่องในการสื่อเนื้อหาออกมาในรูปแบบแอนิเมชัน พร้อมทั้งจัดทำสตอรี่บอร์ด ตัวอย่างดังภาพที่ 2 และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการสร้างสื่อแอนิเมชัน ซึ่งสื่อแอนิเมชันเรื่อง “ภัยร้ายจากโรคลีหนู” มีระยะเวลาในการดำเนินเรื่องราวทั้งหมด 8 นาที แสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 2 สตอรี่บอร์ด

ภาพที่ 3 ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการสร้างสื่อแอนิเมชัน

2. ผู้วิจัยจัดทำแบบประเมินประสิทธิภาพสื่อแอนิเมชัน และแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนู โดยแบบประเมินมีการออกแบบให้มีข้อประเมินเกี่ยวกับความครบถ้วนถูกต้องของเนื้อหา ความน่าสนใจของเนื้อเรื่อง ความสวยงามเหมาะสมของภาพและเสียง และได้ออกแบบทดสอบโดยการนำเนื้อหาจากสื่อแอนิเมชันมาจัดทำเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับโรคฉี่หนู

3. ได้นำสื่อแอนิเมชันไปให้ผู้เชี่ยวชาญรับชมเพื่อประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนู โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อแอนิเมชันและผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคฉี่หนู จำนวน 5 คน

4. นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับแก้สื่อแอนิเมชันให้มีความถูกต้องครบถ้วนในทุกด้าน

5. ให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มในพื้นที่อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน ทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนูก่อนการรับชมสื่อแอนิเมชันเรื่อง “ภัยร้ายจากโรคฉี่หนู” ได้รับชม

6. ให้กลุ่มตัวอย่างรับชมสื่อแอนิเมชันเรื่อง “ภัยร้ายจากโรคฉี่หนู” และจัดทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนู เก็บรวบรวมข้อมูล

7. ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลัง (Pre-Test/Post-Test) การรับชมสื่อแอนิเมชันจากผู้ชม นำสื่อแอนิเมชันเรื่อง “ภัยร้ายจากโรคฉี่หนู”

ผลการวิจัย

ผลการออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนูเรื่อง “ภัยร้ายจากโรคฉี่หนู” นั้น ได้มีการนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อแอนิเมชันและผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคฉี่หนู จำนวน 5 คน ประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันทำให้ทราบผลการประเมินดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อแอนิเมชันและผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคฉี่หนู

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ความครบถ้วนถูกต้องของเนื้อหา	4.60	0.55	มากที่สุด
ความน่าสนใจของเนื้อเรื่อง	4.20	0.45	มาก
ความสวยงามเหมาะสมของภาพ	4.40	0.55	มาก
ความเหมาะสมของเสียง	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.45	0.52	มาก

ผลการศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนูเรื่อง “ภัยร้ายจากโรคฉี่หนู” โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนูก่อนการรับชมสื่อแอนิเมชัน และเมื่อทำแบบทดสอบก่อนรับชมสื่อแอนิเมชันเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำสื่อแอนิเมชันให้กลุ่มตัวอย่างดูและให้ทำแบบทดสอบหลังการรับชมสื่อแอนิเมชันแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำผลทั้ง 2 ส่วนมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกันพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน มีผลการทดสอบหลังการรับชมสื่อแอนิเมชันเพิ่มขึ้นจำนวน 27 คน โดยแบบทดสอบเป็นแบบตัวเลือกโดยเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ที่มีในสื่อแอนิเมชัน

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อแอนิเมชันและผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคฉี่หนูพบว่าผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันเรื่อง “ภัยร้ายจากโรคฉี่หนู” อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.52) และผลการศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนูโดยการทดสอบจากกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้จากการรับชมสื่อแอนิเมชันเรื่อง “ภัยร้ายจากโรคฉี่หนู” เพิ่มขึ้น 27 คน จากการเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนการรับชมสื่อแอนิเมชัน และผลการทดสอบหลังการรับชมสื่อแอนิเมชันคิดเป็นร้อยละ 90 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าสื่อแอนิเมชันมีประสิทธิภาพใช้เบื้องต้นเพียงพอต่อการให้ความรู้แก่ประชาชน แต่หากจะให้มีความรู้ที่ชัดเจนมากกว่านี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมประชาชนในพื้นที่อำเภอพรหมคีรีให้มากขึ้นและวัดประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคฉี่หนูโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลการเป็นโรคฉี่หนูของประชาชนในพื้นที่อำเภอพรหมคีรีที่ลดลง

เอกสารอ้างอิง

- เทียนทิพย์ เตียวกี. (19 กันยายน 2561). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. Retrieved from โรคฉี่หนู ระบาด
หน้าฝน หลีกเสี่ยงลุยน้ำ ย่ำโคลน: [https://www.thaihealth.or.th/Content/44689-โรคฉี่หนู%20ระบาดหน้า
ฝน%20หลีกเสี่ยงลุยน้ำ%20ย่ำโคลน.html](https://www.thaihealth.or.th/Content/44689-โรคฉี่หนู%20ระบาดหน้าฝน%20หลีกเสี่ยงลุยน้ำ%20ย่ำโคลน.html)
- ผู้จัดการออนไลน์. (22 กันยายน 2561). ผู้จัดการออนไลน์. Retrieved from กรมควบคุมโรคเผยปีนี้พบผู้ป่วยโรคฉี่หนูแล้ว
1,822 ราย เสียชีวิต 21 ราย: <https://mgronline.com/uptodate/detail/961000095038>

ST-O-07

แอนิเมชัน 2 มิติ เรื่อง “ยุงลายตัวร้าย”

Animation 2D “Yung Line Tua Rind”

ณัฐทิกา เกิดทรัพย์¹ พรินทร์ เผือกผ่อง¹ ชฎานุช ศรีนิล¹ และอุทุมพร ศรีโยม^{1*}

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 098-7122788, E-mail address: namnattikoetsap@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชัน 2 มิติ เรื่องยุงลายตัวร้าย 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และมีการทำงานประกอบด้วยสาเหตุการเกิดของยุงลาย อากาศของโรคไข้เลือดออก วิธีการรักษา การทำความสะอาดตามหลัก 5ป 1ข (ปล่อยปลาในลูกน้ำ เปลี่ยนน้ำในแจกัน ปิดภาชนะ ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติเป็นประจำ และขัดไข่ลูกน้ำยุงลายในภาชนะ) ซึ่งช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจโรคไข้เลือดออกมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยพบว่า การประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชัน 2 มิติ เรื่องยุงลายตัวร้าย แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) การประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อแอนิเมชันและผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคไข้เลือดออก จำนวน 5 คน พบว่า อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.54$) 2) การเปรียบเทียบผลการทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลัง (Pre-Test/Post-Test) การรับชมสื่อแอนิเมชันจากผู้ชม จำนวน 30 คน พบว่าผู้ชมได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้นจากการชมสื่อแอนิเมชัน คิดเป็นร้อยละ 93.33

คำสำคัญ: สื่อแอนิเมชัน 2 มิติ โรคไข้เลือดออก ยุงลาย

Abstract

The main purpose of this research was 1) to design and develop animation 2D “Yung Line Tua Rind” 2) to study the efficacy of knowledge about mosquito animation and increased causes of dengue mosquito, remedies to dengue mosquito and controlling mosquitoes 5 POR (freeing fish into a water tank, changing water in a vase or water tank, close water tank, improve the environment, practice every 7 days and the containers must be washed to destroy the mosquito’s eggs. The results were as follows: animation 2D “Yung Line Tua Rind” to efficiency evaluation 2 parts: 1) the respondents’ animation and mosquito experts on the efficiency of 5 people the efficiency were at the highest level ($\bar{X} = 4.54$) and 2) the compare knowledge pre-test and post-test from animation viewers in 30 sample the result that the animation viewers gained more knowledge about mosquito from watching animation of 93.33 %.

Keywords: animation 2D, dengue mosquito, mosquito

บทนำ

โรคไข้เลือดออก (โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์, 2561) คือ “การติดเชื้อไวรัสไข้เลือดออก ซึ่งมี 4 ชนิด แต่ละชนิดมีคุณสมบัติแตกต่างกัน การป่วยด้วยไวรัสไข้เลือดออกชนิดหนึ่งไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อจากชนิดไวรัสไข้เลือดออกที่ต่างกันได้ คนหนึ่งจะเป็นไข้เลือดออกได้มากกว่า 1 ครั้ง เชื้อไวรัสไข้เลือดออกมีอยู่กลายเป็นพาหะนำ ยุงนี้พบมากในเอเชีย อเมริกาใต้ และอเมริกากลาง” โดยโรคไข้เลือดออกเป็นโรคที่มีอยู่กลายเป็นพาหะนำโรคและเป็นปัญหาสำคัญด้านสาธารณสุขของประเทศ มีการระบาดของโรคในทุกภาคอย่างต่อเนื่อง และยังทำให้มีผู้เสียชีวิตจากการเป็นโรคไข้เลือดออกเป็นจำนวนมากเนื่องจากผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่ได้รับการรักษาอย่างทันที่ปล่อยให้มีอาการถึงขั้นรุนแรงจึงจะไปพบแพทย์จึงเป็นสาเหตุทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิต โรคไข้เลือดออกสามารถเป็นได้ทุกเพศ ทุกวัย และความรุนแรงของโรคที่แสดงอาการแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ดังนั้นระยะเวลาการฟักเชื้อของแต่ละคนจึงไม่เท่ากัน

จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย และเป็นพื้นที่ที่มีฝนตกชุก จึงเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคไข้เลือดออก ซึ่งจากข้อมูลสถานการณ์โรคไข้เลือดออก (กลุ่มโรคติดต่อมาโดยยุงลาย สำนักโรคติดต่อมาโดยแมลง , 2561) นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 18 กันยายน 2561 ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีอัตราการป่วยสะสมของโรคไข้เลือดออกจำนวน 2,493 คน ซึ่งติดอันดับที่ 6 ของประเทศที่มีผู้ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกมากที่สุด และสาเหตุของการเกิดโรคไข้เลือดออกนั้นส่วนหนึ่งมาจากการขาดความรู้ของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ในการเอื้ออำนวยต่อการฟักตัวของยุงลายได้ง่าย ดังนั้นการให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่เป็นสิ่งจำเป็นต่อการป้องกันและรักษาให้ห่างไกลจากโรคไข้เลือดออก ผู้วิจัยจึงมีการออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชันในการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยให้ประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชห่างไกลจากโรคไข้เลือดออก โดยเนื้อหาสื่อแอนิเมชันประกอบด้วย สาเหตุการเกิดของยุงลาย อาการของโรคไข้เลือดออก วิธีการรักษา การทำความสะอาดตามหลัก 5ป 1ข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชัน 2 มิติ เรื่องยุงลายตัวร้าย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก

วิธีดำเนินการ

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อแอนิเมชันและผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคไข้เลือดออก และแบบทดสอบก่อน-หลังการรับชมสื่อแอนิเมชัน เพื่อเป็นการศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก โดยมีรายละเอียดดังนี้

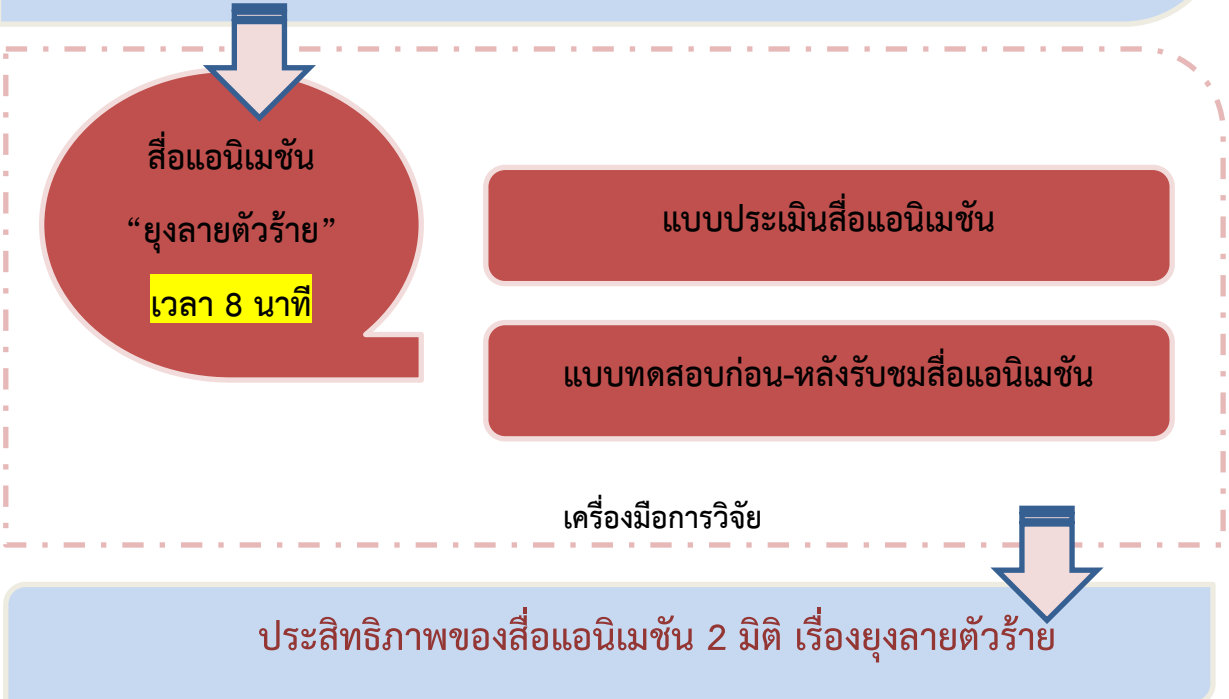
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อแอนิเมชันและผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคไข้เลือดออก จำนวน 5 คน และ
ประชาชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชัน

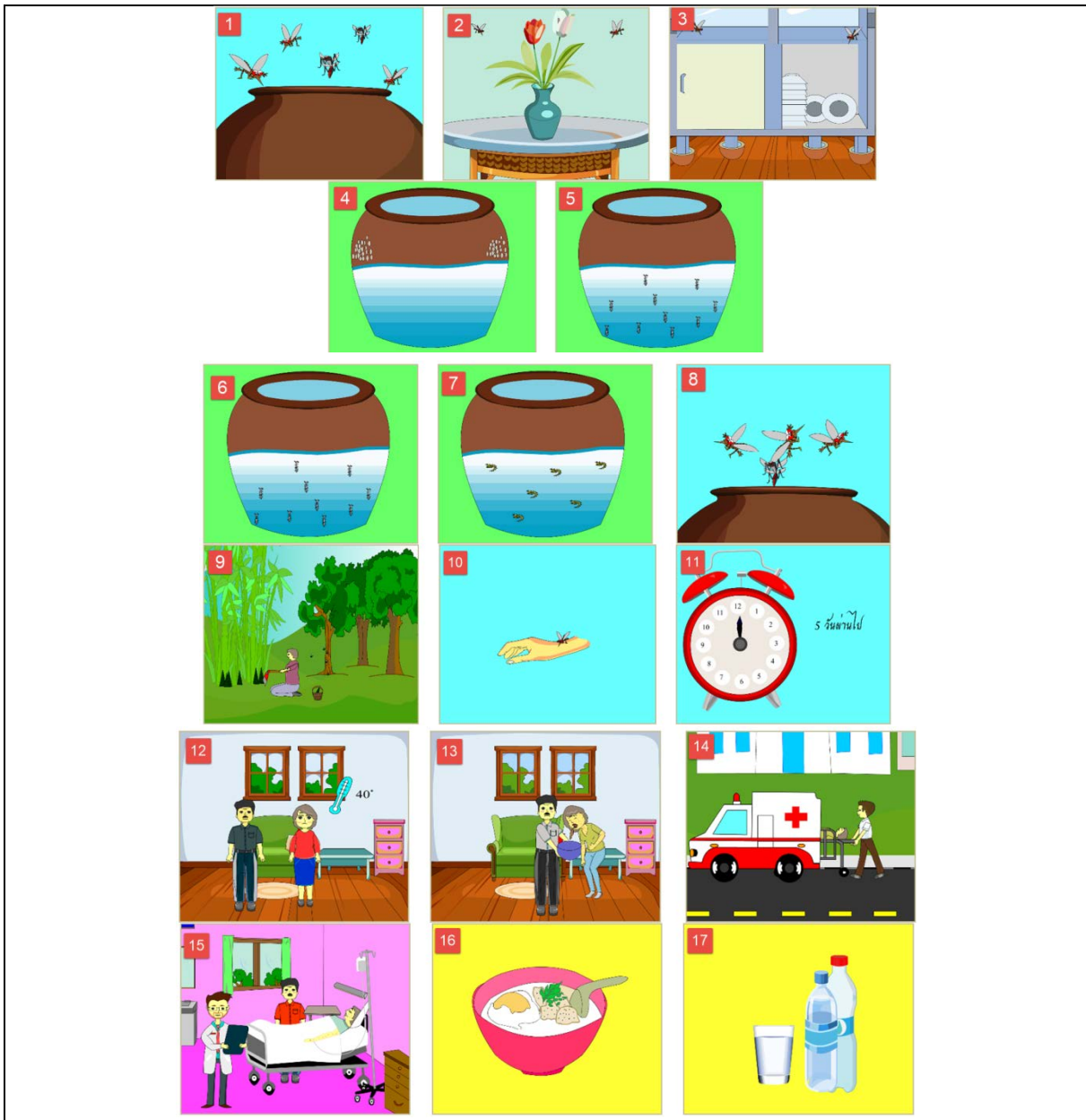
1. ศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกและยุงลาย
2. วิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้นเพื่อแบ่งส่วนข้อมูลให้กระชับและเข้าใจได้ง่าย
3. การออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชัน 2 มิติ เรื่องยุงลายตัวร้าย
 - 3.1 คิดโครงเรื่องเพื่อนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ
 - 3.2 จัดทำสตอรี่บอร์ดให้สอดคล้องกับโครงเรื่อง
 - 3.3 ออกแบบตัวละครและฉากด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
 - 3.4 บันทึกเสียง
 - 3.5 นำตัวละคร ฉาก และเสียงมารวมกันพร้อมทั้งสร้างการเคลื่อนไหวของตัวละครและฉากให้สอดคล้องกับเสียงด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
 - 3.6 บันทึกไฟล์เพื่อนำไปเผยแพร่ต่อไป

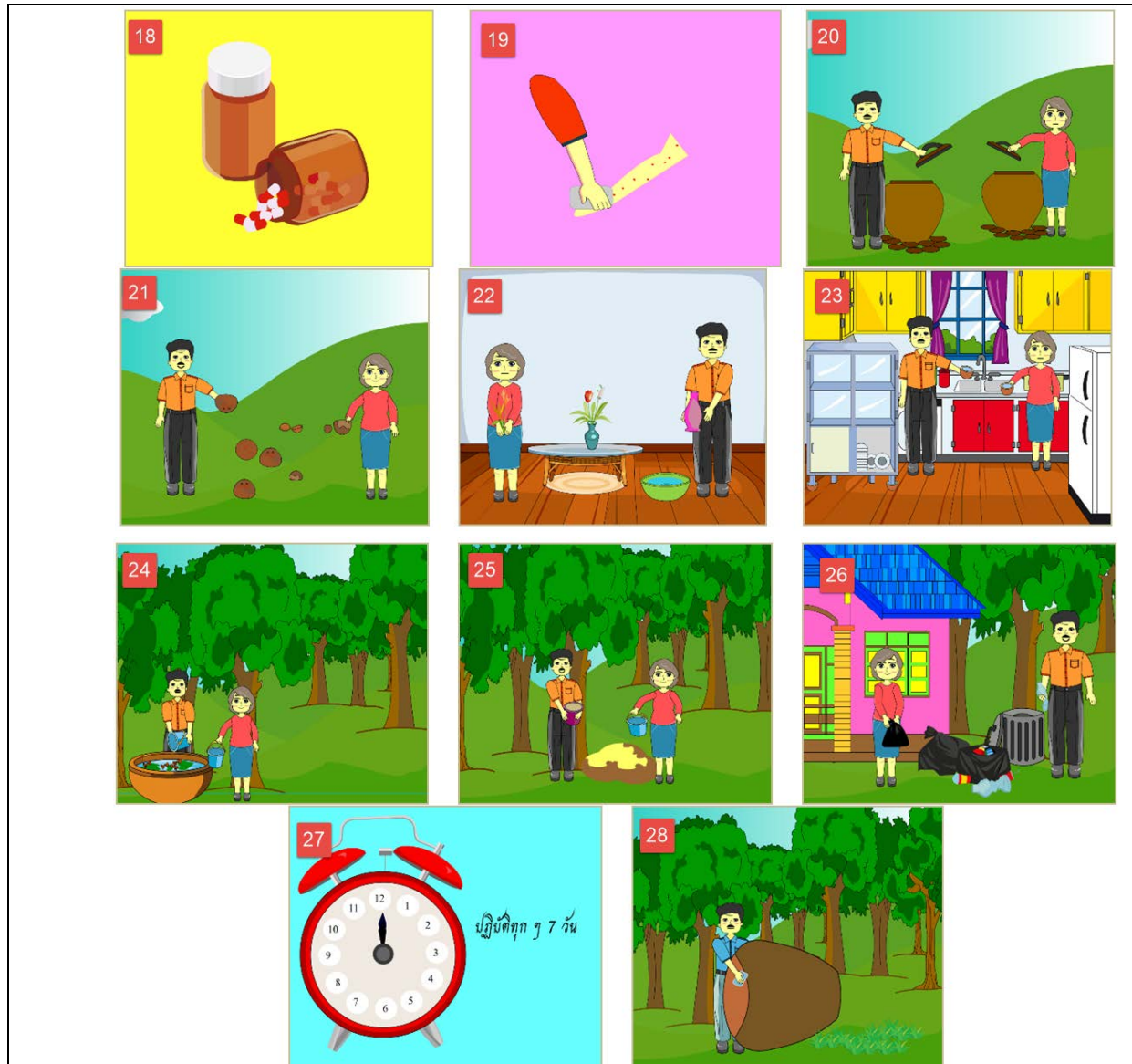
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชัน

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชัน 2 มิติ เรื่องยุงลายตัวร้าย โดยใช้เวลาในการดำเนินเรื่องราว 8 นาที ดังนั้นในขั้นตอนนี้เป็นผลของการออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชันโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการสร้างตัวละคร ฉาก เพิ่มเสียง และสร้างการเคลื่อนไหวเพื่อให้สื่อแอนิเมชันมีความสมบูรณ์ที่สุด และครอบคลุมโครงเรื่องเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว ซึ่งกำหนดให้แบ่งเนื้อหาเป็น 4 หัวเรื่อง คือ สาเหตุการเกิดของยุงลาย อากาศของโรคไข้เลือดออก วิธีการรักษา การทำความสะอาดตามหลัก 5ป 1ข โดยจะแสดงดั่งภาพที่ 2 และภาพที่ 3

ภาพที่ 2 สื่อแอนิเมชัน 2 มิติ เรื่องยุงลายตัวร้าย (1)

ภาพที่ 3 สื่อบริการ 2 มิติ เรื่องยุบลายตัวร้าย (2)

การประเมินสื่อแอนิเมชัน

การประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันในงานวิจัยนี้ เป็นการประเมิน 2 ส่วนคือ 1) การประเมินสื่อแอนิเมชันจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านแอนิเมชันและผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคไข้เลือดออก เป็นการประเมินโดยนักวิจัยออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชันและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญรับชมพร้อมทั้งประเมินทางด้านความถูกต้อง ครบถ้วนของเนื้อหา ด้านการออกแบบตัวละครและฉาก ด้านความสมบูรณ์ของเสียง ด้านการเคลื่อนไหวของสื่อแอนิเมชัน และภาพรวมทั้งหมดของสื่อแอนิเมชัน เมื่อทราบผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ผล และแก้ไขสื่อแอนิเมชันก่อนการนำไปให้กลุ่มตัวอย่างรับชม 2) การประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชัน ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนการรับชมสื่อแอนิเมชันและ

เก็บคะแนน หลังจากกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนการรับชมสื่อเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงนำสื่อแอนิเมชันให้กลุ่มตัวอย่างรับชมเพื่อทดสอบความรู้ที่ได้จากสื่อแอนิเมชันเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก โดยการทดสอบหลังการรับชมสื่อแอนิเมชันทันที และเมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับชมสื่อแอนิเมชันเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบอีกชุดซึ่งเป็นข้อคำถามเดียวกันแต่สลับข้อกับชุดแบบทดสอบก่อนรับชมสื่อแอนิเมชันให้กลุ่มตัวอย่างทำ และเก็บรวบรวมคะแนนเพื่อนำมาเปรียบเทียบความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกหลังจากการรับชมสื่อแอนิเมชันเรื่องยุงลายตัวร้ายเพิ่มขึ้นจากเดิมที่ยังไม่ได้รับชมสื่อ โดยข้อคำถามในแบบทดสอบนั้นเป็นการนำข้อมูลมาจากสื่อแอนิเมชันเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกดังกล่าว

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้มีการนำค่าสถิติมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ผลข้อมูล ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\text{สูตรการคำนวณ} \quad \bar{x} = \frac{\sum x}{n} \quad (1)$$

$$\begin{aligned} \sum X &= \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด} \\ n &= \text{จำนวนคะแนนทั้งหมด หรือข้อมูลทั้งหมด} \end{aligned}$$

2. ร้อยละ (Percentage)

$$\text{สูตรการคำนวณ} \quad \text{ร้อยละ} = \frac{\text{ตัวเลขที่ต้องการเปรียบเทียบ}}{\text{จำนวนเต็ม}} \times 100$$

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

$$\text{สูตรการคำนวณ} \quad \text{S.D.} = \sqrt{\frac{\sum(x - \bar{x})^2}{n-1}}$$

4. เกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันเรื่อง ยุงลายตัวร้าย ใช้เกณฑ์คะแนนของลิเคิร์ต (Likert scale) ในการหาค่าวิเคราะห์ ซึ่งมีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้

ค่าคะแนนเท่ากับ	4.51 - 5.00	หมายความว่า	ระดับดีมาก
ค่าคะแนนเท่ากับ	3.51 - 4.50	หมายความว่า	ระดับดี
ค่าคะแนนเท่ากับ	2.51 - 3.50	หมายความว่า	ระดับปานกลาง
ค่าคะแนนเท่ากับ	1.51 - 2.50	หมายความว่า	ระดับน้อย
ค่าคะแนนเท่ากับ	1.01 - 1.50	หมายความว่า	ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ในวัตถุประสงค์ที่หนึ่งเป็นออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชัน 2 มิติ เรื่องยุงลายตัวร้ายนั้น ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อแอนิเมชันและผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคไข้เลือดออกเป็นผู้ประเมินประสิทธิภาพของสื่อในการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก โดยประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ในการประเมิน ทราบผลการประเมินดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินสื่อแอนิเมชันจากผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านความถูกต้อง ครบถ้วนของเนื้อหา	4.80	0.45	ระดับดีมาก
ด้านการออกแบบตัวละครและฉาก	4.80	0.45	ระดับดีมาก
ด้านความสมบูรณ์ของเสียง	4.60	0.55	ระดับดีมาก
ด้านการเคลื่อนไหวของสื่อแอนิเมชัน	4.40	0.55	ระดับดี
ภาพรวมทั้งหมดของสื่อแอนิเมชัน	4.20	0.45	ระดับดี
รวม	4.56	0.49	ระดับดีมาก

ผลการวิจัยที่ได้จากวัตถุประสงค์ที่สองการศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ดังนั้นจากการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ทำแบบทดสอบก่อน-หลัง เพื่อวัดความรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการรับชมสื่อแอนิเมชัน พบว่าจากการเปรียบเทียบผลคะแนนการทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นั้น มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 คน ที่ได้คะแนนเพิ่มขึ้นในการทำแบบทดสอบหลังการรับชมสื่อแอนิเมชันเรื่องยุงลายตัวร้าย คิดเป็นร้อยละ 93.33 โดยการนำผลคะแนนก่อนการทดสอบมาเปรียบเทียบกับผลคะแนนหลังการทดสอบ

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้สื่อแอนิเมชันที่มีประสิทธิภาพในการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกด้วยการออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชัน 2 มิติ เรื่องยุงลายตัวร้าย โดยได้รับผลการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อแอนิเมชันและผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคไข้เลือดออก จำนวน 5 คน อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.49) และผลการประเมินจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในการทำแบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ก่อน-หลังการรับชมสื่อแอนิเมชัน พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ที่ได้คะแนนเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับชมสื่อแอนิเมชัน ซึ่งมีจำนวน 2 คน ที่ผลคะแนนได้เท่าเดิมหรือน้อยกว่า ด้วยมีสาเหตุมาจากกลุ่มตัวอย่างมีช่วงอายุที่แตกต่างกันจึงทำให้การรับชมในครั้งเดียวพร้อมกันทั้ง 30 คน ทำให้ได้รับการรับชมสื่อได้ไม่ทั่วถึง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะโดยกำหนดให้แบ่งกลุ่มในการรับชมของกลุ่ม

ตัวอย่างก่อนการทำแบบทดสอบเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้รับชมสื่อแอนิเมชันได้อย่างทั่วถึง และในการเผยแพร่สื่อแอนิเมชันผู้วิจัยขอเสนอแนะให้มีการเผยแพร่ในสื่อออนไลน์เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคคลที่มีความสนใจเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มโรคติดต่อฯ โดยยูงลาย สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง . (2561, ธันวาคม 15). *สถานการณ์โรคไข้เลือดออก*. Retrieved from กรมควบคุมโรค: <https://ddc.moph.go.th/uploads/files/52ab50e89451c62ec1aa2f2a08bb17ec.pdf>

โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์. (15 ธันวาคม 2561). *ไข้เลือดออก*. Retrieved from โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์: <https://www.saintlouis.or.th/article/show/57e8e49b0478820001000004>

ผลงานวิชาการภาคโปสเตอร์

สาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว

TH-P-01

อิทธิพลของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิต

และความสุขในการทำงานของพนักงานโรงแรมฟรายเดย์ จังหวัดอุดรดิตถ์

Influence of Job Satisfaction with Employees Performance on Satisfaction of Quality of
life and Happiness : A Study of Friday Hotel's Employees,Uttaradit Province,Thailand

ศิริกานดา แหยมคง^{1*} กิ่งดาว จินดาเทวิน² สุทธิรัตน์ พลอยบุตร³ วิไลวรรณ ศรีหาตา⁴ และสมเกียรติ จิระวงศ์เสถียร⁵

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

²หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

³หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

⁴หลักสูตรบัญชีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

⁵หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0869594454, E-mail address: sitthikorn_2521@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงานโรงแรมฟรายเดย์ จังหวัดอุดรดิตถ์ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานโรงแรมฟรายเดย์ จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 154 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานในการทดสอบสมมติฐาน คือ สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และสถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษา พบว่า (1) ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จำนวน 8 ตัวแปร ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 56 คู่ ซึ่งตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันและความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกคู่มีทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ระหว่าง 0.467 - 0.789 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ (2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในทุกๆด้าน ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงานโรงแรมฟรายเดย์ จังหวัดอุดรดิตถ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในคุณภาพชีวิต ความสุขในการทำงาน โรงแรมฟรายเดย์

Abstract

The purpose of this study was to investigate the influence of job satisfaction on quality of life satisfaction and happiness at work of the employees of Friday Hotel, Uttaradit Province. The population was 154 employees of Friday Hotel, Uttaradit Province. The data in this study used quantitative research and collected by using questionnaire. Descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation, and inferential statistics, consisting of multiple regressions and Pearson's Product Moment Correlation, was used for data analysis. The findings of this study showed that all of the coefficient correlation (ρ) between 8 variable and correlation between 56 pairs were related and positive relationship between 0.467 - 0.789 at 0.01 significance level.(2) Multiple regression analysis revealed that job satisfaction in all aspects was significantly affected satisfaction on quality of life and happiness at work of the employees of Friday Hotel, Uttaradit Province, at 0.05 significance level.

Keywords: Job satisfaction, quality of life satisfaction, happiness at work, Friday Hotel

บทนำ

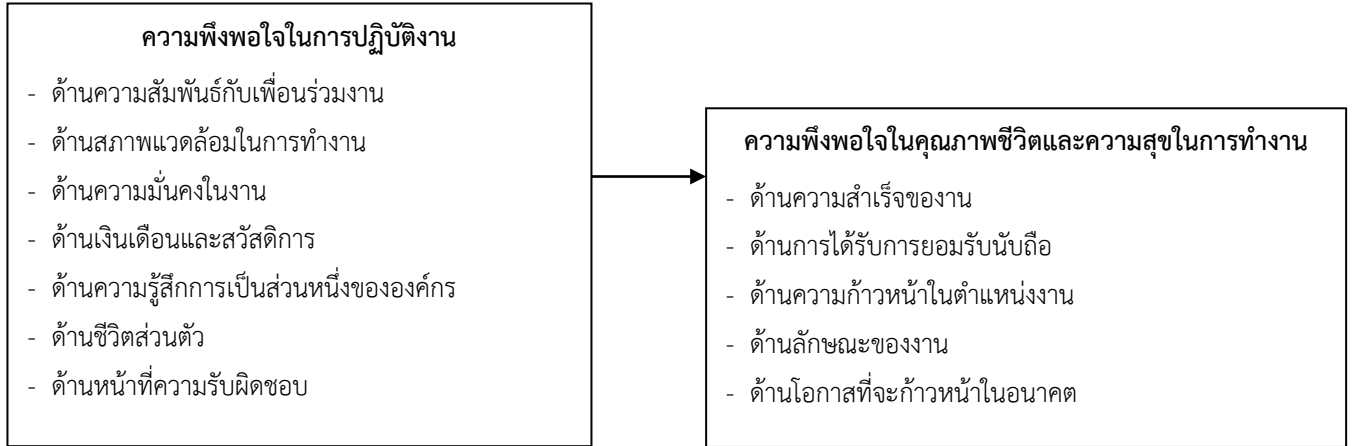
จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นจังหวัดเล็กๆ ที่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก และมักจะถูกมองว่าเป็นจังหวัดทางผ่านหรือจุดแวะพักเพื่อขึ้นสู่จังหวัดภาคเหนือ แต่ถึงจะเป็นเมืองเล็กๆ อุตรดิตถ์ก็แฝงไปด้วยเสน่ห์ที่หาไม่ได้จากที่อื่น ทั้งในเรื่องความเงียบสงบของเมือง วิถีชีวิตที่เรียบง่าย ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคนอุตรดิตถ์ ที่มักจะเป็นที่พูดถึงของคนที่มีโอกาสได้มาสัมผัส ด้วยความเป็นเมืองเล็กๆ เมื่อพูดถึงที่พักใจกลางเมืองอุตรดิตถ์ สถานที่ที่คนอุตรดิตถ์จะนึกถึงคือโรงแรมฟรายเดย์ เนื่องจากเป็นสถานที่ให้บริการห้องพักที่มีมาตรฐาน สะอาด ปลอดภัย เป็นโรงแรมที่ได้รับความนิยมมายาวนานนับ 27 ปี เป็นสถานที่รองรับและให้บริการนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการได้ทุกระดับเพราะราคาห้องพักไม่แพงมาก มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน มีห้องสัมมนา ห้องคาราโอเกะ การเดินทางสะดวกสบาย มีที่จอดรถกว้างขวางเพียงพอ มีทั้งในส่วนของโรงแรมและห้างสรรพสินค้าซึ่งจัดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกของจังหวัดอุตรดิตถ์ โรงแรมฟรายเดย์จึงถือเป็นหนึ่งสถานประกอบการด้านการบริการที่สำคัญของจังหวัดอุตรดิตถ์ ที่จะสร้างภาพลักษณ์ที่ดีทำให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก และส่งเสริมให้อุตรดิตถ์เป็นจังหวัดที่คนอยากมาท่องเที่ยวมากกว่าเป็นเพียงทางผ่านเท่านั้น แต่ในปัจจุบันพบว่าโรงแรมฟรายเดย์ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องการให้บริการที่ยังไม่ดีนัก (โรงแรมฟรายเดย์, 2561) และแน่นอนว่าเมื่อกล่าวถึงการบริการ สิ่งสำคัญของการบริการคือผู้ให้บริการ ซึ่งตามหลักจิตวิทยาความสำเร็จหรือประสิทธิภาพในการทำงานของมนุษย์ สิ่งสำคัญขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในชีวิต และความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นหัวข้อการศึกษาวิจัยในเรื่อง จิตวิทยาการทำงานสมัยใหม่ที่มีความเชื่อว่า การที่บุคคลจะมีความสุขความพึงพอใจในชีวิต ก็จะต้องมีความพึงพอใจต่อที่ทำงานด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้มีความสุขในการทำงาน และมีความสุขในชีวิต อีกประการ

หนึ่งบุคคลจะทำงานให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด จำเป็นต้องมีความพึงพอใจในงานและรักกับงานที่ได้รับมอบหมาย (อารี พันธมณี , 2543)

สภาพแวดล้อมปัจจุบันชีวิตของคนส่วนใหญ่จะอยู่กับงานประมาณ 60-70 % ถ้า ชีวิตเราไม่มีความสุข ชีวิต 60-70 % นั้นก็จะไม่มีคุณภาพ ฉะนั้นจิตวิทยาสมัยใหม่พยายามศึกษาทำความเข้าใจและส่งเสริมให้องค์กรปรับปรุงพัฒนา เพื่อสร้างความพึงพอใจในการทำงาน เพื่อความสุขความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของบุคลากรในโรงแรม ความพึงพอใจในการทำงาน เป็นเรื่องที่สนใจกันมากในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะปัจจัยสำคัญที่ทำให้โรงแรมซึ่งเป็นธุรกิจด้านการบริการประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในงานของบุคลากรในโรงแรม อย่างไรก็ตามหากบุคลากรในโรงแรมไม่พอใจในงาน ไม่พึงพอใจในคุณภาพชีวิตและไม่มีความสุขในการทำงาน ก็จะเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานต่ำ คุณภาพงานลดลง มีการขาดงาน ลาออกจากงาน และมีปัญหาทางด้านวินัย เป็นต้น (ศุภกิตต์ กิจประพุกทกุล, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า หากองค์กรมีบุคลากรที่มีความพึงพอใจในการทำงานสูง ก็ย่อมส่งผลทางบวกต่อการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ความพึงพอใจในการทำงานยังเป็นเครื่องหมายแสดงถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานและภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กร (เรณู สุขฤกษ์กิจ, 2554) นอกจากนี้จากการศึกษาวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่า ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานในประเทศไทยมากนัก โดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันที่มีต่อองค์กรเท่านั้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นว่าทรัพยากรบุคคลเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะความพึงพอใจในการปฏิบัติงานซึ่งนำไปสู่การความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงานและทำให้องค์กรประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผลงานวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจ และอิทธิพลของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงาน รวมถึงทำให้ทราบสาเหตุของปัญหา อุปสรรค ในการทำงานของบุคลากรของโรงแรมพรายเดย์ จังหวัดอุดรดิตต์ ในแต่ละด้านที่สำคัญ สามารถนำผลวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการทำงานด้านการบริหารงานด้านทรัพยากรบุคคลของโรงแรมให้เหมาะสมกับปัจจัยด้านต่างๆ เพื่อสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่โรงแรมและจังหวัดอุดรดิตต์สืบไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ พนักงาน จำนวน 255 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ จำนวน 154 คน โดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane (1993)

สูตรของ Yamane $n = N / (1 + Ne^2)$

$$N = \frac{255}{1 + 255(.05)^2}$$

$$= 154$$

∴ โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ 154 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่างเพื่อวิจัย

ตารางที่ 1 การสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นภูมิ (สุ่มตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน)

ลำดับที่	ชื่อแผนก	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	แผนกต้อนรับ	10	6
2	แผนกการเงิน	15	9
3	แผนกเตรียมอาหาร	20	12
4	แผนกอาหารและเครื่องดื่ม	46	28
5	แผนกแม่บ้าน	32	19
6	แผนกบัญชี	9	5
7	แผนกประชาสัมพันธ์	7	4
8	แผนกจัดซื้อ	43	26
9	แผนกการตลาด	49	30
10	แผนกทรัพยากรบุคคล	24	15
รวม		255	154

ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากรายชื่อจากจำนวนประชากรทั้งหมด

การสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

สำหรับเครื่องมือหรือแบบสอบถามที่ใช้ถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของบุคลากร แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ

1. ตอนที่ 1 เป็นการถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ แผนก ระดับการศึกษา ประเภทของลักษณะการจ้างงาน เป็นต้น
2. ตอนที่ 2 เป็นการถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบประเมินข้อความที่ถามออกมาเป็นระดับมากน้อย เช่น 5 4 3 2 และ 1 ของระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยผู้วิจัยประยุกต์ใช้แบบวัดของสรีวาสตรา และคณะฯ (Srivastra et al. 1977) ส่วนระดับความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงาน โดยผู้วิจัยประยุกต์ใช้แบบวัดของเลวิน (Lewin, 1981) และแนวคิดทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow, 2000)
3. ตอนที่ 3 เป็นการถามแบบชนิดปลายเปิด (Open-end) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เช่น ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ท่านมีต่อการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

สำหรับขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยมีกระบวนการดำเนินการ 7 ขั้นตอนหลัก เพื่อศึกษาอิทธิพลของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงานโรงแรมฟรายเดย์ จังหวัดอุตรดิตถ์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1: ขั้นตอนการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) เพื่อให้ผู้วิจัยได้รับความรู้พื้นฐานในการวิจัยและพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2: ขั้นตอนการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาสารสนเทศให้มีคุณค่าและที่สำคัญยิ่งคือผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมทั้งในเชิงวิชาการและในเชิงวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรบุคคลของธุรกิจโรงแรมหรือธุรกิจบริการอื่น ๆ โดยการศึกษาถึงอิทธิพลของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงานโรงแรมฟรายเดย์ จังหวัดอุตรดิตถ์

ขั้นตอนที่ 3: ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย เนื่องจากการวิจัยดังกล่าวเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจึงได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามจากการสังเคราะห์และพัฒนาข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ส่วนการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารทรัพยากรบุคคล จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการโรงแรม จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ จำนวน 1 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการวัด และผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) หรือความสอดคล้องภายในด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ด้วยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try Out) ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4: ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับพนักงานโรงแรมฟรายเดย์ จำนวน 154 คน เพื่อศึกษาอิทธิพลของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงานโรงแรมฟรายเดย์ จังหวัดอุตรดิตถ์

ขั้นตอนที่ 5: ขั้นตอนการสรุปผล และอภิปรายผลการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสรุปและอธิบายเนื้อหาสาระสำคัญให้มีความครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา คำถามในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัยที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ตามหลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์

ขั้นตอนที่ 6: ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัยตามที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย โดยนำเสนอผลการวิจัยที่มีเหตุผลประกอบตามหลักการ และเป็นที่ยอมรับได้ ไม่มีซึ่งคำวิจารณ์ รวมถึงเป็นการสื่อสารที่สามารถเข้าใจได้ง่าย

ขั้นตอนที่ 7: ขั้นตอนการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยเรื่อง อิทธิพลของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงานโรงแรมฟรายเดย์ จังหวัดอุดรดิตต์ โดยการตีพิมพ์บทความวิชาการในวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านวิชาการและด้านวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในสาขาการบริหารทรัพยากรมนุษย์และสาขาการบริหารธุรกิจ รวมถึงเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานโรงแรมฟรายเดย์และพนักงานของห้างสรรพสินค้าฟรายเดย์ โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ออกไปสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยสอบถามจากพนักงานโรงแรมฟรายเดย์
2. ออกสำรวจข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยติดต่อผ่าน เจ้าหน้าที่ Senior Staff ฝ่ายทรัพยากรบุคคล โรงแรมฟรายเดย์
3. ออกสำรวจข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยสอบถามพนักงานโรงแรมฟรายเดย์ โดยเข้าไปสอบถามในส่วนของโรงแรมฟรายเดย์ตามตารางกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในตารางที่ 1 จำนวน 154 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

มีเนื้อหา 2 ส่วน ดังนี้

1) สถิติการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบาย/บรรยายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ ตามปัจจัยด้านคุณลักษณะของกลุ่ม โดยกำหนดการวัดเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อนำมาใช้เพื่อการอธิบาย/บรรยายถึงลักษณะการแจกแจง และการกระจายของตัวแปร โดยกำหนดการวัดเป็นค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) สถิติการวิเคราะห์เชิงอนุมาน สำหรับการวิเคราะห์เชิงอนุมานนั้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการใช้สถิติการทดสอบเชิงอนุมาน คือ สถิติทดสอบ Multiple Regression เพื่อทดสอบอิทธิพลของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงานโรงแรมฟรายเดย์ จังหวัดอุดรดิตต์ และสถิติ Pearson's Product Moment Correlation เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6 และเป็นเพศหญิง จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 70.1

ผู้ตอบแบบสอบถามมีช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5, ช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5, และต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1

ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับ ปวช/ปวส จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9, ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1, และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9

ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงานในส่วนของแผนกแม่บ้าน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9, แผนกจัดซื้อ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4, และแผนกอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6

ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานเป็นลูกจ้างประจำ จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 84.3, เป็นลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6, และข้อมูลบอด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเงินเดือน 9000-14000 บาท จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 น้อยกว่า 9000 บาท จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 และ 14001-19000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7

2. ข้อมูลระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงแรมพรายเดย์

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในระดับปานกลาง-มาก โดยสามารถเรียงลำดับความพึงพอใจจากรายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้ เพื่อนร่วมงานให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.58$, S.D. =1.08) รองลงมา คือ ท่านสามารถปรึกษาปัญหาการทำงานกับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X}=3.55$, S.D.=0.95) และท่านและเพื่อนร่วมงาน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.42$, S.D.=0.98)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ในระดับปานกลาง โดยสามารถเรียงลำดับความพึงพอใจจากรายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้ ท่านรู้สึกปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินตลอดเวลาที่ปฏิบัติงานภายในหน่วยงานแห่งนี้ ($\bar{X}=3.45$, S.D.=0.92) รองลงมา คือ ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมต่างๆ ไปของหน่วยงานทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.40$, S.D.=0.92) และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการสภาพแวดล้อมการทำงานของหน่วยงาน ที่เอื้อต่อการทำงาน ($\bar{X}=3.32$, S.D.=0.82)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความมั่นคงในงาน ในระดับปานกลาง-มาก โดยสามารถเรียงลำดับความพึงพอใจจากรายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้ ท่านมีความมั่นคงกับงานที่ทำอยู่ในขณะนี้ ($\bar{X}=3.53$, $S.D.=1.06$) รองลงมา คือ รายได้ ค่าตอบแทน และท่านเชื่อมั่นว่าการทำงานอยู่ที่องค์กรนี้มีความมั่นคงและจะทำให้ท่านมีความสุขในการทำงานและรักที่จะทำงานอยู่ที่องค์กรนี้ตลอดไป ($\bar{X}=3.50$, $S.D.=0.81$) และในสถานการณ์ปัจจุบันท่านมีความรู้สึกห่วงใยต่อความอยู่รอดและอนาคตขององค์กรประสิทธิภาพ ($\bar{X}=3.47$, $S.D.=0.86$)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ในระดับปานกลาง โดยสามารถเรียงลำดับความพึงพอใจจากรายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้ ท่านได้รับความสะดวกรวดเร็วในการใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลและค่าสวัสดิการต่างๆ ($\bar{X}=3.41$, $S.D.=1.00$) รองลงมา คือ รายได้ ค่าตอบแทน และสวัสดิการที่ได้รับในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับปริมาณงานของท่าน ($\bar{X}=3.26$, $S.D.=0.94$) และหน่วยงานให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=3.24$, $S.D.=1.07$)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความรู้สึกรับเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ในระดับปานกลาง โดยสามารถเรียงลำดับความพึงพอใจจากรายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้ หากมีผู้เข้าใจองค์กรของท่านผิด ท่านจะอธิบายสิ่งที่ถูกต้องให้เขาเข้าใจ ($\bar{X}=3.28$, $S.D.=0.87$) รองลงมา คือ หากท่านลาออก จะไม่มีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้นต่อองค์กรนี้ ($\bar{X}=3.25$, $S.D.=0.82$) และท่านเต็มใจที่จะทำงานล่วงเวลาให้กับองค์กร แม้ว่าจะได้รับผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า ($\bar{X}=3.21$, $S.D.=1.02$)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านชีวิตส่วนตัว ในระดับปานกลาง-มาก โดยสามารถเรียงลำดับความพึงพอใจ จากรายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้ ท่านมีความภูมิใจและยินดีจะบอกกับผู้อื่นว่าท่านทำงานที่องค์กรแห่งนี้ ($\bar{X}=3.74$, $S.D.=1.01$) รองลงมา คือ หากมีใครพูดถึงองค์กรของท่านในทางที่เสียหาย ท่านจะรู้สึกไม่สบายใจ ($\bar{X}=3.52$, $S.D.=0.91$) และท่านมีความสุขและสนุกกับงานที่ทำ ($\bar{X}=3.47$, $S.D.=0.88$)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับความพึงพอใจจากรายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้ ท่านพร้อมที่จะอุทิศร่างกายแรงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ($\bar{X}=3.63$, $S.D.=0.94$) รองลงมา คือ ท่านปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ของท่าน ($\bar{X}=3.59$, $S.D.=0.85$) และท่านมีความพึงพอใจในปริมาณงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X}=3.53$, $S.D.=0.98$)

3. ข้อมูลระดับความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานบุคลากรโรงแรมพรายเดย์

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความสำเร็จของงาน ในระดับปานกลาง-มาก โดยสามารถเรียงลำดับความพึงพอใจ จากรายการข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้ ท่านเต็มใจปฏิบัติงานต่อให้เสร็จ ถึงแม้ว่าจะเลยเวลาเลิกงานไปแล้ว ($\bar{X}=3.59$, $S.D.=0.90$) รองลงมา คือ ท่านรู้สึกภูมิใจเมื่อทำงานบรรลุเป้าหมายและได้รับคำชื่นชมจาก

ผู้บังคับบัญชา ($\bar{X}=3.54$, S.D.=0.85) และท่านมีความริเริ่มเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.86)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านการได้รับการยอมรับนับถือในระดับปานกลาง-มาก โดยสามารถเรียงลำดับความพึงพอใจจากรายการข้อความที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้ ท่านมีความภูมิใจและยินดีจะบอกกับผู้อื่นว่าท่านทำงานที่องค์กรแห่งนี้ ($\bar{X}=3.53$, S.D.=0.90) และท่านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ขององค์กรอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.51$, S.D.=1.04) รองลงมา คือ ผู้บังคับบัญชามีความเสมอภาคต่อผู้บังคับบัญชาภายในองค์กร ($\bar{X}=3.43$, S.D.=1.06)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับปานกลาง-มาก โดยสามารถเรียงลำดับความพึงพอใจจากรายการข้อความที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้ หน่วยงานสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนา ศักยภาพของบุคลากร ($\bar{X}=3.51$, S.D.=0.94) รองลงมา คือ ระบบประเมินผลการปฏิบัติงานมีความชัดเจนเหมาะสมเชื่อถือได้ ($\bar{X}=3.40$, S.D.=0.85) และท่านรับรู้ความก้าวหน้าในตำแหน่งงานที่ท่านปฏิบัติ ($\bar{X}=3.31$, S.D.=0.97)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านลักษณะของงานในระดับปานกลาง โดยสามารถเรียงลำดับความพึงพอใจจากรายการข้อความที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้ ผู้บังคับบัญชารับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X}=3.49$, S.D.=1.00) รองลงมา คือ ท่านทำงานเป็นทีม เพื่อให้สร้างความร่วมมือ และการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=3.44$, S.D.=0.94) และหน่วยงานนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานของท่านมีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ($\bar{X}=3.42$, S.D.=0.91)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านโอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต ในระดับปานกลาง โดยสามารถเรียงลำดับความพึงพอใจจากรายการข้อความที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้ การพัฒนาความรู้ ความสามารถ ส่งผลต่อความก้าวหน้าในงานของท่าน ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.93) รองลงมา คือ ท่านมีโอกาสพัฒนาความรู้ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยการเข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนาหรือกิจกรรมการจัดการความรู้ ($\bar{X}=3.46$, S.D.=0.91) และหน่วยงานนำผลการทำงานของบุคลากร ไปประกอบการประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละรอบการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X}=3.46$, S.D.=0.88)

4. อิทธิพลของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงานโรงแรมฟรายเดย์ จังหวัดอุดรธานี

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในทุกๆด้าน ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงานโรงแรมฟรายเดย์ จังหวัดอุดรธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในทุกๆด้าน ส่งผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงานโรงแรมฟรายเดย์ จังหวัดอุตรดิตถ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร ระโหฐาน (2558) ซึ่งทำการศึกษาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานกับความพึงพอใจในการทำงาน พบว่า คุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับความพึงพอใจในการทำงาน เนื่องจากปัจจัยคุณภาพชีวิตและความสุขของคนทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลเชิงบวกที่ช่วยเสริมสร้างความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร และงานวิจัยของ เสาวรส คุณาปัญญา (2552) ที่พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน ดังนั้นผู้บริหารองค์กรธุรกิจโรงแรม ควรให้ความสำคัญกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล คือ ควรจัดให้มีค่าล่วงเวลาและเงินรางวัลพิเศษอื่นๆ นอกเหนือจากเงินเดือน ด้านความรับผิดชอบ ผู้บังคับบัญชาควรให้คำแนะนำปรึกษา และชี้แจงเกี่ยวกับงานในหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติให้พนักงานเข้าใจในงานที่ต้องปฏิบัติอย่างชัดเจน เพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดีตามกำหนดเวลา ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติควรจัดจำนวนพนักงานให้เพียงพอกับปริมาณงาน เพื่อจะได้ลดความตึงเครียดเกี่ยวกับการทำงานไม่เสร็จ และตำแหน่งงานหนึ่งไม่ควรให้ปฏิบัติงานหลายหน้าที่ เพราะจะทำให้พนักงานรู้สึกท้อแท้ควรให้พนักงานมีโอกาสใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีอำนาจในการตัดสินใจในงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพนักงานจะได้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับพนักงาน และควรเปิดโอกาสให้พนักงานได้เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ เพื่อที่จะได้นำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน การประเมินผลงาน การแต่งตั้งเลื่อนตำแหน่ง ผู้บังคับบัญชาควรมีกฎเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ควรพิจารณาให้พนักงานเลื่อนตำแหน่งตามผลการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการส่งเสริม สร้างขวัญกำลังใจและเพื่อให้พนักงานในองค์กรเกิดคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- จิราพร ระโหฐาน. (2559). ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร คุณภาพชีวิต และความสุขในการทำงาน กับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การสุขภาวะเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 1.
- เรณู สุขฤกษ์กิจ. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในบริษัทท่าอากาศยานไทยจำกัด (มหาชน). *การค้นคว้าอิสระ (ธุรกิจระหว่างประเทศ)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 3.
- โรงแรมฟรายเดย์. (2561) บริบทของโรงแรม ค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2561, สืบค้นจากออนไลน์
www.facebook.com/FridayHotel/
- ศุภกิตต์ กิจประพทธีกุล. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท แบนคอก ริชชอร์ส เซ็นเตอร์ จำกัด. *บริหารธุรกิจบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2.

เสาวรส คุณาปัญญา. (2552). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงาน และแนวโน้มพฤติกรรมในการทำงานของพนักงานบริษัทต่างประเทศแห่งหนึ่ง. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 131.*

อารี พันธุ์มณี. (2543). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 6.

Lewin, David. (1981). Collective Bargaining and the Quality of Working Life. *Monthly Labour Review*,9(12), 37-53.

Maslow, A.H. (2000). *The Maslow Nusiness Reader*. New Youk: John Wiley & Sons.

Srivastra, S. and Others. 1977. *Job Satisfaction and Productivity*, Kent: Comparative Administration Research Institute, Kent State University.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed). USA: Harper & Row.

TH-P-02

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเลือกใช้บริการ

ที่พักประเภทโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

Factors Affecting International Tourists' Decision of Selecting Hotel in Muang, Songkhla

ภัทรภร เม่งช่วย^{1*} ปณิธา เสงี่ยมนท์¹ และอัญญาพร ไชยสุบิน¹

¹หลักสูตรการโรงแรม สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0642459791, E-mail address: phattraraphon.m@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเลือกใช้บริการที่พักประเภทโรงแรม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน โดยวิธีเปิดตารางสำเร็จของเครจซี่กับมอร์แกน (Krejcie and Morgan) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเลือกใช้บริการที่พักประเภทโรงแรม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านพนักงานให้บริการ ปัจจัยด้านที่พัก ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ และด้านลักษณะทางกายภาพ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การตัดสินใจ นักท่องเที่ยวต่างชาติ โรงแรม

Abstract

This research aims to study factors affecting international tourists' decision of selecting hotel in Muang, Songkhla. This research is a quantitative research using survey research methods. The instrument used in the research was a questionnaire. The researcher conducted a non-probability sampling techniques by using convenience sampling. The research samples were 327 international tourists who stayed in Muang Songkhla hotels, calculated the data by using Krejcie and Morgan's formula. Data were analyzed for descriptive statistic by using percentage, mean and standard deviation. The findings indicated that the overall factors affecting the decision of international tourists in selecting the hotel in Muang,

Songkhla was at a high level. Considering from the highest to the lowest level followed as price, staff, accommodation, service process and physical evidence.

Keywords: decision, international tourist, hotel

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือว่าเป็นธุรกิจหลักอย่างหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยมีรายได้รวมทั้งทำให้เกิดประโยชน์กับธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงและธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม เช่น ธุรกิจเกี่ยวกับการเดินทาง การนำเที่ยวและการขนส่ง ธุรกิจเกี่ยวกับอาหาร ธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน และธุรกิจเกี่ยวกับโรงแรมและที่พักยังเป็นบทบาทที่สำคัญมากของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวคือทำให้เกิดรายได้และอาชีพ ทำให้ประชาชนมีงานทำ ส่งผลให้เกิดผลในทางที่ดีในแง่เศรษฐกิจและสังคม

ทั้งนี้ธุรกิจที่พักแรมเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้และสร้างอาชีพที่สำคัญ ธุรกิจที่พักแรมมีหลากหลายธุรกิจ อาทิ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ คอนโดมิเนียม อพาร์ทเมนต์ แคมป์ บังกะโล โมเต็ล หอพัก บ้านเช่า เป็นต้น ที่พักแต่ละประเภทมีราคาหลายระดับที่แตกต่างกันตามขนาดของที่พักแต่ละประเภท ธุรกิจโรงแรมก็เช่นกันมีความหลายหลายที่ต่างกันไปในด้านราคา สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ ความปลอดภัย ความสะดวกในการเดินทาง การที่นักท่องเที่ยวต่างชาติจะเลือกแบบใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ด้าน อาทิ เช่น รายได้ ทัศนียภาพของนักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไป เป็นต้น ธุรกิจที่พักแรมสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศได้จำนวนมากจากการเข้าพักแรมของนักท่องเที่ยวและการเลือกใช้บริการต่าง ๆ จากที่พักแรม (อรุณ ลอมเศรษฐี, 2554)

จังหวัดสงขลาเป็นอีกจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง อาทิ เช่น ชายหาดแหลมสมิหลา แหลมสนอ่อน เขาดังกวน สวนสองทะเล และยังเป็นแหล่งช้อปปิ้งสำหรับจับจ่ายซื้อของ ซึ่งมีสินค้าที่หลากหลายและครบครันไปด้วยทุกสิ่งที่ต้องการและธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจหนึ่งที่ขึ้นชื่อในจังหวัดสงขลา โรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีมากมายหลายระดับแตกต่างกันออกไปซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นอย่างมาก

จากเหตุผลข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเลือกใช้บริการที่พักประเภทโรงแรม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการ (7P's) เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมซึ่งจะทำให้ทราบระดับการตัดสินใจของผู้ใช้บริการชาวต่างชาติและนำผลการศึกษามาปรับปรุงและหาแนวทางในการพัฒนาธุรกิจโรงแรมเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการชาวต่างชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเลือกใช้บริการที่พักประเภทโรงแรม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

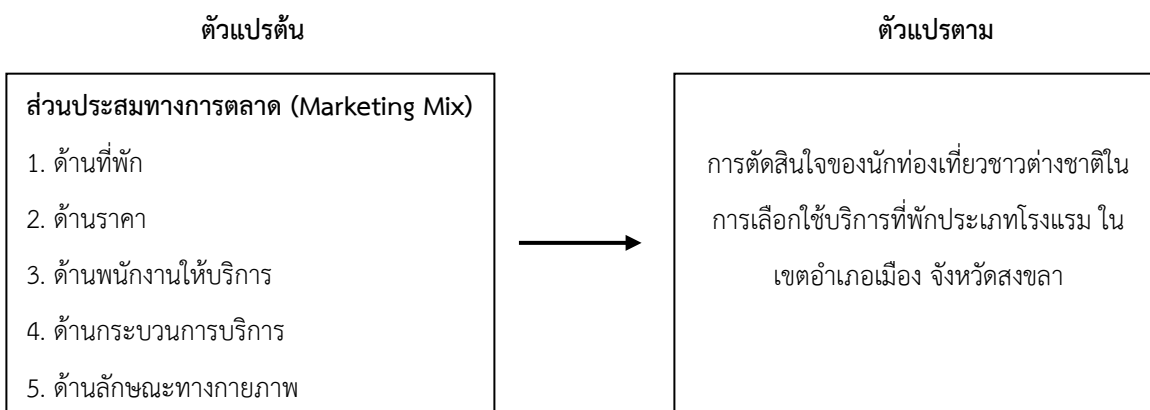
ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่เป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานประกอบการพักรวมประเภทโรงแรมที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยเป็นโรงแรมที่ได้จดทะเบียนถูกต้องตาม พ.ร.บ. โรงแรม

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยศึกษาปัจจัยตามหลักทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ปัจจัยด้านที่พัก ด้านราคา ด้านพนักงานให้บริการ ด้านกระบวนการบริการ และด้านลักษณะทางกายภาพ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ใช้บริการโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวนประมาณ 2,200 คน (ข้อมูลจากด่านตรวจคนเข้าเมืองท่าเรือสงขลา) ได้จำนวนตัวอย่าง 327 คน โดยการเทียบตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน มารยาท โยทองยศ และปราณี สวัสดิ์สรรพ, 2556)

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ใช้บริการโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวนประมาณ 2,200 คน (ข้อมูลจากด่านตรวจคนเข้าเมืองท่าเรือสงขลา)

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาวิจัยโดยการเทียบตาราง เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จะได้จำนวนตัวอย่าง 327 คน โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ $\pm 5\%$ ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบปลายเปิด และปลายปิดโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สัญชาติ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ต่อเดือน เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ และเป็นคำถามแบบปลายปิด

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปัจจัยในการเลือกที่พักของนักท่องเที่ยว ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือกตอบ 5 ระดับ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะแสดงระดับการให้ความสำคัญ โดยแบ่งเป็นช่วงคะแนนดังนี้

หมายเลข 5 หมายถึง ให้ความสำคัญมากที่สุด

หมายเลข 4 หมายถึง ให้ความสำคัญมาก

หมายเลข 3 หมายถึง ให้ความสำคัญปานกลาง

หมายเลข 2 หมายถึง ให้ความสำคัญน้อย

หมายเลข 1 หมายถึง ให้ความสำคัญน้อยที่สุด

การแปลผลคะแนน จะใช้การตัดสินแบบอิงเกณฑ์ในการวัดครั้งนี้ออกเป็น 5 ระดับ

4.21 - 5.00 หมายถึง สำคัญมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง สำคัญมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง สำคัญปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง สำคัญน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง สำคัญน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ที่คาดว่าจะมีผลต่อการเข้าพักที่โรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาของกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.5 และส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 - 36 ปี ร้อยละ 27 สัญชาติมาเลเซีย ร้อยละ 31.8 สถานภาพโสด ร้อยละ 50.7 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 63.5 อาชีพเจ้าของกิจการ/ผู้ประกอบการ ร้อยละ 31.8 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทย ในการตัดสินใจเลือกที่พัก ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยสุดได้ดังนี้ ด้านราคา ($\bar{X} = 4.02$) ด้านพนักงานให้บริการ ($\bar{X} = 4.01$) ด้านที่พัก ($\bar{X} = 3.80$) ด้านกระบวนการให้บริการ ($\bar{X} = 3.73$) และด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 3.66$) ตามลำดับ

หากพิจารณารายด้านพบว่า ด้านราคาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยสุดได้ดังนี้ ราคาห้องพักมีความเหมาะสมผล ($\bar{X} = 4.20$) มีกำหนดราคาห้องพัก/บริการชัดเจน ($\bar{X} = 4.06$) ความคุ้มค่ากับราคาห้องพัก/บริการ ($\bar{X} = 4.01$) ราคาห้องพัก/บริการถูกกว่าที่อื่น ($\bar{X} = 3.97$) และราคาห้องพักมีให้เลือกหลายระดับ ($\bar{X} = 3.88$) ตามลำดับ

ด้านพนักงานให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยสุดได้ดังนี้ พนักงานให้บริการด้วยความสุภาพ ($\bar{X} = 4.13$) พนักงานให้บริการลูกค้าเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 4.06$) พนักงานตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.02$) พนักงานมีความเป็นมืออาชีพในการให้บริการ ($\bar{X} = 3.95$) และพนักงานมีความเต็มใจในการบริการ ($\bar{X} = 3.91$) ตามลำดับ

ด้านที่พัก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยสุดได้ดังนี้ ชื่อเสียงของโรงแรม ($\bar{X} = 4.18$) ทำเลที่ตั้งของโรงแรม ($\bar{X} = 3.98$) สิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.95$) ห้องพักรมมีให้เลือกหลายประเภท ($\bar{X} = 3.90$) และความสะอาดภายในโรงแรม ($\bar{X} = 3.01$) ตามลำดับ

ด้านกระบวนการให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยสุดได้ดังนี้ มีความรวดเร็วและถูกต้องในการสำรองห้องพัก ($\bar{X} = 4.17$) มีความรวดเร็วและถูกต้องในการ

ลงทะเบียนเข้าพัก ($\bar{X} = 3.97$) การให้บริการตรงความต้องการของนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.89$) มีความรวดเร็วและถูกต้องในการให้บริการอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.86$) และมีความเหมาะสมของระยะเวลาในการให้บริการ ($\bar{X} = 2.76$) ตามลำดับ

ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยสุดได้ดังนี้ บรรยากาศในห้องพัก ($\bar{X} = 4.11$) บรรยากาศรอบบริเวณโรงแรม ($\bar{X} = 3.98$) ความพร้อมในการใช้งานของศูนย์ธุรกิจ, wi-fi, ห้องประชุม ($\bar{X} = 3.93$) โรงแรมมีการจัดสรรพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.91$) และระบบรักษาความปลอดภัยของโรงแรมได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 2.38$) ตามลำดับ

สรุปและการอภิปรายผลการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.5 อายุระหว่าง 26 - 36 ปี ร้อยละ 27 สัญชาติมาเลเซีย ร้อยละ 31.8 สถานภาพโสด ร้อยละ 50.7 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 63.5 อาชีพเจ้าของกิจการ/ผู้ประกอบการ ร้อยละ 31.8 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท ร้อยละ 35.1

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักประเภทโรงแรม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ให้ความสำคัญด้านราคาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในข้อราคาห้องพักมีความสมเหตุสมผล ($\bar{X} = 4.20$) ด้านพนักงานให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในข้อพนักงานให้บริการด้วยความสุภาพ ($\bar{X} = 4.13$) ด้านที่พัก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในข้อชื่อเสียงของโรงแรม ($\bar{X} = 4.18$) ด้านกระบวนการให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในข้อความถูกต้องในการสำรองห้องพัก ($\bar{X} = 4.17$) และด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในข้อบรรยากาศในโรงแรม ($\bar{X} = 4.11$)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ สัญชาติ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของอริชัย ช้อยชาญชัยกุล (2553) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในเกาะพีพี จังหวัดกระบี่ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 26-36 ปี สัญชาติมาเลเซีย สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของนาตยา เจริญผล (2555) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่มีอาชีพเจ้าของกิจการ/ผู้ประกอบการ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท

ปัจจัยในการเลือกที่พัก ด้านราคาของห้องพักของโรงแรมที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติตัดสินใจเลือกที่พักในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ อรุณี ลอมเศรษฐี (2554) เรื่องปัจจัย

ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเลือกใช้บริการที่พักในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องการกำหนดราคาห้องพัก/ที่พัก และบริการต่าง ๆ อย่างชัดเจนและห้องพัก/ที่พักมีราคาให้เลือกหลายระดับ

ด้านพนักงานให้บริการ นักท่องเที่ยวต่างชาติตัดสินใจเลือกที่พักในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีความสำคัญในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของเชษฐินี เขียวนาวิน (2553) เรื่องลักษณะพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันส่งผลต่อการคำนึงถึงปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการของสถานพักแรมประเภทรีสอร์ทระดับราคาสูงที่แตกต่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องการบริการลูกค้าด้วยความสุภาพและเป็นมิตร สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการให้บริการโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในรีสอร์ทระดับราคาสูงย่อมคาดหวังให้การบริการของพนักงานมีคุณภาพสูง

ด้านที่พัก นักท่องเที่ยวต่างชาติตัดสินใจเลือกที่พักในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีความสำคัญในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของทิพย์รัตน์ คงสุนทรภิกกุล (2552) เรื่องปัจจัยการตัดสินใจเลือกโรงแรมที่พักของนักท่องเที่ยวยุโรปวัยเกษียณอายุ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงแรมที่พักของนักท่องเที่ยวยุโรปวัยเกษียณอายุ คือ ด้านรูปแบบและการบริการ ให้ความสำคัญมากที่สุดบรรยากาศบริเวณที่พัก

ด้านกระบวนการให้บริการ นักท่องเที่ยวต่างชาติตัดสินใจเลือกที่พักในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีความสำคัญในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของอรุณ ลอมเศรฐ์ (2554) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเลือกใช้บริการที่พักในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องความรวดเร็วและถูกต้องในการสำรองห้องพัก

ด้านลักษณะทางกายภาพ นักท่องเที่ยวต่างชาติตัดสินใจเลือกที่พักในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีความสำคัญในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของเกาะเกด แก้วมรกต (2554) เรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดกระบี่ พบว่า บรรยากาศของโรงแรม อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก การตกแต่งภายนอกและภายในอาคารส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมควรมุ่งเน้นสินค้าหรือบริการเพื่อนำเสนอลูกค้าในมิติของความคุ้มค่า เช่น ราคาห้องพัก ราคาอาหารเช้าและเครื่องดื่ม ราคาค่าบริการ และคุณค่าทางสังคม
2. ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมควรมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาพักแรม เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิดทั้งภายนอกและภายในโรงแรม การจัดจำนวนพนักงานรักษาความปลอดภัยให้เหมาะสมกับสถานที่ และการสนับสนุนการฝึกอบรมด้านการรักษาความปลอดภัยให้แก่พนักงานโรงแรม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกใช้บริการที่พักประเภทโรงแรม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2. ควรศึกษาปัจจัยในการเลือกที่พักแรมและเปรียบเทียบกับอำเภออื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- การะเกด แก้วมรกต. (2554). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดกระบี่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี
- เชษฐณี เชี่ยวนาวิน. (2553). ลักษณะพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันส่งผลต่อการคำนึงถึงปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการของสถานพักแรมประเภทรีสอร์ทระดับราคาสูงที่ต่างกัน. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทิพย์รัตน์ คงสุนทรกิจกุล (2552). ปัจจัยการตัดสินใจเลือกโรงแรมที่พักของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปวัยเกษียณอายุ. (รายงานผลการวิจัย). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นาคยา เจริญผล. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวต่างชาติในอำเภอเกาะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเจดีย์
- อริชัย ช้อยชาญชัยกุล. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเกาะพีพีจังหวัดกระบี่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- อรุณ ลอมเศรษฐี. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเลือกใช้บริการที่พักในเขตกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สาขาคหกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์การอาหาร

HE-P-01

การใช้ข้าวสังข์หยดทดแทนในผลิตภัณฑ์ข้าวเกรียบข้าว

The use of Khao Sungyod in Rice Cracker Product

อภิวัน สมบูรณ์ดำรงกุล^{1*} ปัญญรัศม์ ลือขจร¹ จิราพร ศรีสายะ¹ และ วนิดา บุรีภักดี¹

¹หลักสูตรสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

* ผู้รับผิดชอบบทความ Tel. : 0816087457, E-mail address : sapiwanf@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาข้าวเกรียบข้าวทดแทนด้วยข้าวสังข์หยด โดยมีวิธีการดังนี้ การหาสูตรมาตรฐานข้าวเกรียบข้าว โดยใช้ส่วนผสมที่ประกอบด้วยแป้งข้าวเจ้า แป้งมันสำปะหลัง และแป้งท้าวยายม่อม การหาปริมาณแป้งข้าวสังข์หยดทดแทนแป้งข้าวเจ้าในข้าวเกรียบข้าวที่ได้รับการยอมรับ โดยใช้แป้งข้าวสังข์หยดทดแทนร้อยละ 20 40 60 80 และ 100 การหาปริมาณรำข้าวสังข์หยดที่ใช้ร้อยละ 2 4 และ 6 วิเคราะห์การยอมรับโดยวิธีทางประสาทสัมผัส และคุณลักษณะของข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวโดยวิธีทางกายภาพและคุณค่าทางโภชนาการ

ผลการศึกษา พบว่า ข้าวเกรียบข้าวสูตรมาตรฐานประกอบด้วยแป้งข้าวเจ้า แป้งมันสำปะหลัง และแป้งท้าวยายม่อม ปริมาณแป้งข้าวสังข์หยดทดแทนแป้งข้าวเจ้าร้อยละ 40 และรำข้าวสังข์หยดร้อยละ 2 ได้รับการยอมรับ ข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวมีค่าสี $L^*a^*b^*$ เท่ากับ 31.54 6.45 และ 10.154 ตามลำดับ ความกรอบ 623.7 กรัม วอเตอร์แอกทีวิตี 0.4 ส่วนคุณค่าทางโภชนาการมีน้อย ไม่เป็นแหล่งของสารอาหารใด ๆ ต้นทุน 0.78 บาท/แผ่น ขนาด 5.53 กรัม

คำสำคัญ : ข้าวสังข์หยด รำข้าวสังข์หยด แป้งข้าวสังข์หยด ข้าวเกรียบข้าว ข้าวเกรียบข้าวสังข์หยด

Abstract

The purpose of the research entitled to develop a rice cracker with Sungyod rice, using the following methods for finding a standard formula of rice crackers, use a mixture of rice flour, tapioca flour and arrowroot flour. The amount of Sungyod rice flour used to replace rice flour in the rice cracker has been accepted. The replacing Sungyod rice flour 20 40 60 80 and 100 percent respectively. The amount 2 4 and 6 percent of Sungyod rice bran was used, analyze acceptance by sensory methods and the attribute of Sungyod rice cracker added rice bran by physical means and nutritional value.

The results showed that standard rice crackers consisted of rice flour, tapioca flour and arrowroot flour. The replacing 40 percent of Sungyod rice flour and 2 percent of Sungyod rice bran was accepted. Sungyod rice cracker added rice bran was $L^*a^*b^*$ equal to 31.54 6.45 and 10.154, respectively. Crispnesse

วิธีการวิจัย

1. การหาสูตรมาตรฐานข้าวเกรียบข้าว การคัดเลือกสูตรพื้นฐานที่เหมาะสมในการผลิตข้าวเกรียบข้าวจากสูตรพื้นฐานจำนวน 3 สูตร วางแผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (Completely Randomized Design : CRD) เพื่อคัดเลือกเป็นสูตรมาตรฐานสำหรับหาปริมาณของข้าวสังข์หยดที่เหมาะสมในการผลิตข้าวเกรียบข้าวสังข์หยด ส่วนผสมแสดงดังตารางที่ 1 นำแป้งทั้ง 3 ชนิด มาผสมกัน เหน้าลงไปผสม คนแป้งให้เข้ากันดี ใส่เกลือ พักแป้งทิ้งไว้ 15-30 นาที พอแป้งได้ที่ใส่น้ำมันพืชลงไป คนให้เข้ากัน ตั้งหม้อใส่น้ำบนเตา ซึ้งผ้าขาวบางชุบน้ำไว้ที่ปากหม้อให้ตั้ง เว้นช่องไว้ประมาณ 1 นิ้วให้ไอน้ำระบาย พอน้ำเดือด ให้ตักแป้งเทไว้บนผ้า ใช้ทัพพีเกลี่ยแป้งเป็นวงกลมให้บางเท่ากัน โรยงาดำให้กระจายทั่วแป้ง ใช้ฝาครอบ พอแป้งสุก (ประมาณ 5 นาที) แป้งจะเริ่มพองร้อนตัวขึ้น ใช้ไม้บางๆ แซะแป้ง แล้วใช้ไม้ค่อยๆ ม้วนแป้งเข้า แล้วนำไปวางไว้ตะแกรงมุ้งลวด นำไปตากแดดประมาณ 1 วัน จนแห้งดี นำแผ่นแป้งที่แห้งดีแล้วมาวางด้วยเตาถ่านจนพองทั่วทั้งแผ่นก่อนนำไปทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสด้าน รูปร่าง สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบรวม โดยวิธี Ranking test ใช้ผู้ทดสอบทั่วไปจำนวน 30 คน วางแผนการทดสอบแบบสุ่มในบล็อกสมบูรณ์ (Completely Randomized Block Design : RCBD) วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Friedman Test) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Wilcoxon Signed -Rank Test) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ส่วนผสมของข้าวเกรียบข้าวสูตรพื้นฐาน

ส่วนผสม	ปริมาณ(กรัม)		
	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3
แป้งข้าวเจ้า	160	160	160
แป้งมันสำปะหลัง	6	12	-
แป้งท้าวยายม่อม	6	-	12
กะทิ	236	236	236
มะพร้าวขูด	30	30	30
งาดำ	10	10	10
เกลือ	2	2	2
น้ำมันพืช	2	2	2
น้ำ	354	354	354

* ดัดแปลงจาก Foodstoryteam.<http://foodstorythai.com/ข้าวเกรียบข้าวเวียดนาม>

2. การพัฒนาสูตรข้าวเกรียบข้าวสังข์หยด การหาปริมาณข้าวสังข์หยดที่เหมาะสมในข้าวเกรียบข้าว วางแผนการทดลองแบบ CRD นำสูตรพื้นฐานของข้าวเกรียบข้าวที่ได้รับการคัดเลือกเป็นสูตรมาตรฐานสำหรับทำข้าวเกรียบข้าวสังข์หยด

โดยใช้แป้งข้าวสังข์หยดทดแทนแป้งข้าวเจ้าร้อยละ 20 40 60 80 และ 100 ทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสด้าน รูปร่าง สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบรวม โดยวิธี 9-points Hedonic scale ใช้ผู้ทดสอบทั่วไปจำนวน 30 คน วางแผนการทดสอบแบบสุ่มในบล็อกสมบูรณ์ วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Analysis of Variance) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ Duncan's new multiple range test ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ตารางที่ 2 ส่วนผสมของข้าวเกรียบข้าวโดยใช้แป้งข้าวสังข์หยดทดแทนแป้งข้าวเจ้า

ส่วนผสม	สูตรที่1	สูตรที่2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4	สูตรที่ 5
แป้งข้าวเจ้า	128	96	64	32	-
แป้งมันสำปะหลัง	6	6	6	6	6
แป้งเท้ายายม่อม	6	6	6	6	6
แป้งข้าวสังข์หยด	32	64	96	128	160
กะทิ	236	236	236	236	236
มะพร้าวขูด	30	30	30	30	30
งาดำ	10	10	10	10	10
เกลือ	2	2	2	2	2
น้ำมันพืช	2	2	2	2	2
น้ำ	354	354	354	354	354
รวม	806	806	806	806	806

3. การพัฒนาสูตรข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าว การหาปริมาณรำข้าวสังข์หยดที่เหมาะสมในข้าวเกรียบข้าวสังข์หยด วางแผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ 2 ปัจจัย 3 ระดับ (2 x 3 Factorial in CRD) คือ ข้าวเกรียบข้าวสูตรพื้นฐานที่ได้รับการคัดเลือกและข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดที่ได้รับการยอมรับ เสริมรำข้าวสังข์หยดร้อยละ 2 4 และ 6 ทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสด้าน รูปร่าง สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบรวม โดยวิธี 9-points Hedonic scale ใช้ผู้ทดสอบทั่วไปจำนวน 30 คน วางแผนการทดสอบแบบสุ่มในบล็อกสมบูรณ์ วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Analysis of Variance) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ Duncan's new multiple range test ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ตารางที่ 3 ส่วนผสมของข้าวเกรียบข้าวเสริมรำข้าวสังข์หยด

ส่วนผสม	สูตร 1	สูตร 2	สูตร 3	สูตร 4	สูตร 5	สูตร 6
	รำ 2 %	รำ 4 %	รำ 6 %	รำ 2 %	รำ 4 %	รำ 6%
แป้งมันสำปะหลัง	160	160	160	96	96	96
แป้งท้าวยายม่อม	6	6	6	6	6	6
แป้งข้าวสังข์หยด	-	-	-	64	64	64
รำข้าวสังข์หยด	16	32	48	16	32	48
กะทิ	236	236	236	236	236	236
มะพร้าวขูด	30	30	30	30	30	30
งาดำ	10	10	10	10	10	10
เกลือ	2	2	2	2	2	2
น้ำมันพืช	2	2	2	2	2	2
น้ำ	354	354	354	354	354	354
รวม	822	838	854	822	838	854

3.1 การตรวจสอบคุณภาพข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าว

3.1.1 ทางกายภาพ ตรวจสอบค่าสีตามระบบ CLE Value โดยเครื่องวัดสี HunterLab รุ่น Colorflex ค่าความกรอบโดยเครื่องวัดเนื้อสัมผัส (Texture Analyser) รุ่น TA.XT Plus ค่าแอมเพอร์แอกทิวิตี ยี่ห้อ AQUALAB 4 Te

3.1.2 ทางเคมี ตรวจสอบข้อมูลทางโภชนาการ

4. การวิเคราะห์ต้นทุนข้าวเกรียบข้าวสังข์หยด

5. การถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับกลุ่มชุมชนท่าหิน ศูนย์เรียนรู้วิถี โหนด นา เล อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. การหาสูตรมาตรฐานข้าวเกรียบข้าว การศึกษาสูตรพื้นฐานของข้าวเกรียบข้าวที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดจากทั้ง 3 สูตร โดยสูตรพื้นฐานที่ 1 มีส่วนประกอบหลักเป็นแป้งข้าวเจ้า แป้งมันสำปะหลังและแป้งท้าวยายม่อม สูตรพื้นฐานที่ 2 มีส่วนประกอบหลักเป็นแป้งข้าวเจ้าและแป้งมันสำปะหลัง สูตรพื้นฐานที่ 3 มีส่วนประกอบหลักเป็นแป้งข้าวเจ้าและแป้งท้าวยายม่อม การประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสโดยวิธีเรียงลำดับ การยอมรับคุณลักษณะต่างๆแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของข้าวเกรียบข้าวสูตรพื้นฐาน

สูตร	คุณลักษณะของข้าวเกรียบข้าว					
	ลักษณะปรากฏ	สี	กลิ่น	รสชาติ	เนื้อสัมผัส	ความชอบรวม
1	1.73 ^a ± 0.74	1.77 ^a ± 0.73	1.93 ^{ab} ± 0.87	1.60 ^a ± 0.67	1.90 ^{ab} ± 0.76	1.80 ^a ± 0.76
2	2.37 ^b ± 0.76	2.53 ^b ± 0.63	2.37 ^b ± 0.76	2.40 ^b ± 0.81	2.37 ^b ± 0.85	2.43 ^b ± 0.77
3	1.94 ^{ab} ± 0.84	1.70 ^a ± 0.84	1.70 ^a ± 0.70	2.00 ^{ab} ± 0.79	1.73 ^a ± 0.74	1.77 ^a ± 0.77

หมายเหตุ * ค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่อยู่ในคอลัมน์เดียวกันที่มีตัวยกกำลังที่แตกต่างกัน แสดงว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P<0.05)

** คะแนนเฉลี่ยที่น้อยกว่าแสดงว่าได้รับการยอมรับมากกว่าคะแนนเฉลี่ยที่มากกว่า

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินการยอมรับคุณภาพทางประสาทสัมผัส พบว่าลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบรวม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p<0.05) โดยสูตรพื้นฐานที่ 1 และ 3 มีคะแนนเฉลี่ยการยอมรับในด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบรวม มากกว่าสูตรพื้นฐานที่ 2 แสดงให้เห็นว่าส่วนผสมต่างๆ ในสูตรที่แตกต่างกันมีผลต่อลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบรวม สูตรพื้นฐานที่ประกอบด้วยแป้งข้าวเจ้า แป้งมันสำปะหลังและแป้งท้าวยายม่อม และหรือสูตรพื้นฐานที่ประกอบด้วยแป้งข้าวเจ้าและแป้งท้าวยายม่อม ได้รับการยอมรับมากกว่าสูตรพื้นฐานที่ประกอบด้วยแป้งข้าวเจ้าและแป้งมันสำปะหลัง ดังนั้น ข้าวเกรียบข้าวสูตรที่ 1 และ 3 จึงมีความเหมาะสมเป็นสูตรมาตรฐาน แต่จากการทดลองทำข้าวเกรียบข้าวพบว่า สูตรที่ 1 สามารถทำข้าวเกรียบข้าวได้ง่ายและมีลักษณะที่ดีกว่าสูตรที่ 3 ในลักษณะเนื้อสัมผัสที่เนียนและยืดหยุ่นดีกว่า เนื่องจากคุณสมบัติของแป้งมันสำปะหลังจะมีคุณสมบัติเหนียว ส่วนแป้งท้าวยายม่อมมีลักษณะแข็ง ดังนั้นข้าวเกรียบข้าวสูตรที่ 1 จึงมีความเหมาะสมเป็นสูตรมาตรฐานที่นำมาใช้ทดลองทดแทนแป้งข้าวเจ้าด้วยข้าวสังข์หยดและเสริมรำข้าวสังข์หยดต่อไป

2. การพัฒนาสูตรข้าวเกรียบข้าวสังข์หยด การนำข้าวเกรียบข้าวสูตรพื้นฐานที่ได้รับการคัดเลือกเป็นสูตรมาตรฐานสำหรับพัฒนาข้าวเกรียบข้าวสังข์หยด โดยใช้แป้งข้าวสังข์หยดทดแทนแป้งข้าวเจ้าร้อยละ 20 40 60 80 และ 100 ตามลำดับ การประเมินการยอมรับโดยวิธี 9-points Hedonic scale ผลการประเมินแสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของข้าวเหนียวข้าวสังข์หยด

สูตร*	คุณลักษณะ					
	ลักษณะปรากฏ	สี	กลิ่น	รสชาติ	เนื้อสัมผัส	ความชอบรวม
1	6.37 ^{ab} ±1.78	6.40 ^a ±1.90	6.68 ^a ±1.71	6.26 ^a ±1.92	6.46 ^{ab} ±1.74	7.00 ^{ab} ±1.06
2	6.85 ^a ±1.61	6.77 ^a ±1.57	6.88 ^a ±1.39	6.69 ^a ±1.49	6.49 ^a ±1.67	7.34 ^a ±1.16
3	6.14 ^b ±1.95	6.05 ^{ab} ±2.05	6.57 ^a ±1.56	6.28 ^a ±1.96	5.77 ^{ab} ±2.22	6.68 ^b ±1.61
4	5.97 ^b ±1.75	5.60 ^{bc} ±1.37	5.86 ^b ±1.46	5.29 ^{ab} ±1.92	5.77 ^{ab} ±1.97	6.03 ^c ±1.52
5	5.14 ^c ±1.92	5.00 ^c ±1.92	6.17 ^{ab} ±1.71	4.83 ^b ±1.89	5.66 ^b ±1.89	5.80 ^c ±1.76

หมายเหตุ * ค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่อยู่ในคอลัมน์เดียวกันที่มีตัวกำกับที่แตกต่างกันแสดงว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P<0.05)

** สูตรที่ 1-5 เป็นข้าวเหนียวข้าวที่ใช้ข้าวสังข์หยดทดแทนแป้งข้าวเจ้าร้อยละ 20 40 60 80 และ 100

จากตารางที่ 5 ผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของข้าวเหนียวข้าวสังข์หยดพบว่า ลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัสและความชอบรวม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p<0.05) โดยสูตรที่ 1 และ 2 ได้รับการยอมรับมากที่สุดทุกด้าน โดยทั้งสองสูตรได้รับการยอมรับเท่ากัน ระดับการยอมรับอยู่ในระดับชอบเล็กน้อยถึงปานกลาง ลักษณะของข้าวเหนียวข้าวสังข์หยดที่ได้มีสีน้ำตาลอ่อนและมีความหอมของมะพร้าว กรอบร่วน เบา และการแฉะแป้งที่สุกทำได้ง่ายกว่า โดยพบว่าเมื่อใช้ข้าวสังข์หยดปริมาณมากขึ้นจะทำให้การแฉะแป้งที่สุกแล้วออกได้ยากยิ่งขึ้น เนื่องจากแผ่นแป้งมีลักษณะบางมากขึ้น และสีเข้มเป็นสีน้ำตาลมากขึ้น

3. การพัฒนาสูตรข้าวเหนียวข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวสังข์หยด การนำสูตรข้าวเหนียวข้าวสังข์หยดที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด คือสูตรทดแทนแป้งข้าวเจ้าด้วยข้าวสังข์หยดร้อยละ 40 และข้าวเหนียวสูตรมาตรฐาน เติมด้วยรำข้าวร้อยละ 2 4 และ 6 นำมาทำข้าวเหนียว และประเมินการยอมรับโดยวิธี 9-points Hedonic scale ผลการประเมินแสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของข้าวเหนียวข้าวสุตรมาตรฐานและข้าวเหนียวข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวสังข์หยด

สูตร*	คุณลักษณะของข้าวเหนียวข้าวเสริมรำข้าวสังข์หยด					
	ลักษณะปรากฏ	สี	กลิ่น	รสชาติ	เนื้อสัมผัส	ความชอบรวม
1	6.43 ^b ±1.79	6.37 ^b ±1.94	6.51 ^{ab} ±1.95	5.80 ^{ab} ±2.68	5.71 ^b ±2.09	6.14 ^b ±2.02
2	6.06 ^{bc} ±1.47	6.09 ^b ±1.42	6.14 ^{bc} ±1.75	7.74 ^a ±10.29	6.37 ^{ab} ±1.66	6.20 ^b ±1.73
3	5.43 ^d ±1.79	5.00 ^c ±1.83	5.86 ^c ±1.63	5.54 ^{ab} ±1.56	5.91 ^b ±1.79	5.60 ^b ±1.61
4	7.09 ^a ±1.80	7.14 ^a ±1.38	6.88 ^a ±1.49	6.94 ^{ab} ±1.64	7.00 ^a ±1.39a	7.31 ^a ±1.40
5	5.86 ^{bcd} ±1.77	5.80 ^b ±1.66	5.77 ^c ±1.65	6.06 ^{ab} ±1.99	6.14 ^b ±1.75b	6.00 ^b ±1.69
6	5.71 ^{cd} ±1.58	5.63 ^c ±1.82	5.63 ^c ±1.82	5.26 ^b ±1.745	5.80 ^b ±1.69b	5.66 ^b ±1.39

หมายเหตุ * ค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่อยู่ในคอลัมน์เดียวกันที่มีตัวกำกับที่แตกต่างกันแสดงว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P<0.05)

** สูตรที่ 1-3 ข้าวเหนียวข้าวสุตรมาตรฐานเต็มรำข้าวร้อยละ 2 4 และ 6 ตามลำดับ

*** สูตรที่ 4-6 ข้าวเหนียวข้าวสังข์หยดเต็มรำข้าวร้อยละ 2 4 และ 6 ตามลำดับ

จากตารางที่ 6 ผลการประเมินการยอมรับข้าวเหนียวข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวและข้าวเหนียวข้าวสุตรมาตรฐานพบว่า ลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัสและความชอบรวม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p<0.05) โดยข้าวเหนียวข้าวสุตรมาตรฐานเต็มรำข้าวร้อยละ 2 ได้รับการยอมรับมากกว่าร้อยละ 4 และ 6 ในทุกด้าน โดยเฉพาะสีและกลิ่น แสดงว่า ผู้ชิมไม่ยอมรับข้าวเหนียวข้าวที่เสริมรำข้าวมากเกินไป เช่นเดียวกัน ข้าวเหนียวข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวร้อยละ 2 ได้รับการยอมรับมากกว่าร้อยละ 4 และ 6 ในทุกด้าน โดยเฉพาะสีและกลิ่น เมื่อเปรียบเทียบข้าวเหนียวข้าวสุตรมาตรฐานเสริมรำข้าว และข้าวเหนียวข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าว พบว่า ข้าวเหนียวข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวได้รับการยอมรับมากกว่าข้าวเหนียวข้าวสุตรมาตรฐานเสริมรำข้าวอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากข้าวเหนียวข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวสีและกลิ่นจะกลมกลืนกับรำข้าว โดยข้าวเหนียวข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวร้อยละ 2 การยอมรับอยู่ในระดับปานกลางขณะที่ข้าวเหนียวข้าวสุตรมาตรฐานเสริมรำข้าว การยอมรับอยู่ในระดับชอบเล็กน้อย

4. การตรวจสอบคุณภาพข้าวเหนียวข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าว จากการนำข้าวเหนียวข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวร้อยละ 2 ซึ่งได้รับการยอมรับมากที่สุด มาวิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพ ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 7 และ 8

ตารางที่ 7 คุณสมบัติทางกายภาพของข้าวเกรียบข้าวเสริมรำข้าวสังข์หยด

คุณสมบัติทางกายภาพ	ค่าที่วัดได้จากผลิตภัณฑ์		
	L*	a*	b*
ค่าสี	31.54±1.96	6.45±0.47	10.15±1.19
ความกรอบ(กรัม)***	623.7±147.7		
วอเตอร์แอกทีวิตี้ Aw	0.4±0.02		

หมายเหตุ * L* แสดงค่าความสว่าง 0 -100

a* แสดงค่า – สีเขียว +สีแดง

b* แสดงค่า – สีน้ำเงิน +เหลือง

** ค่า L* a* b* และ Aw 5 ซ้ำ

*** ค่าความกรอบ 12 ซ้ำ

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพ พบว่า สีของข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวร้อยละ 2 มีลักษณะค่อนข้างคล้ำสีแดงปนเหลือง ค่า Aw มีค่าผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งกำหนดค่าไว้ที่ไม่เกิน 0.8

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวสังข์หยดในปริมาณ 100 กรัม และหนึ่งหน่วยบริโภค (น้ำหนัก 30 กรัม)

พลังงานและสารอาหาร	ต่อ100 กรัม	ต่อหนึ่งหน่วยบริโภค (30 กรัม)	%RDI
พลังงานทั้งหมด (กิโลแคลอรี)	463.99	140.00	-
พลังงานจากไขมัน (กิโลแคลอรี)	159.75	45.00	-
คาร์โบไฮเดรต (กรัม)	63.62	19.00	6
ใยอาหาร(กรัม)	4.87	1.00	4
โปรตีน(กรัม)	12.44	4.00	-
ไขมันทั้งหมด (กรัม)	17.75	5	8
ไขมันอิ่มตัว(กรัม)	9.39	3.0	15
โคเลสเตอรอล(มิลลิกรัม)	0.91	0.00	0
น้ำตาล(กรัม)	6.10	2.00	-
วิตามินเอ(ไมโครกรัม)	ไม่พบ.	(0.00)	0

พลังงานและสารอาหาร	ต่อ100 กรัม	ต่อหนึ่งหน่วยบริโภค (30 กรัม)	%RDI
วิตามินบี1(มิลลิกรัม)	ไม่พบ	(0.00)	0
วิตามินบี2(มิลลิกรัม)	ไม่พบ	(0.00)	0
โซเดียม(มิลลิกรัม)	235.06	70.00	3
แคลเซียม(มิลลิกรัม)	65.42	(19.63)	2
เหล็ก(มิลลิกรัม)	2.36	(0.71)	4
ความชื้น (กรัม)	3.93	-	-
เถ้า (กรัม)	2.26	-	-

จากตารางที่ 8 พบว่า ข้าวเกรียบข้าวทดแทนด้วยข้าวสังข์หยดร้อยละ 40 และเสริมรำข้าวสังข์หยดร้อยละ 2 ตามข้อมูลโภชนาการ(ไทย) คุณค่าทางโภชนาการต่อหนึ่งหน่วยบริโภคมีพลังงานทั้งหมด 140.00 กิโลแคลอรี (พลังงานจากไขมัน 45.00 กิโลแคลอรี) คอเลสเตอรอล 0.00 มิลลิกรัม โปรตีน 4.00 กรัม คาร์โบไฮเดรต 19.00 กรัมใยอาหาร 1.00 กรัม โซเดียม 70 มิลลิกรัม วิตามินเอ 0.00 ไมโครกรัม วิตามินบีหนึ่ง 0.00 มิลลิกรัม วิตามินบีสอง 0.00 มิลลิกรัม แคลเซียม 19.63 มิลลิกรัม และเหล็ก 0.71 มิลลิกรัม ร้อยละของปริมาณที่แนะนำให้บริโภคต่อวัน(Thai RDI) ของวิตามินและเกลือแร่ ได้แก่ วิตามินเอ วิตามินบีหนึ่ง วิตามินบีสอง แคลเซียม และเหล็ก คิดเป็นร้อยละ 0 0 0 2 และ 4 ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ปริมาณวิตามินและเกลือแร่ในข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวสังข์หยด พบว่า มีวิตามินและเกลือแร่ปริมาณน้อย ไม่เหมาะสำหรับบริโภคเป็นอาหารหลัก

5. การวิเคราะห์ต้นทุนข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าว การคำนวณต้นทุนข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวสังข์หยด แสดงดังตารางที่ 9

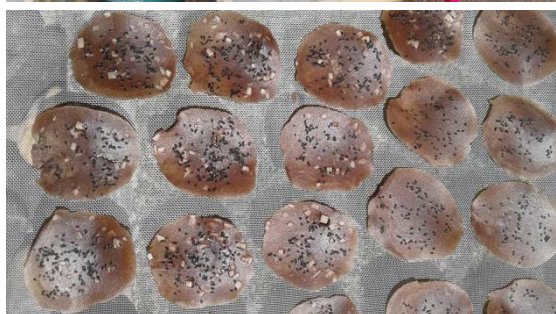
ตารางที่ 9 ต้นทุนการผลิตข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดเฉพาะส่วนที่เป็นวัตถุดิบ

วัตถุดิบ	จำนวนที่ใช้ (กรัม)	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน (บาท)
แป้งข้าวเจ้า	96	1,000 กรัม 32 บาท	3.072
แป้งมัน	6	1,000 กรัม 27 บาท	0.162
แป้งท้าวยายม่อม	6	1,000 กรัม 40 บาท	0.24
ข้าวสังข์หยด	64	1,000 กรัม 60 บาท	3.84
รำข้าวสังข์หยด	16	300 กรัม 100 บาท	5.33
กะทิ	236	1,000 กรัม 70 บาท	16.52

วัตถุดิบ	จำนวนที่ใช้ (กรัม)	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน (บาท)
มะพร้าวขูด	30	1,000 กรัม 50 บาท	1.5
งาดำ	10	1,000 กรัม 124 บาท	1.24
เกลือ	2	1,000 กรัม 18 บาท	0.036
น้ำมัน	2	1,000 กรัม 50 บาท	0.1
น้ำ	354	0	0
รวม	822		
	ต้นทุนรวม	32.04 บาท	
	ได้จำนวนข้าวเกรียบ	41 แผ่น	
	ราคา/แผ่น (5.53 กรัม)	0.78 บาท	

ต้นทุนวัตถุดิบของข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวส่วนผสม 822 กรัม ได้จำนวน 41แผ่น น้ำหนักแผ่นละ 5.53 กรัม โดยมีต้นทุนวัตถุดิบ 0.78 บาทต่อแผ่น

6. การถ่ายทอดเทคโนโลยี การถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับกลุ่มชุมชนท่าหิน ศูนย์เรียนรู้วิถี โหนด นา เล อำเภอสะทิงพระ จังหวัดสงขลา

รูปที่ 3 การถ่ายทอดเทคโนโลยี

สรุปผลการวิจัย

การหาสูตรมาตรฐานข้าวเกรียบข้าว โดยการคัดเลือกข้าวเกรียบข้าวจากสูตรพื้นฐาน พบว่าข้าวเกรียบข้าวสูตรที่ประกอบด้วยแป้งข้าวเจ้า แป้งมันสำปะหลัง และแป้งเท้ายายม่อม มีความเหมาะสมเป็นสูตรมาตรฐาน เพราะได้รับการยอมรับมากที่สุดในทุกด้าน ข้าวเกรียบข้าวที่ได้มีลักษณะกรอบ ร้อน เบา สามารถทำได้ง่าย โดยสูตรมาตรฐานประกอบด้วย แป้งข้าวเจ้า แป้งมันสำปะหลัง แป้งเท้ายายม่อม กะทิ มะพร้าวชูด งาดำ เกลือ น้ำมันพืช และน้ำ เทียบหน่วยเป็นร้อยละได้ดังนี้ ดังนี้ 19.9 0.74 29.3 3.72 1.24 0.25 0.25 และ 43.9 ตามลำดับ

การใช้แป้งข้าวสังข์หยดทดแทนแป้งข้าวเจ้าที่ร้อยละ 20 40 60 80 และ 100 พบว่า การทดแทนที่ร้อยละ 20 และ 40 ได้รับการยอมรับเท่าๆกัน และยอมรับมากกว่าการทดแทนที่ร้อยละ 60 80 และ 100 ในทุกด้าน ได้แก่ ลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบรวมทั้งนี้ 6.85 6.77 6.88 6.69 6.49 และ 7.34 ตามลำดับ โดยเฉพาะด้านลักษณะปรากฏ และความชอบรวม โดยสูตรข้าวเกรียบข้าวสังข์ประกอบด้วย แป้งข้าวเจ้า แป้งมันสำปะหลัง แป้งเท้ายายม่อม แป้งข้าวสังข์หยด กะทิ มะพร้าวชูด งาดำ เกลือ น้ำมันพืช และน้ำ เทียบหน่วยเป็นร้อยละได้ดังนี้ ดังนี้ 11.9 0.74 0.74 7.94 29.3 3.72 1.24 0.25 0.25 และ 43.9 ตามลำดับ

การใช้รำข้าวสังข์หยดในข้าวเกรียบข้าวสังข์หยด พบว่าการเสริมรำข้าวสังข์หยดร้อยละ 2 ได้รับการยอมรับมากกว่าเสริมรำข้าวร้อยละ 4 และ 6 โดยเฉพาะด้านกลิ่น และข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวได้รับการยอมรับมากกว่าข้าวเกรียบข้าวสูตรมาตรฐานเสริมรำข้าวร้อยละ 2 และมีคะแนนเฉลี่ยความชอบสูงสุดในทุกด้าน ได้แก่ลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบรวมทั้งนี้ 7.09 7.14 6.88 6.94 7.00 และ 7.31 โดยสูตรข้าวเกรียบข้าวสังข์เสริมรำข้าวสังข์หยดประกอบด้วย แป้งข้าวเจ้า แป้งมันสำปะหลัง แป้งเท้ายายม่อม แป้งข้าวสังข์หยด รำข้าวสังข์หยด กะทิ มะพร้าวชูด งาดำ เกลือ น้ำมันพืช และน้ำ เทียบหน่วยเป็นร้อยละได้ดังนี้ ดังนี้ 11.7 0.73 0.73 7.79 1.95 28.7 3.65 1.22 0.24 0.24 และ 43.1 ตามลำดับ

การวิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพของข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าวสังข์หยด ได้ดังนี้ ค่าสี $L^* = 31.54$ $a^* = 6.45$ $b^* = 10.15$ ความกรอบ 623.7 กรัม และค่า $Aw = 0.4$ ส่วนคุณภาพทางเคมีสารอาหารโดยเฉพาะวิตามินและเกลือแร่มีน้อย ไม่เป็นแหล่งของสารอาหารใดๆ

ต้นทุนวัตถุดิบของข้าวเกรียบข้าวสังข์หยดเสริมรำข้าว น้ำหนักแผ่นละ 5.53 กรัม โดยมีต้นทุนวัตถุดิบ 0.78 บาท ต่อแผ่น

เอกสารอ้างอิง

ข้าวเกรียบมอญ (การทำข้าวเกรียบมอญ, [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://library.stou.ac.th/ODI/bang-ta-nai-crisp-rice/index.html>) สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2559.

ชาญวิทย์ ผลธรร. (2556). ข้าวเกรียบงา. ระบบการจัดการความรู้ [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://workkm10.blogspot.com/2013/01/blog-post.html>. สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2559.

ชมพู่ ยิ้มโต อภิญญา พุกสุขสกุล และอรวรรณ พึ่งคำ. (2555). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวเกรียบธัญพืช. รายงานโครงการวิจัย คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปทุมธานี.

รัตนา พรหมพิชัย .(2542). ข้าวแคบ. ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ (เล่ม2, หน้า 809).กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. ข้าวเกรียบงา. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.1142/2549) กระทรวงอุตสาหกรรม. อัจฉรา ดลวิทยาคุณ. การพัฒนาคุณภาพข้าวเกรียบงาดำเสริมสมุนไพร. รายงานโครงการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตตาก จังหวัดตาก.

Food story Team. (2558). ข้าวเกรียบงาดำเวียดนาม. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก<http://www.Foodstorythai.com>. สืบค้น 8 พฤศจิกายน 2559

HE-P-02

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการจัดตกแต่งงาน

Development of creative flower products for decorative

อภิสิทธิ์ หลั่งไธยะ¹ นัฐมล อินเียต¹ ประกายกานต์ สุขสายเมือง¹ และฉัตรดาว ไชยหล่อ¹

¹คหกรรมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0836726732, E-mail address: chatdaw_kob@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์ด้วยเทคนิคใหม่ ๆ 2. ศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงาน โดยผู้วิจัยได้ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย โดยมี 3 รูปแบบดังนี้ ออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคนิคการสาน เทคนิคการขดลวดและเทคนิคการติดและการซ้อนกลีบจากนั้นเริ่มขั้นตอนการปฏิบัติขึ้นงานตามรูปแบบที่ออกแบบไว้จะได้ผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์รูปแบบต่าง ๆ ดังนี้ 1. Floral of art 2. Gem of the sea 3. Hanging floral จากการศึกษพบว่าผู้ตอบสอบถามทั้งหมดจำนวน 30 คน เป็นเพศหญิงและอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยผู้ตอบแบบสอบถามกำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 53.3 จากการศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ floral of art พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความสวยงามมากที่สุด (\bar{X} = 4.6, SD = 0.59) รองลงมาความพึงพอใจด้านความชอบโดยรวมและการใช้เทคนิคในสัดส่วนที่เท่ากัน (\bar{X} = 4.5, SD = 0.67) ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Gam of the sea ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความชอบโดยรวมมากที่สุด (\bar{X} = 4.7, SD = 0.44) รองลงมาความสวยงามและการใช้เทคนิคในสัดส่วนที่เท่ากัน (\bar{X} = 4.6, SD = 0.58) ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Hanging floral ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความชอบโดยรวมมากที่สุด (\bar{X} = 4.9, SD = 0.51) รองลงมาด้านความคิดสร้างสรรค์และความสวยงามในสัดส่วนที่เท่ากัน (\bar{X} = 4.8, SD = 0.55) โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Hanging floral มากที่สุด รองลงมา คือ Gem of the sea และ floral of art มีค่าเฉลี่ยรวมคือ 4.64 4.48 และ 4.25 ตามลำดับ

คำสำคัญ : ดอกไม้สร้างสรรค์ เทคนิคการสาน เทคนิคการขดลวด เทคนิคการติด การซ้อนดอกไม้

Abstract

This research aimed to: 1. creating and develop flower products with new techniques, 2. study the satisfaction of creative flower products for decoration. The researcher has designed the product to be varied in 3 types as follows: technique of weaving, technique of coiling, technique of stamping and clamping. Then, the creative flower products were designed as follows: 1. Floral of art, 2. Gem of the sea, and 3. Hanging floral. The study found that all 30 respondents were female with under 20 years of age. 53.3 percent of the respondents were the 3rd year of the bachelor degree. A study of the satisfaction for the Floral of art revealed

วัตถุประสงค์

1. ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์ด้วยเทคนิคใหม่
2. ศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงาน

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงาน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์ด้วยเทคนิคใหม่ ๆ เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1. Floral of art โดยใช้เทคนิคการสาน
2. Gem of the sea โดยใช้เทคนิคการขดลวดและ
3. Hanging floral โดยใช้เทคนิคการติดและการซ้อนกลีบ และศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษารัฐกิจศาสตรศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จำนวน 121 คน (ข้อมูลจากสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2560) และ กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ นักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชารัฐกิจศาสตรศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จำนวน 30 คน เนื่องจากนักศึกษามีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์งานประดิษฐ์

เครื่องมือเครื่องใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการจัดตกแต่งงาน โดยแบบสอบถามมีเกณฑ์การให้คะแนนระดับความพึงพอใจ ดังนี้

ระดับความพึงพอใจ กำหนดให้มี 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

การประเมินผลที่ได้จากความพึงพอใจจะนำมาเปรียบเทียบเกณฑ์การแปลความหมายที่ตั้งไว้ตามหลักสถิติ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็นเฉลี่ย
4.50-5.00	มากที่สุด
3.50-4.49	มาก

2.50-3.49	ปานกลาง
1.50-2.49	น้อย
1.00-1.49	น้อยที่สุด

การรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล

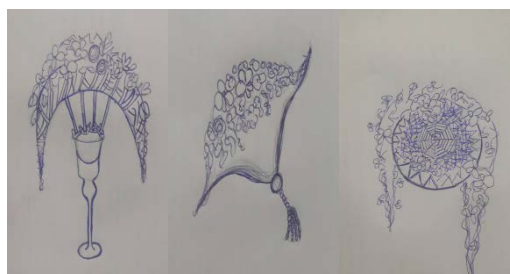
ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงาน เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1. Floral of art โดยใช้เทคนิคการสาน 2. Gem of the sea โดยใช้เทคนิคการขดลวด และ 3. Hanging floral โดยใช้เทคนิคการติดและการซ่อนกลีบ

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามความพึงพอใจชิ้นงาน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และนำเสนอด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์ด้วยเทคนิคใหม่

ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงาน โดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่ เทคนิคการสาน เทคนิคการขดลวด และเทคนิคการติดและการซ่อนกลีบจากนั้นได้พัฒนาผลิตภัณฑ์เป็น 3 รูปแบบ ดังรูปที่ 1 และรูปที่ 2

(ก)

(ข)

(ค)

รูปที่ 1 การออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ (ก) Floral of Art (ข) Gem of the Sea และ (ค) Hanging floral

(ก)

(ข)

(ค)

รูปที่ 2 ผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงาน (ก) Floral of Art (ข) Gem of the Sea และ (ค) Hanging floral

ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงาน

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบสอบถามทั้งหมดเป็นเพศหญิงและอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยผู้ตอบแบบสอบถามกำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 53.3 รองลงมาอยู่ในชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 46.6 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = 30

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	30	100
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	30	100
ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นปีที่ 2	14	46.6
ชั้นปีที่ 3	16	53.3

การศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงาน ผู้วิจัยขอรายงานผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนตามรูปแบบของชิ้นงาน ดังนี้

1. ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Floral of Art

จากการศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Floral of Art โดยใช้เทคนิคการसान พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความสวยงามมากที่สุด ($\bar{X} = 4.6, SD = 0.59$) รองลงมา มีความพึงพอใจด้านความชอบโดยรวมและการใช้เทคนิคในสัดส่วนที่เท่ากัน ($\bar{X} = 4.5, SD = 0.67$) โดยมีค่าเฉลี่ยรวม คือ 4.25 ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Floral of Art

n = 30

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
ความคิดสร้างสรรค์	4.2	0.44	มาก
ความสวยงาม	4.6	0.59	มากที่สุด
การใช้เทคนิค	4.5	0.67	มากที่สุด
สีสันทัน	4.1	0.52	มาก
ความคงทน	3.6	0.42	มาก
ความชอบโดยรวม	4.5	0.67	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25	0.55	มาก

2. ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Gem of the Sea

จากการศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Gem of the Sea โดยใช้เทคนิคการขดลวด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความชอบโดยรวมมากที่สุด ($\bar{X}= 4.7, SD =0.44$) รองลงมาความสวยงามและการใช้เทคนิคในสัดส่วนที่เท่ากัน ($\bar{X}= 4.6, SD =0.58$) โดยมีค่าเฉลี่ยรวม คือ 4.48 ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Gem of the Sea

n = 30

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
ความคิดสร้างสรรค์	4.3	0.68	มาก
ความสวยงาม	4.6	0.58	มากที่สุด
การใช้เทคนิค	4.6	0.58	มากที่สุด
สีสันทัน	4.3	0.72	มาก
ความคงทน	4.4	0.43	มาก
ความชอบโดยรวม	4.7	0.44	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.48	0.55	มาก

3. ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Hanging floral

จากการศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Hanging floral โดยใช้เทคนิคการติดและการซ้อนกลีบ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความชอบโดยรวมมากที่สุด ($\bar{X}= 4.9, SD =0.51$) รองลงมาด้านความคิดสร้างสรรค์และความสวยงามในสัดส่วนที่เท่ากัน ($\bar{X}= 4.8, SD =0.55$) โดยมีค่าเฉลี่ยรวม คือ 4.64 ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Hanging floral

n = 30

รายการประเมิน	\bar{x}	SD	ระดับความพึงพอใจ
ความคิดสร้างสรรค์	4.8	0.55	มากที่สุด
ความสวยงาม	4.8	0.54	มากที่สุด
การใช้เทคนิค	4.7	0.71	มากที่สุด
สีสันทัน	4.4	0.66	มาก
ความคงทน	4.2	0.43	มาก
ความชอบโดยรวม	4.9	0.51	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.64	0.64	มากที่สุด

4. ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงาน ทั้งสามรูปแบบ

จากการศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงานทั้งสามรูปแบบพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Hanging floral โดยเฉลี่ยมากที่สุดเกือบทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Hanging floral มากที่สุด รองลงมา คือ Gem of the sea และ floral of art มีค่าเฉลี่ยรวมคือ 4.64 4.48 และ 4.25 ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงาน

ความพึงพอใจโดยเฉลี่ย			
ผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงาน			
รายการประเมิน	Floral of Art	Gem of the Sea	Hanging floral
ความคิดสร้างสรรค์	4.2	4.3	4.8
ความสวยงาม	4.6	4.6	4.8
การใช้เทคนิค	4.5	4.6	4.7
สีสัน	4.1	4.3	4.4
ความคงทน	3.6	4.4	4.2
ความชอบโดยรวม	4.5	4.7	4.9
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25	4.48	4.64

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงาน ได้รับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากถึงระดับมากที่สุด โดยผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจผลิตภัณฑ์ Hanging floral of art อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมคือ 4.64 รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ผลิตภัณฑ์ Gem of the sea และ Floral of art มีค่าเฉลี่ยรวม คือ 4.48 และ 4.25 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อดูรายการประเมินแต่ละด้านจะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ทั้งสามรูปแบบ ในด้านสวยงาม ด้านการใช้เทคนิคและ ด้านความชอบโดยรวม อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์มีการออกแบบอย่างสวยงามลงตัว อีกทั้งการออกแบบและประยุกต์เทคนิคการจัดดอกไม้ลักษณะต่าง ๆ เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ตกแต่งงานต่าง ๆ ด้วยความสร้างสรรค์ ส่งผลถึงความชอบโดยรวมของงานสอดคล้องกับการศึกษาของ นิชาภัทร สายแก้ว และคณะ (2559) ซึ่งออกแบบผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์เครื่องแขวนประยุกต์จากผ้าไทยลายน้ำทอง เพื่อตกแต่งสถานที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของผ้าภาคใต้ ซึ่งกล่าวว่าการออกแบบงานให้มีความโดดเด่นสวยงามต้องมีความคิดสร้างสรรค์ สีสันโดดเด่นและมีการใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อความโดดเด่นซึ่งจะสร้างความสนใจ และมีความเหมาะสมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดตกแต่งงานหรือสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้จริง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์ด้วยเทคนิคใหม่ และศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งงาน ผู้วิจัยได้ออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย โดยนำเทคนิคการใช้ดอกไม้แบบเทคนิคการสาน เทคนิคการขดลวดและเทคนิคการติดและการซ้อนกลีบ นำมาผสมผสานในการจัดดอกไม้ ได้ผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์รูปแบบต่าง ๆ ดังนี้ 1. Floral of art 2. Gam of the sea 3. Hanging floral จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบสอบถามมีความพึงพอใจ ผลิตภัณฑ์ floral of art ด้านความสวยงามมากที่สุด (\bar{X} = 4.6, SD = 0.59) ผลิตภัณฑ์ Gam of the sea ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความชอบโดยรวมมากที่สุด (\bar{X} = 4.7, SD = 0.44) และผลิตภัณฑ์ Hanging floral ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความพึงพอใจด้านความชอบโดยรวมมากที่สุด (\bar{X} = 4.9, SD = 0.51) โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ ทั้งสามรูปแบบอยู่ในระดับความพึงพอใจมากถึงมากที่สุด

จากข้อมูลความพึงพอใจแต่ละด้านจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ด้านความสวยงาม ความคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคนิค และสีสันทัน องค์ประกอบเหล่านี้ส่งผลต่อความชอบโดยรวมของผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการพัฒนาการออกแบบจัดตกแต่งดอกไม้แบบสร้างสรรค์โดยนำเทคนิคใหม่ ๆ มาเพิ่มเสริมในงานเพื่อสร้างจุดเด่นของงานแต่ละชิ้นให้มีความโดดเด่นและแปลกใหม่ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

การทำผลิตภัณฑ์ดอกไม้สร้างสรรค์ ควรมีการกำหนดรูปร่างและรูปทรงที่มีขนาดเหมาะสม สำหรับชิ้นงานของแต่ละชิ้น และควรคำนึงในเรื่องของสีสันทัน ให้อยู่ในโทนเดียวกันและการนำไปใช้งาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาเทคนิคโครงสร้างแบบใหม่ๆ ให้มีความหลากหลายและสร้างจุดเด่นในแต่ละชิ้นงานให้มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยที่สนับสนุนวัสดุในการทำวิจัย และขอขอบคุณนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาธุรกิจการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการทำวิจัยครั้งนี้ สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้ให้ความรู้และสนับสนุนในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

ณภัทร ทองแย้ม. (2550) .การจัดดอกไม้ใบไม้. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.

ณิชารัทร สายแก้ว, ปาจริย์ บุญหลง และ เบญจพร สันติสุข. (2559). “ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เครื่องแขวนประยุกต์จากผ้าไทยลายน้ำทอง”. โครงการพิเศษด้านธุรกิจคหกรรมศาสตร์ สาขาคหกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.

บุปผา พงษ์พานิช. (2550) .การจัดดอกไม้. กรุงเทพฯ : The Knowledge Center.

มณีรัตน์ จันทนะพะลิน. (2542). การจัดดอกไม้แบบธรรมชาติ

เศรษฐมนันตร์ กาญจนกุล. (2551). ดอกไม้ ตัด ปัก ด้วยรักและไเอเดีย: เศรษฐศิลป์.

HE-P-03

ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า

Products of Accessories Souvenir from Thai Loincloth

ทศพร เมฆหมอก^{1*} สุธาสินี สามสี¹ และนันทิพย์ หาสิน¹

¹หลักสูตรรายวิชาธุรกิจคหกรรมศาสตร์ สาขาคหกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: kertiw291129@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า และศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า จากการศึกษาผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้า ผู้วิจัยได้ออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า 3 รูปแบบ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเทริดมโนราห์ กรรเจียกจร และสร้อยคอ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาธุรกิจคหกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จำนวน 30 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ “เทริดมโนราห์” ด้านความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด (\bar{X} = 4.70, S.D.=0.41) รองลงมาด้านความคงทนและด้านวัสดุที่ใช้มีความเหมาะสม คือ (\bar{X} = 4.63, S.D.=0.53) และ (\bar{X} = 4.60, S.D.=0.49) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ “กรรเจียกจร” ด้านความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด รองลงมาด้านวัสดุที่ใช้มีความเหมาะสม และประโยชน์การใช้งาน ค่าเฉลี่ย คือ (\bar{X} = 4.73, S.D.=0.52) (\bar{X} = 4.53, S.D.=0.42) และ (\bar{X} = 4.3, S.D.=0.58) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ “สร้อยคอ” ด้านความคิดสร้างสรรค์ รองลงมาด้านความสวยงามและด้านวัสดุที่ใช้มีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย คือ (\bar{X} = 4.9, S.D.=0.61) (\bar{X} = 4.8, S.D.=0.54) และ (\bar{X} = 4.76, S.D.=0.66) ตามลำดับ จากการศึกษาสามารถนำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการออกแบบครั้งนี้ ไปพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างอาชีพและเพิ่มมูลค่าของผ้าขาวม้าในท้องถิ่นในอนาคต

คำสำคัญ: ผ้าขาวม้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

Abstract

The research aims to design product of accessory's souvenir from loincloth and to study the satisfactory towards the product of accessory's souvenir from loincloth. From this research, there were 3 patterns which were created by the researcher. The pattern comprised with Manora headdress, ear jewelry and necklace. Moreover, the research also aims to study the satisfaction of accessory's souvenir from loincloth. The sample for the study consisted of 30 Home Economics Business students in Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Srivijaya. The samples were selected by random

sampling method. The results showed that respondents were satisfied with product of Manora headdress because of its creativity. The persistency and the materials used of this product were suitable. Therefore, the degree of satisfactions were average at ($\bar{X} = 4.70$, S.D.=0.41), ($\bar{X} = 4.63$, S.D.=0.53) and ($\bar{X} = 4.60$, S.D.=0.49) respectively. For the ear jewelry, the respondents were satisfied with its creativity, material used and usability. The degree of satisfactions were average at ($\bar{X} = 4.73$, S.D.=0.52), ($\bar{X} = 4.53$, S.D.=0.42) and ($\bar{X} = 4.30$, S.D.=0.58) respectively. Lastly, the respondents were satisfied with necklace because of its creativity, beauty and usability. The degree of satisfactions were high at ($\bar{X} = 4.9$, S.D.=0.61), ($\bar{X} = 4.8$, S.D.=0.54) and ($\bar{X} = 4.76$, S.D.=0.66) respectively. So, the researcher was able to develop this product design in order to create more value added of the local loincloth product in the future.

Keywords: Loincloth, Souvenir

บทนำ

ภูมิปัญญาเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแต่อาจมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเปลี่ยนแปลงนี้กำลังจะทำให้ความรู้ความเข้าใจความสามารถของคนในท้องถิ่นที่ได้จากการสั่งสมประสบการณ์และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนานที่มีลักษณะเป็นองค์รวมและมีคุณค่าทางวัฒนธรรมเลือนหายไปจากสังคมไทย

ผ้าขาวม้าเป็นผ้าที่คนไทยทั่วไปรู้จักกันดีในการใช้งานที่เรียกว่าสารพัดประโยชน์ที่คนไทยใช้มาแต่โบราณ ส่วนใหญ่ใช้จะเป็นเพศชายซึ่งโดยทั่วไปสามารถใช้นุ่งอาบน้ำ เช็ดตัว คลุมหัวกันแดด คาดเอว ฯลฯ ผ้าขาวม้ามี่ลักษณะเป็นผ้ารูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ผ้าขาวม้าในประเทศไทยมีชื่อเรียกแตกต่างกันขึ้นอยู่กับท้องถิ่น ซึ่งคำว่าผ้าขาวม้าเป็นภาษาทางกลางและภาคใต้ ส่วนภาคอีสานบางแห่งเรียกว่า ผ้าแพรว

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของผ้าขาวม้าที่เป็นผ้าประจำท้องถิ่นของไทย จึงได้ศึกษาการพัฒนาแนวคิดในทดลองสร้างสรรค์ผ้าขาวม้าเป็นผลิตภัณฑ์ ในรูปแบบเครื่องประดับงานไทยโดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาผสมผสานกับความเป็นไทย เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าขาวม้าและเป็นการสร้างอาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. พัฒนาผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า
2. ความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า

วิธีดำเนินงาน

1. กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เนื่องจากนักศึกษามีประสบการณ์ในการทำชิ้นงานประดิษฐ์รูปแบบต่าง ๆ

2. เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาม้าซึ่งได้มีการกำหนดประเด็นคำถามออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาม้า โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ข้อคำถามประกอบด้วยข้อความที่เป็นการให้ความคิดเห็นในแต่ละด้าน ให้เลือกตอบตาม Likert Scale ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับมีค่าระดับคะแนนตามเกณฑ์ประกอบด้วย 5 = ดีมาก 4 = ดี 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยสุด

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลในการจัดเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาม้า วิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมาเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่ม เพื่อนำมาหาข้อสรุปสำหรับแนวทางผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาม้าเพื่อสร้างรายได้ต่อไปในอนาคต

3. ขั้นตอนในการทำวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและการทอผ้าขาม้า กำหนดแนวทางการออกแบบเครื่องประดับงานไทยและการออกแบบเครื่องประดับ ศึกษาหลักองค์ประกอบศิลป์

2. วางแผนปฏิบัติ เตรียมวัสดุ/อุปกรณ์ในการทำผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาม้า สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการสอบถามความพึงพอใจ ทดลองและหาอัตราส่วนที่เหมาะสมของเยลลี่ที่จะนำมาต้มกับผ้าขาม้า สังเกตและจดบันทึก และพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาม้า

3. ประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูล

4. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า ทั้ง 3 รูปแบบ ประกอบด้วย

ภาพที่ 1 เครื่องประดับเทริดมโนราห์

ภาพที่ 2 เครื่องประดับกรเจียกจร

ภาพที่ 3 เครื่องประดับสร้อยคอ

การศึกษาค้นคว้าความพึงพอใจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนคือ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามและความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า

ตารางที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=30)

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	26	86.67
ชาย	4	13.33
อายุ		
20 – 30 ปี	30	100
กำลังศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	10	33.33
ชั้นปีที่ 2	5	16.67
ชั้นปีที่ 3	10	33.33
ชั้นปีที่ 4	5	16.67

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการศึกษาคำพึงพอใจผลิตภัณธ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 30 คนพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 86.67 ที่เหลือเป็นเพศชาย ร้อยละ 13.33 โดยผู้ตอบแบบสอบถามกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 มีจำนวน 10 คน ร้อยละ 33.33 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 มีจำนวนเท่ากัน คือ 5 คน ร้อยละ 16.67 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในผลิตภัณธ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า พิจารณาภาพรวม

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. เทริดมโนราห์	4.76	0.56	มากที่สุด
2. กรรเจียกจร	4.60	0.53	มากที่สุด
3. สร้อยคอ	4.53	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าจากการศึกษาคำพึงพอใจพัฒนาผลิตภัณธ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า เมื่อพิจารณาภาพรวม ผลิตภัณธ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้าทั้ง 3 ชิ้นงาน พบว่า ชิ้นงานเทริดมโนราห์ มีค่าเฉลี่ยความชอบโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ชิ้นงานกรรเจียกจร และ ชิ้นงานสร้อยคอ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.76 4.60 และ 4.53 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า พิจารณารายด้าน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. เทรียมโนราห์			
- ความคิดสร้างสรรค์	4.70	0.41	มากที่สุด
- ความคงทน	4.68	0.53	มากที่สุด
- วัสดุที่ใช้มีความเหมาะสม	4.60	0.49	มากที่สุด
2. กรรเจียกजर			
- ความคิดสร้างสรรค์	4.73	0.53	มากที่สุด
- วัสดุที่ใช้มีความเหมาะสม	4.53	0.42	มากที่สุด
- ประโยชน์การใช้งาน	4.30	0.58	มาก
3. สร้อยคอ			
- ความคงทน	4.70	0.41	มากที่สุด
- ความคิดสร้างสรรค์	4.63	0.53	มากที่สุด
- วัสดุที่ใช้มีความเหมาะสม	4.60	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้าทั้ง 3 ชิ้น โดยพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า ชิ้นงานเทรียมโนราห์ มีความพึงพอใจ 3 อันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคงทน และด้านวัสดุที่ใช้มีความเหมาะสม โดยอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.70 4.68 และ 4.60 ตามลำดับ สำหรับชิ้นงานกรรเจียกजर มีความพึงพอใจ 3 อันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านวัสดุที่ใช้มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.73 และ 4.53 และด้านประโยชน์การใช้งาน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.30 ตามลำดับ ชิ้นงานสร้อยคอ มีความพึงพอใจ 3 อันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านความคงทน ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านวัสดุที่ใช้มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.70 4.63 และ 4.60 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า ชิ้นงานเทรียมโนราห์ พบว่าส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจด้านความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการออกแบบรูปแบบของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้าที่มีความแปลกใหม่ ผสมผสานกับผ้าขาวม้าได้อย่างสวยงาม ชิ้นงานกรรเจียกजर พบว่าส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจด้านความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้ากรรเจียกजर มีขนาด รูปร่าง และสีสันทที่สวยงาม โดยเลือกใช้สีของผ้าขาวม้าที่มีความโดดเด่นมาผสมผสานกันอย่างลงตัว สร้อยคอ พบว่าส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจด้านความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทยจากผ้าขาวม้า ชิ้นงานสร้อยคอ มีรูปร่าง และสีสันทที่สวยงาม โดยเลือกใช้สีของผ้าขาวม้าที่มีความโดดเด่นมาผสมผสานกันอย่างลงตัว

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเครื่องประดับงานไทย ควรมีการผสมผสานของลูกปัดคริสตัล เพราะลูกปัดคริสตัล มีความแวววาวทำให้ชิ้นงานดูโดดเด่นขึ้น
2. ควรคำนึงในการเลือกสีเส้นของผ้าขาวม้า ต้องไม่เลือกผ้าขาวม้าที่สีอ่อนให้อยู่กับโทนสีอ่อนด้วยกัน เพราะจะทำให้ ปลายไม่เด่นชัด หรือไม่ควรเลือกสีเข้มให้อยู่ติดกันจะทำให้เกิดปัญหา คือสีไม่สว่างดูไม่ดีไม่สวยงาม

กิตติกรรมประกาศ

โครงการพิเศษเล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์นันทิพย์ หาสิน อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรธุรกิจคหกรรมศาสตร์ ที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนภาคนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงได้ด้วยดี คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ สมาชิกทุกคนในครอบครัวที่คอยให้การสนับสนุนส่งเสริม และให้กำลังใจ รวมทั้งการช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์แก่คณะผู้วิจัย จนโครงการพิเศษฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี และผู้มีพระคุณทุกท่านที่เป็นแรงบันดาลใจให้ความรัก กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือในทุกด้านมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

ศาสตร์แห่งครุหมอ (2557). ว่าด้วยเรื่อง เทร็ดมโน (ออนไลน์) <https://www.Krunora.blogspot.com> 3 ตุลาคม 2560.
เอื้อพร สัมมาทิพย์ 2551. หนังสือสัมผัส ชุดภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพมหานคร: พาส พับลิชชิ่ง.

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

HS-P-01

ความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาถนัดซ้าย

สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

The satisfaction of environmental management contributed to learning of left-handed students, Major Community Development in Faculty of Humanities and Social Sciences. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University.

เดโช แชน้ำแก้ว

สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผู้รับผิดชอบบทความ TeL.084-9323736, E-mail address: Daycho_kha@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาถนัดซ้าย สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาถนัดซ้าย และ 2) เพื่อศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาถนัดซ้าย มีประชากร ได้แก่ นักศึกษาที่ถนัดซ้ายทุกชั้นปีของสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ และค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่า

1. ความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาถนัดซ้าย สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวม มีความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดโต๊ะเรียนและเก้าอี้ (ค่าเฉลี่ย 3.91) ด้านการจัดโต๊ะผู้สอน (ค่าเฉลี่ย 4.38) ด้านการจัดป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 4.63) ด้านการจัดสภาพห้องเรียนต้องให้ถูกสุขลักษณะ (ค่าเฉลี่ย 4.13) ด้านการจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.34) ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน (ค่าเฉลี่ย 3.15) ด้านพฤติกรรมการสอนของผู้สอน (ค่าเฉลี่ย 3.15) ด้านการดูแลและติดตามการเรียนของผู้สอน (ค่าเฉลี่ย 2.64) และด้านปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.93) โดยรวมมีความพึงพอใจเฉลี่ย 3.58 อยู่ในระดับมาก

2. ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาถนัดซ้าย สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ด้านปัญหาโต๊ะและเก้าอี้ในบางห้องเรียนไม่เพียงพอ อุปกรณ์บนโต๊ะผู้สอนบางชิ้นใช้การไม่ได้ ห้องเรียนบางห้องค่อนข้างคับแคบ เวลาเรียนมีเสียงดังจากการก่อสร้าง ผู้สอนบางท่านเข้าสอนไม่ตรงเวลา และขาดการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนกัน และด้านแนวทางแก้ปัญหา ควรจัดหาโต๊ะ และเก้าอี้มาเพิ่มเติมให้เพียงพอ จัดโต๊ะผู้สอนให้เป็นระเบียบ ดูแลความสะอาด จัดป้ายประชาสัมพันธ์ที่มีข่าวสารทันสมัย และผู้สอนควรสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นักศึกษาถนัดซ้าย

Abstract

The objectives of this research were as follow: The satisfaction of environmental management contributed to learning of left-handed students, Major Community Development in Faculty of Humanities and Social Sciences. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. There is a purpose. 1) To study the satisfaction of environmental management contributed to learning and 2) to study problem and solving guideline. Populations were 40 left-handed students of Major Community Development all classes. Research instrument was questionnaire. Statistics to analyze data were frequency and average. The results of this study were;

1) The satisfaction of environmental management contributed to learning of left-handed students, Major Community Development in Faculty of Humanities and Social Sciences. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. The research found that : The desk and chair of student (3.91), the teacher's table (4.38), the bulletin board (4.63), the classroom with healthy (4.13), the corner of the classroom (3.34), the personality of the instructor (3.15), teaching behavior of teachers (3.15), taking care the students by teacher (2.64) and classroom interaction (2.93). Overview 9 parts in high level (3.58).

2) Problem and solving guideline were as follow: tables and chairs not enough, had many things on the table that could not use something, too narrow classroom, too noisy from construction, some teacher was late and had not friendship. Solving suggestion were as follow ; should provide enough tables and chairs, tidy teacher's table, keep clean, boards should had update news, teacher should give chance the knowledge for participation activity.

Keywords: The satisfaction, Environmental management contributed to learning, Left-handed students

บทนำ

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีส่วนสำคัญในการ “สร้างความสนใจ” เพื่อการเรียนรู้ให้นักศึกษา เพราะการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เรียนจะมีบรรยากาศเต็มไปด้วย “ความอบอุ่น” หรือความเห็นอกเห็นใจ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันและกันทางการเรียนรู้ ทำให้เป็น “แรงจูงใจ” ที่กระตุ้นให้นักศึกษา “รักในการเรียนรู้” ทำให้สามารถช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และความประพฤติอันดีงามให้นักศึกษาควบคู่กับการเรียนรู้ได้ นอกจากนี้การมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น บรรยากาศแจ่มใส สะอาด สว่าง กว้างขวางพอเหมาะ มีโต๊ะเก้าอี้ที่เป็นระเบียบ และมีมุมวิชาการส่งเสริมความรู้ ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ส่งผลให้นักศึกษามีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมสำหรับการเรียนรู้อย่างมีความสุข (ภควรรณ โทมา, 2561) ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะเป็นการเสริมแรงจูงใจ หรือต้องการให้นักศึกษาได้แสดงพฤติกรรม หรือ “การเรียนรู้” ในรูปแบบที่ต้องการ ทั้งนี้ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมแรงจูงใจให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดี หรือเสริมสร้าง “ความสามารถ” ในการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงาน หรือการ “พัฒนา” นักศึกษาอย่างชัดเจน (ณิชพร ฤทธิบุรณ์ และสุธนา บุญเหลือ, 2561)

สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นสาขาวิชาที่มุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และมุ่งผลิตบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่น ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของกระทรวงศึกษาธิการ (คณะกรรมการ บริหารหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน, 2554) แต่การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ต้องทำ ความเข้าใจลักษณะความถนัด และความยากลำบากบางอย่างในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีความจำเป็น เนื่องจากมนุษย์มีความถนัดแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ “ถนัดขวา” และ “ถนัดซ้าย” ซึ่งการถนัดซ้ายนั้นไม่ใช่ความผิดปกติ แต่ประการใด แต่เป็นความถนัดตามธรรมชาติ เมื่อธรรมชาติสร้างให้เป็นแบบนี้ ก็ควรจะ “ภาคภูมิใจ” กับสิ่งที่มี เพราะไม่ว่า จะถนัดข้างไหน ก็สามารถใช้ความถนัดนั้น “สร้างสรรค์งาน” หรือสิ่งที่ดีมีประโยชน์ได้ไม่ต่างกัน เพราะถึงแม้จะถนัดซ้าย แต่ก็มีข้อดีหลายอย่าง ในทางตรงข้ามก็มีปัญหาของคนถนัดซ้ายเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น คนถนัดซ้ายอาจจะเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย กว่าคนถนัดขวา เนื่องจากสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ นั้นล้วนถูกสร้างขึ้นจากคนถนัดขวา และถูกออกแบบไว้เพื่อคนถนัดขวา ไม่ว่าจะเป็นที่เปิดขวด กรรไกร พิมพ์ดีด กล้องถ่ายรูป เลื่อนประตู หน้าต่าง ฯลฯ ทำให้ในหลาย ๆ ครั้ง เมื่อคนถนัดซ้ายหยิบจับ สิ่งของเหล่านี้ก็จะเกิด “การติดขัด” หรือเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้ง่ายกว่าคนถนัดขวา และปัจจุบันจะมีการผลิตอุปกรณ์ เครื่องใช้สำหรับคนถนัดซ้ายมากขึ้น แต่ก็ซื้อได้ในบางที่บางแห่งเท่านั้น (แพง ชินพงศ์, 2555) จึงจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การตอบโจทยในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเอื้อประโยชน์ต่อ “บัณฑิตนักพัฒนา” ที่เป็นหัวใจ หลักของการผลิต “นักพัฒนาชุมชน” ทำให้นักศึกษาได้รับความรู้ และประสบการณ์ในอาชีพพัฒนาชุมชนในหน่วยงาน (คณะกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน, 2560) ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ของนักศึกษาจะต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน เพื่อนำไปสู่ “ความพร้อม” และส่งเสริม ในการทำงานด้านการพัฒนาชุมชนในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐ ภาคท้องถิ่น และภาคเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ทรรศนีย์ วรหาคำ, 2554)

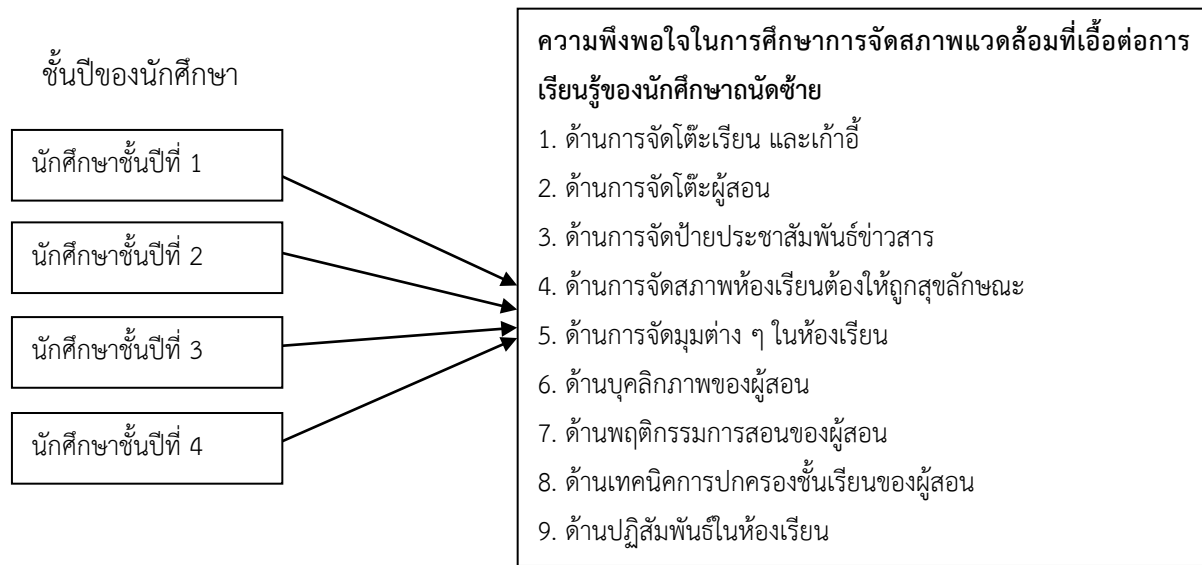
จากความสำคัญข้างต้น จึงมีความสนใจเรื่อง “ความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา ถนัดซ้าย สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช” เพื่อศึกษา ความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษานัดซ้าย พร้อมทั้งศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ปัญหา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษานัดซ้าย ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสามารถ เพิ่มประสิทธิภาพ และการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษานัดซ้าย สาขาวิชาการพัฒนา ชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษานัดซ้าย สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิด

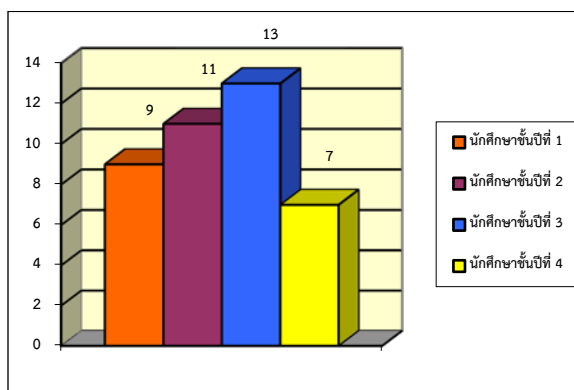
ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีของสุมน อมรวิวัฒน์ (2530), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531), สมร ชมพูงษ์ (2552) เพื่อมาสร้างเป็นกรอบแนวคิด ตัวแปรตาม จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดโต๊ะเรียน และเก้าอี้ ด้านการจัดโต๊ะผู้สอน ด้านการจัดป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ด้านการจัดสภาพห้องเรียนต้องให้ถูกสุขลักษณะ ด้านการจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน ด้านพฤติกรรมการสอนของผู้สอน ด้านการดูแล และติดตามการเรียนรู้ของผู้สอน และด้านปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน และตัวแปรต้น คือ ชั้นปีของนักศึกษา นักศึกษาชั้นปีที่ 1 2 3 และ 4 สามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการ

1. ประชากร ได้แก่ นักศึกษาที่ถนัดซ้ายทุกชั้นปีของสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน จำนวน 40 คน มีการทดสอบว่า นักศึกษาถนัดซ้าย โดยการให้นักศึกษาเขียนรายละเอียดของตนเองสั้น ๆ ในกระดาษที่เตรียมไว้ ปรากฏว่าทั้ง 40 คน ถนัดซ้ายจริง

ภาพที่ 2 จำนวนนักเรียนแต่ละชั้นปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอที่ปรึกษาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพื่อตรวจสอบเนื้อหา ภาษา และสำนวน นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอคณะผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไข (IOC) จากนั้นนำแบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญเพื่อมาปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอต่อที่ปรึกษาเพื่อตรวจ ความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ชั้นปี มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาณัดซ้าย โดยใช้กรอบ แนวคิดทฤษฎี จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดโต๊ะเรียน และเก้าอี้ ด้านการจัดโต๊ะผู้สอน ด้านการจัดป้ายประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร ด้านการจัดสภาพห้องเรียนต้องให้ถูกสุขลักษณะ ด้านการจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน ด้านพฤติกรรมการสอนของผู้สอน ด้านการดูแล และติดตามการเรียนของผู้สอน และด้านปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ลักษณะเป็น มาตรฐานส่วนประเมินค่า มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5 คะแนน), มาก (4 คะแนน), ปานกลาง (3 คะแนน), น้อย (2 คะแนน) และ น้อยที่สุด (1 คะแนน) และมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย คือ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 แปลผลว่า มากที่สุด, ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลผลว่า มาก, ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลผลว่า ปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลผลว่า น้อย และค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลผลว่า น้อยที่สุด (สงศรี ชมพวงศ์, 2554)

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาณัดซ้าย โดยลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

หลังจากปรับตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอต่อที่ปรึกษาแล้วนำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาณัดซ้ายที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเริ่มจากการขออนุญาตแจกแบบสอบถามในการเก็บ และรวบรวมข้อมูล จากประธาน สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวม ข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปยังนักศึกษานัดซ้ายของสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน และเก็บรวบรวมข้อมูลกลับ

หลังจากแจกแบบสอบถามทันที ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของการตอบ คำถามเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษานัดซ้าย ระหว่างตัวแปรต้น คือ ชั้นปีของนักศึกษา นักศึกษาชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 กับตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษานัดซ้าย ได้แก่ 1) ด้านการจัดโต๊ะเรียน และเก้าอี้ 2) ด้านการจัดโต๊ะผู้สอน 3) ด้านการจัดป้ายประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร 4) ด้านการจัดสภาพห้องเรียนต้องให้ถูกสุขลักษณะ 5) ด้านการจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน 6) ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน 7) ด้านพฤติกรรมการสอนของผู้สอน 8) ด้านเทคนิคการปกครองชั้นเรียนของผู้สอน และ 9) ด้านปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน วิเคราะห์หาจำนวน และค่าร้อยละ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ตารางประกอบคำอธิบาย

4.2 ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษานัดซ้าย โดยการรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหาความถูกต้อง แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. ความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษานัดซ้าย สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาทุกชั้นปี และโดยรวมทุกด้าน มีความพึงพอใจเฉลี่ย 3.58 และอยู่ในระดับมาก

1.1 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสาร อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.66) รองลงมา คือ ด้านการจัดสภาพห้องเรียนต้องให้ถูกสุขลักษณะ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.20) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเทคนิคการปกครองชั้นเรียนของผู้สอน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.64)

1.2 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสาร อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.75) รองลงมา คือ ด้านการจัดโต๊ะผู้สอน และด้านการจัดสภาพห้องเรียนต้องให้ถูกสุขลักษณะ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.14 เท่ากัน) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเทคนิคการปกครองชั้นเรียนของผู้สอน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.61)

1.3 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดโต๊ะผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.85) รองลงมา คือ ด้านการจัดป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสาร อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.72)

1.4 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสาร อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.71) รองลงมา คือ ด้านการ

จัดโต๊ะผู้สอน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.38) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเทคนิคการปกครองชั้นเรียนของผู้สอน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.60)

1.5 ในภาพรวมนักศึกษาทุกชั้นปีมีความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสาร อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.63) รองลงมา คือ ด้านการจัดโต๊ะผู้สอน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.38) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเทคนิคการปกครองชั้นเรียนของผู้สอน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.64)

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาถนัดซ้าย สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า นักศึกษาทุกชั้นปี และโดยรวมทุกด้าน มีความพึงพอใจเฉลี่ย 3.58 และอยู่ในระดับมาก (ดังตารางที่ 1) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพรรณิย์ วราห์คำ (2554) เรื่อง การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ได้สรุปว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยรวม และรายด้านในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริม และ “สร้างเสริมผู้เรียนรู้” ในทุก ๆ ด้านได้เป็นอย่างดี ทำให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วย “ความสุข” ส่งผลให้รักการเรียน และเป็นคนใฝ่เรียนใฝ่รู้ในที่สุด รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของสมน อมรวิวัฒน์ (2530), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531) และสมร ชมพวงษ์ (2552) จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดโต๊ะเรียน และเก้าอี้ ด้านการจัดโต๊ะผู้สอน ด้านการจัดป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ด้านการจัดสภาพห้องเรียนต้องให้ถูกสุขลักษณะ ด้านการจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน ด้านพฤติกรรมการสอนของผู้สอน ด้านการดูแลและติดตามการเรียนของผู้สอน และด้านปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทุกอย่าง ทำให้นักศึกษาได้มีการ “พัฒนา” และก้าวหน้ามากขึ้นตามรูปแบบที่ “หลากหลาย” ขึ้น เพื่อให้นักศึกษา “เกิดศักยภาพ” ในการเรียนรู้ที่ดีที่สุด

ตารางที่ 1 รายละเอียดค่าเฉลี่ย และระดับความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษานัดซ้าย สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช แยกตามชั้นปี ของนักศึกษา

ชั้นปีของนักศึกษา	ระดับความพึงพอใจในการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้																			
	การจัดโต๊ะเรียน และเก้าอี้		การจัดโต๊ะผู้สอน		การจัดป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสาร		การจัดสภาพห้องเรียนต้องให้ถูกสุขลักษณะ		การจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน		บุคลิกภาพของผู้สอน		พฤติกรรมการสอนของผู้สอน		เทคนิคการปกครองชั้นเรียนของผู้สอน		ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน		รวมทุกด้าน	
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
ชั้นปีที่ 1	3.86	มาก	4.16	มาก	4.66	มากที่สุด	4.20	มาก	3.37	ปานกลาง	3.18	ปานกลาง	3.18	ปานกลาง	2.64	ปานกลาง	3.07	ปานกลาง	3.59	มาก
ชั้นปีที่ 2	3.86	มาก	4.14	มาก	4.75	มากที่สุด	4.14	มาก	3.36	ปานกลาง	3.17	ปานกลาง	3.16	ปานกลาง	2.61	ปานกลาง	3.04	ปานกลาง	3.56	มาก
ชั้นปีที่ 3	4.11	มาก	4.85	มากที่สุด	4.48	มาก	4.13	มาก	3.33	ปานกลาง	3.01	ปานกลาง	3.02	ปานกลาง	2.75	ปานกลาง	2.72	ปานกลาง	3.58	มาก
ชั้นปีที่ 4	3.88	มาก	4.38	มาก	4.71	มากที่สุด	3.96	มาก	3.25	ปานกลาง	3.32	ปานกลาง	3.32	ปานกลาง	2.60	ปานกลาง	2.88	ปานกลาง	3.60	มาก
รวม	3.91	มาก	4.38	มาก	4.63	มากที่สุด	4.13	มาก	3.34	ปานกลาง	3.15	ปานกลาง	3.15	ปานกลาง	2.64	ปานกลาง	2.93	ปานกลาง	3.58	มาก

2. ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษานัดซ้าย สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ด้านปัญหา ผลการศึกษาพบว่า โต๊ะ และเก้าอี้ในบางห้องเรียนไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา อุปกรณ์ต่าง ๆ บนโต๊ะผู้สอนบางชั้นใช้การไม่ได้ ห้องเรียนบางห้องค่อนข้างคับแคบ เวลาเรียนมีเสียงดังจากการก่อสร้าง ทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง ผู้สอนบางท่านเข้าสอนไม่ตรงเวลา ขาดการอบรมคุณธรรม และจริยธรรมให้กับนักศึกษา ทำให้บางครั้งมีการแบ่งกลุ่ม ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างเรียน ทำให้ขาดการปฏิสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับการศึกษาของเสาวณีย์ รัตนพานี (2545) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531) ได้สรุปว่า การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดความสุขนั้นเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะสร้างคุณลักษณะนิสัยของการใฝ่เรียนรู้ และรักการเรียนรู้ แต่ปัญหาในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น มีเสียงดังรบกวนสมาธิในการเรียน โสตทัศนูปกรณ์มีปัญหาเพราะขาดการดูแล เก้าอี้เหล็กขอบบางตัวชำรุดทำให้เขียนไม่ถนัด ควรมีการซ่อมบำรุง และบางห้องมีจำนวนเก้าอี้ไม่เพียงพอ อีกทั้งผู้สอนควรการเป็นตัวอย่างที่ดี ทั้งการพูด การสอน การทำกิจกรรมต่าง ๆ มีผลถึงด้านบุคลิกภาพของผู้สอนทั้งสิ้น หากผู้สอน “ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี” นักศึกษาเองก็จะไม่ยอมรับ และไม่เชื่อฟัง

สำหรับด้านแนวทางแก้ปัญหา ผลการศึกษาพบว่า ควรจัดหาโต๊ะ และเก้าอี้มาเพิ่มเติมให้กับนักศึกษา จัดโต๊ะผู้สอนให้เป็นระเบียบ เป็นสัดส่วน ดูแลในเรื่องความสะอาด จัดป้ายประชาสัมพันธ์ควรมีข่าวสาร และเนื้อหาสาระที่ทันสมัย ผู้สอนควรเพิ่มความเข้มข้นในการดูนักศึกษามากขึ้น พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้กับนักศึกษาได้ปรึกษา และแลกเปลี่ยนความรู้

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพัชรินทร์ เพชรทอง (2561) ที่ได้สรุปว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นการ “ส่งเสริมความสนใจ” ให้แก่ผู้เรียนรู้ ย่อมเป็น “แรงจูงใจ” ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น เช่น การมีห้องเรียนที่สะอาด สว่าง กว้างขวางพอเหมาะ มีโต๊ะเก้าอี้ที่เป็นระเบียบเรียบร้อย มีมุมวิชาการส่งเสริมความรู้ หรือมีการตกแต่งห้องให้สดใส หรือแม้แต่ผู้สอน หรือ “ผู้บรรยาย” ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ผลักดันให้เกิดบรรยากาศ และ “การมีส่วนร่วม” ในกิจกรรมการเรียนรู้

สรุปผล

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ยังไม่สะท้อนผลการศึกษาเฉพาะนักศึกษาที่ถนัดซ้ายโดยตรง แต่เป็นทั้งที่ “ถนัดซ้าย” และ “ถนัดขวา” ทั้งคู่ หรือยังไม่ตรงตามตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร แต่ก็ยังทำให้ทราบถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ “พร้อม” และเหมาะสมก็จะส่งผลที่ดีต่อนักศึกษา หรือ “มีความสุข” กับการเรียนรู้และการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรใช้ “การสัมภาษณ์” ควบคู่กับการใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกตรงตาม “วัตถุประสงค์” มากกว่านี้

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน. (2554). *หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2554)*. นครศรีธรรมราช : สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. (เอกสารอัดสำเนา).
- คณะกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน. (2560). *หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560)*. นครศรีธรรมราช : สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. (เอกสารอัดสำเนา).
- ณิชาพร ฤทธิบุรณ์ และสุธนา บุญเหลือ. (2561). *อิทธิพลที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรภาครัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย*. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ครั้งที่ 4 “วิจัยและ นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน” ระหว่างวันที่ 21-22 มิถุนายน 2561 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, หน้า 126-139.
- พรรคณีย์ วรหาคำ. (2554). *การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรินทร์ เพชรทอง. (2554). *การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน*. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก: <https://www.l3nr.org/posts/509905>. (สืบค้นวันที่ 16 ธันวาคม 2561).
- แพง ชินพงศ์. (2555). *เรื่องของคนถนัดซ้าย*. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก: <http://www.manager.co.th/Family/ViewNews.aspx?NewsID=9550000038583>. (สืบค้นวันที่ 16 ธันวาคม 2561).

ภควรรณ โทมา. (2561). *บรรยากาศในชั้นเรียนและการส่งเสริมสื่อสนับสนุนการเรียน*. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก:

<https://www.gotoknow.org>. (สืบค้นวันที่ 16 ธันวาคม 2561).

สงศรี ชมภูวงศ์. (2554). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

สมร ชมพูงษ์. (2552). *บรรยากาศในชั้นเรียน*. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก:

<https://www.gotoknow.org/posts/399045locale=en>. (สืบค้นเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2561).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2531). *แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน*. กรุงเทพมหานคร

: หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.

สุมน อมรวิวัฒน์. (2530). *การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ*. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำรา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวณีย์ รัตนพานิ. (2545). *ปัญหาที่พบบ่อยในห้องเรียนและวิธีการแก้ปัญหา*. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก:

<http://www.sut.ac.th/teedu/problem>. (สืบค้นวันที่ 16 ธันวาคม 2561).

HS-P-02

พฤติกรรมกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยของนิสิต สาขาวิชาภาษาไทย

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Reading Behavior of Contemporary Thai Literature of Thai Language Students

at Faculty of Education, Naresuan University

ทรงภพ ขุนมธูรส^{1*} จุฑารัตน์ เกตุปาน¹ และน้ำทิพย์ องอาจวานิชย์¹

¹ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0851635526, E-mail address: songphop.kh@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการนำแนวคิดการอ่านมีความสำคัญและความจำเป็นต่อชีวิต และแนวคิดนิสัยการอ่าน (Reading habit) ของ Stokmans มาเป็นพื้นฐานสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยของนิสิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็น เครื่องมือหลัก ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา วรรณกรรมร่วมสมัย ในภาคการศึกษาที่ 2/2560 จำนวน 27 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 19-20 ปี ระดับคะแนนสะสมอยู่ระหว่าง 3.51 – 4.00 มีพฤติกรรมกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยประเภทเรื่องสั้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.44 เพราะเข้าใจง่าย และมีความยาวไม่มาก โดยยืมจากหอสมุดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.07 กวีนิพนธ์ที่ชอบอ่านจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.59 ส่วนเรื่องสั้นที่ชอบอ่านจะเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสะท้อนปัญหาของสังคม คิดเป็นร้อยละ 66.66 ส่วนนวนิยายจะชอบอ่านนวนิยายที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน คิดเป็นร้อยละ 59.25 และเมื่ออ่านวรรณกรรมจบแล้ว ก็จะแนะนำให้คนอื่นอ่านต่อ และวรรณกรรมเรื่องี่อ่านส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลซีไรต์ และเห็นว่าการอ่าน วรรณกรรมร่วมสมัยมีประโยชน์ในแง่ของการผ่อนคลายความเครียด ให้แง่คิดในการดำเนินชีวิต และสะท้อนปัญหาสังคมใน แง่มุมต่างๆ และเห็นว่าเยาวชนควรอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัย

คำสำคัญ: พฤติกรรมการอ่าน วรรณกรรมร่วมสมัย นิสิตสาขาวิชาภาษาไทย

Abstract

This research is about the application of the concept of reading, which is important and necessary for life, and reading habit of Stokmans for the fundamentals. The purpose of this research aimed to study reading behavior of contemporary Thai literature of Thai language students at Faculty of Education,

Naresuan University. This study was a survey research and the questionnaire was used as the main tool. The population used in the research was 27 second-year Thai language students at Faculty of Education who enrolled in contemporary literature subject in semester 2/2017 as a sample. Data was analyzed using the percentage. Research result found that most of the respondents were 19-20 years old. The scores ranged from 3.51 to 4.00. Most common reading behavior was in short contemporary Thai literature 44.44% because it was easy to understand and was not very long which was borrowed from the library 74.07%. Most reading poetry was about love story 92.59%. Most reading short stories were the stories that reflect on social issues 66.66%. Most reading novels related to investigation 59.25%. After finished reading the literature, they would recommend to other people. Most of the literature was awarded the SEA Wright Award. Seeing that that reading contemporary literature was beneficial in terms of stress relief, gave thought to the lifestyle, reflected on social issues in various aspects, and young people should read contemporary Thai literature.

Keywords: behavior reading, contemporary literature, Thai language students

บทนำ

การอ่านเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่มนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหนังสือ การอ่านข้อความตามป้ายโฆษณา การอ่านสัญลักษณ์ต่างๆ ตามที่สาธารณะ ดังนั้นการอ่านจึงเรียกได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่สำคัญในชีวิตของมนุษย์ แต่อย่างไรก็ตามได้มีผู้สำรวจพฤติกรรมการอ่านของมนุษย์โดยเฉพาะการอ่านหนังสือไว้อย่างมากมาย อาทิ พรพรรณ จันทร์แดง (2555) ได้ศึกษาพฤติกรรมการอ่านของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพะเยา โดยพบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยพะเยามีความสนใจและมีพฤติกรรมการอ่านสิ่งพิมพ์จากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์ในการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน และใช้เวลาอ่านหนังสือเรียนวันละประมาณ 1-2 ชั่วโมง อ่านสิ่งพิมพ์อื่นๆ วันละ 30 นาที – 1 ชั่วโมง และสนใจสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นสิ่งพิมพ์ประเภทข่าวที่ให้ความสนใจในระดับมาก

ด้วยผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการทราบพฤติกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยของนิสิตสาขาวิชาภาษาไทยที่ต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชาวรรณกรรมไทยร่วมสมัย ซึ่งอยู่ในหมวดวิชาบังคับของนิสิตสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 ว่านิสิตมีพฤติกรรมและความสนใจการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยมากน้อยเพียงใด จึงสนใจที่จะสำรวจพฤติกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยของนิสิต เพื่อจะได้ทราบถึงพฤติกรรมการอ่าน และความคิดเห็นเกี่ยวกับการอ่านวรรณกรรมไทยของนิสิตดังกล่าว อันเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวรรณกรรมไทยร่วมสมัยและต่อหลักสูตรในการปรับปรุงเนื้อหาวิชาของหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยของนิสิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยของนิสิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยของนิสิต สาขา สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยของนิสิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้วิจัยรวบรวมเอกสารในประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. ความสำคัญของการอ่านและการอ่านวรรณกรรมไทย

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2547) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อผู้อ่าน โดยจะช่วยสร้างความคิด ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ ช่วยผู้อ่านเข้าใจสังคมและสภาพแวดล้อมรอบตัว ก่อให้เกิดเป็นแนวคิดนำไปสู่การใช้ประโยชน์

ส่วนจุดประสงค์ของการอ่านในแต่ละบุคคลนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 วัตถุประสงค์หลัก คือ การอ่านเพื่อความรู้ความคิด และการอ่านเพื่อความบันเทิง ซึ่งการอ่านเพื่อความบันเทิง เป็นการอ่านเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากชีวิตประจำวัน เป็นการพักผ่อนหย่อนใจอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ต้องการจะหลีกเลี่ยงจากความเครียด ความกดดันจากสภาพแวดล้อมในชีวิต ตลอดจนสอดแทรกสาระความรู้เอาไว้ นับว่าเป็นการอ่านที่เป็นที่นิยมมากในสังคม นอกจากนี้รูปเล่มหรือหน้าปกยังเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถดึงดูดให้คนอ่านสนใจที่จะหยิบวรรณกรรมแปลกๆ ขึ้นมาอ่าน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อในด้านผลิตภัณฑ์ มาจากความสวยงามของรูปเล่มการออกแบบภาพหน้าปก เป็นรูปวาด ภาพประกอบ หรือภาพถ่ายตัวละคร ที่มีความสวยงาม น่าดึงดูดและคุณภาพในด้านการจัดหน้าอ่านง่ายมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อในระดับมากที่สุด (สาวิกา ขุนราม, 2550)

การอ่านวรรณกรรมไทย เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด ซึ่งถือว่าการพักผ่อนอย่างหนึ่ง และถือว่าการอ่านวรรณกรรมไทยเป็นสิ่งที่มีความหมายหลายประการ ได้แก่ 1) คุณค่าทางอารมณ์ อันหมายถึง คุณค่าด้านความงามทั้งถ้อยคำ น้ำเสียง และลีลาการแต่งของผู้ประพันธ์ ตลอดจนความงามของเนื้อหาหรือเนื้อเรื่องที่ผู้ประพันธ์ได้บรรจุแต่งอย่างประณีต 2) คุณค่าทางสติปัญญา อันหมายถึง หนังสือที่ให้ข้อคิดและเตือนสติในการดำเนินชีวิต ช่วยชี้แนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพฤติกรรมการอ่าน

ณสิริ โสภณณสิริ (2554) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการอ่านและความพึงพอใจที่มีต่อนิตยสารดิจิทัลบน iPad ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างจากการศึกษาเป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.20 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 28.80 โดยเฉลี่ยอายุระหว่าง 23 – 28 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.80 อยู่ในระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.30 มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุด คือ 10,000 – 19,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.30 มีพฤติกรรมการอ่านนิตยสารดิจิทัลบน iPad ประเภทนิตยสารผู้หญิง พบว่า Image มีผู้อ่านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.75 นิตยสารผู้ชายที่มีผู้อ่านมากที่สุด คือ Mars Magazine คิดเป็นร้อยละ 45.90 ส่วนนิตยสารวัยรุ่นที่มีผู้อ่านมากที่สุดคือ Hamburger Magazine นิตยสารสังคม-บันเทิงที่มีผู้อ่านมากที่สุด คือ ทวีอินไซด์ คิดเป็นร้อยละ 36.80 และนิตยสารแม่และเด็ก คือ Real Parenting Magazine มีผู้อ่านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.60 และนิตยสารด้านสุขภาพ ได้แก่ ชีวิติต ด้านยานยนต์ ได้แก่ Top Gear ด้านไอที ได้แก่ Digital Life ด้านตกแต่งบ้าน ได้แก่ Livingetc Thailand ด้านกีฬา ได้แก่ Golf Digest Magazine คิดเป็นร้อยละ 28.90 28.30 32.10 34.80 และ 29.30 ที่มีผู้อ่านมากที่สุดตามลำดับ โดยความพึงพอใจต่อการอ่านนิตยสารดิจิทัลบน iPad จำแนกตามเนื้อหาในเล่ม จำแนกตามเนื้อหาโฆษณา และจำแนกตามเทคโนโลยี ในภาพรวมมีความสนใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.09 4.06 และ 4.00 ตามลำดับ

ไบบัว นามสุข (2555) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการอ่านกับความพึงพอใจและการนำไปใช้ประโยชน์จากการอ่านนวนิยายออนไลน์ของเยาวชนไทย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างอ่านนวนิยายจากหนังสือ ร้อยละ 85.30 เพราะการอ่านนวนิยายจากอินเทอร์เน็ตไม่ได้ทำให้การอ่านนวนิยายจากหนังสือลดลง คิดเป็นร้อยละ 69.5 โดยกลุ่มตัวอย่างอ่านนวนิยายจากอินเทอร์เน็ตควบคู่กับนวนิยายจากหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 87.6 ทำให้ยืนยันได้ว่า ความนิยมในการอ่านนวนิยายจากหนังสือไม่ได้ลดลงแม้จะมีการอ่านนวนิยายจากอินเทอร์เน็ต

สุกัญญา บุรณเดชาชัย (2550) ศึกษาผลของการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออก ได้อภิปรายผลการวิจัยว่า แม้ว่าการแพร่กระจายของอินเทอร์เน็ตที่รวดเร็ว ทำให้มีการจับตามองว่าสิ่งพิมพ์กระดาษ (Hard Copy) จะลดบทบาทลง แต่ความจริงแล้ว แม้เทคโนโลยีจะเปลี่ยน แต่ความนิยมในการอ่านจากกระดาษยังคงเป็นที่นิยมของผู้อ่าน เนื่องจากสามารถบรรจुरายละเอียดได้อย่างลึกซึ้งและอ้างอิงได้ และมีผลสัมฤทธิ์ในการโน้มน้าวใจสูงด้วยภาษา ภาพ และลีลาการนำเสนอ ซึ่งเป็นคุณลักษณะพิเศษของหนังสือในด้านเนื้อหา มีการนำนวนิยายออนไลน์มาเปรียบเทียบกับนวนิยายในหนังสืออย่างชัดเจน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาของนวนิยายออนไลน์ยังขาดความสมเหตุสมผลและไม่เหมาะสม เพราะมีการยั่วยุอารมณ์ทางเพศมากเกินไป นักเขียนควรเปลี่ยนทัศนคติในการเขียนนวนิยายให้ถูกต้อง เช่น ไม่ยึดติดกับการแต่งนวนิยายที่เน้นขายแต่เรื่องเพศที่กลายเป็นกระแสนิยม เนื่องจากอาจทำให้เสียอรรถรส ขาดความน่าสนใจและข้อคิดที่ดีที่นวนิยายเคยมี

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการอ่านของคนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากมีสื่อสังคมออนไลน์ มีการเปิดรับข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต การอ่านหนังสือหรือนิตยสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ และiPad เป็นต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนวิชาการวรรณกรรมร่วมสมัยจึงมีความต้องการจะสำรวจพฤติกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยของนิสิต สาขาวิชาภาษาไทย เพื่อที่จะได้ทราบว่านิสิตมีความต้องการอ่านวรรณกรรมไทยมากน้อยเพียงใด และนิยมอ่านวรรณกรรมจากสื่อประเภทใด เพื่อที่จะได้นำไปปรับปรุงกิจกรรมและเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร ต่อไป

วัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลัก โดยแบบสอบถามมีโครงสร้าง 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของนิสิต เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านวรรณกรรมร่วมสมัยของนิสิต เป็นแบบประเมินค่า (rating scale)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัย เป็นแบบประเมินค่าและคำถามปลายเปิด (open ended)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา วรรณกรรมร่วมสมัย ในภาคการศึกษาที่ 2/2560 จำนวน 27 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยของนิสิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนิสิต

นิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 81.48 และเป็นเพศชายร้อยละ 18.52 ทั้งหมดเป็น นิสิตชั้นปีที่ 2 และมีระดับคะแนนสะสมอยู่ระหว่าง 3.51 – 4.00 คิดเป็นร้อยละ 77.77 ระดับคะแนนสะสมอยู่ระหว่าง 3.01 – 3.50 คิดเป็นร้อยละ 14.82 ระดับคะแนนสะสมอยู่ระหว่าง 2.51 – 3.00 คิดเป็นร้อยละ 7.41 มีพฤติกรรมการอ่าน วรรณกรรมไทยร่วมสมัยประเภทเรื่องสั้น คิดเป็นร้อยละ 81.48 และมีพฤติกรรมการอ่านนวนิยาย คิดเป็นร้อยละ 18.52 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 100 และเริ่มอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยใน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 37.04 และเริ่มอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็น ร้อยละ 62.96

จากผลการวิจัยด้านข้อมูลทั่วไปของนิสิต จะสังเกตเห็นได้ว่านิสิตส่วนใหญ่มีระดับคะแนนหรือเกรดเฉลี่ยค่อนข้างดีมาก เพราะนิสิตสาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่ตั้งใจเรียน และขยันมาก อีกทั้งเป็นนิสิตที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนรัฐบาลทั้งหมด และเมื่อสำรวจพฤติกรรมการอ่านพบว่า นิสิตสาขาวิชาภาษาไทยเริ่มอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยตั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นบ้างแล้ว แต่มานิยมอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยกันมากขึ้นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะวรรณกรรมบางเรื่องได้บรรจุไว้ในบทเรียนและเป็นหนังสืออ่านนอกเวลา จึงทำให้นิสิตเริ่มรู้จักและอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยมากกว่าในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. พฤติกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัย

นิสิตอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัย คิดเป็นร้อยละ 96.30 และอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยประเภทกวีนิพนธ์ คิดเป็นร้อยละ 25.93 อ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยประเภทเรื่องสั้น คิดเป็นร้อยละ 44.44 อ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยประเภทนวนิยาย คิดเป็นร้อยละ 37.04 และอ่านวรรณกรรมจากหอสมุด คิดเป็นร้อยละ 74.07 และอ่านวรรณกรรมจากอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 25.93 นอกจากนี้มีนิสิตอ่านวรรณกรรมร่วมสมัยสัปดาห์ละ 3-4 วัน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และอ่านวรรณกรรมร่วมสมัยสัปดาห์ละ 1-2 วัน คิดเป็นร้อยละ 66.66 กวีนิพนธ์ที่ชอบอ่านจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.59 และชอบอ่านกวีนิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง คิดเป็นร้อยละ 7.41 ส่วนเรื่องสั้นที่ชอบอ่านจะเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสะท้อนปัญหาของสังคม คิดเป็นร้อยละ 66.66 และชอบอ่านเรื่องสั้นสยองขวัญ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ส่วนนวนิยายที่ชอบอ่านจะมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน คิดเป็นร้อยละ 59.25 อ่านนวนิยายที่เกี่ยวกับรักโรแมนติกคิดเป็นร้อยละ 29.63 และอ่านนวนิยายสยองขวัญ คิดเป็นร้อยละ 11.11

จากผลการวิจัยด้านพฤติกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัย จะสังเกตเห็นได้ว่านิสิตส่วนใหญ่อ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยเกือบทั้งหมด โดยส่วนมากนิยมอ่านเรื่องสั้นมากที่สุด เพราะปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขันและมีเวลาจำกัดจึงทำให้นิสิตเลือกที่จะอ่านเรื่องสั้นมากกว่านวนิยาย ส่วนวรรณกรรมไทยร่วมสมัยประเภทกวีนิพนธ์มีผู้อ่านที่สุด เพราะต้องอาศัยการตีความจากบทประพันธ์อีกชั้นหนึ่งจึงจะเข้าใจเนื้อเรื่องและวัตถุประสงค์ของผู้ประพันธ์ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีเวลาอ่านวรรณกรรมร่วมสมัยสัปดาห์ละ 1-2 วันเท่านั้น เพราะมีเรียนค่อนข้างหนัก เนื่องจากนิสิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ ต้องเรียนรายวิชาภาษาไทย ทั้งวิชาเอกบังคับและวิชาเอกเลือกเหมือนกับนิสิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ และยังคงเรียนรายวิชาชีพรูของทางคณะศึกษาศาสตร์ จึงทำให้ไม่ค่อยมีเวลาอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยเท่าใดนัก ส่วนกวีนิพนธ์ที่นิสิตชอบอ่านจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักมากที่สุด เพราะนิสิตเป็นวัยรุ่นและกำลังให้ความสนใจกับความรักที่สวยงามตามธรรมชาติของวัยและช่วงอายุของมนุษย์ ส่วนเรื่องสั้นที่นิสิตชอบอ่านคือเรื่องสั้นประเภทสะท้อนปัญหาสังคม เพราะนิสิตถือเป็นเยาวชนที่อยู่ในเจนเนอเรชั่นแซด (Generation Z) มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกทางความคิด และต้องการที่จะแก้ไขปัญหาสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ส่วนนวนิยายที่นิสิตสนใจอ่านมากที่สุดคือนวนิยายสืบสวนสอบสวนมากที่สุด เพราะนวนิยายประเภทนี้ให้ความตื่นเต้น เร้าใจ และท้าทายผู้อ่านมากที่สุด

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัย

นิสิตคิดว่าการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยมีประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 100 และคิดว่าการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยมีประโยชน์ในด้านการผ่อนคลายความเครียด คิดเป็นร้อยละ 62.96 มีประโยชน์ด้านการสะท้อนปัญหาสังคม คิดเป็นร้อยละ 25.93 และมีประโยชน์ในด้านการให้แง่คิดในการดำเนินชีวิต คิดเป็นร้อยละ 11.11

นิสิตคิดว่าเยาวชนไทยควรอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัย คิดเป็นร้อยละ 100 และเห็นว่าการเรียนรายวิชาวรรณกรรมไทยร่วมสมัยมีประโยชน์ต่อผู้ที่จะเป็นครูภาษาไทยในอนาคต คิดเป็นร้อยละ 96.30 และเห็นว่าการเรียนรายวิชาวรรณกรรมไทยร่วมสมัยไม่มีประโยชน์ต่อผู้ที่จะเป็นครูภาษาไทยในอนาคต คิดเป็นร้อยละ 3.70

จากผลการวิจัยด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัย นิสิตทุกคนเห็นว่ามีความมีประโยชน์ เพราะนอกจากจะช่วยผ่อนคลายความเครียดแล้ว วรรณกรรมยังมีส่วนสะท้อนภาพปัญหาสังคม และให้แง่คิดในการดำเนินชีวิตด้วย และนิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนรายวิชาวรรณกรรมไทยร่วมสมัยมีประโยชน์ต่อการเป็นครูภาษาไทยในอนาคต เพราะการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยจะช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น และการอ่านวรรณกรรมยังเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิตโดยอ้อมให้แก่ผู้อ่านด้วย มีนิสิตเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ไม่เห็นประโยชน์ของการเรียนรายวิชาวรรณกรรมไทยร่วมสมัย เพราะเห็นว่าไม่มีวิชาวรรณกรรมไทยร่วมสมัยในการเรียนการสอนในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 19-20 ปี ระดับคะแนนสะสมอยู่ระหว่าง 3.51 – 4.00 มีพฤติกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยประเภทเรื่องสั้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.44 เพราะเข้าใจง่าย และมีความยาวไม่มาก โดยยืมจากหอสมุดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.07 กวีนิพนธ์ที่ชอบอ่านจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.59 ส่วนเรื่องสั้นที่ชอบอ่านจะเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสะท้อนปัญหาของสังคม คิดเป็นร้อยละ 66.66 ส่วนนวนิยายจะชอบอ่านนวนิยายที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน คิดเป็นร้อยละ 59.25 และเมื่ออ่านวรรณกรรมจบแล้วก็จะแนะนำให้คนอื่นอ่านต่อ และวรรณกรรมเรื่องที่ทำส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลซีไรต์ และเห็นว่าการอ่านวรรณกรรมร่วมสมัยมีประโยชน์ในแง่ของการผ่อนคลายความเครียด ให้แง่คิดในการดำเนินชีวิต และสะท้อนปัญหาสังคมในแง่มุมต่าง ๆ และเห็นว่าเยาวชนควรอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัย อันแสดงให้เห็นว่านิสิตยังมีความต้องการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยอยู่ และมีความคิดเห็นหรือทัศนคติเชิงบวกต่อการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยจากหนังสือเล่มที่ยืมจากหอสมุดมากกว่าการอ่านวรรณกรรมจากสื่อออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไบบัว นามสุข (2555) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการอ่านกับความพึงพอใจและการนำไปใช้ประโยชน์จากการอ่านนวนิยายออนไลน์ของเยาวชนไทย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างอ่านนวนิยายจากหนังสือ ร้อยละ 85.30 เพราะการอ่านนวนิยายจากอินเทอร์เน็ตไม่ได้ทำให้การอ่านนวนิยายจากหนังสือลดลง คิดเป็นร้อยละ 69.5 โดยกลุ่มตัวอย่างอ่านนวนิยายจากอินเทอร์เน็ตควบคู่กับนวนิยายจากหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 87.6 ทำให้ยืนยัน

ได้ว่า ความนิยมในการอ่านนวนิยายจากหนังสือไม่ได้ลดลงแม้จะมีการอ่านนวนิยายจากอินเทอร์เน็ต และสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุกัญญา บุรณเดชาชัย (2550) ที่กล่าวว่าแม้ว่าการแพร่กระจายของอินเทอร์เน็ตที่รวดเร็ว ทำให้มีการจับตามองว่าสิ่งพิมพ์กระดาษ (Hard Copy) จะลดบทบาทลง แต่ความจริงแล้ว แม้เทคโนโลยีจะเปลี่ยนแต่ความนิยมในการอ่านจากกระดาษยังคงเป็นที่นิยมของผู้อ่าน เนื่องจากสามารถบรรยายละเอียดได้อย่างลึกซึ้ง และอ้างอิงได้ และมีผลสัมฤทธิ์ในการโน้มน้าวใจสูงด้วยภาษา ภาพ และลีลาการนำเสนอ ซึ่งเป็นคุณลักษณะพิเศษของหนังสือ ในด้านเนื้อหา มีการนำนวนิยายออนไลน์มาเปรียบเทียบกับนวนิยายในหนังสืออย่างชัดเจน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาของนวนิยายออนไลน์ยังขาดความสมเหตุสมผลและไม่เหมาะสม

ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยครั้งนี้ยังตรงข้ามกับผลการสำรวจพฤติกรรมและสอบถามผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตถึงผลกระทบของการใช้อินเทอร์เน็ตต่อการอ่านหนังสือที่เป็นกระดาษ พบว่า เกือบครึ่งคือร้อยละ 41.40 ระบุอ่านหนังสือที่เป็นกระดาษน้อยลง โดยส่วนใหญ่หันไปอ่านเว็บข่าวและเว็บรวบรวมข่าว เช่น เว็บ sanook.com เว็บ kapok.com และเว็บ mthai.com แทน นั่นหมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 2 ใน 5 ยอมรับว่าการใช้อินเทอร์เน็ตมีผลให้อ่านหนังสือเล่มน้อยลง ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่เหลืออาจไม่ได้หมายความว่าอินเทอร์เน็ตไม่มีผลต่อการตัดสินใจอ่านหนังสือเล่มของพวกเขา แต่อาจจะเกิดผลกระทบโดยไม่รู้ตัว ในส่วนนี้จึงกล่าวได้เพียงว่า ประชากรจำนวน “อย่างน้อย” เกือบครึ่งหนึ่งอ่านหนังสือเล่มน้อยลง เนื่องจากการใช้อินเทอร์เน็ต (คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558) อาจเป็นเพราะว่านิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้น เป็นนิสิตสาขาวิชาภาษาไทย ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่นิยมการอ่านนิยายหรือการ์ตูนมาตั้งแต่ยังเยาว์วัย จึงทำให้ยังอ่านวรรณกรรมร่วมสมัยจากหนังสือเล่มอยู่ และส่วนมากที่ยืมจากหอสมุดก็อาจจะเป็นเพราะว่านวนิยายและเรื่องสั้นที่เกี่ยวกับความรักและสะท้อนปัญหาสังคมสามารถหาอ่านได้จากหอสมุดของมหาวิทยาลัยและไม่มีค่าใช้จ่าย ทำให้นิสิตยังนิยมและใช้ช่องทางนี้ในการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยอยู่นั่นเอง

ข้อสังเกตที่น่าสนใจอีกประการ คือ เหตุที่ผลการวิจัยที่แสดงผลการใช้อินเทอร์เน็ตอาจมีผลต่อการอ่านหนังสือทั่วไป แต่อาจจะไม่มีผลต่อการอ่านวรรณกรรมไทยหรือนวนิยายไทยก็เป็นได้ เพราะในอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่มักจะนิยมใช้เพื่ออ่านข่าวสารและข้อความที่มีขนาดไม่ยาวมากนัก แต่นวนิยายและเรื่องสั้นสมัยใหม่มีเนื้อเรื่องที่ค่อนข้างยาว และการอ่านจากหน้าจอโทรศัพท์ก็อาจจะไม่สะดวกมากนัก จึงทำให้นักอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยยังนิยมที่จะอ่านหนังสือเล่มอยู่

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยของนิสิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวรกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ที่เรียนในสาขาเดียวกัน เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และส่งเสริมการอ่านวรรณกรรมไทยร่วมสมัยต่อไป

2. ควรมีการศึกษาความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความต้องการเรียนต่อสาขาวิชาภาษาไทยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือ และทัศนคติที่มีต่อวรรณกรรมไทยและภาษาไทย

เอกสารอ้างอิง

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2558). *การศึกษาพฤติกรรมกรรมการอ่านและซื้อหนังสือของคนไทย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณสิริ โสภณณสิริ. (2554). *พฤติกรรมกรรมการอ่านและความพึงพอใจที่มีต่อนิตยสารดิจิทัลบน iPad ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. รายงานโครงการเฉพาะบุคคลปริญญามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน, กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ใบบัว นามสุข. (2555). *พฤติกรรมกรรมการอ่านกับความพึงพอใจและการนำไปใช้ประโยชน์จากการอ่านนวนิยายออนไลน์ของเยาวชนไทย*. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พรพรรณ จันทร์แดง. (2555). *พฤติกรรมกรรมการอ่านของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพะเยา*. *การประชุมวิชาการพะเยาวิจัย ครั้งที่ 1*, พะเยา.

สาวิกา ขุนราม. (2550). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อนิตยสารประเภทเกาหลี (K-WAVE) ของผู้อ่านในเขตกรุงเทพมหานคร*. รายงานโครงการเฉพาะบุคคลปริญญามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุกัญญา บุรณเดชาชัย. (2550). *ผลของการเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2547). *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

HS-P-03

คุณค่าของโขนสงขลานครินทร์ที่มีต่อผู้สืบทอด

The Value of PSU Khon for Successors

สุภาพร วุกถ้อง*

*ศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Tel.: 0864893729, E-mail address: wookthong@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณค่าของโขนสงขลานครินทร์ที่มีต่อผู้สืบทอด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาและเยาวชนที่ร่วมฝึกโขน จำนวน 40 คน ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสาน โดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยสรุปจำแนกเป็นประเด็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า การฝึกโขนอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดคุณค่าแก่ผู้สืบทอดโขนดังนี้ 1) **ด้านความตระหนักในคุณค่าของโขน** สร้างความรัก ความหวงแหน ความซาบซึ้ง ความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมไทย และการอนุรักษ์โขนเพื่อสืบทอดให้แก่คนรุ่นหลัง 2) **ด้านการพัฒนาตนเอง** สร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น และปลูกฝังรากฐานจิตใจที่ดีงาม 3) **ด้านการเป็นผู้นำทางวัฒนธรรม** สร้างแรงบันดาลใจในการสืบสานศิลปะการแสดงโขน และการสร้างชื่อเสียงให้แก่มหาวิทยาลัย นอกจากนี้กระบวนการฝึกโขนยังส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น สร้างสายสัมพันธ์อันดีในทุกกระดับ ทั้งเพื่อน พี่ น้อง และครู ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติไทย และส่งเสริมสุขภาพดีทั้งกายและใจ โขนสงขลานครินทร์จึงนับเป็นก้าวสำคัญที่ช่วยพัฒนาคน สังคม และความเจริญงอกงามของศิลปวัฒนธรรมไทย

คำสำคัญ: คุณค่า โขนสงขลานครินทร์ ผู้สืบทอด

Abstract

This research aims to study the value of PSU Khon for successors. The samples were 40 students and youths who attended PSU Khon. By selecting purposive sampling, the collected data were mixed, such as questionnaires and interview. Research data were analyzed by descriptive statistics percentage, mean and classify. The research found value of continual practice PSU Khon are **1) Awareness on value PSU Khon**, it makes them proud, love and care in Thai art and culture as well as their requirement to conserve PSU Khon for next generation. **2) Self development**, it provides the opportunity to exchange knowledge and Khon technique through team activity. It also build up the nice moral of them. **3) Cultural leadership**, it makes the inspiration of PSU Khon successors to conserve it for the next generations and make it to be well known culture. In addition, PSU Khon practicing provides the good relationship among all related members such as friends, seniors vs juniors, students vs teachers. It also

promotes ethics, keep Thai national culture, the good mind and good health. Thus, PSU Khon is important for the development of human, social and the growth of Thai art and culture.

Keywords: Value, PSU Khon, Successors

บทนำ

“โขน” มรดกวัฒนธรรมของมนุษยชาติ เป็นนาฏกรรมชั้นสูงของไทย ประกอบด้วยศิลปะอันเป็นมรดกสำคัญของชาติ หลากหลายแขนง ได้แก่ วรรณศิลป์ วิจิตรศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และนาฏศิลป์ โขนจึงมีคุณค่าและมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรม หลากหลายรูปแบบของไทย แสดงถึงความเป็นประเทศที่มีอายุธรรม (ฐานันท์ สันติพิริยงค์ และคณะ, 2556 น.59) และเป็น มรดกทางภูมิปัญญาที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่สืบไป

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นสถาบันการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมา โดยตลอด ทั้งในเรื่องของวัฒนธรรม ประเพณี และศิลปะการแสดง ซึ่งในส่วนของ “โขน” ได้มีการอนุรักษ์สืบสานมาตั้งแต่ พ.ศ. 2523 ในวิทยาเขตปัตตานี โดยมีรองศาสตราจารย์สมชาย พูลพิพัฒน์ เป็นผู้บุกเบิกต่อมา มีการขยายมายังวิทยาเขต หาดใหญ่ โดยศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมได้เริ่มจัดสอนโขนขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2548 และได้จัดแสดงโขนชุดแรกร่วมกับ วิทยาเขตปัตตานี เรื่องรามเกียรติ์ ชุดโมกษศักดิ์หอกสังหาร เมื่อ พ.ศ. 2549 ณ โรงแรมเนเซียม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ซึ่งผลจากการแสดงครั้งนั้น รองศาสตราจารย์ ดร.บุญสม ศิริบำรุงสุข (อธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์สมัยนั้น) ดำริให้สนับสนุนการพัฒนานักศึกษาด้วยมิติวัฒนธรรมผ่านศิลปะการแสดงโขน และให้ รักษาสืบทอดโขนสงขลานครินทร์ ให้เป็นสมบัติของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์สืบต่อไป ศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม จึงมุ่งมั่นพัฒนาการแสดงโขนมาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งการแสดงโขนสงขลานครินทร์ประจำปี พ.ศ. 2558 นับเป็นปีแรกที่ได้เชิญนักแสดงกิตติมศักดิ์ซึ่งเป็นนาฏศิลปินจากสำนักการสังคีต กรมศิลปากร มาร่วมฝึกซ้อมและแสดง 2 ท่าน คือ ครูจุล ทรัพย์ ดวงพัตรา และครูอนุชา สุมาลย์และมีรองศาสตราจารย์สมชาย พูลพิพัฒน์ เป็นผู้กำกับการแสดง ผลจากการ ฝึกซ้อมและเรียนรู้จากศิลปินโขนครั้งนั้น ทำให้นักศึกษาและเยาวชนเกิดแรงบันดาลใจและความมุ่งมั่นตั้งใจฝึกซ้อมมากขึ้น ประกอบกับศูนย์ฯ มีความพร้อมในหลายๆ ส่วน ทั้งในเรื่องสถานที่การฝึกซ้อม มีเครือข่ายการทำงาน (ครูฝึกซ้อม ทีมนัก พากย์ นักบรรเลงดนตรีวงปี่พาทย์ ฝ่ายช่าง ฝ่ายสถานที่และทีมงานที่เกี่ยวข้อง) กำลังใจและรอยยิ้มจากผู้ชม และจำนวนของ ผู้ชมที่มีมากขึ้น ทำให้การแสดงโขนในครั้งนั้นเป็นการแสดงที่ทุกฝ่ายต่างมีความสุขและเป็นความสำเร็จของการจัดโขนสงขลา นครินทร์อีกก้าวหนึ่ง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาโขนสงขลานครินทร์มาอย่างต่อเนื่อง

การจัดแสดงโขนสงขลานครินทร์ นอกจากเป็นการอนุรักษ์ สืบทอด และเผยแพร่ศิลปะการแสดงชั้นสูงของไทยแล้ว ยังก่อให้เกิดการคุณค่าแก่นักศึกษาและเยาวชนที่ร่วมแสดงโขนซึ่งผ่านการฝึกฝนและฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่องภายใต้การกำกับดูแล ของครูผู้ฝึกสอน การเรียนรู้ด้วยหัวใจ ความมุ่งมั่น ตั้งใจ ทุ่มเท และอดทนต่อการฝึกซ้อม ทำให้นักศึกษาและเยาวชนนอกจาก จะได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะการแสดงโขนแล้ว ยังก่อให้เกิดการการบ่มเพาะและพัฒนาในมิติต่างๆ ทั้งในด้านการสร้างความ ตระหนักในคุณค่าของโขน ด้านการพัฒนาตนเองและเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น และด้านการเป็นผู้นำทางวัฒนธรรม ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัยเรื่อง คุณค่าของโขนสงขลานครินทร์ที่มีต่อผู้สืบทอดขึ้น โดยมี วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาคุณค่าของโขนสงขลานครินทร์ต่อผู้สืบทอด

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2560) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณค่าไว้ว่า คือ “สิ่งที่มีประโยชน์หรือมีมูลค่าสูง” ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาคุณค่าหรือประโยชน์ที่นักศึกษาและเยาวชนได้รับในฐานะของการเป็นผู้สืบทอด

คุณค่าหรือบทบาทของโขนต่อสังคมไทย

คำรณ สุนทรานนท์ (2551) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาของวัฒนธรรมโขน และได้สรุปคุณค่าหรือบทบาทสำคัญของโขนที่มีต่อสังคมไทยไว้ดังนี้

- 1) บทบาทในการก่อให้เกิดการคงอยู่ของศิลปะประจำชาติ อันเป็นเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นไทย
- 2) บทบาทในการเป็นทูตทางวัฒนธรรม ในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างประเทศ
- 3) บทบาทในด้านเศรษฐกิจ โดยโขนมีส่วนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงนาฏพาณิชย์
- 4) บทบาทในด้านการศึกษา โดยโขนมีส่วนในการเสริมสร้างความเป็นเลิศให้แก่สถาบันอุดมศึกษาตามพันธกิจ

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

กอบกุล รุ่งเรืองศรี (2547) ได้กล่าวถึงที่มาของโขนธรรมศาสตร์ว่ามีจุดประสงค์สำคัญ คือ การรักษาโขนซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติให้คงอยู่ตลอดไป โขนมีบทบาทสำคัญของการสืบทอดสิ่งดี ๆ ของวัฒนธรรมไทยไปยังนักศึกษาซึ่งเป็นประชากรรุ่นใหม่ของประเทศ อาทิ ความอดทน ภาษาทางนาฏศิลป์ ดนตรีไทย การแต่งกาย กิริยาท่าทาง และมารยาทในการเข้าสังคมชั้นสูง

พิเศษ เกตุวรสุนทร (2549) ศึกษาบทบาทของโขนรามคำแหงต่อนักศึกษาเข้าซ่อมเรียนตามการวิจัยของ พบว่าโขนมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีบทบาทที่หลากหลาย ดังนี้

- 1) บทบาทด้านเศรษฐศาสตร์ โดยผู้ที่ฝึกซ้อมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ แต่เนื่องจากการเป็นการเสริมไม่ใช่การเรียนสายตรงจากกรมศิลปากร การประกอบอาชีพในที่นี้ คือ การประกอบอาชีพรองหรืออาชีพเสริม
- 2) บทบาทด้านทักษะสังคม การเรียนโขนทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะสังคม จากการเรียนรู้ในการทำความรู้จักเพื่อนใหม่ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 3) บทบาทด้านคุณธรรม จริยธรรม การเรียนโขนทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม เช่น ความกตัญญูในรูปแบบของการระลึกถึงบุญคุณครูบาอาจารย์ ความอ่อนน้อมถ่อมตนในรูปแบบของรุ่มน่องเคาะพรมที่ ความมานะ อดทน ในรูปแบบของการเกิดใจรัก ห่มเท และสนใจในโขนซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชาติ เป็นต้น
- 4) บทบาทด้านการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมของชาติ โดยผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมโขนได้ โดยเฉพาะการเข้าร่วมจัดนิทรรศการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย การเข้าร่วมการแสดงโขน และศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน 4 ภาคในรูปแบบต่างๆ

โขนจึงก่อให้เกิดคุณค่าต่อผู้สืบทอดและสังคมไทย ทั้งทางตรงและทางอ้อม โขนจึงเป็นศิลปวัฒนธรรมของชาติไทยที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ สืบทอด และสืบสานให้อยู่คู่กับสังคมไทยสืบไป

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะนำมาใช้วิเคราะห์เพื่อหาคูณค่าของโชนสงขลานครินทร์ที่มีต่อผู้สืบทอด โดยได้กำหนดวิธีการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ประชากรในการวิจัย คือ นักแสดงโชนสงขลานครินทร์ประจำปี 2558 ตอนศึกมัยราพณ์ ประกอบด้วยนักแสดงโชนฝ่ายพลับพลา ฝ่ายลงกา ผู้แสดงเป็นยุงแม่ไก่ และผู้แสดงรำเบิกโรง ซึ่งได้แก่ นักศึกษา เยาวชน ศิษย์เก่า ครูโชน และนักแสดงกิตติมศักดิ์ซึ่งเป็นนาฏศิลปินจากกรมศิลปากร จำนวน 70 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง คัดเลือกเฉพาะนักศึกษาและเยาวชนโชนที่ร่วมฝึกโชน โดยมีระยะเวลาในการฝึกซ้อมตั้งแต่ 5 เดือนขึ้นไป จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. **แบบสอบถาม** ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นคำถามปลายปิดที่ให้ประเมินค่า เพื่อใช้ศึกษาคุณค่าของโชนสงขลานครินทร์ที่มีต่อผู้สืบทอดไว้ 3 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) ด้านสร้างความตระหนักต่อคุณค่าของโชน
- 2) ด้านการพัฒนาตนเอง
- 3) ด้านการเป็นผู้นำทางวัฒนธรรม

2. **แบบสัมภาษณ์** ใช้สัมภาษณ์เพื่อสะท้อนการเรียนรู้และคุณค่าที่ได้รับจากโชนสงขลานครินทร์ ได้แก่ มิติการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มิติการอยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่น มิติของการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติไทย และมิติอื่นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง คุณค่าที่ได้รับ มากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง คุณค่าที่ได้รับ มาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง คุณค่าที่ได้รับ ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง คุณค่าที่ได้รับ น้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง คุณค่าที่ได้รับ น้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษาและเยาวชน มาสรุปจำแนกเป็นประเด็นสำคัญ และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การฝึกโยน เป็นการฝึกที่ต้องอาศัยความอดทน ใจรัก และความมุ่งมั่นตั้งใจในการฝึกซ้อมที่ต่อเนื่อง นักศึกษาและเยาวชนต้องผ่านการให้ความรู้เกี่ยวกับโยน รู้จักการเตรียมความพร้อมของร่างกายก่อนการเล่น การฝึกท่าเบื้องต้นของตัวละคร และการฝึกแสดงโยนเป็นชุดเป็นตอน โดยมีการเรียนและฝึกซ้อมเป็นประจำทุกวันจันทร์ถึงพฤหัสบดี เวลา 19.00-21.00 น. นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับโยน มีการศึกษาดูงานและชมการแสดงโยนชั้นยอดเพื่อเปิดโลกทัศน์และสร้างแรงบันดาลใจในฝึกโยน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์ในการแสดงโยนเวทีต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งผลจากการศึกษาคุณค่าของโยนสงขลานครินทร์ที่มีต่อผู้สืบทอดมีดังนี้

1. คุณค่าของโยนสงขลานครินทร์ที่มีต่อผู้สืบทอด

1.1 คุณค่าด้านความตระหนักต่อคุณค่าของโยน

การฝึกโยนทำให้นักศึกษาและเยาวชนมีความตระหนักต่อคุณค่าของโยนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.75$) โดยตระหนักต่อคุณค่าของโยน 3 ลำดับแรก ได้แก่ รู้สึกซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมไทย และการอนุรักษ์โยนเพื่อสืบทอดให้แก่คนรุ่นหลัง ($\bar{X}=4.78$) รองลงมาคือ สร้างความรัก ความหวงแหน และความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมไทย ($\bar{X}=4.77$) ตระหนักในความสำคัญและเห็นคุณค่าของ “โยน” ที่สะท้อนเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย และเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X}=4.75$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความตระหนักต่อคุณค่าโยนของนักศึกษาและเยาวชนที่ร่วมฝึกโยนสงขลานครินทร์

ด้านสร้างการตระหนักต่อคุณค่าโยน	(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1. รู้สึกซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมไทย และอนุรักษ์โยนเพื่อสืบทอดให้แก่คนรุ่นต่อไป	4.78	0.42	มากที่สุด
2. สร้างความรัก ความหวงแหน และความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมไทย	4.77	0.42	มากที่สุด
3. ตระหนักในความสำคัญและเห็นคุณค่าของ “โยน” ที่สะท้อนเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย	4.75	0.43	มากที่สุด
4. เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย	4.75	0.49	มากที่สุด
5. สร้างแรงบันดาลใจในการสืบสานและอนุรักษ์ศิลปะการแสดงโยน	4.70	0.46	มากที่สุด
ด้านสร้างการตระหนักต่อคุณค่าของโยนโดยเฉลี่ย	4.75	0.44	มากที่สุด

1.2 คุณค่าด้านการพัฒนาตนเอง

การฝึกโยนทำให้นักศึกษาและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการเกิดการพัฒนาตนเองระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$) โดยทำให้เกิดการพัฒนาตนเอง 3 ลำดับแรก ได้แก่ สร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X}=4.70$) รองลงมา คือ ได้ฝึกทักษะทางสังคม เช่น การยอมรับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม ความตรงต่อเวลา และความสามัคคี และปลูกฝังรากฐานจิตใจที่ดีงาม และ ($\bar{X}=4.68$) และได้ฝึกทักษะและเข้าใจกระบวนการเรียนการสอนโยนอย่างถูกวิธี ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การพัฒนาตนเองของนักศึกษาและเยาวชนที่ร่วมฝึกโขนสงขลานครินทร์

ด้านการพัฒนาตนเอง	ค่าเฉลี่ย	S.D	ระดับ
1. สร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	4.70	0.46	มากที่สุด
2. ได้ฝึกทักษะทางสังคม เช่น การยอมรับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม ความตรงต่อเวลา ความสามัคคี	4.68	0.47	มากที่สุด
3. ช่วยปลูกฝังรากฐานจิตใจที่ตั้งงาม (ความดีงาม)	4.68	0.52	มากที่สุด
4. ได้ฝึกทักษะและเข้าใจกระบวนการเรียนการสอนโขนอย่างถูกวิธี	4.65	0.53	มากที่สุด
5. ได้รับทักษะและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการดำเนินชีวิต	4.63	0.54	มากที่สุด
6. ได้ฝึกฝนทักษะชีวิต จิตใจ อารมณ์ความรู้สึกและการรู้จักตัวเอง	4.58	0.54	มากที่สุด
7. ได้พัฒนาทักษะพิเศษทางด้านศิลปะการแสดง	4.55	0.50	มากที่สุด
8. การร่วมกิจกรรมโขนทำให้ท่านได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่างๆ โดยภาพรวม	4.55	0.55	มากที่สุด
9. ได้ฝึกฝนทางจิตวิญญาณการผ่อนคลาย ความสงบและเข้าใจความสัมพันธ์องค์รวม	4.50	0.50	มากที่สุด
ด้านการพัฒนาตนเองโดยเฉลี่ย	4.61	0.51	มากที่สุด

1.3 คุณค่าด้านการเป็นผู้นำทางวัฒนธรรม

การฝึกโขนทำให้นักศึกษาและเยาวชนทำให้มีความเป็นผู้นำทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.64$) โดยทำให้เกิดความเป็นผู้นำวัฒนธรรม 3 ลำดับแรก ได้แก่ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการสืบสานศิลปะการแสดงโขนแก่เยาวชนรุ่นหลัง ($\bar{X}=4.70$) รองลงมา คือ การเป็นผู้อนุรักษ์สืบสานมรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติ ($\bar{X}=4.68$) และการเป็นผู้สร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัย ($\bar{X}=4.67$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเป็นผู้นำทางวัฒนธรรมของนักศึกษาและเยาวชนที่ร่วมฝึกโขนสงขลานครินทร์

ด้านผู้นำทางวัฒนธรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D	ระดับ
1. ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการสืบสานศิลปะการแสดงโขนแก่เยาวชนรุ่นหลัง	4.70	0.46	มากที่สุด
2. การเป็นผู้อนุรักษ์ สืบสานมรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติ	4.68	0.52	มากที่สุด
3. การเป็นผู้สร้างชื่อเสียงให้แก่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	4.67	0.47	มากที่สุด
4. การสร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัย	4.65	0.58	มากที่สุด
5. การเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ คุณธรรมจริยธรรมผ่านการแสดงโขน	4.50	0.55	มากที่สุด
ด้านการเป็นผู้นำวัฒนธรรมโดยเฉลี่ย	4.64	0.52	มากที่สุด

2. การเรียนรู้และคุณค่าที่ได้รับจากโขนสงขลานครินทร์

2.1 มิติส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

นักศึกษาและเยาวชนได้เรียนรู้คุณค่าของโขนในมิติส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความดีงาม จากตัวละคร หรือวรรณคดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกัน อาทิ การยึดมั่นในความดี (ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว การมีคุณธรรมประจำใจ ธรรมะย่อมชนะอธรรม) ความรักต่อผู้อื่น ความซื่อสัตย์ การรักษาสัจจะ ความจงรักภักดี ความ

อดทน ความมุ่งมั่นเพียรพยายาม ความไม่ประมาท และความมีน้ำใจความสามัคคีในหมู่คณะ การเชื่อฟังคำของผู้ใหญ่ และรู้
 แฝ่ รู้ชนะ รู้ภัย เป็นต้น

2.2 มิติการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

นักศึกษาและเยาวชนได้เรียนรู้คุณค่าของโขนในมิติการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น อาทิ การตรง
 ต่อเวลา การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความรับผิดชอบในหน้าที่และบทบาทความรับผิดชอบที่ตนเองได้รับ ความสามัคคี
 ความมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และฝึกการทำงานเป็นทีม เป็นต้น

2.3 มิติของการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติไทย

การฝึกโขนทำให้นักศึกษาและเยาวชนซึ่งเป็นผู้สืบทอดโขนเกิดความภาคภูมิใจในการเป็นผู้สืบทอด
 ทอดศิลปการแสดงอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย และเป็นศิลปะการแสดงที่ควรอนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่สังคมไทย
 สืบไป นี่เป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนคุณค่าของโขนในมิติของการเป็นผู้สืบทอดดังนี้

“เกิดความภาคภูมิใจจากการเป็นส่วนหนึ่งของการแสดง”

“มีความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของผู้สืบทอดวัฒนธรรมของชาติ”

“รู้สึกภูมิใจทุกครั้งที่ได้แสดง และทำให้ผู้ชมมีความสุข”

“เกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยกันดูแลอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย”

“ดีใจและภาคภูมิใจที่ได้สืบทอดความเป็นเอกลักษณ์ของไทยและได้ทำหน้าที่อันมีเกียรติ เป็นสิ่งที่ตั้งมา และมีคุณค่า
 ต่อชีวิต”

“ดีใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัย”

“ภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งในครอบครัวโขนสงขลานครินทร์”

“ภูมิใจที่ได้ใส่ชุดโขน”

“โขนเป็นวิชาที่มีความน่าสนใจ เมื่อฝึกแล้วทำให้ชอบโขนและรักความเป็นศิลปวัฒนธรรมไทย”

“โขนเป็นสิ่งที่มีความดีงามอย่างยิ่ง เป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และส่งเสริมให้มีความเจริญสืบไป”

“การฝึกโขนช่วยสืบสานและอนุรักษ์โขนไว้”

“เรียนรู้คุณค่าของโขน ศิลปะการแสดงชั้นสูงของไทย ซึ่งมีความประณีต ทั้งการแต่งกาย การรำรำซึ่งมีความวิจิตร
 สวยงาม”

2.4 มิติอื่นๆ

การฝึกซ้อมทำให้ได้มิตรภาพจากเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ และครูผู้สอน มีการอยู่ร่วมกันเหมือน
 ครอบครัว มีความรัก ห่วงใย และการแสดงน้ำใจต่อกัน มีพี่ๆ คอยชี้แนะและถ่ายทอดการเรียนรู้ให้เพื่อนๆ ทำให้บรรยากาศการ
 ฝึกซ้อมเป็นไปอย่างมีความสุข และรู้สึกประทับใจในความเป็นครอบครัวโขนสงขลานครินทร์ ครูผู้สอนรับฟังความคิดเห็น ให้
 ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม มีความทุ่มเท ตั้งใจถ่ายทอดและสั่งสอนศิษย์ เอาใจใส่ศิษย์ในทุกๆ ด้าน ทำให้รู้สึกถึง
 ความอบอุ่นในความเป็นโขนสงขลานครินทร์ รวมทั้งประทับใจในรอยยิ้มและภาพความประทับใจจากผู้ที่มาชมโขน การมาฝึก
 โขนทำให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ร่างกายแข็งแรงผ่อนคลายความเครียด ช่วยสร้างสมาธิ และสนุกกับ
 การรำโขน

นอกจากนี้ ครูผู้ฝึกสอนและศิลปินที่ร่วมฝึกโขนสงขลานครินทร์ ยังได้สะท้อนมุมมองที่มีต่อ นักศึกษาและเยาวชนโขนสงขลานครินทร์ ว่า มีความตั้งใจมาก มีความพยายามที่จัดเวลาเพื่อฝึกซ้อม มีใจรักและมีแรงจูงใจ ในการฝึกโขนร่วมกัน คือ เพื่อต้องการอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ ทำให้การฝึกจึงเป็นที่ไม่ยากนัก มีการเรียนรู้ เร็วและให้ความร่วมมือดี พยายามพัฒนาตามคำชี้แนะของครู มีความสามัคคี มีน้ำใจและให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

“ทุกคนตั้งใจมาก เห็นใจความคาดหวัง แม้เขาจะไม่ได้เรียนนาฏศิลป์มาตั้งแต่เด็ก แต่เขาก็ทำมันได้ดี”

การฝึกโขน คุณค่าที่ได้รับนอกจากความรู้และทักษะการแสดงโขนแล้ว ยังได้เพื่อน ได้ความสนุก ได้รับประสบการณ์ดีๆ มีการอยู่ร่วมกันเป็นเพื่อน ครูบาอาจารย์ เหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน การทำกิจกรรมร่วมกันก็ เหมือนกับการฝึกใช้ชีวิตในสังคม เพราะต่อไปในอนาคตต้องทำงานร่วมกับคนอื่นอีกมากมาย

3. ความต้องการเพื่อพัฒนาการแสดงโขน

- 1) ต้องการเพิ่มประสบการณ์ในการแสดงโขนในเวทีเล็กๆ เช่น ในวันสำคัญหรือเวทีการแสดงใน มหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาตนเองในเรื่องการแสดง และทำให้มีโอกาสฝึกซ้อมมากขึ้น
- 2) ต้องการพัฒนาทักษะทางการแสดงโขน เช่น การรำร่า การแสดงท่าทาง การฟังกเพลง แยก จังหวะ และการแสดงอารมณ์ เป็นต้น
- 3) ต้องการมีเวลาในการฝึกซ้อมให้มากขึ้น เนื่องจากส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องติดเรียน มีกิจกรรมที่ คณะ บางครั้งว่างไม่พร้อมกันทำให้อาจกระทบต่อการซ้อมได้ เพื่อพัฒนาการแสดงโขนให้ดีขึ้น

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การแสดงโขนสงขลานครินทร์ นอกจากจะสร้างคุณค่าให้แก่สังคมในแง่ของการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะการแสดง ชั้นสูงของไทยแล้ว ยังเป็นสื่อวัฒนธรรมหนึ่งสร้างคุณค่าและความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของไทย สร้างสุนทรียะจาก การรับชม และมองเห็นแง่มุมที่สอดแทรกในวรรณคดีไว้ สร้างโอกาสให้คนภาคใต้ได้รับชมและเข้าถึงโขน ซึ่งเป็น ศิลปะการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยและหาชมได้ยาก สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ โขนสงขลานครินทร์ก่อให้เกิด ประโยชน์และคุณค่าต่อตัวผู้ฝึกในฐานะผู้สืบทอด การฝึกโขนต้องอาศัยใจรัก ความตั้งใจ และอดทนเป็นสำคัญ เมื่อได้ผ่านการ ฝึกฝนทำให้เกิดการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นเป็นครอบครัวโขนสงขลานครินทร์ ทำให้นักศึกษาและเยาวชนได้พัฒนา ทักษะการแสดงและได้รับการบ่มเพาะให้มีคุณภาพในมิติต่างๆ ทั้งด้านความตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย เกิด ภาคภูมิใจในการเป็นผู้อนุรักษ์และสืบทอดโขนให้คนรุ่นหลัง ด้านการพัฒนาตนเอง ทั้งทักษะชีวิต ทักษะสังคม สร้างความเป็น ผู้นำทางวัฒนธรรม สร้างแรงบันดาลใจในการสืบสานศิลปะการแสดงโขน และการสร้างชื่อเสียงให้แก่มหาวิทยาลัย การฝึกโขน ช่วยส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เรียนรู้การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น สร้างความภาคภูมิใจให้แก่ผู้สืบทอด ทำให้ได้รับ มิตรภาพและเกิดสายสัมพันธ์อันดีในทุกระดับ ช่วยสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ เสริมสร้างสุขภาพกายและจิตใจ ซึ่งสอดคล้อง จากการศึกษาของอาจารย์เจษฎา อานิล อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมชีวการแพทย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวว่าโขน ไม่เพียงแต่เป็นศิลปะการแสดงประจำชาติไทย แต่ยังเป็นกิจกรรมทางกายที่ช่วยบริหาร ร่างกายและกล้ามเนื้อหลายส่วนที่ช่วยให้สุขภาพดีขึ้น (สิรวุฒิ รวีไชยวัฒน์ และปิยะนันท์ ขุนทอง, 2559) การสืบทอดศิลปะ โขนเป็นการส่งต่อการเผยแพร่ความรู้ความคิดที่ตีงาม กระตุ้นปลูกฝังให้เยาวชนและทุกฝ่ายมีความรัก ความภาคภูมิใจ และ เห็นคุณค่าของศิลปะโขนในฐานะมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบทอดให้คงอยู่สืบไป

(ศิริลักษณ์ บัทรประโคน, 2558, น.125) โชนสงขลานครินทร์จึงนับเป็นก้าวสำคัญที่ช่วยพัฒนาคน สังคม และความเจริญอกงามของศิลปวัฒนธรรมไทย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การนำผลจากการวิจัยขึ้นไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาโชนสงขลานครินทร์มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป ทั้งคุณภาพของการแสดง การสร้างคุณค่าทางจริยธรรมให้กับสังคม และประการสำคัญ คือ การพัฒนานักศึกษาและเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป

2. มีการติดตามผลของการพัฒนานักศึกษาและเยาวชนด้วยกระบวนการโชนสงขลานครินทร์อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กอบกุล รุ่งเรืองศรี. 2547. *แนวคิดของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย: กรณีศึกษาเรื่องโชนธรรมศาสตร์*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คำรณ สุนทรานนท์. 2551. *วัฒนธรรมโชน: การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฐาปนีย์ สังสิทธิ์วงศ์, พงษ์ศักดิ์ สุภเศรษฐศิริ, สุรพล วิรุฬห์รักษ์ และวิรุณ ตั้งเจริญ. (2556). โชน: ศิลปะประจำชาติไทยและสื่อวัฒนธรรมในบริบทสังคมร่วมสมัย. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 14 (2), 59-66.
- พิเศษ เกตุอรุณทร. 2549. *การอนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย: ศึกษากรณีโชนมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ศิริลักษณ์ บัทรประโคน. (2558). *วัยใสหัวใจโชน: การสืบทอดและกลวิธีการสืบทอดศิลปะโชนของไทย*. *วารสารบัณฑิตศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*. 4 (1) 8-126.
- สิรวุฒิ รัชไชยวัฒน์ และปิยะนันท์ ขุนทอง (2559). *เรียน “โชน” ประโยชน์คุณสอง “ออกกำลังกาย-ได้สืบสานวัฒนธรรม”*. สืบค้นจาก <http://mgonline.com>, (สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2562).
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2560). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ออนไลน์)* สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/dictionary>. (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2560)

HS-P-04

การศึกษาพฤติกรรม และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธุรกิจโรงแรมของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง

The study of Consumer Behavior and Consumer Satisfaction of Using

Rajabhat University Hotel Services in Lower Northern Thailand

วิไลวรรณ ศรีหาตา^{1*} ขนทิรา ไทยพยัคฆ์² ศิริกานดา แหยมคง³ และสยาม เจริญานนท์⁴

¹สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

²หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

³หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์หลักสูตร

⁴หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเป็นผู้ประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0891872806, E-mail address:jum.si@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรม และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง ประชากรในการศึกษา คือ ลูกค้าที่เคยเข้ามาใช้บริการห้องพักธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 250 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบจากลูกค้าที่เคยเข้ามาใช้บริการธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง ในช่วงเดือนมกราคม – พฤษภาคม 2559 จำนวน 5 แห่ง ๆ ละ 50 คน รวม 250 คน โดยการสุ่มจากฐานข้อมูลลูกค้าที่ธุรกิจโรงแรมได้มีการบันทึกไว้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่รู้จักธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากเพื่อน และคนรู้จักมีวัตถุประสงค์ในการเลือกใช้บริการ คือเพื่อการท่องเที่ยว/พักผ่อนโดยเดินทางเป็นหมู่คณะด้วยรถยนต์ส่วนตัว และใช้บริการห้องพักแบบห้องมาตรฐาน จำนวนที่มาใช้บริการ 3 ครั้ง ระยะเวลาการเข้าพักเป็นเวลา 1 คืน และชำระค่าห้องพักด้วยเงินสด เป็นส่วนใหญ่ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากในทุกด้าน ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์เป็นความสะอาดของห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก และการออกแบบและการตกแต่งห้องพัก ด้านราคาเกี่ยวกับอัตราค่าบริการห้องพัก และอัตราค่าบริการอื่นๆ ด้านช่องทางเกี่ยวกับระบบติดต่อจองห้องพัก ณ เคาน์เตอร์ของโรงแรม โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต ด้านส่งเสริมการตลาดเกี่ยวกับการให้สิทธิพิเศษกับลูกค้า การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตและแผ่นพับโฆษณา ด้านพนักงานผู้ให้บริการ คือ บุคลิกภาพดี แต่งกายเหมาะสม มีความกระตือรือร้นเอาใจใส่ในการรับฟังความต้องการความคิดเห็นลูกค้า ด้านกระบวนการให้บริการเกี่ยวกับขั้นตอนในการชำระเงินค่าบริการการบริการการเข้าพัก และการคืนห้องพักที่

สะดวก รวดเร็วและถูกต้องและด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพเกี่ยวกับที่ตั้งของโรงแรมสามารถเดินทางได้สะดวก ปลอดภัย สถานที่จอดรถมีความเพียงพอปลอดภัยและที่ตั้งของโรงแรมใกล้แหล่งท่องเที่ยวและศูนย์การค้า

คำสำคัญ: พฤติกรรม ความพึงพอใจ ธุรกิจโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตภาคเหนือตอนล่าง

Abstract

This paper has been conducted with the aim to study consumer behavior and consumer satisfaction in 5 Rajabhat University hotel services (RUHS) located in lower northern Thailand. Quantitative Research was used in this study. The population of this study based on the customers who had used RUHS during the month of January to May 2016. The research design was quota sampling from 50 customers from each Rajabhat University Hotel by randomly collecting from its customer database. 250 responses were collected by using a questionnaire. Percentage, average and standard deviation were used to measure the quantitative data. The result of this study found that major customers purchased RUHS because of following their friend's recommendation. Travels/relaxation are objective that they chose RUHS. Their behavior are 1) travelling in tour group by private vehicle 2) booking a standard room 3) staying one night per trip 4) purchasing RUHS 3times/year 5) paying by cash. Respondents were satisfied at a high level in all aspects including 1) Room; Clean and tidy room, Room facilities and interior design and decoration 2) Price; hotel room prices and additional activities service charges rate 3) Hotel booking channel such as front counter, telephone and the internet 4) Marketing promotion such as special offers, online advertising and brochures 5)Characteristic of staff such as good personality, proper dress, enthusiastic, pay attention to customer requests 6) C Method of payment and collection, hotel front office management and the check-in / check-out procedures 7) The physical environment of the hotel, providing with adequate parking spaces, good location for tourist attraction and shopping center, an exceptionally clean, safe, and friendly hotel experience

Keywords: Consumer Behavior, Consumer Satisfaction, Rajabhat University hotel

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันการศึกษาหนึ่งที่ได้มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพธุรกิจโรงแรมในมหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงาน คือ เพื่อเป็นศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือสถานประกอบการภายในสำหรับรองรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาในทุกสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องได้ฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง และเป็นสถานที่ให้บริการด้านธุรกิจโรงแรม เช่น การให้บริการห้องพัก ห้องจัดประชุมอบรมและสัมมนา ห้องอาหาร และบริการอื่น ๆ รวมถึงเพื่อเป็นแหล่งรายได้ที่สามารถนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานของศูนย์ฯ หรือการดำเนินการในกิจการต่าง ๆ ของสถาบัน ธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพเพื่อเป็นแหล่งในการสร้างรายได้อีกทางหนึ่งที่จะทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถพึ่งพาตนเองได้

เนื่องจากธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถพัฒนาให้เป็นศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพทางธุรกิจหรือสถานประกอบการภายในที่มีประสิทธิภาพ สำหรับรองรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาเพื่อพัฒนาให้เป็นบัณฑิตที่มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญทางด้านทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และมีศักยภาพที่จะพัฒนาให้เป็นสถานที่พักแรมเพื่อรองรับและให้บริการนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่จะมาใช้บริการได้อย่างทั่วถึง เพราะเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ สามารถให้บริการกับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่มาใช้บริการได้ทุกระดับ เพราะราคาห้องพักไม่สูงมาก และมีการบริการที่ครบครันทั้งห้องพัก ห้องจัดประชุมอบรมและสัมมนา ห้องอาหาร และบริการอื่น ๆ แต่ปัจจุบันพบว่าธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความแตกต่างในการบริหารจัดการกึ่งวิชาการกึ่งธุรกิจ ซึ่งอาจส่งผลต่อรายได้ที่มหาวิทยาลัยจะได้รับ การพัฒนาความรู้และทักษะของนักศึกษาที่เข้ามาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของลูกค้าและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดด้านการบริการ (7P's) เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาถึงความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งจะช่วยให้ทราบระดับความพอใจหรือความไม่พอใจของผู้ใช้บริการและทำให้สามารถทราบถึงปัญหา อุปสรรค และความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีต่อธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง เนื่องจากความพึงพอใจของลูกค้าที่เพิ่มมากขึ้นนั้นสามารถนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของผลการดำเนินงานขององค์กร เช่น ยอดขาย ส่วนแบ่งการตลาด และความสามารถในการทำกำไรขององค์กร (Sun and Kim, 2009, Abbasi et al 2010)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง ทั้งนี้ เพื่อให้ธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่างให้มีความสามารถในการแสวงหารายได้และนำไปสู่การสร้างผลกำไรในระยะยาว เพื่อนำมาส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏหรือการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรม และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง ในการดำเนินการวิจัย มีลำดับสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ศึกษา (Population) การวิจัยในครั้งนี้ประชากรผู้มีส่วนได้เสียภายนอกเป็นลูกค้าที่เคยเข้ามาใช้บริการธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง ในช่วงเดือนมกราคม – พฤษภาคม 2557 จำนวน 5 แห่ง ๆ ละ 50 คน รวม 250 คน โดยการสุ่มจากฐานข้อมูลลูกค้าที่ธุรกิจโรงแรมได้มีการบันทึกไว้จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนได้เสียภายใน (Inside Stakeholders) ทั้งสิ้น 113 คน

2. ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนวณกลุ่มตัวอย่าง (sample size) จากการเปิดตารางขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie, R.V., and Morgan, D.W. [5] ประชากรที่มีส่วนได้เสียภายนอก จำนวน 250 คน ผู้มีส่วนได้เสียภายใน จำนวน 113 คน กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5%

3. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง จากการเลือกขนาดตัวอย่างลูกค้าที่มาใช้บริการธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง ในช่วงเดือนมกราคม – พฤษภาคม 2557 ผู้วิจัยได้ทำการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้โดยการเลือกตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

การสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือการวิจัยขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ทำการรวบรวมประเด็นคำถามที่ใช้ในงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดเป็นประเด็นคำถามที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยครั้งนี้

สำหรับแบบสอบถามลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย เป็นการวัดตามแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดด้านการบริการ (7P's) ประกอบด้วยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทาง (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านพนักงานผู้ให้บริการ (People) ด้านกระบวนการให้บริการ (Process) และด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพการบริการ (Physical Evidence) โดยมาตรวัดที่ใช้ในการวัดความพึงพอใจของลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการห้องพักธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย เป็นมาตรวัดแบบ Five-Point Likert-Type Scale Ranging โดยมีค่า 5 ระดับ จาก “ความพึงพอใจมากที่สุด” มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน ถึง “ความพึงพอใจน้อยที่สุด” มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน ตัวอย่างข้อคำถามเช่น ความสะอาดของห้องพักโดยรวม, อัตราค่าบริการห้องพัก, ความสะดวกของระบบการบริการติดต่อของห้องพัก ณ เคาน์เตอร์ของโรงแรม, การให้สิทธิพิเศษ เช่น การลดราคากับลูกค้าที่เข้าพักประจำ, พนักงานมีความรู้และความเข้าใจในการบริการที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า, ขั้นตอนและระยะเวลาในการบริการการเข้าพัก (Check In), การจัดพื้นที่ห้องพักแขก (Guest Room) สำหรับนั่งคอยหรือบริการอเนกประสงค์ที่เพียงพอ เป็นต้น

ผู้วิจัยได้ใช้การแปลความของค่าเฉลี่ยเป็นแบบแบ่งช่วงการแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินผลดังนี้ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์และ อัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2545)

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ส่วนการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารธุรกิจ/การจัดการธุรกิจ จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการโรงแรม จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ จำนวน 1 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการวัด และผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หรือความสอดคล้องภายในด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ด้วยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try Out) ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) ดำเนินการศึกษาทฤษฎีต่าง ๆ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)
- 2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม (Questionnaire) จากลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 113 ชุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบาย/บรรยายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ ตามปัจจัยด้านคุณลักษณะของกลุ่ม โดยกำหนดการวัดเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อนำมาใช้เพื่อการอธิบาย/บรรยายถึงลักษณะการแจกแจง และการกระจายของตัวแปร โดยกำหนดการวัดเป็นค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ข้อมูลถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และแสดงรายละเอียดของผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้บริการห้องพัก

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ	ชาย	27	26.00
	หญิง	77	74.00
2.อายุ	15 - 20 ปี	2	1.90
	21 - 30 ปี	36	34.60
	31 - 40 ปี	17	16.30
	41 - 50 ปี	24	23.10
	51 - 60 ปี	7	6.70
	61 ปีขึ้นไป	18	17.30
3.ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	13	12.50
	ปริญญาตรี	70	67.30
	ปริญญาโท	18	17.30
	สูงกว่าปริญญาโท	3	2.90
4.อาชีพ	รับราชการ	17	16.30
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2	1.90
	พนักงาน	14	13.50
	บริษัทเอกชน	-	-
	รับจ้าง	17	16.30
	ธุรกิจส่วนตัว	17	16.30
	อื่น ๆ ระบุ	37	35.60
5.รายได้ต่อเดือน	5,001 - 10,000 บาท	26	25.00
	10,001 - 15,000 บาท	30	28.80
	15,001 - 20,000 บาท	19	18.30
	20,001 - 25,000 บาท	5	4.80
	25,001 บาทขึ้นไป	24	23.10
รวม		104	100.00

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามของลูกค้าที่มาใช้บริการโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทยผู้ตามตารางที่ 1 พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของลูกค้าที่มาใช้บริการโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 74.00) อายุ 21 - 30 ปี (ร้อยละ 34.60) รองลงมา 41- 50 ปี (ร้อยละ 23.10) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 67.30) รองลงมาปริญญาโท (ร้อยละ 17.30) อาชีพอื่น ๆ (ร้อยละ 35.60) รองลงมาอาชีพราชการ (ร้อยละ 16.30) รายได้ 10,001 – 15,000 บาท (ร้อยละ 28.80) รองลงมา 5,000 – 10,000 บาท (ร้อยละ 25.00)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมการใช้บริการห้องพัก

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
รู้จักธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากแหล่งข้อมูลใด	ประสบการณ์ที่เคยใช้บริการ	39	32.00
	เพื่อน/ญาติ/คนรู้จักแนะนำ	52	42.60
	หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น/วารสาร	4	3.30
	อินเทอร์เน็ต	12	9.80
	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	6	4.90
	สถานีวิทยุท้องถิ่น	0	0.00
	อื่น ๆ	9	7.40
วัตถุประสงค์ในการเลือกใช้บริการ	เพื่อร่วมประชุม/อบรม/สัมมนา	26	25.00
	เพื่อติดต่อราชการ/ธุรกิจ	5	4.80
	เพื่อการท่องเที่ยว/พักผ่อน	51	49.00
	เพื่อการศึกษา	3	2.90
	เพื่อต้อนรับเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก	11	10.60
อื่น ๆ	8	7.70	
บุคคลที่ร่วมเดินทางมากับท่าน	คนเดียว	18	17.30
	เพื่อน 2 - 3 คน	29	27.90
	ครอบครัว	25	24.00
	หมู่คณะ	32	30.80
พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง	รถยนต์ส่วนตัว	73	70.20
	รถหน่วยงาน/บริษัท	22	21.20
	รถโดยสารประจำทาง	0	0.00

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
	เครื่องบิน	6	5.80
	อื่น ๆ	3	2.90
ผู้ร่วมตัดสินใจในการเดินทาง	ตัวเอง	62	59.60
	เพื่อน	9	8.70
	หน่วยงานที่ทำงาน	27	26.00
	หน่วยงานที่เดินทางติดต่อ	6	5.80
	อื่น ๆ	0	0.00
วิธีการจองห้องพัก	โทรศัพท์	46	44.20
	ติดต่อด้วยตนเอง	35	33.70
	คนรู้จักในสถาบันเป็นผู้ติดต่อ	23	22.10
	อื่น ๆ	0	0.00
รูปแบบห้องพักที่ท่านใช้บริการ	ห้องมาตรฐาน (เตียงเดี่ยว)	53	51.00
	ห้องมาตรฐาน (เตียงคู่)	46	44.20
	ห้องพิเศษ (เตียงเดี่ยว)	3	2.90
	ห้องพิเศษ (เตียงคู่)	2	1.90
จำนวนครั้งที่ท่านมาใช้บริการ	1 ครั้ง	30	28.80
	2 ครั้ง	19	18.30
	3 ครั้ง	34	32.70
	4 ครั้ง	9	8.70
	5 ครั้ง	2	1.90
	มากกว่า 5 ครั้ง	10	9.60
ระยะเวลาที่ท่านเข้าพัก	1 คืน	57	54.80
	2 คืน	38	36.50
	3 คืน	3	2.90
	4 คืน	4	3.80
	มากกว่า 4 คืน	2	1.90
วิธีชำระค่าห้องพัก	เงินสด	79	76.00
	บัตรเครดิต	18	17.30

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
	บิลส่งเก็บหน่วยงาน	7	6.70
	อื่น ๆ	0	0.00
บริการเพิ่มเติมที่ใช้บริการ	เครื่องดื่ม	12	11.50
	อาหาร	34	32.70
	บริการซัก - รีด	14	13.50
	ไม่ได้ใช้บริการ	44	42.30
	อื่น ๆ	0	0.00
	รวม	104	100.00

จากการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการห้องพักของผู้ตอบแบบสอบถามของลูกค้าที่มาใช้บริการโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทยผู้ตามตารางที่ 2 พบว่าพฤติกรรมของผู้ใช้บริการห้องพักโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเลือกใช้บริการเพื่อการท่องเที่ยว/พักผ่อน (ร้อยละ 49.00) รองลงมา คือ เพื่อร่วมประชุม/อบรม/สัมมนา (ร้อยละ 25.00) เดินทางมาเป็นหมู่คณะ (ร้อยละ 30.80) รองลงมาเดินทางมากับเพื่อน (ร้อยละ 27.90) เดินทางโดยสารส่วนตัว (ร้อยละ 70.20) รองลงมาใช้รถยนต์หน่วยงาน/บริษัท (ร้อยละ 21.20) ติดต่อห้องพักทางโทรศัพท์ (ร้อยละ 44.20) รองลงมาติดต่อด้วยตนเอง (ร้อยละ 33.70) ใช้บริการห้องพักแบบห้องมาตรฐานเพียงเดียว (ร้อยละ 51.00) รองลงมาห้องมาตรฐานเตียงคู่ (ร้อยละ 44.20) จำนวนครั้งที่ใช้บริการ 3 ครั้ง (ร้อยละ 32.70) รองลงมาใช้บริการ 1 ครั้ง (ร้อยละ 28.80) ระยะเวลาในการเข้าพัก 1 คืน (ร้อยละ 54.80) รองลงมาเข้าพัก 2 คืน (ร้อยละ 36.50) ชำระค่าห้องพักเป็นเงินสด (ร้อยละ 76.00) รองลงมาชำระค่าห้องพักด้วยบัตรเครดิต (ร้อยละ 17.30)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการห้องพัก

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	4.10	0.71	มาก
ด้านราคา (Price)	4.05	0.72	มาก
ด้านช่องทาง (Place)	4.05	0.80	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)	3.68	0.89	มาก
ด้านพนักงานผู้ให้บริการ (People)	4.14	0.71	มาก
ด้านกระบวนการให้บริการ (Process)	4.25	0.62	มาก
ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพการบริการ (Physical Evidence)	4.08	0.74	มาก
โดยรวม	4.05	0.74	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ลูกค้าที่มาใช้บริการโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการห้องพักโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านด้านกระบวนการให้บริการ (Process) ($\bar{X} = 4.05$, S.D = 0.74) ด้านพนักงานผู้ให้บริการ (People) ($\bar{X} = 4.14$, S.D = 0.71) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ($\bar{X} = 4.10$, S.D = 0.71)

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถอภิปรายและสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้บริการห้องพัก

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ อาชีพรับจ้างอิสระ แม่บ้าน เป็นต้น และส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท

2. ข้อมูลพฤติกรรมของผู้ใช้บริการห้องพัก

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ที่เคยใช้บริการ ร้อยละ 32.00 ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเลือกใช้บริการเพื่อการท่องเที่ยว/พักผ่อน ร้อยละ 49.00 รองลงมา คือ เพื่อร่วมประชุม/อบรม/สัมมนา ร้อยละ 25.00 ส่วนใหญ่เดินทางมาเป็นหมู่คณะ ร้อยละ 30.80 รองลงมา คือ เดินทางมากับเพื่อน 2-3 คน ร้อยละ 27.90 ส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ร้อยละ 70.20 รองลงมา คือ รถหน่วยงาน/บริษัท ร้อยละ 21.20 ส่วนใหญ่ติดต่อจองห้องพักทางโทรศัพท์ ร้อยละ 44.20 รองลงมา คือ ติดต่อด้วยตนเอง ร้อยละ 33.70 ส่วนใหญ่ใช้บริการห้องพักแบบห้องมาตรฐาน (เตียงเดี่ยว) ร้อยละ 51.00 รองลงมา คือ ห้องมาตรฐาน (เตียงคู่) ร้อยละ 44.20 ส่วนใหญ่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ 3 ครั้ง ร้อยละ 32.70 รองลงมา คือ ใช้บริการ 1 ครั้ง ร้อยละ 28.80 ส่วนใหญ่เข้าพักเป็นระยะเวลา 1 คืน ร้อยละ 54.80 รองลงมา คือ เข้าพักเป็นระยะเวลา 2 คืน ร้อยละ 36.50 ส่วนใหญ่ชำระค่าห้องพักด้วยเงินสด ร้อยละ 76.00 รองลงมา คือ ชำระด้วยบัตรเครดิต ร้อยละ 17.30

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการห้องพัก

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการห้องพัก พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์ของธุรกิจโรงแรมในระดับมากเกี่ยวกับความสะอาดของห้องพัก เช่น ตู้ เตียง ที่นอน หมอน ผ้าห่ม ผ้าเช็ดตัว ห้องน้ำ เป็นต้น สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก เช่น เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น และการออกแบบและการตกแต่งห้องพัก เช่น แสง สี เสียง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ ชัยสิริพร (2557) ที่กล่าวว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อห้องพัก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เพราะผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพัก ความสะอาดในห้องพัก ขนาดของห้องพัก

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านราคาของธุรกิจโรงแรมในระดับมากเกี่ยวกับอัตราค่าบริการห้อง Standard อัตราค่าบริการห้อง VIP และอัตราค่าบริการอื่น ๆ เช่น การบริการอาหาร เครื่องดื่มการบริการซักแห้ง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ ชัยสิริพร (2557) ที่กล่าวว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อห้องพัก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่า มีความเหมาะสมของราคาอาหารอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ราคาห้องพักยังมีความเหมาะสมของราคาค่าใช้จ่ายบริการอินเทอร์เน็ตอีกทางหนึ่งด้วย จึงทำให้ด้านราคานี้เป็นด้านที่ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านช่องทางของธุรกิจโรงแรมในระดับมากเกี่ยวกับระบบการบริการติดต่อจองห้องพัก ณ เคาน์เตอร์ของโรงแรม ระบบการบริการติดต่อจองห้องพักผ่านทางโทรศัพท์ และระบบการบริการติดต่อจองห้องพักผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ ชัยสิริพร (2557) ที่กล่าวว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อห้องพัก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าความสะดวกในการเดินทางเข้าพักที่โรงแรม นอกจากนี้ยังมีสถานบริการโดยรอบของโรงแรม อาทิเช่น สถานบันเทิง ห้างสรรพสินค้า รวมถึงมีความปลอดภัยของบริเวณของบริเวณที่ตั้งของโรงแรมที่ดี

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านการส่งเสริมการตลาดของธุรกิจโรงแรมในระดับมากเกี่ยวกับการให้สิทธิพิเศษกับลูกค้า เช่น ส่วนลดค่าห้องพัก เป็นต้น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อแผ่นพับโฆษณา การมอบของที่ระลึกให้กับลูกค้า การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสถานีวิทยุท้องถิ่น และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ ชัยสิริพร (2557) ที่กล่าวว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อห้องพัก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่ามีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลโรงแรมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังมีสิทธิพิเศษต่างๆ อาทิเช่น บัตรเครดิตและโปรโมชั่น เช่น คุปองฟรีอาหารเข้าให้บริการอีกด้วย จึงเป็นเหตุผลให้เกิดความพึงพอใจต่อส่งเสริมการตลาดในระดับมาก

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านพนักงานผู้ให้บริการของธุรกิจโรงแรมในระดับมากเกี่ยวกับการมีบุคลิกภาพที่ดี การแต่งกายมีความเหมาะสม มีมิตรไมตรี กิริยามารยาทที่ดีในการให้บริการลูกค้า มีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการรับฟังความต้องการและความคิดเห็นของลูกค้า มีความสามารถในการให้ข้อมูล สามารถให้ความช่วยเหลือลูกค้าได้ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความกระตือรือร้น เต็มใจ มุ่งมั่นเอาใจใส่ในการบริการ และมีความรู้ ความเข้าใจในการบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชชนนท์ ราชจุฑาทอง (2556) กล่าวว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อบุคลากรที่ให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่ามี การแต่งกายของบุคลากรที่ดี มีความพร้อมของบุคลากรในการให้บริการและมีกิริยามารยาทและการพูดจาของบุคลากรที่ดี จึงทำให้เกิดความพึงพอใจในระดับมาก

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านกระบวนการให้บริการของธุรกิจโรงแรมในระดับมากเกี่ยวกับขั้นตอนระยะเวลาในการชำระเงินค่าบริการมีความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง ขั้นตอนระยะเวลาในการบริการการเข้าห้องพัก (Checkin) มีความสะดวก รวดเร็ว และขั้นตอนระยะเวลาในการบริการการคืนห้องพัก (Checkout) มีความสะดวก รวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ ชัยสิริพร (2557) ที่กล่าวว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อห้องพัก โดยรวมอยู่ในระดับมาก

มีผู้จัดการ (ส่วนปฏิบัติงาน) เป็นผู้จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานให้กรรมการอำนวยการ และสภามหาวิทยาลัย (นโยบาย) นอกจากนี้ควรมีการตรวจสอบภายในโดยหน่วยงานอิสระ เพื่อความโปร่งใสในการบริหารจัดการ รวมทั้งติดตามการรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อแจ้งให้คณะกรรมการบริหารได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง และผู้บริหารควรมีแผนการติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นแผนกลยุทธ์และตัวชี้วัดในการประเมินผลที่เป็นรูปธรรม รายงานผลตามลำดับในรูปของคณะผู้ปฏิบัติงานยังคณะกรรมการบริหาร ซึ่งการรายงานผลควรแจ้งต่อสภามหาวิทยาลัย และควรมีความต่อเนื่อง โดยกำหนดเป้าหมายและระยะเวลาที่ชัดเจน ในส่วนของการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ให้ดูแลบริหารงบประมาณเอง ไม่ใช้งบประมาณแผ่นดิน โดยการบริหารจัดการงบประมาณแยกส่วนจากงบประมาณของมหาวิทยาลัย เพื่อให้สามารถประเมินผลกำไร-ขาดทุนในการบริหาร และคำนวณผลการดำเนินงานได้ชัดเจนในเชิงธุรกิจ ไม่ควรจัดสรรงบประมาณตามระบบราชการ

ดังนั้น เพื่อให้ธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่างให้มีความสามารถในการแสวงหารายได้และนำไปสู่การสร้างผลกำไรในระยะยาว ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการธุรกิจควรให้ความสำคัญกับเกี่ยวกับการบริหารจัดการธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการ การประสานงาน การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การควบคุม การประเมินผล การรายงานผล การปฏิบัติงาน และการงบประมาณ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการยกระดับผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม เพื่อนำมาส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏหรือการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏและเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไปดังรายละเอียด ดังนี้

1) การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการพัฒนาการจัดการธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในประเทศไทย เพื่อทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการจัดการในภาพรวมระดับประเทศ

2) การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเพิ่มขอบเขตกลุ่มตัวอย่างลูกค้าที่ใช้บริการธุรกิจโรงแรมมหาวิทยาลัยราชภัฏ และกลุ่มตัวอย่างกรรมการ ผู้จัดการ และพนักงานของธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และอาจารย์ภาควิชาการท่องเที่ยวและโรงแรม และการจัดการธุรกิจบริการ เพื่อนำผลที่ได้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ชัยวัฒน์ ชัยสิริพร. (2557). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อโรงแรมขนาด 3 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานคร.

การค้นคว้าอิสระของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร, 79 -81.

ณัชชนนท์ ราชรุจิทอง. (2556). ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการให้บริการของโรงแรมบูรพาสามยอด หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการมหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร, 43-47.

ปัทสนน เวชกิจ. (2553). ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนางานจัดเลี้ยงของโรงแรมสวนดุสิตเพลส มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

http://repository.rmutp.ac.th/bitstream/handle/123456789/996/hec_54_04.pdf [2557, มกราคม 18].

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2545). ระเบียบวิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.

Abbasi, A. S., Khalid, W., Azam, M., & Riaz, A.. (2010). Determinants of customer satisfaction in hotel industry of Pakistan. *European Journal of Scientific Research*, Vol. 48 No. 1, pp. 97-105.

Sun, K., and Kim, D.. (2009). Customer satisfaction, profitability, and firm value in the hospitality and tourism industry: an application of American customer satisfaction index (online). Available: <http://mospace.umsystem.edu/xmlui/bitstream/handle/10355/11516/short.html> [2014, April 10].

สาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

ST-P-01

การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์

กรณีศึกษาเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตร

CARBON FOOTPRINT ASSESSMENT

CASE STUDY : THE REFUSE DERIVED FUEL FROM AGRICULTURAL BIOMASS.

นินนาท พรหมจินดา^{1*} เสรีย์ ตู๊ประกาย¹ กฤษดา พิศลยบุตร¹ และสิริวัลภ์ เรืองช่วย ตู๊ประกาย²

¹สาขาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

²สาขาส่งแวดล้อมเมืองและอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0935800190, E-mail address: ninnatprom@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตร และทำการเปรียบเทียบกับค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของงานวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งการอัดแท่งของงานวิจัยนี้จะใช้เครื่องอัดแท่งที่ดัดแปลงมาจากเครื่องยนต์ 2 จังหวะ และใช้น้ำมันเบนซินเป็นเชื้อเพลิง โดยมีการประเมินตามหลักการประเมินแบบ Business-to-Business (B2B) ที่ทำการศึกษาดังแต่การได้มาซึ่งวัตถุดิบจนถึงกระบวนการผลิต และทำการประเมินค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์ที่น้ำหนัก 1 กิโลกรัม จากการศึกษาพบว่า ค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของการได้มาซึ่งวัตถุดิบ และกระบวนการผลิตมีค่าเท่ากับ 0.002 และ 1.095 กิโลกรัมคาร์บอนเทียบเท่า ตามลำดับ กล่าวคือ ค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากฟางข้าวมีค่าเท่ากับ 1.097 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเชื้อเพลิงอัดที่เคยมีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า มีค่ามากกว่าค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของเชื้อเพลิงผักตบชวาอบแห้ง ผักตบชวาแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่งและแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงแก๊ส และเชื้อเพลิงขยะของเทศบาล ที่มีค่าเท่ากับ 0.380 0.828 และ 0.413 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ตามลำดับ แต่มีค่าน้อยกว่าค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของถ่านกัมมันต์จากขานอ้อยที่มีค่าเท่ากับ 966.470 ของกิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

คำสำคัญ: คาร์บอนฟุตพริ้นท์ เชื้อเพลิงขยะอัดแท่ง วัสดุชีวมวลทางการเกษตร

Abstract

The objectives of this study were to 1) evaluate carbon footprint of densified refuse-derived fuel (RDF) produced from agricultural biomass and 2) conduct a comparative study of carbon footprints in this current study and other previous studies. Regarding RDF production, the extrusion machine used in this study was developed from two-stroke engine generating power by gasoline. The evaluation of carbon

footprint was conducted via the Business-to-Business (B2B) practice in which emissions of greenhouse gases from all processes generating output fuel calculated .The evaluation was based on functional unit of 1 kg source product .The result revealed that greenhouse gas emissions under the source product and converting agricultural biomass to output fuel were 0.002 and 1.095 kgCO₂-eq, respectively .In other words, the overall carbon footprint of RDF from agricultural biomass was 1.097 kgCO₂-eq. When comparing to the previous researches, it was found that the production of RDF from agricultural biomass released greenhouse gases more than the production of RDF and biogas from water hyacinth and RDF from municipal solid waste did. The total emissions of dried hyacinth product, RDF and biogas from hyacinth, and RDF from municipal solid waste were 0.380, 0.828 and 0.413 kgCO₂-eq, respectively. However, RDF from agricultural biomass emission rate was lower than activated carbon from sugarcane bagasse's, which was 966.470 kgCO₂-eq.

Keywords: Carbon Footprint, RDF (Refuse Derived Fuel), Agricultural biomass.

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศด้านเกษตรกรรม นับตั้งแต่อดีตมาประเทศไทยมีการทำเกษตรกรรมกันมาอย่างยาวนาน ซึ่งกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรไทยมีอาชีพเป็นเกษตรกร โดยเมื่อทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากศูนย์สารสนเทศทางการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ได้มีการจัดสถิติการค้าสินค้าเกษตรไทยกับต่างประเทศ ปี พ.ศ. 2559 พบว่า ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกและนำเข้าสินค้าทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์รวมกันเป็นจำนวนเงินกว่า 1,700,213 ล้านบาท ซึ่งเป็นปริมาณที่ค่อนข้างมาก จากการทำเกษตรกรรมดังกล่าวนี้ จึงส่งผลให้ในแต่ละปีประเทศไทยมีขยะที่เกิดจากเศษวัสดุทางการเกษตร โดยเฉพาะฟางข้าวที่มีปริมาณเป็นจำนวนมาก ซึ่งถือเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างสูง เมื่อมีการกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว มนุษย์จึงต้องมีแนวทางในการแก้ไขและจัดการกับเศษวัสดุมากมายหลากหลายวิธีเกิดขึ้น เช่น การขุดบ่อฝังกลบ การเผาทิ้ง การนำไปทำเชื้อเพลิงชีวภาพ ตลอดจนการผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่ง

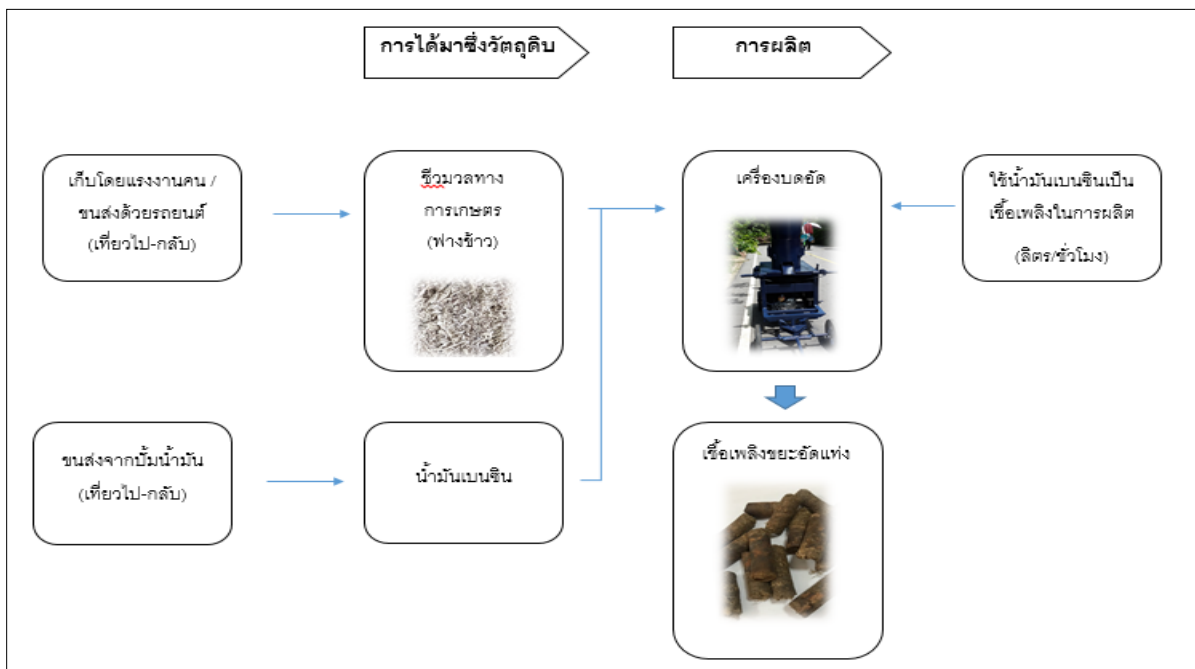
ทั้งนี้การผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่งเป็นวิธีการจัดการกับขยะ ที่เป็นการนำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร มูลสัตว์ หรือขยะเหลือทิ้งมาใช้เพื่อทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนเป็นการแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดจากการเกษตรกรรมและเป็นอีกหนึ่งวิธีที่ช่วยลดปัญหาขยะที่เกิดขึ้นด้วยกระบวนการการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่ง (Refuse Derived Fuel, RDF) โดยการนำฟางข้าวที่เป็นวัสดุชีวมวลทางการเกษตร มาผ่านกระบวนการแปรรูปและการจัดการในรูปแบบต่างๆ ปรับปรุงคุณสมบัติทางกายภาพและคุณสมบัติทางเคมี ให้กลายเป็นเชื้อเพลิงขยะ โดยจากการผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่งข้างต้น ในกระบวนการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งมีการใช้เครื่องอัดแท่งที่ดัดแปลงมาจากเครื่องยนต์ 2 จังหวะ และใช้น้ำมันเบนซินเป็นเชื้อเพลิง ทำให้มีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกๆขั้นตอนการผลิต ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดสภาวะโลกร้อน และเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า ผู้บริโภคสามารถ

เลือกใช้เชื้อเพลิงขยะอัดแท่งได้โดยไม่ก่อให้เกิดสภาวะโลกร้อนหรือเป็นต้นเหตุของการทำลายสิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นที่จะต้องทราบถึงปริมาณของการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วยการประเมินแบบ Business to Business (B2B) ที่เป็นการประเมินตั้งแต่ขั้นตอนการได้มาซึ่งวัตถุดิบจนถึงกระบวนการผลิต เพื่อให้ทราบถึงปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ที่เกิดขึ้นจากการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งนั้น

ดังนั้นเพื่อแสดงให้เห็น และให้ตระหนักถึงปริมาณของก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่ง จึงเกิดการศึกษาเรื่อง การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษาเชื้อเพลิงขยะจากวัสดุชีวมวลทางเกษตร เพื่อเป็นวิธีการแสดงให้เห็นถึงการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดขึ้นจากกระบวนการการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางเกษตร และทำการเปรียบเทียบกับปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์ในกระบวนการผลิตเชื้อเพลิงทางเลือกอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกใช้เชื้อเพลิงขยะทางเลือกใหม่และสามารถพัฒนากระบวนการผลิตเชื้อเพลิงอัดขยะแท่งจากวัสดุชีวมวลทางเลือกใหม่ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการ

งานวิจัยนี้มีการกำหนดรูปแบบของวิธีการประเมินการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกตลอดวัฏจักรชีวิตของตัวผลิตภัณฑ์ โดยมีหลักการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรของชีวิต (Life Cycle Assessment : LCA) ในรูปแบบการประเมินแบบ Business-to-Business (B2B) : Cardle-to-Gate ซึ่งประเมินตั้งแต่ขั้นตอนของการได้มาซึ่งวัตถุดิบจนถึงกระบวนการผลิต ดังภาพที่ 1 วัฏจักรชีวิตของกระบวนการผลิตเชื้อเพลิงขยะจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตร

ภาพที่ 1 วัฏจักรชีวิตของกระบวนการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่ง จากวัสดุชีวมวลทางการเกษตร

จากวัฏจักรชีวิตข้างต้นนี้ สามารถนำมาประเมินปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดขึ้นของกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนได้ด้วย สมการที่ 1 โดยอ้างอิงตามหนังสือ แนวทางการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์ โดยคณะกรรมการเทคนิคด้านคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์ (2554) ดังนี้

$$CFP = \sum (A_i \times E_{Fi}) \quad \text{สมการที่ 1}$$

โดย CFP คือ ค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ หรือ ปริมาณการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อหน่วยผลิตภัณฑ์ A_i คือ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดขึ้นในแต่ละกิจกรรม i E_{Fi} คือ ค่าสัมประสิทธิ์การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Emission factor) ในแต่ละกิจกรรม i

ตามการจำแนกจากกระบวนการผลิตเชื้อเพลิงขยะจากเศษวัสดุทางการเกษตร ได้แก่ การได้มาซึ่งวัตถุดิบ และกระบวนการผลิต โดยกิจกรรมที่มีเกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เริ่มจากการรวบรวมวัตถุดิบมายังสถานที่ผลิต วิธีการคำนวณคิดจากทรัพยากรช่วยเหลือในกระบวนการขนส่งของวัตถุดิบ การใช้พลังงานเชื้อเพลิง และค่าสัมประสิทธิ์การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของกิจกรรมแต่ละชนิด ได้ดังตารางที่ 1 และมีปริมาณข้อมูลวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลดังตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อมูลปริมาณวัตถุดิบต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตร

ตารางที่ 1 กิจกรรมการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกระบวนการผลิตชีวมวลทางการเกษตร

กระบวนการ	กิจกรรม	การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก	วิธีการคำนวณ	ค่าสัมประสิทธิ์การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก
การได้มาซึ่งวัตถุดิบ	ปริมาณของชีวมวลทางการเกษตร	การใช้น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเดินรถบรรทุกเพื่อขนส่ง	ปริมาณเชื้อเพลิงที่ใช้ x สัมประสิทธิ์ก๊าซเรือนกระจกเผาไหม้เชื้อเพลิง	ค่าสัมประสิทธิ์การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของการขนส่งต่อหน่วยบรรทุกสินค้า
	ปริมาณของน้ำมันที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงของเครื่องอัดแท่ง	การใช้น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเดินรถบรรทุกเพื่อขนส่ง	ปริมาณเชื้อเพลิงที่ใช้ x สัมประสิทธิ์ก๊าซเรือนกระจกเผาไหม้เชื้อเพลิง	ค่าสัมประสิทธิ์การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของการขนส่งต่อหน่วยบรรทุกสินค้า
การผลิต	เครื่องอัดแท่ง	การใช้น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเผาไหม้	ปริมาณเชื้อเพลิงที่ใช้ x สัมประสิทธิ์ก๊าซเรือนกระจกเผาไหม้เชื้อเพลิง	ค่าสัมประสิทธิ์การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของการผลิตต่อชั่วโมง

ตารางที่ 2 ข้อมูลปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ในกระบวนการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตร

กระบวนการ	รายละเอียด	ปริมาณ	หน่วย	ปริมาณต่อเชื้อเพลิงขยะ 1กิโลกรัม
ผลิตถ่าน	เชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวล ทางการเกษตร	1.000	กิโลกรัม	1.000
สารขาเข้า	เศษวัสดุชีวมวลทางการเกษตร	1.000	กิโลกรัม	1.000
	เชื้อเพลิงน้ำมันสำหรับการอัดแท่ง	0.500	ลิตร / ชั่วโมง	0.500

ผลการวิจัย

จากการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตถ่านในกระบวนการผลิตเชื้อเพลิงขยะจากเศษชีวมวลทางการเกษตร
 น้ำหนัก 1 กิโลกรัม คิดตามแผนผังการคำนวณคาร์บอนในแต่ละขั้นตอนวัฏจักรชีวิตของผลิตถ่านที่ได้ผลการคำนวณดังนี้

1. การคำนวณค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในขั้นตอนการได้มาซึ่งวัตถุดิบ

ค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในขั้นตอนการได้มาซึ่งวัตถุดิบเกิดจากการขนส่งวัตถุดิบไปยังขั้นตอนการผลิตสามารถคำนวณได้
 ดังนี้

1.1 น้ำมันเบนซิน

คิดค่าการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากบัญชีรายการขนส่งวัตถุดิบ ภาระบรรทุกของน้ำมันเบนซินใช้รถ
 ภาระบรรทุก ขนาดเล็ก 4 ล้อ 7 ตัน เป็นระยะทาง 10 กิโลเมตร ขนส่งเที่ยวมาบรรทุกเต็ม (100% Loading) มีค่า Emission
 Factor เท่ากับ 0.1402 kg/ CO₂e /tkm เทียบกลับวิ่งเปล่า (0% Loading) มีค่า Emission Factor เท่ากับ 0.3111 kg/CO₂e
 /tkm

- การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการขนส่งแบบเที่ยวมา เท่ากับ 0.0035 tkm/kgผลิตถ่าน × EF 0.1402 kg/
 CO₂e /tkm = 0.0005 kg/ CO₂e /kgผลิตถ่าน

- การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการขนส่งแบบเที่ยวกลับ เท่ากับ 0.0035 tkm/kgผลิตถ่าน × EF 0.0444
 kg/CO₂e /tkm = 0.0002 kg/CO₂e/kgผลิตถ่าน

ดังนั้น ค่าการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเกิดจากการขนส่งวัตถุดิบ เท่ากับ 0.0005 + 0.0002 = 0.0007 kg/CO₂e /kg
 ผลิตถ่าน

1.2 วัสดุชีวมวลทางการเกษตร (ฟางข้าว)

คิดค่าการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากบัญชีรายการขนส่งวัตถุดิบ ภาระบรรทุกของวัสดุชีวมวลทางการเกษตร ใช้รถ
 ภาระบรรทุก ขนาดเล็ก 4 ล้อ 7 ตัน เป็นระยะทาง 10 กิโลเมตร ขนส่งเที่ยวมาบรรทุกเต็ม (100% Loading) มีค่า Emission
 Factor เท่ากับ 0.1402 kg/ CO₂e/tkm เทียบกลับวิ่งเปล่า (0% Loading) มีค่า Emission Factor เท่ากับ 0.3111 kg/
 CO₂e/tkm

- การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการขนส่งแบบเที่ยวมา เท่ากับ $0.0100 \text{ tkm/kgผลิตภัณฑ์} \times \text{EF } 0.1402 \text{ kg/CO}_2\text{e/tkm} = 0.0014 \text{ kg/CO}_2\text{e/kgผลิตภัณฑ์}$

- การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการขนส่งแบบเที่ยวกลับ เท่ากับ $0.0100 \text{ tkm/kgผลิตภัณฑ์} \times \text{EF } 0.0444 \text{ kg/CO}_2\text{e/tkm} = 0.0004 \text{ kg/CO}_2\text{e/kgผลิตภัณฑ์}$

ดังนั้น ค่าการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเกิดจากการขนส่งวัตถุดิบ เท่ากับ $0.0014 + 0.0004 = 0.0018 \text{ kg/CO}_2\text{e/kgผลิตภัณฑ์}$

2. การคำนวณค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในขั้นตอนการผลิต มีการคำนวณค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในขั้นตอนการผลิตสามารถคำนวณได้ดังนี้

2.1 เครื่องอัดแท่งขึ้นรูป คิดค่าการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากบัญชีรายการไฟฟ้า มีค่า Emission Factor เท่ากับ 2.1896 L โดยเครื่องอัดแท่งขึ้นรูปใช้เชื้อเพลิงในการผลิต 0.5000 ลิตรต่อชั่วโมง ดังนั้น ค่าการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเกิดจากการผลิต เท่ากับ $0.5000 \times 2.1896 = 1.0948 \text{ ลิตรต่อชั่วโมง}$

โดยการประเมินค่าการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกิจกรรมของการได้มาซึ่งวัตถุดิบและกระบวนการผลิตของเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตร สามารถสรุปค่ากิจกรรมการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ดังตารางที่ 3 ตารางข้อมูลค่าการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของกระบวนการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตร และตารางที่ 4 ตารางข้อมูลค่าร้อยละของการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกระบวนการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตร

ตารางที่ 3 ข้อมูลค่าการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของกระบวนการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตร

รายการ	หน่วย	ปริมาณที่ใช้ในการผลิตหนึ่งครั้ง	ค่า Emission Factor (kgCO ₂ eq)	ค่าการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก
น้ำมันเบนซิน	kg	0.3515	0.0007	0.0002
ชีวมวลทางการเกษตร	kg	1.0000	0.0018	0.0018
เครื่องบดอัด	L	0.5000	2.1896	1.0948
รวม				1.0968 kg CO₂eq

ตารางที่ 4 ข้อมูลค่าร้อยละของการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกระบวนการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตร

ช่วงวัฏจักรชีวิต	ค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ (kg CO ₂ eq)	ร้อยละการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก
การได้มาซึ่งวัตถุดิบ	0.0020	0.18
การผลิต	1.0948	99.82
รวม	1.0968	100.00

และเมื่อนำค่าของการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของการผลิตเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตรมาทำการเปรียบเทียบกับค่าการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของเชื้อเพลิงทางเลือกอื่น คือ เชื้อเพลิงผักตบชวาอบแห้ง, เชื้อเพลิงอัดแท่งและแปรรูปเป็นแก๊สจากผักตบชวา เชื้อเพลิงขยะจากเทศบาล และถ่านกัมมันต์จากขานอ้อย ได้ดังตารางที่ 5 ตารางแสดงการเปรียบเทียบค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของเชื้อเพลิงอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตรและเชื้อเพลิงทางเลือกอื่นๆ

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของเชื้อเพลิงอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตรและเชื้อเพลิงทางเลือกอื่นๆ

ลำดับ	งานวิจัย	ปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก (kg CO ₂ eq)			ที่มา
		การได้มาซึ่งวัตถุดิบ	ขั้นตอนการผลิต	รวม	
1	การผลิตเชื้อเพลิงผักตบชวาอบแห้ง	-	0.38	0.38	งานวิจัยเรื่อง การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของการนำผักตบชวาเพื่อผลิตพลังงานทดแทน.
2	การผลิตเชื้อเพลิงผักตบชวาอัดแท่งและแปรรูปเป็นแก๊ส	0.481	0.347	0.828	วิทยาลัยพลังงานทดแทน,มหาวิทยาลัยโจ้
3	การผลิตถ่านกัมมันต์จากขานอ้อย	12.74	954	966.74	งานวิจัยเรื่อง การผลิตและการประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของถ่านกัมมันต์จากขานอ้อย.สาขาวิศวกรรมเคมี,มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
4	การผลิตเชื้อเพลิงจากขยะในเทศบาล	0.341	0.0724	0.413	งานวิจัยเรื่อง การประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของเทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากขยะเทศบาลด้วยระบบวัฏจักรแรงดันอินทรีย์. คณะวิศวกรรมศาสตร์,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5	การเชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากวัสดุชีวมวลทางการเกษตร	0.002	1.0948	1.097	-

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากชีวมวลทางการเกษตร น้ำหนัก 1 กิโลกรัม ใช้แนวทางการประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ ตามหลักการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่มีต่อสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment: LCA) ในกรอบการประเมินแบบ Business-to-Business: B2B ในลักษณะของ Cradle-to-Gate ซึ่งมีผลการประเมินตั้งแต่การได้มาซึ่งวัตถุดิบถึงกระบวนการผลิต พบว่าค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในขั้นตอนการได้มาซึ่งวัตถุดิบเท่ากับ 0.002 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าและค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในขั้นตอนการผลิตเท่ากับ 1.095 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ซึ่งผลรวมค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากชีวมวลทางการเกษตร น้ำหนัก 1 กิโลกรัม ที่พิจารณาด้วยการประเมินแบบ Business-to-Business(B2B) มีค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากชีวมวลทางการเกษตรรวมเท่ากับ 1.0968 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ซึ่งจากผลของการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ขั้นตอนการผลิตมีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงสุดที่ ร้อยละ 99.82 ของค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ผลิตภัณฑ์ โดยมาจากการใช้พลังงานเชื้อเพลิง ที่รองลงมาคือ ร้อยละ 0.18 คือ การได้มาซึ่งวัตถุดิบ

โดยเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากชีวมวลทางการเกษตรกับเชื้อเพลิงทางเลือกอื่นๆ จะได้ว่า ค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงขยะอัดแท่งจากฟางข้าวมีค่าเท่ากับ 1.097 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของเชื้อเพลิงผักตบชวาอบแห้ง ผักตบชวาแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่งและแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงแก๊ส และเชื้อเพลิงขยะของเทศบาล ที่มีค่าเท่ากับ 0.380 0.828 และ 0.413 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ตามลำดับ แต่มีค่าน้อยกว่าค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของถ่านกัมมันต์จากขานอ้อยที่มีค่าเท่ากับ 966.470 ของกิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการเทคนิคด้านคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์. (2554) แนวทางการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์.

องค์การบริหารก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)

นาเรีรัตน์ ณ ขาติ. (2555) การผลิตและการประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของถ่านกัมมันต์จากขานอ้อย. *สาขาวิศวกรรมเคมี,*

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

เนตรชนากานต์ สุนันตา และ เศรษฐ์ สัมภัตตะกุล. (2560) การประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของเทคโนโลยีการผลิต

ไฟฟ้าจากขยะเทศบาลด้วยระบบวัฏจักรแรงดันอินทรีย์. คณะวิศวกรรมศาสตร์,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วิริยะ อนันต์ประดิษฐ์ นัฐพร ไชยญาติ อัครินทร์ อินทนิเวศน์ วรระดม เลิศจตุรานนท์และรณชาติ มั่นศิลป์. (2559) การ

ประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของการนำผักตบชวาเพื่อผลิตพลังงานทดแทน. *วิทยาลัยพลังงานทดแทน, มหาวิทยาลัยโจ้*

ST-P-02

พฤกษศาสตร์พื้นบ้านในพื้นที่คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

Ethnobotany in Area of Faculty of Health and Sport Science,

Thaksin University, Phatthalung Campus

กานต์ชนิด¹ สงขวัญ¹ กมลวรรณ ชิมวงศ์¹ อิศากร เขมะวนิช¹ นัสรีน เเงาะ¹ พิษขานา ตาวัน¹ อติกานต์ ยิ่งยวด¹
อโรชา แสงจันทร์¹ ไอลดา รำเพยพิต¹ มาณี แก้วชนิด² สวาท จันทน์แดง³ วิทวัส หมาดอ¹ และกุสุมาลย์ น้อยผา^{1*}

¹ หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสาขาวิชาการแพทย์แผนไทย คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ

² สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ³ หมอพื้นบ้านจังหวัดพัทลุง

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0866984155, E-mail address: kusumarn.n@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้านในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความหลากหลายของพืชสมุนไพร และการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร บริเวณคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา (พื้นที่ศึกษา 1,300 ตารางเมตร) มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง โดยใช้วิธีการเดินสำรวจพรรณพืชร่วมกับหมอพื้นบ้าน และนักวิชาการด้านชีววิทยา เพื่อรวบรวมข้อมูล ไม้ต้น ไม้พุ่ม ไม้เลื้อย และไม้ล้มลุกตามลำดับ ผลการสำรวจพืชสมุนไพรในพื้นที่ศึกษา พบพรรณพืชทั้งสิ้น 55 วงศ์ 102 ชนิด วงศ์ที่พบมากที่สุดคือ Fabaceae มี 10 ชนิดเช่นถั่วลิสง ไม้ยราบ ชี้เหล็ก เป็นต้น เป็นไม้ยืนต้น 54 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 53 ไม้พุ่ม 17 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 17 ไม้เถาหรือไม้เลื้อย 11 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 11 และไม้ล้มลุก 20 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 19 จากการสัมภาษณ์ หมอพื้นบ้านพบว่าการนำพืชมาใช้ประโยชน์ในด้านสมุนไพร 98 ชนิด ด้านอาหาร 57 ชนิด ไม้ประดับ 21 ชนิด สิ่งก่อสร้าง 16 ชนิดและอื่น ๆ 19 ชนิดซึ่งพืชที่พบนั้น 1 ชนิดสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากกว่า 1 ด้าน พืชสมุนไพรที่พบ ได้แก่ ไพล มะขาม ตะไคร้หอม กระเพรา พญาขอ รางจีต พลับพลึง พริกไทย เป็นต้น ซึ่งสมุนไพรเหล่านี้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทำเป็นยารักษาโรค หรือทำหัตถการในคลินิกการแพทย์แผนไทยของทางมหาวิทยาลัย แสดงให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์ของพืชสมุนไพรและความหลากหลายของพืชสมุนไพรในบริเวณคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

คำสำคัญ : พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ความหลากหลาย พืชสมุนไพร การใช้ประโยชน์

Abstract

An ethnobotanical study aimed to explore a diversity of medicinal plants and utilization of medicinal plants in area of Faculty of Health and Sport Science (Study area 1,300 metres²), Thaksin University, Phatthalung campus, by means of exploring plants with folk healer and biologist to gather the data of tree, shrub, climber and herbaceous respectively. The survey of medicinal plants in the study area meet plants all 55 family 102 species. The most common family were found Fabaceae containing 10 species such as butterfly pea, sensitive plant, cassia tree etc. 54 species are tree (53%), 17 species are

สำรวจในบริเวณคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา ซึ่งพบว่า นักวิจัยของไทย ได้ทำการศึกษาวิจัยการใช้ประโยชน์จากพืชพื้นเมืองมากขึ้น ดังนั้น คณะวิจัยจึงจัดทำโครงการวิจัยเพื่อสำรวจข้อมูลพืชสมุนไพรที่มีในเขตคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง และวิเคราะห์ข้อมูลทางพฤกษศาสตร์ เพื่อใช้ระบุข้อมูลพฤกษศาสตร์ และการใช้ประโยชน์ของพืชที่มีอยู่รอบข้างคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา อันจะเป็นแนวทางไปสู่การนำทรัพยากรที่มีอยู่ภายในมหาวิทยาลัย มาใช้ประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพและยั่งยืน

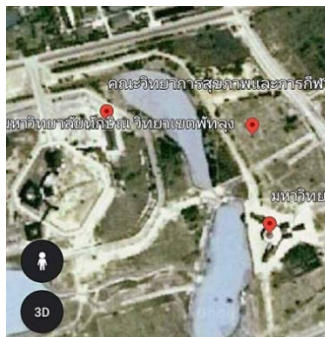
วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจความหลากหลายของพืชสมุนไพรบริเวณคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง
2. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ของพืชสมุนไพรบริเวณคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

วิธีการวิจัย

1. พื้นที่ศึกษา

คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง มีพื้นที่ 4 ไร่ 81 ตารางวา เป็นพื้นที่สำรวจขนาด 1,300 ตารางเมตร มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแอ่งน้ำขนาดใหญ่ (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ภาพถ่ายทางอากาศพื้นที่คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา

2. การเก็บข้อมูล

ทำการสำรวจพืชสมุนไพร จัดบันทึกข้อมูลและสอบถามข้อมูล ชื่อท้องถิ่น การใช้ประโยชน์ ส่วนที่ใช้ และวิธีการใช้ ขณะเดินสำรวจร่วมกับหมอสูท จันทร์แดง ซึ่งเป็นหมอพื้นบ้าน จังหวัดพัทลุง จำนวน 1 ท่าน และคุณมาณี แก้วชนิด นักพฤกษศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน ทำการสำรวจ และศึกษาเดือน กันยายน 2561 เก็บตัวอย่างโดยการบันทึกภาพถ่ายพรรณไม้ การบันทึกเสียง และการบันทึกภาพเคลื่อนไหว เพื่อนำมาตรวจสอบชื่อวิทยาศาสตร์และข้อมูลพืช

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ตรวจสอบชื่อวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องของพรรณพืชที่มีการใช้ประโยชน์ โดยการใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลสมุนไพร และการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ (นักพฤกษศาสตร์)
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลการใช้ประโยชน์ โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา และการตีความ

ผลการวิจัย

1. ประเภทของพืช

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของพืชสมุนไพรบริเวณคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง พบว่ามีพืชสมุนไพร ทั้งหมด 102 ชนิด ซึ่งจำแนกเป็นกลุ่มได้ดังนี้ (ตารางที่ 1 และภาพที่ 2)

1.1 พืชสมุนไพรที่เป็นไม้ยืนต้น 54 ชนิด พืชสมุนไพรที่เป็นไม้ยืนต้นที่พบมีลักษณะเป็นไม้ยืนต้น ที่พบในคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา วิทยาเขตพัทลุง ไม้ยืนต้นใช้เวลาในการเจริญเติบโตนาน แต่เมื่อโตเต็มที่แล้วก็สามารถใช้ประโยชน์จาก ดอก ใบ แก่น ราก หรือผลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายปีโดยไม่ต้องปลูกใหม่ ตัวอย่างพืชสมุนไพรในกลุ่มนี้ประกอบด้วย กระโดน กระท้อน กันเกรา กัลปพฤกษ์ กานพลู ขนุน ชี่เหล็ก แคน จันทน์กะพ้อ จันทน์ตะเคียนทอง เป็นต้น

1.2 พืชสมุนไพรที่เป็นไม้เถาหรือไม้เลื้อย 11 ชนิด พืชสมุนไพรในกลุ่มนี้เป็นพืชสมุนไพรที่ไม่สามารถทรงตัวได้โดยลำพัง จึงมักเลื้อยพันต้นไม้ใหญ่ หรือสิ่งพุงเป็นที่ยึดเกาะ เพื่อให้ลำต้นเจริญอยู่ได้ ตัวอย่างของพืชในกลุ่มนี้ประกอบด้วย กระแตไต่ไม้ เกล็ดนาคราช แก้วมังกร เถาเอ็น บอระเพ็ด ผักบุ้งแดง พริกไทย เป็นต้น

1.3 พืชสมุนไพรที่เป็นพืชล้มลุก 20 ชนิด เป็นพืชสมุนไพรที่สามารถปลูกได้ในระยะเวลาอันสั้น มีการเจริญเติบโต ออกดอกติดผล และตายเป็นส่วนใหญ่ จากนั้นตายไปเมื่อหมดฤดู ตัวอย่างพืชประเภทนี้ได้แก่ อัญชัน หญ้าลิ้นงู หญ้าชันกาด หญ้าเกล็ดหอย เป็นต้น

1.4 พืชสมุนไพรที่เป็นไม้พุ่ม 17 ชนิด เป็นพันธุ์ที่มีความสูงไม่เกิน 6 เมตร ลักษณะของการแตกกิ่งก้านสาขาในระดับใกล้เคียงกับพืชมดุน ไม้พุ่มบางชนิดเมื่อมีอายุมากขึ้น จะมีเนื้อไม้เหมือนกับต้นไม้ใหญ่ตัวอย่างพืชประเภทนี้ ได้แก่ กระเจี๊ยบแดง กระดุกไก่อขาว ข่าตาแดง ข่อย ชะอม ช้องแมว ใบเตย มันสำปะหลัง เป็นต้น

2. การใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร

จากการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร พบว่า มีการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังนี้ (ภาพที่ 3)

2.1 ใช้ประโยชน์ในการมาประกอบอาหารในวิถีชีวิตประจำวัน พืชสมุนไพรทุกชนิดที่ค้นพบนั้น สามารถนำมาใช้ประโยชน์โดยการ นำผักพื้นบ้านมาทำอาหารเป็นหลัก ทั้งที่ใช้เป็นอาหารหลัก หรือใช้ประกอบเพื่อเป็นผักที่เป็นส่วนหนึ่งของการปรุงอาหาร หรือใช้จิ้มน้ำพริก ใช้เป็นส่วนประกอบของแกง คั่ว เป็นต้น ซึ่งพืชสมุนไพรเหล่านี้ ได้แก่ บัวบก แคน กระเจี๊ยบแดง เป็นต้น

2.2 ใช้ในการสมุนไพรเพื่อสุขภาพพืชสมุนไพรหลายชนิดมีคุณค่าทางโภชนาการสูง ซึ่งพืชสมุนไพรหลายชนิดที่สามารถนำมาปรุงอาหาร แต่ในขณะเดียวกัน พืชเหล่านี้ก็ใช้เป็นสมุนไพรในการรักษาโรค และส่งเสริมสุขภาพได้ทุกชนิด เช่น กะเพรา เเตย สมอไทย เสดดพังพอน พวกนี้สามารถใช้เป็นยาแก้คันได้

2.3 ใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจนั้น จากการศึกษาจากคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา พบว่า ทำได้หลายทาง เช่น ใช้พืชสมุนไพรในการเลี้ยงสัตว์ พืชบางชนิดเมื่อเกิดขึ้นมาเป็นจำนวนมาก คนไม่สามารถนำไปปรุงอาหารได้หมด จึงหันมาให้ความสนใจในการนำไปผสมเป็นอาหารสัตว์ เพราะสามารถให้คุณค่าทางอาหารสูง สัตว์ชอบกิน เช่น ไมยราบ หญ้าตีนกา หญ้าคา หญ้าเกล็ดหอย การใช้ผักพื้นบ้านเหล่านี้ทำให้ลดต้นทุนการผลิตได้ และในขณะเดียวกันทำให้สัตว์โตเร็วไม่เป็นโรคอีกด้วย

3. ชื่อวงศ์และจำนวนพืชสมุนไพรที่พบมาก

จากการวิเคราะห์ชื่อวงศ์ และจำนวนพืชสมุนไพรที่พบมากบริเวณคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา พบพรรณพืชทั้งสิ้น 55 วงศ์ 102 ชนิด วงศ์ที่พบมากที่สุด คือ FABACEAE มี 10 ชนิด APOCYNACEAE มี 6 ชนิด วงศ์ MYRTACEAE และวงศ์ POACEAE มี 5 ชนิด วงศ์ PHYLLANTHACEAE, ANACARDIACEAE และ MORACEAE มี 4 ชนิด วงศ์ MALVACEAE, ACANTHACEAE, ZINGIBERACEAE, DIPTEROCARPACEAE, RUTACEAE และ RUBIACEAE มี 3 ชนิด ส่วนอีก 42 วงศ์ มีจำนวน 1-2 ชนิด เป็นดังนี้ (ภาพที่ 4)

ตารางที่ 1 ข้อมูลพืชสมุนไพรและการใช้ประโยชน์ บริเวณคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา

ลำดับ	ชื่อทั่วไป	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	วิสัย	การนำไปใช้ประโยชน์				
					สมุนไพร	อาหาร	ไม้ประดับ	สิ่งก่อสร้าง	อื่นๆ
1	กกน้ำ	<i>Cyperus involucratus</i> Roxb.	CYPERACEAE	H	/		/		/
2	กระเจี๊ยบแดง	<i>Hibiscus sabdariffa</i> Linn.	MALVACEAE	S	/	/			
3	กระดุกไก่ขาว	<i>Justicia gendarussa</i> Linn.	ACANTHACEAE	S	/				/
4	กระดุกไก่ดำ	<i>Justicia gendarussa</i> Burm.f.	CHLORANTHACEAE	S	/				
5	กระโดน	<i>Careya sphaerica</i> Roxb.	LEECYTHIDAACEAE	T	/	/			/
6	กระแตไต่ไม้	<i>Drynaria quercifolia</i> (L.) J. Sm.	POLYPODIACEAE	C	/		/		
7	กระท้อน	<i>Sandoricum koetjape</i> (Burm. f.) Merr	MALIACEAE	T	/	/		/	
8	กระเทียม	<i>Zingiber zerumbet</i> (L.) Smith	ZINGIBERACEAE	H	/				
9	กล้วย	<i>Musa sapientum</i> Linn.	MUSACEAE	H	/	/		/	/
10	กะเพราขาว	<i>Ocimum tenuiflorum</i> L.	LAMIACEAE	H	/	/			
11	กะเม็ง	<i>Eclipta prostrata</i> L.	ASTERACEAE	H	/				/
12	กันเกรา	<i>Fagraea fragrans</i> Roxb.	GENTIANACEAE	T	/			/	
13	กัลปพฤกษ์	<i>Cassia bakeriana</i> Craib	FABACEAE	T	/		/		
14	กานพลู	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. L.M.Perry	MYRTACEAE	T	/				
15	เกล็ดนาคราช	<i>Pyrosia piloselloides</i> (L.) Price	POLYPODIACEAE	C	/		/		
16	แก้วมังกร	<i>Hylocereus undatus</i> (Haw) Britt. & Rose.	CACTACEAE	C	/	/			
17	ขนุน	<i>Artocarpus heterophyllus</i> Lam	MORACEAE	T	/	/			/
18	ข่อย	<i>Streblus asper</i> Lour.	MORACEAE	S	/		/		
19	ข่าตาแดง	<i>Alpinia officinarum</i> .	ZINGIBERACEAE	S	/	/			

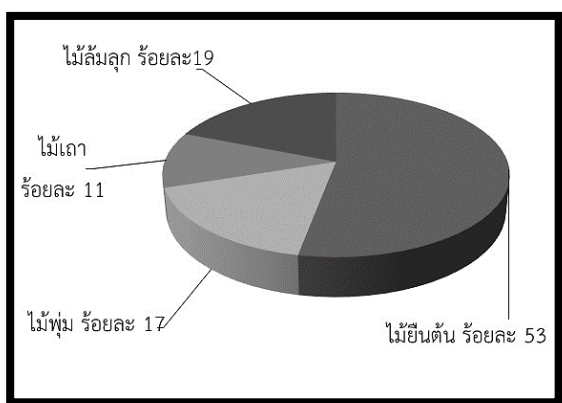
ลำดับ	ชื่อทั่วไป	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	วิสัย	การนำไปใช้ประโยชน์				
					สมุนไพร	อาหาร	ไม้ประดับ	สิ่งก่อสร้าง	อื่นๆ
20	ซีเหليلิก	<i>Senna siamea</i> (Lam.) TrwinBarneby	FABACEAE	T	/	/		/	
21	แค	<i>Sesbania grandiflora</i> (L.) Pers.	FABACEAE	T	/	/			/
22	โคลงเคลง- เลื้อย	<i>Heterocentron elegans</i> (Schltdl.) Kuntze	MELASTOMATACEAE	C	/	/	/		
23	จันทน์กะพ้อ	<i>Vatica diospyroides</i> Symington.	DIPTEROCARPACEAE	T	/		/		
24	จันทน์- ตะเคียนทอง	<i>Hopea odorata</i> Roxb.	DIPTEROCARPACEAE	T				/	
25	จันทผา	<i>Dracaena loureiroi</i> Gagnep.	RUSCACEAE	S	/		/		
26	จิกบ้าน	<i>Barringtonia racemosa</i> (L.) Spreng.	LECYTHIDACEAE	S	/	/			
27	จิงจาย	<i>Gmelina elliptica</i> Sm.	LAMIACEAE	S	/				/
28	ชมพู่มะเหมี่ยว	<i>Eugenia malaccensis</i> Linn.	MYRTACEAE	T	/	/	/		
29	ชะมวง	<i>Garcinia cowa</i> Roxb. ex Choisy	CLUSIACEAE	T	/	/			
30	ชะมวงเถา	<i>Aganonerion polymorphum</i> Pierre ex Spire	APOCYNACEAE	C	/	/		/	
31	ชะอม	<i>Acacia pennata</i> (L.) Willd.	FABACEAE	S	/	/			/
32	ช้องแมว	<i>Gmelina philippensis</i> Cham.	VERBENACEAE	S	/				
33	แซะ	<i>Millettia atropurpurea</i> Benth.	LEGUMINOSAE	T	/	/			
34	ตะไคร้	<i>Cymbopogon citratus</i> (DC.)	POACEAE	H	/	/		/	/
35	ตะไคร้หอม	<i>Cymbopogon nardus</i> Rendle.	POACEAE	H	/				
36	ตะแบก	<i>Lagerstoremia flribunda</i> Jack	LYTHRACEAE	T	/				
37	ตีนเป็ดน้ำ	<i>Cerbera odollam</i> Gaertn.	APOCYNACEAE	T	/		/	/	
38	เถาเอ็น	<i>Cryptolepis dubia</i> (Burm.f.) M.R.Almeida	APOCYNACEAE	C	/				
39	ทำม้ง	<i>Litsea Petiolata</i> Hook.f.	LAURACEAE	T	/	/			
40	เนียง	<i>Archidendron jiringa</i> (Jack) I.C. Nielsen	FABACEAE	T	/	/			
41	บอระเพ็ด	<i>Tinospora crispa</i> (L.)	MENISPERMACEAE	C	/				
42	บัวบก	<i>Centella asiatica</i> (L.) Urb.	APIACEAE	H	/	/			
43	บานบุรี	<i>Pandanus amaryllifolius</i> Roxb.	APOCYNACEAE	S,C	/		/		

ลำดับ	ชื่อทั่วไป	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	วิสัย	การนำไปใช้ประโยชน์				
					สมุนไพร	อาหาร	ไม้ประดับ	สิ่งก่อสร้าง	อื่นๆ
44	บุนนาค	<i>Mesua ferrea</i> L.	CALOPHYLLACEAE	T				/	
45	ใบเตย	<i>Pandanus amaryllifolius</i> Roxb.	PANDANACEAE	S	/	/			/
46	ประตู่	<i>Pterocarpus indicus</i> Willd.	FABACEAE	T	/	/			
47	แป๊ะ	<i>Vitex quinata</i> (LOUR.) F. N. WILLIMS	LABIATAE	T	/				
48	ผักบุ้งแดง	<i>Ipomoea aquatica</i> Forsk.	CONVOLVULACEAE	C	/		/		
49	ผักหวานบ้าน	<i>Sauropus androgynus</i> (L.) Merr.	PHYLLANTHACEAE	S	/	/			
50	ผักเหลียง	<i>Gnetum gnemon</i> var. tenerum	GNETACEAE	T	/	/			
51	ฝรั่ง	<i>Psidium guajava</i> Linn.	MYRTACEAE	T	/	/			
52	พญาออ	<i>Clinacanthus nutans</i> (Burm.f.) Lindau	ACANTHACEAE	T	/	/			
53	พญาสัตบรรณ	<i>Alstonia scholaris</i> (L.) R. Br.	APOCYNACEAE	T	/				
54	พรวด	<i>Rodomystus tomentosa</i> (Alt.) Hassk.	MYRTACEAE	S	/				
55	พริกไทย	<i>Piper nigrum</i> L.	PIPERACEAE	C	/	/		/	
56	พลับพลาก	<i>Microcos tomentosa</i> Smith.	MALVACEAE	T	/	/			/
57	พลับพลึง	<i>Crinum asiaticum</i> Linn.	AMARYLLIDACEAE	H	/	/		/	
58	พะยอม	<i>Shorea roxburghii</i> G. Don	DIPTEROCARPACEAE	T	/				
59	เพกา	<i>Oroxylum indicum</i> (L.) Kurz	BIGNONIAACEAE	T	/				
60	เพชรสังฆาต	<i>Cissus quadrangularis</i> L.	VITACEAE	C	/				
61	ไพล	<i>Zingiber cassumunar</i> Roxb.	ZINGIBERACEAE	H	/	/			
62	มะกรูด	<i>Citrus hystrix</i> DC.	RUTACEAE	T	/	/			
63	มะกอก	<i>Spondias pinnata</i> (L.f.) Kurz.	ANACARDIACEAE	T	/	/			
64	มะขาม	<i>Tamarindus indica</i> L.	FABACEAE	T	/	/	/	/	
65	มะขามป้อม	<i>Phyllanthus emblica</i> L.	PHYLLANTHACEAE	T	/				
66	มะเดื่อฉิ่ง	<i>Ficus racemosa</i> L.	MORACEAE	S	/	/			
67	มะเดื่อน้ำ	<i>Ficus racemosa</i> L.	MORACEAE	T	/				
68	มะนาว	<i>Citrus aurantifolia</i> Swing.	RUTACEAE	T	/	/			/
69	มะเนียงน้ำ	<i>Aesculus assamica</i> Griff.	HIPPOCASTANACEAE	T	/		/		
70	มะปริง	<i>Bouea microphylla</i> Merr.	ANACARDIACEAE	T	/	/			
71	มะพร้าว	<i>Cocos nucifera</i> L.	PALMAE	T	/	/			
72	มะเฟือง	<i>Averrhoa carambola</i> L.	OXALIDACEAE	T	/	/			

ลำดับ	ชื่อทั่วไป	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	วิสัย	การนำไปใช้ประโยชน์				
					สมุนไพร	อาหาร	ไม้ประดับ	สิ่งก่อสร้าง	อื่นๆ
73	มะม่วง	<i>Mangifera indica</i> L.	ANACARDIACEA	T	/	/	/		
74	มะม่วงหิมพานต์	<i>Anacardium occidentale</i> L.	ANACARDIACEA	T	/	/	/		
75	มะเมีนา	<i>Antidesma thwaitesianum</i> Muell.	EUPHORBIACEAE	S	/	/			
76	มะยม	<i>Phyllanthus acidus</i> Skeels.	PHYLLANTHACEAE	T	/	/			
77	มะละกอ	<i>Carica papaya</i> L.	CARICACEAE	H	/	/			
78	มะฮอกกานี	<i>Swietenia macrophylla</i> King.	MELIACEAE	T	/		/	/	
79	มังคุด	<i>Garcinia mangostana</i> L.	GUTTIFERAE	T	/	/			
80	มันสำปะหลัง	<i>Manihot esculenta</i> L.Crantz	EUPHORBIACEAE	S		/			/
81	ไมยราบ	<i>Mimosa pudica</i> L.	FABACEAE	H	/				
82	ยอป่า	<i>Morinda coreia</i> Buch.-Ham.	RUBIACEAE	T	/	/			
83	ราชพฤกษ์	<i>Cassia fistula</i> L.	CAESALPINIACEAE	T	/		/		
84	ละมุด	<i>Achras sapota</i> Linn.	SAPOTACEAE	T		/			/
85	ลั่นทมขาว	<i>Plumeria alba</i> L.	APOCYNACEAE	T	/		/		
86	ลำดวน	<i>Melodorum fruticosum</i> Lour.	ANNONACEAE	T	/	/			
87	ลิ้นงูเห่า	<i>Oldenlandia corymbosa</i> L.	RUBIACEAE	H	/				
88	ลิ้นมังกร	<i>Sauropus spatulifolius</i> Beille	PHYLLANTHACEA	T	/				
89	ว่านหางจระเข้	<i>Aloe vera</i> (Linn.) Burm. f.	ASPHODELACEAE	H	/	/	/		
90	สมอไทย	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	COMBRETACEAE	T	/		/	/	
91	ส้มโอ	<i>Citrus maxima</i> (Burm.) Merrill	RUTACEAE	T		/			
92	สับปะรด	<i>Ananas comosus</i> L.	BROMELIACEAE	H	/	/			
93	สาวหยุด	<i>Desmos chinensis</i> Lour.	ANNONACEAE	S	/	/			
94	เสลดพังพอน	<i>Clinacanthus nutans</i> (Burm.f.)	ACANTHACEAE	S	/				
95	เสาวรส	<i>Passiflora laurifolia</i> Linn	PASSIFLORACEAE	S	/	/			
96	หญ้า-เกล็ดหอย	<i>Desmodium triflorum</i> (L.) DC.	FABACEAE	H	/				
97	หญ้าคา	<i>Imperata cylindrica</i> (L.) Raeusch.	POACEAE	H	/	/			
98	หญ้าชันกาด	<i>Panicum repens</i> L.	POACEAE	H	/				
99	หญ้าตีนกา	<i>Eleusine indica</i> (L.) Gaertn	POACEAE	H	/				/

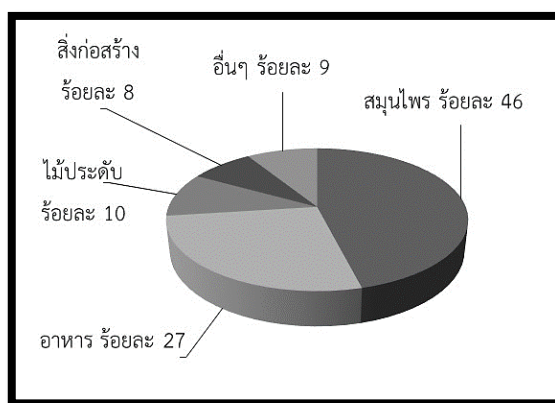
ลำดับ	ชื่อทั่วไป	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	วิสัย	การนำไปใช้ประโยชน์				
					สมุนไพร	อาหาร	ไม้ประดับ	สิ่งก่อสร้าง	อื่นๆ
100	หญ้าน้ำค้าง	<i>Eleusine indica</i> (L.) Gaertn	RUBIACEAE	H	/				/
101	หว่า	<i>Syzygium cumini</i> Linn.	MYRTACEAE	T	/	/		/	
102	อัญชัน	<i>Clitoria ternatea</i> L.	FABACEAE	H	/	/			/

หมายเหตุ T (Tree) = ไม้ยืนต้น , H (Herb) = ไม้ล้มลุก , S (Shrub) = ไม้พุ่ม , C (Climber) = ไม้เลื้อย

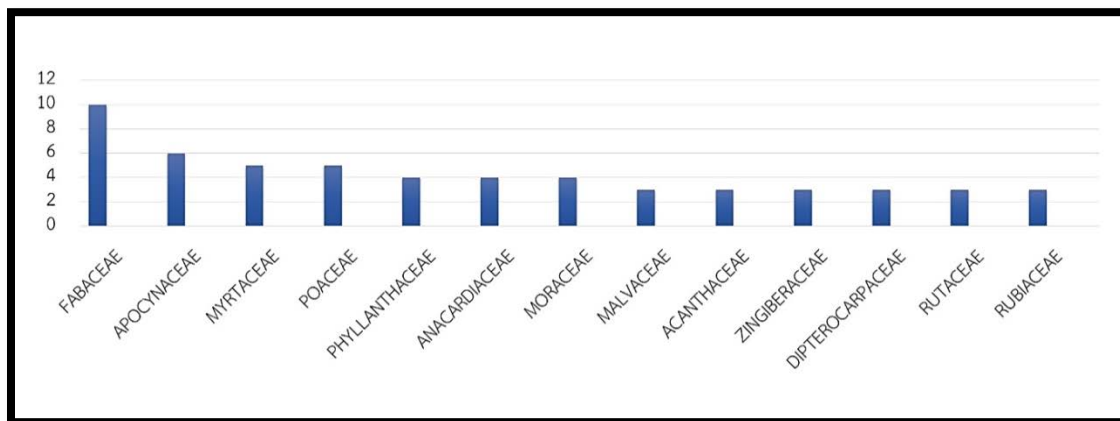
ภาพที่ 2 ลักษณะวิสัยพืช

บริเวณคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา

ภาพที่ 3 การนำไปใช้ประโยชน์ของพืช

บริเวณคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา

ภาพที่ 4 ชื่อวงศ์ และจำนวนสมุนไพร ที่พบมากที่สุด 13 อันดับ บริเวณคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา

การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

พื้นที่บริเวณคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง เป็นพื้นที่ที่บุคคลากร นิสิต และ บุคคลภายนอก สามารถนำพืชสมุนไพรไปใช้ประโยชน์ได้สะดวก ประกอบกับพืชสมุนไพรบริเวณดังกล่าว มีหลากหลายชนิดให้ เลือกใช้ตามความต้องการ ดังนั้นการสำรวจพืชสมุนไพรครั้งนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งในการรวบรวมข้อมูล และให้ข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ในการพัฒนา การนำไปใช้ประโยชน์ของพืชสมุนไพรในพื้นที่ดังกล่าวต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Jain and Borthakur (1980) ทำการศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของชาว Mikirs ที่อาศัยอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย พบว่าชาว Mikirs มีการใช้ประโยชน์จากป่าบริเวณรอบๆแหล่งที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่เป็นอาหาร และยารักษาโรค และการศึกษา ของ สุมาลี (2546) ทำการศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของชาวไทยทรงดำในหมู่บ้านห้วยยาง ตำบลสระลงเรือ อำเภอห้วย กระเจา จังหวัดกาญจนบุรี และหมู่บ้านดอนทอง ตำบลดอนข่อย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่าจะมีการใช้ ประโยชน์จากพืช 156 ชนิด โดยใช้เป็นสมุนไพร 140 ชนิด เป็นอาหาร 80 ชนิด และใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ 33 ชนิด ซึ่งจะ เห็นได้ว่า มีการใช้ประโยชน์ด้านการใช้สมุนไพรมากที่สุดเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อการนำไปใช้ประโยชน์

ในอนาคตควรควบคุมให้มีการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม หรือมาตรการอื่นๆ เพื่อไม่ให้จำนวนพืชที่มีอยู่ลดลงจน เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยในอนาคตอาจมีการวางแผนตัวอย่าง เพื่อสำรวจเปรียบเทียบความอุดมสมบูรณ์ ความหลากหลาย ในพื้นที่ เพื่อศึกษาผลกระทบอันเนื่องมาจากการใช้ประโยชน์ว่ามีมากน้อยเพียงใด อยู่ในระดับที่รบกวนต่อการสืบพันธุ์ตาม ธรรมชาติหรือไม่ เพื่อเก็บเป็นฐานข้อมูลในการวางแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- นภดล ทองนพเนื้อ. (2545). การนำพืชสมุนไพรมาใช้แทนยาแผนปัจจุบันเพื่อรักษาโรคทางเดินอาหารชุมชน. วารสาร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ปีที่7 (1),85-94.
- เพ็ญญา ทิพย์สุราษฎร์ และสุชาติ เชียงทอง. (2553). การศึกษาสังคมพืชสมุนไพรในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง จังหวัดสุ ราษฎร์ธานี.ศุนย์วิจัยและพัฒนาวัฒนธรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี.ปีที่ 6(1),609-627
- สุมาลี ทองดอนแอ และ ยิ่งยง ไพลุศานติวัฒนา. (2549). พฤกษศาสตร์พื้นบ้านของชุมชนไทยทรงดำในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.ปีที่ 44(1),139-146
- Jain, S.K. and Borthakur, S.K.. (1980). Ethnobotany of the Mikirs of India. Economic Botany34(3),264-272.

ST-P-03

การศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน บริเวณสระมรกต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

Ethnobotanical Study at Morakhot Pool, Thaksin University, Phatthalung Campus

ชรินทร์ อินทผลา¹ ชาวชาน ดะแซ¹ ณัฏฐา ชนะพล¹ ณัฐวดี แจ่มแจ่ม¹

นิชิวดี สมิตินทร์¹ ปิยะมณี กาญจนะ¹ รุสฟาตีมา ทิวาสมาน¹ อรุมา เลาะสมาน¹

อ๊กลีมา ดอมอลอ¹ มาณี แก้วชนิด² สวาท จันทน์แดง³ วิทวัส หมาดอี¹ และกุสุมาลย์ น้อยผา^{1*}

¹หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ,

²สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ³หมอฟื้นบ้านจังหวัดพัทลุง

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel. : 0866984155, E-mail address: kusumarn.n@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหลากหลายของพืชสมุนไพรพื้นบ้าน และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ริมสระมรกต ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง พื้นที่ 33,580 ตารางเมตร รูปแบบการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยทำการสอบถามและสัมภาษณ์หมอฟื้นบ้าน สำรวจเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ตรวจสอบวงศ์ สกุลและชนิดของพืช รวมทั้งลักษณะวิสัยของพืช จากการศึกษาพบพืชสมุนไพรจำนวน 62 ชนิด 40 วงศ์ วงศ์พืชที่พบมากที่สุดคือ วงศ์ DIPTEROCARPACEAE และ PHYLLANTHACEAE วงศ์ละ 4 ชนิด รองลงมาคือ วงศ์ ASTERACEAE POACEAE MORACEAE และ FABACEAE วงศ์ละ 3 ชนิด ตามลำดับ และในการจำแนกประเภทพืช ตามลักษณะวิสัย กลุ่มพืชที่พบมากที่สุด คือ ไม้ยืนต้น 31 ชนิด รองลงมาคือ พืชล้มลุก 13 ชนิด ไม้พุ่ม 11 ชนิด และไม้เถา/ไม้เลื้อย 7 ชนิด ตามลำดับ การใช้ประโยชน์ของพรรณพืช สามารถจำแนกโดยการใช้ประโยชน์เป็นพืชสมุนไพรมากที่สุด จำนวน 60 ชนิด รองลงมาคือ การใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ จำนวน 19 ชนิด ใช้เป็นอาหาร 16 ชนิด และใช้ทำที่อยู่อาศัยและเครื่องมือเครื่องใช้ 15 ชนิด ตามลำดับ โดยสมุนไพรแต่ละชนิดสามารถใช้ประโยชน์ได้มากกว่า 1 ด้าน ทั้งนี้เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่คนรุ่นหลังเพื่อให้ตระหนักถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรพื้นบ้าน และนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดเพื่อพัฒนาประเทศชาติต่อไป

คำสำคัญ : พืชสมุนไพร การใช้ประโยชน์ พัทลุง พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน สระมรกต

Abstract

The purpose of this research were to study the diversity of medicinal plants and their utilization at Morakhot pool, Thaksin University, Phatthalung Campus. The area been 33,580 m². The study was conducted by using questionnaires and interview with the local healers. The plant information including, family, genus, species and characteristics, were collected and analyzed. The results showed that there were 62 species of medicinal plants at

Morakhot Pool, Thaksin University, Phatthalung Campus, which could be divided into 40 families. The majority of families found were DIPTEROCARPACEAE (4 species), PHYLLANTHACEAE (4 species), ASTERACEAE (3 species), POACEAE (3 species), MORACEAE (3 species) and FABACEAE (3 species). Based on plant habits, these medicinal plants were found to be 31 trees, 13 herbs, 11 shrubs and 7 climbers. Various usages of the plants were reported as follows: medicine (60 species), miscellaneous uses (19 species), food (16 species) and construction (15 species). The plants found that one species can be used in situation more than 1 aspects of medicinal plant. This research provided knowledge that can be transferred into later generations for recognition and conservation of the local wisdoms in terms of local herbs applications, which will ultimately move the country forward.

Keyword: medicinal plant, utilization, Phatthalung, Ethnobotany, Morakhot Pool

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้นซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง แต่ในปัจจุบันความหลากหลายทางชีวภาพลดลงไปมาก ทำให้เกิดปัญหาการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญมากที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย เกิดจากพื้นที่ป่าถูกทำลายจากการบุกรุกทำลายป่า การให้สัมปทานป่าไม้ที่ขาดการควบคุมอย่างเพียงพอ การตัดถนนเข้าพื้นที่ป่า การทำเกษตรเชิงอุตสาหกรรม การขยายพื้นที่ทำการเกษตรและแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ถิ่นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตชนิดต่าง ๆ ถูกทำลาย เกิดมลพิษทางน้ำ และการสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต ซึ่งการลดลงอย่างมากของพื้นที่ป่าไม้มีผลทำให้พืชและสัตว์มีจำนวนและชนิดลดลงถึงขั้นสูญพันธุ์ การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของพืชในประเทศไทยพบว่า มีการศึกษาพันธุ์พืช ทั้งพืชสมุนไพรและพืชชนิดอื่น ๆ แล้วประมาณ 20,000 ชนิด และมีสิ่งมีชีวิตถึง 100,000 ชนิดที่ยังไม่ได้มีการศึกษาอย่างจริงจัง ซึ่งอาจมีจำนวนมากที่มีคุณค่าและสามารถนำมาพัฒนาเป็นอาหาร ยา หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ ความหลากหลายของพืชสมุนไพรในประเทศไทยมีการกระจายตัวอยู่ทั่วทุกภาคทั้งในป่าธรรมชาติที่อนุรักษ์ไว้และการปลูกขยายพันธุ์เพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคซึ่งมีทั้งสมุนไพรพื้นบ้าน สมุนไพรในครัวเรือน และมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร (สุนทรวิจิตร จินธรรม และคณะ, 2558)

พืชสมุนไพรพื้นบ้าน พืชสมุนไพร หมายถึง พืชที่ใช้ทำเป็นยารักษาโรค โดยใช้ส่วนต่างของพืชชนิดเดียว หรือหลายชนิดพร้อมกัน พืชสมุนไพรเป็นกลุ่มพืชที่อยู่ในความสนใจ และมีผู้ศึกษาทางด้านพฤกษศาสตร์พื้นบ้านมากที่สุด ยารักษาโรคปัจจุบันหลายขนาน ที่ผลิตเป็นอุตสาหกรรม ได้มาจากการศึกษาวิจัย การใช้พืชสมุนไพรพื้นบ้านของกลุ่มชนพื้นเมือง ตามป่าเขา หรือในชนบท ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ (ธวัชชัย สันติสุข, 2539)

พื้นที่สระมรกตเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งในมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ตั้งอยู่ระหว่างหอดูดาวของบุคลากรและหอดูดาวนิสิต ซึ่งประกอบไปด้วยพันธุ์ไม้หลายชนิด ประกอบไปด้วย ไม้ยืนต้น (Tree) ไม้พุ่ม (Shrub) ไม้ล้มลุก (Herb) ไม้เลื้อย (Climber) พืชตระกูลหญ้า (Grass) ดังภาพที่ 1 ดังนั้นจึงทำการศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้านบริเวณริมสระมรกต มหาวิทยาลัย

ทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหลากหลายของพืชสมุนไพรในบริเวณพื้นที่รอบสระมรกต ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง และการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร และนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมต่อท้องถิ่น ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชุมชน และการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนก่อนที่ความรู้ต่างๆ เหล่านี้จะสูญหายไปนอกจากนี้แล้วยังสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในงานด้านพฤกษศาสตร์อื่นๆ เช่น เภสัชศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และการอนุรักษ์ พันธุ์พืช

ภาพที่ 1 บริเวณสระมรกต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง มีพื้นที่โดยรอบประมาณพื้นที่ 33,580 ตารางเมตร

วิธีการดำเนินงาน

การศึกษาเรื่องการศึกษาความหลากหลายของพืชสมุนไพรพื้นบ้าน บริเวณสระมรกต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) การสำรวจ และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. พื้นที่ศึกษา คือ พื้นที่บริเวณริมสระมรกต ซึ่งตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง มีพื้นที่ 33,580 ตารางเมตร (ภาพที่1) ซึ่งลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มประกอบด้วยพรรณพืชหลากหลายชนิด มีลักษณะวิสัยพืช (Habits) ได้แก่ ไม้ยืนต้น (Tree) พืชล้มลุก (Herb) ไม้พุ่ม (Shrub) และไม้เถา/ไม้เลื้อย (Climber) เหมาะแก่การศึกษาเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาต่อยอดการเรียนรู้ต่อไป

2. การลงพื้นที่สำรวจ โดยจะสำรวจ ณ บริเวณริมสระมรกต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง โดยมีหมอสวาทจันทร์แดง ซึ่งเป็นหมอพื้นบ้านที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ อาทิเช่น ชื่อ ชนิด ลักษณะวิสัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการใช้พืชสมุนไพร โดยทำการสำรวจในเดือนกันยายน พ.ศ. 2561

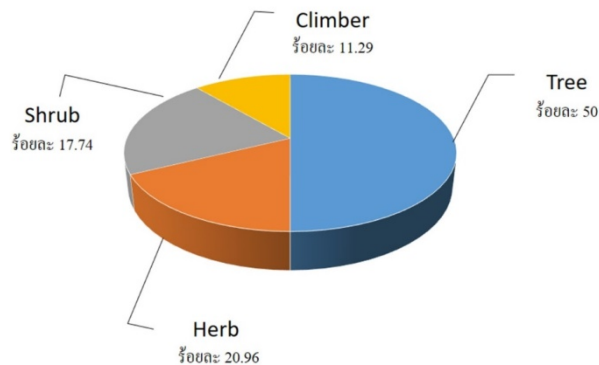
3. เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกข้อมูลทางพฤกษศาสตร์ กล้องถ่ายรูป เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการเก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการสัมภาษณ์แบบเปิด โดยหมอบ้าน 1 ท่าน โดยมีหลักของคำถามเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการใช้พืชสมุนไพร เพื่อให้ทราบ ชื่อ ชนิด ชื่อท้องถิ่น ลักษณะวิสัย สรรพคุณ และรูปแบบการใช้ประโยชน์ อาทิเช่น ใช้ประโยชน์เป็นพืชสมุนไพร ใช้ทำเครื่องมือเครื่องใช้ และใช้เป็นอาหาร เป็นต้น ซึ่งทำการเก็บตัวอย่างพืชตามที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการถ่ายภาพ จดบันทึกชื่อท้องถิ่น จากนั้นนำข้อมูลมาศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของลำต้น ใบ ดอกและผล ลักษณะวิสัยพืช ถิ่นอาศัยของพืช พร้อมทั้งบรรยายลักษณะต่างๆ โดยละเอียดถี่ถ้วน และยืนยันข้อมูลโดยนักพฤกษศาสตร์

5. สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ จำนวน ความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความหลากหลายของพรรณพืชบริเวณสระมรกต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง พบว่าพรรณพืชมีทั้งหมด 62 ชนิด 40 วงศ์ ดังตารางที่ 1 แยกตามวิสัยพืช (Habits) ได้ทั้งหมด 4 ประเภท แบ่งเป็น ไม้ยืนต้น (Tree) 31 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 50 พืชล้มลุก (Herb) 13 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 20.96 ไม้พุ่ม (Shrub) 11 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 17.74 และไม้เถา/ไม้เลื้อย (Climber) 7 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 11.29 ดังภาพที่ 2 ซึ่งวงศ์ที่พบมากที่สุด มีจำนวนพืช 4 ชนิด ได้แก่ DIPTEROCARPACEAE เช่น ตะเคียนทอง ยางนา ดังภาพที่ 3 และดังภาพที่ 4 ตามลำดับ และ PHYLLANTHACEAE เช่น มะยม มะเฒ่า ดังภาพที่ 5 และดังภาพที่ 6 ตามลำดับ เนื่องจากพืชทั้ง 2 วงศ์นี้ เป็นพืชที่ปลูกไว้เพื่อการอนุรักษ์ไว้สำหรับการเรียนรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่นจึงทำให้พบมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือวงศ์ ASTERACEAE POACEAE MORACEAE และ FABACEAE พบ 3 ชนิด ตามลำดับ ดังภาพที่ 7 และจากการศึกษาการใช้ประโยชน์ของพรรณพืช พบว่าพืชที่พบทั้งหมดมีจำนวน 62 ชนิด สามารถจำแนกโดยการใช้ประโยชน์เป็นพืชสมุนไพรมากที่สุด จำนวน 60 ชนิด รองลงมาคือการใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ จำนวน 19 ชนิด ใช้เป็นอาหาร 16 ชนิด ใช้ทำที่อยู่อาศัย และเครื่องมือเครื่องใช้ 15 ชนิด ดังภาพที่ 3 โดยสมุนไพรแต่ละชนิดสามารถใช้ประโยชน์ได้มากกว่า 1 อย่าง

ภาพที่ 2 วิสัย (Habits) ของพืช ณ บริเวณสระมรกต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

ภาพที่ 3 ไบตะเคียนทอง
(*Hopea odorata* Roxb.)

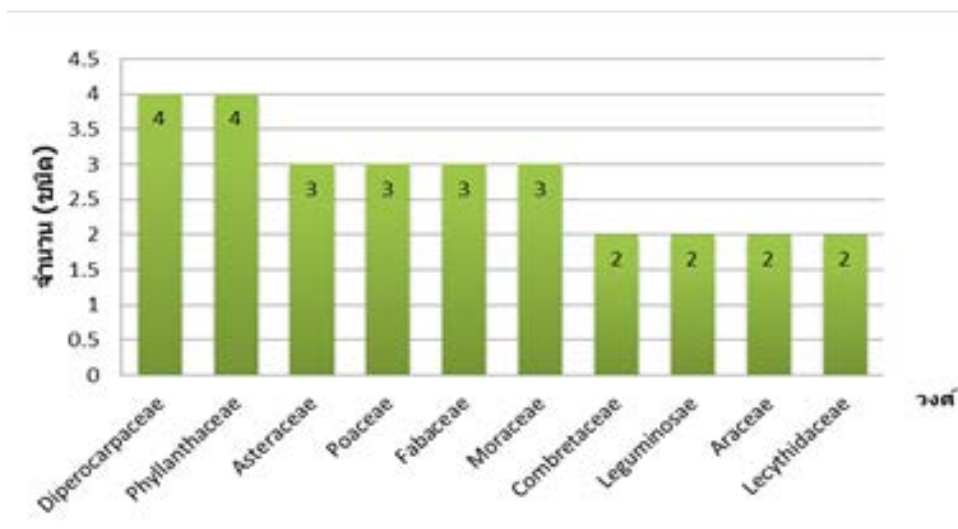
ภาพที่ 4 ไบยางนา
(*Dipterocarpus alatus* Roxb.Ex G.Don)

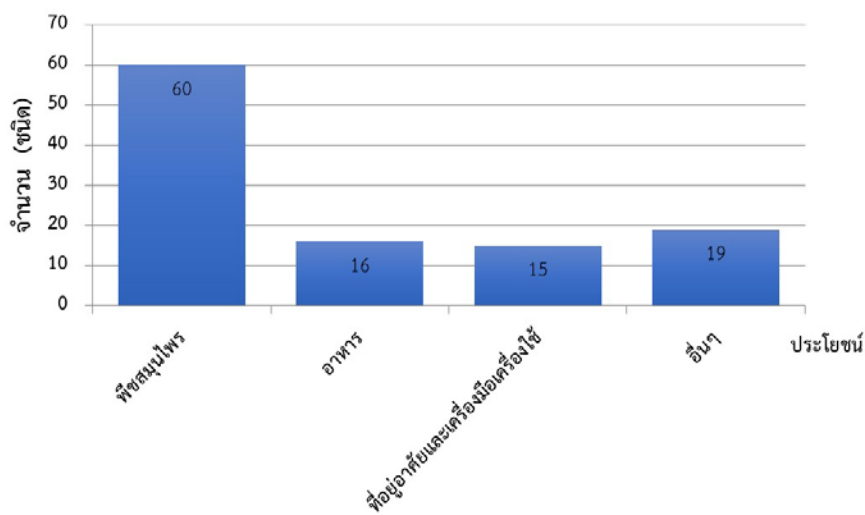
ภาพที่ 5 ไบมะยม
(*Phyllanthus acidus* (L.) Skeels.)

ภาพที่ 6 ผลและไบมะเฒ่า
(*Antidesma punctulatum* Miq.)

ภาพที่ 7 วงศ์พรรณพืชที่พบมากที่สุด 10 อันดับ ณ บริเวณสระมรกต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

ภาพที่ 8 ประโยชน์ด้านต่างๆของพืช ณ บริเวณสระมรกต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

ตารางที่ 1 ประโยชน์ด้านต่างๆของพืช ณ บริเวณสระมรกต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

Family	Botanical name	Common name	Plants habits	Utilization				Treatment
				Food	Medicinal plant	Construction	Miscellaneous uses	
ACANTHACEAE	<i>Asystasia gangetica</i> (L.) T. Anderson	บุษบาริมทาง	Herb	-	*	-	-	แก้ไอ แก้พิษ แก้ฝี
	<i>Ruellia tuberosa</i> Linn.	ด้อยตั้ง	Shrubs	-	*	-	*	แก้พิษ ตับพิษ
AMARANTHACEAE	<i>Alternanthera sessilis</i> (L.)	ผักเบ็ด	Herb	-	*	-	-	ดับพิษโลหิต บำรุงโลหิต
ANACARDIACEAE	<i>Anacardium occidentale</i> L.	มะม่วงหิมพานต์	Tree	*	*	-	-	บำรุงกำลัง แก้อ่อนเพลียง
	<i>Mangifera indica</i> L.	มะม่วง	Tree	*	*	-	-	แก้ท้องอืด ขับพยาธิ
ANNONACEAE	<i>Melodorum fruticosum</i> Lour.	ลำดวน	Tree	-	*	-	*	บำรุงโลหิต แก้ไอ
ARACEAE	<i>Dieffenbachia</i> sp.	สาวน้อยประแป้ง	Herb	-	-	-	*	-
ASPARAGACEAE	<i>Dracaena cochinchinensis</i> (Lour.) S. C.Chen.	จันทร์ผา	Tree	-	*	-	*	ช่วยแก้อาการปวดศีรษะ
ASTERACEAE	<i>Eclipta prostrata</i> (L.)	กะเม็ง	Shrub	-	*	-	-	ช่วยบำรุงเลือด แก้กระษัย
	<i>Emilia sonchifolia</i> (L.) DC.ex Wight	หุบปลาช่อน	Herb	*	*	-	-	แก้พิษ แก้บวม
	<i>Tridax procumbens</i> (L.)	ตีนตุ๊กแก	Herb	-	*	-	*	รักษาฝี แก้อักเสบตามข้อ
COMBRETACEAE	<i>Combretum quadrangulare</i> Kurz.	สะแกนา	Tree	-	*	-	*	แก้ไส้ติ่ง ไส้ลาม
	<i>Terminalia ivorensis</i> Chev	หูกระจง	Tree	-	-	-	*	-
COMMELINACEAE	<i>Commelina benghalensis</i> L.	ผักปลาม	Herb	-	*	-	-	เป็นยาระบาย แก้โรคทางผิวหนัง

Utilization

Family	Botanical name	Common name	Plants habits	Utilization				Treatment
				Food	Medicinal plant	Construction	Miscellaneous uses	
	<i>Morinda citrifolia</i> L.	ยอ	Tree	*	*	-	-	แก้ร้อนใน รักษาวิมโรค
CUCURBITACEAE	<i>Trichosanthes cordata</i> Roxb.	ขี้กาขาว	Climber	*	*	-	-	ดับพิษเสมหะ และโลหิต
CYANTHILIUM	<i>Cyanthillium cinereum</i> (L.) H.Rob.	หญ้าดอกขาว	Herb	*	*	-	*	แก้แผลเรื้อรัง แก้ น้ำกัดเท้า
DILLENIACEAE	<i>Tetracera loureiri</i> (Finet & Gagnep.) Pierre ex W. G. Craib	รสสุคนธ์	Tree	-	*	-	*	บำรุงหัวใจ แก้ อ่อนเพลีย
DIPTEROCARPACEAE	<i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb. Ex G. Don	ยางนา	Tree	-	*	*	*	ช่วยฟอกเลือด สมานแผล
	<i>Hopea odorata</i> Roxb.	ตะเคียนทอง	Tree	-	*	*	-	รักษาคุณทะราด ขับเสมหะ
DIPTEROCARPACEAE	<i>Shorea robusta</i> Roxb.	สาละ	Tree	-	*	-	-	ช่วยสมานแผล แก้โรคผิวหนัง
EUPHORBIACEAE	<i>Euphorbia hirta</i> L.	น้านมราชสีห์	Shrubs	-	*	-	-	แก้ไข้มาลาเรีย
	<i>Glochidion wallichianum</i> Muell. Arg.	มันปู	Shrub	-	*	-	-	เป็นยาบำรุง แก้อาการร้อนใน
FABACEAE	<i>Desmodium triflorum</i> (L.) DC.	หญ้าเกล็ดหอย	Herb	-	*	-	*	แก้บวม แก้แผลฟกช้ำ
	<i>Mimosa pudica</i> L.	ไมยราบ	Climber	-	*	-	-	แก้ตานขางในเด็กเล็ก
	<i>Peltophorum pterocarpum</i>	นนทรี	Shrub	-	*	-	-	ขับโลหิต ขับลม
GENTIANACEAE	<i>Fagraea fragrans</i> Roxb.	กันเกรา	Tree	-	*	*	*	แก้ไข้มาลาเรีย แก้หอบหืด
GUTTIFERAE	<i>Mesua ferrea</i> Linn.	บุณฑุก	Tree	-	*	*	*	บำรุงธาตุ ขับเหื้อ

Utilization

Family	Botanical name	Common name	Plants habits	Utilization				Treatment
				Food	Medicinal plant	Construction	Miscellaneous uses	
HYPERICACEAE	<i>Cratoxylum maingayi</i> Dyer.	ตีวชน	Tree	-	*	*	-	แก้ธาตุพิการ แก้อาการคัน
LAURACEAE	<i>Cassytha filiformis</i> L.	สังวาลพระอินทร์	Climber	-	*	-	-	แก้พิษในเลือด
LECYTHIDACEAE	<i>Barringtonia acutangula</i> (L.) Gaertn	จิกน้ำ	Tree	-	*	-	-	ขับระดูในสตรี
	<i>Careya sphaerica</i> Roxb.	กระโดน	Tree	-	*	*	-	สมานแผล แก้ท้องเสีย
LEGUMINOSAE	<i>Senna siamea</i> (Lam.) Irwin & Barneby	ขี้เหล็ก	Tree	*	*	*	*	บำรุงโลหิต ช่วยให้อาหารย่อย
LYGODIACEAE	<i>Lygodium flexuosum</i> (L.) Sw.	ลิเภา	Climber	-	*	-	-	แก้อาการร้อนใน แก้โรคนิว
LYTHRACEAE	<i>Lagerstroemia macrocarpa</i> Wall.	อินทนิล	Tree	-	*	-	*	รักษาโรคเบาหวาน
MALVACEAE	<i>Sida acuta</i> Burm.f.	หญ้าขี้ฉ้อ	Shrubs	-	*	-	-	แก้ปวดมดลูก แก้ปวดตามข้อ
MALVACEAE	<i>Urena lobata</i> L.	ขี้ครอก	Herb	-	*	-	-	แก้ฝี แก้โรคปวดข้อ
MELASTOMATAACEAE	<i>Melastoma saigonense</i> (Kuntze) Merr.	โคลงเคลง	Shrub	-	-	*	*	-
MELIACEAE	<i>Swietenia macrophylla</i> King.	มะฮอกกานีใบใหญ่	Tree	*	*	*	*	ช่วยเจริญอาหาร
MORACEAE	<i>Chromolaena odorata</i> (L.) R.M.King & H.Rob.	สาบเสือ	Herb	-	*	-	-	แก้อาการท้องขึ้น ท้องเฟ้อ
	<i>Ficus annulata</i>	โพธิ์	Tree	-	*	-	-	แก้ท้องผูก สมานแผล
	<i>Sreblus asper</i> Lour.	ข่อย	Tree	-	*	-	-	ทำให้เจริญอาหาร

Utilization

Family	Botanical name	Common name	Plants habits	Utilization				Treatment
				Food	Medicinal plant	Construction	Miscellaneous uses	
ONAGRACEAE	<i>Ludwigia adscendens</i> (L.) H.Hara	แพงพวยน้ำ	Herb	-	*	-	-	แก้ร้อนใน กระจายน้ำ
PALMAE	<i>Borassus flabellifer</i> L.	ตาล	Tree	*	*	*	-	ช่วยลดความดันโลหิต ขับเลือด
	<i>Cocos nucifera</i> Linn	มะพร้าว	Tree	*	*	-	-	แก้กระจาย ป้องกันโรคหัวใจ
PAPILLONACEAE	<i>Dalbergia cochinchinensis</i> Pierra.	พะยุง	Tree	-	*	*	-	แก้พิษเชื้อซิม
PHYLLANTHACEAE	<i>Antidesma punctulatum</i> Miq.	มะเเฒ่า	Tree	*	*	*	*	แก้บิด แก้ท้องเสีย
	<i>Glochidion rubrum</i> Blume	กระตุมผี	Shrub	-	*	-	-	ขับเสมหะ
	<i>Phyllanthus acidus</i> (L.) Skeels	มะยม	Tree	*	*	-	-	เป็นยาระบายอ่อนๆ
	<i>Phyllanthus amarus</i> Schumach.&Thonn.	ลูกใต้ใบ	Shrubs	-	*	-	-	แก้ไข ขับปัสสาวะ
POACEAE	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	หญ้าแพรก	Climber	-	*	-	-	แก้โรคเบาหวาน ขับปัสสาวะ
	<i>Imperata cylindrica</i> (L.) Raeusch.	หญ้าคา	Tree	-	*	*	*	รักษาความดันโลหิตสูง
	<i>Leersia hexandra</i> Sw	หญ้าไทร	Herb	-	*	-	-	ขับปัสสาวะ
PTERIDACEAE	<i>Stenochlaena palustris</i> (Burm. f) Bedd.	ลำแพ้ง	Climber	-	*	-	-	แก้ไข แก้ส้นนิบาด
RHAMNACEAE	<i>Ziziphus oenopolia</i> (L.) Mill.	เล็บเหยี่ยว	Shrub	*	*	-	-	ขับปัสสาวะ ขับนิ่ว
ROSACEAE	<i>Pyrus communis</i>	แพร์	Tree	*	*	-	-	ขับปัสสาวะ รักษาโรคเก๊าท์

Utilization

Family	Botanical name	Common name	Plants habits	Utilization				Treatment
				Food	Medicinal plant	Construction	Miscellaneous uses	
RUBIACEAE	<i>Morinda coreia</i> Buch.-Ham.	ยอป่า	Tree	-	*	-	-	ขับเลือด แก้จุกเสียด
	<i>Oldenlandia corymbosa</i> L.	หญ้าลิ้นงู	Shrub	-	*	-	-	ฆ่าพยาธิ ช่วยขจัดสารพิษ
TILIACEAE	<i>Microcos tomentosa</i> Sm.	ไม้ลาย	Tree	*	*	-	-	ช่วยกระจายโลหิต แก้ฟกช้ำ
UMBELLIFRAE	<i>Centella asiatica</i> (Linn.) Urban.	บัวบก	Herb	-	*	*	-	แก้ช้ำใน กระจายน้ำ
VITACEAE	<i>Embelia subcoriacea</i> Mez.	ส้มอ้อบแอ็บ	Climber	*	*	-	-	ขับปัสสาวะ ขับนิ่ว

* Use, - Disuse

อภิปรายและสรุปผล

จากการศึกษาพบว่าพืชสมุนไพรที่สำรวจพบในพื้นที่ริมสระมรกต ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง มีจำนวน 62 ชนิด 40 วงศ์ แยกตามวิสัยพืชได้ทั้งหมด 4 ประเภท แบ่งเป็น ไม้ยืนต้น 31 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 50 พืชล้มลุก 13 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 20.96 ไม้พุ่ม 11 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 17.74 และไม้เถา/ไม้เลื้อย 7 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 11.29 โดยวงศ์ที่พบมากที่สุดได้แก่ DIPTEROCARPACEAE และ PHYLLANTHACEAE พบ 4 ชนิด รองลงมาคือ วงศ์ ASTERACEAE POACEAE MORACEAE และ FABACEAE พบ 3 ชนิด การใช้ประโยชน์ของพรรณพืช สามารถจำแนกโดยการใช้ประโยชน์เป็นพืชสมุนไพรมากที่สุดจำนวน 60 ชนิด รองลงมาคือ การใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ จำนวน 19 ชนิด ใช้เป็นอาหาร 16 ชนิด ใช้ทำที่อยู่อาศัยและเครื่องมือเครื่องใช้ 15 ชนิด ซึ่งพื้นที่ที่คณะวิจัยใช้ในการศึกษามีลักษณะทางภูมิศาสตร์คล้ายคลึงกับงานวิจัยของสามารถ ใจเตี้ย และพัชรี วงศ์พันธ์ (2560) ในเรื่องการศึกษาความหลากหลายและการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรพื้นบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำลี้ จังหวัดลำพูน ผลการศึกษา พบว่า ในพื้นที่ลุ่มน้ำลี้มีภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์สมุนไพรพื้นบ้านทั้งชื่อท้องถิ่น ส่วนที่ใช้ทำยา สรรพคุณ และวิธีการใช้โดยมีหมอพื้นบ้านเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ซึ่งในพื้นที่นี้พบพืชสมุนไพรไม่ใหญ่ จำนวน 9 ชนิด โดยพืชสมุนไพรที่มีค่าดัชนีสำคัญมากที่สุด คือ มะเกลือ (ร้อยละ 1.04) พืชสมุนไพรไม้พุ่มจำนวน 12 ชนิด โดยพืชสมุนไพรที่มีค่าดัชนีสำคัญมากที่สุด คือ ชะเอมป่า (ร้อยละ 3.85) และสมุนไพรพื้นล่างจำนวน 9 ชนิด โดยพืชสมุนไพรที่มีความหนาแน่นมากที่สุด คือ หนอนตายยาก (406 ต้นต่อไร่)

ทั้งนี้งานวิจัยยังมีความสอดคล้องกับการศึกษา ของ สุรชาติ สินวรรณ และณัฐบดี วิริยวัฒน์ (2557) ทำการศึกษาความหลากหลายของสมุนไพรและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เขาพระ อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยพบพืชสมุนไพรทั้งสิ้น 20 ชนิด 13 วงศ์ 18 สกุล พบว่ามีการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร 28 คำรับ ส่วนของพืชที่นำมาใช้ในการปรุงยา มากที่สุด คือ ลำต้น และผลการศึกษาของ สุมาลี ทองดอนแอ และยิ่งยง ไผ่สุขตานติวัฒนา (2546) ทำการศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของชาวไทยทรงดำใน จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดนครปฐม พบว่าจากการใช้ประโยชน์ จากพืช 156 ชนิด โดยใช้เป็นสมุนไพร 140 ชนิด และเป็นอาหาร 80 ชนิด และใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ 33 ชนิด ซึ่งจะเห็นได้ว่าการใช้ประโยชน์ในด้านสมุนไพรมากที่สุดเช่นเดียวกัน และผลการศึกษาของ ยุทธนา ทองบุญเกื้อ (2551) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลาย และการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร ในวนอุทยานถ้ำเพชร – ถ้ำทอง อำเภอตากลิ จังหวัดนครสวรรค์ พบพืชสมุนไพรทั้งหมด 263 ชนิด 80 วงศ์ เป็นพรรณไม้ท้องถิ่นทั้งหมด 231 ชนิด พรรณไม้ต่างถิ่น (Exotic species) 32 ชนิด จำแนกตามวิสัยพืชที่พบมากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ ไม้ต้น (Tree) 69 ชนิด ไม้ล้มลุก (Herb) 51 ชนิด และไม้เถา (Climber) 36 ชนิด ตามลำดับ วงศ์พืชที่พบมากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ วงศ์ EUPHORBIACEAE จำนวน 20 ชนิด วงศ์ LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE จำนวน 18 ชนิด วงศ์ LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE จำนวน 13 ชนิด ตามลำดับ พืชสมุนไพรที่พบนอกจากใช้ประโยชน์ในด้านเป็นยาบำบัดรักษาโรค และบำรุงร่างกายให้แข็งแรง แล้วยังสามารถใช้เป็นพืชอาหารพื้นบ้าน ใช้ประโยชน์ในการก่อสร้าง และทำด้ามเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ

นอกจากนี้พื้นที่บริเวณดังกล่าวยังเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน สามารถนำสมุนไพรโดยรอบนำมาประกอบอาหาร และประโยชน์ในด้านอื่นๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- ธวัชชัย สันติสุข. 2539. พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม 21 (2551): 229-232.
- ยุทธนา ทองบุญเกื้อ. (2551). ความหลากหลายและการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรในวนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์. สำนักบริการพื้นที่อนุรักษ์ที่ 12 (นครสวรรค์) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช.
- สามารถ ใจเตี้ย และพัชรี วงศ์พันธ์. (2560). ทำการศึกษาความหลากหลายและการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรพื้นบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำดี จังหวัดลำพูน. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรดิตถ์*, 9(1), 13-22.
- สุนทรี่ จินธรรม, ปณณัฎฐ์ ถกถกถิติ และจิรภัทร์ อัฐธิศิลป์เวท. (2558). การศึกษาความหลากหลายของพรรณพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านดงบัง ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี. *วารสารวิจัยสหวิทยาการไทย*, 10(3), 1-8
- สุมาลี ทองดอนแอ และยิ่งยง ไผ่สุขศานติวัฒนา. (2546). พฤกษศาสตร์พื้นบ้านของชุมชนไทยทรงดำในจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุรชาติ สินวรรณ และณัฐบตี วิริยาวัฒน์. (2557). การศึกษาความหลากหลายของสมุนไพรและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เขาพระอำเภอเดิมบางนางบวชจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิจัยมสทสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 7(1), 1-20

ST-P-04

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน บริเวณอาคารบริหารและสำนักงานกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

Ethnobotanical at Executive Building and Central Office,

Thaksin University, Phatthalung Campus

ยามี่ละห์ มูดอเลาะ¹ นูรีซัน ทิเล¹ นูรีมัน ลือแบลวง¹ นูรูลฮูดา เจ๊ะเต๊ะ¹ ฟาเตม คารัง¹ รุสนา อาแต่¹ อับดุลฮาฟิซ อีแต่¹
กฤษกร หลังสิง¹ มานี แก้วชนิด² สวาท จันทร์แดง³ วิทวัส หมาดอี¹ และกุสุมาลย์ น้อยผา^{1*}

¹หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ

²สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ³หมอฟันบ้านจังหวัดพัทลุง

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0866984155, E-mail address: kusumarn.n@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหลากหลายของพฤกษศาสตร์พื้นบ้านในบริเวณอาคารบริหารและสำนักงานกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง และเพื่อศึกษาภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ของสมุนไพร เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยทำการสำรวจพื้นที่ในบริเวณอาคารบริหารและสำนักงานกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ผลการศึกษาพบพืชทั้งหมด 77 ชนิด 44 วงศ์ วงศ์พืชที่พบมากที่สุด คือ วงศ์ FABACEAE จำนวน 7 ชนิด POACEAE จำนวน 6 ชนิด เช่น PIPERRACEAE และ EUPHOBACEAE จำนวน 5 ชนิด ARACEAE ASTERACEAE และ PHYLLANTHACEAE จำนวน 3 ชนิด และในการจำแนกประเภทพืชตามลักษณะวิสัยกลุ่มพืชที่พบมากที่สุด คือ ไม้ยืนต้น (Trees) จำนวน 31 ชนิด รองลงมาคือ ไม้ล้มลุก (Herbs) จำนวน 27 ชนิด ไม้พุ่ม (Shrubs) จำนวน 17 ชนิด และไม้เถาเลื้อย (Climbers) จำนวน 2 ชนิด ตามลำดับ โดยวงศ์ที่นำมาใช้ประโยชน์เป็นพืชสมุนไพรมากที่สุด คือ วงศ์ FABACEAE เช่น ชงโค ถั่วแระฝี และนนทรี รองลงมา คือ วงศ์ POACEAE เช่น หญ้าแพรก หญ้าไทร หญ้าคา และวงศ์ EUPHOBACEAE เช่น ตำแยแมว น้ำนมราชสีห์ พญาไร้ใบ จากการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของพืชสมุนไพรในบริเวณอาคารบริหารและสำนักงานกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

คำสำคัญ : พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ความหลากหลาย พัทลุง

Abstract

The purpose of this research were to study the ethnobotany diversity and the knowledge of using medicinal plant at Executive Building and Central Office, Thaksin University Phatthalung Campus (TUPC). Survey research conducted and result indicated that 77 species 44 families. The mostly of family in this area were FABACEAE (7 species), POACEAE (6 species), PIPERRACEAE and EUPHOBACEAE (5 species), ARACEAE ASTERACEAE and PHYLLANTHACEAE (3 species). This medicinal plant divided by habitat were 31

trees, 27 herbs, 17 shrubs, 2 climbers, respectively. The mostly medicinal plants of family were FABACEAE (*Bauhinia purpurea* L., *Cajanus cajan* (L.) Millsp., *Peltophorum pterocarpum.*), POACEAE (*Cynodon dactylon* (L.) Pers., *Leersia hexandra* Sw., *Imperata cylindrical* Beauv.) and EUPHOBACEAE (*Acalypha india* L., *Euphorbia hirta* L., *Euphorbia tirucalli* L.). It was indicated diversity of medicinal plant of Executive Building and Central Office, Thaksin University, Phatthalung Campus.

Keywords : ethnobotany, diversity, Phatthalung

บทนำ

ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งพืช สัตว์ แร่ธาตุ ที่หลากหลายนานาพันธุ์ภายใต้ระบบนิเวศที่แตกต่างกัน สมุนไพรเป็นพืชที่คนไทยรู้จักนำมาใช้ประโยชน์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้เป็นอาหารและยาซึ่งเกิดจากความรู้เชิงวัฒนธรรม การทดลองปฏิบัติ การคัดเลือก และการถ่ายทอดโดยชุมชนและสังคมเป็นเวลาค่อนข้างยาวนาน เป็นการเรียนรู้จากความจริงในการดำเนินชีวิตซึ่งเรียกว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน การใช้สมุนไพรในการรักษาโรคเป็นส่วนหนึ่งของการแพทย์พื้นบ้านของสังคมไทยที่มีมาช้านานก่อนที่การแพทย์แผนตะวันตกหรือแพทย์แผนปัจจุบันจะเข้ามาแพร่หลายอย่างเช่นปัจจุบันนี้และแพทย์พื้นบ้านของไทยซึ่งรวมถึงการใช้สมุนไพรซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนไทยนั้น ยังคงเป็นที่พึ่งและทางเลือกหนึ่งในการดูแลสุขภาพของคนไทยได้โดยอย่างยิ่งในชนบท (นภดลทองนพเนื้อ และคณะ, 2545)

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน (Ethnobotany) เป็นการรวบรวมภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชของคนในแต่ละท้องถิ่น การศึกษามุ่งเน้นไปที่กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตแบบพึ่งพิงธรรมชาติซึ่งมีการใช้ประโยชน์หลายด้าน เช่น การค้นหาพืชชนิดใหม่ ๆ ปรับปรุงพันธุ์ค้นหาพืชสมุนไพรรักษาโรค บำรุงกำลังอาหารเสริมสุขภาพ ฯลฯ (วิชชัย สันติสุข, 2539) เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมานานหลายพันปี (จันทราธิษัฏ โตรานนท์, 2541) พฤกษศาสตร์พื้นบ้านเป็นพรรณพืชที่เจริญงอกงามตามธรรมชาติในท้องถิ่นหรือถูกนำมาปลูกไว้เพื่อความสะดวกในการเก็บบริโภค พืชพื้นบ้านจะมีชื่อเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น

มีการใช้ประโยชน์อย่างหลากหลายสามารถจำแนกพืชพื้นบ้านออกเป็นกลุ่มตามลักษณะการบริโภคหรือการใช้งาน ดังนี้

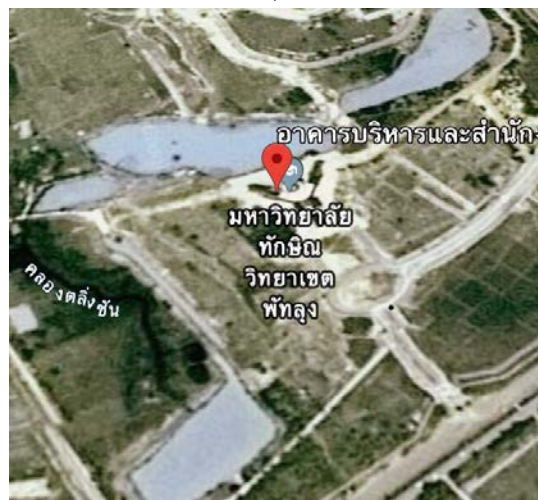
1. พืชอาหารหรือที่นิยมเรียกกันว่าผักพื้นบ้านเป็นพืชที่นำมาบริโภคในรูปผักสด อาหารแปรรูปหรือผลิตภัณฑ์ ที่ใช้ประกอบอาหาร
2. พืชสมุนไพรเป็นพืชที่นำมาใช้รักษาโรคตามวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น
3. พืชเครื่องเทศเป็นพืชที่มีกลิ่นฉุน รสเผ็ดร้อน ใช้เป็นส่วนประกอบในตำรายาไทยและใช้ปรุงแต่งอาหาร
4. พืชที่ใช้ยารักษาพืชและสัตว์เป็นพืชที่ให้สารออกฤทธิ์ในการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช วัชพืชหรือศัตรูสัตว์เลี้ยง
5. พืชที่ใช้ประโยชน์ทางด้านอื่น ๆ เช่น พืชที่ให้เส้นใย ให้สี กลิ่นหรือพืชที่ใช้ประดับตกแต่งเพื่อความสวยงาม หรือใช้ในเครื่องสำอาง เป็นต้น

ดังนั้นจึงทำการศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้านบริเวณมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหลากหลายของพืชสมุนไพรและเพื่อศึกษาภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ของสมุนไพร ในบริเวณรอบอาคารบริหารสำนักงานกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง นำไปสู่การจัดการเพื่อเป็นแนวทางการใช้ประโยชน์ พรรณพืชควบคู่กับวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นให้มีความเพียงพอและยั่งยืนสืบไป

วิธีการดำเนินงาน

การศึกษาครั้งนี้เป็นเรื่องความหลากหลายของพรรณพืชพื้นบ้าน บริเวณโดยรอบอาคารบริหารและสำนักงานกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อศึกษาพรรณพืชพื้นบ้านโดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. **พื้นที่ศึกษา** อาคารบริหารและสำนักงานกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ซึ่งเป็นพื้นที่ทางทิศตะวันตกของอาคารบริหารและสำนักงานกลาง ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีเนื้อที่ทั้งหมด 18,984 ตารางเมตร ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 พื้นที่ศึกษาบริเวณอาคารบริหารและสำนักงานกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

2. การเก็บข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

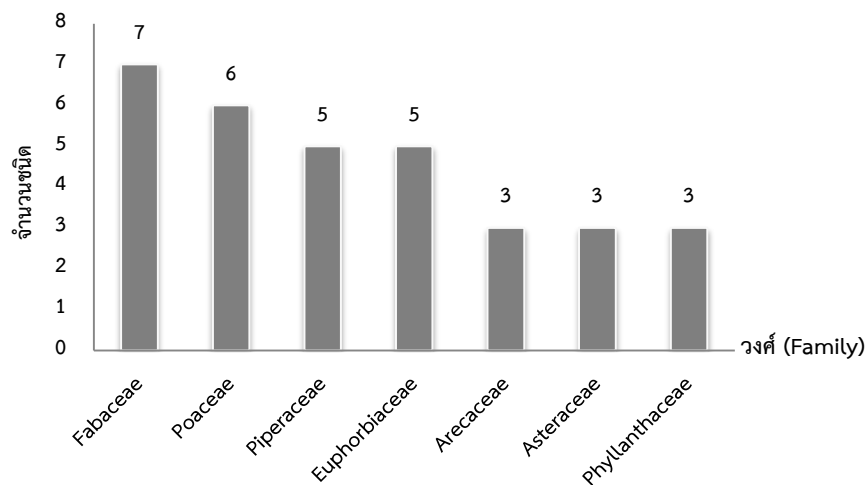
1. ศึกษาเอกสารที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน
2. สสำรวจสมุนไพรภาคสนาม พร้อมด้วยประชาชนชาวบ้านที่มีความชำนาญเกี่ยวกับพืชสมุนไพร เพื่อให้ทราบข้อมูลหลัก คือ ชนิดของพืชสมุนไพร ชื่อท้องถิ่น ส่วนที่ใช้ สรรพคุณ ทั้งนี้มีการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูล ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2561 พร้อมถ่ายภาพพืชพื้นบ้านแต่ละส่วนที่อยู่เหนือดินและนับจำนวนพรรณไม้พื้นบ้านที่ทำการศึกษาบริเวณอาคารบริหารและสำนักงานกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง
3. เก็บตัวอย่างพืชตามที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ถ่ายภาพ จดบันทึก มาศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ และการตรวจสอบชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชพื้นบ้าน จำแนกชื่อวงศ์ สกุล และยืนยันโดยนักพฤกษศาสตร์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์การใช้ประโยชน์ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยหมอบ้าน 1 คน ทำการเก็บตัวอย่างพืชตามที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ถ่ายภาพ จดบันทึกชื่อท้องถิ่นจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4. รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพืชพื้นบ้านที่ทำการศึกษา

5. สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ จำนวน ความถี่ และร้อยละ

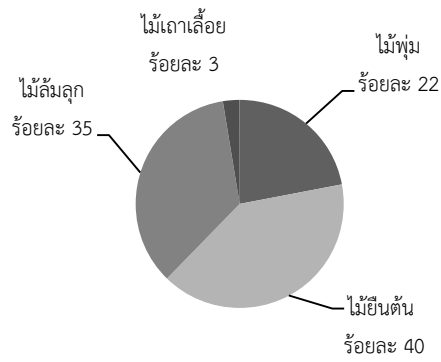
ผลการศึกษา

การศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน บริเวณอาคารบริหารและสำนักงานกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง พบพืชสมุนไพรจำนวน 77 ชนิด 44 วงศ์ (ตารางที่ 1) วงศ์พืชที่พบมากที่สุดคือวงศ์ Fabaceae จำนวน 7 ชนิด Poaceae จำนวน 6 ชนิด Piperaceae และ Euphorbiaceae วงศ์ละ 5 ชนิด Araceae Asteraceae และ Phyllanthaceae วงศ์ละ 3 ชนิด Araceae Combretaceae Dipterocarpaceae Guttiferaceae Malastomataceae Meliaceae และ Moraceae วงศ์ละ 2 ชนิด และ วงศ์อื่น ๆ วงศ์ละ 1 ชนิด (ภาพที่ 2)

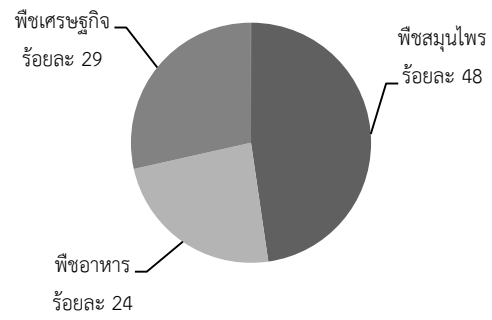

ภาพที่ 2 ชื่อวงศ์และจำนวนสมุนไพรที่พบมากที่สุด 7 อันดับ

เมื่อพิจารณาการนำพืชสมุนไพรไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ พบพืชสมุนไพร 72 ชนิด (47.7%) พืชอาหาร 36 ชนิด (23.8%) และพืชเศรษฐกิจ 43 ชนิด (28.5%) (ภาพที่ 3) โดยเมื่อจำแนกตามลักษณะวิสัยพบว่าเป็นไม้ยืนต้น 31 ชนิด (40.3%) ไม้ล้มลุก 27 ชนิด (35.1%) ไม้พุ่ม 17 ชนิด (22%) และไม้เถาเลื้อย 2 ชนิด (2.6%) (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 3 การใช้ประโยชน์พืชในด้านต่าง ๆ

ภาพที่ 4 ลักษณะวิสัยพืช

ตารางที่ 1 พืชต่างๆที่พบบริเวณอาคารบริหารและสำนักงานกลาง

ชื่อวงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญไทย	ชื่อท้องถิ่น	วิสัย	ประโยชน์	สรรพคุณทางยา
Acanthaceae	<i>Asystasia gangetica</i> (L.)	บาททยา	อ่อมแซบ	S	พืชสมุนไพร	แก้โรคทางผิวหนัง โรคหิด ขับพยาธิ
Amaranthaceae	<i>Alternanthera sessilis</i> (L.) R.Br. ex DC.	ต้นปากเป็ด	ผักเป็ดแดง	T	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	บำรุงโลหิต แก้เส้นเลือดอุดตัน
Annonaceae	<i>Melodorum siamense</i> (Scheff.) Ban	นมแมว	หอมนวล	S	พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	แก้ไข้ แก้เม็ดผื่นคันตามร่างกาย
Anacardiaceae	<i>Anacardium occidentale</i>	มะม่วง หิมพานต์	ส้มม่วงชูหน่วย	T	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	แก้กลาก เกื้อถอน กัดทำลายเนื้อด้านตุ่มโต
Apocynaceae	<i>Wrightia religiosa</i> Benth.	โมกบ้าน	หลักป่า	S	พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	ขับน้ำเหลือง แก้ท้องมาน แก้ตีชาน
Araceae	<i>Alocasia macrorrhiza</i> Schott	กระดาดดำ	หัวชะออกดำ	H	พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	เป็นยาระบาย แก้อาการอักเสบ แก้พิษแมลงกัด ต่อย
	<i>Dieffenbachia</i>	สาวน้อยปะ แป้ง	สาวน้อยประ แป้ง	H	พืชเศรษฐกิจ	-
Arecaceae	<i>Borassus flabellifer</i> Linn.	ต้นตาล	โหนด	T	พืชอาหาร พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	แก้อาการกระสับกระส่ายของสตรีคลอดบุตร
	<i>Cocos nucifera</i> L. var. <i>nucifera</i>	มะพร้าว	ดุง	T	พืชอาหาร พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	บำรุงหัวใจ แก้อ่อนเพลีย แก้อ่อนใน กระจายน้ำ
	<i>Latania borbonica</i>	ปาล์ม	ปาล์ม	T	พืชเศรษฐกิจ	-

ชื่อวงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญไทย	ชื่อท้องถิ่น	วิสัย	ประโยชน์	สรรพคุณทางยา
Asteraceae	<i>Eupatorium odoratum</i> L.	สาบเสือ	ยี่สุ่นเครือ	H	พืชสมุนไพร	แก้ตาฟาง แก้อาการอ่อนเพลีย
	<i>Eclipta prostrata</i> L.	กาเม็ง	คัตเม็ง	H	พืชสมุนไพร	แก้อาการหวัด น้ำมูกไหล
	<i>Vernonia cinerea</i> (L.) Less	หญ้าดอกขาว	หญ้าหมอน้อย	H	พืชสมุนไพร	ลดความอยากอาหาร ความอยากบูหรี
Bignoniaceae	<i>Mayodendron igneum</i> (Kurz) Kurz	ปีบทอง	กาสะลองคำ	T	พืชสมุนไพร	แก้ริดสีดวงจมูก บำรุงปอด
Bombacaceae	<i>Durio zibethinus</i> Murray	ทุเรียน	ทุเรียน	T	พืชอาหาร พืชเศรษฐกิจ	แก้ไข้ ขับพยาธิ แก้ดีซ่าน
Bromeliaceae	<i>Ananas comosus</i> (L.) Merr.	สับปะรด	ย่านัต	S	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	ใช้ห้ามเลือด แก้โรคทางเดินปัสสาวะ
Combretaceae	<i>Terminalia chebula</i> Retz. var. <i>chebula</i>	สมอไทย	สมออัพยา	T	พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	เป็นยาระบายอ่อนๆ แก้พิษร้อนใน แก้ลมจุกเสียด
	<i>Terminalia catappa</i> L.	หูกวาง	หลุมปึง	T	พืชอาหาร พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	แก้ไข้ ขับเหงื่อ แก้บิด แก้ท้องร่วง
Commelinaceae	<i>Tradescantia spathacea</i> Sw.	ว่านกาบหอย	ว่านหอยแครง	H	พืชอาหาร	-
Convolvulaceae	<i>Stictocardia beraviensis</i> (Vatke) Hallier f.	ผักบั้งแดง	ผักบั้งไทย	H	พืชสมุนไพร พืชอาหาร	บำรุงสายตา แก้อาการบวม ฟกช้ำ
Costaceae	<i>Cheilocostus speciosus</i>	เอื้องหมายนา	เอื้องต้น	H	พืชสมุนไพร	แก้ไข้ แก้หวัด แก้อาการเจ็บคอ
Dilleniaceae	<i>Tetracera loureiri</i> (Finet & Gagnep.) Pierre ex W. G.	รสสุคนธ์	ลิ้นแรด	C	พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	รักษาโรคหิด ฝีหนอง

ชื่อวงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญไทย	ชื่อท้องถิ่น	วิสัย	ประโยชน์	สรรพคุณทางยา
	<i>Craib</i>					
Dipterocarpaceae	<i>Hopea odorata</i> Roxb.	ตะเคียนทอง	กะกี้	T	พืชเศรษฐกิจ พืชสมุนไพร	ฆ่าเชื้อโรค แก้อาการอักเสบ ใช้ห้ามเลือด
	<i>Shorea roxburghii</i> G.Don	พะยอม	กะยอม	T	พืชสมุนไพร	แก้ลม บำรุงหัวใจ แก้ไข้
Dracaenaceae	<i>Sansevieria trifasciata</i>	ลิ้นมังกร	ลิ้นแม่ยาย	H	พืชเศรษฐกิจ	-
Euphorbiaceae	<i>Acalypha india</i> L.	ตำแยแมว	ตำแยตัวผู้	H	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	สมานแผล แก้อาการอักเสบ
	<i>Euphorbia hirta</i> L.	น้ำนมราชสีห์	หญ้าน้ำหมึก	H	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	บำรุงกำลัง บำรุงน้ำนม
	<i>Euphorbia tirucalli</i> L.	พญาไร้ใบ	เคียนจีน	T	พืชเศรษฐกิจ พืชสมุนไพร	ใช้ตำพอกแก้ริดสีดวงทวาร
	<i>Euphorbia tithymaloides</i> L.	ว่านมหา ประสาน	แสยกลาย	S	พืชเศรษฐกิจ พืชสมุนไพร	ช่วยสมานแผล ใช้ห้ามเลือด
	<i>Phyllanthus reticulatus</i> Poir.	ก้างปลา	ปู่เจ้าขวาง	S	พืชสมุนไพร	แก้โรคกลาก เกื้ออื่น
Fabaceae	<i>Bauhinia purpurea</i> L.	ชงโค	เสี้ยวเลื่อย	S	พืชสมุนไพร	แก้ท้องเสีย แก้บิด
	<i>Cajanus cajan</i> (L.) Millsp.	ถั่วแระฝี่	ถั่วแรด	S	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	แก้ท้องเสีย ปวดท้อง
	<i>Cynometra cauliflora</i> L.	มะขามคางคก	มะเปรียง	T	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	บำรุงเลือด บำรุงกำลัง

ชื่อวงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญไทย	ชื่อท้องถิ่น	วิสัย	ประโยชน์	สรรพคุณทางยา
	<i>Cynometra cauliflora</i>	ส้มคางคก	ส้มขามคางคก	T	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	บำรุงเลือด บำรุงกำลัง
	<i>Desmodium triflorum (L.) DC</i>	หญ้าเกร็ดหอย	ผักแว่นโคก	H	พืชสมุนไพร	ดับพิษร้อน แก้ร้อนในกระหายน้ำ
	<i>Mimosa pudica L.</i>	ไมยราบ	กระต่ายยอด	H	พืชสมุนไพร	ขับปัสสาวะ บำรุงร่างกาย
	<i>Peltophorum pterocarpum</i>	นนทรี	กระถินแดง	T	พืชสมุนไพร	ขับผายลม แก้ไข้
Gentianaceae	<i>Fagraea fragrans Roxb.</i>	กันเกรา	มันปลา	T	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	บำรุงร่างกาย บำรุงธาตุ เป็นยาอายุวัฒนะ
Guttiferaceae	<i>Garcinia cowa Roxb.</i> <i>ex Choisy</i>	ชะมวง	ส้มม่วง	T	พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ พืชอาหาร	เป็นยาระบาย แก้ไข้ แก้กระหายน้ำ
	<i>Garcinia mangostana Linn.</i>	มังคุด	มังคุด	T	พืชสมุนไพร พืชอาหาร	แก้ท้องร่วง แก้บิด สมานแผล
Lamiales	<i>Tectona grandis L.f.</i>	สัก	สักทอง	T	พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	บำรุงโลหิต แก้อ่อนเพลีย แก้ไอ
Labiatae	<i>Ocimum sanctum Linn.</i>	กะเพรา	กะเพราขาว	H	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	ขับลมในลำไส้ ท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้ปวดท้อง ท้องเสีย
Lecythidaceae	<i>Careya sphaerica Roxb.</i>	กระโดน	กระโดนโคก	T	พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	แก้พิษงู สมานแผล แก้ไข้
Malastomataceae	<i>Desmoscelis villosa (Aubl.)</i>	พญารากขาว	สาเร มังคร่	S	พืชอาหาร	บำรุงธาตุ ช่วยให้เจริญอาหาร

ชื่อวงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญไทย	ชื่อท้องถิ่น	วิสัย	ประโยชน์	สรรพคุณทางยา
	<i>Naudin</i>				พืชสมุนไพร	
	<i>Melastoma malabathricum</i> <i>L.</i>	โคลงเคลง	กาตูโต๊ะ	S	พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ พืชอาหาร	แก้อาการถ่ายเป็นเลือด แก้ริดสีดวงทวาร
Meliaceae	<i>Sandoricum koetjape</i> <i>(Burm.f.) Merr.</i>	กระท้อน	มะต๋อง	T	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	ขับลม แก้บิด แก้ท้องเสีย
	<i>Swietenia macrophylla</i>	มะฮอกกานี	มะฮอกกานี	T	พืชสมุนไพร	แก้ไข้จับสั่น แก้ไข้ตัวร้อน
Moraceae	<i>Ficus benjamina</i> <i>L.</i>	ไทร	ไทรพัน	T	พืชสมุนไพร	บำรุงน้ำนมให้สมบูรณ์
	<i>Ficus religiosa</i> <i>L.</i>	ต้นโพธิ์	โพศรีมหาโพ	T	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	รักษาโรคทางผิวหนัง
Oxalidaceae	<i>Oxalis corniculata</i> <i>L.</i>	หญ้า เกล็ดหอยจีน	ผักแว่นเล็ก	H	พืชสมุนไพร	ขับปัสสาวะ แก้โรคทางเดินปัสสาวะ
	<i>Turnera ulmifolia</i> <i>L.</i>	ต้นบานเช้า	บานเช้าต้น	H	พืชเศรษฐกิจ	รักษากลาก เกื้อน
Pandanaceae	<i>Pandanus amaryllifolius</i> <i>Roxb.</i>	ใบเตย	หวานข้าวใหม่	T	พืชอาหาร	-
Passifloraceae	<i>Passiflora foetida</i> <i>L.</i>	กะทกรก	กระโปรงทอง	C	พืชอาหาร	-
Phyllanthaceae	<i>Antidesma velutinsum</i>	มะเมี	หมากเมี	T	พืชสมุนไพร	บำรุงไต ขับปัสสาวะ แก้มดลูกพิการ แก้อาการตกขาว

ชื่อวงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญไทย	ชื่อท้องถิ่น	วิสัย	ประโยชน์	สรรพคุณทางยา
	<i>Blume.</i>				พืชอาหาร พืชเศรษฐกิจ	
	<i>Phyllanthus emblica L.</i>	มะขามป้อม	เต๋อเล่หมาะ	T	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	แก้ไอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ
	<i>Phyllanthus niruri L.</i>	หญ้าลูกใต้ใบ	ต้นใต้ใบ	H	พืชสมุนไพร	บำรุงธาตุในร่างกาย
Piperaceae	<i>Callerya atropurpurea Benth</i>	แซะ	ยี่นิเก๊ะ	T	พืชเศรษฐกิจ	ช่วยเจริญอาหาร บำรุงกำลัง
	<i>Erythrina variegata L.</i>	ทองกลางใบ ด่าง	ทองกลางลาย	T	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	แก้ไข้ แก้ปวดเมื่อยตามข้อ
	<i>Piper sarmentosum Roxb.</i>	ข้าพลุ	นมวา	H	พืชอาหาร พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	ขับลม ช่วยเจริญอาหาร
	<i>Pterocarpus macrocarpus Kurz</i>	ประดู่	ตะเลอ	T	พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	แก้ปากเปื่อย ปากแตก
	<i>Senna alata (L.)</i>	ชุมเห็ดเทศ	ขี้คาก	S	พืชสมุนไพร	แก้อาการท้องผูก เป็นยาระบาย
Poaceae	<i>Chrysopogon aciculatus</i>	หญ้าเจ้าชู้	หญ้าขี้ครอก	H	พืชสมุนไพร	เป็นยาขับปัสสาวะ ใช้ถอนพิษ
	<i>Cynodon dactylon (L.) Pers.</i>	หญ้าแพรก	หญ้าแฝด	H	พืชสมุนไพร	แก้ไข้พิษ ไข้กาฬ ไข้ฮิสกฮิส
	<i>Imperata cylindrical Beauv.</i>	หญ้าคา	แฝกคา	H	พืชสมุนไพร	แก้ไข้ แก้ไอ แก้อาการสะอึก
	<i>Leersia hexandra Sw.</i>	หญ้าไซ	หญ้าไซโคก	H	พืชสมุนไพร	ขับปัสสาวะ แก้โลหิตระดูเป็นลิม
	<i>Panicum repens L.</i>	หญ้าชันกาด		H	พืชสมุนไพร	แก้พิษปวดเคืองในตา แก้กระเพาะปัสสาวะพิการ

ชื่อวงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญไทย	ชื่อท้องถิ่น	วิสัย	ประโยชน์	สรรพคุณทางยา
		หญ้าอ่อนน้อย				
	<i>Saccharum officinarum</i> L.	อ้อย	เกอที	H	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	แก้ไอ แก้เจ็บคอ บำรุงหัวใจ บำรุงร่างกาย
Polypodiaceae	<i>Drynaria quercifolia</i> (L.) J. Sm.	กระแตไต่ไม้	กระปรอก	H	พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	ตำพอกแผล แก้แผลเรื้อรัง แผลพุพอง
Pteridaceae	<i>Lagerstroemia speciosa</i> (L.) Pers.	อินทนิล	ตะแบกดำ	T	พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	รักษาแผลในช่องปาก แก้อาการท้องเสีย
Rhamnaceae	<i>Ziziphus oenopolia</i> (L.)	เล็บเหยี่ยว	เล็บแมว	H	พืชสมุนไพร	ขับระดูขาว แก้มตุ๊กพิการ
Rublaceae	<i>Oldenlandia corymbosa</i> L.	หญ้าลิ้นงู	จู้ยี้เช่า	H	พืชสมุนไพร	ลดไข้ ช่วยเจริญอาหาร
Rubiaceae	<i>Morinda citrifolia</i>	ต้นยอ	ยอบ้าน	T	พืชอาหาร	แก้ไอเจียน ขับลม บำรุงธาตุ
Rutaceae	<i>Citrus aurantifolia</i> (Christm.) Swingle	มะนาว	ส้มมะนาว	S	พืชสมุนไพร พืชอาหาร พืชเศรษฐกิจ	กัดพอกเสมหะ แก้อาการเลือดออกตามไรฟัน
Salicaceae	<i>Flacourtia indica</i> (Burm.f.) Merr.	ตะขบป่า	ตานเสี้ยน	S	พืชสมุนไพร พืชอาหาร	แก้โรคผิวหนัง แก้ประดง ผื่นคัน
Solanaceae	<i>Capsicum flutescens</i> Linn.	พริก	พริกแดง ดีปลี ขี้นก หมักเพ็ด	S	พืชอาหาร พืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ	เจริญอาหาร ดับพิษไข้

ชื่อวงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญไทย	ชื่อท้องถิ่น	วิสัย	ประโยชน์	สรรพคุณทางยา
Zingiberaceae	<i>Alpinia galanga (L.) Willd.</i>	ข่า	ข่าใหญ่	H	พืชอาหาร พืชสมุนไพร	ขับลมในลำไส้ แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้านบริเวณอาคารบริหารและสำนักงานกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ได้ตัวอย่างพืชทั้งหมด 44 วงศ์ (Family) 77 ชนิด (Species) โดยจำแนกประเภทพืชตามลักษณะนิสัย (Habits) ได้ทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่ ไม้ยืนต้น (Tree) คิดเป็นร้อยละ 40.3 พืชล้มลุก (Herb) คิดเป็นร้อยละ 35.1 ไม้พุ่ม (Shrub) คิดเป็นร้อยละ 22 ไม้เถา/ไม้เลื้อย (Climber) คิดเป็นร้อยละ 2.6 และวงศ์พืชที่พบมากที่สุดคือ FABACEAE มีพืชที่นำมาใช้ประโยชน์จำนวน 7 ชนิด อาทิ เช่น ชงโค (Bauhinia purpurea L), นนทรี (Peltophorum pterocarpum) เป็นต้น และรองลงมาคือ POACEAE มีพืชนำมาใช้ประโยชน์จำนวน 6 ชนิด อาทิ เช่น หญ้าแพรก (Cynodon dactylon (L.) Pers.), หญ้าคา (Imperata cylindrical Beauv.) เป็นต้น จากการศึกษาข้อมูลการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์พบว่าสามารถใช้เป็นพืชสมุนไพร 72 ชนิด ใช้เป็นพืชอาหาร 36 ชนิด และใช้เป็นพืชเศรษฐกิจ 43 ชนิด

พันธุ์ไม้วงศ์ Fabaceae มีทั้งไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้เถาเลื้อยและพืชล้มลุกมีการแพร่กระจายพันธุ์อยู่ทั่วโลกซึ่งส่วนใหญ่เป็นพืชเศรษฐกิจและสมุนไพร โดยการกระจายพันธุ์ในประเทศไทยพบ 102 สกุล 614 ชนิด และพบมากตอนใต้ของประเทศไทย ซึ่งจังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดที่อยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทย จากการศึกษาพบว่าวงศ์พืชที่พบมากที่สุด คือ วงศ์ Fabaceae จำนวน 7 ชนิด ได้แก่ ชงโค ถั่วแระผี มะขามคางคก ส้มคางคก หญ้าเกร็ดหอย ไมยราบ และนนทรี โดยพืชในมหาวิทยาลัย บริเวณอาคารบริหารและสำนักงานกลางเป็นพืชที่ปลูกเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็น ไม้ยืนต้นและพืชสมุนไพร

นอกจากนี้การศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ในพื้นที่แปลงตัวอย่าง ในเขตบริเวณอาคารบริหารและสำนักงานกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง เป็นพื้นที่ที่พบความหลากหลายของพืชพื้นบ้านหลายชนิดที่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้อีกด้วย รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลและตัวอย่างพืชพื้นบ้านเป็นฐานข้อมูลทางพฤกษศาสตร์พื้นบ้านในบริเวณนั้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์รักษ์ ไตรวานนท์. (2541). *พฤกษศาสตร์พื้นบ้านของชาวไทยลื้อ ชาวม้ง และชาวเย้าในบางพื้นที่ของจังหวัดน่าน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัชชัย สันติสุข. (2539). *พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน*, 21 พฤศจิกายน 2561. kukr.lib.ku.ac.th/journal/JTPR/search_detail/download_digital_file/292305/48448
- นภดล ทองนพเนื่อ. 2545. *การนำพืชสมุนไพรมาใช้แทนยาปัจจุบันเพื่อรักษาโรคทางเดินอาหารชุมชน*. วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 7(1), 85-94
- องค์การสวนพฤกษศาสตร์. (2554). *ฐานข้อมูลพรรณไม้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2562, จาก <http://www.qsbg.org.com>

ST-P-05

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน บริเวณสวนราชาวดี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

Ethnobotany of Rachawadee Garden, Thaksin University, Phatthalung Campus

ณัฐกุล อัจฉริยะ¹ นัฐกานต์ นาวาเดช¹ ลักษิกา สุขรักษา¹

วนิดา เจ๊ะสัน¹ วรพรรณ อินหมั่น¹ วริศรา สาระวารี¹ สุวรรณ จงรักษ์¹ อรอนงค์ รักดี¹

อัจฉรา ฤทธิพรัด¹ มาณี แก้วชนิด² สวาท จันทร์แดง³ วิทวัส หมาดอ¹ และกุสุมาลย์ น้อยผา^{1*}

¹หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ

²สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ³หมอบ้าน

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: kusumarn.n@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลและศึกษาการใช้ประโยชน์จากพฤกษศาสตร์พื้นบ้านในเขตพื้นที่สวนราชาวดี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง พื้นที่ครอบคลุมประมาณ 7,564 ตารางเมตร โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพืชสมุนไพรจากภาคสนาม คือ สวนราชาวดี ผลการศึกษาพบว่าเป็นพืชสมุนไพรทั้งหมดจำนวน 107 ชนิด 46 วงศ์ ซึ่งแบ่งออกตามลักษณะวิสัยของพืช ได้แก่ ไม้ยืนต้น จำนวน 55 ชนิด (ร้อยละ 51) ไม้ล้มลุก จำนวน 23 ชนิด (ร้อยละ 22) ไม้พุ่ม จำนวน 23 ชนิด (ร้อยละ 21) และไม้เถา จำนวน 6 ชนิด (ร้อยละ 6) โดยสมุนไพรแต่ละชนิดสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่า 1 ด้าน ได้แก่ พืชเศรษฐกิจ จำนวน 68 ชนิด พืชอาหารคน จำนวน 45 ชนิด และพืชอาหารสัตว์ จำนวน 12 ชนิด สามารถนำไปใช้เป็นยาสมุนไพรเพื่อรักษาโรคต่าง ๆ เช่น แก้ไข้ รักษาโรคผิวหนังโรคความดันโลหิตสูง เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบพืชบางชนิดที่นำไปใช้ประโยชน์เป็นของเล่นเด็ก เช่น ต้อยตัง ตะขบบ้าน โดยพืชส่วนใหญ่ที่พบเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และยังมีพืชบางชนิดที่จัดเป็นพืชหายาก เช่น เทพทาโร ซึ่งได้ปลูกไว้ภายในบริเวณสวนราชาวดี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนิสิตแพทย์แผนไทยและการใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ต่อไป

คำสำคัญ: พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน การใช้ประโยชน์ พืชสมุนไพร

Abstract

The survey research aimed to data collection and local wisdom in utilizing the herbal medicine diversity of Rachawadee garden, Thaksin University, Phatthalung Campus which area of 7,564 m². Data at Ethnobotany was collected from Rachawadee garden. The results of the research showed that there were 107 species (46 families). The varieties of species could be work out in percentage as follows: 51% were 55 species of tree; 22% were 23 species of herbs; 21% were 23 species of shrubs and 6% were 6 species of climbers. The plants found that one species can be used in situation more than 1 aspects of medicinal plant, 68 species were economic plants, 45 species were edible plants and 12 species pet feed. The part of plants that used the herbal pharmaceutic such as fever treatment, skin disease, hypertension. There

were some plants used to children playing with toy such as *Ruellia tuberosa* L. and *Muntingia calabura* L.. The most indigenous food crop was in a nature and rare such as *Cinnamomum porrectum* (Roxb.) Kosterm. And grow located at Rachawadee garden. Thai traditional medicine students were took herbs grown using and can be searched by species.

Keywords: Ethnobotany, Utilization, Herbs.

บทนำ

ชนชาวไทยมีความรู้เรื่องพืชในท้องถิ่นมานานกว่าเจ็ดร้อยปี บรรพบุรุษของเรารู้จักพืชชนิดต่างๆ หลายร้อยชนิด และได้แสวงหาพืชที่มีอยู่ตามธรรมชาติในป่ามาใช้ประโยชน์เรื่อยมา โดยนำมาทำยารักษาโรคเป็นอันดับแรก ทุกหมู่บ้านมีผู้รู้เรื่องพืชที่ใช้ทำยา เรียกว่า หมอยา ทำหน้าที่เก็บรักษาพืชเหล่านั้นไว้ มีตำรายาสำหรับรักษาโรคเมื่อมีผู้ป่วยไข้ ความรู้เรื่องพืชเช่นนี้ได้มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน และในปัจจุบันได้มีการศึกษา ค้นคว้า จัดหมวดหมู่พืชพื้นบ้านตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เรียกว่า พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ซึ่งเป็นการศึกษาหาความรู้จากภูมิปัญญาพื้นบ้านที่เกี่ยวกับพืชที่ได้มีการสืบทอดกันมาแต่โบราณ ทั้งที่เป็นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย ตลอดจนที่ใช้เป็นสัญลักษณ์ และความเชื่อต่างๆ โดยศึกษาถึงชนิดพันธุ์พืชที่ถูกต้อง ชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อพื้นเมือง ถิ่นกำเนิด ประโยชน์ หรือโทษของพืช ฯลฯ ตลอดจนศึกษาถึงวิธีการนำพืชไปใช้จนกลายเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มชนพื้นบ้าน (ธวัชชัย สันติสุข, 2539) แต่อย่างไรก็ตามการใช้ประโยชน์ของสมุนไพรในประเทศไทยแม้มีการใช้มาอย่างยาวนานแต่ก็ยังไม่เป็นที่กว้างขวางและแพร่หลายในหมู่ประชาชน การที่จะทำให้ประชาชนทราบถึงประโยชน์ของการแพทย์พื้นบ้าน และส่งเสริมการใช้สมุนไพรที่มีในท้องถิ่น รวมถึงการที่จะได้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนรุ่นต่อไป ควรสนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อการดำรงอยู่ของการแพทย์พื้นบ้าน และการใช้พืชสมุนไพรที่มีให้คงอยู่ตลอดไป (สุพัตน์ ศรีสวัสดิ์และคณะ, 2559)

คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา เริ่มดำเนินการเตรียมการจัดตั้งคณะฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 และสามารถเปิดดำเนินการผลิตบัณฑิตหลักสูตรแรก คือ วท.บ.สาธารณสุขศาสตร์ ในปีการศึกษา 2542 ภายใต้ชื่อหน่วยงาน “โครงการจัดตั้งคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา” โดยเป็นโครงการร่วมผลิตบัณฑิตสาขาสาธารณสุขศาสตร์ร่วมกับวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง หลักสูตรต่อมาที่เปิดสอน คือ วท.บ.สุขศาสตร์อุตสาหกรรมและความปลอดภัย และหลักสูตร วท.บ.วิทยาศาสตร์การกีฬา พท.บ.แพทย์แผนไทย ตามลำดับ รวมทั้งการเตรียมการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งจะสามารถเปิดสอนได้ในปีการศึกษา 2548 เป็นต้นไป (วัลลภา เขยบัวแก้ว คชภักดี และคณะ, 2556)

เพื่อสอดคล้องต่อหลักสูตรจึงจัดตั้งสวนราชาวดี ซึ่งสวนที่ปลูกพืชพันธุ์พื้นบ้าน ตั้งอยู่ที่ 222 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ตั้งอยู่หน้าคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง พิกัด 7.810359 99.944985 เป็นแหล่งการเรียนรู้พืชพันธุ์พื้นบ้านสำหรับนิสิตที่เรียนสาขาการแพทย์แผนไทย และบุคคลที่สนใจในการเรียนรู้เพื่อเป็นการอนุรักษ์พืชพันธุ์พื้นบ้าน และผักพื้นบ้านบางชนิดที่เป็นสมุนไพรที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตสังคมในปัจจุบันให้เกิดความยั่งยืนในการดูแลสุขภาพ ทั้งนี้ผักพื้นบ้านมีประโยชน์มากมาย ใช้ในการประกอบอาหารประจำวันของมนุษย์และสัตว์เลี้ยง เป็นยาสมุนไพรเพื่อใช้ในการบำบัดรักษาโรค ใช้ประกอบพิธีกรรมตามประเพณีวัฒนธรรม เหล่านี้ล้วนต้องอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากพืชพันธุ์พื้นบ้าน ซึ่งปัจจุบันอาจถูกเลื่อนลืมหรือสูญหายได้ การรวบรวมพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน จะทำให้สะดวกต่อการศึกษาค้นคว้าและการใช้ประโยชน์ได้ถูกที่ ถูกต้น และถูกต้อง ซึ่งผลที่ได้จะนำไปสู่การฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม และเพื่อให้ทราบ

ข้อมูลของพันธุ์พืชที่แน่ชัดคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะรวบรวมข้อมูลและศึกษาการใช้ประโยชน์จากพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน บริเวณสวนราชวดี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

วัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อรวบรวมข้อมูลและศึกษาการใช้ประโยชน์จากพฤกษศาสตร์พื้นบ้านในเขตพื้นที่สวนราชวดี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง โดยมีพื้นที่ครอบคลุมประมาณ 7,564 ตารางเมตร มีรายละเอียดและขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลและจัดเก็บข้อมูลจากภาคสนาม ประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้

1.1 ผู้วิจัย คือ นิสิตคณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

1.2 ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล คือ บริเวณสวนราชวดี คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

1.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งรายละเอียดของแบบฟอร์มประกอบด้วย ชื่อสามัญ ชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อวงศ์ ชื่อพื้นบ้าน ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ การขยายพันธุ์ สรรพคุณตามตำราพื้นบ้าน รสของตัวยา ส่วนที่ใช้การนำไปใช้ประโยชน์ เป็นต้น

1.4 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการ Transact Walk โดยนายสวาท จันทร์แดงและนางสาวมาณี แก้วชนิด ผู้เชี่ยวชาญด้านการสำรวจสมุนไพรเป็นผู้ให้ข้อมูล และมีนิสิตเป็นผู้จัดบันทึกข้อมูล

2. การวิเคราะห์ข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากการสำรวจ และจัดเก็บข้อมูลจากบริเวณที่กำหนดแล้วนั้นมาตรวจสอบข้อมูลว่ามีแบบเก็บข้อมูลใด ที่ยังไม่สมบูรณ์ นิสิตต้องมีการลงพื้นที่ในการซ่อมข้อมูลที่ขาดไป หากแบบเก็บข้อมูลใดที่สมบูรณ์แล้ว ให้เพิ่มรูปภาพของสมุนไพรที่ได้มีการสำรวจ จากนั้นนำข้อมูลที่จัดเรียงและวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้านบริเวณสวนราชวดี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและเก็บข้อมูล มีพื้นที่ครอบคลุมประมาณ 7,564 ตารางเมตร โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพืชสมุนไพรจากภาคสนาม ผลการศึกษาพบพืชสมุนไพรทั้งหมด 107 ชนิด 46 วงศ์ ดังตารางที่ 1 โดยวงศ์พืชที่พบมากที่สุด คือ วงศ์ EUPHORBIACEAE และ FABACEAE จำนวน 8 ชนิด วงศ์ ANNONACEAE และ RUTACEAE จำนวน 6 ชนิด วงศ์ ACANTHACEAE จำนวน 5 ชนิด วงศ์ APOCYNACEAE MORACEAE POACEAE RUBIACEAE จำนวน 4 ชนิด วงศ์ ASTERACEAE จำนวน 3 ชนิด ตามลำดับ ดังภาพที่ 1 โดยลักษณะวิสัยของพืชที่พบจากบริเวณสวนราชวดี สามารถจำแนกออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ไม้ยืนต้น 55 ชนิด ประกอบด้วย กระดังงาไทย กระทิง กันเกรา กานพลู กำจัดต้น กฤษณา ขานาง ฉิ่ง จันทน์กระทือ จันทน์อินทร์ จิกน้ำ จำปา จำปี ตะขบบ้าน ตานดำ ต้นตาลโตนด ต้นปีบ ต้นหว่า ต้นไทร เต่าร้าง ทุ่งฟ้า ทุเรียนเทศ เทพทาโร บุนนาค ใบหม่อน ประดู่บ้าน ปลาไหลเผือก เปล้าใหญ่ พะยอม พญาไร้ใบ มะกอกป่า มะดิน มะตุ๊ก มะตูม มะเฟือง มะม่วง มะยม มะหาด มะฮอกกานี มะเฒ่า ยางนา ยอบ้าน ยอบ่า ราชคฤห์ ราชพฤกษ์ เร็ดหนู รสสุคนธ์ สิวาดี ลำดวนแดง สมุลแว้ง สมอพิเภก สมอไทย ส้มป่อย หัน อบเชย กลุ่มที่ 2 ไม้เถาหรือไม้เลื้อย 6 ชนิด ประกอบด้วย กำจัดเถา ขมิ้นเครือ ย่านลิเภา รางจืด เล็บมือนาง สายหยุด กลุ่มที่ 3 พืชล้มลุก 23 ชนิด ประกอบด้วย กระเม็งตัวเมีย ต้อยติ่งฝรั่ง ตำแยแมว น้ำนมราชสีห์ บุกแพงพวยฝรั่ง ฟ้าทะลายโจร ไมยราบ ว่านหอมแดง สาวน้อยปะแป้ง หนุ่เกี๋ยงน้อย หนุ่กาตา หนุ่ชันภาค หนุ่ดอกขาว

หญ้าตีนกา หญ้าตีนตุ๊กแก หญ้าลูกใต้ใบ หญ้าแพรก หญ้าหนวดแมว หูปลาช่อน หญ้าพันงูเขียว หัวแห้วหมู อัญชัน และ กลุ่มที่ 4 ไม้พุ่ม 23 ชนิด ประกอบด้วย กระดังงาสงขลา คัดเค้าเครือ คนทา คนทีสอ คนทีเขมา จันทน์เทศ จำปูน ชิงชี ชูดเห็ดเทศ ต้นแก้ว ทองพันชั่ง ธรณีสาร โปรงฟ้า พญาขอ พุดซ้อน มะลิ มหาประสาธน์ โมกบ้าน สบู่แดง หนุมานนั่งแท่น หางนกยูง หมากผู้หมากเมีย หมุย ดังภาพที่ 2 โดยจากการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์ของพืช พบว่า พืชแต่ละชนิดสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่า 1 ด้าน ดังนี้ ใช้ประโยชน์ในการนำมาประกอบอาหารของคน จำนวน 45 ชนิด ยกตัวอย่างเช่น ขมิ้นเครือ ส้มป่อย ทุเรียนเทศ มะม่วง ย่านาง เตยหอม มะเฟือง ยอป่า หว่า มะตูม หม่อน มะดัน ชุมเห็ดเทศ สมอไทย เป็นต้น ใช้ประโยชน์ในการนำมาประกอบอาหารสัตว์ จำนวน 12 ชนิด พืชบางชนิดเมื่อเกิดขึ้นมาเป็นจำนวนมาก คนไม่สามารถนำไปปรุงอาหารได้หมด จึงหันมาให้ความสนใจในการนำไปผสมเป็นอาหารสัตว์ เพราะสามารถให้คุณค่าทางอาหารสูง ยกตัวอย่างเช่น ไม้ยราบ หญ้าตีนกา หญ้าลูกใต้ใบ หญ้าคา หญ้าเกล็ดหอย ใช้ประโยชน์ด้านสมุนไพร จำนวน 107 ชนิด ยกตัวอย่างเช่น เสลดพังพอน ส้มป่อย ย่านาง เตยหอม ยอป่า สมอไทย พวกนี้สามารถใช้เป็นยาได้ และใช้ประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ จำนวน 68 ชนิด ยกตัวอย่างเช่น จำปา ชุมเห็ดเทศ ต้นตาลโดนด เทพทาโร บุนนาค หม่อน ดังภาพที่ 3

ตารางที่ 1 สารสนเทศชื่อพืชสมุนไพร บริเวณสวนราชวดี คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขต
พัทลุง จำแนกตาม แหล่งที่พบและประโยชน์

ลำดับ	ชื่อพืชสมุนไพร	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	ประโยชน์			
				อาหารคน	อาหารสัตว์	สมุนไพร	ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
1	กะเม็งตัวเมีย	<i>Eclipta prostrata</i> L.	ASTERACEAE			✓	
2	กระดังงาไทย	<i>Cananga odorata</i> Lam.	ANNONACEAE			✓	✓
3	กระดังงาสงขลา	<i>Canangium fruticosum</i> Craib	ANNONACEAE	✓		✓	✓
4	กระทิง	<i>Calophyllum</i> <i>inophyllum</i> L.	CLUSIACEAE			✓	✓
5	กันเกรา	<i>Fagraea fragrans</i> Roxb.	LOGANIACEAE			✓	✓
6	กานพลู	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merrill & Perry	MYRTACEAE	✓		✓	✓
7	กำจัดต้น	<i>Zanthoxylum limonella</i> (Dennt.) Alston.	RUTACEAE	✓		✓	
8	กำจัดเถา	<i>Zanthoxylum nitidum</i> (Roxb.) DC.	RUTACEAE	✓		✓	
9	กฤษณา	<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex Lecomte.	THYMELAEACEA E			✓	✓
10	ขมิ้นเครือ	<i>Arcangelisia flava</i> L.	MENISPERMACEA E			✓	
11	ขานาง	<i>Homalium tomentosum</i> (vent.) Benth.	BIGNONIACEAE			✓	✓
12	คัตเค้าเครือ	<i>Oxyceros horridus</i> Lour.	RUBIACEAE	✓		✓	✓
13	คนทา	<i>Harrisonia perforata</i> Merr.	SIMAROUBACEAE			✓	✓
14	คนทีสอ	<i>Vitex trifolia</i> L.	LAMIACEAE	✓		✓	
15	คนทีเขมา	<i>Vitex negundo</i> Linn.	VERBENACEAE			✓	✓
16	ฉี่	<i>Ficus racemosa</i> L.	MORACEAE	✓		✓	✓
17	จันทน์กระพ้อ	<i>Vatica diospyroides</i> Symington	DIPTEROCARPA CEAE			✓	✓
18	จันทน์เทศ	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	MYRISTICACEAE	✓		✓	✓
19	จันทน์อินทร์	<i>Diospyros decandra</i> Lour.	EBENACEAE	✓		✓	

ลำดับ	ชื่อพืชสมุนไพร	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	ประโยชน์			
				อาหารคน	อาหารสัตว์	สมุนไพร	ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
20	จิกน้ำ	<i>Barringtonia acutangula</i> (L.) Gaertn.	LECYTHIDACEAE	✓		✓	
21	จำปา	<i>Magnolia champaca</i> (L.) Baill	MAGNOLIACEAE			✓	✓
22	จำปี	<i>Michelia alba</i> DC.	MAGNOLIACEAE			✓	✓
23	จำปูน	<i>Anaxagorea javanica</i> Blume	ANNONACEAE	✓		✓	✓
24	ชิงชี่	<i>Capparis micracantha</i> DC.	CAPPARACEAE			✓	✓
25	ชุมเห็ดเทศ	<i>Senna slats</i> (L.)	FABACEAE	✓		✓	✓
26	ตะขบบ้าน	<i>Muntingia calabura</i> Linn.	MUNTINGLACEAE	✓	✓	✓	✓
27	ตานดำ	<i>Diospyros montana</i> Roxb.	EBENACEAE			✓	
28	ต้อยติ่งฝรั่ง	<i>Ruellia tuberosa</i> L.	ACANTHACEAE			✓	✓
29	ต้นตาลโตนด	<i>Borassus flabellifer</i> Linn.	ARECACEAE	✓		✓	✓
30	ต้นป๊อบ	<i>Millingtonia hortensis</i> L.f	BIGNONIACEAE	✓		✓	
31	ต้นหว้า	<i>Syzygium cumini</i> L.	MYRTACEAE			✓	✓
32	ต้นแก้ว	<i>Murraya paniculata</i> (L.) Jack.	RUTACEAE			✓	✓
33	ต้นไทร	<i>Ficus benjamina</i>	MORACEAE		✓	✓	✓
34	ตำแยแมว	<i>Acalypha indica</i> L.	EUPHORBIACEAE	✓		✓	
35	เต่าร้าง	<i>Caryota mitis</i> Lour.	PALMACEAE	✓		✓	✓
36	หุ้มฟ้า	<i>Alstonia macrophylla</i> Wall. ex G.Don	APOCYNACEAE			✓	✓
37	ทุเรียนเทศ	<i>Annona muricata</i> L.	ANNONACEAE	✓		✓	
38	เทพทาโร	<i>Cinnamomum porrectum</i> Kosterm.	LAURACEAE			✓	✓
39	ทองพันชั่ง	<i>Rhinacanthus nasutus</i> (Linn.) Kurz.	ACANTHACEAE			✓	
40	ธรรณีสาร	<i>Phyllanthus pulcher</i> Wall. ex Müll.Arg.	EUPHORBIACEAE			✓	
41	น้ำนมราชสีห์	<i>Euphorbia hirta</i> L.	EUPHORBIACEAE	✓		✓	

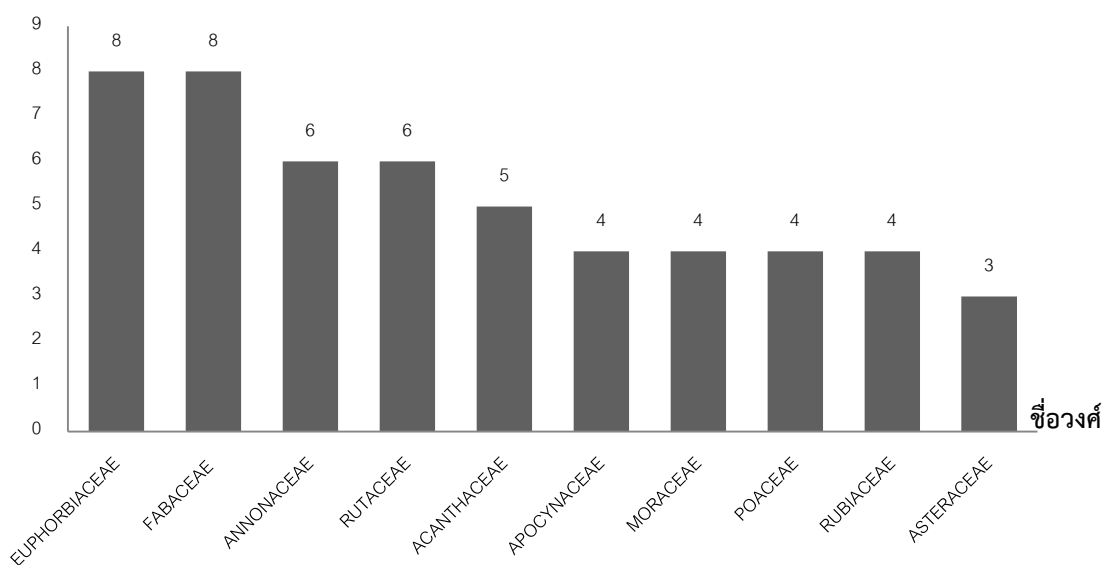
ลำดับ	ชื่อพืชสมุนไพร	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	ประโยชน์			
				อาหารคน	อาหารสัตว์	สมุนไพร	ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
42	บุก	<i>Amorphophallus konjac</i> K.Koch	ARACEAE	✓		✓	✓
43	บุนนาค	<i>Mesua ferrea</i> L.	CALOPHYLLACEAE			✓	✓
44	ใบหม่อน	<i>Morus nigra</i> L.	MORACEAE	✓		✓	✓
45	ประดู่บ้าน	<i>Pterocarpus indicus</i> Willd.	FABACEAE			✓	✓
46	ปลาไหลเผือก	<i>Eurycoma longifolia</i> Jack.	SIMAROUBACEAE			✓	
47	โปรงฟ้า	<i>Murraya siamensis</i> Craib.	RUTACEAE			✓	
48	เปล้าใหญ่	<i>Croton</i> <i>oblongifolius</i> Roxb	EUPHORBIACEAE			✓	
49	พะยอม	<i>Shorea roxburghii</i> G.Don	DIPTEROCARPACEAE	✓		✓	✓
50	พญาไร้ใบ	<i>Euphorbia tirucalli</i> L.	EUPHORBIACEAE			✓	
51	พญาयो	<i>Clinacanthus nutans</i> (Burm.f.) Lindau	ACANTHACEAE			✓	
52	พุดซ้อน	<i>Gardenia jasminoides</i> J.	RUBIACEAE			✓	✓
53	แพงพวยฝรั่ง	<i>Catharanthus roseus</i> G. Don.	APOCYNACEAE			✓	✓
54	ฟ้าทะลายโจร	<i>Andropogon</i> <i>paniculata</i> (Burm.f.) Wall. Ex Nees	ACANTHACEAE			✓	✓
55	มะกอกป่า	<i>Spondias pinnata</i> (L. f.) Kurz	ANACARDIACEAE	✓		✓	✓
56	มะดัน	<i>Garcinia</i> <i>schomburgkiana</i> Pierre.	GUTTIFERAE	✓		✓	✓
57	มะตุ๊ก	<i>Siphonodoncelastrineus</i> Griff.	CELASTEACEAE	✓		✓	✓
58	มะตูม	<i>Aeglemarmelos</i> Correa.	RUTACEAE	✓		✓	
59	มะเฟือง	<i>Averrhoa carambola</i> L.	OXALIDACEAE	✓		✓	
60	มะม่วง	<i>Mangifera indica</i> L.	ANACARDIACEAE	✓		✓	✓
61	มะยม	<i>Phyllanthus acidus</i> (L.)	PHYLLANTHACEAE	✓		✓	✓
62	มะลิ	<i>Jasminum sambac</i> (L.) Aiton.	OLEACEAE			✓	✓
63	มะหาด	<i>Artocarpus lakoocha</i> Buch.	MORACEAE	✓		✓	✓

ลำดับ	ชื่อพืชสมุนไพร	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	ประโยชน์			
				อาหารคน	อาหารสัตว์	สมุนไพร	ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
64	มะฮอกกานี	<i>Swietenia macrophylla</i> King.	MELIACEAE	✓		✓	✓
65	มหาประสาธน์	<i>Euphorbia tithymalodes</i> L.	EUPHORBIACEAE			✓	✓
66	ไมยราบ	<i>Mimosa pudica</i> L.	FABACEAE			✓	✓
67	โมกบ้าน	<i>Wrightia religiosa</i> Benth. ex Kurz	APOCYNACEAE			✓	✓
68	มะเฒ่า	<i>Antidesma puncticulatum</i> Miq.	PHYLLANTHACEAE	✓		✓	✓
69	ยางนา	<i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb. ex G.Don	DIPTEROCARPACEAE			✓	✓
70	ย่านลิเภา	<i>Lygodium flexuosum</i> (L.)	LYGODIACEAE	✓		✓	✓
71	ยอบ้าน	<i>Morinda citrifolia</i> L.	RUBIACEAE	✓		✓	✓
72	ยอป่า	<i>Morinda coreia</i> Buch.	RUBIACEAE	✓		✓	✓
73	รางจืด	<i>Thunbergia laurifolia</i> Lindl.	ACANTHACEAE			✓	
74	ราชดัด	<i>Brucea javanica</i> (L.) Merr.	SIMAROUBACEAE			✓	
75	ราชพฤกษ์	<i>Cassia fistula</i> L.	FABACEAE			✓	✓
76	เร็ดหนู	<i>Stachyphrynium jagorianum</i> (K.Koch) K.Schum.	MARANTACEAE			✓	
77	รสสุคนธ์ (ย่านโปรด)	<i>Tetracera loureiri</i> Pierre ex W. G. Craib.	DILLENIACEAE			✓	✓
78	ลีลาวดี (ลิ้นทม)	<i>Plumeria</i> spp.	APOCYNACEAE			✓	✓
79	เล็บมือนาง	<i>Combretum indicum</i> (L.)	COMBRETACEAE			✓	
80	ลำตวนแดง	<i>Melodorum fruticosum</i> Lour.	ANNONACEAE			✓	✓
81	ว่านหอมแดง	<i>Eleutherinepal mifolia</i> (L.) Merr.	IRIDACEAE			✓	
82	สมุลแว้ง	<i>Cinnamomum bejolghota</i> Sweet.	LAURACEAE			✓	

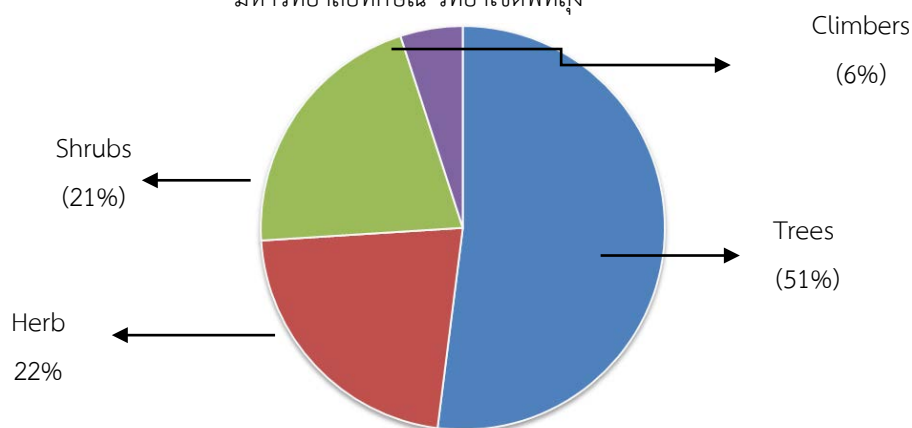
ลำดับ	ชื่อพืชสมุนไพร	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	ประโยชน์			
				อาหารคน	อาหารสัตว์	สมุนไพร	ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
83	สบู่แดง	<i>Jatropha gossypifolia</i> L.	EUPORBIACEAE			✓	✓
84	สมอพิเภก	<i>Terminalia bellirica</i> (Gaertn.) Roxb.	COMBRETACEAE	✓		✓	✓
85	สมอไทย	<i>Terminalia chebula</i>	Combretacea	✓		✓	✓
86	सानน้อยปะแป้ง	<i>Dieffenbachia</i> sp.	ARACEAE			✓	
87	สาวหยุด	<i>Desmos chinensis</i> Lour.	ANNONACEAE			✓	✓
88	ส้มป่อย	<i>Acacia concinna</i> (Willd.)	FABACEAE	✓		✓	
89	หั้น	<i>Knema globularia</i> (Lam.)	MYRISTICACEAE			✓	✓
90	หนุมานนั่งแท่น	<i>Jatropha podagrica</i> Hook.	EUPHORBIACEAE			✓	
91	หางนกยูง	<i>Caesalpinia pulcherrima</i> (L.)	FABACEAE	✓		✓	✓
92	หญ้าเกล็ดหอยน้อย	<i>Desmodium triflorum</i> (L.) DC.	FABACEAE			✓	
93	หญ้าคา	<i>Imperata cylindrica</i> (L.)	POACEAE			✓	✓
94	หญ้าชันกาด	<i>Panicum repens</i> L.	POACEAC			✓	
95	หญ้าดอกขาว	<i>Vernonia cinerea</i> (L.) Less.	COMPOSITAE			✓	
96	หญ้าตีนกา	<i>Eleusine indica</i> (L.) Gaertn.	POACEAE			✓	
97	หญ้าตีนตุ๊กแก	<i>Tridax procumbens</i> (L.)	ASTERACEAE	✓		✓	✓
98	หญ้าลูกใต้ใบ	<i>Phyllanthus amarus</i> Schumach. &Thonn.	PHYLLANTHACEAE			✓	
99	หญ้าพันงูเขียว	<i>Stachytarpheta jamaicensis</i> (L.) Vahl	VERBENACEAE			✓	
100	หญ้าแพรก	<i>Cynodon dactylon</i>	POACEAE			✓	✓
101	หญ้าหนวดแมว	<i>Orthosiphon stamineus</i> Benth Miq.	LAMIACEAE			✓	✓
102	หมากผู้หมากเมีย	<i>Cordyline fruticose</i> (L.) A.Chev	ASPARAGACEAE	✓		✓	✓
103	หมุย	<i>Clausena cambodiana</i> Guill.	RUTACEAE	✓		✓	
104	หุปลาช้อน	<i>Emilia sonchifolia</i> L.	ASTERACEAE	✓		✓	

ลำดับ	ชื่อพืชสมุนไพร	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	ประโยชน์			
				อาหารคน	อาหารสัตว์	สมุนไพร	ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
105	หัวแห้วหมู	<i>Cyperus rotundus</i> L.	CYPERACEAE			✓	
106	อัญชัน	<i>Clitoria tematea</i> L.	FABACEAE	✓		✓	✓
107	อบเชย	<i>Cinnamomum Iners</i> Reinw.	LAURACEAE	✓		✓	✓

จำนวน (พืช)

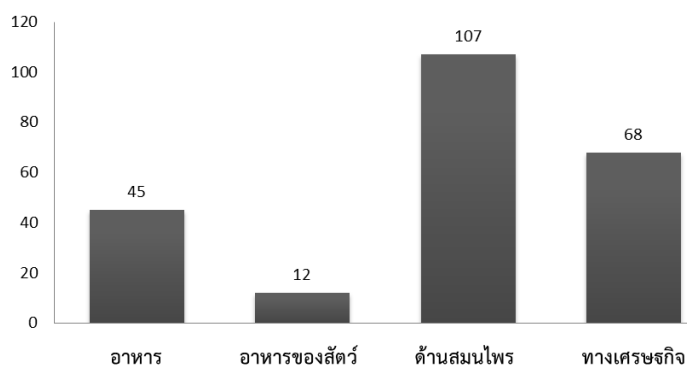

ภาพที่ 1 ชื่อวงศ์และจำนวนพืชสมุนไพรที่รวบรวมจากบริเวณสวนราชวดี คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

ภาพที่ 2 ลักษณะนิสัยของพืชสมุนไพรที่รวบรวมจากบริเวณสวนราชวดี คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

จำนวน (พืช)

ภาพที่ 3 การนำไปใช้ประโยชน์ของพืชสมุนไพรที่รวบรวมจากบริเวณสวนราชวดี คณะวิทยาการสุขภาพและการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

สรุปและอภิปรายผล

จากการสำรวจข้อมูลพฤกษศาสตร์พื้นบ้านในเขตพื้นที่สวนราชวดี คณะวิทยาการสุขภาพและการศึกษา พบจำนวนพืชทั้งหมดทั้ง 107 ชนิด ซึ่งแบ่งออกตามลักษณะนิสัยของพืช ได้แก่ ไม้เถา จำนวน 6 ต้น ไม้พุ่ม จำนวน 22 ต้น ไม้ยืนต้น จำนวน 55 ต้น และไม้ล้มลุก จำนวน 24 ต้น ซึ่งส่วนใหญ่มีประโยชน์ในการนำไปประกอบเป็นอาหาร อีกทั้งยังมีคุณค่าเป็นยาสมุนไพรที่ใช้ในการรักษาโรคต่าง ๆ อาทิเช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคไข้ต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ยังมีผักพื้นบ้านบางชนิดที่นำไปใช้ประโยชน์เป็นของเล่นเด็ก และเป็นอาหารสำหรับสัตว์เลี้ยง อาทิเช่น หญ้าตีนตุ๊กแก ต้อยติ่ง เป็นต้น การขยายพันธุ์ผักพื้นบ้านที่พบส่วนใหญ่เป็นการขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด อาทิเช่น กันเกรา หญ้าลิงจูง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทนา เวชโอสถศักดา (2556) ที่ได้ทำการศึกษารวบรวมสารสนเทศชื่อผักพื้นบ้านในชุมชนบ้านดอนตู ต.คันธารราษฎร์ อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม พบว่า พืชผักธรรมชาติที่พบมีประโยชน์ในการนำไปบริโภคเป็นอาหาร หรือเป็นเครื่องเคียงกับรสชาติของอาหารอีสานที่มีรสออกเค็ม หรือเผ็ด ช่วยเพิ่มรสชาติให้อาหารมีรสกลมกล่อม และมีคุณค่าเป็นสมุนไพร นอกจากนี้แล้วยังมีผักพื้นบ้านอีกหลายชนิดที่ชุมชนไม่นำมาบริโภคแล้ว เช่น ผักตบชวา และ ผักแว่น เพราะส่วนใหญ่ชุมชนจะนำไปใช้เป็นส่วนประกอบอาหารผสมอาหารให้กับสัตว์เลี้ยงภายในชุมชน อีกทั้งยังพบว่าพืชส่วนใหญ่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่มีบางชนิดที่เป็นพืชที่หายาก อาทิ เช่น บุนนาค เป็นต้น จึงได้ทำการปลูกไว้ภายในบริเวณคณะวิทยาการสุขภาพและการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนิสิตแพทย์แผนไทยและผู้ที่สนใจทั่วไปในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้ศึกษาขอขอบคุณทุนสนับสนุนจาก รายวิชาพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน (Ethnobotany) คณะวิทยาการสุขภาพและการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในการสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

ฉันทนา เวชโอสถศักดิ์กดา. (2556). การรวบรวมสารสนเทศสื่อผักพื้นบ้านในชุมชนบ้านดอนตู ต.คันธารราษฎร์ อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม. หน้า 144-164.

รัชชัย สันติสุข. (2539). “พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน”. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชทานประสงค์ใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่ม 21, (2539), หน้า 229-232.

วัลลภา เขยบัวแก้ว คชภักดี. (2556). ยุทธศาสตร์การพัฒนา คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา. 21 มกราคม 2562.

https://www.fhss.tsu.ac.th/page_detial_menu.php?idm=2&mid=429

สุพัฒน์ ศรีสวัสดิ์ พนม สุขจันทร์ จารุวรรณ ประดับแสง และ สมนึก ลิ้มเจริญ. (2559). พิษสมุนไพรประจำถิ่นและภูมิปัญญา การประยุกต์ใช้สำหรับการแพทย์พื้นบ้าน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. 13 เมษายน 2562.

file:///C:/Users/USER/Downloads/53785-Article%20Text-124580-1-10-20160401.pdf

ST-P-06

การรีดนม ค่าเซลล์โซมาติก และสุขศาสตร์การรีดนมของฟาร์มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

ต.ห้วยสัตว์ใหญ่ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์

Milking routines, somatic cell counts and hygiene of dairy farmers in Huai Sat Yai

Sub-district, HuaHin District prachuap Khiri Khan

อัจฉรัตน์ สุวรรณภักดี¹ หทัยชนก เดชคุ้ม¹ และ ปณิตพร วิเชียร¹

¹สาขาสัตวศาสตร์ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดพัทลุง

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel: 0968814353, E-mail address; adcharatt@gmail.com

บทคัดย่อ

การสำรวจสุขศาสตร์การรีดนมของฟาร์มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ต.ห้วยสัตว์ใหญ่ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ จากการสำรวจฟาร์มผู้เลี้ยงโคนม จำนวน 24 ฟาร์ม การให้น้ำนมจำแนกออกได้เป็นกลุ่มที่ผลผลิตน้ำนมเฉลี่ย >15 กก/วัน คิดเป็นร้อยละ 50 ผลผลิตน้ำนม 12-14 กก/วัน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และผลผลิตน้ำนม น้อยกว่า 12 กก/วันคิดเป็นร้อยละ 16.67 ปริมาณเซลล์โซมาติกในถังนมเฉลี่ยในกลุ่ม (somatic cell count; SCC) ฟาร์มที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน มีปริมาณเซลล์โซมาติก 500×10^3 เซลล์/มล. คิดเป็นร้อยละ 58.33 และฟาร์มที่ไม่ผ่านเกณฑ์ มีปริมาณเซลล์โซมาติก > $500 \times 10^3</math> เซลล์ มล.⁻¹ คิดเป็นร้อยละ 41.67 การตรวจสุขศาสตร์การรีดนมพบว่าฟาร์ม อยู่ในเกณฑ์ ดี ร้อยละ 8.33 (2/24) ปานกลาง ร้อยละ 83.33 (20/24) และไม่ดี ร้อยละ 8.33 (2/24) โดยฟาร์มเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง ร้อยละ 83.33 (20/24) เมื่อจำแนกการจัดการฟาร์มตามเกณฑ์การสำรวจสุขศาสตร์ออกเป็นกลุ่มที่มีการจัดการอยู่ในเกณฑ์ดี ที่มีการจัดการที่ดีและเหมาะสม เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในด้านการรีดนม แต่ขาดความเข้าใจถึงการจัดการด้านสุขศาสตร์ในการรีดนมที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งควรส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญเพราะอาจก่อให้เกิดปัญหาส่งผลเสียให้กับผลผลิตน้ำนม คุณภาพน้ำนมรวมทั้งรายได้ของเกษตรกร$

คำสำคัญ: การรีดนม ค่าเซลล์โซมาติก สุขศาสตร์การรีดนม โคนม

Abstract

Survey of milk milking of farms, dairy farmers Huai Huai Yai Subdistrict, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province based on a survey of 24 dairy farms. The average of milk yield (head/day) can be divided into groups that average milk yield > 15 kg / day, representing 50 %, groups that average milk yield 12-14 kg / day, representing 33.33 % and groups that average milk yield lower than 12kg / day, representing 33.33 %. The number of somatic cells count in bulk tank milk (SCT), the number of cells received through the standard criteria 500×10^3 cells/ml is 58.33 %, and farms that do not meet the criteria with the amount of somatic cells > $500 \times 10^3</math> cells/ ml, representing 41.67 %. The milk hygiene examination found that the farm was in good condition, 8.33 % (2/24), moderate 83.33 % (20/24) and 8.33 % bad (2/24). 83.33 % moderate (20/24). This study can identify the management of farms according to the hygiene survey criteria into a well-managed group. The dairy farmers Huai Huai Yai in general have knowledge of milking however lacking understanding of sanitations management. It should encourage$

farmers to see the importance because it may cause problems that affect milk production, milk quality as well as income.

Keywords: milking routines, somatic cell counts, hygiene and dairy cow

บทนำ

ปัจจุบันผู้บริโภคมีความต้องการบริโภคน้ำนมที่มีคุณภาพ รัฐบาลจึงตอบสนองโดยมีนโยบายให้เกษตรกรผลิตน้ำนมดิบที่มีคุณภาพเพื่อเข้าสู่กระบวนการผลิตนม แต่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมของประเทศไทยในปัจจุบันยังประสบปัญหาคุณภาพน้ำนมดิบต่ำกว่ามาตรฐาน โดยเฉพาะปริมาณเซลล์โซมาติกในน้ำนม (somatic cell count; SCC) ซึ่งมีผลต่อราคาน้ำนมดิบ ทำให้ค่าตอบแทนที่ได้รับจากการขายน้ำนมดิบลดลง (กิตติศักดิ์, 2553) เซลล์โซมาติกในน้ำนมคือเซลล์ที่ร่างกายสร้างขึ้นและส่งมาที่เต้านมเพื่อต่อต้านสิ่งแปลกปลอมที่เข้าไปในเต้านม ซึ่งประกอบด้วยเซลล์เม็ดเลือดขาวและเซลล์ที่บุอยู่ตามเนื้อเยื่อเต้านม เซลล์เม็ดเลือดขาวถูกส่งไปอยู่ในเต้านมเพิ่มมากกว่าปกติเพื่อตอบสนองต่อการอักเสบที่เกิดจากการติดเชื้อโรค หรือการบาดเจ็บของเนื้อเยื่อเต้านม เซลล์โซมาติกในน้ำนมส่วนใหญ่ร้อยละ 98-99 จึงเป็นเซลล์เม็ดเลือดขาว (Philpot and Nickersor, 1991) การตรวจปริมาณเซลล์โซมาติก เป็นวิธีที่ใช้กันมากในการชี้วัดคุณภาพน้ำนมและสุขภาพของเต้านมค่าเซลล์โซมาติกในน้ำนมโคปกติประกอบไปด้วยเม็ดเลือดขาวเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้แก่ neutrophils ร้อยละ 1-11 macrophages ร้อยละ 66-88 lymphocytes ร้อยละ 10-27 และบางส่วนมาจากเนื้อเยื่อต่อม (secretory tissue) ซึ่งเป็นพวกเยื่อบุผิวภายในเต้านมร้อยละ 0-7 จำนวนเซลล์โซมาติกจึงเป็นการประเมินสุขภาพของเต้านมของโครีดนม (ศุภณิดา, และคณะ 2548) การตรวจนับจำนวนเซลล์โซมาติกในน้ำนมทำได้หลายวิธีได้แก่การตรวจด้วยน้ำยา ซี เอ็ม ที (California Mastitis Test; C.M.T) การตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์ และการตรวจนับด้วยเครื่องตรวจนับอัตโนมัติ (Philpot and Nickersor, 1991)

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณเซลล์โซมาติกในน้ำนม มีมากมาย เช่น ช่วงของการให้นม อายุโค ผลผลิตน้ำนม ความเครียด และฤดูกาลแต่พบว่าปัจจัยหลักที่ทำให้ ค่าเซลล์โซมาติกเพิ่มสูงขึ้นคือการติดเชื้อเข้าสู่เต้านม (intramammary infection : IMI) ซึ่งการเกิด IMI ทำให้เซลล์โซมาติกเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากเมื่อเกิดการติดเชื้อจุลินทรีย์เข้าไปภายในเต้านมจะทำให้ macrophages ตอบสนองโดยเริ่มต้นขบวนการอักเสบ โดยส่งสัญญาณเรียกเม็ดเลือดขาว โดยเฉพาะพวก polymorphonuclear cells เข้ามาภายในเต้านมเพื่อเก็บกิน และทำลายเชื้อโรคที่เข้ามาทำให้ระดับของเซลล์โซมาติกเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ชนิดและความรุนแรงของเชื้อก็มีผลกระทบต่อระดับการเพิ่มขึ้นของค่าเซลล์โซมาติกเช่นกันซึ่งการเกิดการติดเชื้อเข้าสู่เต้านมของโคขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น พยาธิสภาพของเต้านม สิ่งแวดล้อมภายในฟาร์มและที่สำคัญ คือ การจัดการและขั้นตอนการรีดนม ศุภณิดา และคณะ (2548) เกษตรกรรายย่อยบางส่วนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการจัดการและขั้นตอนการรีดนมที่ถูกต้อง ซึ่งการมีสุขศาสตร์การรีดนมที่ไม่ดีสามารถเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการติดเชื้อเข้าสู่เต้านมและทำให้ปริมาณเซลล์โซมาติกในน้ำนมเพิ่มสูงขึ้นได้ ศิริชัย และ ผกาทิพย์ (2559) วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้านี้ เพื่อศึกษาสุขศาสตร์การรีดนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีวิธีการขั้นตอนในการรีดของแต่ฟาร์มมีเกณฑ์อยู่ในระดับใด และการตรวจหาเซลล์โซมาติกในน้ำนมของฟาร์มโคนมเกษตรกรรายฟาร์ม เพื่อนำข้อมูลมาเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมเกษตรกรให้เกิดสุขศาสตร์การรีดนมที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการ

สถานที่ศึกษา

ฟาร์มเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก ห้วยสัตว์ใหญ่ จำกัด จำนวน 24 ฟาร์ม จากจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 6 หมู่บ้าน ในตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และตำบลป่าเต็ง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัด

เพชรบุรี เพื่อสำรวจสุขภาพสัตว์การรีดนมและเก็บนํ้านมดิบตรวจหาค่าเซลล์มาติกในถังรวมนมแต่ละฟาร์ม ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 30 วัน โดยแบ่งเวลาเป็นช่วงเช้า และ ช่วงบ่าย จัดบันทึกการสำรวจและการสังเกตการรีดนม ข้อมูลที่เก็บในรูปแบบสอบถามได้แก่

1. ข้อมูลเวลาที่รีด แบ่งเป็น 2 เวลา
2. การทำความสะอาดอาบนํ้าแม่โค
3. การใช้ผ้าเช็ดเต้านม
4. ตรวจ Strip cup นํ้านมก่อนสวมหัวรีด
5. มีการตรวจ C.M.T รายตัว
6. เช็ดเต้านมและหัวนมสะอาดก่อนสวมเครื่องรีด
7. สวมเครื่องรีดภายใน 1 นาที หลังกระตุ้นเต้านม
8. ถ่วงชุดหัวรีดด้วยมือเมื่อไม่มีนมในสายนม
9. การปลดหัวรีดนม เมื่อนมหมดในสาย
10. รุ่ม/สเปรย์หัวนมแม่โคทันทีหลังรีดเสร็จ
11. รุ่มหัวรีดในถังนํ้ายาฆ่าเชื้อก่อนสวมแม่โคตัวใหม่
12. คอกพื้นรีดสะอาด (กิตติศักดิ์, 2556)

การเก็บตัวอย่าง

เก็บข้อมูล ผลผลิตนํ้านมรายฟาร์ม และเก็บตัวอย่างนํ้านมจากถังรวมของฟาร์ม โดยสุ่มหลังจากการรีดนมเสร็จจำนวน 200 มิลลิลิตรต่อฟาร์ม โดยทำการเก็บตัวอย่างในช่วงมื่อรีดของทุกฟาร์ม (24 ฟาร์ม) หาค่าเกรตนม คุณภาพนํ้านม ค่า Somatic cell count (SCC) ด้วยเครื่องตรวจนับอัตโนมัติ cytometry flasks (Bactocount IBCm, Bentley Instrument, USA) หาค่า BTSCC Bulk Tank Milk Somatic Cell Count; BTSCC

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกร มาวิเคราะห์ที่ใช้เกณฑ์คะแนนจากการสำรวจ น้อยกว่า หรือ เท่ากับ 6 ข้อ ไม่ดี มากกว่า หรือ เท่ากับ 7-9 ข้อ ปานกลาง มากกว่า หรือ เท่ากับ 10 ข้อ ดี (Birten et. al, 2011) และนำข้อมูลมาสร้างตารางแบ่งกลุ่มความสัมพันธ์ของสุขภาพสัตว์การรีดนม และคุณภาพนํ้านม เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาระดับฟาร์มต่อไป

ผลการวิจัย

การสำรวจสุขภาพสัตว์การรีดนมของฟาร์มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ต.ห้วยสัตว์ใหญ่ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์

การสำรวจฟาร์มจำนวนทั้งหมด 24 ฟาร์ม ระหว่างเดือน มีนาคม – เมษายน 2561 พบว่าพบสุขภาพสัตว์การรีดนมของเกษตรกรจำนวนทั้งหมด 24 ฟาร์ม อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เกณฑ์คะแนนจากการสำรวจ คือ น้อยกว่า หรือ เท่ากับ 6 ข้อ ไม่ดี, มากกว่า หรือ เท่ากับ 7-9 ข้อ ปานกลาง, มากกว่า หรือ เท่ากับ 10 ข้อ ดี เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ พบว่า ในจำนวน 24 ฟาร์ม มีจำนวน 20 ฟาร์ม อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง คิดเป็น 83.33 % จำนวน 2 ฟาร์ม อยู่ในเกณฑ์ ดี คิดเป็น 8.33 % และ จำนวน 2 ฟาร์ม อยู่ในเกณฑ์ไม่ดี คิดเป็น 8.33 % (ตารางที่ 1) ฟาร์มที่มีการจัดการไม่ดีส่วนใหญ่ไม่มีการจัดการที่ดี เช่น ไม่ใช้ผ้าเช็ดเต้านมและหัวรีดนมให้สะอาดก่อนรีด ไม่มีการตรวจ strip cup และ C.M.T ก่อนรีดนม ไม่สวมเครื่องรีดนมภายใน 1 นาทีหลังกระตุ้นนม ไม่มีการรุ่ม/สเปรย์หัวนมแม่โคทันทีหลังรีดเสร็จและไม่มีการรุ่มหัวรีดในถังนํ้ายาฆ่าเชื้อก่อนสวมแม่โคตัวใหม่

ตารางที่ 1 การสำรวจสุขภาพสตรีการรีดนมในฟาร์มโคนมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ต.ห้วยสัตว์ใหญ่ อ.ห้วยหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์
จำนวนและร้อยละฟาร์มที่ปฏิบัติตามขั้นตอนในการรีดนม

เกณฑ์การประเมิน	จำนวนฟาร์ม	ร้อยละ (%)
ดี	2	8.33
ปานกลาง	20	88.33
ไม่ดี	2	8.33
จำนวน (ฟาร์ม)	24	100

เมื่อคิดเป็นค่าร้อยละ พบว่า มีการจัดการเวลาในการรีดนมที่ดีต่อโค มีการทำความสะอาดแม่โคก่อนรีด มีการปลดหัวรีดที่ถูกต้อง ร้อยละ 100 (24/24) โดยการจัดการการรีดนมของฟาร์มเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการตรวจ C.M.T ร้อยละ 0 (0/24) แต่พบว่า คอกพื้นรีดสะอาด ร้อยละ 66.7 (16/24) มีการเช็ดเต้านมและหัวนมให้สะอาดก่อนสวมหัวรีด ร้อยละ 70.83 (16/24) สวมเครื่องรีดภายใน 1 นาที หลังกระตุ้นเต้านม ร้อยละ 70.83 (17/24) ถ่างชุดหัวรีดด้วยมือเมื่อไม่มีนมในสายนม ร้อยละ 87.5 (21/24) มีการทำความสะอาดเต้านมก่อนรีด ร้อยละ 91.7 (22/24) ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรส่วนน้อยที่มีการใช้หัวรีดจุ่มในถังน้ำยาฆ่าเชื้อก่อนสวมหัวรีดแม่โคตัวใหม่ เพียง ร้อยละ 8.33 (2/24) มีการตรวจสอบคุณภาพน้ำนมโดยการ strip cup ก่อนรีด ร้อยละ 29.7 (8/24) และมีการจุ่ม/สเปรย์หัวนมแม่โคทันทีหลังรีด ร้อยละ 41.67 (10/24) ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละฟาร์มที่ปฏิบัติตามขั้นตอนในการรีดนม

ขั้นตอนการรีดนม	จำนวนฟาร์ม	ร้อยละ (%)
รีดนมตรงเวลาที่กำหนด	24	100
ทำความสะอาดและอาบน้ำแม่โคก่อนรีด	24	100
ใช้ผ้าเช็ดเต้านม 1 ผืน/ 1 ตัว	22	91.7
ตรวจสอบน้ำนมด้วยการ Strip cup ก่อนสวมหัวรีด	7	29.17
มีการตรวจ C.M.T รายตัว	0	0
เช็ดเต้านมและหัวนมสะอาดก่อนสวมเครื่องรีด	17	70.83
สวมเครื่องรีดภายใน 1 นาที หลังกระตุ้นเต้านม	17	70.83
ถ่างชุดหัวรีดด้วยมือเมื่อไม่มีนมในสายนม	21	87.5
มีการปลดหัวรีดนมที่ถูกต้อง	24	100
จุ่ม/สเปรย์หัวนมแม่โคทันทีหลังรีดเสร็จ	10	41.67
จุ่มหัวรีดในถังน้ำยาฆ่าเชื้อก่อนสวมแม่โคตัวใหม่	2	8.33
คอกพื้นรีดสะอาด	16	66.7

ปริมาณน้ำนมเฉลี่ยต่อตัวของฟาร์มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ต.ห้วยสัตว์ใหญ่ อ.ห้วยหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์

การศึกษาปริมาณน้ำนมเฉลี่ยของโคนมในฟาร์มโคนมของเกษตรกรในครั้งนี้ จัดกลุ่มฟาร์มที่มีปริมาณน้ำนมเฉลี่ย ดี มีปริมาณน้ำนมเฉลี่ยมากกว่า >15 กก/วัน ปานกลาง มีปริมาณน้ำนมเฉลี่ย 12-14 กก/วัน และไม่ดี มีปริมาณน้ำนมเฉลี่ย <12 กก/วัน (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลการสำรวจปริมาณน้ำนมเฉลี่ย/ตัวต่อวัน

ปริมาณน้ำนม	จำนวนฟาร์ม	ร้อยละ (%)
ดี (>15 กก/วัน)	12	50
ปานกลาง (12-14 กก/วัน)	8	33.33
ไม่ดี (<12 กก/วัน)	4	16.67
จำนวน (ฟาร์ม)	24	100

การให้น้ำนมของเกษตรกรในการศึกษาครั้งนี้มีค่าสูงกว่ารายงาน มัทนียา และคณะ (2562) ปริมาณผลผลิตน้ำนมเฉลี่ยต่อตัวต่อวันของเกษตรกรที่อยู่ในภาคกลางเฉลี่ยมากที่สุด (12.72 ± 1.18 กก/ตัว/วัน) รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(11.00 ± 0.76 กก/ตัว/วัน) ภาคใต้(10.75 ± 0.98 กก/ตัว/วัน) และภาคเหนือ (9.59 ± 0.93 กก/ตัว/วัน)

ค่าโซมาติกเซลล์ของฟาร์มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ต.ห้วยสัตว์ใหญ่ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์

การเก็บน้ำนมในช่วงการรีดนมใส่หลอดพลาสติก 10 มล. การสุ่มตัวอย่างจากถังรวมได้ปฏิบัติตามขั้นตอน หลอดมีป้ายชื่อฟาร์มและส่งไปยังห้องปฏิบัติการที่อุณหภูมิต่ำ 4 องศาเซลเซียส การตรวจนับจำนวนเซลล์โซมาติกโดยใช้ cytometry flasks (Bactocount IBCm, Bentley Instrument, USA) ค่าเกณฑ์ได้รับการยอมรับให้เท่ากับ 200.000 เซลล์ต่อมิลลิลิตร การนับจำนวนเซลล์โซมาติกและจำนวนมากค่าโซมาติกเซลล์ถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ ผ่านเกณฑ์ 500×10^3 เซลล์/ มล. และไม่ผ่านเกณฑ์ > $500 \times 10^3</math> เซลล์/มล. (ตารางที่ 4)$

ตารางที่ 4 ค่า BTSSC ที่ผ่านเกณฑ์

ค่า SCC ที่ผ่านเกณฑ์	จำนวนฟาร์ม	ร้อยละ (%)
ผ่านเกณฑ์ 500×10^3 เซลล์/ มล.	14	58.33
ไม่ผ่าน > $500 \times 10^3</math> เซลล์/ มล.$	10	41.67
จำนวน (ฟาร์ม)	24	100

ค่า BTSS ต่ำกว่า $500 \times 10^3</math> เซลล์/มล. จำนวน 14 ฟาร์ม คิดเป็น 58.33 % และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 10 ฟาร์มคิดเป็น 41.67 % พบว่าค่าเฉลี่ย BTSSC มีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน$

แนวทางในการพัฒนาสุขภาพการรีดนมในฟาร์มโคนม

การปรับปรุงสุขภาพฟาร์มในฟาร์มโคนมทั้ง 22 ฟาร์ม ของเกษตรกรที่ทำการเก็บข้อมูล พบว่าเกษตรกร รีดนมตรงเวลาที่กำหนด ทำความสะอาดพื้นคอก และมีการปลดหัวรีดที่ถูกต้อง 100% (ตารางที่ 5) อย่างไรก็ตามเกษตรกรส่วนน้อยที่มีการใช้หัวรีดจุ่มในถังน้ำยาฆ่าเชื้อก่อนสวมหัวรีดแม่โคตัวใหม่ การตรวจสอบคุณภาพน้ำนมโดยการ strip cup ก่อนรีด และการจุ่ม/สเปรย์หัวนมแม่โคทันทีหลังรีด น้อยกว่าร้อยละ 50 จึงควรมีการดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ ที่ทำความเข้าใจกับเกษตรกร เพราะหากไม่มีการพัฒนาสุขภาพสัตว์ทั้ง 12 ข้อ เพื่อขอขึ้นทะเบียนมาตรฐานฟาร์มโคนมต่อไป

ตารางที่ 5 ลักษณะการจัดการสุขศาสตร์ฟาร์มโคนมที่ปฏิบัติในกลุ่มสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ต.ห้วยสัตว์ใหญ่
อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์

ฟาร์มเกษตรกร	ลักษณะการจัดการ	ร้อยละ (%)
	-รีดนมตรงเวลาที่กำหนด -มีการทำความสะอาดพื้นคอก และทำความสะอาดโคก่อนรีด -มีการปลดหัวรีดนมที่ถูกต้อง ไม่ให้เต้านมเกิดการบอบช้ำ	100
การทำทำความสะอาดพื้นคอกและโคก่อนรีด		
	-มีการใช้ผ้าเช็ดเต้านม 1 ผืน/ 1 ตัว -เช็ดเต้านมและหัวนมสะอาดก่อนสวมเครื่องรีด	91.7
การทำทำความสะอาดเต้านมด้วยผ้าสะอาด		
	-สวมเครื่องรีดภายใน 1 นาที หลังกระตุ้นเต้านม -ถ่วงชุดหัวรีดด้วยมือเมื่อไม่มีนมในสายนม	70.83
การสวมเครื่องรีด		
	-มีการจุ่มหัวนมหลังรีด ควรจุ่มหัวนมด้วยน้ำยาจุ่มเต้านมทุกครั้งหลังรีดนม เพื่อป้องกันเชื้อโรคเข้าสู่เต้านมหลังรีดนมเสร็จ	41.67
จุ่มหัวนมด้วยน้ำยาจุ่มเต้านมที่หลังรีดเสร็จ		

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การให้น้ำนมของเกษตรกรในการศึกษาครั้งนี้มีค่าสูงกว่ารายงาน มัทนียา และคณะ (2562) ปริมาณผลผลิตน้ำนมเฉลี่ยต่อตัวต่อวันของเกษตรกรที่อยู่ในภาคกลางเฉลี่ยมากที่สุด (12.72 ± 1.18 กก./ตัว/วัน) รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (11.00 ± 0.76 กก./ตัว/วัน) ภาคใต้ (10.75 ± 0.98 กก./ตัว/วัน) และภาคเหนือ (9.59 ± 0.93 กก./ตัว/วัน) เมื่อทำการสำรวจสุขศาสตร์ในการรีดนมแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ พบว่าฟาร์มโคนมของเกษตรกรที่มีสุขศาสตร์ในการรีดนมอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง คิดเป็น 88.33 % อยู่ในเกณฑ์ ดี คิดเป็น 8.33 % และ อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี คิดเป็น 8.33 % ศุภชาติ และ ธนู (2544) สำรวจสภาพและพฤติกรรมการใช้เครื่องรีดนมตลอดจนสุขลักษณะการรีดนมของ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายย่อย พื้นที่ภาคตะวันตกของประเทศไทย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้เกี่ยวกับระบบเครื่องรีดนม เช่น ขนาดความจุ

ของปั๊มสุญญากาศ (vacuum pump capacity) ไม่เหมาะสม (66.67%) เกษตรกรมีพฤติกรรมในการใช้ เครื่องรีดที่ไม่ถูกต้อง เช่น การสวมและถอดหัวรีดไม่ถูกต้อง (60% และ 80%) นอกจากนั้นยังขาดการ บำรุงรักษาอุปกรณ์เครื่องรีดนมที่เหมาะสม เช่น แผ่นยางบุหัวรีดชำรุดและสกปรก (56.67%) ส่วนสัญลักษณ์ใน การรีดนมส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดีแต่ยังมีข้อบกพร่องได้แก่ การจุ่มหัวนมหลังการรีดไม่ถูกต้อง (post-milking teat dipping, 76.67%) ปัญหาดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อประสิทธิภาพและคุณภาพการผลิตในฟาร์มโคนม ธีชฎาพร และคณะ (2548) รายงานว่า หากขาดความเอาใจใส่ในการรีดทั้งด้าน ขั้นตอนและวิธีการรีด อาจทำให้โซมาติกเซลล์สูง เป็นผลทำให้เกิดความเสี่ยงโรคเต้านมอักเสบแบบไม่แสดงอาการและแสดงอาการ แสดงถึงสุขศาสตร์การรีดนมที่ไม่เหมาะสมเป็นสำคัญและความบกพร่องในการทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้รีดนม ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีการดูแลทำความสะอาดค่อนข้างดี แต่ยังคงขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องสุขศาสตร์การรีดนมที่เป็นปัจจัยหลักในการเลี้ยงโคนม เมื่อศึกษาค่าเซลล์โซมาติกพบว่าค่าที่ผ่านเกณฑ์ (500×10^3 เซลล์/ มล.) คิดเป็น 58.33 % โดยฟาร์มที่ไม่ผ่านเกณฑ์ มีจำนวน 41.67% บ่งชี้ถึงส่วนใหญ่ฟาร์มในพื้นที่ที่ศึกษามีปัญหาคุณภาพน้ำนมดิบในการแปรรูป สะท้อนให้เห็นว่า ส่วนใหญ่ฟาร์มรายย่อยในพื้นที่ที่ศึกษามีสุขศาสตร์การรีดที่ไม่เหมาะสม เช่น การเตรียมเต้านมก่อนรีดไม่เหมาะสม การทำความสะอาดอุปกรณ์รีดนมไม่ถูกต้อง และระยะเวลาในการขนส่งน้ำนมดิบจากฟาร์มถึงศูนย์รวมน้ำนมมานานเกินไป โดยค่า BTSCC ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยของการเกิดโรคเต้านมอักเสบในฟาร์ม และปัจจัยอื่นๆ เช่น ฤดูกาล อายุโค ระยะการให้นม และช่วงเวลาการให้นม (สุชาติ และคณะ, 2552)

ข้อเสนอแนะ

ควรส่งเสริมให้ฟาร์มโคนมการปรับปรุงการจัดการฟาร์ม และสุขศาสตร์การรีดที่เหมาะสม และระยะเวลาในการขนส่งน้ำนมดิบจากฟาร์มถึงศูนย์รวมนมต้องไม่นานเกินไปจะได้มีผลทำให้เกษตรกรได้เกรดคุณภาพนมที่ดีขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสาขาสัตวศาสตร์ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัด พัทลุง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ อัจฉริยะขจร. (2553). คู่มือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพฯ หน้า 3-14.
- ธีชฎาพร ไชยคุณ ศุภณิดา สุระวงศ์ ศุภรัตน์ บุญยยาตรา และ วิทยา สุริยาสถาพร. (2548). “ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเกิดเต้านมอักเสบแบบไม่แสดงอาการในแม่โครีดนมหลังคลอดในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน” สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2561, จาก <http://www.vet.cmu.ac.th/>
- มันนียา สารกุล ศกร คุณวุฒิฤทธิธรม ธนาทิพย์ สุวรรณโสภี ธรรมบุญ ทองประไพ และอภิญา หิรัญวงษ์. (2562). “ สถานภาพการผลิตและการคัดเลือกพ่อพันธุ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในประเทศไทย.” สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://www.dpogenetics.com/index.php/article-summary-menu/62-sire-perform>
- ศิริชัย เอี่ยมมุสิก และ ผกาทิพย์ ยอดมิ่งขวัญ. (2559). คุณภาพทางจุลชีววิทยาของน้ำนมดิบในถังรวมจากฟาร์มโคนมในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. แกนเกษตร 44 ฉบับพิเศษ 1 : (2559). คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี.
- ศุภณิดา สุระวงศ์ ธีชฎาพร ไชยคุณ ศุภรัตน์ บุญยยาตรา ขวัญชาย เครือสุคนธ์ และวิทยา สุริยา สถาพร. (2548). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับปริมาณเซลล์โซมาติกในน้ำนมของแม่โคระยะท้ายการรีดนม. เชียงใหม่สัตวแพทยสาร. 3:43-53.

- ศุภชาติ ปานเนียม และธนู ภิญโญภูมินทร์. (2544). การสำรวจสภาพและพฤติกรรมการใช้เครื่องรีดนม ตลอดจน
สุขลักษณะในการรีดนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายย่อย พื้นที่ภาคตะวันตกของประเทศไทย. น.225-260. ใน:
ประชุมวิชาการสาขาสัตวแพทยศาสตร์ ครั้งที่ 39 เรื่องแก้ไขวิกฤตของประเทศ 5-7 กุมภาพันธ์ 2544.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศุภชาติ สุขสถิตย์, ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ และนุกูล อินทรสังขา. (2552). คุณภาพทางจุลชีวะวิทยา และองค์ประกอบน้ำนม
ในถังนมรวมของฟาร์มโคนมในเขตอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง. วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ. 12: 25-37.
- Philpot, W.N. and Nickerson, S.C. (1991). Mastitis; Counter Attack, Babsin Bros.Co. Illinois, USA. 150 p.

ST-P-07

แอนิเมชันให้ความรู้โรคความดันโลหิตสูงแก่ชุมชนตำบลพรหมโลก

อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

Knowledge of High Blood Pressure Animation in Ban Promlok Community,

Phrom Khiri District, Nakhon Si Thammarat

พรศิลป์ บัวงาม^{1*} พิระวิชญ์ ทองอนันต์¹ จิรัชญา จิตอักษร¹ และจिरายวัฒน์ ทองบางพระ¹

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0918262827, E-mail address: pomsin_bua@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงแก่ชุมชนบ้านพรหมโลกตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งปัจจุบันโรคที่พบได้บ่อยในประเทศไทย ได้แก่โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ซึ่งโรคเหล่านี้เป็นโรคที่อยู่ในกลุ่ม NCDs และเป็นโรคที่สามารถเกิดขึ้นเองได้ซึ่งจะพบในผู้ป่วยสูงอายุ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดโรคความดันโลหิตสูงมีหลายปัจจัย เช่น อายุ พันธุกรรม น้ำหนักเกินเกณฑ์ การสูบบุหรี่ เป็นต้น และปัจจุบันมีผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของโรคความดันโลหิตสูง จึงได้จัดทำแอนิเมชันให้ความรู้โรคความดันโลหิตสูงในรูปแบบของแอนิเมชัน 2 มิติ รวมทั้งให้ชาวบ้านประเมินความพึงพอใจสื่อแอนิเมชัน พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.69, S.D. = 0.46) และแบบประเมินความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง พบว่าผู้รับชมมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นหลังจากรับชมสื่อแอนิเมชันนี้คิดเป็นร้อยละ 80

คำสำคัญ: กลุ่มโรค NCDs โรคความดันโลหิตสูง แอนิเมชัน

Abstract

This study aims to study and develop knowledge of High Blood Pressure animation in Ban Promlok Community, Phrom Khiri District, Nakhon Si Thammarat. The most common diseases in Thailand include High Blood Pressure and Diabetes. The NCDs is a diseases of the elderly patients. High blood pressure has many risk factors, including: age, family history, being overweight, smoking etc. Now in Thailand have High Blood Pressure, so that develop knowledge of High Blood Pressure animation 2D. The results were as follows: the respondents' opinions on the satisfaction at the highest level (\bar{X} = 4.69, S.D. = 0.46) and the pretest-posttest Villagers having more knowledge and understanding of High Blood Pressure 80 %.

Keywords: NCDs, High Blood Pressure, Animation

บทนำ

ปัจจุบันพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นโรคในกลุ่มโรค NCDs (Non-Communicable diseases) หรือ กลุ่มโรคที่ไม่ติดต่อเรื้อรัง ไม่ได้เกิดจากการติดเชื้อและไม่สามารถติดต่อโดยการสัมผัส แต่เกิดจากพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ไม่ออกกำลังกาย ทานอาหารที่มีรสจัด เค็มจัด หวานจัดและมีเคี้ยวเคี้ยว โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้พบผู้ป่วยที่เป็นโรคในกลุ่มโรค NCDs เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ กลุ่มโรค NCDs นั้นประกอบด้วย โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดหัวใจและสมอง โรคถุงลมโป่งพอง โรคความดันโลหิตสูง โรคมะเร็ง และโรคอ้วนลงพุง เมื่อผู้ป่วยเป็นโรคใดโรคหนึ่งแล้วส่วนมากมักจะพบว่ามีโรคอื่น ๆ ตามมาหรือเกิดภาวะแทรกซ้อน จากการลงพื้นที่พบว่าในพื้นที่ตำบลพรหมโลกนั้น พบผู้ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงมากที่สุด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านพรหมโลกได้ตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของประชาชน ซึ่งในแต่ละเดือนทางโรงพยาบาลได้มีการลงพื้นที่เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มโรค NCDs และให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแก่ประชาชนในพื้นที่เป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจและหันมาดูแลสุขภาพของตนเองมากขึ้น สำหรับคนที่เป็นโรคเหล่านี้อยู่แล้ว ก็สามารถเรียนรู้และนำองค์ความรู้ไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันให้ดีขึ้น เพื่อจะได้มีสุขภาพที่แข็งแรงและห่างไกลจากโรคในกลุ่มโรค NCDs ปัญหาพบจากการลงพื้นที่ของโรงพยาบาลพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ไม่สะดวกที่จะเข้าร่วมรับฟังการบรรยายให้ความรู้ของโรงพยาบาล เนื่องจากต้องทำงานเพื่อเลี้ยงชีพตนเอง หรือบางรายติดภารกิจอื่น ๆ ทำให้การบรรยายในแต่ละครั้งจะมีผู้เข้ารับฟังการบรรยายน้อย ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง ซึ่งเป็นโรคที่ประชาชนในพื้นที่เป็นมากที่สุดเป็นอันดับต้น ๆ โดยนำข้อมูลที่ได้จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านพรหมโลกมาออกแบบและพัฒนาเป็นภาพเคลื่อนไหว ประกอบด้วย 1) สาเหตุของการเกิดโรคความดันโลหิตสูง 2) อาการของโรคความดันโลหิตสูง 3) แนวทางการป้องกันโรคความดันโลหิตสูง

วิธีดำเนินการ

การพัฒนาแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงแก่ชุมชนบ้านพรหมโลกตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

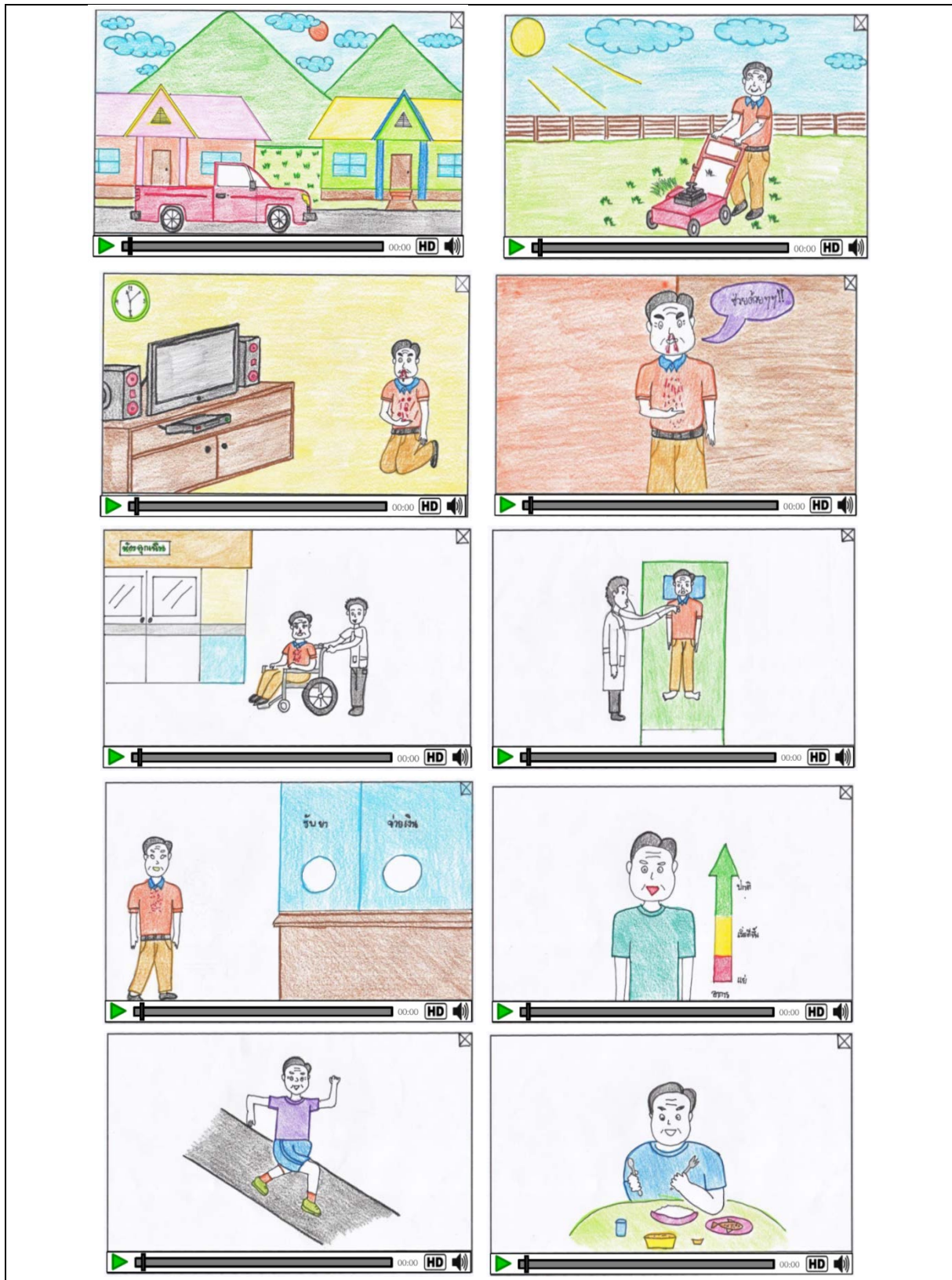

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาแอนิเมชันโรคความดันโลหิตสูง

จากภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนการพัฒนาแอนิเมชันโรคความดันโลหิตสูง ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

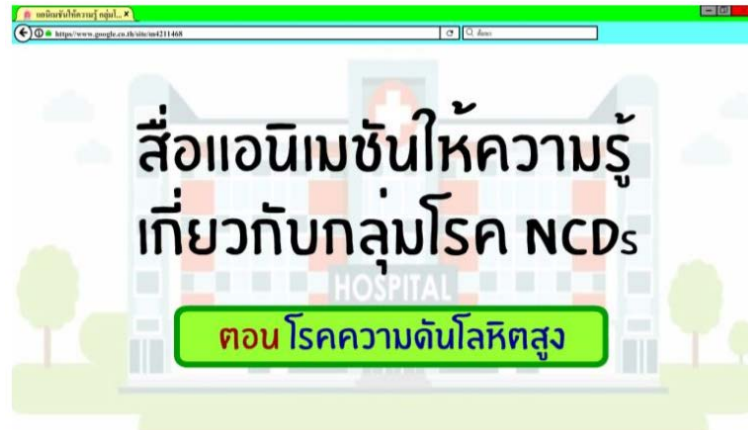
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์บุคลากรของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลพรหมโลก เกี่ยวกับโรคในกลุ่มโรค NCDs เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากมาพัฒนาแอนิเมชัน จากการรวบรวมข้อมูลสามารถแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ข้อ ได้แก่ 1) สาเหตุของการเกิดโรคความดันโลหิตสูง 2) อาการของโรคความดันโลหิตสูง 3) แนวทางการป้องกันโรคความดันโลหิตสูง

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบสตอรี่บอร์ด หลังจากแบ่งเนื้อหาของแอนิเมชันเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทำการกำหนดโครงร่างของแอนิเมชันด้วยการออกแบบสตอรี่บอร์ด เพื่อให้สามารถมองเห็นภาพของแอนิเมชันทั้งหมด โดยการวาดตัวการ์ตูน กำหนดตัวละคร ดังภาพที่ 2

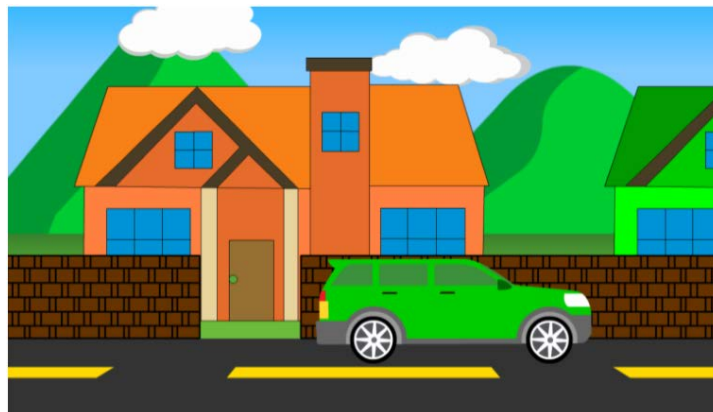

ภาพที่ 2 สตอริบอร์ดโรคความดันโลหิตสูง

ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบแอนิเมชันด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผู้วิจัยได้วาดสตอรี่บอร์ดแอนิเมชันโรคความดันโลหิตสูงตามโครงเรื่องที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงนำสตอรี่บอร์ดไปวาดด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อสร้างตัวละครและเนื้อหาทั้งหมดให้สามารถเคลื่อนไหว ใส่เสียงแอฟแฟก เสียงบรรยายเพื่อให้แอนิเมชันมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ดังภาพที่ 3-6

ภาพที่ 3 สื่อแอนิเมชันให้ความรู้โรคความดันโลหิตสูง

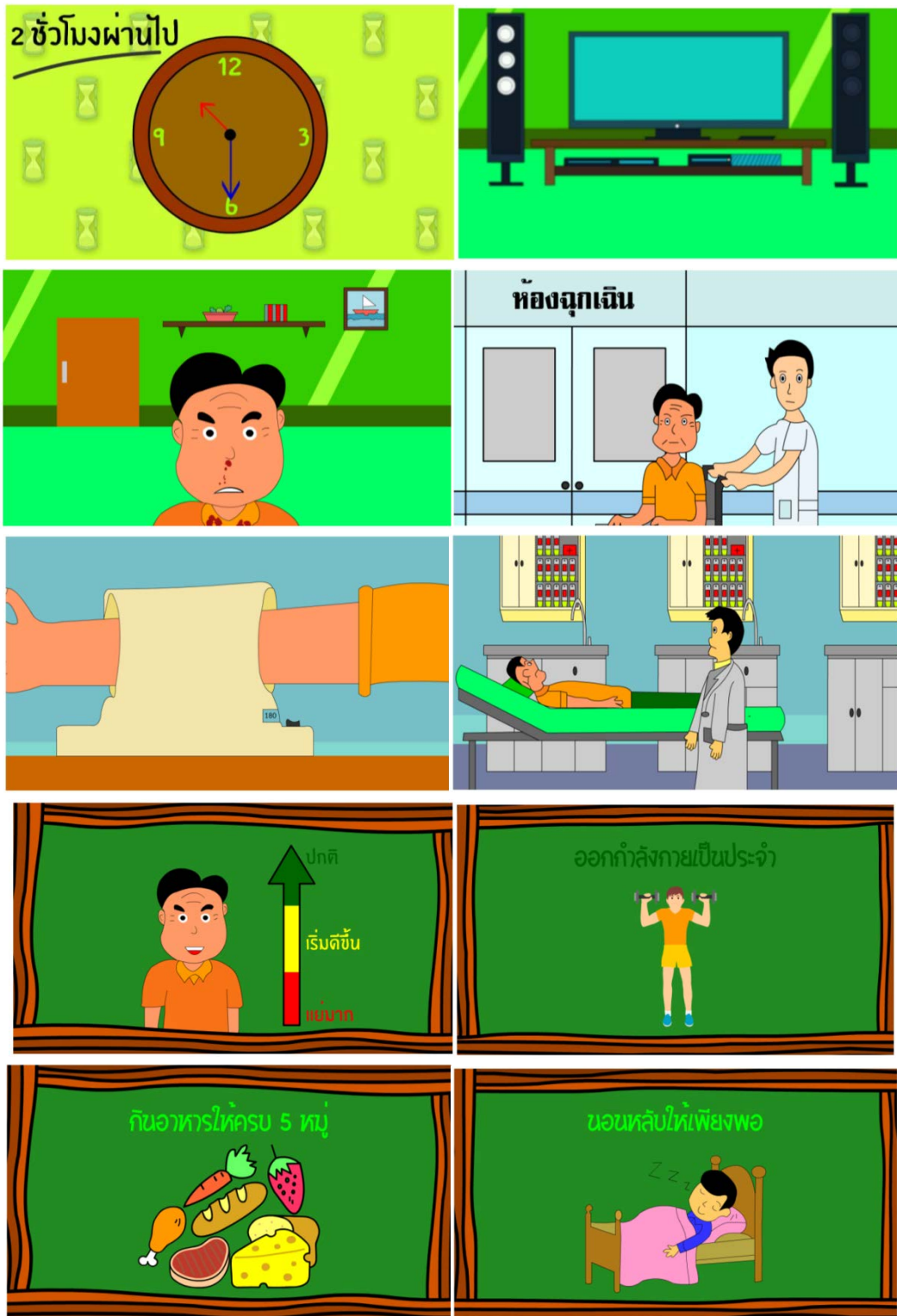
ภาพที่ 4 ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง

หมู่บ้านเอกวิทย์แลนด์ เป็นหมู่บ้านขนาดกลาง ตั้งอยู่แถบชานเมืองซึ่งมีถนนตัดผ่านหน้าบ้าน

ภาพที่ 5 นี้อกำลังตัดหญ้าในบ้าน

น๊อตกำลังเดินตัดหญ้าในบ้าน โดยเริ่มตัดตั้งแต่ 9 โมงเช้าจนถึง 11 โมง ยังไม่ได้หยุดพัก

ภาพที่ 6 สาเหตุและวิธีการดูแลรักษาโรคความดันโลหิตสูง

จากภาพที่ 6 แสดงสาเหตุและวิธีการดูแลรักษาโรคความดันโลหิตสูง อาการของโรคความดันโลหิตสูง เกิดจากหลากหลายสาเหตุ ซึ่งในแอนิเมชันโรคความดันโลหิตสูงนั้น นี้อัตได้ตัดหน้าตัดต่อกันเป็นเวลานาน ลักษณะในการตัดหน้านั้น จะต้องยื่นก้มหน้า เมื่อเงยหน้าขึ้นมาหรือหลังจากที่หยุดตัดหน้าแล้ว ทำให้เกิดอาการตาพร่ามัว มองเห็นไม่ชัด และมีเลือดกำเดาไหล จะต้องเข้ารับการรักษาอย่างเร่งด่วน ในเรื่องที่ว่านี้ได้นำพาเนื่อตไปโรงพยาบาลเพื่อเข้ารับการรักษา เมื่อไปถึงโรงพยาบาลจึงได้ทำการตรวจวัดความดัน และให้คุณหมอวินิจฉัยอาการของเนื่อต โรคความดันโลหิตสูงเป็นโรคที่พบมากในช่วงอายุ 35-55 ปี และพบในเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยไม่ทราบสาเหตุที่ชัดเจน ไม่พบความผิดปกติของร่างกาย แต่อาการเบื้องต้นที่พบได้ ได้แก่ ปวดศีรษะ เลือดกำเดาไหล วิงเวียนศีรษะ เหนื่อยหอบขณะออกกำลังกายหรือทำงานหนัก หลังจากที่ทราบว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูงแล้ว คุณหมอจึงให้ยาไปทานที่บ้านพร้อมกับแนะนำวิธีการดูแลรักษาตนเองเบื้องต้น โดยการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ กินอาหารให้ครบทั้ง 5 หมู่ นอนหลับให้เพียงพอและรับประทานยาให้ตรงเวลาตามที่หมอสั่ง

ขั้นตอนที่ 4 ทดสอบแอนิเมชัน หลังจากที่ได้ทำการกำหนดโครงเรื่อง วาดสตอรี่บอร์ดเพื่อให้เห็นภาพรวมของแอนิเมชันโรคความดันโลหิตสูงทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำสตอรี่บอร์ดไปวาดด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทำการเคลื่อนไหวให้กับตัวการ์ตูน ใส่เสียงบรรยายและเสียงเอฟเฟกต์ต่าง ๆ เพื่อให้แอนิเมชันมีความน่าสนใจมากขึ้น จากนั้นจึงได้ทำการส่งออกไปไฟล์แอนิเมชันเป็นวิดีโอเพื่อทดสอบแอนิเมชันทั้งหมดทำให้พบว่า ภาพและเสียงบางส่วนยังไม่พร้อมกัน บางฉากขาดความต่อเนื่อง และบางฉากมีเสียงเอฟเฟกต์ดังจนเกินไป เสียงบรรยายเบาจนเกินไป จึงได้ทำการปรับปรุงแก้ไข จนเสร็จสิ้นกระบวนการแล้วจึงนำแอนิเมชันไปให้บุคลากรของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลพรหมโลกดูภาพรวมทั้งหมดก่อนนำไปเผยแพร่ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับชม

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินความพึงพอใจของแอนิเมชัน ผู้วิจัยได้นำแอนิเมชันโรคความดันโลหิตสูงไปให้ชาวบ้านในพื้นที่ตำบลพรหมโลก จำนวน 50 คน รับชมและร่วมกันตอบแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจที่มีต่อแอนิเมชันโรคความดันโลหิตสูง ซึ่งมีเกณฑ์แปลความหมายตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert scale) โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
ระดับ 5	ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	ดีมาก
ระดับ 4	ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	ดี
ระดับ 3	ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	ปานกลาง
ระดับ 2	ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	พอใช้
ระดับ 1	ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	ควรปรับปรุง

จากเกณฑ์ให้คะแนนข้างต้น สามารถสรุปผลการประเมินความพึงพอใจของชาวบ้าน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อแอนิเมชันโรคความดันโลหิตสูงของชาวบ้านในพื้นที่ตำบลพรหมโลก

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
เนื้อเรื่องและการดำเนินเรื่อง	4.70	0.47	มากที่สุด
การออกแบบตัวละคร	4.63	0.49	มากที่สุด
การออกแบบฉาก	4.70	0.47	มากที่สุด
ระยะเวลาในการเล่าเรื่อง	4.83	0.38	มากที่สุด
ฉากมีสีสันสวยงาม	4.63	0.49	มากที่สุด
ระบบเสียงมีความเหมาะสม	4.57	0.50	มากที่สุด
ภาพรวมของสื่อแอนิเมชัน	4.77	0.43	มากที่สุด
ประโยชน์ที่ได้รับหลังจากรับชมแอนิเมชัน	4.67	0.48	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรวม	4.69	0.46	มากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแอนิเมชันให้ความรู้โรคความดันโลหิตสูงแก่ชุมชนตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช หลังจากที่น่าแอนิเมชันให้ชาวบ้านในพื้นที่ได้รับชมและให้จัดทำแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจที่มีต่อแอนิเมชันโรคความดันโลหิตสูงทันทีที่รับชมแอนิเมชัน โดยไม่มีการกำหนดระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม ผลการทำแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อแอนิเมชันโรคความดันโลหิตสูง อยู่ในระดับดีมาก และแบบประเมินความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง พบว่าผู้รับชมมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นหลังจากรับชมสื่อแอนิเมชันนี้คิดเป็นร้อยละ 80 สะท้อนให้เห็นว่า การถ่ายทอดความรู้ที่ง่ายต่อการเข้าใจนั้นจะต้องพัฒนาออกมาให้อยู่ในรูปแบบของภาพเคลื่อนไหวมากกว่าถ่ายทอดออกมาผ่านตัวอักษร เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น วิถีชีวิตของประชาชนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้อัพโหลดแอนิเมชันขึ้นสู่เว็บไซต์ www.youtube.com และให้ประชาชนที่สนใจสามารถสแกนคิวอาร์โค้ดเพื่อเข้าชมแอนิเมชัน ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 คิวอาร์โค้ดแอนิเมชันโรคความดันโลหิตสูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ ควรพัฒนาแอนิเมชันในกลุ่มโรค NCDs ให้หมดทุกโรคเพื่อจะได้ใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับโรคต่าง ๆ รวมไปถึงวิธีการดูแลตัวเองในขั้นต้นแก่ชาวบ้านในพื้นที่และบุคคลอื่น ๆ ที่สนใจ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพรหมโลก ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่กรุณาสละเวลาให้ข้อมูลในการพัฒนาแอนิเมชันโรคความดันโลหิตสูง และขอขอบคุณหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่สนับสนุนงบประมาณในการนำเสนองานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

ภัทรวดี ทวีรัตน์ อัจฉราพร สุดสะอาดและอุทุมพร ศรีโยม. (2562). แอนิเมชัน 2 มิติ เรื่อง “การ์ตูนแอนิเมชัน 2 มิติ “อยู่อย่างไรให้พอเพียง”. การประชุมวิชาการระดับชาติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเครือข่ายภาคใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ครั้งที่ 4, สงขลา.

สินีนามู รัตนมณี ทักษพร จงกล นิตยา สุขสวัสดิ์และอุทุมพร ศรีโยม. (2562). การออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชัน เรื่อง นครศรีฯ สุขใจ. การประชุมวิชาการระดับชาติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเครือข่ายภาคใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ครั้งที่ 4, สงขลา.

จัตรงค์ ไชยปิ่น ภัทร์ณัฐสุตา จารุธีรพันธ์ และ ชรินทร์ญา หวังวัชรกุล. (2560). การพัฒนาการ์ตูนแอนิเมชัน 3 มิติ เรื่อง
อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และวิธีการแก้ปัญหาเบื้องต้น แอนิเมชัน 2 มิติ. *การประชุมวิชาการระดับชาติการจัดการ
เทคโนโลยีและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ครั้งที่ 3*, มหาสารคาม.

ชญานี ตั้งแก้วเฉลิมวงศ์ ณัฐพล ทับทิม จักสิทธิ์ โอบาริกชาติ นลินี อินทมะโน และ ดินาถ หล้าสุบ. (2561). แอนิเมชัน 2 มิติ
เรื่อง “รักษป่าไม้เท่ากับรักษโลก”. *การประชุมหาตใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ครั้งที่ 9*, สงขลา.

ทสมา อรชร ปาณิศา เกื้อแก้ว และอุทุมพร ศรีโยม. (2561). การออกแบบและพัฒนาแอนิเมชัน 2 มิติ เรื่องพฤติกรรมที่เสี่ยง
ต่อโรคอ้วน. *การประชุมวิชาการระดับชาติด้านศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ครั้งที่ 3*,
สงขลา.

ST-P-08

พฤติกรรมตามธรรมชาติของห่านจีน (*Anser cygnoides*) ที่เลี้ยงแบบปล่อยในครัวเรือน

Natural Behavior of the Chinese Geese (*Anser cygnoides*) Raising in Backyard

อรวรรณ ศรีวิเชียรอำไพ¹ วัชรिता หนูขำ¹, ธราเทพ ศรีไทยรักษ์¹ และ อัจฉรัตน์ สุวรรณภักดี^{1*}

¹สาขาสัตวศาสตร์ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดพัทลุง

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel: 0968814353, E-mail address: adcharatt@gmail.com:

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของห่านจีนซึ่งเป็นสัตว์อีกชนิดที่นิยมเลี้ยงแบบหลังบ้าน เนื่องจากสามารถใช้เป็นอาหารในครัวเรือนได้ดี กินหญ้าและกำจัดวัชพืช และสามารถเลี้ยงให้เชื่อง นำมาเป็นสัตว์เลี้ยงได้ จาก การสังเกตพฤติกรรมตามธรรมชาติ ของห่านในรอบ 24 ชั่วโมง พบว่าห่านกลุ่มที่เลี้ยง ที่ไม่มีการแสดงพฤติกรรมทางเพศ ใช้ เวลาในการนั่ง คิดเป็นร้อยละ 30 การยืน และเดิน คิดเป็นร้อยละ 20 การนอน คิดเป็นร้อยละ 16 การกินอาหาร คิดเป็นร้อย ละ 15 การกินน้ำ คิดเป็นร้อยละ 12 เล่นน้ำ คิดเป็นร้อยละ 5 และแต่งขน คิดเป็นร้อยละ 2 ห่านที่มีการแสดงพฤติกรรมทาง เพศ ใช้เวลาในการเดิน และยืน คิดเป็นร้อยละ 25 การนั่ง และการนอน คิดเป็นร้อยละ 15 การกินอาหาร คิดเป็นร้อยละ 15 การกินหญ้า คิดเป็นร้อยละ 15 การกินน้ำ คิดเป็นร้อยละ 10-12 การเล่นน้ำ คิดเป็นร้อยละ 5-10 การแต่งขน คิดเป็นร้อยละ 5 การอาบแดด คิดเป็นร้อยละ 4-5 และการผสมพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 1 เพศผู้มีพฤติกรรมการต่อสู้ คิดเป็นร้อยละ 2 และ พฤติกรรมห่านจีน มีการแสดงพฤติกรรมต่อมนุษย์ โดยพบพฤติกรรมการแจ้งเตือนระวางอันตรายโดยการชูคอขึ้นสูง ลดคอคลง มาอยู่ในแนวระนาบ หดไปข้างหลังพร้อมกับฉีกไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว การเลี้ยงในระบบการเลี้ยงหลังบ้าน ห่านจีนได้แสดง พฤติกรรมทางธรรมชาติที่เหมาะสม และเป็นแนวทางในการจัดการเลี้ยงดู ที่เหมาะสมตามหลัก สวัสดิภาพสัตว์ต่อไป

คำสำคัญ: พฤติกรรมตามธรรมชาติ ห่านจีน เลี้ยงแบบปล่อย

Abstract

The aim of this study is observed behavior of Chinese goose, which is another type of animal that is favored in the backyard because it can use food in the household well. They could eat grass and weeds in the farming area. Chinese geese are quite a popular breed for their looks as well as their suitability as 'guard dogs'. This study observed behavior of the geese in 24 hours. The group of geese with did not show sexual behavior, take time 30 % for sitting behavior, 20 % for walking behavior, 16% for sleeping behavior , 15% for eating behavior, 12 % for drinking behavior, 5% for play in the water watering behavior, and 2 % for grooming behavior. The groups of geese with showed sexual behavior take time 25 % for walking and standing behavior, 15 % for sitting and sleeping behavior, 15% for eating behavior, 15% for grazing in droves on grass which grows on, 10-12 % for drinking behavior, 5-10% for play in the water watering behavior, 5 % for grooming behavior, 4-5% for sunbathing behavior, 1% for sexual behavior and 2% for fighting behavior in male geese. They show alert behavior, be aware of danger by lifting up the neck and the behavior of lowering the neck down in the horizontal plane, shrinking backwards and

snatching forward quickly. Chinese goose in the backyard system shows natural behavior and as a guideline for proper parenting in accordance with animal welfare principles

Keywords: Natural Behavior, Chinese geese, Backyard

บทนำ

ห่าน (Goose/Gander) เป็นสัตว์ปีกชนิดหนึ่งที่มีการเลี้ยงเพื่อบริโภคเนื้อ เนื่องจากเลี้ยงง่าย ลำตัวมีขนาดใหญ่ และให้น้ำนมมาก แต่การเลี้ยงเพื่อการบริโภคไม่เป็นที่นิยมมากนัก ส่วนการเลี้ยงเพื่อความสวยงาม เลี้ยงเพื่อขายลูกห่าน และไข่ห่านจะเป็นที่นิยมมากกว่า เนื่องจากหาพันธุ์ยาก เป็นสัตว์ที่มีลักษณะคล้ายหงส์ นิสัยดุร้าย แต่รู้จักเจ้าของ รวมถึงการเลี้ยงเพื่อประโยชน์ในด้านอื่นๆ อาทิ เลี้ยงเพื่อคุมฝูงเป็ด และเลี้ยงเพื่อเป็นยามเฝ้าบ้าน ซึ่งห่านมีสายพันธุ์ที่หลากหลายในปัจจุบันนิยมเลี้ยงทั้งหมด 8 สายพันธุ์ ได้แก่ Toulouse Embden African Chinese Canada Egyptian Sebastopol Pilgrim แต่ในประเทศไทยจะนิยมเลี้ยง ห่านพันธุ์จีน (Chinese) ชนิดพันธุ์สีขาว และพันธุ์สีเทาน้ำตาลมากที่สุด เนื่องจากเป็นพันธุ์ที่หาง่าย เลี้ยงง่าย โตเร็ว โดยพบว่าห่านจีนสีขาว เมื่ออายุ 60 วัน จะมีน้ำหนักประมาณ 3.1 กิโลกรัม เมื่อโตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 4.6 กิโลกรัม ส่วนห่านจีนสีเทา เมื่อมีอายุ 60 วัน จะมีน้ำหนักประมาณ 3.3 กิโลกรัม เมื่อโตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 4.6 กิโลกรัม (Tinbergen, 1963) ห่านเป็นสัตว์ปีกที่ชอบกินหญ้า เมื่อโตเต็มที่ห่านจะกินหญ้าได้ ประมาณ 800 กรัม/วัน สามารถกำจัดหญ้าได้ 1.7 ตารางเมตร/วัน จำนวนห่าน ที่ปล่อยเลี้ยงควรจะขึ้นอยู่กับปริมาณหญ้าและความหนาแน่นด้วย โดยการสังเกต หรือวัดความสูงของหญ้า ถ้ามีความสูงเฉลี่ย 30 เซนติเมตร ควรปล่อยห่านเลี้ยง 21 - 25 ตัว/ไร่ ถ้าหญ้ามีความสูงเฉลี่ย 20 เซนติเมตร ควรปล่อยห่าน 18 - 20 ตัว/ไร่ (สัตว์เศรษฐกิจ, 2562) พฤติกรรมวิทยา หรือ ethology คือการประยุกต์ใช้วิธีการทางชีววิทยา เพื่อศึกษาพฤติกรรมสัตว์ (Tinbergen, 1963) พฤติกรรมวิทยาประยุกต์ หมายถึงการศึกษาด้านพฤติกรรมวิทยา ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติของมนุษย์ต่อสัตว์เลี้ยง ได้แก่ สัตว์ฟาร์ม สัตว์ทดลอง และสัตว์เลี้ยงเพื่อความเพลิดเพลิน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษา 4 ประการ ได้แก่ (1) การประเมินสวัสดิภาพ (2) การจัดการสัตว์ให้ผลผลิตในระดับที่เหมาะสม (3) การควบคุมพฤติกรรม และ (4) ทำความเข้าใจต้นเหตุของความผิดปกติ (พิพัฒน์, 2555)

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษา ถึงพฤติกรรมของห่าน ที่แสดงออกในระบบการเลี้ยงแบบปล่อยในครัวเรือนชนบท เนื่องจากการเลี้ยงห่านเริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้น จึงอาจนำแบบแผนของการแสดงพฤติกรรมสัตว์ไปใช้ในการจัดการด้านสภาพการเลี้ยง ลดความเครียดที่อาจจะส่งผลต่อระบบการให้ผลผลิต ให้เหมาะสมสอดคล้อง กับสวัสดิภาพสัตว์ต่อไปได้

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องวางแผนการดำเนินงาน
2. ออกสำรวจ ครัวเรือนที่มีการเลี้ยงห่านในพื้นที่ และขออนุญาตทำการสังเกตพฤติกรรมจากเจ้าของสัตว์
3. บันทึกพฤติกรรมการสังเกตโดยการสังเกตโดยตรงแบบแบ่งออกเป็นช่วงสั้นๆ ช่วงห่างของการสุ่ม (sample interval) เก็บข้อมูลแต่ละช่วงให้ครบตลอดวัน ช่วงห่างการบันทึกข้อมูลทุก 15 นาที โดยใช้ 5 นาทีในการสังเกต และ 10 นาทีสำหรับพักและจดบันทึก ถ่ายรูป ตั้งแต่เวลา เช้าตรู่ จนถึงพลบค่ำ (06.00-18.00 น.) แล้วทำการสังเกตเป็นระยะๆ
4. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาทำการวิเคราะห์แปลผล และสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาพฤติกรรม สร้างบัญชีชื่อพฤติกรรมหรือเอโทแกรม (ethogram) นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ค่าร้อยละของพฤติกรรมทั่วไป

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

พฤติกรรมโดยทั่วไปของห่านจีนที่เลี้ยงในครัวเรือน

พื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมห่าน โดยทั่วไปเป็นสัตว์ปีกที่มีความฉลาด สามารถจดจำเจ้าของได้ และมีการระวังภัยต่อคนแปลกหน้า การเลี้ยงห่านที่เลี้ยงตั้งแต่ 5-10 ตัว ขึ้นไป เลี้ยงด้วยการปล่อยในคอก ห่านเป็นสัตว์ปีกที่ชอบต้นหญ้าสด และเศษพืชผัก แต่ควรให้อาหารจำพวกรำ ปลายข้าว ถั่วเหลือง เมล็ดข้าวโพด และอาหารโปรตีน คือหอยเชอร์รี่ เพื่อให้ห่าน มีการเจริญเติบโตและแข็งแรงดี โดยให้อาหารช่วงเย็น การเลี้ยงห่านส่วนใหญ่ควรมีสระน้ำ หรืออ่างน้ำเพื่อให้ห่านเล่นน้ำ และผสมพันธุ์ เนื่องด้วยพฤติกรรมผสมพันธุ์ของห่านมักใช้แหล่งน้ำเป็นสถานที่ผสมพันธุ์ จากการรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมและนำมาสร้างบัญชี ชื่อพฤติกรรมหรือเอโทแกรม (ethogram) (ตารางที่ 1) จากการติดตามพฤติกรรม

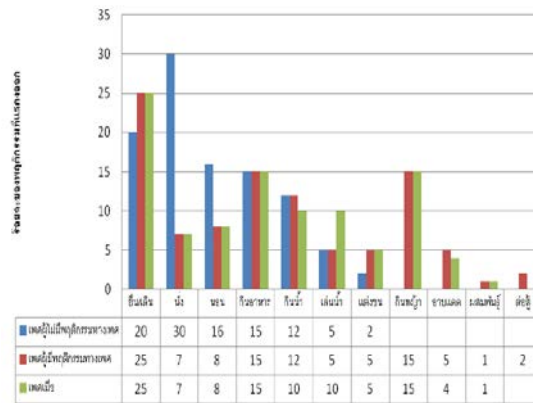
ตารางที่ 1 เอโทแกรมของห่านจีน

พฤติกรรม	รายละเอียด
การนั่ง	การย่อตัวลง ขาติดกับพื้นอยู่ได้ลำตัว อาจหลับตาหรือไม่หลับตา
การยืนและเดิน	เคลื่อนไหวขณะอยู่บนบก
การนอน	หัวถูกซุกใต้ปีก บางครั้งอาจหันพับศีรษะไปทางด้านหลัง ปิดตาข้างหนึ่งเปิดตาข้างหนึ่ง
การกินอาหาร	การจับชิ้นส่วนของอาหารเข้าปาก เคี้ยว และกลืน ตามลำดับ หัวไปจะกินอาหาร ในท่ายืนหรือเดิน
การกินน้ำ	จุ่มปากลงในน้ำคูดน้ำเข้าสู่ปาก พร้อมทั้งจะกลืนลงสู่หลอดอาหาร
การเล่นน้ำ	ว่ายน้ำที่คอยื่นออกมา ก้มหัวขึ้น ๆ ลง ๆ สายหัวและสะบัดหัวในน้ำ
การแต่งขน	การดูแลขนหลังจากเล่นน้ำ ภูหัวทั่วร่างกาย เป็นการกระจายน้ำมันธรรมชาติบนขนช่วยให้ขนกันน้ำที่โคนหางมีต่อมน้ำเล็ก ๆ ที่กระตุ้นให้ปล่อยน้ำมันออกมา
พฤติกรรมทางเพศ	การผสมพันธุ์ มีการแสดงพฤติกรรมการขึ้นขี่หลังทั้งบนบก หรือในน้ำ

บัญชีชื่อพฤติกรรมหรือเอโทแกรม (ethogram) เพื่อใช้เป็นมาตรฐานหรือแนวทางสำหรับ นักวิจัยคนอื่นที่ต้องการศึกษาพฤติกรรมของสัตว์ สปีชีส์นั้นต่อไป โดยทั่วไปสัตว์เกือบทุก สปีชีส์จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในรอบวันคล้ายคลึงกันซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่ ได้แก่ เคลื่อนที่ (เดิน วิ่ง กระโดดและบิน) ค้นหาอาหาร (foraging) และพักผ่อน (พิพัณณ์, 2559)

การศึกษาในครั้งนี้ ห่านกลุ่มที่เลี้ยงที่ไม่มีการแสดงพฤติกรรมทางเพศ ใช้เวลาในการนั่งคิดเป็นร้อยละ 30 การยืนและเดิน คิดเป็นร้อยละ 20 การนอนคิดเป็นร้อยละ 16 การกินอาหารคิดเป็นร้อยละ 15 การกินน้ำคิดเป็นร้อยละ 12 เล่นน้ำคิดเป็นร้อยละ 5 และแต่งขนคิดเป็นร้อยละ 2 และห่านที่มีการแสดงพฤติกรรมทางเพศ ใช้เวลาในการเดินและยืน คิดเป็นร้อยละ 25 การนั่ง และการนอนคิดเป็น ร้อยละ 15 การนั่ง คิดเป็นร้อยละ 7 การนอนคิดเป็นร้อยละ 8 การกินอาหารคิดเป็นร้อยละ 15 การกินหญ้าคิดเป็นร้อยละ 15 การกินน้ำคิดเป็นร้อยละ 10-12 การเล่นน้ำคิดเป็นร้อยละ 5-10 การแต่งขนคิดเป็นร้อยละ 5 การอาบแดดคิดเป็นร้อยละ 4-5 และการผสมพันธุ์คิดเป็นร้อยละ 1 เพศผู้มีพฤติกรรมการต่อสู้คิดเป็นร้อยละ 2 จำแนกพฤติกรรมของห่านออกเป็น ห่านเพศผู้ที่ไม่แสดงพฤติกรรมทางเพศ ห่านเพศผู้ที่แสดงพฤติกรรมทางเพศ และห่านเพศเมีย ดังแสดงในภาพที่ 1 พฤติกรรมโดยทั่วไปของห่าน ได้แก่ พฤติกรรมการยืน/เดิน การนั่ง การนอนและการแต่งขน ดังแสดงในตารางที่ 2

พฤติกรรมโดยทั่วไปของห่านจีนในรอบ เวลา 06.00-18.00 น.

ภาพที่ 1 ร้อยละของพฤติกรรมโดยทั่วไปของห่านจีน

พฤติกรรมการดำรงชีวิตที่แสดงออกในการกินอาหารของห่านจีนดังแสดงในตารางที่ 3 พฤติกรรมการการผสมพันธุ์ การอาบน้ำ และการเล่นน้ำ ดังแสดงในตารางที่ 4

พฤติกรรมที่สังเกตพบในห่าน เช่น พฤติกรรมการกินหญ้า การเล่นน้ำ การอาบน้ำอาจเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกจำเพาะสปีชีส์ (species-specific behaviour) แตกต่างจากสัตว์ปีกเช่นไก่พื้นเมืองไก่ไข่ และไก่เนื้อ (พิพัฒน์, 2559)

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการดำรงชีวิตที่แสดงออกโดยทั่วไปของห่าน

พฤติกรรม	
	พฤติกรรมการบิน/เดิน แสดงพฤติกรรมในการเดินย่นเพื่อหาอาหารหรือสำรวจสิ่งต่างๆรอบข้าง
	พฤติกรรมการนั่ง เป็นการพักผ่อนและใช้เวลาในช่วงกลางวันนั่งพักเป็นระยะ 10-20 นาที
	พฤติกรรมการนอนการนอนของห่านจะเป็นการนั่งและพับหัวหรือซุกไว้ใต้ปีก การปิดตาเพียงข้างเดียว ถือเป็นกรนอนหลับของห่าน
	พฤติกรรมการแต่งขน เพื่อทำความสะอาดขนและร่างกาย

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการดำรงชีวิตที่แสดงออกในการกินอาหารของห่านจีน

พฤติกรรม	
	พฤติกรรมการกินอาหาร ห่านจะใช้การจับอาหารและยกหัวขึ้นสูงก่อนกลืนลงไป
	พฤติกรรมการกินน้ำ มักจะพบการกินอาหารสลับกับการกินน้ำ
	พฤติกรรมการกินหญ้า ในพื้นที่เลี้ยงที่มีหญ้าห่านจะเล็มกินหญ้า และใช้ควบคุมวัชพืชได้โดยระบบการเลี้ยงแบบหมุนเวียน

ตารางที่ 4 พฤติกรรมการผสมพันธุ์ การอาบน้ำ และการเล่นน้ำ

	<p>พฤติกรรมการผสมพันธุ์ แสดงพฤติกรรมช่วงหลังจากกินอาหารเสร็จและหลังเล่นน้ำจะใช้เวลารวมในหนึ่งวันประมาณ 5-10 นาที</p>
	<p>พฤติกรรมการอาบน้ำ พบในช่วงเช้าและบ่าย จะใช้เวลารวมในหนึ่งวันประมาณ 1 ชั่วโมง</p>
	<p>พฤติกรรมการเล่นน้ำ ในช่วงเช้าและช่วงเย็น เพราะท่านมีพฤติกรรมที่ชอบเล่นน้ำมาก จะใช้เวลารวมในหนึ่งวันประมาณ 2 ชั่วโมง 30 นาที</p>

พฤติกรรมการกำจัดหญ้าของท่าน

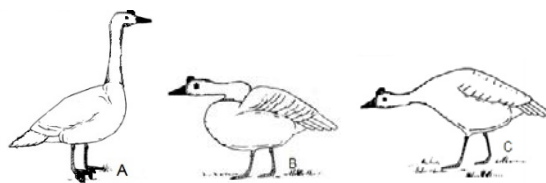
ท่านเป็นสัตว์ปีกที่ชอบกินหญ้า ผู้เลี้ยงท่านจึงนำมาใช้เพื่อควบคุมไม่ให้บริเวณบ้านรก และมีความเชื่อว่าการเลี้ยงท่านทำให้ปลอดภัยจากงู วิธีการกำจัดหญ้าของท่านจะเดินเหยียบย่ำ จิกเล็มหญ้า ฟังผีตอระหว่งนี้ที่ได้จากน้ำหนักตัวของท่านกดทับทำให้หญ้าบอบช้ำและตายได้ในที่สุด พื้นที่ที่มีการเลี้ยงท่านหากไม่มีการหมุนเวียนจะทำให้เตียนโล่งกลายเป็นพื้นดิน (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 การกำจัดหญ้าของท่านที่เลี้ยงในครัวเรือน

พฤติกรรมกรรมการแจ้งเตือนระวางอันตราย

ท่านแสดงพฤติกรรมเมื่อมีคนแปลกหน้าแสดงหรือเมื่อมีสิ่งที่ไม่คุ้นเคยเช่นสุนัขแปลกหน้าในการเตือนภัยโดยเมื่อท่านระวางอันตราย จะยึดคอกออกไปตรงๆ เป็นแนวตั้งและตรงและหัวเป็นแนวนอน และมีวนคอและกลับหัวเป็นแนวลดลงโดยขึ้นไปสิ่งที่ทำให้รู้สึกกลัวหรือไม่มั่นใจ และส่งเสียงร้อง (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 พฤติกรรมการแจ้งเตือนระวางอันตรายของท่าน

A: การแสดงการตื่นตัว เมื่อท่านรู้สึกระวางอันตราย คอเป็นแนวตั้งและตรงและหัวเป็นแนวนอน B: การโค้งงอสถานการณ์ที่ท่านรู้สึกถึงการต่อสู้กับท่านตัวอื่นหรือกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย คอมีวนกลับและหัวเป็นลดลงและขึ้นไปทางคู่ต่อสู้ พร้อมกับส่งเสียงร้องขู่ C: การยื่นหัวไปข้างหน้า หัวไปข้างหน้า เป็นการการต่อต้านสิ่งที่คุกคามที่เพิ่มขึ้นท่านยึดคอกของมันแล้วถือหัวต่ำแล้วขึ้นไปคู่ต่อสู้ และส่งเสียงร้องที่ดัง

สรุปผลการวิจัย

ในสภาพการเลี้ยงสัตว์ ควรให้สัตว์ได้แสดงพฤติกรรม เปิดโอกาสให้สัตว์ฟาร์มแสดงพฤติกรรมธรรมชาติ เพราะอาจเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการปรับปรุงสวัสดิภาพของสัตว์ และให้ผลผลิตที่ดีในฟาร์มต่อไปได้ การเลี้ยงท่านหากไม่มีการหมุนเวียนพื้นที่ในการเลี้ยงพฤติกรรมกินหญ้า อาจถูกปรับเปลี่ยนโดยสังเกตเห็น การนั่ง/นอนเพิ่มมากขึ้นกว่าท่านที่แสดงพฤติกรรมกินหญ้า และท่านจะแสดงพฤติกรรมการเล่นน้ำประมาณร้อยละ 10-12 หากไม่มีแหล่งน้ำจึงควรมีการจัดเตรียมภาชนะใส่น้ำให้ท่านได้แสดงพฤติกรรม พฤติกรรมโดยทั่วไปอื่น ๆ ได้แก่ การยืน/เดิน การแต่งขน และเมื่อเข้าสู่ช่วงผสมพันธุ์ จะแสดงพฤติกรรมขึ้นคร่อม และต่อสู้กับตัวอื่นในฝูง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึง พฤติกรรมโดยของท่านในสภาพการเลี้ยงที่ปล่อยในครัวเรือน เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงต่อไปได้ และข้อมูลเหล่านี้นำไปใช้ในการศึกษาวิจัยต่อเนื่องเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์และการเพิ่มผลผลิต หากมีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเช่นข้อมูลของชนิดอาหารที่กิน รูปแบบของพฤติกรรมการเกี่ยวพาราสิ หรือความสามารถในการใช้ท่านในการควบคุมหญ้าหรือวัชพืชได้ จะเป็นแนวทางที่ดีสำหรับการเลี้ยงท่านในประเทศไทยยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสาขาสัตวศาสตร์ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขต พัทลุง

เอกสารอ้างอิง

พิพัฒน์ สมภาร. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมวิทยา ประยุกต์: ทฤษฎีสู่ปฏิบัติเล่ม 1. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ปทุมธานี.

พิพัฒน์ สมภาร. (2559). พฤติกรรมธรรมชาติ : สวัสดิภาพในสุกรและไก่. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. ปีที่ 24 ฉบับที่
1 มกราคม - มีนาคม 2559.

สัตว์เศรษฐกิจ (2562). “ห่านและการเลี้ยงห่าน” สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2562, จาก. www.pasusat.com

Tinbergen, N. (1963). On aims and methods of ethology. *Zeitschrift furTierpsychologie* 20:410-433.

ST-P-09

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้านของประชาชนบ้านหน้าป่า

หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

Factor affecting to behavior medicine usage of the people Ban Na Pa, Moo 8,

Ban Prao, Pa Phayom District, Patthalung

ซีลิน ก๊อก¹ สุดสาคร สิงห์ทอง^{1*}

¹หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.:0626948495, E-mail address: sudsakhorn@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้านของประชาชนบ้านหน้าป่า ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้รับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ บ้านตลิ่งชัน จำนวน 263 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความรู้ความเข้าใจในการใช้ยาสามัญประจำบ้านในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.78$; S.D.=1.57) และมีพฤติกรรมในการใช้ยาสามัญประจำบ้านอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.124$; S.D.=3.284) นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างบ้านหน้าป่า ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาหลังอาหาร ซึ่งเข้าใจว่ายาหลังอาหารสามารถทานได้ทันทีหลังทานอาหารเสร็จ ($\bar{X} = 1.70$; S.D.=1.178)

คำสำคัญ: ยาสามัญประจำบ้าน ความรู้ พฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้าน

Abstract

The objective of this research is to study the level of knowledge and behavior of people Ban Na Pha, Ban Prao Sub-district, Pa Phayom District. The respondent group is 263 clients in Community Taling Chan health promoting hospital, the tool for this research is a questionnaire. An analysis of data of percentage, mean and standard deviation. The research reveals that most respondent has a medium score on the knowledge of medicine usage ($\bar{X} = 3.78$; S.D.=1.57) have a high score on the behavior of medicine usage ($\bar{X} = 3.124$; S.D.=3.284). In the additional sample in Ban Na Pha lack of lack of knowledge about medicine after a meal ($\bar{X} = 1.70$; S.D.=1.178).

Keyword: medicine, Knowledge, behavior of medicine usage

บทนำ

ยารักษาโรคที่ทำให้มนุษย์หายจากอาการเจ็บป่วย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัย 4 ที่เป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตในทุกๆ บ้านนั้นต้องมียาสามัญประจำบ้านกันอยู่แล้ว โดยยาสามัญประจำบ้านเป็นยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณที่รัฐมนตรีประกาศเป็นยาสามัญประจำบ้าน (พระราชบัญญัติยา, 2510) ยาที่กระทรวงสาธารณสุขได้พิจารณาเอาไว้ว่าเป็นยาที่เหมาะสมที่ประชาชนควรซื้อมาเก็บไว้ประจำบ้านของตน เพื่อใช้ในการดูแลอาการเจ็บปวดเล็กๆ น้อยๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (Honesdocs, 2561) รายการยาสามัญประจำบ้านแผนปัจจุบัน 52 รายการ แบ่งออกเป็น 16 กลุ่ม (กระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 3, 2550) ซึ่งมีการพัฒนาคิดค้นสูตรยาใหม่ๆ มากมายทำให้ลดอัตราการตายจากโรคภัยไข้เจ็บและปัจจุบันมนุษย์มีอายุที่ยืนยาวมากขึ้นกว่าเดิม การไม่ใช้ยาพาราเพื่อทำให้ลดการใช้ยาได้ และยังสามารถช่วยทางเศรษฐกิจได้โดยลดปริมาณความสิ้นเปลืองที่ประเทศชาติจะต้องใช้สำหรับยารักษาโรค (บุปผา ศิริศรีคม, 2540 อังโน มะลิสสา บุญรัตน์, 2557)

ในปี 2561 มีงบประมาณในการซื้อยาจำเป็น จำนวน 2,426.68 ล้านบาท ในการดูแลและรักษาผู้ป่วย (เจาะลึกระบบสุขภาพ, 2560) ทุก ๆ ตำบลนั้นจะมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพโดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพมีจุดประสงค์คือทำให้บริการสาธารณสุขที่หลากหลาย การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพ การคุ้มครองผู้บริโภค (อานนท์ ภาคมาลี, 2561) และ สร้างคุณค่าให้แก่สังคม (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2561) ซึ่งเป็นสถานที่ที่ประชาชนจะได้รับการรักษาระดับปฐมภูมิ (Primary care) เมื่อไปที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพแล้วนั้นหากมีอาการป่วยแพทย์จะให้ยาสามัญประจำบ้านมา เนื่องจากเป็นยาที่มีความปลอดภัยสูงและมีความอันตรายน้อย ทั้งนี้ทั้งนี้ก็ต้องทานยาตามขนาดที่แพทย์สั่งเท่านั้น มิฉะนั้นอาจจะเกิดผลเสียแก่ผู้ใช้ยาได้ ประโยชน์ของยานั้นมีมากมายแต่เปรียบเป็นดาบสองคมได้ หากมีการใช้ยาไม่ถูกต้องอาจนำมาสู่อันตรายได้ และหากใช้ยาอย่างถูกวิธียานั้นก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้เช่นกัน ผู้ใช้ยาสามัญประจำบ้านจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องยา

ยามีไว้เพื่อป้องกัน บรรเทาอาการ และรักษาโรค เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิต แต่ความอันตรายของยานั้นก็มีมากมายบางครั้งอาจถึงแก่ชีวิตได้ คนส่วนใหญ่มีความรู้ในการเลือกใช้น้อย จึงเกิดการใช้อย่างไม่เหมาะสม เช่น การใช้ยาเกินความจำเป็น มีทางเลือกอื่นที่เหมาะสมมากกว่าการใช้ยา

ปัญหาที่ค้นพบจากการใช้รักษาอย่างเสรี อาจจะไปสู่ปัญหาสาธารณสุขมากมาย อาทิเช่น การติดยา การดื้อยา อันตรายของการใช้ยา รวมถึงปัญหาการใช้ยาฟุ่มเฟือยและเกินความจำเป็น เมื่อมีอาการเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็จะมีการหายมารับประทาน และในบางครั้งนั้นก็ไม่มี ความจำเป็น ทำให้เกิดการใช้ยาผิดประเภท ผิดวิธี ส่งผลให้เกิดการติดยา และเกิดผลข้างเคียงที่อันตรายต่อชีวิต ที่เป็นผลมาจากการใช้ยา

การวิจัยเรื่องนี้จะทำให้รู้ถึงระดับความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมเป็นอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลหรือมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ในการใช้ยาสามัญประจำบ้าน เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการวางแผนป้องกันและแก้ไข้ปัญหาที่เกิดจากการใช้ยาสามัญประจำบ้าน

วัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการ

การวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนบ้านหน้าป่า หมู่ 8 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ที่ได้ใช้ยาสามัญประจำบ้าน ในช่วง 1 มกราคม 2561-27 พฤศจิกายน 2561 ซึ่งมีประชากรที่รับบริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ บ้านดิ่งชัน จำนวน 767 ราย จากการคำนวณทำให้ได้ตัวอย่างประชากรจำนวน 263 ราย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนบ้านหน้าป่า หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ที่รับบริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ บ้านดิ่งชัน

กลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนประชากรค่านวน (finite population) จากสูตรของโทโร ยามาเน (Yamane, 1973: 275-279)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$n = 263$ ราย

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ค่าความคาดเคลื่อนจากการสุ่ม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพสมรส
4. ศาสนา
5. ระดับการศึกษา
6. อาชีพ
7. รายได้ของตนเอง
8. รายได้ของครอบครัว

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมการใช้ยาสามัญ
ประจำบ้าน

9. ท่านเคยไปหาโรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพตำบล
- บ้านตลิ่งชันในรอบ
6 เดือนที่ผ่านมา
10. โรค/สาเหตุที่ใช้ยาสามัญ
ประจำบ้าน
11. ยาที่ท่านเคยใช้
12. การได้รับคำแนะนำในการ
ใช้ยาสามัญประจำบ้าน

ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยา
สามัญประจำบ้าน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือวิจัยจะเป็นลักษณะของแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมของการใช้ยาสามัญ
 ประจำบ้านของประชาชนบ้านหน้าป่า หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง มีคำถามทั้งสิ้น 12 ข้อ ซึ่งข้อมูลส่วนนี้ถือเป็นปัจจัยหรือตัวแปรต้นซึ่งจะใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระดับความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้ยาสามัญประจำบ้าน

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาสามัญประจำบ้านของผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) มีคำถามทั้งสิ้น 11 ข้อ แบ่งออกเป็นความรู้เชิงลบ 5 ข้อ และความรู้เชิงบวก 6 ข้อ โดยใช้คะแนนเป็นตัวบอกระดับความรู้ ซึ่งคะแนนจะได้จากการตอบแบบสอบถามดังนี้

เกณฑ์สำหรับความรู้เชิงบวกมีดังนี้	
จริงที่สุด	= 5 คะแนน
ค่อนข้างจริง	= 4 คะแนน
ปานกลาง	= 3 คะแนน
จริงน้อย	= 2 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	= 1 คะแนน

เกณฑ์สำหรับความรู้เชิงลบมีดังนี้	
จริงที่สุด	= 1 คะแนน
ค่อนข้างจริง	= 2 คะแนน
ปานกลาง	= 3 คะแนน
จริงน้อย	= 4 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	= 5 คะแนน

จากนั้นจะรวมคะแนนมาเป็นคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาสามัญประจำบ้าน คะแนนมีตั้งแต่ 11-55 คะแนน การแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยในแต่ละข้อ เพื่อหาความรู้ความเข้าใจในภาพรวมของแต่ละข้อนั้น จะใช้วิธีการหาช่วงความกว้างของอัตราภาพขั้น (class interval) จะได้ช่วงความกว้างระดับละ 15 ดังนี้

ความรู้ต่ำ	= 11-25 คะแนน
ความรู้ปานกลาง	= 26-40 คะแนน
ความรู้สูง	= 41-55 คะแนน

การแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยในแต่ละข้อ เพื่อหาความรู้ความเข้าใจในภาพรวมของแต่ละข้อนั้น จะใช้วิธีการหาช่วงความกว้างของอัตราภาพขั้น (class interval) จะได้ช่วงความกว้างระดับละ 1.67 ดังนี้

ความรู้ต่ำ	= 0.00-1.67
ความรู้ปานกลาง	= 1.68-3.34
ความรู้สูง	= 3.35-5.00

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้านของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) มีคำถามทั้งสิ้น 10 ข้อ แบ่งออกเป็นพฤติกรรมเชิงบวก 8 ข้อ และพฤติกรรมเชิงลบ 2 ข้อ ซึ่งเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินแบ่งเป็นเกณฑ์พฤติกรรมเชิงบวก และเกณฑ์พฤติกรรมเชิงลบ

เกณฑ์สำหรับพฤติกรรมเชิงบวกมีดังนี้	
ปฏิบัติเป็นประจำ	= 4 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	= 3 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	= 2 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติ	= 1 คะแนน

เกณฑ์สำหรับพฤติกรรมเชิงลบมีดังนี้	
ปฏิบัติเป็นประจำ	= 1 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	= 2 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	= 3 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติ	= 4 คะแนน

จากนั้นจะทำการรวมคะแนนทั้งหมดเป็นคะแนนพฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้านของผู้ตอบแบบสอบถามคะแนนมีตั้งแต่ 11-44 คะแนน การแปลความหมายของระดับคะแนนจะใช้เป็นวิธีรวมคะแนน และคิดเป็นร้อยละ ซึ่งสามารถแบ่งเป็นระดับพฤติกรรมต่าง ๆ กันได้ดังนี้

ควรปรับปรุง = ได้คะแนน < 50%

ปานกลาง = ได้คะแนน 50-75%

ดีมาก = ได้คะแนน > 75%

การแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยในแต่ละข้อ เพื่อหาพฤติกรรมในภาพรวมของแต่ละข้อนั้น จะใช้วิธีการหาช่วงความกว้างของอัตราภาพขั้น (class interval) จะได้ช่วงความกว้างระดับละ 1 ดังนี้

เกณฑ์สำหรับพฤติกรรมเชิงบวก

ควรปรับปรุง = 1.00-2.00 คะแนน

ปานกลาง = 2.01-3.00 คะแนน

ดีมาก = 3.01-4.00 คะแนน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเครื่องมือโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินค่า IOC (Index of Consistency) โดย IOC = 0.98 และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบัคปรากฏว่าผลได้ค่าเท่ากับ 0.784

1. ติดต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ บ้านตลิ่งชัน เพื่อช่วยในการวิจัย โดยจะอธิบายถึงที่และความสำคัญของการทำวิจัย ไปถึงจนประโยชน์ที่ได้รับจากการทำวิจัย

2. ทำความเข้าใจเรื่องข้อคำถามและกลุ่มตัวอย่างกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ บ้านตลิ่งชัน

การเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินเก็บข้อมูลเอง

3. นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ที่มีสถิติเกี่ยวข้องดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบัคปรากฏว่าผลได้ค่า 0.784

2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาสามัญประจำบ้าน และพฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้าน ในสถิติเชิงพรรณนา

3. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตัวแปรที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้าน ใช้สถิติ Chi-Square (χ^2)

ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 22-59 ปี สถานภาพสมรส นับถือศาสนาพุทธ มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา อาชีพเกษตรกร ปศุสัตว์ หรือประมง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของตนเองต่ำกว่า 3,000 บาท รายได้เฉลี่ยครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท
2. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ บ้านตลิ่งชัน ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา และกลุ่มอาการที่ได้ใช้ยาสามัญประจำบ้านเป็นอันดับแรกคือกลุ่มบรรเทาปวด ลดไข้ และส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำในการใช้ยาสามัญประจำบ้านจากแพทย์
3. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาสามัญประจำบ้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 4.9 คะแนน ต่ำสุดอยู่ที่ 1.7 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.920 ตามตารางที่ 1
4. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาสามัญประจำบ้านได้คะแนนมากที่สุด คือ ท่านใช้ยาที่มีฉลากชัดเจน และได้คะแนนน้อยที่สุดคือ ยาหลังอาหารสามารถทานได้ทันทีหลังทานอาหารเสร็จ ตามตารางที่ 1
5. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบด้านพฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้านได้คะแนนมากที่สุดคือ ท่านอ่านฉลากก่อนทานยา และต่ำสุดคือ ท่านเก็บยาในที่มีแสงแดดส่อง ตามตารางที่ 2
6. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบด้านพฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้านในระดับมาก โดยคะแนนสูงสุดคือ 40 คะแนน และคะแนนต่ำสุดคือ 19
7. ผู้ตอบแบบสอบถามมีคะแนนดีมาก 3 อันดับแรกได้แก่ ท่านอ่านฉลากก่อนทานยา รองลงมาคือ ท่านได้ทานยาที่ถูกกับโรค รองลงมาคือ ท่านทานยาตามขนาดที่ฉลากแนะนำ ตามตารางที่ 2
8. ระดับความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาสามัญประจำบ้าน ขึ้นกับปัจจัยต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือนของ โรค/สาเหตุที่ท่านใช้ยาสามัญประจำบ้าน ยาที่ท่านเคยใช้ ดังตารางที่ 3
9. ระดับพฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนของตัวเอง รายได้ต่อเดือนของครอบครัว ท่านเคยไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ บ้านตลิ่งชัน ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา โรค/สาเหตุที่ท่านใช้ยาสามัญประจำบ้าน ยาที่ท่านเคยใช้ การได้รับคำแนะนำในการใช้ยาสามัญประจำบ้าน ดังตารางที่ 3

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำแบบสอบถาม		จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. เพศ	ชาย	51	19.4
	หญิง	208	79.1
2. อายุ	0-5	8	3
	6-14	16	6.1
	16-21	13	4.6
	22-59	132	50.2
	60ปีขึ้นไป	95	36.1
3. สถานภาพ	โสด	52	19.8
	สมรส	173	65.8
	หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	36	13.7
4. ศาสนา	พุทธ	253	96.2
	คริสต์	0	0
	อิสลาม	0	0
	อื่น ๆ	0	0
5. ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	149	56.7
	มัธยมศึกษาตอนต้น	42	16
	อนุปริญญา/ปวส./ปวช.	26	9.9
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	26	9.9
	ปริญญาตรี	16	6.1
	ปริญญาโทขึ้นไป	0	0
6. อาชีพ	ข้าราชการ	2	0.8
	พนักงานบริษัท	8	3
	เกษตรกร/ปศุสัตว์/ ประมง	107	40.7
	ค้าขาย	56	21.3
	ธุรกิจส่วนตัว	2	0.8
	รับจ้าง/ลูกจ้าง	52	19.8

ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำแบบสอบถาม		จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
	นิสิต/นักศึกษา	10	3.8
	อื่น ๆ	18	6.8
7.	รายได้ต่อเดือนของตัวเอง	ต่ำกว่า 3,000 บาท	69.2
		3,001-10,000 บาท	20.9
		10,001-15,000 บาท	6.8
		15,001-20,000 บาท	2.3
		มากกว่า 20,000 บาท	0
8.	รายได้ต่อเดือนของครอบครัว	ต่ำกว่า 3,000 บาท	63.5
		3,001-10,000 บาท	22.1
		10,001-15,000 บาท	7.6
		15,001-20,000 บาท	2.3
9.	โรค/สาเหตุที่ท่านใช้ยาสามัญประจำบ้าน	185	70.3
		บรรเทาปวด ลดไข้	28.9
		แก้แพ้ ลดน้ำมูก	17.5
		แก้ไอ ขับเสมหะ	10.6
		แก้วิงเวียน หน้ามืด คัดจมูก	2.3
		แก้เมารถ เมาเรือ	2.3
		โรคปาก และลำคอ	2.3
		แก้ปวดท้อง ท้องอืด	9.1
		แก้ท้องเสีย	3.8
		ยาระบาย	3.0
		ถ่ายพยาธิลำไส้	0.8
		บรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ	27.0
		โรคตา	2.3
		โรคผิวหนัง	4.6
		ล้างแผล ใส่แผล	4.6
	บำรุงร่างกาย	3.0	

ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำแบบสอบถาม		จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
	รักษาแผลติดไฟ น้ำร้อน	6	2.3
	ลวก		
10. ท่านเคยไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ บ้านตลิ่งชัน ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา	เคยไป	199	75.7
	ไม่เคยไป	60	22.8
11. การได้รับคำแนะนำในการใช้ ยาสามัญประจำบ้าน	ได้รับ	213	81.0
	ไม่ได้รับ	10	3.8
12. ท่านได้รับการแนะนำจากใคร	แพทย์	187	71.1
	เภสัชกร	24	9.1

ตารางที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาสามัญประจำบ้านจำแนกตามรายชื่อความรู้ความเข้าใจ

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาสามัญ ประจำบ้าน	N	Min	Max	Mean	Std. Deviation	ระดับความรู้
1. ท่านใช้ยาที่มีฉลากชัดเจน	259	1	5	4.90	0.446	สูง
2. ยาทุกชนิดสามารถทานพร้อมกันได้เลย	261	1	5	3.21	4.506	ปานกลาง
3. ท่านหายจากโรคเป็นปกติแล้ว ท่านไม่จำเป็นต้องไป ตามที่หมอนัดก็ได้	261	1	5	3.15	1.682	ปานกลาง
4. ยาน้ำสามารถทานได้เลยโดยไม่ต้องเขย่า	263	1	5	4.31	1.370	สูง
5. การทานยาต้องทานขนาดที่หมอสั่งเท่านั้น	263	1	5	4.78	0.647	สูง
6. ท่านเข้าใจว่า ยาที่หมดอายุจะมีฉลากบอกอยู่บนขวด	263	1	5	4.51	1.142	สูง
7. ท่านเข้าใจว่า การทานยาสามารถดื่มน้ำอะไรก็ได้พร้อม กัน	263	1	5	3.80	1.667	สูง
8. ยาก่อนอาหาร หมายถึงยาที่ต้องทานก่อนอาหาร 1 ชั่วโมง	259	1	5	3.81	1.575	ปานกลาง
9. ยาหลังอาหารสามารถทานได้ทันทีหลังทานอาหาร เสร็จ	263	1	5	1.70	1.178	ปานกลาง
10. หากท่านเห็น Exp:12/09/2561 ท่านเข้าใจว่าเป็นวัน ผลิต	263	1	5	3.03	1.843	ปานกลาง
11. ยาสามัญประจำบ้านสามารถทานได้ทันที หากมี อาการกำเริบ	263	1	5	4.33	1.214	สูง
รวม				3.78	1.57	ปานกลาง

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้าน

พฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้าน	N	Mini	Max	Mean	Std. Deviation	ระดับพฤติกรรม
1. ทานอ่านฉลากก่อนทานยา	249	2	4	3.86	3.86	ดีมาก
2. ทานได้ทานยาที่ถูกกับโรค	247	1	4	3.69	3.69	ดีมาก
3. ทานกินยาหลังอาหาร หลังจากผ่านไป 15 นาที	249	1	4	2.98	2.98	ปานกลาง
4. ทานล้างมือก่อนทานยา	249	1	4	3.15	3.15	ดีมาก
5. ทานเก็บยาอย่างถูกวิธี ตามที่ฉลากบอก	249	1	4	3.61	3.61	ดีมาก
6. ทานเก็บยาในที่ที่มีแสงแดดส่อง	249	1	4	1.64	2.64	ควรปรับปรุง
7. ทานทานยาก่อนอาหาร แล้วจึงทานอาหารตามทันที	249	1	4	2.20	2.80	ปานกลาง
8. ทานได้ใช้ยาอย่างถูกเวลา เช่น ทานยาทุก ๆ 2 ชั่วโมง	247	1	4	2.84	2.84	ปานกลาง
9. ทานทานยาเมื่อมีอาการเท่านั้น	247	1	4	3.48	3.48	ดีมาก
10. ทานทานยาตามขนาดที่ฉลากแนะนำ	249	1	4	3.79	3.79	ดีมาก
รวม				3.124	3.284	ปานกลาง

1. ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล

จากการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 79.1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชากรในบ้านหน้าป่า หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม มีจำนวนเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร/ปศุสัตว์/ประมง จึงมีความสอดคล้องกับ ระดับการศึกษา ประถมศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 3,000 บาท

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาสามัญประจำบ้าน

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาสามัญประจำบ้านในระดับปานกลาง (ร้อยละ 73) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชัย มงคลชัย และคณะ (2556) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการในร้านยาชุมชนจังหวัดพุมธานีที่พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจยาปฏิชีวนะอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากคนส่วนใหญ่ได้รับความรู้ด้านยาปฏิชีวนะในระดับดี-ปานกลาง แต่แตกต่างจากงานวิจัย ของ มะลิสา บุญรัตน์ (2557) ที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้อยู่ในระดับต่ำ ที่กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา และประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก จึงทำให้มีความรู้ในการใช้ยาระดับต่ำ ที่ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้เนื่องจาก มีความรู้ความเข้าใจไม่มากพอ เมื่อสังเกตรายข้อที่ได้ให้ผู้ทำแบบสอบถามทำ มีกลุ่มตัวอย่างตอบในข้อ 22 (หากท่านเห็น Exp:12/09/2561 ท่านเข้าใจว่าเป็นวันผลิต) เข้าใจว่า Exp คือวันผลิต แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามแปลความหมายของวันหมดอายุที่เป็นภาษาอังกฤษไม่ได้ และข้อ 21 (ยาหลังอาหารสามารถทานได้ทันทีหลังทานอาหารเสร็จ) แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามขาดความรู้ในข้อนี้ ทำให้ความรู้ของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 3 ค่าไคสแควร์ (Chi-Square) ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับระดับความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้ยาสามัญประจำบ้าน

ปัจจัย	P-Value	
	ความรู้ความเข้าใจ	พฤติกรรม
1. เพศ	0.776	0.05*
2. อายุ	0.000*	0.291
3. สถานภาพ	0.291	0.00*
4. ศาสนา	-	-
5. ระดับการศึกษา	0.204	0.000*
6. อาชีพ	0.135	0.000*
7. รายได้ต่อเดือนของตัวเอง	0.484	0.000*
8. รายได้ต่อเดือนของครอบครัว	0.025*	0.000*
9. ท่านเคยไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ บ้านตลิ่งชัน ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา	0.737	0.019*
10. โรค/สาเหตุที่ท่านใช้ยาสามัญประจำบ้าน	0.000*	0.000*
11. ยาที่ท่านเคยใช้		
11.1 กลุ่มยาแก้ปวดท้อง ท้องอืด ท้องขึ้น ท้องเฟ้อ	0.000*	0.000*
11.2 กลุ่มยาแก้ท้องเสีย	0.000*	0.000*
11.3 กลุ่มยาระบาย	0.000*	0.000*
11.4 กลุ่มยาถ่ายพยาธิลำไส้	0.000*	0.000*
11.5 กลุ่มยาบรรเทาปวด ลดไข้	0.000*	0.000*
11.6 กลุ่มยาแก้แพ้ ลดน้ำมูก	0.000*	0.004*
11.7 กลุ่มยาแก้ไอ ขับเสมหะ	.000*	.000*
11.8 กลุ่มยายาตามหรือทาแก่วิงเวียน หน้ามืด คัดจมูก	.000*	.000*
11.9 กลุ่มยาแก้เมารถ เมาเรือ	.000*	.000*
11.10 กลุ่มยาสำหรับโรคยา	0.000*	0.037*
11.11 กลุ่มยาสำหรับโรคปวดและคอ	0.000*	0.000*
11.12 กลุ่มยาใส่แผล ล้างแผล	0.000*	0.000*
11.13 กลุ่มยารักษาแผลติดเชื้อ ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก	0.000*	0.001*
11.14 ยาบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ แผลงัดต่อ	0.000*	0.000*
11.15 ยาสำหรับโรคผิวหนัง	0.000*	0.000*

ปัจจัย	P-Value	
	ความรู้ความเข้าใจ	พฤติกรรม
11.16 ยาบำรุงร่างกาย	0.000*	0.000*
12. การได้รับคำแนะนำในการใช้ยาสามัญประจำบ้าน	0.896	0.000*

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ .05

- หมายถึง ไม่มีความหลากหลาย

1. พฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้าน

ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับพฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้าน อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชัย มงคลชัย และคณะ (2556) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการในร้านยาชุมชนจังหวัดปทุมธานีที่พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ในระดับดี-ปานกลาง แต่แตกต่างจากงานวิจัยของ มะลิสสา บุญรัตน์ (2557) ที่พบว่าพฤติกรรมการซื้อยาอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ ย่อมมีความแตกต่างกันในตัวบุคคล (วิศิษฐ์ ประวิณวงศ์วุฒิ และคณะ, 2546 อ้างใน มะลิสสา บุญรัตน์, 2557) ที่ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้เนื่องจาก การได้รับคำแนะนำการใช้ยาจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ บ้านตลิ่งชัน ที่ประชาชนได้รับการรักษาจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ จึงทำให้พฤติกรรมออกมาในระดับดีมาก

2. ระดับความรู้ความเข้าใจกับการใช้ยาสามัญประจำบ้าน

ขึ้นกับปัจจัยต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือนของครอบครัว โรค/สาเหตุที่ท่านใช้ยาสามัญประจำบ้าน ยาที่ท่านเคยใช้ ซึ่งมีบางส่วนสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชัย มงคลชัย และคณะ (2556) ที่พบว่า อายุ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ผู้ใช้ยาปฏิชีวนะ และ โรค/สาเหตุที่ใช้ยาปฏิชีวนะ มีความสัมพันธ์ต่อระดับความรู้ความเข้าใจ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างที่ต่าง ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการใช้ยาสามัญประจำบ้านจึงต่างไปเช่นกัน

3. ระดับพฤติกรรมกับการใช้ยาสามัญประจำบ้าน

ขึ้นกับปัจจัยต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ได้แก่ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนของตัวเอง รายได้ต่อเดือนของครอบครัว ท่านเคยไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ บ้านตลิ่งชัน ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา โรค/สาเหตุที่ท่านใช้ยาสามัญประจำบ้าน ยาที่ท่านเคยใช้ การได้รับคำแนะนำในการใช้ยาสามัญประจำบ้าน ซึ่งมีบางส่วนสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชัย มงคลชัย และคณะ (2556) ที่พบว่า เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน โรคและสาเหตุการใช้ยาปฏิชีวนะ โรค/สาเหตุที่ใช้ยาปฏิชีวนะ เคยได้รับการแนะนำในการใช้ยาปฏิชีวนะ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างที่ต่าง ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการใช้ยาสามัญประจำบ้านจึงต่างไปเช่นกัน

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้านของประชาชนบ้านหน้าป่า หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านพะยอม จังหวัดพัทลุง พบว่า

1. ประชาชนบ้านหน้าป่า หมู่ 8 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง มีระดับความรู้ความเข้าใจในการใช้ยาสามัญประจำบ้านในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. มีพฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้านของประชาชนอยู่ในระดับดีมาก
3. เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนของตนเอง รายได้ต่อเดือนของครอบครัว โรค/สาเหตุที่ท่านใช้ยาสามัญประจำบ้าน ยาที่ท่านเคยใช้ และการได้รับคำแนะนำการใช้ยาสามัญประจำบ้าน เป็นปัจจัยมีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาสามัญประจำบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05
4. ประชาชนบ้านหน้าป่าขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ยาหลังอาหาร และเข้าใจว่าสามารถทานได้ทันทีหลังจากการรับประทานข้าว

เอกสารอ้างอิง

- เจาะลึกสุขภาพ. 2560. บอรัตน์ สปสข. ผ่านงบ “ยาเวชภัณฑ์ที่จำเป็น” ปี 61 วงเงิน 1.2 หมื่นล้านบาท. Available from:
<https://www.hfocus.org/content/2017/07/14176>
- กระทรวงสาธารณสุข. 2510. พระราชบัญญัติยา(internet). Available from: http://vet.kku.ac.th/yaopdf/law60_3.pdf[27 พฤศจิกายน 2561]
- กระทรวงสาธารณสุข. 2550. รายการยาสามัญประจำบ้านแผนปัจจุบัน 52 รายการ(internet). Available from:
<http://www.kkpho.go.th/index/component/attachments/download/1522.html> [27 พฤศจิกายน 2561]
- จิรัชย์ มงคลชัย และคณะ. 2556. การศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวกับยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการในร้านยาชุมชนจังหวัดปทุมธานี. ว. วิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. 7(2): 90-100.
- บวร งามศิริอุดม และ สายพิณ คูสมิทธิ. 2556. โรงพยาบาล: มิติใหม่ของโรงพยาบาล(internet). Available from:
http://advisor.anamai.moph.go.th/main.php?filename=JHealthVol22No2_02 [27 พฤศจิกายน 2561]
- มะลิสา บุญรัตน์. พฤติกรรมการซื้อยาจากร้านขายยาของประชาชนในจังหวัดสงขลา. ว.วิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. 10(1): 22-46
- วิศิษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิ และคณะ. (2546). การศึกษาระดับความรู้ พฤติกรรมการบริโภคสุขภาพของประชาชนปี 2546. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
- อานนท์ ภาคมาลี. 2557. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บทบาทหน้าที่(internet). Available from:
<http://www.gotoknow.org/post/648397>[27 พฤศจิกายน 2561]
- Honestdocs. 2560 ยาสามัญประจำบ้านมีอะไรบ้าง(internet). Available from: www.honestdocs.com/common-household-remedies [1 ธันวาคม 2561]
- Ya Yamane, T. (1973) Statistics: **An Introductory Analysis**. 3rd Edition, Harper and Row, New York.

ST-P-10

พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของชาวนา ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

Pesticide use behavior of farmers Ban Prao Sub-district,

Pa Phayom District, Phatthalung Province

พรศิริ บัวศรี¹ และสุดสาคร สิงห์ทอง^{1*}

¹หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.: 0626948495, E-mail address: sudsakhorn@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของชาวนา ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ หน่วยวิเคราะห์ และประชากรคือ เกษตรกรที่ทำนาในพื้นที่ หมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว จำนวน 42 คน เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนพฤศจิกายน 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในงานวิจัยเป็นสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่าเกษตรกรมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.57$; $\sigma = 0.97$) ในขณะที่มีระดับพฤติกรรม การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.78$, $\sigma = 1.12$) และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าทั้งความรู้ความเข้าใจก่อนการฉีดพ่นสารเคมี ขณะฉีดพ่น และหลังฉีดพ่น รวมถึงพฤติกรรมการใช้สารเคมีอยู่ในระดับดีทุกด้าน

คำสำคัญ: พฤติกรรม ความรู้ สารเคมี นาข้าว เกษตรกร

Abstract

The objective of this quantitative research was to determine the pesticide use behavior of farmers in Ban Prao sub-district, Pa Phayom district, Phatthalung. Forty-two farmers in Ban-Prao sub-district were enrolled in this research. Data were collected by using questionnaire in November 2018. Descriptive statistics were used to analyzed including percentage, mean and standard deviation. The result found that level of knowledge in pesticides used of farmers was at high level ($\mu = 3.57$; $\sigma = 0.97$). While the level of behavior's farmer of the use of pesticides in paddy fields was rated at high level ($\mu = 3.78$, $\sigma = 1.12$). As analysis in each dimension in both knowledge and behavior of farmer were rated at high level.

Keyword: Behavior, Knowledge, Pesticide, Paddy Field, Farmer

บทนำ

ประเทศไทยมีการใช้สารเคมีเพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างกว้างขวาง เช่น สารกำจัดแมลง (insecticides) สารกำจัดหนู (rodenticides) สารกำจัดวัชพืช (herbicides) เป็นต้น กลายเป็นประเด็นทางสังคม ในขณะที่ฝ่ายผู้ใช้สารเคมี ย้ำถึงความจำเป็นที่จะใช้ หากไม่ใช้สารเคมีควบคุมและกำจัดศัตรูพืชแล้ว ผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร และการใช้

สารเคมีทางการเกษตรที่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในฉลาก และในปัจจุบันสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Pesticides) เข้ามามีบทบาทและการใช้ในด้านเกษตรอย่างกว้างขวางและส่งผลกระทบต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่สะท้อนให้เห็นสถานการณ์ที่ชัดเจน คือ ข้อมูลปริมาณการนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี (แสงโสม ศิริพานิช, 2556)

จากกรณวิชาวการเกษตร ข้อมูลการนำเข้าสารเคมีทางการเกษตร พบว่าประเภทของสารเคมีที่นำเข้าสูงสุด คือ สารกำจัดวัชพืช การนำเข้าสูงอย่างต่อเนื่อง ไม่ต่ำกว่าปีละ 60,000 ตัน ของสารสำคัญรองลงมาคือ กลุ่มของสารป้องกันและกำจัดโรคพืช ปีละประมาณ 6,000 ตัน และลำดับ 3 คือกลุ่มสารกำจัดแมลง นำเข้าประมาณปีละ 5,000 ตัน และเมื่อพิจารณาฐานข้อมูลการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตร พบว่า มีจำนวนของทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกรณวิชาวการเกษตร รวมทั้งสิ้น ราย 8,400 ทะเบียน และยังมีผู้ยื่นขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่รอความสมบูรณ์ของข้อมูลเข้าสู่การพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ ประมาณ 1,000 ทะเบียน

ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศที่มีแข่งขันด้านสารเคมีทางการเกษตรสูงมาก ถ้ามองในด้านดีอาจมองได้ว่าสร้างโอกาสให้กับเกษตรกรในการเลือกใช้สารเคมีทางการเกษตรตามความเหมาะสม ในขณะที่ในมุมที่กลับกันอาจมองได้ว่าเรามีความจำเป็นที่จะต้องใช้สารเคมีทางการเกษตรในปริมาณมากมายขนาดนั้น และย้อนกลับมาพิจารณาการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกรในความเป็นจริงแล้ว มีการใช้ตามคำแนะนำในฉลากหรือไม่ มีระบบการบริหารจัดการศัตรูพืชที่ดีเพียงพอหรือไม่ เพราะที่สุดแล้วการใช้สารเคมีทางการเกษตรเป็นคำแนะนำลำดับท้ายๆ ที่นักวิชาการจะแนะนำให้เกษตรกรใช้ (อังคณา สุวรรณกฎ, 2559)

ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านพะยอม ถือว่าเป็นหมู่บ้านเกษตรกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดพัทลุง ประชาชนส่วนมากในพื้นที่ปลูกผัก ทำสวนยางพารา และทำนาข้าวตลอดทั้งปี มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมาใช้ในการเกษตร ซึ่งเกษตรกรที่ทำนาส่วนใหญ่เห็นว่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชนั้นจะทำให้ข้าวมีสวยงาม ขายได้ราคาดี เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค และที่สำคัญในปัจจุบันพบปัญหาแมลงและวัชพืชรบกวนมากขึ้น การใช้สารเคมีจึงเป็นทางเลือกที่เกษตรกรเลือกใช้แทนสารอินทรีย์ ปัจจุบันยังไม่มีรายงานการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในพื้นที่ ซึ่งการศึกษาจะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมและความรู้การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าว เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการประเมินพฤติกรรมและความรู้การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรชาวนาหมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านพะยอม จังหวัดพัทลุง

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความรู้การใช้สารกำจัดศัตรูพืชของชาวนา หมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านพะยอม จังหวัดพัทลุง

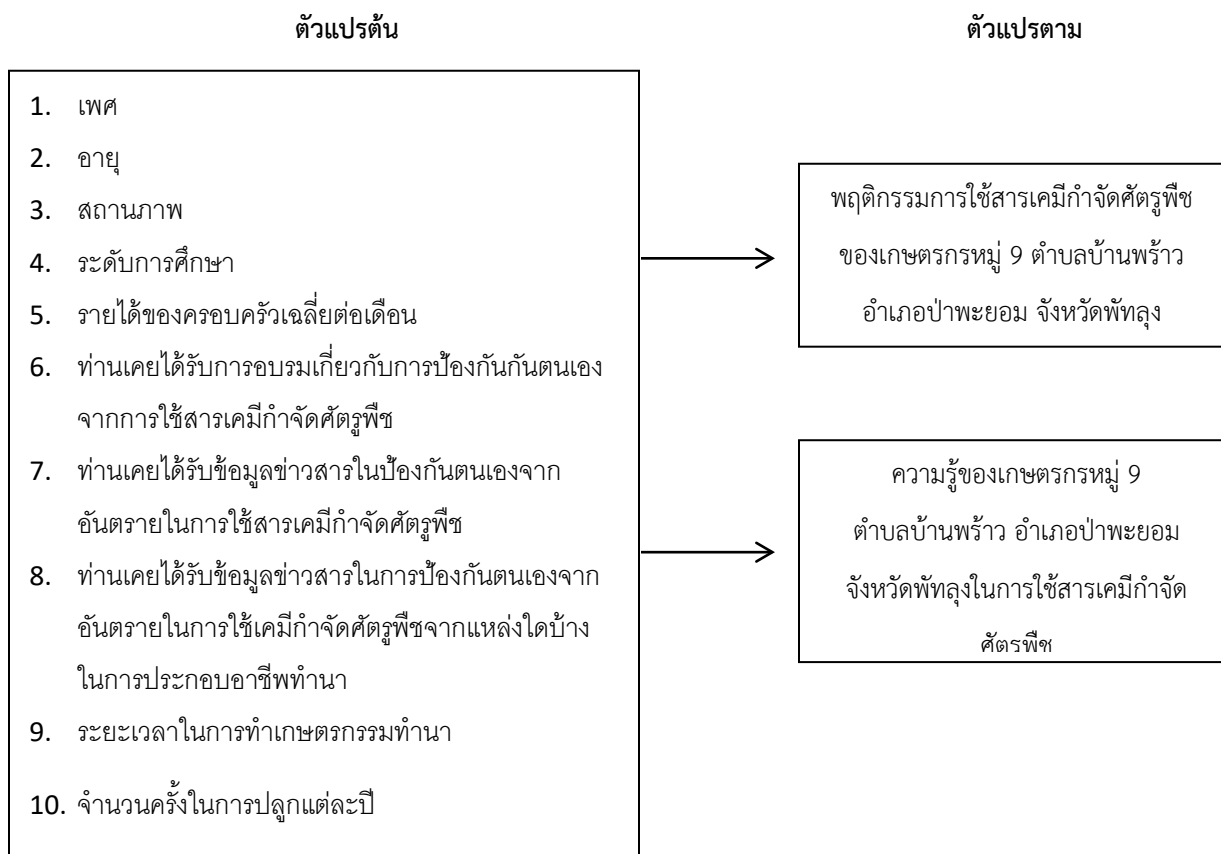
คำถามวิจัย

เกษตรกรที่ทำนาข้าวหมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านพะยอม จังหวัดพัทลุง มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและความรู้ด้านการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชน้อยเพียงใด

สมมติฐาน

เกษตรกรที่ทำนาข้าวหมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านพะยอม จังหวัดพัทลุง มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและความรู้ด้านการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชน้อย

กรอบความคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Study) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวปี พ.ศ. 2561/62 ในหมู่ที่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านพะยอม จังหวัดพัทลุง รวมทั้งหมด 42 ราย (ข้อมูลจากทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี 2561/62)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

ลักษณะของเครื่องมืองานวิจัยเป็นลักษณะของแบบสอบถามความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของชาวนาหมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านพะยอม จังหวัดพัทลุง โดยประกอบด้วย 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) มีคำถามทั้งสิ้น 11 ข้อ ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้ถือเป็นปัจจัยหรือตัวแปรต้นซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับระดับความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าว

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรหมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) มีคำถามทั้งหมด 15 ข้อ โดยให้เกษตรกรเลือกระดับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรู 5 ระดับ หากตอบมากที่สุดให้ 5 คะแนน ตอบน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน ซึ่งมีเกณฑ์การวัดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยใช้วิธีการของ Dave คือ

เกณฑ์สำหรับพฤติกรรมคำถามเชิงบวก

มากที่สุด	ให้ค่าคะแนน 5 คะแนน
มาก	ให้ค่าคะแนน 4 คะแนน
ปานกลาง	ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน
น้อย	ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน

การแปลความหมายของระดับคะแนน และแบ่งเป็นระดับความรู้ต่าง ๆ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 0.00 - 1.67	ความรู้อยู่ในระดับพอใช้
ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.68 - 3.34	ความรู้อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.35 - 5.00	ความรู้อยู่ในระดับดี

ส่วนที่ 3 ความรู้การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรหมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) มีคำถามทั้งหมด 15 ข้อ โดยใช้คะแนนเป็นตัวบอกระดับความรู้ ซึ่งมีระดับความรู้ก่อนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มี 3 ข้อ ความรู้ขณะใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมี 7 ข้อ และความรู้หลังการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมี 5 ข้อ โดยเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินแบ่งเป็นเกณฑ์สำหรับความรู้เชิงบวกและความรู้เชิงลบ

เกณฑ์สำหรับพฤติกรรมคำถามเชิงบวก

มากที่สุด	ให้ค่าคะแนน 5 คะแนน
คะแนนมาก	ให้ค่าคะแนน 4 คะแนน
ปานกลาง	ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน
น้อย	ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน

เกณฑ์สำหรับพฤติกรรมคำถามเชิงลบ

มากที่สุด	ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน
มาก	ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน
ปานกลาง	ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน
น้อย	ให้ค่าคะแนน 4 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ค่าคะแนน 5 คะแนน

การแปลความหมายของระดับคะแนน และแบ่งเป็นระดับความรู้ต่าง ๆ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 0.00 - 1.67 ความรู้อยู่ในระดับพอใช้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.68 - 3.34 ความรู้อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.35 - 5.00 ความรู้อยู่ในระดับดี

แบบสอบถามมีการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อขอรับคำปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสม ผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญได้นำมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร มีค่า IOC เท่ากับ 0.88 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.50-1.00 เป็นค่าความเที่ยงตรงใช้ได้

การหาความเที่ยง (Reliability) นำเครื่องมือที่ผ่านการวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้สอบถามเกษตรกร ในตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้เคียงในการทำวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 ตัวอย่าง ได้ค่าความเที่ยง 0.907

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การทำรหัส บันทึกข้อมูล และ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรม SPSS Statistic 17.0 ใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์การใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรชาวนา คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จำนวนร้านค้าเคมีภัณฑ์ทางการเกษตร

จากการสำรวจพบว่า ร้านค้าเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรในพื้นที่ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม มีทั้งสิ้นจำนวน 4 ร้านค้า โดยกระจายอยู่ในตลาดป่าพะยอมทั้ง 4 ร้านค้า

1. ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากร ผลในการศึกษาแสดงในตารางที่ 1 กลุ่มประชากรเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ทำนาข้าวและมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช จำนวน 42 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69 โดยส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 55-60 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.6 รองลงมาอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.8 เกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47.6 รายได้ของครอบครัวเกษตรกร ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ที่น้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.8 เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 64.3 ซึ่งได้รับข้อมูลข่าวสารในการป้องกันตนเองจากอันตรายการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชจากเจ้าหน้าที่เกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.4 รองลงมาได้รับข้อมูลจากเพื่อนเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 33.3 พื้นที่ในการประกอบอาชีพทำนาของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 78.6 ระยะเวลาในการทำเกษตรกรรมทำนาของเกษตรกรส่วนใหญ่มากกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 73.8 และในแต่ละปีมีจำนวนครั้งในการปลูก 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 90.5 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
		(คน)	ละ
1. เพศ	ชาย	30	29.0
	หญิง	12	69.0
2. อายุ (ปี)	18-24	-	-
	25-30	1	2.4
	31-36	2	4.8
	37-42	4	9.5
	43-48	6	14.3
	49-54	7	16.7
	55-60	12	28.6
	มากกว่า 60	10	23.8
3. สถานภาพ	โสด	2	4.8
	สมรส	37	88.1
	หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	3	7.1
4. ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	20	47.6
	มัธยมศึกษาตอนต้น	6	14.3
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	6	14.3
	ปริญญาตรี	7	16.7
	สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
	อนุปริญญา/ปวส./ปวช.	3	7.1
5. รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน	น้อยกว่า 5,000 บาท	20	47.8
	5,000-10,000 บาท	11	26.2
	10,000-15,000 บาท	9	21.4
	มากกว่า 15,000 บาท	2	4.8
6. การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ได้รับ	27	64.3
	ไม่ได้รับ	15	35.7

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
			ละ
7. การได้รับข้อมูลข่าวสารในป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมี กำจัดศัตรูพืชจากแหล่งใดบ้าง	วิทยุ	6	14.3
	หนังสือพิมพ์	5	11.9
	บุคคลในครอบครัว	9	21.4
	โทรทัศน์	11	26.2
	เพื่อนเกษตรกร	14	33.3
	เจ้าหน้าที่เกษตร	22	52.4
	เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	12	28.6
	ผู้ขายสารเคมีกำจัด ศัตรูพืช	11	26.2
	8. พื้นที่ในการประกอบอาชีพทำนา	เป็นของตนเอง	33
เช่าหรือเป็นของผู้อื่น		6	14.3
เป็นของตนเองและเช่า ของผู้อื่น		3	7.1
9. ระยะเวลาในการทำเกษตรกรรมทำนา		ต่ำกว่า 1 ปี	1
	1 ถึง 5 ปี	7	16.7
	มากกว่า 5 ปี	31	73.8
10. จำนวนครั้งในการปลูกแต่ละปี	1 ครั้ง	2	4.8
	2 ครั้ง	38	90.5
	มากกว่า 2 ครั้ง	-	-

2. พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร

เมื่อจัดระดับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าว พบว่า เกษตรกรมีระดับพฤติกรรมค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 อยู่ในช่วง 3.35 - 5.00 จึงมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยเท่ากับ 1.12 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช หมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง มีพฤติกรรมการเลือกใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชด้านคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.96, \sigma = 2.33$) เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ พฤติกรรมการเลือกใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชด้านสิ่งจูงใจอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.93, \sigma = 1.86$) และมีพฤติกรรมการเลือกใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.46, \sigma = 0.71$) เป็นอันดับสุดท้าย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร หมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าว	Mean	Std. Deviation	ระดับคะแนน
ด้านสภาพแวดล้อม	3.46	0.71	ดี
ด้านคุณภาพชีวิต	3.96	2.33	ดี
ด้านสิ่งจูงใจ	3.93	1.86	ดี
ผลรวมด้านการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	3.78	1.12	ดี

2.1 ด้านสภาพแวดล้อม

ประชากรเกษตรกรมีพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่าพื้นที่ทำนามีปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการทำนา ดิน น้ำ และพื้นที่ในการปลูกข้าวมีผลต่อการเจริญเติบโตของข้าว และสารเคมีกำจัดศัตรูพืชบางชนิดมีผลต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว มีค่าคะแนนอยู่ในระดับดี ส่วนปัญหาเรื่องการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชนาข้าวของชุมชนและพื้นที่ทำนาข้าวบริเวณใกล้เคียง มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ด้านคุณภาพชีวิต

ประชากรเกษตรกรมีพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชด้านคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่าหากไม่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการทำนาจะทำให้มีสุขภาพดี มีความกังวลใจเมื่อไม่ได้ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีเงิน แรงงาน และเครื่องจักร ที่เพียงพอต่อการผลิต และหากใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชทำให้ร่างกายมีสารเคมี มีค่าคะแนนอยู่ในระดับดี แต่ใน ส่วนอาการผิดปกติหลังจากการใช้สารเคมีอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ด้านสิ่งจูงใจ

ประชากรเกษตรกรมีพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชด้านสิ่งจูงใจ อยู่ในระดับดี ทำให้เกษตรกรชาวนามีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า การใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทำให้ข้าวมีผลผลิตที่ดี การใช้สารกำจัดวัชพืชส่งผลให้ไม่มีศัตรูพืชนาข้าว สารเคมีกำจัดศัตรูพืชนำเข้าได้ง่าย ราคาถูก ทำให้ผลผลิตและรายได้เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งฉีดพ่นกำจัดศัตรูพืช สะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา

3. ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร

เมื่อนำความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรมาจัดระดับ พบว่า เกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.57, \sigma = 0.97$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ความรู้การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช หมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง มีความรู้ก่อนฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.98, \sigma = 1.08$) เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ความรู้ขณะฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.50, \sigma = 0.85$) และมีความรู้หลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.22, \sigma = 0.99$) เป็นอันดับสุดท้าย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร หมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	Mean	Std. Deviation	ระดับคะแนน
ความรู้ก่อนฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	3.98	1.08	ดี
ความรู้ขณะฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	3.50	0.85	ดี
ความรู้หลังฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	3.22	0.99	ดี
เฉลี่ย	3.57	0.97	ดี

3.1 ความรู้ก่อนฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ประชากรเกษตรกรมีความรู้ก่อนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยในความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 3.45 ประชากรมีการเลือกใช้สารเคมีทุกครั้งมีการอ่านฉลากและได้รับคำแนะนำจากผู้รู้ที่เชื่อถือได้ขณะใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 4.21 และการเลือกใช้สารเคมีประชากรมีการศึกษาชนิดของศัตรูพืช เพื่อสามารถใช้ได้ตรงกับความต้องการ มาค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 4.26

3.2 ความรู้ขณะฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ประชากรเกษตรกรมีความรู้ขณะใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า ความรู้การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชรวมกันในการฉีดพ่นในแต่ละครั้ง เพื่อประหยัดเวลา มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 การผสมสารเคมี ไม่จำเป็นต้องใช้ตามฉลากกำหนดสามารถใช้ปริมาณที่มากกว่าเพราะจะให้เห็นผลเร็ว ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 การย่นฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชควรเป็นตำแหน่งเหนือลม ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ขณะที่ทำการฉีดพ่นหากสูบบุหรี่และกินอาหาร อาจทำให้ดูดซึมพิษเข้าสู่ร่างกาย ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 การใช้สารเคมีควรใช้ปริมาณพอดีและฉีดพ่นให้หมดในแต่ละครั้ง ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 การฉีดพ่นในเวลาเที่ยงวันเป็นเวลาที่เหมาะสม สารเคมีไม่สามารถดูดซึมเข้าสู่ร่างกายได้ ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.38 และท่านมีการป้องกันการใช้สารเคมี เช่น ถุงมือ รองเท้าบูต ผ้าปิดจมูก ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.29

4. ความรู้หลังฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ประชากรเกษตรกรมีความรู้หลังการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายชื่อ พบว่า การใช้สารเคมีเมื่อไม่หมดถังที่ทำการผสมไว้ เก็บไว้ใช้ในครั้งต่อไปได้อีก ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.38 หากตรวจพบสารเคมีตกค้างในร่างกายสามารถรักษาเองได้โดยการฉีดยาหรือซื้อยามารับประทานเอง ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 หลังจากฉีดพ่นสารเคมีทุกครั้งทานรีบอบน้ำชำระร่างกายด้วยสบู่ทันที ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ภาชนะบรรจุสารเคมีใช้หมดแล้วก็นำกลับไปใช้บรรจุน้ำหรือสิ่งอื่น ๆ เพื่อความปลอดภัย ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.31 และหากสารพิษเข้าตา รีบล้างตาด้วยน้ำสะอาดใต้น้ำสะอาดไหลผ่านเป็นเวลานาน 15 นาที ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.29

อภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของชาวนา หมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47.6 ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาของ ญัฐธญา วิไลวรรณ (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในกลุ่มเกษตรกร อำเภอมือง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 64.5 ซึ่งช่วงอายุพบว่ายู่ในกลุ่ม 55-60 ปี ใกล้เคียงกับการศึกษาของ พิมพ์ลดา ภิรมย์จิตร และสุชาดา ภัยหลีกถิ (2557) ที่ศึกษาเรื่องความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร บ้านนาเหล้า อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งพบว่ายู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 40 -60 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.10 ซึ่งเกษตรกรที่อยู่ในช่วงอายุนี้มีระยะเวลาการทำงานมากกว่า 5 ปี ถือเป็นเกษตรกรที่ทำมายาวนาน อีกทั้งเป็นแรงงานที่สำคัญของครอบครัว หากเกษตรกรทำนาขาดความรู้และมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและสภาพแวดล้อม อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อผลผลิตที่ตามมาอีกด้วย

1. พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของชาวนา หมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมของการศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร หมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านสิ่งจูงใจ มีพฤติกรรมในแต่ละด้านอยู่ในระดับที่ดี โดยส่วนนี้มีความแตกต่างจากวิจัยอื่นๆ และสอดคล้องกับการศึกษาของ สนาน ผดุงศิลป์ (2556) ได้ทำการศึกษาความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี มีการปฏิบัติตัวในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับดีมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิกันต์ คุ้มนง และสุดารัตน์ พิมพ์เสน (2555) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลจอมทอง อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า จากการสำรวจความรู้การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช พบว่าเกษตรกรร้อยละ 63 ไม่มีปัญหาในการใช้สารกำจัดศัตรูพืช และจะใช้สารกำจัดศัตรูพืชต่อไปร้อยละ 81 เนื่องจากการใช้สารเคมีสามารถกำจัดศัตรูพืชได้ผลจริงและทันเวลา ส่วนเกษตรกรอีกร้อยละ 19 มีแนวโน้มว่าจะไม่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชต่อไปเนื่องจากมีผลกระทบต่อสุขภาพ

2. ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าว หมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมของการศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าว หมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง มีความรู้ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 81.0 ระดับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 16.7 และระดับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.3 เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของ นัจฉนมนัน บุญนิล (2555) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันศัตรูพืชของเกษตรกรบ้านแหงใต้ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านแหง อำเภอกงาว จังหวัดลำปาง พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชจากเจ้าหน้าที่การเกษตร ร้อยละ 79.17 รองลงมา ร้อยละ 42.70 ได้รับความรู้จากพนักงานขายหรือบริษัท และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิกานต์ คุ่มนง และสุธารัตน์ พิมเสน (2555) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่าจากการสำรวจความรู้การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับดี โดยเกษตรกรได้รับคำแนะนำชนิดของสารกำจัดศัตรูพืชจากเจ้าของร้านจำหน่ายสารกำจัดศัตรูพืชและจากเพื่อนบ้าน

สรุปผล

ผลจากการวิจัยนี้สามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรหมู่ 9 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับดี และส่วนความรู้ด้านการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าว พบว่าเกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับดี เมื่อวิเคราะห์แต่ละด้าน ได้แก่ ความรู้ก่อนฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ความรู้ขณะฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และมีความรู้หลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ตามลำดับ แต่ยังมีเกษตรกรบางส่วนที่มีความรู้ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรชาวนา ระหว่างการใช้ปุ๋ยเคมี อินทรีย์ และชีวภาพ
2. ควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เพื่อให้เกษตรกรบางส่วนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณาจารย์ในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพและสิ่งแวดล้อม ที่ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการวิจัย และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่สนับสนุนงบประมาณในการนำเสนอผลงานวิจัย ตลอดจนกลุ่มชาวนา ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- ชนิกานต์ คุ่มนง และสุदारัตน์ พิมเสน. (2555). พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร ปีที่ 16. หน้า 64
- ณัฐธญา วิไลวรรณ. (2559). การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัยใช้องค์ความรู้ สู่ความยั่งยืน ". ณ วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.17 มิถุนายน 2559
- นัจนันมนน์ บุญนิล. (2555). พฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรบ้านแห่งใต้. หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง. ลำปาง: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านแหงใต้.
- พิมพ์ลดา ภิรมย์จิตร และสุชาติดา ภัยหลกีสี่. ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร บ้านนาเหล่า อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำพู. ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สนาน ผดุงศิลป์. (2556). ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน.วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา
- แสงโถม ศิริพานิช. (2556). สถานการณ์และผลต่อสุขภาพจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ปี พ.ศ. 2556. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2556. 44(44): 689
- อังคณา สุวรรณภูฏ. (2559).สารเคมีทางการเกษตรกับระบบการควบคุม(ออนไลน์). สืบค้นจาก:<http://www.doa.go.th>. [20 ธันวาคม 2561]

ST-P-11

พฤติกรรมกำบังกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดแมลงในบ้านเรือนในเขตบ้านไผ่รอบ

ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบำพะยอม จังหวัดพัทลุง

Self-defense behavior of insecticides in household in Ban Phai Rop, Banprao
sub-district, Pa Phayom District Phatthalung Province

สรุเสริณ คุ่ยยกสุย^{1*} และสุตสาคูร ลิงทอง¹

¹หลักสุตรวทยาสาตตรบ้นชิต สาขาวิทยาสาตตรลิ่งแวดล้อม คณะวิทยาสาตตร มหาวิทยาลัยทักษิณ

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel. 0626948495, E-mail address: sudsakhorn@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมกำบังกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในครัวเรือนของชาวบ้านในพื้นที่บ้านไผ่รอบ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบำพะยอม จังหวัดพัทลุง หน่วยวิเคราะห์คือประชาชนที่ใช้สารเคมีกำจัดแมลงในครัวเรือน เก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในงานวิจัยเป็นสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดแมลงในภาพรวมอยู่ในระดับดี (\bar{X} = 2.38; S.D. = 0.57) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า ทัศนคติด้านการใช้สารเคมีที่เก็บไว้นานๆ จนฉลากลอก ไม่ชัดเจนไม่ควรนำมาใช้อีก เป็นทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับสูงสุด ในขณะที่ผลการวิจัยด้านพฤติกรรมกำบังกันตนเองจากการใช้สารเคมี พบว่า พฤติกรรมด้านตัวบุคคล ด้านการแยกชนิดและสารเคมี ด้านการใช้อุปกรณ์ และด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

คำสำคัญ: พฤติกรรม กำบังกันตนเอง สารเคมีกำจัดแมลง

Abstract

The objective of this research is to study the knowledge and preventive behaviors of chemical use hazards in households of villagers in Ban PhaiRop area. BanPhrao Sub-district Pa Phayom District Phatthalung Province The analysis unit is the people who use household pesticides. Data were collected during November - December 2018. The research instrument was a questionnaire from a sample of 180 people. The statistics used in the research are descriptive statistics, mean and standard deviation. The research found that The sample group had attitudes toward the use of pesticides in the overall picture at a good level (\bar{X} = 2.38; S.D. = 0.57) when analyzed individually. The peeling label is not clear, should not be used again. Is the attitude of the sample that is at the highest level While the results of the research on self-protection behavior from chemical use revealed that personal behavior The separation of types and chemicals The use of equipment And the environment In moderate level in all aspects

Keywords: behavior, Self defense, Insecticide.

บทนำ

ปัญหาผลกระทบจากการทำงานและมลพิษทางสิ่งแวดล้อมประเด็นแรกที่กำลังกลายเป็นปัญหาระดับชาติอยู่ในขณะนี้ คือ ปัญหาเรื่องการใช้สารกำจัดศัตรูพืชในภาคเกษตรกรรม จากการศึกษาวิจัยและรายงานสถานการณ์ปัญหาทางสาธารณสุขของประเทศ พบว่าเกษตรกรมีความเสี่ยงสูงที่จะมีปัญหาทางสุขภาพในด้านการได้รับพิษจากสารเคมีทางการเกษตรโรคติดต่อเชื้อจากการทำงานต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาทางด้านจิตใจที่เกิดจากภาวะหนี้สิน และสภาพความเป็นอยู่ต่างๆ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2551)

ยาฆ่าแมลงสังเคราะห์ถูกใช้อย่างแพร่หลายในเกษตรระดับอุตสาหกรรมทั่วโลกตั้งแต่ศตวรรษที่ 50 เป็นต้นมานับแต่ช่วงเวลานั้นสารเคมีหลายชนิดแพร่กระจายออกสู่สิ่งแวดล้อมสูงมาก เป็นผลมาจากการใช้สารเคมีซ้ำๆ และในบางกรณีมีการตกค้างของสารเคมีในสิ่งแวดล้อม ซึ่งสารเคมีบางชนิดใช้เวลายาวนานในการย่อยสลายเห็นได้จากการพบสารเคมีที่ถูกห้ามใช้เมื่อหลายสิบปีก่อน รวมถึง ดีดีที และอนุพันธ์ลำดับที่ 2 ของ ดีดีที ในสิ่งแวดล้อมเป็นประจำเนื่องจากผลของการตกค้างของสารเคมีในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อสัตว์ป่าทำให้เกิดงานวิจัยผลกระทบยาฆ่าแมลงเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณในเวลา 30 ปีที่ผ่านมา (Kohler and Triebkorn, 2013) ผลการวิจัยเหล่านี้ปรากฏออกมาเป็นที่แน่ชัดแล้วว่าการตกค้างของสารเคมีเกิดขึ้นเป็นวงกว้างและหลากหลาย ในขณะที่เดียวกันความเข้าใจเรื่องผลกระทบของยาฆ่าแมลงต่อสุขภาพของมนุษย์และกลไกการทำงานของสารเคมีดังกล่าวก็ขยายเป็นวงกว้างไปอย่างรวดเร็ว จากการศึกษาที่ได้แสดงให้เห็นความสำคัญทางเศรษฐกิจระหว่างความสุกกันยาฆ่าแมลงกับน้ำสิ่งซึ่งเพิ่มขึ้นต่อความบกพร่องทางพัฒนาการ รวมถึงความผิดปกติทางระบบประสาทและคุ้มกันและมะเร็งบางชนิด

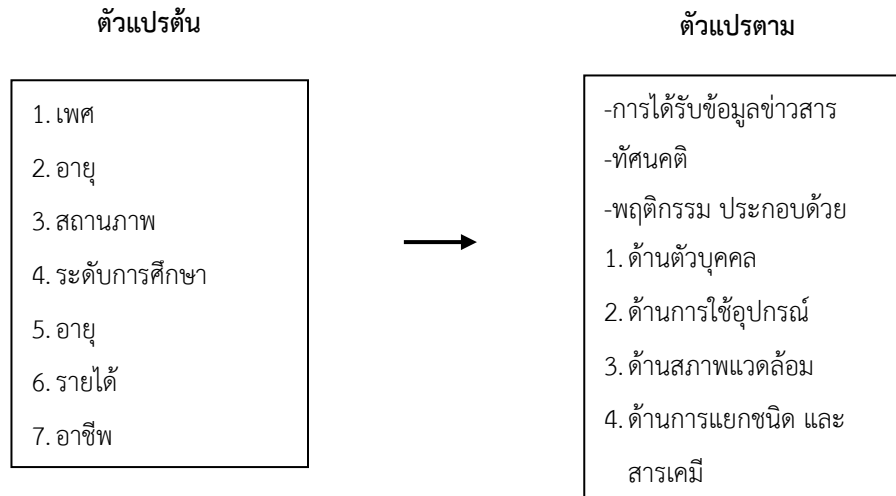
ความเป็นมาของปัญหาเขตพื้นที่บ้านไผ่รอบ ต.บ้านพร้าว อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง เป็นอีกพื้นที่ที่มีการทำเกษตรมาก และมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากอันตรายการใช้สารเคมีกำจัดแมลง ซึ่งการใช้สารเคมีในการกำจัดแมลงของประชากรแล้วยังส่งผลกระทบต่อผู้ใช้และสิ่งแวดล้อมได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมป้องกันตนเองจากอันตรายการใช้สารเคมีกำจัดแมลงภายในครัวเรือนเพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีกำจัดแมลงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดแมลง (ยาฆ่าแมลง) ของชาวบ้าน ในเขตพื้นที่บ้านไผ่รอบ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดแมลง (ยาฆ่าแมลง) ในเขตพื้นที่บ้านไผ่รอบ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำถามการวิจัย

1. ทัศนคติที่ดีมีผลต่อการป้องกันตนเองจากอันตรายการใช้สารเคมีกำจัดแมลงของชาวบ้านอย่างไร
2. พฤติกรรมมีความสัมพันธ์ต่อการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดแมลงอย่างไร

สมมติฐาน

1. ทัศนคติมีผลต่อการป้องกันตนเองจากอันตรายการใช้สารเคมีกำจัดแมลงของชาวบ้าน ในพื้นที่สุ่มตัวอย่าง
2. พฤติกรรมมีความสัมพันธ์ต่อการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดแมลง มีผลกระทบต่อสุขภาพ สาธารณะสุข และสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนา (Descriptive research)

ประชากร คือ เกษตรกร อาศัยอยู่พื้นที่บ้านไม่รอบ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านพะยอม จังหวัดพัทลุง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวบ้านในเขตพื้นที่บ้านไม่รอบ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านพะยอม จังหวัดพัทลุง ที่สัมผัสหรือใช้สารเคมีกำจัดแมลง กำหนดขนาด ตัวอย่างโดยอ้างอิงจาก อำเภอบ้านพะยอม (ฝ่ายทะเบียนราษฎร) โดยจำนวน ประชากรทั้งหมด 898 คน ครัวเรือนจำนวน 417 ครัวเรือน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ในการ ประมาณค่าสัดส่วนไม่เกิน 5% โดยกำหนด ค่าระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ 95% สามารถคำนวณขนาดตัวอย่างได้ 204 หลังครัวเรือน แต่ทั้งนี้ผู้ศึกษาคาดว่าอาจมีผู้

ไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม (non response rate) ร้อยละ 11.76 ของประชากรที่ทำการสุ่ม อย่างไรก็ตาม มีความจำเป็น ต้องยุติการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนกำหนด เนื่องจากเกิด ปัญหาจากมีฝนตกในพื้นที่และชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ จึงได้ตัวอย่างที่มีข้อมูลสมบูรณ์เพียง 180 คน

การเลือกตัวอย่าง การเลือกตัวอย่างเป็นแบบสะดวก (Convenience sampling) ตามเกณฑ์คัดเข้า (Inclusion criteria) ดังนี้

- 1) ทำงานสัมผัสสารเคมีกำจัด แมลงในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา
- 2) มี สติสัมปชัญญะสมบูรณ์ มีความเข้าใจภาษาไทย ไม่มี ปัญหาการได้ยิน พูด อ่าน เขียน
- 3) การคัดเลือกตัวแทน ครอบคลุม โดยวิธีเจาะจง เลือกเฉพาะคนที่ทำหน้าที่ฉีดพ่นสารเคมี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นคำถามแบบเลือกตอบและเติมคำตอบ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัด แมลงภายในบ้านเรือน เป็นคำถามแบบทำเครื่องหมาย ✓ คือ ความถี่ในการรับ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมี

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดภายใน บ้านเรือน คือ พฤติกรรมด้านตัวบุคคล พฤติกรรมด้านการใช้อุปกรณ์ พฤติกรรมด้านสภาพแวดล้อม และพฤติกรรมด้านการ แยกชนิด และสารเคมี

การพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจ สอบความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้อง ความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมด้านภาษา รวมถึงเกณฑ์การให้และ การแปลผลคะแนน แล้วนำแบบสอบถามมา ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมมา คำนวณหาค่า IOC ตามสูตรมีค่าเท่ากับ 0.80 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00 เป็นค่าความเที่ยงตรง

2. การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยแบบสอบถาม ที่ได้รับการตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุง แล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรในเขตรับผิดชอบเขตพื้นที่บ้านตลิ่งชัน ต.บ้านพร้าว อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง จำนวน 30 ชุด ซึ่งมีลักษณะทางประชากรคล้ายคลึงกับกลุ่ม ตัวอย่างที่จะศึกษา ซึ่งมีลักษณะสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน ใกล้เคียงและมีพื้นที่ ติดต่อกัน นำมาหาค่าความเที่ยงโดยใช้โปรแกรม สำหรับชุดตัวแปรความรู้ในการใช้สารเคมีกำจัดแมลง ของชาวบ้าน ได้ค่า Reliability = 0.808

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)
2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรผู้ใช้สารเคมีกำจัดแมลงที่อาศัยอยู่ ในบ้านเฝ้ารอบบ้านพร้าว อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง จำนวน 417 หลังคาเรือน

3. กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรผู้ใช้สารเคมีกำจัดแมลงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านไผ่รอบ ต.บ้านพร้าว อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง ซึ่งตัวแทนของหลังคาเรือนที่สามารถให้ข้อมูลได้หลังคาเรือนละ 1 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชี้แจง วัตถุประสงค์วิธีการศึกษาให้กับกลุ่มตัวอย่าง ทราบทุกขั้นตอน จากนั้นทำการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ทำการศึกษทำการออกแจกแบบสอบถาม ชาวบ้านในพื้นที่ที่กำหนด และผู้ช่วยผู้ศึกษาเก็บข้อมูลจำนวน 10 คน โดยขอความร่วมมือให้นิสิตสาขาวิชาครุศาสตร์สิ่งแวดล้อม ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3

3. รวบรวมแบบสอบถามแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

4. ลงรหัสในแบบสอบถาม แล้วนำมาบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อนำไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติของข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ใช้สารเคมีกำจัดแมลง 204 คน ตอบกลับ 180 คน คิดเป็นร้อยละ 88.24 ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง 97 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 เป็นเพศชาย 83 คน คิดเป็นร้อยละ 45.9 สถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกันส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 และปริมาณการใช้สารเคมีส่วนมากใช้ 2 ครั้งต่อเดือน จำนวน 46 คนคิดเป็นร้อยละ 25.4 ของประชากรทั้งหมด ดังตารางที่ 1

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดแมลงภายในบ้านเรือน

จากการสุ่มตัวอย่างประชากรในเขตพื้นที่บ้านไผ่รอบ ต.บ้านพร้าว อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง ชาวบ้านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดแมลงภายในบ้านเรือน จากผู้จำหน่ายสารเคมีโดยตรง (ร้านค้า) โดยค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.42 จากประชากรทั้งหมดดังตารางที่ 2

ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากอันตรายการใช้สารเคมีกำจัดแมลงภายในบ้านเรือน

การแปรผลการวิจัยของลักษณะแบบสอบถามที่ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรรกาคั่น (Interval scale) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายผลโดยการคำนวณดังนี้

2.02 – 3.02 หมายถึง มีทัศนคติในระดับมาก

1.01 – 2.01 หมายถึง มีทัศนคติในระดับที่ปานกลาง

0.00 – 1.00 หมายถึง มีทัศนคติในระดับน้อย

ดังนั้นจากการลงพื้นที่ชาวบ้านมีทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีภายในบ้านเรือนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.65 ซึ่งอยู่ในระดับที่ปานกลาง และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยเท่ากับ 0.57 ดังตารางที่ 3

พฤติกรรมกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดภายในบ้านเรือน

จากการสุ่มตัวอย่างประชากรในเขตพื้นที่พื้นที่บ้านไผ่รอบ ต.บ้านพร้าว อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง ชาวบ้านมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดแมลงภายในบ้านเรือน การแปรผลการวิจัยของลักษณะแบบสอบถามที่ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรรกาคำขึ้น (Interval scale) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอธิบายผลโดยการคำนวณดังนี้

3.96– 5.93 หมายถึง มีพฤติกรรมที่ระดับดีมาก

1.98– 3.95 หมายถึง มีพฤติกรรมระดับปานกลาง

0.0 – 1.97 หมายถึง มีพฤติกรรมที่ระดับน้อยสุด

ดังนั้นจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชาวบ้านมีพฤติกรรมกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดภายในบ้านเรือน คือพฤติกรรมด้านตัวบุคคลค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 มีพฤติกรรมที่ระดับดีมาก พฤติกรรมด้านการใช้อุปกรณ์ พฤติกรรมด้านสภาพสิ่งแวดล้อมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 มีพฤติกรรมที่ระดับปานกลาง และพฤติกรรมด้านการแยกชนิด และสารเคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.79 มีพฤติกรรมที่ระดับปานกลาง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 1 สภาพพื้นฐานทางด้านสังคมและปริมาณการใช้สารเคมีกำจัดแมลงของชาวบ้านในเขตพื้นที่บ้านไผ่รอบ ต.บ้านพร้าว อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง

สภาพพื้นฐานทางด้านสังคมและปริมาณการใช้สารเคมีกำจัดแมลงของชาวบ้าน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
เพศ	ชาย	83	45.90
	หญิง	97	54.00
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	92	50.80
	มัธยมศึกษาตอนต้น	30	16.60
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	20	11.00
	อนุปริญญา/เทียบเท่า	17	9.40
	ปริญญาตรีขึ้นไป	21	11.60
สถานภาพ	โสด	28	15.50
	สมรสและอยู่ด้วยกัน	134	74.00
	หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	18	9.90
ปริมาณการใช้สารเคมีกำจัดแมลง	ทุกวัน	35	19.30
	วันเว้นวัน	19	10.50
	1 ครั้งต่อสัปดาห์	39	21.50
	1 ครั้งต่อเดือน	31	17.10
	2 ครั้งต่อเดือน	46	25.40
	มากกว่า/ 2เดือนครั้ง	8	4.40

ตารางที่ 2 แสดงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดแมลงภายในครัวเรือน

การได้รับข่าวสาร	S.D.	Mean
โทรทัศน์	1.290	3.27
วิทยุ	1.005	2.35
หนังสือพิมพ์	0.924	2.47
ญาติพี่น้อง , เพื่อนบ้าน	0.855	3.20
เจ้าหน้าที่การเกษตร	1.413	3.21
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	1.151	2.93
การเข้าร่วมประชุม อบรม	1.093	2.83
ป้ายโฆษณา แผ่นพับ ใบปลิวจากบริษัทผู้ผลิตและจำหน่ายสารเคมี	1.003	2.26
ผู้จำหน่ายสารเคมีโดยตรง (ร้านค้า)	1.250	3.42
หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน	0.829	2.52
อินเทอร์เน็ต	1.172	2.42
เฉลี่ย	1.10	2.81

ตารางที่ 3 แสดงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากอันตรายการใช้สารเคมีกำจัดแมลงภายในครัวเรือน

ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมี	Mean	S.D.
การสวมใส่เครื่องป้องกันในการใช้สารเคมีทำให้รู้สึกอึดอัด	1.56	0.66
สารเคมีที่เก็บไว้นานๆ จนฉลากลอก ไม่ชัดเจนไม่ควรนำมาใช้อีก	2.34	0.69
การดื่มน้ำอาหาร หรือสูบบุหรี่ในขณะที่ใช้สารเคมี จะไม่มีผลต่อการได้รับสารเคมี	1.33	0.59
ถุงมือ ผ้าปิดจมูก เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว ไม่ต้องทำความสะอาดบ่อย เพราะถ้าจำเป็นต้องใช้แรงค่วนจะไม่มีใช้งาน	1.36	0.60
ผู้ที่ใช้สารเคมี จะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ได้ เพราะจะไม่มีผลต่อการได้รับสารเคมี	1.09	0.29
การเลือกใช้สารเคมีที่มีความเข้มข้น จะให้ผลในการใช้ป้องกันและกำจัดแมลงที่รบกวนในบ้านเรือน ได้ดีกว่าสารเคมีที่มีความเป็นเข้มข้นน้อย	1.97	0.48
หากได้รับการสัมผัสจากการใช้สารเคมี ควรปฐมพยาบาลด้วยตนเอง เพราะการไปพบแพทย์จะเสียค่าใช้จ่ายสูง	1.45	0.63
ควรหลีกเลี่ยงสถานที่กำลังฉีดพ่นสารเคมี อย่าง 3 – 4 ชั่วโมง	2.31	0.62
เฉลี่ย	1.65	0.57

ตารางที่ 4 แสดงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างด้านพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดภายในบ้านเรือน

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดภายในบ้านเรือน	Mean	S.D.
1. พฤติกรรมด้านตัวบุคคล		
1.1 ท่านอ่านฉลากจนเข้าใจอย่างถูกต้องก่อนใช้	3.75	0.494
1.2 ท่านปิดอาหารอย่างมิดชิดก่อนใช้สารเคมี	3.78	0.413
1.3 หลังการใช้สารเคมี รีบล้างด้วยสบู่ทันทีที่สารเคมีกระเด็นถูร่างกาย	3.54	0.637
1.4 เปลี่ยนเสื้อผ้าและล้างมือทุกครั้งหลังใช้	3.47	0.758
1.5 ท่านใช้ปากกัตหรือดิงเพื่อเปิดบรรจุภัณฑ์	1.41	0.844
เฉลี่ย	3.19	0.629
2. พฤติกรรมด้านการใช้อุปกรณ์		
2.1 ท่านเก็บรักษาสารเคมีรวมกัน 4 ขวดของใช้ในบ้านไม่ได้แยกเฉพาะที่	2.48	0.97
2.2 ท่านใช้อุปกรณ์ป้องกันในระหว่างการใช้ เช่น ผ้าปิดจมูก สวมเสื้อแขนยาว กางเกงขายาว	3.49	0.80
2.3 ในการใช้สารเคมี ถ้ามือไม่มีบาดแผล ไม่จำเป็นต้องสวมถุงมือ	1.98	0.72
เฉลี่ย	2.65	0.83
3. พฤติกรรมด้านสภาพแวดล้อม		
3.1 ทิ้งบรรจุภัณฑ์สารเคมีลงในแหล่งน้ำ	1.27	0.59
3.2 ท่านใช้สารเคมีขณะที่สมาชิกไม่อยู่บ้าน	2.75	0.86
3.3 หลังฉีดพ่นแมลง มีการกวาดพื้นเอาแมลงยุงที่ตายหรือสลบทิ้งไปและทำความสะอาด ห้องไม่ให้มีสารตกค้าง	3.00	0.72
3.4 ปิดบรรจุภัณฑ์ที่บรรจุสารเคมีให้สนิทเก็บไว้ในที่ปลอดภัย ห่างจากมือเด็ก อาหารและสัตว์	3.59	0.65
เฉลี่ย	2.65	0.71

ตารางที่ 4 แสดงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างด้านพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดภายในบ้านเรือน (ต่อ)

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดภายในบ้านเรือน	Mean	S.D.
4. พฤติกรรมด้านการแยกชนิด และสารเคมี		
4.1 บรรจุกฎสารเคมีที่ใช้แล้วนำไปล้างและนำกลับมาใช้ต่อไป	1.79	1.01
4.2 มีการจัดเรียงสารเคมีอย่างเป็นระเบียบง่ายต่อการหยิบใช้	3.30	0.80
4.3 ทานเลือกใช้สารเคมีที่มีระยะเวลาการควบคุมแมลงและสัตว์ที่ควรได้รับ	3.14	0.85
4.4 ทานทำป้ายชื่อชนิดและระดับอันตรายของสารเคมีให้ชัดเจน อ่านง่าย	2.93	1.10
เฉลี่ย	2.79	0.94

อภิปรายผลและสรุปและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายสารเคมีกำจัดแมลง พบว่าประชากรมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายสารเคมีกำจัดแมลง ถูกต้องอยู่ใน (กนกวรณ พันธ์มาศ และ วชิรี ศรีทอง) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้และการป้องกันตนเองจากอันตรายสารเคมีกำจัดแมลง ได้แก่ อายุการฉีดพ่นสารเคมีกับสัตว์ชนิดต่างๆ การได้รับข่าวสารและการอบรม และระดับความรู้โดยพบว่าชาวบ้านที่มีอายุมากขึ้นมีการป้องกันตนเองจากอันตรายสารเคมีกำจัดแมลงที่ถูกต้องน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชาวบ้านมีการใช้สารเคมีกำจัดแมลงชนิดนั้นมานาน แต่อาจยังไม่ เกิดอาการผิดปกติ จึง ไม่ตระหนักถึงการใช้และการป้องกันที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้สารเคมีกำจัดแมลง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้และการป้องกันตนเองจากอันตรายสารเคมีกำจัดแมลง ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากการใช้สารเคมีกำจัดแมลง ทำให้ชาวบ้านมีความถี่ และโอกาสในการสัมผัสสารเคมีกำจัดแมลงมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้มีประสบการณ์การเกิด อาการผิดปกติหลังจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดแมลง ทำให้เกิดความตระหนักถึงพิษภัย อันตรายจากสารเคมีกำจัดแมลง ส่งผลให้ ชาวบ้านมีความระมัดระวังป้องกันตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับสมมติฐาน ที่พบว่าชาวบ้านที่มีประสบการณ์มาเป็นระยะ เวลานาน มีจำนวนครั้งของการใช้สารเคมีกำจัดแมลงมากจะตระหนักถึงโอกาสเสี่ยงทาง สุขภาพทำให้มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายสารเคมีกำจัดแมลงดีมากขึ้น

สำหรับการได้รับข่าวสาร จากผล การศึกษาพบว่าชาวบ้านที่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดแมลงในแหล่งต่างๆจะมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายสารเคมีกำจัดแมลงที่ถูกต้องอยู่ในระดับสูง ซึ่งอาจเนื่องมาจาก การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากอันตรายสารเคมีกำจัดแมลง ส่งผลต่อความตระหนัก ในการใช้และการรับรู้การป้องกันตนเองจากการ รับสัมผัสสารเคมีกำจัดแมลง ของชาวบ้าน ซึ่ง จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เคยได้รับ ข่าวสาร

เกี่ยวกับ สารเคมีกำจัดแมลงโดยแหล่งความรู้ได้แก่ เจ้าหน้าที่การเกษตร จำหน่ายสารเคมีโดยตรง (ร้านค้า) อินเทอร์เน็ต เพื่อนบ้าน โทรทัศน์ การเข้าร่วมประชุม อบรม เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และหนังสือพิมพ์

สรุปจากการศึกษา พบว่าเกือบครึ่งหนึ่ง ของเกษตรกรมีพฤติกรรมการใช้และการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดแมลง ได้แก่ 1. พฤติกรรมด้านตัวบุคคลค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 มีพฤติกรรมที่ระดับดีมาก 2. พฤติกรรมด้านการใช้อุปกรณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 มีพฤติกรรมที่ระดับปานกลาง 3. พฤติกรรมด้านสภาพสิ่งแวดล้อมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 มีพฤติกรรมที่ระดับปานกลาง และ 4. พฤติกรรมด้านการแยกชนิด และสารเคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.79 มีพฤติกรรมที่ระดับปานกลาง ชาวบ้านส่วนน้อยเคยได้รับการอบรม ชาวบ้านส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดแมลง และมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง การจากรับสัมผัสสารเคมีกำจัดแมลงและหนึ่งในสามของของชาวบ้านมีระดับความเข้าใจในการป้องกันตนเองจากอันตรายสารเคมีภายในบ้านเรือน อยู่ในระดับที่มีความเสี่ยงและไม่ปลอดภัย ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการใช้และการป้องกันตนเองจาก สารกำจัดแมลง ได้แก่ อายุการฉีดพ่น สารเคมีในการเพาะปลูกพืชชนิดอื่น การได้รับ ข่าวสารและการอบรม และระดับทัศนคติปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเคมี การป้องกันตนเอง สัมผัสสารเคมีกำจัดแมลง ได้แก่ ประสิทธิภาพการฉีดพ่น สารเคมีกำจัดแมลงใน การสร้างที่อยู่อาศัยหรือสร้างความรำคาญให้กับผู้ที่อาศัยอยู่ พฤติกรรมการใช้และการป้องกันตนเอง ดังนั้นหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรมวิธีการใช้และการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดแมลงที่ปลอดภัย โดยมุ่งเน้นในประเด็นที่ชาวบ้านมีพฤติกรรมและ ความรู้ไม่ถูกต้อง เพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากสารเคมี

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับสำเร็จนี้ล่วงได้ด้วยความรู้จากผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดสาคร สิงห์ทอง อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิจัยที่ได้ให้คำแนะนำ แนวคิด ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด จนงานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่สนับสนุนงบประมาณในการนำเสนอผลงานวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายขอขอบคุณชาวบ้านในเขตพื้นที่บ้านไผ่รอบ ต.บ้านพร้าว อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถามเรื่องการอ่านคำ จนทำให้งานวิจัยสำเร็จล่วงไปได้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2553). คู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขแนวทางการดำเนินงาน เกษตรกรปลอดภัย ผู้บริโภค ปลอดภัย สมุนไพรล้างพิษ กายจิตผ่องใส. กลุ่มสื่อสารสาธารณะและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและ สิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค กระทรวง สาธารณสุข. นนทบุรี; 2553.

จิตติพัฒน์ สิบสิมมา ทศนีย์ ศิลาวรรณ และ นิชชาภัทร ชันสาคร. (2560). พฤติกรรมการใช้และการป้องกันตนเองจาก สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกร เพาะปลูกพริกผู้ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช: กรณีศึกษา ตำบลสวนกล้วย อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารพิษวิทยาไทย, 32(1), 9 – 25

จิตติพัฒน์ สืบสิมมา ทศนีย์ ศิลาวรรณ และ นิชชาภัทร ชันสาคร. (2560). พฤติกรรมการใช้และการป้องกันตนเองจาก
สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกร เพาะปลูกพริกผู้ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช:

กรณีศึกษา ตำบลสวนกล้วย อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารพิษวิทยาไทย, 32(1), 9 – 25

ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2560). การเขียนงานวิจัย. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 6(2), 24 – 30

สุบิน ยูระรัช. ทฤษฎีการวัดทัศนคติ (Theory of Attitude Measurement). [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก

<https://www.bloggang.com/>

อภิวัฒน์ สุวรรณราช และ ปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์. (2558). พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตราย ในการใช้สารเคมีกำจัด
ศัตรูพืชของเกษตรกรในเขตพื้นที่รับผิดชอบ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านเหมืองแบ่ง ตำบลหนองหญ้า

ปล้อง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย. วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 3(3), 395 – 407

ST-P-19

ความหลากหลายทางชีวภาพของแพลงก์ตอนพืชบริเวณสถานประกอบการล่องแก่ง

ในพื้นที่ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

Bisdiversity of phytoplankton at Rafting establishments Lan Koi Sub-district,

Pa Phayom District, Phatthalung Province

ปัฐวิภรณ์ มวยดี¹ และสุทธสาคร สิงห์ทอง^{1*}

¹หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

*ผู้รับผิดชอบบทความ Tel.:0626948495, E-mail address: sudsakhorn@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหลากหลายและชนิดของแพลงก์ตอนพืชในสถานประกอบการล่องแก่ง โดยเก็บตัวอย่างจากล่องแก่งหนานท่าसान ล่องแก่งหนานมดแดง และล่องแก่งลานข่อย การเก็บตัวอย่างน้ำแบ่งออกเป็น 3 จุดเก็บตัวอย่าง คือ บริเวณ ณ จุดปล่อยน้ำ จุดที่เป็นระยะช่วงกลางน้ำ และจุดปลายน้ำของลำน้ำ เก็บตัวอย่างเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2561 ใช้ถุงกรองแพลงก์ตอนขนาด 20 ไมโครเมตร พื้นที่บริเวณล่องแก่งลานข่อยมีอุณหภูมิเฉลี่ยของน้ำสูงที่สุด คือ 28.81°C มีค่าความเป็นกรด - ด่าง เท่ากับ 8.20 บริเวณล่องแก่งหนานท่าसानมีอุณหภูมิเฉลี่ยของน้ำต่ำสุด คือ 24.02 °C และมีค่า pH เท่ากับ 8.04 พบแพลงก์ตอนพืชบริเวณพื้นที่ล่องแก่งหนานท่าसानมากที่สุด เนื่องจากมีคุณภาพน้ำดีและมีความเหมาะสมต่อการเป็นที่อยู่ และแหล่งอาหารของแพลงก์ตอนพืช และล่องแก่งลานข่อยน้อยที่สุด โดยแพลงก์ตอนพืชที่เด่นมีดังนี้ *Closterium ehrenbergii*, *Spirogyra*, *Microspora* และ *Zygnema* ซึ่งคิดเป็น 80 เปอร์เซ็นต์ของแพลงก์ตอนพืชที่พบทั้งหมด

คำสำคัญ : แพลงก์ตอนพืช ความหลากหลายทางชีวภาพ พัทลุง

Abstract

This research aims to study the diversity and types of phytoplankton in whitewater rafting establishments. by collecting samples from Nan Tha San rafting Rafting in Nan Modang and Lan Koi rafting. The collection of water samples is divided into 3 sampling points, namely the area at the discharge point, the point where the water is in the middle of the water and the downstream point of the river. Samples were collected on December 7, 2018, using 20 micrometre plankton filter bags. The area of Lan Khoi rafting rafts had the highest average water temperature of 28.81 ° C. and has pH equal to 8.04. Found the most phytoplankton in the Nan Tha San rafting area Because of good water quality and suitable for being and food sources of phytoplankton. Whitewater rafting at Khoi Lan the dominant phytoplankton is

Closterium ehrenbergii, *Spirogyra*, *Microspora* and *Zygnema*, which account for 80 percent of the total phytoplankton.

Keywords : phytoplankton, biodiversity, Phatthalung

บทนำ

ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นองค์รวมของความหลากหลายของสรรพชีวิตในทุกระดับนับตั้งแต่ประชากรของพืช สัตว์ และจุลินทรีย์นานาชนิดที่มีความหลากหลายทางพันธุกรรม (genetic diversity) ในแต่ละพื้นที่จนถึงความหลากหลายของชนิด (species diversity) ที่จัดว่าเป็นหน่วยพื้นฐานของกระบวนการวิวัฒนาการ และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในกลุ่มสิ่งมีชีวิตจนเกิดความหลากหลายทางระบบนิเวศ (ecosystem diversity) ในอาณาบริเวณต่างๆ (วารสารวิจัยและพัฒนา มจร, 2558)

แพลงก์ตอนพืชประกอบด้วยเซลล์เป็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กเคลื่อนที่อาศัยลมและคลื่นพบได้ทุกแหล่งน้ำทั้งในทะเล น้ำกร่อย และน้ำจืด มีความสำคัญเพราะเป็นผู้ผลิตขั้นปฐมภูมิของห่วงโซ่อาหารและเป็นจุด เริ่มต้นของการถ่ายทอดพลังงานในระบบนิเวศในแหล่งน้ำแพลงก์ตอนพืชมีกระบวนการสังเคราะห์แสงสามารถเปลี่ยนสารอนินทรีย์เป็นสารประกอบอินทรีย์ โดยกระบวนการสังเคราะห์แสงอีกทั้งยังสามารถถ่ายทอดพลังงาน แพลงก์ตอนพืช จัดเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความสำคัญยิ่งต่อระบบนิเวศ เนื่องจากสิ่งมีชีวิตกลุ่มนี้มีความสามารถในการสังเคราะห์แสงและสร้างอาหารเองได้ ดังนั้นแพลงก์ตอนพืชจึงจัดเป็นผู้ผลิตปฐมภูมิ (Primary producers) ของห่วงโซ่ (Food chain) และสายใยอาหาร (Food web) เราสามารถพบแพลงก์ตอนพืชได้ทั้งในระบบนิเวศน้ำจืด ระบบนิเวศน้ำเค็ม ตลอดจนในระบบนิเวศน้ำกร่อย ในแหล่งน้ำแพลงก์ตอนพืชส่วนใหญ่มีวงจรชีวิตสั้นโดยแต่ละชนิดจะเจริญเติบโตในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันบางชนิดตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมได้รวดเร็วบางชนิดเจริญใสภาพแวดล้อมที่มีสารอินทรีย์สูง บางชนิดเจริญอยู่ในแหล่งน้ำที่มีสารอินทรีย์ปานกลางบางชนิดเจริญได้ในที่มีสารอินทรีย์ต่ำซึ่งจึงสามารถใช้แพลงก์ตอนพืช บางชนิดเป็นดัชนีบ่งชี้คุณภาพของน้ำได้ (สถาบันบัณฑิตวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไทย, 2537)

ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เป็นหนึ่งจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวในเชิงธรรมชาติที่มีชื่อเสียง นั่นคือการล่องแก่ง ตำบลลานข่อยมีสถานประกอบการล่องแก่งอยู่หลายแห่ง เช่น ล่องแก่งหนานมดแดง ล่องแก่งหนานท่าสำล่องแก่งชมดาว เป็นต้น โดยน้ำที่ใช้ในการล่องแก่งนั้นเป็นน้ำที่ปล่อยมาจากอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใสนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการส่วนใหญ่ชื่นชอบในการเล่นน้ำ และเพื่อมาพักผ่อนในช่วงวันหยุด

วัตถุประสงค์โครงการวิจัย

เพื่อศึกษาความหลากหลายและชนิดของแพลงก์ตอนพืชในสถานประกอบการล่องแก่งและเพื่อตรวจสอบคุณภาพน้ำบริเวณสถานประกอบการล่องแก่ง

คำถามวิจัย

ความหลากหลายของแพลงก์ตอนพืชจะมีผลต่อคุณภาพแหล่งน้ำอย่างไร

สมมติฐาน

ความหลากหลายของแพลงก์ตอนพืชจะเป็นตัวบ่งบอกถึงคุณภาพของน้ำบริเวณสถานประกอบการล่องแก่ง

กรอบความคิด

ตัวแปรต้น คุณภาพน้ำของสถานที่ประกอบการล่องแก่ง

ตัวแปรตาม ปริมาณแพลงก์ตอนพืชในสถานประกอบการล่องแก่ง

วัสดุ อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

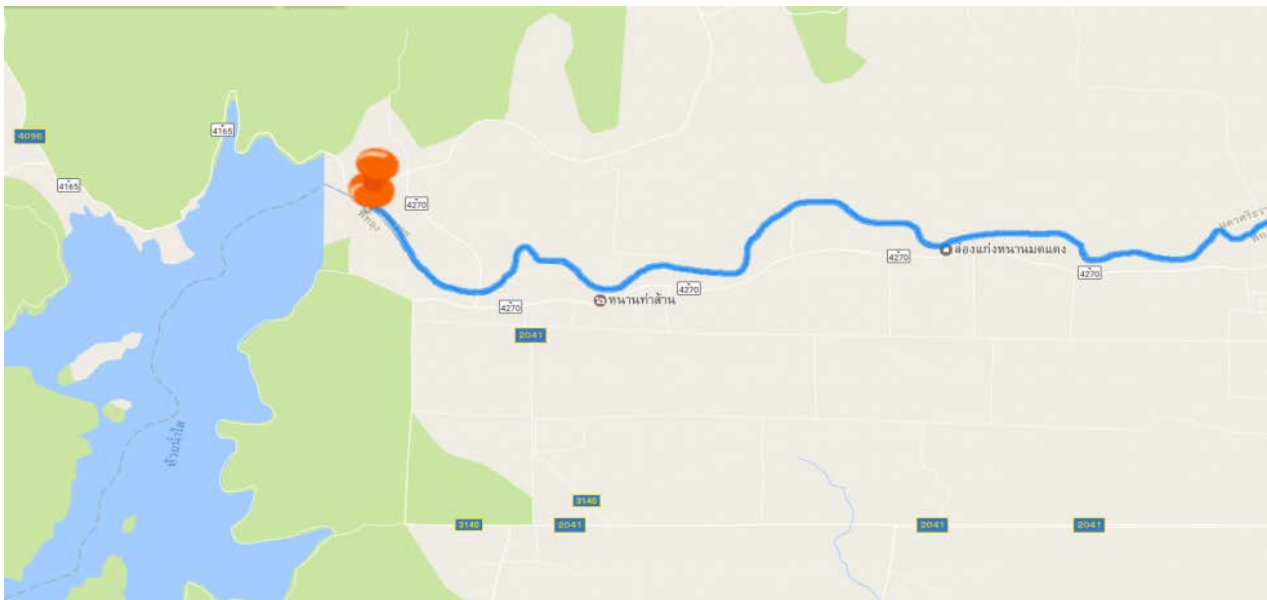
1. พื้นที่การศึกษา

การสำรวจเก็บตัวอย่างแพลงก์ตอนพืชบริเวณพื้นที่สถานประกอบการล่องแก่ง ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง มีการเก็บตัวอย่างทั้งหมด 3 จุด ดังนี้

จุดเก็บตัวอย่างที่ 1 บริเวณล่องแก่งหนานท่าसान

จุดเก็บตัวอย่างที่ 2 บริเวณล่องแก่งหนานมดแดง

จุดเก็บตัวอย่างที่ 3 บริเวณล่องแก่งลานข่อย

ภาพที่ 1 แผนที่จุดเก็บตัวอย่างน้ำบริเวณสถานประกอบการล่องแก่ง

ที่มา : <http://review.tourismthailand.org/phatthalung-rafting/>

พัทลุง ภูเก็ต
12 เมืองต้นแบบพลาซ่า ภูเก็ต

ภาพที่ 2 น้ำที่ปล่อยจากอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส

ที่มา : <http://review.tourismthailand.org/phatthalung-rafting/>

2. การเก็บตัวอย่างแพลงก์ตอนพืช

เก็บตัวอย่างแพลงก์ตอนพืชที่บริเวณผิวน้ำที่ระดับความลึก 30 เซนติเมตร โดยเก็บตัวอย่างน้ำจำนวน 10 ลิตร กรองด้วยถุงกรองแพลงก์ตอนขนาดช่องตา 20 ไมครอน นำตัวอย่างแพลงก์ตอนพืชที่กรองได้มาใส่ในขวดเก็บตัวอย่างแล้ว ตองตัวอย่างแพลงก์ตอนพืชด้วยฟอร์มมาลิน 4 เปอร์เซ็นต์ ทำการเก็บตัวอย่าง 3 ระยะเวลา จุดละ 1 ชั่วโมง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความหลากหลายของแพลงก์ตอนพืชบริเวณสถานประกอบการล่องแก่ง พบแพลงก์ตอนพืชทั้งหมด ดังนี้ Division Chlorophyta (Green Algae) คือ *Spirogyra*, *Bacillaria*, *Gomphosphaeri*, *Microspora*, *Ulothrix*, *Zygnema* และ *Closterium ehrenbergii* แพลงก์ตอนพืชที่เด่นมีดังนี้ *Closterium ehrenbergii*, *Spirogyra* และ *Microspora* ซึ่งคิดเป็น 80 เปอร์เซ็นต์ของแพลงก์ตอนพืชที่พบทั้งหมด ดังภาพที่ 3

(1)

(2)

(3)

ภาพที่ 3 แพลงก์ตอนพืชที่พบในสถานที่ประกอบการล่องแก่ง ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

(1) *Closterium ehrenbergii*

(2) *Spirogyra*

(3) *Microspora*

อุณหภูมิ Temperature

อุณหภูมิเฉลี่ยของน้ำ มีค่าอยู่ในช่วง 24.02 - 28.81°C จัดอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ไม่มีผลกระทบต่อสัตว์น้ำทั้งนี้อุณหภูมิของน้ำในแหล่งน้ำตามธรรมชาติจะผันแปรตามอุณหภูมิของอากาศแต่ไม่เกิน 3°C (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2538)

ความเป็นกรด - ด่าง (pH)

ผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำโดยการวัดค่า pH โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวัดคือ pH meter รุ่น OHAUS PEN PH METER ST20 จากการสำรวจพบว่า สถานที่ประกอบการล่องแก่ง หานานท่าसान, ล่องแก่งหานานมดแดง และล่องแก่งลานข่อย มีค่า pH เฉลี่ยเท่ากับ 8.28 8.04 และ 8.20 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ค่า pH ของน้ำแต่ละแหล่งเก็บตัวอย่าง มีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของน้ำในแหล่งน้ำ ที่มีค่า pH อยู่ในช่วง 5 -9

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความหลากหลายของแพลงก์ตอนพืชบริเวณสถานประกอบการล่องแก่ง ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ทั้งหมด 3 แหล่งคือ ล่องแก่งหนานท่าसान มีการพบแพลงก์ตอนพืชมากที่สุด แพลงก์ตอนพืชที่พบได้แก่ พบ *Spirogyra* , *Bacillaria* , *Gomphosphaeria*, *Ulothrix* , *Microspora* , *Ulothrix* และ *Zygnema* ล่องแก่งหนานมดแดง แพลงก์ตอนพืชที่พบได้แก่ *Microspora* และ *Ulothrix* และล่องแก่งลานข่อย แพลงก์ตอนพืชที่พบได้แก่ *Zygnema* และ *Closterium ehrenbergii* อุณหภูมิเฉลี่ยของน้ำ มีค่าอยู่ในช่วง 24.02 - 28.81°C จัดอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน มีค่า pH เฉลี่ยเท่ากับ 8.2 8.04 และ 8.20 ตามลำดับ

แพลงก์ตอนพืช เป็นสิ่งมีชีวิตที่ล่องลอยอยู่ในมวลน้ำสุดแต่คลื่นลมจะพัดพาไป สามารถสร้างอาหารเองได้ผ่านกระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสง แพลงก์ตอนพืชจึงเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในระบบนิเวศแหล่งน้ำในฐานะผู้ผลิตขั้นต้นของแหล่งน้ำสามารถใช้ปริมาณของแพลงก์ตอนพืชบ่งชี้ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำได้ การศึกษาแพลงก์ตอนพืชโดยใช้ถุงกรองแพลงก์ตอน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความเสียสละเวลา กรุณาให้คำแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหา การถ่ายทอดวิชา และความรู้และการติดตามช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้าวิจัยจากผู้ช่วยศาสตราจารย์สุตสาคร สิงห์ทอง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมประมง. (2557). *แพลงก์ตอนพืชในทะเลสาบสงขลา*. ได้จาก <http://slbkb.psu.ac.th/jspui/handle/aaaaaaa2558/2405> สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561
- สุตสาคร สิงห์ทอง. (2553). *มลพิษทางน้ำ Water Pollution*. ปัตตานีการช่าง ครั้งที่ 1, ปัตตานี.
- แพลงก์ตอนพืช. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561 สืบค้นจาก <http://www.nonghandatabase.com>
- แพลงก์ตอน. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561 สืบค้นจาก <http://www1a.biotech.or.th>
- ความหลากหลายของแพลงก์ตอนพืช. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2561 สืบค้นจาก <http://www.sa.ac.th/biodiversity>
- aaaaaaaasity
- แพลงก์ตอนสัตว์ตัวเล็กแต่ยิ่งใหญ่ในมวลน้ำ. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2561 สืบค้นจาก <http://www1a.biotech.or.th>
- aaaaaaaath/ BRT
- ประโยชน์ของแพลงก์ตอนพืช. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2561 สืบค้นจาก <http://www.sa.ac.th/biodiversity>
- ลัดดา วงศ์รัตน์. (2542). *แพลงก์ตอนพืช*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. 851 หน้า.

ภาคผนวก

หลักการและเหตุผล

การทำวิจัยเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและถือเป็นกลไกสำคัญ ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศ ผลงานวิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระและงานวิจัยของนักศึกษานับว่า มีความสำคัญยิ่ง เป็นแหล่งข้อมูลและองค์ความรู้ที่มีคุณค่า สามารถพัฒนาและนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติได้ต่อไป ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา คณะศิลปศาสตร์ได้สร้างบัณฑิตเป็นจำนวนหลายพันคนซึ่งถือเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านศิลปศาสตร์ ที่มีศักยภาพแห่งหนึ่งของภาคใต้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2562 ฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะศิลปศาสตร์ จึงมีแนวคิดในการจัดประชุมวิชาการเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์คณะศิลปศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย และเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีเวทีในการนำเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ โครงการงาน หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ โดยกำหนดหัวข้อในการประชุมครั้งนี้ คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติด้านศิลปศาสตร์ ครั้งที่ 4

"ศาสตร์บูรณาการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน"

4th Liberal Arts National Conference Integrated Disciplines and Research for Sustainable Development (LAC 2019)

เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้อันได้มาจากการบูรณาการวิจัยของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ ระหว่าง นักศึกษาคณาจารย์ และนักวิชาการอีกทั้งจะเป็นการสนับสนุนให้นักศึกษา ศิลปศาสตร์ผลิตผลงานวิจัยเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาและพัฒนาหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนสังคมและประเทศชาติให้ขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการสร้างเครือข่ายการทำงานวิจัยร่วมระหว่างบุคลากรของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ วัตถุประสงค์

- เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัยของนักศึกษาด้านศิลปศาสตร์
- เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยและมหาวิทยาลัยอื่นๆ
- เพื่อเป็นเวทีให้นักศึกษาได้นำเสนอผลงานการวิจัย โครงการงาน หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระสู่สาธารณชน เปิดโอกาสให้มีการเสวนา แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ระหว่างนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิชาการ
- เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานวิทยานิพนธ์และการศึกษางานวิจัยให้ก้าวสู่มาตรฐานสากล

สาขาของการนำเสนอ

- สาขาการท่องเที่ยวและโรงแรม
- สาขาคหกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์
- สาขาภาษาต่างประเทศ
- สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- สาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ (Peer Review)

โครงการประชุมวิชาการระดับชาติด้านศิลปศาสตร์ ครั้งที่ 4 : “ศาสตร์บูรณาการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ณ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ระหว่างวันที่ 1 – 2 เมษายน 2562

ที่	ชื่อ-สกุล	สาขา
1	ผศ.ดร.มนัสสวาส กุลวงค์	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2	ผศ.ดร.เก็ดถวา บุญปรกาการ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
3	ดร.ประภัสสร มีน้อย	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
4	ดร.อุทิศ สังข์รัตน์	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
5	ดร.ณรงค์ฤทธิ์ ปรีสุทธิ์กุล	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
6	ดร.จิราพร ไชยเชนทร์	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
7	ผศ.ดร.ณฐ อังศุวิริยะ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
8	ผศ.นพดล โพชกำเหนิด	วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
9	รศ.ดร.นันทกาญจน์ มุรศิต	วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
10	ผศ.ดร.ทวิสิน นาวาร์ตัน	วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
11	ดร.ยิ่งยศ อินฟ้าแสง	วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
12	ดร.อภิชัย พลชัย	วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
13	ผศ.ชัยนันท์ ปัญญาวุโส	วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
14	ผศ.พงษ์เทพ เกิดเนตร	คหกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์การอาหาร
15	ผศ.ดร.ธนพรรณ บุนยรัตกลิน	คหกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์การอาหาร
16	ดร.เพ็ญมาศ สุนจนจิตต์	คหกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์การอาหาร
17	ดร.สาลินี ทิพย์เพ็ง	การท่องเที่ยวและการโรงแรม
18	ดร.พัชราภรณ์ บุญเลื่อง	การท่องเที่ยวและการโรงแรม
19	ดร.เฉลิมพล ศรีทอง	การท่องเที่ยวและการโรงแรม
20	ผศ.สุมณฑา ดำรงเลาหพันธ์	ภาษาต่างประเทศ
21	ดร.สลิลลา วงศ์กระจ่าง	ภาษาต่างประเทศ
22	ดร.สิตา มูสิกรังษี	ภาษาต่างประเทศ
23	รศ.อดิศา เตียว	ภาษาต่างประเทศ
24	ผศ.ดร.ไพโรจน์ เบ็ญนุ้ย	ภาษาต่างประเทศ

LIBERAL ARTS

RUTS

RAJAMANGALA
UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY
SRIVIJAYA

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
1 ถ.ราชดำเนินนอก ต.บ่อยาง อ.เมือง จ.สงขลา 90000
โทรศัพท์ 074-324-246, 074-323504, 074-316260-3 ต่อ 1201
libarts.rmutsv.ac.th

LAC 2019

กำหนดการ

บทความย่อ

เพจคณะฯ